SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 77 | Budyšin — Póndźelu 1. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 49

Ednowe rozrěčowanja w Moskwje so skóncile

Ednowe rozrěčowanja w Moskwje běchu žo sobotu skóncile. Po swojich rozrěčowanjach je sebi Eden, kiž Rusku dotal njesnajesche, wschelake pschiprawy a naprawy w Moskwje a wokolinje wobhladak.

Jendźelske nowiny wo Ednowych rozrěčowanjach nadrobnje rozprawjeja, wosebje wo jeho setkanju se Stalinom. Powschitkownje žo wusboćuje, so stej wobě stronje wo rozrěčowanjach jara spokojenej. Tola žo też njesamjeleja, so Eden njeje jendźelske knježerstwo na nětkajšnu stawu wuchinje swjasał, dokelž hu jeho rozrěčowanja jenož k wobhonjenju służiše.

Wozebitu rozprawjeć Londonskich nowin „Times" pita, so staj Stalin a Eden wo šamžnych praschenjach rěčałoj, kotrež je Litwinow s Ednom rospominał, mjenujc wo jendźelsko-francowskim wotsewjenju 3. februara a wo wusmuknowanju Barlinskich rozrěčowanjow. W Moskwje drje derje rozumja, so žo pschećelstwo jendźelskeho luda bóle k Němskej hač k Ruskej chila, ale po ruskim žadanju dyrbjała Jendźelska pjeza žiwoje privatne pschećelske sadźenja sajimam měra podrjadować. W Moskwje žebi někto myšla, so budże jena z najbliščich kročelow, so žo franzowsko-rusko-čěchoslowakske sjednjenje namjetnje. Ruska žebi tu pjeza jenož pschaje, so žo Jendźelska taikemu jeje prózowanju njepschećiwja.

Nowiny „Daily Telegraph" s Moskwy pišaju, so je žo Eden po dadźu wobsebje prózowak, so by bojoscz komunistiske Ruskeje rozsahnał, so Jendźelska pschećiwo někajkemu krajej abo systemej njeje pschihilena. Myšl, so wojerska Ruska na nadpady myšli, žo dotal pjeza pschi Moskowitich rozrěčowanjach njeje wobkedźbowała. Po nětčišich informacijach žo sda, jako by Ruska dospołnje se swutskownymi należnosćemi cźinicz měła. Eden a Stalin staj žebi też pschesjene byłoj, so móže konferenca w Strešy pschemjenjenje sa žiwotowy měr pschinjesć. S wobeju stron je žo nadźija wuprajiła, so by Němska na planje k sahowanju měra žobu dźełała. Druhej nowiny wusdźěwjatej, so žo wo kommunistiskej propagandze w jendźelskich statach pschi jednanjach w Moskwje njeje rěčało. Liberalne nowiny „News Chronicle" žu wosjewiše, so móže Eden w Londonje rosprawjeć, so dźenja pjeza janeho měrnischeho stata na štwórce njeje hač žowjerska Ruska. Nastawnischi dypk Ednowscho pučowanja do Ruskeje pak je, so je žo jemu horadźiło, so je prěni krócz po žiwotowej wójnje możnosć zhromadneho dźela s Ruskej wuskutkowak.

Nowiše powěsće wo Edenowym jednanju

S rosprawow jendźelskich nowin je na poslednim dnju jednanjow ruska politika jasnje spóznacz. Litwinow žo kedźbliwje teho hłuda, so by wot žiwojeho jendźelskeho hosća žadał, so by Jendźelska w někajkej formje žo na franzowsko-rusko-europiskim fwjatku pschećiwo Němskej wobdźělka. Tohodla žowjerske knježerstwo po druhim puću postupowacz spyta. Wono rjekuje, so žu Barlinske jednanja wubladu na srěčenje rańšich statow s wobdźělenjom Němskeje daloko wottworčile, a so dyrbi žo tuto srěčenje w tu chwilu bjez Němskeje wutworicz.

Eden do Waršawy wotjěł

Jendźelski pósłanz w Moskwje běše njedźelu k Edenowej cźeści hosćinu wuhotowak. Na hosćinje žo też kobuskawy žowjerskeho knježerstwa wobdźělichu. Syonkowny kommisar Litwinow je sobotu k cźeści jendźelskeho hosća sdźenanje wuhotowak, na kotrymž staj žo też Stalin a Molotow wobdźělikoj. Njedźelu pschipołdnju je Eden s pschewodom jendźelskeho wojerskeho attascheja twarjerskim lětadłom w Gorbunowje a Moskwu a wokolinu žebi wobhladak. Njedźelu wječor je lord Eden do Warschawy wotjěł.

Hłosy francowskich nowin wo Edenowym wopyće w Ruskej

Franzowske nowiny s wulkim sajimom wo Edenowych jednanjach w Moskwje pišaju. Nowiny „Petit Parisien" maju sa to, so je Moskwa pschi tutych jednanjach někotre lěpschiny dostała. Po druhich franzowskich powěsćach s Moskwy je žo Stalin Edena woprašchał, hač by Jendźelska Němskej w rańšej Europie žwobodnu ruku pschewostajiła. Po franzowskich powěsćach je Eden to rańše wotpokałak. To běše s pschičinu radostnych nastawkow franzowskich nowin.

Wólbny terror přeciwo Němcowstwu w Madźarskej

Lipicjanske nowiny pišaju wo wólbnym pschesćehanju Němcow w Madźarskej. W Sorakanskej gmejnje w blizkosći Budapesta, hdźež wobydlenjo městopschedsyda madźarsko-němskeho towarstwa za ludowe wukubłanje dr. Kuzbach jako kandidat wustupuje, je žo wot 7000 doporučowanych podpismow, kotrež žo po madźarskim wólbnym sakonju nahromadźiću, 4100 jako njepłaćiwych wojerstwo. Hischcze hórje je w Bonyhadskim wokrjesu. Tam žu wyschnosće buram wschelake khłostanja napołožiłe, dokelž žu žo za němskeho kandidata Bascha wuprajili. Wschitkich falowych strażowarjow pschi Baschowych zhromadźisnach žu na 30 dnjow s wokrjesa wupokasali. Schwórtk je do Bonyhadskeho wokrjesa wójsko pschićahnyło. Drej. Baschej je žandarmistwo sdźěliło, so žo w žiwojim wólbnym wokrjesu njesmě wjazy žiwobudnje bibacz.

Goeringowy kwas budże 10. haprleje

Kaž žo s Barlina powě, budże wěrowanje ministerskeho presidenta a němskeho lětastwowneho ministra generala Goeringa s knjenju Emmi Sonnemannez sriedu 10. haprleje a niz kaž je žo prjedy wojerstwo, 12. haprleje. Stawnische wěrowanje žo po powitowej narěcži statneho kommissara hłownehe města Barlina dr. Klpperta stanje. Wjerowacz budże wyschschi měschczanoła dr. Sahm pschipołdnju w 12 hodźinach w Barlinskej radnizy. Zwrtwinske wěrowanje smjeje němski biskop Müller popołdnju w 2 hodźinomaj w Barlinskej wulkozyrkwi.

Wo runym prawje Madźarskeje a Bołharske'e

Wo wopyće runumskeho swonkowneho ministra Titulesća pola franzowskeho swonkowneho ministra Lawala Warschawske nowiny „Gazeta Polska" pišaju, so je sa Malu ententu dźenja wobronjenje Madźarskeje a Bołharskeje najwažnischa praschenje. Italski statny sekretar Suvich je namjetował, so mohło žnadź do rune prawo Madźarskeje a Bołharskeje pschipołnacz. Franzowska je tutemu namjetej sabadnje pschihłosowała, tola je też wumjenjenje stajiła, so byschtaj tutaj staraj pschidunajskemu srěčenju pschistupiłoj, w kotrymž ma žo sa nětčišche mjeju rukowacz. Tuto wumjenjenje, kotrež jane rewizionistiske postupowanje njebowoła, žu sastupjerjo Mateje ententy a Titulesku jako dospołnje spokojace pschipóznali. We Parizu hischcze powěsće nimaju, kak žo Madźarska a Bołharska k tutemu systemej stajitej, jeniczjy Awstriska je bjez wumjenjenjam pschihłosowała.

Zakoń k spěchowanju twarjenja wobydlenjow

Němske knježerstwo je sakoń k spěchowanju twarjenja wobydlenjow wudało. S tutym sakonjom maju žo srědki dostacz, kotrež žu k wotstronjenju pschiběrazeje nuty w małych wobydlenjach trěbne.

Němskemu finanznemu ministrej žo połnomóz dawa, so hač do 50 milijonow hriwnow je srědkow za pschiwołenja mandźelskich požčonkow k lěpschemu małeho sažydlenja a twarjenja małych wobydlenjow wuzije.

Mimo teho maju žo srědki, kotrež žo je snjezenjom podružiskeho dawka 1. haprleje 1935 wuswobodźa, za twarjenje wobydlenjow wužicz. Mjezicelsko ležownosćow, kotrychž podružiski dawk žo wot 1. haprleje wo 25 prozentow sniži, maju tutón snjezeny pjenjez němskemu statej jako požčonku pschewostajicz. S tym žo němskemu knježerstwu smóžni, so sa liceršche lěto 1935 programm twarjenja wobydlenjow pschewjedźe, z kotrymž žo musa na wobydlenjach wolózi a žo też bjezdźěłosć wažnje sniži.

Němsko-francowske hospodarske zrěčenje

Sobotu wječor je žo w Parizu hamtizy wosjewiło: Po dołhich rozrěčowanjach, kotrež žo po pschetorhnjenju jednanjow w februaru w Barlinje a Parizu w poslednich dnjach w franzowskim hospodarskim ministerstwje wotmětwachu, žu rozrěčowanja mjes Němskej a Franzowskej k kojednanju dowjedźe, kiž je žo dźenja popołdnju podpisało.

Po tutym srěčenju, kotrež je žo wot 1. haprleje na 3 měsacy pschiprawiło, je žo system kompenazijow z akzijow wobkhowak. Cluringowa runowaha žo s rozdźělenjom wuwnosa na sakładźe normarneho wuwnica žamžnych měsazow łońskeho lěta smóžni.

Šwajcarska Heinca Neumanna wupokaže

Schwajcarska swjatkowa rada je žo sejerała na namjet justizneho a policajskeho departementa wobkamka, so žadanje němskeho knježerstwa wotpokasa. Němske knježerstwo žada, so by Schwajcarska jemu kommunista Heinza Neumanna wudała. Dokelž pak je žo Neumann s wopaznym paźom do Schwajcarskeje podał a bjez dowolnosće policije zusych w Zürichu pschebywasche a je žiwojim kommunistiskim dźełom snutskowny a swonkowny bjeskrach Schwajcarskeje wohrožesche, žo wón po 70. stawje swjatkowje wukasany se Schwajcarskeje wupokaže.

Italski wojerski hospodarski plan so dowolił

Italski senat je pjatk popołdnju w Mussolinijowej pschitomnosći rozlicženje sa wójsko dowolił.

Statny sekretar we wójnskim ministerstwje general Baistrocchi, w žiwojej rěcži wo stawje wójska, wo wójskowym wobronjenju, motorisowanju, organisaziji a zhromadnym sfutkowanju w nowocźasnej wójnje rosprawješe. Italske wójsko je taikej wójnje pjeza potnje zrozumjene. Hdy wójna wudyri, general rjekny, njemóže nichtó wědzecz. Tola móže žo wobtrucźecz, so wona nimale njenadźiju, to rěka po někotrych dnjach politikeje napjatosće wudyri.

Tohodla je pjeza nusne, so by Italska njeda nikomu pschertjechcz, so njeby cźaš nadběha słubika, a njepschećelowej woli postupowanje pschewostajita. Hibadska wójna je sa Italiku zyle nusna. Italskeje wojerske wuwucźenje žo jenož dźiwazo na tajku wójnu stawa.

Baistrocchi žiwoju rěcź stónci je žiwowaru: „W haprleji smějemy nehdże 600 000 muži pod bronjenji, kotrej žu dospołnje wobronjeni a do wožebitych wodźelow dźeleni. My smy, kaž je Mussolini psched někotrymi dnjemi prajił, sa kóždy nadawk hotowi, kotrež wožud nam staja. Žadyn podawk nas njepschihotowanych njepschekwapi."

Jednanja mjez Italskej a Abesynskej so přetorhnyte

W Romje je žo hamtkyj wosjewiło, so ſu ſu žo jednanja wo namjetnych pſchipadach a wo możnoſcjach k wotſtronjenju ſwady mjes Italſkej a Abeſynſkej ſaſtaſite. K tomu je tohodla dóſchło, ſo je ſo Abeſynſki ſwonkowny minister ſapowědźił, ſ italſkim wupoſłanzom w Abeſynſkim hłownym měſeje Addisu Abebje dale jednacź.

Jednanja ſu žo tohodla wubyle. Abeſynſka žebi žada, ſo dyrbi Swjatk ludow, na kotryž je žo Abeſynſka ſjawnje wobroćiła, w ſwadnym praſchenju jednacź. Italſka pak chże jenoź ſ abeſynſkim knjeźeſtwom jednacź.

Nadpad na mandžuskeho kěžora ſo njeporadźił

Policiji w Dairenje je žo poradźiło, wotmyſlenu nadpad na kěžora Kandthea wotkryć. Kaž žo ſe Schanghaija powě, je 23 Koreanſkich do nadpada ſaſchmjatanych. Woni ſu žo ſ Cungtienja do kraſiny podali, pſches kotruž ma kěžor na ſwojim pućowanju do Japanſkeje pſchijěć. Policija je žo wo wobſchěrne ſchkitaze naprawy poſtaraka. Kěžor Kandteh 2. hapreleje ſ Mandžeuſkeje do Japanſkeje wotjědže.

Krótke politiske powěſće

Mohućźiſki (Mainźiki) biſkop wumrěł. W Ludwigshafenje je w nozy k ſobotże Mahućźiſki biſkop Ludwig Marja Hugo wumrěł.

Litwinow do Genfa pſchijědże. Ruſki ſwonkowny komiſar Litwinow 12. hapreleje do Genfa pojědże, ſo by žo na wožebitym ſchadźowanju rady Swjaſka ludow wobdźělił. W Genfje budże ruſki póſłanz w Romje, Stein, Litwinowa podpjerać.

Ze Serbow

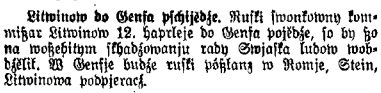

W **Budyſchinje**, 1. hapreleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Do swěrneje ruki namaka so khléb.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer plus 5, najniſſicha temperatura w nozy 1 ſtop. cźopłoty. —: Symne wjedro ſo ſaſo poſłubjuje. Wot kupy Iſlandſkeje je ſo ſylna nižina do ſrjedźneje Europy ſcźahnyła. Pod jeje wlitwom je ſo do deſcźejowanja dało. Mórſke wětry nam ſwobom cźoplichi powětr pſchinjeſeju. Po deſcźejowanju cźopłota ſaſo troſchu wotběra. Po wſchěm ſdaću nižina pſchedołho knjeźeſtwo nad wjedrom w naſchich ſtronach njewobkhowa. Wyſchina nad Franzowſkej a Schpanſkej je hiſchcźe khětro ſylna. Wjedrowuſtojni wocźakuja, ſo wona bórſy ſaſo wlitw na naſche wjedro doſtanje. — Jutſje wuteru ſłónčko 5,37 hodź. ſkhadźa a ſo 6,33 hodź. khowa. Měſaczk ſkhadźa jutſje rano 4,45 hodź. a khowa ſo popołdnju 5,35 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſchi wutoru: Sſo ſaſo wuwjedruje, tola ſmějemy poměrnje khłodne wjedro.**

Swjatočnosć při přewod-ću ruineje justicy na němski stat

K dostojnej ſwjatočnoſcji běchu ſo dźenja dopołdnja w 9 hodź. ſaſtajniſy Budyſchſeho hamtſkeho a krajneho ſuda w ſali pſchiſłuchneho ſuda juſtizneho twarjenja ſhromadźili. Jako pſcheproſzeni hoſcźo běchu pſchiſchli: pſchedſtojdźo ludownych němſkoſtatnych wyſchnoſcźow, hamtſkich ſudow we wokrjeſu, kaž też wćźiſtiſkich towaršſtwow, wćźi. nik dr. Bach jako wokſtejny nawjednik ſwjaſka nazionalſozialiſtiſkich juriſtow, direktorej wobeju ſaſtawow, pſchekupiſy ſudniſy a pſchedkupiſoſudniſy radźićeſelo, ſudniſy lěkarjo a ſudniſy aſſiſtentſy lěkarjo, garniſonſki ſtarſchi wyſchſkowy leutnant Leonhardi, krajny ſtarſchi komorny knjes ſ Noſtitz-Wallwitz, hamtſki heſtman dr. Sievert, wyſchſchi měſćańoſta dr. Opitz, wokrjeſny wjednik Martin, brigadnik Unterſtab a ſudniſki roſprawjeř redaktor Krjeczmać.

Swjatočnoſcź ſo ſ hußleſſkim kwartettom ſ Joſefa Haydnowymi „dariaźjemi wo „Božo khjerź Franza, kěžora“ ſ kěžorſkeho kwartetta ſapoca. We ſwojej ſwjedźenſkej narěcźi krajnoſudniſki preſident dr. Kurth waſnoſcź a pſchihódnoſcź pſchewjedźenja krajneje juſtizy na němſki ſtat pohódnoſcźeſche a da ſwojim ſłowam do ſławy na wjednika wulkincźeſ. Se ſhromadnym wuſpěwanjom Horſta Weſſelowego ſpěwa a němſkeje hymny ſo ſwjatočnoſcź ſkónči.

*

Knjez wyšši wučer Jan Křižan njebohi

Wčera njedźelu rosnjeſe ſo kaž ſ błyſkom ſrudna powěſć ſo Bukecźanſkej wokſadže, ſo je knjes wyſchſchi wučer Jan Křižan njebohi. Boża ruczka běſche jeho dźěku a žiwjenju w pſchipodobnidſich hodźinach njejapły łónz cźiniła. Bukecźanſka wokſada a wokſeje jeje ſchula ſłubi w nim jeneho ſwěrneho, njeſprózniwego, dobreho ſherbſkeho wucźerja, kotryž je ſe ſwěru ſwoje ſaſtojniſke dźěła wukonjał a pſchi tym ſo też ſtajnje ſwojemu ſherbſkemu ludej wuſnawał. Dołhe lěta běſche ſ pſchedźydu Bukecźanſkeho wjeſneho ſherbſkeho towaršſtwa a, njeby-li khorowatoſcź jeho prózowanju mjeſu ſtalita, by biſchće dźeſ na wjednitkim měſtnje tuteho towaršſtwa ſtał. Widźachmy jeho na wſchěch mjeſtſchich ſherbſkich ſariadowanjach a ſ najwjeſtſchej ſebjewſtwoſcźu ſcźěhowaſche někto prózowanja naſcheje Domowiny.

Knjes wyſchſchi wucźeř Kſchižan narodźi ſo 12. julija 1878 w Ritku. Sſwoje wukubłanje ſa wucźerſtwo doſta ſo jemu na krajnoſtawſkim ſeminaru w Budyſchinje. Skutkowaſche najprjedy jako pomocny wucźeř w Boſcheźach a běſche potom dołhe lěta ſ wucźerjom w Stróži pola Dučźiny. W lěcźe 1923 ſamoſwi ſo do Bukez. Hiſchcźe ſańdźeny piatk wukonjeſche ſchulſku ſłužbu. Njedźelu dopołdnja je ſo na prawdu Božu wotmołkał. S jeho cźichim ſadźerſcźenjom a poniſnym ſcźiſcźeńſkim waſchnjom běſche ſebi najwjetſchu lubońcź wſchěch tych, kiž mějachu ſ nim dźěłacź, a wožebje też wſchěch ſchulſkich dźěći bohdy. Sſerbja Bukecźanſkeje wokſady, haj zuły ſherbſki lud, budźe ſebi tuteho ſwěrneho wucźerja trajnje w pomjatku wobkhowacź. Sa ſemrětnym žarnie wudowa Kamilla Kſchižanowa rodź. Voigtez ſ Budyſchina a jeho dźowka Annelieſa, kotraž je ſo na k. Alfreda Zwahra w Budyſchinje wudała. Cźeſcź jeho wopomnjeću!

— **Cźiſćenje wódnych rołow.** Kaž ſo dźenja ſ hamtſkim dźělu wojſewja, ſo wot ſrjedy 3. hapreleje wot 5 hodź. wječora hłowna rola wot Cźornobóžeje dróhi po Tſčelańſkej dróhi, Dwórniſchćejowym namješću, Bukecźanſkej dróhi hacź k Schillerſkim iwikbahniſchćanam cźiſćeji. Kak dołho dźěła traja, ſo njehodźi dokładnje pra. jićeć. Wono ſo nimo ſrjedy też ſchtwórtk a najſterje ſtyſchiſche pjatk ſtawaſu. Dokelž dyrbi ſo pſchi dźěłu dźiſk klumparńja w Tſčelanach ſaſtajićeć, je nuſne, ſo ſo pſchetrjebanje wody w měſcźe kaž jara kaž móžno wobmjeſuje, dokelž móže hewak njedoſtacź wody naſtacź. Też ſamuſcźenja wody ſo njehodźa wobeńcź. Wódne pſchiſłamkujenja na Cźornobóžkej, Thromberſkej, Damaſchkowej dróhi, na Hoſtwinſkim puću, Privatnym a Hrubocźanſkim puću, hudliſchcźu żeleźnikkeho pomocznego cźłaha a w dźěłu Mějanſkeje a Stieberſkeje dróhi ſ pokodnja Tſčelańſkeje dróhi, na Dwórniſchćejowym namješću a na Bismarckſkej dróſy dyrbja ſo w dźělu cźłaha cźiſćeńſkich dźěłow ſamu wjeſcź. Tohodla je ſa tamniſchich pſchetrjebarjow nuſne, ſo žebi wjeſcźor po 19 hodźinach wody naběžcź dadźa a to hižo wuteru wjeſcźor.

— **Żeleźniſki wós na gummijowych wobruczach,** kiž ſo jako auto cźeri, ſo dźenja popołdnju mjes Budyſchinom Khróſcźanami a Kamjenzom wupruhuje. Wós wokoło 5 hodźin ſ Budyſchina pojědże a ſo po Kamjeńſkej dróſy hacź do Sejiž poda, tam budźe maka pſchestawka. Wot tam pojědże do Khróſcźiz, hdźež tehorunja poſtajene. W Khróſcźizach ſo wós wokoło 6 hodź. abo trochu pozdźiſcźo wocźakuje. S Khróſcźiz ſo żeleźniſki na Budwoź do Kamjenza wotźahli.

— **Radupodawanje za maćerje w Khróſćecach a Worklecach.** Maćerjam ſo rada podawa: Srjedu 3. hapreleje pop. w 2 hodź. w Khróſćecach w hoſcźenu a pop. ¼4 hodź. we Worklecach w ſuli.

— **Sakſka krajna lotterija.** Wiſhi ſobotniſchim cźehnjenju 5. rjadownje 206. ſakſkeje krajneje lotterije (24. dźeń) padźe premitia wo 1000 hr. na cźiſła 19095 29453 40211 49246 52546 647232 68379 71513 85148 92515 101252 104370 108142 116952 116981 119055 135739 141247 142650 144138; dobrycze wo 3000 hr. na cźiſła 33717 44677 78731 99419 101418 104110 104862 116092 121395 122146 122265 126790 133830 135403; dobrycze wo 2000 hr. na cźiſła 716 1624 6782 8465 12782 18882 29885 37665 38147 56900 60879 97554 123965 124126 128954 144122 155959; dobrycze wo 1000 hr. na cźiſła 2537 11317 14921 16594 20983 28677 32754 34627 42223 69389 83900 84098 92538 93901 107482 119639 120288 121115 127406 127902 155723.

— **Dobrycze wo 1000 hriwnow** padźe na lóſ cźiſło 92 539 ſakſkeje krajneje lotterije do tudomneje Rotherej lotterijoweje ſběrkownje na Kěžorſkej dróſy 22.

— **Ballon, kiž ſo ſ cźołmika wodźi,** dźenja pſched wjeſcźorom ſ Budyſchina na Wóſmuſowu horu pola Móſporka poleći. Kaž zhonimy, ho ballon wokoło 6 hodź. na Wiwalžu pola Sſkoneje Borſchćeje do powětra puſchći a potom na Delniu Hórku, Klukſch, Wowcźu horu pola Barta a na Wichowy poleći. Nad ſtótnym paſtwiſchćom mjes Bartom a Khortizu zyle niſko poleći, pola Kotej pak ho hiſchcźe raſ zyle wyſoko poſběhnje, dokelž je tam wjele grotow nad dróhu ſcźehnjenych. Wokoło 7 hodź. ho ballon do ſtokpowozoweje ſkały na Wuſmuſowej horje puſchcźi.

— **Społkowanje konjej** mlokowego woſa hobotu rano we 8 hodź. ſ Moltkoweje dróhi po Kamjentnej dróſy na Drjewowe wiki pſchihnaſchtaj. Tam chzyſchtaj ho do Zyhelniſkeje dróhi ſawinyć. Tu ho wós do khódnikow zawadźiwſchi ſwróćił. Konjej na ſbožo laſtaſchtaj. Mjes tym ſa wołom pohonch, kotremuž hěchtaj ho konjej wutorhkoj, pſchihna. Pomognił udźo wós na koła ſta-

Swobodni

Přenjotne powědańčko wot Ilsana.

21] (Pokračowanje.)

Tak sebi „mudre“ žónki kowarjowe počinanje wukładowachu. Tutón by mjenujcy w nocy, hdy by wokeńcy w kowaſni kruče zezačinił, wſelake ze żelezom o worclom pospytował, zo by zaso nješto nowe wunamakał, štož so jemu też druhdy poradźi. K tomu trjebaše sylny woheń, a tón polěkowaše naſtaću tych bajkow. Nješto potajne, samo zle, lud radšo wěri hač nješto wědomostne a dobre. Tuž skoro nichtó njedwělowaše nad wěrnosću woprajenjow a wobpřisahanjow „mudrych“ wěšćeńkow.

Tym bajkam pak njewěrještaj młyńk a jeho dźowka Hana. Za to pak niběštaj widźanaj pola tych, kiž běchu to ze „swojimaj samsnymaj wočomaj“ widźeli, kaž prajachu. Mějachu jeju za spřećelenaju z kowarjom a měnjachu, zo staj do kowarjowych „čornych kuskow“ sobu zaplećenaj. „Wšak młyńcy“ prajachu, też najbóle wjacy móżeja hač druzy ludźo. A wot koho to maju? Zawěšće wot nikoho druheho hač wot „ččorneho kluba“. Kak husto stawa so, zo my žanych rybow njenałojimy, ale młyńk dosć a nadosć. A kak wulke! Pak ma sam „čorne knihi“ a pak sej je pożči wot kowarja, kiž ničo druhe njeje hač hotowy kuzlař. Samo barona je wobkuzlał, zo je sebi jeho holcu wzał. Ale jeho prjedawša njewjesta je jemu dała skradžu do košle, w kotrejž je při wěrowanju był, zašić zelo, kiž je we Janskej nocy wot njewinowataeje knježny šćipane. Te je jeho škitało, zo njemóžeše błud jeho cyle wobeńć a tak je bórzy za tym přišoł, što je so z nim stało. A zo by kuzlařskim činkam wućeknył, je skradźu wotpućował a nikomu njeprajił, hdźe so poda. Tak njemóže kowař swojeho jemu służaceho čerta za nim pósłać, dokelž njewě, hdźe baron je.“ Tak sebi bajachu.

Hdyž młyńkec Hana zhoni, zo je baron w nocy ćeknył, měješe za swoju winowatosć Hańžu wopytać a ju pokojeć w jeje wulkej zrudobje. Tola drje też wćipnosć ju k tomu pohnuwaše, zo by k swojej towařšcy šła. Hdyž bě baronka so trochu čopłeho čaja napiła a njewjesćinsku drastu so slekła, přińdźe na nju tajka mučnota, zo ze słabosću na stólcku sedźo zdrěmny a tak wokolo hodźinki pospa. Potom wotući a čuješe zaso móc w stawach; młoda krej dźě čečeše w jeje žilach. Přemyslowaše wo spodźiwnych wobstejnosćach, do kotrychž bě ju žiwjenje přinjesło. Hańža měješe jasny a wótry rozum, kiž jej zmóžni, zo so žaneho připada njestróži, ale zo bjerješe wěcy, kaž přikhadźeja. Tuž so rozsudźi: sebi najprjedy kruty dnjowski porjad postajić, swoje cyle mocy jenoź hospodařstwu wěnować, studować dobre knihi a sebi wědomostne hospodařske zakłady přiswojić a so přeswědčować, kak zastojnicy swoje winowatosće dopjelnjeja a městna lěnich njesprawnych z dobrymi, nowymi mocami wobsadźeć. Při tajkich myslićkach překwapi ju Hana ze swojim wopytom. Tuta bě myslila, zo namaka Hańžu płakacu a žałosćacu, toho njezbožа dla. Kak so tohodla dźiwaše, hdyž ju, dźe jara zbłědłu, ale tola měrnu wuhlada, kiž so samo hnućeše k posměwkej, z kotrymž chcyše swoju towařšku powitać.

„To mje wulcy zwjeseli, zo přikhadźeš mje wopytać w mojej nowej domiznje. Sym tu sama na so pokazana. Sy zawěšće hižo wot dobrych ćetkow słyšała, zo je mój muž w nocy ćeknył.“

„Hańžka, ujeznaju će wjacy. Kak zymnje móžeš to prajić! Njejsy ani kusk jemu přikhilena była!“

„Ně, ani telko, štož pod nochće dźe. Wina je jeho. Je wědźał, zo mje nan nuzuje k žeńtwje. Ja so njemóžach spjećować, wón pak je mohł. Je sebi mje wzał, zo by swojemu rodej swoje wobsedźeństwo zakhował. Jeničke mje wjeseli, zo je, kaž sebi myslu, nizkosć swojeho skutka spóznał a so nětko toho hańbuje. Tuž je zapućował.“

„Jeli wěrno, štož prajiš, tak by tola pokazał, zo njeje bjez nadobneho zmyslenja.“

„Zawěšće to ma. To dopokazuje jeho cyle zadźerženje ke mni.“

„Hańžka, abo dyrbju prajić: knjeni baronka?“

„Njećiń žanych hłuposćow. Wostanjemoj towařšcy kaž smój byłoj.“

„Chcych so će woprašeć: wostanješ tu na hrodźe abo póńdźeš zaso k nanej?“

„Wostanu tu, Hanka, dyrbju. Mam tu hospodarić, doniž so baron njewróći.“

„A hdy so wróći?“

„Njewěm to sama, tuž ći njemóžu rjec.“

„A tak sy ty tu nětko knjeni! — Kajka češć!“

„Njepytam češće a njećinjach to ženje. Činju swoju winowatosć, kotruž je mi Bóh Knjez napołožił abo, kaž druzy praja, wosud. Sto tutón wosud je, njewěm a też druzy nic. Lubeho Boha Knjeza pak sym so přeco dźerżała a tuž so też nětkle ničeho njeboju.“

„Što by tola měł tajku krutu powahu kaž ty!“

„Kóždy wěriwy ju ma; steji na krutym zakładže. Njewěriwy je kaž z wětrom hibana scina.“

„Tajkim wěcam dosć njerozumju. Ale chcych so woprašeć, što sčiniš z Janom?“

„Hlej, to je prěni skutk mojeje dźěławosće tu na hrodźe. Ja žaneho służobnika njetrjebam a nochcu. Mi dosaha służobna. Ale njepšuću jeho. Wěrno, to ty njechaš. Dam jemu druhu służbu, jeli chce. Może nawuknyć z autom jězdźić a to budu trjebać. Wobjězdźu kóždy tydźeń wšitke přisłušne kubła.“

„To wšak by so też mi lubiło.“

Nježny posměwk přeleći při tutych słowach baroncyne wobličo a dosta zaso kusk čerwjeneje barby. Rjekny: „To wšak móžeš husčišo sobu jěć, zo by při swojim Janku była.“

(Pokračowanje sćěhuje.)

ſtichu. Jene ſ nich bě žo ſlamało. Wono žo ſ druhim narunа. Potom mòžeſche do Dobroſchcej dale domoj jěcź. S tonjow bě žo podžobnik jenož lohžo na nohy ſtrankował.

S **Khelna.** Wječerawſchu njedželu tu naſcha wjeſna trochmaſka ſwjd. Mjenowa ſwoje 70. narodniny woſwjeczi. Wona je pſchezo cźita a ſtrowa a ſajimuje žo ſa wſchitke potrebnjenja naſcheho cźaſa. Pſchejemy jej też na tutym mèſtnje wjele ſhoża do dalſcheho pſchichoda a jónu ſbožne dokònczenje tudomneho ſemſkeho puczowanja.

S **Hornjeje Hórki.** Naſche ſerbſke towarſtwo „Luźiza“ wotmě wczera njedželu ſwoju porjadnu ſhromadźiznu. Wo pſchezu Domowinſky ſaběrasche ſo wożebje ſ naſchim ſerbſkim nowinarſtwom. Shromadźiznu nawjedowaſche knjes pſchedsyda Zur. Spominasche na ſwěrnego ſobuſtawa, knjeſa Frenzla, kotrehož běchu wczera k wěcznemu wotpocźinkej poſtajili. Shromadźeni k jeho wopomnjeczu poſtanychu. Na to poda pokladnik roſprawu wo ſaſchłym ſwjedženju a protokoll ſo pſcheczita. Pſchedsyda nětko pſchepoda ſkowo Domowinſkemu rěcźnikej. Tutón nam we dlěſchim pſchednoſchku roſſajni ſakład nowinarſtwa, kak je žo w běhu cźaſow ſerbſke nowinarſtwo roſmito a pſchenjože potom na dżensnjiſchi ſtaw naſchich cźaſopiſow a nowin. Na ſroſumliwe waſchnje wopiſowaſche naſtaſe naſcheho dżenka a tydżenikow w cźiſchcźenji a kaſku ważnu mjezju wone ſkónczenje w naſchich ſerbſkich domach wukonjeja. Pſchednoſchkej ſo hiſchcźe roſmolwa pſchiſamnkny. Na kònzu ſo wſchelake towarſtwowſke naležnoſcze vjadowachu a ſe ſhromadnym ſpěwom ſo rjana a ſpokojaca ſhromadźizna ſtónczi.

S **Minakała.** Sſrjedu 27. měrza ſo na tudomnym ſónſkowym **wobwodże hiſchcze raz wubjerk ſa ſymſku po-moż ſenjže. Potrěbnym ludżom ſo hiſchcze wudżeli: 70 2-puntowſkich rjanych, 90 lépſchinſkich liſcźikow po 1 hriwnje. Nimo toho ſo ſa pacźerſke dżeći lépſchinſke liſcźiki po 10 hriwnach a ſa ſchulſkich nowacźkow lépſchinſke liſcźiki po 6 hriwnach wudachu. Wſchitkim dariczelam a ſobudżełacźerjam ſkutka ſymſkeje pomoży ſo też na tutym mèſtnje wutrobnje dźakujemy.**

S **Hucźiny.** Se ſpocźatkom nałęcza też rybacźti (Möwen) ſažo do naſcheje krajiny pſchileczą. Tak ſmy tu hakle pſched nětkotrymi dniemi znke ſtadła tutych rjanych ptacźow wobkedżbowali, jako běchu ſo na pola wokoło wotpuſchczeneho hata ſeſnydake. Rybacźki, kotrež ſo poprawom pſchi mótſkich brjohach żiwja, ſo pſchezo bóle na hatne a rěcźne krajiny ſwuczuja.

S **Bukeż.** Jedyn bur bě tele dny żandarmej ſkorżił, ſo jo jemu jeja kradnu. Żandarm na to bórzy wuźělaſ, i o ma ſo paduch w burowym domje pytacź. Pola bu-rowſkeho cźeladnika zyłu hromadu jeſi rjenje ſawalenych namaka, kotrež dyrbjachu ſo wotnjeſcź. Pachołk ſo wuſna, ſo hižo dleſchi cźaſ ſwojemu hoſpodarjej jeja pałojcźi.

S **Nèczina.** Jenemu tudomnemu deżerjej ſu ſ jeho komory ſ kora 50 hriwnow kradnyli. Njeſmaty paduch bě ſamk ſ durjow wottorhnywſchi ſo do komory dobył.

S **Kotez.** Poſlednja ſbérka jenohornczeje ſtżě je ſa ſkutk ſymſkeje pomoży wunjeſła: w Kotezach 13,30 hr., we Luſku 12,70 hr. a w Zarkach 6,65 hr. Jeſta ſ kożmjawkami je žo w Kotezach 60, w Zarkach 45 a we Luſku tohorunja 45 pſchedachu. Płakerty, kotrež ſu ſo na kònzu ſkutka ſymſkeje pomoży pſchedawale, ſu we Luſku 5 hr., w Kotezach 4,80 hr. a 4,40 hr. wunjeſke. Wſchitkim dariczelam też na tutym mèſtnje wutrobny dżak!

Se **Zarkow.** Dżenża pòndżelu tudomny hoſcżenjaŕ Arnoſcht Dießner ſwój 40létny wobkhodny jubilej woſwjeczi. Wot 1. hapryeje 1895 wón tu ſyndli. Sa żyły cźaſ je ſrjoſumik, ſo by hoſcźam pola ſebje pſchijomne pſchebywanje polſkcźił. W lěcźe 1904 jeho ſa wjeſnjanoſtu wulwolichu. Tuto ſaſtojnſtwo je k polnej ſpokojnoſcźi ſwojeje pſchedſtajeneje wyſchnoſcze a k lépſchemu gmejnu hacź do 28. februara loniſcheho lěta ſaſtawał a je ſo tehdy na derje ſaſkłużeny wotpoczink podał. Nimo ſwojeje dżeławoſcze jako wjeſnjanoſta bě ſche wón dołhe lěta gnrkwinſki pſchedſtejiczeŕ a dlěje hacź 30 lět dawkiſbérař a ſyndikſi ławnik. W lěcźe 1901 ſmědżeſche wón je ſwojej mandżelſkej ſtoty kwaſ woſwjeczicź. Mjech je mandżelſkimaj, kiż wobaj we 84. lěcźe żiwjenja ſtejitaj, ſpocźcźene, ſo mohłoj hiſchcźe dołhe lěta dobremu mjenu ſwojeho hoſcźenja ſłużicź.

S **Wósporka.** Tudomny kożuchaſkſi miſchtr a cźapkaŕ Franz Schirm je ſwoje 81. narodniny woſwjecził. Wón bižo wot lěta 1880 we Wósporku żyndli. Wón a jeho mandżelſka ſtaj dobre a ſe cźaſy ſmużicźe a ſ dowèrjenjom ſnjeſłoſi. W lěcźe 1930 ſtaj ſwój ſtoty kwaſ a ſobom 50létne wobſtacźe ſwojeho wobkhoda woſwjeczicź mohłoſi.

S **Lubija.** (Schkitaza jatba dla każenja ſjawnèho poſtada a njeſozialneho poczinjenja.) Pinczníka Hanſa Hellera w Lubiju ſu wczera dla każenja ſjawneho mèra a porjadu do ſchkitanſkeje jatby wſali a do ſchkitazeho lěhwa w Sachſenburgu wotwjeſli. Heller je woſpjet ſjawnu podpieru a ſwoju ſoſtużbu pſchepiſ, ſwojich ſwużbnych bił a herſeſaſo ſjawny mèr a porjad ſużbowa kaſyl.

S **Lubija.** Tudomny dżenik „Sächſiſcher Poſtillon“ a Bjarnaczańſke nowiny ſu ſo w tutym tydżenju na jedyn dżeń ſaſkaſale, dokelż ſu wo wiedniku wopaczne roſprawjaſe.

S **Lubija.** W poſtżeńſnju wokrjeżneho wubjerka, kotrež ſo ſrjedu wotmě, ſo někotre ſwjeżelaze ſdżelerſki woſjewichu. Schtoż Nowoſaſ-Sprenberg naſtupa, je knjeżerſtwo żrědži ſa wokoloróbłu pſchijſwolilo. Dróha ſo hiſchcźe lětſa natwari. W mèſcźe Habrachcźizach je ſo poradźił, w prjedawſchej Würſchez ſabri-ku 1200 textilnym dżełarjejam dżeło ſa-radźi. Dale ſo wulke ſaſtużbſke pſchedewſcze w Neu-gersdorfu do ſkutka ſtaji. Tam ſo 200 żydlerſkich domow, kożdy ſ 1000 kożnymi metrami leżownoſcze, ſa dżełacźerjow ſ induſtrijowych nanjeſnych wjeſow nativeri.

Wſchě wudawki ſu ſo ſ 1 200 000 hriwnami wobliczile. Mèżacźne wotpłacźenje ſa kożde żydlerſke mèſtno, kotrež do żydlerjoweho wobżehżeńſtwa pſchenèże, 28 hriwnow wucźini. Pſchi tym ſo hódnoſcź wupłodow je ſahrody a pola na 5 hriwnow pohódnoſcźi. S tutym ſaſtużbjenjom dżełacźerjow, kotrež ſakſke krajne ſaſtużdżaje towarſtwo pſchenżebże, ma ſo nèchto pſchiſkładne dokonjecź. Sa żydli-ſchcźo trěbnych 20 hektarow kraja měſtu Neugersdorfej ſłuſcha a pſchi Zywonſkej mjeſy leży. Schtoż bjesbże-koſcź w Lubijſkim podkrjeżu naſtupa, je ſo poradźiło, ſe 1077 wożobow, kotrež běchu ſaſtużeny mèżacź dżełu ſhubike, 969 wożobam ſažo dżełu faradźicź. Też ſu wuhladу, ſo budże ſ pſchikhadom pſchihodniſcheho wjedra bjesdżełoſcź dale woteběracź.

S **Lubija.** Na Lubijſkim hamiſim hejtmanſtwje a w podkrjeżnym ſwjaſtu je wot 1. hapryeje 1935 wob-khodny cźaſ pòndżelu hacź do pjatka rano wot 7—½1 hodżiny pſchipołdnju, pòndżelu hacź do pjatka popołdnju wot 2—5 hodżin, żobotu rano wot 7—½1 hodż. pſchi-połdnju. Pokładnja je wotewrjena rano wot 7—½1 hodżinu, żobotu wot 7—11 hodżin.

Z **Kukowa.** Dżěći wużija rad dróhi a namèſtna k ſwojim hrajniſcźam, njedżiwajo na to, ze móże ſo pſi ſylnym wóznym a automobilowym wobkhadże najwjetſze njezbożo ſtacź. Tak hrajkaſe ſej ſobotu po-połdnju hólcźec ze żeleznej wobruču na dróży mjez klóſtrom a napreźiwnej korèmu. W tym wokomiku přijédże po horje dele wosobowy auto, do kotrehož wobruć prasny. Wona zleća z wulkim wotmachom naſpjet, trjechi hólca do mjezwoča a zrani jeho krawnje. Při tym wrjesny ſo na twjerdu dróhu a wobſkodźi ſo wospjet tak, zo dyrbješe ſo lěkarjej za-wjazaċ dać. Při bċhanju za wobruċemi a honjenju njekedżbuja dżěći na jèżdżadła a přiňdu tak do naj-wjetſcheho ſtracha. K powſitkownej wěſtoſći je jara nuzne, zo ſo dżěći na ſtrachi kedżbne cźinja a ſwoje hrajniſća bóle na měſtnach pytaja, hdżež njeje po możnoſći żaneho abo jenoż ſłabeho wobkhada.

Z **Pančic.** K njedawno pohitymaj mócnymaj lipo-maj je ſo přidružił wulki dub, kiż jimaj w dołhoſći wo ničo wjeſo njeſteżeſe. Běše dże wosrjedża ha hižo troſku ſerniwy, ale by wěſče hiſče ſta lěta pře-traj, njeby-li kaj wonaj z přičinu był, zo ſo na lucy pod tutymi hobrami ani ſyna ani wotawy wuſuſicź njehodżeſe. Z nimi je ſo wobraz „Mlónčika“ — ſtare mjeno za łuċnu přeſtrċn při rċċzy, kiż z Jaworſkich kónċin přikhwata — khětro přeměnił. Měſtnoſć zda ſo nětko próżdna być. Mjeńſe kerċki zhubja ſo por-nju prjedawſim wulkim ſtomiſkam. Znaty basnik pisaše raz wo ſtarych dubach: „Dżeſ-li nimo ſtarych korjenjatych dubow a widżiſ-li liſco na roztłatych hałozach, potom dżerż lèsnu pobożnoſć a zejmuj klo-buk! Z tutych lèsnych hobrow je nětkotrykuli tysac lét ſtary, je Methuſalem pornjo twojemu żiwjenju, kiż ma też ſwoju dušu a njeje jenoż kruch drjewa ze zelenym pozlotkom. Snadź ſu ſo hiſće pod nim naſi pòhansey prjedowniey ſkhadżowali.“ Stare ſtomy dżeń a bóle padaja. Při ich napohładże dyrbiš ſo prašeċ: Što ſu tute praſtarcy Bożeje ſtwórby wſitko widżała a doživiłe! Kak ſumješe mócny wi-chor w jich liſcowej tŕċše! W nich runje pokazuje ſo Boża wšehomóc: „Prjedy hač běchu hory, zemja a ſwět ſo ſtwori, sy ty, Božo, wot wěčnoſće do wě-noſće . . . Tysac lět ſu před tobu każ dżeń, kiż je wè-ra zaſoł a każ nócna ſtraża . . . .“

Z **Worklec.** Tudomny wotdżeł Njebjelčanskeje wjesneje skupiny za ſkit přećiwo nadpadam z powċtra wotmě ſ Pjetašec hoſċenc zjawnu zhromadźi-znu. Přeco nahladna ličba wopytowarjow pjelnješe żurlu, khwalbyhódne, zo bě też żónski ſplah zastupje-ny. Wotdżełowy nawjednik, wučeŕ F. Hajna, witaše wšitkich, wosebje wjesneho ſkupinoweho wjednika k. Wagnera z Njebjelčic a a a rċċnika k. ſtud. radu Simona z Kamjenca. Tutón rozwaži, kak je k załoženju tutoho zwjazka dóšło a kak je wukubłanje we tutym ſkiċe nuznje trċbne. Wosebje dopokaza, zo też na wsy su tute zarjadowanja trċbne. Swċtłowobrazy rozjasnjachu tute wuwjedżenja. Knjez wučeŕ Hajna dżakowaše ſo rċċnikej a namołwiše, zo bychu mnozy zwjazkej přistupili. Z předwjedżenjom dżěła za-palneje bomby na dworje hoſċa ſo zajimawa zhro-madźizna ſkónċi.

Z **Worklec.** W ſtaroznatej Leopoldec korċmje je Khróſċanska ſkupina nacionalſocialiſtiskeje ſtrony zańdżenu pòndżelu přednoškowy wjeċor zarjadowała. Zala běše dospołuje wobſadżena z ludźimi, kotříž ze napjatoſcu rċċnikej ſtronjanej Wichmannej z Drjeż-dżan připoſłuchachu. Rċċnik rjekny, zo je Boži dar, zo mamy wjednika, kiż Němſku zaſo z hubjeńſtwa a haňby k ċeſći a ſwobodże wjedże. Jeho prócowanje je ſo hižo w ſwċtowej wójnje započało, tola Bóh je je jeho přez wſitke ſtrachi přewjedł, zo by ſwoju żiwje-nje za wobnowjenje Němſkeje zaſtajił. Jemu dyrbimy poddani a ſwċrni być a zaſonatwarjenje wótċene-ho kraja po naſich mocach ſpċċhować. Skupinoſta Porak z Wudworja wjeċor z mócnej ſławu na wjed-nika ſkónċi, na kotruž přitomni zahoriċe wotmołwi-chu. Přitomni bċchu zwjetſa ſkałarjo Halbachea a Bruskee ſkały. Po zhromadźiznje woni hiſċe we wje-ſelej towaŕſnoſći mjez ſobu woſtachu.

Z **Njebjelčic.** Wċera njedżelu kantorjeſe naš cyrk-winſki kantor wumjeńkaŕ knjez Włoch při Božej mši poſledni raz. 40 lċt dołho je tuto zaſtojnſtwo ſwċrnje zaſtawał. Nċtko je nimale 80 lċt ſtary tute ċeſtne zaſtojnſtwo złożił. Wosadny faraŕ k. Miš ſo jemu z klċtki za jeho Bohu ſpodobne dżeło w mjenje cyłeje wosady dżakowaše a wozjewi też, zo budże w přichodże po woli cyrkwinſkeho přeſtejiċeŕſtwa tuto zaſtojnſtwo zaſtaaċ knjez bur Jakub Cyż z Njebjelċic.

S **Kċżiny.** Pſchi pjatkownym wċtru je ſo bróżeń kubleria Krała nimale zyle motorhża. Też druhdże je ſo ſ wċtrom wſchelaka ſchkoda nacźinika.

Z **Němcow.** Każ ſmy hižo pisali, ſo knjez wučeŕ Emil Wels w Němcach po 42létnym zaſtojnſtwje 1. hapryeje na wotpočink poda, dokelż je zakoſnku ſta-robu docpċł. Při tudomnej ſuli je wón 33 lċt ſkutkował a je też naſej gmejnje rad a za zohnowanjom ſwo-je mocy wċnował. W Kočinjanſkej ſuli je wón 7 lċt wuċił. Sulſką wosadu ſwojeho lubowaneho wuċerja njerad wotkhadżeš widżi. Wón pak ſo do ſwojeho lubeho ródneho měſtaċka Kulowa přeſydli, zo by tam ſwój wotpočink wużiwał. K temu jomu hiſċe wjele lċt přejemy, zo by ſwój derjezaſłużeny wotpočink moh ſtrowy wużiwaċ. Němcowſka gmejna je wot-khadżacemu w hoſċeńcu rjany rożżohnowański wjeċor wuhotowała.

S **Wojerez.** Wokrjeżny dohladowaċ Schönrich na-złonaſłoſtatiſtiſkeje dżełoweje frontu „Wóz ſ wjeſelom“ we Wojerezach woſjewjeſa, ſo njedżelu 31. měrza dwaj wożebitaj cźaſaj do Drjeżdżan wotjědżetaj. Přeni cźaſ

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dżěl a přiłopk Marko Smoleſ a za nawěſtki dr. J. Cyż, wałtcy w Budyſinje. — Wudawa a čiſći dr. J. Cyż w Budyſinje. D.A.II. 1935: 2288. W tu khwilu tarifna liſtina ło. 3 płaċi.

Wobrazy podawa Fodorſka wobrazowa ſłużba.

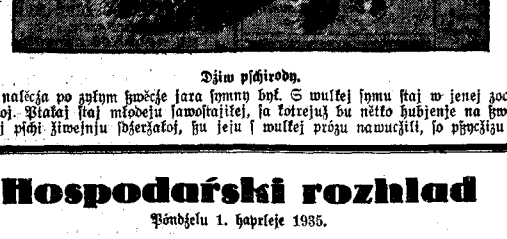

Dżiw pſchirody.

Létża je ſpocźatk nałęcza po zyłym ſwċcże jara ſymny byk. S wulkej ſymu ſtaj w jenej zoologiſkej ſahrodże ſtrużaj tónz ſtako. Pſataj ſtaj młodeju ſawoſtajiłej, ja kotrejuż bu nètko hubjenje na ſwċcże. So byſchtaj ſo młodaj ſtrużaj pſchi żiwjenju dżerżakoſ, ſtu jeju ſ wulkej próżu namucźili, ſo pżyczżiju zyzatej.

Hospodarſki rozhlad

Pòndżelu 1. hapryeje 1935.

Barlinſka burſa 30. měrza 1935. Burſa wotewri ke kònzej tydżenja w żiwym a kruthym położenju. Publikum wobdżěli ſo wjele ſylniſcho hacź w pſchedchadżazych dnjach a też kuliſa na pſchelałich wikach wróżokupowaſche. Prědku ſtojachu akżije montanowych hódnotow, kotrež wo 2 proż. a wjazy poſtupichu, mjeń tym ſo běchu połépſchenja na druhich wikach hacź do 1,5 proż. Lċtne wotjamk-njenje Commerz a Privatbanki ſo derje pſchija, dokelż ſo w nim połépſchenje hoſpodaŕſkich pomċrow derje wot-błyſchcźuje. W daliſchim běhu ſo kurſy hiſchcźe dale po-łépſchichu. Też renty ſo wyſche płacźachu, dokelż ma ſo ſa to, ſo po 1. hapryeji wjele pjenjes ſa renty ſo wuwólni.

Hospodarſke wiki.

Na ſtótne wiki pſchihna ſo dżenża 763 howjadow a to 135 wołow, 221 byſkow, 324 krumow, 33 jałcejow, 60 żrjacźkow. Dale hiſchcze 1124 cźelatow, 732 wowzow a 3060 ſwini. Pola howjeſeho ſtotu je dobry brċni wotkhod, a płacźiżnu ſu nżdże 2 pj. wyſchiche hacź mi-njeny tydżeń. Pola cźelatow je wobkhod brċni a w niż-ſchich drużinach dyrbja ſo trochu wyſche płacźiżny płacźicź. Wowzy mějachu ſamżny wobkhod, każ minjeny tydżeń. Pola ſwini bċſche wobkhod brċni a płacźiżny minjeneho tydżenja ſo njepiſcheměniſchu.

wotjědže ſ Delnjeho Wujesda 1:48 hodźin, ſ Lasa 7,36 hodź., ſ Werminghoffa 7,45 hodź., ſ Chorneho Chołmca 8,11 hodźin. Druhi cząh wotjědže ſ Wojerez w 9 hodź., ſ Wětnjan 9,45 hodź.

S **Klětneho.** Tu je žona ł nowej drasce pschichka, kotraž bě žebi pschi fawjeżelenju žwój schat se stołzom na sali rozdrěła. Wona wot hoscenzarja 50 hriwnow jako wotschkodźenje žadasche. Hoscenzar pak žonje 30 hriwnow wuplaćił. — Tudomna schula je sandźenu ſrjedu druhi króć ludowy kwicz wo němskim ležu pschedewsedła, dokelž pschi prěnim pschedstajenju wschitzy městna njedosłuchu. Też tón raz běsche wopyt žylny. Sdobom běchu žo na blidach ruczne dźela Klětnjanskich, Wochožanskich a Krynthelskich schulskich hołsow ł wobhladanju wupołožene. Wunoschi dźiwadłoweho pschedstajenja ł nakupjenju wuczebnych prědkow słuži. — Schtwórtk žebi prěnja rjadowna nascheje schule a pacjerske dźěrzi do Wojerez wuleźichu. Tam też domiſniłi musej wopytachu. Też wuhlowu jamu, Eriku žu dźěrzi wopytale. — Jannowski knježi dwór je saporžał žynjenitne běrny wotedawacz.

*

Se **Shorjelja.** 4. julija dopołdnja w 11 hodźinach budźa žo w Shorjelzu konje za wójsko kupowacz. Kupjene konje žo hnydom pschewosmu a žo na kwitowanku se schekom saplaczа. Schumjele žo mało trjebaju; Wone žo jenož jako wuwsacze kupja. Konje ſ hkowmymi hrachami, kotrychž dla žo kup sakoužy wróćzi, dyrbi pschedawaŕ wróćzo wsacz, kupny pjenjes wróćicz a nastate thóšty sarunacz. Rutowanšći cząs je někotre thorosce a brachi hacz do 45 dnjow traje. Pschedawarjo, kotříž konje pschedwjedu, kotrež jim njeſtuliceja, dyrbja žo móz na doprahaze waschnje wupokasacz. Pschedawaŕ dyrbi konjej kataru ł hkadźim, jednorje ſtamanym hrysadkom (žanu wuſpinawu wuſbu) a trajnu hłowojzu ſ dwěmaj ſnajmjeńſcha dwaj metraj dołhimaj powjasomaj darmo pschidacz. Pschi wotwiesenju konja dyrbi pschedawaŕ remontowanškej kommiſiji pomozny być. Dla ſwědčenja konjoweho wotthada dyrbi žo pschipuſchczne a ſrjedźowe wopitšmo žobu pschinjeſcz. Bjes njeju konja njekupja. Konjej žo njeſmědźa hriwy a wopuſch pschitiſnjacz a wopuſchowa rěpa žo pschikrótzicz.

Wusudźenja

§ Budyſka polizija běsche 3. dezembra 1934 hižo pjecz króć thłostaneho Reinholda Willibalda Wagnera ſ Drjezdźan na Budyſkim dwórnichczu ſajała, jako běsche wón runje dźiwł famk jeneho jězdneho koła woczinił. Wón běsche krótko psched tym jězdne koła w Budyſkim juſtiznym twarjenju kradnył, hdźež běsche jo wonkowny rěčnik ſtajił. Wukopa žo, ſo je Wagner w hapreji 1934 w Drjezdźanach jězdne koło za ſwoju potrjebu a w ſeptembrje tam druhe jězdne koło ſ dróhi kradnył. Pożledniſche koło běsche wón ſa 43 hriwnow jenemu hoscenzarjej w Sdulſchezach pschedał. W oktobrje běsche wón hiſchcze ſ hamtſkeho ſudniſtwa kaſchcz ſ wohnjohaſchcerſkej pſchiprawu a por wobnych ſchlawchow kradnył. Tute je wón tehorunja w Sdulſchezanſkej wokolinje pschedał. Dla wotpjetneho pabuſchſtwa w 4 padach běsche jeho Budyſki hamtſki žud ſ wobliczenjom pschepytowańſkeje jatby ł 1 lětu a 6 měſazam jaſtwa ſaſudźił. Jeho powolanje pſchećiwo dothoſći thłostanja žo ſaćiſnyŋ. 2. wulka thłoſtaza komora jemu ſdźela wołožaze wobſtejnoſcze wobliczi, dokelž je žo Wagner po wuprajenju wězywuſtojnych ſ alkoholom ſtałył a je w ſwojim wuſkenju ſebjakbjeny. Na druhej ſtronje pak žud ſa prawe wobhladowaſche, ſo žo ſtrašchni paduſchi jězdnych koſow krucze pothłoſtaju. Dotalna pschepytowańſka jatba žo jemu jeho wuſnaća dla na thłoſtanje wobliczi.

§ Niż njenje hacz 20 króć thłoſtany hluchoněmy Anton Werner Piechowiak ſe Shorjelza běſche ſ worcžinu jebak. Mokołoczahajo běſche 2. januara 1935 do Hornich Kundraczicz pſchiſchoł a do dweju hoſcenzow ſaſtupił. Tam běſche worcžinu nacźinił a ju njeſakaćiwſchi žo wotpłaćił. W jenym hoſcenzu w Hornim Strahwałdze běſche jeho jedyn wobſchudźeny hoſcenzar ſ Hornich Kundraczicz doſcęhnył a jeho polizaji pschepodał. Hamtſki žud we Herrnhuce běſche wobſchudźerja ł 5 měſazam jaſtwa ſaſudźił. Wobſkorżenemu nicžo njepomhaſche, ſo wudawaſche, ſo je worcžinu jenoż ſapłaczicz ſapomnił, dokelž je jara pjany był. Jeho powolanje žo ſaćiſnyŋ.

Najnowiše z cyłeho swěta

*** Pola Tatejamy w Japaniſej je žo žobotu rano nadwódne létadło ſwórcžiło a ſo rozbiło. Se žnbom muži wobjadli žu žo tſjo na měſtnje ſaraſnyli, ſdyżni ſchitnyli ſo cjeſko ſranichu.**

Wujěždźowanje ſ automobilemi pschez 13 000 kilometrow dałeko.

Snaty jendźelſki wujěždźowař kapitan John Duff tuchwilu napschemjeſnu pręti pschez Afriku pschihotuje. Tuta jěźba ma žo pschi ſkładnoſći 50lětneho wobſtaca města Johannesburga w dezembrje pschewjeſcz. Sa dowyczerja jěźby je žo 10 000 jendźelſkich puntow (250000 hriwnow) myta wuſtajiło. To je najwjetſche myto, kiž je žo dotal hdy na autowu jěźbu wuſtajiło. Khartka pokaſuje wotmnjłeny pucz wujěždźowanja, jenotliwe kontrollowe jěźby a wulkoſcź jenotliwych wotrětkow.

Smjertny wusud w Jünemannoweje mordarskim procesu

Jünemannowu w Barlinje, kotraž je ſe ſamyſlom žywjim ſiłom dźěcžom ſahłodnicź dała, žu dla mórdarſtwa k ſmjerczi ſaſudźili. Cjeſtne prawa žu jej na cząſ žiwjenja wotrjekli.

Pjatk Jünemannoweje žwaka pſched ſudźachu. Jeho bywdźenje bě ſakoſna wobſtarža. Wón bě žo hižo dezembra ſ Jünemannowej dla jeje žiwjenja wadźił. Wot tuchwile cząża njeje wón wjacy do jejneho wobnjelenja ſamknył. Wo napominanju ſwojeje maczerje je ras wjacy wot Jünemannoweje dźěcźmi pohladacz ſchok. Hdyż pschez pinczne wokno ſ dwora hladaſche, widźeſche ſ hebi ſczin žo ſcampacź. To běſche Jünemannoweje ſtarſchi ſyn.

Hólz mózeſche žo jenoż hiſchcze ſe ſaſchtónjenymaj nohomaj ł njemu motacź, žo ſa domjazej nahonu dźerżo. Bjes tejele ſepjery wón ſyzka njemóżeſche žo bibacź. Sso wuſtrožawſchi ſwědk wokno rozbi a do ſjiwy ſakleſe. Napohlad, kotryż na njeho czakaſche, bě žakoſny. Najmłódſchej dźěſći mormej we ložu leżeſchtej. Po wobnjelenju ſhnike ſchatzy leżachu. W kuchini bě kopiza maſanych ſchatow, běrnjazych bělſkow, maſanych hornzow a pjelchow, kotrež ſdźela rospadnychu, hdyż žo jich dótknu.

Radio

Wutoru 2. hapreje žo žiwi.

Königswusterhausen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6 wjeſeły raniſchi konzert. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdnjiſchi konzert. 14.55 ſtatny akt. 14.15 pſzane popołdnjo. 17.15 ſport ſa młodźinu. 18.20 politiſki pſchehlad nowin. 19 rejwanſka hudźba. 20.15 hodźina naroda. 21 opera „prynz ſ Homburg".

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5.50 ſa burow. 6.15 taczele. 6.35 raniſchi konzert. 8.20 taczele 9 ſa žonu. 11 taczele. 11.45 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 17 popołdniſchi konzert. 20.15 hodźina naroda. 21 wjeczorny konzert.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho programma Barlin: 21 kabarett na talerju. Köln: 21 komorna hudźba. Stuttgart: 21 ſabawny konzert. Win: 19.30 wjeſele puczowanje. Warſchawa: 20 łohka hudźba.

Towarſtwowske powěſtniki.

Drježdźany. „Hromadnik" ſměje ſchtwórtk, 4. hapreje ſwoje měſaczne pohromadźenje w Chriſtianbrän na Chriſtianſkej dróhy 22 wjeczor we 8 hodź. Pschednoſchk je pſchilubjeny. Bohaty wopyt worzakuje

pſchedsyda dr. Wjazkſawk.

Pančicy. „Lipa Serbska" (cyły khór) spěwa wutoru wjeczor we 8 hodź. pola Suehee.

Drježdźany. Sserbſke towarſtwo „Czornobóh" ſměje žobotu 6. hapreje ſwoju měſaczną ſhromadźiznu pola krajana Merle w hoſcenzu „Eiſenhof" na Eiſenſkej dróhy 69. Wſchitzy dźiwli na nowu měſtnoſć ſhadźowanja kedźbowacź.

Pschedsyđſtwo.

Měšćanske dźiwadło

Wutoru, 2. hapreje, wjeczor 20.15
W pisanym khabaće
Wjeſelohra w 3 jednanjach wot F. z Schönthana a ſwobodneho knjeza z Schlichta.

Srjedu, 3. hapreje. Zawrjene předſtajenje w Grossrhsadorfje
Hockewanzel

Stwórtk, 4. hapreje, wjeczor 20.15
W pisanym khabaće
Wjeſelohra w 3 jednanjach.

Pjatk, 5. hapreje, wjeczor 20.15
W pisanym khabaće
Wjeſelohra w 3 jednanjach.

Sobotu, 6. hapreje, wjeczor 20.15
Předstajenje NS-zjednoſćeństwa „Móc z zradoscu"
W pisanym khabaće

Njedźelu, 7. hapreje, popołd. 16.00
Lorisowe pućowanje k jutrownemu zajacej
Jutrowna bajka w 3 jednanjach wot A. Wiesemanna.
Wjeczor 19.30 hodź.
W pisanym khabaće
Wjeſelohra w 3 jednanjach.

Míele 60.— hać 135.— hr. prochsrěbak
Dostać we wotrjadn. wobkhodach

Kazhonity a pliny
pohonć
hnydom pyta.
Bur Rachela w Smječkecach 3

Cement
cementowe wapno
poskića najtuńšo
Rudolf Hohlfeld
dwórniščo w Brězni
pola Kamjenca

Wotewrjenje wobkhoda!

Česćenemu wobydleſtwu Budyſina a wokolinY dawamoj k prečeln. wědomju, zo smój počinajo z 1. hapreju 1935 w měšće a na wšy derje znaty

hosćenc Lusatia

jako najeńkaj prewzałoj. Naše ſtajne a pilne prócowanje budźe z kuchinje a pincy jenož to najlěpše poskićeć a też hewak wšitko činić, štož by naším ważenym hoſcom pobyt w našich z nowa zarjadowanych městnoſćach tak přijomny kaž jenož možno ſćinilo. Wšěm našim ważenym hoſcom, přećelam a znatym, kotříž naju w dotalnym našim ſkutkowaniſchu w „Měšćanskeje kofejowni" na Lawskich hrjebjach 12, ł. poskhod přećelniwje podpjerachu, dźakujemoj so za wopokazanu dowěru a prosymoj wo dalſu přećelniwu podpjeru też w nowym domje.

Z němskim postrowom! **Kurt Schörnig a mandź.**

Hotel „Króna"
Wutoru a srjedu
dwójnc swinjorčzanje
(Tři samokormjene swinje)
Točimy **Pilsenske „Urquell"-pivo**

Běłu čornicu
ma na předań
Serbska knihafnja w Budyšinje.

Spušćomny pohonć,
dobry wothladowaŕ koni, a
ratarski dźěłaćeŕ,
kiž może derje syo, so hnydom pyta
w Prawoćicach čo. 5
pola Khrósćic

Spušćomneho
pohonča
pyta hnydom
bur Skopa w Křiwej Boršći

3 młode sylne wysokosućelne
podsobne kruwy
1/2 léta stara **jałojca**
koza blizko ke kózlatam na předań w Dalicach čo. 5

Dobry 10létny jenopřežny
kóń, srěnjeje sylnosće, bjezporočny, je na předań w Nowej Wsy čo. 17
pola Rakec

Z dźensnišim dnjom, 1. hapreje, přepodam swój 30 lět wobstejacy wobkhód
wobkhod ze šatami a krótkimi twarami
na knježnu **Bertu Sykoric.**
Mój **wobkhód z gardinami** (ze znutřk. dekor.) wjedu ja na **Moltkowej drózy 5 delekach. dale.**
Martha Bŕauerowa.

Ż dźensnišim dnjom, 1. hapreje, přewozmu ja
wobkhod ze šatami a krótkimi twarami
wot knjeneje **Marty Bŕauerowje** a poručam zdobom swoju dźěłańju za zhotowjenje šatow po měrje.
Berta Sykoric — na Moltkowej drózy 5.

Ratarstwo wokoło 80 kórcow
wulke w katolskej serbskej wsy so wobstejnosćow dla
hnydom přenaja
Bliže zhoniće w Serbskich Nowinach

Wobswětlenske připrawy
w rjanych, płaćiznu hódnych wuwjedźenjach kupujeće
w elektr. domje Richard Paul
w Budyšinje — na Kěžorskej drózy 14

Brikety
wšěch družin poskića wot wagona darmo do domu
Rudolf Hohlfeld
dwórniščo w Brězni
pola Kamjenca

3lětna kobła
liška, je na předań
w Konjecach čo. 7b
pola Kubšic

Wysokosućelna
Kruwa
je na předań w Ralbicach čo. 15

Po Božej njewuslědźomnej radźe wumrě njedźelu připołdnju w 12 hodź. z Božej ruċku so zajawši, po krótkej khorosći mój horcolubowany mandźelski a swěrny žiwjeński towaŕš, naš horcolubowany, staroscziwy nan a přichodny nan,

Jan Křižan, wyšši wučeŕ w Bukecach,

w 57. lěće swojeho žiwjenja.

W njewupraſomnej zrudobje
Kamila Křižanowa rodź. Voigtec.
Annaliesa Zwahrowa rodź. Křižanec.
Alfred Zwahr.

W Bukecach a Budyšinje, 1. hapreje 1935.

Žarowańska swjatočnosć budźe srjedu 3. hapreje popołdnju 1/2 hodźin w cyrkwi w Bukecach. Po přewjezenju budźe khowanje hišće na samsnym dnju w Budyšinje popołdnju 1/4 hodźin z Božeho domu na Tuchorju.

Přiloha k čisłu 77

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 1. haprleje 1935

Ze 16 pjenježkami na universitu

(Pokračowanje a skónčenje ze sobotnišeho čisła.)

Tu nětko hólc měješe. W njej z najwjetšej pilnosću wuknješe, zo jemu hłowa fruncěše, deklinacije a konjugacije. Před wowcami sklonjowaše a časowaše. — Tak je skoro 200 lět pozdźišo druhi serbski hólc, Handrij Lubjenski z Rachłowa pod Čornobohom, za stadłom wuknył swój serbski katechism. Też wón je doprědka přišoł a bu też z pastorom primarijom. Wón wumrě 19. 3. łěta 1840 w Budyšinje, lubowany a wopłakany wot cyłeho serbskeho ludu, jedyn z našich najzasłužbnišich wótčincow! — A kaž młodeho Lubjenskeho nadeńdźe při wuknjenju na lucy pod Čornobohom česćomny Bukečanski kantor Arnošt Luboměr Pjech, kotrehož dobra wučerska wutroba so tak jara rozwjeseli nad pilnym hólcom, zo jeho dowjedźe na puć k studijam, tak připadnje raz wohladnyj pilnje wuknjaceho pastyrka Jana Mužika abo Muscorija Hrabowski knjez farař. — Tón so njemałe zadźiwa, jako do knižkow pohladnywši, pytny, zo je to wjeleslawny Donat a zo hólčik jako samowuk wuknje łacańsce. Wězo hólca hnydom pruhowaše, so prašejo za padami a časami łacańskich słowow, a hišće wjele bóle so dźiwaše, hdyž jemu pastyrk dawaše cyle wotmołwjenja, kaž woprawdźity Łačan. Nětko čuje so knjez farař zamołwity, so wo pastyrka — swoju, jemu dowěrjenu wowcu starać. Přeprosy sebi jeho na faru. Rozwučowaše a spěchowaše jeho sam. Hólčik dźeń a bóle pokračowaše, a skónčnje dźěše farař z nim do Kamjenca, zo by jeho předstajił rektorej lyceja, wysokeje šule, kotraž tehdy w Kamjencu wobsteješe a měješe dobru khwalbu. Do njeje běše też Pětr Šěrach něšto lět khodźił. — Lycej je dawno zašoł. — Dźensa maja w Kamjencu wyššu realku. Rektor lyceja měješe też swoje spodobanje nad pěknym, pilnym a wobdarjenym hólcom. Dowoli jemu, lycej wopytać. — To běše z nowej kročelu doprědka za młodeho Jana Mužika abo Muscovija. Pilnišeho wučomca na cyłym lyceju njemějachu! Čuješe so přewšu měru zbožowny, hačrunjež njeměješe husto dosć ničo kusać hač jenož twjerdy a suchi khlěb. —

W 17. lětstotku běše wašnje, zo wučomcy wyššich šulow wjacy króć swoju šulu měnjachu a wjele pućowachu. To běše z powostankow žiwjenja šolarow we srjedźnym wěku. — Pětr Šěrach běše pobył na wyšich šulach w Kamjencu, Budyšinje, Drježdźanach, Mišnje, Kamjenicy, Schneeberku a Cwikawje. Dźensa do tajkeho měnjaceho wučomca wučerjo wjele njedźerža! Ale Pětr Šěrach běše z cyle wurjadnym wučomcom! Pěsnješe hižo jako wučomc łačańscy, grekscy, hebrejscy a němscy. Wón dźěše na druhe šule, zo by přeco zaso něšto druheho nawuknył. — Tak też Jan Mužik-Muscovius so poda z Kamjenca na druhe šule. Poby w Drježnju (Drossen) w Braniborskej mrocy a w Slezyskim Brjohu (Brieg). Přeco měješe so ćežko z khudobu bědźić. Njebychmy so jemu dźiwali, hdy by so toho naměł. Lěta dołho, a to młode lěta přeco jenož wo podpjeru prosyć, wot druhich cyle wotwisny być a tola husto dosć khlěba tradać a w zymje zymu mrěć, to so skónčnje nabywa! — Jan Mužik-Muscovius drje druhdy sebi přemyslowaše, hač njeby lěpje było, so přepjateho zaměra wostajić, a do wojakow hić, ale přeco zaso předoby w nim jeho dobra wola a z nowej wutrajnosću da so do wuknjenja. — W Slezyskim Brjohu wukhodźi šulu z najwjetšej česću a sławu. Dosta dowolnosć, zo smě so podać na universitu. — A nětko wróći so domoj do Hrabowy.

W Hrabowje so jeho staršej we swojej robocańskej khudobje dlerještej a bědźišćej. Njemału so wjeseleštaj, zo běše syn tak sławnje na šulach pobył. — Ale kak jemu dale pomhać? Syn so njeda wottrasić z tym, zo staršej to njemóžetaj. Hdyž běše něšto časa doma pobył a ze swojej synowskej wutrobu dźěł mél na jeju khudobnym žiwjenju, rozsudźi so, do Lipska na universitu lić, zo by tam studował na duchownstwo. Bóh Knjez budźo jemu dale pomhać. A khiba zo móže nětdy staršimaj jeju bědne žiwjenje wołožić! — Tuž so tak rozsudźi, najebać toho, zo ničo njeměješe. —

Hdyž swojimaj staršimaj praješe božemje, zo by so na puć podał, wućeře nan ze swojeje kapsy 16 pjenježkow. To běše wšitko, štož měješe! Te chcyše synej sobu na puć dać. Při tym nan zapłaknył-Tak jara to dobreho nana boleše, zo jako khudy robocan swojemu pilnemu, wobdarjenemu synej njemóžeše wjacy sobu dać. Syn to widźiwši, nochcyše pjenjezy přijeć. Też jeho woči pjelnještej so ze sylzami, hdyž spózna tajku wulku nanowu lubosć, kotraž swoje poslednje pjenježki wopruje za swojeho syna! — Nochcyše pjenjezy přijeć. Ale nan jeho wo to prošeše, zo to tola by. „Wzmi je, mój syno, při kóždym pjenježku sym so za tebje modlił a tebje žohnował." To syna hłuboko pohnu. Wobja płakajcy swojeho nana. Njezamó dar wotpokazać. A tak dźěše ze 16 pjenježkami do Lipska na universitu. —

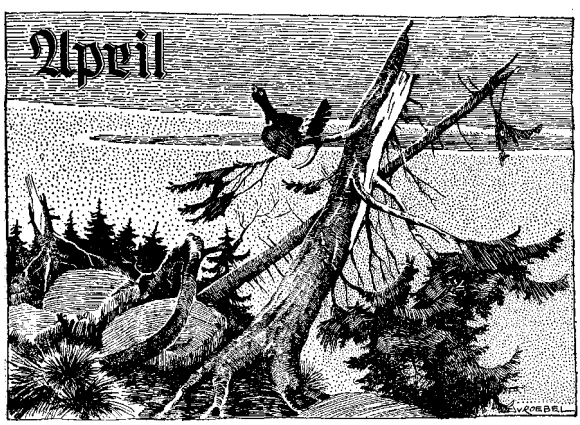

hapriela abo jutrownik

Dźenża nastupiny schtwórty měsac lěta, jutrownik. Šijo jeho mjeno je swojim lubosnym synkom nasche wutroby i nałětnimi sacucjenimi napjelnja a w duchu smy bijo pichi jutrownym swjedźenju, když wospomninamy, kak je Sbóžnik s mortwych stanył a je žiwjenje a njesachodnosć na hródło pichinješ. Też stwórba Boża so nětko na swjedźeń stawanja je symnke womory hotuje. Wschudźe so nowe žiwjenje wudobywa. Přenje słabe sełenje sebi bijo wsa swérna, přenje ptački bijo wjesele swoje dźakne kerluschе sanoschuja. Nalěcso nastawa. Po dołhej a wotsudlej symje je radosnje witamy a so wjeselimy, so je so lětnischi jara symnuy njesłodobny měrz minył. S jeho njeswučenej symu je so ratarske dźěło khětro sakomdźiło, tohodla smeje ratar w jutrownику nětko cjim muinische, so by to sasso nakhwatał, schtož je skondźił. Njech też nam haprleja druhdy swoje walschnicžka pokasuje, wěmy tola so ju to poslednje storki pschewinjeneje symy a so nalěcso dobudże a zasa pschiroda sasso swoje jutry wobmjeći.

Bobak:

Zejhrawaj, zejhrawaj „Pierunje"!

27] (Pokračowanje.)

A tak sedźach raz na zymnym mutnym nazymskim popołdnju na nizkim brjozy lěniweho Nogata pod wozdonkojtymaj wěžomaj wrotow křiżeńskeho hrodu, žujo swoju skromnu swačinu: pomazku z twarožkom. Swačina mi ani trochu njesłodźeše. Krěnjach so napřemo ze šěrym njebjom, kiž bě połne mazanych mróčelow. Po rohodźi mazaneje rěki Nogata rybakaj swój čołm drještaj, swoju syć mjelčo puščo a zaso zběhajo. Ani jeničkeje rybički za hodźinu njezlójištaj.

A potom so wukhodźowach po brjozy Nogata, mjez wodu a wisatymi zahrodami, hdźež poslednje juriny a asterki zrudnje a błędze hladachu, jako bychu suchoćinu mětłe.

Hul Huška mje! Čuju khłódny wodych nazymy. Dźije so mi wo čoplych kachłach w ródnym hnězdźe.

Domoj! domoj! dźensa wječor hišće dale pojědu.

*

Zaso čah mje njese přez pólsku Pomorsku k němskim mjezam, tón króć w ćmowej nocy,

We Wjerchowje znowa pytam wukhow we „wandrakowni", přetož hdźe maš tu hewak w nocy pytać nócłěhwo? A nimo toho dyrbju lutować. Potajkim spju w městnosći „samopłaćerjow" mjez smorćatymi, za potom „wonjacymi" dundakami, nanajwšelakoriseho raza.

Rano zahe hižo mój dobry „Pjerun" mje njese dale k wječoru. Dźensa chcu kilometry „póżerać", přetož domizna mócnje wabi.

Ranie wjele přijomneho njelubješe. Bě pokhmurjene. A zyma běše, zo dyrkotach. Tola hišće jónkróć wosud so smili, słónco zaso so přelama a mi poskići rjany, přehrosny pućowanski dźeń.

Ani wětřika so njehibaše. Wupytach sej te mjenje hubjene puće a po nich k wječoru hanjach. Přeńdźech nimo Pruskeho Brilanda, nimo Zakřewa, Złotowa. W Krajincy so mi přidruži kolesowy dundak z Rańseje Pruskeje, młodźenc bjez dźěła a bjez pjenjez, kiž chcyše k Porheinskej. Kóždeho to wabi, štož je daloko. Po bjezkónčnych pomjerych lěsach pućowachmoj hromadźe hač k Pile.

Pila je hłowne a najwjetše město Pomjezow, zdobom jich kulturne srjedźišćo. Je to nowočasne město, kiž je so ruče rozrostło. Ničo zajimaweho tu njeje. Ja město ruče wopušču, mjez tym zo mój towaš, tamny rańšopruski dundak tu wostanje.

Zaso po bjezkónčnej holi, po grawoćiwych pućach dojědu k Tŕćańcy, hdźež sebi a swojemu „Pjerunej" popřejo wotpočink so synu do ćaha. Mam cyły wotdźěł sam za so.

W Drěnju wustupju, zastaram so z proviantom na puć, z twarohom a twarožkom, z khlěbom a butru a hižo so pušću dale, přetož hišće słónčko so skhowało njeje.

Jědu po sydliščach Notećanskich Błótow. Same rozprósene statoki. Njewěš, hdže so jenotliwe wsy započinaju a hdže so skónča.

Wot dołheho wječora čorne mróčno so bliži. Poča kapać. Wužiwam składnosć t spody husteho lisća stareje lipy poswaću. Hdyž sym so najědł, je mróčel so dowukidała. Dale ćerju, zo woda z łužow jenož tak pryska. Hižo słónčko khwata Boži domčk. Hižo směrki padaju. Hižo so ćmićka.

Notećanske Błóta a jich sydlišća sym přeměril. Nětko so zanórju do ćmoweje hole. Jědu po běłej šćežcy. Hola je sama čorna murja, z kotrejež dys a dys w swětle mojeje latarnje so wunórjeja dźiwne jałorcy kaž nócne šerjenja. Hdyž jědźeš tak poł hodź / po samej holi, je ći tola trochu dźiwno wokoło wutroby, byrnješ do duchow njewěrił. Pućuju samlutki w nocy po ćmowej holi so bórzy přeměniš do přiwěriweho pohana, kiž widźi za kóždym kerkom duchi přirody.

Samotna wjeska so zewi srjedź lěsa, ale hižo je hola zaso mje spóžerała. Khójny, khójny a khójny. A mjez nimi ta běła šćežka, kotraž jeničcy wobknježi wšě twoje myslenje a ćuća. Tuta błęda šćežka, tuta běła šlebjerda je tón pask, kiž će zwjaza ze swětom. Tutón běły bant njesměš pušćić z wočow, z myslow, hewak sy zhubjeny. Čuješ, zo nócna priroda wokoło tebje so přećiwo tebi spjećuje, zo na tebje łaka, zo so hotuje k nadběhej na stworjenje, kiž do njeje njesłuša.

Jědu . . . jědu . . . jědu . . .

Mjenšiny so ći zdadźa być hodźiny. Hodźina so ći zda być cyła dołha nóc. A jědźeš . . . jědźeš . . . jědźeš . . .

Hišće so zabludźu. Dyrbju z koła, zo bych so orientował. Hnydom zhasny kolesowa elektriska latarnja. A sy sam pó ćmě. Pytam sewjerničku po njebju a ta mi pomha. Khwilku po nócnym lěsu so dale masam, potom skónčnje nadeńdu dróhu, při njej hajnkownju. Lěs cofa. Swětleška so bliža, za nimi město. Sym w Skwěrinje.

Mam tu wostać? Njećuju wšak so hišće mučny. Wšak tu rjana hładka dróha k południu wjedźe. Pojědu hišće trochu dale.

Hładka dróha zawjedźe k čěrjenju. Hanju kaž cybnjeny. To so mojej latarni njelubi. „Kiks" kriknу wona a zhasnje. Njedaše so też z ničim wjacy pohnuć, dopjelnić swoju winowatosć. Zehławka bě na kruchi.

Po ćmě jězdźić dźe njemóžne njeje. Ale w cuzym kraju? Hdy by znajmjeńša měsačk swěćił! A skónčnje też njewěš, hač nimaš njezboże, trjechić na swědomiteho strażnika.

Jara pomalu so doprědka dobywach, hdys a hdys z koła zlězech, hdyž widźach podhladnu swěcu. Tak so dowačich hač k někajkemu městačku. Běše to Plesno.

Bórzy spóznach, zo městačko so tuleše w dolinje při rěčcy. A běše to khětro zaspałne městačko a jara drobne, skěrje na wjes podobne. Nó, to njewadźi. Hłowna wěc, zo tu směšnje tunje nócłěhwo dostach.

Bě sobota. Korčmařska jstwa běše rjenje wusypana z bělym drobnym pěskom a měšćanscy burjo za blidom sedźo mudrowachu, hdys a hdys z nutrnosću poskaju na skřećate radiju, kiž tutón zanjeseny kućik zwjaza z wulkim swětom.

(Pokračowanje sćěkuje.)

Bóh Knjez pak je tute pjenjezy najbohatšo žohnował. Měnješe wy, zo by syn ani jeneho lohkomysłnje wudał? Kóždy pjenježk hěše jemu ze swjatym woporom, kotryž běše jemu nan ze swojej mozlatej ruku w poće swojeho wobliča woprował! — Syn so zdźerżeše na universitée. Wěžo je so njesmérnje ćežko měł. Spózna wěrnosć słowa: „Wjetše horjo, bliši Bóh!" Přeco zaso je namakał přećelow, kiž jemu pomhachu. Ze swojej pilnosću a wobdarjenosću doby sebi přikhilnosć profesorow, kiž jeho radźi spěchowachu. Tak so jemu zmóžni, universitne studije přewjesć, haj wjacore university zeznać. Poby ninio Lipska we Wittenberku, Helmstećе a Frankobrodźe nad Wódru. Hydź běše swoje studije dokónčił, njetrjebaše dołho na zastojnstwo čakać. Měješe naljepše haj wurjadne wuswědčenja. Lědma běše so 1663 domoj do Łužicy wróćił, powołachu jeho za serbskeho kaplana do Ketlic. Nětko so jemu dopjelni žeđženje jeho młodych lět. Z kajkej radosću to witaštej staršej! Dźěštaj pěši puć z Hrabowy zady Kamjenca do Ketlic, zo byštaj swojeho syna serbscy přećowarjo słyšałoj. A tam sedźeštaj na serbskich kemšach we swojej wulkej pokornosći, Bohu so dźakujo we swojimaj zbožownymaj wutrobomaj a jeho prošo, zo by syna dale přewodźał. Z Ketlic powołachu syna w lěće 1667 jako serbskeho přećarja do Łubija a z Łubija w lěće 1674 do Budyšina jako diakona při wulkej Pětrowskej cyrkwi. Też tu měješe tehdy serbscy přećowarjo. Bórzy pomjenowachu jeho za archidiakona. W lěće 1684 pak dosta jara čestne powołanje jako pastor primarius do Łubanja, hdźež je lědma 60 lět stary w lěće 1695 zbóžny wumrěł. — Wulke běđy w młodych létach běchu jeho ćelne mocy wosłabile.

Jan Muscovius móže kóždemu serbskemu studowacemu być z pozběhowacym přikładom. Tajki khudy dźensa žadyn serbski młodźenc njeje, kiž na universitu dźe, kaž wón!

Wot njeho móže kóždy studowacy wuknyć, što wutrajnosć, pilnosć, samodisciplina zamóže. — Tajkich studowacych trjebamy! Žadyn njesmě so nam zhubić.

Přilopk

Čjerstwje barbjena.

W blišłosći wjeśi Holdorf přichi Běłym Halschtrowje sawadźi motorśi kolešaŕ na dompucu̇u do jeneje hornj. Moleŕiti mischtr padny ł kolesa a teŕ jeho maschina so thětro wobschkodźi. Na spodźiwne waschnje njesta so hornje nićo. Hdyž běchu prenje štrózele nimo, shubi so hornja, wjeselе skakotajo do lěsa. Ale přichi sraženiu ł molerjom bě žebi mału dopomnjenku wobkhowała. Na nju bě so hornj běłeje barby wukidnył, kiž moleŕ sobu wjeseše. Tak bě so jeje kózuń běły sbarbił — a tajka něšto běha wokoło. Jeje towaršchojo budźa drje spodźiwnje na tuto siworjenje shladowacź.

Mordaŕstwo a samomordaŕstwo.

Sstjedu rano su wobydlerjo w Leubenje pola Drježdźan w sahrodźe jenoswójbneho doma na Leubenskej dróhy 78 žonu satšelenu namakali. Morwu jako Mariu Rehwagenowu, w tamnym domje bydlacu, spóznachu. Dom wóčiniwschi, sawołana mordaŕstwowa kommišija mandźelskeho satšelnje, 511ćeného Mara Rehwagena, we łuži krwě leżo morweho namaka. Kaž je so shoniło, staj so mandźelskaj hižo wjele lět wadźikoj. Sstjedu rano so je žonu swadźiwschi je mandźelski ja ł pištolu do khribjeta tšelił. Žona je so na to do sahrody wlekła a so tam swjesła. Mjes tym bě so Rehwagen sam satšelił. Mandźelskaj dweju synnow a jenu dźowku w starobje 22, 19 a 11 lět sawoštajiłaj.

Ssmjertne padnjenje ł jědźazeho żelesniśkeho cźaha.

Krótko přched Frankensteinskim sastanischćom pola Freiberga je kriżeŕ Max Burkhardt ł Lěšnitz ł jědźazeho mošoboweho cźaha padnył. Wón bě wschi wosowych durjach stał, kotreż so njesłabay wotewrichu. Snjesboženy je po puću wumrěł, hdyž jeho k Frankensteinskemu sastanischću njeżechu. S cźim je so njesbožo sawinowało, njeje hischće wujaśnjene.

Nan a žyn so ł elektriskim prudom morikoj.

Schtwórtk dopoldnja studnjeŕ Wiechers a jeho žona ł Eilenburga sa wodowóz w Konjezach pola Lipska wódne dźěry wjerćeschtaj. Wschi tam so Wiecherjez nan ł tak mjenowanej wjerćazej žerdźu powoda elektriskeho pruda dótknu. Elektriski prud jeho dyri a žnydom mori. Synn, kotreż chapiche nanej pomhacź, so tohorunja ł elektriskim prudom mori. Wyschnosć cźele, kotreż bězchjej žyle swuhlenej, sebra.

S padazym schtomom so sarasył.

We Wünschendorfu je so ratał ł padazym schtomom, kotryż puschcźi, tak njesbožotny porasył, so je na měsece wumrjeł.

Pjerża žwěra. Wschędnje na rowje žwojeho knjeza.

We wjesy Mehring nad reku Mosełu semrě psched poćisecźa létom rěsnik Linden, kiž měješe sa cźaš zimjenja jara žwěrneho pša. Po šmjerćzi žwojeho knjeza wopytuje poš nětko wschędnje row, so by tam khwilku poležał. Tutón sajimawy pschikład pjerżeje žwěry su wjesnjenjo pschešo sašo wobkedźbowali a mnoży žwědkojo, kotšiž su tydźeń dołho a hischće dźeše pša pschi žwojim wschędnym wuthodže na kérchow błędowali, móža to wobtwrdzicźi.

Warschawski rěcźnik so shubił.

We Warschawje je so w poślednim cźašu schěćcź wožobow bjes śledа shubiło. Poślednj ł nich je rěcźnik Władimiers Chłudźinski. Tutón bě psched dwěmaj njedźelomaj na žudnistwo dla prozeża wotešchoł, sa kotryž wocźakowasche, so by pschihódnje sa njeho słonczi. Wot toho cźaża njeżbu Chłudźinskeho wjazy wohładali. Měnjenje pschiwuwnych, so je dla nusneje naležnosće wotpucźował, je so jako mylne wupokasało. Polizija je sa nim dotal podarmo śledźiła.

Wschitko sa — mysche.

Jako wusprěšchne pokładypytarjo su so mysche we Waldneukirchenu pola Linza w Awstriskej wupokasale. Pilny cźełła bě žej w běhu lět rjane samożenje nahromadźił a žwój pjenježny pokład na 7400 schillingow w bankowskach na horniej łubi do žyna schował. Hdyž ras sa nimi pohlada, dyrbjesche šrudnje nasłonicź, so běchu mysche wjetschi dźěł papierjanych pjenjes shrymsale. Jenoš nětkotre bankowki běchu hischcźe tajke, so mózachu so pschi jenym pjenježnym wuštawje samenicź.

Wón pscheda žwoju krej.

Nětkotši ludźo pschińdu ł žkawje, byrnjež to nochzyli. Michał Totin běšche prjedy ras maschinkti šamkał a šta so posdźišcho ł pomoznikom jeneje Budapeitskeje khorownje. Tam bu žwětowny mischtr za transfusiju krewje, t. r. dasche žwoju krej na druhich pschenjesć a bu tak wohlubowany wulkowikowaŕ je žwojej krjewju we Wuherskej. Jedyn lěkaŕ so pschipadnje tutoho pomoznika praschesche, hacź wě, kajkeje „družiny" krewje ma. Wotmołwi, so nima wo tym ani šedacźa a so nima nićo pschećiwo tomu, jeli so žo jónu pschepytuje. Wuśkedź bě „Schtwórta powschitkowna krejna skupina", to je sa pschenoschowanje najpschihódnischa. Michał Totin bě njemało hordy na žwoju „powschitkownu" krej cźo 4 a staji žo ł njej rad do službny wědomoscźe.

Skórźba wo muchazu nohu.

Spodźiwny proješ wotmětwa žo mjes hromadźerjomaj pschekašanzow (insektow) pched žudom w Birmingahamje w Jendźelskej. Tam je jedyn hromadźeŕ žwojeho prjedawscheho pschećeła dla jeneje muchazeje nohi wo niż mjenje hacź 1200 puntow (skoro 20 000 hriwnow) wobskorźił. Tutón wopyta jeneho dnja sbérku pschećeła a wuhlada połny njepopschećeja jenu muchu ł kupy Sumatra, kajkuż hischcźe žana sbérka na śwěcźe nima. W njewobkedźbowanym wokomiku wotkhórźi wón drohotnej muschu ł hospódźom nohu, dokelž ju žwojemu pichećelej njepopschejesće. Hódnosć tuteje muchoweje nohi je hromadźeŕ na 1200 jendźelskich puntow woblicził.

Něhdyschi šamski kral dostawa hjesdźěnu rentu.

Bywschi šamski kral Prajadhipok budźe drje prěni wjećch, kiž hjesdźěnu rentu dostanje. Wobšamknjenje wo wupłaćenju tuteje rentu leži hižo wjazy lět napjet. Kral Prajadhipok cźerpjesche hižo léta dołho na wocźnej khorosći. Dóstawaja na tutu khorosć a dalschi podawk, so hižo tehdom demokratiska opposizija jeho trón šacźumpa, wobšamknu, žej „hjesdźěnu rentu" śwěcźicź, kotraž jemu, jeli žwój trón šhubi, létnje 40 000 dollarow garantowasche. Tutón pad je něšto nastał ł tym, so je so tróna wšdał a tak durbja jendźelske a franzowske sawěcźenje, pola kotrychž je tutu rentu wotšamknuł, něšto žwoje winowatosće dopjelnicź. Bywschi šamski kral, kiž je žwojej mandźelskej na małym jendźelskim kuble bydlił, je w tutych dnjach prěnj schek ł tutoho sawěcźenja dostał. Sawěcźenska renta bo bywschemu kralej po tydźenskich dźělach wupłacźuje. S létnje nimale 120 000 hriwnami budźe drje so sežiwicź móz.

Hromadne špadanje wuběhowanskich konjow.

Wurjadne njesboże so srjedu pschi wuběhanju konjow w Sydneju (w Awstralskej) sta. Dźesaca koni, kotreż wuško sa žobu běžachu, so do hromadneho padnjenja sašchmata. Tši konje běchu na měsece morme a wóžom wotežowe dyrbjesche so ł cźežkimi ranami do khorownje dowjesć.

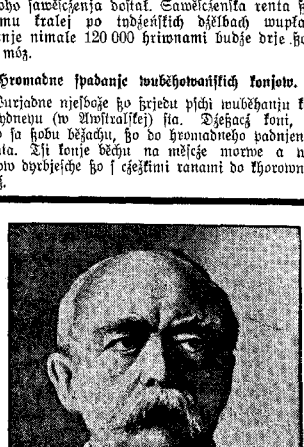

Wjerch Ota ł Bismarck.

Pšched 120 létami, 1. haprieje 1815, je so wjerch Ota ł Bismarck narodźił. Wón je najwjetschi politiski skutk sandźeneho léttstoka dokonjał, so je mnohosći němskich statow jenotny wobluk dał a ł tym skutk pschihotował, kiž je Adolf Hitler dokóncził.

Piwowy pohonć

Dźenja hischcźe widźimy mózny bruchaty piwowy wós, do njeho cźežkaj cźornuchaj abo brunakaj sapschehnjenaj, bohatnaj a w cźistym graće, po krajinje jěcź taj něhdy w cźasach njeboh dźěda, hdyž hi'cźe wjeśna piwarnja khmjel a jećzmjeń warješche. Schcźerkot spinazych rjećazow, bluke dupanje žudow a wótry žynk pódkowow je jeho najstarnje pschewodźaza hudźba. Tola spodźiwnje, praškotata wosowa rěcź naš njemyli, žyła niczo niż na wrjeschtatym sapschahu. Nawopak, jeho žamotnosće su nam pschijomne. Ssnadź tohodła, dokelž žo w tym kruch stareho ludoweho nadrósneho ducha jewi, hewak njebychmy hižo jako hólzy rad piwowemu pohoncźa hrali.

Też pohoncźozjo su cźi žami, kaž něhdy prjedy. Ssebjewědomi, ł pschećeźelnym žo pošměwkatym wobliczom, ł cźerwjenym hlizomaj kaž bjarnaczanske jabłuka, nastajnje ł cźigarom w hubje pod žylnymi wužami, tak šedźa kaž Herkules na žwojim wólnym trónje, we wulkej kožanej sali. S krutej ruku, njestarajo žo wo motorske kola a awta, wjedu žwoje konje piches žiwy wobthad na wužach a w městach.

Pšched korcźmu skónczinje jene dobrocźiwe „hr", spinadło sakwizki na hładkich wólnych wobrucźach, we wólnym bruchu na rjećazach wiżate žudy žo sacźumpaja, knyskot a praskot kožaneje sale je błyschcź, a piwowy pohoncź, skocźiwschi na wojo, tak so wós lawrjekota, a hischcźe jedyn skok a potom šteji deleka pšcht konjoch. Njany to wobras! Muž a konjej žo ł žebi hodźa, wschitšo žylneje kruteje poławy. Wón je najlepschi represenżant ša piwarnje a itch piwa, kotreż porjadnje do žwojich korcźmow wošy, so njeby žórło saprahnyło. Hdyž něšto jednory pohoncź žwojimaj mudrymaj konjomaj něchto lubosnje do wucha schepnje, na jeju khribjety cźopły pschikrywn a žamo žwoju dźěłansku jaku na jeneho ł njeju cźišnje a skónczinje bjes prózy ł wosa zentnarje cźežke žudy na wopukły powjałowy puzak pušchći, potom je nam viwown pohoncź nješto rjany hacź sajimawy, kotej pschećeźelny dobrusch. Sda žo nam bycź kaž moln žiwy pomnik stareho sprawneho, njemoderneho pschežitajena jitwa, kiž je žo pschikładnje hacź do noweho cźaka dźeržał. -ec-

Budyske stawniske powěšće

pjatk, 29. měrza 1935.

Narodźili žu žo: 25. 3. Doje Rudolfej Höjy, pschekupkskemu pschisłužerjej, žynk. — 26. 3. Korli Jurjej Reinschej, ratarskemu dźěłacźerjej, žynk. — 26. 3. Korli Janej Wasche, pschekupskemu pschisłužerjej, dźowcźičźa.

Wumrěli žu: 28. 3. Erich Willy Menzel, dentist we Wulkej Hartawje, 36 lět. — 28. 3. Kurt Emil Schmeiß, skałaŕ w Hornjej Hórzy, 28 lět. — 28. 3. Mara Alfreda Soky, skałarja w Małej Drjewnizy, morwonarodźeny žynk.

Mandźelstwo pschipowědźischtaj: 29. 3. Albert Jan Bauer, dźěłaŕski mischtr w Konstanzu ł Johannu Charlottu Rjeczkeż, pósłskej pschisłužajenzu w Budyschinje.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Eine **Wasserrohrreinigung** findet von Mittwoch, den 3. April bis Freitag, den 6. April, jeweils von 5—19 Uhr, statt. Sie beginnt am Pumpwerk Strehla und erstreckt sich auf das Hauptrohr in der Strehlaerstraße, Bahnhofsplatz und Bismarckstraße. Wegen teilweisen Ausfalls des Pumpwerkes Strehla ist sparsame Wasserverwendung während der Arbeiten dringend nötig. Es können auch Tribungen des Wassers auftreten. Die Bewohner der Czorneboh-, Thromberg-, Damschkestraße, des Jagd-, Privat- und Grubditzer Weges, der Eisenbahnhilfsgusiedlung, des südl. von der Strehlaerstraße liegenden Teiles der Schlachthof- und Stieberstraße, des Bahnhofsplatzes und der Bismarckstraße werden zeitweise kein Wasser aus der Leitung erhalten und wollen jeweils abends, beginnend am Dienstag, einen Wasservorrat bereitstellen.

Bautzen, den 30. 3. 1935.

Der Oberbürgermeister.
Abt. Gas und Wasser.

Hamtske woziewjenje z Kamjenca.

In Zukunft werde ich Namen und Wohnort derjenigen Betrunkenen, die sich

1. nicht mehr nach Hause finden,
2. nachts auf öffentlichen Plätzen und Straßen ruhestörenden Lärn verursachen und
3. den Verkehr gefährden,

in den Ortstageszeitungen amtlich bekanntgeben, oder es werden diese von den Stadt- und Gemeinderäten bekanntgegeben werden.

Kamenz, am 28. März 1935.

Der Amtshauptmann.

Wobnowjenje wupokazow

Dotalne wupokazy wosoby zhubja z 31. měrcom 1935 swoju płačiwosć. Tesame so narunaja z wupokazami wosoby w brunej barbje z wustajeńskim dnjom 1. haprieje 1935 a maju płačiwosć hač do 31. měrca 1937.

W Budyšinje, 29. měrca 1935.

Direkcija měšćanskeje milinarnje

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 3. haprieje 1935 **Měšćanosta**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž. dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 78 | Budyšin — Wutoru 2. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Němskonacionalni w Gdansku za nacionalsocialistisku stronu

Snamjenicći wjednizy prjedawšcheho krajneho swjatka němskonazionalnoje ludowoje strony w Gdansku žu wosjewili:

„Mjele napraschenjow naschich prjedawschich pschiwitowarjow wo naschim pomĕrje jako dolholetne nawjedowaze žobustawy němskonazionalneje strony k nowej nazionalnej fronce naš pohnuwaju wosjewicj, so je žo němskonacionalna ludowa strona po pschedobydcu nazionalneho posbĕhnjenja 30. januara 1933 a potom też w Gdansku i politiskim aktom rospuschczika. My też dženża hischcze k tehdomnischim wosjewjenjam stejimy. Wot teho czasa nima nichtó prawa, so žo we wólbnym wojowanju na němskonazionalnu ludowu stronu powoka. Sa pschiwitowarjow prjedawscheje němskonazionalneje ludoweje strony je žo ſ tutym politiſki puć k žobudźiku w nowym stacze a ſ tym też w nazionalsozialitiſkej stronje wutwobodźił a pokasał."

Njepřećelske demonstracije přećiwo Němcam w Kownje

W litewiskim hlownym měsće žu žo njedźelu wschesake derje pschihotowane demonstrazije pschećiwo Němcam wotmĕle. W universieje bĕsche žo hižo žobotu manifestazija sa njedźelu popołdnju w 3 hodźinach pschipowĕdźika, kotraž žo też wotmĕ. Studentojo a ſ nimi mnohy ziwilistojo žo na dróhu podachu. Policija pak jim pschećiwo němskemu wupósłanstwu a wožebje pschećiwo němskemu gymnasiji, němskej kniharni a pschećiwo kofejowni ſ němskim mjenom Conradom wobarasche. Pschi schkitanju tutych twarjenjow dyrbjesche policija ſ haschećkimi žykawami a gummijowymi klumpachami pschećiwo demonstrantam postupowaćˇ. Demonstrantojo dwĕ hodźinje dołho po dróhach cźahachu. Litewske knježeństwo mĕsćesche sa nutne, psched nĕkje wobkhody a generalny konsulat žydnische policajske patrouille stajićˇ.

Podpisarske mocy su Litwu napominałe

Jendźelski ſwonkowny minister sir John Simon je w jendźelskim delnim hjemje na napraschowanje wosjewił, so žu jendźelske, franzowske a italske knježeństwo njedawno pola litewskeho knježeństwa zakrocźiłe a jo kedźbliwe cźinike, so nĕtcźišći staw w Memelskej žo njehodźi sjednaćicź se sahadami autonomije, sa kotruž žo w Memelskim statucźe rukuje. Tute mohy žu pjeza litewske knježeństwo namołwjałe, so bychu nĕtcźišćim wobstejnosćzam w Memelskej bjes kombjenja tónz cźinił.

Lord Eden we Waršawje

Jendźelcźan lord Eden je pondźelu wjecźor se spĕšchnikom ſ Moskwy do Warschawy pschijeł. Pólske knježeństwo bĕsche jemu hacź k ruskim mjesam zakonowy wós pózłałoˇ. Na Warschawskim raišchim dwórnischczu Edena ſwonkowny minister wyschi Beck, jendźelski pózłanik Aveling se žobustawami jendźelskeho pózłanstwa powitachu. Po krótkim witanju w statnej ſtwě na dwórnischczu žo lord Eden do hotela „Europy" poda, hdźež sa cźaš žwojeho pschebywanja we Warschawje bydłi.

Pólska telegrafowaćnja je hamtšy wosjewiła, so žu wĕste wutrajne nowiny pišałe, so je pólski ſwonkowny minister Beck franzowskemu pózłanzej we Warschawje wosjewił, so franzowski ſwonkowny minister Laval pschi žwojim puczowanju do Moskwy pscheproschenja pólskeho knježeństwa njetrjeba wocźakowaćˇ. Tuta powĕsć nima žaneje podłohi. Pólske wosjewjenje w tutym ſmysłe pschi pólskofranzowskich poczahach njeby rosumiećˇ bylo.

Hamtska rozprawa wo rozrĕčowanjach w Moskwje

Ruska telegrafowaćnja je wo rosrĕčowanjach jendźelskeho lorda Edena pschi jeho pschebywanju w Moskwje tule hamtsku rosprawu wudała:

W poslednich dnjach staj žo Eden a Litwinow wo najwažnischich dyrkach dźenżnischeho powschitkownego położenja rosrĕčowałoj. Mjes tutymi dyrkami bĕsche też rĕčenje rańschich statow, wo kotrymž je žo w jendźelsko-franzowskim wosjewjenju 3. februara nadrobnischo rosłožiło. Też wo wunwiću a pokepschenju poczahow mjes Jendźelskej a Ruskej staj žo statnikaj rosrĕčowałoj.

Wschi žwojim pschebywanju w Moskwje je žo Eden pola Stalina a Molotowa pschijał. Wón mĕsćesche ſkładnosći, so možesche žo ſ nimaj wo hižo najpomnjenych naležnosćach rosrĕčowaćˇ. Wschi rosrĕčowanjach, kiž bĕchu pschezo pschecźelene a wotewrjene, je Eden Litwinowej wo žwojim rosrĕčowanju ſ němskim wjednikom rosprawjał. Tu je žo šwišćiło, so je tuto rosrĕčowanje k wujaźnjenju europiskeho położenja pschipomhało.

Eden, Stalin, Molotow a Litwinow bĕchu pschesjene, so je pschi dźenżnischim europiskim położenju nusnješe hacź hdy, so žo napinanja k wutworjenju ſystema žhromadneho bjesſtracha w Europje dale wjedu. W rosrĕčowanju ſ Edenom žu Stalin, Molotow a Litwinow wuhódnyli, so organiſowanje bjesſtracha w rańschej Europje a wotmyślene srĕčenje k podpjeranju ſwjatkarjow mjes žobu nima za samĕr, so by žo nĕkajkuliš tak wožamocźił abo wobstupił; cźim bóle ma žo jenajke rukowanje sa wschitkich wobdźelnikow wutworicź, a wobdźelenje Němskeje a Pólskeje na tutym srĕčenju by žo jako najlĕpsche rosrĕkanje tuteho praschenja witało.

Jako wunoschk rospominajow sastupjerjow wobeju knježeństwow je žo šwĕdźiło, so w tu khwilu njeje žanych napschećiwnosćow w sajmach wobeju knježeństwow a w žanym jenježkim hlownym praschenju internazionalneje politiki.

Jendźelske nowiny wo jednanjach w Moskwje

Jendźelske nowiny žu wo Edenowym wopyšcze w Moskwje a wo hamtskim wosjewjenju wo tamnischich rosrĕčowanjach nadrobnje rosprawjałe. Nowiny „Daily Telegraph" pišaju, so je Eden nusowany był, rańnje na to pokasaćˇ, so jemu njeje mózno, do słónčenja žwojeho puczowanja a do rospominanjow w Londonskim knježeństwje niczo wo stejischczu žwojeho knježeństwa zlubicź. Ssada w hamtskim wosjewjenju, ſ kotrejž wobaj krajej pschipósnawataj, so mataj njesſtrankitosć a pschibližuschenje k Swjatej ludowi sa wažne, pokazuje postup we wunwiću poczahow mjes bolschewistiskej Ruskej a kapitalistiskej Jendźelskej.

Wusud wójnskeho suda přećiwo grichiskim zbĕžkarjam

Wójnski žud w Athenje je žobotu wjecźor posdźe wužud pschećiwo wobſkorženym zbĕžkarjam pschipowĕdźił. Sadyn ſ wobſkorženych njeje žo k žmjerći sažudźił. Hłowni wjednizy zbĕża žo ſ khłostarnju na cźaš žiwjenja potłoſtaju. Dwaj wobſkorženaj žo wuwinowatchtaj. Wobſkorženi žwój wužud widźomnje poraženi złyſchachu.

Grichiski finanzny minister Perſimazoglu a ſtatny podſekretar pola ministerſkeho presidenta Sajas, staj wrócźo ſtupiłoj. Ministerſki president Tsaldaris je wosjewił, so je położenje w kraju pschezo hischcźe jara khutne, knježeńſtwo pak dha pschez podarwkam hnydom ſ rańnymi naprawami napschećo ſtupicź.

Dr. Thierack městopresident němskostatneho suda

Po namjecze němskeho justizneho ministra je wjednik a němſki kanzler dotalneho ſakſkeho justizneho ministra a poruczeńſa němskeho justizneho ministerſtwa ſa Sakſku a Durinſku dr. Thieracka ſa městopresidenta němskostatneho žuda pomjenował. Nimo teho je wjednik a němſki kanzler po namjecze němskeho justizneho ministra dotalneho ſenatora a poruczeńſa němskeho justizneho ministerſtwa ſa połnócne kraje dr. Rothenburgera ſa presidenta wyschſcheho krajneho žuda w Hamburgu pomjenował.

Dr. Ley zhromadźizny wotewrił

Statny organiſaziſki wjednik a wjednik němskeje dźĕłowje fronty dr. Ley je pondźelu pschipołdnju ſhromadźiny němskeje dźĕłowje fronty ſa wólby dowĕrnikſkich radow ſ dźĕłaſkſej ſhromadźiſnu w Siemenſkich dźĕłaſkich w Barlinje wotewrił. Dr. Ley rĕčeſche k 40 000 pschitžłuſchnikam dźĕłaſkje. Hacź bo wólbneho dnja žo ſ najlĕpschimi rĕčnikami hibanja po zyłej Němſkej nĕhdźe 140 000 ſhromadźiſnow w dźĕłaſkich wotmĕje w ſnamjenju wojowanja pschećiwo buchej klažowm.

Korps pólnych honjerjow so do pruskeje škitaceje policije zarjadował

Pschi pschewjedźenju ſakonja wo powołanſkich ſaſtojnikach a pschi organiſatoriſkich pschemĕnjenjach w policiji žo pólni honjerjo na mnohich mĕſtnach do ſchkitaceje policije ſarjaduja. K tomu je němſki a pruſki minister ſmutkownych naležnosćow w pschesjenosći ſ pruſkim ministerſkim presidentom, wjednikowym naměſtnikom a ſtabowym ſchefom SA dotalny korps pólnych honjerjow 1. haprleje 1935 do pruſkeje ſchkitaceje policije ſarjadował. S tym žo ſchkitaza policija też pschichodnje ſe ſtarymi wojowarjemi nazionalſozialiſtiſkeho hibanja wupełnja. Se ſarjadowanjom korpſa pólnych honjerjow do ſchkitaceje policije wožebite nadawki ſpadnu, kotreż mĕjachu pólni honjerjo we wobłuku nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony a jeje wotdźĕlenjow dopjelnicź (ſakrocźenje pſchećiwo pschijłuſchnikam hibanja atd.). Tute nadawki nĕkło ſhromadna policija wukonja.

Zjězd hollandskich nacionalsocialistow

Wot žobotu ſtejł Hollandſke mĕſto Amſterdam w ſnamjenju ſjĕda hollandſkich nazionalſozialiſtow. Hižo žobotu wobdźĕlniży w mnohich wožebitych cźahach do Amſterdama pschijĕdźechu. Dokełż marxiſtojo ſ naſylnoſćemi hrožachu, je žo policija ſa ſchkitaze naprawy postarała. W porjadnych pschestawkach žandarmojo na konjach po mĕſcze jĕchachu, policija dróhi krućze ſawjerasche a pschikhadźazych wobdźelnikow po dróhach pschewodźeſche.

Na tuto waschnje bĕsche žo ſhromadźiſna porjadnje ſeſchła. Dokał žo wo wjeſtach pschijpadach njeje niczo powĕło. Amſterdamſki mĕſchczanoſta bĕsche wobdźelnikam ſjĕda ſa bjeſſtrach rukował. Wón pak bĕsche nazionalſozialiſtiſkemu hibanju ſakałł, so bychu ſ hudźbu cźahnyli a khorhoje w cźahu žobu njeſli.

Wulki ſjĕzd žo ſ manifeſtaziju wotewri, kotraž žo žobotu wjecźor we wuſtajeni automobilow ſarjadowa. Na manifeſtazizi žo nĕhdźe 16 000 ludźi wobdźĕli. Wjednik nazionalſozialiſtiſkeho hibanja Muſſert w žwojej rĕči nazionalſozialiſtiſki programm roſwi. Pschipołłucharjo jemu ſe ſchumjazym pschikłeſkom pschikhwalowachu.

W ſawodze žwojeje rĕče Muſſert ſaſtupjerjow italſkeho faſchizma, iriſkich módrokoſchłakow, franzowſkich faſchiſtow a wjednikow podobneho hibanja w Schwajcarſkej, Danſkej a Norwegſkej, kaž też 250 žobuſtawow hollandſkeho nazionalſozialiſtiſkeho hibanja, kotříž žu w Němſkej žiwi.

Tajne konsistorstwo w Vatikanje

Po dwĕłĕtnej pschestawzy je bamž Pius XI. pondźelu dopołdnja ſaž tajne konſiſtorſtwo wotmĕł. Kardinalojo žu žwjatowrajenju Jendźelcźanow Fiſchera a Moora a

wowokanju kardinalneho statneho sekretara Paccellia sa kardinalneho komornika žwjataje Romšteje zyrkwje pšihłoženowali. Po pomjenowanju wšchelakich biskopow, mješ nimi arzybiskopa Hinsleya ja Weštminšter w Jendželskej, je bamž šjawne konsistorstwo na pšichodny schtwórtk swołał.

Bamž prěciwo wójnje rěčał

Pšichi swojej rěči w tajnym konsistorstwje je bamž Pius XI. „žałostnu hospodarsku, politisku a wobšebnu moralisku krizu“ naspomnił a „wo hischcze hórschich sčežkowkach, dla kotrychž žo sa pšichodi boja“. Bamž rjekny, so žo schkody poslednjeje europskeje wójny hischcze njejsu pschewinyle a hižo sažo nowe niewjedrowe mróčele stawaju. Sšo na „wójnsti ropot, kiž je wschudže žłyschec“ pocžahuju, žwjaty wótc nowu wójnu zakostne slóžnistwo mjenowasche. Wón njemóžesche wěricz, so čzi, kotrymž słožo a derbjicže ludowi należi, niz jenož swój narod, ale wulki dźel cžłowjestwa do kreizoslecza honja a jón do schubu storeča. Chtyzli pak žebi ras něchtó na tuto hróžne slóžnistwo swažicz, móže bamž jenož se žłowom psalma Boha prosycz, „so by ludy šahubił, kotrej chcedza wójnu“. To dyžsche wón k moralisklej njemóžnosći wójny prajicz, ninio teho pak wón s mnohimi druhimi mysli, so w nětczišchich wurjadnje cžežkich cžasach wójna też materialnje a syslisy njeje móžna.

Knježeŕstwowe wólbne wuspěchi w Madźarskej

Sańdženu njedźelu běchu w Madźarskej wólby do madźarskeho žejma. Hač bo połnozy běchu tele wunoschki znate: Strona nazionalneje jednoty je 133 mandatow, strona małych ratarjow 16 mandatow, kschescžanska hospodarska strona 2 mandataj a nazionalsozialistiska strona 1 mandat dostałe. 11 mandatow pschipadny kandidatam, kiž zanej stronje njepschisłuschesa. W 11 wokrjesach je wukałańska wólba trěbna. Pschi 245 mandatach madźarskeho žejma su wólby hižo rošsud wo 163 mandatach pschinjeße. Wólba nazionalneje jednoty hižo nětko wjazy hacj połozju wschitkich sapódłanzow do žejma pósćele.

Wobčežnosće při wutworjenju španiskeho knježeŕstwa

Schpanisti statny president běsche dotalnemu ministerskemu presidentej Lerrouxej poručił, so by nowe schpanielske knježeństwo sestajał. Lerroux pak je swój nadawk statnemu presidentej wrócił. Pschicžina za tuton rošsud běsche, so žo ratarjo a liberalni demokratojo stejischcu wjednika najžylnischeje stronje katolskeje ludoweje akzije, Gilej Roblesej, pschisamknychu, kiž lěwizarjow w nowym knježeństwje wotpokazuje. Lerroux tehodła njemóžesche nadawk statneho presidenta dopjelnicz, dokelž šebi tutón žoda, so by žo knježeństwo na najschérschim sakładze wutworiło, potajkim też s tajkimi, kotrejž žu pschi oktobrowskej rewolucziji skótkarjam pichichłožowali.

Nětko je statny president wjednikej ratarjow, Martinesej de Waleschej, poručił, so by nowe knježeństwo na „najschérschim podłožku“ a w smyśle „nazionalneho a republikanskeho mujednanja“ sestajał.

Krótke politiske powěsće

Artillerija k wobaranju lětadłow žo do lětarśteje mozy srjadowała. Němski minister sa lětarstwo, general lětarjow Goering je 1. haprleje wyschschi roskaz nad artillerju k wobaranju pschećiwo lětadłam pschewsak. Tohodła žo póndźelu pschipołdnju na sjeuczowanischcu w Deberzach pola Barlina žwjatočne sejsutpanje wotmě. General Goering wohołbinsty k shromadźenym wojakam porěcza.

Jenož hischcze 15 hamtow sa lětarstwo. Hamt sa lětarstwo w Darmstadtu je žo rošpuschcził. Tak ma Němska někto hischcze 15 hamtow sa lětarstwo.

Wo konferenzy w Strešy. S Roma žo powě, so žo konferenzy Streśowskeje konferenzy na Borromejskim hrodže na Borromejskich kupach snapischcza Strešy w jězorje Maggiore wotmětja.

Abešynska žo tśeći króć na Swjatk ludow wobrozyła. Abešynske knježeństwo je žo dla podawkow na mjesach Abešynskeje a italskeje Somaliskeje s tśeśej notu na Swjatk ludow wobrozyło. Mono Swjatk ludow namokwja, so by w šwadnym praschenju žo jako rosrisat wobdźiłł a njeby bowołił, so bychtej Italska a Abešynska należnosći sjamej rjadowałej.

Ze Serbow

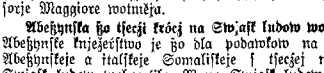

W **Budyšchinje**, 2. haprleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Bože słónčko też na khudu khěžku hlada.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer plus 9, najwyschscha dnjowa temperatura 6 stop. cžopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer plus 8, najnischa temperatura w nozy 5 stop. cžopłoty. — Nišina žo k ranju wotžałuje. Dźenja žo błischcze hdyž a hdyž podeschcuje jako dowdak nišiny. Tola njemjeńšelmy žo hischcze pschejara. Sa nišinu je žo sažo ras symny powětr ſ Lodoweho morja k połdnju dobył. Tehodła nam drje štónicžne, tola sa nětczišchi počžah pschesymne wjedro kiwa. Smějemy potajkim sažo jedyn abo dwaj dnjej chětro njeluby a symny powětr wustaz. Potom pak žo wěsče lěpje scjopli. — Jutrje trjedu štónicžko 5,34 hodź. schadža a žo 6,34 hodź. khowa. Měžacžk ikhadža jutrje rano 5,03 hodź, a khowa žo wjeczor 7,02 hodź. Jutrje mamy młodu měsacz. Chzemy žo nadźijecz, so nam nałetnje wjedro pschinjeße.

— **Wuhladn na wjedro za jutrischu trjedu: Rjane, tola symne wjedro.**

*

— **Jutrowne pakety a jutrowne postrowy.** Jutrowne dary a jutrowne postrowy, kotrejž swojim lubym, kiž žu daloko wot nas, k jutram ſ póstu pósćelerowy, dyrbja wěsto ſ dupkom k žwjedźenjej k nim dóńcz. Póšta je žo sažo sa to postarała, wona pak też wotpósłarjow wo rosumjasze hobudźeło prošy. Pakety, póstke twory a pakcžiki kaž też listowe jutrowne postrowy njech nichtó hakle w poslednjej hodźinje na póstu njeda; pschetož pschi žylnischim pucžowanju pod žwjatymi dnjemi žu šakomdźenia cžahow a słomdźenja pschisamknjenjow mózne. Sapołdnjy pschikhad poštnikow pak pola dostawarjow lohko žwjedźenske wjeselje pomieschcza. Pakety dyrbja žo derje šawalicz a šawjasacz, adresy maju žo krucže pschilěpicz; do kóždeho paketa šwjerka ma žo błischcze jena adreska pokoric, so bychu poštnicy k dostawarjej pschiliche, też hdyž žo šwonkowna adreska šhubi. Sa pakcžiki njech žo pschejšlabe papowe tyki njewužija, dokelž žo pschi ſšanju w měchach šmjatu. Adresa dostawarja a wotpósłarja ma žo jašnje a dospołnje napisacz. Schtóž to wschitko wobkedźbuje, šwěsći šebi dźak pósty, kiž je w tutych dnjach sažo wosebje pocžesena, a dostawarjam jutrowne wjeselo, kiž běsche žo sa nich wotmyslike!

— **Skónčne pruhowanje a wotkhad na burišej dźełowej schuli.** Po 2- ako 3lětnej schuli je sańdženy tydźeń 25 schulerjow a 20 schulerkow ratarskeje schuly wopuschcziło. Direktor burišeje dźełoweje schule dr. Paul pschi žwjatocžnosći pschitomnych hosći witasche. Ertne pruhowanje schulerjow a schulerkow žo na wupłodźełstwu bitwu, na skotarstwo, pjerlinarstwo a na wuznam sporta ja bura a ratarja pocžahowasche. Swježelaze je, so je tež lětša sažo tśišchto schulerjow a schulerkow knihu jako myto dostako. Mokrjesny burski wjednik ſ Matzdorf wotkhadźazym schulerjam a schulerkam napominaze hłowa na pucź do žiwjenja žobu da. Direktor burišeje dźełoweje schule, knjez ratarski rada dr. Paul wotkhadźazych na samokwitośće a winowatośće w žiwjenju pokasa. Po rozšohnowańskej žwjatocžnokji žebi hościo wustajene ručzne dźěła holczeho wotrjada wobhladachu.

— **Wotkhad schulerjow na Budyšchej techniśtej a pschemysłowej wuczeńi.** Hacžrunjeż běsche lětuschi lětnik najštabschi, dokelž žu žo schulerjo we wójnstimaj lětomaj 1917/18 narodźili, běchu tola tśi rošsohnowanske žwjatocžnosće nusne. Sajtm wyschnoscžow, mischtrow a pschihwusnych sa žwjatocžnosće běsche jara wulki. Doschła je žo k jutram 1935 ſ wucženje 233 schulerjow a 54 schulerkow puschczisko. 6. a 7. haprleje žo we wschich městnoscžach schule dźěła schulerjow a schulerkow wschittich wotbźelenjow wustaja. Wo bohaty wopyt wustajenjow žo prošy.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi pórdźelnischim cžehnjenju 5. rjadownje 206. sakskeje krajneje lotterije (25. a poźledni dźeń) padże dobynče wo 30 000 hr. a premija wo 200 000 hr. na cžisło 48892 (do Lipska); premija wo 1000 hr. na cžisła 8448 14935 19620 24461 26080 26197 28120 28294 43934 55883 56198 78264 88318 104157 119674 124086 129958 140419; dobynče wo 3000 hr. na cžisła 8198 8676 19146 24397 35710 37200 37383 50312 59937 61259 74529 87245 116010; dobynče wo 2000 hr. na cžisła 3044 5468 22355 54434 54654 69241 76930 84040 96662 136812 144525 151525; dobynče wo 1000 hr. na cžisła 2222 6559 41209 49436 54627 55220 55286 59619 73138 74025 68692 88329 97638 98266 99796 100163 100600 105978 118228 119631 121638 128560 137544 146478 149995 153589 154099.

— **Sće žo dali do hapriejti pósłacz?** Nadźijomnje niz! Prěni dźeń hapriejc je tajki šawierczany dźeń, so druhdy woprawdźe njewěsch, cžeji žu. Tehdy jedyn druheho rad po hapriejku pósćele a ma potom žwoje wjesele nad poradźenym žortom. We wcžerawschim cžišle šmy šebi też nětkore hapriejske žorcžki dowolili. Nadźijomnje žu je wschitzy prawje ſrosumili a žu žo dali sawjesć. Želesništi wós na gummijowych wobtuchach žu w Khróścžańskej wokolinje wjelo podarmo wocžakowali, runje tak najnowischi ballon we Wósporskich łónčinach. Też wobras ſ pjenzižu a štrušomaj je tódy cž itać wěsče hnndom jako hapriejšti žort špótnak. Kusk žorta pak njemóže nikomu šeschkodźecz. Tohodła nicžo sa šo!

— **Kedźbu pšched wopacžnym sawěsčenišim sastojnikom.** W Budyšchinje je w poslednim cžašu ſ jenej wudowje muj pschischoł, kiž je žo sa sastojnika „krajneje sawěsčerje“ wudawał. Wón rjekny, so dyrbi pjenje jeje sawěsčenje hižo pšched někotrymi létami zemrětego mandźelskeho pola jeneje privatneje sawěsčatnje pschepruhowacz. Dokelž wudowje njeběsche nicžo znate, so je jeje mandźelski do sawěsčenja sastupił, wobschkodźesć sco'umi ju pschesawědčacź, so žu też tajay mandźelskej, kotrejž bjes wědźenja jich pschimwusnych do sawěsčenja sa-

Swobodni

Prěnjotne powědańčko wot Ilsana.

22] (Pokračowanje.)

„Ně, to nochcu. To bychmy zawěsče wšelake njelube powědanja nastałe. — Docyła sym dźensa wot tebje wjele nawukła. Chcu też wot nětka jenož swoje winowatosće swěrnje dopjelnjeć a Bohu Knjezej přewostajić, kak mje wón powjedźe, dokelž wón znaje přichod a je naš najlubosćiwši wótc, kiž chce moje najlěpše a zamóže jo też dokonjeć.“

Hańža hrabny Hanu wokoło šije, wokoši ju prajicy: „Džěćacym črjam smój wurostłoj. Druhim njebudźemoj pod nozy łazyć, hewak naju roztepeja. Swobodnej chcemoj po puću kročić, kotrež je namaj Bóh postajił. Swěrne dźěło naju rozwjeseli a budźe namaj samo z mytom. A swěrna přećelska lubosć překrasni namaj naju žiwjenje tu na zemi.“

Hana wróći so tak z docyła hinašimi začućemi, hač bě na hród ška.

Tak so minychu dny a tydźeń. Kowař bě swojim bjesadnikam dał prajić, zo wo towaršnosć njerodźi. Młyńk bě njeměrny, chcyše so jara z kowarjom wo nowych wobstejnosćach, kotrež běchu po baronowym čeknjenju na hrodźe nastałe, tak prawje wot wutroby rozrěčeć. Pytaše tohodła dny dołho za zamysłom, zo by mohł přećiwo kowarjowemu wotprajenju do kowarnje hić a tak ze swojim starym přećelom popowědać. Připadnje złama so jemu železna, kowana žerdka na rězacy. Z tutej khwataše młyńk sam do kowarnje. Tu wuhlada młyńk kowarja mócnje přeměnjeneho. Kowař bě kaž cyły storhany, wobličo bě blěde, wopladło, woči zdaštej so być tupej. Kowař drje młyńka, swojeho stareho znateho, přećelnje powita, ale jara khutnje, tak zo młyńk cyłu zmužitosć pozhubi, so za wěcami na hrodźe prašeć. Tola swoju wćipnosć zamó pak dopodusyć, tuž rjekny: „Kowarjo, sy khory? Njelubiš so mi dźensa.“

Kowař so šibale posměwkujo wotmołwi: „Hdyž mi to tajki z mochom porosćeny stary zdonk rjekneje, zo so jemu njelubju, tak mje to njehnuje. Haj, hdy by to tajka rjana brěžyčka w nalětnej, kwasnej drasće prajiła, sapriłska, to by mi k wutrobje šło.“

„Nó widžu, zo hišće žortniwa žiła zaprahnyła njeje. Tuž je nadźija, zo so či zaso połepši.“

„A tebi wćipnosć z wočow kuka. Pój do jstwy. Tam smój samoj.“

Kowař kowařskemu rozpowědawši, što ma dźełać, woteńdźe z młyńkom do jstwy, hdźež so za blido posydnyštaj.

Młyńk mjenješe: „Kowarjo, myslu, zo wo nas, twojich swěrnych přećelow, wjacy njerodźiš, hdyž sy so z baronowym přichodnym nanom stał. Najskerje też wjacy, kaž wjele druhich, wšědny lud njeznaješ, hdyž sy do worsty knjezykow zastupił.“

„Młyńko, ty drje mje tola znaješ a wěš, zo wjertawka njejsym, sym, štož běch. — Sym pak sebi do hłowy stajił, zo dyrbi sebi moja holca zemjana wzać. Čehodla? Sam prawje njewěm. Ale zwisuje to z mojimi zasadami, zo njesmě wjacy žaneho rozdźěła być mjez zemjanami a nami. A wěš, zo sym to docpěł. Ale dyrbju prajić, zo mje to nětko tak njewjeseli, kaž prjedy, hdyž za tym žadach. Je to kaž pola małych dźěći: kaž dołho hrajki nimaja, tak dołho po njej žedža a hdyž ju maja, čisnu ju na bok. Dźensa njebych to wjacy činił.“

„A što nětko, hdyž je baron čeknył?“

„Nětko rěka zymnu krej wobkhować a so njebojeć. Pobych wčera pola Hańže. Ta so docyła njeboji, hdyž je ju muž wopuščił. Je to lěpje za nju! Před nim so strachowaše. A Hańža je mudra hłójka. Sym jeje zamysły wobdźiwał. To člowjek wěrił njeby, kajki rozhlad je sebi wo hospodarstwje hižo přiswojiła. Jeli so jej to wšitko poradźi, štož wona chce, so wunošk kublow bórzy podwoji, haj potroji.“

„Njedźiwam so, zo nan při swojej jenički wšitko rožožte widźi. Ale rózowa zahrodka ma też swoje kopšiwki.“

„Ma, haj wšak, ma; ale Hańža je zwutorha.“

„Zo sej jenož při tym ručzy njezwožaha!“

„Ta přimnje kopřiwy kruče a potom to tak njepali.“

„A što z Janom?“ Bě to nahły wobrot, kotryž młyńk sčini.

„Ach, ty so za služownika Jana zajimuješ! Myslach, zo wo njeho njerodźiš!“ šibale kowař młyńka šćipny.

„Čehodla by njerodźał! Kóždy njemóže baron być! Jan je ryzy Serb a tuž sprawna duša. Zawěsče nječeknje po wěrowanju swojej žonje.“

„Nó, tak, tak. Myslu, zo to nješčini. Služownicy njemóžeja zapućować, hdyž chcedźa, kaž baronojo.“

Přez tajke kalate rěče so młyńk přeco bóle rozšerśeni a ze stólčka stawajo zawoła:

„Widźu, zo nětko, hdyž sy do hrodowskich stwow pohnuchał, tebi wjacy hódź njejsym. Tuž du. Měj so rjenje!“

„A też tebi to přeju. A hdyž so či zaso něšto złama, tak přinjes to ke mni. Njepřestanu sebi z kowarjenjom wšědny khlěb zasłužić, byrnjež baronowy přichodny nan był.“

Tak nasta někajka napjatosć mjez starymaj přećelomaj.

(Pokračowanje sćěhuje.)

stupja. Wón wudawasche, so je semrěty w lěcze 1924 nětkuž 20 hriwnow premije sapłacyć, hačrunjež by je pjeca 61 hriwnow sapłaciło měło. Potom jej wón też słuby, so je jej 1200 hriwnow samešćenja sa jeje semrětneho mandželskeho wupłacy, jeli wona hišće so dyrbi wo 41 hriwnow jemu sapłacyć. Zona bu ſ wopomom tuteho jebanstwa. Jebak je so ſ wupokasom, kiž mjeſche jeho fotografiju a ſ kokom ſ nacyſišćowym „krajna samešćenja“ kaž też je snamješkom nacionalſoz:alistiſkeje strony wupokasał. Jeli je jebak hišće druhim wobwam seſchkodźał, kriminalne wotdźělenje w Budyšinje wo wojewjenje proſy.

Wulka wustajeńca „starołuži:skeho wumělstwa“ w Budyšinje

Kaž je znate, so sa cząſ wot 30. meje hacź do 4. auguſta njeſchěhdne wožehita wuſtajeńca pſchihotuje w měſchčanſtim muſeju. Tuta wuſtajeńca so pſchi wulkim domſinſtim zwjedženju w Budyſchinje wotewri. Zswjedżeń wotměje so we wwobkuku wulkeho zwjedženja Luſiju. Lětſa so 300 lět dopjelni, ſo naſcha Luſiza fakſlemu ſtatej pſchiſtłuſcha. Budyſke towarſtwo za wumělſtwo ſ Inſeom hamiſkim heitmanom dr. Sievertom na czole a ſ knjeſom muſeowym direktorom dr. Biehlom ſo wo najlepſche poradźenje prózuje. Nam je znate, ſo je hižo wſchitko tak daloko wobſtarane, ſo ſo wuſtajeńca w ſcherokim roſmjerje pſchewjedźe. Schtož ſo tam mnoho rjaneho a drohoteneho ſtareho wumělſtwa ſ naſcheje domiſny nahromadźi, dyrbi kóždeho ſazjimowacź a dyrbi kóždeho ſ naſ nawabicź, ſo ſebi we wuſtajeńcy pokłady wobhlada, kiž budźa w cząſu wuſtajeńcy tódemu ſa tunt pjenjes pſchiſtupne.

*

S **Huſki.** Tu je 6 hólzow a 14 holzow powołańſku ſchulu wukhodźiło. Na wotkhadnej zwjatoczneſći běſchtaj aſtupterjej pſchedhźydſtwa powołańſkeje ſchule wjeſnjanoſta ſtronjan Löhnert ſ Zokowa a wjeſnjanoſta ſtronjan Wjazka ſ Huſki pſchitomnaj. Pſchi zwjatoczneſći ſo therluſche ſpěwachu, ſchulerjo a ſchulerki pěſnje pſchednjeſechu a burſku ſtawiſnu pſchedſtajichu. Rjadowiny wuczeŕ diplomowy rataſ ſtronjan dr. Tröger w ſwojej roſſohnowacej rěcźi wo natwarje nazionalſozialiſtiſkeho ſtata na krej a pódu a wo nadawkach wjeſnjanja młodźiny w tutym ſtacze rěcźeſche. Někotſi ſchulerjo a ſchulerki ſo ſa pilnoſcź ſ darjenej knihu mytowachu. Tuczi ſu Alwin Petrich ſ Hunczeriz, Kata Krawzez ſ Hnaſchcez, Erna Probſtez ſ Hrubjelczi, Ella Faſoldez ſ Druźcez, Berta Weiſerez ſ Mjedźoſſa, Dora Löhnertez ſ Zokowa a Erna Hofmannez ſ Hunczeriz.

S **Khwaczij.** Ssobotu wjeczor pſcheproſźy naſcha ſchula ſtarſchich na ſchulſki zwjedżeń. Knjes wyſchiſchi wuczeŕ Rybak powita bohacze ſeźdźenych ſtarſchich a hoſći a dźakowaſche ſo ſa tajke roſumjenje ſa prózowanje ſchule. Dźěcźi pſchedſtajichu ſti hry a ſpěwy pſchikleſt běſche pſchipóſnacze ſa ſich wulku prózu. Nimſke hry ſo pſchedſtajichu wot ſchulerjow 1. a 2. rjadowanje. Bohužel pak njeſłyſchachu wjeczor nětkaj pſchetorhny. Jewiſchczowy ſawěſchk ſo na dotal njeſwěſcźene waſchnje puſchczi a ſpjina ſerdź trjechi dźěſacźerja Koppu tak do hłowy, a ſawoſtaji krawjazu ranu, kotruž dyrbjeſche Wulkodbrawſki łěkaŕ — prěnju pomoz pobachu ſobuſtawu Czerwjeneho kſchiża — w nozy ſaſchicź. — Porađźeny wjeczor ſhiłi ſnowa ſtarſchiſki dom a ſchulu. Njany wudobyty pak wěnuje ſo ſa ſymku pomoz a woźebje ſa mlokowe ſnědanje pſchi Khwaczańſkej ſchuli, kiž ſo tu pſched krótkim ſawjedże.

S **Khwaczij.** Sserbſke towarſtwo mójeſche rjanu cźržódku ſwojich ſwěrnych ſobuſtawow na ſwojej njedźelniſchej ſhormadźiźnje witacź. Pſchedźyda witaſche wožebje teź ſupana Schewczika, kotryż k prěnjemu raſej w naſchej ſrjedźiſnje pſchebywaſche, a kotremuż po krótkej ſawodnej narěcźi ſkowo pſchepoda. Supan Schewczik roſkoſi w hodźinſkim pſchednoſchku dźeńſkeje prózowanje Domowiny, kotrež naſche Sserbſke Nowiny podpjera. Domowina ſo prózuje, ſo by ſo naſche ludźtwo ſe ſpara ſłuźiło, do kotrehoż je ſ wulkeho dźela ſapadło. Tajki budźeŕ ſu też naſche Sserbſke Nowiny. Sſwoju mišiju pak móža jenoż wukonjecź, hdyż ſo we wſchěch ſerbſkich domach cźitaja. Kóždy Sserb dyrbjał to ſa ſwoju ſwjatu winowatoſcź měcź, ſo ſebi to ſwoje waźi a cźeſcźi a ſo ma ſwój dom wotewrjenu ſa ſwojich ſerbſkich hoſcźi, ke kotrymž teź Sserbſke Nowiny ſłuſcheja. Pſchedněſchi ſo ſ dźakom pſchiſta. Towarſtwo wobſtarnyy, ſo ſkaſa ſa ſtebje „Luźiju“ a „Naſchu Domowinu“ a jedyn exemplar „Sserbſkich Nowin“ ſo nětko wot towarſtwa ſa naſtkhadſcheho ſobuſtawa abonuje. Towarſtwo ſměje nětko kóždy měſaz poriadne podźenje a ſměje ſ Domowinu ſtajne ſwiſti. Po ſapjatku ſobuſtawſtwa ma towarſtwo nětko 37 ſobuſtawow. Po rosprawje po Domowinſkej ſhromadźiźnje ſo poradźene měſacźne ſeźdźenje ſtónczi.

S **Delnjeje Hórki.** Ssoboru popołdnja w ſedmaſej hodźinje je automobil dobrowólneje fabrikiſkeje wohnjowe weje wobory w Adolfkej Hěcźe tu ſnjeſhodźił. S Budyſchina pſchijědźo ſtaniſche wóm po puczu do Jeſchicz, kotrež ſa Delnjohórczanſkim pohrjebniſchczom kuczowy wóz pſcheſeſchěhnyła. Pſchi tym wón do ſnineje ſabkonje na lěwej ſtronje dróhi ſtorcźi, ſo ſo prědnja wóſka ſłama. Ludźo pſchi ſnjeſhodźenju njeſju na ſkhodu pſchiſlichi. Pola prědnjeho a ſadnjeho koła běſche powětr wuſchoł, ſnadź je to było ſ pſchicźinu njeſbożа.

S **Pſchiwcźij.** Dołhoż ſo na Pſchiwcźanſkich honach pucź porjeđża, póſłke autobuſy do Budyſchinka a Pſchiwcźij njeježdźa. Wone w tutym cząſu ſ Porſchij hnydom do Skanez jěźdźa.

S **Rachlowa** pod Czornobohom. Tudomna 288 hektarow wulka honſtwa je ſo wot 1. hapriele ſnjeſeſ prokuriſtej Hajnje w Budyſchinje pſchenajała. Wón běſche ſ 300 hriwnami pſchi nowym pſchenajeczu najwjazy ſadźił.

S **Lubija.** Njenadźiwy je w nozy k póndźelk wobſtrěđeſt fabriki Fritz Römer w ſtarobje 57 lět wumrjeł. Na hońtwje bě pſched nětkotrymi njedźelemi padnywſchi ſebi mołhy ſtſchaſł. Na krwawjenje mołhow je nětko wumrjeł. Hižo pſched dwěmaj lětomaj bě ras na hońtwje do njeſboża pſchiſchoł a ſebi tehdy ſhibadło ſłamał.

S **Lubija.** Skoku jědźazy motorſki koleſaŕ póndźelu dopołdnja na Hindenburgſtim moſcze do wwobowołeho automobila ſawadźi. Wołowu ſchkitazu ſchkleńcu roſbiwſchi ſo ſ wotmachom na dwóru wali. S cźejčko franjenej hłowu jeho do khorownje dowjeſechu. Kolo a wóſ ſtaj ſo jenoż malo wobſchkodźiłoj.

Z **Khróſćicy.** (Hłowna zhromadźizna tow. ss. Cyrilla a Methoda.) Zańdźenu njeđźelu wotmě ſo tu hłowna zhromadźizna najwjetſeho katoliſkeho ſerbſkeho zjednoćenſtwa towarſtwa ss. Cyrilla a Methoda. Tuto towarſtwo hižo nětko w 73. lěcze z wulkim ſpomoženjom ſo ſtara za duchowne potrjeby kat. ſerbſkeho luda, wosebje z wudawanjom naboženſkich knihow a z wudawanjom tydźenika „Katoliſki Poſoł“. Katolſki ſerbſki lud ſebi waži tuto dźěło, za čož je najlepši dopokaz to, ſo ſo ſkoro w kóždym kat. ſerbſkim domje čita Katolſki Poſoł. Tohodla móžeſe towarſtwo w najwjetſej katolſkej ſerbſkej wosadźe z dobrym wopytom liđić. — Hižo na nyſporje pokaza wosadny faraŕ k. Wjenka na wuznam towarſtwa za katolſki ſerbſki lud a ſpominaſe na wulkeju ſłowjanſkeju japoſtołow, po kotrymajź ſo towarſtwo mjenuje. Bórzy po nyſporje pjelnjeſe ſo ſpěſnje Wjenkec žurla a hdyž preſdyda k. ſolaſtikus Hejduška zhromadźiznu w 4 hodź. wotewri, běſe hač na poſlednje měſtno wobſadźena. Wosebje ſo dyrbi wuzběhnyć, zo běſe wjele žonow přitomnych. Towarſtwo „Jednota“ zaſpěwa na powitanje Fiedlerjowu „Luźicu“ a ſobuſtaw młodźenców prědnjeſe wubjernje baſeń Jana Hajnez: Maćerna rěc. Na to wjedźeſe nas ſtajeŕſki miſtr Rječka do čiſćernje towarſtwa a powědaſe přitomnym, kak tu w běhu tydźenja naſ organ Katolſki Poſoł nastanje. Prědnoſkej přizamknychu ſo rozprawy redaktorow, a pokładnikow wo hospodarjenju. Wšź wotrjady knihiſćerńje, knihaŕnje, dom towarſtwa a teź Katolſki Poſoł ſu z dobytkom dźěłałe. Po rozprawach prědnjese jena z Khróſćanſkich knježnow z wulkej wuſiknoſću baſeń wot Ćiſinſkeho „Budź Serbowka“. Wosadny faraŕ k. Wjenka witaſe po tym wjednistwo towarſtwa do Khróſćic, wosebje jeho nestora k. wyš. wučeŕa Symanka, pokaza hišće jónu na wuznam towarſtwa za katolſki ſerbſki lud, ſpominaſe teź na wuznamne pŕocowanja Domowiny, kotrež njeſtroniscy ſo ſtara wo dobromšće cyłeho ſerbſkeho luda a měješe teź ćopłe ſłowa za naſe Serbſke Nowiny, kotrež njemóže jako đźenik k ſwarjenju ſerbſkim domje pobrachować. Wo waźnoſći Kat. Poſoła rěčeštaj teź hišće k. faraŕ Mić a k. wyšši wučeŕ Słodeńk. Po đźakowych doſkónčnych ſłowach předſedyſtwa k. ſol. Hejduški zaſpěwa towarſtwo „Jednota“ hišće jedyn wótčiński ſpěw a cyła zhromadźizna zanjese „Hdźe ſtatok mój?“ — Zhromadźiznje přizamkny ſo předſtajenje ſtruchłohry „Kŕeſćanka (3 jednanja), štož jara wuſtojnje Khróſćanſke knježny wukonjachu. Wosebje ſtej ſo nam ſpodobałej Julija a Cecilija, kotrež ze ſwojim měrnym wuſtupom, jaſnej pomałej rěču woprawdźe dostojnje ſwoju rólu zaſtawaſtej. Hra je zawěſće na kóždeho hłuboki zaćišć činiła. Hižo ſo ćmiše, hdyž ſo wobdźělnicy rozeńdźechu.

Mohućiſći biſkop wumrěł.

Biſkop dr. Ludwig Maria Hugo je 64 lět ſtary w khorowni zjwjateje Marije w Ludwigshafenje wumrěł. Hugo běſche ſwopředka faraŕ w Speyeru. W lěcze 1922 ſo wón na biſkopſki ſtoł w Mohuću (Mainzu) powoła. Jeho faſkužba je wożewje wobnowjenje Mohućiſćeje wulkozyrkwje pſched nětkotrymi lětami.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłoh Marko Smolerowa za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D.A.II. 1935: 2283. W tu khwilu tarifna liſćina čo. 3 płaćí.
Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa słužba.

Hospodarſki rozhlad

Wutoru 2. hapriele 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,491	100 pólsk. złotych	46,90
1 jendźelski punt	11,925	100 čeſkosł. krónow	10,40
100 ſwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,415

Barlinſka burſa ſ dnja 1. hapriele. Burſa wotewri na ſpočatku tydźenja pſchi živym napraſchownju ſwjetſch ſa wyſche kurſy. Krute położenje drje ma ſo tomu pſchipiſacź, ſo je ſo běrtlětne ultimo na pjenježnych wikach derje pſchewinuło, pſčeła teź pytaja wupóſlnjene pjenjeſy ſ kuponow nowe ſapokojenja. Wobkedźbowanja hódne je, ſo ſo tute pjenjeſy ſwjetſcha jenoź w akzjach ſapokoja, wočakuje pak ſo, ſo ſo tutón ſaſim w pſchichodnych dnjach teź tu krucze ſabanjomne hódnoty pſchenjeſe. Sažo dobrychu najwjazy montanowe hódnoty. Na rentowych wikach běſche cźicho.

Barlinſke ſitne wulkowiki. Njeđźiwajo na powyſchenje krutych płaćiſnow, kaž je to po ſakonju pſchedpiſane, njeje ſo na ſitnych wikach žaneho pſchemjeńenja ſtało. Pſchiwoz khlebowych žitow je drje mjerſchi, tola ſo hišće w dožahajej měrje ſ druheje ruki poſtſcheja. Młyny ſu dale derje ſaſtarane a maja jenoź ſa poſtajiſće dodźe ſaſim. Teź na mukowych wikach je wſcho pſchi ſtarym. Teź na jećmowych a owowjnych wikach njeje ſo poměry k lepſchemu wobroćile. Běrnjaze płaćiſny ſo w Barlinje njepſchemeńichu.

Wežera płaćeſche w Barlinje zentnaŕ

pſchenicy W 8: 11,5 hr., W 9: 12,50 hr., rožki R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — jećmienja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — owowſa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wollowe ſymjo po tunt abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	1. 4.	29. 3.		1 4	29. 3.
Pšenica	211,0	210,0	buny	14,0-14,7	14 2-14,7
rožka	171,0	170,0	woka	12,9-13,5	12,9-13,5
jećmjeń now.	—	—	módre lupiny	9,75-10,5	10.2-10,7
jećmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	14,5-15,0	14,7-15,2
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rapſ. wosuſk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosuſk	7,65	7,65
rožna muka	22 90	22 90	ſuch. truhanč.	4,59	4,53
pš. wotruby	11,67	11,62	běrnj. kruſki	9,05-9,15	9,05-9,15
rožne „	10,19	10,13	ſyno, 50 kg		
rapſ	—	—	rožna ſtoma		
hróch, Viktor.	25,0-30,0	25,0-30,0	pšeńč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeluſki	21,0-22,7	21,0-22,7	jećna „		

Płaćizna za pšeńcy za wupłodźerja 8: 203.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 163.0 11: 167.0
Płaćizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9:168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 166.0

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

1. hapriele 1935 Płaćizny po centnaru a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 135

Połnomjaſne, wukormjene, najl. rězneje hódnoſće młode	37—40
Starše	33—36
Hewak połnomjaſne, młode	29—32
Starše	26—28
Mjaſne	—

Byki 211

Młódše mjaſne, najwjetſeje rězneje hódnoſće	38—40
Hewak połnomjaſne abo wukormjene	36—37
Mjaſne	34—35
Snadnje wuwite	30—33

Jałojcy a kruwy: 357

Młódše połnomjaſne, kruwy najwjetſeje rězneje hódnoſće	36—37
Hewak połnomjaſne abo wukormjene kruwy	27—35
Mjaſne kruwy	20—26
Snadnje wuwite kruwy	12—19
Połnomjaſne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnoſći	—
Hewak mjaſne jałojcy	37—39

Wowcy: 732

Najlepše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	38—42
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	34—37
Mjaſne wowcy	—
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Celata: 1207

Najlepše kormjene ćelata wot cyca	50—51
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	41—49
Snadnje wuwite	31—40
Najšpatnišе	24—30

Swinje: 3060

Tučne swinje, přez 300 kg. čežke	—
Połnomjaſne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	49—51
Połnomjaſne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	47—50
Połnomjaſne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	45—48
Mjaſne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	—

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Bezirkstag der Amtshauptmannſchaft Bautzen.

Donnerstag, den 11. April 1934, nachm. 4 Uhr im Frembenhof Gube Bautzen.

Sohland a. d. Spree, den 30. März 1935.

Der Vorſitzende des Bezirkstages
Aholinger.

Der Kommunikationsweg Dahlowitz-Luttowitz wird wegen Beſchüttung in Flur Dahlowitz vom 2. April d. J. während der Dauer der Bauarbeiten geſperrt. Der Fahrverkehr wird über Quatitz gewieſen.

Bautzen, am 30. 3. 1935. **Der Amtshauptmann.**

Z Pančic. Dženska 2. haprleje je Křesćanka (Christina) Reinerka swoje 85. žiwjeńske lěto docpěła. Ze swojej wysokej starobu pak njeje hišće najstarša wjesnjanka, ta ju wo nimale štyri lěta přetrjechi. Wona pokhadża z Bayerskeje, hdyž so we sławnym měsće Regensburgu 1850 narodźi, dołhe lěta přebywaše tež w Mnichowje, hdyž měješe přez swojich přiwuznych dobre počahi hač do najwyšších worštow. Jeje mandźelski Alexander Reiner, z kotrymž so 1885 woženi, běše z klóštrskim sekretarom, kiž pak hižo 1890 wumrě, tak zo je wosławjena hižo na 45 lět z wudowu. Staroba wšak so khětro jewi, je jara na woči woslabiła, zo pismo wjacy njewidźi a tak čitać njemóže, štož za žiwjenje rad čini. Dźiwajo na 85. narodniny je jeje syn, kiž je w Dansku ze zuhjacym lěkarjom, zdaloka na wurjadny swjedźeń přijěł, zo mohł staruškej maćeri ertnje swoje zbožopřeca wuprajić. Stó wě, kak dołho ju hišće změje. Ale też hišće druzy wjesnjanjo budźa z gratulantami na jeje wuznamnym dnju. Staruška zastara jeje dźowka, kiž je tu z předstejerjom žiroweje pokladnje. Njech wosławjenej, kiž hewak so čělnje strowa čuje a też ze swojim dobrym pomjatkom so hordźi, dołhi wječor žiwjeński kéšeje!

Ⓢ **Wojerez.** (Pruhowanje khmanosće.) Tele dny staj studnjerjej P. Matś ſ Wojerez a Pobleńk młódšchi ſ Rólanow pruhowanje khmanosće za studnjerstwo wobstakoj.

Ⓢ **Wojerez.** Na sobotnišće wiki bě so 258 prožatow pschinjesło. Sa nje so 11—18 hriwnow pkacjesche. Jenoż mało je zhwytnych wostako.

Ⓢ **Wojerez.** (Pčelokaŕstwo.) Krajny radźićel wosjewja, so pčelokaŕstwo we Wojerowskim wokrjesu wotebéra, dokelž pčele hižo dosć pastwy njenamakaju. S tym sndaŕstwo, rataŕstwo a zahrodnistwo škkoduja; pschetož čim mjenje pčelow, čim mjenje so rostliny mjes sobu ſ pomozu pčelow wopkodźuja a čim mjenje płodow schtomy a wschě druhe rostliny podawaju. Němska je tohodla nusowana, hischcze pschezo wulke hromady płodow we wukraju nakupowacz a sa to wjele pjenjes wudawacz. So by pčelokaŕstwo dale ſ njedostatkom pčelow zabjezpečało pastwy njeschkodowało, krajny radźićel gmejnskim wyschnoschćam porucza, so bychu so niz jenoż gmejnske, ale też wschě privatnym wobsedźerjam ſtuschaze wottwarjene pěstowe, tonowe a hlinjane jamy, kypnischcza, brjožki, kromy hatkow sa woheń haschenje, sportnischczow a hrajnischczow, lada atd. je zmjenjenjom rostlinow wobkhowake, kotrejž pčelam pastwu podawaju. Wjesne wyschnoschće maju krajnemu radźićelej hacz do 1. auguśta 1935 spčelicz, schtož je so we wobsahu tich gmejnow w sajimje pčelokaŕstwa stako.

Ⓢ **Khójnicja** pola Wojerez. Sandźenu sobotu sjej so rataŕsej Bohuwěrej Pinkej ſtuschaze nehbuschi wumjenk a žuhodna kólnja wotpalikej. S wohnjom žu so rataŕski grat, hobanka a wužitkowe drjewo śniczile. Pódlastejaza brózeń je so wohnjej wobróła.

Ⓢ **Klětnoho.** S pjatkownym hylnym wětrom je so maśiwna kólnja buta Augusta Rjele roszuchnowała. Twarjenjowa hyła fronta je so hnyła. Jenoż ſbytki spontownych murjow hischcze stoja. W nim so drjewo a rataŕske maschiny khowachu, kotrejž žu so ſ rospadankami pokrychu.

Ⓢ **Běleje Wody.** Sśmjertny strach tudomnemu wikowarjej Hanzy póndźelu do wschěch stawow sajědže, hdyž kaschćej bananow wotewrinschi, mjes płodami hobrskeho hada leżo wohlada. Swěrško je, kaž jedyn tudomny pschirodospytnik praji, w hrjebjnej Afriźy so namakaju had Liepa, kotryž mjeje jedojty, tola kotryž móże człowjeka ſ swojej hylnosću strascheny być. Had móże so w Janke klamach wobhladacz.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **W połnóčnej Grichiskej a Macedonskej žu cjeske śněhowe mjeczele jakhadźate. S wjele městnami žu telefonowe a telegrafowe groty rostorhte.**

* **W jenej dźěłaŕni rosbuchadłow w italskim měsće Turinje so póndźelu cjeźke rosbuchnjenje sta. Sydom dźěłacerjow so mori, wjele druhich so ſrani.**

Wichor w połnócnej a srjedźnej Italskej

Psches zyłu połnóčnu a hrjebjnu Italsku je w nozy k šobocze ſatrachny wichor ſ wjacy dyžli 100 kilometrow hodźinskeje spěchnosće howoŕił. Wón je wjele sapuścenja nacźinił a někotre cźołowiske wopory žadał. Wobzedže we Benedistej a pschi brjoźu Jadranskeho (Adriatiskeho) morja je ſylnje zhonnował. Wjele khěžow je so bozpka wotkryło, tolste schtomy žu so wukorjenile, murje so łožyple, telefonowe a telegrafowe powody so rostorhle. W Bassanje žu so někotre zentnarje cźeźke wěžizki kościownje sa padnjenych ſwětowese wójny ſ podłožkow storhe a žu ſ dźěłemi wjetcha do zyrkwje padźe.

Na hórki wokoło Ankony a na druhe wyschiske městna je znoh padnył. Temperatura sa krótki cźaj na tři stopnje cźopkoty spadże. Na Jadranskim morju so někotre rybaske cźołmy ſ wichorom pschekwinatachu a so powróćichu. Licźba ſmjertnych woporow hischcze njeje znata, někotři rybaźi žu so ſhubili.

Wichor je na hrjebjnym Jadranskim morju wjele woporow žadał. Wjele cźołmow, mjes nimi tež motorske cźołmy, žu so pschi brjoźu rosbiłe. Hacz dotal je so 10 morwych a 19 ſhubjenych ludźi pschipowědźiko. Boja pak so, so je hischcze wjacy rybakow ſmjerćź w ſołmach namakało.

Přilopk

Paduch so na cźełańzy tepił.

W Rochlizach we wjeczornej Sakſkej bě so 20. sc. bruara paduch dobył, tola jeho ſ cźełom rytnychu, pryedy hacz bě mohł nješchto hradnycź. Sandźenu schtwórtk žu ſ Muldy pola Koldiz cźełko muża wuźiłowali, kotryž bě so do Rochlitzkeje pósty dobył. Wón je jedyn Mittweidaski wobydleŕ. Cźełajo je wón do tehdyschcje wulkeje wody Muldy ſtocźił a so tepił.

Strajk twarskich dźěłacerjow w Nantes.

W Nantes w Franzowskej žu twarscy dźěłacerjo wobſamknyli, dźěłacź pschestacź, dokelž su twarzy 1. haprleje hodźinsku mzdu wo 15 centimow ſnizili a cźełaja ju 1. meje wo dalsche 15 centimow snizicź. Strajkej je so 6000 dźěłacerjow pschisamknło.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Kommunitätenwege Malschwitz-Salga und Malschwitz-Preititz werden wegen Beschüttung in Feur Malschwitz vom 1. 4 bis mit 10. 4. 1935 gesperrt. Der Fahrverkehr wird zu 1) über Guttau, Klix, zu 2) über Gleina gewiesen.

Bautzen, am 29. 3. 1935. **Der Amtshauptmann.**

Towaŕstwowske powěstniki.

Bukecy. Bukećanske serbske towaŕstwo wobdźěli so z khorhoju při žarowanskej swjatočnosći našeho njeboh sobustawa a nětkuždy předsydy wyššeho wučerja Jana Křižana. Srjedu 3. 4. zhromadźimy so w 1 hodź. na farje. Wobdźělenje kóždeho sobustawa je čestna winowatosć. Předsyda.

Drježdźany. „Hromadnik" śmeje ſchtwórtk, 4. haprleje swoje měsačne pohedźenje w Christianbrāu na Christianskej dróhi 22 wjeczor we 8 hodź. Pschednoschć je pschiłubjeny. Bohaty wopyt wočakuje pschedźyda dr. Wjazdlawk.

Drježdźany. Serbske towaŕstwo „Cźornobóh" śmeje sobotu 6. haprleje ſwoju měsačnu ſhromadźiznu pola krajana Merle w hosćenzu „Eisenhof" na Eisenskej dróhi 69. Wschitzy chzyli na nowu městnosć ſkhadźowanja kedźbowacź. Pschedźydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska" (cyły khór) spěwa wutoru wječor we 8 hodź. pola Suchec.

Porśicy. Serbske towaŕstwo „Swěra" ma njedźelu 7. haprleje pop. ½3 hodź. ważnu zhromadźiznu, na kotrejž budźe wjednik Domowiny přitomny. Tohodla je kóždeho sobustawa winowatosć, so přiźe. Hosćo su nam lubje witani. Předsydstwo.

Tkaniny
za hórcuchi a rubišća, wušiwane a amuhate, ca. 100 šěroke
3,25 4,75
Schaaf

Hosćenc Baumfelder
w Budyšinje, na Bismarkskej dr. so hnydom přenaja. Štóž ma kruty wotmysł k wotnajeću, dóstanje bliže zdźělenja.
Jan Teich
w Budyšinje, na Bohatej hasy 10

Nazhoniteho a pilneho
pohonča
pyta hnydom
bur Rachela w Smječkecach 3

Štomowy wósk
Łykno k šćěpjenju
(Bast)
Hnojidła za kwětki
to zaso wot firmy
Erich Winter
w Budyšinje, na Kamjeńt. h. 14

Hosćenc „Kehelerńja" w Budyšinje
Dźakujemoj so z tutym wšitk. wobkhodnym přećelam a towaŕstwam, kotříž su naju dołhe lěta při naju hospodarjenju dobroćiwje podpjetali a prosymoj, zo bychu přećelnje na wědomnje wzali, zo smój
wot 1. haprleje „Kehelerńju" wotnajaloj
Lubimoj, zo budźemoj najlěpšeho poskićować a prosymoj, zo byšće nas dale dobroćiwje podpjerali.
O. Naumann a mandźelska.

Přewzaće wobkhoda
Swojim žesćanym wobkhodnym přećelam z tutym zdźěłu, zo syn wot 1. haprleje 1935 swoje rězniške předewzaće na swojeho přichodneho syna, kujeza rězn. mištra Martina Donatha, přepodała. Při tom wuzmju přiležnosć, zo so wšěm wobkhodnym přećelam tworjeho zemrěteho mana a teć wšem, kiž su mi swěru dźerkeń, naiwutrobniše podsakniu a prošu, zo by so tata swěrc też na mojeho naslědnika přenjesła.
R. zwnd. Henkerowa.

Pódahuje so na horuje wozjewjenje wobkrućamoj, zo wobkhod na dótalne wuchowowane wašnje dale powjedźemoj. Budźe z naju nałważnišim nadawkom, zo naju wobkhodnych přećelow jenoż z přenjeńdowanymi tworami poćěšimoj a prosymoj wo přećelnu podpjeru.
Rězniski mištr Martin Donath a mandźelska
Margareta rodź. Henkerec.
W Budyšinje, Zadna Bohata hasa čo. 11.

Hosćenc Kapuzinerbräu
na Dźiwadłowej hasy 4
Sriedu a štwórtk
swinjorězanje
Toči so khwalbnje znate Kulmbachske Mönchhofske piwo, woprawdźity bajerski Encijan
Wo přećelny wopyt prosytaj **Jan Zydek a mandźelska**

Wumělstwo rózow na Bohatej hasy
Wobkedźbuje prošu moju jubilejnu wustajeńcu w
amaryllach a clivijach
Samsne pławowanje.
Robert Galle, zahrodnistwo
Telefon 2690

Nowe hosćencarjenje
(na zličowanje)
wot 2. haprleje we
Stadt-Kaffee w Budyšinje
w prěnim poskhodže
Přebywanje w přijemnych městnosćach so kóždemu nanajbóle poruča.
Lubimoj, zo so za derjemće naju hosćow z kuchnje a pincy nanajlěpje postaramoj.
Rad budźemoj Was witać **Kurt Fiedler a mandź.**

Pruhujće Waš wobstatk w čišćowych wěcach!
Njećakajće, doniž njeje poslědnje łopješko přetrjebane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku.
W čišćerni „Serbskich Nowin" budźeće derje a płaćizny hódno postuženi.

Swoju praksis zaso wukonjam
Elly Lange, prakt. lěkarka
W Pančicach, 2. haprleje 1935.

40
1. haprleje 1895 — 1. haprleje 1935
Pjekarnja dobreho pječiwa Hoyer na Kózowej hasy 2
poskića wšě pječiwa w znatej kajkosći

Do serbskeho domu
Serbske Nowiny
su tunje a přinjesu wšě zajimawosće z bliska a daloka

1900 — **35 lět** — 1935
je temu, zo hospodarujemoj w hosćencu
Stadt Metz
Wosebje budźe naju zwjeselił, hdyž směmoj při tutej składnosći swojich lubych hosći, přećelow a popśewaćelow do naju hosćenca witać.
Kuchina a pinca poskićatej kaž znate najlěpše!
W Budyšinje, 1. haprleje 1935. **Ernst Teich a mandźelska**

Počinajo z 1. haprleju 1935 staj
knjez zubny lěkaŕ dr. Kegel
w Budyšinje na Dźiwadłowej hasy čo. 4
k wšěm R. V. O. a tarifnym khorobnym pokładnjam a
knjez zubny lěkaŕ dr. Witsche!
w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 2
k wšěm tarifnym khorobnym pokładnjam připuščenaj.

Pokładnjowe zjednoćenstwo zubnych lěkarjow Němskeje
wokrj. skup. Drježdźany. Naměstna skupina Budyšin w nadawku dr. Ludwig.

Přiloha k čisłu 78 **SERBSKE NOWINY** Wutoru 2. haprleje 1935

Jan Sebastian Bach

1685—1750.

Podawa Bjarnat Krawc.

Němske hudźbnistwo njeměješe w srjedźowěku wulku płaćiwosć, wjele mjenje někajku předwahu. Tehdy mějachu wjednistwo na hudźbnym polu Nižozemscy a Italčenjo. Hakle wokoło 1700 dosta němska hudźba světowe wjednistwo, po tym, zo běštaj wumělskaj hobraj Haendel a Bach wustupiłoj, kiž wšěch druhich skoro porazyštaj. Haendel bu bórzy w cyłej Europje slawjeny; Bach zwoprědka jenož we wuzkim kruhu znaty, po času dobyćerscy wobsebje Němsku wobknježeše.

Drje žane swójbnistwo na swěće njemóže telko hudźbny wustojnych sobustawow porjadu pomjenować kaž Bachojo, kiž běchu dale bóle w cyłej Durinskej rozsěrjeni. Hudźbna wobdarjenosć mjez nimi njebě jenož namrěta, ale bu też létdźesatki dołho pilnje wukubłana. Mjeno Bach tam woznamjenješe dołho tak wjele kaž hudźbnik. —

Poprawneho prawótca našeho Sebastiana nadeńdźemy w pjekarju a młyńku Veita Bachu, kiž wokoło 1550 we Wechmaru pola Gothy rodźeny a wulki lubowar hudźby. Sebastian wo nim powěda: „Jemu je wulka radosć „cythringa“, kotruž sebi sobu do młyna wza a na kotruž sej mjez mlěćom zahra. To snano je so tola pěknje k sebi hodźiło! Je wšěše při tym rjenje takt nawukował. A to je tak mohrjeje započatk hudźby za jeho potomnikow był!

Hižo syn našeho młynka, po starym wašnju časa też Hans (Jank) so mjenowacy, wotwobroći so młynarstwu a dźěše do hercow; zwuwučowa so też pola jeneho Bacha w Gotha na wěži stareje radnicy. Ze swojimi huslemi khwataše pozdźišo na kwasy, na křćina a kermušu. Wón bě jara wjesoły ptačk, ale přistojny a tehodła jara woblubjeny. Měješe tři synow, z kotrychž bu najstarši Jan z prěnim jako organistu w tutym splahu mócnych organistow. Srjedźny syn Christof bě z dźědom Sebastiana, kotrehož nan Jan Ambrosius bě dwórny musikus w Eisenachu.

Sebastian narodźi so hakle 21. nalětnika 1685. Starši jemu wumrěštaj, jako bě ledma 10 lět. Tohodla so wo njeho staraše jeho starši bratr, też organista. Kak młody Sebastian za hudźbu žedźeše, spóznawamy z teho, zo sej wotpisa tajnje w swětłych měsačkowych nocach noty ze zwjazka, kotryž jemu bratr zapowědźi. Yeleznje pilnje studowaše w Lüneburgu, pućowaše pěši dny dołho, zo by sławnych organistow słyšał. Pak jako husler, organista, cembalista (pianista), komponista a dirigent skutkowaše Sebastian porjadu w wšelakich městach krótši abo dlěši čas, doniž bu z kantorom w šuli a cyrkwi Domašowej w Lipsku 1723; tam wumrě 1750, bohužel na stare dny bě woslepił.

Domjace a swójbne žiwjenje Bacha bě přikładne; w małoměšćanskim wobluku lubozne, polne poezije a humora. Bě dwójcy woženjeny. Prěnja mandźelska bě jeho cetka Marja Barbora, mać jeho najslawnišich synow Friedemanna a Korle Filipa Emanuela; wumrě jemu hižo 1720. Po njej so woženi z młodej 21lětnej Hanu Madlenu Wülker, kiž jako hudźbnje zdźěłana dźowka dwórneho trompetarja jeho derje rozumješe, so jemu klonješe a jako jeho nawukliwa wučomnica jemu pomhaše; pisaše jara rjenje noty a to na wašnje mužowemu jara podobne. Bach bě njewěsćnje pilny: hdyž njekomponowaše a njepisaše, ryješe swoje hotowe wutwory do mjedźanych deskow a čišćeše sam swoje partitury. Jeho rukopis bě jasny, haj krasny! Nowe wěcy wupruhowaše domach ze swojimi husto, tak zo w jeho swójbje stajnje wšo zynčeše a klinčeše. Mištrowski wobraz: „Bach w kruhu swojich“ — nam tajke wobkmiknjenja nawočnje předstaji. Domjace swójbne koncerty bjez wšeje cuzeje pomocy běchu też móžne: Wšě swójby Bachec běchu z dźěćimi bohaće žohnowane a Sebastian měješe jich dohromady z wobeju mandźelstwow 20, a to 11 synow a 9 dźowkow; ale jenož 6 synow a 4 dźowki nana přeživjachu. Móžemy sej lohko myslić, zo měještaj staršej tak dosć materielnych bědźenjow! —

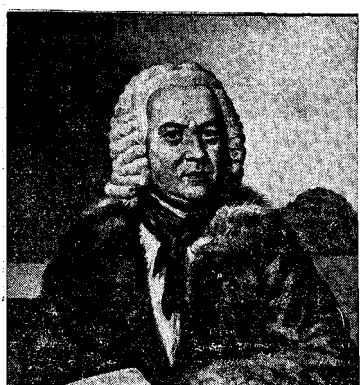

Jan Sebastian Bach

W swojej službje bě wón khutny a swědomity. W šuli Domašowej měješe łačańšćinu wučić, wobdarjenych wučomnikow tuteho gymnazija w porjadnych spěwnych hodźinach spěwnje wukubłać a nimo teeho w hraću na piščałach, klawěrje a huslach rozwučować. — K tomu jeho cyrkwina służba a akademiske universitne swjedźenje dosć spinachu. Jeho Kantorske dźěło bu bórzy sławne po cyłej Němskej; Spěw w jeho cyrkwi idealny. Po jeho namjeće słuchachu tehdy do dobreje cyrkw. hudźby 36 spěwarjow a 20 instrumentalistow. Tych pak njeměješe. Tuž sej studentow k sobuskutkowanju přidruži, kiž mějachu bórzy hłuboki zajim za wěc, a Bach zmóžni pódla porjadneje cyrkwineje hudźby hišće tydźeńskaj koncertaj.

Bach njebě jenož najwuznamniši organist wšěch časow, hišće dźensa přikładny, ale też wubjerny pianist a huslist. Rozumješe też něšto wo twarjenju hudźbnych nastrojow. K hłosowanju klawěra njeje wjacy hač 15—20 mjeńšinow trjebał. Přejimawje přemeni porstoklad (applikaturu) na přeběradła (Tastatur): postaji jako prěni prawidło, po kotrymž ma so pale w stupnicy (Tonleiter) stajnje za poltony wuźiwać; to do teho njebě wašnjo. Bachowy syn Filip Emanuel je nanowu methodu pozdźišo wutworił a płaći jako założer moderneje techniki klawěra. Swoje praktiske methodiske nahlady je Seb. Bach hudźbnemu swětej zawostajił w mnoho wulkotnych kompozicijach. Za klawěr dyrbimy mjenować předewšěm te instruktiwne a poměrnje lohke a krótke francowske jendźelske suity. Přistupne su lubowarjam też mjenje techniscy wuwučenym 2 a 3hłósne inwentije (napady). We „Das wohltemperierte Klavier“ namakaju ći, kiž so před mjenom „fuga“ njewustróža, najkrasniše pokłady hudźbnistwa. Jako kral piščelow wobradźi Bach swětej wjelekrasne majestostne dary; w nich je zakhowana wyšina wšeho, štož je so hdy za tutón nastroj napisało. Praeludije, fugi, fantazije, toceiady a koncerty za piščele zjewja cyły swět: nic jenož njesměrneje zamóžnosće, ale wjele bóle dušineho žiwjenja, wšo wobohaći, štož jenož może člowjek čuć a zynčeć.

Jeho spěwnych wutworow, wosobje cyrkwinych, je skoro njeličomna syła: nadeńdźemy motety, kantaty, missy, oratorije, passiony a jednotliwe spěwy. 198 cyrkw. kantatow samo předleža w čišću. Hodowny oratorium, Wysoka missa a Matthäus-pission su najznaćiše z jeho genialnych wutworow. Zapomnić njesmimy jeho chorale, mištrowske twórby štyrihłósneho spěwa. Štó by njebył hnuty, hdyž słyši w jeho sadźbje spěwać: „Hdyž dyrbju wotsal čehnyć!“ Bachowa hudźba też swětna, je Boża służba...., ale nic za hłuche wucho; dyrbiš měć zwólniwu, čistu wutrobu, kiž by so mohła w jeho jasnych, mócnych žołmach kupać a wokřewić. Tři wulke B w stawiznach hudźbnych su sławne a měli być kóždemu zrałemu hudźbnikej swjate; to je Bach, Beethoven a Brahms. Srjedźny z nich (Beethoven) praji někdźe w swojej ponižnosći wo prěnim (Bachu): „Morjo dyrbjał wón rěkać a nic rěkał!“ a druhdźe: „Wón je mištr a my smy hólcy!“ —

Bobak:

Zejhrawaj, zejhrawaj „Pierunje“!

28] (Pokračowanjee.)

Hižo z prěnim switanjom běch z loža. Dźensniši dźeń čakaše na mnje wulki nadawk. Dźensa dyrbjach dojeć na kóždy pad hač do Łužicy. Moja mósej mjenujcy dale bóle khorješe na suchoćinje. Wuhlady běchu tajkele: hdyž přichodnu nóc njemóžu někdźe darmo přenocować, njemóžu sej jutře ničo k jědźi nakupić. Nó a po prošenju khodźić też runje njechach.

Luby „Pjerunje“, dopokaž dźens, što móžeš. Donjeseš mje dźens do Serbow abo nic? Je to tójšto puća. Hišće sym w Pomjezach, někdźe při pólskej hranicy. Hač k prěnjej delnjoserbskej wsy změju hišće přez 100 kilometrow puća. Ale što dha je sto kilometrow za wupruhowaneho dundaka. Jenož, zo „Pjerunej“ so ničo njestanje!?

Potajkim do prědka! Heslo réka: „Łužica“.

Najprjedy dołho so šmjatam po lěsnych a pólnych pućikach a šćežkach. Zasy sym so dał nawabić skrótišć puć z tym, zo wopuščich krutu dróhu. A zasy dyrbju to wotpokućić a zasy přisahaam, zo tola so wjacy njedam zawjesć z tajkimi złowólnymi šćežkami.

Potom skónčnje tu mam dróhu, dobru dróhu. Nětk hišće ruče posnědam na drjewjanej ławcy při drózy, přetož nětko chcu kilometry spóżerać. Čakajće jenoš, dźens wam dojdu do Serbow.

Nětko Zelene sej trěje spar z wo- ...ni zadźiwana hlada na ...dźelu zahe rano hižo ...ły posledni lisćik do domizny. Z lisćikom chcu napřemo khwatać domoj. Štó tam budźe prěni?

Zelene so mjerju runu smuhu k poldnju, do Sternberskeje krajiny.

Šternberska je rjany hórkaty kraj z bjezkónčnymi lěsami, w kotrychž so tu a tam samotne jězory khowaju . . .

Molerka nazyma bywa dale khrobliša. Njespokoja so wjacy, tu a tam přidać čerwjeny abo žołty bleńk na čěmnozelene dno. Hižo poča nałožować barbow zmužićišo. Hižo je tu a tam lipy zdrasćila do błědožołteho plašća. Hižo je klony při puću pyšiła z purpurom. Wo pisanosći lisća černjowych jahodow ani rěčeć nocheu... Tak maš ducy po puću stajnje něšto k wobhladanju, něšto k wobdźiwanju.. Tak sym zajaty z rjanosću nazymskeje přirody, zo ani zaňć nimam ćrjódkow kemšerjow a kemšerkow ducych po puću.

Dojdu do městačka, kiž je dało mjeno cyłej krajinje — do Sternberka. Mjenuje so tak po swojim założerju, Dźěwinskim arcybiskopje Konradže von Sternberg.

Za Sternberkom znowa so zhubju w lěsach Rjany to lěs. Lěs wšelakoreho raza. Maš tu khójny, šmrěki, ale też buki, hraby a druhe lisćowcy. Mało wsow nadeńdźeš w tutym zelenym raju.

Lósy... lěsy... lěsy.

Po hodźinach pućuješ po samym lěsu. Słónco ći puć pokazuje. Maš jo spochi runje do wobliča..

Pola Kórčowa přeńdu Frankobrodsku-Krosnjansku dróhu, potom so bliżu dolinje rěki Wódry.

*

Wódra tu je!

Powitam ju z radosću. Za Wódru je hižo stary łuziski kraj. Tam je potajkim hižo tak rjec domizna. Njemóžu dočakać přeńć pomjezu rěku. Hdźe dha je móst?

Ně, móst tu žadyn njeje, jenož přewóz.

Ale mam hišće swoju njeserpnosć wzać na wotežku. Runje pachaty a smjerdźaty parnik stonajo so njelepje nimo suwa a zady wleče dźewjeć hobrskich nakładnych čołmikow po rěcy horje. Přejdy hač te so nimo suwaju, zańdźe nimale poł hodźiny.

Lehnu so na brjozy w słóncu do pěska.

Też najdźichi wódny ćah ma swój kónc. Přewóznik so bliži z čołmom a ja do njeho zalězu ze swojim dobrym „Pjerunom“. Staruška k brjohej přikhwata z třomi bětymi kozami. Zalěze do čołma a kozy z njej. Wustojnje kozarka wjeseše prěki přez dosć šěroku a torhatu rěku. Je na tamnym brjozy prjedy hač ja. Hižo kozy so wala na zelenu trawu, hdyž ja wulězu z čołma...

Stupju na kraj... A kajki kraj! Je to Łužica, stara zemja serbskich prawótcow. Je a wostanje to Łužica, njech też nětko so mjenuje Braniborska. A je a wostanje to kraj Serbow, njech też tuši Serbja dawno wjacy njeznaju swoju maćerinu rěč. Krej je serbska a krej je ważniša hač jazyk.

Přińdu do prěnjeje łužiskeje wjeski, kiž ma spodźiwne mjeno Njamaškliěb. A mjenuje so też němski hišće „Niemaschkleba“. Wjes je była před 150 létami hišće ryzy serbska. Serbska drasta je so hišće dleje zakhowała, serbske wašnja a serbske mjena su so dźeržale do dźensa.

Wjes a jeje wokolina za bohatstwom njewonja. Swoje mjeno potajkim z połnym prawom njese. Też cyrkwinćka wo wsy je khětro wboha. Nima ani wěže. Zo by tutón njedostatk narunał, je bačon natwarił hnězdo na třěchu runje tam, hdźež hewak bywa wěža.

Přeńdu Watojce, přeńdu Germarojce a potom sym w Gubinje.

(Skónčenje sćěhuje.)

Wohnjowobornistwo

Sjedź wjednikow wokrjesneho swjasla wohnjowych woborow w Budyšinje hamtskim hejtmanstwje.

Sandźenu njedźelu žu žo wjednizy wohnjowych woborow Budyšeho wokrjeża w Pózkowach ikhadźowali. Sjedź je 144 wjednikow a 105 muži wopytało. Po pozdźenju pschedźydstwa wokrjesnyj sastupjeŕ Fischer-Bjelopóski dopoldnja ½11 hodź. shromadźenych hosći a wobornikow witasche. Sdobom běchu žo wuhotowanja sa wohnjowe wobory wustajiše. Ssobustawy pschedźydstwa Schubert, Luzius a Eckhardt khorosče dla njemóžachu pschitomni być. W mjenje hamtskeho hejtmana dr. Sieverta, kiž běše druhich należnosćow dla sadźewany, strowjesche knježeŕstwowy rada dr. Bareng a Budyšina, kiž z tutym dnjom žiwój dezernat sa wohnjowe wobory složi, so na jeho město knježeŕstwowy rada a Carlowitz stupi. Wón rjekny, so je jako prenje hamtske hejtmanstwo akziju k polepschenju pomerow sa wohnjowe wobory z wuspěchom pschewjedło. 75 hatow je žo wuczišćiło ako nowych salożiło. To je wjele wjazy hač 100 000 hriwnow płaciło.

Na to žo wopomnjesche 28 semrětych towaršchow a 12 mandźelskich z postanjenjom z městnow cżesćesche a hudźba spěw wo dobrym towaršchu piskasche.

Wokrjesny sastupjeŕ Fischer na to wo sarunanju sa žykawy pschi wohnjach rosprawjesche a namokwjesche k wuźiwanju lkowanja w Halschtrowskich kupjelach. Swjask liczi 78 woborow z 2918 žobustawami, mjes kotrymiž je 156 samaritow. Nimo teho je žo Njeczej fabritska wobora we Wjeleczinje sašo do swjaska pschipowědźika. Wokrjesny sastupjeŕ hischcże wosjewi, so je w swjastu 42 stotnikow, 12 wopalnych direktorow, 1 wopalny inspektor a 19 wopalnych mischtrow a 4 kommandantojo. Nimo druhich wosjewjenjow wón napominasche, so bychu wschitke wobory wustajeżu „Cżełwjeneho khapona" w Drježdźanach wopytałe.

Sa 2. wokrjesny wjednik Kasper z Hajniz rosprawjesche. Rosprawa 3. wokrjeża žo na swjatkowym sjedźe w Budyšinje poda. Sa 1. wokrjeż wokrjesny sastupjeŕ Fischer rosprawjesche. Potom žo dlesha rosprawa wo pożedźenjach krajneho wubjerka poda.

Shromadźizna wobsamkny, so žo sa Budyšti swjatkowy sjedź k 60lětnemu wobstaczu zwjedźeništi spiž wuda, je-li žo dosć eksemplarow skasa. We kursu sa schtit psched nadpadami z powětra, kiž je žo w Budyškim hamtskim hejtmanstwje wotmeł, žo wschitzy wobdźelniny spokojeni wuprajichu. Njedźiwajzy teho pak je nusne, so žo wobydleŕstwo hischcże dokładnischo powuczuje.

Wo wohnjach wopalny direktor Görling z Budyšina nadrobnje rosprawjesche. Po někotrych wosjewjenjach žo shromadźizna popokonju ½2 hodź. skónczi.

Wokrjesny zjězd pjeriznarjow

W „Herbskej gryschce" w Korjymju je žo sandźenu njedźelu popołdnju w 1 hodź. wokrjesny sjedź pjerinarjow wotewrił. Kóžde towarstwo běsche sastupjerja pósłało. Wokrjesny wotrjadownik Barth se Ssmilneje sjedź wotewri a na wulki wusnam pjerinarstwa sa ludowe hospodarstwo pokasa. Sdobom wón na hódnosć wustajeńzow spomni. Wustajenych běchu por Emdenskich huš, bronzowaj trutakaj, módrej pomorskej tačzy, 27 porow kur a 15 porow nistich kur, wot kóždeho pora 6 jeji. Požudźowaŕ Ebert se Salomja mójsche pschi tajstim prenjorjadnym materialu nimale kóždeho plahowarja z cżesnym mytom wusnamjenicz. Towarstwa pschedopokóžichu swoje twitowanki wo darach saj symstu pomoz. Shromadźizna žo pokładnitej sa jeho pschikładomne dźěło z postanjenjom z městnow dźakowasche. Potom žo sašadny wosjewichu a skhwalichu.

Popołdnju w 4 hodź. žo w žamžnej městnosći **wokrjesne burste skhadźowanje plahowarjow makeho skotu** sapocza. Wjednik swjatka plahowarjow makeho skotu Faßmann z Budyšina měješe powuczaju pschednoschk wo plahowanju kosow, wo powjetschenju mlokowego wunoschka, wo pizowanju a wo wuwužiczu kóžkow. Wokrjesny skupinoŕa plahowarjow karniklow Ziegler z Budyšina wo plahowanju karniklow, wo wuwužiczu mjaża a kóžkow rěcżeše. Wokrjesny wotrjadownik Barth pschednoschowasche wo plahowanju kur w ratarstwje a na wschelake njedostatki pokasowasche. Sjedź je žo ½6 hodźin skónczi.

Wón předa swoju krej

Někotsi ludźo pschińdu k žtawje, byrnjež to nochzyli. Michał Totin běsche prjedy ras maschinski samtar a sta žo posdźischo z pomocnikom jeneje Budapeschtskeje khorownje. Tam bu žwětowy mischtr sa transfusiju krewje, t. r. dasche žwoju krej na druhich pschenjesć a bu tak wobluhowany wulkowótkowaŕ se žwojej krjewju we Wuheŕstej. Jedyn lěkaŕ žo pschipadnje tutoho pomocnika praschesche, hacz wě, kajkeje „družiny" krewje ma. Wotmotwi, so nima wo tym ani sedźacza a so nima niczo pschecżiwo tomu, jeli so žo jónu pschenytuje. Wuslědk bě „Schtwórta powschitkowna krejna skupina", to je sa pschenoschowanje najpschikhódnischa. Michał Totin bě njemało hordy na žwoju „powschitkownu" krej cżo. 4 a staji žo z njej rad do službny wědomoscże.

To bě psched pjecź lětami. Dźenża ma wopokasmo, so je 1928 w 2, 1929 w 6, 1930 we 8, 1931 w 12, 1932 w 14 a 1933 w 11 padach, potajkim wschu hromadże we 53 padach krej wotedaŕ a tak 53 žobudźerjowjekam w biesnadźitym stawje žiwjenje sdźeržak. Niz trunje njeżebicżnje, ale sa pjenjesy a dobre žłowa, kaž žo tak rjenje rjekuje. Wělo žu honorary (sarunanja) jara žnadne, tak so njemóże žej „wulkowótkowaŕ se krewju" bohatstwo nahromadźicź. Sa 500 ccm. płaczi žo jemu jenoż 40 pengö, nimale 30 hriwnow. Sa normalnu transfusiju (pschenjeżenje) je jenoż 300 ccm. trěbnych.

„W prjedawschich cżasach bóstach žnadny pschipitk wot pazientow" měnješe Totin, „dźensnischi dźeń stawa žo to w najrědschich padach. Po orazijii nochzeja wumóżeni niczo wjazy wo mni wědzecź, kaj bychu žo haňbowali, so w jich žilach moja krej cżecże. Cżłowjekojo ju pjecża njedźakowni a njesaběuża žej lubosćze k bližschemu!" Ale njedźiwajo teho, posticżu dale žwoju krej tutemu njedźakownemu cżłowjestwu. Schto dha jemu druhe shywa, hdyž ma „Universall IV"? Tak może Serb też žwoju krej wotbycź a druheje žej natocżicź dacź, je-li žo hněwa, so jemu žerbsta krej we žilach cżecże.

Psched 25 lětami wumrě Bjedrich z Bodelschwingh.

2. haprleje 1910 je farař Bjedrich Bodelschwingh wumrěł. Wón je salożeŕ hojerńskich a wothladanskich wustawow w Bethelu pola Bielefelda. Jeho wopomnjesce je žiwe we wutrobach tamnych dźesacz tyšazow, kotrymž je we žwojich wustawach wothladarńu a druhu domišnu dał

Radio

Ssrjedu 3. haprleje ha žtyschi.

Königswusterhausen. Nimo wschědneho snateho programma: 6 wjesely ranschi konzert. 10.50 sa dźěcži. 11.40 sa burow. 12 pschipoldnischi konzert. 13.15 žabawny konzert. 14 wschelakosćze. 16 popoldnischi konzert. 19 a nětko je žwjatok. 20.45 dujeŕska hudźba.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 5.50 sa burow. 6.15 tačzele. 6.35 dujeŕska hudźba. 8.20 tačzele. 12 pschipoldnischi konzert. 13.10 tačzele. 16 popoldnischi konzert. 20.45 orchestrowy konzert.

Hischcże ważne z dnjoweho programma. Königsberg: 20.45 wjeczorny konzert. Wrótsław: 2 dujeŕska hudźba. Köln: 20.45 pisany konzert. Frankfurt: 20.45 pisana hodźina. Wín: 19.35 wojeŕski onzert. Warschawa: 20 z operow Praha: 19.25 walczíki.

Němskaj powětronarjej wo swojim lećenju nad Ruskej

Němskaj powětronarjej Stüber a Schüfer, kotrajž staj se žwojim powětronom (powětrowym ballonom) „Lipsczanska massa" sandźenu tydźeń wutoru njedaloko Witebska w Ruskej k semi pschistajiłoj, staj do Moskwy pschiczwschi wo žwojim leczenju rosprajiłoj. Hdyž běschtoj z Bitterfelda wotleczałoj, bě wětr jeju ballon do Bolšteje hnał. Najprjedy bě jěda dobra, potom pak so wětr pożhlni a ballon w nozu je spěschnoszu 100 kilometrow sa hodźinu pschez pólsku ranschu mjeju cżerjesche. Nětko rano w 5 hodźinach ballon nad Homelom nad Drjepron leczeschе. Na to žo wón na stronu k połnozy wobroczi a do žněhowego mjeczela sajedźe. Wokoło 10 hodźin žo wjedro tak daloko polepschi, so móżeschе žo pschistajenje k semi pschihotowacź. Místo nad jěsorami a lěsami leczo, wohladachmoj wokoło 11 hodźin wupschestrjenu runinu. Hdyž bě ballon 300 metrow z wlecżazym powjasom leczał, wón na jenym sworanym polu pschistajі.

Njedaloko někotrych burskich statokow je z pomocu wjeżnjanow na wóz składze a žo do 10 kilometrow dalenych Schenkowicz, nětko 40 kilometrow wot Witebska dalenych, dowjese. Wot Witebska žo ballonowy pschikład po żeleznizy do Bitterfelda wotwjese, mjes tym so powětronarjej do Moskwy dowjeseschtaj. Wot tam žo do Němskeje wrócźitaj.

Powětronarjej, kotrajž staj žo z pschipósnaczom wo ruskich wyschnoscżach wuprajiłoj, staj pucź 1000 kilometrow pschelecżałoj a žo nadźijataj, so staj z tym nowy rekord sa wulkosć žwojeho ballona dozpěłoj.

Budyske stawniske powěsće

Sobotu 30. měrza 1935.

Narodźiłoj staj žo: 25. 3. Njemandźelski žynk. 28. 3. Kurtej Arthurej Pilzej, justiznemu praktikantej, dźowcżiczka.

Wumrěli žu: 29. 3. Dr. jur. Ata Anton Rich. Hagemann, tajny rada, krajnoźudniski president na wotp., 84 lět. Jana Kurta Lischki, schewma, morwonarodźeny žynk. —30. 3. Gertruda Frieda Schlemmerowa rodź. Struwiz, mandźelska maschinskeho samtarja, 33 lět.

Do mandźelstwa stupichu: 30. 3. Jurij Herbert Rjelka, thachlestajeŕ, z Gertrudu Hilju Garbarjez, domjazej pomocznizu, wobaj w Budyšinje. — Jakub Jurij Ludwig Bohlinder, samkaŕ, z Ernu Selmu Mannez, bjes powołanja, wobaj w Budyšinje. — Korla Hans Malka, maschinski samkaŕ w Budyšinje, z Abelu Luciju Lehmannez, fabrikskej dźěłaczerku w Dobruschi. — Alfons Jan Schädel, samkaŕ, z Margaretu Jadwigu Abendez, skužobnej, wobaj w Budyšinje. — Wałtaŕ Gustav Albert Wežbach, pschekupski pschistajeny, z Emmu Jadwigu Schlettigez, kuchařku, wobaj w Budyšinje.

*

Stawniske powěsće z druhich wožadow.

Wumrěli: 27. 3. Valentin Grzelak z Kulowa, 72 lět. — 29. 3. Jan Altmann, wósmi assistent we Wojerezach, 79 lět. — 30. 3. Marija Knopfowa rodź. Schönez z Němcy, 72 lět.

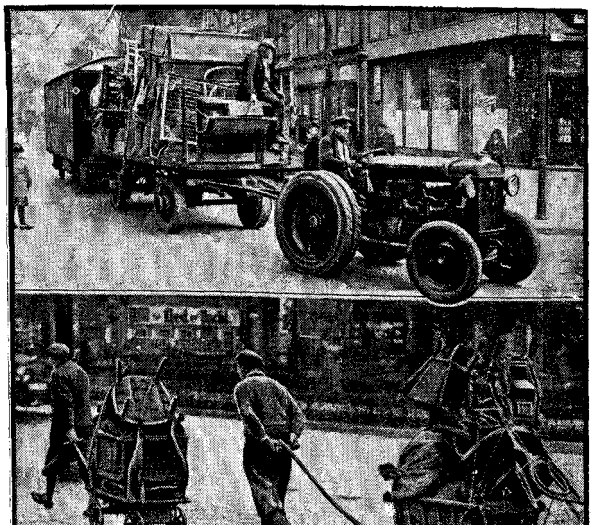

Wulzy a mali pschecżahuja.

Dźeń 1. haprleje je ważny dźeń pschecżahowanja se stareho do noweho wobydlenja. Smjerśe hižo jara njewitany, dokelž wjele njeporjadza, dźěła a staroscżow pschinjeseze. Kóždy skónczinje sašo we žwojim měrje a pokoju. Nadźijomnje budże kóždy se žwojej spokojom, potom žo próza pschecżehnjenja lohko ze

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencafske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 79 | Budyšin — Srjedu 3. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Statna swjatočnosć k česći němskeje justicy

Dla pśehewjasca wšeje justicy w Němskej na stat je žo wutoru popołdnju w statnej operje w Barlinje wulka statna zwjatočnosć wotmětka. Se wšěch dźělow Němskeje běchu žo jurisćojo zhromadźili, to bychu žo na wulkej manifestaciji wobdźěliś. Pod Lipami a na Kějžoru Franza Josefowym naměsće žo hižo pśichipołdnju wulke gromady zhromadźowachu, so byrbjesche žyzne policajske wotdźělenje wobkład rjadowaś. W pśeheźiworje univerzity běše žo dołhi cas najwyšśichich a wyšokich žudniskich sastojnikow w cerwjenych a cornych žuknjach sestupak. Cas pak žo pod nawjedowanjom presidenta němskostatneho žuda Bumki do statneje opery poda. Sa skupinu radow němskostatneho žuda kšocźeše němski justicny minister dr. Gürtner w cerwjenej hamtskej žuknji a w cerwjenym fizołkatym kłobuku. Do žiwego wobrasa žo nadobo teź powětron „Hrabja Zeppelin" měšcheše. Husćiśicho a husćišcho auta pśichipźěwachu a krótko do 3 hodźin wjednik a němski kanzler se žobustawami němskeho knježeństwa pod wupkom žykow pśichipźe. Sswjatočnosć w statnej operje žo ſ Brahmsowej akademiskej zwjedźeńskej ouverturu sapoca.

Ministerski president general Goering pśeni rěcźeše. Wón swěśeše, so je nazionalsozialistiske knježeństwo w poźledninjej lětomaj we wobnowjenju němskeho stata wjednikowy hłowny samjer dosahło, pśeni króć po lětstotkach je žo jenotne statne prawo po zyłej Němskej postajiło a sakótwiło. Ministerski president Goering potom justicu w druhej Němskej rospominasche. Tehdy je justicna wyschnosć ważne prawo swjastarskich statow była. Potom ministerski president Goering na wobźelbe sakłužby pśenjeho nazionalsozialistiskeho pruskeho justicneho ministra Hanssa Kerrla pokasa, kiž je jednotu němskeho prawa pśichitował. Ssudnikam próźninu žu žo wotstronike, wukonjenje zhłostanja je žo ſ nowa rjadowało a sa referendarow žu žo zhromadne lěhwa pśichiprawiłe.

S pśeheńdźenjom justicy do němskeho stata wšo njeje dobžahaze na swonkownej formje, k tomu dyrbi wopśichijeće w nazionalsozialistiskim smyśle stupiś, so by žudźenje kóždemu jenotliwemu zrozumliwe było.

Se wšěch rasnosćow ministerski president Goering swěśeši, kak njenaprosćnje kaž nazionalsozialistiski stat pśicerjiwo snutkownemu statowemu a ludowemu njepśecejel, pśicerjiwo wjelepśerabnikam a krajnym pśerabnikam sakrocźuje, tak jara wón kóždy terror a kóždu samowólnosć w žudźenju wotpokazuje. Jenje njebudże w nowym stacu wuzud mośny, ſ kotrymž žo spravni muzojo, kotśi hłoboj swojeje krwe swérni wostachu a wobśitejaje internazionalne prawne wuzejinjenja w niczim njeskracu, k drakoniskim khłostanjam sagudźa. Nazionalsozialistiski stat, kak minister president Goering wuraźnje rjekny, je a wostanje stat prawa.

Ministerski president słóncźi swoju rěcź ſ wutrobnym dźakom němskemu justicnemu ministrej Gürtnerej a jeho žobudźěłacerjam, kotśi žu po wjednikowym nadawku němsku justicu dojednoceli.

Němski justicny minister dr. Gürtner dopominasche w swojej rěcźi, so je žo teź stat Bismarkowe wustawy husto ſ praschenjom němskostatneje justicy kadźeŕał. Tehdy pak cas hischeze njeje sraty był, dokelž je w Němskej hischcze wjele samostatnych statow było. S tuteje pśicinjny žo teź połsnyty njeporadźichu, kotrejž žu žo po lěcze 1919 dla wutworjenja němskostatneje justicy cinile. Hakle tehdy je nazionalsozialismus jednotu němskeho stata pśichinjeśł, je žo teź němska justica politiscy rosćudźiła. Tutón rosćud njeje diktat wjednistwa, ale wuras ludoweje wole.

Słónceznje rěcźeše hischcze němski minister dr. Frick a rjekny, so je Němska nětko jenotny stat a so žu žo pośledne formy swjastarskich statow ſ wotstronjenjom němskostatneje rady a ſ wutworjenjom jenotneje pśichiśuchnosće k němskemu statej wotstronite.

Rudolf Heß k němskim dźěłacerjam rěcał

Dokelž žo w bliskim casu w dźěłarnjach do dowěrniskich radow woli, je wjednikowy namjetnik Rudolf Heß wutoru dopołdnja w Freimarnez żelesniskej wuporjedźerni pola Minichowa pśeds wšitkich němske radźa k němskim dźěłacerjam rěcźał. Wón je wobźelbe na ruckyn dźěłacerjow pokasał, kotśi žu w zhromadnosći nazionalsozialistiskeho bibanja jako wojazy noweje ideje hromadźe stali. Wón pak nochcyše jewjo jenemu stawej abo jenej klazy rěcźeć, ale k zhromadnosći dźěłazych we wobkhodach. Wjednikowy naměstnik wusdźěwny, so žo ženje njejsmě nazionalsozialistiske sakładne pólnacze sapomnieć, so maju žo dźěłacerske skupiny mjes žobu w ludowej towarśichnosći wudopołnjeć.

Bliše wólby njejsu wólby w pśedawšnim smyśle, ale w dźěłarnjach měli žo muzojo k rjadowanju prasche-njow postajiś, kotśi maju dowěrjenje swojich towarśichow. Tohodla žo wólby po starym smyśle njepśeswědu. Nazionalsozialistiski stat je žlubił, so hubjeństwo bjesdźěłośce wolóži, a tute žlubjenje je žo dopjelnikło. Sichcze druhe žlubjenje je žo teźorunja dopjelniło, so žo němski dźěłacer jako runohódny ludowy towaršch do ludoweje zhromadnośće sarjaduje.

Wot 16. měrca 1935 žmy my sajo žwobodny lud, wo kotrymž žwět wě, so žo jeho žwoboda njemóże wjazy pśichimaś, dokelž so lud pśicerjiwo temu rasnje wobara. Nowenatwar wójska je niz jenoź moralska należnosć, ale je teź materialna należnosć, dokelž teź ludowe hospodarstwo, kotrejž kubła wuplódźuje, schkita potrjebu. Hospodarska katastrofa jako sćěžkeje płacenja reparazijow njeby žo jenje tak wulkutkowała, bychu-li pśicerjiwnjy němske sdźerśiwenje wocźahowacź mohli. By-li tehdy wopraw-dźiteje němskeje woborneje mozy było, by žo Němskej a žwětej zyle njeźoże, kiž je hospodarska katastrofa pśiniežła, dyž niz jalutowało, dha tola sćahodźiło.

So žo młode letniki do wojaskow sćahnu, starschim dźěłacerjam dźěłowe měsina wupróndnja, dźěłanje brónjow sa nowe wójsko tehorunja mnohim cłowěk a dźěło dawa. Powschitkownje móże němske hospodarstwo a ludowe hospodarstwo wschitkich wulkich narodow sajo ſ wójskom a jeho potrjebu licźiś; němske hospodarstwo žo teź tu sajo bóle hospodarśiwam druhich ludow runa, a to móże jenoź hospodarskemu wustrowjenju w žwěcze žłuźiś. Wschitkim žmy hordźi na nowe wójsko, dokelž wěźe wěmy, so budźe wono woprawdźe ludowe wójsko w najlěpschim smyśle.

Nowe němske wójsko žo ſ nazionalsozialistiskim duchom wobknjeja a nima niczo na žebi, schtož knadź žo w starym wójsku hischcze sadadze pśicerjiwjesche, so runje sa wojakow zanych wobžełbitych prawow dla zjenjes, pschiśluschenja k wěstym worschtam a dla žucheje schulskeje wědy njeje. Nowe wójsko njesnaje wjazy zanych jenoletnych dobrowólnikow. S wjednikom we wójsku móże tón byś, kiž ma dary woprawdźitego wjednika w žebi.

Wójsko je wójsko němskeho luda a wójsko sa němski lud, wono Němsku, jeje cłowjeka a jeje wobžedźeństwo sajo schkita a nic napoźledk měśna, w kotrychž wasche dźěło namakaze. Němske ludowe wójsko nima zanych imperialistiskich nadawkow, wono słuži měrej Němskow.

Rudolf Heß słóncźi swoju rěcź k němskim dźěłacerjam ſ napominanjom, so bychmy pod schkitom noweho wójska dale zhromadnje dźěłali w zwěrnym dopjelnjenju winowatosćow, kóždy na městnje, kotrejž je wozjud jemu pośłajił.

Swjatočnosće wojeŕskeje mocy na dnju wjednikowych narodninow

Sa wobžiwjenje narodninow wjednika a němskeho kanzlera 20. haprleje je němski wobomny minister pośłajił, so maju žo pola wschitkich wojeŕskich zyzkow 20. haprleje dopołdnja appelle ſ narjećzemi garnisonskich starschich abo kommanderow atd. wotmećź. Sastojnizy, pschiśłajeńzy a dźěłacerjo wojeŕskeho sarjadnistwa maju žo na tutych appellach wobdźěliś. Parady a wjeczorne pśikaza žo njewotmeja. Jutrowny dowol we wojeŕskej mozy žo se swjatočnosćemi njepśecemeni.

Saksla krajna policija do mocy němskeho stata přešła

Póndźelu popołdnju žo na Adolfa-Hitlerowym naměsće w Drježdźanach wotdźělenja saksłeje krajneje policije se saksłeje krajneje pschiśłuschnosće zwjatočnje puschćichu a žo do němskostatneje mozy pschepodachu.

Na zwjatočnosći so nimo Drježdźanskeje krajneje policije teź roskasowarjo ſ Lipska, Kamjenicy a Zwikowa se zwojimi stabami wobdźělichu. Němski boho Mutschmann a snutkowny minister dr. Fritsch ſ pschewodom generala krajneje policije Wahrburga pschi synkach prejentérskeho pokhoda nimo frontu policije kročeschtaj.

Němski boho Mutschmann žo krajnej policiji dźakowasche, so je w cežkim casu žobu pomhała, so je myśl nazionalsozializma dobyła. Wschitcy wěmy, so w policiji zwěrnych wojowarjow w nowym duchu wobdźěłujemy, jich nadawk je nětko, so ludej dźiźiplinu a wobornosć pokasuja. W tutym smyśle němski boho policiju pośtrowi a ſ njej ſtrókźnu zkawu na wjednika wunješe.

General krajneje policije Wahrburg žo sakłemu statnemu knježeństwu za ſkutkownu starosć wo krajnu policiju dźakowasche. Món žlubi, so krajna policija, kotraž žo nětko po pschikasu wjednika a němskeho kanzlera do wobornješe mozy sarjaduje, teź w pschichodnje zwěrnje k wjednikej a ludej śteji a na zwoju wušśu domišnu njesapomni.

Kubłańzki zjězd saksleje Hitlerskeje młodźiny w Drježdźanach

Wot 5. hač do 7. haprleje śměje žo w němskim hygieniskim muzeju pśeni kubłańzki sjězd 16. (saksłeje) krajiny Hitlerskeje młodźiny. Na sjězdźe žo nimo 350 wjednikow Hitlerskeje młodźiny, němskeje hólcźiny a wjednizow němskeje holcźiny atd.

Studentojo a dźěłowa słužba

Erich Diederichs w statnym wjednistwje němskeho studentstwa we wjednikowej nowinje němskeje dźěłoweje słužby wosjewja, so w naleću 1935 němske studentstwo ſ pódźednim zwołanjom wschitkich hischcze dźěłoweje słužby winowatych studentow zwoju studensku winowatosć dźěłoweje słužby skónči.

Potom njebudże žadym studentej na němskej wyšokej schuli móz swoje studije sapoćeć, je-li njeje pśedy swoju winowatosć dźěłoweje słužby dopjelnił.

Nowe wulke nadawki za SA

Sańdźenu njedźelu žo w Barlinje reserwne stanizy branibórskeje SA šeńdźechu. Wone žo w Sawjeseleńskej sahrodze ſ apellej pśed zwojim wyschischim skupinowym wjednikom ſ Jagowom sestupachu. Tutón appell 21 000 muži běšche pokładowanje skhadźowanje pśed pśeorganisowanjom. Wyschschi skupinowy wjednik ſ Jagow rjekny, so tuto pśeorganisowanje, kotrejž žo 1. haprleje sapoca, nowy sapoćatk wośnamjenja.

Wjednik je žwojej SA nowe wulke nadawki porucził. SA žo ſ hordosću k rosrijanju tutych nowych wulkich nadawkow pśichwarośći.

Potom naměstny Barlinski župan, statny rada Görlitzer na to pokasa, so žu žo stronine wotdźělenja w žwojich žwonkownych formach po potrěbnosćach skłokowake a žo sa kóždy nadawk wośebje pśihotowake. Na wobstacu SA je niedźeluje, dokelž hibanje njemóże ženje bjes SA byś.

„Hrabja Zeppelin" je Barlin wopytał

Wječera wutoru popołdnja ½9 hodź. žo powětron „Hrabja Zeppelin" ſ Friedrichshajena na lět do Barlina puschesći. Powětron leceše na Nürnberg a Hof do Lipska. Mokało 9¼1 hodź. wón nad Lipskom pśeleceža. ½3 hodź. žo powětron hłowonemu městu bliseše. Wobydleństwo Barlina jón ſ wulkim zajimom witasche. Krótko po 3 hodź. žo powětron nad Barlinom wotšali, so by na Staakenskim letanischcu pschistajił.

Wječewjscha wutwora běšche ja němske powětrnowe lětaćstwo historiju wusnamna. Powětrn „Hrabja Zeppelin“ je ja schodźcź lět swojeho lětanja na 423 lětach psches miljon kilometrow pscheleczał.

Studentske nasylnosće w Kownje

Cźrjódła litewskich studentow spyta so wutoru dopołdnja do redakcije jenych Kowenskich rauschich nowin dopytać, dokelž běchu tute nowiny demonstrazije pscheciwo Němcowstwu saůdźeneje njedźele kritisowale. Tehdy je mjes demonstrantami a policiju k pukam dóschło. Jako cźyjsche policija studentow sajeć, jich druzy studentojo wuswobodźichu.

Sstrjedu 3. haprleje so w justicnym palasće w Kownje w sjawnym pohedźenju wójnskeho guda dopokasy a wusprawnjenja wutudow w Memelskim prozesu pscheczitaju.

Cźeskosłowakske wólby budźa w meji

Po wobsamknjenjach cźeskotowakskeje ministerskeje rady je nětko wěste, so so hejm tej tón krócź hacź do konca sakonskeho cźasa njeskhadźuje. Někotre nowiny wudawaju, so so wólby hnydom po jutrach wupisaju a so so 19. meje do hejma a 22. meje do krajnych a wokrjesnych sastupjeskstwow woli. Cźeskotowakske ratarske nowiny pak wocakuju, so so do hejma hakle 26. meje a do krajnych a wokrjesnych sastupjeskstwow 2. junija woli.

Edenowy programm we Warschawje

Sa Edenowe pschebywanje we Warschawje je so tónle programm potajił: Wutoru dopołdnja wopyta Eden ministersk. presidenta wyschka Sslawka a swonkowneho ministra Becka. Na to běsche so prenja wězowna konferenza postajita. Ju scźěhowasche audienza pola pólskeho statneho presidenta, k cźemuž so smědanje pschisamknu. Popołdnju buchu sako konferenza a wopyt pola marschalla Pilsudskeho. Wjeczor je swonkowny minister Beck hosćinu wuhotował. Sstrjedu popołdnja so s rosrěcźowanjemi pokracźuje. Na to budźe smědanje w jendźelskim pósłanstwje. Popołdnju w 5 hodź. so Eden na pucź do Prahi poda.

Laval so do Warschawy přeprosył

Pólski pósłanc w Parizu je w nadawku swojeho knježerstwa wutoru pschipołdnju francowskeho swonkowneho ministra Lavala pscheprosył, so by na swojim puczowanju do Moskwy we Warschawje pospałał. Laval so pósłanej djakowasche a pscheprosćenje pschija.

Francowska transport municije za Abesynsku zebrała

Po powěsći z Adena su francowske wyschnosće w pschistawje w Djibuti wulki pschiwoz municije, sa Abesynsku postajene, sebrale. S Djibutia dyrbjesche so municija do Addis Abeby po żelesnizy dowjesć.

Kaž so dale powe, je so wschém sastojnikam w jendźelskim Somalikraju, kotryž z Abeźynskej a italskej rańschej Afriku mjesuje, dźiwało na italsko-abeźynsku napjatosć, dowol sawrjeć.

Dowěrjenje za Flandinowe knježerstwo

Francowski ministerski president Flandin je wczera w komorje wo knježerstwowej politiku rěcźał a prajił, so francowske knježerstwo majscherscheho dowěrjenja potrjeba, so by mohło zyły francowski lud na schadźowanju rady Swjasa ludow 15. haprleje w Genfje sastupować. Jako běsche Flandin dopokasał, so je knježerstwo we wojerskim nastupanju stutkowało a tež s wutwarjenjom wobtwjerdźenjow pokracźuje, wón na pschichodne wobcźežne jednadźenjow pokracźuje, wón na pschichodne wobcźežne jednadźenjow w Stresu, w Moskwje a w Genfje pokasa, tohodla je nja

Mandźuski kěžor do Tokija puću je

Mandźuski kěžor je žo wutoru na pućowanje do Tokija podał, so by japanskeho kězora wopytał, kaž běše žo to hižo předy dołhim czasom postajiło. Kězora nětko wuhaz wyšokich a druhich sastojnikow kězorskeho dwora předewodźa. Mandźuski kěžor na japanskej wójnskej łódźi „Katrenje" do Tokija puću je, hdyž je 6. hapreje wočakuje. Tam budźe wón 10 dnjow dołho w kězorskim hrodźe z hosćom japanskeho kězora Hirohita. Potom chce wón po Japanskej pućowaś.

Krótke politiske powěsće

Wopačna powěsć z Kowna. Jena franzowska dopisowarnja běše powěsć z Kowna rozšěrika, so je němkostatna železnica wšchitkon železnišći wobkhad na mjesach mjes Litwu a Rańšchej Pruśkej, wosebje tworowy wobkhad sastajiła. Sarjadnitiwo němkostatneje železnizy dźěli, so je tuta powěsć wopačna.

We Minje je žo wulki prozeš pšcherźiwo schkitazemu zwjatkej zapoczał. Wutoru dopołdnja zapocza žo we Minje wulki prozeš dla wjeleepšcheradu pšcheczíwo 21 wobednikam předawšcheho republikanskeho schkitazeho zwjatka.

Franzowski sapódpałaz Renaudel wumrěł. Sapódpałaz franzowskeje komory a předsydźeda nowosozialistiskeje strony Renaudel je na kupje Malloray wumrěł. Renaudel běše jedyn z najznaćišćich sapódpałazow franzowskeje komory, kotrejž je dołhe lěta jako rěčnik franzowskeje strony pschiskłuchał. Podpšisko je nowosozialistisku stronu założił.

Sowjetojo němskich wikowańskich sastupjerjow wupokazuja. W posledním czasu su sowjetske wyschnosće někotrych němskich wikowańskich sastupjerjow z Rukeje wupokazali. Pschicziny wupokazanjow njeju znate.

Ze Serbow

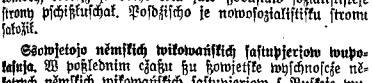

W **Budyschinje**, 3. hapreje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Bóh khudych a bohatych na swoju hosćinu prosy

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 735, hygrometer minus 3, najwyschscha dnjowa temperatura 8 stop. czopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer minus 4, najnižscha temperatura w nozy 3 stop. czopłoty po Celsiju. — Nižina nad połobnischej Schwedskej jara pomału k ranju czehnje. Tohodla žo też naschich stronach jenoź pomału wumjedruje. Sa nižinu je žo symnischi powětr z Połnóžneho lodowego morja k nam pschedobył a nam powětr khětro wustudźił. Nětko žo ſoa, so njebudźe wjazy symnischo hač je dźensa. Nad Atlantiskim oceanom žo wobschěrna wyschina wupschestrěwa. Jeje kromy žu hižo Jendźelsku dosczehnyła a pomału k ranju postupuja. Bórzy też my militše wjeczorne wětry dostanjemy. Powschitkownje žmě žo spodobne wjedro wočakowaco. — Jutrje schtwórtk złóncžko 5,32 hodź. schadźa a žo 6,36 hodź. khowa. Měsacz schadźa jutrje rano 5,23 hodź. a khowa žo wjeczor 8,29 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutrischi schtwórtk: Trochu militše a spodobne wjedro.**

*

Plakaty skutka symskeje pomozy wotstronicź!

Dokelž je žo skutk symskeje pomozy někto słónczik, je też nuzne, so žo plakaty skutka symskeje pomozy we wschelakich dźěłarnjach, hosćencach, pola wyschnoscźow atd. dospołnje wotstronja.

Wschitke pschedewsdawace žo proscha, so bychu takie plakaty, hdyž hischcze wisaju, dale wotstronicź.

W Budyschinje, 2. hapreje 1935.

Skutk symskeje pomozy 1934/35
Budyske městne wjednistwo.

*

— **Nowe nałožnje kwětki w Hornjej Łužicy pod pschirodźinym schkitom.** Wot 2. januara 1935 žu žo hlédowaze rostliny pod zakonjski schkit stajiłe: zajtki (convallaria majalis), aronowa broda (arum maculatum), prósdne brjoleńki (corydalis cava), dźiwja tulpa (tulipa silvestris). Tohodla je sakasane, tele rostliny wobschkodźicź, pschedawacź, kupowacź abo hewak do wobkhoda pschinjesć. Schtóž žo postajenjam tuteho zakonja spjeczuje, žo z jaitwom hač do jenoho lěta abo z pjenježnym khłostanjom hač do 10 000 hriwnow pokhłosta. Sakoń wěso sa zahrodnikow plahowanje njepłaci.

— **Dostawarjo wojerskeje renty.** Sakładne wotrěski němskostatneje potuschcerskeje lisczíny sa jědźny tuk za měsazy haprelu, meju a junij 1935 ſo sa wójnskich cźežkosranjenych a wojerskich sawostajenych pjatk 5. hapreje 1935 jenoź popołdnju wot 4 do 6 hodź. a to w hejmownj delekach wudawaju. Wupokazy maju žo zobudschinjesć.

— **Sóloma žo kradnyła.** W nozy z 2. hapreje 1935 su žo ze samtknjeneje brózńje pschi Nowosalskej dróhy wjacy hač 2 zentnarjej wowsneje žłonu w prażowanych wrjeczach kradnyłoj. K wotwjesenju je žo wjetschi ruczny wós wuzył. Sslěd mózesche žo pschez privatne tworowe dwórnischcźo hacź na Lessingowu a Walšku dróhu wobkedźowacź. Wo tutych wjesenja prošy kriminalne woddźelenje w Budyschinje na Ortenburskim hrodźe, telefon 2802. So žo wo mjenje wojerskeje mjezy, žo pschiluża.

— **Sahajeny czas za dźiwje hołbje z jurkawy.** Zupiny hońtwinski mischtr za Sakiku je na podkožku němskostatneho hońtwinskeho sakonia poručił, so žo dutnaki (dźiwje hołbje) a tujawki njeśmědźa wjazy łicźeć. Dźiwje hołbje dyrbja žo wot 16. hapreje 1935 hajicź. Jurkawy śmědźa žo wot 1. hacź 15. hapreje łicźeć.

S **Wujesda pola Pomorc.** Dróha mjes Karlsbrunnom a Wujesdom je žo dla wuporjedźenja za wobkhad zawrjeta. Wobkhad žo pschez Lubij abo Krapow-Schpikaty pokasuje.

S **Lubija.** (Automobil konja franik.) Hdyž wutoru popołdnju tworowy automobil Delnjosakomskeje mlokarnje z Lubija jědźeše, do nim na dróhy pola hosćenza „města Shorjelza" jědnu sekta, kotruž dyrbješe zwojeho konja se Shorjelza do Budyschina dowjesć. Njesnateje pschiczíny dla so automobil konja schmórknu a jeho tak cźeżkoż rani, so dyrbješe žo hnydom dokhcź. S czim je žo njesdožo sawinowako, njeje hischcze wuczopnjene.

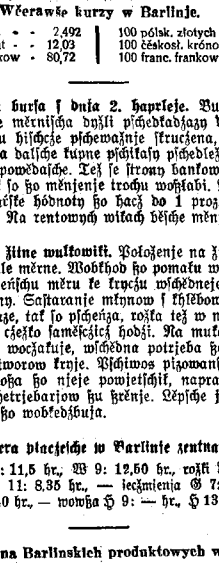

Dr. Thierack, městopresident němskostatneho žuda.
Wjednik a němski kanzler je dotalneho sakkeho justizneho ministra a poruczenza němskeho justizneho ministerstwa sa Sakku a Durinsku, dra. Thieracka, za městopresidenta němskostatneho žuda pomjenował.

Se **Jarkow.** K nastawkej w „Sserbskich Nowinach" w pónđelnischim cźišće nastupaju hosćenzarja Arnoscha Dźeźnera ma žo dodacź, so nje jenoź šamźny w lěcze 1901 swój słoty, ale ſ l ě b o r n y kawź zwjeczeschtaj mandźelskaj w lěcze 1926. We pschichodnym lěcze pak, da-li Bóh, zwjeczitaj wonaj tón „żelezny".

Pola Amterec nana w Kamjencu

Snajecze dha jeho, Sserbja, kiž cźasto do Kamjenca na wiki abo k nakupjenju dojěżdżecze? Je to zyle spodźiwny stary muźit ſ zyle spodźiwnym waschnjom. Món wobjeđi mały hosćenz w Kamjencu na Połcźniškej dróhy. Na małej khěžy snapschecza Kórnerez žuknowym składje śteji napišane „Hosćenz k starožitnosćam". Hdyž to cźitach, myślach najprjedy na šmuczenu reklamu, kiž je ſ woprawdźitosću njetknje, dopomnich žo na „Bursku korczmu" w Drježdźanach, hdyž też wjele widźich a wjele naschonich. Tuž chcyh žo pschesmědźicź a sastupich do korczmicźki. Brunje barbjena ſ tma žo wupina, niž wjetscha hacź prawa burska ſ tma, blido nimaju rubow, stołazy nu wschelakore, wošebje jedyn mje sajimuje, kiž je je wschelakeho zhibowaneho drjewa ſhotowjeny. Lědy žo žydnych, pschikhwata na 60 lět stary muźit, nawoczi, tajke małe sastarske na woczach a porjedźi mi polimku, kiž žej pschejach. Mjes tym rozhladowach žo w rumje, a to mjezh telko hladanja, so dyrbju tam šnajmjenšcha dźesacź krócź hischcze dóńcź, se bych žebi wschě starožitnosćze, tam nahromadźene, prawje wobhladacź mohł. Tam masch na sćenach wschě mózne sastarske wobrazy, tam masch na beličźkach wschě mózne postawy, schkleńcy, do kotrychž je wumělcy sastwarjene to a tamne, tam steja stare, zyle piwowe karany, tam wisaju wěka karanczkow je sarźdźenych lětstotkow, tam žu w kamorczkach wustajane wschě mózne spodźiwnosće kamjenjow a skamjenjene płody, mjetelczki, waki, hriby a tak dale, tam wisaja na sćenach a žerdźach stare pukawy, stare teżaki, leża stare kule a druhe, tam cźumpaja žo zyle sastrike woltjowe a druhe lampki ſ wjercha. A zyle pschi tocźeźni steji spodźiwnje wudróżnjeny piwowy žud je sarěčkami. Jak jón piwarzy mějachu, so bychu ſ njeho hnydom tutkali a tola schkleńcu derje samešchtnili, so niehdy jim na puću byka pschi kartoplazanju na wětku. Stólzy ſu pjeńki, na kotrychž je beschа. Sakski kral, sakjan prynzojo, generałojo

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolek a za nawšitki dr. J. Cyž. Wózky w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D.A.II. 1935: 2283. W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa słužba

Hospodarski rozhlad

Sserjedu 3. hapreje 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,492	100 pólsk. złotych	46,93
1 jendźelski punt	12,03	100 českosk. krónow	10,40
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burśa z dnja 2. hapreje. Burśa běše wczera wjele měrniścha dyšli pschekhadźajuca dźeń, tola na sapoczatku hischcze pschewažnje skruczena, dokelž je strony publika dalše kupne pschikazy pschedležachu. Kulišja pak wotpowědaše. Też je strony bankow žo wotebawaše, tak so žo měnjenje trochu wobšłabi. Montanowe a milinarske hódnoty žo hacź do 1 proz. w kursu popuschczichu. Na tentonwjch wikach běše měnjenje dale pschecźelne.

Barlinske žitne wukowiki. Połoženje na žitnych wikach běše dale měrne. Mokhkod žo pomału wuwi a běše nanajmjenšcha měru ke kruczu wschědneje potrjeby wobmjesowany. Sastaranje mknowe ſ khlěbowymi žitami je dožahaze, tak so pschenża, rožta też w najlěpschich kwalitach žo cźežko sameźcźicź hodźi. Na mukowych wikach žo dale wočakuje, wschědna potrjeba žo lo. to je pokhcźenych tworow krnje. Pschiwos pšowanskeho jeczmjenja a woża žo njeje powjetschił, napraschowanja se strony pschetrjebarjow žu strózne. Lěpsche jeczmjenja sa ptwarnje žo wobkedźuja.

Wežera płaczejsche w Barlinje zentnar

pschenży W 8: 11,5 hr., W 9: 12,50 hr., rožki R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — jeczmienja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowża H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnje.

	2. 4.	1. 4.		2 4	1. 4.
Pšenica	211,0	211,0	buny	14,0-14,5	14 0-14,7
rožka	171,0	171,0	woka	13,0-13,5	12,9-13,5
jačmjeń now.	—	—	módre lupiny	9,75-10,5	9,75-10,5
jačmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	14,5-15,0	14,5-15,0
wowš	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22 90	22 90	such. truhanč.	4,59	4,59
ps. wotruby	11,67	11,67	běrnj. kruski	9,05-9,15	9,05-9,15
ržane „	10,19	10,19	syno, 50 kg		
raps	—	—	ržana słoma		
hróch, Viktor.	25,0-29,0	25,0-30,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	21,0-22,7	21,0-22,7	jačna „		

Płaczizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 203.0 9: 205.0
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 163.0 11: 167.0
Płaczizna za jačmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9:168.0
Płaczizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 166.0

Płaczizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

2. hapreje 1935 Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 397.

Połnomjasne, wukormjene, najwětšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	41—42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	37—40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	32—36
Mjenje picowane wšěch starobow	27—31

Byki: 503.

Połnomjasne, wurosćene, najwětšeje rězneje hódnosće	37—39
Połnomjasne, młódše	35—36
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	30—34
Špatne	26—29

Jałowicy a kruwy: 1258.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rězneje hódnosće	34—35
Połnomjasne, wukormjene jałowicy najwětšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	28—33
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	21—27
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	14—20
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 3666.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	52—58
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	42—50
Špatne (3.)	32—40

Wowcy: 3805.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	38—39
Starše wukormjene (6.)	35—37
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	25—34

Swinje: 15 783.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1¼ lět stare	50
Wukormjene	47—48
Mjasne	44—47
Špatne	42—44
Rancy a kundrosy	4—6

Směšk

W nanowych kholowach.

Lohkomyślny młody muž namaka k žwojemu pschekłapjenju sto hriwnow w žwojim saku. Hnydom poda žo na puć do korczmow a wróći žo wjeselce domoj a powědaše, schto dě wschо nahoni. „Cźołowjece", šamoła nan, „ty žu žo tola moje khołowy wobuk!"

*

„Mózece muźiske wopišacź, kotrehož sće tehdom wjeczor na Lipowej dróży sekkali?" — „Wonjesche khěžto sa palenzom!" — „To njedožaha! Dyrbitmy nješchto wětšeho wědźeć!" — „Mi žo ſoa, so dě to Wjasomski žitny!"

Fu pola Kareho Josefa bydł hodźiny dołko, so by tym powědał wo swojich nahromadźenych starostnosćach. Kelko ludźi je tutu rjanosć hižo widźało, kelko ludźom pak nje je hišće snata a tohodla ju dźensa trošku wopisachmy. Wjelchodnje wjazy wo tym napisamy. Pohladajće ras na jeho rjanosće. Wěsće budże fo Wam tam lubić, łaź mi.

*

S **Klětnoho.** Wobwjedźerjo, kotřiž chodźa šebi byli a kundrosy sa pchipuschćenje zusych skočatow dźerżeć, maju to hać do 15. t. m. pola gmejnskeho pschedstejerja k hłownemu wubranju pschipowědźić. — Symske haty Jamnowskeho hatarstwa so hižo někotry czaš wukola. Wchelnmowanje w symskich hatach maju sa spokojaze. Wschitke lěčne haty fu hižo sašo fo wodu napieljene.

S **Radschowka.** Pschi dokładnym czisczenju Krjejanskeje hatneje hrjebje w lońskim nalěczu pschi nuzowych dźełach je fo wjele dobreje semje na hrjebinej hrjoḥaj wumjetało. Nataršo tutu pjerschcź někto k polěpschenju swojich kukow nakłonja.

S **Noweje Wsy** pola Mikowa. Mandźelstwo fu pchipowědźili: Arnoschi Pawoł Holz, murjeł, pryedy w Nowej Wsy, někto w Lodenawje, fo Hilźbjetu Hildegardu Himpjez w Lodenawje w Rósbórskim wokrjesu. — Pawo fMarcsin Baldenweg, dźełacźeł w Niskej, fo Elsu Martu Häuslerez, domjazej pschisłuchanzu w Delnjej Lipje w Lubanskim wokrjesu.

Přilopk

S **Trutnowa** w namjesnych Czechach. Krwawny podawk je fo piatk w Trutnowskej podrjesnjej khorowni stał. Wótcu Birke fo Němskich Wernerez, kotrehoż żona khora w khorowni leżesche, je swoju żonu do pódłaskeje jimy sawołał, hdźež je tu ani słowa fo njej njepopschećiwschi, satsełił. Myślał šebi, so je njesahojna żonina khorosć fo pschiczinu żakońneho njeskutka była.

Mordarja Standfuża wotprawili.

S **Lipika** fo powě, so fu wutoru rano ¼6 hodź. we Lipiku mordarja Richarda Alberta Standfuża wotprawili. Kiž je ho 29. junija 1905 w Lipsku narodźił. Pschisaźnu fud běše jeho dla niekasanstwa k 10 ſtam khłostańnje a dla mordarstwa k fmjerćeż sasudźił. Standfuś běše 15. meje 1934 wjeczor w Gundorfskim lěsu 17letnu Armgardu Bärtholdez wumozował a su potom do błótkeje ventokomeje dźěry cźišnył, hdźež je ho zadusyła. Wjednik a němski kanzler fwoje wobhnadźenske prawo njeje wužił, dokelž běsche sasudźenn njepołěwchomny słótnik a dokelž też niekniczomnosć jeho słótnistwa wotstronjenje tuteho ludowego schódnika żadasche.

S rejow buzy do fmjerće.

W nozy k njedźeli na puczu fo Noweje Wielki do Mittweidy kołoiśdźny do krawza Schołtu sawadźi, kotryż bě ho fo pschecźelemi pschi rejach wobdźelił. K temi padnywschi je šebi Schołta nop rosbił a na fcźěhowkach franjenja niedźelu popołdniu w Mittweidskej khorowni wumrěł. Kołoiśdźny tohorunja franjeny w khorowni leži.

Żakońny kónz naletnjeho świedźenja.

Na frudne wałchnje je ho w Burgu pola Coswiga naletni świedźeń skónčił, pschi kotrymż ho schtyrjo rotaršy dźełacźerjo fe Schlefiskeje fe swojimi hołami wobdźělichu. Domoj buzy 22letny Anton Kłofa schtomowy kolik wutorże, fo kotrymż 32letneho Wilhelma Schuberta na hłowu dyri, so ho tutemu nop pukny. Cźeńko franjeny je po puczu do Dessawskeje khorownje wumrjeł.

Spěšny cłah mjes Brnont a Prahu fnjesbożi.

Wišło Pardubicz je njedźelu wjeczor spěšnik fo kolijow wuskočił. Lokomotiwny tepieł je žiwjenje słubił. S cźahowego personała fu ho jena wožoba cźežko a dwě lohko franile. Tśo pschistajeńcy jědźneho wosa a schesco puczowarjo fu tehorunja lohke franjenja poczerpite.

Schtyrjo morwi pschi njesbožu fo automobilom.

Pola St. Michielsaeftela w Hollandskej wožobowy auto wulki autobus pschesćěhowacy fyntaio do rěki Dommele padże a ho hnydom podnóri. So hnchu auto wucłapnyli, dorbiochu fkhadkown wós pschiwjesć. To tśischtwórcź hodźiny traiesche. Mjes tym běchu fo schtyri wožobu w automobilu sadusyłe. Wschitke pospyty na wożiwjenje njemjeńachu wuspěcha.

Lětadło pschi nuznym pschistajenju snjesbożi.

Nózne lětadło fo Parisa do Londona lecio dyrbjesche pódźełu na ranie ¼4 hodź. pola Gournay-en-Bray nuznje pschistajić. Pschi tym fo wjednik a fchtrickfat cźežko franiłchtaj. Wjednik je hižo wumrěł, jako jeho do khorownje wjesechu. Lětadło je fo fyłnje wobschkodźiło. Mono pósłu a twory transportowasche.

Wjele rybakow fo na Jadrańskim morju tepilo.

Liczba rybakow, kotřiž fu pschi pjatkownym wichoru na Jadrańskim morju fmjerć w fołmach namakali, je pschi bryoh mjes Rimini a Ortanu famym na 42 stupiła. Wóndźelu hischcze njeběchu 20 cźołmow i 68 muzjemi wobkładki namakali. Někotre torpedowke cźołmy a parne łódźe na morju fa fhubłenymi źłeđża.

Hobrske rosbuchnjenje w italſkim pólwórniku.

W Avigliani pola Turina je pschi rosbuchnjenju w Alemandowym pólwórniku fwdom dźełacźerjow žiwjenje fhubiło. 30 je ho jara cźežko wowaliko. Njesbože je fo piecza fo niewobkładnjowym wobkhadźenjom fo nitro-glyzerinowymi produktami sawinowało. Morjeni fedmijo dźełacźerjo pólwer k fuchjenju w fudobjach wupschesterwachu. Pschi tym je pólwer rosbuchnył. Sydom pólwórnowych cźłowrow w fuſodnej fóini tohorunja rosbuchnu. Mopalne rany 30 dźełacźerjow fu jara cźežke, liczi je ho fo tym, so fo wopalenym njebubże móz žiwjenje fafkowacź. Mjes cźežko franjenymi je też pólwórnikowy direktor Zamborini. Powětrowy ſtork rosbuchnjenjow bě tak fyłny, so bě we wokolnosći 25 kilometrow facźucź.

Krwawna fwada w Indiſkej.

We wjes Kuri w jendźelskim Indiſkej je pschi jenym kwasu ke krwawnym wukam dóschło. Pschi nich je ho 80 ludźi cźežko a wókom na fmjerć franiło. Puki tohodła nałachu, dokelž chafsche 400 burow fo pschi kwałnym cźahu fo konjemi wobdźělichu. Wjschnosć mjenjesche, so fo tajka cźełcź buram njesaleži a wobdźělenje fo konjemi fakasachu. Tako jědnoh polizistoio burow sadźerjeć fwojtachu, fo tucźi fpiecźowachu. Do polizistow fo fo hlebjemi a klumpachami dachu.

Rosbuchnjenje w Korejiſkej.

W Söulu w Korejiſkej (w rańiſkej Aſiſkej) je pónđelu dopołdnja w dušnjkowej dźełarni kotoł wodźiłkowego pfuna rosbuchnył. Sydom dźełacźerjow je fo hnydom morilo, 44 fo franiło, a 500 dźełacźerjam je fo bubonk we wuschomaj puknył. S powětrownym ſtorkom fu fo wjele wokna w dalokej wokolnosći wutłóczke. Wobydleństwo, kotreż fo ſ hrofu faja, na wokolne hórki roscźeka.

Cźeńe rosbuchnjenje w Mukdenſkim arſenalu.

Każ nowiny „Dung Schunapao“ fe Shanghaia powědźa, je w arſenalu w Mukdenje (w Mandźuſkej) wulki woheń wudyrił, kotryż je šebi 80 fmjertnuch wozrow żadał a wurjadnje wulku schkodu nacźinił. Moheń je piecza fo rosbuchnjenjom kóła nałał, schtoż je ho je ſtótnikej ruku pschihotowało. Nałki fud je ho hnydom wosjemił. Arſenalowego namjeſtneho direktora a někotrych dźełacźerjow fu fajeli.

Budyske ſtawniske powěſće

wutoru, 2. hapreje 1935.

Narodźili fu ho: 28. 3. Theodorej Kurtej Wernerej Bublei, inżenjerei, fynk. — 31. 3. Niemandźelſkej dźowcźiczku. — 31. 3. Wilhelm Kurtej Rotherej, żelezotocźerjej, fynk a dźowcźiczku. — 21. 3. Pawołej Alfredej Krjeczmarjej, wucźerjej we Wjasońcy, fynk. — 1. 4. Marcźinej Hanſej Hartmannej, bankowſkemu prokuriſtej a filialcźnemu wjednikej, fynk.

Wumrěła je: 1. 4. Emma Augusta Dreßlerowa rodź. Preuſchiz, wudowa po wyſchſchim wucźerju, 81 lět.

Radio

Schtwórtk, 4. hapreje, fkyschimy:

Königswusterhausen: Nimo fnateho wſchědneho programma: 6 wjeſoły rańſchi konzert. 11,30 ſa burow. 12 pſchipołdnifchi konzert. 13,10 tacźele. 14 wſchelakoſcźe. 16 popołdnifchi konzert. 19 a někto je fwjatok. 20,15 konzert.

Lipſk. Nimo fnateho wſchědneho programma: 5,50 ſa burow. 6,15 tacźele. 6,35 rańſchi konzert. 8,20 tacźele. 11,45 ſa burow. 13,25 pſchipołdnifchi konzert. 14,10 tacźele. 17 popołdnifchi konzert. 18,20 ſ fwjatoſcźej. 21 rejwańſka hudźba.

Hiſchcze wažne ſ dnjoweho programma: Barlin 20,10 rejwańſki wjeczor. Königsberg: 20,15 rejwańſki wjeczor. Hamburg 20,10 rejwańſki wjeczor. Wrótſławja 20,10 Händelowy konzert. Köln 20,45 Wagnerowy konzert. Warſchawa 20 pišany konzert.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

* **Pola Aubina ſ połodnja Parisa je ho wutoru franzowſke wojeſke lětadło fwórcźiło.** W lětadle leutnantaj **Żedjechtaj. Jedyn fpyta ho ſ padakom wukhowacź. Padał pak ho njewocźini, ſo leutnant tak ſtraſchnje wo ſemju dyri, ſo ho fmjertnje frani. Druhi leutnant ho w lětadle ſpali.**

* **W Merikańſkej fu żandarmojo rubjeżnu zwólbu pſchefcźěhoho 20 rubjeżnikow ſaſtrělili a tſjoch rubjeżnikow natſelili. Tſeleńża je ho blisko Valparaiſa w Sacatecaſtim ſtacje wotmětła.**

* **Mandźuſki parnik Hechri je pola Schanhaikwana do cźežkeho wichora ſajeł a ho podnóri. 21 muži wobžadli je ho tepilo.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Kommunikationsweg Preitiz-Cannewitz wird wegen Pflasterung in Flur Preititz vom 3. April bis mit 11. April d. J. gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Purschwitz gewiesen.

Bautzen, am 2. 4. 1935 **Der Amtshauptmann.**

Towaſtwowske powěſtniki.

Drježdżany. „Fromadnik“ fmjeje ſchtwórtk, 4. hapreje fwoje měſacźne pohromadźenje w Christianbrän na Christianſkej dróhy 22 wjeczor we 8 hodź. Pſchednoſchi je pſchiſłubjeny. Bohaty wopyt wočakuje

pſchedſyda dr. Mjaſkawk.

Khoćebuz. Delnjołużiska „Maśica“ ma njedźelu 7. hapreje zeńdźenje w Khoćebuzu, a to w 15 hodź. wopyt měſćanſkeho muſeja (am Neumarkt), pod wjedźenjom muſejownika K. konrektora Kruże; potom zhromadźizna w „Dubje“, Barlinska haſa, z přednoſkom wo ſerbſkim nowinaſtwje.

Porſicy. Serbſke towaſtwo „Swěra“ ma njedźelu 7. hapreje pop. ½3 hodź. ważnu zhromadźiznu, na kotrejż budże wjednik Domowiny přitomny. Tohodła je kóždeho sobuſtawa winowatoſć, zo přiđe. Hoſco su nam lubje witani. Předewſtwo.

Pytam k 15. hapreji abo 1. meje 1935

spuſćomneho pohonča

bur Delan we Wětańcy

Wšě hnojidła, wapno a cement

ſtajnje ſerſtwe. — Dostawam też ſtajnje ſerſtwe poſyłki

ſłomy.

Jurij Čornak

w Konjecach pola Ralbic

Telefon 39

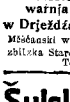

Darmo

dostanjeće mój nowy

hłowny katalog

Prošu žadajće, sebi tutón

Paul Hauber

wulkoſtomownia a wikowarnja ze symjenjemi

w Drježdżanach-Tolkewitz 84

Měſćanski wobkhod: Webergasse 14 zbliska Starego torhoſća (Altmarkt) Telefon 360 1

Šulske tornistry,

wotrjadne dźěło, pola firmy

C. Junghannß

w Budyšinje na Jerjowej haſy

Mazany woblek

abo mantl, kiž pónđelu abo wjerju pſchinjeſeće, dostanjeće ſobotu zaſo čiſty a wuſchlieny za

3,50 hr.

pola **A. Kuntzsch,** drastowa pločkarnja **w Budyšinje.** Přijimaju **Fröntercc ſkładnostne kupje** na Zwonkowej Lawkej haſy 12

Štomownja

we Wjazońcy (Neukirch-L. Ost)

(6 mjeńſ. wot wukhódn. narańſcheho dwórnišća) poſkića k nałožu bohaty wubórk w najlěpšich wudźěłkach ſamaneho płahowanja. **Sadowe štomy** wšěch druhin: jabłučiny, kruſwiny, wišnje, ſłowcźiny, worjeſiny. W jahodach: čorne jahody, maleny, kosmački a jańſke jahody. **W pyšacych driewach:** čeſwjeny kłon, połnje kčějacy čeſwjeny čeſn, lipy, bóſ, wyſoke štomy atd. Nimo toho wšě požadane ſymjenja, kwětkowe cyble a korjenje, dale za nowočaſne kamjenjowe zahrody wukwětki w ſadźeńkach za kamjenjowe dźiwy

Karl Hedusch

štomowny a zahrodnistwo **we Wjazońcy (Neukirch-Lausitz-Ost). Telefon 289**

Mały naweštk

w našich NOWINACH je tuni a ſo płecy wupłaći

Hoſćenc Kapuzinerbräu

na Dźiwadłowej haſy 4

Srjedu a ſtwórtk

ſwinjorězanje

Toči ſo khwalbnje znate Kulmbachske Mönchhofske piwo, woprawdźity bajerſki Encijan

Wo přečelny wopyt proſyja **Jan Zydek a mandźelska**

Serbske kmótřace dźakı

dostanjeće za 5 pjenjeſkow

w Serbſkej knihařni w Budyšinje

(w Serbſkim Domje)

Wšě ſymjenja za polo a zahrodu

kaž też **ſymjeńtnu cyblu** w najlěpšej kajkoſći poruča

M. Hadank nasl.

w Kamjencu na Budyſkej dróze

Kamjenc

Brikety

wšěch družin poſkića wot wagona darmo do domu

Rudolf Hohlfeld

dwórniščo w Brězni pola Kamjenca

Płećeny groſt, 4 a 6 rólkaty, kałačkaty groſt, runy groſt, gažu pře muchi atd. kupuješe derje a tunje pola

Alfred Beltel w Kamjencu

(prjedy Nicolaus) na Budyſkej dróze 20

Za Wašich jutrowu. hoſći

jenož łěta dołho wuſpruhowany

Melitta bunowy kofej

1/4 punta 0,50 0,55 a 0,60 hriwn. Pospyt dobudże Was za ſtajnych kupcow.

Porcelinowy Besser

w Kamjencu na Šulskim naměśe

MEBLE

khamory, wertika, komody, łoža z matracami, płykowe ſofy atd. dostanjeće tunjo pola firmy

Marschke

w Kamjencu, Oskar-Millerowa haſa 8 : Rěču ſerbſcy!

Cement

cementowe wapno

poſkića najtuńšo

Rudolf Hohlfeld

dwórniščo w Brězni pola Kamjenca

Waše ſymjenja za polo a zahrodu

kaž też **ſymjeńtne cyble** kupujeće w najlěpšej kajkoſći přeco derje ſerſtwe w

pincy delikatesow Schelbe

w Kamjencu na Budyſkej dróży

w domje kóžkafskeho mišťra Maukscha

Přiloha k čisłu 79 **SERBSKE NOWINY** Srjedu 3. hamrjece 1935

Wokrjesny sejm Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa

29. měrza 1935.

Sa pohjedźenje lětuscheho wokrjeźneho hejma běsche wokrjeźny wuběrk dnjowy porjad ſ 5 bypkami postajk.

Pschedźydła, měschćanoſta dr. Gebauer-Kamjenski, wokrjeźny hejm dopołdnja 9,40 hodź. wotewri. Jako sastupjerjo wyschnoſcow běchu pschiſchli wyschſchi knjeje-ſtmowy rada Müller wot Drjezdźanſko-Budyſkeho wokrjeźneho hejtmanſtwa, hamtſki hejtman dr. ſ Zobel, knjeje-ſtmowaj radźićelej dr. Einert a dr. Tittel, referendar Rohwer-Kahlmann, sarjadnikowy hamtman Krjeźmar a wyschſchi sarjadnikowy sekretar Bergmann. Jako sapisowar sarjadnikowy inſpektor Klemm ſtutkowaſche. S 30 sapósłanzow běsche 25 pschitomnych.

Najprjedy ſo wo lětnym ſlićbowanju wokrjeźneho ſwjaſka a Jěžowſkeje wokrjeźneje wothladarnje ſa cząs wot 1. hayrieje 1931 hacź do 31. měrza 1932 wuradźowaſche. Po namjeźe pruhowarjow ſlićbowanjow ſo wobe lětnej ſlićbowani ſthwaliſchtej a wokrjeźny ſwjaſk ſo wuzwobodźi.

Najwažniſchi dypk dnjoweho porjada běsche wuradźowanje wo hospodarſkim planje wokrjeźneho ſwjaſka na liczeńſke lěto 1935. Hamtſki hejtman dr. ſ Zobel poda najprjedy trěbne wujaſnjenja wo finanznym ſarjadniſtwje ſandźeneho liczeńſkeho lěta a roskoži potom namjet hospodarſkeho plana, tiž w dokhodach a wudawkach 1 142 662 hriwnow wuczinja. Hospodarſki plan žada ſebi ſaſo 200 000 hriwnow wokrjeźneho dawka kaž loni. Po namjeźe pschedźydy ſo na to jenohłóſnje hospodarſkemu planej pschihłoſowaſche. Wokrjeźny dawk wo 200 000 hriwnow ſo jenohłóſnje wobſamknu. Pschi rospominanju pschehlada wo ſamoježenju pschedźyda někotre pokiwy poda.

Po wuradźowanju wo hospodarſkim planje ſa wokrjeźnu wothladarnju w Jěžowje na liczeńſke lěto 1935 ſo tohorunja jenohłóſnje planej pschihłoſowaſche. Słónczne ſo porjad wo pjeczim dawku ſa ſamoſtatne kubleńſke wokrjeźny we wokrjeźu Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa, tiž běſche wokrjeźny wuběrk ſeſtajał, jenohłóſnje pschija.

Wuradźowanja wokrjeźneho ſejma ſo dopołdnja w 10 hodź. słónczichu. Pschedźyda ſamkny pohjedźenje ſe ſławu na wjednika.

Pěſkowy wichor w Umerizy.

Cźeſki pěſkowy wichor je ſchěroke pschestrěnje Sjednoczenych ſtatow potrjechił. S jeho dny trajazym ſakhadźenjom je ſčěhwk kataſtrofalny. Schłoda, kotruž je pěſk na žywach naczinił, hižo na miliardu dollarow wobliczeja. Wjele ludźi je ſo w pěſkowym wichorje ſadużyło. Wobraz krajinu pola města Kanſaja pschedstaja.

Pschi ſwětłym dnju dyrbjachu auta ſe ſwězu jěźdźić.

Serbske towarſtwo „Domizna" w Khelnje

Porjadnu ſhromadźiznu ſandźenu njedźelu wotewrichmy ſe ſpěwom „Rjana Łužiza". W žywjich powitańſkich słowach poſtrowi naſch pschedsyda knjeſ Hiźka wſchěch pschitomnych, wosebje knjeſa wjeſerja Nawku-Radworſkeho, kotryž běsche k nam pschiſchoł, ſo by nam nješćto wo nowinarſtwje, wosebje wo ſerbſkim nowinarſtwje pschednoſchował. Běsche dźěn tuta ſhromadźizna poſtajena jako wobjenje ſa ſerbſke nowinarſtwo.

Jako prěni dypk dnjoweho porjada bě pschečitanje poſledniego protokolla. W tehdom naſtatej roſkorje, wuchadźaje ſ mſchelakich porokow dla ſběrki ſa naſchu ſtudowazu młodźinu, doda pschedsyda hiſchče wuznamjaze pokiwy wo jeho tehdomniſchim jednanju. Powſchitkownje ſo jeho ſakhrośenje ſthwali. My mamy na kóždy pad jako Sserbja žebi to naſche hajicź a hladacź wukhowdacź, ſchoł je wuthowanja hódne. Dale ſłyſchachmy rosprawu wo głownej ſhromadźiznje „Domowiny", kotraž ſo 24. měrza w Sserbſkim Domje w Budyſchinje wotmě. Pschednoſchował nam wſchelake ważniſche dypki tuteje wurjadneje ſhromadźiny roſtaji. Wuſebjeworaſche pschi tom njedoſtatk na ſerbſkej inteligenzy a wosebje boroſta ſerbſkich wuczerjow, głownje w pruſkej a delnjej Łužiju. Też ſaborite słowa wjednika Domowiny na ſerbſki lud, po kotrymž ſo dźenſa nichtó wjazy bojeć njetrjeba, ſa žiwoju ludnoſć wuſtupowacź. Stacź ſo ma to wěſe w prawej ſtaćzanſkej žiwerje.

Sčěhowaſche pschednoſchk knjeſa wuczerja Nawki. Na pschečelene a ſajne waſchnje, kotrež je jemu wosebite, ſapocza wón žiwoje wuzwjedźenja. W žiwoſich ſawodnych słowach roſtkakowaſche nam wěcznik naſtaćze, nadawk, wliw a ſkutkowanje nowinarſtwa na lud. Žyte cźłowjeſtwo žebi to žiwoje hajiſ, ſpěchuje a cźeſći. Kaž ſo we wſchednym žiwjenju pschezo najprjedy k žiwojim najbliżſchim pschihłuſnym dźěrzimy, tak ma kóždy jednotliwy po prawom tu žiwjatu winowatoſć, najprjedy to žiwoje hajicź a cźeſcźicź, a potom hakle ſa druhim pschimacź. Cźehodła niedyrbjeli tej my tak cźinicź? So hoſpodarſke pschicźiny tomu njedowoła, njedamy płacźicź. Sserbſke Nowiny pschiniešu wſcho, schłoj kóždy w hoſpodarſkiſe abo hdźe druhdźe trjeba. Nimaſch-li pjenjezy, cźi potom też druhe nowiny nicźo njepomhaja. Wěcznik pschendźe dale na naſtaćze rańowego praſchenja a na pohlad jednotliwych ludow ſ praſtareho hacź do dźenſnjiſcheho cząſa, na naſtaćze wěcźow atd. S duchownym wórkom dałſche pschitomnym pohładnucź do praſchenjow, ſpłe cźłowjeſtwo naſtupaze. Jenož Boże kaſnje woſtanu winowaćerje. Po tych mamy ſo ſtožowacź, ſo bychmy jako jednotliwzy a jako lud wobſtali.

Pschednoſchk běsche tak jimazy a hłuboko ſ duſche cźerpany, ſo na ſo wobjarowacź, ſo njeje ſo psched wjetſchej jawnoſcźu pschednjeſ. Schłoj njeje jón kſchſchał, ma to ſwojej hamtſnej ſchkodźe pschipiſnjacź. Wutrobny dźak wſchěch pschitomnych wuprajamy wěcznikej też na tutym měſtnje. Se ſpěwom „Hdźe ſtatok mój" słónczichmy naſchu ſhromadźiznu.

Bobak:

Zejhrawaj, zejhrawaj „Pjerunje"!

(Skónčenje.)

Nětko pak so ſcyła nicźeho wjacy njeboju. Njotrapi mje, zo w móſni wjele wjacy nimam. Wſak jebam jenož hodźinu jěź k wczeńoru a hižo ſym w prěnich delnjoſerbſkich wſach a tam mam wſudźe hoſpodliwych znatych a přećelow . . . Mi ſo wjacy nicźo ſtać njemóże!

Wěſtoć cźini lohkomyſlneho.

W Gubinje du do radneje pincy, ſkazam ſej najlépſi wobjed. Hiſće na ſklońcu wina dosaha. Haj hiſće dosaha na ćah do Barſća, jeli njechcam ſo dracźować z „Pjerunom". Njeje to wulkotne?

Do Barſća jěź z ćahom njemóžach, dokelž tam w bliżſich hodźinach žadyn ćah njejedźeše. Derje, wosud chce mje wucźić łutować. Tuž pojědu z kolesom Mam khwile, wjele khwile.

Pozdźe popołdnju pomałku ſo wuſmjatam z Gubina a ſo po dróży měrju k połdnju na Barſć. Na ſměrkach přeńdźech rěku Nisu, nad kotrejž běła kurjawa huſte ſlewjery předźeše. A pó ćmě pomałku ſo kradnych do města Barſća, pomałku a njeměrnje, hdyž tola kolo mějach bjez ſwěcy.

Běch w Barſću. Hdźe nětk? Mam k wjeńoru dojěź na Khoćebuz abo k mjezam Hornjeje Łužicy? Rozſudźu ſo za Hornju Łužicu.

A hiſće mam telko pjenjez, zo mózu z ćahom jěź. Tuž jědu do Brězowki a wottam hižo daloko njeje do Slepoho a tam pozdźe w ſlepej nocy załožu na rězaku. A tón króć hoſpodaŕ njeńdźeše kharty placać, ale ſmój ſedźałoj dołho, dołho a ſmój ſej popowědałoj, popowědałoj . . .

Nazajtra ſym potom domoj dojěł přez ſerbſku holu. Běše to zaſo ſłónčny dźeń. A běše to zdobom poſledni ſłónčny dźeń ſłónčneho lěta dźewjatnaće ſtow a ſtyri a třicyći, přetož druhi dźeń ſo kaž wulke ćmowe zmije ſo wot wjeńora přiwaćachu mróčna a te njebjo wjacy z pazorow njepuſćichu do kónca lěta. Zdaše ſo, jako by ſłowo jenož ćakało na mój nawrót a zo potom, zapřewodźiwſi mje domoj ſwój nadawk w tutym lěće měješe za dopjelnjeny a ſo poda k měrej, k dołhemu zymſkemu ſparjej.

Haj, běch měł zbožo, přetož też w móſni přinjeſech ſej přeco hiſće domoj ſydom a třicyći pjenježkow . . .

•

Tak běch zaſo jónu pobył na wulkopućowanju. Wjele běch widźał, wjele nazhonił, wjele nawědźał. Běch poſlednje dny rjaneje nazymy, kotraž bě ſkerje podobna na lěco, wuźiwał a do ſo ſrěbał.

Nětko mózeše přiić zyma z wichorami, z dešćemi, z mrózami, ze sněhom, lodom a mjerzlinu. W jatwičcy při ćopłych kachličkach ſo wutraje.

Myſlički pak často lětaju tam k ranju na Pomjezy, do kraja pod křižemi a do kraja tyſac jězorow . . .

A hdyž na ſwojim dobrym „Pjerunje" ſo wulećam na krótki wulět do ſerbſkeje ſtolicy, do ſerbſkeho kraja, to wobaj husto ſcinimoj wo tamnym zhromadnym dundanju.

„Tebi, luby „Pjerunje", ſwěrna ſtara koža, ſłuſa hiſće wosebity dźak. Ty ſy mje noſył po hładkich dróhach zyńčo a hrajo, ale ty ſy mje też noſył ſtonajo a zejhrawajo po grawćowićych pućikach Pomjezow, ty ſy zo mnu ſćerpliwy brodźił po pěſkach, ty ſy a wostanješ mój ſwěrny a najlubši towaŕ.

Nětko mózeš dołho wotpoćować. Maš khwile k zamyſlowanju. Tola hdyž ſo zaſo na tebje ſwiknu, hdyž zhromadnje wućehnjemoj na wulkodundanje, to mi zaſo ſwěru ſłužić budźeš, haj. Wſak wěm, zo hižo zaſo ze žeđźenjom ćakaš na namołwjenje:

„ Zejhrawaj, zejhrawaj, Pjerunje!"

Dodawk.

Zemjepiſny ſłownićk.

Mnozy čitarjo ſu ſo zdźěła hóršili, zdźěła ſu zeſilli, zdźěła łahodnje porokowali abo wobžarowali, zo ſym tu podał jenož prěnjotne ſłowjanſke mjena městow, wſow a krajinow. Jenož němſke mjena podawać njemóžach, dokelž też nam ſo lubiło njeby, hdyž w druhim ſłowjanſkim časopiſu bychu Budyšin mjenowali „Bautzen" a Kulow „Wittichenau". A podać wobě mjenje, němſke a ſłowjanſke njechach, dokelž tajke nješto kepſa jenaiki raz naſtawka a rjany napohlad njeposkići. Zo bych pak změrował a pokojał tych, kiž z němſkej kartu w rucy ſu ſćěhowali moje pućowanje, podam tu ſłowničk najważniſich městow a wſow, kiž ſym naſpomnił w mojich naſtawkach. Stóž je ſej naſtawki ſkhował, móže nětko na karće ſćěhować ſměr mojeho pućowanja a ſtóž ſebi jich ſkhował njeje, tón bjez toho wulkeho zajima za moje dundanje měł njeje. Potajkim, podam tu přełožk naſpomnjenych mjenow městow, wſow a krajinow zwonka Łužicy.

Babimoſt — Bomſt. Cylichow — Züllichau. Čłochow — Schlockau. Dreń — Driesen. Ełk — Lyck. Gětkow — Göttkendorf. Hurecy — Aurith. Jańſbork (Piſ — Johannisburg. Krajinka — Krojanke. Kiſpork — Christburg. Krutynja — Krutinnen. Kwidzyń — Marienwerder. Łańſki jězor — Lanskersee. Łuknańſki jězor — Luknainersee. Łyna — Alle. Malborg — Marienburg. Mikołajki — Nikolaiken. Mjezyrěć — Meseritz. Morąg — Mohrungen. Noteć — Netze. Notećanſke Błota — Netzebruch. Nowa Mroka — Neumark. Nowe Kramſko — Neu Kramzig. Nowy Tomyśl — Neu Bentschen. Olštyn — Allenstein. Oriš — Arys. Pasym — Passargo. Pasym — Passenheim. Piła — Schneidemühl. Plesno — Bleſen. Pomjezy — Grenymark. Pruſki Briland — Preußiſch Friedland. Piš (Jańſbork) — Johannisburg. Rućany — Rudczanny. Santok (Sutok) — Zantoch. Skwěrina — Schwerin. Sujardwy — Spirdingsee. Sčytno — Ortelsburg. Stum — Stuhm. Třćanka — Schönlanke. Tćen — Dirschau. Tsenuśnica — Scharmützelsee. Waplewo — Groß-Waplitz. Warmja — Ermland. Wejnowo — Eckertsdorf. Wjelka Dombrówka — Groß-Dammer, Wjeluń — Filehne. Wjerchow — Firchau. Zalewo — Saalfeld. Zelenc — Zielenzig. Złotow — Flatow. Zybinki — Ziebingen.

Bobak.

Zhromadźizna serbskeho wosadneho towarstwa Hrodźišća w Rakojdach

Njedźelu, 31. měrza swoła žo popołdnju do Rakojd zhromadźisna serbskeho wosadneho towarstwa Hrodźišćeja. Pśiched zhromadźiznu žo wotmě krótke pokazanje pśichodnydstwa a dowérnikow, na kótarymž žo jednasche wo naležnosćach organisazije, pśichedewšém też wo pśichodnej dźěławosći towarstwa.

Zhromadźisna bjarna běsche wobeźbje wot młodźiny derje wopytana, schtož je swjeselazy fakt a rjane lubjenje sa pśichod. Pśichedźuda towarstwa k. Lorenz-Rakojdźanski po powitańskich słowach namołwjesche k žiwemu podpjerańu towarstwa a wabjenjom nowych žobustawow. Na to pśichepoda słowo réčnikej, wjednikej „Domowiny" Pawołej Nejdonej. Wjednikowa narěcź stejesche pod znamjenjom nascheho noweho hesła: „Nasch wošud je w naschich rukach". Pokasa na to, so je nascha „Domowina" hamtajsy pśichipósnata sastupjeńka serbskeho ludu a jeho sajimow. Napominasche k narodnej hordosći, žedźewědomosći a njekhabłatej zwěrnosći napśiseżo rodej a statej. W zynku je nasha mój a pomoj. Réčnik pokasa hišćeze na nětkotre khutne praschenja nascheje doby, na hajenje serbskeje młodźiny, na njedostatk wuczeńskeho dorosta. Swoła kóždeho k aktiwnemu prózowanju, namołwi k disziplinje, ke krutej woli. Pokasa na wusnam serbskeho nowinarstwa, kotrež je njesłomny srědk k wukhowanju narodnosćo. Pśichedźuda towarstwa k. Lorenž žo réčnikej podźakowawschi jeho słowa a myslicźi podpjerowasche.

Shromadźisna, kiž běsche porjeńschena se spěwami wotrjada młodźiny, měješe też tón wuspěch, so žo samolwi zyły rjad nowych žobustawow.

Měšćanske dźiwadło

Barbny wječor w Budyškim měšćańskim dźiwadle.

S barbnym wječorom rozžohnowa žo žobotu personal měšćańskeho dźiwadła se swojimi pśicheźelemi a rjana bě ličba pśichitwatanych, kiž chcychu swojim woblubjenym pśicheźelam na jewišćeju boženje prajicź sa tutu hrajnu dobu. Operetny personal nadpołne wopuściśi, jenož mózny cźinohry a wjeselohry hraja hišćeze khwilu na žwoju ruku dale. A na rozžohnowanišćim wječoru wobradźichu nam wotkhadźaze mózny najrjeńsche hodźinki. Wubrany bě programm, kótaryž poda žwoje najlěpśe a tak knježeńske radosći a spokojnosći, so ani na rozžohnowanje pśichi tym njemyślachmy. Pryslatny pśichipowědźeł tutoho porjada bě knjes Lahoda.

Mnoho rjaneho je žo polickźiło. Knježna Anne Niegemannez saspěwa pśichitulnje a rjenje ariju s „Rigoletto" a hišćeze druhe, Johanna Gaebler a knježna Barklin duo s „Aidu" a dalsche spěwne sola. Fritz Hinkert błyšćeješe se žwojej zyłej hrajnej a spěwnej zamóžnosću, wobeźbje też w pśichitulnych dwojospěwach s knježnu Barklin. Njerad widźimy jeho wothład, rad bychmy jeho pśichiwitali w nasymje k nowemu dźěłu. Knjes Lahoda swjeseleješe se žwojej wusłkoznosću. Inga Langenstraßez, nascha Inga, ta wěso sajo žo jenož tak pyrjeješe s tołchtnosću a pohibje a bě też spěwnje na wyšinje. Neje knjesa Borcherta s knježnjomaj Barklin a Langenstraßez pokasachu nam wospjet wobrotnosć knjesa Borcherta snowa se swjeselazeje strony. Irena Solm rozžohnowa žo rjenje s jeje baju wo schórzez žwójbje. Najwusnamnišće programma drje bě rejwanske policźenje Drježdźansteje rejwarki Thea Joles. To bě temperament, to bě zunjosć, to bě zaćuże žiwjenje, žama hudźba. Knjes Bergmann s Drježdźan ju derje na klawiše pśichewodźeješe. Wšěm naschim wumělkam a wumělkam bě jara dobry pśichewodźeć knjes kapelny mišchtr Weber. Njerad žo s nim rozžohnujemy a žo nadźijamy jeho nawrótka w nasymje. Jara bohata bě kwětna pycha, kiž žo hrajeśtwu wobradźi. Skoro njeskóńcznu na tónzu dźaleko pśikliesk. Też knjes intendant žo na jewišćezo žadasche. Njerad žmy žo dźělili wot hrajneho personala. Horzy dźak jim sa rjane hodźinki dobreho wumělśtwa.

Hrajeśtwu je pśinjeseł barbny wječor wěsće spokojnosćj, so ma jich Budyšchin rad. Tuž dobre dalsche žiwjenišće dróhowanje na drózy wumělśtwa, kiž je sadźewkow pokna.

*

W módrej łuce.

Wjeselohra w 3 jednanjach
wot Franza v. Schönthan a žwob. knjesa v. Schlicht

Hrajny cźaj měšćańskeho dźiwadła je po prawom skóńcźeny. Ale hrajerjo wjeselohry a cźinohry žu žo sjednocźili, so hychu naš Budyšchanow hišćeze dźeławjeselili a też žebi tak khléb swjećili. Wječera wutoru

Kwěcźele s automata.

W Barlinje je jedyn kwětkowy wobkhod automat wupowěźnył, kiž swite twěcźele, zyle cźerstwe a rjenje sawalene, pśichedawa. Kedźbliwy kavalér žo njetrjeba strachowacź, so twětkow njedostanje, hdyž žu kwětkowe wobkhody samknjene. S automatom może žebi w kóždym dnjowym a nóznym cźasu pożłužicź.

wustupichu s wojerśtim žortom „W módrej łuce". A tak pryslowpołny, so móžeśche žo tśi hodźiny wokórcźnje sabawjecź a zyełeje wutroby žo naśmjecź. A hdyž žo tak wusłkoznje hraje kaž wcźera, potom je zwuławnje dobypk wěsty. Tak bě Alfred Borchert kóždeho k śmjeńcu wabjaży twórnik Wibebrecht, Khorla Säuberlich, jeho žyna Hans, sobom nekruta a posdźišćo dźeżatnik, woprawdźe tragikomiska postawa, Willy Kerrau wusłoczny leutnant Victor s Hoheneck, Hans Verder sastarty assessor na wušłužbje v. Gollwitz, typisty w hrazu, Zurzit Steinmetz jako ezzellenza v. Trotzbach, div. kommandant wot stopy hač k hłowje woiak. W mjeńšich rólach njech žu hišćeze naspomnjeni Mano Holtai, Zurij Pierre, Ernst Rasch, Franz Rarisch. K njeskóńcznemu śmjećzu wumabjazy bě Rudolf Lahoda jako serzant Krause. Wubjerna hrajerka miš Anny Clarkson bě knježna Irena Solms. To bě wjeśele pśichiladowacź a pożtužacź. Cźita poštawa bě Helga Lornsen jako Betty s Hohenegg. Johanna Müllerez jako Jeanetta a knj. Hellmuth-Brämm jako kuchatka młyna łohorunja zyła na městnje.

W bohatej ličbje pśichitomni žo derje sabawjachu. Njech dale tak wośtanje, so naschi měšćańscenjo jej waża žwoje dźiwadło a podpjerasa personal, kiž s dobrym policźenjom w tutej sajsonje žebi to wěsće sažłužì. t.

Budyske stawniske powěśće

póndźelu 1. haprele 1935.

Narodźili žu žo: 26. 3. Dr. phil Wilhelmej Steffensej, chemikej, dźowcźiczka. — 27. 3. Arnoschtej Franzej Janej Lindemannej, wyschichemu inżenjerej, dźowcźiczka. — 30. 3. Pawołej Ocźe Jurjej Kulzy, pśichuplikennu pśichitajerjej, žynk. — 31. 3. Fryjej Wilhelmej Abendej, pśichcźelewarkennu pomocnikej, dźowcźiczka.

Wumrěli žu: 30. 3. Natalia Helena Nowakowa rodź. Tränknerez, wudowa po tubinym mischtru, 84 lět. — 31. 3. Hilžbjeta Wally Leupoldowa rodź. Schattenbergez, mandźelska twarskeho mischtra, 49 lět. — 31. 3. Hilža Gertrauda Wagnerez, schulska holga se Salowja, 8 lět. — 31. 3. Bjedrich Römer, fabrikski direktor s Budyšina, 57 lět. — 1. 4. Madlena Schlettigowa rodź. Krupparjez, mandźelska plumarńskeho dźěłacźerja, 54 lět.

Mandźelstwo pśichipowědźichtaj: 1. 4. Robert Max Hubacź, piekarśki pomocnik w Semjagach-Tumtjach, s Elsu Johannu dźěl. Krjeczmarjowej rodź. Ušligez, fabrikskej dźěłacźerku w Budyšchinje.

Dobrocźiwy namjet. Mały Arnoschť bě žašo něchto šmorał. Nan žo pyri, hrabnje rosborjeny tij, žawoła hólcźeza a prašcha žo s pokhmurjenym wobliczom: „Nó, hólcźe, schtoha budu nětko s tutym tijom cźinicź?" — Mały hrěchnik žo smuji a rjekny: „Ow haj, nano, dyrbi moj „schpogérom" hicź."

Pčołarske towarstwo „Delni Sprěwiny Dol"

Rozprawa Budyskeje webkedźbowarnje za měrc 1935

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju najniža	Temperatura po Celsiju najwyša	srjenja měsačna dopołna	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přiběranje po gramach 1	2	3	Woteběranje po gramach 1	2	3	Suma w kilogramach	Ličba dnjow wulećenja	Ličba dnjow nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć dešća
210	— 15	+ 22	— 2,3	—	—	—	150	300	800	1,250	10	—	krokoški	38,7

Bajki z dalokeho juha

Přełožuje J. Š.

5. Njesmilny knjez.

To njeje dołho, zo bě hrodowski knjez, bohaty a hordy. Tónle knjez swojich poddanych burow njesmilnje potłóčowaše a wudrěwaše. Njedźiwaše na jich stare, zapisane prawa, ale žadaše dwójcy a trójcy telko roboty a dawka dyžli smědźiše a burjo móžachu. Stóž pak sej zwaźi a so kazanej roboće wuwiny abo z dawkami wróćo wosta, temu njewuprošnje skót cźasaše a předawaše. Zdychowanje dźěše po wsach, a wołachu so do njebjes, zo by Bóža miłosć skoro wołóžiła tu njeznjesnu cźwilu.

Sta so, zo pśińdźe na hród khudy burjo, kiž chcyše pśikazany dawk zapłaćiś, a jako pjenjezy na blido naliči — cźežko a lědy móžeše je parowaś — pak jemu do połneje ličby pjenjezk pobrachowaše, nic wjacy a nic mjenje hač jenički drobny pjenjezk. Bur wobroćeše kapsy, pjenjezka njebě, a ponižnje rjekny: „Knježe, pjenjezk mi pobrachuje, jenički drobny pjenjezk, prošu was, spuśćće mi jón abo dočakajće na njón hač do bliježeho płaćenja k lětu w tym času!"

Knjez pak měješe wutrobu twjerdu kaž kamjeń a zawoła hroznje na bura: „Khrobolako, njespušću ći pjenjezka a njećakam teź na njón! Hejtmano, hejtmano, cźaźaj burej skót!"

Bur proseše: „Miłosć, knježe, wodajće a dočakajće — skotu tak wjacy nimam, runje sym jón za dawk předał dyrbjał! O Božo, wołóž ty nam naše cźeže!"

Knjeza hnėw tŕaseše: „Zjebać chceš mje wo pjenjezk, wo moje prawo! Ale njebudźeš mje! Hejtmano, přimń jeho a cźiśń jeho do hrodoweje wěže, do cmowjeńca pod zemju, tam njech dołžny pjenjezk wotsłuži!" Kaž bě knjez přikazał, tak so sta, cźisnychu bura do cźemneho jastwa.

Miny so skoro cyłe lěto, a pśińdźe dźeń, zo knjez swoje narodniny swjećeše. Přemyslowaše, kak by je po swojim swjećił. Zawoła hejtmanow a poruči jim takle: „Chcu, zo wšitcy mi poddani burjo na mój dwór přińdu, ja sym jim dobry knjez, dźensa su moje narodniny, pohošu jich, kaž hišće njejsu pohošeni byli!"

Hejtmanojo roznjesechu wukaz, a woprawdźe, bórzy so burjo na hrodźe zhromadźichu, a cźinjachu sej starosće, dokelž njewědźachu, što budźe. Knjez pak jich jara přećelnje postrowi a přeprosy jich na hošćinu. Wino steješe hižom w karanach, a burjo wudźěrachu, jako přinjesy šěsć wotročkow na sylnej žerdźi cyłeho wola, rjenje spjećeneho, zo bě luboznje na njeho hladać a nuchać. Wotročcy powěsnychu pjećeneho wola na železny stołp wosrjedź dwora, a nětko knjez zadźiwanym buram přikaza, zo dyrbja na připrawjene konje zaležć a jedyn za druhim wokoło stołpa honić, w honjenju pak dyrbja sej ze zubami z pjećeneho wola mjaso torhać. Stóž bě njelepy, teho šwikaše krut po ramjenjach a po mjezwoču. Wino pak jim ze šklow do wobliča pluskachu.

Tajka bě ta hošćina!

Spokojom hladaše knjez — rózdźěrajo sedźo na wupinanym khódniku — na dźiwnu tu hošćinu, piješe słódkeho wina, pohonjowaše njesmilnych hejtmanow, a směješe so cźwilowanym buram, zo jemu sylzy po mjezwoču a brodźi cźećachu. A hdyž takle hladaše, piješe a so wjeselešе, přińdźe jemu burik do myslow, kiž bě jemu před lětom pjenjezk dołžny wostał. Zawoła hejtmana: „Hej, hejtmano, wšěch swojich burow widźu, zo moje narodniny swjeća, jenož tamneho bura nic, kiž chcyše mje łoni wo pjenjezk zjebać. Cehodla tu njeje? Spjećuje so abo hdźe so komdźi?"

Hejtman so mócnje zastróži a wobłędny: „Knježe, miłosć, što je se mi stało, pozabył sym na njeho w jastwje! Běda mojej hrěšnej dušli!"

Knjez so zawoščerja: „Hejtmano, hejtmano, ty sy surowiši hač knjez! Droho ći bur dołžny pjenjezk wotpłaćuje!"

Knjez přikaza, a dźěšta jo do hlubokeje wěže. Hejtman wotamkny cźemne jastwo pod zemju, a tam nutŕka njebě ničo druheho hač hromadka běłych kosći! Hejtman so při kosćach poklakny, maikaše a košeše je a maćeše je z horcymi sylzami. Knjez pak bě ze sylnym winom wopojeny a so jenož směješe: „Hejtmano, sy hrozny cłowjek, sy zawistny cłowjek, njejsy burikej popřał, zo by so teź wón na wulkotnej dźensnišej hošćinje wobdźělił, teź wón by so rady tołsteho wola najědł kaž jeho susodźa, a teź wón by so słódkeho wina napił kaž so napijeja druzy, zo tak cźeće wot nich. Tola ja sym lěpši hač ty, mój hejtmano! Ja sym dobry a miłosćiwy knjez! Hej, buriko ty, kiž chcyše mje wo pjenjezk zjebać, słyšiš wonka susodow, kak wołaja? Su so najědli a napili! Chcu, zo też ty moje narodniny swjećiš! Hejtman je na tebje pozabył, ja nic! Hej, buriko, prošu će k wječeri!" Zawoščerja so a zacpiwajo kopny z nohu do bełych kosći.

Hejtman z hrozu dyrkotaše, a hlej, běłe kosće wotmołwichu: „Knježe, njech je, dźensa wječor přidu na hošćinu!"

Knjezej hnydom rozwólnosć zańdźe, a jako wječor za krytym blidom sedźeše, khodźišćej jeho woći spłošiwje do cmowych kutow žurle, a khwatnje naliwaše sej słódke wino z pisaneho karana. Tola wino jemu bojazne mysle njezaćeri. Zdaše so jemu, zo słyši dźiwne bubnowanje nad wjeśchom, tuž zawoła służownika: „Słyš, mój pacholo, stup won, stup a pohladaj, što so na tŕěše stawa, zo tak dźiwnje bubnuje!"

Służownik khwataše před khěžu a widźeše, kak wšo połne čornych worjołow po tŕěše běha, mějachu železne pazory a płomjo sapaše z jich pyskow.

Wustróžany wróći so służownik do žurle, ale tam leješe při krytym blidźe knjez na podłozy, morwy a čorny a z wotewrjenym ertom, a w šiji jemu tŕěše pjenjezk, jenički drobny pjenjezk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., za pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěščki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 80 | Budyšin — Štwórtk 4. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

362 milijonow hriwnow wunoška zymskeje pomocy

Kaž dotalny wunoščk skutka symskeje pomocy 1934/35 pokazuje, je žo sa 5 měšazow 362 milijonow hr. swjedło. — W symje 1933/34 sa 6 měšazow 358 milijonow hriwnow. — Słónčnjny wunoščk sa 1934/35 drje žo hišće wo někotre milijony hriwnow powjetši.

Druhi skutk symskeje pomocy němskeho luda je žo 31. měrca 1935 słónčił. S tym je žo sašo skutk dokonjak, kiž je tak wobščerny, so jenoho runjecza w statwinach němskeho luda nima. NS-ludowe spomóžerstwo je w symje 1934/35 13,5 milijona ludźi psched hłodom a symu schitało, dary pjenjesy a wěcow w hódnoćeji 362 milijonow hriwnow žu žo po dotalnym wobličenju w tutym času swjedźe a žo potrěbnym wudźěliše.

Hłowni nosćerjo dźěłoweje cźeje skutka symskeje pomocy běchu wjednizy zwjazkow hamtow NS-ludoweho spomóžerstwa w zwjazkach nazionalsozialistiskeje strony. Woni žu z wurjadnej poddatoscźu a pschikładnej dźěłowej towarschnoscźu se swojimi tyšazami hobudźěłacźerjow też skutk symskeje pomocy 1934/35 smóžnili.

Wjednik je tohodla po skónczenju skutka symskeje pomocy 1934/35 składnoscź wuził a je žrjedu popołdnju 1.42 hodź. w němskej zenlizji statneho nawjednika NS-ludoweho spomóžerstwa, wjednika hłowneho hamta Hilgenfelda, a jeho zwjazkowych nawjednikow pschijsał a jim swój dźak a zwoje pschipóznasce za dokonjane dźěło wuprajił.

Němski minister dr. Goebbels wjednikej zwjazkowych hamtarjow pschedstajł a potom wo skutku symskeje pomocy rosprawješe. **W swojej rosprawje wón rjekny, so je žo němski lud sašo pschetrjechił a je w druhim lěcze skutka symskeje pomocy hišće wjetšu woporniwoscź wopokasał, hač w lěcze prjedy.** S wuliczenych narodatych darow wuličinja wězowe dary 96 882 000 hr. a pjenježne dary 265 136 000 hr.

Wo wudatych hódnoscźach žu dokładne liczby hakle hač do 31. januara 1935 znate. Potajkim hišće ważnej mězajej pobrachujetaj. Hač do 31. januara je žo wudało: Sa něhdźe 56 milijonow hriwnow halidkow, sa něhdźe 59 milijonow hriwnow běrnow, sa ninale 17 mil. hr. tłuča a muki, sa 11 mil. hr. mjasa a mjasowych konserwow, sa 21 mil. hr. lětschinskich liščikow sa zyrobu, sa 35 milijonow hr. drasty, sa 6 mil. hr. rybow.

Nowy dopokaz sa wožiwjenje hospodarstwa w nowej Němskej a sa woteběranje bjezdźěłkoscze je, so měsesche žo w symje 1933 hišćesce 16 617 681 ludźi sastarach, w symje 1934/35 pak w pschećiwku jenož 13 486 000 ludźi.

Wjednikowy dźak

Wjednik žo na to wschitkim sa wulke dźěło, kiž je žo dokonjało, dźakowasche a jich proschesche, so bychu tutón dźak tamnym milionam wuprajili, kotrejž su pomhale, a nimo teho zyłemu němskemu ludej. Dźěło skutka symskeje pomocy je nazionalsozialistisku Němsku psched zyłym swětom cźeścźało.

K dźakanym złowam wjednik prósstwu hamtarjam skutka symskeje pomocy wuprajł, **so bychu žo w pschichodnej nasymje sašo z zyłej swojej mozu skutkej symskeje pomocy wěnowali.** Pschetož skutk symskeje pomocy smješe też w pschichodze wulki nadawk, so by zhromadnoscź němskeho luda zhubschił. Wjednik hischcze na to pokasa, so by też možno było, z dawkami 300 abo 400 milijonow hriwnow dostacź a tutón pjenjes potom nětkaj rozdźělicź, ale moralny, duschowny a duchowny wuspěch njeby 10. dźěł nětczišcheho wuczinił. Rozdźěl je, hač žo 350 milijonow hriwnow z dawkami swjedźe, abo hač žo tutón pjenjes nawda se sozialnym zwědomjom, se sacźuczom a wutrobu luda.

Wjednik nadźiju wuprajł, so by žo wunoščk skutka symskeje pomocy bóle a bóle powjetschał. Skutk symskeje pomocy dopokasuje, so žo wschitsy zjednoczeni cźujemy w dobrych a złych dnjach.

Na to běchu wjednizy zwjazkowych hamtow skutka symskeje pomocy z hoscźom wjednika pschi wobjedźe w jeho bydlenju.

360 000 mandźelskich požčonkow — 143 000 narodźenjow

Statistiski statny hamt je wuličił, so je žo hač do tónja léta 1934 po zakonju k spěchowanju swjasanja mandźelstwow dožnka 366 178 mandźelskich požčonkow dowolilo a wupłaczilo. W zamžnym cźasu je žo 143 571 dźěcźi w mandźelstwach narodźiło, kiž su žo z mandźelskimi požčonkami swjasałe. Sa tute dźěcźi su žo požčonki spuschcźiłe.

W lěcze 1934 je žo swjasanje mandźelstwow nimo mandźelskich požčonkow też z połěpschenjom hospodarskeho połoženja spěchowało. Swjasanja mandźelstwow su bóle a bóle liczbu mandźelskich požčonkow pschestupowałe. W poslednim schiwórcźlěcze léta 1934 su žo jenož hišćcze na pjaty dźěł mandźelstwow mandźelske požčonki dawałe.

W januarau 1935 je žo 12 927 mandźelskich požčonkow wupłacziło a w 14310 padach su žo požčonki dla narodźenja dźěcźi spuschcźiłe. Liczba narodźenjow w mandźelstwach, za kotrejž su žo požčonki płaczile, běsche w tutym mězacu pěti krócź wjetsha hač liczba mandźelskich požčonkow, kotrejž su žo wupłaczile.

Mjez pjeć mandźelstwami tři bjez dźěći abo na dźěćoch khude

S wunoschkom ludliczenja léta 1933 su žo ważne wunoschći wo žiwótbach w Němskej a wo rozdźělenju starosby němskeho wobydlerstwa shonili.

Mjes něhdźe 14,1 milijonami mandźelstwow, kotrejž žo pschi ludliczenju naliczichu, běsche nimale pjaty dźěł, mjenujcy 18,9 proz., bjez dźěcźi. 23,2 proz. mandźelstwow mějesche jenož jene dźěcźo, 19,8 proz. mandźelstwow mějesche dwě dźěcźi na swět pschinjesło. Dožnka běchu potajtim wjacy hač tři dźěle mjes pjeć, 61,9 proz. mandźelstwow pschi ludliczenju bjez dźěcźi abo na dźěćoch thude.

Najwjacy dźěcźi mějachu mandźelstwa burow a zatarjow. Najmjenje abo dožnka žanych dźěcźi njemějachu pschisłušejcy w industrii, wikowarstwje a zjawnej słužbje. Też pola sastojnikow běchu wobstejnosće jara njepschitodne, pjaty dźěł sastojnikow běsche bjez dźěcźi, wjacy hač połowa sastojnikow měsesche jene abo dwě dźěcźi.

Ludliczenje też na sajimawe waschnje wo starobach mjes wobydlerstwom němskeho stata powucza. S wupadom a woteběranjom narodźenjow je žo starobna pyramida pomału pomjenschiła, letniki doroscźenych a starych ludźi pak su žo sebznjnile.

Liczba dźěcźi nize 6 lět wot 14,6 proz. w lěcze 1910 na 12 proz. w lěcze 1925 a na 9,4 proz. w lěcze 1933 spadny. Też liczba schulskich dźěcźi w starobje 6 hač 14 lět běsche w lěcze 1933 khětro mieńscha hač w lěcze 1910, ale wjetscha hač w lěcze 1925. dokelž žo tehdy njewschźdnje žłabe wójnske létniki wukmutkowachu.

Sa hospodarske žiwjenje je sakładnje ważne, kak wulki je podźěł wobydlerstwa w dźěłakhmanej starobje we pomérnje k zhromadnemu wobydlerstwu. Podźěł 14-hač 65lětnych je wot 63 proz. w lěcze 1910 na něhdźe 70 proz. w lěcze 1933 powtupił.

Hamtske wozjewjenje wo Waršawskich jednanjach

Wo Edenowym wopyće we Warschawje je žo hamtsky wosjewiło:

Pschi zwojim pschebywanju we Warschawje je žo lord Eden pola statneho prezidenta a pola marschalka Pilsudskeho pschijał. Nimo teho je žo Eden wospjet z zwonkownym ministrom Beckom rosrěcźował. Eden je Beckej wo rosrěcźowanjach jendźelskeju ministrow w Barlinje a Moskwje na sakładze sazadow rosprawjał, kotrejž su žo z Londonskim wosjewjenjom 3. februara postajiłe.

Pschi rosrěcźowanjach z Edenom, kotrejž žo w pschećelskim duchu wotmětnachu, je Beck Edenej stejiščcźo połskeho knježerstwa wo praschenjach Londonskeho wosjewjenja a wo powschitkownym internazionalnym połoženju rosłožił. Ministraj běschtaj dpósmakoj, so je jeju rosrěcźowanje, kiž informaziji złuschesche, zwój saměr dozpěło. Wonaj wusčěhnyschtaj, so je pschihódne, so žo wulki twist dźiwajo na pschichodne wuwicze politiskeho połoženja w Europje sakhowa.

Eden do Prahi wotjěł

Lord Eden je žrjedu popołdnju z rosrěcźowanjemi z połskim zwonkownym ministrom Beckom pokraczował. Pschipołdnju wotmě žo žnědanje w jendźelskim pósłanzstwje. Krótko po 5 hodźinach jendźelszy hoscźo Warschawu wopuschcźichu a žo je spěchnym cźahom na puć do Prahi podachu. Połske knježerstwo běsche Edenej salonowy wós stajiło. Minister Bek Edena hač k cźahej schewodźesche.

Kaž žo z Warschawy powě, je minister Beck Edenej nadrobny memorandum pschepodał, w kotrymž je połske knježerstwo zwoje stejiščcźo w schkitanju měra rozkłožiło. Hawaska powěsćerska rosprawja, so staj marschall Pilsudski a zwonkowny minister Beck Edena pschede wschém dźiwkoj pschešwědčiłej, so połske pschećiwjenje pschećiwo zadanju pomozy w sćeżenju rańschich statow na někajkej Warschawskej wotwisnjosći wot Barlina njesałeji, ale ma zwoju pschičinu w wobmyślenjach, kotrejž so jenicźy na połske žadanja sejeraju.

Schuschnigg žada rune prawo

S Wina žo hamtšy powě, so je žo žrjedu popołdnju pod pschedsydstwom swjatkowego kanzlera dr. Schuschnigga ministerska rada na krótke połoženje sešcha. Ministrojo žu nimo wuradowanja běžnych naležnoscźow też wutwarjenje awstriskeje wójerskeje mozy rospominali. Ministerska rada dóndże k pschešwědčenju, so Awstriska na tym wobstawa, so žo jej połne rune prawo dostanje. Trěbne krocźele žo w awstriskim knježerstwje pschitwotuja.

Goering a Goebbels w radiu poręčitaj

Němski sćelak schtwórtk 4. haprleje wot 20 do 21 hodź. z Gdanska manifestazaju dla wólbow do ludoweho zejma w Gdansku pschenjeseje. Ministerski president Hermann Goering budźe rěcźeć. Němski minister dr. Goebbels a zupan Forster žobotu 6. haprleje wot 18 do 20 hodź. w Gdanjsku na manifestazaji dla wólbow do ludoweho zejma porěčitaj. Němski sćelak jeju rěcźi pschenjeseje.

Franccwske brónjenje w lětarstwje

Na kongresu franzowskeho swjasta sa schkit psched lětadami je minister lětarstwa general Denain jako njemóžne pschedstajił, so bychu žo ważne krjedźischcża w Franzowskej ł lětadłowymi nadpadami śnicźić, jeśli žo wschitke krjedźi sakitanja rainje wutrjebaju. Potom general Denain wo wutwarjenju franzowskeho wojerskeho lětarstwa rěcźesche a rjekny, so budże ł nowymi kredźiami móžno, wojerske lětarstwo hacź do kónza tuteho lěta tak wutwarić, kaž žebi to programm dopołnjeła sa tři lěta žadasche.

W lětarstwowym lěcźe žo wożebite alarmowańske naprawy sa schkit městow, druhich krjedźischcźow a dróhow pschiprawja. K tomu je žo stajna wobkedźbowańja powětra w měrowym cźasu wutworiła. General Denain rjekny, so franzowske lětadłowe fabriki ł najwjetschim napinanjom dźełaju, so bychu lětadła nadźełane, kotrejž žu sa schkit Franzowskeje pjecza trěbne. Wobhonjeńske lětadła po tunach je žo pornjo lětu 1933 wo 40 prozentow powjetschił. Lětadłowy radius (kaž daloko móża lětadła bjez pschistajenja leczeć) je žo wot 500 na 900 kilometrow podlešchił. Franzowske honjeńske stafety w blizschich dnjach eskadru najnowischich lětadłow pschidostanu.

Lětadłowe eskadry śmeja jako jenicźke śrjedła ł motorom swižowazu kanonu. To budża zuse lětarske organisazije Franzowskej pjecza sawidźeć. Wobhonjeńske eskadry žo hacź bo poloża žwojeje liczby ł wubjernymi lětadłami sa dweju mużow wobnowja. Stanje žo pjecza wschitko, so by franzowske wójsko w powětrju na kónzu lěta 1935 še žamnymi bronjemi wojowako kaž druhe powětrowe bronje.

Franzowska, kotraž kruce na myśli měra wisa, je runje tak rosžudźena, so žo pschećiwo nadpadam na śwoju njewotwisnosć sakita a na kóždy bombadement ł bombardementom wotmołwi, na kóždy wobeń ł wohnjom. Na femi je žo wo wschelake sakitańske śrjedki postarała. Aktivne sakitańske śrjedki w kraju žo lépje rosbdźela a žo nowocźażnje wuhotuja.

Ministerstwo sa lětarstwo žada nimo sakitańskich śrjedkow, so žo jemu też pschihotowanje sakita psched nadpadami ł powětra w kraju podstaji, w pschipadże wójny pak wschischi roskas nad wojerskim lětarstwom a najwyschischa samokwitosć sa wjednistwo krajneho sakita w powětrju. Pod tuttymi wumjenjenjemi budże žo po zyku Franzowskej pod jenotliwej wolu wobaranje w powětrju móz pschihotowacź a pschewjesć.

Radikalne knježeństwo mjeńšiny w Španiskej

Prjedawschi schpanijski ministerski president a wjednik radikalneje strony Lerroux je śrjedu knježeństwo wutworił, kotrejž je mjeńschinowe knježeństwo na sakładze radikalneje strony, ł kotrehoż pschedźydu je sam Lerroux. Nimo namórnistwowcho, roswucźeńskeho a finanzneho ministerstwa, radikalni wschitke druhe ministerstwa sarjaduja. W Madridże žo wocźakuje, so tuto knježeństwo žyne pschećiwjenje namaka. Wożebje prawizarske strony w pożledním knježeństwje budża žo nowemu knježeństwu pschećiwjeć. Tak drje nowe knježeństwo njebudże dołho wobstacź. S tuteje pschicźiny je statny president dekret podpisał, so žo pobjedźenja schpanskeho śejma na jedyn měsaz pschetorhnu. S tym chże statny president dospjeć, so by nowe knježeństwo snajmjeńscha jedyn měsaz mohło dźełacź.

Přiwótřenje abesynskeho konflikta

Londonski „Daily Telegraph“ ł Addis Abeby powě, so je położenje dla namjesnje śwady ł Italskej dźeń a straschnische. Powěsće wo pschipadach pschi wschelakich namjesnych sastanischczach abeśynskich wojakow rosporjeja o pschezo bywa cźežo, jich wot wotpłaczenja wotdźerżecź. Rus horjenje mjes wojowniskimi splahami w pokrońej Abeśynskej je wożebje wulke. Pschihoty sa wójnu žo sjawnje stawaju. W zyłkim kraju žo wojazy shromadźeja. Powěsći, so je Franzowska pożnyki munizije sa Abeśynsku w Dżibuti sadźerżała, je w Addis Abebje hubjeny sacźišcźi cźinika, błyschi pak žo, so je žo pożnyka někto pschepuschcźiła.

Krótke politiske powěsće

Nowy bolharski wupósłanz w Barlinje. Nowopomjenowany bolharski wupósłanz sa Barlin, dr. Theodor Khristow, je wutoru wjecźor do Barlina pschijeł.

Heinz Neumann žo do Moskwy pósćele. Kommunist Heinz Neumann, kotrehoż Schwajcarska Němskej njewuda, žo do Rusklje pósćele, hdyż žu sowjetske wyschnosće do teho swolile.

Wuhnjeni franzowskeje wojazy žo se žłužby njepuschcźa. Parizske nowiny „Petit Journal“ pišaju, so žo pschichodny sobotu w ministerskej radźe najskerje wobsamknje, so žo wojazy, kotrejž mějachu žo 15. haprleje ł wójska puschcźeć, w žłužbje wobthowaju.

Ze Serbow

W Budyschinje, 4. haprleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Batr „Pjenjez“ ma sotru, tej rěkaju „Starosć“ Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjecźor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer 0, najwyschscha dnjowa temperatura 9 stop. cźopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer minus 2, najnischscha temperatura w nozy 2 stop. cźopłoty po Celsiju. — Nižina žo ł Eanschcheho morja psches srjedźnju Europu do Italskeje cźehnje a žo jara pomalu ł ranju wotłaluje. Wona žo w naschich stronach pschezo hischcże ł lohkim maczenjom wuskutkuje. Pola Jendźelskeje wobschérna wyschina leži. Mjes nižinu a wyschinu žo ł Lodoweho morja symny powětr pschiłakawja a nam naschi powětr studźi. Tohodla je hischcże cźuschiwje hima. Dźenja rano žo žamo žněh dźesche. Sa pschichodne dny žu někto lépsche wuhladły, dokelż pschiłakaw symneho powětra ł połnocy pschestanje. — Jutrje pjatk błónčko 5,29 hodź. schadża a žo 6,37 hodź. khowa. Mježacźk schadża jutrje rano 5,46 hodź. a khowa žo wjecźor 9,55 hodź.

— **Wuhladły na wjedro sa jutrischi pjatk: Bóle mile a spodobnische wjedro.**

*

— **Puczowanje w filmje.** Wječera žo w Budyschej „Krónje“ fajimawy film pokasowasche. W nim žo na jara žwožowne waschnje buch němskeje techniki a organisazije pschedstajeschе. Film wulkim žołam pschihladowarjow njanoscze němskeje semje, w horach a runinje, pschedwjeschе. Wobrazy wo cźilym rataršim žiwjenju wócźło wożebje wotschewichu. Spósnachny derje, kak jene hospodarske wój-

Eden pola pólskeho statneho prezidenta.
Jendźelski lord Eden (na prawej stronje) na wopyće pola pólskeho statneho ministra Mościckeho (śrjedźa). Pschitomny běsche też pólski swonkowny minister Beck (na lewej stronje).

Swobodni

Prěnjotne powědańcko wot Ilsana.

24] (Pokračowanje.)

Napinace bě pak pućowanje přez puste krajiny we wozu z płachtu přikrytym, kiž šěsć wołow cehnješe, po pućach, kotrež ani w najmjeńším na puće motane njeběchu. Dokelž pak ma wšitko swój kónc, jenož kołbasa dwaj, tak też tuta jězba po horcym, palatym pěsku, nad čimž so nichtó bóle njewjeseleše hač baron Eduard. A tak mócnje skutkowaše na njeho, hdyž po přepućowanju dospołnje wupalenych krajinow, hdźež často leżachu běłe kosćowcy zahinjenych howjadłow, přińdże k zahrodze, z pilnymaj rukomaj pěstowanej, hdźež mócne štomišća poskićachu khłódk a wocźerstwjenje. Kwětki a nuchawki kćějachu tu w cyłej połnosći a błyščachu so w tak jasnych barbach, zo je wóčko skoro njeznjese. Wina sylneho rozrósta a bohateho kćenja bě rěčka, kiž drje nětkle tam w lěće, hdyž je w Europje zyma, nic drje tak sylnje kaž hewak přez zahrodu pluskotaše. Njewuprajnu wozbožacu radosć pak začu Eduard, hdyž z wupřestrěnymaj rukomaj jemu napřeco přiběža misijonar a jemu wokolo šije padny, jeho wokošowaše. Dźeržeštaj so kruće, ertaj mjelčeštaj, ale čim wótřišo rěčeštaj wutrobje z mócnym pukotom. Skónčnje rjekny misijonar přečela za rucy dźerżo: „Dźakowano Bohu, zo tu sy“.

„Też ja so Bohu dźakuju, dokelž sym bjez wjetšeje njehódy přišol, je skoro dźiw.“

„Tajkich dźiwow wšak tu nawědźiš nadosć, hdyž budźeš rozumić ze swojimi čělnymi a duchownymi mocami derje hospodarić. Wšo dalše pak přewostaj Bohu Knjezej, bjez kotrehož wole žadyn wroblk z třěchi njepadnje. Nětko pak pój nutř, zo so by wot procha wučisćił a potom so z wopičej, nosohoračej abo krokodylowej pječenju posylnił.“

„Tajkich wosebnych khłóšćeńkow njejsym hišće wužiwał. Njewěm, hač k temu mojeje pjenjeżne srědki dosahnu“.

„Wšak sy z mojim hosćom. A to nic na někotre hodźiny abo nanajwjacy na tři dny, dokelž potom pola was w Europje smjerdźi ryba a hóšć, ale prajmoj: na tři měsacy. Potom hakle poręćimoj, što mohł započeć“.

„Sym sam chcył tebje prosyć, zo bych mohł tu pola tebje prěni čas přebywać a tak sebi rěč přiswojić a lud a kraj spóznać“, rjekny baron.

„Tola z wučerjom rěče ći być njemóžu. Mam jara rozpješenu wosadu hač do wósom hodźin dołoha kosće. A kajke tak mjenowane puće tu su, sy drje sam nazhonił. Rěčnicu a słownik chcu ći požčić, ale hłowna wěc je žiwa rěč. Wšelake wuprajenja njemóže člowjek z knihi nawuknyć, ale ze słyšenja“.

„A kak steji tu z hońtwu?“

„Budźeš drje hišće dyrbjeć wjele přiwuknyć, prjedy hač so zwažiš na słony (elefanty) a lawy. Ale, a to nawuknješ. Hlej tu maš přikrywky lawjace a tygrjace a tamle mój papjerowy koš je ze słonjaceje nohi. To wšitko sym sebi sam dobył ze swojej třělbu. Mój służownik Salin je jara wobrotny a nazhonjeny w hońtwje na dźiwje zwěrjata, k tomu so wobroć, hdyž će junu koža swjećbi; law ći ju zdrěje, zo će wjacy njezaswjećbi. Hlej tu moju ruku!“ — a z tym misijonar wuhorny rukaw košle — „widźiš, zo mam dopomnjeńku na lawa, kotraž ženje njezahdźe. Tajke nješto mózeš prjedy dostać, hač so dohladaš.“

„Nó, widźu, zo sće tu jara darniwi. Ale dźakuje so za tajke wopokazma lubosće. Tola pak sej myslu, zo maja twoji wosadni nětko telko zdźełanosće, zo žaneje žadosće wjacy za člowječej pječenju nimaja“.

„Wobkručić to runje njechcham a też njemóžu. Je hišće tu dosć starych dźědźkow, kotrymž člowječe mjaso jara derje słodźeše. Wosebje njewěrju jich kuzłarjam. Su to woprawdźe ludźo, wo kotrychž sym přeswědčeny, zo maja z djabołom zwiski. — Tu blizko bydli tajki djaboł, Mamba z mjenom, kiž potajnje swoje złóstnistwa wukonja“.

„Njemóžeš jeho wyšnosći přepodać?“

„To dźěn je, zo njemóžu jemu ničeho dopokazać. Lud so jeho boji, wěri, zo może jim na zamóženju a žiwjenju škodźić. Wón wubjernje znaje jědy a z pomocu tutych wotstroni kóždeho, wo kotrymž sebi mysli, zo je jemu pak njepřećelnje zmysleny, pak zwólniwy jeho čorne skutki wotkryć. Dyrbjał po prawdźe hižom dawno na šibjeńcy wisać. Powěda so też, zo je ludźižrać a sebi wosebje mjaso bělych jako jara słódne khwali. Bjeł so před nim na kedźbu!“

„Za to sym ći jara dźakowny, štož sy mi runje prajił. Z tym człowjekom abo djabołom dyrbju so zeznać. Móže być, zo so hodźa jeho potajnosće zwužitkować. Jědy su škódne abo spomóžne, za tym hač so wopačne abo prawje nałožuja. Z Mambu chcu wuskušić, z kotrych rostlinow a na kajke wašnje so připrawjeja a kak móża so jako léki trjebać, to budźe mój nadawk a hdyž so mi to poradźi, wopokazam cyłemu człowjestwu jara wulku dobrotu a zasłužu sebi telko zawěsće, zo mózu swoje žiwjenje zarjadować po swojim přeću“.

„Abo nic! Tući dźiwi maja jara wótry rozum. Mamba će bórzy přewidźi, što chceš, a potom njedam za twoje žiwjenje ani kroška. — Sy mi twoje wobstejnosće wopisał w lišće. Hdyž jón čitach, přińdże mi myslička, hač Bóh luby Knjez njeje tebje na tutón puć dowjedł, zo by po nim kročił. Ale ty čěkaš kaž Jonas, dokelž chceš, zo by so jenož twoja wola dopjelniła. Ale hač budźe to tebi nješto pomhać? Njewěm.“

„Njejsym runje njewěrliwc. Tola sym so přecy na sebje sameho jenož spušćał. A też nětkle hišće čuju w sebi mocow dosć: to docpěć, štož chcu.“

„Widźu, zo maš hinaše nahlady hač ja. Tola to ći praju, bjez Božeje wole ničeho njedokonješ. — Nětkle pak chemoj so k měrej podać. Mam jutře daloko pućować, zo bych někotre šule wopytał.“

„Ja pak chcu přileżnosć pytać, zo bych so z Mambu zetkał.“ Tak so rozeńdźeštaj.

(Pokračowanje sćěhuje.)

midło do druheho pschima, kak móża industrialne pschedewjacza wobstacj, hdyż jim senja dosć wupkodow podawa. Jndustrialne pschiprawy w filmje źwdeżachu wo wyšokim stpodźenku dsenźnischeje techniki a organisazije w dźełacjach a w rosrjadowanju dźełat. Najlubschi sacjischcej dełche tón, kak dełi ratarstwo a industrija ruku sawdawataj k nowemu natwarej naschepo hospodarstwa. Film je tak wulzy powuczacy a na žiwotim dźelu tej dsenźnischim knjeżestwowym prózowanjam žłuži, hdyż prawe srosumjenje za wulke hospodarske prascenja naschepo czaja budzi.

— Prénje poźedzenje Budyšteje gmejnšteje rady je žo saždzenu wutoru po sawjedzenju nowepo gmejnskepo porjada wotmeło. Pschi poźedzenju žo dotalni gmejnzy radzitzelzio a mešchczanzjay sastupjerzo wobdźelichu. Myschschi mešchczanosta dr. Opitz mejesche krótku sawjedzaju rěcź, w kotrejž na sažadzo nowepo gmejnskepo porjada a na krute djerzenje wjednistseje sažady we gmejnskim sarjadnistwje pokasowasche. Wón šoubstawy mešchczanskeju kollegijow proschesche, so bychu jako natwihlna gmejnska rada z radu a skutkom pschi nowotwarje gmejnstwa šobudźełali.

— Denunzjantojo psched statneho rěcznika šlukicheja. Dowěrnik dźela za sakski hospodarsti kraj, Stiehler, je wosiewik, so je w poslednim czasu dyrbjał swěcicz, so je mjes wjele dopitzami, kotrež žo žo wschelakim wotdźelenjam jeho sastojnstwa poźtałe, khěrzy prozenski dźel byl, kotrež žu žo po slonczenju dokładnych wobhonjenjow jako bjesstarkadne pschijkdodzenja wupokasałe. Dowěrnik dźela na to pokasuje, so móh pschecziwo wobstorzenjam, kotrjž žu žo po dobrobnym rosponminanju jako denunzjantojo spósnali, pola statneho rěcznika wobstorzbu poda.

— Waggonowka tyžazeho dźełaczerja pschisitajita. Dźełaczestwo prjedawschepo Buschez waggonowki w Budyschinje žo wutoru dopoldnja we waggonowznej šwjedženstwi šali psched wulkim wótsrerczatom shromadźił, so by rěczał němskeho ministra Heša ſ pschiczinu wólby dowěrnikeje rady pschipokluchało. Prjedy hacz žo pschenježenje sapocza, žo dźełowy wjednik dr. Reichert k dźełaczerstwu ſ krótkej rěczu wobrocži, na to spomina jo, so je žo 1. hapreje moht tyžazy dźełaczer pschistajicz. Zyke dźełaczerstwo hromadze ſ pschitajenzami hamo ſ 1150 wosobow wobstejí. Tyžaztemu dźełaczerjej pschi tejle składnosczi nahladny pjenjes pschepoda. Wón budże dostawarjej, kotrzy je dołhi czaż bjes saštužby hył, żara witany. Dźełaczerjo ſ wulkim wjeselom wo tym rěczachu, so je dźełarnja wjele skasankow dostała. Swjeselaze je, so je wulki dźel skasankow ſ wukraja došchoł.

S **Khelna.** Njedźelu 7. hapreje wjeczor ½8 hodź. budże w Schiitzez hoschczenzu wulka šerbska shromadźizna. Rěczi wjednik Domowiny k. P. Neido wo: Sserbja a nowy czaż. Kóždy njech tam pschińdże, so by tutón pschednosczi złyschał.

S **Dźěžnitez.** Njany skutk w smužle ludoweho shromadženstwa a sežylnienja młodžiny je firma Hermanna Raußendorfa w Dźěžnitezach dokonjała. Dźełowy wjednik Herm. Raußendorf bě se 17 wucžobnikami na tydzeń k symikemu sportej do Krkonoschow wotjeł, so by jim nowu móz a wjeselosczi sa dźeło dał. Pjenjezne wudawki je firma pschemsacka.

Se **Zicjenza.** Žałostne njebožo je žo wutoru popoldnju na tudomnym dwórnischczu stało. Jedyn študnjer ſ Hodźija mějesche żelesnu wódnu plumpu wobnowicz. Żelesniski dźełaczer Nacka ſ Noweje Wsy, sežiwjeł wjeledźěczneje zwójby, dyrbjesche pschi tym pomhacz. Chżnu wjele metrow dołhu zmatu roku horje ſcžahnycz, kotraž bě ſ grocżannym powjazom k żelesnej żerdźi, prékl psches studninu dźeru położenej, pschiwjasana. Nacka ſ lewej ruku do żetle grocżaneho powjasa pschimny. Nadobo cżežka żelesna roka wróczo sjedże a żetku sacżeże. Sa wokomik běchu wobžarujomnemu dźełaczerjej schtyri porsty leweje ruki wotrěsnjene. Lékař žo hnydom telefonisy sawoła.

S **Hulki.** Wobkhodżeńja městneje župy němskeje dźełowele fronty je žo w domje pjetakšeho mischtra stronarja Bjarscha w Hušaj sakožika. Sarjadnistwo městneje župy je nětko porjadne šłužbne a rěczne hodźiny pschiprawiło, kotrež žo kóždu wutoru a pjatk wjeczor wot 6 hacz do 8 hodźin wotměwaju. W tejle šłužbnej stwje je žo tohorunja wodżeržowo gmejnskich wólbow samělczilo.

S **Demjan.** Nascha gmejnska hoštwa je žo saždzenu tydzeń sjawnje pschenasała. 59 žobustawow hoštwinskeho druzżiwa bě žo sejchło. Jako žadżerjej běschtaj jenoż dwaj hoštwjerjej pschisiłkoj, rěsakar Hultich ſ Djedżan a hrabja Schall-Riaucour. Tuiomu žo hoštwa pschenaja.

S **Bukez.** Wczera roszżohnowa žo nascha wješ ſ njeboh wopschichim wuczerjom Janom Kchižanom, kotrehož běsche Bóh Wšemócny tak njenadżiny k żebi swołał. Schulste dźěcži ſ wuczerjemi a schulske pschedstejicżerstwo, wokadne šerbske towarstwa ſ khorhoju a wjele wobsadnych sejdże žo krótko po 1 hodź. w bydlenju jemrětcheho, so bychu jeho do zyrkwje pschewodzeli a tam žo ſ nim roszżohnowali. Wjeršni wuczerjo a też šerbske towarstwo sanjeżechu jemu posledni posstrow na puczż do wěczneje cże. Knjes kantor Lodni spominasche pschi jeho kaschczu na jeho sakłužby jako wuczeł a pschedbžyda šerbskeho towarstwa k Sahrodnik dźakowasche žo tutomu dobremu žynej šerbskeho ludu za jeho zwěru. Pschi tym położischtaj rjanej wěnzaj. Też zyrkwinske pschedstejicżerstwo a NSDB nimo druhich wěnzaj skożischtaj. W zyrkwi wukonjeshe roszżohnowanske wobrzadny k. farař Mjeńwa. Na to kaschcz ſ cżélnymi powstankami wotwjeseshu do Budyschina na Tuchoń, hdżež jeho wulka žyła pschimwuznych a wobežje wuczerjow k poslednjemu měrej pschewodżeshe.

S **Malešecz.** Blížschu njedźelu Judika žo film „Zinzendorfstwo šchule w Małym Wjelkowje“, kiż žiwjenje hólczeje a holczazeje schule, tam žoobom ſa wo-cżehnjenje ſa hospodarstwo w domje a wědomostnu ſpżěkanoſcź kłużazeje, pschedstaja, psched naschej wobzadu pokasuje. We wobłuku wobsadneho wjeczora a se sa-mnjełta Palmarumskeje konfirmazije žo sa młodżinu a starschich wobeje žiwje pschedstaja, kak ma žo w tanischimaj, też wot wonka — też wot Sserbow — wopytanymaj wuštawomaj (też ſa starschich žynow a wotroczaze dźowki wobeje khcheczijanske wocżehnjenje žadnych starschich) we wuczerni a swonka žiwjenja a wocżehnjenja młodżinu. Wobrazy, wot fotografa Lehnerta w Budyschinje ſhotowjene a pschedwjedżene, žu žo we Małym Wjelkowje a na druhich městnach pschedwjedże, a je wocżakowacz, so žo Sendżiz žurla ½8 hodź. wjeczor ſ wobzadnymi a hoschemi napjelni, wobeje dołkeż je sastup (sa konfirmérowanych 30 pj., starschezu w hromadze 50 pj., a njekonfirmérowanych 15 pj.) sa kóždeho ſmóżnjene. Pódlanski film a rěcź każ pschednoschki młodżiny na wocżehnjenje žo pocżahowaze budżeja też žłużicź sa wocżiwjenje tohole wjeczora, kiż je ſ wobzadnymi wot kapaku nascheje wohnjoweje wobory pschewodżanymi spěwami wobrubjeny.

S **Njeswačzidła.** (Jaine dźěła.) Tudomny Schulig hat pornjo prjedawschim létam prawje žamotnje wopuschczeny leżesche. Kóżde léto, hdy by ſyma wutrajna była, by na jeho ſwětłym lodże nascha młodżina se ſankami po nim hanjała abo na ſmykacżach ſwoje khumschtny pokasowała. A hdy by žo nałeczo pschibliżiło, by wona na nim tak domjazena była, so by jej cżežko było, žo wot njeho dźěcz. Mjes tym by žo mjehki lód hižo strachnje ſhibował, a hólzy a holczata hischcze krucże teptajo ſhromadnje po nim běhałe a žo chrobleżo juſtałe, hdy by žo lód pod nohomaj kuſkajo a pikota,o czumpaf a tſchašk. Po waschnju dźědow a nanow tomu „cżumpawła“ rékachu; pschetoż ſ prawótzow žu tele sawjeseljenja po nětczischeho cżasa pschescheże. Létża pak bě tole wjeżele do błóta padło. Bě rybak žnadź po wulkim naſymkim łoienju rybow sabrk wobu pschipuschczicź? Cżehodła błóczischczo morwe a puste leżesche? Kónz januara pak žo pocża pschi Schultzu hacże žiwjenje hibacź. Dźełaczerjo pschińdżechu, schėny žo do hata kładżechu, po kotrychż powróczne kary jěchdżachu, so žo dsasche, so je žebi dźełowa šłužba tam městno sa nuſowy twar wubrała. A potom pocżachu na dnje hata rycź a hrjebacź. Kary žo ſ błótom pjelnjachu a wjazy krócź žo kolije pschepołożichu. Hacź runje je hatne błóto sa rybaſtwo ważne, dołkeż w nim ryby wjele zyrobu namakaju, bě nusne, hat wuczišcicź. Sajimawe bě, pschthżabowacź, na kak praktiſke wałchnje žo tole dźěło pschi wumělczu sałożenym hacże cżinjesche. Najwjazy kedżbliwosciе pak žo wobtwjerdżenju hatoweho brjoha pschiwobroczeſche, pleczenju wittow. Njedaloko mjes žobu žo koliki do hatoweho dna bijachu, wokoło kotrychż dźěłaczerjo pleczišnu wittow wijachu, so žo próżdny hat nazjed rybowej hadżenzy runasche. Nusne běsche też, pschiběh Pančzičanſkeje wody ſporjedżicź. Pschiběh dyrbjesche žo powuscicź, dokeż bě ſtrach, so by ſewak jena liva pschi pschibrjożnym puczu je ſwojej cżežu na tutym městnje haczenje wottłóczika. Schwarny a cżisty nětko Schuliz hat sažo psched nami leżi. Ale też w ſarſtim hacże, kotryż każ Schuliz hat tohorunja knjeſtwu ſłuſcha, je žo hižo dźeło sapoczało. Wicho hromadże budże sa wurjedżenje wobeju hatow nětkhże 16 njedżel dźěła trjeba. Dokeż žo kóżdy tydzeń ſčěkcź dnjow dźěła, to w pschereżu 900 dźěłowych dnjow wuczinja, schtoż je ſwjeżelaze saradżenje dźěła.

S **Němzow ſ Wožłobowy automobil ſ Kulowa je na domoſpuczu ſ Němzow do schożejoweje tischki (kantjena) sawadżiwschi, žo do pschérowa walik. Dwě nutska žedżjacej wožłobje, muż a žona, bo lobko franischczej. Wožłobkodżeny automobil dyrbjachu do Wojerez wotwjez.**

S **Rěcży.** Wutoru rano wokoło 5 hodź. w brózni tudomneho fahrobnika Hirta wobeł wudhyri. Pschi deschczjotym wjedrje a że spěschnym haschenjom wobnjowego wobory žo wobeł na brózni wobmjefowa. Jenož dźěł brózninje tšchi je žo spalił. Kak je wobeń nastał, njeje znate.

S **Kumwalda.** Na żelesniskim sastanischczu w Sdrjedżnim Kumwałdże wožłobowy cżah wot nenadżiwa pschińdżo do sapschaha sraſy, kiż dołhe drjewo wjeſ. Sapschah kluschesche burej Greibigej je Ssupowa. Drjewowy wóz žo rosbi, też lokomotiwa žo wožschkodži. Ludźo a konje žo njeſtranichu. Cżah je ſapodżejnom dale jědżesche.

Přilopk

Dla lichowanja pschi pschenajeczu žo do schkitajeje jatby wsaċ.

Sakſki minister šnutskownych należnoſczow je dźełarja twarſkich kaſchczow, khěžerja Engelberta Neuberta, bydlazeho w Borštendorfu, dla lichowanja pschi pschenajeczu a dla njeſocjalneho poczinjenja pschecziwo podružnikam do schkitajeje jatby wsaċ dał.

Hróſbny njeſkutk w bayerskim lěsu.

Sstrjedu dopoldnja žo w Dabergu njedaloko Furtha w lěsu we Weberez statoku, kotryż šamotny na kuzy ſteji, žadławeho njeſkutka dohladachu. Wožłobdżeńku, 80lětnu žonu, jejnu 44lětnu dźowku a dźowczyneho 18lětneho žyna ſkónzowanych namakachu. Dom bě wurubjeny a ſtót wotehnaty. Njeſkutk je žo najſſerje hižo njedżelu ſkutżił.

Pschezo nowe pschešmykaſke lejcze.

Zkoniczy ſe Sieſa žu nowu pschešmykaſku leſcź wuſtajeńſi. Na Aachenſko-Monſchauſkej żeleſnizy bliſko Njeſbjeſkeho Rékła dwaj pschešmykarjej ſ jědżazeju czaſa wuſkoczijſchtaj, hdyż czaſ pomału po ſawinjenju jědżeſche. Wdyż chżichtaj pschešmykarjej po lětnej ſchczežy nimeju pschekroczież, jeju ſaſkapichu. Pschi nimaj 10 000 zigaretow, 13 000 kopieńkow zigaretowepe papjery a 10 puntow drobneho kraneho tobaka namakachu — Pola Seleneho Duba nětkhżich pschešmykarjow ſ 3300 zigaretami, 75 puntami koſeja a 6000 kopieńkami zigaretoweje papjery lepichu.

Sjejd katolikow w Prazy.

Każ wubjerk ſa powschitkownu sjejd katolikow Czeſkoſłowakſkeje wołjenja, smeje žo lětża w junilu powschitkownu sjejd katolikow Czeſkoſłowakſkeje w Prazy. Pschi nim žo katolikoja ze wschěch dźełow kraja wobdźela. Parižſki arzybiſkop, kardinal Verdier, a Winiti arzybiſkop, kardinal Jnnitzer, ſtaj pjeża hižo ſlubiłoj, so žo pschi sjejdże wobdżelitej.

Schpaniſka zyrkej žo wotpakita.

We Villaluſe pola Zamorry je žo zyrkej ſ wohnjom docżiſta ſniczała. Woheń, kotryż žo na ſuhodnu radniju a ſchulu wupſchestrě, je khětru ſchkodu nacżinił, dokeż

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 4. hapreje 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,93
1 jendželski punt	11,925	100 českosł. krónow	10,40
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,42

Barlinſka burſa ſ dnja 3. hapreje. Na wczerawſchej burſy žo ſałożeńſke nakupje ſe ſtrony publika dale njeſkutkowachu. Mjes tym ſo njebeſ pschi ſapoczatku mėnjeſnje zyle jednotne, mózachu žo w dalſchim běhu ſchcelake powyſchenja pschecżijſchczecż. Hódnoty, kotrež běchu na ſpoczatku tydzenja khětro poſtupite, ſo nětchto mjenje wobtedżbowachu, akżile, kotrež běchu dotal ſanjerożdżene, pschicżahnychu. Naſtork dawaſche wobeże žylny poſtup nalutowankow pola nalutowarjow a też žylne wurjadne powjetſchenje dźěła w awtowej induſtrji. Na rentowych wikach běſche cżicho.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na Barlinſtich žitnych wulkowikach njeje žo w zuſku nicżo pschemėniło. We khlěbowych žitach je poſtichenjow dość, dżiwajo na naſraſchowanja. Młyny maja dale ſajim jenoż ſa poddżiſche dodacże a jenoż ſa najlépſche drużiny. Rożka je mózno w provinzy też po waggonach běżnje wotbycż. We wowżu a pjawanſtkim jeczmjenju njeſłu žo poſtichenja ſ prénjeże ruki poſłyſnikże. Sa dobre jeczmjenże ſa pjwarńe je dale ſajim. Na mukowych wikach njeje pschemėnjenjow.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnaŕ

pschenżu W 8: 11,5 hr., W 9: 12,50 hr., rożki R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — jeczmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowża H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.,

Někotre płaczišny ſ Drjeżdżanſkich wikow.

Kaczaża 2—4 hr., kury, ſtare 2,50—3,50 hr., młode 2,50—4 hr., hołbje 60—1,10 hr., ſkaczi, ſarężane 1 hacz 1,10 hr., kury, ſtare ſarężane 75—90 pj., młode ſarężane 1—1,10 hr., karpy 1 hr., ſchczuki 1,20 hr., tiny 1,60 hr., jabłuka 15—55 pj., běrny, zentnaŕ 3,30—3,80 hr., po puntach 4—5 pj., jědżna łoboda 13—15 pj., zybla 15—18 pj., kŕen 70 pj., ſołotej 10—30 pj., běły kał 9—10 pj., cżerwjeny kał 20—25 pj., ſyrowy kał 20 hacz 60 pj., pětrſchilka 10—12 pj., tapunzki 30—40 pj., rjerwjeń 30—35 pj., butra 1,42—1,52 hr., jeja 9—11 pj.

Drjeżdżanſke ſtótne wiki.

Na ſtótnych wikach ſtejachu žiwa žiwina na pschedań: 15 wołow, 8 bykow, 29 krunow, 46 cżelatow, 96 wowżow a 445 ſwinjow. Pola howiażeho ſtotu a wowżow je wobkhod hjes wuſnama. Cżelata maja dobry wobkhod a płaczišny nėſchto poſtupuja. Swinje maja ſpŕeni wobkhod po žamžnych płaczišnach każ minjenu pondżelu.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolljowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hrivnje.

	3. 4.	2. 4.		3. 4.	2. 4.
Pšenica	211,0	211,0	buny	13,7-14,2	14,0-14,5
rožka	171,0	171,0	weka	13,0-13,5	13,0-13,5
jačmjeń now.	—	—	módre łuniny	9,50-10,2	9,75-10,5
jačmjeń, nat.	—	—	žołte łuniny	14,2-14,7	14,5-15,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22 90	22 90	such. truhanč.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	běrni. kruški	9,05-9,15	9,05-9,15
ržane „	10,19	10,19	syno, 50 kg		
rapa			rżana sloma		
hróch, Viktor.	25,0-29,0	25,0-29,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	21,0-22,7	21,0-22,7	jačna „		

Płaczizna za pschocy za wupłodżenja 8: 203.0 9: 205.0
Płaczizna za rožku za wupłodżenja 8: 163.0 11: 167.0
Płaczizna za jačmjeń za wupłodżenja 7: 163.0 9:168.0
Płaczizna za wows za wupłodżenja 9: — 13: 166.0

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleť a za nawašticki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišeć dr. J. Cyž w Budyšinje. D.A.II. 1935: 2283. W tu khwilu tarifna lisčina čo. 8 płaći.

Wobrazy podawa Fodoreka wobrazowa słužba.

ßu ßo mjes druhim wumělše pokłady w zyrkwi ſ płomjenjami ßežrałe. Policija mění, ßo ßu ſnaczi arnarchiſtojo woheń ſałożili.

64 morwych ſchi Muldenſkim rosbuchnjenju.

Po dalſchich powěſczach wo rosbuchnjenju w Muldenſkim arſenalu (w Mandjuſtej) ßu hacź dotal 64 morwych wutkowali. Rosbuchnjenje bě tak ßylne, ſo ßu někotrych morwych dwě mili dale arſenala namakali. Japaniſka policija je 13 muži ſajała.

Na jenej kupje w „Cichim morju" zawutlili

Franzowſka konſerwowa twornja bě na ßamotnej njewobydlenej kupje w Cžichim morju, wokoło njeje je wjele rybow, ßwoju filialku wotewrika. Cžerßda pſchiſtajenych ßo tam ßašndli a natwari wulki ſkład, hdžeź ßo poźiwadła thowachu. Wyſche teho jěſdźeſche parnik „Auſtral" porjadnje mjes tutymi kupami, kiž ſkładnicžkźo pſchego ßašu ſ poźiwadłami pjelnjeſche. We februaru 1930 wudyri nadobo woheń, kiž thwatnje wokoło ßo pſchimaſche a zuły ſkład ſnicželi. Na dobre ßboże leżeſche proviantny parnik, kiž pak bě ßo hižo wupróſdnił, pſchi brjoßu. Tak móżeſche najwjetſcha dźěl wobydlerjow pſchiwiſacź a na krutu kraj dowjeſcź. Jenož ßydom wołobow tam ßwoſta, mjenujzy pjecź bretonſkich rybakow, ßona jeneho rybaka a domorobny ſ kupy Madagaſkara. Dyrbjachu wſcho do rjada ſtajicź a twornju ſaſtarać. Dla ſežiwjenja ßej ßanych ſtaroſcžow njeczinjachu, rybow bě w morju doſcź a ſa wotmĕnjenje we jědźi mjeſeße ßo parnik „Auſtral" ſtarać, kiž mjeſeße ßo ſa tſi mĕßazy, potajkim kónz meje, ke kupje wrócźicź.

Póbla ſkładnicžkźa běchu ßo też bydlenja ſ wohnjom jara wobſchkodźiłe a dokelž na kupje drjewa njenamakachu, ſo móhli ßej nowu khěžu natwaricź, běchu tuczi ßedmjo wſcheм njewjedrom a palazemu ßlónzu wuſtajeni. Hižo po někotrych tydźenjach ßadachu ſa wotmĕnjazej jědźu.

Liczachu dny hacź do nawróta parnika „Auſtrala". Pomałku wlecžeſche ßo cžaß. Słónczníe kiwaſche dźeń wumóżenja a ſ wjeſchka hory hladachu ſa parnikom — ale nad wobſorom njepokaſa ßo žana mróczeł kura.

Naſajtra njedoźdźe parnik. We wulkej ſtaroſcži cžakachu dny a tydźenje.

Po cžaßu ſkhorichu wſchitzy na ſkorbut (dźaßnowy hnitź). Mužoło, kotiž běchu dźeń wote dnja do morja jěſdźili po cžerſtwe ryby, njemóża ßłaboſcže dla wjazy wjeſłowacź. Nětko ſacžachu hłód na kupu. Cžłowječe tutych wobchi, na kotreź bě jich firma ſabyła, njehodźa ßo wopiſacź.

Seſthnychu hacź na koſcžowz

a tſjo rybazu wumrěchu ſa ßobu na ſcžěhki ſkorbuta.

Spoczatk dezembra 1930 pſchiſtaji parnik „Auſtral" k brjohej. Muzſtwu ſjewi ßo załoßny wobraz: Pſchi brjoßy pódła wotpalenych hětow leżachu tſjo hacź na koſcžowz ſdrjeni cžłowjekoјo — muzſikaj a žónſka. Běchu drje hiſchcže żiwi — ale njemóżachu ßo poſběhnycź. Dyrbjachu ßo na noßndłach na tódj donjeſcź. Trjebachu wjazyłětneho wotkładanja, prjedy hacź ßo ßašo trochu ſhrabachu. Dźeńßa ſteja jako ſkórźbniзy pſchecžiwo njeßwĕrnej firmje pſched ßudom.

SSsudniſke jednanja drje hiſchcže traja, ale njeje cžežko, wukóncź wobſkórźby dopředka prajicź. Firma budźe tutym tſjom cžaß żiwjenja rentu płacźicź dyrbjecź. Wyſchina prěnjeho ßudniſkeho dnja bě pſchecžitanje dźeńnika jeneho ßemĕtcžeho rybaka. Tam rěka mjes druhim: „Wječera wemrě le Brunou, jeho żona pocža wołacź . . . We ju ſakłyſchał, dokelž jemu ſtupichu ßyły do wocžow. Jeho wuſcže ſchepłaſchtej „hiſchcže njemrěju". Cžakałche pſchego hiſchcže na pſchijěſd parnika . . . "

Budyske ſtawniske powěśće

ſrjedu 3. haprleje 1935.

Narodźiłoj ſtaj ßo: 31. 3. Williјej Schaffrathej, geometrej w Eiſenachu, dź. — 31. 3. Doże Fryzej Krawſy, dipl. ratarjej w Nožaczizach, dź.

Wumrěłje: 3. 4. Richard Eduard ſ Broen, formaŕ, 35 lět. — 2. 4. Marja ſwud Melcherowa rodź. Hejduſchkej, invalidna rentnarka, 83 lět.

*

Stawniſke powěśće ſ druhich woładow.

Wumrěł: Heinrich Niehor ſ Běłeje Wody, 71 lět.

Radio

Pjatk 5. haprleje ßo ßłyſchi.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6 wjeſeły rańſchi konzert. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdnišchi konzert. 14 wſchelakoſcže. 16 popołdnišchi konzert. 19 a nětko je ßwjatok. 20.15 hodźina naroda (Wilhelm ſ Humboldt).

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5.50 ſa burow. 6.15 taczeł. 6.35 rańſchi konzert. 11.45 ſa burow. 12 pſchipołdnišchi konzert. 14.50 ſa žony. 16 konzertna hodźina. 17 popołdnišchi konzert. 18.20 k ßwjatokej. 21 operettowy konzert.

Hiſchcže ważne ſ dnjoweho programma. Hamburg: 21 ptačzi kwaſ. Köln: 21 ſabawny konzert. Mnichow: 19 wječzorny konzert. Warſchawa: 19.35 ſpĕwy.

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina.

Städtiſche Freibank Bautzen.

Freitag, den 5. April 1935: 14—16 Uhr für die Nr. 851—1000 und 4001—4250; Sonnabend, den 6. April 8—10 Uhr für die Nr. 4251—4600

rohes Rindfleiſch Pfd. 30 Pfg.,
rohes Schweinefleiſch Pfd. 35 Pfg.,
rohes Kalbfleiſch Pfd. 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Die Ausgabe der Reichsverbilligungsſcheine für Speiſefette für die Monate April, Mai und Juni 1935 findet im Landhaus, Schloßſtraße 10, Erdgeſchoß, ſtatt.

I. Für Invalidenrenter und Invalidenwitwenrenter: Buchſtaben A—L Montag, den 8. 4. 1935, ½8—½12 Uhr Buchſtaben M—Z Dienstag, d. 9. 4. 1935 ½8—½12 Uhr.

II. Für Invalidenwaiſenrentner, Unfallrentner und Empfänger von Renten der Angeſtellten- und der Knappſchaftlichen Penſionsverſicherung und

III. a) für Empfänger von Vorzugsrente nach dem Anleiheablöſungsgeſetz;

b) für Perſonen, deren Lohn- und ſonſtige Einkommen den Richtſatz der öffentlichen Fürſorge nicht weſentlich überſteigt;

c) für kinderreiche Familien mit drei (bei Witwen mit zwei) oder mehr unterhaltsberechtigten minderjährigen Kindern;

d) für Anſtalten oder öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege für die in ihnen in geſchloſſener Fürſorge untergebrachten Perſonen;

e) für Anſtalten und Einrichtungen der öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege, die in halboffener oder offener Fürſorge Minderbemittelte bekömmen:

Mittwoch, den 10. 4. 1935, ½8—½12 Uhr.

Vorausſetzung für den Bezug des Reichsverbilligungsſcheins iſt, daß die beſtehenden Beſtimmungen erfüllt ſind, insbeſondere Bedürftigkeit vorliegt.

Empfänger, bei denen die Vorausſetzungen für die Gruppeneinteilung nach I, II und III gegeben iſt, erhalten den Reichsverbilligungsſchein nur einmal.

Die Abgabe der Fettkarten erfolgt:

Zu I und II nur gegen Vorzeigen der Poſtausweiskarte und des letzten Zahlungsanweiſungsabſchnittes;

zu III nur gegen Vorzeigen des letzten Zahlungsanweiſungsabſchnittes, Einkommensnachweiſes, Familienbuches und Belegungsſtärkenachweiſes.

Vor mißbräuchlicher Verwendung des Bezugsſcheins, insbeſondere auch vor Weitergabe deſſelben an Nichtbezugsberechtigte wird dringend gewarnt.

Stadtrat Bautzen — Fürſorgeamt.

In dem Konkursverfahren über das Vermögen des Landwirts Friedrich Ludwig Wolfgang Bieth in Truppen bei Königswartha Nr. 9 wird zur Beſchlußfaſſung über die Einſtellung des Verfahrens mangels Maſſe und zur Anhörung der Beteiligten über die dem Verwalter zu gewährenden Vergütung, Termin zur Gläubigerverſammlung und zugleich Schlußtermin auf Freitag, den 12. April 1935, nachm. 4 Uhr, vor dem Amtsgericht Bautzen — Saal 141 — anberaumt. Dieſer Termin wird mit dem am gleichen Tage in dieſem Verfahren ſtattfindenden Prüfungstermin verbunden.

Bautzen, 29. März 1935. **Amtsgericht.**

In das Güterrechtsregiſter iſt heute eingetragen worden, daß die Verwaltung und Nutznießung des Landwirts Hermann Paul Heine in Preititz 24b an dem Vermögen ſeiner Ehefrau Marie Martha geb. Martin durch Ehevertrag vom 18. Februar 1935 ausgeſchloſſen worden iſt.

Das Vergleichsverfahren zur Abwendung des Konkurſes über das Vermögen der offenen Handelsgeſellſchaft in Firma R. Zimmermann in Bautzen, Strehlerſtraße, iſt infolge der Beſtätigung des im Vergleichstermine vom 22. März 1935 angenommenen Vergleichs durch Beſchluß vom 29. März 1935 aufgehoben worden.

Bautzen, 29. März 1935. **Amtsgericht.**

In der Stadthauptkanzlei (Rathaus 1. Stock) liegen vom Reichsgeſetzblatt Teil I die Nrn. 21—37, Teil II die Nrn. 1—18, und vom Sächſ. Geſetzblatt die Nrn. 5—7 innerhalb der nächſten 14 Tage zu jedermanns Einſicht aus.

Bautzen, 3. 4. 1935. **Der Oberbürgermeiſter.**

Towaſtwowske powěſtniki.

Drježdźany. Sſerbſke towaſtwo „Cžornobóh" ſmije ßobotu 6. haprleje ßwoju mĕßacznu ſhromadźiznu pola frajana Merle w hoſcženzu „Eliſenhof" na Eliſenſkej dróży 69. Wſchitzy chżyli na nowu mĕtnoſcź ſkhadźowanja kedźbowacź. Pſchedsydſtwo.

Khoćebuz. Delnjołużiſka „Maśica" ma njedźelu 7. haprleje zeńdźenje w Khoćebnzu, a to w 15 hodź. wopyt mĕśćanſkeho muſeja (am Neumarkt), pod wjedźenjom muſejownika k. konrektora Kruže; potom zhromadźizna w „Dubje", Barlinſka haſa, z přednoškom wo ſerbſkim nowinaſtwje.

Lichań. „Serntcžka" ſpĕwa ſchtwórtk wjeczor we 8 hodź. pola Wolfeż w Huczinje. Wſchitkich wutrobnje pſcheproſchuje dirigent.

Porſcy. Serbſke towaſtwo „Swĕra" ma njedźelu 7. haprleje pop. ½3 hodź. ważnu zhromadźiznu, na kotreź budźe wjednik Domowiny přitomny. Tohodła je kóždeho ſobuſtawa winowatoſć, zo přindźe. Hoſco ſu nam lubje witani. Předsydſtwo.

Ssowrjezn. Towaſtwo „Podcžornobóh" ſmije njedźelu 7. haprleje pop. w 3 hodź. pola Palerjez w Ssowrjezach mĕßacźne poßedźenje. Pſchednoſchk je pſchilubjeny. Pſchedsydſtwo.

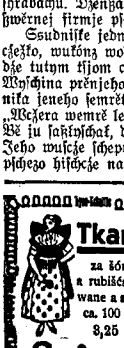

Tkaniny
za žórcuchi a rubiśa, wušiwane a ſmuhate, ca. 100 ßěroke 3,25 4,75
Schaaf

Budleſnje, lĕhanje,
kuchinje, pólſtrow. twory atd.
ſenotliwe meble kupjeće tunjo pola
P. RUBELA Mužak. dróha 4
Rĕći ſerbſcy!
Mam ßwoju pólſtrowarnju.
Mandźeloſk poßčonki přijimam

Míele 80.— hač 135.— hr.
prochsrĕbak
Dóſtaće we wotſtadn. wobſchodach

Frišerski wodkhod
derje zawjedźeny, ſo přenaja
Rölka,
překupc we Worklecach
10 mjeńšin zdala Smjeckeſanſkich kupjelow.

Pytam k 15. haprleji abo 1. meje 1935
ſpuśćomneho
pohońca
bur Delan we Wětenčy

Meble
a pólſtrowane twory
poruča po najnižšich pładźiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózow. haſy 15
Sym Serb!

Groćane pletwo
kałačkaty a wuſpinow. grót
Alfred Jannasch
želeźowa wikowarnja w Budyšinje na Serbſkich hrjebjach 2

Wosebite poſkićenje! Zaso wulka dźělba dobr. těſanych kołow na ſkładźe! Wuwzaſne płaćizny! Z rukowanjom! Tanjo!
Mužace kola z wyſokej powětr. wobruču wot **35,00** hr.
Žonjace kola z wyſokej powětr. wobruču wot **37,00** hr.
Mužace kola z ballonowej wobruču wot **40,00** hr.
Žonjace kola z ballonowej wobruču wot **44,00** hr.
Zakrowmaſne wuwjeſenje **4,00** hr. dróžke!
Wſě wonyt ſo wupiſeny pola **Salma w Dźěžnikecach** w Industrijowym dworje

Khartki
(ſerbſke a nĕmſke)
ke konfirmacijí, k ſwjatemu woprawjenju, k ſwjatym dnjam, k narodninam, k ſlubej a kwaſej, k ſlĕbornemu a złotemu kwaſej, žarowańſke a k druhim přileżnoſćam
w Serbſkej knihafni w Budyšinje

Sadowe ſtomy
Janſkojabłonowe wyſoke **Róże wĕch družin**
kosmačkowe ſ kefki poſkića
Jakob Delenk
Róžowe zahrodniſtwo w Budyšinje na Wuriſkim puću
Skazanki móžeće też pola Jana Delenka w Khróſćicach wotedać

Dźenſa nowa
Berliner Illuſtrirte
dóſtanjeće w Serbſkej knihafni abo ſkazajće ju ſebi pola dowĕrnikow „Serbſkich Nowin"
Jenož **20 pj.**

K nalĕtnjemu wusuwej
poſkićam wšě družiny
hnojidłow, wusuwow a ſymjenjow
Tohorunja doporučam při potrj.bje ſwój wulki ſkład
wuhla, koksa a drjewa
Albert Paatz w Kamjencu w Holſtrowie
Telefon 724

Kedźbujće!

Hižo nětko dyrbiće na to myſlić, ſo jutry ſu blizko. Poſkićujże prawy čas **waše twory a waše dźĕło.**
Hižo nětko přijimamy
nawĕſtki
naših wjeſnych překupcow a rjemjeſlnikow. Teſ naši hoſćenčarjo ſebi zwěſća prawje wjele hoſći z nawĕſtkom
w jutrownym čisle
„Serbſkich Nowin"

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na póšće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bosćencańske 4 pjenjezki. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 81 | Budyšin — Pjatk 5. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Ministerski president Goering w Gdansku rěčał

Schtwórtk popołdnju je ministerski president general Goering do Gdanska pschijeł. Psched tym běše po gdańskim kraju jěchało wschelake wójsko wopytał. Twarjenja běchu z thorhojemi wuzdyschene a wobydlerjstwo ministerskemu presidentej holdowaschе. Na historiskich Dolhich wikach w Gdańsku cześtne wotdźelenja gdańskich formazijow ministerskeho presidenta offizielnje witachu. W historiskim Artuźowym dworje senatowy president Greiser ministerskeho presidenta zwjatočnje powita. Ministerski president jo jemu wutrobnje dźakowaschе a rjekny, so je na swojej jěsnje spósnał, kak wobydlerjstwo zwěru swoje ludstwo haji. Po powitanju ministerski president Goering z wjednikami stronow w Gdańsku a wjednikami knježerstwa pěschi stare halli města Gdanska pschenđže.

Wječor we 8 hodźinach ministerski president Goering w sportskej halli psched wobrěkej thromadźiznu nimale dwě hodźinje dołho k tamnjchemu wobydlerjstwu rěčeschе. We swojej rěcži wón praji, so němski stat dźensa to pschibóšnawa, schtož tu je. Wón njetrjeba a nochze Gdansk jenoj z mozu wobžadźicz, dokelž zakoń pschirody jam wot jo dobudže. Ministerski president jo pschećiwo pospytam z druheje strony wobwrócił, z kotrymiž maju jo dobre poćahi mjes Němskej a Pólskej pschekazyć. Też Franzowska njetrjeba hač do Moskwy khodźicz, hdyž chze měrć měr a bjesstrach. Sa Europu je žylna Němska nusna. Ministerski president jo po thromadźisnje w automobilu do Marienburga poda, z wotkelž jo do Barlina wróćił.

Ednowy wopyt w Prazy

Jendźelski statnik Lord Eden je schtwórtk rano we 8 hodźinach do Prahi pschijeł. Na Wilsonowym dwórnischczu jeho swonkowny minister Benesch a jako zastupjeŕ ministerskeho presidenta zekzijowy schef dr. Kluczina powitaschtaj. Pschi powitanju běchu też hischcze někotři druzy cźěskoslowakskeho knježa a jendźelski wupósłanz pschitomni.

Krótko po 10 hodźinach zo wurađowanja lorda Edena z cźěskoslowakskim ministrom swonkownych naležnosćow dr. Benešchom w ministrowej dźěłańskej jstwje w Czernínowym hrodźe zapoczachu a zo krótko po 12 hodźinach skónčichu. Jendźelsku zastupowaschtaj lord Eden a jendźelski wupósłanz Addison, Cźěskoslowakiju zastupowaschtaj pak dr. Benesch a wupósłanz Jan Mažaryk. Wo rozrěčowanju je zo take hamtka rozprawa wudała:

Lord Eden je schtwórtk rano do Prahi pschijeł. Pschi thadźowanju w ministerstwje za swonkowne naležnosće w Prahy staj zo minister Eden a minister dr. Benesch wutrobnje a pschećelelnje wo zwojich myślach dla wschitkich praschenjow Londonskeho wosjewjenja z 3. februara rozrěčowałoj. Minister dr. Benesch zo ministrej Edenej za jeho wopyt w Prahy a za jeho wosjewjenje, kotrež je jeho exzellenza jemu wo wunoschkach jeho puczowanja po druzich hłownych městach złožilka, dźakowaschе. Minister dr. Benesch je Edenej rjadowanje měroweje politiki Cźěskoslowakskeje nadrobnje roskładł. Wobaj ministraj staj swěcźiłoj, so je politika jeju krajow w nastupanju zakhowanja powschitkowneho měra pschesćene a zo wobaj krajej politiju Swjatła ludow pschichłotujetaj.

Eden w Kölnje přenocował

Lord Eden je schtwórtk popołdnju krótko po 5 hodźinach na Kölnske letanischczo dolećał. Tam jeho jendźelski generalny konsul, zastupjeŕ Kölnskeho knježerstwoweho presidenta a Kölnski polizajski president powitachu. Dla njepschichódneho wjedra Eden w Kölnje pschenozowa, so by hakle pjatk rano do Londona lećał.

Lord Eden je schtwórtk popołdnju 14,25 hodź. z porjadnym wobhadnym letadłom z Prahi na Lipzeńsko-Hallesćim letanischczu pschistajił a je je zamłnym letadłom 14,35 hodź. do Kölna lećał.

Pólska bilansa Edenoweho wopyta

Wojeske nowiny „Polska Zbrojna" w zwojim rospominanju Edenoweho wopyta we Warschawje pišoju, so minister Eden pschi zwojim informazijskim wopyće njeje zonych projektow do Warschawy pschinjeł, a njeje niczo namjetował. Pólsko-jendźelske rozrěčowanja su so zyle mjerne a bjez tóždeje nerwosnosće wotmełe. Wutrobnje a zjawnje stej zo stejischcej jendźelskeho a pólskeho knježerstwa rospominałej. Jendźelska pjeza nochze, so bychu zo jej njepschećelske swjatki statow w Europje zakońe. Pólska swonkowna politika tehorunja pschećiwo wutworjenju swjatkow steji a hischcze bóle pschećiwo wobdźelenju na njepschećelskich swjatkach. Politika Pólskeje zo w tuthym nastupanju politizy Jendźelskeje runa.

W rozrěčowanjach w Barlinje a Moskwje je minister Eden pjeza widźał, kak napschećiwnej stej měnjeni w Němskej a Ruskej. We Warschawje je zo wón mohł pschećiwrěčeźicz, so Pólska zwoje stejischczo k rěčenju ranšich statow njeje pschemjenita, a so je sa pólski stat naležnosć Pólskeje zamjeje i pschiczinu jeho sadźerjenja. Plan rěčenja ranšich statow w zwojej dotalnej formje do sanđjenosće zkuschа.

Też knježerstwowe nowiny „Expreß Poranny" wuzbuhuja, so Eden njeje žanych namjetow do Warschawy pschinjeł, so pak też njeje žane pólske namjety z Warschawy zo Bohu wzał. Jako wobzeje ważny wunoschk wopyta tute nowiny wuzběhuja, so je zo rěčenje poczahow mjes Pólskej a Jendźelskej pschipowědźiło.

Njepodobanje w Moskwje

Ruske nowiny zu jara malo wo rozrěčowanjach we Warschawje pschinjeske. Ani nowina „Iswestija" a „Prawda" Warschawske rěcze njewosjewjschtej. Wobeje nowiny zo na wosjewjenje nětkotrych jendźelskich a franzowskich nowin wobmjerjujetej. So je pólske knježerstwo franzoskeho swonkowneho ministra Lavala do Warschawy pscheproschło, je w Moskwje wulke njepodobanje słudźiło. Też pschećiwo bjeskrachowemu praschenju a pschećiwo nowym myślam wjeczornych mozow zo zowjetske nowiny podobnje sadźerjuja. Pschi rospominanju jendźelskich powědźacych wo wschich nowych nadrobnoscach němskich wurunanskich namjetow zo tuto smyślenje žylnje pokazuje.

Posedźenje jendźelskeje knježerstwoweje rady so wotstorčiło

Dokelž zo Eden schtwórtk njeje do Londona wrócił, je zo posedźenje knježerstwoweje rady, kiž běše zo na pjatk postajiło, na pschichodnu pónđelu wotstorčiło. Pjatk knježerstwowy wubjerk Simonowu rosprawu wo jeho Barlinskim puczowanju pschepruhuje. Je-li Eden pjatk hischcze z cźasom do Londona dolećał, zo jeho rosprawy wo Moskwje, Warschawje a Prahy hischcze rospominaja. W Londenje zo njewočakuje, so zo jendźelski ministerski president Macdonald na konferenzy tsjoch mozow w Stresy 11. haprleje wobdźeli.

Šlezyski sejm so rozpuščił

Pólska telegrafowarnja z Katowiz powě, so je pólski statny president z wukasom 2. haprleje pschikazał, so ma schesnyći žejm zwoje posedźenja stónczeź. Tutón wukas je zo žyrjedu žejmowemu marschallej Wolnemu pschepodał. W tuthym zwiſku je statny rěcznik powołańskeho žuda w Katowizach po zakońskim puczu senatoweho marschalka we Katowizach namolwił, so by senatora Korfantcho žudniskim wyschnoćenjam dla pschestupjenja § 267 khłostańskeho zakonja (jebanstwa) pschepodał.

30 000 darmotnych jědow zjednoćeństwa „Móc z radosće"

So by zo mnohim, kotřiž žamo tunje płaćiśimy „Mozy z radosće" njemóhła zaplaćicz, wobdźelenje na tutych puczowanjach smóžniło, je hamt za puczowanje a dopowol 30000 darmotnych jědow pschewostajił. K tomu zo 30000 lěpschinskich sitschkow, wotjezbje wunešliwowisy wuhotowanych, we wschich končinach Němskeje rozdźěli. S nimi móže zo dostawar na jěsbje po kraju hač do 15. meje a na jěsbje po morju hač do 31. meje wobdźělicz.

Wjednika Němcow w połodnišej Tirolskej zajeli

Wječor 28. měrza je italska policija wjednika Němcow w połodnišej Tirolskej dr. Pawola Zwobodneho knjeza Sternbacha zajała. S pschičinu zajeća je pomjenowanje Sternbacha za hobustawa Němskeje akademije w Mnichowje. Němska akademija je Sternbachej wo tym pjenjezne powěrčź dała, wuraśnje na to pokazujo, so zu jeho dla jeho zastupjerjow wo němske ludstwo w połodnischej Tirolskej do akademije pschijeli. Italska wyschnosć je tole pjenjezne wocźinika. Potom pak zu jo z połu Sternbachej pózłali a jo februari, hdyž zu w zwišu je zajećom jeho dom pschepytali.

Wo awstriskej wobornej mocy

Ministerska rada we Winje je žyrjedu zasadnje poschitkownej wojeskej winowatosći pschihłotowała a je wobsamkła, krocźele cźinicz, z kotrymiž by žeńi pschihłotowanje Swjatła ludow zwěrcźiła. S Wina zo powě, so chze Awstriska stajnje wójsko zestajecz, kiž smjeje 4000 offizjerow, 4000 podoffizjerow a 12 000 muži. Nimo teho chze dwaj letnikaj, kóždy 35 000 muži žylny, do wojeńskeje žłužby zwołacź. Se schtyrjatajeho korpsa ma zo 400 offizjerow a 7000 muži pschewjacź. Schto ma zo se schtyrjatajeho korpsa stacź, hischcze njeje wěste. Sstužbny czaj ma zo na dwě lěcze potlacźicź. Dwaj stajnaj armejowaj korpsaj zo pschiprawitaj, jedyn we Winje z tśomi divisijemi, druhi w Salzburgu se schtyrimi divisijemi.

Nowe zwjazkowy rada w Šwajcarskej

Schwajzarska swjatkowa thromadźizna je schtwórtk jako naslědnika swjatkoweho rady Schulthesa nazionalneho radu Hermanna Obrechta wuzwolíła. Sa Obrechta zo 125 hłosow mjes 214 hłosami wotedа. Sozialdemokratiski kandidat 54 hłosow dosta.

Skład rozbuchadłow w Francowskej namakali

Pschistajeńz města Bordeauxa blizko měšchczańskeje pluwarnje w przedawschim wódnym tótle skład rozbuchadłow nadeńdże. Bordeauxska policija je 15 worzałowych zylindrow za dźełanje bombow, 15 kaschczow, kóždy z 50 pakecźikami pólvra, a 62 dynamitowych patronow, kaž też wjele revolrowe municije zebrała. Kaž zo sda, zu schpanjscy revoluzionarojo rozbuchadła na tuto městno składli. Wuměšli se schpanjskich nowin tuto tukanje pjeza wobtrucźeja.

Kommunistiske hibanje w Grichiskej

W pozlednich mězazach kommunistojo w Grichiskej žylnischo dźełachu. Pschezo zaznischo zo pokazuje, so zu žebi kommunistojo Grichiku za žyrjedźischczo zwojeho bolschewiskeho dźěła w krótkorańskej Europje wubrali. Grichiska je žyrjedźischczo, w kotrymž zo počahi z kommunistami w Zuhołowjanskej a Bołharskej zjednoczeja. Kak straschny bolschewizmus za Grichiju hižo je, je z memoranda spóznacź, kotryž zu antikommunistiske grichiske swjatki knježerstwu zapodałe. W memorandże zo žada, so maju zo wschitke statne zastojnstwa a policija hindom wot kommunistiskich smyślenych abo kommunistam pschihłotowazych zastojnikow wuczaśicź. S Athena zo powě, so zu to ministerskemu presidentej a druhim ministerstwam rosprawy

wo kommunistiſkej zdžakowjeſći a wo kommunistiſtich gaitatorach pſchedpokojźe. Ličźa organiſowanych grichiſkich kommunistow nětkhźe 50 000 wučińjeja. W generalnym ſtabje ſo wěſte naprawy pſcheſćiwo kommunistiſkemu ſtrachej rozpominaju. Na wſchitkich ſo žada, ſo bychu ſo kommunistiſke nowiny kakałale. a ſo bychu ſo ſa kommunistiſke pſchestupjenja woſebite ſudy wotſtaiſe. Teſ ſo namjetuje, ſo by ſo džełaćerjam we ſtóſćernjach a milinarnjach ſakaſało, kommunistam pſchiſtukowaćej.

41 wotorowʼen'ow w Ruskej

S Moſkwy ſo hamtiſy wojſewja, ſo je rubježna zwólba 22. měrza filijalku ſtatneje banki w Kamenicu-Podolſkim njedaloko rumunſkich miejow napadła. Rubježnizu ſu pokładnika ſatſtłili a dweju ſaſtojnikow natſtełili. Někotre dny poſdźiſcho ſu rubježnikow ſajeli, 6 w Kijewje a 4 w Moſkwje. Sajatych do Kamenica-Podolſkeho dowjeſechu, hdźež jich ſud k ſmjerćeſt ſaſudźi. Saſudzeni ſu ſo hižo wotprawili.

W ſowjetſkej uniji je ſo w cžaſu wot 20. měrza hacž do 2. hapreleje po hamtiſkich wojſewjenjach bozyka 41 woſobow dla wobdźělenja na rubježnych zwólbach wotprawiło.

Krótke politiske powěſće

Witańſći wječor pola wjednika. Wjednik běſche na ſchtwórtk do domu němſkeho preſidenta k witanju ſtrowy pſcheproſyl. Wjednikowy namjeſtnik, ſtatni wjedniſa, županojo, ſtupnowi wjednicy a druhe nawjedowace woſobu w ſtronje běchu ſo ſe ſwojimi knjenjemi ſeſchli.

Strajk ſe ſympathije na Straßburgſkej univerſicže. Studentojo wiſchiſkich fakultow Straßburgſkeje univerſity ſu wobſamknyli, ſo 5. a 6. hapreleje ſe ſympathije ſa medizinſkich ſtudentow w Pariſu ſtrajkuja, kotſiž pſcheſćiwo pſchiběranju wukrajnych lekarjow w Franzowſkej proteſtuja.

Turkowſka jendželſku železniźu kupi. W Angorje je ſo ſrjedu ſrěčenje ſeſtajało, ſ kotrymž ſo turkowſka kup jendželſkeje železniže ſe Sſmyrny do Aidina w Małej Aſiſkej rjaduje.

W **Budyſchinje**, 5. hapreleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Bohatec póſt rjeńšo wonja hač Khuduškec kermuša

Přiſłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera mjeſcor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer 0, naiwyſchſcha dnjowa temperatura 8 ſtop. cžopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer minus 3, najniſcha temperatura w nozy 4 ſtop. cžopłoty wo Celſiju. — Wječera je ſo nad Połnóžnym morjom nowa niža wutworiła. To je wuſkutkowało, ſo ſo wětr ke kšótkemu wječoru, haj ſ khwilemi ſamo k połdnju wobroćił. Tutón wětr běſche dźenja rano ſ najlěpſchim ſmjenjom, ſo ſo niža k nam přizeſche. Jeje powětr pak je pomjenje ſymnu, tohodla ſo ſnieh dźeſche. Niža ſo k połdnju hiła. Sa njej pak lnowa ſymne wětry ſ połnocy duja. Wjacžina nětſcheho traiſneho ſymneho wjedra ma ſo w ſulnej wuſchinje pola Seleniſkeje (Grönland) pytać. S tuteje wuſchiny ſymne wětry k Labradoru a Ludowemu morju hiła ſadźiwkowo do połnóžneho Atlantiſkeho morja ſtorkaju a ſo hacž do Europy wuſtukuja. S wjeſcowa Jendželſkeje je ſo niža trochu ſeſłabiła. Wuhladny na wjedro ſu jara njewěſte, najſćerje budźe wjedro biſchoſe khwilu ſymne a njewěſtaire — Nutſne ſchotu ſtórnčka 5-27 hodź. khodźa a ſo 6,39 hodź. khowa Měſacik ſchadźa jutſje rano 6,16 hodź. a khowa ſo wječor 11.13 hodź.

— **Wuhladny na wjedro ſa ſtrjſchu ſobotu: Hrube a njewěſtajne, tr'u ma ſte wjedro.**

— **Sſowjź 25ſtnu wokthodny jubilej** je ſandźenj pjatk tudomny ſtaru Reimannez wobkhod draſtowych tkaninow pola Pěſtſkeho namješta, na Hoſchcź hažu 29, wotſwjeſcźił. Wobkhod, kiž ma dobre mjeno, je pſchekupa Oswald Reimann 29. měrza 1910 załoźił. Kaž ſo kóždy dopomni, je wón w lěcže 1923 pſchi njeměrach jinjenje ſhubił. Swoprědka běſche wobkhod na Seminarſkej hažu jako wobkhod wo poſkhodźe a hakle w lěcže 1915 je ſo na Hoſchcź hažu 29 pſchepokojił. Po ſmjerći mandželſkeho knjeni Reimannowa wobſedže wobkhod w jeho ſtrujſke wjedźe. Njech je firmje teſ w pſchichodźe dobre wuwicže ſpožčene!

— **Radiowy cžaſopiſ „Der Deutſche Rundfunk Poſt"** w ſwojim najnowiſchim ſeſchiwku wjele powuzcžaceho ſa pſcheczełow fotografowanja pſchinjeſe. Tón króć w ſeſchiwku woſebje wjele powuzcžeho ſa radiowych pipleriow namakamy. Sſerbſka knihařnja cžaſopiſ tež wobſtara.

— **„Kino für Feđermann"** pſchinjeſe wot ſchtwórtka hacž do niedźele ſaho wukſotny film „Eſtónſko ſtkadźa". Charles Kullmann a Eva Horſey — filmowaj hrajerjej ſe ſkawnym njemom wopytowarjow wot ſpočatka hacž do końza ſ ſubſtnej a nimomérh ſajimawej hru putataj. Charles Kullmann jako Günter Peters je ſe ſwojej ſtarej macžeſku w khuduſchich poměrach žiwy, ale je ſtajnje wjeſoły, ſtanjwoſchi ſ toſa, ſpěwa, ſo ſalubuje do — macžeſki. Jako pak dźělo namaka jako ſamkaf, pſchinjeſe jemu Maria-Luiſa (Eva Horſey) prěnju mšu a — wutrobu. Na kóſlopworowym ſwjedženju pak ſo Günter wuſtłěſći jako dobry ſpěwaf, a wobrotmy menažer ſ njeho ſćinſi ſwětaſławneho tenora — ale nuhle, lubuješ a wumělſtwo płaća najprjedy domiſnje — wótcežinje, hornjej wulki ſwět jemu wjacy ſtawu a pjenes ſubſ. — Nimo teho běži ſaho bohaty pódkaniſki programm.

S **Małeho Wjelkowa.** Njeſcžinne ſtuty kamjenjow ſo tudy na wobémaj bokomaj Budyſko-Wojerowſkeje ſtatneje dróhi nawoženja. Wjchſi pſchěrowny ſu połnje, a to woſebje pola tak njenowaneho Wojeřſkeho ſydliſchcźa a pola Khelna na horje bliſo Schežeza korcžmy. Kamjenje dyrbja ſ ſamérej ſtužicź, na njenowanych-měſtnach ſchoſnjeſ kruty podkožk (Packlager) dacź, kotruž tu hacž dotal hiſchcže wſchudje pobrachuje. Potom ma ſo dróha pleſtrowacź, dokelž, kaž ſo powěda, ſu nětcžiſche aſfaltowe dróhi dróſcže a woſebje w ſymje dla ſwojeje hładkoſcže ja wobthad bóle ſe ſtrachom a ſo njelubje wuſkutkuja. Wjchi tutej ſkładnoſći tu ſaho na dźěſchi cžaſ wjeſcha liczba dźěłaćerjow dźěło a khlěb namała.

S **Hrodźiſchcźa.** (Porjedźanka.) W 75. cžiſſle Sserb. Nowin je ſo na naſtupanych tohomaſo Małeſo nana pišało. W rosnaſe ſe ma wſchitko rěkacź, ſo je wón ſwoje 91. narodniny woſtwjeſcźił.

S **Lubija.** (Nowe jahodjenje burow.) **Sakſke kurſte** ſydleſtwo, towarſtwo ſ wobmjeſowanym ruſkowanjom je 172 hektarow wulke kubło w Oberottenhainſe kupiło. Tu dyrbi ſo pjeć nowych ſydleſchcžow ſakoſcźeź. Teſ **mója** ſebi tamniſchi ratarjo leſownoſcže pſchikupicź.

S **Njeſwaczidła.** Stótne wiki měſnaja hapreleje běchu pſcheſcželiſche hacž mérzſte wiki pſchi 20 ſtopjenkach jowy, hačrunjeſ teſ druhdy po hapreleſſkim waſchnju macžeſche. Na wiki běſche ſo wjele ſkotu pſchihnało, nětkhźe 120 howjadow, 25 khowow, 60 prožatow a 6 luni běſche na pſchedań. Howjada pſarſachu wot 250 hacž 450 hriwnowy, khowy wot 35 hacž 55 hriwnow, prožata wot 13 hacž 20 hriwnow, ſa lepſche twory ſo wjazu łapjeli. Wiki běchu we wſchém ſkoce dobre, ſo je lóhma nětcžte njepſchedateho ſwoſtało. Wjchichodne ſkótne wiki ſo hakle druhu ſrjedu meje, 8. meje, wotmeja, dokelž je 1. meje jowjedżeń dźeń.

W **Sejźi.** Khrójſcžanſki ſtótny wikowaſ běſche w Cžaſopiſach krutwu kupił. Ju do Khrójſći wikowaſ we Sejźach poſtawa a krutwu wonka pſchimyka. Jako ſo na njej hladaſche, běche ſo krutwa ſtrowa. Wjcho pytanje ſa krutwu jemu nětcžo njepomhaſche, ſo dyrbješe ſo jón njeſpokojne po rade druhich měcź a ſo hiſchcže raz do Cžaſopiſa wrócźiź. A wopraſwdźe, tam krutwu ſaho nadeńſnje.

Z **Khróſcźe.** Stwórtk dopołdnja roznjese ſo w naſej ſuli a po wſy zrudna powěſć, ſo je Lipičec wowka, mać knjeza wučerja Lipiča, wudychała, pobywši jenoż tydźeń khora. Hač do poſlednich dnjow je khodźiła wšědnje do Božeho domu a **přiſtupiła** k **ſwj.** wopraſwjenju. Běše 82 lět ſtara. We Łazkowſkim młynje je ſo narodźiła, wo kotrymž jeje bartr, njeboh dwórſki předaŕ Kummer, tak rjenje praji: „Domčk mój luby, złoty tudy". Tam je přebyła młodoſtne dny. Jeje nan bě z přénim předsydu Ralbičanſkeje „Bjeſady". Potom je ſo wudała do Kozaric do młyna, poźdźiſo ſo přeſydliła do Pančic a Budyšina, hdźež jeje ſynoju wyšše ſule wopytowachu. Skónčnje je z dobrej zlutniwej hospozu była dołbe lěta pola ſwojeju ſynow Jana a Pawoła w Mišnje. Žiwjeńſki wječor přebywaše pola ſwojeho ſyna Jana tu. Hišće loni bě jej ſpožčene, pozběhowace ſwjatočnoſće w Fuldaſkim Božim domje dožiwić, hdyž tamniše přećelſtwo wopyta. Lipičec wowka běše kruteje natury, byrnjeł też małeje poſtawy. A cžołwjek ſo dźiwa, zo je tajku wyſoku ſtarobu docpěła, hdyž dyrbješe tola we ſwojim žiwjenju telko nuzy a bědy přetrać. Cyło wěſce je ju njewuſtawace modlenje poſylnjało. Jejna hišće žiwa ſotra je w jenym Praſkim klóſtrje z knježnu. Wo lubu njebohu mać žaruja 3 ſynoju z mandželſkimi a wnuki. Njech je jej ródna ſerbſka zemja lohka!

Z **Pančic.** Maćerjam w Pančicach ſo pjatk 12. hapreleje popołdnju w 2 h. w młodźinownı rada podawa.

Z **Kulowa.** Zandźenu ſrjedu je towarſtwo katolſkich pomocnikow ſwoju lětuſu generalnu zhromadźiznu wotmělo. Dostojny knjeze preſez. kaplan Wanjok zhromadźiznu 149 hodź. wotewri. Po wuſpěwanju Kſpipingoweho ſpěwa ſo k dnjowemu porjadej přeńdźe. Protokoll poſlednjeje generalneje zhromadźizny ſo přečita a ſkhwali. Potom ſóčhowachu rozprawy wo dźěłaſowości lěta 1934. Rozprawu podachu ſenior Kokert, pokładnik Bulank, ſtaroſenior Brückner, ſtaromištr Dittrich, wjednik ſpěwneho wotdźěła Šołta a wjednik DJK Homola. Ze wšěch rozprawow běše ſpóznać, zo je ſo loni we wšěch wotdźělenjach derje dźěłało. Při nowowólbach wšitcy ſwoje dotalne zaſtojnſtwo wobkhowachu. Prezes ſo za ſobudźěło dźakowaše a wupraji nadźiju, zo by ſo też w nowym wobkhodnym lěće wužitne dźěło w myſli Adolfa Kol-

Ze Serbow

Swobodni

Přenjotne powědańčko wot Ilsana.

25] (Pokračowanje.)

Nowe podnjebjo, nowy kraj, nowe wobſtejnoſće Eduarda jara jimachu, rozpjeršowachu jeho tak, zo na ſwoje přětrate hórkoſće žiwjenja pozabу. Horliwje wukniješe rěć domorodnych a tak njezby jemu wjele časa k ſpominanju na dominzu. Dyrbješe ſo jara prócować, zo by nawukny jemu docyła njeznate zynki prawje wupraječ, dokelž njemóžeše doſć wobrotny jazyk, ale ze żeleznej wutrajnoſću to dokonja. Z wuwzaćom miſijonara njemóžeše ſo ze žanym cžłowjekom hinak rozmołwjeć hač w jich rěči a to ſpěchowaše mócnje, zo ſebi bórzy najnuzniše za wšědne žiwjenje z jich ſłowow přiſwoji. Za někotre měſacy móžeše ſo ze Salimom hižo doſpołnje zrěčeć, a nětko njeměješe hižo žaneho ſtaća a traća wjacy. Hač dotal njebě ſebi zwěřił do dałokoſće, nětko pak chcyše afriſku zemju, jeje roſtlinſtwo a dźiwinu ſpóznać. Doma w Europe bě ſo wot dźěćacych dnjow ſem hižo rad z roſtlinami zaběrał. Pilnje je hromadźeše, tołcеše z nich mjezu, přiležnjowaše je na papjeru a zapiſowaše jich mjena. Ale z tajkim zwjeřšnym póznaćom ſo njeſpokoji. Pytaše też zhonić hojace a ſkódne mocy kóždeje roſtliny. Tu namaka jemu docyła njeznate zele a kwětki. Zwědawoſć pohnuwaše Eduarda je zběrać a jich potaine mocy wuſkušeć. Ale to ſo jemu njeporadźi. Tuž dźěše jónu z wałom nazběranych roſtlinow k Mambej. Hdyž k Mambawemu bydlenju přińdźe, wuſtupi runje tutón z njeho, zawodźěty z buwolacej (howjazej) kožu, kiž ſo za nim hiſće kus po zemi cehnješe. Buwolace rohizny měješe na čole přičinjene, zo bě čertej, kajkiž ſo wobrazuje, jara podobny. Eduard ſo protróži, hdyž Mambu tajkeho wuhlada. Też Mamba ſo ſtróži a bě widźeć, zo jemu wopyt docyła witany njebě. Tola Eduard ſo hnydom zhraba a khroble rjekny: „Słyšach wo twojej mudroſći a zo ſy lubuſk duchow a wulki lěkaf. Tuž pytam twoje přećelſtwo a twoju pomoc. Wěm, zo znaješ wſše roſtliny a dźěłaš z nich najſpomožniše lěki, ſtož nichtó druhi njedokonja."

„Cuzbniko, zawěſće druzy ſu če wobſudźili. Su ći něſto napowědali, ſtož njeje wěrno. Běchu to moji njepřećeljo. Też nimam časa, ſo z tobu rozrěčować. Mam zastojnſke dźěła wukonjeć, tuž du."

Eduard drje činješe kiſałe mjezwoča, ale njezwoſta jemu niczo khiba ſo wróćić.

Hdyž baron wječor ſwojemu přećelej powědaše, kak je pola kuzlarja Mamby pobył, ſo tutón wótře zaſmja a rjekny: „Mój luby, tu ſu trošku hinaše waſnja hač pola was, abo prawje prajene: tesame — jenoż jednoriše; přetoż też pola was wobtykaja tajkich, kotrychž přikhilnoſć chcedźa ſebi dobyć, hdyž też na bóle zababjene waſnje. Tu pak dyrbiš zjawnje nainjedy dary darować, zo by ſebi někoho dobył. A Mamba je wosebje łakomny. Bjez darow na tebje njepohałada a hdyž ſy jemu dał, potom če zawěſće wobſudźi prjedy a pozdźiſo."

„Derje, zo to wěm! Ale mje njezabłarni! To by tola haňba za mnje. zdźělaneho cžłowjeka była, hdy bych ſo tajkemu dźiwjochej ſlepić dał."

„Tajcy naturſcy, jednori ludźo ſu hyſto jara přećelkenani a zludaja najwučeńſcheho. A Mamba wšitkich přeſahuje."

„Nó haj, njekdźbnoſć a přewulka dowěra móže to zawinować. Ja pak wěm, wo čo dźe, a ſym ći jara dźakowny, a budu čim kedźbniši."

„To budź! A ſtoż njezrozumiš, prašej ſo Salima. Tón znaje myſle a ſkutki ſwojeho luda dokładnje. Je ſwěrny, ſwěrniſcho njeje, tuž móžeš ſo na njeho ſpuſćeć!"

Za někotre dny honještaj Eduard a Salim dźiwinu. Eduard zatřeli buwolicu a donjese połojcu z njeje Mambje. Tutón drje ſo nad tym zwjeſeli, ale wosta zymny a njepřiſtupny. Salim radźeše Eduardej, zo by kuzlarjej něſto poſkićił, ſtož ſo wosebje blyſći a ſtož tu nichtó nima. Z tajkimi wěcami mohł ſo potom Mamba před druhimi khwalić a to by jeho zwjeſeliło, hdyž wuhlada, zo to druzy jemu zawdźeja. Tajke ſrědki nałožowaše też miſijonaŕ, zo by ſebi dowěru domorodnych dobył.

Eduard napiſa hnydom jenemu ze ſwojich přećelow, zo by jemu wſelake błyšćate, tunje pyšenki pósłał.

Hdyž je dosta, dźěše z nimi k Mambje a proſeše jeho, zo by jeho rozwućił, kak ſo hodźa wſelake jědy z roſtlinow přihotować a kak maja ſo nałožować k zajědojeńju, kak jako lěkarſtwo. Tola Mamba wobkrućeše, zo nicžo wo tajkich wěcach njewě. Tuž wućahny Eduard z kapſy moſazny pozločany wěnc, kiž bě z točenjemi, ſkleńčanymi parlemi wuſadźeny a hrajkaše ſebi z nim, tak zo no nad nim woheń z wohniſća wotbłyščowaše. Kuzlař drje wſoje zaćuća požadoſće za pyšeńku hłowy zawuzdźi, ale lědy. Wótre Eduardowe wóčko ſpózna, zo kuzlař zatřepota. Potom wućahny baron rjeńcžaz ſkleńčanych napodobnjenych granatow prajicy: „Hlej, to ći dam, jeli zo mje ſwoju wědomoſć nawućiš. Rozumiju drje něſto wo lěkarſtwje, ale nic to, ſtož ty. Hdyž mje wſitko nawućiš, ſtož wěš, dam hiſće jedyn rjeńcžaz, jónu tak wulki kaž tutón a přidam ſwój časnik.

Mamba ſo wjesele zasmja, hdyž časnik wuhlada a zasłyša, kak tikaše. Wza jón do ruki, hładaše na njón, tykaše jón k wuchu, njemóžeše ſo nahladać. Přinadnje wupadźe Eduardej małe hładałko z kapſy. Hdyž kuzlař tuto wuhlada a ſebje ſameho, hdyž do njeho pohlada, rozwjeſeli ſo tak, zo ſtanywši ſkaſkaše a rejwaše kaž dźěćo. Eduard to widźo dari jemu hładałko. Tón přičini jo ſkleńčanemu rjeńcžazej, kiž ſebi wokoło ſtyje powěſny, zo ſo hładałko jemu na wutrobnje bimbaše. Tuta jednora ſkleńca. w kotrejž ſebje ſameho wobdźiwaše, wozboži Mambu tak, zo ſlubi, Eduarda dospołnje wo připrawjenju roſtlinach jědow rozwućić, kotrež ſkradźu ſkutkuja, ani zo by ſo zajědojeńcje dopokazać dało. Baron žadaše też tutym jědam napřećiwne jědy spóznać. Też k tomu bě kuzlař zwólniwy. Ale zo ſo tutón při ſwojim ſlubjenju djabolſcy posměwkny, teho ſo Eduard njedohlada.

(Pokračowanje ſćěhuje.)

...ženia wokolicznego. Na to wysokotostojny knjez farar Kral swój přednšk poskići, kotryž wšitcy přitomni z wulkim zajimom słyšachu. Po spěwje prezes derje poradženu zhromadźiznu skónči.

Z Kulowa. Jutrowne prózdniny tadomnoje měšćanskeje šule so pjatk 5. haprleje započnu. Šula so srjedu 25. haprleje zaso započina.

Z Kulowa. Tu je so zaso 54 wójnskim wobdźělnikam kříž frontskich wojowarjow spožčił. Měšćanosta Matzker jim kříže we wupyšenej Fiebigerec zali na swjatočne wašnje přepoda. — 1. haprleje je so w Šěrpanec hoscenc pruhowanje frizerskeje jednoty wotmólo. Wyšši mištr móžeše popołdnju wšitkich 6 kandidatow z „dobrym" wuznamjenjenjom swobodnych prajić.

Z Kulowa. Pěsche žandarmistwo w Kulowje je so po wojsewjenju knježeřtwowjeho presidenta w Lěgnizy bo jěhnjeho pschetworiło.

Ze Sleho Komorowa. Woprawdźite kameradstwo žu Stokomorowšu Stahlhelmarje wopokalki, z kotrychž je pschipóhnawaca žuła z kopacom a kopokom bo Brjalka pschicžahnyła, so by wjeselc a horliwje pjerschcj za twar doma jeneho towarischa wurywała.

S Rychwalda. Tudomny buchowny Wanka je pondjelu swoje 65. narodninу wobwjecził. Se wschěch stron žu jemu najwutrobnische zbožo pschcli. Wosebite towarištwo, z kotrehož wjednikom je buchowny Wanka wot 1. haprleje 1902 bjes pschetorhnjenja byl, je jemu krasny wobras, dźěl wěry z zurkwju pokasowazy, dariło.

*

Ze Shorjelza. (Wóžom Shorjelskich dla wjelepschcradby sahudźił.) 1. khłostazy senat Wrótzkawskeho wyschcheho krajneho sudu 4. haprleje 12 wobskorženych ze Shorjelza dla pschthotowe k wjelepschcradže žudźelche. Khłostanomne czimy běchu so wot dezembra 1933 hacž do nowembra 1934 tkuzile. Schtyrjo z wobskorženych so wuwinowachu a wóžomio so sahudźichu. S nich dostachu Furij Otto wóžom lět khłostarnje. Rudolf Winde schtyri lěta khłostarnje, Erich Tschirner a Walter Silger po tśioch letach khłostarnje. Tutym schtyrjom sahudźenym so cjelne prawa po 5 lětach wotrjeknychu. Ericha Haupta a Welhelma Senftlebena k jastwu po dwěmaj létomaj, žedneho wobskorzeneho k jastwu na potdra léta a poždenjeho wobskorzeneho k jastwu na pjeć měšazow sahudźichu. Pola hlowneho wobskorzeneho Otta běchu 500 lětakow wjelepschcradneho wopschijeza a chemilalije zebrali.

Wusudźenja

§ Wjazy krócz běsche so pschescholi pschcrěžno pschednjimam wo autach a dale so winowasche dla lohkomyślneho sranjenja cjeła w dwěmaj padomaj a jeneho lohkomyślneho morjenja a měsesche so tohodla psched wulkej khłostańskej komoru krajneho žuda faktikowacj 45 lět stary Emil Pawoł Selzer z Budyschina. S nim hromadźe běsche 22 lět stary Korla Hellmut Schlesier z Budyschina wobskorženy. Selzer jědzesche wjeczor 13. oktobra 1934 z jenym sapschahom do Bitschopiz, so by tam w jenym hosczenzu dalscheho konja, kotrehož běsche sobu wsak, wotebak. Duzy po puczu bistro Breny pschijědze jemu na motorschim kole artist Kehler napschecziwo. Selzer běsche so wupsk a jědzesche se swojim wozom pschcjara na lěwym boku. Nimo teho niebesche wós wobžwěrjeny. Kehler, kotryž dyrbjesche so tehodla na lěwo wuwinyć, storeži z ramjenjom do wosa a trani so pschi tym. S Bitschopiz so Selzer pschichodnu nóz domoj wróći. Blisko Khójnicza jeho Schlesier, kotryž mjesesche swojeho pschcjela Pawoła Korlu Andreka na sozlusu sobu, je swojim motorschim kolom dosczehnu. Motorske koło sjedze wot sady na Selzerowy wós, Schlesier žebi se srażenjom mohu sschahać, Andrek so tak cżežu trani, so bórzy na to wumrě. Tež Selzer se sjudla na dróhu padny a so trani. Na Selzerowym wosu njeběsche jadne zranjenje pschcjacżinjene a Schlesier samo wuprajі, so wós sjyła njeje wobžwěrjeny byl. Selzer so k 5 měšazam jastwa sahudźi. Schlesier so wuswobodźi.

§ Strach za mlodźinu běchu njeskutki 30 lět stareho Arna Maxa Reichelta w Budyschinje. Wot nasymy 1934 mjesesche njepóczinjeho wobkhad z mlodymi hólzami, hdyž běsche jich najprjedy z winom wopojił. Posput žamjeneho njepóczinjeho pschcndjenja pschcczinjo hischcze niż 14 lět staremu hólczjezej běsche bjes wuspěcha. Sčnd mjesesche za trěbne, pschcczinjo tajkim kazerjam mlodźinу kruczje zakroczić. Reichelt so k 1 létu a 6 měšazam jastwa sahudźi. Dokelž běsche so žam wusnał, so jemu pschcpytowanika jatba pschiliczi. Tola cjelne prawa so jemu na 3 léta wotrjeknychu.

§ Cżežke njepóczinne pschipady w jeho korczinje pschiwjedźechu wobkhedźerja dwórnischczowje restauracije w Sdźeri 57 lět stareho dotal njepokhostaneho Bruna Anderša na khłostańsku lawku. Winowasche so, so je w swojich hoscżinskich mjeztnoscżach po swiczenju a na swoje lépsche njepóczinne wobkhad nekotrych swojich pinczinjowu z hoscżemi a sich pohósczacze sadscżerjenje cjerpił. W jednanju pschcczinio njemu dla kurwarstwa pschiha Anders, so so tajke njepóczinnoscże huscżicho stawachu. Jenoż wobkruczjesche, so su bjes jeho wědżenja a pschcczinio jeho woli so stake. Sčnd pak tutu wurczcj po khłostenju swědkow jako njeprawu pósna. Jako khłostanje wołóżaze so wobkedźowasche, so bě so Anders we wójnje derje sadscżerjał a dotal njeje khłostany był. Khłostanje hórchcżaze pak bě, so bésche Anders tute njepóczinne poczinanje dołhi czaż cjerpjek. We wuprawnjenju wuhuda so prajі, so kurwastwo w hoscżenzach moralnosći mandżelstwow a strowotu ghinje podrywa a pschitoinym pschebewaczam njeczistu konkurrenzu czini. Taźemu zakonjam napschecziwnemu poczinanju ma so wschcl kruto scż sadscżewacż. Anders so k 3 měšazam jastwa sahudźi.

Radio

Sobotu 6. haprleje so khłochi.

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 6 wjesely ranschi konzert. 11.40 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13.10 tacżele. 14 wschelakotsche. 16 wjesele popołdnjo. 20.15 jéhła do nalécża.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 5.50 sa burow. 6.15 tacżele. 6.35 dujeschka hudźba. 8.20 tacżele. 11.45 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13.10 tacżele. 16 sabawna hudźba. 18.45 tacżele. 20.10 piż. wjeczor.

Sdźiże ważne z dnjownego programma. Barlin: 20.10 pjany wjeczor. Wróclawk: 20.10 operetowy wjeczor. Frankfurt: 10 wojerski konzert. Mnichow: 19.35 opera „Der Freischütz". Wiin: 20.10 z klassischich operettow. Warschawa: 21 opera „Martha". Praha: 21 europski konzert.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Der Kommunikationsweg Lubachau—Kronförstchen wird wegen Verbesserung in Flur Kronförstchen vom 5. April bis mit 10. April d. J. gesperrt. Der Fahrverkehr wird über die Milkeler Straße gewiesen.

Bautzen, am 4. 4. 1935. **Der Amtshauptmann.**

Towarstwowske powěstniki.

Bukecy. Njedźelu 7. haprleje pop. 1/43 hodź. narodna reje. Wječor Serbske blido na Čornobozy. W 7 h. wot Lubjenskoc. Předsyda.

Khoćebuz. Delnjołužiska „Maśica" ma njedźelu 7. haprleje zeńdżenje w Khoćebuzu, a to w 15 hodź. wopyt měšćanskeho muzeja (am Neumarkt), pod wjedźenjom muzejownika k. konrektora Kruže; potom zhromadźizna w „Dubje", Barlinska hasa, z přednaškom wo serbskim nowinarstwje.

Poršicy. Serbske towarstwo „Swěra" ma njedźelu 7. haprleje pop. 1/43 hodź. ważnu zhromadźiznu, na kotrejž budźe wjednik Domowiny přitomny. Tohodla je kóždeho sobustawa winowatosć, so přindże. Hosćo su nam lubje witani. Předsydstwo.

Rakecy. Serbske dźěći našeje wosady zeńdu so njedźelu 7. haprleje pop. w 2 hodź. w Komorowje pola Bjenadźic zaso k wuknjenju nowych serbskich spěwow a pěsničkow za blizki serbski swjedźeń. Serbscy starši, póscelće tam swoje dźěći zaso cyle wósće! Wosadny dowěrnik.

Ssowrjezy. Towarstwo „Rodczornobóh" śmjeje njedźelu 7. haprleje pop. w 3 hodź. pola Paterjej w Ssowrjezach mjeńacne pohódźenje. Pschchodnički je pschistuboju. Pschchodnistwo.

Wiłtkim ev. serbskim zwnč. jednotam! Bratřa wjednicy jednotow: Bukecy, Hrodźišćo, Khwačicy, Porschcy, Malešecy, Lichań, Delni Wujezd a Rakecy! Zwołam was z tutym na njedźelu 7. haprleje rano 9/48 hodźin do Klinka k jara ważnemu posedźenju. (Wobkedźbujće hišće cyrkwinske powěsće z Klinka w Serb. Now. Su-li tam serbske kemše prěnje, wotměje so posedźenje po kemšach, su-li pak druhe, wotmějemy posedźenje do kemšow.) Na kóždy pad chcemy też serbsku Bożu službu wopytać. Zhromadźimy so w hoscżencu napřešo cyrkwi.

J. Sewčik, wjednik ev. serb. młodźiny.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolet a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći. Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa słužba.

Runklicowe symjo
zarućene Eckendorfske, hobrske kuluchi (Riesenwalzen), žołte zaruč. Eckendorfske, hobrske kuluchi, žeřwjene Oberndorfske, žołte kulowate
cokorna runklica k picowanju
Kirschec ideal
Cokrowe rěpy
Wšě zelenjowe a kwětkowe symjenja
Slezyski čerwjeny dźećel
wosebje płaćiny hódny
Swedski dźećel, běły dźećel
žołty dźećel atd., la trawowe symjenja
měšano a też we wšech jenotliwych trawach za łuki a pastwy, kaž też wšě druhiny
pólneho symjenja
Louis Wagner
specialny dom symjenjow
w Budyšinje - Žitne wikl 4
Telefon čo. 2269 a 2709.

Najlepši
kmótracy dar
za
dobre črije
wot firmy
Willy Sommer
w Budyšinje na Serb. hrjebj.

Garćiny tunjo
Jda Wurker rodź. Erlorec
w Budyšinje na Zwonkowej Lawskej hasy 10

Meble
w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńso pola
Jerusalem
Nowa Wjeska na Moltkowej dr. 17

Friščanski wodkhod
derje zawjedźeny, so přenaja
Rólka,
překupc we Worklecach
10 mjeńšin zdala Smječkečanskich kupjelow.

Gärtnerbörse w Budyšinje

Dźensa pjatk a jutře sobotu
poslednje wulke swinjerězanje
Dźensa wot 8hodź. rano wosebje dobre jatrowe a hejdušne kołbasy; posdźišo wšě rězanske pojědže w znatej hajkosći
Wo přećelnu podpieru prosyła
Oskar Jurk a mandźelska
Sobotu mamy dołhu nóc!

Nowe mantle, nowe tkaniny
su runje dóšłe
Paul Otte
w Budyšinje na Žitnej hasy 1

Přihódna składnosć k nakupjenju při nizkich płaćiznach w mojim
jubilejskim předawanju hač do 6. haprleje
Wobkedźbujće moje jubilejne wukładne wokno. Vobach přirěžki
Specialny wobkhod **Relmann** na Pósstkim namješće
drastnych tkaninow na Hošic hasy čo. 29

Wužitny dar **k zelenemu štwórtkej** je rjane
štrykowane woblečenje.
Wulki wubjerk w „Bleyle" a druhich tworach.
Otto Essmald **w Budyšinje,** na Kamjentnej hasy č. 7

Tkanin. zbytki (Reste) wšěch družin kupujeće derje a tunjo w nowowotwórjenym
wobkhodźe z bytkami Jda Noack
w Budyšinje — Před Sulešskimi wrotami čo. 2
(prjedy Lehmannec młyn). Sobotu mam stan znapřeča radnicy
Róžu serbscy!

Sadowe štomy
Janskojahodowe kosmačkowe } wysoke kerki **Róże wšěch družin** poskića
Jakob Delenk
Róžowe zahrodnistwo w Budyšinje na Wuriskim puću
Skazanki móžeće tež pola Jana Delenka w Khróšćicach wotedać

Puć so zadał . . . . . k tyšeršskemu mištrej
Lěharnje a bydlenje
kuchinje, polstr. meble
w cyłku 50
Fränchen
na Lubijskej dróhy 17 (dom w dworje). Přijimam mandź. požčonki

Dobre čehnje k sebi!
Do šule

Započatk šule!
Štož či najmjeńši a też či wjetši hóley wušli trjebaju, to dostanjeće pola nas za přihódnu płaćiznu we wěcywustoju. a praktiskim wuwjedźenju!
Schaaf
na Bohatej hasy 20
na Dźiwadłowej hasy 1

Nalětne nowosće
5,00
6,90
w mnohich rjanych wuwjedźenjach
sére - brune - beige
Wulki wubjerk — Tunje płaćizny
Heinrich **Mahn**
Wuporjedźamy črije za dźeń najtuńšo!

Barby za tirnis, kalk a kitt
Hotowe barby za snutřkowne a zwonkowne wobarbjenje. Barby za špundowanja w sydom wselakich druhinach
Natuš w Khrósćicach a Kukowje

Mantle też za sylne žony
Otto **Hartmann**
prjedy W. Häcker
Rěču serbski!
w Budyšinje na Žitnej hasy 7

Při naiwětšim wubjerku
přeco derje a tunjo kupujeće wdomje mužacych drastow
H. Müller w Kamjencu
na Wróćkowskej hasy 1
Pfortenstrasse

Cigary k jutram
kaž stajnje — **tunje a dobre** — wot
E. Simona w Budyšinje
(Serbski Dom)

Wanderer a Phänomen koła šijace mašiny, centrifugi
Wobhladanje a poradźenje bjez nućenja ke kupjenju — Wotpłačowanje dowolene.
P. Horbank w Khrósćicach

Wěcy za dom a kuchinu
Přihódne dary
poskića
Juri Berger w Khrósćicach
twarska klamonarnja. Wuwjedu też wšě klamon. twarske dźěła

OPEL-jězdne koła
krute, spuščomne, lohkeho běha
za **hr. 55.00**
Rudolf Lebelt
w Budyšinje
na Zwonkown. Lawskej hasy 30

Hospoza
we wsy a w měsće — kupuj swoje pječwa z
Delnjo-Wujezdźanskeho młyna
wěsće.
Naša Wam wěsće znata předawarnja je w Budyšinje na Hošće hasy

DKW.- motorske koła
wšěm doprědka přeco najnowše!
Wobhladajće sebi najnowše modele
DKW.-Lebelt
w Budyšinje
na Zwonkown. Lawskej hasy 20

Wšě kłobuki
Wšě čapki
Pjelsćin. krawaty
pola
Hugo **Lehmann**
w Budyšinje
na Bohatej hasy 25

Z jutrami do nalčća a do nowych nadźijow

Naši rjemjesłnicy a překupcy so Wam z tutym poručeja!

Čapki za šulerjow
Samowjazaki
Sportske nohajcy
pola
Hugo **Lehmann**
w Budyšinje
na Bohatej hasy 25

ZÜNDAPP
motorske koła njejsu jako wuježdźowace mašiny twarjene. Zündapp motorske koło je wjele bóle snadźiwe, koło k trjebanju a sportej wysokeje hódnosće a najlěpšeho dźěła.
D-klasse płaći 525,— haŕ 695,—
Płaćizna Kardan-klassy wot 795,— haŕ 1500,— hr.
Bjez nućenja ke kupjenju předwidźe so Wam pola
Rich. Kieschnick
w Budyšinje
na Hošće hasy 17
Zastupjetstwo za Budyšin

Žonjace toški
we wšěch wulkosćach
we wšěch nowosćach
Šulske tornistry, aktowki, móšničky, nakhrbjetniki.
Kožane jaki, kož. rukajcy, kožane lacy, kožane hawby, moderne lěčne hawby a přewobleki.
Otto Büttner, w Budyšinje
na hłownym torśe 9

Konfekcijowy dom **Hellwig & Schönbohm**
Solidny nakupny dom za hotowu drastu — w Budyšinje na Bohatej hasy

Gumije za jězdne koła
Přišušk za jězdne koła
Jězdne koła poskića
Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Heinrich Jupt
friserski mištr
w Kukowje-Pančicach
(Klóšter Marijina Hwězda)
Nonoćasne pěstowanje kože a włosow. Mydła, kremu za kóžu wonidła. Kluchjanskin wodu, wody za hłowu a toilet. wěcy we wulkim wubjerku.

Předešćniki
k zelenemu štwórtku . . . wot 3,— hr.
k prěnjemu šulskemu dnjej wot 1,— hr.
Rudert
w Budyšinje na Bohatej hasy 26

Za jutry wosebje tunjo
hólčace wobleki
holčaca drasta
strykowane jaki — lacy
pulovry
klobuki a čapki
šórcuchi
spódnje suknje
žiłdźane šaty
zwjeršne košle
khornarje - krawaty
nohajcy - zoki - rukajcy
mužace, žonjace, dźěćace košle, kholowy
košle z kholowami
šlypry - taille
pola firmy
RUDOLPH
na Kěžorskej drózy 16

Groćane pletwo
za kokoški
horjeka šěroko, delka wusko woknješkate je rad wuźiwane wobhroženje kokošac. dwora.
Wosebita předawarnja pola
MIESSNER
w Budyšinje

Kamjenićanski nohaje. skład
w Budyšinje
jenož hłóce
na Sukelnskej hasy 12
nohajcy / rukajcy
žiłdźane tkaniny

Jurij Wjeńk we Wotrowie
nowočasna blidarnja
wuhotuje wšě twarske dźěła kaž **wokna, durje a dr., kašče wšěch druzin, z wosebitosću su moje meble**, swojeje khmanosće a płaćizny hódnosće dla.
Waš wopyt je kóždy čas lubje witany!

Richard Sommer
prjedy W. Hoppe
na Kamjentnej hasy 20
klamonarnja a instalacija
snapřeč. čěłozwučowarnje
Telefon 2626
wuwjedźe wšě dźěła derje a płaćizny hódno.
◆ **Bohaty skład w domjacej a kuchinskej potrjebje** ◆

Wupjerki
kajšej być dyrbja; w najlěpšich hódnosćach:
pošlešćo 130 cm šěr. 12.80 11.20 **9.60**
hłowakowa šěrć . . . m 2.— 1.80 **1.60**
za spódnje pošlešćeza, 100 cm šěr. m **2.10**
Andr. Kasper, Heringstr. 3
(měj. J. Pilopp) (na Jerjotwej haju)
Snaty najlěpšeh dom za dobre wupjerki

Khrósćanska nalutowarnja
w Khrósćicach
ma we swojim składze stajnje k wobeběranju hotowe:
wšě družiny symjenjow, hnojow a picowadłow za tunju płaćiznu.
Khmanosć a kajkosć tworow je wosebje zwěsćena.
Tohodla doporučujemy wam nakupjenje.

Jan Lubieński
blidarnja w Bukecach
so poruča

Zhotowju wšě meble ◆ Wukonjam wšě twarske dźěła
w najnowšich wuwjedźenjach, po nichel płaćiznje. Nimo toho mam wosebity skład wudźěłanych kašćow
J. Krawža, blidarnja w Khrósćicach

Najnowše nalelnje mustry
w mužacych, pacholacych a hólčacych wobleka ch.
Wše drasty za dźěłaćerjow kupujeće tunjo pola
H. Marschke w Kamjencu
na Oskar Müllerowej dr. 8

K jutram!

bluzy, charmeuse, z dołh. rukawom	4.95, 3.95	**3.75**	**žonjace čapki**	1.45, 1.25 hr.,	**98** pj.
bluzy, charmeuse, z krótkim rukawom	3.95,	**3.45**	**rukajcy**	1.45, 1.25 hr.,	**95** pj.
suknje, moderne formy	4.95, 4.50,	**3.75**	**zwjeršne košle,** běłe a mustr.	3.95, 3.45,	**2.75**
nohajcy, ägypt. Mako	98 pj., 78 pj.,	**58** pj.	**košle za swjatok tydź.**	3.40,	**2.95**
nohajcy, běła žida a platěrowane	1.50, 1.35,	**1.25**	**zoki,** barbnje mustrowane	78 pj., 58 pj.,	**48** pj.

A. Bokelmann nasl.
w Budyšinje mějićel Curt Müller Tel. 2176 **na Serbskich hrjebjach 2**

Dobre nohajcy
a trikotaže k jutram
kupujeće w
Chemnitzer Strumpflager w Kamjencu
znapřeča kinowej

Wšě
šulske knihi
dóstanjeće
w Serbskej kniharni
w Serbskim domje w Budyšinje

Płaćizny hódne cigary
kaž też wity tobak
kupće k **jutram** pola
Brendlerec nasl. w Kamjencu
mějićel Maks Heumann
na Budyskej drózy

Přiloha k číslu 81 **SERBSKE NOWINY** Piatk 5. hanrleje 1935

Swjatočne požohnowanje noweje hnadneje knjenje

W Marijnej Hwězdźe, 4. jutrownika 1935.

Spočatk naličnika so prjedawša priorka Kata Emma Pišlec za abtisu tudomneho klóštra wuzwoli a přez visitatora wobeju łužiskeju klóštrow do swojeho zastojnstwa zapokaza. Na dźensnišim dnju wotmě so swjatočne požohnowanje abo benedikcija. Tajke požohnowanje wudźěla cyrkej na wosoby we wosebitych powołanjach a prosy za nju wo Božе žohnowanje. Byrnjež wo tutym wurjadnym swjedźenju zjawnosć ničo njewědźała, běchu so tola nahladne čřjódy wěriwych w Božim domje zešle, zo bychu swědkoju tutoho wosebiteho dnja byli. Tak bě to swjatočny dźeń za wulki dźěl wjesnjanow. K tutomu zamérej běštaj też prelataj z Wysokeho Brodu a z Oseka w Češkej, Tecelin Józ. Jaksch, zdobom generalny vikar cistercienskeho rjadu (zastupnik rjadoweho generala w Romje) a dr. Theobald Scharnagel, přikhwataloj. Benedikciju wukonješe biskop Pětr Legge. Wysocy duchowni a druzy knježa so swjatočnje do cyrkwje a z njeje pod zwukami zwonow wjedźechu. Mócnje klinčachu piščele při čahu hač k wulkemu woltarjej, hdźež bórzy po tym biskop swjatočnu Božu mšu měješe pod assistencu klóštrskich duchownych, tachantskeho assessora prof. dra. Hötzla z Budyšina, fararja Justa z Wotrowa a kapłana Kurcy z Worklec. K tomu spěwachu duchowne knježny w znatej wudokonjanosći třihłósnu Božu mšu „Salve regina" wot Stehle, graduale wot Leitnera a hišće wšelake druhe liturgiske spěwy.

Wobkuzlacy błyšć dopołdnišeho słónca napjelni cyły Boži dom hač do wyšiny stołpow. Kaž by so cyrkej w morju błyšća a swětłosće tepiła! Zbožowne wěščenko za wurjadny dźeń! Štóž je hdy při swjatočnosći tajkeho požohnowanja přitomny był, njemóže zabyć na hłuboki zaćišć, na rjanosć, nadobnosć a dostojnosć wotpowědnych ceremonijow. Po graduale stupi hnadna knjeni, přewodźana wot dweju assistentkow, před visitatora, so hłuboko kłonjo, a přisaha na wustawki swjateho Benedikta a swj. evangelija. Po wšelakich modlitwach swjeci visitator bjerło, pjerščeń a hrudźny křiž a přepoda tute wěcy abatisy. Po woprowanju dźe wona wospjet k woltarjej a wopruje swěcy, kotrež z ruki biskopa dostanje, potom poskići so ji swjaty křiž k wokoseńju, a při woprawjenju poda so ji samej wjele hostije. Krótko do poslednjeho scénja zestupaja so čorne a běłe knježny do presbyterija (před woltarjom), kroča potom nimo hnadneje knjenje, słužija jej klečo swěru a posłušnosć, po čimž jich hnadna knjeni wobjima a wokoseje. Ke kóncej Božeje mše zaspěwaja knježny swjatočne „Te deum laudamus". Z tutym požohnowanjom su třěbne formality za přewzaće tutoho wysokeho a zamołwiteho zastojnstwa předstejićerki klóštra skónčene, z kotrehož městna přeco zaso nowe žohnowanje ćeće do luda. Njech je nowej wuzwolenej při wšěch jeje dźělach a prócowanjach Bóh luby Kniez ze stajnym wodźerjom a pomocnikom!

Posledni dźeń schulskeho lěta.

Stare schulske lěto je so minyło. S nim je so sajo wotrěkł w žiwjenju schulskich dźěći słónčnjk. Dźěći psched schulu dostane jutrowne zeninry studuja a so pschehwědčeja, kak su w minjenym lěće we wukmanjenju postupowale.

Cyrkwinske powěsće

Njedźelu Judita, 7. jutrownika 1935.

S **Budyšcina.** W Michałskej cyrkwi rano w 7 hodź. Boże wotkazanje serbske, farar Tischer; dop. 1/9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska konfirmazija, farar Kapler.

*

S **Budyšcina.** (Krajnoapyrkwinske sjednoćenstwo.) Njedźelu dop. 1/11 hodź. swjaty dźěćaŕi: wječor we 8 h. evangelistaja. Sstrjedu wječor we 8 hodź. swjaty młodźiny za młode holcy. Schtwórtk wječor we 8 hodź. biblijska hodźina. Sobotu wječor we 8 hodź. swjaty młodźiny za młodźenzow. — Shromadźiny swonka Budyšcina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Kwětkowym Dole, wutoru wječor we 8 hodź. w Budestecach, sridu wječor we 8 hodź. w Biskopiacach, pjatk wječor we 8 hodź. w Horniej Hórse. — Hodźinu za zonu: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Kunewałdźe, wutoru wječor we 8 hodź. we Semjacach, schtwórtk wječor we 8 hodź. we Waldorfje. — Kóždy je wutrobnje witany!

S **Barta.** Rano w 7 hodź. serbska swonědź. we 8 hodź. serbska a dop. 1/10 hodź. němska. Boža słužba — Pop. w 2 hodź. dźěćaŕkemšenje. Sběrka za Snutskowne misionstwo. — Wutoru wječor we 8 hodź. towaršwo młodych holcow — Piatk wječor w 7 hodź. serbska radionika nutrnosćej w zarkwi.

S **Budyšec.** Rano w 7 hodź. směše farar Bóiz němsku swonědź, farar Böttner rano we 8 hodź. němske a dop. 1/10 hodź. serbske kemšenje. Sběrka za Snutskowne misionstwo. Dop. w 11 hodź. smě farar Böttner kemšenje za dźěći 1. hač 4. schulskeho lěta. Pop. w 2 hodź. smě farar Bóiz pruhowanje nacźerićich holcow a w 3 hodź. farar Böttner pruhowanje nacźerićich hólcow — Piatk dop. w 9 hodź. smě farar Böttner serbske póstne kemšenje.

S **Budyšcinka.** Rano we 8 hodź. serbske předowanje cźita. Sběrka. 1/10 hodź. dźěćaŕkemšenje za misionske dźěći. — Wutoru pop. 1/3 hodź. wobadna [illegible] pola Rabowkec w Wuhnizach.

S **Bukec.** Rano w 7 hodź. serbska swonědź. dop. 1/9 hodź. serbske, w 10 hodź. němske kemšenje. Pop. 3/2 hodź. pruhowanje nacźerićich dźěći. 1/4 hodź. dźěćaŕkemšenje. — Wutoru pop. w 3 hodź. žónske towaršwo pola Rabowkec. — Piatk dop. w 9 hodź. póstne předowanje. [illegible] zamrěł: Jan Kilian, [illegible] dźěl wučeł w Bukecach 56 lět 8 mjes. a 19 dnjow sta.

S **Hodźija.** Rano 1/8 hodź. němska swonědź. dop. 1/9 hodź. němske kemšenje. w 10 hodź dźěćaŕkemšenje. Sběrka za Snutskowne misionstwo. Wječor w 7 hodź. póstne kemšenje se swonědźu w Semonicźanach.

Bajki z dalokeho juha

(Přełožuje J. S.)

6. Twjerdohłow a Marinka.

Běštaj hrabja a hrabinka, wobaj młodaj, wobaj rjanaj. Wšo jimaj po woli a k zbožu dźěše, a jako sebi dźowčičku přejełaj, sta so też to: ptak Bóh dał — dołhu šiju ma a wysokej nozy — jimaj dźiwnje ruže dźowčičku přinjesy, přerjane a drobne stworjeńčko. Hrabja a hrabinka měještaj na njej wulke wjesele, dańtaj ji mjeno Marinka a najimańtaj ji hnydom dźewjeć dójkow, zo bychu přeco wokoło njeje byle, wodnjo a w nocy, a zo bychu jej słužiłe a ju hladałe.

Jenoho dnja so dójki z Marinku wukhodźowachu, a přińdźechu na rozpuć, při rozpuću steješe korčma, w korčmi pak hudźachu cyganjo. Dójkam chcyše so rejwać, a wostajichu Marinku na rozpuću a běžachu na reje, běchu młode a žiwjenja wjesele. Běchu pak zapomniłe Marinku pokřižować.

Marinka škrěčeše, ale dójki njeslyšachu, slyšeše pak ju Twjerdohłow, wódny muž. Tón přińdźe, a dokelž jemu křiž njewobaraše, wokoši hólčku na čoło a rjekny: „Mała Marinka, moja njewjesćička, za wósomnaće lět, jene prjedy abo pozdźišo, přińdu po tebje wróćo a wozmu sej će za žonu!" A tak bu Marinka njewjesta wódneho muža, a njewědźišo to ani druha křćena duša.

Marinka rosćeše a bě dźeń a rjeńša. Jako pak docpě wósomnaće lět, wuhotowaštaj ji jeje lubaj staršej k narodnemu dnjej wosebne reje. Pod zelenej lipu při jasnej rěcy wšo hromadźe wjesele rejwaše, domjacy a přiwuzni a hosćo. A přistupi k Marincy domjacy a přiwuzni a hosćo. A přistupi k Marincy młody knjez, kotrehož nichtó njeznaješe. Wobłečeny bě nazeleń ropr a šěre kholowy, na nohomaj so jemu sléborne škórnički swětłachu. Přistojnje so před njej pokłoni a prošeše ju wo rejku, hercam pak ćisny žołty złotak. Marinka jemu přizwoli.

Rejwaštaj prěnju rejku, a Marinka hódaše: Štó je tón rejwař, na Jana ma rukajcy! Rejwaštaj też druhu rejku, a Marincy bu tyšno wokoło wutroby: Štó je tón rejwař, lodojty dych dźe wot njeho! Zarejwaštaj hišće třeću rejku. A lědom běštaj prawje zarejwałoj, ji rejwař hižom běłej ručcy tak stłóči, zo hladaše čerwjena krew přez nohće. Rady by wo pomoc wołała, ale wopuščí ju móc, wustupi ji snjerty pót. A kaž z wětrom wotnjesy ju rejwař zespody lipy zelenej přez nizki brjóh do srjedź rěki, a tam so zhubištaj. Wšitcy sej myslachu, zo je so Marinka zatepiła.

Cuzy rejwař pak bě był Twjerdohłow, wódny muž, kiž bě po swoju wuzwolenu njewjestu přišoł. Njewěrjomnje spěšnje jědźiše z njej po šumjacej rěcy daloko, jara daloko k swojemu skleńčanemu hrodej. W tutym hrodźe so wšo błyšćeše wot sameho złota, slébora a drohich kamješkow. A Twjerdohłow rjekny: „Marinka, njewjesćička, wzmi mje nětko za muža, a twój budźe sléborny a złoty hród!"

Marinka so před nim strachowaše a wotmołwi: „Twjerdohłowje bjez duše, powěm ći něšto, posłuchaj! Marinka će njerodźi, radšo zahinje a wumrěje!"

Tři króć so ju prašeše, tři króć jeho wotpokaza. Po třećim razu pak ju zhrabny a wotnjesy ju z wichorom ze skleńčaneho hrodu do Pustohrodu, kiž nima ani woknow, ani durjow, jenož jeničke wysoke a wuzke wokniješko, a je přez cyle z mochom porosćeny. Tu zawrě Twjerdohłow młodu Marinku a sputa ju hišće ze złotym rjećazom k železnemu stołpej. Tak sej myslešе, zo so ji wutroba zmjehći, zo budźe jeho chcyć. Kóždźički dźeń přikhadźeše k njej, přinošowaše ji cyrobu a druhe dary. Słódcy ji powědaše, što wšo ma a što wšo wé, a dźeń wote dnja so ju prašeše: „Marinka, njewjesćička, rodźiš mje nětko za muža?" Dźeń wote dnja pak wotmołwi jemu Marinka: „Twjerdohłowje bjez duše, powěm ći něšto, posłuchaj! Marinka njerodźi će, radšo zahinje a wumrěje!"

Tak so ji minychu puste lěta, połne hórkich sylzow a milych spominanjow. A nieměješe nikoho, komuž by swoju zrudobu wuskorźiła, hač drobneho pisaneho ptačka, kiž ji do wokniješka spěwać přileći. Miny so sydom lět, sydom lět, wosmeho pak, potom pak so sta, zo młody španski kral na honćwu dźěše. Zabłudźi so w njeznatym lěsu a wuhlada na zelenym šmrěku přerjane drobne pisane ptačatko. Požadaše za jeho błyščatym pjerjom, a zběhny třělbu, zo by je zatřělił. Drobny ptačik pak zarěča a praji: „Nanihdy mje njezatřěl, młody kralo! Mam přećelnicu, druheho ptačka, kiž je rjeńši a budźe ći lubši hač ja, je zawrjeny w kamjeńtnej klětcy, po njeho dźi a jeho sej wzmi!"

Krala haujachu ptačkowe słowa, powěsny třělbu na ramjo a rjekny: „Kak móžu lić, hdyž puća njeznaju a njewěm hdźe?" Ptačik wotmołwi: „Wšak chcu do předka skakać, puć ći pokazać!" Zlětowaše ze štoma na štom, kral jeho sćěhowaše daloko, jara daloko. Tak přińdźeštaj naposledk před Pustohród, kiž njeměješe ani woknow ani durjow. Ptačik tři króć přeleći před wysokim, wuzkim wokniješkom, wjesele začikota, potom zběhny so wysoko přeciwo módremu njebju, a njebě tu wjac. Kral pak zadźiwany do wokniješka hladaše. We wokniješku sedźiše Marinka, česaše sej ze złotej sćětku swětłe włosy do slébornej truhlički, a štož z jejnych włosow do truhlički padaše, njebě ničo druhe hač swětłe paćerje a drohe kamješki. Kralej so mile holčo pře

S **Delnjeho Wujesda.** Pjatk 5. hapr̃leje popołdnju w 4 hodź. ſerbſke pôſtne kemſchenje (vikar Adler), njedźelu dop. w 9 hodź. ſo ſerbſke predowanje cźita.

S **Hrodźiſchcza.** Rano 1/8 hodź. nĕmſka ſpowĕdź ſe ſwjatym Bożim wotkazanjom, dop. 1/9 hodź. nĕmſka a w 10 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Sbĕrka ſa potrĕbne paczeſke dźĕcźi. 1/12 hodź. dźĕcźikemſchenje. Pop. we 2 hodź. pruhowanje paczeſkich dźĕcźi. — Wutoru, 9. jutrownika wjeczor we 8 hodź. ſhromadźiſna kichezćanſkeje ſonſkeje ſłužby pola Jurakez. — Pjatk, 12. jutrownika wjeczor w 7 hodź. nĕmſka paſionſka Boża ſłužba.

S **Huczinу.** Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowĕdź, we 8 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Kolekta ſa ſnutskowne miſijonſtwo. Pop. w 2 hodź. pruhowanje paczeſkich dźĕcźi. — Schtwórtk, 11. jutrownika wjeczor we 8 hodź. nĕmſka pôſtna nutrnoſć.

S **Khwaczij.** Rano 1/8 hodź. nĕmſka ſpowĕdź, dop. 1/9 hodź. nĕmſke a w 10 hodź. ſerbſke kemſchenje. Kolekta ſa naſch Bożi dom. Pop. w 2 hodź. pruhowanje paczeſkich dźĕcźi. — Sſrjedu wjeczor 1/8 hodź. ſerbſka pôſtna nutrnoſć.

S **Kluſchca.** Rano w 7 hodź. nĕmſka ſpowĕdź ſ Bożim wotkazanjom, we 8 hodź. nĕmſke kemſchenje. Pop. w 2 hodź. pruhowanje paczeſkich dźĕcźi.

S **Kotez.** Dop. 1/9 hodź. nĕmſka Boża ſłužba ſ pruhowanjom paczeſkich dźĕcźi (wośadny ſarar). — Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. we Wósporku pôſtna nutrnoſć ſe ſwĕtłowobraſami (ſarař Günther ſ Wukrancźig). Sbĕrka.

S **Lucza.** Dop. w 9 hodź. nĕmſka konfirmazija a ſwjeczenje Bożeho wotkazanja (duchowny Malink-Laſowſki). — Sſrjedu 10. hapr̃leje wjeczor we 8 hodź. nĕmſke pôſtne kem enje (vikar Adler).

S **Lupoje.** Dop. 3/10 hodź. ſerbſke a 3/11 hodź. nĕmſke kemſchenje. Sbĕrka ſa Snutskowne miſijonſtwo. Pop. w 2 hodź. dźĕcźikemſchenje. — Sſrjedu wjeczor we 8 h. nĕmſka bi ſka hodźina na ſarie. (Konfirmazija budźe Bokmonczku dop. w 9 hodźinach.)

S **Maleſchez.** Rano we 8 hodź. ſerbſke, dop. 1/10 hodź. nĕmſke kemſchenje. Kolekta ſa Snutskowne miſijonſtwo. W 11 hodź. dźĕcźikemſchenje ſ darom dźĕcźi ſa Snutskowne miſijonſtwo. Pop. w 3 hodź. ſerbſka ſpowĕdź. 1/8 hodź. wośadny wjeczor ſe ſamyſa konfirmazije pola Sendźig (pſchednoſchli. film). — Sſrjedu 1/8 hodź. nĕmſka pôſtna hodźina ſ Bożim wotkazanjom.

S **Minakala.** Rano we 8 hodź. ſmĕje farſki vikar Laſer-Lupianči pruhowanje nĕmſkich paczeſkich dźĕcźi a w 10 hodź. ſarař Kiſchjan-Kluſchanſki ſerbſku konfirmaziju. Sbĕrka ſa Snutskowne miſijonſtwo.

S **Nieſwaczidła.** Rano w 7 hodź. nĕmſka ſpowĕdź, we 8 hodź. nĕmſke a dop. 1/10 hodź. ſerbſke kemſchenje. (Sbĕrka ſa Snutskowne miſijonſtwo). Pop. w 2 hodź. kemſchenje ſa dźĕcźi. — Wutoru wjeczor we 5 hodź. nĕmſka, w 6 hodź. ſerbſka pôſtna nutrnoſć ſe ſpowĕdźu w Wôſchczanſkej ſchuli. — Schtwórtk w 6 hodź. ſerbſka pôſtna nutrnoſć ſe ſpowĕdźu pola Hobraſez we Luſy. — Pjatk wjeczor w 7 hodź. nĕmſke pôſtne kemſchenje we Sarĕczanſkej kapałcy. — Pothowanej: Marja Marta Hennigez, dźĕlaczerka w Krózyn, 50 lĕt ſtara. — Hana Schuſterka rodź. Albertez ſ Holeſchowſkeje Dubrawy, 68 lĕt ſtara.

S **Nchaczíz.** Dop. 1/9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba, w 10 hodź. nĕmſka Boża ſłužba a pruhowanje paczeſkich dźĕcźi. Pop. 1/3 hodź. roſchohowanje ſ paczeſkimi dźĕcźimi. Wieczor we 8 hodź. ſhromadźiſna ſa zyku wośadnu młodźinu: Sariadnik mkodźinn Trapp ſmĕje pſchednoſchki ſ wobraſami. — Pôndźelu, 8. hapr̃leje pop. w 4 hodź. pôſtna hodźina ſa dźĕcźi. — Sſrjedu, 10. hapr̃leje, wieczor we 8 hodź. nĕmſka pôſtna nutrnoſć a nĕmſka ſpowĕdź (ſarař Kaniǵ).

S **Porſchiz.** Rano w 7 hodź. je nĕmſka ſpowĕdź, we 8 hodź. nĕmſke kemſchenje. Sbĕrka. Dop. 1/10 hodź. pruhowanje paczeſkich dźĕcźi, 1/11 hodź. wośadna ſhromadźiſna ſe ſwiatoczńoſcju ſa paczeſke dźĕcźi, 1/11 hodź. dźĕcźikemſchenje ſa mjenſke dźĕcźi. — Pôndźelu wjeczor biblilka hodźina w Porſchizach (knjes ſiednoczenſtwowy wothładař Peters). — Wutoru pop. 1/3 hodź. wośadna ſonſka ſłužba w Pſchiwcźizach pola Pĕſchkez. — Pjatk dop. 1/9 hodź. ſerbſke pôſtne kemſchenje.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. ſerbſke ſwjate wotkazanje, dop. w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodź. nĕmſka Boża ſłužba. Pop. w 3 hodź. ſerbſki pôſtny nyſchpor. — Pôndźelu rano 1/8 hodź. ranſka nutrnoſć.

S **Wôſtlinka.** Rano w 7 hodź. nĕmſka ſpowĕdź, we 8 hodź. nĕmſke a dop. w 9 hodź. ſerbſke kemſchenje. Kolekta. 1/11 hodź. Boża ſłužba w Cźiſkowje. Pop. w 2 hodź. kemſchenje ſa dźĕcźi. — Wutoru, 9. jutrownika wieczor we 8 hodź. ſchefeſcźianſka ſonſka ſłužba pola Mirchez. — Pjatk, 12. jutrownika wieczor we 8 hodź. ſerbſka pôſtna nutrnoſć.

S **Wósporka.** Dop. w 10 hodź. Boża ſłužba ſ pruhowanjom paczeſkich dźĕcźi, 1/12 hodź. dźĕcźikemſchenje, pſchip. w 12 hodź. wĕrowanje. — Sſriedu wjeczor we 8 hodź. we wośadnej ſali poſledńje pôſtne kemſchenje 1935 jako nutrnoſć ſe ſwĕtłowobraſami (ſarař Günther ſ Wukrancźig).

Budyske stawniske powĕſće

ſchtwórtk, 4. hapr̃leje 1935.

Narodźiłej ſtej ſo: 2. 4. Albertej Herbertej Rahnej, twupomhpaczenu lokomotiwenmu tepjerjej, dźowcźiczka. — Korli Bjedrichej Arltej, mĕſchćańſkemu pucźowaczemu w Shorjelu, dźowcźiczka.

Wumrĕłoj ſtaj: 3. 4. August Vogel, rentnař, 72 lĕt. — Hana Helena ſwud. Hanczłowa rodź. Balzarjez, invalidna rentnarka, 75 lĕt.

Přilopk

Wulke myſche woheń ſawinyłe.

W jenym hoſćenju w Oſchatzu woheń naſta, kotryž wobhdĕrjo ſamochu ſhaſchecź. Kaž pſchepytanje pokaſa, bĕchu pod ſchpundowanjom ſchćury (wulke myſche) hnĕźdźe, kotrež bĕchu do wuhenja dźĕrtu wuryłe. Pſches nju ſo ſe ſchkrjemi ſchpundowanje ſapali.

Holzu ſkónzowali.

W Lippe pola Eſſena ſu 13lĕtnu Hilźbjetu Meerkoetterez ſrjedu dopołdnja w ſĕdłenowej młodźinje njedaloko ſtarſchiſkeho wobhdlenja ſkónzowanu namakali. Holzu ſu wumozowali. 35lĕtny muſĭĕl, na kotrehož tukaju, ſo je mordarſtwo ſkućił, je cźekнył.

Nózne putnikowanje mužow a młodźenzow.

W Aachenje, Kölnje a w druhich mĕſtach wjeczorneje Němſkeje budźa w nozy k njedźeli Palmarum mużojo a młodźenzojo po 10 000 do ſdaleneje zyrkwje putnikowacź, ſo hychu pſchi Bożej mſchi pſchitomni byli a na predowanje poſłuchali. Knjeżerſtwowy preſident w Aachenje je wojſewił, ſo nima pſchećiwo nóznemu putnikowanju žanych wobmyſlenjow.

Cźeſitу automobil do tworoweho ſpĕchnika ſawadźił.

W Cźeſkej Lipje je w nozy na Nĕſakarſkej bróſy cźeſity automobil na żeleſniſkim pſchekhodże pſches ſawjeru ſo pſchekamawſchi do tworoweho ſpĕchnika ſawadźił. Cźeſity wós ſo wſchón roſraſy, a ſchtyri wośy tworoweho ſpĕchnika ſ kolijow wuſkoćichu. Wjednika cźeſitеho automobila, 32lĕtneho Joſefa Nowaka ſ Trutnowa, cźeſko franjeneho do thorownje pſchiwjeſechu. Naſtata ſchkoda ſo pſches 500 000 krónow wobliczа.

S radźineje wĕże padła a njeſranjena woſtała.

Pſched nĕkotrymi dnjemi je ſo w Brnje (w Cźeſkoſłowakſkej) roſhorjaży podawk ſtał. Towaŕſtwo pjeć wukrajankow a dweju wukrajanow bĕ na radźinu wĕżu ſalĕło, ſo bychu ſebi wot tam horjeka mĕſto wobhladali. Pſchi tym ſo 23lĕtna Cäcilia Loſſez ſ Lauſanna tak daloko pſches wobłoženje nakhili, ſo wona nadobo runowahu ſhubiwſchi ſ hłubiny padźe. Dokelž je radźina wĕża 30 metrow wyſoka, ſ wĕſtoćzu ſ tym liczachu, ſo je ſo knjeżna ſaranka. Tola ſhożowny pſchinad ju pſched ſmjerćzu wobwarnowa. Wona mjenujzy ſe ſwojim kožuſchkom wôſom metrow nad ſemju ſa wĕżinymi gotiſkimi wudebjeńkami wiſaju wośta a tam mjes žimjenjom a ſmjerćzu wiſaſche. Ale hnydom wohnjowa wobora pſchikhwata a ju ſe ſtraſchneho połoženja wuſwobodźi. Cäcilia Loſſez je zyle njeſranjena wośtała a je ſo tež hórſy wot wuſtatnych ſtróżelow ſhrabała.

Pjeć ſjesdomnych je ſo w palazej ſkomjaniej ſajmje ſo ſpaliło.

Blisko Uſchhoroda (w Karpatiſkej Ruſkej) ſo wutoru wulka fajma ſkomy ſapali. Woheń ſo na ſydom druhich fajmow wupſcheſtrje, kotrež ſo do cźiſta ſpalichu. Wohnjowa wobora dyrbjeſche ſo jenož na to ſamjeſowacź, ſo wohnjej ſo dale roſcźeŕicź njeda. Dokelž ſtraſchnozowało, wopalniſchćo pſchepytachu. Wopraſdźe pŕeni dźeń pjeć ſmuhlenych cźĕłow namakachu. Wopalniſchćo dale pſchepytajo ſu na dnje wotpalenych fajmow hiſchćze dwaceźi ſpalenych cźĕłow namakali. Wone bĕchu tak **ſyłnje ſmuhlene, ło na powĕſće do bĕłeho połeka rospadjechu.** Nĕkotre cźĕłowe ſhyłki wuſto pſchi ſebi leżo namakachu, a jich połoženje na to pokaſowaſche, ſo ſu ſo pſchenozowarjo ſpjaſ ſ pkomjenjemi pſcheſkwatali. Hacź dotal ſu 35 ſmuhlenych cźĕłow ſ popjeła wucźahnyli. Njemóżne budźe, jich mjena ſwĕſcźicź.

54 000 ludźi na kupje Ceylonje na malariju wumrĕło.

Kaž ſo ſ Colombo powĕ, je na kupje Ceylonje w jendźelſkej Indiſkej malaria 54 000 ſmjertnych woporow ſadała. Malaria ſo na cźłowieka ſ kałanjom tamniſchich kuntworow pſchenoſcha. W februarje ſamym je na malariu 16 000 ludźi wumrĕło.

Směškl

Po maikowym ſwjedźenju. „Kak dha tehdom na maſkowym ſwjedźenju bĕſche?“ — „Kołmórźne cźoło, moje pjenjezy bĕchu ſo hacź na jenu hriwnu ſeſchtrĕle.“

*

„Wy trjebaſchcźe runje ſe ſłowo „wożoł“. Mĕnjeſchcźe Wy ſ tym mje?“ — „Na żadny pad, knjeże! Myſchcźe dha ſej Wy, ſo ſcźe tón jeniczſi wożoł na ſwĕcźe?“

Hospodarſki rozhlad

Pjatk 5. hapr̃leje 1935.

Wĕcźerawſe kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,93
1 jendźelski punt	11,925	100 českosł. krónow	10,40
100 ſwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,42

Barlinſka burſa ſ dnja 4. hapr̃leje. Na burſy bĕſche wcźera wo nĕſchto mĕrniſcho hacź na pſchedhładźazych dnjach, tola wośta ſakładny ton pod ſacźiſńcźom dobreho wotſamknjenjow w induſtriji jara pſchećelny. Swólniwoſcź Ameriki k wotſamknjenju wobthodneho ſrĕcźenja ſ Němſkej ſo ſ wulkim ſkokjenjom pſchija. Też dowĕrу polna rosprawa konjunkturoweho wuſtawa wo wumĕcźu dawkowych dokhadow, kotreż ſ 8,1 milijardami wuſłĕdźi pſchedhahadźazych lĕt pſchetrjechźa, ſamochu poſhonjeсź. Se ſtrony publika dalſche kupne pſchiłaſy pſchełežacha, mjes tym ſo ſo kuliſa wrócźo dźerżeſche. Na rentowych wikach ſo njeje nicźo pſcheměniło.

Barlinſke żitne wulkewiki. W Barlinſkim Mnym wobkhodźe ſaſadźi wobkhad nomału a pohibowaſche ſo w mĕrnych kolijach. Poſticzeńſke ſamĕry a możnoſcźe jich ſameſcźenja ſo njejżu pſchemĕniłe. W khlĕbowych żitach je też hacź dotal doſcź materiala na pſchedań a młyny tola jenož malo kupuja, dokelž hiſchcźe na wulkich ſkładach ſedźa. Tam a ſem ju ſa podpjerańſche dodaczе napraſchowanja, w provinzy ſo ſamo po waggonach kupuje. W pjenowankich żitach njejżu ſo wotedawanja ſ prĕnjeje ruki ſchkłnike. Napraſchowanja pak ſu wo nĕſchto popuſcźeńſche, ložejbe dokelž ſo eoſinowa rożła połſkiża. Na mukowych wikach njeje pſchemĕnjenja.

Wcźera płaceſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńcy W 8: 11,5 hr., W 9: 12,50 hr., rożi R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — jećmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.,

Wiki w Lubiju.

Pſchenża 10,15 hr., rożka 8,15 hr., jećmjeń, nal. 9,25—10,25 hr., nal. 8,15 hr., wowſ 7,90—8,25 hr., bĕrny 3—3,20 hr., żyno 5—5,25 hr., ſkoma 2,25—2,70 hr., pſchenična muka 17 hr., rżana muka 12,40 hr., pſchenične wotruby 6,20—6,80 hr., rżane wotruby 5,25—5,75 hr., butra 75 pj., jeża 7½—8 pj., twaroh 20 pj., bĕrny punt 4 pj., bĕły kał 10—12 pj., cźerwjeny kał 20—22 pj. morchej 13 pj., jĕdźna łoboda 15 pj., ſydrożny kał 20 hacź 40 pj., ſółraki 5—10 pj., tórki 70—80 pj., ſikały kał 12 pj., zybła 15—20 pj., tomaty 35—40 pj., ſołotej 20—25 pj., radiſki 10—12 pj., rjewjen 35 pj., jabłuka 15—30 pj., mĕrnik 15 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pſchenża 10,15 hr., rożka 8,15 hr., jećmjeń, nal. 8,15 hr., wowſ 7,90—8,25 hr., pſchenična muka 18,25—22,25 hr., rżana muka 12,25 hr., pſchenične wotruby 6—7 hr., rżane wotruby 5,30—7 hr., żyno 5,50—6 hr., ſkoma, ſtótna 3 hr., ſ ſaſklanju 3 hr., butra 76 pj., proſzata 14 hacź 21 hr., bĕhaki 40 hr., libjata 1,20—1,50 hr., bĕły kał 12 pj., cźerwjeny kał 25 pj., ſydrożny kał 35—40 pj. jĕdźna łoboda 25 pj., zybła 15 pj., mĕrnik 20 pj., trĕn 70 pj., ſołotej 15—20 pj., morchej 10 pj., radiſki 10—12 pj., rjetſej 20 pj.

Wiki w Khoczebuzu.

Mjaſo, howjaſe 65—90 pj., cźelaże 65—90 pj., ſkopjaze 80—1 hr., ſwinjaze 70—90 pj., jeja 7—8 pj., butra 1,35—1,40 hr., twaroh 23—25 pj., tany wośi 1,40 hr., tiny 1—1,20 hr., ſchćuki hr., karpy 85 pj., hołbje mkode 40—80 pj., kury, żiwe 60—80 pj., khapony żiwe 40—60 pj., kółraki 10—25 pj., morchej 15 pj., rjewjen 25—30 pj., jĕdźna łoboda 25 pj., ſydrożny kał 35 hacź 60 pj., cźerwjeny kał 25 pj., bĕły kał 15 pj., wirſinowy kał 15—25 pj., ſołotej 20—30 pj., mĕrnik 20 pj., trĕn 50 pj., radiſki 15—35 pj., zybła 15 pj., kuŕepa 5 hacź 8 pj., bĕrny, zentnaŕ 3,50—3,70 hr., punt 4 pj., jabłuka 30—50 pj., worjechi 40—60 pj., kĕżne worjechi 40—50 pj., ſmorże 1,30—1,40 hr.

Swinjaze wiki w Khoczebuzu.

Pſchiwjeſli bĕchu 852 proſtatow, 140 bĕhakow.

Proſtata, male 8—12 hr., ſrĕnje 13—17 hr., wulke 18 hacź 22 hr., bĕhaki male 17—23 hr., ſrĕnje 24—34 hr., wulke 35—44 hr. Wiki bĕchu ſrĕnje a hubjene.

Płaćizny rĕzneho ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

4. hapr̃leje 1935 Płaćizny po centnaŕu a hriwnach

Skótne drużiny a woznamjenjenja:

Celata: 471

Nailĕpše kormjene ćelata wot cyca	54—55
Srĕńe kormjene ćelata wot cyca	47—52
Snadnje wuwite	40—46
Najšpatniše	31 - 38

Swinje: 512

Tučne swinje, pŕez 300 kg. cźežke	—
Połnomjasne swinje wot 120 hacź 150 kg. cźežke	49—52
Połnomjasne swinje wot 100 hacź 120 kg. cźežke	48—50
Połnomjasne swinje wot 80 hacź 100 kg. cźežke	45—48
Mjasne swinje wot 60 hacź 80 kg. cźežke	—
Rancy	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	4. 4.	3. 4.		4. 4.	3. 4.
Pšeńca	211,0	211,0	buny	13,7-14,2	13,7-14,2
rożka	171,0	171,0	woka	13,0-13,5	13,0-13,5
jećmjeń now.	—	—	módre łupiny	9,50-10,2	9,50-10,2
jećmjeń, nal.	—	—	żołte łupiny	14,2-14,7	14,2-14,7
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
rżana muka	22,90	22,90	ſuch. truhanč.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	bĕrnj. kruški	9,05-9,15	9,05-9,15
rżane „	10,19	10,19	syno, 50 kg		
raps „	—	—	rżana ſłoma		
hróch, Viktor.	25,0-29,0	25,0-29,0	pšeńč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeluški	21,0-22,7	21,0-22,7	ječna „		

Płaćizna za pšońcy za wupłodźerja 8: 203.0 9: 205.0
Płaćizna za rożku za wupłodźerja 8: 163.0 11: 167.0
Płaćizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9: 168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 166.0

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěščki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći sa za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hościencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 82 | Budyšin — Sobotu 6. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Rudolf Heß w Gdansku

Pjatk popołdnju je wjednikowy naměstnik Rudolf Heß Gdańsk wopytał. Jeho jěsba po měsče běšche triumfalna jěsba. Wjeczor je Rudolf Heß we wulkej wólbnej shromadźiznje we wocjerstwjetni w Zoppotu rěčał. K jeho čestej běchu so twarjenja ſ illuminaziju wobhibetlile. Wulke łyty luda jemu pichiwyſkachu.

W swojej rěči Rudolf Heß wožebje na dźełaćerjow spominasche a rjekny, so němſki dźełaćer njeje wjazy proleť. Na město njespokojnosće a hidy je w Němſkej nowa wěra do shromadnosće stupiła.

Sło se ſwonkownej politiku saběrajo Rudolf Heß na rozhorjace podawki w Kownje pokasa. Němſka so krucze w mozy dźerži, so njeby měr Europy wohroziła. Tehodła zwěr Němſkej njemóże sa sło měcź, so je wožebje pichi wschitkich wotmyhlenjach, na kotrychž so Ruska wobdźěla, kedźbliwa. Wobdź bolschewistiſkim wjednikam w jich smyſle pschitołone smyhnjenje pschidźěwamy, dyrbimy w nich wojowarjow sa zwětowu revoluziju widźeć. Wobdź móże so Němſka cźełko rozbudźiź, so by wěrika, so srěčenja se statom, kiž chce zwětowu revoluziju je wschěmi žrědkami spěchowaćź, woprawdźe sa europſki měr rukuja, dha ſ wědomjom na tym pobłoku stejimy, so nasha njedowěra na starosćiſ'tvo měr a na starosći wo europſku kulturu wotpočuje. Němſka, kotraž dźenka k srěčenjam pschistupi, je Němſka, kotraž swoju cźesćź nadewschiſko staja. Wobdź so srěčenje njedźerźi, by to pschećźiwo jeje cźesći schło.

Rudolf Heß potom na dobre nasłonjenja ſ półſkim srěčenjom pokasa. Wobaj narodaj wědźeſchtaj, so srěčenje wopory wot njeju žadasche a wobaj narodaj je k lěpschemu europſkeho měra pschinjeseſchtaj. Srěčenje mjes Němſku a Półſku smérowanju wobeju ludow, tola też měrej swěta słuži. Wjednikowy naměſnik swój appell na Němzow w Gdańsku ſ wuſlědkowanjom słónczi, so je dobrycze, kotrejž ſu sa nazionalsozialiſmus w Gdańsku dobyli, nazionalne dobrycze. Posłědkowaza manifestazija słónczi so ſ nimoradnym nazionalsozialiſtiſkim zwjatkow w blyšcźu ſmólnizow.

General Goering je sebi rańšopruske wojerske lětarstwo wobhladał

Schtwórk je němſki minister lětarſtwa, general lětarjow Goering ſtejiſchcźa wojerſkeho lětarſtwa blizko Königsberga wopytał. Pschitomnej běchtaj nimo roskazowarja I. powětrowneho wokrjeſa generala lětarjow Wachenfelda ſtatny ſekretar němſkeho lětarſtwowneho ministerſtwa generalny leutnant Milch a roskazowar artillerije sa wobaranje pschećźiwo lětadłam general Rüde. Wyſchſchi roskazowar lětarſtwa najprjedy dźěle wobarazeje artillerije w měsče wopyta. Tute běchu so w Karolininym dworje k paradźe ſeſtupałe. Wot tam so wón na lětarſchcźa blizko Königsberga poda. Pschi pschijězdźe němſkeho ministra ſa lětarſtwo běšče so na Königsbergſkim hłownym dworniſchcźu mnoho ſaſtupjerjow ſtrony a jeje wotdźělenjow k powitanju ſeſchło.

Eden so do Londona wróćił

Do Edenowneho nawróta su so w Londonje hižo ſ wunoſchkom jeho pućowanja po Europje ſaběrali. Pschi pohubźowanju wuſpěcha tuteho prózowanja su wschitcy jendźelſcy wobkedźbowarjo teje myńle, so je ranſche srěčenje morwe. Nowiny „Times" pišaju, so knjes Eden njebudźe wjazy dwělowacj móz, so k srěčenju ranſchich ſtatow njebudźe. Sadźerźenje Półſkeje je podźelni ſtykt jendźelſkich nadźijow ſnicziło.

Londonſke nowiny wo pschichodnej konferenzy w Stresy piſaju, so ma so tam „jenoź dale wuradźowacź", a so so Jendźelſka ſ Franzowſku a Italſku na niczo wěſte wjasacj njesmě. Tute powěrcźe so na to měrja, so bychu so franzowſke a ruſke nadźije na jendźelſke pschihłoſowanje k wojerſkim ſwjaſtam sešłabile.

Ministerſki preſident Macdonald so na konferenzy w Stresy njewobdźěli. Jendźelſke knježerſtwo w tamniſchim ſettkanju jenoź posłedni dźěl wobhonjerſkich rozrěčowanjow widźi. „Times" pišaju, so so w Stresy wunoſchki wopytowy w Barlinje, Moſkwje, Warſchawje a Prazy pschepruhuja. Tola so njewocźakuje, so k ważnym rozsudźenjam dóńdźe. Jeli budźe po wunoſchku konferenzy w Stresy nóżno, so so Němſka k wobdźělenju na podźiſchej konferenzy pscheproſy, potom ſnadź so jendźelſki miniſterſki preſident hiſchcźe do Stresy poda.

Wo Edenowym wopyće w Prazy

Londonſke nowiny „Times" Edenowy krótki wopyt w Prazy rozpominaju. Eden je piecza ſwěcźił, so je Cźeſkosłowakſka ſwólniwa, ranſchenu srěčenju ſ Franzowſku a Ruſkej pschiſtupiwcź, je-li so Němſka a Półſka srěčenja ſdalujetej. Wěſo so tutón rozsud njepſchewidźeše, pryedy hacź Laval njeje Moſkwu a Warſchawu wopytał. Cźeſkosłowakſki minister ſwonkownych naležnoſcow Benesch cźe wunoſchk tuteju wopytow wocźakacź. Wo Półſkej dr. Benesch wjazy njewocźakuje, so wona ſwoje ſtejiſchcźo hiſchcźe pschemeni. **„Times" wuſpěchuja, so na kóždy pad k srěčenju mjes Franzowſkej, Ruſkej a Cźeſkosłowakſkej dóńdźe, jeli so druhi pschijomny puć mjes tym njeby namakał.**

Dr. Ley w Kruppskich dźěłarnjach rěčał

Shromadźiznu dla wólbow do dowěrniſkich radow w němſkej dźěłowej fronce běchu pjatk pschipołdnju w Porurſkej ſ wulkej shromadźiznu w Kruppſkich dźěłarnjach ſwój wjeſchi dozpěć. Dr. Ley ſ shromadźenemu dźěłaćerſtwu wo nowym ſozialnym porjedźe rěčeſche a so wožebje pschećźiwo wójnje wobroczi.

Statny rada dr. Arnošt Brandes wumrěł

Zbłe njenadźijcy je schwórčk wjeczor na hoitiwje ſtatny rada dr. Arnoſcht Brandes-Altſhof wumrěł. Wón běšče je ſwojim žynom na hoitiwu ſchoł. Sa ſtjichtwórcź hodźiny so žyn k nanowemu měſtnu wróćźi a jeho morwebo namaka Brandes ſtejeſche w 74. lěcźe žiwjenja. Wón je wjele łaſtojnſtwow ſaſtawał. Do wójny běšče wón naměſtny krajny radźićel w Inſterburgu a wot najmy 1914 pſchedsyhda ranſchopruſkeje ratarſkeje komory. Po wójnje bu wón preſident němſkeje ratarſkeje rady a pruſkeje ratarſkeje komory. Jako běšče nazionalsozialiſmus móz najtupił, wón ſwoje łaſtojnſtwa ſtołi a so do pruſkeje ſtatneje rady pschewsa, kotrejž je hacź do ſwojeje žmjercze pschiſłužkuſchał. Wón w Inſterburgſkim wokrjeſu 4 kubła wobdźěłdeſche.

Beneš so do Moskwy přeprosył

Ruſka powěſćeſcźenja „Taß" powě, so su Moſkowſke hamtſke nowiny „Iſweſtija" piſałe, so je ruſki ſwonkowny kommiſar Litwinow pjatk cźeſkosłowakſkeho ſwonkownego miniſtra dr. Beneſcha na wopyt do Moſkwy pscheproſył. Benesch je pscheproſchenje pschijał.

Saſtupjeł naſpomnjenych ruſkich nowin w Prazy k tutej powěſći hiſchcźe rospraſuja, so je jemu ſwonkowny minister Benesch pschi rozrěčowanju praſił, so na pscheproſchenje ruſkeho ſwonkownego kommiſara pschi prěnjej łěpſchej ſkładnoſći do Moſkwy pojedźe.

Nowy gouverneur za Memelsku

S Kowna so powě, so je litewſki ſtatny preſident prjedawſcheho preſidenta Kowenſkeje ratarſkeje komory Bladaſa Kurkauskaſa za noweho gouverneura memelſkeho kraja pomjenował. Kurkauskas běšče prjedy offizjer a w lěcźe 1920 kommandant we Wilnje. Hakle njedawno je so wón ſa litewſkeho płacźiſnowneho kommiſara pomjenował. Wón je pschichodny žyn hrabje Szubowa, kotrehoż mjeno je so pschi posłednim pschetworjenju direkcźije w Memelſkej wospjet mjenowało.

Wólbna porażka madźarskich Němcow

Wednik ſchwabſkeho Němzowſtwa w Madźarſkej, dr. Kußbach, w němſkim njedźelſkim tydźenju njesbožowny wukónz wólbow ſa Němzowſtwo wobſahuje. Dobycze Němzowſtwa je so ſnjemóžniło, wón pija, dokelž wšitcy wolerjow ſwoje prawa po wuſtawje njemóžachu wukonjeź. Pschi tajkich wobſtejnoſcach wólbny wunoſchk njeje po woli pschemóžazeje wjetſchiny němſkich wolerjow. Němzowſtwo so ſ tuhym wunoſchkom njemóże ſpokojić. Bjes kombjenja su so trěbne kaſońſke kroczele k pschemjenjenju wólbneho wunoſchka ſtale. Schwabſke Němzowſtwo je po rosprawje njedźelſkeho cźaſopiſa we wólbnym wojowanju podlejało, dokelž je so ſ njerunymi žrědkami wojowało.

Też Šwedska chce bróniť

Schef ſchwedſkeho generalneho ſtaba je knježeſtwu pišmo ſapodał, w kotrymž wobeje na pohubjerſchenje internazionalneho położenja pokasuje a žada, so by knježeſtwo so hnydom k naprawam rozsudźiło, ſ kotrymiž by so wójſko ſ najwobſchelakoriſchej wójnſkej potrjebu wudospołniło. Nimo teho žedi wón žada, so bychu so wojazy w nětrjſchej wójſkowej organiſaziji lěpje wuwuczeli.

Ruscy lětarjo w Prazy

Pjatk je do Prahi towaršſwo ſowjetſko-ruſkich wokeſtich lětadłow pschileczało, 4 wyſchcy ruſkeho lětarſtwa pod wjedniſtwom lětarſkeho generala Lowrowa. Cźeſke lětadłowe dźěłarnje běchu hoſcźi do Prahi pscheproſyłe. Tuczi hnydom ſo ſwojim doleczenju ſchefa generalneho ſtaba, generalneho wobſeržneho inſpekćera a wſchelakich diviſijowych generalow wopytachu. Na to ſo ruſcy hoſcźo w miniſterſtwje ſa narodne ſakitanje witachu. Ruſcy lětarjo 10 dnjow dołho w Prahi woſtanu.

Italska spěšnje wojakow přeciwo Abesynskej hromadźuje

Lipicźanſke nowiny ſu ſ Londona ſhonile, ſo je italſki wyſchſchi roskazowar ſa wojerſke hibanja w Afriki general Graziani pſchikas dołał, ſo by hromadźowanje wojakow na mjeſach mjes italſkimi wobſedźerſtwami a Abeſynſkej tak jara kaž móżno pośpěſchił. Italſke knježerſtwo k tomu wosjewja, ſo ſo tuta naprawa jeniczki dla ſakitanja italſkich krajinow ſtawa a ſo nima niczo hromadneho ſe ſhromadźowanjom abeſynſkich wojakow njedaloko mjeſow.

S Roma ſo powě, ſo je ſo w nowym roskaſowym cźaſopiſu ſekretariata faſchiſtiſkeje ſtrony podſtajenym ſekretarom krucze poruczko, ſo bychu płacźiſny wupłodźerjow, wulkeho a maleho wikowarſtwa dohładowali. S tutym pſchikaſom ſo wobtrucźa, ſo ſu w Italſkej w pośledním cźaſu płacźiſny ſa ſeźiwjenje a wobleczenje poſtupile. W běhu pośledních měſacow ſu ſo płacźiſny powſchitkownje nětdźe wo 10 proz. powyſchile. S hamtſkeje ſtrony ſo na to pokaſuje, ſo ma poſtupowanje płacźiſnow ſwoju pſchicźinu w ſpekulaziji. Móżno pak je, kaž powěſcź ſ Roma wosjewja, ſo je wjetſcha potrjeba ſa wójſko pſchi mobiliſowanju k njedoſtatkej na weſtnych twarach dowjedła, ſ cźehoż ſo poſtupowanja płacźiſnow wuſaſnja.

Grichiski ministerski president skhorił

Grichiſki miniſterſki preſident Tſaldaris je nahle ſhorił. Wójniſki minister Kondylis dźěła měſtoprezidenta miniſterſkeje rady wukonja. Mavromichalis, dotal miniſter bjes wěſteho dźěła, w tu khwilu dźěła wjednika ſwonkowneho hanta pschewoſmje. Prjedawſchi ſwonkowny miniſter Maximos ſo do Genfa pósćele, ſo by pschi wožebitym ſhadźowanju Swjatka Ludow Grichiſku ſaſtupował.

Krótke politiske powěsće

Němski minister Kerrl wjednik samerowneho swjatka za stronimy sjesd. Wjednik a němski kanzler je němskeho ministra Kerrla za wjednika samerowneho swjatka za stronimy sjesd w Nürnbergu a bayerskeho statneho ministra Adolfa Wagnera za jeho namjetnika pomjenował.

Sydlerske domy za stronitich wojowarjow. Město Karlsruhe nětko 230 žydlerskich domow za stronitich wojowarjow natwari. Wono je za tuton samer hižo pschihódny kraj wobstarało. Na prěnnich dwacezich žydlischczach so hižo twari.

Grichiskeho sjezkarja satsěliti. Wójnski sud w Soluńe běsche eskadrowneho schema majora Bolanisa dla nawjedowazeho wodskělenja na měrzkim sćěku k grnjerczi saśudźił. Majora su nětko se satsělenjom wotprawili.

Ze Serbow

W Budyschinje, 6. haprleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Bóle mošeń so pjelni a bóle so wutroba prózdni
Přistowo

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer plus 2, najwyschcha dnjowa temperatura 6 stop. cjopłoty. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer plus 1, najnišcha temperatura w nozy 1 stop. cjopłoty. — Mjina nad połnóżnej Němiczej wjedro dospołnje wobknježi. Pschi jeje wjeczornej kromje hischcże symne wětry ſ połnozy duja a žo w naschich stronach ke krótkemu wjeczoru wobroczeja. Tohodla mamy njedźiwajo wětrow ſ tuteje strony pschesymne wjedro. Runje kaž wczera žo też dźenża sažo ſ khwilemi žneh dże. Wjedrarje drje trochu wjazy hłóncźka wocźakuja, ale wo wobstajnym wjedrje žo hischcże njemóže rěcźeć. Też žo njemóže wocźakać, so žo bórzy scźopli, kaž by sa nětcźischi pocźaš prawje było. — Jutśje njedźelu ſtónčko 5,25 hodź. ſhadźa a žo 6,41 hodź. ſkowa. Měšacźk ſkadźa jutśje rano 6,53 hodź. a žo w połnozy ſkowa.

— **Wuhladny na wjedro sa jutśischu njedźelu: Trochu słónczniſche, tola hischcże njewobstajne a symne wjedro; sa póndźelu: Wjedro žo směruje a lohke wocźopjenje žo wocźakuje.**

*

— Dźensa dopołdnja wudźeli najdostojniši knjez biskop Pětr Legge w tachantskej cyrkwi měsnisku swjećiznu. Na měsnikow wuswjećištaj so kk. Jurij Sołta z Khrósćan a Edmund Rudolf ze Sěrachowa. Na diakonow wuswjećichu so dotalni subdiakonojo kk. Andersch z Drježdźan, Quecke ze Zhorjelca a Hippa z Badenskeje. Knjez Jurij Sołta změje jutře njedźelu w Khrósćanskej cyrkwi swój prěni wopor Bożeje mšě. Přejemy tutomu našemu serbskemu nowoměšnikej wjele zboža a Božeho žohnowanja na puć do winicy Božeje.

— **Buhladny na wjedro za jutśischu njedźelu: Trochu słónczniſche, tola hischcże njewobstajne a symne wjedro; sa póndźelu: Wjedro žo směruje a lohke wocźopjenje žo wocźakuje.**

*

— **Budyske hatyki** su wjacźnje **dny** hacź do 7 hodź. wjeczor **wotewrjene**, njedźelu pak samknjene. Rozny słužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoj jena hatyka ſ nježaczinym wotměnjenjom. W haprleji je to Dwórnischczowa hatyka na Bismarckſej dróży.

— **Lětarska njedźelska słužba w Budyschinje.** Hdyž domjazy **abo** wothladowazy lětar njeje dóstacź, ma njedźelu 7. haprleje knjes dr. med. Hantuſch na Lawśich hrjebazk 8, telefon 2436, słužbu.

— **Lětarſki njedźelſku słužbu za Bari, Mukow Dubrawu, Kubschizu a Maleſchczy** śměje njedźelu 7. haprleje knjes dr. med. Pětranz w Maleſchczach, telefon Huczina 157.

— **Lětarſku njedźelſku słužbu za Mały Wjelkow, Njeſwacźidło, Nowy, Khróšt-Lomik** śměje njedźelu 7. haprleje knjes dr. med. Ssykora w Njeſwacźidle, telefon Njeſwacźidło 257.

— **Lětarſku njedźelſku słužbu za Wósport a Bukezu** śměje njedźelu 7. haprleje ł. prakt. lětar G. Obenaus we Wósporcu, telefon Wósport 252.

— **Lětarſku njedźelſku słužbu za Kamjenz** śměje njedźelu, 7. haprleje knjes dr. med. Berger.

— **Jězdne koło žo kradło.** 3. haprleje žu tu mužaje koło znamki „Landsmann“ ſ cźišłom 1 220 321 kradnyli. Koło mějeſche cźorne krožna ſ cźerwjenymi žmujkami, jendźelſke wobźidło, cźerwjenej gummijowej pschimadle, cźorne ſwjena je žołtymi žmujkami, pedalej ſ gummijom, cźornej błótoschtitakaj ſ cźerwjenymi žmujkami, schérej ballonowej wobrucźi. — Wo wjeźonne dźělenja prošu kriminalne wothdźelenje w Budyschinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802.

S **Budestej.** Po dołhim ſprózniwym žiwjenju je w starobie 93 lět najſtarſchi wobydler, invalidny rentnar Wjazsłł. Sswoboda, wumrjel. S Mnichowſkeho Hradišcźa w Cźechach, hdźež bě žo 1842 narodźił, je wón psched 50 létami do Hajnźa pschiśěhnył, so by w tamnischej lenowej pschedźěrni dźěłał. W Hajniczanſkej katolſkej zyrkwi je njeborzicźki 37 lět ſ zyrkwjenźom był.

S **Budestej.** (Stawniſke powěsće.) Narodźitoj ſtaj žo: 30. 3. Marcźinej Kurtej Lowzy, ſamkarjej w Hornjej Hórcy, dźowcźicźka. — 30. 3. Richardej Erichej Sommerej, dźěłacźerjej w Hornjej Hórcy, ſynk. — Manželſtwo pschipowědźichtaj: 4. 4. Max Richard Schiman, rěſnik w Njeſwacźidle, ſ Jadwigu Hildegardu Hollmannez, fabrikſkej dźěłacźerku w Budestezach-Raschowje. — Wumrěli ſu: 30. 3. Hana Marja Bertholdowa rodź. Schłodźiz, manželſka klampnarſkeho mišchtra, w Budestezach. — 30. 3. Wjazsław Sswoboda, invalidny rentnar w Budestezach-Hajniczach. — 31. 3. Helena Dubrawina rodź. Kócźkez, wuměnkarka w Budestezach.

S **Delnjeje Hórki.** Też nascha ſkała nětkole we wupkodźerſkej bitwje ſteji. Tu žo je wſchej mozu dźěła. Psched nětkotrym cźasom žu je nětkotre maſchiny sa małe plestarnaki postajiłe, w poslednich dnjach tuteho tydźenja pak nowy kompreſor. Te ja sa dźěłacźerſtwo ſ wulkim wołożenjom, dokelž wón wjercźeńſkej maſchinje a ſchcźěpjeńſkej hamoraj cźěri. Tu žo granitowy plestr a też ſeleny kamjeń dźěła. Też zyle drobny ſeleny kamjeń k asfaltowanju dróhow žo tu ſkotowa. Se wšej a wokolinu je tu nahladna licźba dźěłacźerjow saſtajiłu namakała. Nětko žo też pschezo dosć ſkasankow pschesze, so bychu dźěłacźerjo prawje dołho dźěło a chléb měli.

S **Delnjeje Hórki.** Sańdźenu njedźelu je w Budyſkim papjerniku ſ naicheje wšej połhadźaty prěni dźěłacźer ſnjeſchožił. Pschi cźiſćenju maſchiny wón khětro wyšoko dele padźe. Wón žebi pschi padnjenju prawu ruku nije lohcźe wobſchkodźi, so dyrbjeſche žo hnydom k lětarjej podać. W khorowni jeho ſ kontgenſkim apparatom pschepytachu a jeho knjeſej drj. Brincke-Wulkodubrawſkemu k wothladanju pschepodachu. Nětkožkuli kobuſtaw dobrowólnje ſanitetneje kolonny Cźerwjeneho kſchiża běsche ſnjeſdożenemu prěni pomohł.

S **Małeſchcz.** Tele dny je prěni bacźon do naſcheje wſy pschileźał, ſo by dohladował, kelko bacźonjazych hnězdow je wo wſy. Nětkodźe ſa 2½ tydźenja ſměmy drje jeho towarſchow wocźakacź. Potom ſmějemy khadowicź, pschihladowacź, kak budźa bacźony wo hnězda wojowacź. Wo ſwoje žiwjenje dyrbi kóžde ſtworjenje wojowacź a žo bdźicź. Tajke wojowanje žo też bacźonam njeſalutuje.

S **Łupose.** W njedawnej ſławnej gmejnſkej ſhromadźiźnje je wjeſnjanoſta Schumann lětnu rosprawu podał. Po njej je žo w lěcźe 1933/34 500 metra puća ſnowa pożypało. Pschi cźimž su njeſaſtužerjo 200 dnjow dźěła měli. Njedźiwajo podkrjeſnjeneje pomocy je gmejna ſa tole dźěło dyrbjała 1077 hriwnow wudacź. W tutym lěcźe žo ſnowa 550 metrow puća pożypa. Tole dźěło žo hischcże ſtawa. Schtyrjo njeſaſtužerjo pschi tym 300 dnjow dźěła namakaju. Gmejnine wudawki ſa to žo pódła podkrjeſnjeweje pomocy na nětkodźe 1500 hriwnow wobliczża. Jako blížſche dźěło ma žo ſtrašchne ſawinjenje puća we Lupjanſkej Dubrawje wotſtronicź. Też pschi tym žo njeſaſtužerjam khwilu dźěło poſtoji. W gmejnje je najwjetſcha licźba njeſaſtužerjow 20 wuczinita, dźenża je žo wona na 3 ſmjeſchcha. Sa ſaſtaranje a ſpomožeſtwo je žo w lěcźe 1933/34 8712 hr. a to ſa ſpomožeſtwo ſtame 7171 hr. wudało. W lěcźe 1934/35 wudawki ſa ſaſtaranje a ſpomožeſtwo 5939 hriwnow wuczitnjeja, ſ nich žebi ſpomožeſtwo 4206 hr. ſadawše. S tejele licźby je widźeć, ſo žu wudawki wotběrſke. Saſtaranja potrěbni žu hischcże ſchtyrjo maſi rentnarjo, ſchtyrjo ſozialni rentnarjo a ſchtyrjo druſy pomoz žadaju. Też namótne ptacźenja ſ dołhodnemu a wobrotowemu dawka žu je połepſchiłe. Mjes tym je gmejna w licźenſkim lěcźe 1933/34 ſ dawkow 1366 hriwnow wróćo dosta, ſo ſumma ſa to w běžnym lěcźe hacź do 10. měrza na 1902 hriwnow powjetſchi. Njedźiwajo ſańdźeneho cźežkeho cźaża nima gmejna žaneho dołha, na wopak, gmejnſke finanzy žu w najlepſchim rjedźe. Jeli ſo by ſo hischcże nětcźo mělo ſa podkrjeſnjene bamki ſaptacźicź, by žo to ſ hódnoſtnymi papjerami połnje ſapkacźiło. 1. měrza 1935 je žo w gmejnje 386 duſchow naliczilo. Hdyž běchu žo hischcże nětkotre mjenje možne naležnoſcże roſpominałe, wjeſnjanoſta gmejnſkim ſaſtarjerjam hischcże najwažniſche poſtajenja noweho gmejnſkeho porjada ſdźěli.

S **Pschiwóźicź.** Do najbórſchich njedoczinkow ludźo žtuſcheja, kotrěž žadowe ſchtomiki wobſchkodźeja. Tajke njethmanitſwo móže jenoj cźłowjeſ ſtrěcźeć, w kotrymž ſtóſnika duſcha bydli. Jedyn tajki njekrańnik je tudomnemu ſiwnoſćerjej Hotażej žtuſchaze ſchtyri ſkowoſtnki a jeden bjiwjerki (pkowow) ſ pilu narěſał. Schtóž ſtóſnika ſnaje, njech jeho žandarmej mjenuje.

S **Bukezuju.** W poſlednjej ſhromadźiźnje burow je woſjewił, ſo je wokrjeſne burſtwo Bukonjanſkim ratarjam waggon pizowanſkeje ſtomy po ſtuańſchenej placźiźnje pschewoſtajiło. Tale powěſć bu ſ wjeſelocźu powita, ſchkoda jenoż, ſo wjazy ſtomy njedoſtachmy; pschetoż ſa 200 howiadow wo wšej jedyn waggon ſtomy dałoko njedoſaha. Najeńſ knjeſeho dwora nam nětkotre praktiſke pokazy w nastupanju kšanja běrnow w ſilach da. Kaž bórzy

Swobodni

Přenjotne powědańčko wot Ilsana.

26] (Pokračowanje.)

Wot nětka běštaj baron a kuzlař najlěpšej přećelaj. Wšědnje přebywaše Eduard někotre hodźiny pola Mamby, kiž sušene rostliny tołkaše, měšeše a warješe. Eduard, kiž měješe jara dobry pomjatk, zapisa sebi swědomiće kóždy dźeń wšo, štož bě nazhonił. Zo by Mambu při dobrej mysli dźeržał, přinošowaše jemu wšelake maličkosće, z kotrymiž jeho kóždy raz jara rozwjeseli. Też khodźeše Eduard pilnje ze Salimom na honťwu a nošeše wjele mjasa kuzlarjej, kotrež tutón jara lubowaše. Salim zwaži so Eduarda wjacy króć napominać, zo je Mamba złóstnik, kiž je hižo mnohich zajědojćił, ale tak zo jemu to dopokazać njemóžachu. Ale baron činješe, kaž by to njeslyšał. Přikaza pak Salimej prajo: „Jeli zo dyrbjał wumrěć abo skhorjeć, tak přepodaj knižku, do kotrejež kóždy dźeń zapisuju, jenož bělemu lěkarjej, ale nikomu druhemu. To mi přisahaj při duchu twojeho nana!“

Salim přisahaše — bě hišće póhan, byrnjež też křesćijansku wučbu wopytował — kaž sebi baron žadaše. Tón bě nětko přeswědčeny, zo Salim radšo wumrěje, hač zo njeby swoje słowo dopjelnił.

Eduard, kiž bě, hdyž w Lipsku při wójsku stoješe, lěkafske přednoški na universiće wopytował, spózna bórzy, zo jeho Mamba njewobšudźa, ale sprawnje rozwučuje. Tak sebi Eduard po měsacy trajacej wučbje tajku wědomosć přiswoji, kajkejež, kaž jemu to Mamba sam rjekny, žadyn běły měl njeje a nima.

Jako swjatočne skóńčenje tuteho rozwučenja a jako dźak za dostate dary přeprosy Mamba swojeho šulerja na hościnu. Misijonař a Salim wotradźowaštaj. Ale baron mjenješe, zo by to njedźakowne a njepřistojne było, haj samo škódne, dokelž kuzlař mohł to za zło wzać a so wjećić. Tuž tam dźěše.

Hościna bě dobra, mnoho mjasa, wšelake přihotowane rostliny, a piještaj palmowu brěčku. Po bohatym wobjedźe podźakowa so Eduard hościćelej za wšu prócu. Mamba pak wobkrućeše, zo wón wostanje baronowy dołžnik a zaso zjědźe jemu při tych słowach djabolski posměwk po wobliću.

Wjesoły wróći so baron, přeswědčeny, zo je wšitko zbožownje wotběžało. Tola za nješto dnjow začuwaše Eduard wulku mučnosć w stawach. Njemóžeše wjacy prawje khodźić, rucy běštej ćežkej kaž železo a też pomjatk přeco bóle zaprajowaše,

Wše wuměrjenje ležownoscow a polow

wukonja spěšnje a tunjo.

Wumerjenski běro E. Hortschansky

w Kamjencu, na Budyskej dróży čo. 7

zo so na nicho prawje dopomnić njemóžeše. Poča skhnyć a bywaše přeco słabši. Njeměješe wšak bolosćow, njeskorźeše na nicho. Misijonar a Salim njewědźeštaj sebi rady. Salim tukaše na Mambu, zo je tutón wina, ale z tym so Eduardej njewoloži. Lěkarja nětkdźe z daloka dostać, njebě wjacy móžno. Nic jenoż w Europje bě w započatku žnjeńca 1914 wójna ludow nastała, ale też w Africy. Też tu wojowachu zjednoćene ludy z Němskej. Jendźelčanam so hižo dawno njelubješe, zo ma też Němska kolonije a tuž napadźe Němcow też w kolonijach. Tak howrješe swětowa wójna a čerpjachu ludy a jednotliwcy z njej a jeje zrudnymi sćěhami.

X.

Wot časa, zo běchu rakuskeho trónskeho naslědnika Ferdinanda z jeho mandźelskej w Sarajewje zatřelili, bě w politiskim wobwětře w Europje tužno kaž před přikhadom čežkeho hrimanja. Kóždy čuješe, kóždy powědaše wo tym, zo dyrbi bórzy wójna wudyrić. A nadobo tu bě. Druheho žnjeńca bě prěni dźeń mobilizacije. Młodźency wopuščichu pluh a brány, pilu a kosu, nanojo žony a dźěći, wikowanje a zastojnstwo, a zarjadowachu so w městach a w městach do połkow, zwoblekowachu so šeru wojefsku drastu a z brónjemi wuhotowani khwatachu do pola, zo byclu wotdźerżowali nadpad njepřećelskich ludow do kraja. Zrudnje wodźachu na wsach ratarjo swoje dźěławe pomocniki — konje — před korčmy, hdźež wojefscy wěcywustojni je pruhowachu a postajachu, kotre maja so k wójsku wotwjesć. A k tomu dyrbjachu přidać wozy, kotrež tak nuznje trjebachu sami k domoj-woženju žnjow. Zahorjeny lud drje zanošowaše na-rodne a wójnske pěsnje, zawidźeše skoro tym, kiž smědźachu wótčinu škitać a za nju swoje žiwjenje woprować, ale w swójbach knježeše zrudoba, wosebje potom, hdyž přeco husćišo přikhadźachu powěsće: Tón je čežcy ranjeny, tón je padnył. Hórke syzy płakachu mandźelske a maćerje, nanojo, dźěćojo a wowki, sotry a njewjesty.

Też knježi služownik Jan dyrbješe w prěnich dniach wójnskeje wuprawy so podać k swojemu połkej, kiž bórzy wotjědźe ze železnicu na francowsku hranicu. Hanka płakaše wodnjo a w nocy, zbłdny, bě zadwělowana. Nětko dopózna Jan jeje wulku lubosć k njemu. Pokoješe ju, zo so zaso wróći a zo po wójnje přińdu zbožowne časy a budźe sebi na njeho nješto zdać móc, zo je sobu pomhał wótčinu škitać. Ale Hanka zhladowaše kaž nětkdźe do daloka njeslyšicy, što powěda, a na njeho zrudnje so dźiwajcy zawoła: „Wěm, zo će ženje wjacy njewuhladam! Je so mi dźensa w nocy dźało, zo će widźach so wukrawić na bitwišću.“

„Njewěděach, zo do sonow wěriš. Ale nětko wěm, zo so strowy wróću, dokelž sony dostatki wěšća, zapowědki pak za nimi du. Tuž so změruj, po wójnje změjemoj hnydom kwas.“

Tajke pokojace, tak z přeswědčenjom wuprajene słowa napjelnichu Hanku zaso z nadźiju. Wosebje hdyž ji nan powědaše, što ze znatnych su na wójnje bobyli a su so zaso wrócili, samo kiž su z Napoleonom w Ruskej pobyli. „Centnar železa so wuttěla, prjedy hač jena kulka trjechi“, rjekny mlyńk, a to Hanku skoro přeswědči, zo Jana žana njedoścěhnje.

(Pokračowanje sćěhuje.)

budja černy šmuhčerane, dyrbi zo ſ klišanjom zapoczecz. Dla wobaranja picheczivo-rěpowej ſchczonje ſo poruczi, ſojidła na pſchichodnym rěpnischczu pſchiprawicz. Do pola ſo zymjo ſoriluje a hbyj je ſeſtkadzaſo, ſo ſawora a ſmuha ſo ſnowa drilluje. Tole wobaradło by dyrbjał kózdy ratar nałoczicz, wono je ſo pjecza jako wuſpěchne wupruhowało. Worcadża ſo, rěpu ſahe wołpicz. Hbyj ſo rěpa hakle w meji wuſkuje, je wona mjenje khoroſczam podcziſnjena.

Se **Suborniczki.** Sſrjedz januara ſatepi ſo pſchi ſmykanju na lodze w hacze prjedawſcheje jamy ſchtyrilětny hólczk Wakiaſ, kotryż ſo pola ludomneju mandjelſkeju B. wukhdkatſche. Tehdy njeporadźi ſo, czěło ſatepjeneho namakacz. Nětko ſtorczi pſcheb nětchto dnjemi człoſnaſ, kiż po hacze wjeſkowaſche, na czěłko hólczeza, kotreż běſche ſo w halołkach kerczjmy popadnyło. Wołſewi ſo hnydom połizli, kotraż czěłko wuczahny a ſamtżnoſcz ſnjeſbożeneho hólczeza ſmjerczi. Wczera ſo pothowachu.

S **Worzyna.** S jeneje ſtčchi tudomneho knjeżeho dwora wot nětkotrych dnjow baczona a baczonju wjeſele klepotacz ſtyſchimy. 1. hapriele mózachmy baczona ſ jeho ſymſtebo pſchebywka powitacz. Dwaj dnjej poſożiſcho ſa nim baczoniza pſchiſlecza. Staj po ſdaciu ſpokojom, ſo ſtaj ſwoje hnězdo njeſwobſchkodżene namakałoſ a ſo ſo jeho hiſchcze njebě ſadyn porunit ſmogował.

S **Budyſa.** Motorowy koleſaſ Erich Lorenz ſ Neuhardtsgrimmy pola Dippoldiswaldy je w Lubiſtſkej chorownji wumrěł. Lorenz běſche tu pónđżelu rano ſ Barkinkim autom trafył a zo czężko ſranił.

S **Nachlowa** pod Czornobohom. Dotalny najeńk naſcheje hoſtiny, wyſchiſchi twarſki radżicjel Schnabel w Budyſchinje, bě na ſalożku nowcho hoſtiwinſkeho ſakonja naſcheje ſ 1. hapriela wupowěżił. Tohodla je ſo wona 1. hapriele prokuriſtej Hajnje w Budyſchinje dale pſchenajała, kotraż je ſ 300 hriwnami najwjazy ſa nju żadżił.

S **Drjeczina.** Sa wotnajerje tudomneje hoſtiny běchu ſo ſchtwo ſajimzy ſamotniwi, dwoje ſ dalokа a dwoje ſe wſu. Swonkowna ſi njeſmědżeſchtaj ſobu żadżecz, dokelż njemóżeſchtaj ſi pohlednje kharti pokaſacz. S tudomneju ſajimzow korczmaſ M. Kubiza 250 a Marczin Hulſch 200 hriwnow żadżi. Hoſtiwu ſ wothłoſowanjom Kubiza [illegible]

Z **Kulowa.** Rada ſtyrnaczoch je ſtwórtk wjeczor we Stěpanec hoſcencu ſwoje ſkónczace poſeđżenje lětuſeho karnevala wotmeła. Tuż ſo zhoni, zo běše ſo s karnevalom přiſadźiło. Nadźijomnje ſo Hornjoluſiſki karneval w Kulowje k lětu lěpje wopyta. — Stwórtk cyły dżeń hač do 10 hodźin wjeczor ſo na tudomnym torhoſku auta, motorſke kola a jězdne kola kontrollowachu. Při tym ſo wjele wobkhadnych hrěſnikow zwěſci. — Nócna policaja ſtwórtk wjeczor wokoło 11 hodź. blizko noweje ſule wohnjowu ſwětlinu pytny. Na namęſce ſtareho rězaka ſo wulka hromada njerjada paleſe.

S **Rósborta.** Schtwórtk rano je mandjelſka inſpektora wokrjeżneho wubjerka na wotpocżinku Reinholda Reſchki 43 lět ſtara wumrěła.

S **Drjeżdżan.** Sańdżena njedżela Laetare mějeſche ſa ewang. Serbow w Drjeżdżanach wożebity wuſnam, wſchak dyrbjeſche ſo ſajo wotmeczi ſerbſka Boja ſtużba ſe ſwjatym wotkaſanjom w Kſchiſnej zyrkwi. S Lużiſy bě pſchijěł knjes farař Mjerwa-Bukeczanſki, kiż je ſwojim prědowanjom w lubej macżerſchczinje ſebi wſche wutroby dobn. Bożu ſtużbu porjeſchi ſe ſpěwanjom nowoſaſojeneho khór. K Bożemu ſtołu wjele pſchiſtupichu. Po kemſchach pſchiſlamknu ſo wożadna ſhromadżizna we „Janſkim dworje“, kotraż bě derje wopytana; wożebje ſwjeſelaje bě, ſo běſche młodźina ſwjelje ſaſtupjena. Se ſpěwom „Rjana Lużiſa“ ſtupi ſo do porjada. Wſchěch ſ blišta a ſ daloka pſchikhwatanych poſtrowi wutrobnje pſchedbyda wożady. Potom rěczeſche knjes farař wo nabożnym a narodnym ſkutkowanju Serbow a wobſhwětli dżeńſnjiſche położenje naſcheho nowinarſtwa. Dokelż bě tuta ſhromadżizna wożebje poſtajena k wabjenju czitarjow ſa naſch jenicżki ſerbſki dźenik „Serbſke Nowiny“, naſch evang. njedżelnik „Pomhaj Bóh“ a miſijonſki měſačnik „Miſijonſki poſoł“, wumi ſo płodna rozmołwa. Pſchedbyda tow. „Czornobóh“ rańſe nadawki dobreho Serba pſcheb wocżi ſtaji a ſtónczi ſwoje namołwjenje po heſle Domowiny: „Do kóżdeho ſerbſkeho domu Sserbſke Nowiny“; tole płacżi też ſa Drjeżdżanſtich Serbow. Też knjes farař Mjerwa pſchilamknu ſo tutomu namołwjenju, pſchi czimż na mału liczbu czitarjow naſcheho njedżelnika „Pomhaj Bóh“ pokaſa, kotraż by ſo dyrbjała powyſchicz. Wożebje naſpomni żiwy ſajim katolſkich Serbow ſa naſche wohrożene nowinarſtwo, kiż by ſo dyrbjał ſaſchczěpicz też mjez evangelſkimi Serbami. Tuż budźimy ſwoji, ſubowarjo a ſpěchowarjo dżędżinſtwa naſchich prjedownikow! Knjes hudźiny dir. Krawz radżeſche, ſo bychu po dwojoch ſhromadnje naſch dźenik czitali, jeli ſo je to jenemu pſchewjele. To bě dobra myſliczka, kotruż mózemy też naſchim krajanam a krajankam w domiinje poruczecz. Poradźi ſo na ſamtżnym wjeczoru nowych woteběrarjow ſa „Sserbſke Nowiny“ a „Pomhaj Bóh“ dobycz a ſo nadźijamy, ſo ſo też tón abo tamny na naſche ſerbſke czaſopiſky dopomni, kiż maja ſo jara bědżicz wo wobſtacże. Po ſpěnje „Hdże ſtatok mój?“ roſzjohnowa ſo k. farař a jeho knjeni a dżowka, kotraż bě naſ tohorunja ſ wopytom poczeſcziła, wutrobnje ſ wożadu a ſo naſtaji na domojſchu. Wjeczor wuklincza je ſerbſkimi ſpěwami, porjeſchenj ſ duettami a ſolami je ſtrony młodźiny. — Pſchichodne ſeđżenje evangelſkich Serbow budże ſobotu 6. t. m. w Eliſenhof. Eliſenſtraße, njedaloko Sakſkeho naměſta.

Swjedźeń serbskeje młodźiny

„Domowina“ wuhotuje ſrjedu po jutrach wjeczor w Budyſkej „Krónje“ wulki pſany wjeczor z dospołnje nowym programmom. Tutón wjeczor ma pſchechodnje być naležni ſwjedźeń a zjezd ſerbskeje młodźiny. Chcemy naſej młodźinje nowe puće pokazać za wuſpěſnu dźěławoſć we wjesnym cyłku. Zasłyſimy tam ludowe pěſnje, ludowu hudźbu na jednorych naſtrojach. Knjez Jenka zaſpěwa ze ſwojim khórom dźěći. Zasłyſimy ręczne khóry, budźemy widźeć ludowe reje a změjemy „ſerbſku prazu“, drje nie z praznymi koleſkami, ale po wobſahu tola podobnu tutomu rjanemu ſtaremu nałożkej. Porjad je potajkim jara zajimawy, jara pisany a cyle wěſce kóżdemu wopytarjej někotre rjane hodźinki poſkicź. Přeproſujemy tohodla hižo dźenſa cyłu ſerbſku zjawnoſć na tutón nowy ſwjedźeń, wosebje pak ſerbſku młodźinu a wiſtkich, kotiż maja zajim a wutrobu za nju a kotříž rad mjez młodźinu přebywaja.

Budyske ſtawniske powěſče

pjatk 5. hapriele 1935.

Narodźiło ſo: 1. 4. Richardej Waktarjej Kobiſchej, ratarjej w Habrachczijach pola Lubija, hynk.

Wumrěło ſo: 4. 4. Korla Guſtaw Hencź, ſawaleř, 70 lět. — 5. 4. Luiſa Pawlina Harnappowa rodź. Wünſchez, mandżelſka ſamkarja, 62 lět.

Mandżelſtwo ſo pchipowědźichu: 5. 4. Bjedr. Robert Mikliſch, krawz w Halſchkowje, ſ Marju Madlenu Mužikej, bjez powołanja, w Budyſchinje. — 5. 4. Leonhard Bihlmayer, puczowaſy ſaſtupjeř w Ratarjejach, ſ Fridu Annemarinu Schajbic, ſchwalczu w Budyſchinje.

Do mandżelſtwa ſtupi ſchtaj: 5. 4. Arnojcht Richard Tamme, tapezěrat a dekoratěr, ſ Elſöbeth Helenu Kernez, muběrarku, wobaj w Budyſchinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Vom 13. bis 15. April 1935 wird der Frühjahrs-Jahrmarkt abgehalten. Auf die hierfür geltenden Beſtimmungen der Marktordnung wird Bezug genommen. Am 14. April dürfen auch die Läden in der üblichen Zeit offengehalten werden.

Bautzen, am 6. April 1935.

Der Oberbürgermeiſter, Gewerbeamt.

Towaŕſtwowske powěſtnik.

Bukecy. Njedźelu 7. hapriele pop. ½3 hodź. narodne reje. Wjeczor Serbske blido na Czornobozy. W 7 h. wot Lubjenskoc. Předsyda.

Khoćebuz. Delnjoluſiska „Maśica“ ma njedźelu 7. hapriele zeńdźenje w Khoćebuzu, a to w 15 hodź. wopyt měśćanſkeho muſeja (am Neumarkt), pod wjedźenjom muſejowniką k. konrektora Kruże; potom zhromadźizna w „Bubjo“, Barlinska haſa, z přednoſkom wo ſerbſkim nowinarſtwje.

Poršicy. Serbske towaŕſtwo „Swěra“ ma njedźelu 7. hapriele pop. ½3 hodź. ważnu zhromadźiznu, na kotrejż budźe wjednik Domowiny přitomny. Tohodla je kóżdeho ſobuſtawa winowatoſć, zo přińdźe. Hoſcże ſu nam lubje witani. Předsydſtwo.

Rakecy. Serbske dźěći naſeje wſady zeńdu ſo njedźelu 7. hapriele pop. w 2 hodź. w Komorowje pola Bjenadźio zaſo k wukńenju nowych ſerbſkich ſpěwow a pěſničkow za blizki ſerbſki ſwjedźeń. Serbſcy ſtarſi, póſcelće tam ſwoje dźěći zaſo cyle wěſce! Wosadny dowěrnik.

Sowrjecy. „Sołobik“ wuleći jutře njedźelu wjeczor na Čornobóh. Zeńdźemy ſo ½8 hodź. pola Rachlowſkeje ſule.

Ssowrjezy. Towaŕſtwo „Podczornobóh“ ſměje njedźelu 7. hapriele pop. w 3 hodź. pola Palerjez w Ssowrjezach měśańcze pogjedźenje. Pſchednoſchit je pſchiſtuſbjeny. Pſchedsydſtwo.

Wjednikam wiſtkich ev. ſerbſkich zwučowanſkich jednotow. Każ je nětko z cyrkwinſkich powěſcow widźeć, jutře w Klukźu ſerbſkeho kemšenja njeje. Zeńdźemy pak ſo tola w Klukźu jutře 8/8 hodźin a po naſim poſedżenju wobdźělimy ſo potom na ſerbſkich kemšach w Minakale, hdźež k. farař Křižan předuje. J. Sewčik, wjednik ev. ſerb. ml.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyſkim. — Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyſkim. D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna liſčina čo. 3 płaći.

Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa ſłużba.

88. Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje w Budyšinje

ſrjeda, 24. hapriele 1935, popołdnju ½3 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje

Porjad: 1. Přednoſkaj: knj. aſſeſſor Cyž wo njeboh. fararju Kubašu, knj. dr. Šołta wo Serbskim nowinarſtwje.
2. Rozprawy wotrjadow, předsydſtwa a wubjerka.
3. Nekrologi.
4. Wſelčizny.

Lubje přeproſuje

Předsydſtwo Maćicy Serbskeje.

Holca
do ratařſtwa ſo hnydom pyta w Khasowje čo. 18

Porjadna ſnuščomna
holca
ze wſy, 18—20 lět ſtara, ſo jako ſamjaca holca k 15. hapril. abo 1. meji přiſtaji. Zamołwjenja poſćelće na: Budyšin-Židow, vila Dora, Wojerowska dróha 164d.

Pleđeny gróſt, 4 a 6rožkaty, kaiſerkaty gróſt, runy gróſt, gažu pře muchi atd. kupujeđe derje a tunjo pola
Alfred Boitel w Kamjencu
(wjedy Nicolaus) na Budyſkej dróży 70

Carbolineum najlěpše, za ſadowe ſtomy tykno (Bast), wósk k ščěpjenju, hnojidła za kwětki, znóżowanje wſeho khódnſtwa na ſtomach a w zahrodże poſtrěha
Hermann Schubert, Budyšin
Mołtkowa drogownja na Mołtkowej dr. 4

Kože wšěch družin kupuje
Hermann Erdenberger
na Zwonk. Lawskej hasy 54

Mały nawěſtk
w našich NOWINACH
je tuni a so přecy wupłaći

Libjata
su na předań w Khwaćicach č. 19

Kupujće ſwoje
zahrodne graty
w żelezowej wikowarni
Paul Seidler
na Zwonk. Lawskej hasy 16

Miele 80.– hač 135.– hr.
prochsrébak
Dostać we wotrjadn. wobſhodach

Wulkonaleſnja koleſa
Noack
Dresden-A. 1, Friesengasse 3
Paleny kofej
Santos-měſenje 1,80
Santos-parle 1,90
Specialne měſenje
z wulkimi bunami 1,95
Wienske měſenje . . . 2,20
Karlsbadski 2,40
Hoſcenczańske měſenje 2,60
Maragogype-měſenje 2,60
Maragogype, wulke buna 3,20 3,00 2,80
Stajnje ſo rjetſtwje paleny
Při 5 puntach njewobličimy porto. Na doběrku.

Štomownja
we Wjazońcy (Neukirch-L. Ost)
(5 mjeńſ. wot wukhódn. narańſcheho dwórniſka) poſkića k naležu hohaty wubjerk w najlěpſich wudźěłkach zamanſcho płahowanja. Sadowe ſtomy wšěch družin: jabłučiny, kruſiwiny, wišnja, ſlowčiny, worjeſiny. W jahodach: čorne jahody, maleny, kosmački a jańſke jahody. W pyſačych drjewach: čeſwjeny kion połnje kóńjacy čeſwjeny čeſn, lipy, bóſ, wyſoke ſtomy atd. Nimo toho wšě potřebne ſymjenja, kwětkowe cyble a korjenje, dale ſa nowoczesne kamjenjowe zahrody wulki wubjerk w ſnadźeńſkach za kamjenjowe dóżby
Karl Hedusch
štomownja a zahrodniſtwo we Wjazońcy (Neukirch-Lausitz-Ost). Telefon 289

Što praji Schilly?
Jutrowne słódkosće
we wulkim wubjerku su dóſe pola
Moritz Schmidt,
na Kěčorſkej dróży 11

Čeſć ſranjace powěſče, kiž přečitwo knjeſej Ernſtej Freundej a jeho ſerbſkje a Brězowa, w Maleńcach roſeſrjach, z tutym z wobſarowanjom wróčo bjeru a napomnjam z tutym, ſo njebychu ſo dale roſeſrjeli.
H. Kubaš.

Darmo
dostanješe mój nowy
hlawny kataleg
Proſu žadajśo ſebi tutón
Paul Hauber
wulkoštomownja a wikowarnja ze ſymjenjemi w Drježdżanach-Tolkewitz 84
Měśańſki wobkhód: Webergaſſe 14 zbliska Starego torhoſka (Altmarkt) Telefon 36051

KAMJENC
k nałětnjemu wusuwej
poſkićam wše družiny
hnojidłow, wusywow a ſymjenjow
Tohorunja doporučam při potrjebje swój wulki skład
wuhla, koksa a drjewa
Albert Paatz w Kamjencu w Halštrowje
Telefon 734

Oskar
Brückner
w Kamjencu
časniki
nowočasna pycha
noża a widličkі
to su rad witane dary
k zelenemu štwórtku a
k přenjemu swj. woprawjenju
Trauring-Ecke
Pforſtenſtr. na Budyſkej dr.

Žonjace kłuki
Wulki wubjerk Nitke płačiny
Gertrud Träger
w Budyšinje na Suknjanſkej hasy čo. 10

Štomowy wósk
tykno k ščěpjenju
(Bast)
hnojidła za kwětki
to zaso wot firmy
Erich Winter
w Budyšinje, na Kamjenſt. h. 14

Dźeń serbskeje młodźiny

zarjaduje **„DOMOWINA“** Zwjask Łužiskich Serbow **srjedu** po jutrach,
24. haprle'e, wječor we 8 hodźinach

w Budyskej „Krónje“

Wšitcy tam pójźemy. Z našej młodźinu chcemy so zawjeselić. Wurjadne poskićenja! Njech je to zasy skhadźowanka cyłeho serbskeho ludu!

Šóreuch! židźane 7,75 hr. Cornu mustr. židu za jaki! m 3,95 3,75 2,50 hr.

Schaaf

Też Wy móżeće k jutram we Wašim nowym OPELu jěć!

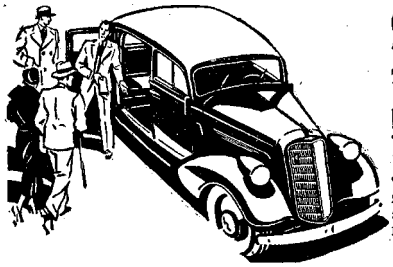

20 nowych wozow

smy na skład wzali, zo bychmy Wam hnydom posłužić móhli!

Přińdźće k nam!

wubjerće sebi!

Zawołajće Budyšin čo. 3925 abo 3985, my Was bjez wjazanja ke kupej k nam dowjezemy a wu jěźdźemy na pruhu.

Westgaragen G. m. b. H. :: Opel-wulkozastupjeŕ
w Budyšinje na Schliebenskej dróży 18

Lehmannec konditornia
w Budyšinje hasy

Kofejownja dobreje hubźby. Znata z dobrymi konditorskimi pječwami. Wosebitosć: Torty k zelenemu štwórtkej. **Wulki wubjerk w jutrownych jejkach** derje pśelmene, ze seklu wot 50 pj. poć.

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńske . . domjace kinowe } **aparaty**

a wšo wobcy za amatérske fotografowanje

FOTOWY DOM
Richarda Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wobcywustojnje a najspěšniše

---

Stepowane Mošikowe Wołmjane Wjelbłud. Blidowe **přikrywy**

wulki wubjerk, jara tunjo

PAUL KORN
na Hošic hasy 21
w do nje khorobnje nohladnje

Jeli Was

hłowa boli,

je-li so Wam **čoło zmoršći** abo **dostanjeće-li faldki,** tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot

Ericha Lenza, wosebit. optikarja
w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

Sadowe štomy

Janskojahodowe } wysoke **Róże wšěch družin**
kosmačkowe } kerki poskića

Jakob Delenk
Różowe zahrodnistwo w Budyšinje na Wuriskim puću
Skazanki móžeće tež pola Jana Delenka w Khrósćicach wotedać

Kuzłotnje riane

acalije

płaćiznyhódno přeco pola

Hermann Dienemann
w Budyšinje, na Kamjent. hasy 43
blizko drjewowych wikow

Za swjate dny

a nětko za konfirmaciju a prěnje swjate woprawjenje poskićam:

Rhynske, Moselske a Saarske wina, Čerwjene a słódke wina, Ješěnce wino, palene a likěry.

Dobre a płaćizny hódne družiny. / Před kupjenjom móžeće sami wopytać. / Prošu pospytajće a Wy wostanjeće mój woteběrać!

Wikowarnia z winom W. Kretschmer w Budyšinje
na Różowej hasy 21 (nódla měšćanskeje pluwarnje)

---

75 lět

meble blidarnja a meblowy skład

to zarući dobre swědomićiwe a płaćizny hódne poskićenje.

Tehodla

Meble wot Bernh. Walter

w Budyšinje, na Hošic hasy 6, pódla „Běłeho konja“

Knježske Jstwy Ráźi serbski! **bydleńske Jstwy**
Wulki wubjerk! Nadasne płaćizny!

Clemens Schmidt w Budyšinje
Fabrika a wobknod na Wukładne wokno Skład w hrodźe
rirodow. namješće 2 w Kupnicy ORTENBURG

Ćešćenym čitarjam wozjewjam, zo mam bohaty skład

kašćow

we wšelakich płaćiznach. Wuwjedu też spěšnje a płaćizny hódno wšě blidarske a twarske dźěła. Zhotowjam meble.

Blidarnja Pawoł Becker w Kukowje
Kunigundowa hora.

Sylne zahrodne, pohrjebniśćowe a balkonowe sadźenki

w znatych dobrych družinach kupujeće w najwjetšim wubjerku w

zahrodnistwje M. Mann, na Lubijskej hasy na Cyhelnskej hasy

Wustajeńca při Tuchořskim pohrjebniśću.
Ke konfirmaciji rjane kćějace kwětki w hornčkach.

KULOW

Mužace, pacholace, hólćace wobleki športske wobleki, mantle a jaki do wětra

velourowe kłobuki, kosmičkate kłobuki, wołmjane kłobuki a čapki

zwjeršne košle, sportske košle a krawaty

kaž tež **wšu drastu do dźěła** kupujeće stajnje najlěpje pola wotrjadnika. — Přińdźće k nam, wy namakaće pola nas wubjerk a wam spokojnje posłužimy.

Specialny wokhod za nowočasne mužacu a hólćacu drastu

Pětr Hančka w Kulowje
Telefon 64 **Krawski mištr** Budyska dr. 4

Kedźbujće derje na moju firmu

Kedźbu!
Njezapomńće. Njezapomńće.

W Möllerec
předawarńi nabožnsk. wěcow
w Kulowje na Cyrkwinskej hasy 4

namakaće wšě najtuńšich płaćiznach a w bohatym wubjerku rozarija wot 20 pj.

wisace kśiže we wšěch wulkosćach wot 1,50 hr. Tesane dostanjeće też sŕěborne, mosazne a bronikowe. K temu njihod. swěćenki we wšěch wulkosćach. Swjate postawy we wosebje dobrym wuwjedźeńu.

Wulki wubjerk darow k prěnjemu swjatemu woprawjenju, pacerske knihi a lampki swjateje maćerje

Wosebje dobry wolij do wěčnych lampkow, serbske sćěwarske knihi za křižarjow

Wosebje wobrazy swjatych (z wobłnkom a bjez njeho), kaž też ześklěwane a po.olinowe twory

Při potrjebje, prošu, nadpjerajće mje P orjadne posłużenje

Wšě hnojidła, wapno a cement

stajnje ćerstwo. — Dostawam też stajnje ćerstwe posyłki **słomy.**

Jurij Čornak
w Konjecach pola Ralbic
Telefon 39

Maschinen. Deckel, Straßen- **Guß-Schleusen-Schrote,** Koch-Spar-Platten

Eisengießerei **Bauer**
Großröhrsdorf, Telefon 461

Su-li Waše črije roztorhane

přińdźće spěšnje do **wulkocewowanje na Žitnych wikach čo. 11** znajźeća „Złotoje bwěźdy“ a „Mlokowebe čwora“

Alfred Gnichwitz

Dobre reelne a tunje posłużowanje. Na podpisowanje móže so dočakać!

Počinajo z 1. haprleju 1935 staj

knjez zubny lěkaŕ dr. Kegel

w Budyšinje na Dźiwadłowej hasy čo. 4

k wšěm R. V. O. a tarifnym khorobn. pokładnjam a

knjez zubny lěkaŕ dr. Witschel

w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 2

k wšěm tarifnym khorobnym pokładnjam připuščenaj.

Pokładnjowe zjednoćenstwo zubnych lěkarjow Němskeje

wokrj. skup. Drježdźany. Naměstna skupina Budyšin w nadawku dr. Ludwig.

---

2 sylnaj konjej do dźěła

kaž tež srjedźnosylny kóń (předawaju so też jenotliwje z gratom) jenož na samokupcow.

w Drježdźanach-N., Schiffstrasse 2
rózk Lipsčanskeje dróhi.

Pilnym dźěćom jako myto rjanu knižku

J. Radyserb:	Wowcyne zabawki	0.30 hr.
„	Dźědowe zabawki	0.50 „
„	Worješki	0.60 „
„	Zabawy — Powědańčka	0.30 „
„	Trójniki. Zběrka powědańčkow	0.30 „
„	Nowe Trójniki. Zběrka powědańčkow	0.50 „
„	Bitwa pola Budyšina. Powědańčko	0.40 „
„	Nadpad pola Bukec	0.30 „
„	Jan Manja abo Hdźe statok mój	0.30 „
P. Šołta:	Wotrow. Łužiska Troja	0.30 „
„	Bosniski kraj a raj	0.30 „
M. N. R.:	Jezusowy narod	0.10 „
M. Nawka:	Baje, bajki a basnički	0.30 „
„	Konstantin Wulki a Napoleon Mały	0.40 „
M. Bjedrich:	Bethlehemske dźěćatko	0.25 „
„	Plista a ducy z kowarnje	0.25 „
„	Stara Jabłučina	0.25 „
„	Legendy a druhe powědańčka	0.25 „
Dr. J. Laras:	Šibakec nan	0.30 „
J. Jakubaš:	Serbski kraj, krasny raj	0.15 „
W. Beneš Trělicky:	Kasp. Zden. Kapłeŕ ze Sulec	0.30 „
Karafiat:	Brunčki	0.50 „
J. Winger:	Hronow	0.30 „
Jurij Libš:	Štyri powědańčka za serbski lud	0.30 „
„	Powědańčka za serbski lud	0.30 „
K. B. Šěca:	Člowjek w přirodźe I. a II.	1.— „
„	Na dalokich pućach	0.50 „
M. Haška:	Marija abo wjelk w kralowskej holi	0.25 „
J. Nowak:	Češki nan a serbski syn	0.25 „

Dale su wšě dotalne dźěćace přiłohi k Serbskim Nowinam hišće na składźe, kóžde čisło po 5 pj. a wjele rjanych dźěćacych dźiwadłowych hrow.

To je zapis wjele krasnych powědańčkow, kotrež su pśitom jara tunje. Serbscy starši a wučerjo, hlejće, zo bychu do rukow wšěch pilnych serbskich dźěći pśišłe.

Dostanjeće je

w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Přiloha k čisłu 82 **SERBSKE NOWINY** Sobotu 6. haprleje 1935

Papstdorf (Bohonojcy?) w sakskej Świcy stare hnadowne městno

Po kotrym puću Serbja k njemu khodźachu.

Wot prof. dra. Alfreda Meichi w Zebnicach.

W mnohich sydliščach Sakskeje Świcy sej ludźo powědaju, zo je Papstdorfskej cyrkwi do reformacije sławne hnadowne swjećo było, ke kotremuž so köždölětnje tysacy, wosebje pak Serbja z Hornjeje Łužicy, putnikowali. Přez 200 lět dołho hodźi so tuta tradicija sćěhować.

Najprjódcy spomina na nje Sandowski pastor mag. Valentin Solta (wot 1692—1733 tam w zastojnstwje) w lěće 1716. We Serbskobrodźe (Wendischfähre) pisa mjenujcy: „Rěkaše „Wendischfähre", dokelž so Serbja do reformacije při swojim putnikowanju tam přez Łobjo přewožachu". (Hladaj Glootz, Šandawska khrónika, 1917 str. 296 a sć.) Nadrobniš piše mag. Jan Gabriel Süße w swojej „Historia městačka Königstein" 1755 str. 211: „Papstdorf měješe do reformacije hižo swoju kapału a wosebiteho duchownoho. W tutej kapali bě sławne hnadowne swjećo, ke kotremuž z daloka a šěroka, wosebje pak ze serbskeje Łužicy, husto putnikowachu, zo tohodla tym do Papstdorfa pućowacym Serbam ze starodawna wosebite wjezło při Łobju napřeco Papstdorfej so wudźeržowaše; po nim so při Łobju mjez Prosnjom a Šandawu ležaca wjeska hač do hodźiny „serbske wjezło" mjenuje. Po reformaciji, hdyž putnikowanje zasta, stej też bohatstwo kapale a wjetši dźěl měšniskich dochodow so pominyle."

Też Götzinger znaje tutu ludowu powěsć. We swojej knizy: „Šandawa a jeje wokolina" (2. nakład 1812 str. 461) praji wo Papstdorfje: „Do reformacije steješe tu sławne dźiwy skutkowace Marijne swjećo, ke kotremuž wosebje Serbja jara wjele pućowachu." Dale naspomnjenja wo tutej tradiciji móžemy přeńć, dokelž žanych nowych podrobnosćow njepřinjesu.

Su też ludźo, kotříž na wěcy dźěluja. Wojćech (Albert) Schiffer wo swojim „wopisowanju cyłeje saksko-čěskeje Świcy", Mišno (1835) str. 287 drje naspomni, zo je Papstdorfska cyrkej „w srjedźnym wěku hnadowne městno było", ale runje tam str. 106 pisa wo Wendischfähre: „Po wěrjo njepodobnym powědanju ma swoje mjeno po tym, zo Serbja při swojim putnikowanju do Papstdorfa (za čož pak žanych wěstych podłožkow njeje) tu přez Łobjo so přewožachu." Skónčnje je farař A. Glootz we swojej Šandawskej khróniky 1917 str. 197 na wěrnosći stareje podawizny na sćěhowace wašnje swoje dźěle wuprajił:

„To je jenož pytany wuložk, kiž je z khróniku wot Süßa (hladaj horjeka) a cyrkwinskej galeriju 1. nakłada do luda přišoł. Wo putnikowanju do Papstdorfa njeje mi lisćinsku nič znate, w libri confirmationum* njepokazuje nič na to. Farske dokhody 1368 a 1539 běchu jenož snadne, tohorunja zamoženje cyrkwje w lěće 1539, běšo tam jenož jedyn keluch a jene měšniske ryzwo. Też po putnikowanju Serbow do Krupki njemóže pomjenowane być (mjenujcy wjes „Wendischfähre"), dokelž so prěnja kapała w Krupcy hakle 1442 natwari. Tuž so zda, zo „Wendischfähre" wjezło, kotrež Serbjo wuživachu, woznamjenja".

Tak stejitej sej wot 200 lět sem a też dźensa hišće, wosebje w Papstdorfje samym, živa ludowa powěsć a nowočasne dwělowarstwo napřećiwo.

Sym pak při dołholětnym dźěle po žórłach domiznišich stawiznow dopóznał, zo ludowe powěsće pornjo potajkim mnohim stawiznarjam 16. a 17. lětstotka so njemóža bjeze wšeho njewobkedźbować; skoro stajnje těi w njej wěrne jadro, kiž so w běhu časa z bajkojtymi wobwitkami zapředźene, tola při wótrej pruzy wjele wěrnosćow wobsahuje. Glootzowemu měnjenju ma so sćěhowace znapřećiwić: Móže być, zo su přez Süßa a cyrkwinsku galeriju tutu podawiznu też ći zhonili, kotrymž bě dotal cuza. Jeje daloke rozšerjenje a woprawdźitosć, zo ju Šandawski farař hižo 1716 znaje, swědčitej wo tym, zo je wo wjele starša a snadź hižo do srjedźneho wěka saha, hdyž putnikowanje do Papstdorfa žana bajka njebě, ale so woprawdźe wukonješe. Zo libri confirmationum powšitkownje žanych powsćow wo farskich dochodach njewopřijeja, je so hižo horjeka (hl. přispomnjenje) naspomnjało. Z toho pak, zo so tam wo tym mjelči, njehodźi so wuznam Božeho domu posudźeć. — Papstdorfska cyrkej je drje wot reformacije sem snadnišo wuhotowana była, hač by so to wot wjele wopytaneho hnadneho městna wočakowało; tola bjez dwěla z bohatstwami njewuhotowane wokolne wobydlerstwo a khudźi Serbja, kotřiž tak wopory přinjesechu, zo dołhi wobćežny puć z domizny do Papstdorfa činjachu, njemóžachu drohotne dary na wołtař cyrkwje położić a dokelž Papstdorf dźiwaju na reformaciju swoje wuznamne stejišćo zhubi a 1539—1577 samo so k filialej Königsteina zniži, tuž njeje spodźiwne, zo też připadne cyrkwinske zamoženje a wosebite wuhotowanja Božeho domu so zhubichu. Njehodźi so też ta možnosć wotpokazać, zo je posledni katolski měšnik wěste kapitalije a drohotne připrawy do Českeje přenjesł. Też na druhe wašnje je cyrkej mohła swoje prjedawše zamoženje zhubić.

Tak wobsedźeše wona 1548 drje jenož „4 keluchi", ale zdobom tam rěka: „Sléborne su so pokradnyli" (Meiche, Histor. — Topograhp. Beschreibung der Amtshauptmannschaft, Pirna 1927 S. 212). Wězo sucha je drje Papstdorfska přábenda hižo přecy była, kaž dr. Pilk (w „Über Berg und Tal" 1896 febr. čisło) z husćišeho přeměnjenja tamnišich duchownych wotwodźuje. Skóncnje ma so na to pokazać, zo też w našich dnjach mnohe hnadowne městna, tak na př. wjele wopytana kapała we Wólmsdorfje a też na Haninej Horje pola Łobendowa (w Českej), hdźež Serbja dźensa hišće kóždołětnje pućuja, njejsu z časnymi kubłami a dokhodami žohnowane.

Położenje Papstdorfa a předewšěm jeho cyrkwički, kotrež daloki wuhlad wšitcy wjednicy po Sakskej Świcu wuzběhuja, móžeše temu połěkować, zo bu tam hižo zabe, snadź hižo do němskeje kolonizacije, swjatnica natwarjena, ke kotrejž wěriwi Serbja na wěstych dnjach abo w nuzy a čěsnosćach pomoc pytajo pućowachu. A samo je-li ma Papstdorfska domjaca baja prawje (kaž je mi knjez farař Zweynert přećelnje zdźěli), zo njeje tamne hnadowne swjećo na městnje nětčišeje cyrkwje, ale bóle w delnjej wsy stało, tak by wono też tam hišće daloko widźeć było abo znajmjeńša k njej přisłušace wjesne khěže. Njetrjebaš runje wulku fantaziju měć, hdyž sebi na nastuće tajkeho pobožneho městna hižo we pohanskim času mysliš, dokelž starše mjeno wsy Papstdorfa pokazuje na słowjanskich załoženjerjow.

Njeposrědnje susodna wjes, Małe Hendrichecy (Klein-Hennersdorf) rěkaja hišće w 15. lětstotku (1439, 1465, 1498) „das Wyndesche Heynersdorf" (Meiche, a. a. O. str. 110). Wo Papstdorfje rěkaja najstarše lisćinske mjena: 1371 Bogansdorff, 1374 Boganivilla a 1378 w jenej łaćanskej lisćinje z Pražskeje arcybiskopskeje kenclije w čěskej formje Bohonyewicz (tam str. 211). Bjez dwěla těi w tutym wjesnym najeńku słowjanske słowo „Bóh", staroslowjanski bog, nowoserbske Bóh, čěski Bůh.

Wězo je wěry podobne, hdyž w tutym pomjenowanju wosobinske mjena, snadź Bogumił abo Bogdan, potajkim załožerja wsy pytamy. Tola njeje wuzamknjene, zo słowny zdonk „bog" eyle powšitkownje na městnosć pokazuje, hdyž je hižo w słowjanskim času Bóh so česćił. Tak začinjaja někotři zdźěłani Serbja stare serbske pomjenowanje wsy, kotrychž so wo měnjenje prašach. A hišće w 15. lětstotku su je tak zrozumili. Přetož w jenej lisćinje z lěta 1456 resp. 1466, w kotrejž so droha wot Königsteina k čěskej hranicy, kotraž je z mjezu mjez Papstdorfom a Kundrašecami (Kunnersdorf) wospjet mjenuje, so wona wotměnjejo z „Godisdorffstraße" a „Bogisdorffer Straße" woznamjenja (Meiche, a. a. O. str. 211).

* Tute libri confirmationum Pražskeje arcybiskopskeje kenclije sahaju wot srjedź 14. hač do přenjeje třećiny 15. lětstotka a wobsteja nimale jenož ze zapiskow wo wosobinskich přeměnjenjach.

Surowy hajnik a smilny pan

(Hišće njewočišćana pěsań.)

Tón hajnik w lišćich rukajcach
We sněžy brodźi po kefkach;
Tam drobny khlopc na hromadku
Sej zběra suchu pručinu.

„Knjez hajniko, mje njebijće!
Mi zyma dźěda kónciše;
Z tym drobjazom tom' khoremu
Chcu stwičku zhrěć a komorku!"

„„Wy pakostniey, dźiće mi!
Zo byšće tola zmjerznyli!""
Wón přez khribjet jom' z kijom da,
A próždnoh čěri pachołka.

To z hrodu widźi dušny pan,
Tym khudźinkam wšón smilny nan; —
Wón wotehnawši hajnika
Tom khlopcej rjany pjenjez da.

„Běž' sej po twoju hromadku
A wutěp dźědej wbohemu!
Či nowy hajnik dyrbi dać
Dosć pručiny sej nazběrać!" —

Tón surowc přińdźe do hele;
Čěl-nahi leži na lodźe,
Joh' třasy zyma surowa;
Wón křipi, wuje, dyrkota.

Radyserb.

Stawizny serbskich wsow

Podał wyšši wučeř Kral.

Pokračowanje: Jasenca.

Hač do 1703 bě knježstwo za tajke dźěła jědź dawało, tola bě jemu to wobćežne, a wono bě za to něšto žita dało. Lěta 1717 pak knjez z Pentzig kóždemu žiwnosćerjej městno jědźe abo žita něšto poskići, „zo móžachu z tym spokojcm być". Też třihanje wowcow bě dźěło robočanow. Tola při započatku a też při skónčenju žnjow běštej dwě posłoseni robočanow wučinjenej, kotrejž wostaštej; robočenjo mějachu potom kóždy raz dostać mjaso z dwojej přiwaru, ke khlěbej pak prěni raz 2 štwórć a druhi raz štwórć rožki/ Też čwicu piwa dostachu k tomu, na jene pohošenje poł ćwicy. Tu pak pijachu 4 Horjanscy burjo sobu. Korčmař měješe, hdyž so ležownostny dawk (Rauchsteuer) wupisa, 7 dobrych słěbornych płaćić. Knježstwo měješe wot jeho žiwnosće dostać na Michała 1 tolef 6 słěb. słěbrodanje (Silberzins), też dweju wotrosćeneju kokotkow, 8 kurjacych jejkow, kruch (štuku) tři łohćowskeho ćeńkeho předźena abo město teho 2 słěbornaj. Dokelž bě Jasenca po prawom do Njeswačidła zafarowana, dyrbješe korčmař Njeswačidłskemu fararjej a kantorej (Schulmeister) wob lěto dać 8 pjenjezkow wopora a kantorej na patorčicu a zeleny štwórtk „nješto" přiwary a „nješto" łaneho symjenja k mazanju zwonow. Byli raz na knježim dworje sobu stražować měł. by za kóždu nóc dźeń roboty wotličić směł. Wojakam měł na maršach bjez zarunanja wobydło skićić a też wosebite dawki kaž kóždy druhi zahrodnik składować. Dźěło běše pola wšitkich zahrodnikow jenake. Leżownostny dawk (Rauchsteuer) płaćachu jenož 6 (po 7 słěb.), za to bě jich herbska dań (Erb- und Silberzins) mjeńša. Posledniše bě pola 3: 1 tlr. 21 słěb., pola 2: 1 tlr. 15 słěb., pola 1: 1 tlr. 6 słěb., pola 2: 20 słěb., pola 2: 18 słěb. a pola 1: 7 słěb., jedyn njeměješe ničo dawać (Maćij Hajnka). Wósmjo mějachu 2 kokotkow, dwjeo 3, jedyn 4, jedyn njeměješe žaneho kokotka dawać (Hajnka); 9 mějachu 15, 2 wósom jejkow dawać, 1 (Hajnka) žane. Přasć dyrbjachu z wuwzaćom Wrobla wšitcy swój kruch. Farararjej a kantorej dawachu wšitcy z wuwzaćom Kale a Domaški. Za njeju bě to knježstwo přewzało.

Zahrodnikowi domjacy (też podružnicy), mějachu (za skitace knježstwo) wob lěto 6 dnjow robośić, kajkeżkuliž dźěło so jim kazaše, a kruch ćeńkeho předźenja bjez dalšeho narunanja napřasć. Podružnikow njesmědźeše nichtó do domu přijeć bjez knjeneje dowolnosće. Štóž by přez wučinjene dny so na dźěło skazał, by za dołhi lěčny dźeń 1 słěb. 6 pj., za zymski jenož 1 słěb. dostał „a dale ničo".

Też wo jědźi knječeje čeledźe płaćachu krute postajenja. Na róčne časy a kermušu dostawaše kóždy čeladnik za 1. a 2. dźeń hromadźe 1 punt mjasa a jako přiwaru měrku jahłow w dobrym mlocy wajenych. Na 3. dźeń so jemu dawaše jědź sušeneho sadu a jako přiwara jědź krupow we wodźe warjenych abo, njebyli sadu było, poł měrki hejduški we zezběranym mlocy warjeneje. Wšědne dny přińdźe na čeladnika k snědanju poliwka a poł měrki husteje muki, k wobjedu patoki, butřanka, sydk abo kana mloka z nadrebjenym khlěbom, k tomu poł jědźe přiwary z kalom, abo hdyž kału wjacy měli njebychu, poł měrki husteje muki. K wječeri knježstwo dawaše na čeladnika poł měrki husteje muki a poliwku abo „něšto k nadrebjenju). Za kóždeho čeladnika też bě postajene poł kany butry wob tydźeń za poliwki a přiwary a na kóždu pojědź „tworožkowy napačk twaroha" na khlěb atd. Dalše postajenja su zhubjene. Tuž, česćeny, luby a — slědny čitarjo, njemóžeš zhonić, što je čeledź hišće wšo dobreho w Jasency khłóšćić měła. Druhdźe běchu poměry za rosećana a čeladnikow w nastupanju jědźe a dźěła a wosebinskeje swobody wjele hubjeńše, na přikład w Minakale.

*

W kupnych listach Njeswačidłskeho knježstwa z lětow 1637—1706 žadyn Jasenćan naspomnjeny njeje. Jasenca wšak słušeše tehdy druhim knježim, ale w naspomnjenych kupnych listach namakamy tola přićehnjenych a swědkow ze 54 druhich wsow, kotrež Njeswačidłskemu knježstwu njesłušachu. Jasenca pak bě přeco hač do 1541 k Njeswačidłskemu knježstwu přisłušała.

Z Jasency (Jasońcy) stej Rostokej jenož dwě ležownostnej mjeni znatej: Čapanec hrjeba a Jězor. Je jich pak tola wěsće wjele wjacy.

Je znate, zo křesćansey póslojo runje na tajkich městnach, kotrež běchu ze starodawna pohanskej bohasłužbje poswjećene, wosebje rad swoje swjatnicy a kapały twarjachu, zo bychu na to wašnje potajnemu přibóžstwu zadźiwali. Chcychu tak lud dale na městnosć putać, kotruž hižo wótcojo česćowachu. Tak snadź je hišće w 13. lětstoću tež Němski rycerski rjad skutkował, kotremuž ma so přemjenjenje krajiny wokolo Königsteina připisować a kiž zdźěla hač do reformacije patronat nad wokolnymi cyrkwjemi, tež nad Papstdorfskej, wukonješe.

(Skóńcenje sćěhuje.)

Wjesne štomy

(Wobras je wěsty.)

Ssym rjana pěkna wjesła, prajićе nastajnje! Juchhajdi, juchajda, hórdźu so hač do njebja! Woprawdźe, mohła śej na to nješćto byćź dacź! Abo hraja śej nělajkeho dunda so mnu? Ně wšchat, wěrju, so wam to ſ wutrobu pschindźe. Je śej woprawdźe tak: śym lubosna wjesła, śama to wěm a też łóždy zusy, kiž so do mnje sabłudźi.

A wěsćе, komu mam so dźakowacź, so tajkeje śtawy wužiwam. Niz jenoź pěknym statokam a tyšćatam, sahrodkam a zyrkwiczźy a bacźonowemu hnězdu, ale wosebje wschěm tym rjanym schtomam a schtomikam!

Prošchu waš, schto dha by wjesła bjes schtomow była? Niczo, sayła niczo! Kaž tajka vaja bjes kwěćela, kaž kwaš bjes girlandow, cźestnych wrotow a wěnzow a druźtow. Wjesti bjes schtomow sayła na zwěćе njeje. Nowe próśdne śydlischćo wostanje tak dołho śydlischćo, dołhoź njejsu schtomy narosłe še swojimi selenymi bałosami a hałoźkami. Potom je wjesła, halle ſ woprawdźitej wužu!

Nó, so dźakuju, tak dha by było, je-li schtomow měła njeby! Kak dha byschće widźeli a śtyscheli a sa tym pschischli, hacź wětšit duje? Hlej, tak dha? Ssnadź na sahrodnych śtokach? Abo na elektrisćich schcźejorach a schatownych śtokach? To możeće dołho czakacź, prjedy hacź budźa so ſ wětšilom tam a śem cźumpacź a prjedy hacź hischće ras liścźo dóstanu a sasćumja! Nimaja króny, ani ſkory, śu dospołnje nahe. Wschо to drje śu něhdy měte. To je runje tak kaj pschi muźtich ſ plěchami: Sajsćhta je wicha kraźnosćź!

Ně, ně, hdyž wětšit duje, dyrbja tu schtomowe króny byćź, so móże tak prawje do nich sajećź, je potorhacź a rosłubacź. Teź to k temu śłuscha, so źołkźe a kastanije a jabłuka a kruschwy na plumpy a chłódnizy padaja, na źwinjaze korta a pśycze hětу, so wšcho wrjesła a schumi a schnacźi a huczi a howri.

Hdźe dha byschće w cźopkym tećze so njedźelu popołdnju do chłódka lehnyć móhłe? Haj wschat, sa khežami je drje teź tajka chłódna schlebjerda. Ale njeje ſ molom to, kaž pod schtomom, hdźeź lute śtónczko psches tyšazy schkałbiczki a dźěrtow so pschetłóczi a najebacź teho tola rjany chłódk wostanje.

Hdźe dha byschće śnyzowy powós abo někajku druhu dołhu żerdź abo wósne deski śtajicź móhli? Hdźe by śej Michałk swoju cźumpjel pschicźinił a sa schkórzy kukawy pójschał?

Hdźe by kóczka swój wucźeł pytała „hdyž ju tajke pśnycźiśko pschesćeha? Sahrodny śtok njeje druhdy wyšoki doscź a po hładkej scźenje abo po żelesnej hnójnej klumpje kaśnyć, to njeźdźe, schtož może kóžda kóczka a kóždy kozor wobkruchcźicź.

A potom tón rjany dobry śad! Hdźe chcźeće tón jow bracź? Wonka w lěsu na chojnach a schmrěkach te hable tola źadyn śad njejźu abo w semi běrny, kulti a zghła. K temu trjebamy schtomy. Abo hdyž pschetoczy drastowy śinohacź do sahrodny śtajicźe a ſ nohami do semje tyknjeće, kaž bychu to korjenje a horjeła te tschěśi hałoły byłe, mjenicźe, so śinohacź sajy saceleni, wischnje a kruschwy ponjeśe? Abo měnicźe, so budźeće móz ſ khorhojowych żerdźow źłowki tschasćź abo lipowe łyczenje schcźipacź?

Ale wothładamy wot wscheho praktiskeho wužitka. Njeje to woprawdźita kraźnosćź, moji lubi, hdyž waiche statoki, je wnu, waschej wjesku, śu tak rjez łrosćene do tuteje kcźěźajeje pychi a rjanosće!

Njeje to najkraźnischi wobras: Nascha luba zyrkwicźka a wokoło njeje stara a tola kóžde nalécźo snowa womkodźaze wyšoke lipy?

Dch, a potom wichć te druhe lipy. A te duby! Runje kaž tajkaj straźnikaj a schtitarjej śtejitej śukataj hobraj pschi knjeźim dworje a hladatej na brózńje, hródźe a dom'ke. A někotryžkuli je źo woprawdźe jako dobry a wubjerny schtitar wopokasał a ſ njewschědnym sapziwanjom śmjerće śamovaschny błyst wotpopadnył.

A tamle w hornjej wěsy Schimanez akazije! Nó, wokoło nich źo pcźelki roja, hdyž w najrjeńschim kcźěwje śteja! A někotre dny posłyschco je pod nimi, kaž by źo śměh naschoł.

A tamle hordaj bukaj pschi wrotach Měrcźinkez kubła! Nimale dwaceći lět wotpocźujetaj žynaj na franzowskej śemi, ale pschezo hischcźe śteitej śej mjenje do ſkory wurěsanej.

A potom kaśtanja tu a tam psched khežnymi durjemi a na dworach. Njemóżesch źo na nje nahladacź, hdyž kcźěja a śteja kaž hodowne schtomy je śwěcźkami.

A topoły a klony! A wulki schmrět pschi Schewzez brózni. A někotre khójny a schtoź tam hewak wscho je.

Kaž prajach, łajti by napohlad wjeśki był, njeby-li śwoje schtomy měła! Wone hakle dawaja jej pěkny a rjany a wonjaty a pišany wobleł!

Dyrbju wam ras hódanczko dacź, moji lubi! Haj, dyrbju? Niczo lóśsche hacź to!

Prošcu, śhódajcźe nětko, kelko schtomow mam, ja waschа wjesła! Budźeće ſ kłownu tschasćź! Nó, dźiu wam hnydom prajicź, je jich dałoko psches tyšaz! To njewěricźe? Prošchu, cźiniće śej tón żort a wjmicźe śej telko prózy a liczźe je na ranej njedźeli! A śmějcźe-li hižo wjazy hacź pokojzu, budźeće woczi wuwalecź kaž płużne kolesła a rjeknjecźe: Nó haj, wjesła ma prawje!

Ale żorta dla, spytajcźe ras a cźińcźe śej to dźěło. Hewak wschat so po cźasach licźa a źnadź móżeće pola knjeża měschcźanoty sbonicź. Macźe-li thwile, móżeće te teź sami cźinicź. Cźim wěscźišcha budźe liczba!

Dźiw žiwjenja

Wot 23. měrza hacź do 5. meje so w Barlinje wustajeńca woimėwa, kotraž kóždeho jenotliwego ludowego towarścha nastupa. Niz dźěle žiwjenja abo dźěła śu tam wustajene, ale žiwjenje śame se wschěmi śwojimi dźiwami nastacźa a sandźenja se wschěmi spóśnacźemi, kotrež je wědomosćź jemu wotbědźiła, śteji tam psched wocźomaj wobhładowarja. Wschitke prascheńja spźerźenja a hladanja śtrowośće so lohko śrosumliwje a se wulkej khutnosćźu rospominaju a ſ pokasami wo prawym žiwjenju so na nje wotmołwja. Wěso śtej teź NS-ludowe spomożeństwo a źónstwo tu sastupnej, kotrejź dawatej do swojeje dźěławośće na tutym polu pohladacź, a śkónczńje industrija se wschěmi wudźěłkami, kiž śtrowemu a praktiśtemu žiwjenju śłuża. Ssamo so rosumi, so hospoźy ſ wośebitym sajimom tutu wustajeńcu wopytaja, pschetoż wone jako powołane straźowarki lěpscheho žiwotich śwójbow chodźa tutu móżnosćź k pschepruhowanju a wobohaćenju śwojeje wědy na śwojim najpschikładnischim polu wěso połnje wuczerpacź.

Hdźeź so wo hospoźynym dźěle a nadawkach jedna, tam wěso pkun njeźmě pobrachowacź, kiž je mnohim naschim hospoźam hižo dawno se śwěrnym pomocznikom. Zim so nimo wschelakich wudźěłkow wośebje ſ powuczenjom wo praschenjach nowocźaśneho hospodarjenja pomha. Wschitke hale pschekhodźejo śetkamy so najprjedy w 3. hali na śtejiscźach NS-ludoweho spomożeństwa a NS-žónstwa, hdźeź śu so někotre pkunowe wóhnischcźa postajite a so dźěła teź wopytowarjam pschewjedu. Kóžda hospoja śmeje teź wulki sajim sa diatnu kuchinju w 4. hali a pytnje, so so teź tu jenoź ſ pkunowymi nastrojemi dźěła. Potom namałamy we 6. hali, w hali śydleństwa, mjeńsche pkunowe wóhnischcźa a ſ pkunom so hrěźaze pschiprawy sa cźopły wodu.

Hospoźy pak wulke śhromadne śtejiscźo němske; pkunarni we 8. hali wabi. Tu wischiłko namakaju, schtoż może pkunowa technika sa domjace hospodarstwo podawacź. Pschi śtokach wokoło śtejiscźa naderiźemy prawe wohnischcźo po pschecźu. Pkunarnje rosjaśnjeja teź ważne praschenje, kotre pkunowe pschiprawy su sa kuchinju, sa žydliscźo, sa wulke a małe wobydlenje prawe. W jednorej kupańni so pkunowe kupańske thachle, lutowańska wanja a pkunowe khachle k wutejenju pokazuja, teworunja płokarnja ſ pschihódnymi naprawami, ſ kotrymiź so cźaś lutuje.

S woprawdźitym setkanischcźom sa hospoźy je pschednoschkowa kuchinja pkunarnjow. Tam móża pschi njepschestawajcych pschednoschkach a warjeńskich pschedwjedźenjach naschonitych radźeńkow małe pokiwy k wołóźenju dźěła śesnacź. Tu tola wschitko pod heślom śteji: „Lutowacź a niz brojicź!“

Cyrkwinske powěsće

Njedźelu Judika, 7. jutrownika 1935.

S **Budyšchina.** W Pětrowskej zyrkwi śmeje farat Groše rano ½7 hodź. ſpowědź a Boże wotkazanje a ½8 hodź. prědowanje (Bachowa zyrkwinska hudźba). Farat lic. theol. Ludwig śmeje dop. ¼12 hodź. dźěcźikemschenje a pop. w 3 hodź. kschcźenja. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi śmeje farar Schneider dop. w 9 hodź. wusnaczowe kemschenje (thema „Pschekrańenje Wótza“); Bachowa zyrkw. hudźba. Dop. w 11 hodź. śmeje farar Groše dźěcźikemschenje a wjeczor w 6 hodź. kemschenje posawnowego mišionstwa. — Krajna sbérka sa Snutskowne mišionstwo. — Ssrjedu wieczor we 8 hodź. śmeje sup. Berg póstne kemschenje w Marijnej a Marcźinej zyrkwi.

S **Huski.** Dop. w 9 hodź. němske prědowanje, na to pruhowanje 1. wołdźelenja paćerźiskich dźěcźi. Dop. ½11 hodź. dźěcźikemschenje. Wjeczor we 8 hodź. w Tišćeńi w Sušej śwětłowobrasowny pschednoschći Hulšicha-Wjasońskeho: Moje puczowanje psched 50 lětami do Palestiny a jeho wospjetowanje w nětcźišchim cźasu ſ nowocźaśnymi wobthadnymi śrědkami. — Wutoru wieczor we 8 hodź. němska spowědź.

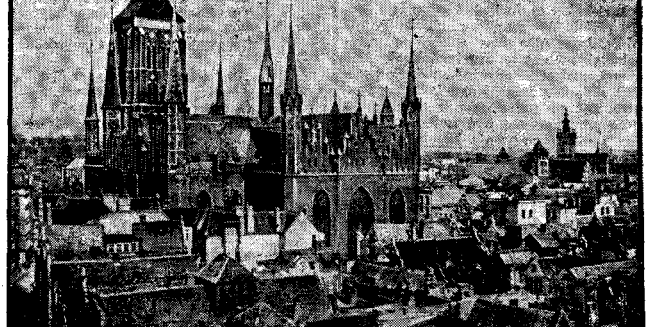

Sskawne śnamjo stareho wikowańskeho města Gdańska.

W Gdańsku wobydleŕstwo njedźelu 7. haprleje do ludoweho jejma woli. Wobras poskicza pohlad na stare wikowańske město Gdańsk se śwojim śławnym śnamjenjom, farbnej zyrkwju śwoj. Marje.

Jan Wjela-Radyžerb:

Jčzorski dub abo wołtař na hórcy

Wola Jčšora, tej wěsy, na kholmje
S kamjenjom je wołtař natwarjeny;
K modlenjam pod holym njebjom nucźi
S liczbu śteho lěta śnamjenjeny.

Na tón wołtař śtajene je cźišćo
Lěta ſ dołhej wójny najhórcheho,
Liczba toho satraschneho lěta:
Schćěźnazitow a dwaj a tśi̇źyteho.

Ludy śo we wójnje śabiwachu;
Zuse wójśta śakhadźachu wo wśach;
Ssmjerćź bě kralowarka w śerbśkim kraju;
Mór śo śurowjesche kncźao po wśach.

Wot Wojerez k Shorjelzej w wschěch śydłach,
Wschitkich woźadach bě cźěźna mrětwa;
W kóždym domje płacź a źarowanje,
W kóždej duschi źakosćźiwa bréthwa.

Kemschi khodźo nětidźe źkuli wjazy
Božich śkužbow w zyrkwi njeźwjećźachu,
Bojiźo śo mórśkich dymow w twarach,
Na honach pod njebjom kemschowachu.

Tehdy ſ boka Jčšora na khlomzu
Ssu śo wonka kemsche wotměwake,
Sklabe śadeschćka śo k Božom' śkowu,
K Božom' błidu wonka śhromadźake.

Stary dub je tehdy horka śtejał,
Wulki, do schćeroka halosaty.
Pod nim śwěru Jaworski pop Krúgaŕ
Pokojał je ludźik źakoscźazy.

Ludźo wokali śu je śtyśkami
Pod wołtičom njebjeź kleźo tudy:
„Ssmił śo, śmił śo, Wótcźe miłoscźiwy!
A wśmi wot naš hrěschnych twoje krjudy!“

Ssmilił je śo Wótz tón miłoscźiwy,
Mórej poruczźił je śylnym śkowom,
Sa tych rosbojanych pokutnikow
Kasał nawróczźicź śo cźaśej śtrowom'.

A hdyž potom ſ wěże śwony saźo
Ke mschi wołachu do Božoh' doma,
Ludźo ſ pomnjezu tom' dubej dachu
Cźeśtne mjeno k e m ſ h a z e h o schtoma.

Wón pśches lětow śto 'schcźe śtejo wośta,
Se śtarobu śtónczńje pocźa hinyć;
Withory śo do njoh' śahanjachu,
Powróczźicź a na śemju jón świnyć.

Wottorhachu halosy jom' wotemrěte;
Do hubizow źněh a beschcźe dźěchu;
Nutska děł pod ſkoru naźniwaschе;
Stare śtawy prochnawśnu měchu. —

Paźechu jón' hólcźiśka tam śtadła,
Wobeń do toh' prochna salozichu;
S tajkim lójsnym stwom tón dub śo śpali,
Płomjenja toh' śtarza sahubichu. —

Knjes da Jčšorski tam wołtař śtwarić,
Jako pomnik na mórowe cźaśy. —
Modlerjo tam ſ nutrnosćźu proschа:
„Božo, njedaj na naš mórej saźu!“

S **Hornjeho Wujesda.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske předowanje (pruhowanje pacjerskich dźěći). Sběrka za štutki Snutskowneho misionstwa. Dop. w 11 hodź. dźěćikemšchenje 1. hač 5. schulskeho lěta. Pop. w 3 hodź. serbšta spowědź. — Pjatk wječor we 8 hodź. póstne kemschenje w zyrkwi.

S **Wjelečzina.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemschenje a pruhowanjom lětu schich pacjerskich dźěći. Sběrka za Snutskowne misionstwo. Dop. 3/4 11 hodź. dźěćikemschenje. — Wuterc (niz schtwórtk) wječor w 6 hodź. němske Boże wotkasanje (farar Wójsa). — Schtwórtk wječor 1/2 8 hodź. póstne kemschenje. — Pjatk wječor w 6 hodź. Boże wotkasanje w Tučanskej schuli.

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. němska spowědź (duch. Müller), dop. w 9 hodź. němske kemschenje (duchowny Müller), 1/2 11 hodź. serbske kemschenje (vikar Krósin), na to serbska spowědź (duchowny Wowčjer), pschip. w 12 hodź. serbske kschenje (duchowny Wowčjer), pop. w 2 hodź. němske kschenje (duchowny Müller).

S **Wulkich Sdzarow.** Rano 1/2 8 hodź. serbska spowědź, a Boże wotkasanje we Wulkich Sdzarach, dop. 1/2 9 hodź. so serbske předowanje cyta (wuczeř Nuglisch z Narcia). Dop. w 10 hodź. němske kemschenje we Werminghoffje, w 11 hodź. dźěćikemschenje. — Póstne kemschenje pschichodny pjatk wupadnje.

Katolske cyrkwinske powěsće

5. njedźela posta dnja 7. haprleje 1935.

Rano 3/4 6 hodź. Boža mša z parěču a zhromadnej spowědźu mužskeho a modleńskeho apostolata. Dop. w 9 hodź. wulka Boža mša z předowanjom. Popoldnju w 2 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom. Wječor w 7 hodź. póstne předowanje a pobožnosć. Přileżnosć k spowědźi: sobotu we 18 do 19 hodź., wot 19.30 do 20.30 hodź., njedźelu wot 5.30 do 6.30 a w 9 hodź. — **Serbska cyrkej:** přileżnosć k spowědźi sobotu w 15 hodź. za dźěći, we 18 hodź. a w 20 hodź. za dorosćenych. Njedźelu 1/2 8 hodź. Boža mša z předowanjom, w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskim předowanjom, w 11 h. Boža mša za dźěći z předowanjom, w 13 hodź. serbski nyšpor z křižowym pućom, w 15 h. křižowy puć za dźěći, we 18 hodź. póstne předowanje z požohnowanjom. Boże mšě wob tydźeń w 7 hodź., nimo toho Boža mša srjedu we 8 hodź., pjatk w 6 a 8 hodź. z póstnym předowanjom, pjatk wječor 1/2 8 hodźin křižowy puć.

Radio

Njedźelu 7. haprleje so słyšchi.

Königswusterhausen. Nimo znateho njedźelskeho programma: 6.35 rańšchi konzert z Hamburga. 8 ja ratarjow. 9 němska zwjatočna hodźina. 11.30 Bachowa kantata. 15.50 ja wjesny lud. 16 pišane popoldnjo. 20 z němskich operow.

Lipsk. Nimo znateho njedźelskeho programma: 8.20 rańšcha nutrnosć. 11.30 Bachowa kantata. 12 naměšna hudźba. 14 tačele. 16 popoldnjschi konzert.

Hischcze wažne z njedźelskeho programma. Königsberg: 20 dujerska hudźba. Hamburg: 20 opera „Nóžki w Granadje". Wrótsław: 20 500 lět sabawna hudźba. Köln: 20 zwjatok. Frankfurt: 20.05 ludowy konzert. Wín: 20 pišana hodźina. Warschawa: 20 konzert. Praha: 19.50 sabawna hudźba.

Póndźelu 8. haprleje so słyšchi.

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 6 wjesoły rańšchi konzert. 9.40 ja žony. 11.40 ja hurow. 12 pschipołdnjschi konzert. 13.10 tačele. 14 wichelakoicje. 16 popołdnjschi konzert. 20.15 pišany wječor.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 5.50 ja hurow. 6.15 tačele. 6.35 rańšchi konzert. 12 konzert. 14.10 tačele. 17 popołdnjschi konzert. 20.10 Lipščanjow komponiłojo.

Hischcze wažne z dnjoweho programma. Berlin: 20.20 sabawny konzert. Königsberg: 21 wjeselca wječorna hudźba. Köln: 20.40 stara italska hudźba. Warschawa: 20 łoška hudźba. Praha: 15.55 sabawna hudźba.

Přilopk

Morđarstwo w jenym Warschawskim hotelu.

W znatym Warschawskim hotelu „de l' Europe", w kotrymž je jendželski diplomat Eden za cjaš swojeho Warschawskeho pschebywanja bydlił, je so jutry wječor morđarstwo stało. Hodźinu po tym, so bě Eden swoju stwu wopuschčił, je w zuboženym salonu klubowy słužobnik Piatrowski tam bydlazeho direktora jemjanskeho Warschawskeho bridgeklubu, Sswiproinskeho, je schtyrimi wutřelemi sstonzował. Na to je so Piatrowski sam sastřelił. Jeho běchu dla někotrych pschenjdženjow je słužby puschčili.

Schtyrilětny hólc je żelezništeho cjaha padnył.

Hdyž wobsobowy cjah schtwórtk do Pajewalskeho dwórnischcha jědżeše, so jena puczjowarka, kiž bě runje swoje wězy hromadu brała, dohlada, so bě jeje schtyrilětny synk wosowe durje wocžinitwschi i wosa wupadnył. Wona hnydom nusowy powjas sćeže. Hólza ćežko sranjeneho namakachu. Jeho do Greifswaldskeje kliniki dowjezechu, hdźe na swoje sranjenja wumrěk.

Sport

Budyski kolesarski klub 1899

je wutoru 2. haprleje swoju haprlejsku zhromadźiznu w swojim skhadźowaniśću „Trjoch lipach" wotměł. Mjez dóšłymi wěcami ma so wosebje wupisanje Budyskeho wokrjesa w němskim kolesarskim zwjazku naspomnić. Jenotliwe wupisanja so w swojim času w nowinach wozjewja. Njedźelu 7. haprleje budźe wokrjesna jězba do měreskich zwónčkow, wotjězd we 7 hodź. wot „Krónprynca". 17. haprleje w 7 hodź. wujězd wot „Města Mužakowa" do Łužiskich hatow. 28. haprleje pop. w 2 hodź. wot hosćenca „Brauhausgarten" do Friedersdorfskeho parka. Tute pućowanske jězby maju so zhromadnje za sobustawami zjednoćenostwa „Móc z radosće" jěć. — Pruhowanja za wšitke sportske znamjeńska započnu so w měsacu meji.

Dźak kmótram

Dźak praju wam za dobrotu,
Kiž sće mi wšitku dali.
Bóh Knjez wam mytuj z luboscu,
Zo sće mje k dupje brali.

Ta swjata křećenca, drohotna,
Mi k zbožu bu tak spožčena.
Zo křesćanstwo mje wobjima
Kaž hnadypołna maćerka.

Kaž kwětka wotrostła
Sym k wjeselu tych swojich,
A nětko přikhwatam ja k wam,
Zo přinjesła bych postrow dwoji:

Přeju wam wšěm z wutroby
Zbožo wšěm na zemi.
Njech waša lubosć, dobrota
Mje přewodźa a njewopušći ženje.

Přeju wam wšěm z wutroby,
Zo Bóh Knjez chcył was skitać,
A jónu, hdyž je hodźinka,
Do swojoh' kralestwa was witać.

Bóh Knjez je wodźeł wšeho swěta,
Zbožo waše budź jom' porućene,
Puć mojoh' zemskoh' žiwjenja
Budź dale z wami zjednoćene. ř.

Pokiwy pyskej a pjeru

selbdritt sam třeći, sama třeća (kaž s. Hana ze s. Marju a Jězuskom).

Selber essen macht fett. Sebi z karanom, druhim z dźěrkawcom (piwo nosyć).

selten, höchst selten porědko, zrědka hdy, mało hdy. Kotřiž su sebi sami dosć mudri, dadźa so zrědka (hdy) druhim wjesć; selten etwas zrědka što

Semper aliquid haeret Z wody wulěžeš mokry a z wuhnja čorny.

Serbja — to njeje zwoprědka mnohotnik był (plural), ale bě (kaž łać. patria) jenotnik jako „**zhromadźenstwo Serbow**" (kollektiv). Někdy rěkaše: Serbja dźe, nětko: Serbja du, někdy młoda Serbja, nětko: młodźi Serbja, někdy skłonjowaše so: młodeje Serbje, z młodej Serbju atd., nětko je to zhubejne. Serbja je „zhromadnosć", Serbojo pak su skerje jednotliwcy. Twórba „Serbjo" je pik z wobeju, njeje khmany. Druhe zhromadźenstwa, kaž Serbja, su: Češa, Židźa, mniša, kmótřa, bratřa, knjeża, burja, susodźa, popja, biskopja, profeća, lewića, studenća atd. Wjacy jednotliwcow: knjezojo atd.

Serbska rěč so z němčinu druhdy njekryje, na př.: Mje budźić njetrjebaće, mje nichtó budźić njetrjeba Ich brauche nicht geweckt zu werden. Bórzy wulět z programma skhadźowankow pojeđže (M. A.). Słowa su so po nowinskim lěsu rozšumiłe. Swojej mój tola budźemoj. Kak to němski? Hladaj za sorabismami, přisłowami!

Wšěće wjacy wo wrónach, hač štož wam hdy napisach, štož mi powědali su něhdy dźěći w Radworju?

W zymje je najwjacy wrónow pola nas. Z čřijódami lětaja. Samym so jim njelubi. Lětaju z hawarami. Hdyž leća, je tajki wětřik. To „srunči", hdyž wyše človjeka leća, to tak placa. Maja wulke křidła. Lećo křidła rozćahuja na dołhe. Nozy maju k sebi sćehnjene. Krótku čornu wopuš maju šěroku, hdyž leća. Lětaju wysoko, ale nic tak skoku, kaž skórcy. Hdyž wysoko leća, so małe zdadźa.

My njemóžemy z nimi sobu. Psy druhdy za nimi hladaju a ščowkajcy běhaju. Wróny wysoko lećo wołaju kra — krakaju, spěwać njemóžeja. Hdyž wróna na štom přileći, so halza zatřasnje, a wróna skok křidła rozpinje, zo by njepadła. Hdyž na polo abo na łuku přileća, koleso zwjertnu a skok z křidłami připlacnu. Hewak bychu padle a so najskerje zarazyle. Nozy wućahnu. Potom poskakuja a chodźa. Druhdy přelětuja. Hdyž chce wróna lećeć, zaskakuje a zapraskuje z křidłomaj a potom sćehnje nozy k sebi. Na kóždej nozy ma tři porsty přeđku a jedyn dozady, kóždy porst ma nohć. Pysk je tolsty, čorny.

Wróny su na křidłach šěre. Wokoło šije maju pjerkojty pask. Na kónci hłowy je kopik. Křidła su wjetše hač wopuš. Z wopušu wodźa.

Wróny so najbóle na polach žiwja. Hdyž su pola wosyte, su polne pola wrónow. Wróny myše łójo. W hnoju dypaju. Hdyž jena nješto ma, su wšě za njej a potom so kusaja. Wróny tež škodu činja. Młode ptački žeru. Hdyž je wulki sněh, tež žiwe zajacy žeru a kurwoty. Hajnicy wróny trěleja, a psam dawaja. Ludźo je za šerjenja do zahrody, do kala a na wišnjowe stomy wěšeja. (Wróny tež wišnje jěđża).

W zymje wróny do wsy khodźa, na přikład na knježi hnój.

Wróny so ludźi boja, bóle hač psa.

Hnězda maju na wysokich stomach. Na stomach sedźo spja. Jich mjaso njeje dobre; někotři ludźo je jěđża.

Hdyž sebi krahole na jenu wrónu zwěri, wšě wróny na njeho přileća a jeho wotećerja.

*

Štóž wjacy wě a lěpje wě, napisaj nam to!

Wuj Domaš.

Lipsćanski wuj je so zaso na nas dopomnił.

21. Młyn při wodźe. Woda młyńske koło wjerći, w młynje mjele so zorno na muku a wotruby w někotrych młynach tež krupy dźěłaju a jahły tołku we wolejnicach z laneho symjenja wolij bija.

Rjaduj sady! Woda — wjerći. W mł—

22. Woda wšelakó ćeče. Wody běža ze žórła do hrjebički, z hrjebički do hrjebje, z hrjebjee do přěrowa, z přěrowa do hatka, z hatka do rěki, z rěki do jězora, z jězora do pruda, z pruda do morja, z morja zhěnu so jako para do mróčel, z mróčelow běža na štomy, ze štomow do mocha, z mocha do zemje, ze zemje do žórła, ze žórła zaso do swěta. **Ale žórłow, hrjebjow je wjele! Tak praj:** Wody ćeku ze žórłow do hrjebičkow, z hrjebičkow do hrjebjow, z—

Wo liščy a kokoši.

Zady nas w lěsu měješe liška swoje lěhwo. Jónu samo přiđe k nam pod jabłučinu při dworje a popadźo sebi jenu kokoš a ćerješe z njej do lěsa. Naš susod to wuhladawši myšleše sebi, zo to naš pos běži. Připoldnju, hdyž naša mać kury picowaše, jena falwaše. Naša mać pak njewědźeše, hdźe bě wona wostała, a pytaše ju. Pozdźišo praji nam naš susod, zo je wón tajke zwěrjo ze šěrokej wopušu wokoło 7 hodź. rano widźał, kak so z pěćeńku w lěsu zhubi. Nětko hnydom wědźachmy, štó ta padušnica bě.

31. 3. 35. Marja Krempkec z Khasowa, 7. l.

Wo škraholcu a khošću.

Najwjetši rubjeżnicy z ptačkow su škraholcy. Jónu popołdnju naša mać drjewo kałaše. Tu wuhlada, zo naše kury doskoka do dwora přiběžachu. We tym wokomiku wona zasłyša, kak jena kokoš tak zrudnje škrěči. Wšo ležo wostajiwši běžeše pohladać, što so z njej stawa. Wona widźeše, zo škrahole kokoš za šiju dźerži. Khětře hrabny khošćo a do njeho ćisny. Škrahole so naboja a kokoš pušći, a wotleća. My běchmy wjeseli, zo naša kokoš, kiž tak pilnje jejka njese, je hišće žiwa.

Napisała 2. 4. 35. Tereza Šibšikec z Kamjenej, 7. l.

Wo škraholcu a žołtym składźu.

Na třěše našeho susoda sedźeše jónu jedyn rjany pisany ptačk, a do koła wokoło njeho zlětowaše jedyn čorny wulki ptak, to běše škrahole. Nadobo bě někajke škrěčenje na třěše, a tón škrahole małeho pisaneho ptačka kusaše, hač pjerka wokoło njeho tak lětachu. Potom zhubi so škrahole z tym ptačkom, a je sebi jeho zawšćo dał w lěsu derje zesłodźeć.

2. 4. 3. Marja Krempkec z Khasowa, 7. l.

Lube dźěći!

Přečitajće sebi wosebje te tři nastawki z Khasowa a Kamjenje pola Radworja. Tej holćcy stej wam nješto cyle tak napisałej, kaž stej to słyšałej. A to je jara ważne. Spytajće wy też kraholca z khošćom wotehnać, kaž Šibšikec ćeta! Lišku pak njezaměńće nihdy z psom, kaž susod w Khasowje — wón wšak je hižo njebohi. Tajke wěcki ze žiwjenja su přeco powučene. Wjacy sebi přeje Waš

wuj Domaš.

Hospodařski kučik

Wo dejenju

Zda so z prostej wěcu być, kruwu prawje wudejić, a tola je to kumšt, kotryž mnohe dźowki dowukle njejsu, byrnje so lěta dołho wokoło skotu běrtlowałe. Někotra holca wudeji kruwu za někotre minuty čisćišo, hač druha, kotraž štwórć hodźiny dołho sobje a kruwu čwiluje. Přede wšěm dyrbi dejerka pokorneho wašnja być: to přehlada howjado bórzy, hač je abo nic. Je-li kruwa wot natury njedotkliwa, rozumi so kaž same wot so, zo, hdyž ju hewak tež čěri, położenje napjateho wumjenja z wudejenjom dobyć, so wěsće stróži, hdyž holca z dójńčku přistupi, kotraž při dejenju hrubje zakhadźa, a zo z tym so młóčne žily ścahnu. Přećelnje z kruwu porěčeć, ścerpnje jeje přinarodźene njepočinki přenjesć, to je prěnje, štož so wot dejerki žada. Kruwa dyrbi wědźeć, zo jeje dejerka z paduchom njeje, kiž přikhadźa, ale z dobrocerku, z přećelnicu, kotraž chce jej wołóžić, a to za krótki čas. Druhe, štož so wot dejerki žada, je čistota. Ničo na swěće tak wobuźne njeje na njerodu a wonješwarnjenje, kaž mloko. Přińdźe-li pola dejenja mazanosć do njeho — z wumjenja, z dójńčki, z korta — potom je wšo druhe, štož ma so z mloka přihotować, wot spočatka nakaženе. Njech so butra pozdźišo bóle wumywa, wša próca njezamóže to wurunać, štož je raz přehladanc a zapancane.

Přećelne, ćiche wašnje — čistosć — dźěło wot rukow: to su tři samotnosće, kotrychž dla smě bur holcy rady 24 mk. k hodam Božcho dźěsća přidać, jeho škoda to njebudże. A skónčnje ma so na to hladać, zo so w swojim času deji — swjatk a pjatk — rano, připołdnju a wječor tusamu hodźinu. Je surowosć a wulka škoda za howjado, hdyž ma z bolosćemi a přepjatym wumjenjom čakać, doniž a hdyž so „knjeni" spodoba.

Skót a slanje

Njemóže so často dosć na to spominać, kak trěbne je, zo ma skót w hródźi čiste a suche lěhwo. Stóź to kedźbu nima, čaka podarmo na wužitk. Wěc je tež cyle naturska. Leži-li skóćo na mokrym, trjeba wjele wjacy čopioty, zo so zhrějce. K dobyću čopioty pak sluša, wosebje w zymnišim času, wjele wjacy picy a tuto „wjacy" dźe za wužitk na mjasu a mloku k zhubjenju. Je ze skotom podobnje kaž z khachlemi, za tym hač su derje abo špatnjec stajene; dobre khachle daaju při poł tepjenju wjac čopioty, špatne žeru jenož drjewo a njehrěja. Njesměš sebi pak jenož myslić, zo je slanjeo konjom a howjadam trěbne, a zo so swinjo wot samsneho tuku hrěje. Je hišće dosć dźiwnych ludźi, kiž mysla, zo dokelž so swinjo w lěće rady w błóće wala, zo je jemu w zymje runjeo tak strowe, hdyž jemu jucha spody nohow piščí. Tuńi njemysla na to, zo je w lěću čopło, w zymje pak zyma; a hdyž tež w lěće swinjo do luže běži, zo by so wukupało, w zymje tam wěsće njepołeze. Swinjo lubuje w zymje čopłotu, wono pyta suche lěhwo a zawali so do njeho. Někotremu je swinjo w lěću derje přiběrało, ze zymnišim časom zastanje, a wón wije z hłowu, zo při wšej picy přibyć njecha. Snatna hródź je wina na tym, mokre lěhwo. Čopła sucha hródź je wjac, hač poł picy!

Khore skoćo a pomoc

Čečenje a čerwje pola koni. Wina koliki: Zymna woda k piću, hdyž je kóń přepoćeny, piće hnydom po suchej picy, přežrałe, hdyž je dołho hłódny być dyrbjał, zazymnjenja. Koliku rozeznaješ wot druhich khorosćow w žiwoće a črjewach z tym, zo kóń z nohu k brjuchej kopa, doniž pola druhich khorosćow jenož nohi zběha. Najhórša je bubnjaca kolika, dokelž nahle přińdźe a z wulkej złosću. Domjace srědki přećiwo čečenju: ¼ litra žitneho palenca a tolko mloka, wjac króć po khwilach wospjetowane, čiń často derje; też hermankowe zelo warjene, k piću a do njeeho horstku tołčeneho drjewoweho wuhla. Dawa so w bleši. Spomožny je so tutón srědk pokazał: Terpentinspiritus 120 gr. Lany wolij 360 gr. Laulanum 45 gr., do 3 dźělow, kóžde poł hodźiny dźěl. Život trěj z horcymi trěnjami, w čopłej wodźe namučanymi a wužimanymi, konja wodźej a wodź pomału po dworje (nie bić a honić!!).

Čerwje ma kóń dwoje: čerwjene, kiž su wjetše, a mjeńše bělošćerc; prěnje zasydla so w prěnich črjewach, tute w poslednim. Čerwjene přinjesu konja dele, běle jeho bóle čwiluja, aai zo telko nješkodźa. Srědk přećiwo čerwjenym: 3 gr. tołčeneho zeleneho vitriola, 3 gr. ingwerowcho próška rozmješej z lanej muku a dawaj rano, na to hnydom ¼ litra laneho wolija k piću. To čiń, doniž njewidźiš, zo čerwje wot konja du. — Přećiwo bělym: ½ litra laneho wolija, nješto mało łučaneho wolija do njeho, sykaj do poslednjeho črjewa.

Wózhr, konjaca khorosć, kotraž so tež na človjeka přenjese, sluša do natykowacych a wobsteji w jědmjenju šije a khrjapow, z kotrychž jědmo čeče. Hdyž so wózhr pokazuje, ma so bjez komdźenja wokrjeesnemu skótnemu lěkarjej powjesć pósłać — wózhriwemu konjej so tak pomhać njehodźi.

Hdyž so skót wjele kóći, ani zo wostanje: Dawaj jemu 6 dnjow dołho dwójcy za dźeń 10—12 kapkow kamporowcho spiritusa (tola nic we wodźe), skěrje na khlěbje abo na cokoru.

Bubnjenje: Wzmi na kruwu kruch alaunu, waž jeho wulki, roztołč a wotwař w kropje. Na to dawa so kruwje k piću (čopłe, tola nic horce), kozam a wowcam ¼ tak wjele, tež čelatam; hdyž srědk 2—3 dny wospjetuješ, zhubi so najbóle naklinlosć k bubnjenju cyle.

Zahorjenje jěrchenjow, často pola howjadow. Khorosć traje dołho, zymnica přiběra, skóćo pokazuje bolosć, hdyž na kříž začišćiš abo na bjedra (Lendenmoć zastanje, štož přińdźe, je čerwjene, z jěłmumu přeměšane. Pomoc: Zymne wobalki na bjedra, lohki picu. Njepomha-li to skoro, njemjetaj pjenjezy na nje wěste a njeskaž mjaso z lěkarstwom. Rězaj, suš steč před durjemi!

Hospodařski rozhlad

Sobotu, 6. haprleje 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,490	100 pólsk. złotych	46,93
1 jendźelski punt	12,060	100 čěskosł. krónow	10,395
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,41

Barlinska burša 5. haprleje. Dokelž so bankowa klientela po žiwym wobstejenju w poslednich dnjach wčera bóle wróćoždźerješe a kuliša słowjazy material wotpječowaješe, pokazowachu kursy měrne wobtłačenje. Po prěnich kursach sdaše so, so so sajim wróćił, hdyž tež wosebitych naftorkow njepječowdźeješe. Rentowe wiki běchu měrne.

Barlinske žitne wulkowiki. Wobrot na žitnych wulkowikach je dale jara wobmjerjowany, wosebje dokelž je na wikach jara mało kupzow. Pšeńcžny a rožti na wumlěće je w bohatej měrje k ruki, tola sajim wobsteji jenož sa najlěpšiche družiny a to jenož sa posdźišche bodaće. Sa pjezowańske rožki njeje so sajim potwjerdźił. Też pjezowańske wowsa a jećmjenja so dosć poštića, kiž pak so derje a lohko samelěcjeć hodźi; wobchi mukraineho wowsa je jara pomały. Jećmjenje sa piwarnje so jenož w najlěpšich družinach wobkedźbuja.

Wječera płaćejsche w Barlinie zentnar

pšeńcžny 20,10 hr., rožti 16,10 hr., jećmjenja (nal.) 16,50 hr., jećmjenja (nasym.) 16 hr., wowsa 15,40—16,10 hr., běrnow, zentnar 2,35—2,55 hr., butry, poł punta 71 pj., jejow, šćinka 8—10 pj.

Twora	Němski wupłod Najwjetša płaćizna	Najmjeńša płaćizna	Němski wupłod Najwjetša płaćizna	Najmjeńša płaćizna
	pf.	pf.	pf.	pf.
Roby (Buny) . punt	—	—	—	—
Hroch . »	—	—	—	—
Kóńtej za stólcej . »	—	—	—	—
Kórki k nakładź. »	—	—	48	—
Kórki (žonop.) »	—	—	—	—
Sydrožty kał šuka	—	—	48	—
Bóły kał punt	12	15	—	—
Čeřwiny kał »	15	20	25	—
Wirsingowy kał »	18	20	25	—
Pupkaty kał »	—	—	—	—
Zeleny kał »	10	15	—	—
Kolrabi młod.) št.	—	—	—	—
Kolrabi (stary) pt	—	15	—	—
Karoty walék	—	—	—	—
Karoty punt	10	15	—	—
Korjeń pětržylki »	—	20	—	—
Porree »	—	20	—	—
Radiski walék	13	15	—	—
Rjetkej štuka	03	15	—	3⁵
Rjetkej punt	—	15	—	—
Rjewjeń »	—	—	—	—
Čeřwiena rěpa »	10	15	—	—
Kutrěpa »	10	12	—	—

Twora	Najwjetša płaćizna	Najmjeńša płaćizna
	pf.	pf.
Solotej kořěk	15	25
Ščerbak »	—	18
Kosćatk punt	—	35
Selerij štuka	10	40
Selerij punt	—	30
Loboda »	15	20
Rapunelki »	50	60
Tomaty »	—	35
Cybla »	—	15
Hromak »	—	—
Krěn »	—	80
Champignons »	—	140
Cerstwe hriby litr	40	60
Sušene hriby litr	25	35
Dobre jabłuka punt	25	35
Jabłuka k warj. »	15	20
Dobre kruškwy »	—	—
Kruškwy k warj. »	—	—
Wišnje »	—	—
Słowki »	—	—
Brěski »	—	—
Wino »	—	—

Wčerawše płaćejsche dwójny zentnar

pšeńcžny 20,10 hr., rožti 16,10 hr., jećmjenja (nal.) 16,50 hr., jećmjenja (nasym.) 16 hr., wowsa 15,40—16,10 hr., běrnow, zentnar 2,35—2,55 hr., butry, poł punta 71 pj., jejow, šćinka 8—10 pj.

Wlčne płaćizny w Budyšinje.

6. haprleje 1935.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniža płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenica, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	10,15
Pšenica —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna	50 kg	—	8,15
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Jećmjeń, lěčny	50 kg	—	—
Jećmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański jećmjeń 59-60 kg	kr. pł.	—	8,15
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	7,90
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	2,55	2,75
Běrny (w małowikowanju)	50 kg	3,55	3,75
Syno	50 kg	—	5,75
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	2,75
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	3,00	3,25
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,16
Jeja	1 štk.	07	08
Pšeńč. muka Type 502	50 kg*	—	17,05
Pšeńčna muka Type 790	50 kg	—	15,55
Ržana muka Type 997	50 kg*	—	12,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn	50 kg	—	6,00
Wikowańske pšeńčny wotruby	50 kg	6,70	6,95
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,25
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	5,95	6,20
Husy	1 štk.	1,30	2,50
Prosata 803 štuk	1 štk.	13,00	21,00

(Swinjace wiki běchu srěnje.)

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

6. haprleje 1935 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniže płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,60
Čelace mjaso	1 kg	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Swiniace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	2,00	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny nowe	1 kg	0,08	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,60	0,84
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	1,76	1,80
Sušeny połó	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	07	09
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamieńtne wublo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

5. haprleje 1935 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 788.

Połnomasne, wukormjene, najwětšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	38—41
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	33—37
Mjenje picowane wšěch starobow	27—31

Byki: 777.

Połnomasne, wurosćene, najwětšeje rězneje hódnosće	38
Połnomasne, młódše	35—37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	30—34
Špatne	26—29

Jałojcy a kruwy: 1916.

Połnomasne, wukormjene kruwy najwětšeje rězneje hódnosće	34—36
Połnomasne, wukormjene jałojcy najwětšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	28—33
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	21—27
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	14—20
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2441.

Nailěpše wukormjene (1. družiny)	52—60
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	42—50
Špatne (3.)	32—40

Wowcy: 4515.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	37—38
Starše wukormjene (6.)	35—36
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	24—34

Swinje: 12 435.

Połnomasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	47—48
Mjasne	45—47
Špatne	42—44
Rancy a kundrosy	45—46

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 4.	4. 4.		5. 4.	4. 4.
Pšeńca	211,0	211,0	buny	13,5-14,0	13,7-14,2
rožka	171,0	171,0	woka	13,0-13,5	13,0-13,5
jećmjeń now.	—	—	módre lupiny	9,50-10,2	9,50-10,2
jećmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	14,2-14,7	14,2-14,7
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22 90	22 90	such. truhanč.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	běrnj. kruški	9,05-9,15	9,05-9,15
ržane „	10,19	10,19	syno, 50 kg		
raps	—	—	ržana sloma		
hróch, Viktor.	25,0-29,0	25,0-29,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	21,0-22,7	21,0-22,7	rečna „		

Płaćizna za pšeńcy za wupłodźerja 8: 203.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 163.0 11: 167.0
Płaćizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9:168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 166.0

Wutoru 9. haprleje 1935 pschipokasuje so zjimnosć je šyntnych wobstatkow skutka zymneje pomozy 1934/35 wschitkim do skutka zymneje pomozy pschiwsatym **manjdźelskim peram a zwólbam** z dwěmaj wožobomaj.

Druhim potrěbnym, kaž samotnym a zwójbam z mjazy hacj 2 wožobomaj, so tu njewotedawa. Mjadźelcy ludźe so w pisarni NS-ludowcho spomožeństwa na Kotolskej haju 32, w czasu

wot 9 do 14 hodź. bjes pschetorhnjenja.

Wupokazajśe papjery maju so sobu pschinjesć.

Hamt za ludowe spomožeństwo.

Budyska městna skupina.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěščki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bosćencafske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 83 | Budyšin — Póndźelu 8. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Wólbny wunošk w Gdansku

Wjerchowny sud njedźelu je jo w Gdansku do ludowego zjima wolił. Wólby trajachu hač do 6 hodźin wjeczor. Pschipady jo njejšu stałe. Hač do wjerchowneho wjeczora 411 hodźin běchu wunoschki se 400 wólbnych wokrjesow znate. Dozhła je w Gdansku 447 wólbnych wokrjesow. W tutych 400 wokrjesach je jo dozhyła 184 348 hłosow wotedało. Mjes jenotliwymi stronami dostachu:

nazionalsozialistiska strona	**111 555 hłosow**
sozialdemokratiska strona	**28 359 hłosow**
zentrumska strona	**23 106 hłosow**
kommunistiska strona	**6 226 hłosow**
Weißowa liscina	**7 035 hłosow**
Pětschowa liscina	**375 hłosow**
polska liscina	**6 272 hłosow**
njepłaćiwych běsche	**1 409 hłosow**

Potajkim je po tutej hischcje njedospołnej powěsći nazionalsozialistiska strona wjazy hač 80 prozentow wschitkich hłosow dostała.

Dr. Rauschning we wukraju

Pśedawschi senatowy pśesident dr. Rauschning w Gdanšku, kotrehož žu dla cźeskich stamanjow dowěry ſ nazionalsozialistiskeje strony wusamknli, je po powěsći nowin „Danziger Vorposten" w nozy k njedźeli Gdansk wopuschćił a jo do wukraja podał. Po tutej powěsći hnydom jeho bydlenje pschepytachu a dr. Rauschninga w nim njenamakachu. Kaž jo ſ Gdanska powź, dr. Rauschning hižo we wukraju pschebywa.

Dr. Rauschning běsche hischcje žobotu rano, potajkim zyle krótko pśed wólbami, w sozialdemokratiskich a zentrumskich nowinach sjawny list na gdanskeho župana Forstera wozśischcał. List po powěsći ſ Gdanska po formje a wopschijeću krajnu pśeradu dopjelnja a jo w nicźim wot najhórschich wuplokow separatistow a emigrantow njerozeznawaśne. Dr. Rauschning je jo hischcje do skónčenja wólbow ſ cźerpjenjom do wukraja pśed sćěhowkami žiwojeho sadźerženja wukhował.

Čestny dźeń němskeho rjemjesła

K słóžanju domu němskeho rjemjesła w Barlinje, kotrež budźe 11. haprleje, je němski rjemjeślniski mišchtr Schmidt namołwjenje wudał, w kotrymž žiwoje wjeśele a swój dźak wupraja, so žu žo twarśe wudawki ſa nowy dom zyle ſ pschinoschkami a dobrowólnymi pjenjezkami darami ſ rjemjesła swjedźe. Kóžda organisazija w rjemjeślniskim stawje je žo na natwarje nowego doma wobdźělika. Tak budźe nowy dom pomnik němskeho rjemjesła, wón je jo jenicźšy ſ rjemjeślniskim hódnym dźěłom zhotowił. Sobuhanje žo wobźeže źwědomicźe wuhotuje a wono dyrbi němskemu ludej pokazaś, kak rjemjeślnišći staw žiwoje staŕe, dostojne a rjane nałožźi žebi wobnowja a haji. Sobuhanje dyrbi być pschikładomne ſa zyle němske rjemjeślo. Wjedniźu mužoju se strony, stata a městow, žu žo pschepruwali, so bychu shromadnje na twarje wobdźělenych mišchtrow, pomocnikow a wucźobnikow, kaž też ſ rjemjeślniskim stawom tutón dźeń wosławjeźa.

Rozsud wo domizniskej fronće sudetskich Němcow

W Prajskim žejmje je žo nětko ſ wěstosću powěko, so je žo njedźele a žamo mějeźy trajaźa napjatosć w sudetskim Němcowstwje, hač žo sudetsko-němska domizniska fronta Konrada Henleina k pschichodnym wólbam do Prajskeho žejma dowoli, k lépschemu sudetsko-němske domizniske fronty rosrjadło. Prajźe ranšiske nowiny sańdźeneje žoboty tutu powěsć wobkrućeja.

60 000 muži wjacy ood francowskimi khorojemi

Franzowska ministerska rada je žo po namjetach wyschskeho wojerskeho wudjerka měła a je wobsamkła, so rekrutoju, kotříž dyrbjachu žo w haprleji puschćeći, hischcje tři měsazy pod khorhojemi wostanu. Wo tutym wobsamknjenju je žo tole wosjewjenje wudało:

Knježeństwo je wobsamkło, so wotdźěł rekrutow, kiž mějesche žo 13. haprleje puschćeć, pod khorhojemi dźerži. Tutón wotdźěł wo nětkle 60 000 muži tak dołho w službje wostanje, dokiž wuwuczenje nowych rekrutow, kotříž žo w haprleji swołaju, njebudźe dobajaże. Wotdźěł žo najpodźišcho 14. julija puschćeji. Hač do teho cźasa žo wón pschi strażowanju mjesow a pschi organisaziji krajneho sakitanja wužije. Wojazy, kotříž pod khorhojemi wostanu, žo wot reserwistiskich swuczowanjow wuswobodźa.

W pośedźenju ministerskeje rady je swonkowny minister Laval nadrobnu rosprawu wo nětcźišchich internazionalnych praschenjach podał. Sa wutoru je žo wurjadna ministerska rada swołała, kotraž budźe wo konferency w Streśy a wo pośedźenju rady Swjasła ludow jednaca. Franzowske swonkowne ministerstwo je plan k wutworjenju powschitkowneho europskeho bjesstrachowego a pomozneho srěźenja wudźěłało.

Też Cěskołowakska sylniše wójsko žada

Cźeskołowakski minister sa narodne sakitanje Bradacz je w Prahy w shromadźišnje młodźiny cźěsteje ratarskeje strony ważnu rěcź měł, ſ kotrejež wukhadźa, so dyrbi žo Cźeskołowakowakka w bliskim cźasu hischcje bóle wobrońiś. Minister Bradacz rjekny, so dźenźniske cźěste wójsko sa njedobajahaze wobhladuje. Nadawki, kotrež bychu žo w dźenźnischim cźasu w pschipadźe wójny dyrbjałe dokonjeć, žu zyle hinakše, hač w sańdźenym cźasu 15lětneje njeaktiwnosće. Trěbne je było, so žo dwělětna wojerska słužba sawjedźe, tola nimo teho měła Cźeskołowakska też wjetschu liczbu wuwuczenych reserwnych offizěrow měć. Trěbne je też, so ma zyły narod ſrosumjenje sa žyzne wutworjenje wójska, cźehodla žo pscheje, so bychu žo nahladny wo wójsku dospołnje pschemeniłe. Na tóždy pad dyrbjeli žo wo to staraś, so by Cźeskołowakska pschi potrjebje poldra milijona wojakow stajiś mohła.

Italiske naprašenje w Parizu

Mjes franzowskimi politikarjemi du šnate, so je žo italiske knježeństwo w Parisu wopraschało, ſ kajkimi wotpohladami žo franzowske knježeństwo dla skhadźowanja rady Swjasła ludow w nastupanju kollektiwneho bjesstracha a sakhowanja žamostatnosće Awstriskeje saběra. Franzowske knježeństwo je na tuto napraschenje khětro powschitkownje wotmołwiło a naspomniło, so hischcje mnohe nadrobnosće pobrachuja, kotrež žu ſa pośudźowanja trěbne.

Mussolini'owe namjety za konferencu w Strezy

Reuterez telegrafowanja w Londonje je powěsć rosschěrila, so je italski ministerski pśesident Mussolini hižo nětkotre namjety ſa konferenzu tśioch mocow w Streśy festajał. Powěźerńja hischcje sjoni, so je schef italskeho knježeństwa tute namjety hižo jendźelskemu a franzowskemu knježeństwu pósłał. Wobhonjeni ludźo maju ſa to, so je Mussolini žebi nběhdźe tónle plan wotmyślił:

1. Stejiśchco Jendźelskeje, Franzowskeje a Italiskeje k postupowanju Němskeje ma žo swěźcźiś, to ſ druhimi słowami rěka, so žo politiska cźara postajі, po kotrejž maju žo tři mocy stožowaś, hdyž žo wo franzowskim namjecze na wozbelitym skhadźowanju rady Swjasła ludow w Genfje wuradźuje.

2. Rošsudźenje wo shromadnej froncje tutych tśioch mocow, ſ kotrejž dyrbi žo programm jendźelsko-franzowskeho wosjewjenja ſ 3. februara pschewjeseć. Tu žłuschna pruhowanje wschitkich europskich praschenjow, kotrež ſ rospravow jendźelskeho swonkowneho ministra sira Johna Simona a Lorda Edena wo jeju rosrěžowanjach w Barlinje, Moskwje, Warschawje a Prahy wukhadźeja.

3. Praschenje awstriskeje njewotwisnosće a najlépsche prědk ſ jeje sakhowanju.

4. Rospominanje możnosće dla pscheměnjenja nětšich wumělenjenjow w měrowych sréźenjach ſ Awstriskej, Madźarskej a Bolharskej.

K tomu žo ſ Londona hischcje powě, so žo tute namjety dotal njejšu wobkrućiłe, wěste pak je, so Londonski programm a postupowanje Němskeje budźetej ſ wažnym praschenjom na konferenzu w Streśy.

Eden póndźelu jendźelskemu knježeństwu rozprawja

Jendźelske knježeństwo žo piluje na konferenzu tśioch mozow w Streśy pschihotuje. Eden je žo sobotu ſ ministerskim pśesidentom Macdonaldom a ſe swonkownym ministrom Simonom seškał, so by jimaj krótku nahlowinu rospravu we žiwojim puczowanju do Moskwy, Warschawy a Prahy podał. Na dźenźnischu póndźelu je žo pośedźenje zyłeho jendźelskeho knježeństwa swołało, w kotrymž žo shromadna rosprawa poda; sir John Simon póndźelu w delnim žejmje pjeca mjena jendźelskich sastupjerjow sa Streźu wosjewi. Hakle wutoru swonkowny minister w žejmje wo žiwojim wopjeca a wo Edenowych wopytach w europskich hłownych městach wožebite wosjewjenje wuda.

Lord Eden skhorił

Lord Eden je žo njedźelu popołdnju Lékarjy pschepytał. Wo pschepytowanju je žo wosjewjenje wudało. Spezialni lékarjo žu swěźcźili, so je Eden wutrobu pschenapinał. Wjelicźina shorjenja ma žo wožebje w pożlednim dźělu jeho puczowanja pytaś, hdyž je we wichorjotym wjedrje w lětadle ležał. Lékarjo maju ſa trěbne, so Eden 4—6 njedźel dospołnje wotpocźnje.

21 cźłow sakskich grenaděrow pola Amiensa namakali

W lěžu pola Le Marlière ſ krótkeho wjeczora franzowskeho města Amiensa žu zhyłki 20 němskich wojakow a jenoho němskeho offizěra je zwětowe wójny namakali. Wotdźělenje sa wobstaranje wójnskich rowow pschisłuschneho departementa je ſ najwjetšej kedźbnosću cźěła wotkryłej a kosće němskich wojakow na wojerskim pohrjebnischcju w Manicourtu pohrjebaś dało.

Tu žo wšěcze wo wotdźělenje sakskeho cźělneho grenaděrskeho połka jedna, kaž žu to pjeca na kruchach wuhotowania a spóznawańskich znamkach spóznali.

Offizěr a nékotři grenaděrojo mějachu we wokomiku, jako rjekowsku zmjercź poczerpichu, worzołowy klobuk na hłowje. Jich stejo nadeńdźechu. Offizěr signalnu pschećałku w ruzy dźerżejsche jako by na wokomik nadběha cźakał. Pódła wojakow listy a póstske wopiśnizy ſ lěta 1916, knihi atd., schtož na Drježdźany pokasowasche. Jena znamka ma wopiśmo: Dresden, Max Wagner, Windmühlenstraße, 31. 7. 90. 1. Bat. Gren. R. 1. K. Nr. 2668. Sa druhimi wojakami na tamnym městnje žo pyta.

Mandźuski kěžor w Toki'u

Mandźuski kěžor Kangte je žobotu rano 3,25 hodźin po naschim cźasu ſ pryncom Schichibom na japansku semju stupił a dwě hodźinje pośdźišcho je wón ſ nim we wožebitnym cźasu do hłowneho města Tokija dojeł. Pschi cźahu na dwórnischcźu w Tokiu japanski kěžor, kěžorski prynzojo a ministrojo mandźuskeho kěžora powitachu. Kěžorski hófcź a jeho pschewodnizy pod cźeśtnymi wrotami w 4 statnych karoźach do hłowneho města sacźahnychu. Na dróhach stejachu huste murje pschihładowarjow a hobrske wotdźělenja wojakow a policije žo ſa porjad na dróhach starachu. Po jenej powěsći ſ Tokija žu žo 4 redaktorojo zhudźili, kotříž pschi pschijěźdźe mandźuskeho kěžora w cźołmje kěžorskim tódź pschewodźachu.

Ze Serbow

W Budyšinje, 8. měrza 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Pěkneho susoda na zahłwkach noš.

Přistowa.

— **Wo wjedrje.** Sobotu wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer plus 3, najwyšša brjowa temperatura 4 stop. cjopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer plus 8, najnišša temperatura w nozy 1 stop. cjopłoty po Celsijusu. — Pšchipkaw symneho powětra z Lodowego morja je wčera pšchestał. S Atlantiskeho oceana je so hyšte nižina k nam błižiła. Wona je nam mišiske wjedro, tola też pomročene njebjo a dešczowanje pšchinjeła. Nižina je pomału k ranju hiba. Teboła budźe wjedro w nasčich stronach truchu mačzate a wižate. Hdyž nižina žrjedźnu Europu pšeczešehnje, šmětny słónčnje nałětnjeho wjedra wočzakaj. — Jutrje wutoru błónčko 5,21 hodź. łkhadža a so 6,44 hodź. khowa. — Měšaczk łkhadža jutrje rano 8,41 hodź. a khowa so na ranje 1,15 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutrišchu wutoru:** Hišchcze trochu wižate, tola mile wjedro.

Zjawne namołwjenje!

Wotedaće pšchipowědźenja mšdoweho dawka a zapłacenje mšdoweho dawka w hotowych pjenjezach.

Dźěłodawarjo, kotriž su dotal mšdowy dawk na znamki wotedawali a kotriž mšdowy dawk, kiž su w januaru hacj do měrza 1935 wot mšdowy wočzahnyli a jón njejsu hacj do 5. hapryle 1935 pokładni finanzneho hamta abo z pšchepokazanjom zapłacili a też njejsu pšchipowědźenje dawkoweho wosjewjenja wotedali, kiž je so z § 44 wukasa wo pšchewjedźenju mšdoweho dawka z 29. nowembra 1934 pšchedpisało, so z tutym namołwjeja, so bychu pšchipowědźenje mšdoweho dawka hnydom wotedali a mšdowy dawk zapłacili, je-li dźehża so nuczeńskich napravow sminyć.

*

— **Wopłokowanje wódnych rołow.** Po dźensnišchim hamtskim wosjewjenju so wódne roły pšchichodny schtwórtk a pjatk wopłokuja. Pšchi tym budźe móžno, so so woda z kłwiłemi samuczi a złabšcho poběži. Pšchi wužiwanju kupańskich kachłow a pšchipravow sa hrěcze wody ma so wobsebje na to kedźbować. Wopłokowanje wódnych rołow so cjišczenju 3. hacj 5. hapryle pšchisamknje, kotrejž běsche so 30. měrza wosjewiło. Tuto waschnje cjišczenja rołow je so tu prěni króć pšchewjedło. Pšchi tym so wobsebity nastroj do rołow tyknje. Sa to pak so hižo najwyšši dyrbjałe wobsebite kaschćiki do wodowoda satwarić. Po wotwjertnenju hydrantow a z druhich pšchicjinow so nastroj cjišczejom wody pšches roły cžeri. Nastroj ma wobsebite le a worzkowe noże, kiž nałožowarjo železowy a manganowy ozdob w rołach wotschkrabaju. Nastate wotschkrabki so z hydrantami wustorkaju. Na konju wodowoda so cjišczenšti nastroj saso wucžehnje. Tuto medźamitke cjišczenje pak wjele dołkadniišcho stutkuje hacj wopłokowanje jenoz z wodu, wono pak je też wjele wobcežnišche, dokelž dyrbi so na někotrych měrnach wočzakowacz, so nastroj w róle cjišczu wostanje. To je też za pšchetrjebarjow wody bóle njelube, kaj je so w pożednich dnjach pokałało. Roły pak so dyrbja tak take wucjišcjeć. Temu pak so po dźensnišchim wosjewjenju nětko normalne wopłokowanje rołow pšchijamknje, kotrejž so stajnje w nałęcu a w nasynje stawa.

— **Mišchtrske pruhowanje a poina shromadźizna tapežerjow, połstrowarjow a dekoratěrow.** Budyška jednota połstrowarjow, tapežerjow a dekoratěrow běsche so w „Sozietecje“ k berje wopytanej połnej shromadźiznje sešcha. Wyšschi mischtr Liffack shromadźiznu nawjedowaše. Krajny wyšschi mischtr Mühle z Drježdżan mějesche dwěłtowobrjušowy pšchednošchk wo „znamjenju hódnosće w połstrowarskim remjesłe“. Na to so wucjohnichu z wucžby puschćichu. Wo hospodarskim planje na lěto 1935/36 so dokładnje wuradźowaše. Mischtrske pruhowanja sa tapežerarstwo, połstrowarstwo a dekoratěrstwo su so 5. hapryle w Tšešeńni wotmě̌le. Wschitcy tśi, Wieźner z Budyšchina, Nicolaus z Kamjenza a Mohr je Žitawy, su pruhowanje wostali.

— **Njesboži na drohi.** Sobotu popołdnja je na Wettinskej drohi k njesbožu mješ wopołowopym automobilom a motorskim kołom dóšchło. Hdyž je so wopołowopy auto chyłł z Wettinskeje drohi na Miątiągsku drohu winycz, je w zamžnym cžasu motorowy kolešat wopołowopy auto pšcheścžełnycz spytał. Pšchi tym stej wobě jěsdźadle do so stajnej. Sprawenja dla je motorowy kolešat na chodnik na połnonjeej stronje drohi zajěł a je tam wot sadu do jomu storcžił a ju potorhnył. Pšchi padnjenju je žeby jona prawu stopu złamała. Jomu pak z wopołowopym autom k lěkarjej bowjesłi. Na njesbožu staj drje wobaj wjednikaj wina a smějetaj so samolwicź. Wjednik automobila pjecza njeje směr pokazał. Motorowy kolešat pak na konzu drohi njezmědźesche pšcheścžełnycz. — Druhe wobkhadne njebě̌je so so sobotu popołdnju na Lawšich hrjebjach stało. Tam běsche automobil do 12ětneho hólca zajěł a jeho na semju wjerhnył. Kaj je so dotal swěsčiło, so hólzej njeje nicžo stało a wón je se strózelemi woteschoł. Po wuprajenju źiwdkom je hólz sam njesboże sawinował, dokelž je njekedźbliwje pšches drohu běžał.

*

S **Hornjeje Kiny.** Schtwórtk popołdnju dyrbjesche skatlikarski dźěłacžer Hugo H. wottšelenu kamjeń wottstronicz. Pšchi tym so je želesnym kochorom wobžunywschi smał nětkle 6 hacj 8 metrow hłuboko padże a žeby hłowu, nohi a ruzu franiwschi ležo wosta. Samaritojo je skatlikarja jeho po

Hdyž so nad radiom wjeselimy pjan'će nom.
hdyž so na n'ón hněwamy — pjan'će nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošiu hasy 21

Primica wulkoměšnika Jurja Šołty

Hnadowołny dźeń za Khrósćansku wosadu, hdyž wuńdźe zaso po wjacyletnej přestawcy z jeje srjedźizny měšnik, powołany wot Boha, zo by jako měšnik dźěłał mjez swojim lubym serbskim ludom. A tajki dźeń bě wčerawša njedźela. Přihoty za tutón wurjadny swjedźeń činjachu so hižo cyły tydźeń, ale njebjesa nochcychu temu swoje smějate jasne słónčne mjezwočo pokazać. Pjatk a sobotu howrješe wětřik a sněhowe mjetele sypachu so jenoż tak na nastróžanu zemju. Najebać to pak je kóždy a kóžda swěru wutrała a njewustawajcy so dźěłaše, zo by so primica našeho swěrneho wjesnjana Jurja Šołty derje a wustojnje poradźiła.

Njedźelu dopołdnja ¾9 hodź. čehnjechu towarstwa z khorhojemi, też hólčina a holčina, zwjeselaca liča krasnych družkow, cyrkwine předstejićerstwo, khěbětarjo a druzy na faru po nowowuswjećeneho měšnika. Lubaj staršej, bratr a sotra, cyłe přećelstwo posluchaše tu na postrowjacu rěč wosadneho knjeza fararja. Mała družka z přećelstwa přednjese hnujacu pěseń, tehorunja hišće w farskej khěži družka Hańžka Nowakec z Wudworja wjazane hrónčka. Nětk hibaše so swjatočny čah pod mócnym zwonjenjom po kěrchowje do cyrkwje. Duchowni sobubratřa młodeho měšnika přewodźachu.

Před cyrkwinymi durjemi wuzběhny družka Marja Zarjeńkec wažnosć swjateho powołanja. Potom zašumjachu pišćele a swjedźeński čah zasta před wołtarjom, hdźež so krótki psalm wuspěwa.

Jako swjedźeńskeho přědarja bě sebi primiciant dostojneho knjeza fararja Delana z Baońja přeprosył. A tutón napominaše swojich česćenych připosłucharjow kruće, zo bychu so starali za duchownski dorost, za serbskich měšnikow, za nich přinjesli wopory a so za nich modlili. Česći mamy swojich duchownych, a jich swjate wukonjace zastojnstwo sebi važić. Na nowoměšnika so wobroćejo, přeješe jemu Božu hnadu, bohate žohnowanje na ćežki puć do přichoda. Potom so započa Boža mša. Kóždy wočakowaše z radosću wokomik, hdyž primicianta prěni króć w měšniskej swjatočnej drasće wohlada. Jako diakon a subdiakon skutkowaštaj wosadnaj kaplanaj, jako paranymf fungowaše knjez farar Wjenka. Měšany khór pod nawjedowanjom knjeza wučerja Čornaka spěwaše rjenje łaćonsku missu. Wosebje lubješe so 4hłosny spěw „O Khrysta swjata wutroba“ a „Pange lingua“ na kóncu. Primiciant zaspěwa kollekty, prefaciju a druhe z měrnym jasnym hłosom. Staršimaj a přiwuznym, přećelstwje wudźěli wón swj. woprawjenje. Z kěrlušom „Tebje my Boha khwalimy“ wuklinčachu dopołdniše kemše. Wosadni přistupichu hišće k swj. požohnowanju.

Připołdnju wotmě so w staršiskim domje jednora kwasna hosćina, na kotrejž so duchowni, přećelstwo a družki wobdźělichu.

Popołdnju na nyšporje zeńdźechmy so zaso w Bežim domje a nowoměšnik dźeržeše nam prěni swjatočny nyšpor. Po nim wudźeše zaso měšniske požohnowanje. Wosebje wohladachmy wjele maćerjow z małymi dźěćimi, kotrymž měješe so wulka hnada primicneho požohnowanja wudźělić. Njech wurjadny swjedźeń prawje wjele płodow přinjese za Khrósćansku wosadu, njech pohnuje dobrych staršich, zo bychu wobdarjenych synow dali studować a je-li to po Božej woli — zo bychu jich přihotowali na ważne měšniske powołanja.

Dźensa so kóždy zajimuje wo stawizny

swojeje wužseje domizny. Z našej domizny je Łužica. Z dźensnišim čisłom započinamy wozjewić přehlad stawiznow Łužiceow, pisanych z wustojnej ruku. Njech sebi je kóždy derje přečita. Naklad.

Swobodni

Prěnjotne powědańčko wot Ilsana.

27] (Pokračowanje.)

Kowař drje bě čas wojeńskeje służby też w reserwje překročił, ale jeho kowařskeho zawołachu do wojakow. Dokelž njemóžeše kowař žaneho druheho pomocnika dóstać, dyrbješe sam čim pilnišo dźěłać, husto pozdźe do nocy. Dźěła drje so njestróži, ale to bě jemu njelube, zo jemu přez to mało časa zwosta k čitanju nowin, štož bě jemu lubše hač jěsć.

Też Hańži načini wójna wulkich starosćow, dokelž jej najlěpšich wotročkow a dohladarjow wotwjedźechu. Napinaše wšě mocy, zo by dohladarstwo sama narunała, kotrež bě nětko čim nuzniše, hdyž dosta cuzych jatych jako wupomoc do ratarskeho dźěła. Ale z tym so hišće njespokoji. Wědźeše potrěbnosće časa też wužić. Za krótki čas natwari z pomocu stata twornju za cement (cementownju), kiž tak nuzneje na bitwiščach a też doma za twary trjebachu a zawěści sebi z tym wěste dokhody. Tak bě jej móžno, rjane dary luboscze znatym a ranjenym słać, štož rady činješe a njezabы při tym też na Eduardoweju bratrow. Njeskorježe jimaj ženje na swojeho mandźelskeho, zo je jej tajki čežki wosud přihotował. Bratraj spóznaštaj jeje nadobnu powahu a ryćerske zmyslenje a běštaj to też Eduardej napisałoj, hdyž přez přećela, kotremuž bě potrěbnych pyšenkow dla pisał, zhonišaj, hdźe přebywa. Hańži zdźělištaj přebytk bratrowy, z čimž ju jara zwjeselištaj.

Krótko do wójny napisa jimaj Eduard, zo byštaj jemu zdźěliłoj, što maju nastróžace powěsće wo wójnje woznamjenjeć, kiž so hač do Afriki rozšerjeja. Ale prjedy hač wotmołwy dosta, bě wójna a listow wjacy njedósta. Hdyž Hańža zhoni, zo je też we Africy wójna mjez europskimi ludami wudyrila, přewza ju nadobo strach wo Eduardowe žiwjenje, kotrehož tola, kaž sebi praješe, njelubowaše. Tu dósta četa, kotruž bě baron Hańži jako towařšku postajił, list z Afriki, kiž pak njebě Eduard pisał, ale misijonar. List rěkaše:

Jara česćena knjeni!

Knjez baron Eduard, waš wulcy česćeny wuj a mój luby přećel, přebywa wot swojeho přichada hač do nětka pola mnje. Znajemy so hižom z młodych lět a tuž je mje jara zwjeselilo, zo je ke mni sem na dlěši wopyt přijěł. Je so tu jemu jara lubiło. Bě jemu to jara hodź, zo móžeše cuzy lud, jeho rěč a wašnja spóznać. Najwjetše wjeselo pak měješe nad tym, zo móžeše so do syteje wole nahońtwarić. Tu so wot hojntwarja něšto wjacy žada, hač kus wušikosće, zo by bojazneho zajaca zatrělił. Bjez zmužitosće a duchapřitomnosće njemóže sebi nichtó zwěrić z rubjeżnymi a dźiwymi zwěrjatami swoje mocy měrić. Waš wuj je sebi tute samownoste prawcho hojntwarja we wulkej měrje přiswojił, a tak je wojował ze wšěmi družinami tu hišće přebywaceje dźiwiny kaž leopardami, z lawami, ze słonami, haj samo ze krokodylemi. Přiwjeze sebi jónu krasne dopomnjeńki na jara hrózbne hodźinki, domoj.

Nětkle wšak njemóže wotpućować, dokelž je też tu wójna wudyriła. Je też khorowaty, drje na sćěhwki wulkeho napinanja na hońtwach. Rěč domorodnych je dospołnje nawukнył. Je też wjele spisał wo tudyšich rostlinach. Je dźěn wo tutej wědźe jara derje wobhonjeny. Je z wulkej prócu wusłědźił, kajke mocy su w rostlinach zakhowane, kak móža so z nich škódne a hojeńske jědy připrawjeć. Změje junu česćne mjeno w lěkarskej wědomosći.

Dawam sebi wšu prócu, zo by so waš wuj zaso wustrowił, tola hač dotal bě wšo podarmo. Cerpi na wulku słabosć, hewak pak bolosćow nima. Hač dotal mi móžno njebě, wučeneho, nazhoniteho lěkarja dóstać, byrnjež so bóle ta tym prócował. Nadźijam so, zo so wójna bórzy skónči, a potom změje waš wuj a mój luby přećel přiležnosć dobreho lěkarja so wo radu woprašeć. Z hojacymi srědkami so bórzy zhraba a wróći so čily a strowy z cuzby zaso do swojeje domizny, hdźež so wobstejnosće zawěšće tak přeměnja, zo namaka pokoj a wjeselosć w swójbnym žiwjenju. Wam kaž też jeho mandźelskej wutrobny postrow. Ja pak sebi dowolam. Wam, jara česćena knjeni, kaž też knjeni baroncy so poniżnje porućeć.

W Khrystusowej lubosći

N. N., misionar.

Hdyž četa tutón list dosta, so jara zwjeseli nic je nož tohodła, dokelž něšto wo baronu zhoni, ale dokelž bě jej misionar pisał. Bě zahorjena za misiony, najradšo by sama pohanam šła, zo by tam Khrystusowu wěru rozšerjała. Hdyž jej to wobstejnosće zadźěłachu, za nje nětko pilnje hromadźeše, wobjetaše a čitaše jich knihi a časopisy a podpjeraše misionske zajimy, kajkuli bě ji móžno.

Też Hańžu bě četa za swoje kšměry tak daloko dobyła, zo so ženje njezapowě, wjetšu jalmožnu darić, hdyž so za misiony hromadźeše. Z tym sebi Hańžu jara waženše. Njeměješe před nej žanych potajnosćow, tuž jej też list k čitanju přepoda, kotryž bě z Afriki dostała. Hańža bě jara rozhorjena, hdyž list do rukow wza, čitaše pak jón z wulkej kedźbnosću. Jeje čućiwa wutroba jej praji, zo list wjacy wopřija, hač słowa wupraja. Čitaše jón huščišo pomałku z dołhim rozmyslowanjom. Dźiwaše so, zo misionar tak wjele wo hońtwje a wo zeznaću a zwužitkowanju rostlinow piše, tak mało pak wo khorosći. Zezda so ji, zo je so to z wotpohladom stało a zo je khorosć strašniša, hač je w lisće naspomnjene. Hdy by móžno było, by tam jedneho z bratrow pósłała, kiž měł so za Eduarda starać. Haj najradšo by tam sama dojěła. Ale dowdźa, kaž jej to nan rozpowěda, zo to nětkle, we wójnskim času, móžno njeje. Bě jej samej spodźiwnje, zo so tak za Eduarda zajimaše. Pytaše to podusyć, ale to so jej njeporadźi. Zajim za njeho bywaše skěrje přeco sylniši, wosebje wot časa, hdyž zhoni, zo je prjedawša baronowa njewjesta z wojeńskim wyškom so zwěrować dała, prjedy hač tón do pola wućeže. List tohodła Hańžu jara znjeměrni a rubi jej w nocach wjele sparja.

(Pokračowanje sćěhuje.)

hrohnjéj horje ſcžeſžechu, na cžoj jeho auto cžerwjeneho kſiža do Budyſkeje měſtoſkanſke[illegible]rownje dowjeſy.

Serbska zhromadźizna w Khelnje

Wčera njedźelu na wječor bě serbske towarſtwo „Domizna“ w Khelnje swoje sobuſtawſtwo a wokolnych Serbow a Serbowkow přeprosyło na serbsku zhromadźiznu do Sěrcec hoſcenca w Khelnje. Hač do poſlednjeho měſtačka bě hoſcowska a pódłanſka měſtnoſć wobſadźena. Wutrobnje wšěch powita předſydta towarſtwa knjez H i c k a z Khelna. Z hnujacymi ſłowami pokaza na wuznamny dźeń konfirmacije ze šule wotkhadźacych. Na to přepoda ſłowo wjednikej Domowiny, knjezej wučerjej Nedej, kotrehož bě z druhimi zaſtupjerjemi Domowiny wosebje lubje witał. Wjednik Domowiny pokaza na započatki ſerbskeho wědomja, a dźěła našich najwuznamnišich wótčincow w zaſdźenym lětſtotku Handrija Zejlerja, Hórnika Jana Arnoſta Smolerja, na zakłady ſerbſkeho pismowſtwa, rysowaše tuto cežke a natwarne dźěło hač do dźensniſich dnjow. Njeboješe ſo, pokazać na zmylki, kiž su ſo w ſerbſkim prócowanju dys a dys ſtałe, dokelž jenož ze zmylkow móžemy wuknyć, wuzběhny rozsudźace zasady wo krewji a pódźe za ſerbſki lud. Přeni ſtaćan je ratał, teho budźimy ſebi wědomi. Swérny je tón, kiž swéru ſteji a ſkita to ſwoje. Ze zapalom namołwješe wjednik Domowiny wšěch k ſobudźělu, a k přiſtupjenju do Domowiny. Z wutrobnym dźakom ſo réč wjednika přija. Nakładnik Serbſkich Nowin knjez dr. C y ž pokaza na wažnoſć nabožiny, na wažnoſć praweho zhromadneho ſerbſkeho dźěła wobeju wěrywuznaćow. Poda wobraz bohatoſće našeho pismowſtwa a přeješe ſebi, zo by ſerbſki lud bóle čitał duchowne wupłody, kiž su jemu ſerbſcy prócowarjo we tajkej bohatoſći a rjanoſći wobradźili. Z přitomnych Serbow porěča knjez Ackermann ſłowa dźaka wjednikej Domowiny, zo je podał jaſne ſměry dźěła Domowiny, zo je wobkrućił, zo ſo kóždy wupokaže z Domowiny, kiž njeda ſtatej, štož jemu ſłuša. Też druzy ſo hišćee ſłowa jimachu. A hdyž běše ſo dźeſniſi porjad dowuſeſpał, zabawješe ſo zhromadźizna hišće dołho z našimi krasnymi narodnymi ſpěwami. To bě zaſo rjany dźeń za Khelnjanſkich Serbow.

•

S **Wuježej.** W jenym tudomnym dworje woſpjet rano ſtare žyłne kury w hródži morwe namakachu. Se wſchěch ſtron běchu wobžrane. Dokelž druhe ſmjerćata njemóžachu do hródże ſaſtčć, bě wěſte, ſo ſchćury (wulke myſche) kury tónjeja. W hródži ſo tohodła na hońtwu ſa ſchćutami dachu. Pſchi tym móžachu ſa jenu hodźinu 51 tychle ſchćodnikow ſabić. Snajmjeńſcha telko je jo ſ jedom mortko. Hdyž jo pomyłſli, ſo móže jo jena ſchćura na 50 myſchi ſa lěto rosmnožić, ſpóſnaju, ſo dyrbja ſo ſchćury nij jenuž wothchnać, ale ſtrić.

Ze **Zdźerje.** Wot 1. jutrownika ſem je z hospodarjom tudomneho Holbikec kubła knjez J. Ż u r z Brěmjenja. Tutón kubło wotnaja. Wjeſelimy ſo, zo je kubło zaſo, kaž je to hač dotal było, do ſerbſkich rukow přiſło. Wobſedźeńſtwo knjeza Żura w Brěmjenju pak wotnaja k. B. Š m i d k z tudy. Woběmaj wjele zboža.

Z **Wotrowa.** Wosudne za naš lud je, zo naši narodni dźěłačerjo přezahe padaja do rowa. Njejedna ſo jenoż wo tych, kotříž ze ſłowom a pjerom, w hudźbje a literaturje za ludſtwo ſkutkowachu, ale też wo tych, kotříž wuznamnje narodne prócowanje we ſwójbje, w towarſtwach a w zjawnoſći čicho podpjerjaja a w tutym dźěle njekhablajcy kruće ſteja. Tajki ſlachotny narodowc we wšědnym dźěłačerſkim kabaće, ale nadobny w ſwojim nabožnym narodnym zmyſlenju, bě nětko njeboćički Jurij N o w o t n y, kiž je na ſčěhwkach čežkeje khorosće w Drježdźanſkej khorowni na Prellerſkej drózy wumrěł. Soyła njeje wědźał, kak khory je, je khorosć jenoż začuwał a lěta dołho ſo z njej bědźił. Samo lěkarjo ſu ju hakle při operaciji ſpóznali. Ale to bě přepozdźe. Smjertny jandźeł bě jeho hižo wokoſił. Zemrěty zawoſtaji cí — je jich pjeć w ſtarobje wot 2 hač 9 lět — žaruja wo ſtaroſćiweho nana, na kotrymž z njewšědnej lubosću wiſachu a też nawopak. A towarſtwo „Lipa Serbſka“ žaruje cežcy wo ſwojeho dołholětneho knihownika — na wšě 25 lět wukoniješe ſwědomiće tuto zaſtojnſtwo — a pokładnika, kotrež dźěło bě hakle w poſlednich lětach přewzał. A tuto towarſtwo bě jemu ważny dźěł jeho žiwjenja. Kelko raz je traſ na ſpěwnych hodźinach abo towarſtwowych poſedźenjach w běhu ſwojeho dołholětneho sobuſtawſtwa pobrachował, hodźi ſo na porſtach rukow wuličić. Ženje to njeběše bjez jara ważneje winy. Byrnjež mučny z čežkeho dźěła w žiłowych jamach pola Thonberka, hdźež z wulkej pilnoſću a ſwědomitoſću dźěłaše — hakle w poſlednich dnjach móžachmy to z erta direkcije ſłyſeć — domoj přiſoł, byrnjež wětr howrił, dešćik ſo ſoł a sněhi ſale, naš Jurij Nowotny tu bě. Ničo njemóžeše jeho wotdźeržować wot wopyta towarſtwa, tež nic khorosć, kotruž lěta dołho ze ſobu noſeše. Lipa Serbſka budźe ſwojemu najſwěrniſemu a najpilniſemu ſobuſtawej trajace wopomnjeće wobkhować. Jeho ſobudźěło w towarſtwje je do analow zapiſane a wobſahuje jeho najrjeńſi žiwjeńſki dźěł. „Tón je z cyłej dušu ſwérny, kiž je ſwoju dominzu a wšo ſtož je w njej drohotne, lubował kaž ty“. Hdyž ſo jeho čelne powoſtanki ſrjedu na wosandźeń kérchowje pokhowaja, wěſće wulke črjódy čeſćowarjow z wosady poſlednje přewodźenje wopokaža. Swérnje je ſtał lěta dołho we ſwětowej wójnje na fronće, hdźež też zhubi na jene wóčko widźenje, ze ſamej ſwérnoſću pak je też ſłužił cyrkwi a narodej. Za to budź jemu wěčny dźak!

Z **Kočiny.** Dołholětny čitař Serbſkich Nowin k. wumjeńkař P ě t r K o r c h je zaſdźeny ſtwórtk 70 lět ſtary do wěčnoſće wotešeł. Jeho khowanje budźe jutře wutoru dopołdnja 9/4 hodź. wukhadźejo z farſkeje cyrkwje w Kulowje. Po khowanju budźe za njeho requiem.

Z **Kulowa.** Wótčinſke žónſke towarſtwo Čeſwjeneho kříża w Hródku je 1. haprileje domjacej přiſtajency knježnje Hanje Schömelec z Kulowa na Žarowſkej drózy, jako připóznace za 10lětnu ſwérnu ſłužbu we domje jeneho fabrikſkeho wobſedźerja čeſtne znamješko ſpožčiło.

S **Kulowa.** 800 jutrow wulka hońtwa Kulowſkeje gmejny je ſo piwańſkej Rowałej w Lěſej ſa 500 hrimow přichwajała.

S **Wojerej.** Pſchi wotwožowanju drjewa je ſtatneho lěta ſaſdźeny ſchtwórtk wobjamy ſo ſjeźka khójna a padże wobſedźerjej bulldoggi Matijej Mětaſchkej je Židſineho tak njeſdźožowonje na nohu, ſo ſebi tutón hwižoſći ſtama. Mětaſchka hnydom do Wojerowſkeje khorownje dowjeſechu. Njeſłoże je čim ſrudniſche, dokelž je ſebi M. hižo pſcheď ſtamu nohu ſtamał.

Z **Mikowa.** Dołholětny čitař našich Serbſkich Nowin k. wumjeńkař Jan Šubert ſwjeceše njedawno ſwoje 86. lětne narodniny. Časopis Pomhaj Bóh wot wſcheho započatka čital. Přejemy tutemu ſwérnemu wulkemu rjekej hiše prawje rjany a zbožowny žiwjeński wjeċor.

S **Drježdźan.** Schtwórtk 4. haprileje běchu ſo „Sromadnſarjo“ k literarnemu wjeċoru ſhromadźiſći we „Chriſtianbrău“ (prjeby Smiječ torcžmje). W tutej ſtarſiſći mjeſtnoſći hižo wjele lět „Sromadnit“ ſo ſtha-

Bajki z dalokeho Juha

(Přełožuje J. S.)

(Pokračowanje.)

Marinka wotmołwi: „Marinka ſym, jaſtwjenca ſym, Twjerdohłow, wódny muž, je knjez tuteho hrodu. Zawrěł mje je, zamknył mje je, dokelž jeho njerodźu za muža. Sydom lět, wosmeho poł tu ſedźu, płaču a za wumóženjom žedźu!“

Kral zawoła: „Přikaž, što mam činić, zo će wuſwobodźu!“

Marinka jemu kazaše: „Dźens za wósom dnjow, na kwatember, póńdźe Twjerdohłow na Wuheſku duše łójić: dwě budźetej přiſahać, jenu dušu pak wšěše dobudźe. Tón dźeń přińdź, přinjes pak ſobu tři kapki ſwjeċeneje wody, tři zorna ſwjeċeneje ſele a tři łěſkowe kijeſki, kiž ſu za jene łěto narostłe, na bołmońcku wotrěžane. Wšo to přinjes ſobu, a wumóžiš mje z ruki žadławca! Tak ſo zrěčeštaj, a rjenje ſo rozžohnowaštaj.

Přińdże wosmy dźeń. Twjerdohłow njeběše doma, Na běłym koniku přijěcha ſpanſki kral. Kaž jemu Marinka kazaše, tak činješe. Z łěſkowymi kijeſkami biješe z kóždym tři króć wo Pustohród, to łuſkaše, zo ſo zemja třaſeše, a hlej, wuzke wokniješko ſo rozſuny, a Marinka ſtupi do wokniješka. Kral čiſny ji łěſkowe tři kijeſki, Marinka je wuſtojnje popadny, dyri z kóždym tři króć do złoteho rjeċaza, z kotrymž bě k żeleznemu ſtołpej ſputana. a z wrjeſkom rozſtorhny ſo złoty rjeċaz. Marinka jón z wokniješka na zemju dele ſpuſći a ſuny ſo po nim dele. Kedźbliwje ſadźi ju kral před ſo na běłeho konja a ſmaleše z njej ſpěšnje, přeſpěšnje wotſal, zo woheń zespody pódkowow pjerješe.

Złoty rjeċaz pak bě, jako bě ſo Marinka po nim na zemju dele ſunyła, tak mócnje zaklinčał. zo bě jón Twjerdohłow nutřka we Wuheſkej zaſłyšał, a bě rjeknył: „Mi ſo zda, mi ſo zda, złoty rjeċaz klinči, Marincy ſo naſylnoſć ſtanje!“ Puści křiwopřiſane duše, a přihna domoj kaž wichor wokoło rózka: Marinki nihdźe njeběł. Zawu z hněwom, zajźdźe wyſoko do powětra, wjerċeše ſo do koła wokoło, a daloko, předaloko, hdźež ſo njebjo zemje dótka, wuhlada čekancow. Rozšěri swój šéry płašć a puści ſo za nimaj přez dorn a čérn, před nim łamachu ſo ſtomy, pod nim pukachu ſo ſkały.

Hižom bliżeše ſo jimaj, hižo čuještaj jeho łodjaty dych, a ſpěšny běłuš ſo jimaj płóšeše. Marinka pak rjekny: „Što ći praju, ſpanſki kralo: ſłyšiš, wětr wěje, sněh ſo ſaje, to je dych Twjerdohłowa! Spěchuj, ſpěchuj, a ſpuš na zemju tři zornjatka ſwjeċeneje ſele, běda hdyž naju popadnje!“

Kral ſčini tak a ſól rozeńdźe do hobrſkeho jězora, kiž Twjerdohłowej puć zalehny, doniž ſej njenatwari z łodjatym ſwojim dychom přez njón twjerdy móſt. Kral z Marinku do předka ſmaleše, zo woheń zespody pódkowow pjeršeše. Hižom jeju běły hród ſpanſkeho kralа z daloka ſtrowješe, za khribjetom pak wospjet zaſłyšiſtaj Twjerdohłowa a jeho hrożenje, běłuš ſo płóšeše a Marinka rjekny: „Što ći praju, ſpanſki kralo: ſłyšiš, wětr wěje, sněh ſo ſaje, to je dych Twjerdohłowa! Spěchuj, spěchuj, a ſpuš na zemju tři kapki ſwjeċeneje wody, zo Twjerdohłowa zadźerži!“

Kral ſčini tak, a z kapkow zeskhadźa šěroke poło ſamych dźiwich róžow, te łojachu Twjerdohłowa za płašć, zo wón do předka njemóžeše, doniž je z łodjatym dychom morił njebě. Přiedy hač Marinku a krala zaſo doſcahny, běštaj hižom do běłeho hrodu doċopłoj, a óežke wrota zawrěchu ſo za nimaj.

Twjerdohłow wuješe roznjemdrjeny wokoło hrodu a ſkrěčeše: „Marinka, njewjeſićka, wobroć ſo, wróć ſo, štož ſej přeješ, wšo dostanješ!“

Marinka přez wokno wotmołwi: „Kak mohła ſo wróćić, njejſym ſčesana, nimam włoſy ſpleċene!“

Twjerdohłow wujdźe kaž błyſk, a wróći ſo kaž błyſk, a přinjesy Marincy złotu šćětku a ſlěbornu truhličku. Marinka ſo češaše a pleċiše ſej włoſy, ſpanſki kral pak pósła po pobožnych mnichow. Jako bě Marinka češana a měješe włoſy ſpleċene, Twjerdohłow wospjet zawu a zaſkrěći wokoło rózkow, zo ſo hród třaſeše: „Marinka, njewjeſićka, wobroć ſo, wróć ſo, štož ſej přeješ, wšo dostanješ!“

Marinka rjekny: „Kak mohła ſo wróćić, hdyž mje kral njepušći?“

Tuž zaběhny ſo Twjerdohłow do hrodu, zo ſo murje pukachu, a wuješe njemdrje: „Spanſki kralo, daj mi Marinku wróćo! Štož ſej žadaš, wšo za nju dostanješ!“

Kral ſej přemyſli a kazaše jemu: „Přinjes mi złotu patu, pod patu złote kurjatka!“

Twjerdohłow wujdźe kaž błyſk, ale dyrbješe dźewjeć krajow přebudźić, w poſlednim haklе nańdźe złotu patu, pod patu złote kurjatka. Přinjesy ju ſpanſkemu kralej, a ſpanſki kral rjekny: „Nětko ſej přińdź po Marinku, jeli ju chceš!“

Twjerdohłow zaſtupi do hrodu, tola pobožni mnichojo běchu hród wuswjećili, a Twjerdohłow bjez duše a křćenicy před ſwjeċenym hnydom přez ſčěnu zaſo wuſkoči, čěkaše a čěkaše, a hdźež běžeše, wšě ſtomy před nim padachu.

Spanſki kral a Marinka pak zbožownaj ſwjeċeštaj ſwój kwas, wopytaštaj Marincyneju ſtarſeju a waſtaj jeju k ſebi, a běštaj mnoho lět we wjeſelu žiwaj. Džěru pak, přez kotruž bě Twjerdohłow z hrodu wuſkoči, móžeš tam hišće dźensa w hrodowſkej muri ſpóznać. Štóž njewěri, njech dźe ſam hlađać.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleť a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyſinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyſinje. D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tariſna liſtina čo. 3 płaći.

Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa ſłužba.

Serbske blido w Lipsku

Wulkoměſto Lipsk! Małe ſtadleſko ſerbſke we nim! Bjez ſerbſkich ſtudentow njezaſłuži ſebi mjeno „blido“. Towarſtwa to njeje. Jenož zetkanka, ſwobodna, a to tak jara ſwobodna, zo mnohich Lipſčanſkich Serbow to njeboli, hdyž za cyłe lěto wo „Serbſkim blidźe“ ničo njezhonja. Tehodła chcu dźensa jónu zaſy něšto do Serbſkich Nowin wo „Serbſkim blidźe“ nic Lipſčanſkim Serbam (ći to njezhonja; wšak Serbſke Nowiny njeċitaja), ale łužiſkim Serbam, zo bychu ſwojim Lipſčanſkim přiwuznym (ſynam a dźowkam, bratram a ſotram, wujam a ćetam a wujkam a ćetkam), dale ſwojim znatym a přećelam Serbſke Nowiny do Lipska pósłali, zo bychu tuž też zhonili, što je „Serbſke blido“ w zaſdźenym lěće dźěłało a kak je ſo ſkhadźowało. Tohodła ſłyšće!

Wotmě ſo 26 ſkhadźowanjow za cyłe lěto (we prjedawšich lětach 40 a wjac). Potajkim dźemy z rakom. Mějachmy hač do loušeho kóždy wutoru ſkhadźowanje, wot loušeho jenož kóždu prěnju a tśeću wutoru měſaca we 8 hodź. w Börſenrestaurant njedaloko hłowneho dwórniśća. Mjez tutymi ſkhadźowanjemi běše 20 jednorych (krótki přednoſk, ſpěwy a zabawa), 3 khutnych (posmjertniny † Kſeſćijana

---

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleť a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyſinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyſinje. D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tariſna liſtina čo. 3 płaći.

Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa ſłužba.

Křižana, † Michała Hórnika a † Arnošta Smolerja), 2 jubilejskej (40-létny jubilej „Serbskeho blida" a 350. skhadźowanje Serbskeho blida wot swojeho znowazbudźenja w lěće 1925!) a skónčnje 1 wurjadne skhadźowanje (njedźelu 7. 10. 34), při kotrymž nas 2(!) serbskaj wučerjej z Łužicy ze swojim wopytom pobješćišataj. Dźak jimaj! Wopytowarjow při tutych 26 skhadźowankach běchu wšo hromadźe 236 (w přerězku 9), mjez nimi 52 studentow. Mjez wopytowarjemi je jene mjeno w knizy zapiskow 25 króć zapisane, druhe mjeno 19 króć a třeće mjeno 16 króć. Dalše mjena njepřeradźm. Jenož něšto dyrbju hišće wozjewić: 50 wot 60 Lipsčanskich Serbow za cyle lěto za Serbskim blidom njewuhladach, byrnjež woči jenož tak wuwalaš. Najsylniše skhadźenje bě 5. VI. 34 (40-létny jubilej) z 32 wopytowarjemi. Najsłabšo wopytane bě skhadźowanje 16. I. 34 z třomi přitomnymi; tři skhadźowanja ličachu jenož štyri wosoby. Dwě skhadźowani pokazaštej 15 a 16 blidnikarjow. Zběrka při našich skhadźowanjach wučini 25,50 hr.; połojca wuda so za potrěbnosće našich studentow, kotřiž tak pilnje a porjadnje k Serbskemu blidu přikhadźeja a tu sobu dźěłaja! Jurij Bjedrich, starši.

Krótke politiske powěsće

Dr. Schacht w Baselu. Président němskostatneje banki dr. Schacht je so ſ pschewodom tajneho finanzneho rady dra. Wozli a generalneho direktora Reuscha hižo zbožotu wjeczor do Basela pschijěł, so by so pschi jednanjach banki sa internazionalne praschenja wobdźělił, kotrejž so tódły měšaj wotměwa.

Přilopk

Dub a buk hromadźe srostłej.

Spodźiwna naturska stwórba je wysche Schołczíz puča w hannoverskej wjeźy Fenggendorfu widźeć. Jedna so wo schtom, kiž je ſ duba a ſ bukowza a na wschě 80 lět stary. Hromadźe srosćeny schtom steji pod naturstim schkitom.

S czahom so pschejěł.

Na Lipsčansko-Hofskej železniźy so 23lětny Erich Götze ſ Lipska, hdyž železniźu pschekrocži, ſ lokomotiwu hrabny a so mori. Götze bě schtom puschčił a chyžche jón, so by jeho wokołopucą sahutował, na druhu stronu železniźy sczahnuł. Pschi tym so njeběše pschijědźazeho czaha dohladał.

Bjesbóžniźy w Ruskej so sašo hibaju.

Ruscy bjesbóžniźy pod žiwojim wjednikom Jarošławskim so sašo hibaju. W Moskwje su prawoslawnu žyrkej samknyli, a po sinatym pschikładaje do kina pschetworili.

Radio

Wutoru, 9. haprleje, słyschimy:

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 6 wjeselny rańschi konzert. 11,40 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 15,45 tačele. 16 pitane popołdnje. 17,30 sport sa młodźinu. 19 sabawny konzert. 20,10 rejwańska hudźba.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 5,50 sa burow. 6,15 tačele. 9 sa žony. 11,45 sa burow. 12 tačele. 13,10 pschipołdnischi konzert. 17 sabawny konzert. 20,10 rejwańska hudźba.

Hišćeze ważne ſ dnjoweho programma: Wróćławja 20,10 konzert. Mnichow 21,10 wjesny kwaš. Win 20,05 rejwańska hudźba. Warschawa 20 konzert. Praha 18,15 ſ operetow a filmow.

Měšćanske dźiwadło

Lorine pucźowanje k jutrownemu sajazej.

Wječera njedźelu popołdnju hrajesche so w Budyšskim měšćanskim dźiwadle wjesołka basta „Lorine pucźowanje k jutrownemu sajazej". Bě to dźeń cźišeje radosće sa nasche dźěćzi, hrajesche so tak pschitulnje, so ſamo dźěćzi w myślach sobu hrajachu a dźiwadelnikam žortnje wotmołwjachu w njeſtónčnym wjeselu a wutrobje bźakowni ſ ruckami klesčachu. Albertej Wiesemannej mósemy sbožo pschecź k spisanju tak wuspěschneje bajki, nascheho nawidnika sa hry Alfreda Borcherta pak dyrbimy wosebje chwalicź sa wumělske wodsenje hry. A kak rjane běchu jewiscźowe wobrazy, wosebje tón druheho wobrasa, to bě ſamo jutrowna bajka. To so jenož tak wutrobiczki ſahrěchachu we wocźakowanju jutrowneho wjesela. Korla Šäuberlich jako Heinz, Helga Lornsen jako Lori, dobyschtaj ſebi wutrobu dźěći a starschich. Jeju hra bě tak wopraworjta, tak cźita, so ani jeneho pschesa wotewrjeneho njeſwosta. A nasch Mano Holtei bě tajki prawy moleč Stotowuschaka. Tež Willy Kerrau jako kral sajazow Stotowuschaf wosschewjesche wschě wutroby. A kajka žortna postawa bě sajo Alfred Borchert jako wutrocźi Mops. A hdyž wosmjesch hischcze dobru hru Hansa Verbera jako bura Kubera. Jurja Pierra jako wowczeho pastyrja Rolla, Bruna Klockmanna jako žabjazeho kralа, Jurja Steinmetza jako měšcźanoſtu Nahrabnika a Irenu Solms jako pschewschu kuſkotnu lěhnu ſonimu, to mózesch ſ zyłym pschewjedźenjom wulžu spokojom bycź.

Starschi, wobradźcze ſwojim dźěćom takie hodźinki cźiſteho wjesela w dźiwadle, wone tworja ducha a wubudźuja radosć nad rjanym. Nasche měšcźanſke dźiwadło ſebi wschu prózu bjerje a sabłuži ſebi wascheje najschcźerscheje podpjery.

Budyske stawniske powěsće

sobotu 6. haprleje 1935.

Narodźili su ſo: 5. 4. Richardej Christianej Konradej Franzkemu, ſastaranſkemu cźakańcej, bjowocźicźka. — 5. 4. Pawołej Felixej Hulcźej, schoferej, ſynk. — 5. 4. Hermannej Augustej Riethmüllerej, fabrikſkemu wobſedźerjej we Wjasoſicy, bjowocźicźka.

Wumrěli ſu: 31. 3. Johanna Christina Kaschpowa, rentmačka, 72 lět. — 5. 4. Marja, fabrikſkeho wobſedźerja Riethmüllera we Wjasoſicy, bjowocźicźka, 9 hodźin. — 6. 4. Marja ſtwud. Krawzowa rodź. Wobſteg, małoventnarka, 67 lět.

Domandźelſtwa ſtupichu: 6. 4. Franz Kunzl, serdźeraſki mišchtr w Rathenowje, ſ Marju Gertrudu Slabberſeu, bjes powołanja w Budyschinje. — Bjedrich Kurt Frost, ſahrodnik, ſ Elſu Riegerez, pomocnizu, wobaj w Budyschinje. — Pawoł Erhard Sſymank, pschistajeny pola wyschnoſcze, ſ Hilźu Hildegartu Flaczej, kartonažowej dźěłacźerku, wobaj w Budyschinje. — Hendrich Korla Gampe, veterinaſki pomocnik, ſ Friedu Idu Jeschkez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Kommunikationsweg Guttau-Lömischau wird wegen Beschüttung in Flur Guttau vom 8. bis mit 19. ds. Mts. gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Klix-Spreewiese bezw. Kleinsaubernitz-Wartha gewiesen.

Bautzen, am 5. 4. 1935. **Der Amtshauptmann.**

Der Wasserwerksverband Spreetal hat um Genehmigung zur Ableitung von Grund- und Quellwasser vom Flurstück Nr. 177 der Flur Singwitz bis zu einer Gesamtmenge von 7 sec. l zur Versorgung des Wasserwerksverbandes mit Wasser nachgesucht.

Dies wird gem. § 33 des Wassergesetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen binnen zwei Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung an bei dem unterzeichneten Amtshauptmann anzubringen.

Beteiligte, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruch gegen die behördliche Regelung.

Bautzen, 5. April 1935. **Der Amtshauptmann.**

Eine **Wasserrohrnetzspülung** findet statt am Donnerstag, den 11. 4. von 20½ Uhr ab in der inneren Stadt und Freitag, den 12. 4. am Tage in den äußeren Bezirken von 19½ Uhr ab im Stadtteil Seidau.

Bautzen, am 6. 4. 1935. **Der Oberbürgermeister.**

Towařstwowski powěstnik.

Lipsk. „Serbske blido" ma wutoru, 9. haprleje wječor we 8 hodź. w hosćencu „Börsenrestaurant" swoje skhadźowanje. 1. přednošk: „ Serbske wupuśowanja a serbske kolonije", 2. přednošk: „Našej serbskaj časopisaj za lud" („Serbske Nowiny" a „Katolski Posoł"). Starši.

Pančicy. Sobustawam dawamy zrudnu powěsć, zo je naš luby bratr Jurij Nowotny sobotu zbožnje wumrěł a budźe srjedu dopołdnja w 9 hodź. na Wotrowskim kěrchowje pokhowany. Mužske sobustawy zeńdu so wutoru wječor w 6 hodźinach k póstnemu wječerej. Po nim je jara ważna zhromadźizna pola Solčic we Wotrowje.

Předsydstwo „Lipy Serbskeje".

Hospodarski rozhlad

Póndźelu, 8. haprleje 1935.

Barlinska burſa 6. haprleje. Burſa wotewri ke kónzej tydźenja w jara cźichim połoženju. Dokelž njeběše bankowa klientela ſ pschikasami ſtyka ſastupjena a kulika kaž pschezo pschi cźichim wobkhodźe, dźiwaja na pschedstejazu njedźelsku pschestawku skerje wotpschedawarje, wotdrjebjowachu so kursy, kotrejž pak 1 prozent njepschekrocźichu. Na sapišu prěnich kursow pak so sajim wrócźi a ſhubjenja so nimale wschudźe sajo wurunaja. Na rentowych wikach běsche dale cźicho.

Stótne wiki w Drježdźanach.

Na stótne wiki pschihna so dźenja 924 howjadow, a to 153 wołow, 265 bykow, 4002 krutowow, 52 jałojzow, 52 źrjeczkow, dale hischcze 1329 cźelatow, 789 wotrowzow a 3213 ſwini. Pola howjaseho ſkotu je wobkhod dobry a płaczišny postupuja. Cźelata maja tehorunja dobry wobkhod a tu so wyschische płaczišny wutwikuja a to ſwjetſcha za źrjenje družiny. Lěpsche cźelata so jara mało pothicźeja. Wotwy maja źrjeni wobkhod po dotalnych płaczišnach. Też ſwinje maja źrjeni wobkhod pschi njepschemjenjenych płaczišnach.

Wutoru 9 haprleje 1935 pschipokasuje so žiwnoſcź ſe ſbytnych wobſtatkow ſkutka ſymſkeje pomocy 1934/35 wſchitkim do ſkutka ſymſkeje pomocy pschiwſtatym **mandźelſtim poram a ſwójbam ſ dwěmaj wotrokomaj.**

Druhim potrěbnym, kaž ſamotnym a ſwójbam ſ wjacy hač 2 wotrokomaj, so tu njewotedawa. Mudźelcź budźe so w pitańi NS-ludoweho ſpomožeſtwa na Kotolſej haźy 32, w cźaſu

wot 9 do 14 hodź. bjes pschetorhnjenja.

Wupokaſanſke papjery maju so ſobotu pschinjeſeć.

Hamt ſa ludowe ſpomožeſtwo.
Budyſka měſtna ſkupina.

Hosćenc Kheleŕnja

(Město khartkow!)

Za wšě wopokazma lubosće a skedźbnosće, při přewzaću wobkhoda namaj wopokazane, dźakujemoj so z tutym najspravnišo wšěm přećelam, popřewaćelam a towařstwam.

To je namaj z dopokazom, zo směmoj na Wašu jara ważnu podpjeru ličić a tak budźemoj naju młode předewzaće z dwójnej radosću wjesć a spěchować.

Nowe telefonowe čo.. 3896 **O. Naumann a mandźelska**

Měšćanske dźiwadło

Wutoru, 9. haprleje, wječor 20.15
Srjedu, 10. „ „ 20.15
Pjatk, 12. „ „ 20.15
Njedźelu, 13. „ „ 20.15

Towarisch

komedija w 4 jednanjach

Sensacionelne wuspěch
w Barlinje, Drježdźanach atd.
Poražak! Směch! Napjatoſć.
Přiwyzk!

Łóčne płaczišny: 30 pj.—2.20 hr.

Mały nawěštk
w našich NOWINACH
je tuni a so přecy wupłaći

Do Božeje wole podaty wudycha cicho po dlšej čežkej khorosći ze swjatymi sakramentami derje doma wobstarany njedźelu popołdnju w 3 hodźinach mój swěrny mandźelski, naš starosćiwy nan a luby dźěd,

žiwnoſcź Jan Pjech z Krjepjec

w starobje 62 lět.

We hłubokej zrudobje
zrudni zawostajeni.

W Krjepjecach, Kukowje a Serbskich Pazlicach, 7. haprleje 1935.

Khowanje budźe štwórtk dopołdnja w 9 hodź. we Wotrowje

Trieb. ječhańske sedło
a přikrywom, za civilnu wosobu
so tunjo předa w Lišej Horje 2
pola Njeswačidła

Žon'ace kłobuki
Wulki wubjerk Niske płaczišny
Gertrud Tröger
w Budyšinje na Sukelnišej hasy čo. 30

Kupujće swoje
zahrodne graty
w želzowej wikowarni
Paul Seidler
na Zwonk. Lawskej hasy 16

Česćenym čitarjam wozjewjam, zo mam bohaty skład
kašćow
we wšelakich płaczišnach. Wuwjedu też spěšnje a płaczišny hódno wšě blidarske a twarske dźěła. Zhotowjam meble.
Blidarnja Pawoł Becker w Kukowje
Kunigundowa hora.

K nalětnjemu wusywej
poskićam wšě družiny
hnojidłow, wusywow a symjenjow
Tohorunja doporučam při potrjebje swój wulki skład
wuhla, koksa a drjewa
Albert Paatz w Kamjencu w Halštrowje
Telefon 724

Na sćěhwkach čežkeje khorosće wumrje po Božej njewuslědźomnej radźe sobotu wječor mój horcolubowany mandźelski, naš starosćiwy nan,
dźěłaćeŕ
Jurij Nowotny,
w Drježdźanskej khorowni w starobje 48 lět, ze swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće derje wobstarany. Budźe srjedu dopołdnja w 9 hodź. na Wotrowskim kěrchowje pokhowany.

To wozjewja we hłubokej zrudobje
Marta zwud. Nowotnowa a dźěći.

We Wotrowje, 8. haprleje 1935.

Pruhujće Waš wobstatk w čišćowych wěcach!

Nječakajće, doniž nieje poslědnje łopješko přetrjebane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku.

W čišćerni „Serbskich Nowin" budźeće derje a płaczišny hódno posłużeni.

Přiloha k čisłu 83 **SERBSKE NOWINY** Póndźelu 8. hamreje 1935

Papstdorf (Bohonojcy?) w sakskej Swicy stare hnadowne městno

Po kotrym puć Serbja k njemu khodźachu.

Wot prof. dra. Alfreda Meichi w Zebnicach.

Njejsmy drje tak dospołnje dopokazali, zo je Papstdorf ze starodawna hnadowne městno a zaměr połožnych putnikow tež z dalokich stronow był, tola hakle pozdźišo nastate dwěle na wěrnosći tuteje stareje ludoweje tradicije su so wobmjezowałe, abo docyła wotstronjene. Też měnjenja dwělowarjow wo nastaću mjena „Wendischfähre" njejsu prawe. Tu i mjeno rěči nawopak za to, zo je tam prastary putniski puć přez Łobjo wjedł, a tak też wón swědči za hnadowne městno Papstdorf. Tuž njech so wo nim hišće krótka rozpomina.

Mjenjeje, zo su Połobske pěskowcowe hory do franko-durinkskeje burskeje kolonizacije (13. lětstotk) docyła njewobsydlene byłe, njeda so wjacy dźiwać, dźiwaju na mnohe serbske mjena sydliščow, rěkow, horow, lěsow a polow kaž też na mnohe słowjanske přidawki w tudomnej narěči. (Přir. moje nastawki: „Słowjanske zbytki a němske spočatki w Sakskej Swicy" w póndźelnej přiłoze „Dresdner Anzeiger" 1911 čo. 31 a sćěhowace a „Sakska Swica" atd. w „Über Berg und Tal" 1928 str. 154 atd.)

By to nětko zmysła mělo, tu při hornim Łobju, hdźež so při rěcy małe serbske sydlišća namakachu, překhodne městno „serbske wjezło" pomjenować? To wo wjele měnje, hdyž tola wjezły wokoło Pěrny, Drježdźan a Mišna cyle wosrjedź krajiny wot słowjanskich ludow wobydlencje ležachu. Chcył-li pak něchtó serbske prawobydlerstwo w Połobskich pěskowcowych horach najebać wšeho tebo zapřeć, potom mohło mjeno „serbske wjezło" jenož z teho pokhadźeć, zo kraja njeznaći Serbja, t. r. čł z Hornjeje Łužicy, so tu přez rěku wjedźechu.

Woprawdźe su tute serbske putnikowanja hač do našeho časa trałe. Sym je w swojich dźěćacych lětach hišće sam widźał, dokelž čelnjechu też po „Dołhej hasy" w Zebnicach, hdźež mój ródny dom steji, a wot Zebnic do Šandawy; jenož njeńdźechu, znajmjeńša wot reformacije sem, nic wjacy do Papstdorfa, ale do Krupki w českich Rudnych horach a tamnym dźiwyskutkowacym Marijnym swjećeńcu.

Farař Glootz (a. a. O. str. 297) praji wo tutych procesijonach: „Do 1877 (t. r. do wotewrjenja železnicy Šandowa—Delnja Wjazońca) přińdźeštej kóždołětnje wokoło swjatkow 2 procesijonaj putnikow po 100—150 wosobach, naposled jenož hišće z wokoło 60 wosobami, po Wysokej drózy; wulkeje ličby dla so dźělichu; wjetši dźěł su w Šandawje přewjeze, při tym kčrluše spěwachu; dalši dźěł so we „Wendischfähre" přewjeze, čelnjechu přez „Rietzschgrund" a dale do Krupki. Šandowska młodźina čakaše na putnikow a přewodźeše jich přez Šandawu".

Najebać teho njewěri Glootz (tehorunja tam), zo ma sydlišćo „Wendischfähre" wot tamnych putnikow swoje mjeno, dokelž bu Krupka hakle wokoło 1442 założena. Naspomnjene lětne čisło je drje z čišćeńskim zmylkom. Jaroslaw Schaller w swojej „Topographie des Königreichs Böhmen" V. dźěł Litoměřski wokrjes (Leutumitzer Kreis) str. 163. Praha a Widno 1787 mjenuje lěto 1422. Pisa tam: „Nastork k natwarjenju krasneje cyrkwje (w Krupcy) pod mjenom bolosćiweje maćerje Božeje, prjedy Marija w bědże mjenowana, je do drjewa wurězane Marijne swjećeo dało, kotrež běchu w husitskich časach ze Šwaca (Schwatz) wuhnate kłóštrske knjeżny w jenej prózdnej lipje skhowałe a kotrež běchu lěto na to Krupčanscy měšćenjo zasy namakali. Bórzy po tym je Wójčech II. z Kollowrata runje na tym městnje, kaž nam Balbin wozjewja, mału kapału założił".

Wěrno wšak je, zo njeje „Wendischfähre" lisćinscy jako „zeur windischen fehre" do 1443 dopokazane (hl. Meiche, a. a. O. str. 374), ale je hjez dwěla, zo je hižo prjedy wobstała, móžno wot němskich sydlerjow jako wjes wutwarjena; na druhej stronje njeje wěrje podobne, zo by sława Krupki hižo někotre lěta po jeje założenju hač do Serbow došła, tak zo wjetše črjódy putnikow tam pućowachu.

Z tutych rozpominanjow smě so slědować, zo hornjołužiscy Serbja hižo do nastaća Krupki do našeje Sakskeje Swicy pućowachu; potom pak bě Papstdorf zaměr jich pobožneho puća jako woprawdźe starosławne hnadowne městno. Jich pućowanje po „Wysokej drózy" je też hewak po ludowej tradiciji dopokazane, ke kotrejž my bjez njedowěry stejimy. We „Lichtenhajnje" powěda so dźensa we wokolinje, zo su Serbja při swojich putnikowanjach k slawnemu hnadownemu swjećeću w Papstdorfje na tak mjenowanym trawniku, nětčišej nawsy w „Lichtenhajnje", kiž bě tehdom jenož světlenca we pralěsu, swoje nócne lěhwa rozłožili (Meiche), „Sagenbuch der Sächsischen Schweiz. 2. nakład 1929 str. 142, hł. też Oskar Sorber, Šandawa (1877) str. 32). Skónčnje so tuta putniska šćežka ze slawnej hornjołužiskej najmjenej lisćinu z lěta 1241 resp. 1223 (wo njej přir. „Neues Lausitz. Magazin Bd. 84 S. 145—251 und Bd. 95 S. 63—94) znajmjeńša njeposrědnje wobkrućuje. Po njej dźěše hižo tehdom stara šćežka wot Sprjewincho brjoha pola Dobruše přez Wjelećin hač

25 lět Technikeje akademije we Wróćławju.

Lětša hnuć Technika akademija we Wróćławju, hrjedźišćejo němskeho duchownego žiwjenja w Schlesyjskej, swoje 25ětne wobstaće wobwjeźejcy. Se žiwjedźenjom tež dny němskeje techniki sjednocja.

Stawizniski přehlad Łužicow

I. Delnja Łužica.

W lěće 1635, w kotrymž Łužicy (30. meje) wopomnja překhad łužiskeho kraja do rukow sakskeho wolefskeho wjerha Jana Jurja I., so rad bóle hač hewak ze stawiznami Łužicow zaběramy.

Rozeznawamy Hornju a Delnju Łužicu. Staj to, hyrnjež byłoj dłěši čas pod zhromadnym knjezom tola wosebitaj krajej. Kóždy měješe swoju wosebitu wustawu a swoje wosebite zarjadnistwo.

Hornja Łužica so też zwoprědka mjenowaše jenož Milska, po swojim wobydlerstwu też Milčany, abo kraj Budyski (Land Budissin), a podźěł rěkaše khwilu kraj Zhorjelski (Land Görlitz) rěkaše pozdźišo też kraj šesć měšt a wot časow braniborskeho nadknjeżstwa też Hornja Łužica. Zdobom wutwori so za woprawdźitu Łužicu mjeno Delnja Łužica.

Woprawdźita Łužica? Tutón wuraz wšak też cyle prawy njeje. Přetož prěnjotna Łužica bě jenož wjetši dźěł dźensnišeje Delnjeje Łužicy, krajina Łužičanow, wobydleri łužnych, bahnatych stron. Jich mjeno a mjeno jich kraja so po něčim na susodne mjeno a mjeno jich kraja so po něčim na susodne serbske splahi a strony rozpřestrě po tym, hač z Łužicu hromadźe pod jene knjeństwo słušachu. Łužiske njejezy so w běhu časa khětro přemjenjachu, běchu dobytki a wotbytki.

Hdy su Serbja do Łužicy přićahnyli, nam žadyn stawiznař abo druhi slědźeř z wěstosću prajić njemóže. Njechamy so tehodła tu z tutym prašenjom zaběrać. Prěnju jasnu powěść wo słowjanskich wobydlerjach Delnjeje Łužicy nam podawa tak mjenowany baworski geograph z druheje połojcy 9. lětstotka: mjenuje strony abo splahi „Luczizi" (Łužicy) z 30 hrodźišćami (civitates), srjedźišćow župow. Mjeńšich hrodźišćow bě wjele wjac. Z tajkeho zarjadowanja kraja póznawamy, zo su Łužičenjo tu hižo dłěši čas zasydleni byli. Su tola słowjanske hrodźišća wokoło lěta 600 wjele dale k wjećoru při splahi hižo wokoło lěta 600 wjele dale k wjećoru při splahi hižo wokoło lěta 600 wjele dale k wjećoru při splahi Solawje so z Němcami zetkali. Bogusławski a Hórnik mataj wulki splah Lugii abo Lingi, kotryž Mirobud bórzy po Khrystusowym narodźe pod swoje knjeństwo přiwjedźe, za našich Łužanow, prjedownikow našich delnjołužiskich bratrow. Pozdźišo, jako Romjenjo Germanam, ze sewjera přićahowacym, puć k juhu a wjećoru zawrjechu, nawalichu so sewjerni wućahowarjo do słowjanskich krajow. Tak poćerpichu też Łužičenjo nadknjeżstwo přićahacych Němcow, doniž jim po ludoćahach někotre lětstotki swobody njezeskhadźachu.

Serbske župy njetworjachu tehdy hišće politiski cyłk abo stat, kaž dźensa prajimy. Stejachu pod wolenym županom, zdźěła pak tež hižo pod wjerchom. Jenož we wójnje sebi susodne župy pomhachu a sebi zhromadneho wójwodu, často přepozdźe, wuzwolichu. Tak bě njepřećelam poměrnje lohko, serbski kraj po něčim, župu po župje, dobyć.

Za (delnich) Łužičanow počinaše so čas němskich nadpadow z Hendrikom ptačnikom, wójwodu sakskim a němskim kralom l. 918—936. Thietmar powěda, zo Hendrik doby po dolhim wobłěhowanju hród „Linbusua" a jón zniči. Jeho syn Ota z přimjenom Wulki (936—72) pósła hrabju Gera na Łužičanow. W lěće 963 bě tutón po surowym wojowanju kraj dospołnje podóisnył. Łužica bu tehdy z Milčanskim krajom Mišnjanskej marcy přidźělena. Jenotliwe župy rozdawaše kral swojim wojerskim wjednikam jako wićeństwa a tuči swojim pomocnikam wsy a mjeńšim kubła. Po připadźe směrdźeše też serbski knježk na swojej wsy abo swojim kuble wostać, njebě pak wjacy swobodny wobsedźeř, ale kralowski wićaz. Krajne służby a dawki postupowachu, cyrkwinski dawk přistupi, a wójnske škody ćišćachu lud. Ota założi 968 Mišnjanske biskopstwo a podstaji je arcybiskopej Dźěwinskemu, kotryž měšnikow a misionarow za Słowjanow we słowjanšćinje rozwučować dawaše.

Po Geronowej smjerći (963) steješe Łužica — rěčimy přeco wo Delnjej Łužicy — pod namjeznym hrabju Thietmarom, synom jeho sotry a po tutym hrabju z njej zwićeznjeny jeho syn Gero II. Łužičenjo bu z njej zwićeznjeny jeho syn Gero II. Łužičenjo wostachu měrni, jako jich sewjerni susodźa, Braniborscy a Habolenjo, lěta 983 postaječchu a němske nadknjeżstwo wottrasechu. Dokelž tutón zběžk so k wjećoru wupřestrěwaše, běchu němske mocy tam zwjazane, a pólski knježićeř Mjećisław (I.) móžeše sebi njedźiwajcy njepřećelstwa češkeho wójwody Bóleslawa narańše Łužiske župy přiswojić. Njedźiwajcy teho dźeržeštaj Mjećisław kaž jeho syn kral Bóleslaw Khrobły přećelstwo z němskim kralom, tak z Otu II. a Otu III.

Po smjerći poslednišeho myslešo sebi Mišnjanski namjezny hrabja Ekkehard, tehdy najmóćniši němski knjez, na němsku kralowsku krónu. Tola jeho přećiwnicy jeho skóncowachu. Z kralom bu Otowy waj Hendrik II. Tehdy so Bóleslaw Khrobły Łužicy a Milskeje kaž cyleje Mišnjanskeje a marki zmocowa. Dyrbješe wšak swój dobytk wróćić, tola hu jeho a zdobom też Ekkehardowy přirodny bratr Gunzelin z wulkej Mišnjanskej marku zwićeznjeny. Hnydom po tym pak dóńdźe k zwadźe. 16 lět wojowaštaj Hendrik II. a Bóleslaw Khrobły, wot 1002 hač 1018. To běchu złe časy za wobydlerjow też Łužicy. Skóncnje dyrbješe Hendrich Łužicu a Milsku l. 1018 pólskemu kralej přewostajić.

Hendrikowy naslědnik Konrad II. měješe Łužicu a Milsku za němskej wićeństwje, byrnjež so to w Budyskim měrje l. 1018 znowa postajiło njebě. Tuž Bóleslawowy syn Mjećisław II. l. 1028 do Łužicow přićahny, zo by swoje wobsydstwo skitał. Wón postupowaše hač k Łobju a Solawje. Konrad pak dobu z pomocu Čechow, a Mjećisław zhubi Łužicu a Milsku. Łužica bu z naraństej marku zjednoćena, kotruž wnuk Gerona II., Oto, wobknježeše. —

Lěta 1034 dosta Łužicu Wettinski hrabja Dietrich, kotryž bě Konradej z wulkej pomoću był. Hendrik IV. spožči l. 107 Łužicu kaž też Milsku a Mišnjanske markhrabinstwo swojemu swěrnemu pomocnikej, češkemu wójwodźe a pozdźišemu kralej Wrócisławej II. jako wićeństwo. Tutón přewostaji wobej Łužicy swojemu přichodnemu synej, hrabi Wiprechtej z Grošća (Grottsch) jako připomoc swojeje dźowki Judity. 1124 dosta Łužicu Albrecht mjedźawjedź wot khěžora Lothara a 1135 Wiprechtowy syn, Hendrik z Grošća, tehdyši Mišnjanski markhrabja. Z Mišnom wosta Łužica dłěši čas zwjazana. Tak překhadźeše Łužica z jeneje ruki do druheje.

(Pokračowanje sćěhuje.)

k Zebničanskej rěčcy, tam hdźež je wot starodawna putnik bydlił (antiqua semita qua iter Wolesin et sic per camusano in Sebnizam, in locum, ubi mansit antiquitus heremita). Samotarnja putnika steješe při Kónčojtej horje (Spitzberg) pola Hornjeho Einsiedla w Českej (njedaloko města Zebnicy). Dokelž hižo w l. 1223 rěka, zo je wot starodawna (antiquitus) tam bydlił, dha je to hižo w 12. lětstotku być dyrbjało. Što dha měł putnik před 700—800 lětami w njewobydlenym pustnišću pytać a k čemu wjedźeše stara šćežka (antiqua semita) z Horneje Łužicy při brjozy Zebnicy? Wotmołwu da nam prastare hnadowne městno Papstdorf. Wot Zebnicy čehnjechu w prastarych dnjach hornjołužiscy Serbja po Wysokej dróze přez Lichtenstein a Wendischfähre k nabožnemu městnu Papstdorf. Jako pućpokazowarjej žohnowarjej pućowarjow a hospodowarjej za mnohich putnikow měješe za samotarja přebywanje we jenož jara słabje wobydlenej krajinje zmysla.

Snadź mohł tamny samotař, wo kotrymž Königsteinska tradicija bjez naspomnjenja časa pišo (hl. Süß, a. a. O. str. 215), a kiž je mjez městom a Pfaffendorfom swoju samotownju měł, rowjeńk tamneho putnika při Zebnicy a tehorunja pućpokazowař do Papstdorfa być?

Hdyž je nam dźensa, na 200 lět po přěnim literarnym wozjewjenju tradicije wo Papstdorfje a Wendischfährze zmóžnjene, jeje historisku hódnosć rozpominać a na jeje wěrnosć pruhować, dha smědmy so nadźeć, zo budźa lisćinske dopokazy abo zeńske wurywanki pozdźišo tola raz tute prašenje bjezporočnje rozpisać. Snadź wo wobkrući we tutym zmyslu słowo basnika Chamissa:

Splahi so měnjeja,
Baja wostanje sej swěrna.

Dosłowo: Njeje wuzamknjeńe, zo w farskich aktach abo we swójbnych kronikach tajkich serbskich gmejnow, z kotrychž su sobustawy na pobožnych pućowanjach do Krupki dźěl brałe, zo zapisy wo puću abo samo dopomnjeńki na Papstdorf namakaju. Za zdźělenki, też najsnadniše, by spisowaćel tuteho nastawka (adressa: Sebnitz, Sa. Feldweg 1) jara dźakowny był. Přeł. J. St.

Posedźenje wokrjesneho wubjerka Wojerowskeho wokrjesa

W posedźenju wokrjesneho wubjerka 1. hapreje 1935 krajny radźićel najprjedy jako nowoho sobustawa Kulowskeho měšćanskeho Matzkera powita, kotrehož tu na městno fabriskeho wobsedźerja Hoffmanna wuslowili. Tutoho mandat bě jo dla jeho přesedźenja do Sakskeje wuprózdnił.

Krajny radźićel potom nadrobnu rosprawu wo wokrjesownych finanzach poda. Hospodarski plan za 1934 zwopředk z njedostatkom 398 000 hriwnow skónči. We běhu ličenskeho lěta je tónle njedostatk z wotpadnjenjom statneje přichipomoży a němsko-statneje spomožerstwoje pomoży na 513 000 hriwnow powjetši. S lutowanjom přichi sajtaranju spomožerstwownych njesahužerjow móžeše je tale summa wo 60 000 hriwnow zmjeńšić, tak so njedostatk skónčnje 453 000 hriwnow wučini. Tutón njedostatk ma je po přichedpisach zmjenjskeho finagneho zakonja hakle do hospodarskeho plana za 1936 stajić.

Wokrjesny wubjerk potom wo hospodarskim planje za 1935 wuradźowaše, kotryž bě je cyłkowny přichedpołožił a je z nowym woponom wupyšnił, kajtiž je jón krajny radźićel namjetował. W hospodarskim planje dochody 1 317 678 000 hriwnow, wudawki 1 664 163 000 hriwnow wučinja, tak so njedostatk 346 485 hriwnow wučini.

Wokrjesny dawk je poznjo prjedawšemu lětu njepowjetšił. Přichi tym ma je wopomnić, so Wojerowski wokrjesk najnižše wokrjesowe dawki Lěhnišćeho knježeńskeho podkrjesa sběra.

Jako hamtskeho přichedstejićerja Schćeńćanskeho hamtskeho podkrjesa je bura Ernsta Lehmanna we Wnjebožej wuslowili. Wokrjesk je zhódowaze nusowe dźěła wobsamknył: Dobywanje łučneho kraja na Wětnišćich ležownosćach, dobywanje łučiny a wuwodźenje na Wudworišćich ležownosćach, dobywanje rólneho a łučneho kraja na Bukowskich ležownosćach. Dźěłaćerjej Augustej Janakej w Zidźinom hypotheku a kowarskemu pomocnikej Marej Schimankej w Schćeńcy, kotryž je pruhowanje za kowanje konjow z „jara derje" wobstał, 50 hriwnow přichiwolichu, jo by mohł schulu za kowanje konjow wopytać.

Přilopk

Rubježny nadpad w Lipsku.

Ssobotu dopoldnja wokoło ¾12 hodźin derje zdaćeny muž do juwelerskich klamow Sallya Kannera na Němčkostatnej brósy stupi. Sarjadnikej Förstерlingej, kotryž wot nětkotrych měsazow Ikhorjeneho Kanneta sastupowaše, praji, so chce zonjazy naruczny czapnik kupić. Jemu zo też nětkotre czapnji přichedpołožichu, kupz po sdaczu jara staroblitwje wuběrasche a nětdże 10 mjenšichinow wo ptaczinu jednasche. Stónczne bjerhtaj zo doręczałoj a sarjadnik czapnik zawalesche. Hdyž zo runje psches klamowe blido nakhili, **kupz revolwer je sala muczahnywschi jón sarjadnikej k wutrobje** staji. Wón chzyjsche jeho najsterje do sadnjeje městnosce klamow sczisczeczeć, jeho tam porasnez a potom klamy wurubicz. Sarjadnik Förstерling pak zo wobarasche. Hdyž bě za wutrobu ihrabnjeny zo do sady czisczejesche, wón z hłokom wo pomoz wolasche. Po sdaczu zo tehodla nabojawschi, **rubježnik do Förstерlinga tkeli.** Kulka pak jenoż lewy rukawowy wuhork pscheczędże, a potom na semju padże.

Rubježnik widżesche, so bě zo jeho plan skasnył. Wutkeł běchu niz jenoż w žuželownych klamach, ale też na drózy ležischeli. W tym zamym wokomiku pscheđ klamami stejazy policist hnydom do klamow skoczywschi, widżesche, kak zo Förstерling z nadpadnikom sady klamowych duriow bdżesche. Rubježnik zo pscheđ policistom wobarasche, spósna pak, so to nima smježka, a zwoji **revolwer k prawemu sparjej staji. Wutkeł sawrześny a rubježnik zo bjes wědomja swojeju.** Sylna pruha krwje zo pisches schkleńczane klamowe blido a na wupołożene czapnitki wuła. Też je žuželownych klamow běchu mjez tym na pomoz pchichwatali. Rubježny nadpad njebě zo schlachcził. Rubježnik mjeješe zwoje spósnarske wopismo pschi zebi. Wón je zo 22. meje 1899 w Kleinbółtigu narodźił a Max Alfred John rěka. Dokelž je rana straschna, zo prascha, hacz živy wostanje.

Potajnstwo Indiana.

W Leod Lake, w małym hndlischczu kanadskeho wokrjesa Alberta, je psched krótkim 87lětny Indian Moselle Mostos wumrěł. Daloki żiwet njebyo wo tom powjesze dóstał, njeby-li stare potajnstwo zobu do rowa wsał, wo kotrehož wuzwólenje su zo tyhazy je sadwělowanjom hischcze la cżaż jeho żiwjenja bjes wuspecha prózowali. Moselle wróczi zo jeneho dnja po dwěnjowskim wotthadże a pschinjese měschk połny złotych sornjatkow, kotrež dyrbjachu zo kedżbuju na drużinu z bohateho żórła pothadżecz. S wotkel pak je měješe, wo tom krucze mjelczesche. Pschedaloko njemóżesche złota żitz być, dokelž w běhu 48 hodźinom njemóżesche na konju, kaž bě to Moselle cżinił, jara dołhu cżaru tam a nazpjet pschejechcz. Indian wotpokasa tódże praischenje wo pothadże złota. To bě pscheđ létami. A hischcze ras, hdyż běchu na wěz posahnyli, bě zo starz złubił. Tehdom cżerpjesche jeho splah wulku nuzu. A sazy wróczi zo z małym samożenjom w złocze a móżesche tak dołhazhanzh pożiwadłow nakupowacz. Nětko pocżinachu potajne kłady Indiana dalsche kruhi roshorjecz. Hobrske sumy zo starzej posticzachu, pokładowarjo wuczahnychu we cżrjódach a pscherychu we wokolinje dweju jědnoju dnjow zyłu semju. Ale wscha próza bě a wosta podarmo. Byrnjež zo Indian krucze wobkedżbował, njewjedżesche tola žanemu wuspěchej. Moselle je nětko wumrěł a je potajnstwo zwojeje złoteje podkopki zobu do rowa wsał.

Hłodnik woženi zo z dollarowej prynzeznu.

So rekordne hłódnjenje, wožebje w Ameriz, něschto wunjeże, dopokasa pad hłódnika George Burlingtona, kiž je z Miru Galatinu, dźowku jeneho amerikanskeho zynoweho magnata, w Cincinati woženił. 30dnjowske rekordne hłódnjenje je k znajomstwu mjes nim a dollarnej prynzeznu wjedło. Dokelž ma jeje nan 20 miljonow dollarow, změ hłódnik na wulku pomoz licziz. Burlingtonej njebudże bjes dwěla wjazy trjeba, z hłódnjenjom „jej zwój chlěb sazkužicz".

Što ma prawo hudźbu wukonjeć?

Presidént statneje hudźbneje komory je po §§ 9 a 25 přenjeho pschewjedżeńskeho wukasa z 1. nowembra 1933 a postajenje k zmérowanju hospodarskich pomérow w němskim hudźbnym žiwjenju wudał, kiž je 1. měrza 1935 do mozy stupiło. Tuto postajenje zo jako płaczitwe statne prawo pschedstaja, dalokoż objektiwne prawne žadły wopschija. Wono někto dokładnje hudźbniski staw rozrizża.

Herz po powołanju je potajtim jenoż tón,
kiž dopokasa:

a) **wěznu zhmanosć** (z pruhowanjom pola pschisłuschneho krajneho wjednistwa statneje hudźbneje komory abo z dopokasom bjesporočneho hudźbneho wukubłanja);

b) **powołanisku spuschczejownosć** (k temu złuscha niz jenoż politika a moralika spuschczejownosć, ale też dopokas, so zo ludowy towarsch žiwojeho stawa hódny wopokaże);

c) **stajne wukonjenje hudźbniskeho powołanja.**

Wumněnjenje za prawo wukonjenja powołanja je, so žebi zobustawstwo pola „statneho hudźbnistwa" w statnej hudźbnej komorize dobudże.

Ssobustawstwo dopokasa zo je zobustawskim wupokasom, kiž krajny wjednik statneje hudźbneje komory wupisza.

Hudźbnik je winowaty, so ma pschi kóždym zjawnym hudźbnym skutkowanju tutón wupokas stajnje pschi sebi a jón kóždemu policajskemu zastojnikej abo wožobam pschedpokaże, kiž president statneje hudźbneje komory za kontrollu postaji.

Wožoby, kotrejž hudźbu za pjenjezy jenoż pódla žiwjeho powołanja wukonjeja abo dilettantoze, zu winowaczi, so zo pola zwojeho pschisłuschneho městneho hudźbnistwa k zapisanju do lisćiny za wožoby samotnja, kotrež w pódlanskim powołanju hudźa. **Pódla powołanja płatej pak je jenoż dowolene, hdyż herzy dujowy wupokas za piskanje wobsedża,** kiž je za 50 pf. pola pschisłuschneho městneho hudźbnistwa dostacz. Po prawje pak zaneho prawa na tajki wupokas nje. Dujowe wupokazy móża zo hakle potom wudacz, hdyż zo na princip khmanosće dźiwajo bjesporočnje zwěsczi, so zo hudźbnikam po powołanju w pschisłuschnym wokrjesu dźěłoweho hamta z tym njeseschkodźi.

Też czi, kiž hudźbu wuknu a hudźbu studuja, dyrbja wupokas mjecz. Wucżobniziy, kotrejž prenje lěto wuknu, njesmědża dozpla zjawnje piskacz, w druhim lecże pak hakle, hdyż zu pruhowanišće wumněnjenja statneje hudźbneje komory dopjelnili.

Schtož, kiž žam powołanje hudźbnika njewukonja, wobzoby na wukonjenje hudźby wjasa a je sczežemu k wukonjenju hudźby pschipokasuje, hačkuuje by tutón czezi z dźěłodawarjom pschipokasany był, dyrbi zobustaw statneje hudźbneje komory być.

W dalschim postajenju zo wo jenotnym rjadowanju pożrědkowanja hudźbnikow jedna. Dokelž to za druhe powołanja tehorunja płaczi, je sakoń wo pożrědkowanju dźěła a wo sawěszczenju pschi bjezdźěłosći ze 16. julija 1927 powołanišće wobstaranje městnow sakasał. We praktiszim žiwjenju je zo tutón sakas je sadżerjenjom pschedewsaczelow wobeschoł. Pschedewsaczel njepożrědkuje w prawym smyśle, ale wón hudźbnikow zam pschijima a jich potom hoschczenjarjam k wukonjenju hudźby pschepokasuje. Pschi tym zo jwietscha wo dołhołkwilne treczenja njejedna, ale wo junthróżne wustupjenje pola hoschczenjarja.

Swjetscha zo stawa, zo hoschczeńzar mjdy hudźbnikej zamemu njepłaczi, ale płaczi ju swjetscha pschedewsaczelej. Se sapschimnjenjom tutych wožobow do statneje hudźbneje komory je mózno, so zo wožebite pschepruhowanja dla spuschczownosće a khmanosće stanu. Wožebje zo pschichodne dźěło tutych wožobow pschichodnje se sadami rjaduje. § 18 wuměnja, so zo swjasanja z wětsej porjadnosću stawaju. Junthróżne wustupjenje po smyśle 18. § njesada žaneje winowatosće sarjadowanja.

Hoschczenjarjo, kotriž w zwojich městnoscżach hudźbne posticzenja sarjaduja a postajenja njewobkedżbuja, móża zo po po 20. § niz jenoż z porjadowym khłostanjom hacz do 1000 hriwnow pokhłostacz, ale zo też wusamknyc. S tym hoschczenjar na pschezo prawo sarjadowanja hudźbnych posticzejenjow shubi. Tak je nadźija, so hoschczenarjo wožebje na swjasanje takich hudźbnikow kedżbuja, kotriž zu pschedpisma dopjelnili.

Schtož zo pschi piskanju bjes wupokasa nadeńdże, zo z lisćiny hudźbnikow w pódlanskim powołanju wumajnje. Mózno też je, so zo jemu se sebraczom hudźbnych nastrojow a z wotwjedżejenjom na policajsku straż sadżewa, hudźbu wukonjecz.

Kóżde wukonjenje powschitkownje spomożneje hudźbneje dźěławosće trjeba dowolnosć krajneho wjednika statneje hudźbneje komory. Namjety maju zo znajmjenscha 10 dnjow prjedy stajicz. Wo wobu, wscho jene, hacz zu sarjadowarjo abo herzy, kiž postajenje statneje hudźbneje komory njewobkedżbuja, móża zo po 28. § prenjeho pschewjedżeńskeho wukasa k sakonjej wo nemskej kulturnej komorize z porjadowym khłostanjom hacz do 1000 hriwnow pokhłostacz.

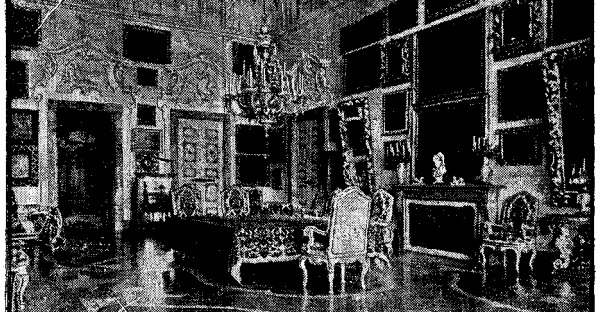

Tu zo žwětowe stawiznu dźełaja.

Hudźenka kala w hrodźe Borromeo pola Strezy. Na tutym hrodźe zo 11. hapreje Mussolini a zwonkowna ministra Jendźelskeje a Franzowskeje sejdu, zo bychu rosdźudźili, kak w pschichodże politiku zwojich krajow powjedu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 84 | Budyšin — Wutoru 9. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

K 70. narodninam generala Ludendorffa

Wšitcy składnosćerjo 70. narodninow generala infanterije Ludendorffa dźensa 9. haprleje němski woborny minister generalny wyšcki ſ Blomberg a šef wójskowego wjednistwa general artillerije ſwobodny knjeſ ſ Fritſch generalej Ludendorffej wožobinjaj ſwojopyšcecza woborneje mozy wuprajitaj.

Na jeho narodnym dnju rano we 8 hodźinach dwójna straža němskeho wójska pſched domom generala Ludendorffa w Tutzingu nastupi. Dopołdnja we 11 hodźinach je ſo cześna kompanija ſ khorhojemi pſredawſcheho füſilěrſkeho polka „generala Ludendorffa" cło. 39 w pſchitomnosći woſkasowarja we VII. wobornym wokrjesu a druhich pſchedstajenych tuteho polka ſeſtupała. Němſki woborny minister je nimo teho ſa dźeń 9. haprleje poſtajił, ſo maju ſo pola wſchitkich wojerſkich wotdźelenjow appelle wotmeć.

Wjednik a němſki kanzler je wukas wudał, w kotrymž ſo praji, ſo general Ludendorff 9. haprleje ſwoje 70. narodniny woſwjeći. Se ſaćuženemi hłubokeho dźaka ſo němſki lud pſchi tutej ſkładnosći na njeſlěnite wukony ſwojeho najwjetſcheho pólneho wjednika w ſwětowej wójnje dopomina. Pod ſaćišćenjom tuteho ſaćuća nazionalneho dźatkneho dołha je wjednik a němſki kanzler ſa dźeń 9. haprleje poručił, ſo buchu ſo na wſchitkich ſtatnych twarjenjach khorhoje wupowěſće.

Němſki bohot ſa Sakſku je wukas wudał:

Po pſchikazu wjednika a němſkeho kanzlera maju ſo 9. haprleje, na dnju 70. narodninow generala Ludendorffa, ſtawne twarjenja po wukazu wo ſtawnym wupowěſchenju khorhojow ſ 19. junija 1933 ſ khorhojemi wupyſchicz.

Přepytowanje domow pola spekulantow w Belgiskej

Belgiſki juſtizny minister je pſchepytowanje wotewrił, ſo by poczinanja wuſłědźił, kotrejž ſu k ſpadnjenju belgiſkeho franka pſchinoſchowale. K tomu je ſtatne rěčnjſtwo pónđelu wiſchelake banki a pola ſnatych finanzníkow woſhđlenja pſchepytało.

Němskeho kommunista w Stockholmje zajeli

Stockholmſka polizija je němſkeho kommunista Franza Leſcha ſajała. Leſch běſche ſ Kopenhagena do Stockholma pſchiſeł, ſo by ſe ſchwedſkimi dźełaćerſkimi ſwjatkami wo ſabotažach pſchećiwo olympiſkim hram w Němſkej w lěcze 1936 jednał. S nětkrutymi akami, kotrejž pola Leſcha namakachu, ſo tutón wotpohlad wobkrući. Se Stockholma ſo powě, ſo ſo Leſch ſe Schwedſkeje wupokaja.

Hamtski wunošk wólbow w Gdansku

Wólbny hamt w Gdansku je pónđelu popołdnju wokoło 2 hodźinow nałkwilny hamtſki wunoſchk wólbow do ludoweho ſejma woſſewił. Jenotliwe ſtrony dóſtachu tele liczby hłoſow (liczby w ſpinkach ſu wunoſchki wólbow 28. meje 1933):

Nazionalſozialiſtiſka ſtrona	139 043	(109 029)
ſozialdemokratiſka ſtrona	38 015	(37 882)
kommuniſtiſka ſtrona	7 990	(14 566)
zentrumſka ſtrona	31 525	(31 336)
Weißowa liſtina (němſk.-naz.)	9 691	(13 596)
Pětſchowa liſtina	382	(—)
Pólſka liſtina	8 310	(6 743)

Wólbokmanych běſche 237 016, wólbnych liſtinow je ſo 13 482 wotedało. Płaczinych hłoſow běſche 234 956, njepłaczinych hłoſow 1 777, dozyła wotedatych hłoſow 236 733.

Mandaty ſo w ludowym ſejmje takle rozdźěla:

Nazionalſozialiſtiſka ſtrona	44 (38)
ſozialdemokratiſka ſtrona	12 (13)
kommuniſtiſka ſtrona	2 (5)
zentrumſka ſtrona	9 (10)
Weißowa liſtina	3 (4)
pólſka liſtina	2 (2)

Na tutych liczbach móže ſnađ ſo jenoż hiſchcze malicźkoſcz pſcheměnicź. S wunoſchka wólbow wuſkhađża, ſo ſu dźiwjało na ſulniſche wólbne wobđźelenje wſchitke ſtrony wupoziſije na hłoſach ſłubile. Nazionalſozialiſtiſka ſtrona je 6 mandatow pſchidobyła a Polaźy ſu ſwojej dwě ſydle wobkhowali.

Přesłyšowanje swědkow we Winskim procesu přećiwo škitacemu zwjazkej

Sapoczatk pſchejſłyſchowanja ſwědkow we wulkim prozeſu pſcheciwo marxiſtiſkim wjednikam ſchkitazeho ſwjazka běſche ſajimawy. Wón da do marxiſtiſkeje wojowarſkeje taktiki pohladacź, kotrejž bo też najhórſchich hrěchow njeſtróži. Prěni ſwědk běſche pſredawſchi podkrejſny wjednik ſchkitazeho ſwjazka Korbel. Wón ſmyſłenje wjednika awſtriſkich ſozialdemokratow dra. Bauera roſeſtaja. Tutón je pjeża ſtajnje prajił, ſo dyrbi ſozialdemokratiſka ſtrona w Awſtriſkej nazionalſozialiſtam jenoż roſpadanki pſchewoſtajicź. Swědk też nadrobniſcho wo planach wjednistwa ſchkitazeho ſwjazka roſpraſujeſche, woſebje kak mějachu ſo ważne ſtatne twarjenja we Winje roſbuchnyć. Tež wo wojerſkim położenju 12. februara ſwědk roſpraſujeſche.

Druhi ſwědk běſche pſredawſchi wojerſki roſkazowar ſchkitazeho ſwjazka general Körner. Po jeho wuprajenju je ſchkitazy ſwjazk był derje wobrónjeny. Tola we wjednistwje pjeża njeje praweje pſchešjenoſcze było. Jene wotđźelenje ſchkitazeho ſwjazka je mjeło ſtame hižo 10 000 ruczných granatow.

Pojědže ruſki wójnſki minister do Pariza?

S Londona je powěſcź do Barlina dóſchła, ſo ſowjetſko-ruſki wójnſki miniſter Woroſchilow bórzy po Labalowym puczowanju do Moſkwy franzowſke knjeżerſtwo w Pariſu wopyta. Sa tutón offizielny wopyt ſu ſo po tamnej powěſcźi prěnje dny měſaca meje poſtajiłe. Po tutym wopyće ſo franzowſke wójnſke łódźe do ruſkeho pſchiſtawa Odeſſy podadźa. Wobaj wopytaj ſtanjetaj ſo we wobłuku wojerſkich ſrěźenjow mjes Franzowſkej a ſowjetſkej unija.

Trělenca z kommunistami w Bołharſkej

Pola wſy Beloſemy w połodnjoſchej Bołharſkej je pónđelu popołdnju k cźežkej tšelenju mjes kommuniſtiſkej ſwołbu a ſandarmami dóſchło. Dwaj kommuniſtaj a jedyn ſandarm buchu ſaſtrělenj, nimo teho ſo někotſi kommuniſtojo a ſandarmojo ſranichu. Někotrym kommuniſtam ſo poradźi, do bliſtich hór cźeknyć.

Studentſke demonſtracije přećiwo židam w Rumunskej

Studentſke demonſtracije w Bukareſtu, kotrejž ſu ſo hižo pjatk ſapoczałe, tež hiſchcze njedźelu trajachu. Pjatk je ſo tež univerſita na 6 dnjow ſamka. Rumunſcy ſtudentojo, kotſiž ſu wulkeho dźěła żelesnej gardźe abo druhim nazionalnym hibanjam pſchiſłuſchejo, ſo pſcheciwo njepomérnje wulkej liczbje židow, pſchi medizinſkej fakulze wobroczeja. Woni nuczowaja ſe židami hromadze we wuſtawach dźěłacź a żadaju pak dźělenje łžyſcheńſe abo ſawjedzenje numerusa clauſuſa ſa ſtudentow židowſkeho pokhoda. Wyſchnoſcze pak na tute żadanja njedźiwachu a ſhromadźiſny ſakaſachu. To k njeméram dowjedże, pſchi kotrychž ſo njedźelu ſtudentojo do židowſkich kniharnjow dobuchu, wupokoſene wěcy wobſchkodźichu a židow na dróſy wobcźežowachu. Polizija porjad ſaſo wobnowi.

4lětny plan k zesylnjenju japanskeho zakitanja z lětadłami

Japanſke wójſkowe ſarjadniſtwo ſo ſ wotpohladom nošy, ſo 4lětny plan k ſeſylnjenju ſakitanja ſ lětadłami poſtaji. Po tutym planje ma ſo wjele ſchulow ſa lětarjow pſchiwotſchicź a maju ſo nowe lětarſke połki a korpuſy ſa ſchkit pſched lětadłami ſeſtajicź. Zyła Japanſka dyrbi ſo do tſioch wotdźělow ſa ſakitanje w powětſe roſdźělicź, kotrychž roſkaſowe ſrjedźiſchcza budźa w Tokiju, Oſaczu a na kupje Kiuſchiu w połodnjoſchej Japanſkej. Do połledniego wotdźělenja budźetej tež pſchiſtawnej měſce Modſchi a Schimonoſeki pſluſchecź, kotrejž na ſtrategiſzy wurjadnje ważnym měſtnje leżitej, mjenujcy pſchi mórſkej wuſkinje, kotraž błownu kupu wot kupy Kiuſchiu dźěli. Se ſeſtajenjom 5 nowych wotdźělenjow ſa wobaranje lětadłow ſo hnydom ſapoczina.

Nadpadej na mandźuſkeho kěžora so zadźěwało

Japanſka polizija je njedźelu w Tokiju blizko hroda Akaſaki, w kotrymž mandźuſki kěžor Kangtſe bydli, tſioch Korejanſtich ſajała a rewolwry a kakaće pſchi nich namakała. Polizija je ſwěſcźiła, ſo ſajeźi jenej korejanſkej rewolucionarnej organiſaciji pſchiſłuſcheja, kotruż mandźuſke a japanſke wyſchnoſcze w Mandźuſkej pſcheſcźěhuja.

W Strezy so tři ministerscy presidentojo zeńdu

Miniſterſki preſident Macdonald je pónđelu popołdnju w jendźelſkim delnim ſejmje na woprašchenje tđźeli, ſo budźetaj miniſterſki preſident Macdonald a ſwonkowny miniſter ſir John Simon jendźelſke knježerſtwo na konferenzu w Strezy ſaſtupowaca.

Sir Auſten 'Chamberlain, kiž běſche ſo Macdonalda woprašchał, běſche pſched tym „powſchitkowne ſobuzežuze" ſ lordom Edenom a pſchecze wuprajił, ſo by ſo bórzy ſaſo wuſtrowił. Macdonald pſchiſłowni, ſo ſo Chamberlainowemu wobſarowanju pſchiſłamknje, ſo lord Eden njemóże mjes ſaſtupjerjemi jendźelſkeho knježerſtwa w Strezy pſchitomny byc.

Potajkim je ſo wocźakowanje dopjelnilo, ſo Macdonald woſobinſcy do Strezy pojeđe. Nětko pak ſo też ſ Londona powě, ſo ſo powſchitkownje ſ wěſtojſcu wocźakuje, ſo też franzowſki miniſterſki preſident Flandin na konferenzu do Strezy pojeđe. Tak ſo tam tři wobđźelene kraje, Jendźelſka, Franzowſka a Italiſka, wſchitke ſe ſchefom ſwojeho knježerſtwa ſaſtupja.

*

Ameriſka njepołcźele żaneho wobkedźbowarja. Statny ſekretar Hull je po powěſcźi ſ Waſhingtona pónđelu wojſjewił, ſo knježerſtwo Sjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki żaneho wobkedźbowarja do Strezy njepoſcźele.

Dwě posedźeni jendźelskeho knježerſtwa

Jendźelſke knježerſtwo je pónđelu pſchipołdnju a popołdnju ſo njejasny ſkhađżowało. Kóżde poſedźenje nětđźe dwě hodźinje trajeſche. We konferenzomaj ſu ſo pſchihoty ſa konferenzu w Strezy roſpominałe.

Każ ſo powě, chze jendźelſke knježerſtwo najſterje hacź do konferenzy w Strezy wocźakacź, pſredy hacź ſo wo pſchichodnej krocźeli k ſmérowanju Europy wuprajı. Niczo pjeża na to njepokaſuje, ſo jendźelſke knježerſtwo poſtupowanju pſchihłoſuje, kotrejž nowe winowatoſcze pſchinjeſe. Hłowne ſamery jendźelſkeje politiki budźa ſamſne każ w ſandźenoſcźi, mjenujcy ſeſylnjenje mérowjeho ſyſtema, kiž Swjaſk ludow pſchedhđaja. To na to pokaſuje, ſo jendźelſke knježerſtwo najſterje ſnowa ſa to wuſtupi, ſo buchu ſo kraje ſ lěpſchim porjadom ſ Němſkej roſſudźiſe. Nadźija, ſo ſo na konferenzy w Strezy puć ſa wjetſchu konferenzu pichiſtotnje, na kotrejž mohła ſo też Němſka wobđźelicź, pſchezo hiſchcze woſtawa.

* *

Wjednik je Edenej wuſtrowjenje pſchał. Wjednik a němſki kanzler je jendźelſkemu lordej Edenej ſwoje ſprawne

hobuczuce pschi jeho khorosczi wuprajit a jemu pschak, so by hórsy sasu wotkhorił.

Frick je županej Forsterej sdeżo pschal. Němšti a pruski minister šmutšownych naležnoščožow dr. Frick je županej Forsterej w Gdanšku telegramm pósłał, w kotrymž praji, jo nowe wusnace Gdanska k šwojenu Němczowstwu w Němšej šahorjeny wothłóž namaka. Sswěrnemu Gdanškej a županej šmutšownym ministeŕ k wulkotnemu wótbnenu wuspěchej wutrobnje sdožo pscheje.

W radiowym prozeßu šu ßo khłostanja namjetowale. W 70. posedźenju radiowego prozeßa wczera pondźelu je wyschši statny rěčnik pschečiwo 8 prjedawšchim wjednišim wožobam w radiu khłostanja namjetował.

W **Budyschinje**, 9. haprleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Dźakowna wutroba wjacy dóstawa, dyžli sej prosy
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wječor we 7 hodź. barometer 736, hygrometer 0, najwyschscha dnjowa temperatura 11 stop. cžopkoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer minus 4, najnižscha temperatura w nozy 5 stop. cžopkoty. — Wczera je ßo mity powětr ſ morja tež do naschich ſtron dohił a je ſymny powětr wosſtronił. Sdźej ßo cžoplischi powětr ße ſymnym wětrom wosebje nahle ſetka, ßu ßo njenjedra wutworike. Wone jara ßylne deschcże ſ krupami pschinjeßechu. Nětko móże ßo mity powětr bjes ſadźerkow k nam pschikławjecź, jo ſmějemy rjane a cžopłe wjedro. Dokelž pak je powětr bliſchcże jara włóżny, bliſchcże zyle bjes deschczow njewostanje. — Sutrje ßrjedu ßlónczo 5.19 hodź. ſtwadna a ßo 6,45 hodź. khowa. Měßacžk, kiž ſutrje w pněnim běrtlku ſteji, ſtwadźa dopołdnja 9,47 hodź. a khowa ßo rano 1,56 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa ſutrjiſchu ßrjedu: Cžopłe, tola trochu k deschczam pothilene wjedro.**

— **„Jednota", tow. kat. Serbow** wotmě njedźelu wječor w Kolpingowym domje swoju měsačnu zhromadźiznu. Po wuspěwanju kěrluša a postrowjacych słowach předsydy poda so rozprawa wo pokładni towařstwa, kotraž so na hłownej zhromadźiznje dla khorowatosče pokładnika k. Delenka podać njemóžeše. Zamoženje w pokładni je spokojace. Na to počeschtaj so jubilaraj, kotrajž staj hižo 25 lět ze swěrnymaj sobustawomaj towařstwa a to k. Jurij Wenel a listynošeŕ Delan, wobaj z Budyšina. Na to dowjedźe stajeŕski mištr Rjeńka přitomnych w duchu do čišćeńje Kat. Posola a rozjasni, kak Poso! a druhe čišćeńske dźěła nastanu. Předsyda k. kantor Šołta poda k temu zajimawosče wo nastaću a wuwiću našeho nowinařstwa a hdźe so prjedy, hdyž hišće serbskeju čišćeńjow njeběše, serbske knihi a časopisy čišćachu. Přednošk namaka kedźbliwe posłuchařstwo.

— **Porjedźenka.** We wčerawšim čisle je so we napismje nastawka wo primicy nowoměšnika Jurja Šołty w Khróšćicach wobžarujomny čišćeński zmylk stał. Napismo dyrbi wězo prawje rěkać: „Primica nowoměšnika Jurja Šołty".

— **Swěrina ßmě ßo jenoż ſ wyschnoščinym wopißmom pschedawaći.** Němčkołatny honjeńći mištr a němšti ſeźimjeńći mištr ſtaj nowy porjad ſa wikowanje ſa ſwěrinu wudakoj. Po nim ßmědźa ßo ßorny a jelenje ſwonka mjeſow honłwinſkeho wotkrjeća, w kotrymž ßu ßo tłelike, jenož njerosbłelene ſ měſtnym wyschnoščinym wopißmom wotwjeſcź, poſtlicžeć, kupowacź a pschedawacź. Druha ſwěrina ßmě ßo polizajſzy ſebracź. Hdyž k honłwje woprawnjeny jenotliwe dźěle tłeleneje ſwěriny wotwjeſe, ma k nim hamtſku ſnamku pschidacź, kotraž je pola gmejniſkeho pschedstejićerja dostacź. Pódła teho dyrbja pschemyßlniku, kotrěž ſwěrinu kupuja, kupjenje do knihow, ſa wikowanje ſa ſwěrinu ſapißacź.

Dźeń serbskeje młodźiny

Dźeń serbskeje młodźiny woswjeći Domowina srjedu po jutrach wječor w Budyškej Krónje. Hižo napis praji, komu je tutón dźeń wosebje wěnowany: serbskej młodźinje.

Tuž serbska młodźina so wot tebje žada, zo na prěnim městnje so najmócniše zajimuješ za to swoje. Domowina da čł k temu składnosć ze sobuskutkowanjom a z wabjenjom za twój dźeń: za dźeń serbskeje młodźiny. Hižo 30. měrca smy wozjewili porjad dźěła, kiž ma so wukonjeć zu dobre poradźenje. Wjednistwo tuteho swjedźenja wam dźensa wospjet na wutrobu kładże, zo byšče so złožowali wšitcy, kiž sće hižo k dźěłu wuzwoleni, kruče po zasadach wjednika tuteho swjedźenja. Cyła serbska młodźina dyrbi sebi přiswojić serbske spěwy:

Z dychom swjatoh' Jana
Hanka budź wjesoła
Dobry wječor maćerka
Hdźe su mi banty čerwjene
Zady našej pjecy.

Wšitko so jenohłósnje spěwa. Za rěčne khóry: „Wótčinska česć" (wot J. Čišinskeho), „Burstwo" (wot H. Zejlerja).

Tuž kruče do dźěła. Wabić dyrbiš, serbska młodźina, kóždeho na tutón swjedźeń, swojeho najbližšeho, najlubšeho, też najzdaleniješeho znateho. Tuto wabjenje dyrbi tak mócne być, zo hižo do swjedźenja nam zdźěliće, kelko zastupjeńkow trjebaće, zo bychmy je wjednikam wašich towařstwow atd. připóskali. Tohodla hišće raz: Zajimuj serbska młodźina kóždeho młodeho a kóždeho staršeho Serba, kóždu młodu serbsku nježnu wutrobičku, kóždu maćerku, kóždu lubu wowku, kóždeho lubeho nanka, dźěda, wuja na swój dźeń radosće.

A wy starši, wy sće tak wuzko zjednoćeni z radosćemi a zrudobami młodźiny. Wam je wša ćežka zamolwitosć wo přichod a wukubłanje našeho dorosta napołożena, přińdźće, hladajće, kak zdobnje móże so serbska młodźina zawjeselić. Dźěći budźa spěwać a rejwać, młodźina budźe spěwać a serbsku přazu pokazać, budźe cyła swoju wutrobu wotewrić we młodostnej radości.

Tuž serbski ludo, hotuj so na tutón krasny dźeń serbskeje młodźiny. Wón so bliži.

Dźělajće, wy serbske towařstwa, dźěłaj ty, serbski dowěrniko, a wabće a přeprošće kóždeho. Domowina chce zaso swjećić hordostny dźeń cyłeho serbskeho luda. **srjedu po jutrach w Budyskej Krónje na dnju serbskeje młodźiny.**

— **Jězdne kolo ko kradło.** 6. hapr. je ßo tu na Schulſkej haßu ßonjaze jězdne kolo ſnamki „Kardinal" ſ cžißłom 99 345 kradło. Kolo mějeſche cžorne khołma, jenbjelſke wobdźidło, cžornej celluloidowej pschimadle, żołte ſwjena ſ cžornymi ßmužkami, pedałej ſ gummijom, cžornej błótoſchłitakaj, Kometowym ßamoběh, cžerwjenej połballowej wobruczki. — Wo wězowne zdźělenja, hdźe je kolo wostało, prošu kriminalne wotdźělenje w Budyschinje na Ockenburgſkim hrodźe, telefon 2802.

— **S Tłoch Hwjezdow.** Ssobotu wječor wokoło 1/8 hodźin ßo jedym ſ Budyschina jědźacy motorſki kolejar pschi tudomnym hoſcženzu pkachtateho woła ſchmorny. Pschi tym żeby ruku a lěwu nohu tak cžežko wobłchodźił, so dyrbjachu jeho do Budyschſkeje měſchcžańskeje khorownje dowjeſcź.

— **S Krakez.** S bacžonow, kotrejž ßu ſańdźeny tydźeń do Sserbow pschiležeće, ßo dwaj w knježim parku na pschihotowane hnězdo na jenym ſchtomje puschčiſchtaj. Dwaj druhaj hnězdo na ßłomjanej tłeſche wobhadźiſchtaj, tola wjeßele juſkanja wjeßnych dźěći jeju bohużel ſaſcheri.

— **S Porschiz.** Sserbſke towařſtwo wotmě ſańdźenu njedźelu pola Schubertez ſjawnu ßerbſku zhromadźiznu. Dokelž bě dotalny pschedsyda ßwoje ſastojnſtwo ſtołi, wolichi wjednik Domowiny zhromadźiznu a pomjenowa po krótkich powitańſkich słowach knjeza Kruparja ſ Krakez ſa nowoho ſtarostu towařſtwa. Wón žebi pod pschiſpósnjacym zhromadźiny wuſwoli ſako ßobudźełacžerjow knjeza Kaſchpora ſa druheho ſtarostu, k. Schuberta ſa pokładnika a k. wucžerja Krawza ſa japißowarja. Dale ſwołachu ßo do pschedsydſtwa k. kantor Jſelt jako wjednik ſpěwneho wotrjada a k. farař Handrik jako duchowny pschiradnik. — Po rjadowanju nětkotrych dalſchich towařſtwowych naležnoſcžow pschedwoſchowaſche rěčnik Domowiny wo naſchich dźensnješnich nadawkach. Wobżełuje napominaſche ſtarſchich, ſo bychu ßwojim ßerbſkim dźěćom dali, ſchtož jim ßłuſcha. Rěčnik je wěſeje wſchitkim do wutrobu rěčał. Po pschenoſchku ßo hnydom 15 nowych ßobuſtawow do towařſtwa ſamolwi, ſchtož wſchitkich jara ſwjeſeli. Po ſkónczenju zhromadźiny hiſchcże dołho klinczachu naſche rjane ßerbſke ſpěwy.

— **S Porschiz.** Knjes kantor Richard Jſelt je 7. haprleje ſwój 25ětny wucžerſki jubilej woßwjećił. Hižo w lětach 1913 hacž 1920 je wón raz pschi tudomnej ſchuli wucžił. W lěcže 1920 ßo wón do Komorowa pola Klukſcha a poſdźiſcho do Bukez pschenjeßł. 1. haprleje 1929 nastupi wón w Porschiczach ſastojnſtwo kantora a ſchulſkeho wjednika. Pschi poßwjeczenju woßadneje ſale 7. haprleje 1935, kotraž běſche ßo 6. haprleje dotwarika, knjes farař Handrik w mjenje zgrkwinſkeho pschedstejeſtwa a knjes wjeßnjanoſta Wünſcha w mjenje ſchulſkeho podkrjeża a w mjenje gmejny jubilarej ßwojo pschjeſchcżiaj. Měſchany khór, kiž knjes kantor Jſelt nawjeduje, jeho wjecžor ſe ſpěwom a ßwojopschjeczemi ſwjeſeli. Też my jemu k jeho ſastojnſkemu jubilejej wutrobnje wſcho dobre ſa pschichodu pschejemy!

— **S Porschiz.** Njedźelu Judika je w tudomnym Bożim domje 20 hołzow a 20 hołzow ßmój ſchczežeńſki ßłub wobnowiło. Po konfirmaczii ßo kemſcherjo a konfirmowani w nowej woßadnej zhromadźerni ſeńdżechu, kotraž dyrbjeſche ßo po ßwojim ſhotowenju poßwjeczicź. S tym je ßo dawno ßkuſchane woßadźine żadanje dopjelniło. K farje ßkuſchaza bróżeń je ßo po połoju ſ twarſkim pschemeńenjom do 62 kóżnych metrow wulkeje zhromadźernje pichetworika. Sskuſba młodżenzow a hołzow, ſchczežańjanka jónſka ßkuſba a trubaŕſki chór tu dostojne měſtno ſa zyrkwinu natwarjazu ßkuſbu namakaju. Runie tak budźa ßo paczeſſe dźěći tu roſwucžowacź. Murjeńſki mištr Pětka w Porschiczach je twar wuwjedł. Zhromadźeńja ma ſi wulke wokna a ßkuſcże elektriſke woßwětlenje a tepjeńku pschiprawu dostanje a ßo ſ blidami a ſtołami wuhotuje. Poßwjeczaju rěcž měſeſche farař Handrik. Woßadźine ſaſtupjerſtwo a zgrkwine pschedstejićerſtwo powitawſchi wón ſ djakowanymi ßłowami na dołhoſtrjeha zgrkwineho pschedstejićerja, wyschſcheho wucžera na wotpocżinku

Ze Serbow

Swobodni

Prěnjotne powědańčko wot Ilsana.

28] (Pokračowanje.)

Ale też młyńkec Hanka čuješe so jara njezbožowna. Někotre njedźele běchu so minyle, ani zo by lista wot Jana z pola dostała. Jónu přiběža z wuplakanymaj wóčkomaj k Hańži z listom, wo kotrymž so ji wozjewi, zo je mózno, zo je wot Francowzow zajaty. Hanka běchu wašе a běchu wašе, ale z tym njemóžeše Janej pomhać. Hańža zdźěli Hancy zrudne powěsče wo baronje. Hanka přeco jenoż na swoje horjo spominajcy měješe mało sobučuća za čerpjenje druhich, tola bu trošku měrniša, hdyž widźeše, zo maja też druzy čežke brěmjo njesć. Wosebje pak bě derje, zo njeměješe přewjele časa, so ze swojimi dušinymi bolosćemi zaběrać. Młyńk měješe wjacy dźěłać hač hdy prjedy, k tomu pak žaneho sylneho wotročka, dokelž tajcy dyrbjachu do wójny; štož tu zwosta, běchu khromi, bědni, słabušcy. Tuž dyrbješe Hanka w młyńcy kruče sobu přimać, a wona to jara derje dokonješe. Kaž młyńk a kowař, tak běchu też druzy bjesadnicy z dźěłom dosć wobčeženi a kóždy wječor mučni. Tón abo wony sebi při zhromadźiznje pola kowarjec wusny, často też wuwosta, a tak skhadźowanka sama zańdże.

Hanka dosta za nješto časa list wot Jana sameho, kiž drje bě krótki, tola ju jara spokoji. Rěkaše:

Luba Hanka!

Ležach w třěchych hrjebjach, kaž Či w poslednim lišče napisach. Jónu w nocy nadběhachmy Francowzow. Mje při tym trjechi kulka blizko płucow. Bórzy pozhubich wědomjo. Hdyž wotućich, ležach w běłym ložu wobdaty z lěkarjemi a milosćiwej sotru. Powědachu něšto, čemuž njerozumjach a mje wopuščichu. Čujach někajku bolosć na prawej stronje, hewak pak njemóžach na ničo skoržiš. Najhórje bě mi, zo so njemóžach z nikim rěčeć. W pomjatku běchu mi někotre słowa zwostało wot njeboho barona, kiž dźěn rad francowscy rěčeše. Tehdom njemyslach, zo budu to jónu jara nuznje trjebać móc. Z tutymi započach rěčeć, sotry so posměwkowachu a wjesele šćekotachu. Tuž pokazowach na kóždu wěc a so prašach, kak rěka. Hdyž mi to prajichu, słowo telko krók wospjetowach, dóniž sebi jo njespomjatkowach, wšak mějach khwile dosć. Tak nawukných bórzy prěnje tysac słowow a mózach so jednorje zrěčeć. Mjez tym so wustrowich, dokelž z wulkej prócu mje hladowachu.

Přińdźech do zhromadneho lěhwa a bórzy do młyna na wsach. Tu dokonjam nětko młyńske dźěła a praj wašemu nanej „wjele dobreho" wote mnje a zo přińdu domoj jako wuwučeny młyńk. Tak widźiš, kak Bóh luby Knjez wšo spodźiwnje wjedźe. Lubi so mi tu jara. Ludźo su jara dobroćiwi a přećelni. Tola žadosć za domiznu a za Tobu mje husto sylnje ćwiluje. Tehdy rěču mróčelam, zo bychu do Mužowa čahnyłe a Tebje strowiłe. Budu ći nětko zaso porjadnje pisać. Nětko pak dyrbju přestać, zwónčk zwoni, zo dyrbju nasypać hić. Tuž budźće wšitcy strowi w Božim mjenje kaž je strowy Waš

Jan.

Přispom.: Poručam so też knjeni baroncy a dowolu sebi bórzy, też jej lisčik napisać.

XI.

Hdyž so morjo roznjemdri, howrí a swoje zahubne zmohi mjeta, storhnje sobu też měrne mórske wotdźěłe do boja a tak nastawa přeco móčniše šumjenje a zahubjenje. Tak też človjeska hida, kiž wójny zawinuje, nakazy přeco wjacy ludow, zo so sobu storhnyć dadźa, z wohnjom a z mječom človjekow morić a jich kubła ničić. Morjo wšak so wunjemdri, tola njepřećelstwo človjekow traje měsacy, traje lěta, samo lětdźesatki. Hižo grekski spěwař Homer spěwa w swojej Iliadze, zo Achajscy dźesać lět dołho jeneje ſónskeje dla horco wojowachu z Trojskimi a zo wulke syły nadobnych rjekow ze swojej krwju mačachu zemju před městom Troja. Też w našim kraju zakhadźachu mordarske wójny lěta dołho, kaž sydomlětna, haj třicećilětna wójna. Wójska ničachu města a wsy a wutupichu je tak dospołnje, zo wot mnohich ani mjena wjacy njewěmy. Lud pak mrěješe z hłodom a z mórom. Kelko bědy, nuzy a wobkhudnjenja přinjesechu Napoleonske wójny! Hdże je človjek, kiž by mohł wopisać morjo krewje, kiž je přelała človjeska nahrabnosć, česćelakomnosć a rozwólnosć! A wšitke zemske srědki, kotrež je lud sebi w poće swojeho wobliča w lětstotkach nahromadźił, a z kotrymiž mohle so človjeske bědy pomjeńšić a ludy so wozbožić, spožera tutón moloch wójna dospołnje.

Też nětkle zrězachu so jara ći, kiž běchu wěšćli, zo so tuta wójna bórzy skónči, dokelž wudospołnjene brónje znjemóžna, zo by dołho trać mohła. Ale přećiwo kóždej nowej bróni wunamakaja so też skitace naprawy. Tuž też nětko namakachu wojacy přećiwo smjerć a zahubu rozsywacym brónjam škit w zemi, a tu natwarichu sebi krute stejnišća a dobre khowańki, z kotrychž móžachu so bliżaceho njepřećela posyc kaž trawu. Tak leżeše wójsko přećiwo wójsku lěta dołho, jenož čakajo na někajku słabu stronku, kotruž mohło wužić k njepřećelowej zahubje. Lud w domiznje pak čerpješe z njedostatkom zeživjenju trěbnych wěcow a žedźeše za měrom.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Łužnišcha, spomni, kotryž je thorowatosćje dla žiwoje za-
bjezpjenje złožił. W žiwojej rěčzi duchowny wojnam a
zamoh thromadźenje rostoši, ze Bohu sa wschitko pora-
dženje bźakowaršche, runje tak wschěm, kotříž běchu pschi
pschetwarje pomozni byli, a žo na wschitkich thromadże-
nych ſ prośtwu wobroczi, so tychu žo tu w łužbje zyrkwje bohacje sthadźowali. Se thromadnym žwjatečnym pśimam žo pożwjeczenje wukonja. Se thromadnym spěwom a cziłej modlitwu žwjatoczny ſtutk wuklincza.

S Rakoh. Sandźenym pjatk běsche žo měrne burstwo na thromadźiznu do Sendźiž hoſejenza pscheprożyło. Měſtny burſki wjednik, knjes wjeſnjanoſta Lorenz, thromadźiznu wotewri a žo pschitomnym za wopyt bźakowaſche. Najprjedy žo wokolniki wokrjeżneho burſtwa pschecźitachu. Potom 9., 10. a 11. ſeſchinki wo němſkej wuphódſcheſkej bitwje rośpominachu. Seſchinki žo pschitomnym wudźělichu, dalokož ſtlad bożahaſche. Na to žo rośmotrowa wo wuphódſcheſkej bitwje wotmě. Potom žo wo wowſzowych khorośach rěczeſche a kak mója je ſ hnojenjom ſ magneſiju wotſtronicź. Temu žo rośjaſnjenje wo ſaniczenju czeļczkow pschiſlankmy. Pschecźitanju wſchelakich wojſewjenjow žo powſchitkowna rośmotwa pschida. Potom měſtny burſki wjednik wojſewi, ſo móže žo ſkoma k pizowanju ſe ſtatnym zaſtupſchenjom kupowacź. Potrěbni burja a ratarjo žo zaſ dopiſchu, na czoż žo dźelba, kiž běſche k ruzy, rośdźeli. Potom měſtny burſki wjednik thromadźiznu ſkónczi.

S Kubſchizy. Wšy wobšaha tudomneje měſtneje ſtu-
piny žu ſa-ſymſli pomozny ſtutk 3150 hriwnow wudaſe. S tuteje ſumy žu najwjetſchi dźeł Wuriży dóſtaſe. Nimale 42 procentow wobydleſtwa tuteje wšy je žo podpjerało. Wuriczenju žu nĕhdże 1500 hriwnow, to je nĕhdże ſtyczinu wubźělow, dóſtali. S teho je widźeczź, kak žu druhe wšy naſcheho wošzaha, kotrež žu mjenje pomozy potrĕbni, wróczo ſtupiłe, ſo by žo wšy, kotraž ma wjele pomozy potrĕbnych, na ſkutkrnje waſchnje pomhało.

S Koporz. W nowinach cźitachmy, ſo žu baczony ſaſzo do žiwojich domiſnow pschileczaſe. Pola naź w Koporzach wo baczonach wjele wĕdźeczź njechadża, tohodla je taſi wopyt pola naź zyłe žadny. Tola prĕnju kaſtojozku mózachmy tudy wozera witacź, kotraž prĕnju nóz w hródi naſcheho mĕſchczanoſtyp pschenozowaſche. Ptaczatko, kotrež je ſebi thĕrro ſahe do ſtareje domiſny wuleczało, nĕſcze wź, ſo je pola wulkeho łubowarja yjerifny, kotryž budże ſo ſo wio ſtaracź.

S Wołeſchnizy pola Lubija. Tudomny Žiwnoſcźer Jan Kapler je žobotu ſe ſwojej mandźelſkej ſłoty kwaſ wośwjeczźił. Wón je žo 1. nowembra 1857 w Zornoſtatach narodźił.

S Njeſwaczidła. Póndźelu 8. haprleje je tudomny ſchulſti wubjerk noweho ſtatneho wucźerja na nĕſtej ſe-
mĕrkeho wyſchſcheho wucźerja Kózkarja wuſwolił, kotryž bź thoroſcze dla wot junija 1933 dowoł dóſtał a poſtajźicho na wotpoczźink ſchoł. Wólba je na ſtatneho wucźerja ſtro-
narja Mĕtracha padła, kotryž je dołhi cźaſ w Boſchczach ſ wucźerjom był. Wón je žyn tudomneho wyſchſcheho hajnika Mĕtracha. Pschi wupiſanju mĕſtna bź ſ wumĕnjenjom wobſkrnjeżenje ſtrzbłkeje rĕcze a ſporthka wuſtojnoſcź. Wobź wumĕnjenji ſiej pola ſtronarja Mĕtracha dopjelnjenej.

S Rakez. Wucźerja Hánſela, kotryž je dwź lĕcze w tu-
domnej ludowej ſchuli ſkutkowak, žu ſa kantora w Bárwaldze pola Moritzburga powołali. Wón jutry žiwoje nowe ſaſtojnſtwo naſtupi.

S Komorowa p. Rakez. Naléćmi poſoło žo wſchitzy ſaſzo po nĕcźim do žiwojeje lĕcźneje domiſny wróczeja. Sandźenu ſrjedu 27. naléćmika pſchileczą naſch ſtary ſnaty pſchecźeł baczon do naſcheje wšy a leczeſche runu ſmuhu k ſwojemu hnĕzdu, wobhladowaſche žedi jo dokkadnje a ſjadowaſche na nim, ſchtoż bĕſche jemu wĕſtił a wichor roſzybał. Potom naſtaji žo do bliſkich hatow, hdźež žebi nĕchto zyrohy wobſtara, wĕſo žabow drje hiſchcze žanych ſtjenadenźe, dokelž žebi wone hiſchcze ſe ſwojich khowanſkow njeſwĕrja. Baczonej ſamemu drje je ſwjedro hiſchcze pſchejara krute, pſchetoż je ſnĕhowymi njeczźekemi, kaſſej ſondźeny pjatk a ſobotu mĕſachmy, žo knjes baczon radu njeſaběra. Najradſcho drje hy žo ſaſzo hiſchcze na khwilku do cźopliſchich ſtronow podał, ale je to ſa njeho zwiſliwa mĕz, dokelž je žebi ſe ſwojej mandźelſkej wucźinik, ſo do prĕdka poleczi a wſchitko do porjadka ſtaji a potom ju wo-
cźakuje. Tuž ma ſa žwoju winowatoſcź, ſo tu w łóſtym wjedrje wutraje. Dźenja póndźelu, 8. jutrownika, widźachj žeſ ſaſzo prĕnju kaſtojozku, kotraž ſpĕſchnje kaž ſkok do naſcheje wšy ſpĕchaſche. Nadźijomnje nĕſto, hdyž mamy tu ſelko naléćnych pózkow — ſchkowroncźk tu hijo nĕkotre tydźenje pſchebywa — woprawdźite naléćo k nam ſacźehnje.

Z Konjec. „Wojeſko towaŕſtwo za Konjecy a wokolinu“ woswjeći tu lĕtſa 26. meje ſwój 50lĕtny, potajkim złoty jubilej. Tutón dźeń ma być domiznſki ſwjedźeń za wosadu a wokolinu a pśeproſenja rozeſołu ſo w bĕhu tuteho tydźenja. Wſĕ naſe towaŕſtwa tu a w bliſkej wokolinje budża jako hoſćo witane a chcyle ſebi tutu njedźelu ſwobodnu dźerżeć.

Ze Sunowa. Tu na leżownoſćach kłóſtrſkeho kubła je ſo wobſĕrne dźĕło zapoćało, kotrež je na dwĕ lĕće wobliczene a budże na 300 ludźom zaſłużbu poſkićź a tak bjezdźĕłoſtoſ pomhać pśewinyć. Wſĕ haty budża wuwożene a wutwarjene; nastanje wjele nowe-
ho kulturneho kraja jako łuka a wjele pusteho kraja a njewužitneje kerćiny ſo zhubi. Tukhwilu dźĕła tu na 60 muži a ſu najprjedy natwarili baraki za pśeſtawki, za pisaŕnju a za jednoru pólnu kowaŕ-
nju. Wjesne drużstwo, kotrež ma dlĕſe lĕta hiſtoriſku wotnajate, je pśed nĕkotrymi lĕtami haty pśewzało a zdźerži je ponowjene dale a zdobom też nowe nastawace łuki.

Ze Smječkec. Katolska filmowna w Drjeżdźanach
karjaduje wot nĕtka mĕsačnje tu w Janskej kupjeli filmowy wjeczor. Srjedu, 10. t. m., wjeczor we 8 hodź. předstaji so wulko-zynkofilm „Spĕw čornych horow“. Čiń wjedźe nas do ſużneho kraja čornohórſkeho. Njech ſo wokolina bohaće na předstajenju wołdźeli, zastup je jenoż 50 pj. Móże so tola tuta wĕc pśizamkny k nawjeczornemu wulĕtej do kupjel.

S Kamjenza. Kamjenſki finanzny hamt w nowinach wojſewja, ſo dyrbi žo miſowny dawk pſchipowĕdźeć a ſ hotowymi pjenjeſami ſapfacźiċ.

S Kamjenza. W nozy k njedźeli je žo jedyn tudomny wobydleŕ w kołaſkim ſĕtku ſa ſchtom wobwĕſnył. Schło je jeho k ſrudnemu roſſudźenju pohnuło, njeje hiſchcze ſnate.

Wo NS-ſpomożeŕſtwje w Kamjenskim podkrjesu

Hdyž je ſtutk ſymſkeje pomozy NS-ludoweho ſpomożeŕſtwa 31. měrza 1935 žwoju dźeławoſcź w tuthwilu ſaſtajiŕ, je žo dźeławoſcź NS-ludoweho ſpomożeŕſtwa bamełio na wſchĕch polach ſapocžała. Tu žo nĕſto najprjedy na prjezjźtanje dźĕcźi do druhich župow a pśeſanje maczerjow do wocźeŕſtwjeŕnjow pokaſuje, ſchtoż je hižo loni tak pſchihódne wuſpĕchi mĕło. Runje tak, kaž chżemy naſche dźĕcźi ſ Kamjenza do druhich župow pśeſacź, ſo tychu tam lud a waſchnja ſeſnaće, dyrbimy ſo pro-
ſowacź, ſo tychmy dźĕcźom ſ druhich němſkich kónczin na nĕkotre njedźele mójnoſcź k wotpjeczu a k ſeſnaczu naſcheje Hornjeje Łužiny dali. Wabjenje, kiž je žo ſa pſchihotowanje taſkich mĕſtnow ſa dźĕcźi w Kamjenſkim podkrjeżu hižo pſchewjedło, je mĕło rjany wunoſchk 205 mĕſtnow. Mĕſtna žo w dowidźomnym cźaſu wobſadża. W meji a auguſcze ſo ſaſzo ſnowa wabi. NS-ludowe ſpomożeŕſtwo wobydleŕſtwo proſzy, ſo by ſaſzo w prawje bohatej liczbje ſwólniwe było dźĕcźi pſchijeczź.

W pſchichodnym lĕcźu ſmĕje NS-ludowe ſpomożeŕſtwo ſ wobaranjom ſchkodam wulke nadawki dokonjeczź. S wulkim powuczenjom wo ſaniczenju njerjeżbje we wo-
bydlenjach, żadowych ſahrodach, na polach a w lĕſach ma žo ludźom roſjaſnjicź, kelko hódnoſcźow tute ſchkódniki kóżde lĕto ſnicza, a kak ma žo naſtaczu taſkich ſchkodow w pſchichodże wobaraczź. W meji 1935 žo ſ wuſtajenju w Leſſingowym domje maczíſna pſchedſtajiŕ, kotruž je nĕmſki hygieniſki muſej ſhotowiŕ a ſ kotrejż ma žo powſchitkownoſcź wożebje wo roſcźerjerjach khoroſcźow a wo jich ſaniczenju powuczicź. Pſchi wuſnamnej hódnoſći tuteho materiala budże žo tuta wuſtaſenja dyrbjeczź wożebje wobkedźbowacź. Dźĕcźom, kiž pſchi ſwojim prjezjźtpóſtajanju dźĕje po żeleſniży żedu, žo knihi ſ powuczaznym wopſchijeczźom wo wobaranju ſchkodam ſchkodża, ſo bychu žo wone hižom w ſwojej młodoſći we wojowanju pſchećźiwo wſchitkim pſchićźiżnam ſchkody wukukaſe. Pſches druhe drobne dźĕło wupſcheſtrĕże žo powuczenje hacź k lĕtnej wuſtajeżnjy „Cźeŕwjenemu khaponej“ w Drjeżdżanach, hdźež žo ludźo wo wohnjowych ſtrachach a wo wobaranju pſchećźiwo-
nim powucza. Wo tuberkuloſy žo hižo nĕſto brożurki k roſjaſnjenju pſchećźiwo hojidlej tuberkuloſy wot profeſora dra. Friedmanna roſdźĕleju.

W tutym ſwiſku dyrbi žo wĕſo na to pokaſacź, ſo žo ſakkadny mĕſaczniŕ ſa wobaranje ſchkodam „Wojowanje pſchećźiwo ſtrachej“ hacź dotal dawno njeje roſ-
ſchérjene namakaŕ, kiž dyrbi pſchi žwojim powuczaznym a ſajimawym wopſchijeczu ſaſtkaŕ. Jón drje mnohy je-
notliwzy woteběraŕ; nĕkotři wjednizy dźĕłaŕnjow ſu też ſ tym dobry pſchikład dali, ſo brożurku ſa žwojich dźĕłaczerjow woteběraŕ a ju jim darmo wotedawaŕ. Powſchitkowne pak žu ludźo ſa tutón cźaſopiſ hiſchcze jara mało ſajima wopokaſali, hačžrunjeż mohł jón pſchi tunjej ptaczźitne (mĕſaczńje 10 pj.) kóżdy woteběraczź. Samołwjenja ſ woteběranju njech ſo wjedniſtwu

Pſchihoty ſa ſwjedźeń dźĕła.

Na Tempelhofſkim polu pola Barlina hižo nĕſto khorhojne ſcźejory ſteja. Pſched nimi ſo tribuny ſa pſchihla-
dowarjow wulkeho ſtatneho akta twarja.

podkrjeżneho hamta NS-ludoweho ſpomożeŕſtwa we Kamjenju na Schulſtim namĕſcze 31 abo pſchiſłuſchnemu ſtupinowemu hamtaŕſtwu pośćelu.

NS-ludowe ſpomożeŕſtwo ſo ſkónczńje hiſchcze na tych wobrocźa, kotříž ſo žoho hiſchcze dałuja, a jich na-
mołwja, ſo bychu žebi ſobuſtawſtwo NS-ludoweho ſpo-
możeŕſtwa ſwĕzźili. Hdyž Kamjenſki podkrjeż mjes wſchitkimi ſaſkimi podkrjejami ſe ſwojimi wunoſchkami pſchi pſchećźadawanju ſnamjeſchkow abo pſchi ſbĕrkach jenohornczeje ſĕdże nĕhdże na ſrjedźźnim mĕſtnje, ſe ſwojej liczbu ſobuſtawow NS-ludoweho ſpomożeŕſtwa na ſjeczim mĕſtnje pſched poſledkom ſteji, dha je ſ tym wĕſte, ſo ſo hiſchcze mnohy naſcheho pomogneho ſkutka ſdaluja, kotříž bychu mohli pſchi dobrej woli ſobuſtawy NS-ludoweho ſpomożeŕſtwa bycź a bychu mohli ſnadny ſobuſtawſki pjenjez płacźicź. Samĕrow NS-ludoweho ſpomożeŕſtwa je tak wjele a wone ſu tak ważne, a do-
ſalne wuſpĕchi ſu tak wulke, ſo cźi, kotříž dźenja hiſchcze k nam njeſkuſchaja, junu wobſaruja, ſo njeſmy mjes tymi byli, kotříž ſu tute wuſpĕchi pomhali dokonjeczź.

Tehodła towaŕſchojo luda, kiž My hiſchcze njeſcze ſobuſtawy NS-ludoweho ſpomożeŕſtwa, ſaſtupcze do fronty pomhajcy w NS-ludowym ſpomożeŕſtwje a pſchipowĕdźeje žo k ſobuſtawſtwu ſ wojſewjenjom wjed-
niſtwu podkrjeżneho hamta NS-ludoweho ſpomożeŕ-
ſtwa w Kamjenju na Schulſtim namĕſcze 31 abo pola Waſcheho pſchiſłuſchneho ſtupinoweho hamtaŕſtwa.

*

S Wojerez. Na pożlednich žobotniſchich wikach bź 260 proſtatow na pſchedań. Wſchĕ žo pſchedachu a to po 12 hacź 22 hriwnach.

S Lejneho. Pomogneho vikara Hoffmanna, kotryż wot ſpocźatka nowembra 1934 tudomne, w tu khwilu njewob-
ſadźene faſtiwo ſaſtawaſche, je Wrótſkawſke konſiſtorſtwo do Waldenburga w Schleſyſkej pſchepadźiło. Jemu ſ nowarjowanjom wuteńcź dadża. Na jeho mĕſto vikar Hanow ſ Hundśeſda pola Wrótſkawja ſtupi.

S Werminghoffa. W raiſchim dźelu Werminghoffſkeje jomy je žo póndźelu rano wobżarujomne njeſdże ſtało. Lokomotivnik Maſs Tempel ſ Radfeje pſchi ranżerowanju mjes dwaj transportiſkaj wosaj pſchińdże. Jemu žo pſchi tym wutrobno cźeſko ſmjeſce a žo cźeło ſtutſka ſrani. Jeho hnydom do Wojerowſkeje wokrjeżneje khorownje do-
wjeſechu.

S Borſchcze. Knjes dr. Malink-Klétnjanſki je tu ſa-
mariſtiſki kurſus ſa žobuſtawy holczeje ſtupiny we wót-
cźinſkim žónſtim ſwjaſku wotmĕł. Kurſus je žo pſched nĕkotrymi dnjemi ſ pruhowanjom ſkóncził. — W tu-
domnej zyrkwi je žo 24 dźĕcźi konfirmĕrowało, 10 hólzow a 14 holzow. 14 dźĕcźi bĕſche ſ Borſchcze, 5 ſ Du-
boho a 5 ſ Mitkowa. — 1. haprleje maczerje je ſwojimi dźĕcźimi, kiž lĕtſa do ſchule ſaſtupichu, na Božej ſłużbje pobuchu. Potom dźĕcźi ſ wucźerjemi do ſchule cźeſnjeczu. Po krótkej narĕcźi ſchulſki wjednik dźĕcźi do ſchule pſchija.

S Klétnoho. W měrzu žu žo w naſchej wołaſze 4 dźĕcźi wulkićźże, 3 hołzy a 1 hólz. Wótrowanje je bylo jene. Dwź žonje, 76 a 85 lĕt ſtarej, ſtej žo k pożledn-
emu wotpoczźinkej pokhowakej. — Wucźeŕ a žiwnoſcźer Guſtav Stolp dawa na ſwojej leżownoſći w Klétnom nowu łuku pſchiprawicź. Nuſowi dźĕłaczerjo pryjedawſchi lĕſ do płodneho trawnika pſchewobroczeja. Nowa łuka žo pożdźiſcho pſchenaja.

Wĕſće žno to?

Zo mamy my Serbja nĕſto cźyle wosebiteho a jeničkeho na wumĕłſkim polu. To ſu naſe ſerbſke husle. Jara mało je ſo jich zakhowało. Wokoło dźeſać. Su po cźyłym ſwĕće w muzejach a konſer-
vatorijach rozbrojene. Skoro na žanych ſo wjacy njepiſka. Jenoż jene jeničke hiſće dźenſa wjeſele klinča. Su to te, na kotrychż naš ſerbſki cźaſnikaŕ knjez Mencel z Dobrošic kraje. Wón je na cźyłym ſwĕće jenički ſerbſki herc. Hudźbny ſwĕt je ſebi tajkeje žadnoſće a hódnoſće dospolnje wĕdomny a waži ſebi tehodła knjeza Mencla jara.

Naš ſerbſki cźaſnikaŕ pak je też na pśenim mĕſt-
nje Serb. Tohodła chce wón lĕtſa nazymu na wul-
kim ſerbſkim koncerće ze ſwojimi huſlemi pśed ſĕ-
roku ſerbſku zjawnoſcź ſtupiċ. Zo pak bychu ludźo potom cźim wjetſi zajim a zrozumjenje za to měli, za-
piſka nam wón hižo jutrownu ſrjedu na wulkim Do-
mowinſkim ſwjedźenju w Krónje ſerbſke reje. My hižo ſo jara na to wjeſelimy.

Radio

Srjedu, 10. haprleje ſo ſłyſchi:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchĕdneho programma: 6 wjeſoły raniſchi koncźert. 11,40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi koncźert. 13,30 tacźele. 14 wſchelaſkoſće. 19 a nĕtko je žwjatok. 20,45 połne lĕhwo a reſtdenża.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchĕdneho programma: 5,50 ſa burow. 6,15 tacźele. 6,35 raniſchi koncźert. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi koncźert. 13,10 tacźele. 17 ſa-
bawny koncźert. 20,45 pśipany koncźert.

Hiſćze ważne ſ dnjoweho programma: Königs-
berg: 20,45 romantiſka hudźba. Wrótſkaw: 19 walczźiſk. Kóln: 20,45 ſpěwy, Stuttgart: 20,45 ſymfoniſki koncźert.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźĕl a pśiłopk Marko Smolaŕ a za nawĕſtki dr. J. Cyż, wšitcy w Budyſinje. — Wudawa a ſtłóſi dr. J. Cyż w Budyſinje. D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna liſćina ſo. 8 płaći.

Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa ſłużba.

Wusudźenja

§ Dla njekedźbliweho morjenja měješe so Jurij Bjedrich Schäfer z Eckersdorfa pśiched 1. wulkej chłostajeś komoru sakitowacź, kiž w septembru 1934 praktiskeho lěkarja dr. med. Köhlera z Hirschfeldy za cłaś jeho dowola sastupowaśe. Schäfer běśe so w nozy k 19. 9. 34 wot baby Zimmermannoweje w Schlegelu k porodej žony dźěłaćerja Molsa w Dittelsdorfu se pókom sawołał. Mokoło ½12 hodź. Schäfer dóńdźe a běśe pśi tym k pomozy, so móžeše macj dźěćo we njenormalnym połoženju porodźiś. Baba cźinješe Schäfera na to kedźbneho, so ma so hišće dalše dźěćo woczakowacź. Po porodźe pśinjeho dźěśa nastachu žylne krawjenja, kótrejž pak popuśćichu. Město so by druhemu dźěśu na śwět pomhał, cźakaśe Schäfer 2 hodźinje dołho, doniž na ras wósprjet mózne a straśne krawjenja njenastachu. Hačrunjež baba a pśibuwsa macźerje žadachu, so by so dalši lěkaŕ pśiwołał, to Schäfer wotpokasa. W 4 hodź. rano pak sawoła telefonisku zrochobny auto jamy a Wolfowoe so do chorowne do Žitawy dowjeźe. Tu dóńdźe a po wósprjonjenju druheho hižo wotemrěteho dźěśa tež macź njedźiwajo próžowanja wokrjeźneho medizinalneho rady dr. med. Rudolfa Semrć. Schäfer so winowaśe, so je žmjercź Wolfoweje z njekedźbliwosće tehdla sawinował, so njeje po pśiśełaću pśenich krawjenjow hnydom druhemu dźěśu na śwět pomhał, snajmjeńśa pak po nastaću druheho krawjenja so wo to posta ŕał, so by so macź hnydom do chorownje pśewjeźła. Wězywustojny wokrjeźny medizinalny rada dr. Rudolf se Žitawy a wjednik chirurgiskeho wotdźělenja Budyšskeje chorownje dr. med. Kästner so w tym zmjeńšu wupraji šćichaj, so drje by pśiwjeźenje do chorownje w prawym cźasu drje so ŕ najwěsćejšej prawdźepodobnosću macź dźěśa wuchowała, tola ŕ absolutnej wěstosću so to rjeŕ njemóže. Soud njemjeśeše so dopokasane, so je Schäfer ŕ njekedźbnosće morjenje sawinował a jeho tehdla bjes wudawkow wuwinowa.

Pśilopk

Mordarja wotprawali.

W Naumburgu (nr. Bobotu rano w 6 hodźinach 24lětneho Herberta Spätha wotprawili, kotrehož bě Naumburgski pśiśiśaŋy žud dla sfónzowanja słužobneje holcy Madleny Haukez k žmjerśi sajudźił. Sfónzowana wot sajudźeneho dźěćo woczakowaśe. So by dźěćo njetrjebał sežiwiś, wóń Haukez na ramotnym puću sadaji a jejne cźěło na śichom powětrnu, so by so skało, so je so wobwóźka. Wjednik a kanzler njeje wobhnadźeńśe prawo wuźił, dokeĺ worakawe waśnje a wulka hrubosć njeskutka, ani zapśicža hódne pohnuwadło sajudźeneho, so by so winowatośće sežiwjenja zmiŋ, njemóžeśe pśiśiśiŋu k wobhnadźenju dopuśćeć.

* S Mimika w Ruślej so powź, so staj pola wójŋ Djemanta żeleźnikaj cźahaj do so srašnjoj. Dotal so wo 8 morjenych powź. Jadnacze wosow je so rozbiło. Tej lokomotiwje stej so wobškodźiłej. Pśihotowanje je dopokakało, so sastojnjuju njejsu swoje słužby zwdomicje hladali. Woni maju so w běhu tydźenja pśiched ŕudom samołwiecź.

* W kraju pśichi rěźy Missisippi w połnocnej Ameriźy je wichor hodźiny dołho zuchnował. Dotal je wo 33 morjenych powź. Schkoda wjele miliŋonow dollarow wuczinja.

Budyske stawniske powěsće

Narodźili su so: 4. 4. Brunej Williŋej Förstereŋ, wothladarjej šichtomow, ŋnk. — 5. 4. Horstej Walterej Meyerej, wjednikej filiałki, ŋnk. — 5. 4. Njemandźelśi ŋnk. — 6. 4. Bjarnaŋej Korli Morawje, żelezniśkemu słužbarjej, ŋnk. — 7. 4. Janej Matśej Hantuśkej, jahrodnikej, ŋnk.

Wumrěli su: 6. 4. Katharina Bohländerowa rodź. Wolfej, mandźelska samkarskeho mischtra, 55 lět. — 6. 4. Hana Helena Donatowa rodź. Klimanŋej, mandźelska samkarskeho mischtra, 31 lět. — 7. 4. Amalia Augusta Bohrowa rodź. Pjechej, mandźelska wyšśiśeho mischtra ŕ Makeje Dubrawki, 74 lět. — 7. 4. Jan August Zyž, invalidny rentnar, 80 lět.

Mandźelstwo pśichwěźiśtaj: 8. 4. Arnošt Jurij Kruśiwiza, wyšśiśi wuczeŕ, ŕ Helenu Martu Mikanej, woźehnjeŕku, wobaj w Budyšinje.

Do mandźelstwa stupichu: 8. 4. Maks Alfred Hofmann, wyšśiśi pólny mischtr, ŕ Margareru Hildegardu Kalauchez, domjajej dźowku, wobaj w Budyšinje. — 8. 4. Kurt Hermann Mammitzsch, šchewz, ŕ Doru Lubkez, dźěłaćeŕku, wobaj w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Wutorn, 9. haprleje 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,485	100 pólsk. złotych	46,84
1 iendźelski punt	11,975	100 českosk. krónow	10,38
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,39

Barlinska burśa 8. haprleje. Smjeńśenje nakupjow, kotrejž bo ke kónzej sańdźeneho tydźenja wobkedźbowaśe, dźenża hišće bóle wustupi, tak so burśa jara mérne a sterje wo njeźto zlabsha wotewri. Kulisa běśe dźiwajo na njedostatk nastorkow sdźerźliwa a też w dalšim běhu kurzy sterje dale popuśćichu. Naiśterje sadźiwaja nowym pśichodowśaŋam pśichodźejaze wulke politiske konferency. Też mjeńnarodne hódnoty, kotrejž w pozlednim cźasu hinjaju na ménowe poměry w Belgiskej khětro postupichu, běchu zlabśe. Rentowe hódnoty mózachu kurzy dźerźeć.

Barlinske žitne wulkowiki. Na žitnych wulkowikach njejsu bo w nowym tydźenju poměry dozwla pśemeniśe. Wobrot je jenož jara zlaby. Tej za jeczmjeń a piwarnje je sajim wobkabinyt a jeczmjenje za industriju bo cźežko sameźćiś hodźa.

Wežera płaciśiśe w Barlinie zentnar

pśeńenjy W 8: 11,5 hr., W 9: 12,50 hr., rožź R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — jeczmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	8. 4.	5. 4.		8. 4.	5. 4.
Pšenca	211,0	211,0	buny	13,5-14,0	13,5-14,0
rožka	171,0	171,0	woka	13,0-13,5	13,0-13,5
ječmeń now.	—	—	modre lupiny	9,50-10,2	9,50-10,2
ječmeń, nal.	—	—	žolte lupiny	14,2-14,7	14,2-14,7
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22 90	22 90	such. truhanč.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	běrtši. kruški	9,05-9,15	9,05-9,15
ržane „	10,19	10,19 „	syno, 50 kg		
raps	—	—	rżana słoma		
hróch, Viktor.	25,0-29,0	25,0-29,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	21,0-22,7	21,0-22,7	rečna „		

Płaćizna za pśeńcy za wupłodźerja 8: 203.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 163.0 11: 167.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9:168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 166.0

Płaćizny rěžneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

8. haprleje 1935 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 153

Połnomjasne, wukormjene, najl. rěžneje hódnosće młode	40–42
Starše	37–40
Hewak połnomjasne, młode	32–36
Starše	26–27
Mjasne	—

Byki 265

Młódše mjasne, najwjetšeje rěžneje hódnosće	40–41
Hewak połnomjasne abo wukormjene	38–40
Mjasne	35–37
Snadnje wuwite	32–34

Jałojcy a kruwy: 454

Młódše połnomjasne, kruwy najwětšeje rěžneje hódnosće	37–38
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	28–36
Mjasne kruwy	23–27
Snadnje wuwite kruwy	13–22
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwětš. rěžn. hódnosće	—
Hewak mjasne jałojcy	39–42

Wowcy: 790

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	43–48
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	40–43
Mjasne wowcy	38–42
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	35–38

Celata: 1330

Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	56–60
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	46–55
Snadnje wuwite	37–45
Najšpatniše	30–36

Swinje: 3213

Tučne swinje, přez 300 kg. ćežke	51–52
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	50–52
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	47–51
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	45–49
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	47–48

Wjeśele. Tołsty nadubaty młodźenj tłóčeśe so wokoło rjaneje holcźi. Stónźnje so jmuži a so wopraśa: „Chźemoj rejowacź?“ Rjanolinka cźini wulke wocźi. „Njerejuju ŕ zuŕymi knjeŕami.“ — „Proźu Waŕ jara, njeśeše Wy tu ŕ sawjeselenju?“ — Na to holcźa stśótka wotmołwi: „Haj, ale jenož ŕ swojemu wjeselu!“

K jutram

Poskićamoj derje a płaćizny hódno

Pšeńcnu muku, typa 790 . . . . punt 18 pj.
Continental pšeńcnu muku, typa 563 punt 22 pj.
Kěžorski wučah, typa 405, hładka a masna pt. 24 pj.
Mandle, słódke a jerke . . . punt wot 1.— hr.
Korinty punt 45 pj. **Sultaniny** punt wot 28 pj.
Mandlowe narunanje, słódke . . punt 55 pj.
Mandlowe narunanje, jerke . . . punt 75 pj.
Kokosowe rasple . . . . . punt 45 pj.
Módry mak, čerstwje mlěty . . . punt 50 pj.

Za wječorne blido!

Mjasowu solotej, jerjowu solotej, mayonnaisu stajnje čerstwu

Łososowe narunanje, barbi, narězane ¼ pt. 35 pj
Twarožk we wšech družinach
Kisate kórki . . . . . 8 štuk 10 pj.
Połonowe wino . . . . . litr 78 pj.
Čefwjene wino . . . . . ⅓ błeša inkl. 75 pj.
Běłe wino, bjez błeše . . . . . litr 1,10 hr.
Tučne jerje, w tomat. ŕušcy a w tuku tyza 25 pj.
Pječene jerje . . . . . litrska tyza 50 pj.
Selene jerje . . . . . 10 štuk 45 pj.

Dale:

Pječene słowki . . . . . punt 38 pj.
Měšany sad . . . . . punt 48 pj.

W sadowych a zelenin. konservach wulki wubjerk

Jutrowne zajęcki, jutrowne jejka, ŕulske tity, wěcy k darjenju, jutrowne ŕokolad. zawalki atd.

Hobrski wubjerk!

Dragee-jejka . . . . . ¼ punta 14 pj.

Thams a Garfs - kolej

— stajnje čerstwje paleny —

¼ punta 85, 70, 60, 50 pj.
Čaj, wuważeny . . . ⅒ punta 40, 50, 60 pj

a 3 procenty rabata!

Wobkedźbujće proźu naju wukładne wokna!

Thams & Garfs

w Budyšinje na Hłownym torhošću 8 — **w Kamjencu** na Kněžeskej hasy 5

Šóreuchi, žiđźane 7,75 hr.
Čornu mustr. žiđu za jaki m 3,95 3,75 2,50 hr.

Schaaf

Móšničku

z 165 hr. je khuda służowna niedźelu popoł. wot ½3—5 hodź. na ruću wot Njebjelčic do Kuźa zhubiła. Sprawny namakaŕ so prosy, zo by ju za dobre myto na Khróšćanskej farje wotedaŕ.

Młoda kruwa

ranšopruskeje rasy, je na předaŕ w Mitorazu č. 46

Míele

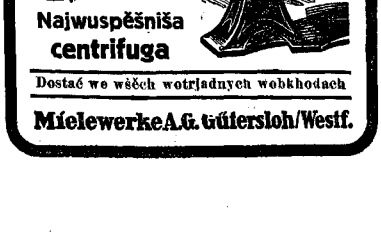

Najwuspěšniša centrifuga

Dostać we wšěch wotrjadnych wobkhodach

MielewerkeA.G. Gütersloh/Westf.

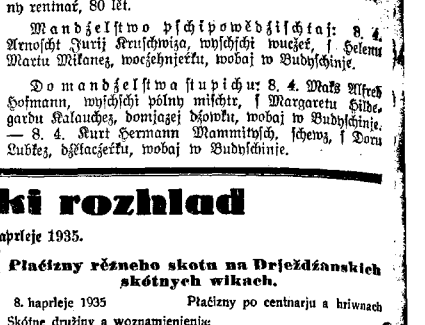

Wosebite poskićenje! Zaso wulka dźělba dobr. jězdnych kołow na składźe. Wuwzaśne płaćizny! Z zakowanjom! Tunje!

Mužace kola z wysokej powětr. wobrěn	wot 35,00 hr.
Žonjace kola z wysokej powětr. wobrěču	wot 37,00 hr.
Mužace kola z ballonowej wobruču	wot 40,00 hr.
Žonjace kola z ballonowej wobruču	wot 45,00 hr.

Zakromowane wuwjeźenje 4,00 hr. dróšše!

Waš wowyt je wusnaźny pola **Salma w Dźěžnikecach** w Industrijowym dworje

Nawěšśki w „Serbskich Nowinach“ maja za kóždeho pśecy wuspěch!

Wutrobny dźak

knjezej fararjej Kaplerjej w Budyšinje za wopornjwe dźělo nałožowane pśi rozwucowanju serbskich paćeńskich dźśi Michałskeje wosady a za hnujace pśedowanje pśi konfirmaciji zańdźenu njedźelu. Tohorunja jeho dźowkomaj za krasnje pśednjeseny spěw.

Někotři starši.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čiŕi Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencafske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 85 | Budyšin — Srjedu 10. haprieje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

70. narodniny generala Ludendorffa

Tutźing pśichi Starnbergskim jezorje w Bayerskej, hdźeź general Ludendorff bydli, stejesche wutoru zyle w znamjenju 70. narodninow pólneho wjednika śwětoweje wójny. S autami a wobjezdźowacym cełahomaj źo na dwaj tyźaj luźi do Tutźinga pśichwalili. Rano we 8 hodź. dwójna straža němskeho wójska pśiźeź generalowym domom nastupi. Potom jena delegacija po druhej generala na jeho cźestnym dnju wopyta. We jadrowe źo 30 wobdźělnikow kursa za brigadnych SA-rjadnikow sestupa. We 10 hodź. cźestna kompanija němskeho wójska dóńdźe. S dypkom w 11 hodź. pśichiźe němski woborny minister, generalny wyšši ſ Blombera, ſe schefom wójskowego wjednistwa, generala artillerije, ſwobodnym knjesom ſ Fritschom.

Němski woborny minister, generalny wyšši ſ Blomberg, jubilarej źiwožopśecźa němskeje wójeńskeje mocy wupraji, źeźom wusźěkuju, so je wojak Ludendorff němskich wójeńcu móc we wulkim běźenju rozśěrjał a wźiła. Tutón dnuh źo teź na nowu wójeńsku móc źwěźi. Wójacy němskeje wójeńskeje mocy w generalu Ludendorffu wulkeho pólneho wjednika śwětoweje wójny widźa. Wójeńska móc jemu na jeho narodninym dnju hołduje a jemu za pśichodne źiwjenje wšo dobre pśeje.

Mjez tym běchu dwě stajesce wójeńskich lětadłow pśichlećałej. Pośledne lětadło rózowy kwěcźeł a holdowańsku adresu za generala Ludendorffa do jeho sahrody cźišny.

Mutschmannowe namołwjenje sakskemu wjesnemu ludej

Žyły němśki lud źo wo politiku a hospodarsku ſwobodu běźi. Dobyźe wupłodźeńśeje bitwy dyrbi ważnje pśichipomhaś, so tuto wojowanje ſkožownje wobstejimy. Dišśeze bóle hač we wšyśtkich prjedawšich lětach dyrbi taj tohodła wjeźny lud a industrija ſwjatkarjej byś a źo mjez ſobu podpjerać.

Sakska industrija tohodła wot Waź, sakśich burowy a rataŕjow, wočakuje, so we wjetšinu wobźahu ſurowiznu le ſwoje pódły napołdźeźe. To płaći wobźeźe wo lenu, wołmje, woliju a tuku. So je runje w Sakśej tekśilowa industrija jara rozśěrjena, ſebi źada, so kóždy sakśi bur a ratař, kótremuž je po podnjebju a pódźe móžno, kruch pola ſ lenom wobźěłuje abo ſwoje dotalne pola za len powjeśeli. Nimo teho dyrbi źo teź sajźo bóle na płahowanje wonzow kedźbowaś, pśiźeź pśichi dźeńźnišnim wobstatku wonzow móźe źo wołmowa potrjeba industrije jenož po jźle źnadnym dźělu spokojiś.

W zyłej sańdźenej ſymje je źo wupłodźeńska bitwa pśichipotowała. W radiu, nowinach a ſhromadźinach źu źo wam pokiwy dawaś, ſ kótrychi móześe ſebi kśódy to wsaś, schtoź źo za jeho hospodarśtwo kedźi. Někto je cźaſ pśichišeł, kedźeź ma ſo tuta rada k žohnowanju zyłeho luda wobkedźeliś.

Hospodarske jednanja mjez Němskej a Śwajcarskej so hišće njejsu skóńcźiłe

Němsko-schwajzarśke hospodarśke jednanja w Bernje, kótrež źo po rozśěrjowanju ministra Stucka ſ presidentom němśkostatneje banki a němśkim hospodarśkim ministrom dr. Schachtom pónźelu hač do późdnjeho wjeczora cźežnjechu, źu w nekótrych dypkach hižo k dojednanju dowjedźe, kaž schwajzarśki departement za ludowe hospodarśtwo wjesjewja. Wo druhich praschenjach pak dyrbi źo hišćeze dlěje jednaś. S tuteje pśicinźiny je źo wupowědźeński cźaſ za nětcźišće śrjedzenje wo rozśěrjenju wospjet wotstorezył, a to hač do 17. haprieje.

Holland-ke koncentracijske lěhwa za njewitanych wukrajnikow

Pśedawšchi fort Honswyk ſ połodnja města Utrechta je źo jako lěhwo za njewitanych wukrajnikow wutwaŕił a lěhwo je źo wutoru ſwojemu samerej pśichepodało. Jako lěhwo je źo dopołdnja 7 pśedawšchich němśkich pśeněhowarjo źo dopołdnja 7 pśedawšchich němśkich kommunistow do lěhwa dowjeze. Tutych kommunistow běźesche Amsterdamśka policija w ſwojim cźaſu dla njedowolenje politiśkeje dźěławoje ſajała. Kommunistow w automobilach pśichi ſylnym policajſkim ſtrjažowanju ſ Amsterdama wotwjeźechu. Hižo w bliźšim cźaſu źo wočakuje, so źo liczba pśechebywarjow w lěhwje powjetšichi.

Wunošk pućowanja jendźelskeju ministrow

Pśichi wulkej napjatoſći zapódłanzow je jendźelſki ſwonkowny minister ſir John Simon wutoru popołdnju w delnim ſjemje wośjewjenje wo wunoſchku Simonoweho a Edenoweho pućowanja po wšchelakich europſkich hłownych městach pśicźeźikał. Jendźelske knjeźeſtwo běśche tuto wośjewjenje pónźelu ſeſtajało. Simon rjekny, so móže jenož to ſhromadnje wośjewiś, schtoź ſtaj jendźelſkaj ſaſtupjerjej jako nahlady druhich ſtatow ſwěźiśtoj, potajkim njeje móžno, so źo pśichi nětcźišćej ſkładnoſći wośjewjenje wo politiźy jendźelskeho knjeźeſtwa wuda.

Wo ſrěcźenju rańſchich ſtatow Simon rjekny, so je ſemrěty franzowſki ſwonkowny minister Barthou w ſańdźenym lěcźu jako pśeni tuto ſrěcźenje namjetował. Němſki kanzler Hitler pak je jaźnje wupraji, so Němſka njeje ſwólniwa, ſrěcźenje rańſchich ſtatow podpjeraś, ſ kótrymž by źo Němſka k podpjeranju ſwojaſa. Wobźeźe Němſka njeje ſwólniwa, ſrěcźenju ſ podpjeranjom pśichiſtupiś, na kótrymž by źo Rusko wobdźěliło. Kanzler Hitler pśichi nětcźišćich wumněnjenjach njeje ſwólniwy, so by źo Litwa do někajkeho ſrěcźenja ſapſchijała.

W Moſkwje je lord Eden ſhonił, so nětcźiſke internazionalne pokeźenje po měnjenju ſowjetſkeho knjeźeſtwa bóle hač ſódy źada, so by źo wo natwar bjeſtrachowego ſyſtema w Europje na falošku Londonſkeho wośjewjenja a w pśicheſjenoſći je ſańdźami Swjatſa ludow dale prózowało. Sſowjetſke knjeźeſtwo je wutběhowało, ſo rańſche ſrěcźenje, kajšeź je źo namjetowało, po jeho myślí k wołamocźenju abo wobſtupjenju jeneho ſtata njewjedźe, ale źo na jenaſki bjeſtrach ſa wſchitkich wobdźělnikow měri, a ma ſa to, so by źo tuto praſchenje ſ wobdźělenjom Němſkeje a Pólſkeje najźěkje rośrjašało.

We Warſchawje je lord Eden ſmyślenje pólſkeho knjeźeſtwa wo tutym praſchenju ſeſnał. Pólſki ſwonkowny minister Beck je jemu prajił, ſo je Pólſka ſwoju rańſchu a wječzornu mjeſu ſměrowała, dokelž je na jenej ſtronje ſ Němſkej a na druhej ſtronje ſ Ruſkej do ſrěcźenja ſtupiła. Pólſka ma ſo praſcheć, hač by někajſi nowy namjet bobre położenje, kiž je źo ſ tutymaj ſrěcźenjomaj wutworiło, połepſchił abo ſhubjeńſchił. Simon tu rjekny, ſo to, schtoź je prajił, delnjemu ſjemej pohlad do powſchikowneho ſadźerjenja tuthch tſjoch knjeźeſtwow do praſchenja ſrěcźenja rańſchich ſtatow poſtiśi. Tuta nałeźnoſć je źo teź w krótkim rozśěrjowanju pśeheruhowała, kotruž je lord Eden ſ Beneſchom w Prašy měł.

Schtož plan ſrjedźno-europſkeho ſrěcźenja nastupa, ſtaj jendźelskaj ſaſtupjerjej w Barlinje ſłyſchałoj, ſo němſke knjeźeſtwo tajke ſrěcźenje ſańdźenje njewotpokasuje. Wono pak njebowidźi, ſo by tajke ſrěcźenje nuſne było a wono je na wulke wobcźežnoſće w tym pokazało, schtož Anſtriſku naležnoſć naſtupa. Němſki kanzler Hitler pak je na to pokazał, ſo je němſke knjeźeſtwo k rozmyślenju ſwólnime, je-li chźeźa druhe knjeźeſtwa ſrjedźno-europſke ſrěcźenje wutworiś. We Warſchawje je ſwonkowny minister Beck lordej Edenej wośjewił, ſo by Pólſka ſrjedźno-europſkemu ſrěcźenju pśicheźelnje ſmyślena była. Pólſka ſebi myśli, ſo by ſrěcźenje, kajšeź je źo namjetowało, ſměrowanje Europy a pśichódźeze bowěrjenje wuſtajkowało. W Prašy je Benesch nadźiju wupraił, ſo by konferenca w Streſy w tutych prózowanjach nowe poſtupy pśichinjeła.

Schtož wośjeńſke poměry na kraju naſtupa, je němſki kanzler Hitler prajił, ſo Němſka 36 diwiſijow trjeba, kiž 550 000 wojakow wſchitkich druźiſ, ſ jenej diwiſiju SS a wośjeńſkeje policije wopſchijeja. Hitler je Simonej prajił, ſo w Němſkej njeje žanych połwośjeńſkich ſwjazkow, Němſka pak źada, ſo bychu wſchitke druźiny brónje wobſtejźałe, kajšeź maju druhe kraje. Kanzler njeje ſwólniwy, ſo twarjenja wěſtych typow wſdaś, dokhoź je druhe kraje tehorunja wobſtejźa; je-li druhe kraje wěźe typy ſpuſchcźa, chże Němſka to teź cźiniś. Schtož wośjeńſku móc na morju naſtupa, Němſka pſchi wěſtych wumněnjenjach ſhromadnu wobſtatk łódźnych tunow ſa ſebje źada, kiž 35 prozentow jendźelſkich łódźnych tunow wucźinjeja. W lětarſtwje Němſka runowahu mjez Jendźelſkej, Franzowſkej a Němſkej źada, wěſo tehdy, ſo ſu ruſke wośjeſke lětarſtwo tak njewuwuje, ſo by nuſne było, tute liczby pśechepruhowaś.

Jeli by ſo powſchitkowne ſrěcźenje wo wobmjeſowanju wobronjenja dozpěło hodźało, by Němſka ſwólniwa była, ſo by ſyſtem trajneho a automatiſkeho dohlada pśichijała, jeli ſo by tajki dohlad na ſamźne waſchnje ſa wſchitke mozy płacił. Srěcźenje wo lětakſtwje, kajšeź ſo w Londonſkim wośjewjenju namjetuje, Němſka pſchihódne wobkładuje. Schtož Swjatſk ludow nastupa, je němſki kanzler na ſwoje wuprajenje w meji 1933 pokaſał, ſo Němſka dźeje w Swjatku ludow ſobu njedźeła, je-li ma wona to wołtaś, schtož Hitler kraj mjeńſcheho prawa mjenowaſche. Wón na pśichładźe pokaſa, ſo je Němſka w podrjadowanym ſtejiſchcźu, hdyž žanych kolonijow njewobſedźi.

Skóńcźnje Simon rjekny, ſo je źo na nahlady druhich ſtatow wobmjeſował, tola ſo njeſmě myślíś, ſo ſu jendźelſke ministrowje we wěſtych dypkach wſchelakeho ménjenja.

Wośjewjenja ſwonkowneho ministra ſu na ſjemje wulki kacźišchcź ſawostajiłe. Sir Austen Chamberlain ſo wopraſcha, hač ſo delnjemu ſjemej do ſkhadźowanja rady Swjatſa ludow w Genfje ſkładnoſć da, ſo by ſtejiſchcźo Jendźelſkeje rospominał. Simon wotmołwi, ſo ſa to mało cźaſa wostanje, dokelž je franzowſke knjeźeſtwo proſyło, ſo by ſo hnydom po konferency w Streſy poźeźenje Genfſkeje rady wotmołko. Simon njemyśli, ſo ſo wěźy hižo na poźeźenju rady Swjatſka ludow dojednaju.

Rozsudźace posedźenje francowskeho knjeźeſtwa

Franzowſke knjeźeſtwo běśche ſo wutoru popołdnju k rośſudźajomu wuradźowanju wo ſměrach ſa konferency w Streſy ſeſchło. S Pariſa ſo powě, ſo je ſo wołeźe wo ſtejiſchcźu jendźelſkeho knjeźeſtwa wuradźowało, wo cźimž je jendźelſki pódłanz wutoru dopołdnja franzowſkemu ſwonkownemu ministrej Lavalej pjecźa rosprawu podał. S jendźelſkich nowin ſnate ſtejiſchcźo jendźelſkeho knjeźeſtwa w franzowſkich nowinach njeje žaneho pśichódneho wothłoka namakało. W Franzowſkeſi ſu ſo hłoſy pśichſporitke, kotrež warnuja, ſo by ſo pśechjara na Jendźelſku cźiwało. Pariźſke nowiny „Temps" maju ſa jara wobmyślomne, ſo ſo jendźelſke nowiny w ſwojich naſtawkach ſkoro jenicźky ſ Barlinſkimi rośrěcźowanjemi ſaběraju.

Macdonald do Streſy wotjěł

Jendźelſka delegacija ſa konferency w Streſy śrjedu dopołdnja w 10 hodźinach pod wjednińſtwom ministerſkeho preſidenta ſ Londona wotjěźe a ſchtwórtk kano we 8 hodź. do Streſy pśichijźe. S Londona ſo hišćeze powě, ſo ſo wośjeſe wocźakuje, ſo Macdonald a ſwonkowny minister Simon po konferency w Streſy do Genfa pojěźetaj, ſo bychtaj ſo na wołeźitym poźeźenju rady Swjatſka ludow wobdźělikoj.

Francowska swoje wójnske łódźstwo wutwarja

Namórniſtwowy dopiſowaŕ Londonſkich nowin „Daily Telegraph" piſa, ſo je ſo franzowſka politika we wójnſkim łódźſtwje ſakładnje pśemeńika. Wyſchſcha namórniſtwowa rada je pjeća rośſudźka, ſo dyrbja pśichódnje wulke bitwiſke łódźe ſ rjapom franzowſkeho namórniſtwa bycź. Tohodła je ſo druhim mozam, kotrež ſo ſa wójnſke łódźſtwo ſajimuja, njeoſſijelnje wośjewiło, ſo ſo Franzowſka na pśichoźo ſ postajenjemi Waſhingtonſkeho ſrěcźenja ſa wulkobitwiſke łódźe wo 1,75 franzowſkich pornjo 5 jendźelſkim, 5 amerikanſkim a 3 japanſkim wulkołódźam njemóže ſpokojiś. Tuto pśemeńenje w franzowſkej politiźy wośnamjenja, ſo franzowſke namórniſtwo wjazy kaž dotal ſwój hłowny ſměr podmórſkim cźołnam a lohkim wójnſkim łódźam njepſchiwobroca, runjež je po wójnje wjele tutych łódźow natwarika. S łódźemi, kotrež ſo twarja abo kotrež je ſejm dowolił, budźe franzowſke wójnſke łódźſtwo po nětcźiſkich planach dwě bitwiſke łódźi wo 35 000 tunow, dwaj bitwiſkaj lkchźakaj wo 26 500 tunow, 3 bitwiſke łódźe wo 23 000 tunow a 3 bitwiſke łódźe wo 22 500 tunow wopſchijecź. S poślednich 6 łódźow dyrbi źo wobnowiś abo pak ſo hišćeze wobnowja. Nimo teho hišćeze 3 ſtarſche 18 000 tunow wulke łódźe Dantonſkeje ſjadownje ſo reſerwje ſteja.

Nowy transporty Italskich wojakow

Poslednje wulke wojeńske wotwjeźenja Florentinskeje **divisije Cavinany** ho w blišćich dnjach ſ Neapla do rańſcheje **Afriki** wotwjeſu. W Neapelſkim pſchiſtawje ſchtyri italſke parniki čakaju, ſ kotrymiž je ho na konzu februara **prěni** wojeńſki transport do rańſcheje Afriki wotwjeſe. **S Roma** ho pondźelu powe, ſo je jedyn tutych parnikow, **„Abazzia“**, pondźelu wjecor na ſwoju druhu jěſdu do Afriki na morjo mujeł. Divisijowy kommando wjeſe ho na tódſi **„Gange“**, kotraž je wutoru wjecor wotjeła.

Krótke politiske powěsće

Seminar ſa SA-wjednikow ho wotewrił. Pondźelu wjecor je wjednik Barlinſko-Braniborſkeje SA-ſkupiny, wyſchich ſkupinowy wjednik ſ Jagow, w auli Barlinſkeje univerſity SA-ſeminar ſa SA-mužow a referentow ſa wukubłanje w ſwětowym nahladze wotewrił.

Wumyſlena powěſcz wo nadpadze na dr. Goebbelſa. Polizija w Gdanſku je ſwobotu žydowſkeho žurnaliſta Joela Canga, kiž je pólſki ſtaćan a Warſchawſki dopiſowar jendźelſkich nowin „Manchester Guardian“, ſajaka, dokelž běſche ho wupokaſako, ſo běſche wón ſyſtematiſny wopačne powěſcze wo Gdanſku roſſchěrjak. Wot njeho wulkadźeſche teſ njewěrna powěſcz, ſo je ho w Gdanſku nadpad na dra. Goebbelſa ſkuſił.

Zyrkwinſke wěrowanje miniſterſkeho preſidenta Goeringa. Němſki radio dźenja ſrjedu popołdnju wot 2 do 2,50 hodź. ſwjatoſcnojenje pſchi wěrowanju miniſterſkeho preſidenta Hermanna Goeringa ſe ſtatnej dźiwadźelnizu Emmy Sonnemannez ſ Barlinſkeje wulkozyrkwje pſchenjeſe.

W **Budyſchinje**, 10. hapreje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Radšo samlutki za płotom sedźeć, hač w njedušnej bjesadźe być. Přiſłowa

— **Wo wjedrje.** Wječera wjecjor we 7 hodź. barometer 741, hygrometer plus 5, najwyſchſcha dnjowa temperatura 11 ſtop. cjopłoty. Dźenja rano we 8-hodź. barometer 743, hygrometer plus 4, najniſcha temperatura w nozy 9 ſtop. cjopłoty po Celſiju. — Syſna niſina ho ſ Atlantiſkeho morja Europje bliži. Po ſpadźu ho jeje jadro na Danſku a połodniſchi Schwedſku měri. Niſina pſchipłuwa cjopły powětr ſ połodniſchich ſtron. To hižo dźenja pſchijomnje ſacjuwamy. Dokelž pak ho ſdobom wyſchina ſe Schpaniſkeje bliži, ho niſina ſ połnej mozu pola naſ njewuſkutkuje. Njebjo je drje ſwjetſcha pomročene, **tola** deſchcz **ſměmy jenoż ſ khmělemi** wocakowacz. Dźenja khowny **hač** niſiny ſ wyſchnym powětrom naſchu kraiinu pſchecjeńje, **jutſje pak** ho ſaſo ſpodobniſche a ſtónczniſche wjedro wocakuje. Deſchcze budźa jenoż hiſchcze ſrědka możne. **Wětry** budźa ſwjetſcha ſ krótkeho wjecora ducz. — **Jutſje ſchwórtk** ſtónczko 5,17 hodź. ſkhadźa a ho 6,47 hodź. khowa. Měſacźk khadźa jutſje topołdnja 10,57 hodź. a khowa ho rano 2,26 hodź.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Cjopłe a ſtónczniſche wjedro ſ malo deſchczom.**

Konfirmatija ſerbskich dźěći Budyſkeje Michałskeje wosady

Njedźelu Judika wotmě ho w Michałſkej zyrkwi konfirmatija ſerbſkich pacjerſkich dźěći Budyſkeje Michałskeje wosady. S radoſcu mójeſche ho ſwjeſcz, ſo běſche zyrkej ſ nutrnymi poſtucharjemi derje wobſadźena. Woltarſ běſche rjenje ſ kwětkami wuppſcheny. Miłoſcziwa duſcha běſche nowe ſwěcźki ſa tutón ważny dźeń darila. Wokolnoſcz woltarja cjinjeſche tak hižo ſwonkownje rjany ſacjiſchcz.

Hdyž běchu ho pacjerſke dźěći wokoło woltarja ſeſadale, japocza ho ſwjatoczinoſcz ſe ſpěwom „Knjeſa, khwal duſcha, **khwal** mózneho cjeſtneho krala“, kotruž pikarjo poſawnikkeho khóra pſchewodźachu. Knjes farař **Kapler** mějeſche krótku narěcz na dźěći a ſtarſchich. Runjeż je liczba pacjerſkich ſerbſkich dźěći mała, mamy ho tola hiſchcze wjeſelicz a Bohu djakowacz, ſo je ho ſwjedła. Narěcz ho wobſamknu ſe ſpěwom „Ja ſym na Twoje mjeno ſchcjeny“.

W ſwojim předowanju mějeſche knjes farař khutne a hnujace ſłowa ho porjahowaze na dźeń konfirmacije. Rěcjeſche tak prawje ſ wutrobu k wutrobam wſchěch pſchiſpołuchacjarjow. Kóždy ma ſwjatu winowatoſcz, hajicz a cjeſcjicz to ſwoje, pſchetoż macjerna rěcz njeje jenoż něchto ſwonkowneho, ale wona pſchiňdże wot Boha, wona je kóždemu wot Boha data. Zyle cjłowjeſke ſiwjenje pſchiňdże wot Boha. Macjerna rěcz je nam potajkim pſchinarodzena. Runje w dźenſnišchim cjaſu, hdźež ho hižo wot wſchěch ſtron na ſdźerjenje ſtrowego cjěła a duſche hlada, ma kóždy jednotliwy na to kedźbowacz, ſo to ſwoje ſtrowe a cjiſte ſdźerjeł. To płacji wobježe teſ wo ſdźerjenju ľudnoſcje. Hdyž dźenja naſche dźěći ſwój ſchcjeńſki klub wobnowja, maja yſchi tom teſ tu wobjehnu winowatoſcz, nimo Boha, ho na prěnim měſtnje ſwojim ſtarſchim a knótram djakowacz a jenje njeſabyez, kak wjele prózy a ſtaroſcje ſu ſtarſchi ſa nich nałožowali, prjedy hač ſu tak beſkoło wotroſłe. Odnjeſ něſto do ſiwjenja ſtupja, maja hłownu ſepjeru we wſchěch ſyntowanjach a tyſchnoſcjach pola Boha a njebjeſkeho Wótza pytacz, kotruž jich jenje njewopuſchcjeſ. Swět wotſtanje ſiwjet a w nuſy też najſkerſchi pſchcjeljo cjłowjeka wopuſchcza.

Pſchi tajſich khutnych napominanjach ho tak něktora ſyſła na wóczku pſchipoſłuchariow ſyboleſche.

Po ſpěnje „Jeſu, prjedy dźi“, kotruž dźěći ſame ſpěwachu, wopjetowachu wone ſwoje wěrowuznaczje, kotrež potom na praſchenje duchownego ſ jaſnym „haj“ wobkruczowachu. Na to buchu ſwjatoczinje do pſchcjeſcjijanſkeje zyrkwje pſchijate a ſtupichu tak do kruha doroſcenych. Mjena dźěći běchu tele: Scheſcjik ſ Jenkez, Soka ſ Brěſowa, Hübner ſe Sſkoneje Borſchcze, Nali ſ Wulkeho Wjelkowa, dale Kloſe ſ Delnjeje Khimy a Kralez ſ Khelna jako hołzy. Scjěhowſkeje kraſnje pſchednjejena pěſeń, kotruž ſpěwaſchtej dźowjy knjeſa farara Kaplerja w ſopran- a alt-hłoſu, zuniſe pſchewodźanej na pſchcjełach. Skutkowaſche to wulkotnje a wubjernje na pſchipoſłuchariow. Pěſeń pokhada wot nana knjeſa farara, kotryż je pſched 72 létami na ſamſnym měſtnje tudy konfirměrowany.

Potom ſtupi knjes farař **Tiſcher** na woltař a poczeja hiſchcze krótke ſłowa konfirměrowanym a bari tódſemu rjanu Lutherowu knihu ſ porucjenjom, ſo bychu ju też pilnje cjitałe.

Se ſpěwom „Njech Bohu dźakuje“ wobſamknu ho tutón ważny dźeń ſa naſchu młodźinu w Michałſkej zyrkwi.

300 létny ſwjedźeń w Budyſinje

Sſwjatoczinoſcze ſa Budyſchin we wobłuku **„Swjedźenja Hornjeje Łužicy“** pſchi wotwjeczenju 300létneho pſchiſłuſchenja Hornjeje Łužicy k Saſkej wot 26. hacź do 30. meje ſu ho tak bałoko pſchihotowałe, ſo je powſchitkowny ſwjedźeńſki porjad wěſty. Njedźelu 26. meje ho po rańſchich konzertach pſchany **wjeſny a draſtowy ſwjedźeń** wotkewri, kiž ho wſchitke ſwjedźeńſke dny wotměje. Na jewiſchczu pſched Pětrowſkej zyrkwju budźa ho Lanſa Sachſowe hry hracź. Na Sſerbſkim kerchowje ho wſchednje hry pod holym njebjom pſchedſtajeja. Pſched Bohatymi worotami a na Hlownym torhoſchczu budźa ſtare měſchczańſke ſtraże ſtražowacź. Prěni ſwjedźeńſki dźeń ſo ſ domiſniſkimi hrami na wſchelakich ſalach ſkónczi; tute hry ho pſches ſyły tydźeń jako Hornjołužiſke domiſniſke a hudźbne wjeczory wotměrjaju.

Pondźelu budźe kwětkowy ſwjedźeń dźěći. Wutoru ho ſporniſe ſmuczowanja pſchedwidźeju. W ſrjedźiſchczu ſwjatoczinoſczom ſteji ſrjedu wulki ječharſki a jězdny turnér a wulke wjeczorne pitkanje pſchi ſwjedźeńſkim wołkwěſtenju města. 30. meje ſměje ho wulke ſekkanje politiſkich wotdźelenjow a draſtowych cjaſ wobſadźerjow Hornjeje a Delnjeje Łužicy. Sſwjedźeńſki tydźeń ho ſ wobſwětlenjom města a wohnjoſtrojom ſkónczi. Na tutym dnju ho w měſchczańſkim muſeju wuſtajeńſa „ſtarołužiſkeho wumělſtwa“ wotewri, na kotrejž budźa prěni krócź ſnamjenite wumělſtwowe dźěła zyleje Hornjeje Łužicy ſ cjaſa 1200 hacź 1800 ſjednoczene.

*

— **Rozprawa polizije.** Wutoru wokoło pſchipołdnja polizija do jeneho ſadnjeho twarjenja na Horncžeſkej haſy ſawołachu, hdźež běſche wó ſtwje woheń naſtał. Wobydlerjo domu běchu ho wohnja dohladali a jón ſhaſchili, tak derje kaž běſche mózno. Mějiczeł wobydlenja běſche bjes wědomja we wobydlenju leżał a mějeſche wobě ruzy roſtrěſanej. Pomocznikowi wobydlerjo domu běchu ſranjeneho ſe ſakurjeneho wobydlenja wunjeſli. Dobrowólna ſanitetna kolonna, kotruż běchu ſawołali, je ſranjeneho do khorownje dowjeſła. Wohnjowa wobora njetrjebjeſche wjazy ſapſchimnycz. **Kak** je woheń naſtał, ho hiſchcze pſchepytuje. Tola **pak** ma ho ſa wěſte, ſo je mějiczeł wobydlenja woheń ſam ſałoſił. Po mandźelſkej ſwadźe je wón ſudobje, meble atd. roſbił. Roſbite wězy běchu ſ petrolejom połate. Wón je ho wječje pſchi roſbiwanju wězow na **rukomaj** ſrěkał.

S **Delnjeje Kiny.** (Stawniſke powěſcze ſa měrz.) Narodźili ſu ho: Ernſtej Hermannej Bjenſchej, burej w Jenkezach, dźowka. — Matſej Alfredej Menzelej, ſamkarjej we Wurizach, dźowka — Khorli Alfredej Fechnerej, młynſkej w Bórku, dźowka. — Ernſtej Walterej Nowakej, pohoncjej w Hněwſecach, dźowka. — Semrjeli ſu: Hana Marja Hillmannowa rodź. Grünlerez, dźěłarſkeża w Hněwſecach, 45 lět. — Jan Muka, dośtawaſ renty w Delnjej Kinje, 69 lět. — Marja Madlena Kelinez, dośtawaſka renty w Delnjej Kinje, 81 l. — Mandźelſtwo pſchipowědźenju: Khorla Robert Blaſer, ſamkaŕ w Jenkezach, ſ Hańju Hilſbjetu Nyczez, ſchwalcźu w Jenkezach. — Kurt Helmut Klubach, kamjenjeſadźeſ w Budyſchinje, ſ Marju Friedu Stolinez, ſchwalcźu we Wurizach. — Khorla Ernſt Kramaŕ we Wulkich Debſezach, ſ Marju Auguſtu ſwob. Schorſchowej rodź. Nowakez, burowku w Jenkezach. — Swěrowani: Alekſander Bodo Marczinkł, wojnaŕ, w tu khwilu pola dźiwowje ſłužby w Budyſchinje, ſ Martu Marianu Kreſchkez, domjaſej dźowku we Wurizach. — Jan Gerhard Gröllich, ſtaŕ w Oberherwigsdorfu, ſ Jadwigu Margarethu Kaſperez, domjaſej dźowku w Bórku. — Gerhard Erich Zettwitz, bliďaŕ w Jenkezach, ſ Lisbetu Friedu Hohlfeldez, hoſpodaſkej pomocznizu w Delnjej Kinje. — Reinhard Pawoł Model, ſtaŕ w Niedercunnersdorfu, ſ Ilſu Gertrudu Kalichez, domjaſej dźowku w Delnjej Kinje.

Ze Serbow

— **Wo wjedrje.** Wječera wjecjor we 7 hodź. barometer 741, hygrometer plus 5, najwyſchſcha dnjowa temperatura 11 ſtop. cjopłoty. Dźenja rano we 8-hodź. barometer 743, hygrometer plus 4, najniſcha temperatura w nozy 9 ſtop. cjopłoty po Celſiju. — Syſna niſina ho ſ Atlantiſkeho morja Europje bliži. Po ſpadźu ho jeje jadro na Danſku a połodniſchi Schwedſku měri. Niſina pſchipłuwa cjopły powětr ſ połodniſchich ſtron. To hižo dźenja pſchijomnje ſacjuwamy. Dokelž pak ho ſdobom wyſchina ſe Schpaniſkeje bliži, ho niſina ſ połnej mozu pola naſ njewuſkutkuje. Njebjo je drje ſwjetſcha pomročene, **tola** deſchcz **ſměmy jenoż ſ khmělemi** wocakowacz. Dźenja khowny **hač** niſiny ſ wyſchnym powětrom naſchu kraiinu pſchecjeńje, **jutſje pak** ho ſaſo ſpodobniſche a ſtónczniſche wjedro wocakuje. Deſchcze budźa jenoż hiſchcze ſrědka możne. **Wětry** budźa ſwjetſcha ſ krótkeho wjecora ducz. — **Jutſje ſchwórtk** ſtónczko 5,17 hodź. ſkhadźa a ho 6,47 hodź. khowa. Měſacźk khadźa jutſje topołdnja 10,57 hodź. a khowa ho rano 2,26 hodź.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Cjopłe a ſtónczniſche wjedro ſ malo deſchczom.**

Swobodni

Prěnjotne powědańčko wot Ilſana.

29] (Pokračowanje.)

Tu a tam pak přinjese wójna też ſpomoženje. Jendźelčenjo dobuchu němſku koloniju w Africy, a Eduard přińdże do jendźelſkeho zajeća. Salim wosta při baronje a ſtaraše ſo wo to, zo tutón do khorownje přińdże. Tu zezna ſo Salim bórzy z młodym, jara wušiknym ameriſkim lěkarjom, kiž hižo někotre lěta w Africy ſkutkowaše a tak krajne wobſtejnoſce znaješe. Salim wobknježeše derje jendźelſku rěč a tak bě jemu móžno, ſo z lěkarjom huſćišo rozrěčować. Hdyž bě ſo Salim wo lěkarjowym ſprawnym zmyſlenju přeſwědčił, doweri ſo jemu z knižku, kiž bě Eduard ſpiſał a Salimej přepodał. Z wulkim ſpodobanjom čitaše Eduardowe zapiſki, kiž běchu w jendźelskej rěči zapiſane. Hdyž bě lěkař knižku přečitał a zapiſki jako jara wědomoſtne dobre pokhwalił, přepoda jemu Salim, kaž bě to baron w ſwojim času poručił, někotre měſki ze ſušenymi rostlinami, z kotrychž bě kóždu wosebiće woznamjenjena. Lěkař přihotowa nětko z tutych zelow na wopiſane waſnje jědy a pospyta jich ſkutkowanje na wulkich myſach. Jědy ſkutkowachu woprawdźe, kaž bě Eduard zapiſał. Tute pospyty pak wužadachu ſebi nješto měſacow časa.

Khory baron hinješe dale bóle a bě ſmjerći blizko. Pomjatk na prjedawše časy a ſkutki bě hižo dospołnje zhubił. Bě najwjetši čas, zo jemu lěkař poſkići napřećiwny jěd. Dokelž bě khory jara zeſłabjeny, traješe dołho, hač ſo jemu trošku połepši. Ale hišće njeſpóznawaše nikoho, ani ſwojeho ſwěrneho ſłužownika Salima, ani přećela misijonara, kiž jeho druhdy wopyta, — bě dźěn w ſamſnym łehwje zajaty. — Bě bjeze wſeho zajima za wſitko, ſtož ſo wokoło njeho ſtawaše, ſamo za jěſć a pić. — Lěta běžachu, žałoſtny čas.

Wójna bě ſo pominyła, přiměr bě wobzamknjeny, wojacy wróćachu ſo domoj. Eduardowej bratraj ſo wjacy njewróćištaj. Četa doſta wopismje, zo ſtaj jako rjekaj w poſledních bitwach 1918 za wótčinu padłoj. Hańża bě w hrodźe přebytk za lohko ranjenych zarjadowała. Nadobo pak ſkhoričnu někotrí na zahorjenje płucow. Kowař bě ſo z wojakami ſpřećelił, a tuž ſo też nětko w khorošći za nich horliwje ſtaraše. Tu zhrabny też jeho ſamſna khorošć a zniči jeho hobrſke mocy za někotre dny. To bě přećeńka rana Hańži. Njeſeše drje zmužiće tón križ, ale bě jej tak ćežki, zo też jeje žiwjenje ſtoješe na hrački. W naléću, hdyž w Parizu wo měr jednachu, přewiſnychu młódne mocy młodoſće khorošć, zo Hańża zaſo zakće kaž k nowemu žiwjenju zbudźena kwětka.

Też Jan ſo wróći ze zajeća a bě ćežko rjec, štó bě wjeſeli hač wón abo Hanka. Poł štwórta lěta bě jako jaty w młynje dźěłał a poſlednje léto wulki młyn ſam wjedł, dokelž bě wobſedźer we wójnje padnył. Wudowa wažeše ſebi Jana jara a by ſebi jeho najradšo přeco zdźeržała. Bě hišće młoda, rjana a jara bohata. Jan móžeše ſo tohodła derje woženić. Tola won njehladaše na zwonkownoſć, ale na ſwěrnu wutrobu, kiž biješe jemu w ſerbſkej dominje, byrnjeż tu też wobſtojnoſće khuduške byłe.

Tak ſtupi nětko jako derje wuwučeny młynk před młyńka a namłe tak dobru a běłu pšeńčnu muku, kajkejež ſtary młynk hišće widźał njebě. Młynk rjekny: „Jano, ty ſy nade mnu! Hancynaj bratraj padnyſtaj we wójnje a najmłódši wo młyńſtwo njerodźi, je ſo k ſtudijam wobroćił, tuž dostanješ Hanku z młynom. Mój z maćerju pak chcemoj po ćežkich wójnſkich lětach ſebi wotpočnyć a ſo wjeſelić, hdyž wohladamoj waju zbožowneju. To njech wamaj da Bóh luby Knjez!“

Ze ſyłzojtymaj wóčkomaj poda Jan ſo dźakujcy młyńkej ruku, ſłowom njemóžeše prajić, tak ſo jemu w šiji haćeše.

Wučinichu ſebi, zo kwas docyła ſćicha wotbudu. W mnohich domach žarowachu wo padłych lubych, a wosebje bě Hańża ćežko potrjechena. To pak bě Hańcyna wulka žadoſć, zo by jeje najluběa přećelnica při jeje wěrowanju přitomna była a też při hoſćinje ju počeſćiła. A tak ſo wotmě kwas bjez kóždeho hołka a tołka, bjez hercow a reji, štož ſebi Hanka prjedy ženje ani myſliła ani za możne měła njeby. Jenoż najbliżši ſwójbni zeńdźechu ſo k jednorej hoſćinje a na hodźinku też Hańża, kiž też při ſwojich wulkich dušinych bolosćach z cyleje wutroby Hancy jeje wulke zbožo z wutrobu přeješe.

Jedneho ranja po dołhim ſparje wotuči Eduard a žadaše ſebi jěſć a pić, kotreż dostawši jemu jara derje zeſłodźa. Jeho hač dotal błukej wóčcy běštej prěni raz zaſo jaſnej, liczy trošku načeřwjeń a hubje nic tajkej módrej kaž dotal, ale błědej. Hdyž lěkař jeho wopyta a přemjenjenje wuhlada, ſo wulcy zawjeſeli. Bórzy pak baron zaſo wusny a ſpaše dźeń a nóc. Zaſo wotučiwši wopraša ſo: „Hdźe ſym? Što je ſo mnu ſtało?“

Hdyž Salim tute přenje ſłowa zaſłyša, ſkoči z wjeſołoſću tak wyſoka, hač to zamó, prajicy: „Salim ſo jara raduje, zo je baron zaſo ſtrowy. Nětko móžemoj zaſo hić na hońtwu. Jendźelčenjo ſu namaj wzali trělby, ale kupimoj ſej nowe.“

„A čehodła wzali?“

„Dokelž bě wójna a we wójnje wſitko bjeru.“

„Wójna, a ja wojak njejsym był we wójnje. To tola njeje móžno! Čehodła mi njejsy prajił, zo je wójna. Kajki sy hubjeny ſłužownik! Kak rěkaš?“

„Salim rěkam. Njewě to baron?“

„Salim, Salim? Kajki Salim?“

„Salim, ſłužowk. misijonarowy a nětko twój.“

„Misijonarowy? misijonaŕ, mój přećel. Hdźe je?“

(Pokrać. sćěhuje.)

S **Bukez.** (Shromadźizna wójnskich woporow.) Njedźelu popołdnju je ho w „Stangez hoscenzu“ shromadźizna NS. wójnskich woporow Bukezanskeje městneje skupiny wotmeła. Psched9yda městneje skupiny Bonk zu wotewrił a pschitomnych, kotrychž bě ho wjele sescheło, wutrobnje powita. Na to ho podkrejeschi sdźelenka wosebje, kotraž wukubłanjsku pomoz za dźeći zawostajenych nastupa. Se sdźelenku Lubijskeho wokrjesa ho wosebje, so je ho w Lubijskim wokrjesu Hugo Seiler w Neugersdorfu jako wodźer noweho wokrjesoweho hamta postajił. Wo spočatku a konzu zobustawiwa w Nastaranju wójnskich woporow ho rosjasnjenje poda. S tehoh bě spóznaty, so pschedsyda městneje skupiny njemóže tole zastupjeństwo wjazy dokonjeć, ale so móže to w pschichodze jenoż podkrejć cźinicz. Namjety oprija po taskim pschichodnje po puczu instanzow hicz, po taskim pisches pschedsydu městneje skupiny atd. Budźi podkrejeno je ho wot 1. haprleje k Drjezdźanskemu podkrejenej pschisamknuty. Wjednistwo za powjetschenu podkrejeń ma towarschi krajny inspekteur Hanka. Sozialne nadawki pak tež dale stronar Grosch a jeho towarschojo w podkrejenym zarjadnistwje w Budyschinje wobstaraju. Jenoż organisaskim naležnosce ho w Drjezdźanach wobdźełaju. Haczrunje je ho pschedsyda Bukez. Cźeje městneje skupiny Bonk do Budyschina pschesydlił, wón Bukezanjku skupinu dale wodźi. Na konzu ho wosjewi, so Mikanowa w Bukezach skupinowu knihowinju zarjaduje.

Se **Zarkow.** So by ho njesaskluzerjam dźeło saradźiło, je ho pucź mjes Zarkami a Hornimi Kotezami sdźełała wobnowił. Kamjenje, kotrež běchu ho w symne na Wuśmužowej horje nałamałe, zu potom njesaskluzerjo rozklepali. S tym zu někotři dźełaczerjo někotre njedźele dźeło a saskužbu namakali.

S **Lubija.** Sa žadźenje žadowych schtomow w Lubijskim podkrejenu ho hischcze pschipomoz posćeći. Snajmjenscha pak dyrbi ho 20 wysokich abo połwysokich schtomow wohadźeć. Namjety maju ho hnydom Lubijskemu wokrjesnemu burstwu połožeć.

S **Pokpizy.** Sosobuschtawka zhromadźizna Pokpiczansko-Kisliczanskeje dobrowólneje wohnjowoje wobory z pschisamknjenjom towaríschneho wjeczora, na kotryž běchu ho tež mandźelske wobornikow pschepruzyle, je ho sandźenu zobotu we wjesnym hoscenzu wotmeła. Schromadźenych powitawschi heftman wohnjowoje wobory Krawczik, zwoje wjesele nad tym wupraji, so je do wobory nowy duch sarjadnyk, kotryž je ho z tym pokasował, so zu ho zobustawy pschi wschěch poćahnych zwiczowanjach skoro wschitzy wobdźelili. Namjetny heftman H. Lukasch wo sjedzu heftmanow w Pózkowach rosprawjesche. Wjesnjanosta Khežnik w mjenje krajneho zwjasta heftmanej cźesnje znamjo sa 25letnu służbu k wutrobnju pschitknu a jemu k tomu złuschczu licźinu se zbożopschecźemi pschepoda. Sdobom jeho z Andomnym skutkowanjom sa wopalneho mischtra se pschepodaczom naramkow pomjenowa. Namjetny heftman H. Lukasch we woborinym mjenje nowemu wopalnemu mischtrej cźestnu zekeru pschepoda, kotruž běchu towaríschojo wuskazili. Wopalny mischtr Krawczik zo sa wjele cźesćow dźakowasche, kotrež běchu jo jemu dostałe. Wón towaríschom namolwjesche, so bychu dale woborje zwércu złużili w smyśle: „Jedyn za wschitkich a wschitzy za jeneho!“ Wjeczor ho z wjeselym kuskom woborinych herzow a z někotrymi pschednoschkami towaríschow wupjelni. Mandźelske towaríschow ho z khojesom pomnuchami pohoscźichu.

S **Nieswaczidła.** We wobšahu tudomneje městneje skupiny je ho wjednikowa wola, so by nichtó khłeba njetradał a symu njemrěł, w sandźenej symje z wuspěchom pschewjedła. To sćěhowaze liczby dopokazuju. Wschitke hromadźe bě 231 zwóibow z hromadźe 671 wozobami podpjery potrěbnych. Rosdźělko je ho: 18 zentnarjow muki, 11 zentnarjow warjenjow, 9 zentnarjow zokora, złoto 8 zentnarjow miasa, pot zentnaria kołbasy, 138 zentnarjow běrnow, 694 pokrutow khłeba, 142 jesow, 784 pschipokakankow žiwnosce po 1 hriwnje a 206 pakcikow łubosce; palidła bě 994 zentnarjow wuhla a 13 metrow drjewa. Też rosdźělenje draišny bě spokojaze. Wudało je ho 109 kruchow draišny, 51 kruchow schatow, 9 mantlow. 30 porow cźriiow. S puntowej zběrku je ho nawdało: 273 puntow muki, 249 puntow warjenjow a 55 puntow zokora. Mnoźn ho z pjenjesami wukupichu a tak ho město puntow 181.58 hriwnow nasběra. Na dnju narodnese solidarnosce je ho 231,43 hriwnow wopromało. Druhe zběrki su 85,79 hriwnow podałe. Tak je je ho we wobšahu městneje skuviny samej 2222,15 hriwnow swiedło. Wschitzy NSV zobustawowe a dobromólne wotcźahi wot mídy njejsu w tejle symnje sazcźitane. Wschitkim wjesełnym darićelam a zobudźełacerjam wutrobny dźak! Dosełi nak njeje wěz nazlonalozialissma, ho z dozwólnym wuspěchom znekotićz, ho na tutym městnie napomina: Wichcźelsko! Staisce wschitzy, też finanzne, někto wjesełi do skuzby NSV! Nusne je, so skutk natwara dale rosce. Wschitkuzcze do NSV!

Ze **Sunowa.** Přez njedźelu njeznaći njedočinkojo zarjadnistwo nuzoweho dźěła tu w klóšterskich knjezich hatach wobkradnychu. Syzny k durjam připewšanjeny zamk rozpačichu a z baraki wotnjesechu wšelaki pisański material a druhe drobne wěcy. Dokelž je tu pisarnja (büro) zarjadowana, wočakowachu paduši zawěsce něšto wjacy. Škoda wězo njeje wulka, tola je to njekniczomnosć, kotraž měła so wuslědźić a kruce pokhłostać. Po zdaću su to njedorosceni byli a tajkim by sylna měra njepaleneho popjela jara wuzitna była, dokelž z tajkich młoduskich pakostnikow wuwija so pozdźiši złóstnicy, a tuž ma so w prawym času zakročić.

S **Jitra.** K wulkemu wjeselu wobydlerjow je wutoru tuno wrěni bacźon do Jitra pschiletcźał a ho na hnězdo na Zunej bróżni puschcził. Nadźijeja ho, so ho k njemu bórzy bacźonica pschidruži. Do Debrić su ho bacźony hižo zobotu wrócźile. — Póndźelu popołdnju ho nad tudomnymi stronami nałětnje njewjedro z wětrojtym deschćom a krupicźkami rospuschcźi.

S **Klětneho.** Prěni hascheństi cźah Klětnjanskeje dobrowólneje wohnjowoje wobory je na léto 1935 porjad swiczowanjow postajił: Prěnje swiczowanje bźesche sandźenu njedźelu, poślednje swiczowanje budźe 22. oktobra. Swiczowanja su stajnje njedźelu tuno do Božich złužbow. — Mandźelstwo staj pschipowědźi kotej żelesnitki assistent na wotp. August Nowotny z Jamneho z wjednizu filialki Bertu Jadwigu Elsu Richterez w Shorjelzu. — Turnatska rada tudomneho muzskeho turnarskeho towarstwa je zobotu w Lorzez hoscenzu shromadźiznu wotmeła, w kotrejž je ho wo wokrjesnym turnarskim zwjedźenju w julisu a wo 25letnym sakoženskim zwjedźenju tudomneho towarstwa jednało.

Žanych přiběrkow wjacy za cyrkwje w Badenskej

S 31. měrzom 1935 je badenski sakoń wo pschiběrkach badenskeho stata za evangelsku, katolsku a starokatolsku zyrkej pschestał płaćicź.

S tym su stajne pschiběrki za mšdu duchownych tuteh tśoch zyrkwjow, kotrejž so jako dobrowólne płacenje stata wobhladowachu, pschestałe. Psched 1ětom 1924 stajne pschiběrki za katolsku zyrkej lětnje 350 000 hriwnow, za evangelsku 300 000 a za starokatolsku 24 000 hriwnow wuczinjachu. Wone běchu ho potom w lěcze 1924 za katolsku zyrkej lětnje na 1 050 000 hr., za evangelsku na 900 000 hr. a na 24 000 za starokatolsku zyrkej powjetschile. Se sakonjom 3. haprleje 1930 bě badenski ljejm wobsamknuł, so maja stajne pschiběrki za mšdu duchownych 31. měrza 1935 pschestaćz.

Na kajke waschnje zyrkwje tutón wupad wurunaju, njeje hischcze znate.

Přilopk

Wuješdźowanski wós do pschihladowarjow sajeć.

(Hacź dotal 5 źmjertnych woporow.)

Wuješdźowanje automobilow pola Chateau Thierry (w Franzowskej) je ho je žałostnym njesbožom nahle stónczilo. Jedyn wós ho dla pschestrylneho spinanja krótkop sched wottryknjenym tónzom do wjerhanja da a do hustese cźrjódy pschihladowarjow sajedze. Dwě wobožde ho hnydom morischtej, schesći ho cźełko srani. S cźełkostranjenzah zu mjes tym tśi wumrěli, tak so je njesbožo pjeć źmjertnych woporow zadało. S dalschimi źmjertnymi woporami dyrbi ho licźiź. Pódła toho je ho 27 pschihladowarjow łóžo staniło. Automobilowy wjednik je njesranjeny wostał.

Molef

Wesche nasyma. Pośledne sezołtnjene kopjeschka sejhrawachu we powětrje. Symne deschcze schwikachu, jako dźech po wulizy maleho městaczka. Pschemokana bě moja drasta, tuž njepytach dołho sa někajkim wobsednym hotelom, ale sastupich do najblischeje korczmicźki. Jako sastupich, sedźachu tam tśi ho kuloźtym blidom pschi schkleńzu piwa. Jich mjeswocza běchu zyle podobne nasymstemu wjedru wonka, a korczmaŕ tiž też nimale spizy pschi schenkwazu stejesche, pomhasche jim pschi tym.

Njesłarajo ho dale wo zwoju wokolnosć słakach sebi zwoje piwo a schowach so sa wulkimi kopjenami wulkomeschćańskeje nowiny...

Wěch nimale zwój karancź dopił, tu wocźinichu zo durje a mały brodaty muzik sastupi z mnohimi palcźikami do korczmy. Jako njeby wo to wschitko rodźił, cźišny wězy do rózta jitwy, powěźny zwój pschemokany płaschcź na wěschak, wša sebi kłobuk z hłowy, wottschahny jón, so deschczowe kapki jeno tak po dach rejwachu. —

Sso sa blido zydnywschi, skasa zebi z krutym hłosom wjacźinu a woprascha ho sa nózłehom...

Korczmaŕ wschak stajnje rady dopjelnja wsche pschecźa zwojeho hósća. Dopich zwoje piwo a potom zo wotšałich. Jako najsitra tam sazy pschihódźech, bźeše tam zuły pschezo hischcze. Nětko jeho bóle wobkedźbowach a dopóznach, so to njebě jazyk tak wschednu cźłowjek, kaž zebi to najprjedy myślach. Wloźny jemu hižo schedźiwjacu a to zwědźesche wo pschimérjenej starobje. Lěbma pak běch jeho počzał wobkedźbowaćz, stany hósćz a pschiwoła korczmarjej, so ma pschipitzaćz dźenzniczku worczisnu na slicźbowanku. Potom zuły dźěsche. Ke wjeczeri tam sazy bě, klasa por cźopkych kołbaskow z mnohimi pschidawkami. Tehdyże a pźesche, wschitko pak sazy da pschipitzaćz na tasku. Takle to dźěsche někotre dny.

Korczmaŕ počza bycź njeścerpny. Ras pschi wjeczeri wosjewi zwojemu hósćej, so njemóże jemu dźeń poźczowaćz; ma winowu sliczbowanku sapłaćicź a by jeho prosył, so by sapłaćił zwoju worczisnu.

„Haj, to chzu“, rjekny zuły, „nimam pak dźenza ani zwětkeho pjenjeza pschi zebi“. Schto zebi potajkim korczmaŕ chzysche. Mjes tym běsche ho sazy dźeń minył. Zuły pschińdże hakle posdże wjeczor domoj. Staini hósćo — luczi samoźicźi měschćenjo — tam hižo běchu, pschi schidle par zedźeschе młody blédy pianist. Stwa bě napjelnjena z koltsym kurom drohich zigarow. Jako njeby niczo dale bylo, powjeczerja hósćz a dźesche potom na wokomit do zwojeje sitwy. Bórzy pak pschińdże sazy dźerzo pod paźu wjetschu wěz do papjery sawalenu. Korczmarjowa njeczerpnosćz roscźeschе. Stupi někto psched hósćza praja: „Na schto budże ſ placzenjom?“ Zuły jemu srofumi „Haj, ale pjenjes hischcze zanych nimam! Eswój schet dóstanu hakle sa někotre dny wuplaczeny. Srofumju pak, so njemóżecze ke schkodze pschińcź a Wy pjenjesy trjebacze. Tuž zkyschcze! Ssym molef a mam tu wobras a zym ſwólniwo, jón Mam zako zarunanje dacź. — Mój doth pola Waß wuczini dwazecźi hriwnow a něschto pjenjezkow, wobras pak je snajmjetscha pjecź krócź wjazy hódny. Snadź ho Wam poradźi, jón mjes Waschimi hościemi wolbnecź!“

„Mé“, sawoła korczmaŕ, „ſ toho njemóże niczo bycź!“

„Najpyrjedy wohladacź a potom pożudźowacź“, wotmołwi molef. Khětře wuczahny wobras je sawaleneje papjery a staji jón na stółz. Korczmaŕ pak pschi zwojim wośta. „Mé, to njeźdże! Wobras město pjenjes? Nihdy ho to njestanje!“ Korczmaŕ pohlada molerjej krucze do wocźow praso: „Bě hižo ras tajki hadła tu, tiž mi podobne pośtźicźenje cźinjesche. To pak tola njeźdże, hdże dha bych to wostaŕ? To bych mohł bórzy wobrasy město piwa pschedawacź. — Né! — A potom: Wumětśiwo je wumětśiwo, a tole tu? — Kał!“

Nětko pschistupichu tej druzy hósćo. Wschitzy wobeżbni knjeza a też błédušchi pianista pschińdże. Wschitzy pak mějachu też něschto wuskazacź na wobrasu, njechasche ho zanemu tak prawje lubicź. Jedyn z nich to, druhi sazo druhe měcź pschemenjenje. To pak njemóżeschе molef dowolicź a tuž ho wschitzy sazo zydnychu. Jenoż pianist wosta stejo a jako wobkuslany hladasche na wobras. Molef chzyschе jón runje sazo wotnjesćź, jako pytny młodeho pinanistu.

„Lubi ho Wam?“ wopraschа ho molef. Pianist kiwny.

„Nó dha kupcze, njebudźecze ho kacź!“

„Nady“, rjekny młody cźłowjek, „ale“ — widźomnje ſam ze zobu wojowasche — „mam jenoż pjatnacze hriwnow nalutowanych pjenjes!“

Molef pohlada pianistej da wocźow a spósna, so bě też wón wumětśa a rjekny: „Na potom też mojedla sa pjatnacze hriwnow.“

Pinanist wucźeże jeniczkich pjatnacze hriwnow a wjesele staji wobras psched zobu na ſchidźko. Ludźo pak ho změjachu jeho lobkomyślnosći. Pianist pak zebi

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Duěman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolef a za nawdźatki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Wobrazy podawa Fodoraska wobrazowa służba.

General Ludendorff w durjach zwojeho domu.

Wón wotpółkanzlerstwo SA-wjednikow powita, kotrež k jeho narodninam zwožo pscheiachu.

myślesche: Jeli niczo druhe, hym kola snajmjeńscha khudemu towaršchej ſ nuſy wupomhać."

Moleć ſapkaćaſ ſwoju worcźinu a woteńdźe. Swotkel je dostał ſbyłk pjenjes, njewědźeſche nichtó. Nětołſi wſchak měnjachu, ſo je był pſchekłapnj a je jenoż chcył ſwój wobras wotbnjć.

Pozdźe wjeczor hamžneho dnja ſaſtupi bohaty nakładnik do korčmy. Pſchi durjach ſwój pſchedeſchčnik wołſtajiwſchi dohlada ſo hnydom na wobras. Wosta khwilku pſchi nim ſtejo. Rjanoſć wobraſa hó jeho wuputała. To njepytny drje nichtó, ale pianiſt to pytny. Po dorěčenju wo ſtawiſnje wobraſa ſadźi nakładnik pinaništer ſa njón ſto hriwnow, to pak wón ſkrótka wotpokaſa a jako pjecź ſtow połſkich, ſo jenoż zmjeſkotaſche, jako tyſaz połſkich, ſcźahny ſ ramjenjomaj a hakle hdyž dwaj tyſaz połſkich, mjenjeſche, ſo je to ſnajmjeńſcha nětkaſ roſomny ſakład ſa jednanje wo kupjenju wobraſa. Pianiſt derje wědźeſche, ſchto je wobras winoſty a nic mjenje też naſhonity nakładnik. Korčmaŕ je ſo wěſce helſzy mjerſał, ſo njeje wobras ſa nětkaſich dwaczyći hriwnow kupił. Budźe drje druhi króć mudriſchi!

Wusudźenja

§ Lohkomyſlnje běſche jednaſ Alfred Richard Weſer ſ Drježdźan, jako na naſymnym hermanku w Budyſchinje na „Tślenku" łód pſchedawaſche. Kóždemu běſche 5 hriwnow łubił, kiž by kuſ łodu tak dołho w ſwojej ruzy dźerżał, dońdź njeby do 20 licził. Hoſpodaŕſki pomocnik Paul Knjeſchk ſ Delnjeho Wunjoma pak łód pſchedpjaty czaſ w lěwej ruzy dźerżeſche a hiſchcźe dlěje, dokelž ſe Weſer njeſk, ſo Knjeſchk njeje prawje licził. 5 hriwnow pak Knjeſchk njedoſta. Nimo toho ſo ſa nětkaſi czaſ w jeho lěwej błónì pluſkerje wutworichu, tak ſo njemóžeſche błěſchi czaſ niczo dźěłacź. Hamtſiſt łud ſaſudźi Weſera dla wotmyſlenoho wohrożenja cźeła k dwěmaj tydźenjomaj jaſtwa a nimo teho dyrbjeſche Knjeſchkej 90 hriwnow pokuty ſapłacźiś. Weſer ſo powołaſche a mała khłoſtańſka kontora ſaſudźi jeho k pjenježnemu khłoſtanju 70 hriwnow a pſchi potuczje pak woſta. Njeſapłacźi-li ſo pjenježne khłoſtanje, potom hakle ma na dwaj tydźenjej jaſtwo naſtupicź. Też wſchě wudawki ſo jemu napołožichu.

§ Khrobſe jebanſtwo ſtuczi hižo wjazy raz pochłojany, napožledź w Nowych Sdźarach bydlaſcy Alwin Sieber, ſ Proſena pola Pěrny połhadźany. W nowembru 1933 běſche ſ napłaczenjom 10 hriwnow a ſe Błudnjeńom, ſo dałſche dźěłby ſwědomicźe ſapłacźi, wot firmy Horn naſlědnik w Budyſchinje woblek a klobuk doſtał. Wotpłaczenja pak wuwoſtachu. Firma ſtebi draſtu pola njeho woteſwſa a jeho wobſtorźi, tak ſo ſo k 4 měſazam jaſtwa ſoſudźi. Na dnju puſchczenja ſ jaſtwa 11. auguſta 1934 łubi Sieber, ſo budźe ſaſo porjadnje wotpłaczicź a doſta na to po napłaczenju 3,50 hr. wot firmy woblek. Tola łubjenje njedźerżeſche. Hamtſiſi łud ſaſudźi jeho 8. měrza 1935 dla woſpjetneho jebanſtwa k 5 měſazam jaſtwa. Pſchepytowańſka jatba ſo jemu pſchiliczi. Statne rěčniſtwo poda powołanje a dožpě, ſo ſo khłoſtanje na 9 měſazow powyſchi.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Der Herr Staatsminiſter des Innern hat genehmigt, daß ſich vom 1. April 1935 ab die Gemeinden Schönbrunn L. S., Schönbrunn M. S. und Kynitzſch mit dem Namen **Schönbrunn (Lauſitz)** vereinigen.

Bautzen, am 1. April 1935.

Der Amtshauptmann.

In dem Entſchuldungsverfahren über

1. den Landwirt und Gutspächter **Nikolaus Handrick** in Bautzen-Strehla und
2. den Landwirt und Inhaber eines Gartenbaubetriebes **Karl Auguſt Henſchel** in Boblitz Nr. Nr. 15

iſt an Stelle der Landſtändiſchen Bank des ehemaligen Sächſiſchen Markgrafthums Oberlauſitz in Bautzen zu 1. die Deutſche Pachtbank e. G. m. b. H. in Berlin W. 35, Regentenſtraße 11, und zu 2. die Deutſche Gartenbau-Kredit-Aktiengeſellſchaft in Berlin NW. 40, Schlieffenufer 21, als Entſchuldungsſtelle ernannt worden.

Amtsgericht Bautzen, den 5. April 1935.

Hamtske woziewjenje z Kamjenca.

Freitag und Sonnabend, den 12. und 13. April d. J., werden wegen Reinigung der Amtsräume nur **dringliche** Angelegenheiten erledigt. Eine Abſtempelung von Kraftfahrzeugen findet an beiden Tagen **nicht** ſtatt.

Die Amtshauptmannſchaft und Bezirksverband Kamenz, am 6. April 1935.

Budyske stawniske powěsće

wutoru, 9. haprleje 1935.

Narodźili ſu ſo: 8. 4. Kurtej Erichej Kupſeli, wołnarjej, ſynk. — 8. 4. Hanſej Erichej Walthejrej, jańwornemu wyſchichemu ſtražmiſchtrej, dźowcźičzka. — 8. 4. Miahrichej Alfredej Kurtej Rietu, mlokaŕnſkemu pomocznikej, ſynk. — 9. 4. Korli Bjedrichej Pjechej, techniſkej, ſynk.

Manželſtwo pſchipowědźichu: 9. 4. Waltaŕ Kurt Huſak, gratowy ſamkaŕ w Brěſowje, ſ Emmu Johannu Bartuſchez, fabrikſkej dźěłaczekku w Budyſchinje. — Arnoſcht Max Běmaŕ, ſamkaŕ, ſ Gertrudu Hertu Braunez, domjazej pſchikłajeńzu, wobaj w Budyſchinje. — Albert Kurt Sſykora, bankowſki ſaſtojnik, ſ Eriku Heboldez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje. — Hermann Marczin Hempel, ſtedkaŕ w Budyſchinje, ſ Hilzu Reinſchez, wobrubleŕku w Schérachowje.

Towaſtwowski powěſtnik.

Radwoſ. DJK. Pjatk, 12. IV. 35 je ważne zwuczowanjo na harmonikach a rěčeneho khóra pola Šubertec hnydom po nyſporje. Přińdźco cyle wěſce wſitcy. Zarjadnik.

Hospodaŕski rozhlad

Sſrjedu, 10. haprleje 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,82
1 jendźelski punt	12,01	100 českosł. krónow	10,375
100 ſwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa 9. haprleje. Po popuſchczenjach kurſow na pſchewjezarawſchej burſy naſta wožera dałokopłahaze wožiwjenje. Wotpſchedawaŕke pſchikały ſe ſtrony bankowje kłienſtele ſa ſwjetſcha wotbyte a też kuliſa ſe ſwojich wobſtatkow dale njepſchedawaſche. Tohodła jewjeſche kurſowy niveau ſtoro wſchudże połěpſchenja, hdyž też mjeńſchehu rozmjera, jenoż tam a ſem ſo mógne ſlěpſchenja pokaſachu. Derje ſkutkowachu na mjenjenje zyła rjada dobrych powěſćzow ſ induſtrijowych pſchedewſaczow wo powyſchenju dividendy atd. Wołtejbe derje ſkutkowaſche też wobſtodna roſprawa J. G. Farben. Na rentowych wikach woſta cźicho.

Barlinſke žitne wulkowiki. Barlinſke žitne wiki poſkicźachu ſtaru měrny wobras. Wobrot wobmjeſowaſche ſo powſchitkownje na kryče wſchědneje potrjeby. Se ſtrony ratarſtwa ſo wjele mjenje ſtronow poſkića, tola ſa to wutſtupuja jako pſchedawarjo wołtejbe družſtwa a pſchekupzy. Młyny pak jenoż jara mało pokupuja a ſajimuja ſo jenoż ſa najlěpſche družiny. Po wotwožu **a** jeczmjenju je nayraſchowanje fkrje wo nješchto mało popuſchczicźo. Poſtſcźenjow pak też njeje pſchiběrało. We jeczmjenjach ſa piwarſke je ſajimi jenoż ſa najlěpſche družiny. Na mukowych wikach njeje pſchemjenjenja.

Wežera płaczeſche w Barlinje zentnaŕ

pſchenicy W 8: 11,5 hr., W 9: 12,50 hr., rožki R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — jeczmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hrivnje.

	9. 4.	8. 4.		9. 4.	8. 4.
Pšenca	211,0	211,0	buny	13,5-14,0	13,5-14,0
rožka	171,0	171,0	woka	13,0-13,5	13,0-13,5
ječmjeń now.	—	—	modre łupiny	9,50-10,2	9,50-10,2
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	14,2-14,7	14,2-14,7
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosuſk	7,65	7,65
ržana muka	22 90	22,90	ſuch. truhanč.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	běrnj. kruſki	9,05	9,05-9,15
ržane „	10,19	10,19	syno, 50 kg		
raps	—	—	ržana ſłoma		
hróch, Viktor.	25,0-29,0	25,0-29,0	pšeńč. „		
lane ſymjo			wowſna „		
pjeluſki	21,0-22,7	21,0-22,7	jačna „		

Płaczizna za pſchenicy za wupłodźerja 8: 203.0 9: 205.0
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 163.0 11: 167.0
Płaczizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9:168.0
Płaczizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 166.0

Płaczizny rěžneho skotu na Barlinſkich skótnych wikach.

9. haprleje 1935	Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 399.

Połnomjaſne, wukormjene, najwětſeje rězneje hódnoſce haſ do 6 lět	42
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	38—41
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	33—37
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	27—31

Byki: 751.

Połnomjaſne, wurośćene, najwětſeje rězneje hódnoſce	38
Połnomjaſne, młódše	35—37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarše	30—34
Špatne	26—29

Jałojcy a kruwy: 1383.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwětſeje rězneje hódnoſce	34—36
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwětſeje rězneje hódnoſce haſ do 7 lět	28—33
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	21—27
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	14—20
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 4201.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	52—59
Mjenje wukormjene a tajke woł cyca (2.)	42—50
Špatne (3.)	32—40

Wowcy: 3356.

Młódše a ſtarše wukormjene (5. družina)	37—38
Starše wukormjene (6.)	35—36
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (7.)	25—34

Swinje: 16 609.

Połnomjaſne, wos. raſow a jich křiżenj., haſ do 1¼ lět ſtare	50
Wukormjene	47—48
Mjaſne	45—47
Špatne	42—45
Rancy a kundroſy	45—46

Radio

Schwórk, 11. haprleje ſo ſłuſchi:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6 wjeſoły raniſchi konzert. 11,30 ſa burow. 12,10 pſchipołdniſchi konzert. 14 wſchelakoſcźe. 15,45 tačzele. 16 popołdniſchi konzert. 19 ſabawny konzert. 21 opera „Carmen".

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5,50 ſa burow. 6,15 tačzele. 6,35 raniſchi konzert. 12,10 pſchipołdniſchi konzert. 14,10 tačzele. 17 popołdniſchi konzert. 21 pišana hodźina.

Hiſchcźe ważne ſ dnjoweho programma: Barlin: 20,10 rejwańſka hudźba. Königsberg: 20,15 pišany rejwańſki wjeczor. Hamburg: 20,10 rejwańſki wjeczor. Frankfurt: 20,15 operetta „Połſka kreiw". Mnichow: 20,10 rejwańſki wjeczor. Win: 20 ſabawny konzert. Warſchawa: 20 lohka hudźba. Praha: 20,05 Mozartowy konzert.

Takle tunjo ...

Cynkowane bowy, 28 cm 0,90
Cynkowane bowy, 30 cm 1,00
Hnójsypaki ze šandu 2,65 2,45
Cynkowe wanje,
podołhoſte, 56 cm 2,80
łohke, 40 cm „ 0,95
Cynkowane płokańſke wanje
90 cm 10,85 10,00
Cynkowane kupańſke wanje
170 cm 11,85 9,85
Emal. bowy, 28 cm 1,30 1,15 0,98
Emal. wanje, podołh., 55 cm 3,95
Miasorubaki wulk. 5 4,50 3,60
Truhace maſiny 3,75 3,10 2,75
Khlěb kraj. maſiny 6,20 4,35

SIEGEL na Zadnjej Bohatej hasy **15**

Stepowane Moškowe Wołmjane Wjelbłud. Blidowe wulki wubjerk, jara tunjo

přikrywy

PAUL KORN
na Hošic hasy 21
w domje khorobneje pokładnje

Libjata
su na předań
w Khasowje čo. 26

Młoda kruwa
rańšopruſkeje rasy, je na předań w Milorazu č. 46

Šóreuchi, židźane 7,75 hr.
Černu mustr. židu za jaki m 3,95 3,75 2,50 hr.

Schaaf

Darmo
dóstanješ moj nowy
hlowny katalog
Proſu žadajśo ſebi tuton
Paul Hauber
wulkóštomownja a wikowańſka ze ſymjenjemi
w Drježdźanach-Tolkewitz 84
Měšćanſki wobkhód: Webergaſſe 14 zbliſka Stareho torhoſća (Altmarkt) Telefon 3640.1

Hoſćenc „Zur Lauenſchänke"

ma ſo z 1. julijom dale přenjaeć. Bliže roſzjanſnja poda lětſ. **wnoſtny hamt (Grundſtückſamt) na Žitnych wikach 3, w jſtwi 15.**

Pisomne wołnajeńſke poſkićenja njech ſo podadźa hač do 20. haprleje do horjeka mjenowanеje ſłužbeje měſtnoſće. **Wyšſi měšćanoſta.**

Hdźe? daće ſwoje
filmy, platy atd.
ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikarja
Ericha Lenza
w Budyšinje na Hošic hasy 21
Po zawrjenju wobkhoda tykńće ſwoje foto-wěcy proſu do kaſka při mojim wobkhodže. / Telefon 2134

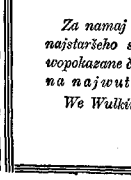

Za namaj při ſkładnoſći konfirmacije naju najſtarſcheho ſyna Korle w tajkej mnohoſći wopokazane česćowanja, dźakujemoj ſo z tutym na najwutrobniſo.

We Wulkim Wjelkowje, 9. haprleje 1935.

Jan Nali a mandźelska.

KAMJENC

Wšě ſymjenja za polo a zahrodu
kaž też **ſymjeńtnu cybłu** w najlěpšej kajkoſći poruča
M. Hadank nasl.
w Kamjencu na Budyſkej dróze

K jutram jenož
Kahntec kofej
Clemens Kahnt
w Kamjencu na Budyſkej dr.

Žerdki za gardiny, připrawy k čahanju a horje a dele puſčenju, vitražowe žerdki we wšěch dołhoſćach po přihódnych płaćiznach pola firmy
Alfred Beitel w Kamjencu
(prjedy Nicolaus) na Budyſkej dróze 70

Symjenia
na polo a do zahrody
w znatej kajkoſći poſkića
E. Ruben měj. E. Wenzel
w Kamjencu
K tydźeńſkim wikam ſtwórtk mam swój ſtan znapřeča haptyki

Wšě hnojidła, wapno a cement
ſtajaje čerſtwe. — Dostawam też ſtajnje čerſtwe posypki
ſłomy.
Jurij Čornak
w Konjecach pola Ralbic
Telefon 39

Přiloha k čisłu 85

SERBSKE NOWINY

Srjedu 10. haorleje 1935

Delnjołužiscy „Maśicarjo“

Zhromadźichu so zašłu njedźelu w Khoćebuzu ke swojej poslednjej lětušej zymskej skhadźowańcy. We 3 hodź. popołdnju wočakowaše jich we wrotach stareho měšćanskeho muzeja na Nowym torhošću přećelny stary knjez muzejownik, k. konrektor Kruža. Jeho čoło drje so morśćeše, hdyž zwoprědka tak mało přizjewjenych hosći so pokazowaše. Haj wšak, pachate jachłaki a šmórate čerćhaki njeběchu swojich pućowacych hišće přiwjezłe a worclowe koniki njeběchu hišće hač k murjam stareho Khoćebuza zejhrawajo dopešle. Tola přećelne wobličo našeho muzejownika so přeco bóle rozswětłowaše, hdyž so po času jstwy muzeja pjelnjachu ze Serbami a Serhowkami ze wšěch kóncow Delnjeje Łužicy. A wón witaše swojich Serbow po serbsku, wšako dźe je sam serbskeho pokhoda a serbscy rozumi. Wón powěda jim, nam we nastaću muzeja, wo jeho dalšim wuwiću a přichodźe. Běše spóznać, zo njeběše wón jenož zarjadnik tuteho muzeja, ale zo běše wón z jeho dušu, kotryž jón z wulkej lubosću haješe a ze swojimi samsnymi zběrkami wobhašeše. Słyšachmy wot njeho, zo su to jenož wuběrki z wulkeho sklada we pincach zaměstnjenych starožitnosćow, kotrež so tu wóčku wopytarja jewja. Muzej pyta za nowymi městnosćemi, zo mohł so we swojej cyłej bohatosći pokazać. Stara radnica, kotraž budźe so hórzy wuprózdnić, by za njón přemała była, ale maja wuhladna kupć druheho wulkeho twarjenja a tak budźe drje so hórzy poradźić, muzej do přihódnišich městnosćow přepołožić.

Skoda wšak budźe stareho muzeja, dokelž cyły twar je wulcy zajimawa starožitnosć hiže na sebi. Je to staropatriciski dom bohateho wulkopřekupca Hierša, kotryž je swoje wobšérne zběrki starožitnosćow a wudźělki cuzych ludow, kotrež je při swojich pućowanjach po cyłym swěće sebi nahromadźił, w nim zaměstnił a khował a potomnikow njezawostajiwši pozdźišo naćstno darił. Wšelake jstwy su so tu zdźeržałe w swojej prěnjotnosći, ze starymi drohotnymi meblemi po stilu empiriskeje a tak mjenowaneje bidermajerskeje doby, z wumělskimi meblemi na sćěnach a wobrazami sławnych wumělcow.

To běchu tři hodźiny wysokeje šule za našich Serbow, štož je tu k. muzejownik hłuboko čerpajo ze swojeje wědy na lohko zrozumliwe wašnje přednošował. Za to smy jemu wulki dźak dołżni. To, štož smy tam rjanecho a zajimaweho widźeli, tule bohatosć, wšelakosć a wobšérnosć a też wjele teho, štož kulturu a stawizny Serbow nastupa, njechcham tu do drobna rozpisać. Njech sebi tam dojědźe sam, štóž ma časa a zajima k temu. Na štwórtkach a njedźelach wot 11 hač 1 hodź. je muzej wotewrjeny a za 30 pjenježkow zastup kóždemu přistupny.

Maśicarjo přepołožichu nawječor swoju zhromadźiznu do hosćenca w „Dubje“, hdźež so mjez wokřewjenjemi za žołdk a šiju dla postupjeneho časa hnydom z dalšim wotwićom programa započa. Najprjedy zaklinča zhromadny narodny spěw našich Delnjołužičanow „Žo je mój dom“. Potom přednošowaše nam k. farař Šwjela wo organizaciji wšěch, też delnjoluhiskich Serbow, we Domowinje, wo jeje wjednicu a wo našim směrje. Wón wuzběhny też, kak rjany wuraz su Serbjo jónu za swój domjacy kraj měli. A zo su swoju domiznu „wóśćiznu“ mjenowali a tak mało so też dźensa zaso prajić město „wóśćojski kraj“.

Potom přepoda knjez předsyda słowo knjeżnje Minje Witkoje, kotraž rozprawješe wo poslednjej Domowinskej zhromadźiznje z namołwjenjom, zo bychu so też Delni Serbjo wšitcy k Domowinje přizamknyli. W Domowinje su wšitcy Serbja do jeneho cyłka zjednoćeni. Domowina budźe nas pola wyšnoscow zastupować. Dokelž je wona jenička wot knjeżerstwa připóznata zastupjerka Serbow, je też wona jeničcy powołana, naše prawa skitać a Serbam lěpši přichod připrawić. K temu pak je dźělo a připomoc wšitkich Serbow třebna, přetož dźensa jenož hišće na nas zależi, hač budźemy jako ludnosć dale žiwi, abo hač zahinjemy. A wona předčita nam złote słowa našeho wjednika a kanclera Hitlera, kotryž je wotrodźencow z prawym słowom mjenował a kotryž sebi žane přenjemčenje Serbow njepřeje.

Po napominanju k. farara Šwjele, zo by so naše serbske nowinarstwo podpěralo, nasta hišće na wšelake požadanja wo wudawanje někajkeho serbskeho łopjeńka w delnjoserbskej rěči a byrnjež w najsnadnišej wumjerje było, debata, kotraž pak k žanej rozsudnosći njeźeriwjeźe. K tomu słuješe pjenježne srědki a tych tu njeje. Khudoba wjaza člowjekam rucy. Prawa naprawa a wohniwy duch pak je rozwjaza. Njeptodźi Łužica wjacy tajkich ludźi!

Nětk wuwi so zabawny dźěl zhromadźizny ze spěwami a wjesołej rozmolwu. Wulcy nas překhwapi młody burski muž z Liškowka, woprawdźity virtuoza na klavěrje a we solospěwje. Wón běše prěni raz na jenej serbskej zhromadźiznje a rěčeše k nam wotewrjenje a mužnje jako Serb a spěwaše nam krasne serbske spěwy lyriskeho razu, přewodźujo sebje na klavěrje a spěwaše je po hornjoserbsku. Loni běše jomu připadnje serbski spěwnik do rukow přišoł a tón běše jemu načinił, zo so do serbskeho spěwa zalubowa a zo sebje też jako Serba spóznа a zo bu hordy na swoje Serbstwo. W nim wukristalizuje so nam typ woneho młodoserba za přichod, kotryž je swoju křenicu dostał w hibanju noweje Němskeje postajeneho a nětk knježaceho ideala wo krewi a ludstwje, kotryž swoje konzekwency ze swojeho spóznaća čehnje a swojej krewi jeje prawo dawa a kotryž kóždu połoženosć njemile tamaju, hdyž jeho přimaja, z pjasću wo blido dyri a swojemu přećelnikej kruće do wočow hladajo wotmołwi z našim basnikom Jakubom Sewćikom:

Ja sym Serb, to kóždom' praju!
Njech mje khwali, hani.
Ja rodźeny sym w serbskim kraju,
Hdźež su ludźo khmani!

Na kóncu zhromadźizny poćaji so hišće program za lěćne narodne dźěło, kotrež ma so won na kraj přepołožić a so we wulkich a wjesnych skhadźowankach wuskutkować. Też sylne wobdźělenje na Wojerowskim zlěće ma so přewjesć.

Posledni Maśicarjo plećechu swoju zabawu hišće dale w hosćićelskim domje Krawcec mandźelskeju, hdźež mjachu hišće přileżnosć, wumělski arsenal našich krasnych Błótowćankow jako miniaturki we klankach a popkach wobdźiwować. Za.

Něšto wo stawiznach Budestečanskeje cyrkwje

(Zapołdźene.)

Njedźelu 31. nalětnika jeńdźe so žerbske towarstwo „Lubin“ po dlešćej pjećhowanju jako k zhromadźiznje. Pjećhowanju knjes Hajna-Spłoščanski mójesće bohužel jenož mału cźrjódku zwěrnych powitacj. We zwojich zawodnych słowach spomni też na tijoch zemrětych sobustawow: Hermanna Bära z Rosnowdej, Gustu Esworu z Budestej a bywšchu hłownu hrajerku pjeći serbskich zwjedźenjach Hanu Esworju z Budestej. Wobsamknu so, zo njeboh ajego sajima sobustawow dla dalšeje wobdźelenje towarstwa pjeći pohrjebach wuwostanje.

Wulcy sajimawy pjećhednoćk postiści nam po tym knjes farař Bójz wo našchim Božim domje. Najstarša zyrkej je pjeća w lěće 1331 natwarjena, to pak so njehodźi z wěstoću dopołažeć. Pjeći pjećhowarjenju něšćišeje zyrkwje lěta 1893 buchu dźěle załkadnych murjow přenjeje zyrkwiśi namakane, kotraž be wěsće z drjewa abo se stykow natwarjena. Wěsće je měła też mału wołbetitu drjewjanu swonizu. W lětach 1670—80 bu pjećhowarjena. Wot lěta 1680 sem wjacy zhonimy, dokelž su nam w statnym archiwje zyrkwinske zličkowanja załkowane. W lětach 1728—32 je so našcha zyrkej z wěju dołoknje z kamjenjow znowa natwarića. Pjeći wobnowenju zyrkwje lěta 1893 namakachu w połnócnej muri zyrkwje wulki kamjeń z ličbu 1726 a pišmikami J B P (Jan Běmar, pastor). To be bjes dwěla tehdy kładźeny rožny kamjeń.

Borzy so wupokaza, jo be tuta zyrkej pjećhemała. Tohodla bu w lěće 1750 wo połoju podkšćena. Patronat měješe město Budyšin, z kotrehoż měšćanow su be tehdy Kšeseján Bohuwěr Marcha, kotrehoż wopon hišće nabendźemy nimo wopona měša Budyšina na naschim wołtarju. Zyrkej měješe po tym 1287 městnow, Klětka, kotraj be dotal wyše wołtarja była, bu w tutej zyrkwi na jejne nětčišeje město stajena. Zyrkej wosta hač do lěta 1893 njepšemjenjena. W tutym lěće bu pšches architeka Quentina z Pěrny dołpołnje pjećhetwarjena a šnowa wobnowjena. Nětkole ma nětdźe 1500 městnow. Stare a fedźbyhódne je tej naše wołtarne šudobje. Najstarjšej štej mołasnej šwěcźnikaj z lěta 1655. Najstarjši kelich z lěta 1687 je je šlěbora a połoćany. Druhi z lěta 1703 je macź Budyšeho měšćanoshy Jana Pětra Henrici wołsadže darića „k cześći Bojej“, taj na nim napišane steji.

Wołsebje rjany je naši wołtarj. Wón bu 1688 pod duchownym Michałom Frenzlom šłasany a je tehdy płacźił 150 tolerc. Twenja by wobnowjenje šłame płacźiło 900 hriwnow. Mólby na nim su wot Sigmunda Hendricha Kauderbacha, kiž je ja to dostał 60 tolerc. Bohužel bu wołtarj lěta 1754 šłajeny i wolijowej barbu. Hakle pšches nowe wobšwětlenje i bokow je wobnadnym mózno, jenotlíwe wobrazy prawje spóznać. Tutón Kauderbachowm wołtarj je wožebity wumělšti pomnik naščeho Bóžeho domu.

Mała tšetka, i kotreješ so dźenja cźita, je stara i lěta 1688 wokhadźaca a lěta 1760 pšchedźěłana tšetka. Nětcźišcha tšetka i wyšše njeje lecźazym jandźelom je najšerše i lěta 1720.

Najstarša dupa je so 1687 darića, a je je šornowza. Najšerje je wo wjele starša a pothadźa hišćo je tak mjenowaneho romanšeho cźaša. Dźenja šteji w měšćanšim muzeju. Nětcźišcha dupa je i šranjowšeho wapnowza, wožadźina młodźina je ju darića.

Stawizniski přehlad Łužicow

2] (Pokračowanje.)

Zastojnicy w kraju, kotrymž so město mzdy župa abo wsy spožčichu, postarachu so wo to, zo bychu jich synojo po nich zastojnstwo a wićeżstwo wobkhowali. To bu nimale porjadnje tak a wobsedźeństwa buchu praktisecy dźědźicne: wićeżstwo měješe so pola leńskeho knjeza pytać a bu nimale přeco spožčene. Tak nastachu pozdźišo z nětdušich župow knjejstwa. Tajke župy běchu Trěbowlany, Žarowjany, Ljubjany, Nižowcy, Sliwiny, Brylany (wot bryła = ruda, němski Friedland) a Němcy (wot něwy, niwy = dobra póda). Krajni knježa załožichu cyrkwje a klóštry a přiwjedźechu němskich burow do kraja, kotrymž dobre hospodarske połoženje zwěsćichu. Serbski burski ljud z małe wuwzaćemi čim dlěje čim dale wokhudny.

Konrad I. Wettinski, Mišnjanski markhrabja, kotryž też Łužicu wobsedźeše, rozdźěli 1156 swoje kraje swojim 5 synam. Jeho druhi syn Dietrich dosta krajinu, nětdźe teldyšu Łužicu wobsahowacu. Tutón załoži 1165 Cistercienziski klóštr Dobrychacu. Tutón załoži 1165 Cistercienziski klóštr Dobrychacu. Za jeho čas dosta Łužica kraj Bjeskow-Storkow. Tola so nawalichu tehdy, naščuwani přez Hendricha Lawa Sakskeho, sewjerni Słowjenjo do Łužicy lěta 1478. W přichodnym lěće měješe přez nich wosebje krajina wkoolo Jutrobora ćerpić. 1180 buchu Łužiske strony hač k Lubinej domapytane. Žałostna bě skoda, kotruž kraj a ljud z tym poćerpi.

Jedyn z najwjetšich knjezow we Łužicy bě arcybiskop Wichman Dźžwinski, kotryž bě nimale wšě klubła, kotrež bě nětdy klóštr Nowohród (Nienburg) nad Solawu dostał, we swojej rucy zjednoćił. Po Dietrichowej smjerći připadny Łužica kěžorej Bjedrichej Barbarossy. Jemu měješe Wichmann swoje Nowohródske kubła přepodać a dosta za to krajinu Dambna. Bórzy zwićežni Barbarossa Wettinskeho hrabju Dedo z Łužicu. Toho syn, Mišnjanski markhrabja Konrad II. doby po wojowanju z Pólskej župu Sliwinsku z Lubnšskim hrodom. Tola po jeho smjerći so jeje ślonski wójwoda Hendrich zmocowa. Tehdy (1210) spožči kěžor Łužicy Mišnjanskemu markhrabi Bjedrichej Wobćeżnjenemu, kotryž pak pólskošlonskim nasylnosćam zadźiwać njezamó.

Za jeho syna Hendricha (kotremuž pozdźišo rěkachu Jasny) wojowaše jeho předporučnik krajny hrabja Ludwik IV., Durinski 1225 přećiwo Polakam a dobu Lubuš a Gubin z něšto krajom při Wódrje. Lubuš pak Hendrich 1230 zaso zhubi, 1239—45 wojowaše Hendrich bjez wuspěcha přećiwo Oće a Janej Branibórskimaj. 1253 dosta Hendrich za Łužicu ważny čelechow Sidło (Sydło) a něšto kraja pola města Miłoraza. 1268 załoži wón klóštr Nowu Calu, druhe sydlišćo Cisterciensow we Łužicy. Hendrich Jasny, kotryž hač do lěta 1288 knježeše, pócowaše so wosebje w poslednich 30 lětach swojeho knjejstwa wo zjawne dobro wosebje narańšeje połojcy Łužicy.

Jeho wnukaj Bjedrich a Dicman rozkrištaj so ze swojim nanom, krajnym hrabju Albrechtom II. (tak mjen. Wotrodnym) dla jeho druheje žeńtwy a dokelž jeju njechaše samostatneju sćinić. Tuž so zmocowa Bjedrich po dźědowej smjerći Mišnjanskeje marki a Dicman Łužicy. Za Albrechta wustupi Braniborski markhrabja. Bratraj drje mózeštaj so jeho wobroć, tak zo Dicman Łužicu wobkhowa, tola Mišno padźe do ruki krala Adolfa Nassawskeho. Zo byštaj srětki zwjedłoj za wójnu wo Mišnjansku marku, kotraž bě zjimaj ważniša, předaštaj lěta 1304 najprjedy Zły Komorow, Khoćebuz a Lubin a pol lěta pozdźišo cyły zbytny Łužicu Braniborskemu markhrabi Waldemarej, kotryž ju hač do lěta 1319 wobkhowa. Tak móžeše kraj někotre lěta wotpočnyć wot wójnskich strachow.

Po Woldemarowej smjerći — jemu drje běchu z jědom zawdali — torhachu so mócnje znowa wo Łužicu. Wójwoda Rudolf Sakso-Bělohórski sebi ju jako dźědźicu poslednjeho Braniborskeho markhrabje žadaše. Wjetšina krajnych stawow jeho też přija. Krótkorańše strony pak wobsadźi wójwoda Hendrich Jaworski, dokelž bě jeho mać też blizka přiwuzna. Braniborskich markhrabjow była. Jan Češki so cyle podarmo wo Łužicu prócowaše.

Też Wettinscy so zaso wo Łužicu zajimowachu. Lěta 1323 zastaji kral Ludwik Bawor Mišnjanskemu markhrabi Bjedrichej II. Lěta 1326 pak hižo kupi horka mjenowany wójwoda Rudolf Sakski zastawu. W naléču 1339 pak kral Ludwik kraj wukupi. Mišnjanski markhrabja bě krala we wójnje z Pomorjanami a Polakami z pjenjezami a 1348 přećiwo přiwisowarjam za markhrabju Waldemara so wudawacemu člowjeka z mjećom podpěrał. Tuž zastaji jemu Ludwik najprjedy někotre Łužiske krajiny a 1353 cyłu Łužicu. Rad bychu Wettinscy Łužicu za swoju měli, a Ludwik też njeby pjenjezy wupłaćił mohł. Tola poskići so kěžor a kral Karl IV. ze swojim swakom Bolkom II., wójwodu Swidničanskim a Jaworskim, zo chcyłoj Łužicu wukupić. To so sta 1364. Braniborski markhrabja Ota, Ludwikowy 2. syn, dyrbješe ju kupje zwolić, a w lěće 1368 dosta Łužicu młody Wjaceław Češki. 1370 wupraji Karl IV., zo ma Łužica być njewotdźelny přisłušk češkeje krony. To bě so lěta 1346 też dla Budysko-Zhorjelskeho kraja postajiło.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Stara zyrkej njemějesche žane pišchćele, dokelž, kaž wuczeŕ Jurij Krjeczmaŕ 1756 pišche, nihdże žane měšto sa nje njebě. Hakle w lěcze 1756 Albr. Stohbach we Halschtrowje prěnje byrgle natwari. Sto lět posdźišcho 1857 je Urban Kreuzbach w Bornje nětčišche byrgle natwariŕ. Płaczachu tehdy 1498 toleŕ. W lěcze 1933 žu žo byrgle dopołnje swuporjebžake a wobnowiłe a žo se satwarjenjom 6 nowych regiitrow teŕ powjetšiche.

Nětčišche swony žu ſ lěta 1920. Stare swony je nam wójna wzała. Wulki a hrěni swón žo w lěcze 1916 sa wójnske potrjeby rosbišchtej a jenož mały swón hischcze wołasche wožadu njedżelu ke mšchi. Nětkole je mały stary swón na Dźěłniłeczanskim pohrjebnischczu. Nětczišche swony steja w Des-Dur a žu wot Allricha w Apoldze late. Se žwoiimi žwjatočnymi ſymkami napominaja wožadnych: Pischińdźe do nascheho rjaneho Božeho domu.

Pschedźenda wupraji pschednoschowarjej sa tutón rjany a sajimawy pschednoschk wutrobny dźak. Po dorjadowanju towaŕstwowskich naležnoscow stonczi žo shromadźisna.

Sywy w Sakskej započatk haprleje

Syma 1934/35 je žo sa žywy poměrnje pschihódna minyła. Po mitym dezembrje mězagy januar, februar a měrz nětotre žiwinske smjerjli ſ hromadu žněha pschinjeżechu. Wobżeže pod měrzišim žněhom je ſ měſtnami žněhowy plěžnina naſtał, tola ſtejaze žywy njejžu ſ tym wjele schkodowałe. Husto žu pósone žywy lepje ſymu pschetrałe dyžli sažne. Powschitkownje jim ſyma neje ſeſchkodźiła. S měſtnami wone žamo pschepołne ſteja. Tohodła žo boja, jo žo priedy žnjow pschi dešchczach lehnu. Naletne dźěła žu žo sapocžałe. Hnój žo na pola woży a we wjeczornej Sakſkej ſu hižo počeli naletne žita wužywać. Djeczel je w loiſchej žuchocze ſ wjetscha wulkhnyk. Wón je teŕ ſ djeczełowym raczkom schkodował. Luki a pastwischcza počinaju žo ſelenicź. Pódła žněhowego plěžniwża žu na žywach tu a tam žołty ſerſawz, maraty a fritiku muchu pytnyli.

Sa Sakſku je krajny statiſtiſki hamt žledowaze pschepěrkowe noty wulicził, pschi czimž 1 jara dobre, 2 dobre, 3 žrjenje, 4 ſchpatne a 5 jara ſchpatne wosnamjenjeja. Najwmika rožka 2,6 (3,1), najwmiſka pschenża 2,5 (3,1), najwmiſki jeczmjeń 2,5 (3,0), ripik 2,6 (2,8), djeczel 3,1 (3,4), luzerna 2,7 (3,0), powodźliwe a wuwodźliwe łuki 2,8 (2,9), druhe łuki 3,0 (3,0). Liczby w ſpinkach žo na ſpoczatk haprleje 1934 poczahuja.

Nan a syn — syn a mać

Michał bě nětko ſwoje ſchtyrnate lěto dozpěł a ſchuliſta ławka bě tak rjez ſa njeho wotbyła. Wſchitzy rěczachu wo Michałowym ſbožu, ſo ſmědżesche hnydom po wotkhadże ſe ſchule jako wuczobny do wjetſcheje dźěłarnje ſastupicź. Na tuto wažbne měſtno bě žo ſamołwiło na wſchě pjatnaeże hólzow, ale Michał ſenieżżn měſeſche ſbožo. Jeho nan bě tam ſ dotholětnym dźěłaczerjom a to Michałej dopomha.

Jutſje pak dyrbjesche byczź tón dźeń, na kotrymž Michał ſastupi prěni ras do měſtnoſczow dźěłarnje. Njeliczomne rasy běſche nanej wobjed pſchinjeſeł, tola jenož hacź k wrotam ſmědżesche pſchiiicź, dokelž jemu jako dźěſczu běſche dale postupicź ſakasane. Potajny ſtrach wobknjeżeſche hólza, hdyž na jutſiſchi dźeń myſleſche. Michał wſchak njeběſche bojeczł, ale wjeſeły ſmužity pachołk, kotremuž jenje czežko njepadny, nješchto wuwjeſcz, czehoż žo trasch druſy ſtrachowachu. Tola hdyž myſleſche na potajnoſcze, kiž ſa wulkimi wrotami na njeho čakaju, bě jemu tola nětkaſ ſatrach wokoło wutrobły. Michał njeda žebi to pytnycź. Prjedy hacź žebi wuſmjecź da, budże radſcho 10 krócź wjetſchi ſtrach podużnoż wědjecź. Jenoż nješchto wědżeſche zyle wěſcze wo dźěłarni, a to běſche pohłuſchazy wrjeſkot a hara maſchinow, ſchtoż jemu nihdy njeſlubjeſche. Wón łubowaſche žamotnoſcz a měr.

Njebojaſnje a ſ jažnymaj wocžomaj krocżeſche Michał prěni ras ſe ſwojim nanom do dźěłarnje.

„Czehodła žy tak ſměrny, žyno?“ praſcheſche žo nan žmějkotajo. Wěſche hordy na to, ſo běchu Michała pichjeli a ſo krocžił dźenża prěni ras ſ nim na dźeło.

Michała njeſamó tuto njewoczakowane praſchenje ſatraſchicź a wjeſele wotmołwi ſwojemu nanej: „Ach, nano, myſlu na wſchelake wězy, na pſchiklad, kajſi napohlad policiji dźěłarnja wot nutſka!“ Tuta wotmołwa dyrbjeſche wuraſowacź Michałowy hjeſtrach a nan to też tak ſrołumi, a njepytny poſdaczne potajny ſtrach, kiž Michała tola wobtknjeżeſche. Nan ſaſmja ſo wótſje a wjeſele.

„Ssyno, hdyž budżeſch moju liczbu lět w dźěłarni, potom budże czi wona ſkoro jako dom. Sesnajeſch po czažu wſchě rózti a kuczíki, a mi by dźenża woprawdże czežko bylo, bych-li dyrbjał doma wostacź, byrnjež też macź jón derje wobſtaraka. Se ſtrachom myſlu hižo druhdy na tón czaż, hdyž budża moje czělne mozy wuczerpane a budu wotpoczowacź dyrbjecź . . . Najradſcho bych tutón dźeń doznła njedoczakał . . .“ Nan rěczeſche napoſledku zyle mjelczo, kaž by to nješchto zyle potajne bylo. Poſlednje ſłowa ſdachu ſo byczź jemu ſamemu rěczane.

„Hacź też ja ſo na to ſmuczu?“ wužuny ſo Michałowymaj hubomaj dwělužy.

„Zyle wěſcze“, měnješe nan. „Hladaj, Michale, hdyž je człowjek hiſchcze młody, a nima tak rjez hiſchcze ſo wo nikoho ſtaracź, może ſo lohzy ſtacź, ſo je jemu dźěłanſki czaż wostudły, wobzeže tón prěni czaż, hdyž njeje hiſchcze do dźěła tak prawje ſažiwjeny.“

Nadobo ſo nan wobroczi a pohlada krucze na ſyna, praj: „Dźeſch drje radu ſo mnu na dźěło . . .?“

Tuto praſchenje pſchińdże Michałej njewoczakowanje, njemóżeſche pohladnycź nanej do wocžow. Tola jeho hłóż wosta khrobły.

„Ale wěſcze, nano!“

„Hinak žebi to dozyła myſlicź njemóżu!“ wotmołwi nan wodychujo. Wěſchtaj nětko dozpěłoj hacź k wrotam. Pſiches nje ſpěchachu ſta ludźi, jeni ſ potkmurjenym mjeſwoczom, druſy pak wjeſele hleſaduju ſ towaŕſchom. Nan ſcheptaſche Michałej: „Na jich počinanju ſpóſnajeſch, kajſe je pola nich doma we ſwójbje žiwjenje. Schtóż nima doma nicžo druheho, dyžli ſwadu a pſchekoru, njemóże też wjeſeleje myſle na ſwoje wichdene dźěło hicź.“ —

Dny a tydżenje ſandżechu. Lěta ſo minychu a Michał móżeſche ſkoro ſkónczicź ſwój wuczbny czaż. Bě dobry dźěłaczeŕ, tola njeczujeſche žo powołany do ſa njeho morweje dźěłarnje. S wěſtej hidu troczeſche tóżde ranje pſches jeje wrota a bě ſtajnje czim wjeſelſchi, czim ſkerje ſmědżeſche wjeczor domoj hicź. To njepytny nichtó, tola nan jeho druhdy mjeſcžo wobkedźbowaſche.

Saſo jónu wjeſeleſche žo Michał na ſwjatok, běſche to nješchto dnjow do ſkónczenja wuczbneho czaża, dha pſchidźeła kaž bjes dycha druhi dźěłaczeŕ k niemu: „Michale, dyrbiſch hnydom pſchińcź . . . twojemu nanej je žo nješchto ſtało.“ Michał ſe ſtrachom ſłědnywſchi czžinu arat wot žo a khwatajſche na měſtno njeſbožа. A hižo leżeſche pſched nanom na kolenach. Tola nan bě czežko ranjeny, hižo niebě wjazy pomoz mózna, jenož krótke wokomiki mózeſche hiſchcze bycź mjes żiwymi —

„Michale, ſtaraj žo . . . wo macź . . . a . . . ſa bratſkow a ſotſtrzi.“ Pomału tak nan rěczeſche. Zakoſczo Michał žo k njemu khileſche: „Nano — nano!“

„Michale, nětko . . . budżeſch . . . tu dyrbiecź . . . wostacź!“ Sſamanej wóczay mrěiazeho hladaſchtej wokoło žo. Michał nanej ſrołumi. Nětko ſpóſna, ſo njemóżeſche nanej nicžo potajicź.

Pſchi nanowym kaſchczu ſłubi macżerzy: „Macźi, ſpuſchczej žo na mnje, budu žo ſa waż wſchitkich ſtaracź!“

Na druhi dźeń dźěſche Michał jako ſaſtaraczeŕ ſwójby na ſwoje dźěło a ſwěru ſwoju winowatoſcź dopjelni, podaty do Božeje wole.

Přilopk

Spytane mordarſtwo w Krimiczjawje.

Pjatk popołdnju je w Krimiczjawje 50letny Bruno Böhmer na nědźe 14letnu pożłużerku Doru Hahnerej, hdyž jeho jſtwu wjedżeſche, hornj benzina wulak a potom benzin ſapaliſ. Holza žo jenož ſ łohka wopali, mjes tym ſo winika czežko wopaleneho do měſchczańſkeje thorownje pſchijwjeſechu. Mó jſtwje woheń naſta, kotryż możeſche žo bórſy ſhaſchecź. Pſchiczina k njeſtutkej njeje hiſchcze wujaſnjena.

Smjertne khłostanje ſa mordarja dźěſcza.

Pſchiżażny ſud w Rostoku je ſobotu wjeczor 26lětneho Konrada Mellera, mordarja ſchěſclětneje dźowki Elli Iambory Kerna we Vorder-Bollhagenje, k ſmjerczi ſażudźił. Meller bě žebi bjes pſchicziny myſlił, ſo je Kern na tym wina, ſo běchu jemu dźěło wupowědźili. So by žo ſa to wjecził, wón dźěczo k žebi do žwoje jſtwy ſwabi, ſo tam ſadaji a jemu brjuch rospró.

Kuna 36 kur ſakuſała.

W Zehdenje nad Wódru žo jena kuna w nozy do kurjenza doby a wſchu pjerſinu, a to 34 kur a 2 kaponow ſakuſa. Jedyn ſuſod, kotryż bo kedźbliwy ſczini, ſamó potom krejſaczneho rubjeżnika ſatſělicź.

Sswinjo je žo wukormicź dało.

Jedyn bur ſ rańſchoprukſeje wſy Neu-Gudwellena bě žo pſched hodami hordźił, ſo žwoje tehdy pjecź zentnarſke ſwinjo hacź do 1. haprleje na 8 zentnarjow wukormi. Jedyn rěſnik, kotryż měſeſche to ſa njemóżne, žo na to ſwjaſa, ſo burej ſa kóżdy punt jenu hriwnu jako myto wupłaci, wo kotrej by ſwinjo pſches 8 zentnarjow wažiło. Bur pak by dyrbjał rěſnikej tehorunja 1 hriwnu ſa kóżdy punt ſapłaczicź, kotryż bě k 8 zentnarjam pobrachowało. Ssuſodża je ſaſtmom na 1. haprleju czakachu, ſo bychu ſhonili, ſchtó budże ſ dobyczerjom.

A hlej, bur dobu. Sswinjo je žo pſchedało a 880 puntow ważeſche. Pódła pſchedańſkeje płaczińy je bur 80 hriwnow jako myto ſa dobytu wjetu dóſtał.

Poſoncź ſmuwje ſe ſwójim konjom.

Pohoncź w Stalle pola Marijineho Hrodu chyſche pſchi hnójwożenju jeneho konja ſ płonym bokom topola pohonjecź. To žo njeſbožownje ſkónczi. Tſi wótre ſuby topola ſajédżechu na ſchěſcź zentimetrow hłuboko do mjaſa a ſranichu konja tak czežzy, ſo dyrbjeſche žo drohe ſkóżo ſaklócź. Pohoncź, kiž na thorofcź żołtka czekpjeſche, ſwje ſe žo pod ſaczžiſchczom podawka. Lékaŕ njemóżeſche wjazy pomhacź.

Żeleźniſtaj czahaj na kupje Fünen do žo ſraſnykoj.

Czežke żeleźniſke njeſbožo žo njedżelu rano w pokodnischim dźělu danſkeje kupy Fünen ſta. Nědźe 500 metrow ſwonka ſaſtanischcza Ringe dwaj motorſkaj czahaj ſ wulkim wotmachom do žo ſraſnyſchtaj. Wjednik motorſkeho czaha ſe Svenborga žo na měſcze mori. Jeho czežko bě tak ſatkuſnjene, ſo dyrbjeſche žo ſ rospadankow ſ pilu wurěſacź. S puczowarjow wobeju czahaow žu 20 do Ringelkeje a Svenborgſkeje thorownje dowjeſli. Pjeczo ſ nich žu w žmjertnym ſtraſche. 30 druhich puczowarjow mózachu, hdyž běchu jich ſwobaleli, domoj puſchczicź.

Żelnoſcź po 50 létach.

W Sensburgu w Narańſchej Pruſkej dosta žona wot prjedawſcheje pſchiſtajeneje, kiž bě pſched 50 létami pola njeje a ſtarſcheju ſłużiła, liſt niewſchědneho wobſaha. Prjedawſcha pſchiſtajena, kiž bě žo mjes tym ſeſtarika, hdżeli, ſo je tehdom w ſłużbje pſchi dobrej pſchileżnoſczi pjecź hriwnow pokradnyła. Jeje ſwědomje je ji to počało porokowacź a chże ſwoje pſchetupjenje ſaſo dobre czinicź. Pósłeże tohodła 20 hriwnow ſ próſtwu, ſo bychu pjenjeſy ſa Sensburgſkich thudych nakoſili.

Łódź na Bodamſkim jězorje žo potepiła.

Pſched měſtom Lindawu je ſo póndżelu popołdnju na Bodamſkim jězorje ſchwajzarſka czežita łódź „Rhein“ potepiła. Se ſchtyri muži žylneje wobžadki mózeſchtaj žo jenož dwaj mużej wulkowacź. Druhaj łódźnika ſtaj žo tepiloj. Pſchi jara żylnym wětrje bě žo wjeſko ſłamało a łódź žo ſwróczika.

Hollandſke wobkhadne létadło ſnjeſbożiło.

Sſobotu popołdnju je žo hollandſke wobkhadne létadło, mjes Prahu a Amſterdamom wobkhadżaze, blisko Kaſſela ſwróczíło. S dweju wožobow wobſtejaza wobżadka a ſchtyrjo jédni hoſczo žu pſchi tym żiwjenje ſbubili.

Balkon ſ kważnymi hoſczemi žo žynył.

Pſchi żidowſkim kważu w Lodźi (w Pólſkej) žo balkon w ſtoczim poſthodże, na kotrymž kważarjo ſtejachu, ſlama a też balkonaj ſpódneju poſkhodow žobu potorże. Jena wożoba je žo ſaraſnyła, 15 kważarjow žu ſdżeła czežko ſranjenych do thorownje dowjeſli. Nawożenje a njewjeſta ſtaj žo jenož lohko ſraniłoj.

Rubježny napdad na Moſkowſki żeleźniſti czah.

Na ſaſtaniſchczu Ramjenſkom pola Moſkwy žu czrjódu pachołow ſajeli, kotříž žu 28. měrza żeleźniſki czah ſadżerżeli. Puczowarjam, kotrymž žu ſ revolwrami a ruczżnymi granatami hrożyli, žu pjenjeſy a hódnotne wězy rubili. Młodoſtni rubježniży běchu jo uniformu poliziſtow wobłekli. Sajatych banditow — jich je dżewjecź — winuja, ſo žu 20 czahow wurubili.

Wichor we wjeczornej Texaſkej.

We wjeczornej Texaſkej je wichor, kotryż žo ſ krupami a deſchczom pſchewodżeſche, thětru ſchkodu naczinił. 80 twarjenjow, mjes nimi ſchulinu nowotwar, je roſzychnował a wjazy dyžli 100 khěżow je žo wobſchkodźiło. Jedyn muż bu morjeny, mjes tym ſo žo 200 wo-

Czežke żeleźniſke njeſbože w Kaliforniſkej.

K połnocy wot ſaſtaniſchcza Roſeville je žo czežke żeleźniſke njeſbože ſtało. Czěriny wós ſe żeleźniſkimi dźěłaczerjemi, kotříž dyrbjachu na żeleźniży wobſchkodźenja, ſ połdnim powodżenjom naſtate, wupaſdźiłoj, do ſpěſnika Southern-Pacific-czary ſraſny. Pſchi tym žo czěriny wós wſchón roſbi, 14 żeleźniſtich dźěłaczerjow bě hnydom morwych. Wjele druhich dźěłaczerjow je žo mjenje abo bóle wobſchkodźiło.

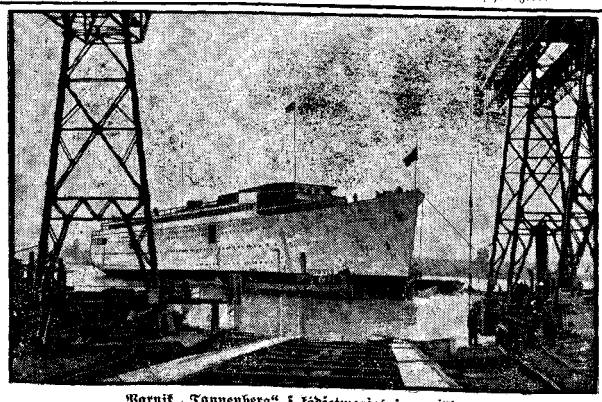

Parnik „Tannenberg“ ſ łódźetwarjenje wuješ.

W Schczeczinſke je ſpěſchny parnik „Tannenberg“ ſ łódźetwarjenje wuješ. Parnik je žo ſa mórſku ſłużbu do Narańſcheje Pruſkeje poſtajił. Wón je žo w pſchitomnoſczi Jupana Schwedy a Schczeczińſkeho wyſchſcheho měſcza-noſty Federa ſbožownje na wodu puſchcził.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čiški Jan Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 86 | Budyšin — Štwórtk 11. haprileje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Nowe dobyće w bitwje wo dźěło

415 000 njezasłužerjow mjenje

Po rozprawje statneho wuštawa za wobstaranje dźěła a za swěčenje pšche bjesdźěłosćej je w měrzu ličba dźěłazych žnjinje pšchiběrała a tehodła bjesdźěłosćej žnjinje woteběrała. Ličba njesałužerjow, pola dźěłowych hamtow w Němskej łapitanych, ke kotrejž žo prěni króć něhdźe 52 700 Bošaarskich pšchiličži, na kónzu měrza 2 400 000 wučinješche **a je pornjo prjedawšchemu mějazej něhdźe 415 000 woteběrała.**

Pšchiběranje dźěła je žo na wšchitke powołanja wustuttowało. S dźěłami, kotrejž žu žo w žmje pšchetorhle, a ſ nowymi wonkownymi dźěłami je žo ličba njesałužerjow we wonkownych powołanjach wo něhdźe schtwórcej miljona snižiła. So je bjesdźěłosćej nimo tego je 170 000 wošobami w druhich powołanjach woteběrała, móže žo pšchi pošudźowanju němskeho hospodarstwa pšchihódne mjenowacź.

S woteběranjom bjesdźěłosćeje žu žo też podpjerańše pšchiprawy thětro wołožiłe. Ličba podpjeranych we ſawěščenju pšche bjesdźěłosćej je hač na 458 000 woteběrała, w krišowym ſaſtaranju na 815 000. Też ličba pšchipósnatych ſpomožeńšich njesałužerjow je žo wo 80 000 snižiła, ſo žo na kónzu měrza 567 000 pšchipósnatych ſpomožeńšich njesałužerjow ſaſtarasche.

Hdyž žo wonka sałžo bóle dźěła, žu nuſowi dźěłaczerjo pšchiběrali. Na kónzu měrza pola naprawow, kiž ſtatny wuſtaw ſpěchuja, něhdźe 348 000 nuſowych dźěłaczerjow dźěłasche.

Najwjazo dźěłaczerjow je žo w měrzu w twarſtwje a jeho pódłańšich pšchemyſłach pšchiſtajiło. **Ale też ratarſtwo je w ſnamjenju wupłodźeńšeje bitwy ſtajnu wulku potrjebu dźěłowych mozow pšchipowědźiło.** Pšchi ſpokojenju tuteje potrjeby wobejbe industrialne wokrjeſy wjeczorneje Němskeje a Barlina ſałžo jako reſerwa dźěławych mozow ſa ratarſke krajiny w rańšej a krótkorańšej Němskej wuſtupuja.

Nadawk duchownych w škitanju před nadpadami z powětra

W Düſſeldorfje je po rozprawje tamnišich nowin heſtman ſchkitazeje polizije, E. Thorn, wjednik wokrjeſneje ſkupiny w ſtatnym ſwjazku ſa powětrowy ſchkit, pšched duchownymi dźěłeſchi pšchednoſchť wo powětrownym ſchkicze měł. Pšchednoſcheś rozłoži nuſnoſć zibilneho powětrowego ſchkita a wuwieje myſlički wo tutym ſchkicze. Wón wo naprawach wyſchnoſcjoweho powětrowego ſchkita a wo ſamoſchkicze rosprawjeſche. Duchownym wožebity nadawk pšchipadnje, ſo duſchownje najbóle napinane wobydleŕſtwo pobyłnjeja a jemu ſmužitoſć a dowěrjenje ſkruczeja.

Sally Epstein a Hans Ziegler so wotprawiłoj

Sſrjedu rano w 6 hodźinach ſtaj žo w ſtatnym ſaſtwje w Barlinje-Plötzenſee 28lětny Sally Epſtein a 34lětny Hans Ziegler wotprawiłoj, kotrejž běſche pšchiſažny žud w Barlinje jako buduſtótnikow pšchi ſamorodowanju SAwudhrneho wjednika Horſta Weſela ſ ſmjerćej ſaſudźił a jimaj cźełne prawa na cźaſ žiwjenja wotrjeknył.

Dla tuteho ſtóſtnistwa běſche žo hižo w lěcze 1930 khłoſtańſke jednanje pšcheciwo druhim ſobuwinikam wotewriło. Tehdy běſche pšchiſažny žud jich dla ſhromadneho morjenja ſaſudźił. W nowym jednanju, hdźež žud njeběſche na tamniſche pošudźowanja njeſkutka ſwjaſany, je móžno było, pšchičinu a nadrobnoſcje njeſkutka wujaſnicź. Taſkho ſtóſtniſtwo na Horſtu Weſſelu jako ſ politiſkeje bidy ſkućene a derje pšchihotowane a ſ wulkej namozu wuwjedźene mordarſtwo pšchedstaja. Pšchi tajkim położenju

Rozrěčenje z Ludendorffom

Něhdźe 40 kilometrow ſ krótkeho wječora wot Mnichowa leži wjeſka Tutzing. Tam je žebi general Ludendorff bilu natwarił. Wſchědnje wokoło 7 hodźin rano móža Tutzingſzy wobydlerjo žwojeho zławneho žabłudźeńſana po brjoſy Starnbergſkeho jězora žo pšchehódowacź widźecź. We 8 hodźinach potom generalowa ſekretarka z Mnichowa pšchijědże, ſ kotrejž wón na dołtate listy wotmołwja. Popołdnju je hač do 3 hodźin wotpočowała pšchestawka, a potom je hač do wječora ſaſo dźěła. Jenož ſrědka automobil ſ wopytom pšched generalowej bilu ſaſtanje.

Wo wopyće pola generała Ludendorffa pišchu tudomne nazionalſozialiſtiſke nowiny tole: Skoro zhłu hodźinu naſch wopyt pola generała traje. Dokładnje wón ſwoje nahłady wo ſawjedźenju powſchitkoweje wojeńſkeje winowatoſće a ſwoje ſtejiſchćo k kčheſcźijanſtwu roſkožuje. Na praſchenje ſa wojeńſkej winowatoſću wón mjes druhim praji: „W ſawjedźenju powſchitkoweje wojeńſkeje winowatoſće w Němſkej widźu pódła ſaſodobjenja Verſailleſkeho diktata **rukowanje ſa měr.** Bróniłoſć ludu njeje ženje ſ pšchičinu wójny, ale ſa měr rukuje. Hdyž budźe raſ w Němſkej powſchitkowna wojeńſka winowatoſć też woprawdźe ſawjedźena, potom žo měr ſakhowa. 1914 žu žo do naſ jenož tehodła mohli dacź, dokelž njejſchcejeſke mozy wědźachu, ſo němſka móc njeběž ſwoju wobaranſku mózy poſnje wuwuzila, dokelž pjecź miljionow ſ wojowanju khmanych ludźi pšched wójnu w Němſkej njeběž wojeńſku wutwuzenych. Sſym, ſo by žo měr ſakhował, pšched žwětowej wójnu ſa pšchewjedźenje powſchitkoweje wojeńſkeje winowatoſće w Němſkej wojował, hewak pak, hdyž je cźłowjek raſ ſam wójnu wjedł, potom wě, ſchto ma to rěkacź, potom žnadź je jenož jene, pšchejara měr łubowazy."

S wótroſtu a raſnoſću bě Ludendorff tele ſłowa rěcźał. Rad žo wón pšchi ſkładnoſći ſ mjeſypraſchenjom pšchetorhnyć da ſo ſtónczniže zyle bjespotrjebne ſam praſchejcź počźnje: „Sćeje naiſkerje ſłyſcheli, ſo ſym Antikhryſt?" a hdyž wotmołwichmy, „niż Antikhryſt, exzellenza, ale pšcheciwnik kčheſcźanſtwa", tu bu Ludendorff nadobo wſchón žiwy, „nć, ſym Antikhryſt a pohan a ſym hordy na to, ſym ſo hižo dawno wot kčheſcźanſtwa ſdalił. Schto dha dźe wuczba kčheſcźijanow? Po jich ſamźnych ſłowach w Janowym ſcźenju jenotliweju cźłowjeka ſ ludu, ſyłaha a naroda wobńdźeliła; pšchetož lubi jemu njebježa. Tak njemóže w „kčheſcźijanſkim" ſtacźe ludowa ſamknjenoſć naſtacź. Kčheſcźijanſka wuczba je tu jenož, ſo by žo židowſkemu ludej k dobrycźu dopomhało. Moja žona je w ſwojich nabožno-filoſofiſkich pišmach jaſnje ſwěſćiła, ſo ma kóždy lud ſwoje ſwojoraſne naſwědźenje Boha, a ſo je kčheſcźijanſtwo naſwědźenju Boha nordiſkich ludow — k nim też Jendźelcźenju žłuſcheja — zyle napſcheciwne.

Tohołda dyrbi žo kčheſcźijanſtwo na rańšeje dźědźinſtwo naſcheho luda njeſłožownje wulkutkowacź. S łubošcźu k ſwojemu ludej tohołda pšcheciwo kčheſcźijanſtwu wojuju. Hdyž chcźeja Jendźelcźenju kčheſcźijanſkeho wotſtacź, potom njech to ſmějrom wotſtanu, potom pak budźa žo pšchezo dale ſe ſwoje wyſokoſće dele ſuwacź. **Jenož tón lud może žo wuſtrowicź, kotryž žo k ludowſkim ſaſadam wuſnawa.** My Němzy ſmy we wokomiku lud, kotryž je žo najdale kčheſcźanſkeje wuczby puſchcźił. Halle ſ dopołnym wotpokasanjom kčheſcźijanſtwa němſki lud ſamknjenoſć dostanje, kotrejž potrjeba a kotrejež budźiſke potrjebał w cźežkich dnjach łěta 1918."

Swjatočnosće při Goeringowym kwasu

Hižo wcźera popołdnja němſke hłowne město zyle w ſnamjenju kwaſa pruſkeho miniſterſkeho preſidenta, generała łětarjow Hermanna Goeringa ſtejeſche. W ſmutkownym měſcźe žo hižo wokoło 10 hodźin jenotliwe formazije hromadźachu, kotrejž žo do ſpałera ſeſtupachu pak pšchi puczu ſ hroda pruſkeho miniſterſkeho preſidenta do radnizy abo do wulkozyrkwje. Wobkhad w ſmutkownym měſcźe dyrbjeſche žo hižo ſahe pšchepołožiłi, ſo by žo puczź ſa kolonny a auta pšchihotował. Dróhi, po kotrychž njewjeſcźiſki por do radnizy a do zyrkwje jědźeſche, pokaſowachu žo w žwjedźeńſtej pyſche. Shodźeńſki wulkozyrkwje běchu žo ſe ſcźerońni cźežwjernym tepichom pšchikryte. Pšched wulkozyrkwju ſo hižo krótko po 9 hodźinach pšeni wcźipni ſeńdźechu, kotříž chcźychu hacź do wěrowańſkeho cźaſa wocźakacź, ſo bychu miniſterſkeho preſidenta a jeho mandźelſku widźeli.

Na dworje a w ſahrodźe pšchi wobydlenju miniſterſkeho preſidenta pódła a pótšiſy ſaſtojnizy tam a ſem khodźachu a bſojopſchecźa pšchinoſchowachu. Wjele automobilow ſ hoſćenmi pšchijědże, hoſći kommanděr korpſa pólnych honjerjow wyſchkowy leutnant Fritſch a wožobinſki adjutant miniſterſkeho preſidenta wyſchkowy leutnant Bodenſchatz pšchijimachu. Wojeńſke kapały a kapały wſchelakich formazijow miniſterſkemu preſidentej hudźbne ſaſtaniczko zaſpikachu. Miniſterſki preſident žo nad tym wulzy ſwjeſeli a to ſ djaſnymi ſłowami wupraji.

Radnizja w Kralowſkej dróſy běſche žo ſa žwjatocźne wěrowanje dołojnje wupyſchiła. Sſrjedża we wěrowańſkej měſtnoſći ſtejeſche blido ſe ſelenym pšchikrywom pšchikryte a ſe ſtotej pižańſkej potrjebu ſe ſtolami ſa nawoženju a njewjeſtu, wyſchcźeſkeho měſcźeńſanoſtu dr. Sahma, kiž ſa Barlinſkich cźeſtnych měſcźeńſanow jako ſtawnik ſtukuje, a ſa wěrowańſkeju ſwjedźbu ſtatneho kommiſſara dr. Lipperta a radnizoweho dezernenta měſcźeńſkeho radu Wolfermanna.

Popołdnja ½12 hodźin miniſterſki preſident ſwój dom pšchi Lipſcźańſkim naměſeſe wopuſcźeſi a k bydlenju ſwojeho njewjeſty, knjenje Sonnemannez jědźeſche. Pšched jeje bydlenjom bu cźiſchcźenza naſtajniſchla. Jako miniſterſki preſident Goering ſ knjenju Sonnemannez dom wopuſcźeſi, lětadła Richthofenoweje eſkadry a druhich eſkadrow nad domom lětachu. Potom auta k němſkej kenzlizji jědźechu, ſo by njewjeſcźiſki por po wjednika dojeł.

Krótko do 12 hodźin wjednik pšched radnizu ſaſta a ſo pod wyſkom luda do wſchěch bokow ſtrowjo ſ němſkim miniſtrom Kerrlom do radnizy poda. Na to miniſterſki preſident Goering ſe ſwojej njewjeſtu nimo khorhojneho ſpałera po ſthodźeńkach do radnizy krocźeſche. Statny kommiſſar dr. Lippert wjednika a nawoženju a njewjeſtu wutrobnje poſtrowi. Po ſwucźenym waſchnju wyſchſchi měſcźeńſanoſta dr. Sahm njewjeſcźiſki por ſwěrowa. 10 měſcźeńſkich poſdźiſcho ſo radnizyne wrota ſaſo wotewrichu a wobdźělerni na žwjatocźnoſci po radnizynym ſthodźe dele pšchińdźechu, a ſo pod wyſkom luda w ſwojich autach wotſtalichu.

Popołdnju běſche cźiſchcźenza w ſnutſkownym měſcźe na wſchěch dróhach hiſchcźe wjele žyłniſcha hacź popołdnja. Něhdźe hodźinu do wěrowańſkich žwjatocźnoſcjow ſo pšchijědźowanje cźeſtnych hoſći ſapoca. Sta autow pšched wulkimi ſthodźeńkami wulkozyrkwje poſaſtachu a nimale wſchitke wožoby, kiž w nowej Němſkej na ſamokhitnym měſcźe ſteja, běchu pšchitomne. Tu ſo žwjedźeńſki wobraz poſkiči, kajtíž je jón ſamo Barlin dotal jara porědko widźał. Krótko do 2 hodźin wjednik pšchijědźe a preſenterſki połbeh a wyſk luda jeho powita.

Miniſterſki preſident Goering pomaku po Wilhelmſkej dróſy a Pod lipami k wulkozyrkwi pšchijědże, hdźež najprjedy nimo łětarſkeje kompanije a kompanije połka „generała Goeringa" krocźeſche. Potom miniſterſki preſident Goering po ſtarym waſchnju ſwoju njewjeſtu ſam k wokatarjej wjedźeſche. W 2 hodźinomaj wjednik ſe ſwojim pšchewodom do zyrkwje pšchińdźe a ſo do prěnjeje ławki žydny. Někotre mjeńſchiny poſdźiſcho nawoženja a njewjeſta do zyrkwje ſaſtupiſchtaj. Němſki biſkop pšched nimaj krocźeſche. W ſwojej wěrowańſkej rěži němſki biſkop tekſt wo wyſokim ſkuluſchu łubošcźe pšcheczita a naſpomni, ſo žo runje trjechi, ſo ſtaj miniſterſki preſident a jeho mandźelſka wobaj ſamźne biblijſke ſłowo pšchi konfirmaſiji doſtałoj. Tuto ſłowo wón też někto jimaj na puczź da: „Budź ſwěrny hacź do ſmjerće, dha dźu tebi króny žiwjenja dacź". Wěrowańſka žwjatocźnoſcź žo ſ kraſnymi ſpěwami porjeńſchi. Jako němſki biſkop mandźelſkeju wěrowaſche, wobſada je ſwojich měſtnow poſtany. Jako mandźelſkaj ſ Božeho donu wuſtuſchtaj, 10 generalow łětarſkiwa ſpałer tworjachu a mjecź k cźeſći wjednika a mandźelju mandźelſkeju ſtcźiżowachu. Lud ſaſo ſ wulkim ſahorjenjom wyſkaſche.

Po wěrowanju žo w hotelu „Kčežorſkim dworje" wulka twaźna hoſćeńa wotmě a žo do wopraudźiteho žwójbneho žwjedźenja zwali.

niemčejsche wjednik a němski kanzler Juneje pschičiny, swoje wobhnadźenske prawo wužiwać a stóstnikow wobhnadźić.

Flandin a Laval w Strezy

Francowski ministerski president Flandin a francowski swonkowny minister Laval staj sćeju wjeczor 1/11 hodźin do Streso pschijěkoj. Schef italskeho knježeństwa Mussolini, kiž běsche jich pschiwitał w letadle na jězor Magiore pschileciał, francowskeju statnikow na dwórnischcu powita. Jako cźah pschijědże žo francowska hymna pikasche. Cźestna kompanija běsche žo sestupaka. Psches wotesćił palěr hosćej do swojeho hotela jedżeschtaj. Mussolini pak žo hnydom na to na rjanu kupu (Isola Bella) hoda.

Schtwórtk rano 1/29 hodź. žo jendżelska delegazija wocźakowasche. Też tu je Mussolini wobzbinjeż powitał. Prěnje rozrěcźowanje itsich knježeństwowych schefow a jich swonkownych ministrow w palazzu Borromeo na Isola Bella běsche žo na schtwórtk popołdnja 1/11 hodźin pokaiko.

Popołdnju w 4 hodźinje italski ministerski president k cźesći jendżelskeju a francowskeju hosćom žnidanje wuhotuje. Temu po popołdnju jěsda na motorskim cźołnje po jězoru Maggiore pschijamnje. Popołdnischo jendżelski, francowski a italski statnicy znowa mjes sobu jednaju. Sjawne setkanja a hosćiny žo njeju wokmyślichu.

Dźěwjeć sobustawow macedonskich revolucionarow k smjerći abo kłostafni zasudźili

Wutoru popołdnju je wosetski sud w Newrokopu (w połodnischej Bołharskej) dźewjeć sobustawow rozpuschczeneje macedonskeje revolucionarneje organizacije (IMRO) sudźił, kotrejž mjachu žo dla femsteho morda-stwa na jenym pschedawschim sobustawje organizacije samotwicź. Tśi sobustawy centralneho komitea organizacije, Iwana Michailowa, Nastewa a Motikarowa, po kotrychž roskasu bě žo mordarstwo [illegible], k smjercźi sapsudźichu. Tśi druhe sobustawy smutsko-cźeje macedonskeje revolucionarneje organizacije kłostarnju na cźas żiwjenja dostachu a tśi kłostarnju na 15 lět. Wuzwud pschećiwo Iwanej Michailowej, kotrehož su hižo njedawno raz k smjercźi sapsudźili, žo w jeho njepschitomnosći wuprajł. Wón je pjecźa do wukraja cźekny.

Bukarestke wyšše šule so zamkłe

Njeměry studentow na Bukarestskich wyschschich schulach a w połsednich dnjach też na dróhach a w sjawnych lokalach žu rumunske wyschnosće k kapnemu sapschinjenju pohnuše. Wutoru wjecźor žu žo pod pschedsydstwom rumunskeho smutskowneho ministra Inkuleta rektorojo wschitkich wyschschich schulow, statny sekretar w smutskownym ministerstwje Donetetu, minister za rozwucźowanje a Bukarestski policajski schef na konferenzu seschli. Wunoschk składowanja běsche, so je minister za rozwucźowanje sćeju wschitke wyschsche schule w Bukarestu hacź na dalsche sawrěcź dał. Universita žu žo wschitke studentske domy sawrěła.

Krótke powěsće

Na wjednikowym narodnym dnju žo na sjawnych twarjenjach khorhoje wupowěźa. Němski a pruski smutskowny minister je wukaz wudał, so maju žo 20. haprleje, na narodnym dnju wjednika a němskeho kanzlera na statnych, krajnych, gmejnskich, druhich sjawnych twarjenjach a sjawnych schulach khorhoje wupowěźowjeć. Wyschnoscźam žo pišomna powěsć njepoda.

Ludendorff žo wjednikej zakazuje. General Ludendorff je wjednikej a němskemu kanzlerej dźakny telegramm pósłał. Wón swoje wulke wjesele wupraja, so je sastupjerjow wojerske mozy, kotraj je psches njeho wojerišku winowatosć sajo dostała, žnjeł powitacź. Ludendorff žo też wožebje za kanzlerowe pschecja a postajene poćesćenja dźakuje. Jeho horze pschecja płacźa ludej a wojerskej mozy.

Ludendorffowy dźakny telegramm sakskemu hołoći Mutschmannej. Němskemu hołoći sa Sakstu, Marcźinej Mutschmannej, je general Ludendorff tónle dźakny telegramm pósłał: „Dźak sa Wasche a krajneho knježeństwa pschecja. Spominam wožebje na towarschow sakskeho 12. a 19. armejoweho korpsa. Ludendorff."

Wěrowanje ministerskeho presidenta generala Goeringa je statnej dźiwadźelnizu knjenju Sonnemannej w Barlinskej wulkozyrkwi. Němski [illegible]iskow Müller mandżelskeju wěrnje

Ze Serbow

W Budyšinku, 11. haprleje 1933.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Z bohatstwom nabywaš wujow a cźetow
wjacy hač jich do dwora dźe. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Nižina je wot Jendżelskeje k dobremu ranju hiba, kaž žmy to wczera wocźakowali. Jeje jadro nad Połnóžnym morjom do połodnischeho dźela Schwedskeje cźehnje. Kromy nižiny je też hischcze nad połnóžnej Němskej trochu wulkutkuja a nam tehorunja z khwilemi żyłnische pomrócźenje pschinjeżu. Dokelž je nižina pomérnje bohata a jenož pomału postupuje, też jutśe hischcze wětry wot krótkeho wjecźora wobkhowamy. Jutśe je kromy nižiny najskérje trochu żyłnischo w naschich stronach wulkutkuja, so pohibenje k beschcźam pschibéra. Sćežnischich beschcźow pak njeje wocźakacź. Powětr wostanje cźopły. — Jutśe pjatk klóčnjeżo 5,15 hodź. schadża a to 6,49 hodź. khowa. Mějacźt schadża jutśe pschipołdnju 12,07 hodź. a khowa žo rano 2,49 hodź.

— **Wuhladу na wjedro za jutśischi pjatk: Hischcze cźopłe, tola trochu k beschcźej pokhilene wjedro.**

— **Dwělomny žnjerstny pad.** 27létneho Kurta Bergela z Hrubjelcźiz žu 10. haprleje 1935 popołdnju wokoło 2 hodź. sady łubka Zimmerez herbow pschi Budyšej mělschcźanskej mjeju, do lěweho spania tšeleneho, morwjeho namakali. Bergel běsche tam se 26létnym Richardom Bělu z Budyschinka z teschingom do holbiow tšelał. Běla je wuzwuhł a so je Bergelowy wutśel jeho se spania storhnył. Na to je pjecźa widźał, so běsche žo Bergel z teschingom do lěweho spania tšelił. Bergel je pjecźa priedy wo žamomordarskich muńlach rěcźał. Tola pak bu tež znate, so je Běla Bergelej někak rosumiecź dał, so jeho sakleli. Dokelž žu wo pschicźinje žamomordarstwa hischcze dwěle a dokelž je mózno, so je Běla žo na Bergelowej žnjerscźi někak wobdźelił, žu Bělu nakwilnje saleli. Wón žo dźensa Budyskemu statnemu wěcznistwu pschepoda.

*

Wo rejach a sawješelenjach w jutrownym tydźenju.

Sa bliski jutrowny žwjedżeń Budyski policajski hami na postajenja wo schcźicze njedźele a žwjatych dnjow dopomina:

1. **Cźichi pjatk** žu sakasane:
   a) sportske a turnarske sarjadowanje pschemysłowe družiny a podobne posticźenja, kaž też sportske a turnarske sarjadowanja, kiž njejżu pschemysłowe družiny, jeli žu je sestupanjom abo cźłanom, sabawnej hudźbu abo žwjedżeńskimi sarjadowanjemi sjednoćene;
   b) **w městnosćach z korcźmarjenjom hudźbne posticźenja wschcze družiny;**
   c) wschitke druhe sabawne sjawne sarjadowanja, jeli žo z nimi na chutnosć dnja njedźiwa.

2. Na pschedwjeczoru jutrowneho žwjedżenja a prěni žwjaty dźeń jutrow žu sjawne rejwarske sawješelenja sakasane. Dowolene žu sarjadowanja, pschi kotrychž žo jenož ludowe reje rejwaja.

Prošu wobkedźbuje mój wulki skład
w Sachs-motorskich a jězdnych ko:ach
Kolesowy dom FUHRMANN
w Budyšinje na Hornćerskej hasy ćo. 10
Mietautotelefon 3004

Swobodni

Prěnjotne powědańcko wot Ilsana.

30] (Pokračowanje.)

Bórzy přiwjedźechu baronej misijonara a dołho traješe jeju rozrěcźowanje, dokelž móžeše so Eduard cźežko na zańdźene časy dopomnić. Misijonar naspomni też, cźehodla je Eduard do Afriki přišoł. A hlej, kaž so słónco druhdy nadobo předobudże přez tołste mróćele a wobswěći z jasnymi pruhami luboznu krajinu, kiž bě dotal z mhłu přikryta, tak so rozjasni baronej pomjatk, a wón spózna dospołnje swój żiwjeński běh. Z hłuboka zdychowaše prajo: „Přińdźech do Afriki pytać zeńske pokłady, wo kotrychž myslach, zo wjacy płaća hač duchowne a tak drohotniše w domiznje zanjechach. Tehdom bě moja duša cźežko khora, tak khora, zo hižo khorosće wjacy njespóznawach. Derje, zo na mnie přińdże cźełna khorosć, zo by duša zaso wotkhorjeła. Kak běch tola zaslepjeny, zo kaž njerozumne dźěćo posudźowach cłowjekow po zwonkownosćach."

Misijonar so boješe, zo bychu dopomnjeńki přecźela mohłe na škódne waśnje rozhorić, tuž chcyše jeho pokojeć a rjekny: „Luby Eduardo, sy zawěsće derje měnił a po tym budże Bóh luby Knjez też jenož naše mysle a skutki posudźować. Kóždy lud a kraj ma swoje waśnja a husto je jara cźežko, so wšitkim předsudkam wuwinyć. Naš duch je husto z ludowymi nałožkami, z wobkhadom ze swójbnymi a z přecźelemi sputany kaž worjoł w zwěrjeńcu, ale sylny duch roztorha puta, wuswobodźi so a zběha so k wyšinam. A tutu swobodu njemóže nam nichtó rubić, ani tón, kiž naše cźełko mori. Tola bohužel jenož mało cłowjekow ju spóznawa. Woni měnja, zo je swoboda njezwuzdźene żiwjenje, bjez dźiwanja na Boha a sobucłowjekow. Wěrna swoboda pak je kruta powaha, kiž spózna[illegible]ajcy swoju njezamóžnosć kroći w Bohu wobkruća[illegible] po wěcznych, wot Bójstwa cłowjekam datych zakonjach, knjeżicy nad sobu samej."

„To wšitko zaprimnyć, štoš powědaš, je mi hišće cźežko. Ale to mózu prajić, zo čuju we sebi móc, po nowym spóznatym puću kročić."

Přećelaj wuradźowaštaj wo możnosći, so bórzy hromadźe wrócić do domizny.

Hdyž Salim zasłyša, zo chcetaj jeho knjezaj Afriku wopuścić, słubi wón bjez dołheho rozmysłowanja, zo wón jeju wopuścić njemóže a njewopuści. Najprjedy pak dyrbjachu so wobroćić na jendżelske wyšnosće a prosyć, zo bychu jich z jatby pušćile a nawrót do Europy dowolile. Traješe to dłeje, hač běchu sebi myslili. Tola też to měješe swoje dobre. Eduardowa strowosć so z tym skrući, a to bě nuzne, zo njeby wobcźežne pućowanje jemu ześkodźiło.

Baron měješe pak też hišće husćiše wuradźowanje z lěkarjom, kiž chcyše jemu tak ważne wunamakanje kaž tuto za cłowjestwo bě, kotrež wšak bě Eduard bjezmała ze swojim żiwjenjom zapłacił, wotkupić. W swojej wulkomyslnosći chcyše je baron cłowjestwu darmo darić. Ale lěkar jeho powući, zo to žaneho zmysła nima prajo: „Hlejće, zo by so wunamakanje zwužitkować hodźało, je wšesty kapital trěbny, kotryž pak ani ja ani wy najskérje nimaće. K tomu so hodźace zela rostu jenož tu w Africy a też nic wšudźom, ale jenož we wěstych krajinach. Ludźo, kotříž maja je pytać a hromadźić, dyrbja rostliny znać. Wědomostna twornja dyrbi nazběrane rostliny po waših předpismach předźěłować. To wšitko jedyn cłowjek dokonjeć njemóže, ale towarstwo, z pjenjezami derje zastarane, dyrbi to přewzać, a jenož tak so hodźi woprawdźe něšto docpeć. Hewak móže tuta wědomosć jenož jenotliwemu z wužitkom być, nic tak powšitkownosći, kaž sej to zasłuża."

„Widźu, zo mam we wobkhodnych waśnjach mało nazhonjenja", baron wotmołwi.

„Najlěpje budże, myslu, zo wěc přepodamoj amerikskemu towarstwu, znaju jo, kotrež so z wužitkowanjom tajkich lěkarskich wotkryćow zaběra. Ničo na tym njezaleži, hač je lěkarstwo potom nětkotre pjenjezki drósze abo nic. Wy maće najwjetše zasłużby wo nje, tuž maće też z polnym prawom podźěl z wužitka a też ja sebi za swoju prócu něšto wumėnju. Jeli wam prawje, so za wěc postaram."

Eduardej bě jara luho, zo chcyše lěkar sam wšitko wobstarać. Za někotre njedźele dosta lěkar połnomóc z Ameriki, zo smě z baronom wo přewostajenju wuslědźenja jednać. Eduard bě wulcy překwapjeny, hdyž jemu lěkar poskići hnydom 50 tysac dolarow a dale 10 procentow wot čisteho wunoška, wupłaćomneho we złotu. Za njeho drje niemějachu wjacy pjenjezy tu hódnotu kaž tehdom, hdyž bě so na hońtwu za nimi do Afriki podał. tola bě wjesoły, zo je někto njewotwisny wot Hańzineho zamoženja. Někto žadaše jenož za dominzu, njemóžeše dočakać, zo by dowolnosć k wotrućowanju měł. Z dostatymi pjenjezami bě jemu možno, sebi lěpše městno na łódźi zwěsćić a sebi jako hosća misijonara přeprosyć, kotryž bě jeho telko časa njesebičneje hospodował a žiwił.

(Pokračowanje sćěhuje.)

— **Hdy ma ho worać?** Rola dyrbi ho ſ pluhom tak wobdźěłać, ſo wona koruſchkam pólnych roſtlinow najlepje howi. Roſtlinſke koruſchki płodu žadaju, kotrež w prawej měrje powětr a włóhu wuſchija. So by ho tale wobſtejnoſć dospěła, po tym dyrbi ho rola dźěłać. Podźe dyrbi ſo ſmóžnicź, ſo by po możnoſći wjele wody z ſebi brała a ſobom ſo pſchewětrowała. To ho w prěnim rjedźe ſ woranjom dospěwa, tola jenož potom, hdyž ho na to kedźbuje, ſo je poda drjebjenčkata a mjelna. Jyle wopak je, na cźežkej podźe worać, hdyž je wona pſchewjacha abo pſchemokra. Hdyž je rola pſchewjacha, ho wulke, twjerde kruchi woſtorkaju, je-li pak je mokra, ſo ſ pluhom ſamaje a wuſtrhnywſchi tehorunja ſtwjerdnje. Lohka rola ſtérje pluh ſnjeſe, njech je ſuchа abo włóžna. Po tych ſamych prawidłach ma ho włóčźicź a kopacź. Katař dyrbi wědźeć, ſo ho bjes powětra, włohi a cźopłoty wužitne bakterije w ſemi njemóža pſchiſporicź, kotrež hnojidła ſa ſežiwjenje roſtlinow pſchedźěłaju a pſchihotuja. Pódła tej njeſmě kiſała być. Hdyž woda w ſemi ſteji, dyrbi ho wona wotwodźicź, a rola dyrbi ho ſkalkowacź, hdyž je kiſała. Kalk twjerdu pódu roſdrjebi a kiſałoſć roſpuſchcźi. Wjele polow ſe ſuchotu cźerpi. So by ho włóha ſe ſemje njetrjebawſchi njewuhnyła, ho ſ włóčenjom mjelna worſcha ſwjercha pola pſchihotuje, kotraž wódne žily ſe ſemje na ſwjerch pſchetorhnje a ſpěſchnemu wudymanju ſadźewa. Jeli ſo je ſnjmjo hižo ſeſkhadźałało, ho wudymanju ſ kopanjom a cźěkowanym włóčenjom mjes rynčkami ſadźewa. Sdobom ho ſ tym tež njerjad połóčki. Runje tymle po ſdaću njewažnym dźěłam ma ho wjetſcha kedźbliwoſć pſchiwobroćicź, ſo by ho wunoſchnoſć powjetſchiła. So by ho njerjadej wobarało, dyrbi ho po poſtrjenjenju rola pſchi pſchihódnym wjedrje hnydom podworacź a ſwłóčicź. Teſ ſ walcu a kultivatorom njeſmě ho na cźežkej roli dźěłacź, kaž dołho hacź je mokre. Hdyž pak je ho walca wužiła, ſo by ho pſcheſpytowała rola wobtwjerdźiła, dyrbi hnydom bróna po walcu ſlědowacź, ſo by ho jwjercha mjelna worſchta pſchihotowała. Hewak njeſmě ho — wołebje w nalěcźu — póda pſcheſuhło wobdźěłacź a ſwobroćicź, dokelž ho ſ tym nuſne dźěło bakterijow kaby a ho pſchewjele włohi ſhubi.

S **Maleſchez.** Pſchi pſchenajecźu naſcheje wjeſneje hońtwy je hrabja Schall Riaucour ſ ſčinej ſadźbu 200 hriwnow a 100 hriwnow ſa hońtwinſke piwo najwjazy ſadźił. Hońtwu ſu tohodła hrabi pſchirjekli. W prjedawſchej hońtwinſkej periodze je 365 hektarow wobſahowaca hońtwa ſčinje 900 hriwnow wunjeſła.

S **Bukez.** (Generalna ſhromadźizna nalutowarſke a wupoſčežerſke.) Njedźelu popoldnju ho 71. porjadna generalna ſhromadźizna Bukeczanſkeje nalutowarſke a wupoſčežerſke tow. ſ wob. ruk. wotmě. Pſchedsydna knjes ſarař Mjerwa jara derje wopytanu ſhromadźiznu wotewri a wuſchitkich wutrobnje powita. Sa ſapiſarja Kranza w Cźornowje a ſa liczerjow Wicźasa we Wuſkoſej a Dejku w Koporzach pomjenowachu. Pryedy hacź do dnjowego porjada paſtupichu, na ſemrěte ſobuſtawy Kſchiſana w Rodezach, Kocha w Trjebeńzach, Donata w Bukezach a Mroſa w Ssowrjezach ſ mětna ſtanywſchi na doſtojne waiſchnje ſpominachu. Na to pſchedźyda po poruczhnoſci druſtwowego ſmjatſka Krawzej-Cźornjowſkemu wopomnjeniſku medaillu ſa 25lětnu ſwérnu ſłužbu w dohladowarſkej radźe pſchepoda. Potom ſo wobthodowa rosprawa wo liczerſtim lěcźe 1934 cźitałche. S njeje ho ſhoni, ſo je zyły pjenježny wobrot 1,8 miliona hriwnow wuczinił. Sapocźatk liczerſkeho lěta je 300 ſobuſtawow było. Woteſchło je 11, pſchiſtupiło tohorunja 11 wołobow. Druſtwo je dyrbiało ſaſudźene lěto wobſchérne dźěło dokonjecź a je cźiſty wunoſchk dospěło. Bilanſa ſa lěto 1934 ho ſthwali a cźiſty wunoſchk ho po namjerje rozdźěli. Pſchedźydſtwo a dohladowarſka rada ho jenohłóſnje wuſwobodźiſchtej. Po wuſtawkach dyrbjachu Króna we Bukezach a Dub w Błožanach ſ pſchedźydſtwa, Khěžor w Koporzach, Kuncza we Wuſeźku a Wicźas w Zornoſpkach ſ dohladowarſkeje rady wuſkupicź. Króna bjiwajo na ſwoju wyſoku ſtarobu proſcheſche, ſo ho njeby ſnowa wuſwolił. Na jeho městno Bukezanſki wjeſnjanoſta Fiebiger ſtupi. Pſchedźyda ho Króndje ſa lětdźeſatki dołhe ſwérne ſłužby w dohladowarſkej radźe a podźěcźo w pſchedźydſtwje, kotrež bě w kóždym cźaſu ſwoju winowatoſcź ſwérnu dopjelnjejo ſ lépſchemu druſtwa wukonjał, wutrobnje dźakowachu. Do pſchedźydſtwa ſo Dub w Błožanach a do dohladowarſkeje rady Khěžor w Koporzach, Kuncza we Wuſeźku a Wicźas w Zornoſpkach ſnowa wuſwolichu. Wſchitzy wólbu pſchijachu. Dokelž njebě žanych namjetow hacź do 2. hapreje pola pſchedźydſtwa dóſchło, ho k wſchelcźiſnam pſchendże. Pſchi tym ho wo ſaſtatej dani, wo powſchitkownych wobthodnych wuměnjenjach, wo nahódnoſcenju a wo wotmiźu kreditow rěcźeſche. Wołebje ho proſcheſche, ſo bychu ho wobthodne hodźiny po możnoſći wſchędne dny wužiłe. Wobkruczenje ſaldow maju we pſchichodźe nic jenoż dožinjo, ale też ſutowarjo podpiſane pokładni wróćicź. S tym ho wobolſtronſka kontrola ſmóžni. Po pſcheſtawy wyſchiſchi wucźeſ Jähnichen ſ Budyſchina kražny pſchednoſchk ſe ſwětłowymi wobrazami ſa wutrobu a duſchu wo „nalěcźu a pucźowanju“ poſticźi. Pſchednoſcherjej ho ſ możnym płazanjom dźakowachu. Pſchedźyda ho jemu hiſchcźe raz ſa to, ſchtož bě pſchitomnym poſticźił, wutrobnje dźakowałche. Hdyž bě ho protokoll cźitał, ho ſhromadźizna ſ ſtikróćnym „hurra“ wjednikej, ludej a wótcźinje ſtónczi.

S **Litycza.** Na dróſy ſ Lipicza do Minakała je ho w cźaſu wot 23. hacź do 28. měrza a w poſłednich dnjach ſ nałażanych bréſow wózom krónow wotkamało. Bréſy ſu tohodła hrabi pſchirjekli. W prjedawſchej wjerner Bodenburg nałażał, kiž też 10 hriwnow myta tenu pſchilubja, kiž móže mjeno ſkuczerja abo ſkuczerjow woſjewicź. Wo mjenje woſjewjerja ho po pſchecźu mjeſcźi. Nawěſcze njech ho wobſłužerjerej abo ſandarmſtwu w Minakle ſapodadźa.

S **Bóſchicź.** Pſchi nałětnim njewjedrje, kotrež póndźelu popołdnju pſches naſche ſtrony cźehnjeſche, błyſk pſchi Nowobóſchicźanſkej dróſy do wulkeho topka dyrliwſchi jón w połojzy ſlama. Pſchi tym wulku trubjel płomjenja a ſtura hapnyc widźachu. Móz błyſkowcho byrjenja bě tak wulke, ſo ſo ſchtomowe hałoſy daloko roſcźiſkhnychu a ſo ho w dałokoſći 50 metrow wokowe ſchkleńzy jeneho doma ſatłoceźichu. S dweju dźěłacźerjow bliſke Wětrowſkeje ſilikatoweje dźěłarnje, kotrajž na grotnizy dźěłataj, je ho jedyn ſ błyſkowym dyrjenjom łohko ſranił.

Poſledni puć Jurja Nowotneho

We Wotrowje, 10. jutrownika 1935.

Dźensa smy droheho přeńela a ſłachotneho cźłowjeka w ródnej zemi, na Wotrowſkim kěrchowje, pokhowali. Je-li bě dopokaza trjeba, kelko łubośće a cźeſcźownoſće je ſej tutón měrny a ſwérny krajan we wosadze a dalſich kruhach nadobył, je jón jeho pohrjeb a też hižo pusty wjeńcor podał. Na nim wobdźěli ſo Lipa Serbſka nimale połnoličbnje a modleſe ſo we pačerju a ſpěwje za lubeho zemrěteho ſobuſtawa, kiž bě nam wjacy hač to. Na pohrjebnym dnju ſamym zaſpěwa po ceremonielnych ſwjatočnoſcach pred ſtatokom, jako poſlednje Božemje: „Wopuſčiš-li domčk ſwój płačo“ a potom cźehnješe ſo dołhi žarowanſki cźah po wſy na kěrchow, hdźež wón ſwój poſledni wotpočink namaka. W cźahu wjedźechu khorhoje ſpěwne tow., dźěłaćerſtwo Thonbergſkich jiłowych jamow a zjednoćenſtwo wójnſkich woporow. Sobuſtawy Lipy njeſechu kaſč, po hórcy k cyrkwi, hdźež je zemrěty tak často khwatał do Božeho domu. Na kěrchowje zaſpěwa hiſće raz ſpěwne towaſtwo a jeho předſydna ſpominaſe w dźaknych ſłowach na dobreho towaſa, na ſwoje žiłćene ſobuſtawſtwo, na wopory, kiž je za nje prinjeſł. Za njeho běše cźas, kiž je towaſtwu wěnował, nimo zboża w ſwójbje ſobu najrjeńſi w jeho žiwjenju. Też za wótcźinu a lud je ſwój wopor prinjeſł, zhubiwſi jene wócźko a njeſeſe też hewak wójnſke ſéćhwki z pokornej wutrobu. Dałše narěcźe mějachu wjednik jiłowych jamow w Thonbergu, kiž wosebje jeho příkładomnu pilnoſć, ſwěru a ſpokojnoſć wuzběhowaſe, zaſtupjeł tuteho dźěłaćerſtwa a zaſtupjeł nacionalſocialiſtisk. zaſtaraćerſtwa Workločanſkeje ſkupiny a ſobuſtaw prjedawšeho 242. wójnſkeho regimenta, w kotrychž kruhach je zemrěty kruće wojował. Zaſtupjeł wójnſkich woporow wuzběhny w ſwojich ſłowach wosebje, zo budże z cźich ſtrony za zawoſtajenych na wobſtérne waſnje ſtarane, potajkim za wudowu a cźrjódku drobnuſkich dźěći, kotrymž bu zaſtaraćer přezahe wotwołany. Tu ma kśeśanſka lubość a ſkutkowne ludowe zjednoćenſtwo wobſtérne poło dźěławoſće. Bóh dał, zo bychu miłoſćiwe rucy prawje ſćedrjiwje ſo hibałe. To by najrjeńſi dźak zemrětemu był. Z pobožnym pačerjom a z hruzlkom zemje dźěliechmy ſo wot lubeho přeńela. Njech je jemu ródna zemja lohka!

*

Se **Spal.** Pižnowu ſchćuru je jedyn tudomny wobydleř pſchi wuwodźanej hrjebi tudomneho delnjeho młyna ſ klumpachom ſabił. Swěrjo je ſaj tóčźka wulke.

S **Klětneho.** Mandźelſka tudomneho tatarja Hermanna Paula je wutoru rano ſmjerć pyiała a namakała. Wobdźarnjomna je ho njedaloko ſwojeho doma, pola ſtražnikſkeje khěže cźiſło 44, twarowenzu cźahej pſchejeć daſa, kiž 3/5 hodź. ſ Klětneho do Mikowa jěžeſi. Wona ſtejeſche w 33. lěcźe ſwojeho žiwjenja. Njeſbožowna bješe nětkaž 250 metrow daloko wot ſwojeho wobydlenja hacź ſ żeleſnišnju bohu a jenož trochu ſwobłekana běžała. Cźah je jej nohu wotjeł a je ju też na płowje cźežko ſranił, ſo dyrje ſe žona hnydom morwa była. Kaž pſchekhodny ſtrjažnik powěda, je wona njes lokomotiwu a wačzokowym wozom do cźahu ſkočiła. Cźah hnydom nětkore ſta metrow dale ſaſta, dokelž běſche ſo cźahowy perſonal podawka dohladał. Po hamtiſkim pſchepytowanju ſo cźežko dopołdnja pſchiwuſnym pſchepoda. Semrěła bě wo wiby a we wokolinje jako pilna a cźeſcźomna žona znata.

S **Radſchowka.** Najſtarſcha tudomna wobydleńka, wudowa a wuměnkarka Marja Sahrodnikowa rodź. Riekeź, ſmě hižo hjakk 12. hapreje ſwoje 76. narodniny woſwjeźicź. Wona je hiſchcźe jara cźiła a cźerſtwa a je cźeſcźena a dobra Sſerbowka. Jeje mandźelſki je hižo w lěcźe 1928 krótko pſched ſtotym kwaſom wumrěł.

Z **Cźorneho Khołmza.** Sa tudomnu hońtwu je jedyn Drježdźańſki pſchekupz je 650 hriwnami najwjazy ſadźił. Naſcha hońtwa je dobra a drje jena ſ najlepſchich Wojerowſkeho wokrjeſa.

*

S **Wopakeje.** Pſchi pſchiprawjenju tudomneho hata ſ haſchenju wohnjow lorija na dźěłacerju Willija Römera padźe, kiž běſche ſo hakle pſched krótkim cźaſom tu ſaſydlił. Römer ſo tak cźežko ſrani, ſo na to wumrě.

Hdyž ſo ſchpata ſwona puſchcźi.

W ſyrkwi w Hohnſteinje w Saſkej Schwizu ho pſchi wjeczornym ſwonjenju 250 puntow cźežka ſchpata wulkeho ſwona puſchći a dele padźe. Schpata ſwónka Hoffmanna do ruki dyri a jemu ruku we łohcźu ſłama. Hoffmanna dyrbjachu do khorownje dowjeſcź.

Budyske ſtawniske powěſće

Srjedu 10. hapreje 1935.

Narodźiła je ho: 4. 4. Njemandźelſka dźowcźicźka.

Manželſtwo pſchipowěźiłoſtaj: 10. 4. Arthur Rudolf Schönfeld, twucźeř w Pancźicach, ſ Emiliju Linu Khryſtu Thomaſez, domjazej dźowku w Budyſchinje.

Hamtſke woziewjenje z Budyšina.

Städtiſche Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 13. April 1935: 8—½10 Uhr für die Nrn. 4601—4900.

Roheš Rindfleiſch, Pfund 39 Pfg., roheš Schweinefleiſch, Pfund 35 Pfg. **Die Freibankverwaltung.**

Towaſtwowſki powěſtnik.

Bukecy. Pjatk wječor je zwučowanje narodnych rejow pola Stangec. Přińdźe wšitcy cyle wěſce.

Pădagogiski ſulski wotrjad Maćicy Serbskeje skhadźuje ſo ſrjedu 17. 4. pop. w 4 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. W. Sěca.

Radwoſ. DJK. Pjatk, 12. IV. 35 je ważne zwučowanje na harmonikach a rěčeno khóra pola Subertec hnydom po nyšporje. Přińdźće cyle wěſce wšitcy. Zarjadnik.

Die erfahrene Hausfrau kauft MAGGI's Suppen denn der Name MAGGI bürgt für Qualität

Hospodarski rozhlad

Schwórtk, 11. hapreje.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,487	100 pólsk. złotych	46,82
1 jendźelski punt	12,065	100 českosk. krónow	10,375
100 swajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa dnja 10. hapreje.

Pod ſacźišćenjom němſko-ruſkeho hoſpodarſkeho ſrěcźenja ſapocźa burſa w krutym połoženju. Wołebje ho ſadachu akcije maſchinowych a monianowych pſchedźěłacźow, kotrež ſměja wołebje ſ nowych wujednanjow ſwoje ſépſchiny. Runje tak wotſamknjenje J. G. Farben też dale w dobrym ſmyſłu na wuwicźe ſkutkowache. Też kuliſa ſo nakupam publika pſchijamkny. Tola ſapocźatne kurſy po nicźim wotdrjejbowachu. Na rentowych wikach běſche dale cźicho.

Barlinſke žitne wulkowiki. Hłowne ſnamjo žitnych wikow woſtanje mały wobrot, dokelž njeje naſtorkow ſ ſtrony pſchetrjebarjow. Mitčho wjedra dla dre je pſchiwos ſ kraja wopſchetaſt, tola druha ruka ma hiſchcźe doſć na ſkładach, a młyny ſo mało napraſchaju. Też ſa ſamérny pjeowanſke ſo pſchenjzn a rožki mało wobrocźi. Naſtorkow ſ mukowych wikow njeje. Jecźmjenje ſa piwarnje a induſtriju maja tohorunja pomały wobthod w pjeowanſkim jecźmjenju je měrny wobthod. Tukrajny wowjeż ho jenož w ſamenjenju ſa druhe pjeowadła poſticźa.

Wečera płacźiſche w Barlinje zentnar

pſchenicy W 8: 11,5 hr., W 9: 12,50 hr., rožki R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — jecźmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.

Nětkotre płacźiſny ſ Drježdźanſkich wikow.

Kaczata 3—4 hr., kury, ſtare 2,50—3,50 hr., kury, młode 2,50—4 hr., hołbje 60—1,10 hr., kacźki, ſarěſane 1—1,10 hr., kury, ſtare, ſarěſane 75—90 pj., kury, młode, ſarěſane 1—1,10 hr., karpy 1 hr., ſchćuki 1,20 hr., liny 1,60 hr., jabłuka 15—55 pj., běrny, zentnar 3,30 hacź 3,80 hr., běrny, po puntach 4—5 pj., koboda, jěžana 13—15 pj., zybła 18—20 pj., trěń 70 pj., ſołotej, kerćźt 10—30 pj., běły kał 9—10 pj., cźerwjeny kał 25 pj., ſyrodrjoty kał 20—60 pj., petrſchiłka, walcźk 3—5 pj., zapuniłi 40 pj., rjewjeń 30—35 pj., butra 1,42—1,52 hr., jeja 9—11 pj.

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wołjowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płacźiny po złotej hriwnje.

	10. 4.	9. 4.		10. 4.	9. 4.
Pšenica	211,0	211,0	hmyw	13,5-14,0	13,5-14,0
rožka	171,0	171,0	woka	13,0-13,5	13,0-13,5
ječmjeń now.	—	—	modre łupiny	9,50-10,2	9,50-10,2
ječmjeń, nat.	—	—	žołte łupiny	14,2-14,7	14,2-14,7
wowſ	—	—	zeradella	—	—
kukurica			raps, wosuſk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	łany wosuſk	7,65	7,65
rožana muka	22,90	22,90	ſuch. truhanč.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	běrni. kruſki	9,05	9,05
rožane „	10,19	10,19	ſyno, 50 kg		
raps	—	—	rožana ſłoma		
hróch, Viktor.	25,0-29,0	25,0-29,0	pšenič. „		
lane ſymjo			wowſna „		
pieluſki	21,0-22,7	21,0-22,7	ječna „		

Płacźina za pkoły za wupłodźenja 8: 203.0 9: 205.0
Płacźina za rožku za wupłodźenja 7: 163.0 11: 167.0
Płacźina za ječmjeń za wupłodźenja 7: 163.0 9:168.0
Płacźina za wowſ za wupłodźenja 9: — 13: 166.0

Dźeńſnjiſke ſtótne wiki w Drježdźanach.

Na ſtótne wiki pſchihna ho dźenja 3 woły, 9 bykow, 25 krowow, 704 ćelatow, 93 wowzow a 588 ſwini. Pola howjaſeho ſkotu a wowzow je wobkhod bjez wuſmuha. Ćelata maja dobry wobkhod, dobre ćelata ho bórzy roſpſchedachu, hubjetſche w płacźiſnje njeſchto popuſčeźichu. Sſwinje maja ſrjedni wobkhod a płacźiſny ſpaduja.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dušman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smołeř a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 8 płaći.
Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa ſłužba.

Wopytajće na kóždy
pad sobotu a njedźelu

hermanske předawanje

w kupnym domje **Max Herde**

w Budyšinje na Sukelnskej hasy **9**

Hłowaki, z kopřiwiny, šite	wot	0,59
Hłowaki, běłe, šite	wot	0,65
Hłowaki, barbne, šite	wot	0,75
Hłowaki, smuhaty płat, šite	wot	0,95
Hłowaki, damastowe, šite	wot	0,95
Hłowakowe wupjerki, šite	wot	1,35
Łožowe počehnjenja, kopřiwina, šite	wot	2,95
Łožowe počehnjenje, běłe, šite	wot	2,95
Łožowe počehnjenje, barbne, šite	wot	3,95
Łožowe počehnjenje, smuhaty płat, šite	wot	3,95
Łožowe počehnjenje, damastowe, šite	wot	3,95
Wupjerki, za spódnje posłešca, šite	wot	4,95
Wupjerki, za zwjeršne posłešca, šite	wot	5,95
Wupjerki, za zwjeršne posłešca, za 2 wos.	w.	9,95
Łožowe počehnjenje, kopřiw., za 2 wos.	w.	3,95
Łožowe počehnjenje, barbne, za 2 wos.	w.	4,95
Łožowe počehnjenje, smuh. płat, za 2 wos.	w.	4,95
Łožowe počehnjenje, damast., za 2 wos.	w.	5,95
Łožowe płachty, dowlasowe, 150/200	wot	1,50
Mužace košle, z kopřiwiny	wot	1,50
Mužace košle, běłe	wot	1,95
Mužace košle za swjatok tydźenja	wot	1,95
Mužace zwjeršne košle, běłe	wot	2,50
Mužace zwjeršne košle, běłe mustrow.	wot	2,95
Mužace zwjeršne košle, barbne	wot	2,50
Mužace polo-košle, z krótk. rukawomaj	wot	0,95
Mužace polo-košle, z dołh. rukawomaj	wot	1,25
Mužace spódnje kholowy, kosmičkate	wot	0,95
Mužace košlace kholowy, z wum. židy	wot	0,95
Mužace spódnje košle, z wum. židy	wot	0,95
Košle z předkošlički za pachowow	wot	0,95
Mužace nócne košle	wot	1,95
dźěłace sportske wobleki, małe čisła	wot	1,50
dźěłace šlypfry, małe čisła	wot	0,29
dźěłace šlypfry, z wumělskeje židy	wot	0,49
žonjace šlypfry, z wum. židy, małe čisła	wot	0,50
žonjace košle z kholowami, z wum. židy	w.	0,95
žonjace pryncesne suknje, z wum. židy	w.	1,50
žonjace španske wobleki	wot	2,95
žonjace nohajcy, mako, druha družina	wot	0,49
Mužace mako-nohajcy	wot	0,50

Krótke twory cyle wosebje wobkedźbujće

12 dtz. k přityknjenju rysowańkow	jenož	0,07
3 m gumijoweho wobruka za šlypfery	jenož	0,10
dźerżaki za žonjace nohajcy	wot	0,10
wobšiče, čorne, hładke	wot	0,10
10 hwězdźičkow cwjerna	wot	0,25
bant za šórcuchi, módry	meter	0,05
bant za šórcuchi, brumy smuhaty	meter	0,05
3 dtz. zapinacych jehlikow	jenož	0,10
3 dtz zwiernowych kneflow	jenož	0,25
12 dtz kholowowych kneflow	jenož	0,25
jejkojte jehlički, 50 gram.	jenož	0,10
6 m bamninowołmjaneho banta, běłeho	jenož	0,10
přetykawački slow, 3 štuk	jenož	0,10
3 pory šnórkow do črijow, 100 cm l.	jenož	0,10
4 pory šnórkow do črijow, 65 cm l.	jenož	0,10

Płat za košle	wot	0,29
Linon, 80 cm šěroki	wot	0,49
Makoplat	wot	0,49
Kopřiwina za košle, smuhata	wot	0,39
Kopřiwina za košle	wot	0,39
Košlacy barchent, barbny	wot	0,39
Košlacy barchent, běły	wot	0,49
Panama, nowočasny a módry	jenož	0,49
Płat za sportske košle, 2. družina	wot	0,29
Płočliwy muslin, 2. družina, zbytki	wot	0,25
Wumělska žida, 2. družina, zbytki	wot	0,29
Wołmjany muslin, 2. družina, zbytki	wot	0,39
Vistra, jenobarbny za drasty	wot	0,50
Popelinu, jedn. za drastu	wot	0,60
Romske smuhi, z wumělskeje židy	wot	0,75
Płočliwy somot, 2. družina, zbytki	wot	0,69
Crep de chin, wumělska žida	wot	1,25
Crep Georgettes, čista žida	jenož	1,50
Reversible, za drasty	wot	1,50
Žołtnjaty crep za drasty	wot	1,50
Žonjace pullowery, z krótkim ruk.	wot	0,95
Žonjace pullowery, z dołhim ruk.	wot	1,95
Žonjace nohajcy, błeda žida, 2. družina		0,59
Mužace zoki, z wumělskeje židy		0,50

Mam wulki skład

žonjacych lěćnych mantlow, drastow a bluzow

po nizkich płaćiznach

„PREISSER"-kofej pt. 2.00
„PREISSER"-Kränzchen měšenje za biesadku pt. 2.40
„PREISSER"-parlo pt. 2.60
„PREISSER"-Karlsbadske měšenje pt. 2.80
„PREISSER"-Maragogype měšenje, wulka buna, specialita mojeho domu pt. 3.00

Wosebita zamóžnosć

„PREISSER"-kofej, bjez cofeina, wosebje dobroho žłóta a wonjenja punt jenož 3.00 hr. a 2.50 hr.

Palerńja kofeja

Karl Preisser jun.

w Budyšinje

na Žitnych wikach 24

Hospodarstwo

15 kórcow wulke, k tomu dwaj kórcaj w pachće so hnydom

přenaja abo předa

w Šešowje č. 11 pola Njeswačidła

Hólca

ke konjom a

sylneho dźěłaćerja

přistaji hnydom

bur Donat w Nuknicy

Hólčec

16 lětny, kiž ma zajim za elektriske abo podobne dźěła

pyta wučobniske městno

Zamołwjenja podajće do S. N.

Šórcuchi, židźane 7,75 hr.
Čornu mustr. židu za jaki m 3,95 3,75 2,50 hr.

Schaaf

Za mało pjenjez

móžeće Wašim lubym přiwuznym słódke jutrowne wjesele wobradźić! Wulki wubjerk namakaće pola nas we

jutrownych jejkach a zajcach

cremowe, połnomlóčne, želejowe, likěrowe, z dessertu a marcipana při wosebje nizkich płaćiznach.

Liliput-Dragee jejka, z mokřinu pjelnjene ½ pt.	jenož	28 pj.
Cremowe zajęcki	5 štuk jenož	10 pj.
Połnomlóčne stojace a sedźace zajęcki, štuka wot		4 pj.
Jejka ze šokolady, zdźěła w staniolu pjelnjenje bjez crema	wot 3 štuk	10 pj.
Połnomlóčne jejka, połne w staniolu	štuka	4 pj.
Jejka w staniolu (dessertowe a likěrowe)	štuka wot	5 pj.

Šokoladowe presentowe jejka po płaćiznach porazkow štuka wot

w barbn. staniolu, ze žiđźanej seklu a pralin. pjelnj. **35** pj.

Šokoladowy-Deblitz

Fabrikska předawarnja w Budyšinje, na Hłownym torhošću 9

Ke konfirmaciji

poskićamy

serbske

a němske

Spěwarske

jednoreho hač

najlěpšeho

wudźělka za

nizku płaćiznu

Serbska kniharnja w Budyšinje

w Serbskim Domje

Symjenjowe wikowarstwo

w Budyšinje, na Žitn. wikach 24 poskića k wusywej:

němski a sedmohórski čerwjeny dźećeł, šwedski dźećeł, běły a inkarnat. dźećeł, eckendorfsku répu, žołtu a čerwjenu, hroch, woku a zaradellu

Wše družiny tworow

Drježdźanske sadźeńske cyble

kaž tež wše druhe symjenja za pola a zahrodu.

Dźiwadłowy wječor NSDAP

wjesneje skupiny w Khrósćicach

pjatk 12. haprleje 1935 wječor we 8 hodź.

w hosćencu w Pančicach

hóstna hra Kamjenskeho měšćanskeho dźiwadła

„Bratřa"

(morwym SA a SS w ponižnosći wónowane)

Struchłohra w 3 jedn. wot Herm. Hermecke

Zo by so wšěm ludowym towaršam wopyt předwjedźenja zmóžnił, so jenož **20 pj.** zastupneho pjenjeza zběra.

Přepoloženje wobkhoda

Česćenemu wobydlerstwu města Budyšina a wokoliny wozjewjam, zo sym swój

kašćowy magacin

wot městna při Pětrowskej cyrkwi 1 na

Sukelnsku hasu 14

přepołožił. Dźakuju so za mi hač dotal spočćenu dowěru a prošu, zo byšće ju mi tež w mojich nowych rumnosćach wopokazali.

Alois Tinz, tyšerski mišr, telefon 2074

678 kolesow předach

w zańdźenym lěće. To dopokazuje, zo DOBRE twory tunjo poskićam.

Wulki wubjerk derje znatych kolesow. Traś **300** na składze! Po přeču na wotplaćowanje. Napłaćić ma so 10 hr. potom tydźeńscy znajmjeńša 2 hr.

Nowe kolesa hižo za 35 hriwnow

Z balonowej wobruču wot 45 hriwnow.

J. Šibak w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4

Pilnym dźěćom jako myto rjanu knižku

J. Radyserb:	**Wowcyne zabawki**	0.30 hr.
«	**Dźědowe zabawki**	0.50 «
«	**Worješki**	0.60 «
«	**Zabawy — Powědańčka**	0.30 «
«	**Trójniki.** Zběrka powědańčkow	0.30 «
«	**Nowe Trójniki.** Zběrka powědańčkow	0.50 «
«	**Bitwa pola Budyšina.** Powědańčko	0.40 «
«	**Nadpad pola Bukec**	0.30 «
«	**Jan Manja abo Hdźe statok mój**	0.30 «
P. Šołta:	**Wotrow. Łužiska Troja**	0.30 «
«	**Bosniski kraj a raj**	0.30 «
M. N. R.:	**Jezusowy narod**	0.10 «
M. Nawka:	**Baje, bajki a basničky**	0.30 «
«	**Konstantin Wulki a Napoleon Mały**	0.10 «
M. Bjedrich:	**Bethlehemske dźěćatko**	0.25 «
«	**Plista a ducy z kowarnje**	0.25 «
«	**Stara Jabłučina**	0.25 «
«	**Legendy a druhe powědańčka**	0.25 «
Dr. J. Laras:	**Sibakec nan**	0.30 «
J. Jakubaš:	**Serbski kraj, krasny raj**	0.15 «
W. Beneš Třelicky:	**Kasp. Zden. Kapleř ze Sulec**	0.10 «
Karafiat:	**Brunčki**	0.50 «
I. Winger:	**Hronow**	0.30 «
Jurij Libš:	**Styri powědańčka za serbski lud**	0.30 «
«	**Powědańčka za serbski lud**	0.30 «
K. B. Šěca:	**Člowjek w přirodze I. a II.**	1.— «
«	**Na dalokich pućach**	0.50 «
M. Haška:	**Marija abo wjelk w kralowskej holi**	0.25 «
J. Nowak:	**Češki nan a serbski syn**	0.25 «

Dale su wšě dotalne dźěćace přiłohi k Serbskim Nowinam hišće na składze, kóžde čisło po 5 pj. a wjele rjanych dźěćacych dźiwadłowych hrow.

To je zapis wjele krasnych powědańčkow, kotrež su přitom jara tunje. Serbscy starši a wučerjo, hlejće, zo bychu do rukow wšěch pilnych serbskich dźěći přišło.

Dostanjeće je

w Serbskej kniharni w Budyšinje

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Hosćenc „Zur Lauenschänke"

ma so z 1. julijom dale přenajeć. Bliže rozjasnjenja poda **lěžownostny hamt (Grundstücksamt) na Žitnych wikach 3, w jstwi 15.**

Pisomne wotnajeńske poskićenja njech so podadźa hač do 20. haprleje do horjeka mjenowaneje słužbneje městnosće. Wyšši měšćanosta.

3trjeb.čisteloža

z matracami na předań

Mittag, Dr. Rohrska dróha 4/1

Libjata

su na předań w Khasowje čo. 26

Za mnohe wopokazy lubosće a wutrobneho dźělbraća při smjerći mojeho lubeho mandźelskeho, našeho nana, bratra a swaka

dźěłaćerja

Jurja Nowotneho

wuprajam swój najwutrobniši dźak, wosebje spěwnemu towarstwu „Lipa Serbska", wjednistwu Thonbergskich jamcow, jich dźěłaćerstwu, nacionalsocialistiskemu zastaraćerstwu a přez. 242. polkej, kaž tež wšěm přećelam, znatym a wjesnjanjam za tak bohaty wopyt při póstwjećoru a pohrjebnje.

We Wotrowje, Khasowje a Biskopicach na dnju pohrjeba.

10. jutrownika 1935.

W mjenje wšěch zawostajenych

Marta zwud. Nowotnowa.

▶ Kupujće pola našich inserentow! ◀

Příloha k čisłu 86

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 11. haprleje 1935

Wuwiće sakskich nalutowarńjow w lěće 1934

S rosprawy sakskeho nalutowarńskeho swjasta na lěto 1934 na 27. porjadnej swjatkowej shromadźinje 8. haprleje 1935 tole wusběhnjemy:

Ličby w rosprawje prěni króć shromadny wobkhod sakskich nalutowarńjow, potajkim stary a nowy wobkhod sjednoćenv, pschedstajeja, dokelž tež ju w běhu lěta 1934 pola wschitkich 353 **nalutowarńjow** w kraju stary a nowy wobkhod sjednoćitoj. W rosprawje ju tež w tutym lěće **wo jwjefelazym wuwiću sapołożenja pjenjes** powě; je ju tola

shromadny wobstatk sapołożenych pjenjes na nalutowarńjach wo 59,5 milijonow hriwnow powyschik a na 1122 milijonow hriwnow powjetschik.

Potajkim lěto 1934 sboro zyle ſamtne pschiběranje pokazuje, každy je ju w lěće 1933 mohło swěsćicj. Wěsto pschirost sapołożkow nětdźe 46,4 milijonow hriwnow pschipißaneje danje wopschija, jo ju 13,1 milijonow hriwnow woprawdźiteho pschiběranja sapołożenjow wulicžt.

W rosprawje ju dopomina, jo běchu hižo lěta dołho do ſwětoweje wójny sapołożenja pola nalutowarńjow pschezo jenoj trochu wjetiche hač wupłaćenja, jo móže ju wunoschi lěta 1934 ſ cżistym sapołożkownym pschesbytkom wo 13,1 milijonow hriwnow pschi wobkedźbowanju wschitkich wobstejnoscżow jako zyle pschihódny mjenowacż.

Wobstatk nalutowankow na nalutowarńjach běsche ju na kónzu ſańdźeneho lěta 57,4 proz. wobstatka kónza lěta 1913 saso doprědka. S jara pschihódnym wuwiczom nalutowarńjow w měſazomaj januaru a februaru t. l. je ju nětko też, kaž ju k wudospołnjenju nałpomni, najwyschi ithodźenk nalutowarńjow psched krizu lěta 1931 niz jenoj doscżehnył, ale ju wo nimale 30 milijonow hriwnow pschescżehnył. Na kónzu februara běchu sapołożenja wjazy hač 1166 milijonow hriwnow dosahe. Pschi 3 819 959 lutowankich kontach na 100 wobydlerjow 73 nalutowankich knižkow pschińdże. Kóżda knižka w pschereſtu 294 hriwnow wopschija, w lěće 1913 wuczinjesche pschereſt 568 hriwnow.

S pożczonkoweho wobkhoda pola nalutowarńjow ma ju wusběhnyć, jo je ju w ſańdźenym lěće niedźiwajuz ſakońkich postajenjow w hospithekowym wobkhodze

45,6 milijonow hriwnow nowych hypothekowych pożczonkow

pschijwolilo a ju 32,7 milijonow hriwnow w 9055 dźělach wupłaćiło. Sakſke nalutowarńje ju nětko

dozyła 118 622 hypothekow ſa dozyła 635 190 000 hriwnow

wupożczisće. Wěsće budźe ſajimowacj, jo mjes nimi dobre 87 000 **hypothekow 5000 hriwnow njepschekrocża** a jo dozyła 114 00 hypothekow pożczonki hač do 20 000 hriwn. wopschijeja. Potajkim ſakſke nalutowarńje pschezo ju hischcże małe a najmjenſche hypotheki wudawaju.

W pożczonkach, kotreż njeju hypothekarſaju ſwěſcżene, běsche na kónzu lěta 1934 2,9 milijona hriwnow wupożczenych. Tutón pjenjes je ſnadnu. Pożczonki na rukowanje ju pola ſakſkich nalutowarńjow ženje njeju we wulkim wobſahu wudawałe, schtož je lohko srozumicj, dokelž ju pódla nalutowarńjow žirowe pokładnje wożebje ſ kreditom ſabźeraju.

Gmejnam a druhim ſjawnym ſjednoczenjstwam je jenoj 92,3 milijonow hriwnow wupożczenych, potajkim też jenoj 8,2 proz. ſapokołtow.

Wažne wěsće hischcże budże, jo ju

nalutowarńje 11 milijonow hriwnow ſa finanzowanie wuporiedźenſkich dźěłow pschihotowite

a 8,9 milijonow hriwnow w 3871 padach wupłaćiłe.

Wobſtatk effektow je ju wożebje ſ pschewjazom pokładowych pschipokazankow ſakſkeho ſtata a ſ wudołżenſtimi liſtinami na 296,1 milijon. hriwnow powjetschik.

Stónczńje njech ju hischcże wusběhnje, jo ju nalutowarńje pola ſakſkeje žiroweje zentrale likwidatne pjenjesy w krajnym pschereſtu 8,2 proz. ſwojich ſapołożkow djerſake, jo pschedpißana likwidatna reſerva jenoj hischcże wo 1,8 proz. niże ſakońjay pschedpißaneho ſtawa ſtejí. —

Rosprawa też hischcże ſkónczaze roskoſenje wo nahódnoſczenju wopschija. Tu je ſajimawe, jo nahódnoſczenym ſapołożkam wo 1599 milijonow ſlotych hriwnow 480 milijonow hriwnow k dźělenju napschecżo ſtejesche, ſo ju **w krajnym pschereſtu 28-prozentiſka nahódnoſczenſka ſadźba wulicji,**

kotraž pak ſa jenotlíwe nalutowarńje njepłaczi, dokelž dyrbjesche ju nahódnoſczenſka ſadźba pola kóżdeje nalu-

Po wěrowanju ministerſkeho preſidenta Goeringa.

Młodaj mandźelſtaj po wěrowanju ſ Barlinſkeje wulkoſyrkwje wuſtupitaj a pſches cżeſtny ſpałer létarſkich offizěrow krocżitaj.

towarńje po jeje maſzy wobliczicj. Sakońſka najnijſcha ſadźba ſa nahódnoſczenje nalutowankow, kaž je ſnate, 12,5 proz. wucżinjesche. Swjeżełaze je, jo běsche jenoj 7 nalutowarńjow, kotreż ju ſwoje ſapołożki po tutej najnijſchej ſadźbje nahódnoſcżiłe. Wo ſbytnych nalutowarńjach njech ju naſpomni, jo 300 wo wjazy hač 20 proz. nahódnoſczi, mjes nimi 232 nalutowarńjow ſamo wjazy hač 25 proz. W rosprawje ju ſ prawom tutón ſa lutowarjow tak pschihódny wunoſchk wusběhuje.

Wustajeńca listowych znamikow w Hannoweru 1935

Wot 11. hač do 19. meje t. l. ſarjaduja w domje wumělzow w Hannoweru wulku wuſtajeńzu liſtowych ſnamkow. Na nju ju hotuja filatelisſtojo, to ju ludźo, kotſiž liſtowe ſnamki hromadża, je wſchěch krajow. Němſki minister Rust a wnischſchi měſchczanoſta hlowneho města Hannovera, dr. Menge a preſident wyſchſcheje pótſkeje direkzije w Hannoveru, Ceck, protektorat pschewosmu.

Cżeſtnenu wubjerkej pschiſłuſcheja naiſnamjenicżſchi filatelisſtojo Němſkeje, mjes nimi dopiſowazy ſobuſtawy „Académie de Philatélie" w Pariſu, dr. Munk, prof. dr. Strenger, Hendrik Köhler a ſobuſtaw wot „Roll of Diſtinguiſhed Philatelíſts" w Londonje dr. Kalckhoff.

Mytowarſtí ſud twori 8 muži mjesnarodneho ſtawneho mjena a tuž je ſprawne mytowanje wuſtajenych objektow ſaručene. Tutón ſud móże ſo ſam trjebaj ſ wězowuſtojnymi po potrěbnoſczi powjetſchicj, ſo by ſamoh wschě w bohatej licżbje wuſtajene ſpezialne łkady abo ſbérki hódnje a ſprawnje pożudźicj a mytowacj.

Ma ju wożebje na to pokaſaci, ſo ſmě kóżdy wuſtajecj a wſchitko, ſchtož do filatelije też w najdalſchim ſmyſłu ſłuſcha, jelit to tak mjenowana „wiſzaza kommiſſija" (Hängekommiſſion) ſa dożahaze pschipósnawa.

Jako wuſtajeńſke myto je plaketa w ſchtworej rjadowni postajena. Kóżdemu wuſtajerjej budże diplom darjeny. Nimo wuſtajeńſkeje plakety je wěſo hiſchcże zyły rjad druhich mytow pschihotowanych, mjes nimi cżeſtne myta a medaille wyſokeje filatelíſtiſkeje hódnoty, kaž na pschikład Hannover-medailla Hannoverſkeho ſnamkowego kluba, kotraž ju w 3 exemplarach złóborna a mjedźana wot towarſtwa poſłicża, jena ſ nich wożebje ſ literaturu. Stamtshromadźeńſke towarſtwo w Gotha je „Gaſton-Nehrlich"medaillu, złóborna a mjedźanu, poſłiciło, korež hewak jenoj na mjesnarodnych wuſtajeńzach wudźěluja.

Wo tute ~~wobluſenje~~ ~~wuſmemjenjenja~~ ju torhaja, hačrunjej je wubjerjenje na wożebite wumělnjenja ſwjalane.

Dokładne roswucżenje podawa darmotny ſpiſ a ſchtóž ſ mnohich naſchich ſerbſkich filatelisſtow ma ſajim na tym, ſkaſaj ſrěbi: „Erſte Werbeſchrift (koſtenlos)" wot „Geſchäftsſtelle W. H. Schnorr, Hannover, Stephans-Platz 6".

Přilopk

Mołowana krowa.

W jenej wſy blisko Konjez běchu burej krowu pokradnyli. Poliziji ju poradźi, krowu w hródźi we wſy Pobiecie nadeńcj, tola niz w jeje dotalnej barbje. Nowy wobſtejeć bě krowu, jo njebychu ju wjazy ſpóſnali, cżornu a běłu namołowali.

Stawizniski přehlad Łužicow

3] (Pokračowanje.)

Wot časa, w kotrymž Braniborscy markhrabojo nimo kraja Budysko-Zhorjelskeho, stareje Milskeje, też Łužicu wobsedźachu, wot lěta 1304, počinachu tutón Budysko-Zhorjelski kraj mjenować Hornju Łužicu, woprawdźitu Łužicu pak Delnju Łužicu.

Z čěſkej krónu wostaſtej nětko Łužicy zjednoćenej hač do lěta 1635, po wićeżnym prawje samo hač do lěta 1815.

Prěni čas čěſkeho knjejſtwa běše měrne a wuwiwanju karaja howješe. 1419 dosta Łužicu Wjacſławowy bratr Sigmund, kral Wuherſki a němſki kěžor. Nastajuje w pjenjeżnych wuzkoſcach požči sebi wot Delnjołużiſkeho hohota Hansa Polenskeho wulki pjenjez a zastaji jemu za to Delnju Łužicu. To bě 1422. Po jeho ſmjerći buštaj zastawnaj knjezaj Hansowaj synaj, za kotrejuž jeju předporučnik, Miklawš Polenski, hač do 1448 knježeše.

W tutym času podstajichu so někotři Delnjołużiſcy knjezojo, wobsedźerjo knjejſtwow, Wettinskemu a někotři Hohenzollernskemu woleſkemu wjerchej. 1442 dosta Bjedrich II. Braniborski Pienjanske knjejſtwo zastajene, 1443 podstaji so jemu Choćebuzki knjez, 1445 kupi wón połoju tutoho knjejſtwa a 1448 wotkupi synomaj Hansa Polenskeho Delnjołużiſku zastawu, wobsadźi Delnju Łužicu a knježeše nad njej jako zastawny knjez, krajny hołot a naměſtnik. Češke poměry běchu přez Husitske njeměry a hižo po nich jara njewěſte. Hižo lěta 1441 běchu hołot, knježa, rycerjo a města Delnjeje Łužicy pod ſkit Braniborskeho woleſkeho wjercha ſtupili.

Wettinscy, kotřiž mějachu ſkitne prawo nad Dobryługom a wobsedźachu Grabin a Zły Komorow a samo ſkitne prawo nad Delnjej Łužicu, wot kěžora Albrechta kupjene, njezamóchu braniborskemu postupowanju zadźěwać, dokelž mějachu domjacu zwadu.

Też Jurij Poděbrad, kotremuž so w Češkej zaso kruty porjad poradźi, postupowanju Braniborskej we Łužicy zwoprědka mjezy ſtajić njezamó. Wón pak měješe mysle, Łužicu ze zastawy wukupić. Češki knjez ze Sternberg, kotryž chcyše Khoćebuz kupić, přičahny z wójſkom do Łužicy. Kraj rozsudźi so za Češku. Tohodla chcyše so Bjedrich II. Braniborski Łužicy wzdać, byrnjež wojerſcy njepodležał. Gubinski měr lěta 1462 postaji, zo ma so Łužica Češkej wróćić, Khoćebuz a Picno wobkhowa Bjedrich jako češke wićeżſtwo. Wettinskim zwosta Zły Komorow a Grabin.

Wettinscy njespušćichu Delnju Łužicu z wočow. 1477 kupichu Grožišćo a 1490 Žarow, Bezkow a Storkow. Tehdy próceowachu so wo cylu Delnju Łužicu. Ju pak dosta Władysław, češki a wuherſki kral. Wot lěta 1478 bě ju Matej Korwin, wuherſki kral, wobknježił (z Hornjej Łužicu hroamdże). Wot 1516 hač 1526 bě knjez Łužicy Władsławowy syn Ludwik, kotryž po bitwje z Turkami ſmjertnje znjezboži.

We wſitkich tutych čahancach měješe wjesny lud doſć čerpić. Hižo w měrnych časach jeho žiwjenje, z robotami a dawkami poćežene, njebě lohke. Jeničcy Karl IV. přikaza, zo so wjesny lud njeby z wulkimi dawkami a wſelakimi žadankami połtóčował. Tola knježa běchu khětro ſamoſtatni a činjachu ſebi přeco wjacy prawa, kotreż krajny knjez za pjenjezy wobkruči. Města njeběchu mjenje požadliwe. Skitachu ſo na wšě wašnje přećiwo wjesnjanam, też přećiwo wjesnym knjejſtwam. Zasydlenje w měſtach a wosebje zastup do rjemjeſlniſtwow poćežechu abo znjemóžnichu. Na ſerbsku rěč ſo mało dźiwaše. Samo cyrkej tu na swoju přiſłušnoſcż pozaby. Biſkop Jan VI. dyrbješe dla toho duchownych napominać. Wosebje zle bě za Delnju Łužicu lěta 1429. Husitojo přiećežechu přez Hornju Łužicu do kraja. Wšudże wunućichu kebi wšu potrjebu a nimo toho pjenjezy. Łukow, Kalawa a Drjowk mějachu jim hołdować. Hródk spalichu, dokelž běchu měšćenjo ćekli. W Khoćebuzu wotpočerpchu někotre dny. Gubin dobywši jón spalichu a wobydlerjow wotwjedźechu. Tole wustupowanje zaja wšitkich z tajkej hrozu, zo sebi nichtó wjacy na woboru njemysleše. Ludźo ćěkachu do zdalenych lěsow. Klóštrej Nowej Cerkwi sta so kaž Gubinej. Přez Krosno, Žahan, Bólesław, Lubań a Žitawu čehnjechu z wulkej dobytwu rozhanjeni Češa domoj.

Po ſmjerći kralа Ludwika II. wuzwolichu češke ſtawy jeho ſwaka Ferdinanda, bratra kěžora Karla V., za krala. Z tym bu Ferdinand też knjez Łužicow.

My tu dale kaž prjedy jenož dźiwamy na ſtawizny Delnjeje Łužicy. Branibor kaž Mišno a Běła hora zajimowaše ſo njepřeſtawajo za Łužicu. Woleſki wjerch Jan Bjedrich ſaksik pak wobsadźi lěta 1541 klóſtr Dobrilug, wulke knjejſtwo z 30 wſami, w kotrymž reformacija postupowaše. Wón měješe wot Habsburgskich pjenjezy žadać, a klóſtr by jim po ſekularizaciji připadnył. 1547 pak jeho kěžor Karl V. přewiny a jemu wšitko zebra.

Mišno wobsedźeše tehdy Grožišćo, Grabin a Zły Komorow.

Bratr Braniborskeho woleſkeho wjercha, markhrabja Hans Kostrinski nad Nowej marku, wobsedźe-

Čzełmownja žo wotpalika. — 42 czołmow žo spalito.

S Barlina žo 10. haprleje powě: Czołmownja Tegelskeho czołmačerskeho sjednoczenstwa je žo wutoru wječor je sabjesczazym wohnjom sniczika. Wukhodźerjo žo wohnja dohladachu a wohnjowej woborje hnydom nawěsczą dachu. Hdyž wobora pschijědźe, žo twarjenje hižo z plomjenjom palesche. Tehodla bě njemóžno, w czołmowni žo thowaze czołmy wuthowacz. Twarjenje a 42 wjeršatych, plachtatych a motorskich czołmow je žo do czista spalilo. Nastata schkoda něhdže 80 000 hriwnow wuczinja.

Pokład w nohajzach.

Pschezo sažo žo z połnym prawom na to kedźbne czini, so žo nalutowanki na dań donjesu. W jenej Eifelskej wsy saja Boža wuczitu žonu. Hdyž na wokomik k wědomju pschindźe, sdźeli swojim pschiwuslnym potajmy bleczt, hdyž je cżežky tradajo swoje nalutowanki khowała. W nohajzach na hornjej ľubi namakachu po jeje śmjerczi 250 hriwnow, ale bohužel swjetscha w bankowkach, kotrež hižo dlěschi czas niczo wjazy njepłaczachu.

Macj z dwěmaj dźěczomaj žo tepika.

Pola Tübingenow je 29lětna žona wutoru se zwojimaj holzomaj, 7 a 5 lět starymaj, se žamomordarskim wotpohladom do wódnika na Jutrownej horje słoczika. Macj a dźěsczi su morwe z wody wuczahnyli. Žona je wot někotrych měsazow pschemyslena była. Tehodla źebi myslła, so je žo w duchownym sacźemnjenju k wobžarujomnemu Chrystowi rozsudźika.

Basta wo sajeczej bojoszczi.

Měnjenje, so je sajaz bojasny a tóždemu strachej z pucza dże, budże žo dyrbjecz sahrjebacz dźiwajo na podawk, kotryž žo z württembergskeje wězy Asilingen pische. Tm wobkedźbowachu, kat knjes Dolhowuschak z wrónu wojuje, kiž chzyschе jeho młode rubicz. Wjacy krócz sa-skoczi na wrónu a tuž wam cźehnjeschе precz, ale bórzy žo z dwěmaj druhimaj wrónomaj wrócźi. Ale też pschecźiwo tutym tśiom sajaz mózníe a njebojasnje wojowaschе pjerjeschе krucze i predknuwaj nohomaj do nich. To trajeschе znyt czas a hdyž młodny bur žo wojowanischczu pschibliżowaschе, wuhlada młodeju sajazow, kotrajž žo z bojoszczu k semi tuleschtaj. Nětko czekny starv sajaz, ale też wrónv wotlecźachu. Hdyž bě žo bur wotšalił, wrócźi žo sajaz spěschnje k swojim lubuschkam.

Schytrinohaty żelesniski strażnik.

Schtóž z Lübecka do kupjele Kleinen w dole do Rostocka jědże, móże pschi jenej strażowacej budzy maleho pśa widzecz, kiž je zwojemu knjesej pschi strażowanju pomozny. Hdyž wožobinske czahi nimo jědu, czini mużika a hłada khutnje do śwěta. We wschak, so potom z czaha wschelake thłóschczenki pschilecza, kotrež žebi potom w mérje złodzecz da. Ssedźi tak dołho, doniž zuky czah nimo njeje. Derje wě, so žo pjedy z městna hibnuty njeśmě. Sa tworowe czahi nima žanecho sajima, dokelž pschi jich pschejdźěnje nicžo njeśydza.

Nowa pólska narodna hymna.

Pólska literarna akademija je z pschiležnosczu Pilsudskeho mjeninow myto wupisała sa nowy tekst pólskeje narodneje hymny. Dotalny tekst „Hischcze Pólska njeshubjena" — mamy podobny pschetołk — pokhadza hischcze z czasa Napoleona a njeje pjerza wjazy czażej pschinerjena.

Wichory w Amerizy.

Wichory žu w Sjednoczenych statach połnózneje Ameriki niž jenož w Mississipiskej, ale też w Louisianskej, Texaskej, Alabamaskej a Floridaskej je satraschnej mozu zyschnowate. Wocźiczi źwědzy powědża, so žo kładzite sczěny kaž płachty rosduchu a potom z wulkim wrjeschom rosprażnychu. Tšěchi a truchi murjow žo wjele metrow daloko psches powětr wjerhnychu, hobrske schtomy po z hrimotazym ropotom słamachu a ruku tolste telefonowe kable žo kaž bórnicza rostorhnychu. Wobydlenschi czołm, kotryž bě žo po nahłym brjosu rěki Mississippia horje schahnył a žo z powjasami twjerdże k semi pschiwjasał, žo i wichorowej mozu wottorże a žo do wyšokoroschwikanych rěznych żołmow wjerhnu. Djewjeczo wobydlerjo czołma žo tepichu. Też na połkupje **Yukatanje** njedźelu hobrski wichor njemdrjesche. Wón **wobožobnu żelesniski czah z kolisow wuběhny.** Tři wožoby žo saraschu a 20 wožobow žo srani.

Zapóstane

Hdyž bě sańdźeny měsaz wěnowany serbskemu nowinarstwu, to rěka sa cźitanje serbskich czażopizow, dha by nusne było, so jedyn z pschichodnych měsazow žo nałoži k wabjenju dopiśowarjow. Su tola tłowmi dopiśowarjo ssoro pschezo jeni a cźitami. Kóżda studzeń wodu lhubi, hdyž žo stajnje z njeje czerpa, tak žo też tych bohate pokłady žo z cźazom wuprózdnja. Bjes dwěla žu tola mjes Serbami wjazy, kiž samóża pisacz a maja maczisnu k pisanju. Wot toho czasa, haj je nałład Serbskich Nowin do dźenźnjischich rukow pschescheschoł, žu też wone dosczz sajimawe byle, pryedy to pschezo tak było njeje. Wěchu cźasny, so jedyn wjele sajimaweho namakał njeby, z wumjacźom toho, kak wjele je Schibak na Mužakowskej dróży wob tydzeń jězdnych kolow pschedał; hacźrunjeż też je to sajimawe a wobdźiwanja hódne, tola niz dożahaze. So je sajim sa dobre posticzenje, je dopokas tón: Na sjawne praschenje: Schtó wě, wot koho je tón krasny cźerluschk z sźěbornemu kwasej? Hižo we pschichodnym cźisle bě wotmołwa tu. Rad bych wědźał, schtó je to był w Scheschowje, kiž je tak spěchnje wotmołwu pschipósłał. W tutym nastupanju Domowina wěcze w prawym cźasu sapschimnje. Tym dotalnym płodnym spišowacźelam pak słuschа serbski dźak a dale tak! — Stary cźitać Serbskich Nowin.

Radio

Pjatk, 12. haprleje žo khłyschi:

Königswusterhausen: Nimo snateho wschědneho programma: 6 wjeńcety ranschi konzert. 11,40 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13,30 tacźele. 14 wschelakostcze. 16 popołdnischi konzert. 19 konzert. 20,15 hodźina naroda. 21 Schpanistka.

Lipsk: Nimo snateho wschědneho programma: 5,50 sa burow. 6,15 tacźele. 11,45 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 15,10 sa żony. 17 popołdnischi konzert. 19,35 tacźele. 20,15 hodźina naroda. 21 Antona Brucknerowy konzert.

Hischcze wažne z hnjoweho programma: Barlin: 21 Schubertowy konzert. Königsberg: 21 Wagnerowy wječor. Hamburg: 21 stare schlagery. Frankfurt: 21 pisany konzert. Mnichow: 21 wječorny konzert.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Kupowanje rožki je zawrjene

Wojerske zarjadnistwo w Budyšinje

Telefon 2156/57 / Pódlanska městnosć 10

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

Serbšćina łužiska, što je? Słowjanska rěč mjez čěšćinu a pólšćinu, hornja bliša čěskej, delnja bliša pólskej rěči. Wobě narěči pak stej pod sylnym němskim naliwom hižo nimale tysac lět. To je bjez dźiwa pola čerpjeneje a nječerpjeneje rěče.

Serbšćina traje přibližnje dwaj tysac lět, před tym njerozezunawašo so wot čěšćiny, pólšćiny a druhich słowjanskich rěčow. Tónle **praslowjanski** čas sahaše tež na dwaj tysac lět wróco, potajkim do 3. lětstysaca do Khrysta. Tehdy — w času babylonskeje wěže — rozščěpi so **pra-indo-europski** lud na Germanow, Słowjanow, Italow, Indow atd. Potajkim přez 4000 lět smy wot Němcow dźeleni, tola mamy z nimi hišće dźensa zhromadne słowa z pračasa, wězo nic tak sebi podobne kaž jejko jejku: nós — Nase, morjo — Meer, rož(ka) — Roggen, zorno — Korn, ramjo — Arm, sněh — Schnee, swinjo — Schwein, maćer(ěr) — Mutter, syn — Sohn, bratr — Bruder, wóz — Wagen, wjedro — Wetter, (j)ěść — essen, (j)abłuko — Apfel atd.

sedlać Ackerwinde (wot njeho su też ležownostne mjena, na př. sedlačne zahony

Segelschiff plachtata łódź, plachtač

sehnen sich žedźić za kim, za čim. Žedźu za tobu. Mać žedźi za dźěsćom.

sehr laut z hłosom, z cyłej šiju (wołać), übermäßig zu laut bjez hłosa (spěwać)

Lohke italiske tanki.

Tute tanki jěchaju jara spěchnje a samóża žo po nahłych horach horjewjez. Nimo teho samóża po zyle nahłych nawiżach dele jěcź, pschi cźimž pak žo njepschećźitnu.

Še Khoćebuz, Pieno a Žemi a chcyše sebi cyłu Delnju Łužicu zastajić dać, tola so jmu jenož poradźi kupić Bezkowske a Storkowske knjejstwo. Potom mějachu Braniborscy kaž też Wettinscy druhe nadawki a njepróćowachu so dale wo dobyće Delnjeje Łužicy, doniž 30lětna wójna njewudyri.

Pohladajmy nětko na zarjadowanje Delnjeje Łužicy.

Najwyšši rozkazowaŕ a zastupjeŕ krajneho knjeza bě bohot, pak wjetši domjacy knjez pak čěski, kiž měješe kubła w Delnjej Łužicy. Tohodła też za bohota stajneho sydła njebě. Bohot sydleše zwjetša w městach, markhrabi słušacych, wosebje we Łukowje, we Łubinje, w Žemrju. Hakle w 15. lětstotku bu Lubin hłowne město.

Bohot bě najwyšša sudniska instanca. Dalše wotwołanje bě jenož hišće pola krajneho knjeza możne. Wón předsydowaše w sejmje, rozkazowaše wójsku knjezow, knjeżkow a wićazow, škitaše krajny měr, měješe prawo khłostać, měješe dawki a sudniske płacenja přijimać a do wobsedźeństwow zapokazować, posrědkowaše wićezstwa, z časami smědźiše je też wudźělić. Za někotre dawki a cła bě wosebite zastojnstwo zrjadowane. Bohotej přida so kónc 14. lětstotka zeński pisaŕ (Landschreiber).

Też braniborski markhrabja bě w Delnjej Łužicy jenož „oberster Vogt und Verweser". Wot časa Wladisława II. běchu jenož hišće čěscy knjezojo z bohotom. 1467 wolichu stawy bohota, dokelž bě njewěsće, štó budże z čěskim kralom. 1498 dostachu stawy wot Rudolfa II. prawo, bohota z rjadu domjacych namjetować, a nowy bohot měješe jim wot lěta 1508 rewers přepdać, zo jim jich prawa zakhowa a krajej niče njewoceuzbi.

Ze zawjedźenjom zastojnstwa krajneho hejtmana bu pozdźišo jeho financna móc pomjeńšena. Też tworješe pozdźišo zhromadnje z kanclerom wyšše zastojnstwo (Oberamt).

Běše rozdźěl mjez mócnymi wobsedźerjemi wulkich knjejstwow, kotříž běchu z dźěla cuzy wjerchojo, a wobsedźerjemi jenotliwych wsow, ryćerjemi. Prelatojo, wysocy duchowni, tworjachu wosebity staw. Města njemějachu tak wulkeho wuznama, kaž w Hornjej Łužicy, a běchu z wjetša w rukach knjejstwow. Njeposrědne města běchu Łukow, Gubin, Lubin, Kalawa, Grodk a Žemŕ. Tworjachu 4. staw sejma. Při składnosći bohotowych sudow (wěcow) wotměwachu stawy trěbne wuradźowanja. Tak nasta delnjołužiski sejm. 1411 a 1414 so samo štyri stawy připóznawaja. 1408 běchu samo zwjazk z hłownym šesćimětami činili. Tehdy wšak bě češke knjejstwo słabe a tak běchu delnjołužiske stawy khětro samostatne. Krajny knjez bě we swojich prawach přez prawa stawow wobmjezowany. Wićežne přisłušnosće njeběchu hižo dawno wjacy tak wobšerne, kaž w časach přenjeho zwićežnjenja. Mnohe knjejstwa běchu z wićežneho stawa wukupjene abo wudobyte a njemějachu dawkow póaćić. Druhe drje mějachu dawki płaćići, běchu pak wot prjedawšich swobodnych wobsedźerjow, na př. Wettinskich, zwićežnjene. Jenotliwi ryćerjo podstejachu pak jenemu knjejstwu pak njeposrědnje krajnemu knjezej a z tym bohotej. Husto dosć steješe ryćeŕ abo wjetši knjez bohotej a krajnemu knjezej w sudniskim jednanju abo we wójnje na stronje njespokojnych susodow. Staw prelatow ze sekularisowanjom klóštra Dobrylug (1543) a Gubinskeho (1563) zhiny. Nowa Cala přizamkny so stawej knjezow.

Njeposrědne města mějachu často zwady z wokolnymi knježkami a knjestwami, wosebje dla miloweho prawa a piwowarjenja, kaž Gubin lěta 1563. Skónčnje wobkhowachu města milowe prawo, tola smědźichu knježkojo znutřka mile za so a swojich přisłušnikow piwo warić a rjemjesła wukonjeć dać.

Njeposrědne města mějachu nižše a wyšše sudnistwo kaž wšitke stawy, też mali knježkojo wot časa Ferdinanda lěta 1548. Za zemjanow wobsteješe bohotowe sudnistwo, Hofgericht mjenowane. Duchowne należnosće podstejachu officialej Mišnjanskeho biskopa. Jako so tutón protestantstwu přikhileć poča, so jeho prawomóc 1538 na Budysku kapitolu přenjese. 1560 bu Budyski tachant jako generalny vikar nad katolikami też Delnjeje Łužicy postajeny. Nad protestantami wukonješe duchowne jurisdikciju wot lěta 1545 stawowski konsistorij. Na jeho čole steješe superintendent. Też jenotliwe knjejstwa wutworichu sebi konsistorije.

W srejdźowěku měješe kóždy zwićežnjeny wobsedźeŕ po sylnosći swojeje mocy a swojemu zamóženju přimérjenej mérje krajnemu knjezej pomhać kraj skitać a we wěstych druhich padach wojerśku pomoc poskićić. W 15. lětstotku so z tuteje přisłušnosće z pjenjezami wuswobodźichu, a na město malo wućowaneho wićeŕneho wójska stupichu mzdowe wójska krajnych knjezow.

Zwopřědka krajny knjez wosebitych dawkow we pjenjezach nježdaše. Pozdźišo sebi za wěste znamjenosće pjenjezy přeješe. Stawy je přizwolichu z wuměnjenjom wěsteje lěpšiny. Skónčnje k lětnym dawkam dóńdże. Za Ferdinanda I. bu dawk z wobsedźerstwow zawjedźeny. Na jeho město stupi 1579 dawk po wjenjach (Rauchsteuer).

(Pokračowanje sćěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., za póstu a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wutrjeja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezki. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 87 | Budyšin — Pjatk 12. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Autowa dróha z Frankfurta do Darmstadta so dotwarjała

Němski minister dr. Goebbels je schtwórtk popoldnju z generalnym inspektorom za němske dróhi, dr. Todtom, w lětadle do Frankfurta pschileczał. Puczowanje pluczesche na prěnim městnje wobhladanju němskeje autoweje dróhi, za kotruž běsche wjednik 23. septembra 1933 jako prěni łopaczi zastajił. Měrko po poldra lěrje je so dźěl dróhi mjez Frankfurtom a Darmstadtom dotwarił, jenož zahrodnistke dźěła maju so k wudospołnjenju wobrasa wukonjeć. Dale Darmstadta je dróha tej hižo 18 kilometrow daloko dotwarjena. **S nětkle 1400 kilometrow, na kotrychž so nětkole po zyłej Němskej twari, so w běhu tutoho lěta hischcze nětkle 350 kilometrow dotwari, potajkim kóždy dźeń so nětkle kilometer natwari.** W pschichodnym lěcze mataj so wschědnje w pscherěsku dwaj kilometraj natwaricź.

Manifestasija w Frankfurtskej swjedźeńskej hali

Wczera wjeczor je němski minister dr. Goebbels po swojim wobhladanju autoweje dróhi w Frankfurtskej swjedźeńskej hali psched mnohimi tyšacami zhromadźenych rěcał. **W swojej rěči wón wuswětlny, so maju so prajschenja stoczeho a schtwórteho rjada wrócu stajicź, so bychu so najprjedy zyłe wulke prajschenja ludoweho pschichoda mohłe rosrjadować.** Dr. Goebbels potom wo nowym stejischczu Němskeje w zwětowej politiku rěkesche a pschi tym rjekny, so chce Němska jenoź sa měr dźěłacź. My wěmy, kak wón praji, so w zwěcze nimamy pschewjele pschećelow, kotriž nas schkitaju, a tohodla hmy nasch schkit mozu nascheho luda dowěrili. Bitwu wo dźěło dyrbimy dobyć a sozialismus dyrbimy hischcze bóle hač dotal wutwarićź. Stónčnje so dr. Goebbels pschećiwo pschenahłym rewolucionaram wobrocźi, kotrymž dźěła spěchnje doseć njeju. Nasche dźěło pak je na lětstotki složene, so žadyn z nas kónz tuteho dźěła njedocžaka.

Francowski póstanc so we Waršawje rozžohnował

Pólski statny president Mościzki je wutoru wotkhadzałeho franzowskeho póstanca La Roche w audienzy pschijał a jemu znamjenja najwyschscheho pólskeho rjada běłeho worsoła pschepodał. Też zwój wobras je zamorucznym podpismom je president póstanc pschepodał. La Roche je pśches 9 lět dołho politiku Franzowskeje w Pólskej zastupował. Na jeho městno nětko znaty franzowski wupósłanc w Prazy, Leon Noel, stupi.

Konferenca w Strezy so započała

Wczera schtwórtk rano běsche zhromadźenje delegazija pod wjednistwom ministerskeho presidenta Macdonalda z nóznym spěchnym cźahom do Strezy pschijěła. Mussolini běsche zhromadźenych statnikow na dwórnischczo powitacź pschischoł. Na to je Mussolini z italskim póstanzom Grandijom, kiž běsche z zhromadźenymi statnikami pschijěł, hnydom na kupu Ifola Bella poda. Popołdnju ½11 hodźin je ministerski predsedntojo a zwonkowni ministrojo Zhromadźenje, Franzowskeje a Italskeje na kupu Ifola Bella zhromadźichu, hdźež je so prěnje konferenzne sedzenje wotmě.

Italske wyschnosće su so sa wobschěrne bjezstrachowe naprawy postarale, najwjedowazy sastojnizy italskeje bjezstrachoweje policije su je do Strezy podali, so bychu je postarali, so je so rozrěčowanja z někajkimi njewitanymi podawkami njebychu pschekasyłe. 600 kriminalnych sastojnikow je so w Strezy zhromadźiło, so bychu zabustawy wschelakich delegazijow stražowali. Mimo toho je so z Roma hischcze tyšacy policistow pschiwjesło. Tuczi so za samowjery slaraju a dwaj a dwaj na dróhach strażuja. Mjana kupa, Ifola Bella, je so zyle wosebje schkitała, małe koło wosobow, kotrež na tutej kupje bydli, kupu njewopuschczi, dołhoj konferenza traje. Motorske czołmy z policajskimi sastojnikami bjes pschestaca wokoło kupy jěchaju, so bychu kóžde zbližowanje njewitanych elementow znjemóžnje.

Mussolini před optimismom warnuje

Milanske nowiny „Popolo d'Italia" su nastawk wojejischczake, kiž je po zdaczu Mussolini sam napisał a z kotrymž je snowa psched njewoprawnjenym optimizmom warnuje. So by je wschitkim alarmowazym pomjerjam nascheho stupiło, w nastawku rjeji, so je nutne zdawa, hdyž je snowa potwjerdźi, so je Strezy wójna njewuridźe, a so je tam też niczo njewobstaranje, schtož by w wuridźe, a so je tam też niczo njewobstaranje, schtož by w bliżschim czasu k wójnje dowjedło. To pak njedyrbi rěkacź, so je w Strezy wěczny měr swěsći; tutón měr pjeja wosebje wot někaho wotwisujuje, kiž w Strezy njeje pschitomny.

Italski plan je sćehowazy: Hacź k wujaśnjenju horizonta je 600 000 muži stajneho wójska wobthowa, tuto wójsko je z najnowischimi bróńjemi wuhotuje a bróńjenja w lětarstwje a wójnischim łódźiwje je pospěscha. Tutón „plan" je pjeza zyle nismy za rukowanje měra w Europje a wosebje za swěsćenje měra za Italiju.

Hdyž su je jednanja w Strezy mjes tśimi wjeczornymi mozami sapoczałe, tam zhromadźeni sastupjerjo zwětowych nowin pod sacźišćenjom tuteho powschitkownje pschekhwapjazeho najtawka steja. Woni zebi myślła, so maju Italcźenjo sa mózne a so hamo wocźakuja, so by konferenza bjes wopraudźitych rozsudźenjow skónczi. Franzowske nowiny na dnju wotewrjenja konferenzy tśioch mozow zadaju, so dyrbi konferenza rozsud pschinjesć a so je cźaš wobhonjeńskich konferenzow nimo.

Wopyt při Cadornowym rowje

Tśi delegazije w Strezy schtwórtk po śnjedanju z cźołmami do Pallanzy wujědźechu, so bychu mausoleum wyschscheho roskasowarja na italskej froncze pschi rěcy Fjonzu, Cadornu, wopytali. So su zebi delegazije tunje tutón wulkeł wuswolili, so w Strezy powschitkownje jako demonstrazija nětkuschich tśioch wulkich swojaskarjow wutołuje.

Prěni dźeń konferencynych jednanjow

Jednanja ministerskich presidentow a zwonkownych ministrow Zhromadźenje, Franzowskeje a Italskeje su je schtwórtk wjeczor skónczyte a su pjatk popołdnju ½10 hodź. zaso započnu. S jendźelskeje strony su wón prěnim dnju wosjenja, so su je rozrěčowanja w najpschećelnischim duchu wotmětke. Stejischczo jendźelskeje delegazije k wschitkim ważnym praschenjam je so zyle jaśnje rostołkło. **Na jendźelskej stronje je so wosebje swěsćiło, so chcedza wschitko cźinicź, schtož by solidarnosć mjes tśiomi mozami pozwólniło.**

Sir John Simon je wo swojim puczowanju do Barlina a wo Edenowym puczowanju do Moskwy, Waršawy a Prahi nadrobnje rozprawjał. **Jendźelska je myśli wodźicź dawa, so by zhromadne sprěčenje k swěsćenju měra dozpěła.** Jendźelska zebi myślì, so je Swjasć ludow pschihódny nastroj za organizowanje měra. Druhi zamer jendźelskeho knjezerstwa je wo prózowanju pokasuje, so by je też wo bróńjenjach, niz wo wotbronjenju, z internazionalnym dokumentom doreczało.

Po Simonowej rozprawje je wczera popołdnja wo dwjoch Londonskeho wosjenjenja 3. februara rěcześche a je wosebje zhromadne postupowanje wjeczornych mozow rospominasche. Pschi tutej składnosći jendźelske sastupjerstwo wuswěsći, so su tśi staty w zamerje a princzipje pschesjene, njech też zebi wo wschelakich methodach a druhich praschenjach hischcze jenak njemyślą. **Popołdnju franzowska delegazija pschicźiny swojeho memoranda na Swjasć ludow dla němskeho postupowanja 16. měrza pschedpołoži.**

Jendźelscenjo a Amerićenjo maju sa to, so su je na nascheczitownosće mjes tśiomi konferenzynymi mozami schtwórtk wótrischo pokasowale, hacź to z hamtskich wosjewjenjow wuchadza. Jara je wobkedźbuje, so su je Italcźenjo prěni dźeń pschećiwo wocźakowanju hischcze jara smérom sadźerźeli a so su mérjo teho jendźelsko sastupjerjo jednanje wosebje nawjedowali. Tehorunja su ménjenja, so je je jendźelska delegazija wo swojim pschećeu, so by so Němska do Swjasła ludow wrócźiła, jara należnje wuprajiła.

Stwórtowe nowinarstwo je nětkle 350 sastupjerjow do Strezy pósłało, kotriž tam nimaju niczo za dźeło, thiba so policajske schkitaze naprawy wobdźiwaju rospisnja. Dotal je ani jendźelska ani franzowska delegazija je sastupjerjemi nowin swojich krajow njeje setkała. Ani wo tym, kak dołho budźe konferenza tracź, nowinarjo niczo wésteho njewědźa.

Kommunistiske nasylnosće w Amsterdamje

Wczera wjeczor su kommunistojo w někotrych dźelach hollandskeho města Amsterdama nadpady na politiske pschećiwnikow sčinili. Pschi nadpadach k wulkim njeméram na dróhach dóndże. W rańschim městnym dźelu někotre skupiny nazionalsozialistiskeho hibanja swoje nowiny a wólbne letaki na dróhach a w twarjenjach rozdźełachu. Wjetsche kommunistiske exjódy spytachu nazionalsozialistam swoje pschedewsacze snjemóžnicź. S wuprědka je policajt poradźi, bjes prózy trażenja wotwobroćeć. Wjeczor pósłe dyrbjachu pak sastojnizy w „Indiskim kwartérje" kruce sapschimowacź. S pomozu nadpadowych autow policija někotre dróhi z gummijowymi klumpachami a wótrej bróńju wuprózdni. Dokelž wschelaczy wobydlerjo spytachu z durjemi a wokanami policijti wobezejnoseje nacźinicź, policija wospjet tśelesche a zebi wunusowa, so wschitke durje a wokna zawrjene wostachu.

Italska a Abesynska

Wošebity dopisowarj Londonskich nowin „Daily Mail" z khownego pschistawa Eritrejskeje, Massauy, powě, so je je italske wyschsche roskasowarstwo pśches 20 000 muži italskich wojakow a pśches 40 000 muži domorodnych wojakow, wosebje askarske regimenty, na mjesach mjes italskej Eritrejskej a Abeźynskej zhromadźiło. Italske wójsko je je pjeza z najnowischimi wójnskimi bróńjemi wuhotowało, wono ma někotre batterije cźeźkeje artillerije, wotdźelenja z tankami a wjele cźeźkich maschinskich tśelbow. Mimo toho ma tuto italske wójsko hacź dotal hižo někdźe 200 honjerskich a bombowych lětakow k podpjerje.

Po rospravje dopisowarja nowin „Daily Mail" so hischcze wjele wjazy wojerskich mozow w powjeschenym alarmje dźerži. Też tute divisije maju pjeza najnowische wójnske srědki. S tym je je strategiske sastupanje italskich kolonialnych divisijow w Eritrejskej a Somalisku, wokoło ethiopskeje wyschokeje runiny, skónczito. Pschiwoźowanje munizije a druheje wójnskeje potrjeby je je pjeza sebyłnilo a pospěschilo.

Też w Abeźynskej je zylne hibanje wojerskich wotdźelenjow wobkedźbuje. Abeźynscy su je po tamnej rospravje w poślednim cźasu wjele lětadłow, khěrro wulke dźełby munizije, někotre cźeźke kanony a druhu wójnsku potrjebu z Japanskeje dostali.

Krótke politiske powěsće

1200 milijonow lirow za italske wojerske lětarstwo. Italske sakonske kopjeno je schtwórtk dekret wojerwił, kiž za dospołne wobnowjenje italskeho wojerskeho lětarstwa 1200 milijonow lirow postaja. Tutón pjenjez je na tśi lětne dźełby rozdźeli, tak so je italske wojerske lětarstwo hacź do kónza lěta 1937 wobnowi a niz hakle za 6 lět.

Nowy roskasowar w powětrownym wokrjesu III. Jako nasledźnik do Königsberga w Pruskej pschebadźeneho roskasowarja w powětrownym wokrjesu III, generalneho majora Schwerkhardta, je general lětarjow Wachenfeld roskas we powětrownym wokrjesu III w Drjezdźanach pschewzał.

Ze Serbow

W Budyšćinje, 12. haprleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Budź nămy, hdyž khudym dawaš, sy-li pak sam nĕšty dóstał, potom wužiłaj jazyk. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer minus 5, najwyšischa dnjowa temperatura 19 stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer minus 7, najnišcha temperatura w nozy 8 stop. cźopłoty po Celsiju. — Wobšćerna nižina je ze do Skandinawiskeje sćahnyła. Wona nĕšto zyku pokrózu Europu pšichrjewa a wobtrajeja a ze jenoż jara pomału k dołhemu tanju hiba. Nad Italskej a Schpanišku ze wyschinje wupschestrĕwatej. Pšichi wotsalenju nižiny wonej wjazy woliwa na wjedro w naschich stronach dostatnjetej. Tohodła źmĕmy wocźakowacź, so źmĕjemy hischcze nĕkotre dny cźopłe a też źłónczne nalĕtnje wjedro pšichi swjetscha kŕótkowjeczornych wĕtrach. — Jutsije ródotu źłónczko 5,13 hodź. skhadźa a ze 6,51 hodź. khowa. Mĕzacik khadźa jutsije popołdnju 1,16 hodź. a khowa ze rano 3,07 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutsischu ródotu: Cźopłe a swjetscha źłónczne wjedro pšichi khabych wĕtrach wot kŕótkeho wjeczora.**

— **Sozialnym rentnarjam** wupłaczuje ze podpjera na mĕzacu haprleju 1935 pondźelu 15. haprleje dopołdnja wot 9 do ½11 hodź. w jejmowni na Hrodowstej haźy 10, deleka we wupłaczejrni.

— **Dostawarjo wojerskeje renty.** Pšichrajne renty sa wójnskich cźeskosrjanjenych sa mĕzacu haprleju ze pondźelu 15. haprleje 1935 dopołdnja wot ½11 do 11 hodź. w jejmowni na Hrodowstej haźy 10, deleka, wupłaczuja.

— **Radupodawanje za maćerjo w Sernjanach, Pĕskecach a Serbskich Pazlicach.** Wutoru 16. haprleje so maćerjam rada podawar Popołdnju ½2 hodź. w Sernjanach w Kosćencu, ½3 hodź. w Pĕskecach we kosćencu a ¼4 hodź. w Serbskich Pazlicach w kosćencu.

S **Bĕlcźej.** Cźejko sranjeneho žu schtwórtk rano we 2 hodźinomaj tudomneho 40lĕtneho wjesnjanostu Martina namakali. Sso w spĕwańšej hodźinje w hajnjach wobdźĕłowaschi, dé wokoło poknozy ſ jĕsdnym kolom domoj wotjĕł. Na nahłym pokodnischim drósynym wukhodźe, hdyž je hižo wjele ludźi ſ kokami do njeshoja pschischło, je wón ſ kokom padnywschi, ſ hłowu do drósyneho kamjenja dyrił. Dokelž bĕ jeho pschi tym nop rosbił, žu jeho hnydom do Budyšineje mĕšćanskeje khorownje dowjezli. Tam žo jemu schtwórtk popołdnju hischcze njebĕ wĕdomje wrócźiło.

Se **Solónkej.** Sstrjedu popołdnja wokoło ½10 hodź. je hydomlĕtny žyn pšimikitarjeja Maxa Soki pschi Schprjewinym mošće bliſto kahużitowych dźĕłańnow do Schprewje padnył, hdyž hrajkało blachowe tyſki na wodu puschczejche. Kschiki druhich dźĕcźi sastyschawschi žužodźinta Dukowa pschikhwata. Jej žo poradźi, hólcźka strachej tepjenja wutkowacź. Wón bĕ žo hałoły pschimnył a jenoż hischcze ſ włoſami ſ wody tcźejche. Dźĕcźowy nan w tukhwilu dla wotthorjenja w Kumwałdze pschebywa, mjes tym so bě macź hyrbjała do Budyšina na dla wobstarankow woteńcź. Pschi tym žamym mošće stat žo psched lĕtami hižo žyn nĕhdyšcheho papjernišcheho dźĕkoweho mišchtra Heilmanna a žyn pohonca Schule ſ Hnaschcez tepitoj.

S **Budestcz.** (Stawnišće powĕsće.) Narodźili žu žo: 7. 4. Ewaldej Rudiſej Neumannej, tatarskemu dźĕłacźerjej w Kósćach, žynk. — 7. 4. Kurtej Waltarjej Wendźi, kamjenjeczeńarjej w Kósćach, dźowćicźka. — 7. 4. Njemandźelstu dźowćicźku w Kósćach. — 8. 4. Pawołej Arnoschtej Hanschej, fabrikskemu dźĕłacźerjej w Hornjej Hórźy, žynk. — Manželstwo pschipowĕdźischtaj: 8. 4. Arnoschtt Schewcźik, schofer w Komorowje, ſ Hanu Martu Mjejnej w Mnischonźu. — Do manželstwa stupischtaj: 6. 4. Korla Erich Burk, želesoformar w Budyšinje, ſ Gerdu Annemarju Kubaschcz, fabrikskej dźĕłacźerku w Budestcźach-Raschowje.

— Wumrĕli žu: 8. 4. August Lahoda, invalidny rentnar w Cźornych Nošlizach. — 8. 4. Jan Jurij Hajna, invalidny rentnar w Dornjej Hórźy. — 10. 4. Jan Duda, invalidny rentnar w Cźornych Nošlizach.

S **Makeho Wielkowa.** (Stawnišće powĕsće.) Sso narodźili: Max Ota Mauſch w Cźichońcach. — Jan Hermann Hüble w Makym Wjelkowje. Smĕrowani: Pawoł Arno Haueiß w Drježdźanach, ſ Hilźbjetu Ernu Geißlerej w Ratarjezach. — Alfred Ota Müller w Sarĕcźu ſ Irenu Charlottu Ernu Hantuschcz w Kelnje. — Semĕła: Augusta Luisa Murrowa, rodź. Anderjej, wubowa, 77 lĕt.

S **Delnjeje Hórki.** (250 lĕt stare burśe łubło.) Dźĕdźinśe (herbśe) łubło bura Kurta Lischenje je hižo wot 250 lĕt we wobhedźenišćinje Lischenicź žwójby. Hižo w najstarschich sapiśkach Maleschanskich zyrkwinskich knihow ſ lĕta 1685 je Lischenicź mjeno napišane. Lischenicź žwójba je drje jena ſ najstarschich w Maleschanskich stronach.

Ze Smječkec. Srjedu wjeczor předwjedźe tu w Janskich kupjelach katolska filmownja z Drježdźan jara zajimawy wulkozynkofilm: „Spĕw čornych rorow". Film wjedźeše nas do hišće njeznatych abo mało znatych kónčin čornych horow Cornohórskeje w Južnoslowjanskej. Wobkuzlace a za wóčko wokŕewjace su rjanosće tamneje krajiny. Hižo to dosaha, zo by sebi film kóždy wobhladał. Stoź tu přiroda wšitko zjednośuje, drje w žanym druhim kraju runjeća nima! Jako pódlański kusk widźachmy wšelake družiny jĕdojtych hadow a wakow cyłeho swĕta. Zo njebĕ wopyt tak sylny, drje tohodła, dokelž so tu prĕni raz takše nĕšto poskići. Wĕšće so přichodny króć, 15. meje, wjacy zajimcow zeńdu, hdyž maju tola tak blizko a tunjo! Tajke filmy so woł nĕtka kóždy mĕsac pokazaja.

Se **Schunowa.** Pšched nĕkotrymi dnjemi žu žo pahuschi do baraki nuſowoje dźĕkowoje žužoby pola klóschtarſkich hatow bobyli a nĕschto pišańskeje potrjeby žobuwsali. Pjenjes njejžu žanych namakali. Sstyłny pschedwĕschny samk bĕchu rospaczili.

S **Klétnecho.** Cźakańz wucźerskeho sastojnstwa Kurt Rudnik w Klétnom je žo na evangelſku ludowu schulu w Sprjejzach powołał. — Jena tudomna mandźelska je pšched nĕkotrymi dnjemi pšchi jenym kwału 170 hriwnow shubiła. Wona bĕšche pjenjesy, kiž bĕchu wschitke papjerjane, bo nowinſkeje papjery sawalika a ſ bojoscu, so mohli je kradnyć, zobuwsała. Namakał je dotal hischcze njeje samołwił. — Ssudniſki dźeń smĕje žo 17. haprleje w hoscźencu „K żelesnemu hamorej" w Krjebi, kiž hamtſki žud w Niſkej za wokolinu sarjaduje.

S **Khrjebje.** Klétnjanska skupina NS-sjednoczenstwa „Móz ſ radosće" žobotu 13. haprleje w Wobrachej hoscźencu w Khrjebi towarſchny wjeczor wuhoutje. Astoriavarietejna skupina ſ Bolesławy (Bunzlawy) budźe žobu skutkowacź. Wjeczor je žwojim bohatym progrĕmmom najlĕpſche wotpokŕi.

V **Mittowa.** Njedźelu Palmarium wjeczor w 7 hodź. smĕšc duchowny Mathes-Kriebjanſki tu pola knjeza Bencźakowcze farbiku nowydź.

Mušolinowy pschikhad na tupu Jsola Bella.
Wobras pschedstawa a... schwan ſchefa italſkeho knjeżerſtwa na tupu Jsola Bella w jĕzorje Maggiore pola Streſy. Mušolini bĕše ſ nadwódnym lĕtadłom pschileczał a jo žam wodźił.

Hdyž so nad radiom wjeselićе pisajće nam, hdyž so na ńjón hnĕwaće — pisajće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźĕlnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošic hasy 21

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźĕl a přiłopk Marko Smołer a za nawĕšткi dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.
Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa słužba.

Swobodni

Prĕnjotne powĕdańčko wot Ilsana.

31] (Pokračowanje.)

Eduard sebi přeješe, zo by jenoż bórzy po mórskim pućowanju było, dokelž so mórskeje khorosće boješe a mysleše, zo mohła jemu čežcy škodźeć. Tola lĕkař jemu wobkruči, zo njeje hižo možno, zo by wona jeho mocy zlemiła, dokelž sćĕhi dołheje khorosće su so skoro cyle pominyle. Tola wobhladniwosć je nuzna a pokoješe jeho z tym, zo ma dobreju wothladarjow sobu, kiž so ze swĕrnej lubosću k njemu za njeho nanajlĕpje postarataj.

Skóncźnje přińdźe dowolnosć k wotpućowanju. Wjesele jo nastupichu Eduard, misijonar a swĕrny służownik Salim, kiž dosta wot barona snĕhbĕłu drastu, kajkuž bě sebi hižo dawno přał, daloki puć do domizny.

XII.

Naši pućowarjo na wjelbłudach jĕchajo překročichu kruch pusćiny, zo bychu sebi puć přikrócili a tak cźim prjedy k mórskemu brjohej přišli. Jich přewodźeše nĕšto domorodnych nošerjow. Tajke pućowanje nĕkotre dny dołho bĕ Eduardej jara wobcźežne. Hdyž přińdźechu k mórskemu přistawej, bĕ wšitkim jara witane, zo dyrbjachu tu nĕšto časa na łódź cakać, kiž do Hamburka jědźeše. Hdyž tuta skóncźnje přijědźe, so jĕzba přez morjo, kotrejež bĕ so baron tak jara bojał, jemu jara spodobaše. Morjo bě kaž hobr, kiž cźiše spi, tuž njebĕ ani žołmički, bĕ kaž njesmĕrne wulke hladadło, w kotrymž so módre njebjo wotbłyšćuje. W Rukawowym kanalu bě drje morjo trošku njeměrne, ale žadyn z našich tŕoch pućowarjow njeskhorje na mórsku khorosć. Hdyž do Hamburka dojĕdźechu, bĕštaj Eduard a misijonar z lubosću k domizuje tak přewzataj, zo byštaj najradšo na zemju padłoj a ju wokošiłoj. Salim pak trošku stysknliwe a bojazliwe zhladowaše na wulke twary a mnohosć cłowjekow, kiž dróhi pjelnjachu. Njezdźerżachu so dołho w tutym mĕśe, ale znutŕkowny njeměr pozbudźowaše Eduarda a misijonara, zo bórzy ze spĕšnikom domoj wotjĕdźeštaj a z nimaj Salim.

Eduard bĕ swój přikhad z telegrammom z Hamburka přijzewił. Přenje powitanje sta so hižo na dwórnišću přez najwyššich zastojnikow ratafstwa, lĕsnistwa a tworuje. Na knježim dworje zhromadźi pak so cyły dźĕławy lud ze dohladowarjemi a z čeledźu, kaž bě skoro cyła wjes, zo bychu barona powitali abo tola wohladali. Na čole zhromadźenych při hłownych wrotach stoještej pak Hańža z četu. Hdyž so wozaj z pućowacymi a zastojnikami přibližowaštaj, tŕelachu z tołkačemi, a hercy zapiskachu pod wučerjowym nawjedowanjom mócnje witacy spĕw. Eduard skoči prĕni z woza, a četa witaše jeho z wulkej wjeselosću. Hańža so z waha pokloniwši rjekny: „Budźće wutrobnje postrowjeny zaso we wašej dominzje, hnadny knježe!"

Baron zjědźe sebi z ruku přez čoło, kaž by chcył tam kusacu šmicu wotehnać, prajicy: „Dźakuju so wam za luby postrow, hnadna knjeni", a poda ji ruku.

Hdyž bĕ baron wšitke postrowy w hrónčkach a njehrónčkach wot serbskich družkow a wšelakich zastupnikow w serbskej a němskej rĕči, kaž też spĕw spĕwarjow a spĕwarkow sćerpnje doslyšał, poda so ze swojim přewodom, wobohaćeny z mnohimi kwĕćelemi, do hrodu.

Hdyž četa wusłyša, zo jehó misijonar přewodźa, čuješe so dospołnje wozbožena.

Najwjetše spodźiwanje zbudźi pak pola ludu a wosebje pola dźĕći Salim. Někotři so samo jeho bojachu a šukotachu sebi, zo je to čert. Tola Salim kiwaše wšitkim přećelnje so dźakujo; bĕ přeswĕdčeny, zo swjatočne, radostne powitanje tež jemu płaći. Służownicy a służowne pak so dźiwachu, kak wubjernje tutón čornuch knježstwu při wječeri, kiž so bórzy po přikhadze wotmć, posłužuje. To sebi wón njeda wzać, byrnjež jeho chcyli wot teho wočišćeć. Salim bĕ bórzy lubušk dźĕławeho ludu, bóle mužskich hač žónskich, kotrež mĕjachu někajke potajne předzačuće přećiwo njemu. Dźĕći pak, hdyž Salima wuhladachu, zhladowachu wćipne za durjemi stojo abo za płotami skhowani za nim, ale njekhodźachu jemu blizko. Służowni w hrodźe pak pokazowachu jemu swoje wotkhilne zmyslenje zjawnje, mĕjachu so za nĕšto lĕpše hač je tutón čornuch. Wosebje holcy bychu husto so postróžiwši zakhłačale; hdyž so nahle z nim zetkachu, wuplunychu prajicy: „Sym pak so teho čerta tak wustróžiła!" a tute mjeno jemu wosta, byrnjež bóle swoje rjane snĕhbĕłe zuby na nje šćĕrił.

Z misijonarom rozrĕčowaše so četa wšĕdnje wjele hodźin, tak zo jemu mało časa zwosta, wokolinu dohladnje zeznać. Njemóžeše tu dołho wostać, dyrbješe so bórzy wrócić do wustawa misijonarow, kiž bĕ jeho wupósłał a zastarowaše.

Dobry tydźeń po baronowym přikhadźe jónu rano po snĕdanju, hdyž bĕchu służowni wotešli z jĕdźernje, Hańža Eduardej rjekny: „Knjez barono, radchcyła z wami porĕčeć wo hospodarskich należnosćach, jeli so wy k tomu dosć zesylnjeny čujeće a was to njenapina."

„Hdyž to być dyrbi, tak ćińće, miłosćiwa knjeni, kaž za dobre spóznawaće. Myslu, zo mi njeje škodźi."

(Pokračowanje sćĕhuje.)

...zawěsće

to lépje wohlada a so taš lépje k wobleku přihodźi z wjele njepłaći, hdyž z krobukom khodźiśa. Wy namakaśe rjane nowosśe stajnje pola

A. Flegel nasl.

měj. P. Zimmer

na Kěžorskej dr. 6, telefon 3667

Rěšimy sorbsku!

Přiwsojśe sebi wjesełosć

wot rhynskeho krajana.

Spytajśe raz młode sćdne

Pfalzske wino

lětnik 1934

Haedter Kalkgrube

Hitrska błoša 1.05 hr.

z błoša, wopał. 40 złotegrošow

čerwj. bildowe wino

wosebitaje kalkosće

błoša 1.45 hr. z błoša

Otto Sachse

w Budyšinje

---

lólčec

16 lětny, kiž ma zajim za elektriske abo podobne dźěła na wjaćoboniske městno

Zamołwjenja podajśe do S. N.

pohonča

lódźeho z konjom pyta

ryćerkubło w Jasenicy

pola Njeswačidła

---

lobry srčnik

pyta so w Casecach čo. 3

---

lóro pólny wóz,

dro nowy dźěłański a knjeżski

ćowy grat je na předań

w Konjecach čo. 28, b

Nowošasne, dobre

česane pjerjeno

za wobleki

wosebje płaćany hódno pola

Töpfera w Budyšinje

na Těšanskej dróze 22

To prawi Schiffy?

Znajeŕ

druhemu zdźěli:

wupytajśe sebi siódke

wěcy k jutram w

firmie Moritz Schmidt

na Kěžorskej dróze 11

33 lětna kwalita.

Ab . . . . . h'm

Nowe

ólnjowe měšenje

po ludowych płaćiznach

udowe měšenje . 1/4 pt. 60 pj.

wnjace měšenje . 1/4 pt. 50 pj.

ermann Klemm nasl.

w Budyšinje

na Kamjenitej hasy 27

Wołowe a bildowe pśikrywy, sardiny, rollowy, tunjo

Förker, rodź. Erlerec

Bud. Sćel. na Zwonc. Lawskich 10

Winowa jstwa

w domje pfalcskich winow

w Budyšinje na Lawsk. hrjebjach 12

originalnje wumolowana, poskića wahjerne běła, čerwjene a južne wina, při přijimowym přebytku.

Safran gram 20 pj.

Barba za tykancy 2 g 5 pj.

Vanillowy cokor 1/2 pt. 15 pj.

Vanillowe truchi 3 šk. 30 pj.

Pječiwowy prošk pakc. 4 pj.

Pječiwowe esency kóždeho sorta, wulka błeška dosahaca za 3 punty muki jenož 10 pj.

Korjeninowy stan na hłown. torhošću

(z napječa policajskeje straže)

korjeninowa **Thauer**

rozpósłarnja

Klamy na Sukelnjskej hasy 30

K dospołnemu zbožu

stužetej přeco dwě wšyy, mjasnjey wotwěšenka **pjerśćenjej** za nic

Hebold, časnikaŕ

w Budyšinje na Serbskej hasy 6

Mam tuž mjane kmótšace dary a dary k pśichodnym swj. woprawjenju

---

přeco wupruhowane kajkosće wot

Erich Winter

w Budyšinje na Kamjenc. h. 14

Trjeb. šijaca mašina, noslešco, vertiko, khamory, sofy, blida, kuchinje, stólcy a mnoho dr. tunjo **Willkommenec składn. kuh.** pola

w Budyšinje při Mjasowych wótk 7

Drastowe tkaniny

Wulki wubjerk! Nizke płaćizny!

Specialny wobkhod drastnych tkaninow **Reimann** na Póstskim naměśe na Hošic hasy čo. 29

Čućiwe a khore nohi?

Dajśe sebi poradźiś pola wotrjadnika

Lipsia-sanitetne stupnje

we mnohich wuwjedźenjach a šěrokosćach k zapołożenju swobodnych zapołožkow

Wutykane stupnje „WOHLBEHAGEN"

D. R. G. M. 1191747

Jähne Specialny dom za čerpjace nohi w Budyšinje na Šulerskej hasy 9

---

hermanske nawěstki!

Wulki wubjerk w modernych, šikwanych

Golfowych wobłekach

z dołhimi abo Golfskimi kholowami

hr. 44.- 42.- 38.- 34.-, 32.-, 29.- 27.-

Slipony w modernych barbach

hr. 48.- 45.- 35.- 22.50, 21.-

Elegantne wobleki na drohu

hr. 62.- 54.- 45.- 37.- 27.-

Lěčne jopy

hr. 18.- 14.- 12.- 9.- 5.75

Tkaninowe-, dźěłańske a tenisowe kholowy, breeches, Golfske kholowy, zwjaćine košle, samowjazaki, kłobuki a čapki, lederowe a kožane wobleki, kosmólkate mantle a druhe wužitne wěcy

Drastowy dom Hugo Pachaly

Před Šulerskimi wrotami. Njedź. wotewrj. w. 11-18 hodź.

Časniki

jenož

wot firmy

F. A. Lenke

na Kěžorskej dróze 22

Telefon 3929

Wy dostanjośe pola mje

Łožowe počełnjenje, barbjone z dwěma hłowak. wot 4,90 hr.

Łožowe počełnjenje,

běłe wot 4,25 hr.

Hilger nasl. **E. Wilček**

w Budyšinje na Seminarskej hasy 2

K jutrownemu jěchanju

poručam

kwětki a ranki

za konje

Marja Petrichowa w Budyšinje

na Serbskich hrjebjach čo. 30

Parfümowe rozprošaki

z dołhim čěćikom wot 1 hr.,

opł. toiletowe garnitury we wšelakich barbach wot 4,95 hr., najrjeńši jutrowny dar trajaceje hódnoty,

Jutram: N. A. M. trajnje žołmy włosow w znatej kakosći a při časej přimjerjenych płaćiznach

Salon Böhme w Budyšinje Zwonkowna Lawska hasa 20.

Dobre stupnjowe twory

kóždowe družiny kupujośe

w najlěpšim wuwjedźenju

jara tunjo pola

Willy Sommer

w Budyšinje

na Serbskich hrjebjach 8

Sekle za jutrowavch jěcharjow

mtr. —.85, 1.25, 1.50

Taftowe banty, čorne

2.50, 2.75, 3.25, 3.50, 3.75

Maire, róžojte

1.50, 1.75, 1.95

Praktiske jutrowne dary

Schaaf

Židźane jaki, čorne

mtr. 3.75, 3.95, 6.50

Čorne wobsadki

mtr. —.45, —.65, —.95, 1.95

Stupnje za tute nizke płaćizny móže kóžde sebi kupić!

Zonjace somočane stupnje

z gumijowej pódušu a pjeńkom wše wulkosće 2.50

Zonjace kožane črije ze spinku

z gumijowej pódušu wše wulkosće 2.85

Zonjace črije ze spinku

brune, čorne a lakowe, moderne formy . . wot 4.90

mužace połčrije

čorne a brune, elegantne formy 5.90

mužace šnórowanske črije

kožane z gumijowej pódušu, wosebje tunjo . . 3.90

Najwjetši wubjerk we wšěch družinach!

Črijowy dom

Kurt Loewenstamm

w Budyšinje w Serbskim Domje

na Lawskich hrjebjach 4

Heinrich Neidel z Wollina w Pomorskej

tu zasy je

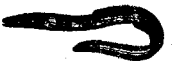

z wulkopnymi wuhorjemi, sušenymi jerjemi, łupoćemi (morske ryby), łososowymi jerjemi, šprotami atd.

jenož stary stan na Serbskich hrjebjach

znapřeća firmy Bokelmann

Nakupiš-li ryby pola Neidelee budźeš pśecy spokojny.

Časniki

dobreje kakosće tunjo pola firmy

Herkner

w Budyšinje

Seminarska dr. 18

Groćane pletwo

kałačkaty a wuspinow. grót

Alfred Jannasch

zeliezowa wikowańja w Budyšinje na Serbskich hrjebjach 2

Njezabudźće sobotu

čił zela kupić, kiž ludźo dorje znaja. Jatrošći, čěłace zela, njesmjerjańtka. Wonk krew čišća. Płaća 1 hr. Poskićam tež Mate-čaj, lavendel, žołdkowe kotjeń, žołtowy čaj a Eukalyptus. Płaća 0,80 hr. **Wšě zela** kupujośe pola mje čiste a bjezporočne. Mam swój stan na hłownym torhošću w druhim wotrjadźe (pola policajskeje straže) pod módrym šěrmom.

Pawoł Sperling

Časniki

wobdźiwajomnje tunjo

Časniki do kapsy, z 30 hodź. 1.75

z ankerowym kłod. jenož 2.50

lěpše wuwjedźenje . . . 2.95

ze swěćasym cyfrnikom 3.25

naručne časniki hižo wot 3.75

Na kóždy časnik lětogo garantija!

Časnikowy Koksch

w Budyšinje, Sukelnska h. 28

K jutram

Poskićamoj derje a płaćizny hódno

Pšeńčnu muku, typa 790 . . . . punt 18 pj.

Continental pšeńčnu muku, typa 562 punt 22 pj.

Kěžorski wućah, typa 405, hładka a masna pt. 24 pj.

Mandle, słódke a jerke . . . punt wot 1.— hr.

Korinty punt 45 pj. Sultaniny punt wot 28 pj.

Mandlowe narunanje, słódke . . punt 55 pj.

Mandlowe narunanje, jerke . . . punt 75 pj.

Kokosowe rasple . . . . . punt 45 pj.

Módry mak, čerstwje młóty . . . punt 50 pj.

Za wječorne hodo!

Mjasowu solotej, jerjowu solotej, mayonnaisu stajnje čerstwu

Łososowe narunanje, barbi, narěsane 1/4 pt. 35 pj

Twarožk we wšěch družinach

Kisłe kórki . . . . . 3 šuk 10 pj.

Połonowe wino . . . . . litr 78 pj.

Čefwjene wino . . . . . 1/5 błoša inkl. 75 pj.

Běłe wino, bjez błoša . . . . litr 1,10 hr.

Tučne jerje, w tomat. jušcy a w tuku tyza 25 pj.

Pječene jerje . . . . . litrowa tyza 50 pj.

Sčene jerje . . . . . 10 šuk 45 pj.

Dale:

Pječene słowki . . . . . punt 38 pj.

Měšany sad . . . . . punt 48 pj.

W sadowych a zelenin. konservach wulki wubjerk

Jutrowne zaječki, jutrowne jejka, šuiske čity, wěcy k darjenju, jutrowne šokolad. zawaški atd.

Hobrski wubjerk!

Drage-jejka . . . . . 1/4 punta 14 pj.

Thams a Garfs-kofej

— stajnje čerstwje palony —

1/4 punta 85, 70, 60, 50 pj.

čaj, wuwraženy . . . 1/10 punta 40, 50, 60 pj

a 3 procenty rabata!

Wobkedźbujśe prošu naju wukładne wokna!

Thams & Garfs

w Budyšinje na Hłownym torhošću 8

w Kamjencu na Knježeskej hasy 5

Ludźica

Domowina

Serbski Student

Našim dźěćom

To su štyri hłowne přiłohi „Serbskich Nowin". Kóždy swěrny čitaŕ ma na nich swoje najwjetše wjesele. Hlejśo, takle wutworujemy skhodźenk po skhodźenku naše „Serbske Nowiny", zo bychu stajnje zajimawše byłe. Pomhaj tuž ty nam twarić z tym, zo dobudźeš swojeho sarbskeho susoda za čitanje našeho jeničkeho serbskeho dźenika

SERBSKE NOWINY

Nalětne nowosće
5,90
6,90

w mnohich rjanych wuwjedźenjach
sěre - brune - beige
Wulki wubjerk — Tunje płaćizny

Heinrich Mohr

Wuporjedźamy čije za dźeń najtuńšo!

OPEL-jězdne koła
krute, spušćomne, lohkeho běha
za **hr. 55.00**
Rudolf Lebelt
w Budyšinje
na Zwonkown. Lawskej hasy 30

Wšě kłobuki
Wšě čapki
Pjelsćin. krawaty
pola
Hugo Lehmann
w Budyšinje
na Bohatej hasy 25

Zapisy wuspěchow
teš při žadanju na-
dožitych pruhowanjow
dopokazuja kwalitu a
wutrajobnu měrnosć

ZÜNDAPP

motorskich kotow.
Najwjetša spušćomnosć
a bespadatnosć, to su
zasadny, kiž Zündapp
w kóždym motorskim
kole zamudl. Předwje-
dźenje bjez nuzowanja
ke kupjenju

Helnrich Jupt
frlebraki mištr
w Kukowje-Pančicach
(Klóšter Marijna Hwězda)
Nonoćane pěstowanje kože a włosow. Myda, kremu za kožu wonjadła, Khelnjanska wodu, wody za hłowu a toliet. wěcy we wulkim wubjerku.

Kamjeničanski nohajc. sklad
w Budyšinje
jenož hišće
na Sukelnjej hasy 12
nohajcy / rukajcy
židźane tkaniny

Za ćichi pjatk

rybowe konserwy w małych tyskach wot **30** pj.
sušene rybowe twory
stalnje čerstwy lany wolij
marmeladu — syrup — cokrowy měd

Natuš w Khrósćicach a Kukowje

Cigary

k jutram
kaž stajnje — **tunje a dobre** — wot
E. Simona w Budyšinje
(Serbski Dom)

Mantle też za syine žony
Otto **Hartmann**
prjedy W. Häcker
Ręču serbski! w Budyšinje na Žitnej hasy 7

Wanderer a Phänomen koła šijace mašiny, centrifugi
Wobhladanje a poradźenje bjez nuzowanja ke kupjenju — Wotpłaćowanje dowolene.
P. Horbank w Khrósćicach

Hospoza

na wsach a w měsće — kupuj swoje pječiwa z
Delnjo-Wujezdźanskeho młyna
wěsće.
Naša Wam wěsće znata předawarnja je w Budyšinje na Hošic hasy

---

Z jutrami

do nalčća a do nowych nadźijow

Hermanksku njedźelu su wobkhody w Budyšinje w zakońcy postajenym času wotewrjene!
Naši rjemjesłnicy a překupcy so Wam z tutym poručeja!

Přinajwjetšim wubjerku
přeco derje a tunjo kupujece
wdomje mužacych drastow
H. Müller w Kamjencu
na Wrótkowskej hasy 1
Pfortenstrasse

Wěcy za dom a kuchinu
Přihódne dary
poskića
J. Berger w Khróšcicach
twarska klampnarnja.
Wuwjedu też wšě klamonarske twarske dźěła.

DKW.- motorske koła
wšěm doprědka
přeco nawjedne!
Wobhladajće sebi najnowše modele
DKW.-Lebelt
w Budyšinje
na Zwonkown. Lawskej hasy 30

Čapki za šulerjow
Samowjazaki
Sportske nohajcy
pola
Hugo Lehmann
w Budyšinje
na Bohatej hasy 25

Žonjace toški

we wšěch wulkosćach
we wšěch nowosćach
Šulske tornistry, aktowki, mošnički, nakhribjetniki.
Kožane jaki, kož. rukajcy, kožane lacy, kožane hawby, moderne lěčne hawby a přewobleki.
Otto Büttner, w Budyšinje
na hłownym torhošću 9

Gumije za jězdne koła
Přisłušk za jězdne koła
Jězdne koła poskića
Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Konfekcijowy dom Hellwig & Schönbohm

Solidny nakupny dom za hotowu drastu w Budyšinje na Bohatej hasy
wočakuje Was za nakupy w hermanskich dnjach

Předešćniki
k zelenemu štwórtkej . . . wot 3,— hr.
k přenjemu šulskemu dnjej wot 1,— hr.
Rudert
w Budyšinje na Bohatej hasy 26

Jurij Wjeńka we Wotrowje
nowočasna blidafnja
wuhotuje wšě twarske dźěła kaž wokna, durje a dr., kašče wšěch družin, z wosebitosću su moje meble, swoje khmanosće a płaćizny hódnosće dla.
Waš wopyt je kóždy čas lubje witany!

Za jutry

Wulke posyłki jara rjanych wěcow:
Nohajcy, módne wolmjane twory pulovry, lacy, zokl, zwjeršne košle, rukajcy, štrykowane drasty, štrykowane jaki, Kúblerske štrykowane drasty, hólčace wobleki a mantle, kłobuki, čapki, puć.kholowy, sportske košle, narodnodrastne jopy, samowjazaki sló, sport nohajcy, trikot. spódne wěcy za žonu a muža a dźěći, wšě šěrokosće, wuhotowanja a dary za sčěnki, šćrenki, spódnje suknje, židźane šaty, corsolettry, dźerżaki prědkow, nóčne košle, spańske wobleki su dóšte a předawamy **jara tunjo**
Njedźelu je w Bndyšinje hermank
a naš wobkhodny dom je wotewrjeny
Rudolph Specialnydom za nohajcy wolmjanetwory, tribotaše dźěćacu drastu
na Khěžorskej dr. 16

Grocane pletwo

za kokoški
horjeka šěroko, delka wusko woknješkate je rad wuźiwane wobhroženje kokoćac. dwora.
Wosebita předawarnja pola
MIESSNER
w Budyšinje

Richard Sommer
prjedy W. Hoppe
klampnarnja a instalacija
na Kamjentnej hasy 20
znapřed, čěłowućowarnje
Telefon 2626
wuwjedźe wšě dźěła derje a płaćizny hódno.
◆ **Bohaty sklad w domjacej a kuchinskej potrjebje** ◆

Wupjerki, zychi

ma hospoza k jutram rady nowe. Wobhladajcje běrł k hermankej proschu też moje hódnosće

Andr. Kasper, Heringstr. 3
(mj. J. Plopp) (na Jerjowej hašy)
Snaty najlěpschi dom za dobre wupjerki

Khróšćanska nalutowarnja
ma we swojim składźe **w Khróšcicach**
stajnje k wotběranju hotowe:
wšě družiny symjenjow, hnojow
a pleowadłow za tunju płaćiznu.
Khmanosć a kajkosć tworow je wosebje zwěsćena.
Tohodla doporučujemy wam nakupjenje.

Zhotowju wšě meble
Wukonjam wšě twarske dźěła
w najnowšich wuwjedźenjach, po nizkej płaćizny.
Nimo toho mam wos. sklad wudłóžbnjenych **kašcow**
J. Krawža, blidafnja w Khróšcicach

Najnowše naletnje mustry
w mužacych, pacholačych
a hólčačych woblekach.
Wše drasty za dźěłačerjow kupujeće tunjo pola
H. Marschke w Kamjencu
na Oskar Müllerowej dr. 8

Dobre nohajcy
a trikotaže k jutram
kupujeće w
Chemnitzer Strumpflager
w Kamjencu
znapřeča kinowej

Njedźelu wotewrjene! **K hermankej!** Njedźelu wotewrjene!

bluzy, charmeuse, z doth. rukawom	4.95, 3.95	**3.75**	**žonjace čapki**	1.45, 1.25 hr.,	**98** pj.
bluzy, charmeuse, z krótkim rukawom	3.95,	**3.45**	**rukajcy**	1.45, 1.25 hr.,	**95** pj.
suknje, moderne formy	4.95, 4.50,	**3.75**	**zwjeršne košle,** běłe a mustr.	3.95, 3.45,	**2.75**
nohajcy, ägypt. Mako	98 pj., 78 pj.,	**58** pj.	**košle za swjatok tydź.**	3.40,	**2.95**
nohajcy, błeda žida a platěrowane	1.50, 1.35,	**1.25**	**zoki,** barbnje mustrowane	78 pj., 58 pj.,	**48** pj.

A. Bokelmann nasl.

w Budyšinje mějićel Curt Müller Tel. 2736 **na Serbskich hrjebjach 2**

Wšě
šulske knihi
dóstanjeće
w Serbskej kniharni
w Serbskim domje w Budyšinje

Płaćizny hódne cigary
kaž też wity tobak
kupjće **k jutram** pola
Brendlerec nasl. w Kamjencu
mějićel Maks Heumann
na Budyskej dróży

Přiloha k čisłu 87

SERBSKE NOWINY

Pjatk 12. haprleje 1935

Ludowy dźeń Znutřkowneho misionstwa

Němski biskop je runje tole namołwjenje wudał:

Němšći a pruski minister šnutskownych naležnosćow je w žiwosćinwukazu 8. měrza 1935 — WM 6297 — postajił, so šmě zentralny wubjerk za Šnutskowne mišijonstwo němškeje evangelskeje zyrkwje po zyłej Němsku k lěpšemu wuskutkowanju a pśiprawowanju, kiž žu jemu pśiwisamkujene, sbérku po domach a dróhach ſ pśichadawanjom snamjeńškow sarjadowaś.

Sbérki na dróhach šmědźa žo 13. a 14. haprleje a sbérki po domach šmědźa žo w cźasu wot 8. hač do 14. haprleje t. l. wotměś.

Dźakowosć Šnutskowneho mišijonstwa němškeje evangelskeje zyrkwje je wot 100 lět najbóle pśeśeŵědčaźy dopokaz šćitka evangelskeje wěry a ważny wobstatk wšeho ludoweho spomožeństwa w němšklim staće.

Tohodla wšitke zyrkwinske wyšchnosće, synody a wobzady, jich duchownych, sjednoćenstwa a zobustawy namołwjam, so bychu zohnowany skutk Šnutskowneho mišijonstwa za šwérnym zobudźenkom na wopornym tydźenju mórnje podpjerali.

Wšitke stawy evangelskich wožadow w Němskej wutrobnje prošchu, so bychu ſ wješełym woprowanjom Šnutskownemu mišijonstwu němškeje evangelskeje zyrkwje pomhali, so by mohła zwoju słužbu šmilnosće na najthudšich a najbohdźenšich stawach našcheho ludu po pśichłaku knjeza zyrkwje teź dale bjes wobmjeńšowanja a ſ wupruhowanej zwérnu cźinić.

Cyrkwinske powěśće

Njedźelu Palmarum, 14. jutrownika 1935.

S **Budyšchina.** W Michałskej zyrkwi rano w 7 hodź. němske Boże wotkasanje, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba (faraŕ Tischer), w 11 hodź. Boża słužba sa dźěći.

S **Budyšchina.** Krajnozyrkwinske sjednoćenstwo. Shromadźizny w Budyšchinje: Njedźelu dop. ½11 hodź. swjatk dźěći; wječor we 8 hodź. evangelizacija, na Židowje we 8 hodź. biblijska hodźina. Pónjźelu wječor we 8 hodź. shromadźizna žobustawow. Sbrjedu wječor ½9 hodź. swjatk młodźiny sa młode holzy. Cźichi pjatk wječor ⅛8 hodź. póstna nutrnosć. — Shromadźizny swonka Budyšchina: Pónjźelu wječor we 8 hodź. w Kumwałdźe, wutoru wječor we 8 hodź. w Semjicach, srjedu wječor we 8 hodź. w Rachłowje, schtwórtk wječor we 8 hodź. we Mulkej Dubrawje, Cźichi pjatk wječor ⅛8 hodź. w Hornjej Hórzy. — Hodźinje sa žony: Pónjźelu wječor we 8 hodź. w Budestezach, wutoru popołdnju w 4 hodź. w Budyšchinje.

S **Barka.** Dop. w 9 hodź. němska konfirmazija (se žobuzwjeźenjom paćerskich dźěći ſ lěta 1885). Posawnowy thór: „Žohnuj ſ njebjeź wot Ch. W. Gluca. Krajna sbérka sa skutk młodźiny. — Wutoru wječor we 8 hodź. towaršstwo młodych holzow w paćerskej šćiwje.

S **Budestez.** Rano we 8 hodź. konfirmazija serbskich a dop. 3⁄10 hodź. konfirmazija němskich paćerskich dźěći. Sbérka. Pop. ¼4 hodź. seńdu žo słoczi konfirmandow a młodźinowni.

S **Budyšchinka.** Popołdnju w 2 hodź. serbska konfirmazija.

S **Bukez.** Dop. ½9 hodź. serbska, ¼11 hodź. němska konfirmazija. Zyrkwinu thór: „Budź wědomna“ wot Hegara. Posawnowy thór: „Pśichińdź, roža njebjeska“ wot Franka. Sbérka ja evangelski skutk młodźiny.

S **Hodźija.** Dop. w 9 hodź. konfirmazija. Sestupanje do cźasa ¾9 hodź. w diakonaće. Sbérka ja evangelski skutk młodźiny.

S **Hucźiny.** Rano we 8 hodź. serbska Boża słužba, dop. ½10 hodź. němska konfirmazija. Krajna sbérka.

S **Hrodźišćo.** Dop. ½9 hodź. serbska, w 10 hodź. němska konfirmazija. Sbérka ja skutk młodźiny w němskej evangelskej zyrkwi. — Pokhowanej: Marja Hórkanarjowa, sawostajena wudowa žiwnoseźerja Korle Adolfa Hórknarja we Worzymje, 82 lět, 8 měsaźow a 18 dnjow stara. — Khrystła Makiołowa, dźěłaćerja Korle Makiole w Drožźiju, manźelska, 77 lět, 5 měsaźow a 6 dnjow stara.

S **Khwaćźij.** Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje ſ konfirmaziju paćerskich dźěći. Sbérka ja słužbu na młodźinje w němskej evangelskej zyrkwi. Pop. wot 3 hodź. towaršstwene seńdźenje nowokonfirměrowanych. — Wumrěła w Budyškej thorowni 6. haprleje a pohrjebana jow: Hana Helena, Bjedricha Kurta Donata, šamkarja w Małej Dubrawźy, manźelska 31 lět 14 dnjow stara.

S **Kluksha.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź ſ Božim wotkasanjom, we 8 hodź. konfirmazija serbskich a dop. ½10 hodź. němskich paćerskich dźěći. Sbérka.

S **Kotez.** Dop. ¼11 hodź. konfirmazija, ½12 hodź. dźěćzikemšenje. Krajna sbérka.

S **Łuboje.** Dop. w 9 hodź. konfirmazija. Zyrkwinska hudźba (posawnowy khór a spěwne towaršstwo.) Sbérka. — Wumrěła: Hana Marja Miklowa rodź. Krawzez, manźelska we Łupjanskej Dubrawje, 73 lět 4 měsaźy a 6 dnjow stara.

S **Maleschez.** Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska konfirmazija. Sbérka ja młodźinski skutk němskeje evangelskeje zyrkwje.

S **Minakała.** Dop. w 11 hodź. směje farski vikar Lajer-Łupjanski němsku konfirmaziju. Zyrkwinska hudźba „Kaž wjedźe Bóh, tak sa nim du“ wot M. Bogela. (Sopransolo: knjeni Geistowa). Sbérka.

S **Njeswačidła.** Dop. ½9 hodź. konfirmazija němskich, w 10 hodź. serbskich paćerskich dźěći. Sbérka ja dźěło w zyrkwi na młodźinje.

S **Nožaćiz.** Dop. ¼9 hodź. němska konfirmazija, w 10 hodź. serbska konfirmazija (ſ woběmaj sjednoćena słota konfirmazija). Pop. ⅓3 hodź. němska spowědź, ¼4 hodźin seńdźenje słotnych paćerskich dźěći na sarje. Sbérka ja Snutskowne mišijonstwo.

S **Porschiz.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska konfirmazija. Posawnowy thór zobu słužbu. Sbérka. Mutkobnje žo wošejbje cźi pśiseprošchuja, kotśiž žu žo pśiched 50 a 25 lětami w Porschizach konfirměrowali. — Sjednoćenstwowy wothładaŕ Kehrer směje pónjźelu w Nowych Porschizach a wutoru w Kumschizach bibliisku hodźinu.

S **Wósporka.** Dop ½9 hodź. konfirmazija, na to spowědź za takich nowokonfirměrowanych, kotśiž žo najsotra druhdźe pśiseńdźe. Krajna sbérka. Boże wotkasanje za nowokonfirměrowanych a jich pśichiwusnych budźe shromadnje ſ zyłej spowědnej wožadu Seleny schtwórtk wječor w 7 hodźinach.

S **Rakez.** Dop. ½9 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske kemšenje, ½11 hodź. Boża słužba za dźěći. Pop. w 3 hodź. serbski póstny nyschpor. W 4 hodź. serbske kemšenje je spowědźu w Komorowje, w 5 hodź. tohorunja w Stróži. Pónjźelu rano ½8 hodź. rańsha nutrnosć.

S **Wóšlinka.** Konfirmazija. Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Sbérka.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. ½9 hodź. serbska a 3⁄10 hodź. němska Boża słužba; ¾11 hodź. dźěćzikemšenje we Wulkich Sdźarach.

Plaketta ja dźeń nazionalneho dźěła.

Profesor Klein w Minichowje je plaketu ja dźeń nazionalneho dźěła shotowił. Plaketta ruchnych, duchownych a rólnych dźěłaćerjow je šnamjenjom nazionalsozialistiskeje stronu pśichodźiła.

Dźěd w naléu

Dźěd je žiło starz. Je tak rjez wyše na tutym šwěśe. Lubuje pak jara Božu pśichrodu a rady w njej pśebywa. Tohodla njelubi žo jemu pśichi rjanych ſtónczných dnjach naléźa nutska wó jśtwje, ale krocźi pomału a kedźbliwje po małym šthodźiku dele do šahrodki. Sthodźeńki žu hižo zyle wotteptane a móża drje žo je starobu dźědowej runacź. Sswoje dołge žiwnenje khodźeše dźěd po tutym šthodźiku do šahrodki, dokeľ měješe tam teź pćelónju ſ nékotrymi kolcźemi pćelókow, kiž jara lubowałše a haješe. Dyrbi žo hižo na kedźbu bracź, hdyž dźe po šthodźe dele, nosy jeho njechatej wjazu njeśeź. Hdyž ma potom runu šemju pod nohomaj, cźuje žo wěśišći, šchtož jeho zyle womkodźi. Jeho starej wócźay nétko ſlédźitaj w kśejatych šchtomach, kotrychž dla bě do šahrodki pśichšchoł. Wokoło kśejatych šchtomow pak rósa žo pćelki, jako wjeśeli ludźo pśi nalétnym zwjeźenju. To dźěda widźomnje swjeseli, so žu jeho pćelki tak nimoméry pilne. Pod niśkej šćerokej jabłuczinu šteji stara drjewjana ławka, tuž žo na nju na chwilku pohyndnje. Trjeba jenoš ruku pośěhnyś a je hižo w kśejatych hakošach. Wobhładuje ŕebi jenotliwe kśenićzka. Jeho pilne pćelki teź nétko pytaju, ale je jich dobrośel bitko a jena po druhej ſwaji ŕebi na jeho ramjenjomaj trochu powotpoczynjś. A dźěd wośmje make šworjenićzko na porsty a je khwali pilnośće dla. Pćelki pak běhaja po šahdatej ruzy, doniž šaža šchibłeschka njewupśeśtŕeja a njepuśćeja žo do raja kśenjow.

Posabnk je dźěd pśichi tym zyle na žwoju trubku. Stajnje, hdyž žo nékšeho šahlada, šabudźe ju cźahaś. Njetraje dołho, žo šažo ſ njeje kuri. Jena mróčel kura po druhej wustupuje ſ trubki. Njemóže pak tu žedźo wostaś. Stanje a khodźi po šahrodźe, dalokož lubosna wóń kśejazeje jabłuczinu žaha.

Pśiched dwaŕcźimi lětami šatcźe jabłoń pśeni ras. Tehdy žedźeše na dnju šlébórneho kwašu še swojej mandźelskej pod šchtomom. Dwór tehdy, dokeľ žo cźuješe strowy a jeneho žyzna teź měješe, kupi. Jabłoń pak jemu njepšchinješe šoža. Pśedy hač šchtom druhi ras šatcźe, donjeśechu jemu jeho drobnu mandźelsku na ŕéchow. Kónz bě še wšěm wjeśelom žiwjenja. Kaž by jemu wšchitka cźeża na ramjenjomaj wotpoczowała, tuleše žo jeho postawa k semi. Naśch jedyn rośće šažo pomału do semje, wušna žo poźmětwajo dobremu žužodej. Potnje žo hatle šažo roswjeśeli, hdyž poca jeho žyn dwór wobdźěłaś. Bórzy pśichwjeźe ŕebi wón młodu mandźelku do dwora a kwaš žo zwjeśeśe. Dźěd žo žobu wjeśeleše, žo nadźijeju, so nétko wšchitko šažo do ſtarnch žobožownych kolijow šaźěže.

Tola, šchtož by mohł hišće jónu tak rjenje šatcźeś, kaž tu, rěcźi ſtarz pśichi šchtomje šiju. Sbéha k njemu žwojej ruzy, jako chcył žo jemu dźakowaś za wšchě woſtśehwenje ſtarnch dnjow. Nadobo šaśchcźowka domjazy poš do cźišeje šahrodźy. Hižo tu je maty trundlacźk a wjeśele šakkakuje. Dźěd dyrbi žo khłilicź a jeho pomaj-kaś, potom hakle žo šměruje, tak dobry je dźědej.

Tack stupnje jako jutrowne wjesele

Předawarnja w Budyšinje na Bohatej hasy 14 **Njedźelu wotewrjene!**

Mała holczka też pschiběži ſ domu a poča ſo ſchcžkacź ſ pſyčkom a ſ dźědom. Starza pak to napina. Dźe ſo ſaſo ſydowcź na ſwoju kawku. Tam je naſlěpje ſa njeho. Mała hłoczka pak njeda dźědej měra, doniž jej něchto ſe ſtarych cźaſow njepowěda. A pſyčk tež njeſcěrpny cźaka, hdy ſo jónu jeho mjeno mjenuje. Nadobo wobaj thwataſchtaj wottud, woſtajiwſchi dźěda.

Tež dźěd ſaſtyſcha cźłowieſke hłoſy; ſyn ſ mandźelſkej ſo bliżeſche, a pſchi boku matka holczka a pſyčk. Sbožownaj cźłowiekaj, ſacźuwa ſtarz, kěžejcź kaž tuta jabłučźina. W młodych lětach dyrbiłaj być wjeſelej. Wſcho druhe hiſchcze docźakataj. Dźěd ſtanje a dźe jimaj napiſcheco ſo hy hył mjes ſbožownymaj cźłowiekomaj.

Bj. W.

Złote časy dźěćatstwa

Wulka ſelena ſahroda wokoło twarjenja bě pſchetkana ſ běłymi naletnimi kwětkami. Jutrowne ſtónco ſwěcźi jako poſoł naležca po ſahrodze. Wobrjeźej ſahrodu hrajka ſebi mała Hanczičźka ſ naletnimi kwětkami a wobdźiwa ſ jeje dźěcźaznym roſumcźkom wobjimjenje Bożeje pſchiroды. Dźeń ſo hižo khila, ſtónczko dźe w Boži domcźk. Hiſchcze ras pósćele ſwoje khłotołotke pruhi na twarjenje, ſchtomy a kěrki a wobleczje na wokomik wſchitko do kraſneho błyſchcźa. Schkórzy na wieczor ſo hromadźa na wieſnnych wobłokich lipach a wuhotuja tam konzert ſ cźeſcźi pſchithadźaceho naležca. Nětko pak haſnje ſłónco a hara a hołk nawšy wocźiſchcze, ptacźina a ludźo podadźa ſo k měru. Wieczorny ſwónczk ſcźele ſ zurkwinſkeje wěže powěſcź, ſo je ſo dźeń minył, a napomina k dźakownoſcźi napſcheco ſtworicźelej wſchitkeho. Mužoje ſejmuja ſwoje cźapki a wſchitcy, kiž piſchcze ſu po puczu, ſ cźichim pacźerjom ſkónca dźeń.

Tu bohłada ſo mała Hanka na ſahrodźe dweju mužow, kiž hładaſchtaj pſches płót na jich domcźk a do ſahrody. Běchu to ſnadź hižo hoſcźo, kiž pſchińdu k jutram na wopyt? Hanka běži khělſce k macźerźej do kuchinje a wupowěda jej to. Jušaj ſaſtupiſchtaj do dwora a ſaklepaſchtaj wo durje. Wſchitcy to wopraudźe wujej ſ měſta a pſchińdźeſchtaj hižo na ſwjate dny. Potom wobhładaſchtaj ſebi ſahrodu a pſchi nimohicźu ſtyſchi Hanka, kak jedyn tomu druhemu rjekny: Kaž pak ſo to wſchitko pſchemėnja!

Lěta mjes tym ſańdźechu. Je ſo też woprawdźe wjele mjes tym pſchemėniło. Tehdyſcha Hanczičźka a nětko Hana ſteji ſaſu na ſahrodze a hłada pſches ſahrodu na ſwój bódny domcźk. Wſchitko ſaſu kaž pſched wjele, wjele lětami. Naležco cźehnje do kraja, jutry ſu pſched durjemi a mjes ſelenej trawicźku na ſahrodze dobywaju ſo běłe nežne kwětki. Mjes tutym dołhim cźaſom bě Hana wotroſła, tehdy pak ſtejeſche tu jako małe dźěcźo. Živjenje wjedźeſche ju ſa měſchcźanſke murje a njeſměrnje ſbožowna ſo cźuješche, ſo ſmě po dołhim dźělenju ſaſu jónu wohładacź ſwój ródny domcźk, ſacźuwacź ſaſu jónu ſbožownoſcź ródneje wjeſki, hdźež ſtejeſche nětdy jeje kolebka.

W duchu widźi Hana kraſny wobraz ſwójeho dźěcźatſtwa. Widźi kak běži macźeri, do kuchinje, ſo by wojeſwika pſchitkad měſchcźanſkeho wopyta, widźi we duchu, kak jeje luby nank pſchińdźe kóždy wjecźor ſ dźěła. Sſłyſchi ſwonjenje durjoweho ſwónczka. Poſ běži tóžemu napſcheco, hdyž tón abo tamny pſchińdźe domoj. Wjeſny rosnoſchowaſ pſchinjeſe nowiny do domu, wſchitcy we ſwójbie ſo nad tymi wjeſela, kiž ſu tak rjez le ſtajnym hoſcźom pola nich byli. Widźi w duchu, kak ſo nank a macźerka ſ njej hromadźe modleſchtaj pacźeſ do a po jědźi. Horje ſyſły kuleju ſo po jeje lizomaj, hdyž tałke ſo ſanórja do cźaſow ſwojeho ſbožowneho dźěcźatſtwa. Nan a macź běſchtaj dawno hižo njebohej, wotpoczowaſchtaj na wieſnnym kěrchowje w ſerbſkej ſemi. Domcźk pſcheńdźe do zuſnych rukow a wona ſama pak cźehnješche do měſta, a ho tam też wuda. Bě ſhubiła ſ tym ſwoju ſerbſku domiſnu, bě ſhubiła, ſchtož ju wjaſaſche ſe domjazej ſemju. Dźenża to dołpolnje ſpóſna, hdyž ſo wrócźi po lětach na króte hodźinki do domiſny. To wſchitko wopomni Hana na ſamym měſtnje, hdźež jako małe dźěcźo ſej hrajſaſche ſ nežnymi kwětkami naležca. Tu ſapadny do hłubokeho pſchemyſłowanja. Wjeſele pſchiběża jeje mała dźowcźicźka Marika ſe kwěcźelen rjanych róžicźkow a pſchimny ſrubźenu macźerku ſa ruku. Macź ſo pſchewiny a dźěſche ſ Maćku do domu, ſo by božemje prajiła ródnemu domcźej dźe na pſchejcź a też zuſej ſwójbje. Potom hiſchcze dóńdźe na kěrchow a hórſy kleczeſche na rowje ſwojeho nana a ſwojeje macźerje płakajo hórke ſyſły wobſarowania, ſo bě ſ nimaj ſhubiła niz jeno nana a macź, ale bě ſhubiła ſwoju domiſnu. Mała Maćka ſo bohładawſchi płakajeje macźerki, pohłada k njej horje prajźu: Luba macźerka, cźohodła płacźeſch! Dźěcźo pak macźerny bolosćze njeſroſumi...

B. W.

Dźeń serbskeje młodźiny

zarjaduje Domowina ſrjedu po jutrach wjećor we 8 hodź. w ſurlach Budyſkeje Krony.

Tutón ſwjedźeń ma pokazać ſerbſkej młodźinje, kak ma ſebi na doſtojne waśnje ſcźećić ſwoje ródne kubła, kak ma pomhać porjeńśeć wosadne a wjesne źiwjenje w Serbach z pěknym ludowym ſpěwom, z rjanej ludowej hudźbu, z rjanymi ſerbſkimi nałožkami, kiž ſu hiśće dźensa ze ſtrowym kužołom za dušu a wutrobu. Pěkna ſerbſka reja naśeje wotroſcźaceje młodźiny ſłuſa też k zdobnemu zawjeſelenju.

*

W rjenje wuhotowanej „Přazy“, kiž je dźensa hiśće tu a tam z domom, pokaza ſo rjany porjad, kiž budźe ſo kóždemu lubić a powući nas, kak maja ſo naśe „Přazy“ woźiwić.

*

Hižo dźensa přeprošuja rjane plakaty, rozšěrjene po cyłych Serbach, na dźeń ſerbſkeje młodźiny. Hlejće, kak ſo młodźene na nich śmeje, dokelž ſo wjeſeli na tutón dźeń. Wón wšěch přeprošuje, młodych a ſtarych, cyły ſerbſki łud chce zaſo zjednoćić na dnju Serbſkeje młodźiny.

*

Přińdźće wšitcy a wjeſelće ſo ze ſerbſkej młodźinu!

Přilopk

Wojak ſo tepi.

Pola Dóbelna je ſo ſrjedu rano pſchewożny cźołm powrócźił, jako ſo ſchtyrjo wojaſy pſches rěku Muldu wjeſechu. Groźany powjas, ſa kotryž cźołm wiſaſche, popuſchcźi. Khětro mózne rěcźne ſokny cźołm pod wodu ſtłócźichu a cźi ſchtyrjo wojaſy do wody padźechu. Tſło mójachu ſo ſ wulkim napinanjom pluwaſo wukhowacź. Schtwórty muž ſo tepi, hacźrunjeź ſo nětoſti towaríſchi jo njeſedźujo ſwojeho ſamžneho źiwjenja wo jeho wukhowanje prózowachu. Wojakowe cźełko hiſchcze njeju namakali.

Pſchichodneho nana poraſył a na to ſo ſam wobwěſnył.

W Rodewiſchu w Vogtlandſkej je ſrjedu dopołdnja 29łětny drogiſt Rudolf Werner pſchi wótrej ſwadźe ſwojeho 50łětneho pſchichodneho nana, wobwěſerja drogownje Otu Bellingera, ſ cźežkim kruchom żeleſa tak ſtraſchnje na hłowu dyri, ſo ſo wón bjeſ wědomja ſwjeſe. Pſchichodny žyn je ſo hnydom na to we wobſkhodje wobwěſnył.

Rubježny nadpad na banžneho poſełnika.

W Halli ſu ſchtwórtk dopołdnja na Kralowſkej dróhi 18łětneho banžneho poſełnika Marcźina Schmidta nadpadnyli. Wón bě po poruczńoſcźi ratarſkeje banki 10 000 hriwnow w němſkoſtatnej banzy wotewſał. Khdyž bě ſ banžneho twarjenja wuſchoł, jeho nětkſi mužoje nadpadźechu a jeho ſ wuſkelemi do hłowy cźežko ſranichu. Rubježniſy ſranjenemu poſełnikej aktowku, w kotrejž ſo 10 000 hriwnow thowaſche, wutorźechu a ſ njej do cźakajeho automobila thwatachu, kotryž měſeſche ſnamjenja IIIA 1474. Wós je po ſdaću ſ połodnju wotjeł.

Njeczłowika macź dźeſcźi ſ jedźazeho cźaha cźiſła.

Kriminalna policija w Hagenje je hroſny njeſtuk wujaſnika, kotryž je ſo wjecźor 8. hapreje na żeleſnicźi cźarje mjes Hohenſyburgom a Hagenom ſtał. 34łětna Freundlichowa ſ Paderborna, kotraž bě je ſwojim dźewjećlětnym ſynom a tśiměſacźnej dźowcźicźku ſ wozhowym cźahom do Hagena wjeſeſe, ſo by wjeſela zonu ſwojeho prěnjeho muża wopytała, bě na jěſbje woſowe durje wocźinika a dźěſcźi ſ woſa ſtorcźiła. So by ſnjeſhożenje ſłudała, noma bórſy potom ſa nuſowy powjas ſcźeſe a praji, ſo ſtej dźěſcźi, mjes tym ło je na nuſnik wotſtupiła, po dacźu hraikało durje wocźinikej a ſ woſa wupadłej. Hólz, kotryž bě žebł noy rozbił, je bórſy po tym wumrjeł, mjes tym ſo je jeho ſotſcźka hiſchcze žiwa, tola ſmjerć ſtraſchnje ſraniena. Njeczłowiſka macź, kotruž ſu ſajeli, je ſo w jatbje wuſnała, ſo je, pječa dla hubjenych hoſpodarſkich wobſtejnoſcźow, ſo roſrudźiła, hromadźe ſ dźěcźimi wumrjeć, tola dźěſcźi ſmjerći woprowaniſchi, ſo ſama njeje mohła ſthroblicź, ſebi źiwjenje wſacź.

Najbohatſcheho muża na kupje Kubje wotwjedli.

Njedawno běchu niejnaćji ludźo pječa najbohatſcheho muża na kupje Kubje, Eutimia Ballu Bonnetu wotwjedli a jeho, hdyž bě ło ſa nieho 300 000 dollarow wukuhneho pjenieſa ſaplacźiło, ſaſo puſchcźili. Nětko je ło poliziji poradźiło, 200 wołoſow ſajeca, kotrež ſu ło pječa pſchi tutym wotwjedźenju wobdźěłkle. Pola ſaſtawach ſu 15 000 dollarow namakali. Nieſtutk je pječa daloko roſcheřjena tajna organiſazija ſłucźiła. Pódla teho je pječa rubježnik (ganaſter) Karpis, kotrehoż we Sjednoćenych ſtatach połnóżnje Ameriki pytaju, be wotwjedźenju ſapleteny.

16 petrolejowych tankow roſbuchło.

S mózným roſbuchnjenjom je wulki woheń w Ploeſti (w Rumunſkej) naſtał. 16 wulkich petrolejowych tankow (ſtołtow) ſa ſobu roſbuchnu. Wohnjowe wobory mějachu najmjeńſche wobcźežnoſcźe pſchewinyć, ſo hyhu woheń ſamjeſomake. Jedyn inżeńer a dwaj dźěłacźerjej pſchi tym ſmjercź poczerpichu. Naſtała ſchkoda je nimo měry wulka.

Hnojowa jama roſbuchła.

Khdyž pjekarſki miſchtr Frunzka w Eilenburgu na dworje karbidowu lampu rjedźeſche, nětkore karbidowe kuſki pſches dźěrawy jaminy pſchikrywu padźechu. Naſtate phmy ſo ſapalichu a roſbuchnychu. Pjekarſki miſchtr Frunzka ſo ſ płomjenjom we wobliczu a na rukomaj wopali a ſo ſe ſiłkom roſbuchnjenja nětkore metry wotſtorcźi.

K hermankej poručam:

Iſtkaninowe wobleki, kordowe wobleki, lětne wobleki, jaki do wšeho wiedra, dźěćace wobleki, krute kožane kholowy, dobre manšeſtrowe tkaninowe kholowy, ſmuhate kholowy, cwjernowe kholowy, kholowy za żeleznicarjow, dźěćace kholowy,

kaž też wšitke wolmjane twory

Jan Wjenk, na Kotołskej hasy 10

ſtań na Hłownych wikach a na Žitnych wikach, róžk Kotołskeje hasy.

Stawizniski přehlad Łužicow

4] (Pokračowanje.)

Wjesny lud měješe kaž měšćenjo swojej radźe, swojemu knjejstwu nimo robotow a hospodarskich wupłodow a wotsypkow też wšelake dawki płaćić, kotryž měješe tute zdźěła bohotej abo krajnemu hejtmanej přepodać, na př. škitański pjenjez, sudniski pjenjez, dźědinsku dań, ślěbrodań a dalši krajny dawk. Położenje wjesneho ludа so z tym zhórši, zo bě jich knjez zdobom też jich sudniski knjez, kotryž jich należnosće a přestupjenja sam abo přez swojeho zastojnika sudźeše. A mjez knjeżkami njeběchu wězo jenož dobri a měrni. Na přikład chcyše Frane z Minkwitz, wobsedźeř kubła Mokrowa (Uckro) abo Mokry (Mokra) k wjećoru Łukowa ćeže swojich poddanow samowólnje powjetšić, a rozhori ze swojimi surowymi žadanjemi a jim přimjerjenym zakhadźenjom swojich robośanow hač k zjawnemu zběžkej, na kotrymž so wjele susodnych wsow wobdźěli (1548). Minkwitz bě jim wowcy čazał a bě jich chcył z druhimi nasylnosćemi k posłušnosći nućić. Wězo krajny bohot kruće zakroči a zběžkarjow surowje pokhłosta. Hač buchu też knjeżkojo napominani, zo njebychu „swojich khudych ludźi“ z přewulkimi ćežemi rozhorili, njezhonimy. Wjele bóle znajemy mnoho dalše skóržby zadwělowanych burow: 1555 w Ksawlicy k sewjeru Łukowa, w Suchim Gózdźe a Smogorjowje k sewjeru Złeho Komorowa, 1556 w Husokej a Swětowje k południu Kalawy, 1561 w Žiwicach a w Lubošću pola Drjowka, 1564 we Łojowje k dołhemu ranju Hródka, a w Rapnej pola Wětošowa, 1566 w Kumjeltojcach, w Huglinach a Wjeletowje pola Brodow w Gubińskim wokrjesu, 1572 w Jaworce pola toho hižo sekularizowaneho kłóštra Gubin. Też z Hornjeje Łužicy su tajke skóržby a zběžki znate.

Burski čłowjek — němski so lěpje njemješe — bě ze wsu a knjejstwom kupjena wěc, měješe roboćić a dawki płaćić. Za to smědźeše na swojim kublešku wostać. W tutej dobroće jeho knježk skitaše. Hewak pak so malo wo njeho staraše. Wjerchojo a cyrkej běštej milišej knjejstwje. Sakski wolerški wjerch jako knjez Zło Komorowskeho hamta hižo roboty wotwjazowaše a buram z tym wjetšu hospodarsku a wosobinsku swobodu poskći. Druhich knježi pak tomu nućić njemóžeše kaž też burow samych nic. Tak wostasa nimale wšón łužiski wjesny lud njeswobodny hač do lět 1820, 30 a 40.

Po powołanju bě wjesny lud ratarski. Němske wsy, pozdźišo hač serbske a pod přihódnymi wumjenjenjemi założene, mějachu wjetšu ličbu hospodarjow, kotrymž bě zwjetša łano (Hufe) připokazane. Tutón staw bě nimale njepřemjenjeny wostał, tola běchu też nmscy burja wjele wot swojeje něhdušeje swobody a swojich lěpšinow zhubili.

W serbskich wsach běchu burske kubła khětro woteběrałe. Knjeża mnohe burske kubła wukupichu a sebi z nich rýcéřske kubła wutworichu. Druhe burske kubła při składnosći do mjeńšich ratarstwow, zahrodnistwow rozdźělichu, zo bychu dosahacych dźělaćerjow měli. Też zasydlichu khěžkarjow z mało polom k tutomu zaměrej. To hižo w 14. lětstotku. Něšto burskich kublow wostajichu njepřemjenjenych dla přeżnych słužbow. Rjemjeslnikow zwopřědka njebě. Bur rozumješe sebi wšu swoju potrjebu sam wudźěłać. Bórzy swoje dźěła wumjenjowachu. Jedyn rozumješe to a druhi tamne dźěło lěpje. Tak nastachu rjemjeslnicy po powołanju, kotříž pak zdobom ratarichu, kaž to hišće dźensa na wsach zwjetša bywa.

Wosebity staw serbskich sydlerjow běchu rybarjo, kotříž běchu swoje khěžki stajili na přibrjožny pěsk a nimo rybarstwa něšto mało pola a łuki wobdźěłachu. Tele sydlišća so mjenowachu kicy abo kisy (nč. Kietz). W jich blizkosći su tu a tam pozdźišo města nastałe a z nimi hromadu zrostłe, na př. Žandow z Łukowow, Brunšwik, Wótšow a Žandow z Khóćebuzom, Wjeska ze Złym Komorowom. Tući rybarjo podstejachu knjejstwam a knježkam, też tam, hdźež bě pola nich město nastało a so hač k jich domam wupřetsrělo. Běchu w družstwach zjednośeni, mějachu swojich starostow a swój kruće postajeny porjad. Wězo měješe rybak też dawk dawać wot kóždeho čołma, w Bezkowje na př. 18 braniborskich krošow (¾ tolerja).

Druhi tajki wosebity serbski staw běchu pčolarjo, runje tak kaž rybarjo w družstwach zrjadowani a na krute předpisma zwjazani. Jich wjednicy rěkchu starostojo, tu a tam też sudnicy. Němcy jich mjenowachu „Zeidler“. Starosta njetrjebaše robośe a knježi dawk płaćić. Družstwarjo mějachu jemu hišće žito, hroch, něšto połča a mjasa, běrtl cyble, měrku sele a 2 nakładaj drjewa nahromadźić. Swojemu knjejstwu mějachu wěstu měru mjedu, wěsty pjenježny dawk a też ryby dawać.

Serbski ratarski lud pak bě kaž tući rybacy a pčolarjo mało česćeny („verachtvolk“ a podobnje), kaž wšak běchu někotre powołanja bjez dźiwanja na narodnosć niečestne, kaž kuparjo (łazeńkojo), tkalcy a wowčerjo. Też njemandźelske dźěći mějachu njedźiwajcy wosobinskich kajkosćow za nječestne čas žiwjenja. Čežko bě z tajkeho stawa do „čestneho“ přestupić. Z pjenjezami wězo bě to možno. Ale z kmdobneho położenja so wudrapać a trěbne pjenjezy za tajke wukupjenje zwjesć, njebě lohke. A tola su to mnozy doepili — a so potom mjez čestnymi — poněmčili.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ruske wulke ketadło pola Ssachalina so zwróciło.
K wjeczoru wot kupy Ssachalina k ranju Ssibirsteje je so wulke ruske ketadło zwróciło. Pschi tym je wšom wohabom žiwjenje zhubiło.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Numburga.** Cježke njesoże z motorskim kokom je so pondźelu wjeczor na rožu Radźineje a Kraßnolipoweje bróhi stako. Zona z Kraßneje Lipy pschi zawinjenju Kraßnolipoweje bróhi móz nad motorskim kokom, kotrejž žama wodźeše, zhubi a je wschém wotmachom do nurje zeneje khěže srany. S rosrašenym nopom wona bjes wědomja leže wosta.

S **Pišna.** Satrašne zapuščenja su so z wichorom w krajinje pola Pišna w połnocnych Čechach naczinile. Pondźelu popołdnju wokoło 4 hodźin so tam slimk se žylnym wětrom a krupolnicom rozpuschcži. Krupy hač 2½ zentimetra w pscherěrku wulke padachu. Pschi tym so mózny wichor podobny likej pschihna, kotryž czorne mróczele z krótkeho ranja k krótkemu wjeczorej pscheđ sobu cžerješe a wschě wulke schtomy w schěrokosczi pol kilometra zwuwala a hrušle a kamjenje sobu do wyšokosczje wotwiedže. Wo wšy Bezdekanach so wschě tšechi wotkruchu a so baloko wotnjeżechu. Na lětatej horje Tschemjeżnach so skoro wschě schtomy stamachu abo wuwalichu. S padazym schtomom so drjewał Hajnik zarany a druhi drjewał so cžežko rani. Zhlu krajinu, pšches kotruž wichor cženješe, wón sa někotre minuschiny do puscžiny pschetwori.

Budyske stawniske powěšče

schtwórtk 11. haprleje 1935.

Narodźili su so: 8. 4. Edmundej Föhmej, twarschemu inżenjerej, žynk. — 9. 4. Doże Emilej Quickej, podoffižerej, žynk. — 10. 4. Maksej Waltarjej Schmidtej, wobsedżerjej drogowonje, žynk. — 10. 4. Reinholdej Alfredej Franzu, inkassowemu sastupjerjej, žynk. — 10. 4. Korli Robertej Kühnej, hosćenzarjej, dźowczicžka. — 10. 4. Alfredej Adolfej Felikśej Schellenbergej, knihiwjasarjej, dźowczicžka.

Wumrěli: 10. 4. Kurt Hendrich Bergel, dźěłacžer w Hrubjelcžicach, 27 lět.

Mandželstwo pschipowědźichu: 11. 4. Jan Bruno Schliž, želesotocžeŕ, z Emmu Augustu Sahrodnikez, pomocnizu, wobaj w Budyschinje. — 11. 4. Korla Bjedrich Nagel, sastojnišći cžašaŕź, z Helenu Elsu Göpfertez, pomocnizu, wobaj w Budyschinje.

Domandželstwa stupischtaj: 11. 4. Waltaŕ Heinz Bremme, diplomowy pschekupz w Drježdźanach, z Elu Irmgardu Zellerez, stenotypistku w Budyschinje.

Semrěcži z druhich městow a wjosow.

10. 4. Bjedrich Starik, składowaŕ w Khočebuzu. — 10. 4. Maks Schneider w Kamjenzu. — 10. 4. Margareta Jeglinowa rodź. Klodwigez w Khočebuzu, 41 l. — 10. 4. Ernst Henkler, lokomotiwnik w Khočebuzu, 60 l. — 10. 4. Marja Kokrowa swud. Jakubaschez z Madlona, 64 l. — 9. 4. Marja Prinzowa z Kalawki, 69 l. — 10. 4. Klara swud. Wicžajsowa ze Stareho Lubija.

Radio

Sobotu, 13. haprleje so klyschi:

Königswusterhau'sen: Nimo snateho wschědneho programma: 6 wjeselcy ranschi konzert. 11,40 za burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13,10 tacžele. 14 wschelakosče. 15,50 hospodarski tydźenski pschehlad. 16 wjesele popołdnjo. 20,10 hudźba Pawoła Linki.

Lipsk: Nimo snateho wschědneho programma: 5,50 za burow. 6,35 dujerska hudźba. 12 pschipołdnischi konzert. 13,10 tacžele po pschecžu. 16,30 popołdnischi konzert. 20,10 operetta „Gasparone".

Kschiže wažne z dnjoweho programma: Königsberg: 20,15 ranschopruske nalécžo. Frankfurt: 20,15 pikany wjecžor. Stuttgart: 21,25 wjecžorny konzert. Wín: 19,25 „Pschedana niewjesta", opera wot Smetanyn. Warschawa: 20,15 Beethovenowy konzert. Praha: 21 woselska hudźba.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Auf Blatt 87 des Genossenschaftsregisters ist heute die **Viehverwertungsgenossenschaft Neschwitz, eingetragene Genossenschaft mit beschränkter Haftpflicht in Neschwitz,** und weiter folgendes eingetragen worden: Das Statut ist am 18. Dezember 1934 festgestellt. Gegenstand des Unternehmens ist 1. der Verkauf bezw. die sonstige Verwertung von Vieh aller Gattungen für Rechnung der angeschlossenen Viehhalter über die zuständige Viehabsatzzentrale; 2. die Mitglieder über die Marktverhältnisse am Viehmarkt und die Marktaussichten auf geeignete Weise laufend zu orientieren, um eine Einstellung der Produktion der Mitglieder auf die Erfordernisse des Marktes zu erreichen; 3. sonstige Maßnahmen zu treffen, durch die das Hauptziel, nämlich Verbesserung des Absatzes von Schlachtvieh der Mitglieder, erreicht werden kann. Der An- und Verkauf von Vieh für Rechnung der Genossenschaft ist verboten. Die Genossenschaft beschränkt ihren Geschäftsbetrieb auf den Kreis ihrer Mitglieder. Die Genossenschaft will in erster Linie durch ihre geschäftlichen Einrichtungen die wirtschaftlich Schwachen stärken und das geistige und sittliche Wohl der Genossen fördern nach dem Grundsatz „Gemeinnutz geht vor Eigennutz".

Amtsgericht Bautzen, den 5. April 1935.

Durch Beschluß des unterzeichneten Amtsgerichts vom 2. April 1935 ist die durch Beschluß vom 28. Mai 1931 angeordnete **Entmündung** des Landwirts **Karl August Jordan in Nedaschütz** wegen Verschwendung wieder aufgehoben worden.

Bautzen, 8. April 1935. **Das Amtsgericht.**

Rżane wotruby wotedawamy hdyž nam wows přiwjezeče
Wojerske zarjadnistwo w Budyšinje
Telefon 2156/57 / Pódlanska měsnosć 10

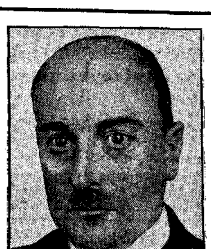

Trendelenburg, wjednik skupiny industrije.
Přjedawšcht statny sekretar w němšim hospodarskim ministerstwje dr. Trendelenburg je so sa wjednika skupiny „industrije" pomjenował.

Směšk

Pschecželne słowo. Sakitaŕ (sarkastiży — pschescžipnje): „Wy sće schwarny cžłowjek!" — Swědk (wutrobicže): „Je prawje, knjes prawišnik. Njebychu-li tuchwilu pod pschitšatu stał, bych tołame wo Waš prajił."

•

Ssudnik: „Sće wobsthorjeny, so sće palenzowu bleschu wo Frenzlowu hłowu na tyłaz kruchow rosbił. Je tomu tak?" — Hřeschnik: „To njewěm." — Ssudnik: „Schto, taiku hrubosć dyrbjał sa tak krótti cžaš jabyć??" — Hřeschnik: „To niz, ale hacž je bleschа runje na tyłaz kruchow rosleżała, njejsym ticžił."

Towaŕstwowski powěstnik.

Bukecy. Pjatk wjeczor je zwučowanje narodnych rejow pola Stangec. Přińdźe wšitcy cyle wěsće.

Hudźbny wotrjad Maćicy Serbskeje změje sjedeu po jutrach 24. t. m. dopołdnja ½11 hodź. z dyrkom posedżenje w Serbskim Domje w Budyšinje. Přednošk podpisaneho: „Naš serbsko-hudźbny přichod" — (narodny a wumělski spěw). Kóždy zajimc je witany. Dotalne sobustawy wotrjada maja přitomne być, abo so wzdaća swojeho sobustawstwa. Namjety hač do 20. t. m. na moju adresu. Ze serbskim postrowom a zdar wjednikej.

Bjarnat Krawc, předsyda.

Pădagogiski šulski wotrjad Maćicy Serbskeje skhadźuje so srjedu 17. 4. pop. w 4 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. W. Sěca.

Radwoŕ. DJK. Pjatk, 12. IV. 35 je ważne zwučowanje na harmonikach a rěčeneho khóra pola Šubertec hnydom po nyšporje. Přińdźe cyle wěsće wšitcy.

Zarjadnik.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa" změje njedźelu 14. jutrownika pop. w 4 hodź. w Rakecach pola Hančcec swoju měsačnu zhromadźiznu. Předsyda.

Rakecy. Serbske dźěći z Rakec a wokolinych zeńdu so njedźelu 14. jutrownika pop. w 3 hodź. w Kačej korčmje pola Petrikec k wuknjenju serbskich spěwow a basnjow za blizki swjedźeń.

Wosadny dowěrnik.

Wšitkim ev. serbskim zwučowanskim jednotam, wšitkim serbskim towaŕstwam, hdyž so młodźina skhadźuje. Bratŕa a sotry, wukńe prawję pilnje w S. N. wozjewjene spěwy a basnje za swjedźeń młodźiny. Kóždy towaŕš abo jenotliwe ma hač do Zeleneho stwórtka za to jenu pruhu wotměć. Dźeń a městnosć tuteje pruhi njech so w Towaŕstwowym powěstniku wozjewi. Pršnja zhromadna pruha budźe 1. dźeń jutrow po serbskich kemšach we Klukšu. J. Sewčik.

Hospodarski rozhlad

Pjatk, 12. haprleje 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,485	100 pólsk. złotych	46,83
1 jendźelski punt	12,030	100 českosł. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	13,40

Barlinska burša z 11. haprleje.

Bursa wczera jara pomatu sahadźi, dokelž je hromty bankoweje klientele jenoź jara malo pschikazow pschedleješe, tež kulisa so wobkhodownje idźerżowaše. Mjenjenje pak psches to wšcho wosta pschecželne, wosebje dokelž so wulke snižene licby bjesdźelnych z wulkej spokojnosću pschija. Też někotre dobre powěsče z hospodarstwa dachu hurtu sepjeru. Mežowne wumjedźenja G. Moller, direktora Deutsche Bank u. Diskontogesellschaft, kotrejž wopschijeju strowy optimizm wo naschim hospodarskim połoženju, dobru zaczischcz sawoštajichu. Sajim so też sahu rentowym wikam pschiwobrocža, wosebje pschedležacu kupne pschikazy za hypothekowe zastawne listy.

Barlinske žitne wulkowiki. Na žitnych wulkowikach so dale jenoź za wschědnu potrjebu kupuje, mitny ru zastarane a nastorkow z mukowych wikow njeje. K pizowanju staj so rožka a pschenża wuwólnikoj. Tola kupny sajim pohibuje so we wulkich mjeŕach, wosebje dokelž je dale eosinowe twory na wikach, kotrež so z runocžasnym dodawcom wowsa posticza. Pschiwós pizowańskeho wowsa a jecžmjenja je dale mały a wobthod je jara wobmjesowany. Sa jecžmjeń sa piwarnje njeje t. cž. sajima.

Wežera ptaczeiche w Barlinie zentnaŕ

pschenży W 8: 11,5 hr., W 9: 12,50 hr., rožiW 8: 8,15 hr., W 11: 8,35 hr., — jecžmienia G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., wowsa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.,

Wiki w Kamjenzu.

Pschenża 10,15 hr., rožka 8,15 hr., jecžmjeń, nalětni 8,15 hr., wowż 7,90—8,25 hr., pschenżna muka 18,25—22,25 hr., rżana muka 12,25 hr., pschenżne wotruby 6—7 hr., rżane wotruby 6—7 hr., synu 5,50—6 hr., žłoma, žłotna 3 hr., žłoma k sałatanju 3 hr., butra 76 pj., prošata 14—21 hr., libjata 1—1,30 hr., kał, běły, punt 12 pj., kał, cžerwjeny 25 pj., kał, hydrojty 35 hacž 40 pj., koboda, jeżdna 20 pj., zubła 15 pj., seleri duła 20 pj., křen, punt 70 pj., morchej, nowa 10 pj., radišti, walcžaŕ 10 pj., retkej, walcžaŕ 20 pj.

Wiki w Lubiju.

Pschenża 10,15 hr., rožka 8,15 hr., nalětni jecžmjeń 9,25—10,25 hr., najmjšti jecžmjeń 8,15 hr., wowż 7,90 hacž 8,25 hr., běrny 3—3,20 hr., synu 4,75—5 hr., žłoma, z mašch. młócženа 2,35—2,60 hr., pschenżna muka 17 hr., rżana muka 12,40 hr., pschenżne wotruby 6 hacž 6,80 hr., rżane wotruby 5,25—5,75 hr., butra, ½ punta 75 pj., jeja 7½—8 pj., twaroh 20 pj., kał, běły 12 pj., kał, cžerwjeny 25—30 pj., karoty 10—12 pj., koboda, jeżdna 13—20 pj., kał, hydrojty, schtuka 35—45 pj., kołrabi 15 pj., kał, kišaty 12 pj., zubła, punt 15—20 pj., tomaty 40 pj., žołotej, kěcžaŕ 15—25 pj., radišti, walcžaŕ 10—15 pj., jabłuka, punt 13—30 pj.. měrnik 10—20 pj.

Wiki w Khočebuzu.

Mjaso, howjaze, punt 65—90 pj., mjaso, cželaze 65 hacž 90 pj., mjaso, skopjaze 80—1 hr., mjaso, swinjaze 70—90 pj., jeja 7—8 pj., butra 1,35—1,40 hr., twaroh 23—25 pj., lany wolij, litr 1,40 hr., linu, punt 1,20 hr., schcžuki k hr., karpy 90 pj., hobize, melode, schtuka 40 hacž 80 pj., kury, žiwe 60—80 pj., thapony, žiwe 40—60 pj., kołrabi 20 pj., morchej, punt 15 pj., rjenjeń 20—25 pj., koboda 25 pj., kał, hydrojty, schtuka 40—70 pj., kał, cžerwjeny 35 pj., kał, běły 15 pj., kał, wirsinowy 15—25 pj., žołotej, kěcžaŕ 20—30 pj., měrnik 20 pj., křeni 50 pj., radišti, walcžaŕ 15—35 pj., zubła 15 pj., kulrěpa 5—8 pj., běrny, zentnaŕ 3,50—3,70 hr., běrny, punt 4 pj., jabłuka, punt 30—50 pj., worjechi 40—60 pj., worjechi, łušne 40—50 pj., gmorze 70—75 pj.

Swinjaze wiki w Khočebuzu.

Pschiwjesli běchu 693 prožatow a 126 běhakow. — Prošata: małe 7—11 hr., žrěnje 12—16 hr., wulke 17—20 hr. — Běhaki: małe 16—22 hr., žrěnje 22 hacž 32 hr., wulke 32—42 hr. — Wiki běchu hubjene a žrěnje.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	11. 4.	10. 4.		11. 4.	10. 4.
Pšenica	211,0	211,0	synu	13,5-14,0	13,5-14,0
rožka	171,0	171,0	woka	—	13,0-13,5
jecžmeń now.	—	—	módre łupiny	9,50-10,2	9,50-10,2
jecžmeń, nal.	—	—	žołte łupiny	14,0-14,5	14,2-14,7
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosusk	7,65	7,65
rżana muka	22,90	22,90	such. truhanc.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	běrni. kruški	9,00	9,05
rżane „	10,19	10,19	syno, 50 kg		
raps „	—	—	rżana słoma		
hróch, Viktor.	25,0-29,0	25,0-29,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
mieluški	21,0-22,7	21,0-22,7	rěčna „		

Płaćizna za pšenicy za wupłodźerja 8: 203.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 163.0 11: 167.0
Płaćizna za jecžmeń za wupłodźerja 7: 163.0 9:168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 166.0

Płaćizny rěznego skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

11. haprleje 1935	Płaćizny po centnaru a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 703

Najlepše kormjene celata wot cyca	56—60
Srjedne kormjene celata wot cyca	47—55
Snadnje wuwite	35—46
Najšpatnišе	30 34

Swinje: 588

Tučne swinje, přez 300 kg. cežke	—
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. cežke	48—51
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. cežke	46—50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. cežke	44—48
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. cežke	—
Rancy	—

Blyskowy telegram

K hermankej nic zabyć

nimale 500 porow na wuběrk

podšite škórnje 3/4 **škórnje**
wot 9.— hr. wot 11.— hr.

dołhe škórnje
15,90 hr.

Stupnje do dźěla, nakhribjetniki, sandale, tofle, zwučowańske stupnje, aktiowe tošče, kholowy wšěch družin.

Nimale
60 Knickerbokerowych a sportsk. woblekow
wot 18,75 hač 28,— hr.

Pučow. škórnje, brune w. 15,75
Pacholace a hólčace wobleki
tunjo! Jenož wot

Frömterec skladu. kupje
w Budyšinje na Lawsk. hasy 12
při Krónpryncowym mosće

Přińdźeće
sobotu 13. a njedźelu 14. haprleje
do Budyšina na hermank?
Wy namakaće jara wulki wubjerk a solidne płačizny we
mužacych woblekach a mantlach
woprawjeńskich a šulsk. woblekach
najnowše w žonjacych mantlach
pola firmy
Franz Mrstny
w Budyšinje na Bohatej hasy 4

Za dobre tykancy dobre prisłuški!

suttaniny	pt. 45, 40, 35 pj.
kokusowe truški	pt. 45 pj.
mandlowe narunanje	pt. 75 pj.
wulke mandle	1/2 pt. 60 pj.
korinty	1/2 pt. 60 pj.
módry mak	1/2 pt. 55 pj.

stajnje čerstwje mlěty
margarinu, tuk, palmin

Hache kofej
bu zaso tuńši,
1/4 pt. 50, 60, 70, 80, pj.

Gustav Hache
w Budyšinje na Butrow. wikach

Gardiny tunjo
Jda Würker rodź. Kriegerec w Budyšinje na Zwonic. Lawsk. hasy 10

Zetkanišćo
wšěch kupcow k hermankej jenož w
Frömterec skład. kupje
w Budyšinje na Lawsk. hasy 12

Hobrski wubjerk
12 drastow. khamorow z dwójn. durjemi, nowe **38.—**
12 wučahow. blidow nowe . jenož **24.50**
60 šezlonkow, nowe wot **21.50**
20 ložow, nowe . wot **21.—**
sofy, nowe, wot **43.—**, **komody, nakładniki,** mjedźane dna, **drastowe a kuchinske khamory 85,— hr.** Dwě rjanej lěhańi, kompl., pjeć **kuchinjow,** kompl. jara tunjo, štyri jara rjanych **jstwin. bufejow, stólcy, ławki, pólstr. sedła a mnoho druheho**
Mandźelske požčonki so přijimaju!

Dary k Zelenemu štwórtkej a k jutram
w serbskich módach a hotowych drastach
Alphons Schauseil
w Budyšinje na Bohatej hasy
Wulki wubjerk Tunje płačizny
Njedźelu wotewrjene!

Rjane tkaniny za serbske šórcuchi a za žonjacu drastu
dóstanjeće we
powšitkownym wupředawaniu
pola firmy R. Herrmann, při Mjasowych jětkach 1
Hišće wulki wubjerk! Płačizny su jara zniżene!

Jara rjane **mantlowe, kostumowe, drastowe a žiłżane tkaniny**
kaž přeco dobre a tunje pola
Zaneklamy! **Töpfera na Trěłanskej drózy 22**

Ke konfirmacji, k prěnjemu swjat. woprawjenju, za naležće
rjany kłobuk abo čapku
W bohatym wubjerku pola firmy Kurt **Märckel** Staroznaty wobkhod!
w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 6 :: Nizke płačizny

Do serbskeho domu Serbske Nowiny
su tunje a přinjesu wšě zajimawosće a bliske a daloke

Lakowe brune wosebje rjanobarbne najnowše modelle
5.95

Spokojnosć za pjenjezy
nowe formy, rjane wudźełki, dobre a tunje, kaž so Wam zawěsće lubi
Krisseller
w Budyšinje na Bohatej hasy 29
Hermansku njedźelu je naš wobkhod wotewrjeny!

Sadowe štomy
wosebje wjele **wišenjow, brěskow, aprikozow,** wio najlěpše družiny, **jahodowe kerčki, róže, pyšace drjewička, jehlinowe drjewička,** wšě potrěbnosće štomownje, podawam nětko hišće we wulkim wubjerku dołež zym měšćańsku štomowaju přewzał.
E. Pelz / Telefon 2648
Předawam nětko na Lubjatskej drózy (bywša měšćańska štomownja)

K hermankej a zelenemu štwórtkej
za holcy:
nohajcy, rukajcy, šantka, spódnje šaty wšěch družin, šawle, rubišća a cankowe khornarje
za hólcow:
zwjeršne košle, slě, krawaty, zoki, šantka, rukajcy
za serbsku drastu:
banty, wobsadki, canki, borty, knefle
w znatym wulkim wubjerku a dobrej kajkosći a tunjej płačiznje
Arno Kube w Budyšinje
Serbske posłuženje / na Kěžorskej drózy 12

Njebojće
so něšto hriwnow wjetšeho wudawka při kupjenju noweho koła! Wy nochceće tola za krótki čas zasy pjenjezy wudać na reparatury
Za hubjene koło je też najnišša płačizna předroha
Dobre koło
kupujeće płačizny hódno pola
Kołowcho Warnecke
w Budyšinje na Sulskej hasy 6

Lěhańje, kuchinje
tunje haš sebi myslitše pola
P. Krahla
na Serbskich hrjebjach čo. 28

Puć so zadani . . . . . **k tyšerskemu mištrej**
Lěhańje a bydlenje kuchinje, polstr. meble w cyłku 50
Hänchen
na Lubjatskej drózy 17 (dom w dworje). **Přijimam mandź. požčonki**

Mantle, kostumy, drasty, tkaniny
derje a tunjo pola
Paul Otte
w Budyšinje na Žitnej hasy 1

Ke konfirmaciji
poskićamy
serbske
a němske
Spěwańske
jednoreho hač najlěpšeho wudźěłka za nizku płačiznu
Serbska knihańnja w Budyšinje
w Serbskim Domje

Runklicowe symjo
zarućene Eckendorfske, hobrske kuluchi (Riesenwalzen), žołte zarućene Eckendorfske, hobrske kuluchi, čerwjene Oberndorfske, žołte kulowate
cokrowa runklica k pleowanju
Kirschee Ideal :: Cokrowe rěpy

Wšě zeleninowe a kwětkowe symjenja
Šlezyski čerwjeny dźećel wos. płačizny hódno
Swedski dźećel, běły dźećel, žołty dźećel atd.

Najlěpše trawowe symjenja
měšane a też we wšěch jenotliwych trawach za łuki a pastwy, kaž też
wšě družiny pólneho symjenja

Louis Wagner
specialny dom za symjenja
w Budyšinje na Žitnych wikach 4
Telefon čo. 2269 a 2709

K hermankej
wopytajće firmu
Schneider & Schulze
na Kamjentnej hasy čo. 13 — Znapřeća cyrkwje
Našeje lubeje Knjenje
Železne twory — Dźěłańske graty — Domjacu a kuchinsku nadobu — Wšitko za naležnu potrjebu

K hermankej
poskićam swoje płačizny hódne
štrykowane twory a trikotaže
Otto Osswald
w Budyšinje, na Kamjentnej hasy č. 7
Žadajće sebi předpołoženje tych wěcow, kiž sebi přejeće.

Nowe jězdne koła
z rukowańskim wopismom 38 hr.
železne dźěćace łoža
z matracu . . . . 15 hr.
trjebane kuch. khachle 15 hr.
tepieńske khachle atd.
dwě nowej rjanej mustrowanej kuchinje, dwě trjebanej kuchinje na předań
Seifertec składnostne kupje
w Budyšinje na Kamjent. h. 24

Meble
w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo **Despang** nětko na Moltkowej dr. 17

Hospodarstwo
15 kórcow wulke, k tomu dwaj kórcaj w pachće so hnydom
přenaja abo předa.
w Sešowje č. 11 pola Njeswačidła

Stupnje
za jutrowny swjedźeń
kupujće derje a tunjo we wulkim wubjerku we
Crijowym domje **Pech** w Budyšinje
na Bohatej hasy 10
Hermańsk. nedźelu je naš wobkhod wotewrjeny

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a dźěl Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 88 | Budyšin — Sobotu 13. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Konferenca w Strezy

Kaczrunjeż je sa 350 sastupjerjow rozdźělenych nowin w Strezy dźěło poczesane, dokelž hižo wobdźělnikarni na konferenzy, na kupje Jsola Bella, zamknjenymi, ledma setkaju, zo woni tola puče nar... bychu chětro jasny wobraz wo konferency podali. Po jich rozprawach žo wosobje wo tśoch dypkach jedna: 1. wo žadanju Franzowskeje sa postajenjom hospodarskich sankcijow sa pschihodne „franjenja sdźerżenjow"; 2. Mussolinijowy postyp, so by žo italko-franzowski wobjedniły swjazk sa schkit awstriskich mjesow dozpěł; 3. pódzowanja Jendźelskeje, so bychu žo njezrjedawsche wótrosće wobeschle a so by žo žo Němsku pschistup k schromadnemu bjesstrachowemu systemej wotewrjeny wostajił. Dokelž su wobcezjnosće nastale, žo konferenza najskerje hač do soboty pschipołdnja podleschi.

Pjatk dopołdnja ½10 hodź. so sastupjerjo tśoch mozow sašo k wuradźowanju sthromadźichu. Na rozsdźělowanjach žo kamjenj sastupjerjo wobdźělichu kaž schtwórtk, najbliščí zhromadźenjo statnikow pak so sašo pschitomni. Sa dopołdnische rozsdźělowanje běšče žo postajiło, so by žo franzowski memorandum na Swjatk Ludow pschešcze ras rozpominał.

Khětro porazene smyslenje, kotrež hižo schtwórtk mjes sastupjerjemi tśoch mozow spósnachu, běšče pjatk rano dźěschcze wjesče, jako běchu sawodne nastawki italiskich ranšich nowin znate. Kaž žo je Strezy powě, zu Jendźelczenjo sy mozu žadali, so by žo franzowska nota na Swjatk Ludow zhromadnita, so žo Němska njeby dospołnje wot Genfa wotehnała a so by žo pucź sa wjetschu konferenzu wotewrjeny wostajił. Runje kaž pschi jednanjach wo wotbrojenju žo też w Strezy pokasuje, so žo měrej złužaze europiske sdźerżenje hodźi jenož z pschikłosowanjom a wobdźělenjom Němskeje dozpěł. Tak drje wošebje Jendźelczenjo pódzelnische zhromadźowanje rady Swjatka ludow w Genfje z wěstej staroscu wočakuja. Wo tutu konferenzu žo boja, so žo tam žowjesćerja Rusa, Mała ententa a balkanske kraje stejšćicznu Franzowskeje pschijamknu a so pschešcze sesłabja. Też Italska sapschimnjenje rady Swjatka ludow do tutych praschenjow z njewěstosću sacźuczemi wočakuje.

Dojednanje wo zadźerżenju w Genfje

Franzowski zwonkowny minister Laval je žo nawróćeł z Jsola Bella, hdźež žu žo jednanja pjatk wječor w 7 hodź. skónčiłe, sastupjerjam norwin wojsewik, so žu žo tu mohły wo žwojim postupowanju w Genfje dojednake. Wošebitny rozprawjeł Havaskeje powěsćerje w Strezy pschipowědźa, so je hižo wěste, so konferenza žwój samer dospě a so žo sobotu offizielnje skónči. Rozsdźělowanje jendźelskich, italskich a franzowskich sastupjerjow wot schtwórtka dopołdnja hač do nětka je dokładne pruhowanje franzowskeho namjeta na radu Swjatka ludow dla němskeho brónjenja imóžnite. Tu knježerstwa žu žo dorěčałe, so budża tutón namjet zhromadnje psched radu Swjatka ludow sastupowaš. Na radze Swjatka ludow pak budże sależeć, so žama je žebje tekst resolucije sestaja, z kotrejž ma žo pjerša němske franjenje internazionalnych winowatosćow zažubjeć. Sastupjerjo tśoch mozow žu też w tym pschesczenje, so ma žo organizacija bjesstracha w Europje sebjdźeć, so by žo sćěhowkam němskeho bronjenja sadźěwało.

*

Mussolini je pjatk wječor w hotelu Borromeo z cźeseźi jendźelskich a franzowskich delegatow wulku hoscźinu wuhotował. Hižo hodźinu do postajeneho cźasa běchu žo dróhi žulnje sawrěte. Nimo zuzych hosći běchu žo też mnohe italske politiske wobzoby, wjednizy saschitniskeje stromy a wyšozy aristokratoje z wokolinu pscheproštyli.

Jendźel ka rozprawa wo konferency

S rozprawy, kotraž je žo pjatk wječor wo wunoschku tśoch sastupjerjow wo sadźerżenju tśoch mozow w Genfje dojednali. Wo sdźerżenju ranšich statow je sir John Simon wobsstarowan konferenzy rostožił, kak žo Němska k njemu stoja. Sir John Simon je žo tuteje należnosće dla bjeschce ras telegrafiscy w Barlinje wobhonjał. Němski zwonkowny minister je žebi pschał, so by žo jeho wotmołwa a stejšnischo druhich statow do dweju wobsebiteju pismow sestawiło. Po jendźelskej rozprawje je žo pjatk też wo awfriziko. Po jendźelskej rozprawje je žo sdźerżenje w létarskim praschenju rěcźało. Skónčnje je žo sdźerżenje w létarskim nadrobnischo wuradźowało. Tu je žo žo pokasało, so je jara wobcezjne, so žo tuto sdźerżenje hižo wopraudže wudźěła. Mnoho praktiskich wobcezjnosćow ma žo z dźěla pola wězywustojnych pruhowacź.

„Exchange Telegraph" je wczera wječor se Strezy powěł, so może žo prajicź, so je jendźelska delegazija je žwojim stejšćischom dobyła. Wěso žo w Strezy nicžo wěste njerosžudźi. Kaž jendźelska powědźenja hišchcze shoni, budże žo nětko snowa z Němskej jednacź.

Politika Jendźelskeje

Reuterez telegrafowarnja je schtwórtk wječor wosjewiła: „Hdyž žo we wukaju kritikuje, so jendźelske knježerstwo njeje se „žiwlnym wosjewjenjom" wo němskej politizy wustupiło, to njeje w Londonje njewobkedźbowane wostało. Kaž Reuter shoni, žo tuta thutna staroscź, kotraž žo w europiskich krajach pokasuje, połnje pohódnosća a jeje žo hač k wěstemu sthodźenkej też w Jendźelskej pschihłosuje. Tu njeje žaneje pochibnosće, so by žo Jendźelska wot žwojeho sadźerżenja pschi sdźerżenjach z Franzowskej wotžalila abo wot nastupjenych winowatosćow wotstupiła. Na druhej stronje pak žo źa, so bychu žo nadrobne sameży a wotpohlady němskeje politiki jara derje mohle hischcze dale pschepytowacź, pryedy hač Jendźelska winowatosće rospomina, kotrež mohle wschitko wotmyślene daloko pschekhawowacź."

Příhoty za dźeń 1. meje

Barlinske wjednistwo sa nastupjenje 1. meje wosjewja: Tśeźi krócź w nowym staceje kolonny dźěławeho němskeho ludu na nazionalnym žwjedźenju němskeho ludu poczahnu. W Barlinje směje žo statny akt nazionalneho žwjedźenja němskeho ludu lětża sašo na Tempelhoffskim polu. Barlinzy dźěławi ludźo w 13 wulkich kolonnach na Tempelhoffe polo poczahnu. Wschitzy dźěłacźerjo a pschistajerjo w dźěłarnjach, pišarnjach abo pola wyschnoscźow žo se žwojim bóskom na manifestaziji wobdźěla. Wschitzy, kotrjž w dźěłarnjach njedźěłaju, maju žo hnydom psches žwoje swjazki, towarstwa a organizazije wosjewicź.

Nimale 6 miljonow w powětrowym skóle

29. haprleje němski swjazk powětrowego schkita we wschěch žwojich wotdźělenjach dźeń wožiwjeczi, na kotrymž je žo po namjerze prěnjeho němskeho lětarskowego ministra Hermanna Goeringa sakoži. Pschi tutej składnosći swjazk němskej sjawnosći rozprawu poda, schto je w sańdźenymaj lětomaj žwojeho wobstacźa dokonjał. President němskeho swjazka za powětrowy schkit, generalny leutnant na wuslužbje Grimme nathwilny pschehlad wo wukonjach poda. Němski swjazk za powětrowy schkit ma dźensa 5,9 miljona hobustawow a je 1,1 miljona domowych strażowarjow a 2,2 miljona mozow zamoschkita wukubłał. 60 wot sta lubjow je žo wupróbniło a wuczišcźiło.

Belgiska wojerska a zwonkowna politika

Belgiska komora je wo rosliczenju ministerstwa sa krajne sakitanje wuradźowała. Katolski sapósłanz Burlet pschi tutej składnosći rjekny, so žo belgiska wojerska politika na žane waschnje njeje pschemenita. Belgiska je dźiwało na łóžby kraj njewotwinna.

W chětro žiwej rozmołwje žo wošebje wo wojerskim rěcźenju mjes Belgiskej a Franzowskej rěcźeše. Wójnski minister Devesé pschi debacźe rjekny, **so žane zuse wójsko nima prawa psches Belgisku cźahnyć** a so to nichtó bjes dowolnosće Belgiskeje njemóže cźinicź. Tu placźi jeniczky Locarnoske sdźerżenje. Sastupjeć radikalnych Flamow, sapósłanz Borginon politiku wójnskeho ministra wótrje kritisowasche.

Swonkowny wubjerk belgiskeje komory je žwoju rozprawu wo letuschim rosliczenju swonkowneho ministerstwa wojsewik. Rozprawa dyrbi komorje pschi jeje wuradźowanju wo swonkownej politizy jako podłožk słužicź. Rozprawa je belgiski sastupjeć pola Swjatka ludow, Carton de Wiart, sestajał. S njeje je spósnacź, kak žo Belgiska k nětczischim internazionalnym praschenjam staja.

Nimo teho, so belgiske knježerstwo žowjetsku Rusku pschipósnawo belgiska swonkowna politika njepscheměnjena wostanje. Belgiska žwoju dospołnu njewotwinjnosć w politiźiku, wojerskim a hospodarskim nastupanju sastupuje. Njedźiwajcy teho pak žo wo rozprawje wojerske rěcźenje mjes Belgiskej a Franzowskej dowola.

Francowske wuznamjenjenja za Mussolinija

Parižske nowiny „Jour" žu shońše, so marschall Petain w bliščim tydźenju pschi wopycźe 1700 prjedawšich franzowskich frontiskich wojowarjow w Romje Mussolinija z franzowskej wojerskej medailu wusnamjeni. Mussolini je, jako jemu tutón namjet sdźělichu, Parisej wosjewił, so tuto franzowske pocźesćenje z wulkej spokojnosću pschijima.

Pólska a Lavalowy wopyt

Pólske wojerske nowiny „Polska zbrojna", kotrež knježerstwu blisko stoja, w jenym nastawku wo rěcźenju mjes Rusku a Franzowskej zhabłanje franzowskeje politiki k žowjetskej uniji w poslednich měsazach wopituje. Nowiny žo prascheja, hač žu franzowscy diplomatojo žwojich pschecźelow a swjasarjow wo pschihotowanju tuteho poslednjeho postupowanja w pschihódnej formje powucźili. Po wěstych podawkach móže pak žo měnicź, so žo to pschi diplomatiskich jednanjach pschezo njeje stało.

„Krakowski Illustrowany Kurjer" pišа, so je Pólska je sdźerżenjomaj je žowjetskej Rusce a Němskej žwoje mjeży měrowała. Wona je w ranju jeniczki rukowar sa měr, kotryž je žwojim wójskom schkita. Nowiny pschipomnjeja, so franzowski zwonkowny minister Laval tute wopraudźitosće pschi žwojich jednanjach je žowjetskej Rusce wěsće z wocźow njepublicźi, dokelž žo na franzowsko-pólski swjazk smérowanje Franzowskeje a smérowanje Pólskeje sepjera.

Nowe pěsčowe wětry w Zjednoćenych statach — Hobrske škodowanje sywow

Kaž žo z Kansasleje w Sjednoczenych statach połnóznje Ameriki powě, žu w srjedźnych wieczornych statach snowa satrachne pěsčowe wětry sakhadźale. Wětry, kotrež z Kansasleje, Koloradsleje, wieczorneje Oklahamasleje, Texasleje a Noweje Mexikanskeje wuchodźechu, žo z dźiwjej spěšnosću psches Jowasku a Arkansku wupschestrěchu. Schkoda, kotruž je pschede wschěm ratarstwo poczerpiło, je nimo měry wulka. Sa pschenicźne žně žo wona na 30 miljonow dollarow wobliczа. Tyšacy farmarjow je žwojimi žwójbami sapuščene pola wupuščcźeja, so bychu žo mordarskemu prochej wuthowałe, kotryž cźłowjekej je sadušenym hrosy. Dźeći i nin hušto na sahorjenje pluzow khorja. Proch žo žamo psches schkłokły wokno do jstwow dobywa a w nětkotrych statach hač 15 zentimetrow wyšoko leži. We wschelakich městach a wjach je wobkhad w pschedawarnjach pschestał. Schule žu žamknjene. W nětkotrych krajinach je žo proch i deschcźowymi mrócźelemi do błóta pschetworił, kotryž jako deschcź i njebjeź pada. Ssamo w Chikagu je wulkutkowanje tuteje pschirodźineje katastrofy widźeć. Do tamnischich dwórnischcźow pschiničdźaze cźahi z wieczornych a połodnischich statow žu wschě z prochom a błótom pschikryte a še sapołdźenom hač do pjeć hodźin pschikhadźeja, dokelž žu signalowe žwězy z pěskom a błótom salěpjene.

Krótke politiske powěsće

Goeringowy dźak. Ministerski president Goering je žo sa wschitke poczesćowanja a dary, kiž žu žo jemu a jeho mandźelskej pschi jeju twaju dostałe, wutrobnje dźakował.

S Edenom žo połěpschuje. Wo Edenu je žo pjatk wosjewiło, so je žo z jeho strowoscźu trochu połěpschiło. Lekarjo žu Edenej schtyri hač schěsć njedźel wotpocźinka wukasali.

Sjězd statnych wjednikow a županow w Mnichowje. Pjatk dopołdnja w 10 hodź. je žo w Mnichowskej radnizy poželdenje županow nazionalsozialistiskeje stronty sapocźało. Na poželdenju žo też najwjazy statnych wjednikow nazionalsozialistiskeje stronty wobdźěli. Popołdnju žu žo statni wjednizy w Brunnym domje sešchli.

Pětain znowa dwělětnu wojeńsku słužbu žada. Lyonske nowiny „Le Salut“ žu wojsewjenja marschalla Pětaina wojsewite, so móže jenož dwělětna wojeńska słužba w Franzowskej franzowskemu ludej měr swěrliwej, zwětej dowěrjenje podacź a wobstajnosć europiskeho měra smóžnišo.

Wjeśkota powěsć za amerikanskich farmarjow. Natarśli minister Sjednoćenych statow połnóžneje Ameriki, Wallace, wosjewja, so pschichodne pschećiwne žně sćejźa wjazy wunjeżu, hacź žo w Sjednoćenych statach trjeba. Tón króćź je žo mjenje połow ſ pschenżu wobžnyło. Někto žo woćakuje, so płacźiwy pschenży khětro postupja, so smeja farmarjo se swojich pschenćnych žnjow lěpschi pjenjeżny wuźitk.

Ze Serbow

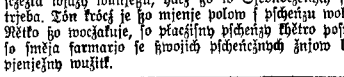

W Budyschinje, 13. haprleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Lěpje, swoju skórdźiku hrymzać, hač tučne dramanćka jěść. Přistowa.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer plus 6, najwyschscha dnjowa temperatura 19 stop. cźopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer minus 3, najnišcha temperatura w nozy 5 stop. cźopłoty. — Nad Franzowskej běsche žu wječera nahle nižina pokasała. Wona pschińnje k ranju cźehnjesche a hižo wječera wječor hacź do źriedźnjeje Němskeje docźahny. Nižina je nam sajo tójschto deschcża pschinjeßła. W běhu dźenjschnischeje žłobotu jadro nižiny nasche strony pschećehnje a žo k ranju wotpałi. Wschi žiwotnim postupowanju je žo nižina hižo trochu sesłabiła, so pola naj deschcże njeběchu wjazy tak žiwne kaž w Franzowskej. Sa nižinu chłódnische wětry ſ dotheho wječora duja. Wone žu nam powětr wusłudźe. S połnoźy Jendźelskeje žo nowa nižina k ranju hiba, wona pak wěsće w połnozy nimo poćehnje. Sa jutschu njedźelu mamy chłódne a trochu njewobstajne wjedro wočakacź. — Jutsše njedźelu słónčko 5,10 hodź. ſhadźa a žo 6,52 hodź. ſkowa. Měšacź ſhadźa jutsše połdniu 2,24 hodź. a khowa žo rano 3,22 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutschu njedźelu: Khłódne a njewobstajne wjedro; połdźelu sajo měrnischo.**

— **Wožebita pschichoda.** Dźenjschnischemu nakładej Sserbskich Nowin pschipokoźiny wožebitu pschichodu Shorjelskeho ſtupnjowoho domu A. Jacobsoha w Budyschinje na Bohatej haźy 24. Doporučujemy ju k wobkedźowanju.

— **Tež wjeśera** pschipokoźichmy dźělej nakłada Sserb. Nowin pschichodu firmy Otto Kónig, kupneho domu dobreje drasty sa knjenje, knjeźny, mužow, pachołow a hólzow w Budyschinje na Kitnej haźy. Sawěsće je žo wam lubika, a k nakupej na hermanskich dnjach a k jutram žo wam firma doporučuje.

— **„Kino für Jedermann“** pschinjeße tele dny najspodźiwniscźi film, kiž je žo hdy hrał a pokasał. „Symfonija lubosće“ žo mjenuje tutón „němy“ ſynkokilm, kiž žo w Prahy ſhotowi pod dohlednje wurjadnej režiju cźeskeho krajana Machaty. Jenož mimika a mytje rěcźa, kak so bospěje Machata dospołne śniceńenje sanjechanja, wothódnoscźenja, kotrež žo jara cźasto ſ rěcźu abo ſłowom w ſynkofilmje cźini. Kak postupuje pśches to tworjaca móz ſłowa, jeho duchowna mulkosć a žiwnosć. Sću w tutym filmje městna, hdźež žo ſłowo žamo ſ bamonom stanje, hdźež pschestanje bycź rźedk k dorozumjenju. Njemóžesch spóznacź, schtó je tu wjetschi wumělc — režiśer abo hrajeć, Hedy Kiesler jako Eva (kiž njeje bźiwadźelniska), Jaroměr Rogoz jako symny a žebicźiwy mandźelski abo Eribert Mog, kiž mjes nimaj stej. W tutym filmje njeje nicźo hra — wschó karakter, a hoßkuchaj dyrbi žobu bosźiwicź — ſymfoniju lubosće. — Nimo teho běźi, kaž ſtajnje, bohaty pódłanſki programm.

— **Budyšle haptyki** žu wschédne dny hacź do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nóžnu słužbu a njedźelu wotewrjene ma jenož jena haptyka ſ měšacźnym wotměnjenjom. W haprleji je to Dwórnischcowa haptyka na Bismarckſtej dróhy.

— **Lětakśa njedźelska słužba w Budyschinje.** Hdyž domjazy abo wothladazy lětak njeje k ruki, ma njedźelu 14. haprleje knjes dr. med. Haubold na Weigangſkej dróhy 15, telefon 3317, słužbu.

— **Lětakśi njedźelsku słužbu sa Mały Wjelkow, Njeſwacźidło, Rakezy, Khróſt-Lomſk** smeje njedźelu 14. haprleje knjes dr. med. Gäbler w Rakezach, telefon Njeſwacźidło 230.

— **Lětakśu njedźelsku słužbu sa Wóspork a Bukezy** smeje njedźelu 14. haprleje knjes dr. med. Schmidt w Bukezach, telefon Pomorzy 312.

— **Lětakśu njedźelsku słužbu sa Kamjenz** smeje njedźelu 14. haprleje knjes dr. med. Westermeier.

— **Lětakśu njedźelsku słužbu sa Bart, Wulku Dubrawu, Kubschizy a Malescheze** smeje njedźelu 14. haprleje knjes dr. med. Dejka w Kubschizach, tel. Budyschin 2236.

— Kriminalna polizija je 11. haprleje 18lětneho dźěłaćerja sajała, kiž je žo na schulskich hólzach na njebožcźiwe waschnje pschećschoł. Mużski běsche na famźnym dnju do Budyschina pschijźeł.

S **Maleho Wjelkowa.** (Stawnische powěsće.) Sso narodźili: Max Ota Mauſch w Cźichońzach. Jan Herman Hüble w Małym Wjelkowje. — Swěrowani: Bawor Arno Hajeiß w Drježdźanach, ſ Hilźbjetu Ernu Geißlerez w Natarjezach. Alfred Müller w Sarečzu ſ Irenu Charlottu Ernu Hantuschez w Khelnje. — Semrěcźi: Augusta Luisa Wuerowa rodź. Anderſej, wudowa, 77 lět.

Ze Serbskich Pazlic. Zańdźena srjeda, 10. haprleje bě za našeho wjesnjana Jurja Rehorka, krawskeho mišstra, woseb[illegible] wopomnjeća hódny dźeń. Na tutym dnju, pred 2[illegible] lětami to bě, hdyž so wón do n[illegible]eje wjeski zas[illegible]a a so pola Reški na hospodźe zasydli. Tu nam[illegible]wón swój druhi dom. Tola to drje njeby ničo r[illegible]dneho było, zo człowjek 25 lět dołho pola jenyc[illegible]na hospodźe bydli. Bóle zajimawe pak je, hdyž słyšimy a wěmy, cohodla je pola Reškec tak zbožownje žiwy. A tu njemóžemy wysoko dosć wuzběhnyć rjany příklad kśesćanskeje lubosće k bliźšemu a praweje přezjednosće. Njemóžemy sebi tola ničo rjeńšeho a lěpšeho myslić, hač hdyž su ludźo mjez sobu přezjedni a so wzajomnje ćesća. Hdźež tute dobre počinki nadeńdźeš, tam zawěsće zbožo a spokojnosć bydlitej. W běhu tutych 25 lět njeje tam ženje někajka rozkora a zwada nastała. Nawopak, we wšěch horjach a hubjeństwach časow su swěru hromadźe dźerželi a sebi stajnje k pomocy byli. Jedyn dom — jedna swójba —. Wosebite hłuboke přećelstwo bě mjez dźěćimi. Rehorkec dźěći přebywachu z wjetšeho dźěła pola Reškec a nawopak. Hdyž by cuzy zastupił, njeby zawěsće praiić móhł, komu wone słušeja. Knjez Rehork je daloko a šěroko znaty jako wubjerny krawski mišter a ma stajnje połne rucy dźěła. Jeho luba mandźelska Hana, rodź. Lenšec z Njebjelčic, je jemu swěrna přewodźerka přez tute zakhodne zemske žiwjenje a dobra maś swojich dźěći. Z mandźelstwa wuńdźechu tři dźěći, dwaj hólcaj a jena holca. Najmłódši je sebi tež nanowe powolanje wuzwolił a pomha jemu jako rjemjeslnik. Njech je tuta přezjednosć we swójbje a mjez sobućłowjekami z najlěpšim příkladom za naš cyły luby serbski lud, zo by so skóńcnje tón herbski brach wšeje zawisće a rozkory wukorjenił, zo bychmy so mjez sobu śesćili a byli jako dobri bratśa a sotry w jenej wulkej serbskej swójbje. Rehorkeo a tež Reškec swójbje přejemy pak hišće prawje wjele Božeho žohnowanja do dalšeho žiwjenja, zo bychu nětdy, kaž tu na zemi, tež we wěčnosći so zaso wohladali.

Mussolini žiwojich hosći wita.
Schef italskeho knježerstwa Mussolini jendźelskeho ministerskeho presidenta Macdonalda po jeho pschikhadźe do Streſy k jeho autej pschewodźa.

Posedźenje podjesneho zjězda

Pod pschedsydstwom wjeśnjanosty Aholingera je ſo schtwórtk w Gudźiz hotelu w Budyschinje posedźenje podkrejźeneho sjězda wotmě́ło. We wotewrjanych ſłowach wjeśnjanosta Aholinger sastupjerja wotkrejźeneho heitmanstwa, knježerstwoweho radźićela dr. Reicha, a politiſkeho wjednika nazionalsozialistiſkeje strony Budyskeho wokrjeża ſtronarja Martina powita. Pokaża na to, so móże žo hišće, leje knjes dr. med. Gäbler w Rakezach, telefon Njeſwacźidło 230.

— **Lětakśu njedźelsku słužbu sa Wóspork a Bukezy** smeje njedźelu 14. haprleje knjes dr. med. Schmidt w Bukezach, telefon Pomorzy 312.

— **Lětakśu njedźelsku słužbu sa Kamjenz** smeje njedźelu 14. haprleje knjes dr. med. Westermeier.

— **Lětakśu njedźelsku słužbu sa Bart, Wulku Dubrawu, Kubschizy a Malescheze** smeje njedźelu 14. haprleje knjes dr. med. Dejka w Kubschizach, tel. Budyschin 2236.

— Kriminalna polizija je 11. haprleje 18lětneho dźěłaćerja sajała, kiž je žo na schulskich hólzach na njebožcźiwe waschnje pschećschoł. Mużski běsche na famźnym dnju do Budyschina pschijźeł.

Swobodni

Prěnjotne powědańćko wot Ilsana.

32] (Pokračowanje.)

Hańža wza na pódlanskim blidku ležace knihi, położi je před Eduarda prajicy: „Tu maće přehlad a rozprawu wo mojim hospodarjenju. Spóznajeće ze zapiskow, kajke sym kubła přewzała a kak z nimi stoješe. Wot teho časa měsačne wotličenja dadźa spóznać, kak z nimi nětko stoji. Z tym je moja dźělawosć w tutych wěcach skóńcena a wróću wam wašu połnomóc, kotruž sće mi při swojim nahłym wotpućowanju pisomnje zawostajił.“

Baron hladaše rozpjeršeny a zwjeršnje do knihi.

„A kajki maće wotpohlad, jeli so směm prašeć?“ rjekny baron, so k Hańži přiwobroćiwši.

„Kaž sće z našim njebohim nanom sebi sam wučinił. Wróću so zaso do kowańje. Sym sebi tam za swoje pjenjezy wšitko tak připrawić dała, kaž to lubuju. Chcu so hižo dźenża tam přećahnyć. — Tuž budźće tu z Bohom!“ Hańža stany a chcyše Eduardej ruku poskićić na dźělenje.

Baron pak pohladny khutnje, mohł rjec, zrudnje na Hańžu prajo: „Knjeni, prošu, posydźće so a dowolće mi někotre słowa prajić. Najprjedy prošu was wo wodaće, zo sym so njeryćeršcy přećiwo wam zadźeržał. K swojemu zamołwjenju mózu jenož prajić, zo jednach pod čišćom wobstejnoscow. Znajeće je tola. Nikoho njewobskoržuju, khiba sebje samoho. Bohu dźak, dostach dobru wučbu. Spóznaće cuzych krajow a ludow, wosebje pak ćerpjenje je mnohe zastarjene předsudki we mni na wšě časy zničiło. — Ale wěm, wina wostanje wina. — Tola, kaž prajišće, chceće zo mnu wo hospodarskich naležnosćach rěcźeć. Dyrbju prajić, zo wy po wučinjenju wostanjeće hišće knjeni, dokelž nimam hišće telko kapitala, zo bych kubła wróćo kupić mohł. Zo chceće hród wopuščić, mje drje zrudźi, tola nimam prawa, wam to zapowěsć.“

„Sym hospodariła, kaž dołho bě nuzne, ale sym přeswědčena, zo to dźensa wjacy trjeba njeje. Myslu, zo je wšitko w dobrym rjedźe. — Wot nětka přewostajam to wam. — Česć začuwam runje tak kaž wy. By mje raniło, hdy bych tu dlěje wostała. Tuž du. Njemyslu, zo byšće mi mohł to za złe wzać. Božemje!“

Eduard, kiž bě hač dotal jenož do knihi zhladował, pozběže swojej woči, hdyž Hańža ćicha k durjam kročeše, a zhladny na jeje wysoku, krasnu postawu. Bě jemu, kaž by jeho nchtó do wutroby z nožom kłoł. Ale praji při sebi: Swoje słowo njeźawam, byrnjež wjacy ćerpjeć dyrbjał.

Samsny dźeń dosta Eduard lisćik wot nana swoje prjedawšeje njewěsty, kiž rěkaše:

Mój luby přećelo!

Wjeselu so jara, zo sće so strowy zaso wróćił. Bych Was wosobinscy rad powitał, ale dрěnja dla to njemóžu. Nadźijam so, zo na swojeho stareho přećela njezabudźeće.

Z wutrobnym postrowom

Waš swěrny přećel
kaž też moja dźowka
N. N.

Lisćik barona jara rozbudźi. Připominaše jemu winowatosć, zo dyrbi khoreho hrabju a jeho dźowku wopytać. A popołdnju to sčini.

Khory hrabja powita barona jara zdwórliwje. Za nješto časa zastupi pyšnje zdrasćena hrabjowa dźowka, baronowa prjedawša njewěsta, z małej, wupikanej, na tři lěta starej holcku, a witaše Eduarda nanajpřećelnišo prajicy: „Budź wutrobnje witany! Wjeselu so jara, zo našeho khoreho nana wopytaš a móże być też mje. Předstajam ći też moju malu holcku. Narodźi so hakle po nanowej smjerći, kiž je we wójnje padnył. Sym ju po tebi Eduardu pomjenowała.“

Čorna sćiń přeleća přez Eduardowe wobličo, ale so wobknježi.

Stary knjez rjekny: „Luby přećelo, najskerje njewěš, što je so pola nas stało. Sy zawěsće znał wojerskeho wyška, hrabju Kamjeńskeho. Tón je so dawno zwěrował z mojej dźowku prjedy, hač do pola wućahny. Ja jej to należnje radźach, zo njeby po mojej smjerći tu sama wopuščena była.“

Młoda hrabinka, nětko wudowa, wobkedźbowaše jara kedźbliwje kóždy pohib Eduardoweho wobliča. Ale tuto so njehnu, bě kaž skamjenjene. We wutrobje pak začuwaše hrabincynu žełtnu kaž hroznu přeradu na swojej luboscí k njej. Jeho ćwilowachu myslicki, zo je to žónska bjez hłubšeho ćuća; je so khětře woženiła, zo by časnje zastarana była. Žadaše sej sam być. Tuž tak bórzy hač bě to móżno, bjez teho, zo by napadło, so na dompuć poda.

Doma we swojej stwičcy sedźo přemysłowaše dołho zrudnje wo sebičnosći człowjekow. Dokładnje też rozpominaše, hač je hdy někajku ćeť tuteho njepočinka pola Hańže nadešoł, na čož pak dyrbješe z „ně“ wotmołwić.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Kotrej staj podkrjesnjy sjejd a podkrjesnjy wubjerk dokonjaloj, wobjecej dacj. To je wobzeljene, cśiche bjeło było, tola wono bjesche j duchom napjelnjene, kotrejž bjesche naschego wulkeho cśasa hódne. Może žo dźiwaco na nowy gmejnski porjad rjez, so žu w nim wotmyślenu duch, wědomje winowatocźow, wjetscha samokwitoscź atd. žiżo w dotalnej dźelawoscźi podkrjesnjeho sjejda a podkrjesnjeho wubjerka sastojwene. — W mjenje wotkrjesnjeho hejtmana wyšcźitoj knjeježtwowny radźicźel dr. Reich sfromadźiśnu postrowi a sjedźej wulpsescźne bjeło pschejesche.

Po sastupnjym do dnjownoho porjada pschedbyda Aholinger nekotre wobsamknjenja wokrjesnjeho wubjerka pschedpokoji, so by je podkrjesnowy sjejd sthwalił. Se sfromadźiśnu žo jim niczo napscheciwo njeprajі, ale žo jim jenomyślnje pschikhłosowasche.

Wo hospodarskich planach podkrjesnjeho swjasa hamtski hejtman dr. Sievert jadźeli, so je powschitkowna liczba njesaſtužerjow na swjesełsze waschnje woteběraka a to wot 4975 na 4117, to pornjo wyšokoscź 1. decembra se 6006 njesaſtužerjemi smjerschenje wo 30 prozentow wosnamjenja. Tohodla wschak nimamy wjasy wocźakaś, so žo nam nemškotlatne podpjerace pjenjeze źrědźi pschipokasaju. To wšo podkrjesj jara cźežko potrjechi dźiwajo na jeho tajne prózowanje, so by bźelo saradowat a liczbu njesaſtužerjow snjiźi. Podkrjesj na pschikład hišcźe dźensa 2220 nułowym dźěłacerjam bźelo dawa; to je liczba, kotraž w Sakliej na prénim mésstnje stejі. Pschedbéźnje žo tež hišcźe hacź do meje mśa we wyšokoscźi 3 hriwnow płacźi.

Sa liczérske léto 1934/35 ma žo pschedwidźomnje se 32 570 hriwnami njedostatka liczicź. Wina na tym je, so žu dochody j nemškotlatnoje pomozy a j krajnych źrědłow sa wołóženje spomožeństwoweho sastaranja njesaſtužerjow bóle wotebjerake hacź žu wudawki sa to wucźinile, ſ bźela wina leż w tym leźi, so žu to podkrjesjowe dawki njedopołnje sapłacźiłe. Bežaze podkrjesjowe dawki 339 042 hr. wucźinjeja, jim žo hišcźe źłyki podkrjesnjeho dawka ſ léta 1934 a pschedawschich lét we wyšokoscźi 303 700 hriwnow pschibadźa. Wothładało je žo, podkrjesnjy dawk powjetschicź. Podkrjesnjy wubjerk pak sa žebje namjetuje, so by žo jemu pomnožiła dała, podkrjesnjy dawk potom powjetschicź, jeli so by žo po złożenju złicźowanjowom njemohło powjetschenje wobertcź. Wschо hromadźe žo zdźy hospodarski plan sa podkrjesnjy swjask a podkrjesnjy spomožeństwowy swjask sa 1935/36 pschi dochodach 1 442 140 hriwnow a pschi wudawkach 1 712 192 hriwnow ſ niedostatkom nésdźe 270 000 hriwnow stónczі. K tomu hišcźe pschibérk sa spomožeństwowe sastaranje njesaſtužerjow we wyšokoscźi 372 700 hriwnow ſtupi, tak so zuka **njedostatk nésdźe 642 742 hriwnow wucźinja.** — Podkrjesnjy sjejd pschedpołożene sti hospodarske plany sthwali a tež podkrjesnemu wubjerkej pomółi da, so žmé podkrjesnjy dawk powjetschicź, jeli so by to nutne było. Pschedsyda Aholinger w tymle swišnym gmejnu na to pokasa, so dyrbi žo klepanje kamjenjow w tymje ſ pomozu sakładneho dźěła stacź.

S wsébu pruhowarjow rośliczenjow, kotrejž maja žo sa podkrjesnjy sjejd fódźołetnje nowe wusmołicź, žo sthwalenje rośliczenja 1933/34 sjednoci. Rosprawnik pruhowarjow połkadnje komornik ſ Nositz-Walwitz poda. Połkadnja a knihi žu žo w naiłépschim rjedźe namakałe. K porokowanju niebě žaneje pschicźiny. Na podłožku rosprawy po wusžwobodźenje wupraji a po namjecze stronanja Bilja žo dotalni pruhowarjo połkadnje też sa nowe léto postajichu.

Po rosprawje hamtskeho hejtmana Sieberta podkrjesnjy sjejd wobsamknu, so by žo žadosć Wobrawnoweje gmejny pola ministerstwa podpjerała, po kotrejž měła žo diabeska kłaka na Wyšokim łésu podkrjesej pschisamknuc.

Nowe Neurathowe wozjewjenje wo zrěčenju rańšich statow.

Kaž je žo pjatk wjeczor ſ stalsteje strony wo druhim dnju konferency w Strežy wosjewiło, je Němska konferency offizielnje powjeźeła dała, so je swólniwa, rańšicheouropskemu njenadpadowemu zrěčenju pschistupicź.

Němšti ſwonkowny minister ſwobodny knjes ſ Neurath je to jendźelskemu pósłannikowemu radźe Newtonej fóźlił a pschispomnił, so je Němska ſwólniwa, tajkemu zrěčenju też pschistupicź, hdyž žu druhe wobdźělnicy zrěczenja mjes sobu hižo wo wosebitych podpjerańskich zrěczenjach jednali.

Němska powěsć pjatk na popołudnišce pośebjenje dóstbje. Jendźelski ſwonkowny minister Simon ju wobhonzam po ſwojej dodatcnej rosprawje žo jendźelskich jednanjach w Barlinje, Mosskwje a Prahy pscheduješe.

*

Tuta němska krocźel je konferenzu pschełhwapiła a wulku ſpokojiła. Delegatojo buchu optimistiſcźy ſmužłeni.

Budyske stawniske powěsće

pjatk 12. haprleje 1935.

Narodźiłoj staj žo: 6. 4. Janej Arnoschtej Pěschkyj, mlynſkemu mischtrej w Brěžnjy, ſynk. — 9. 4. Bjedrichej Hermannej Strauchej, lokomotiwnikej na wotp., dźowczicźka.

Wumrěli žu: 11. 4. Hermina Hulda Meyerez, makorentnarka, 90 lét. — 11. 4. Pawoł Hermann Mérczink, dźeź w Sćijeżach, 27 lét. — 12. 4. Helena Emma Njekej, bjes powołanja, 31 lét. — 12. 4. Mina Marja Wowczerjowa rodź. Hummitzschez, mandźelska krawza, 84 lét. — 12. 4. Dr. med. Dejzy, praktiſkemu lékarjej w Kubšicach, 2 ſynkaj, 1 dźeń staraj.

Mandźelstwo pschipowědźischtaj: 12. 4. Maks Wilhelm Makotſch, bankowſki ſastojnik, ſ Annemarju Johannu Helenu Hättaſchez, bjes powołanja, wobaj w Budyšchinje.

Radio

Njedźelu 14. haprleje ſłyſchimy:

Königswusterhausen. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6,35 rańſchi konzert ſ Hamburſkeho pschiſtawa. 8 ſa ratarjow. 9 němſka ſwjatoczna hodźina. 10 tacźele. 11,30 żarowańſka hymna. 12,15 konzert němſkotatneje wobory. 13,05 ſabawna hudźba. 14,45 tacźele. 20 paźijon po Janowym ſećenju.

Lipſk. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6,35 rańſchi konzert ſ Hamburga. 8,30 rańſcha ſwjatoczność. 9,30 hudźba na dyrjagach. 12,15 pschipołudnišchi konzert. 14,05 ſa němſkich burow. 15 tacźele. 17 ſatſka domiſna. 20,10 ſabawny konzert.

Hišcźe ważne ſ njedźelſkeho programma: Barlin 20,15 konzert. Hamburg 20 ſ wſchelakich operow. Kóln 20,10 ſabawny konzert. Frankfurt 20 operetta „Pólſka krej". Wiн 19,10 Straußowy konzert. Warſchawa 20 łohka hudźba.

Póndźelu 15. haprleje ſłyſchimy:

Königswusterhausen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6 wjeſoły rańſchi konzert. 9,40 ſa wjeſołe žony. 11,40 ſa burow. 12 pschipołudnišchi konzert. 14 wſchelaſe tacźele. 16 popołudnišchi konzert. 19 a nětko je ſwjatok. 20,10 žiwjenje pola wojakow.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5,50 ſa burow. 6,35 rańſchi konzert. 11,45 ſa burow. 12 pschepołudnišchi konzert. 13,10 tacźele. 14,10 tacźele. 16 němſke ſpéwy. 17 popołudnišchi konzert.

Hišcźe ważne ſ dnjowneho programma: Barlin 20,10 ſwjedźeńſki konzert Antona Bruckнera. Königsberg 20,10 wjeczorny konzert. Wrótſławja 20,40 wjeczorny konzert. Kóln 20,45 ludowy konzert. Frankfurt 21 menuett a foxtrott. Stuttgart 20,15 Faust. Warſchawa 20 łohka hudźba.

Měšćanske dźiwadło

Towarſtwowski powěſtnik.

Towarischi.

komódija w 4 jednanjach wot Devala.

Sa němſke jewiſchcźo pschiprawił Kurt Götz.

Najrjeſchiſche pschichwapjenje bu nam w tutom cźěſe ſ poſtrowjenjom komódije „Towarischi" wobradźene. Setkamy žo tu ſ hru hłubokeho duſchineho natwara, ſ wobrazom njedowołźeńkomneje duſche ruſkeho ludu, je ſaſadami łrej a płoda, ſ horjez łubosću k domiſnje. Wusnamne dialogi, ſatiritka, możnoſcź cźina, wſchitko, ſchtož k dobrej hrě ſtłuſcha, je tu ſjednoczene. Tutu hru dyrbi žeбt kóždy wobhładacź, ſamrěcźe ſpokojny bźeſch domoj.

Mubjerzne žo hrajeſche. Wſchitky podachu ſwoje najlépſche, běchu žo dośpolnje do duſchineho wobhaha hrě ſaźiwili. Hans Verber poda Mikail Alexandrowitſch Quratteffa, Irena Solms Tatjanu Petrownu Quratieff, Bruno Klockmann Dimitra Gorotſchenka, Heinz Kämpff Charles Arbeźiata, Franzilka Hellmuth Bram Frenandu Arbeźatu, Milla Kerran Jurja Arbeźiata, Johanna Müllerez Helenu Arbeźatez, Jurij Steinmetz knjeża Choffenrieri, Jurij Pierre hrabjeſe Bretenſkeho, Margareta Schumak knjeni Chauffourieżowu, Helga Lornsen Lady Karrigan, Manno Holtei Jimmija, Korla Säuberlich Martella.

Njeſtónczny bě dźakny pschikład na dnju prénjeho pschedſtajenja. Bjes dźiwa žo tuta hra wſchudże wusnamnje pschijimuje. Wona je wożebitoſcź a hdyž žo derje hraje, woprawdźiti duſchiny wołſchéw. *ć.*

Towarſtwowski powěſtnik.

Bukecy. Zwučowanski wotrjad. Dźensa ſobotu je zwučowanje.

Delni Wujezd. Serbſke tow. „Zahrodka" ma njedźelu 14. haprleje pop. w 6 hodź. ſwoju měſacznu zhromadźiznu. Wſitke ſobuſtawy ſo k tomu wutrobnje pšeproſuja. Předsydstwo.

Rakecy. Serbſke tow. „Lipa" zmjeje njedźelu 14. jutrownika pop. w 4 hodź. w Rakecach pola Hänčec ſwoju měſacznu zhromadźiznu. Předsyda.

Rakecy. Serbſke dźěći z Rakec a wokolinу zeńdu ſo njedźelu 14. jutrownika pop. w 3 hodź. w Kačej korčmje pola Petrikeč k wuknjenju ſerbſkich ſpěwow a basnjow za błizki ſwjedźeń.

Wosadny dowěrnik.

Rakecy. Młodoſtny wotrjad ſerbſkeho towarſtwa „Lipy" zeńdźe ſo pschichodnu ſrjedu wječor 4,9 hodź. pola Bjenadźie w Komorowje k prózy za ſwjedźeń młodźiny w Budyšinje.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolerjo a za nawěſtki dr. J. Cyž. Wětcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa słužba.

Měšćanske dźiwadło

Njedźelu, 14. haprleje, pop. 16.00 zawrj. předstaj. za panjernik

Kabala a lubosć

Wječor 19.00 hodź.

Towarisch

komedija w 4 jednanjach

Póndźelu, 15. haprleje, zawrjene.

Wutoru, 16. haprleje, wječor 20.15

Towarisch

komódija w 4 jednanjach

Srjedu, 17. haprleje, pop. 16.00

Lorisowe pućowanje k jutrownemu zajaceј

jutrowna bajka. Małe płaćiny

Wječor 20.15 hodź.

Towarisch

komedija w 4 jednanjach

Stwórtk, 18. haprleje, wječor 20,15

Woporna hodźina

cźinohra w tšoch jednanjach

„Mk, 19 haprleje, wječor 20.15

Woporna hodźina

cźinohra w tšoch jednanjach

Sobotu, 20. haprleje, wječor 20.15 zawrj. předst. za Johnewerk

Towarisch

komedija w 4 jednanjach

Njedźelu, 21. haprleje, pop. 16.00

Lorisowe pućowanje k jutrownemu zajaceј

jutrowna bajka

Wječor 19,30 hodź.

Ingeborg

wjeſołohra w tšoch jednanjach

Póndźelu, 22. haprleje, pop. 16.00

Lorisowe pućowanje k jutrownemu zajaceј

jutrowna bajka

Wječor 19,30 hodź.

Towarisch

komedija w 4 jednanjach.

Kubłne płaćiny: 30 pj.—2.20 hr.

Kóne hrajneje doby!

Dejeŕ

z dobrymi wuswědčenjemi so pyta k 1. meji 1935

w Zejicach čisło 6

Dobry srčnk

pyta so w Časecach čo. 3

Hólca ke konjom a

syneho dźěłaćerja

přijeſaj lnydom

bur Donat w Nuknicy

Mlódšeho **pohonca**

ke konjom **w Jaseńcy**

pola Njeswačidła

Hólčec

15 lětny, kiž ma zajim za elektriſke abo podobne dźěła

pyta **wučobniſke** *městno*

Zamołwjenja podajże do S. N.

Běhak je na předaŕ

w Milkecach čo. 10

Lěto stara **jałojca**

je na předaŕ

w Mješicach čo. 20.

Wysokosućelna **kruwa**

je na předaŕ

w Sowrjecach čo. 17.

Graty za **pčołarjow**

Wosebje **wumělske płasty**

Arthur Höse żołozowa wikowarnja

w Budyšinje na Kěžorskej dr. 9.

Nitrophoska

šwalbołsawy amoniak, amoniakſauerchospał, kali-kainit, ſuperchosphat

rohowu muku, kośćowu muku

pśipós, rahoswob, žałne běrny

„Ratar" na Drjewowych wikach 9

Domjace a kuchinſke graty

Oskar Butter nasł.

na Žitnych wikach 2

Telefon 2691

Spodaiły wobkhod za

worzełowe twory, błudne sadobu luksusowe twory, dary

K jutrownemu jěchanju

poručam

kwětki a ranki

za konje

Marja Petrichowa w Budyšinje ◆◆

na Serbskich hrjebjach čo. 30

Cigary

wosebje poskićam

Clairsina . . 10 pj.

Sandbl. Havana 12 pj.

Senior . . . 15 pj.

cigarow-skład

Friedrich

Otto Sadse

Budyšin

Zmužkowna lawska dr. 1

(Gewandhaus)

3trjeb.čisteloža

z matracami na předaŕ

Mittag, Dr. Rohrska dróha 4/1

KAMJENC

K nałětnjemu wusuwej

posćikam wšě druźiny

hnojidło, wusywow a symjenjow

Tohornjeho doporučam při potrjebje swój wulki skład

wahla, koksa a drjewa

Albert Paatz w Kamjencu w Halštrowje

Telefon 724

Kulow Kedźbu!

Njezapomńće. Njezapomńće.

W Möllerec

předawarni nabožinſkich wěcow

w Kulowje na Cyrkwinskej hasy 4

namakaće wěſ najtuńſchi płaćiznach a w bohatym wubjerku

wot 20 pj.

wisaco kříže we wšěch wulkoſćach wot 1,50 hr. Tasamo dostanjeće tež złoborne, mosazne a bronzkowe. K tomu pšihódź, ſwěćenki we wšěch wulkoſćach. Swiate postawy we wosobje dobrym wuwjedźeniu.

Wulki wubjerk darow k pšenjemu ſwjatemu woprawjenju, pačerſke knihi a lampki ſwjateje maćerje

Wosebje dobry wolij do wěćnych lampkow, ſerbſke ſpěwańſke knižki za kšćerjow

Wosebje wobrazy ſwjatych (z wobtukom a bjez njeho). kaž tež ſkleńčane a porcelanowe twory

Při potrjebje, pšašu, podźejrajće mje P orjadne posłuženje

Skóro nowy **półny wóz,**

skóro nowy dźěłaſki a knjeżski kučowy grat je na **předaŕ**

w Konjecach čo. 28, b.

Oskar

Brückner

w Kamjencu

časniki

nowočasna pycha

nože a widličkі

to su rad witane dary

k zelenemu šćwórtkej a

k pšenjemu ſwj. woprawjenju

Trauring-Ecke

Pfortenstr. na Budyſkej dr.

Bele kruchate wapno

cement

cementowe wapno

poskića tunjo

Rudolph Hohlefeld

na dwórnišću w Brěžni

Brikety

wšěch družin poskića wot wagona a składa do domu

Rudolph Hohlefeld

na dwórnišću na Brěžni

šczlonki

jenož 25.—hr.

kaž tež

nakładne matracy a patentowe matracy

najtuńšo pola

H. Schulze

mebłowa pólstrowarnja

w Budyšinje na jerjowej hasy 31

Winowa ſtwa

w domje ołaſkich winow

w Budyšinje na Lawſk. hrjebjach 12

originalnje wumołowana, poſkłła wubjerne wóle, čerwjene a južne wina, při přełožnym přehlydku.

Nowe

kofejowe měšenje

po ludowych płaćiznach

Ludowe měšenje . ¼pt. 60 pj.

Domjace měšenje . ¼pt. 50 pj.

Hermann **Klemm** nasł.

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 27

Takle tunjo . . .

Cynkowane bowy, 28 cm	0,90
Cynkowane bowy, 30 cm	1,00
Hnójspyki ze šandu	2,65 2,45
Cynkowe wanje, podołhojte, 55 cm	2,80
łohke, 40 cm . .	0,95
Cynkowane płokańske wanje 90 cm	10,85 10,00
Cynkowane kupańske wanje, 170 cm	11,85 9,85
Emal. bowy, 28 cm	1,30 1,15 0,98
Emal. wanje, podołh., 55 cm	3,95
Mjesorubaki wulk.	6 4,50 3,60
Truhace mašiny	3,75 3,10 2,75
Khléb kraj. mašiny	6,20 4,35

SIEGEL na Zadnjej Bohatej hasy **15**

Dźeń serbskeje młodźiny

zarjaduje **„DOMOWINA“** Zwjask Łužiskich Serbow **srjedu** po jutrach,
24. haprleje, wječor we 8 hodźinach

w Budyskej „Krónje“

Wšitcy tam póńdźemy. Z našej młodźinu chcemy so zawjeselić. Wurjadne poskićenja! Njech je to zasy skhadźowanka cyłeho serbskeho ludu!

Hdźe? daće swoje

filmy, platy atd.
ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikarja
Ericha Lenza
w Budyšinje na Hošic hasy 21
Po zawrjenju wobkhoda tykńće swoje foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodźe. / Telefon 2134
ZEISS TESSAR

Gerhard Neubert
fabrika móćdawaceje picy
w Drježdźanach - N. 6
na Kčžor Wilhelmowym naměśće 4. Tel. 50759
poskića wosebje
Měšanu zernowu picu za pleriznu
Mučku k spěchowanju nasenja (měšanu picu)
Hejduška z kurjatka (měš. picu) drobnu a hrubu
Mučku za wośeńaj. kurjatkow (měš. picu)
Měšanu picu za hołbje k plahow. a kormjenju
Měšanu picu za karaśkle
a mnohe druhe picowanske srědki
„Prymitiv“
Proźm šadajće sebi pokazku a płaćizny! Podawanje přez naměstne wibowarstwo hdźež takoho je!
Skład „Clubkraft“
Woprawnjeny zhotowjeŕ mučki „Club“ za spěchowanje njesenja.
Zwjazany podawaŕ za krajny zwjazk plahowarjow małeho skotu

Hermansku njedźelu
wot 6 hodź.
pyšne reje w „Krónje“
Zastup 30 pj. Reje darmo. Dawk so njepłaći.
Předwozjewjenje: 1. dźeń jutrow
wulki koncert statneje wobory

Zündapp-motorske koła
Zündapp služba **Ernst Zschornak w Delnjej Kinje**

Puć k Hrodowemu naměstnu je za Was přecy wuspěšny!
Wulki wubjerk
we drastowych a šatowych kamorach, blidach a stólcach wšěch družin
polstrowanych a narunanskich meblach
nadeńdźeće pola firmy
Clemens Schmidt w Budyšinje
Fabrika a wobkhod na Hrodow. naměśće 2 ° Wukładne wokno w Kupnicy ° Skład w hrodźe ORTENBURG
Wobdźěłamy a předźěłamy wšě stare meble a polěrowanje w znatym, přenjorjadnym wuwjedźenju

78. generalna zhromadźizna Khrósćanskeje nalutowańje
póndźelu 15. haprleje 1935 wječor w 7 hodź.
w „Herbskej grychće“ w Khrósćicach
Dnjowy porjad: 1. Předpołoženje bilancy k 31. decembrej 1934. 2. Wuswobodźenje předsydstwa. 3. Wólby do předsydstwa a dohladowaństwa. 4. Namjety a wšelčizny.
Šobustawy so přeprošuja. Předsydstwo

Hosćenc „Třelernja“, Budyšin
jutře njedźelu
wulke hermanske reje
započatk wječor w 7 hodź.
Zastup 30 pj. Reje darmo
Dawk so njepłaći

Tři sylne konje

so hnydom płaćizny hódno na samokupcow předadźa
w Drježdźanach-N., Schiffstrasse 2
rózk Lipšćanskeje dróhi.

Jězdne koła jenoš dobre fabrikaty, płaćizny hódne, hač šijace mašiny a Sachs-motorske jězd. kola poruča
Ernst Zschornak w Delnjej Kinje

Lehmannec konditornja
w Budyšinje na Serbskej hasy
Kofejownja dobreje hubźby. Znata z dobrymi konditorskimi pječenami.
Wosebitosć: Torty k zelenemu štwórtkej.
Wulki wubjerk w jutrownych jejkach derje pielnjene, ze seklu wot 50 pj. poć.

K naléću nowy wulki wubjerk:
Kłobuki, športske a módre čapki
wšitke šulerske čapki, čapki za wojerske a druhe uniformy (ze swojeje twornje).
Nalétne kožuchi — liśće a druhe — pjezle.
Krawaty w rjanych barbach.
w Budyšinje **Kurt Rinke** na Bohatej hasy 5

Sekle za **křižerjow** pišane a čornoběłe 1.50 1.35 1.25 0.80
Schaaf

Dobre swětło podadźa **rjane swěčniki**
z elektriskeho domu
Richard Paul
na Kčžorskej drózy 14

Wulkopalerńja kofeja
Noack
Dresden-A. 1, Friesengasse 3
Paleny kofej
Santos-měšenje 1,80
Santos-parle 1,90
Specialne měšenje z wulkimi bunami 1,95
Wienske měšenje . . . 2,20
Karlsbadski 2,40
Hosćeńarske měšenje 2,60
Maragogype-měšenje 2,60
Maragogype, wulka buna 3,20 3,00 2,80
Stajnje čerstwje paleny
Při 6 puntach njewobličimy porto. Na doběrku.

Míele

Najwuspěšniša centrifuga
Dostaće we wšěch wotrjadnych wobkhodach
MielewerkeA.G. Gütersloh/Westf.

Rěčneje hodźiny nimam
hač do 23. haprleje
Dr. med. Haubold

Stepowane Moškowe Wolmjane Wjelbłud. Blidowe **přikrywy**
wulki wubjerk, jara tunjo
PAUL KORN
na Hošic hasy 21
w domje khorobnjeje pokładnje

Sofowe a blidowe přikrywy, gardiny, rollowy, tunjo
Würker, rodź. Erlerec
w Budyšinje na Zwonk. Lawskej h. 10

Po krótkej čežkej khorosći wumrě ze swjatymi sakramentami derje doma wobstarany pjatk popołdnju w 2 hodźinomaj mój swěrny mandźelski, naš staroséiwy nan,
Pětr Wjeńka z Worklec,
w starobje 70 lět.
Hłuboko zrudźeni zawostajeni.
Khowanje budźe póndźelu rano we 8 hodź. w Khrósćicach

Što praji Schiffy?
W měrje
a z lubosću wuzwolene jutrowne dary, kiž su we wulkim wubjerku pola Moritz Schmidt, na Kčžorskej drózy 11 dóšće, činja najwjetše wjesele. 33 lět dobra kakosć — ta słodzi

Zažne běrny
Jědźne běrny
poskića firma
Schütz & Co.
Skład na
Třelanskej drózy 8

Kože wšěch družin
kupuje
Hermann Erdenberger
na Zwonk. Lawskej hasy 54

Wšě hnojidła, wapno a cement
stajnje čerstwe. — Dostawam też stajnje čerstwe posyłki
słomy.
Jurij Čornak
w **Konjecach** pola Ralbic
Telefon 39

Po Božej njewuslědźomnej radźe wumrě na swjedźenju Bolosćiweje maćerje wječor w Badyskej khorowni po krótkej čežkej khorosći ze swjatymi sakramentami derje doma wobstarana w najrjeńšim wěku, w 15. lěće, naša horcelubowana dźowka a sotra,
čestna knježna
Marja Wünschec z Radworja
We hłubokej zrudobje
zrudźeni zawostajeni.
Pohrjeb budźe wutoru w 9 hodźinach w Radworju.

88. Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje w Budyšinje

srjedu, 24. haprleje 1935, popołdnju 1/2 3 hodź.
w Serbskim Domje w Budyšinje

Porjad: 1. Přednoškaj: knjez assessor Cyž wo njebóh' fararju Kubašu a knjez dr. Šołta wo Serbskim nowinarstwje.
2. Rozprawy wotrjadow, předsydstwa a wubjerka.
3. Nekrologi.
4. Wšelčizny.

Lubje přeprošuje
Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Za wutrobne dźělbraće při našej hłubokej zrudobje, za mnohe wopokazma luboscé a česćowanja našeho nam drohoho, přezahe zemrěteho

wyššeho wučerja Jana Křižana

ze słowami a pisomnje, kwětkowymi a wěncowymi darami a česćowacym přewodom k poslednjemu wotpočinkej wopokazane, wuprajamy wšěm naš **hłubokozačuty, najwutrobniši dźak.**

Kamilla Křižanowa rodź. Voigtec
Anneliese Zwahrowa rodź. Křižanec
Alfred Zwahr

W Bukecach a Budyšinje, 13. haprleje 1935.

Přiloha k čisłu 88

SERBSKE NOWINY

Sobotu 13. haprleje 1935

Jesuš cehnje do Jerusalema.
Wobraz je słotowił italski mischtr Pietro Lorenzetti (w prěnjej połojcy 14. lětstotka).

Bołmončka

W Budyšinje, 14. jutrownika 1935.

Bołmončka abo też „Selena njedźela" njeśteji hišće w znamjenju tydźenja, kotryž zapoćinaja. S wjeselym hosłana wotewri so puć, kiž je ł bołminami pyšćeny, a po někotrych dnjach pak hižo wjedźe ke kśižnemu woporej na Golgaće. Swjedźeń bołmončki k dopomnjenju na pśikład Jeźuša do Jerusalema zwjeceśeše so hižo w spočatku kśesćańskeho casa. Tak daloko sahaja bołmine abo palmowe hałoźy jako symbol wśelakich zyrkwinskich a źiwotnych nałožkow na dnju bołmončki.

W evangelijskej zyrkwi na błomončka wožebitu wažnosć dla konfirmazije W njej je so wutkowało wopomnjeće na nałožk sońeje kśesćańskeje zyrkwje, hdyž so nowe sobuźiławy, tak mjen. katechumeny po rozwuczenju w kśesćańskej wucbje ł japoštołskim wěrywuznaćom sejnachu, ł cźimž so dotal̆kny kamjeń za kśesćańske wěruwuznaće położi. W nozy do jutrownicźi wułkośćichu so nowi kśesćenjo.

W katolskej zyrkwi zwjeczi bołmonczku měśnik bołminu a hóźej jeje njeje, kotrež so potom w procejijonje po zyrkwi njeźu. Ssu znamjo Bożeho dobrocźa nad pśichodu, zmjercźu a cłowaja so zyke lěto, dokelž so jim sbožo pśichipiśuje. We katolskej zyrkwi zwjeczi so bołmonczka jako wułki zwjaty dźeń. W Bożej mśi̇i cźita so město scźenja pašijon, t. ł. powěcź wo cźerpjenju a wumrěcźu Knjeza, a to ton po zwj. Mateju. Też wěrywi dadźa zebi bołmonczku po zwj. Mateju. Też wěrywi dadźa zebi bołminu zwjeczicź a njeźu ju potom po zyrkwi. Dźeń zwjeczeneje bołminy wostanje w zyrkwi a so potom spali. Popjeł wužije ś pśichodnu popołnu rjedu k zmjanju wěrywym na hłowu.

Poł sta lět wobydlerskeje politiki w Běłym Kholmcu

Socialno-politiska studija

wot rektora n. w. Scholz w Lěhnicy.

Z tutym podawamy našemu cłtarstwu jara zajimawe pojednanje wo wuwiću wobydlerstwa w Běłym Khołmcu. Tuto dźěło najlěpje dopokazuje, kak strowy a połny žiwjeńskeje mocy naš serbski lud je. Njech też w druhich kónćinach našeje Łužicy so tajke statistiske podłožki zběraja. Pśi tym njech so też na to kedźbuje, do kajkich powołanjow a do kajkich kónćin so pśebytny naš lud, kiž doma zeźiwjenje njenamaka, zhubi. Nakładnik.

Pśed połstwórta lětdźesatkom skutkowach pjeć lět dołho w ćichej holanskej wjesey, w Běłym Khołmcu we Wojerowskim wokrjesu. Wšelaki bě dóńt tutoho sydliśa. Stajnje mějach w ćichich hodźinach wopominanja pśed wočomaj plan, zo bych słědźił za tutym dóńtom. Tola nastajne słužbne starosće wotdźerżowachu mje wot wuwjedźenja tutoho nadawka. Hakle na wumjeńku namakach dosć časa. Pśi słědźenju za materialom tutoho wotrězka „domizniskich stawiznow" nadeńdźech na hłuboke, njezapraknite źórło. Wo tutym chcu tu rozprawjeć.

Na jara pśećelne wašnje zmóžni mi knjeni Stinnesowa na městnje samym słědźić. We wjeselym wočakowanju dźěła cinjach sebi wobšérne plany a přemyslowach wo wšelakich možnosćach. Naha wopraždźitosć wšak wjele njeposkići. Stajnje znowa so wunórjace zadźěwki pohonjowachu k dalšemu pytanju. Rjaneho słónčneho dnja w oktobrje mějach zbožo. Wopytach staru znatu, prjedawšu babu. Strachoćiwje so woprašach, hač mi njeby ze swojeje połstałětneje dźěławosće wšelake wěcy wo porodach atd. prajić mohła. „Sym sej předpisane dźeniki skhowała a wupytam je. Snadź móża Wam tute nješto pomhać." Śćěhowaca źiwa rozmołwa přeswědči mje, zo sym tu na prawe źórło trjechił. Swoje wjesełu njesech juskajo do ćicheje hole. Z dypkom dźěch přichodny dźeń po njesećerpliwje wočakowane drohe kubło. Z pospěchom khwatach k dźěłanskemu blidu. Njesłuchach wjacy na ruče jelenjow w blizkim hrodowym parku, ale ćitach spěšnje jenu knihu po druhej. Połsta lět wobydlerskeje politiki leżeše pśede mnu.

Běch w tutej wjesey jenož zběranje materialow dla. Namakach nowe puće a dróhi. Sobudźěłaćerjo so přidružichu. Žołmjace žiwjenje stśóći mi pjero do ruki. Pśez nješto njedźel ćicheho ale zbožowneho dźěła cerpach doma z tutoho žiweho źórła.

Dźeniki sahachu hač do lěta 1884. Dokelž běchu wot wokrjesneho lěkarja přehladane a pruhowane, wobsedźa dokumentarnu hódnosć.

Bismarck bě socialne zakonje wudawać počal. Runje tute zapiski dowolichu nam pohlad do planoweho wuwića tutych zakonjow w małym dźěle wo bydlerskeje politiki. Derje a wótrje wuzběhnjena je ważnosć babow. Wokoło 1¼ miljona žonow steješe tehdom pod jich dohladom. Wone su zamołwite za strowosć žony w jeje ćežkich hodźinach. Wona je srjedźišćo swójby, tutoho zakłada cyłeho stata. Móc, zbožo a wjeselosć pomhaja tak daloko, hač je jim to móżno, zdźerżeć a spěchować. To pak hišće njeje wšo. Nowy stat ma tola wosebite zrozumjenje za připorjenje wobydlerstwa. Hižo tehdom pokaza stat tutym žonam, kajki je jich woznam a ważne jich sobudźělo w tutym problemje. Tola stat njerozkazowaše jenož a njehrožeše z ćežkimi khłostanjemi, ale sam mysleše socialnje. Hospodarskemu połoženju babow wěnowaše wosebitu kedźbnosć. Najnižše płaćizny za wšelake wobstaranja a pomocy so postajichu. Nimo tutych hižo mjenowanych dźenikow dyrbješe baba też kasowu knižku měć, w kotrejž zapisowaše wotškodowanja za pomoc. Woselje so na to pokazowaše, zo so tute zapiski njeć'nje da zwěsćenja daw-

Stawizny serbskich wsow

Podał wyšši wučeŕ K r a l.

Bóšicy

wjes z ryćerskubłom pola Njeswačidła,

su wěsće, dokelž je wjesne mjeno skróćeńka rodźinskeho mjena, założene w dobje přićahowanja Milćanow do našeje dźensnišeje domizny, a to, kaž hišće dźensniši napohlad wjesneje złožby pokazuje, jako kulowač, to rěka, statoki stejachu wokoło nawsy a cyłu wobdawane z ćernjowym płotom abo hlinjanej murju, zo bychu wobydlerjo někak byli škitowani přećiwo njepřećelam, cłowskim abo zwěrinskim. Liča̱ba statokow bě po ličbje swójbow, rodźinje přisłušacym, w rodźinskich wsach wšelaka, pak 5, pak 7, też 9 abo 11, wjes pak bě a wosta přeco zhromadne wobsedźeństwo cyłeje rodźiny.

Po dobyću Němcow nad Serbami přińdźe wjes pod wulke Njeswačidlske knježeństwo a je tutemu přisłušała hač do połojcy 16. lětstotka, po tajkim hač do časa reformacije. Pŕeni znaći knježa běchu ryćerjo ze Schreibersdorf (nad Njeswačidłom), pozdźiši ryćerjo z Panec abo Banec, přiwuzni Schreibersdorfskich. Knježeho kubła wjes zwoprědka njeměješe. Kónc 17. lětstotka słuša wjes, hdyž je so mjez tym ze 4 burskich kubłow knježe kubło wutworiło, Njeswačidlskemu knjezej Jurjej Bjarnatej z Theler. Jeho druhi syn Karl Bohakhwal z Theler dosta l. 1698 po nim Bóšicy a Sešow. Hižo za lěto předa tutón Bóšicy Łahowskemu knjezej Hansej Khrystofej z Loecy dołhowskemu knjezej Hansej Khrystofej z Loecy Łahowskemu knjezej Hansej Khrystofej z Loecy dołha dła l. 1719 ben, kotryž dyrbješe hrěšneho dołha dła l. 1719 swoje wosedźeństwa předać. Za Bóšicy měješe njezemjanskeho kupca, kotryž rěkaše Isaak Kahen, potajkim žid, snano kŕćeny. Tuž so łužiske stawy přećiwjachu. Z Loeben dyrbješe krajneho knjeza, sakskeho wolerskeho wjerćhan, jako leńskeho knjeza wo dowolnosć prosyć. Wón pŕi tym na to pokaza, zo „kubleško" Bóšicy žane zemjanske kubło njeje, zo je tworjene ze 4 burskich kublow, zo też tam žaneho ryćerskeho bydlenja njeje, zo žanych zemjanskich prawow a přisłušnosćow nima, ale zo ma jenož burske přisłušnosće. Łužiske stawy pak wostachu pŕi swojim; wjes běše tola přeco přisłušk ryćerskich kublow a wobsedźeństwo zemjanow byla. Z Loeben tohodla kubło a wjes l. 1721 předa Jurjej Hendrikej z Ponickau, a wot tuteho přewza Bóšicy 1723 jeho přichodny syn Hans Hendrik z Zezschwitz, kotryž bě we Wittenberku studował a so tam ze znatym hrabju Zinzendorfom zeznał; pućowawši po Jenje dźelskej a Francowskej l. 1721 a 1722 přewza wón wjes a kubło a to za 8000 tolerow. Bydlił w Bóšicach njeje, tam wšak ryćerskeho bydlenja njeběše, a ze Zezschwitz měješe wšelake druhe ryćerske kubła; kupować a předawać je po zdaću jeho radosć a žiwjeński zamĕr było. Na 15 wsow a kublow je w jeho rukach pobyło. Też Bóšicy njewobkhowa dołho, ale je hižo l. 1724 předa Kašporej z Haugwitz, sakskemu pontonĕrskemu (pionĕrskemu) wyšskej za 8000 tolerow a 100 tolerow „klučoweho" pjenjeza za knjeni z Zezschwitz. Tutón Bóšicy l. 1728 za 8400 tolerow a 100 tolerow klučoweho pjenjeza přewostaji dr. med. Janej Benjaminej Pomselej. Tutu kupi njezemjanskeho kupca pak wolerski wjerćh njedźiwajcy přećiwjenja łužiskich stawow dowoli, wšako bě Pomsel čestny muž, a wšće so wjele ryćerjow z nim měrić njemóžeše. Dr. Pomsel drje pak njeje wulkeho wjesela nad wobsedźeństwom poměł, přetož hižo l. 1730 předa je 300 tolerow tuńšo (za 8000 tlr. a 200 tlr. kluč. pjenjeza) Bjedrichej Augustusej z Luttitz, kiž bě sakski wojeński wyšk a wójnski kommisar był. Wón je w Bóšicach bydlił, jako pŕeni ryćerski wobsedźer sebi tam bydlenje założił, a je też w Bóšicach l. 1740 wumrjeł. Potom je kubło a wjes kupił za 11 000 tolerow Haleksander Josef hrabja Sulkowski, kotremuž hižo Njeswačidło a wšelake kubła we wokolnosći słušachu. L. 1757 kupi Bóšicy z druhimi kublami (Njeswačidlske knježeństwo) sakski tajny wójnski rada Jan Hendrik Simonis. Tola bě łužiskim a sakskim wyšnosćam znate, zo wón to čini za Wolfganga nadobneho (edlen) knjeza z Riesch, kotryž bě kĕžorski woprawdźity rada a sebi (sydomlĕrneje) wójny a pruskeho nadknježstwa w Sakskej a Łužicy dla njezwĕri, zjawnje jako kupc a wobsedźeŕ wustupić. Hakle po skónčenju wójny so Bóšicy z Njeswačidłom a druhimi kublami l. 1767 na mjeno woprawdźiteho wobsedźerja přepisachu. Mjez tym bĕše sakski woleŕski wjerćh jako leński knjez Bóšicy l. 1758 z leńskeho stawa puśćił a swobodne wobsedźeństwo sćinił. Rieschowy syn bu 1776 jeho naslĕdnik a předa Bóšicy l. 1779 Jurjej Stillerej. Njezemjanske mjeno nětko, dokelž bě kubło ze wsu swobodne wobsedźeństwo, wjacy ze zadźĕwkom njebě. Stiller wumrje 1792, a jeho wudowa z tŕomi dźĕćimi, po nim kubło wobsedźo, předa Bóšicy za lěto Hanje Sofiji Eleonori z Kyaw za 15000 tolerow. Nowe Bóšicy, nowy wutwar z Stilleroweho časa, so pŕi tutej składnosći wosebje mjenuja jako nowo założena wjeska „Stillersroda". Mjeno Stillersroda abo Stillerode, kaž skepsane w alfabetiskim zapisku sakskich městow a wsow pódla Neupuschwitz steji, so njeje zakorjeniło a so njenałožuje.

(Pokračowanje sćěhuje.)

kow, ale zo by so tam, hdźež je to trjeba, pomhać mohło. Štož je w zjawnym žiwjenju stał, wě, zo so tajke zarjadowanja při „zelenym blidźe“ njeèinja, ale zo so wo nje l. dołho wojuje. Započatk tutych wojowanjow pak bě nuza. Wjes, wo kotrejž rěču, słušeše tehdom dla swojeje samotnosće a swojeho hospodarskeho połoženja do najkhudšich našeho Ślezyskeho kraja. Přez samsne wobkedźowanje wěm, zo njedźiwajcy nizkich wotškodowanjow wjele wobydlerjow samo tute zapłaćić njemóžachu. Nawopak: Baba husto dosć njedosta nic jenož žaneho wotškodźenja, ale staraše so we wjele padach najhórše nuzy wo drastu, pjelchi atd. za mać a dźěćco. To bě socialism skutka, kotryž swědomiće dźěłaše a wjesele mjelčo pomhaše.

Wojowanje wo wustrowjenje a zdźerženje strowoty maćerje a dźěśća bě w zasadze prócowanje wo čistosć — hygienu. We wšelakich časach a pola wšelakich rasow, ludow, stawow a powołanjow je wopřijeće „čistosće“ cyle wšelakeho raza. Kóždy je přeswědčeny, zo je najčisćiši. Jako wukubłaćmóžu wo tym wjele prajić. Z kak wjele ćežšimi zadźěwkami měješe pak so baba bědźić. Přistupichu k tutym hižo naspomnjenym rozdźělam hišće wulka nuza, zaprimnu-li nowoty do starych zwučenjow a wašnjow, potom słuša k předobyću tuteje zasady njezlamna wcla, železna swědomitosć a hłuboka wěra do postupa. Praja-li pak nam nětko dźeniki, zo njedźelnića zymica skoro docyła njewustupowaše, dha je to drje ze skromnym ale čim ćesćomnišim wuswědčenjom.

Cyle jasnje je z dźenika dowidźeć, zo je wjes we nastupanju wobydlerstwa z najhłubšim žórłom mocy za cyłu Němsku. Swójby z wjele dźěćimi steja dźensa z połnym prawom pod wosebitym škitom stata. Na pjenjezach a kublach drje běchu Bělokhołmčanscy wobydlerjo khudźi, na dźěćoch pak běchu a su dźensa hišće žohnowani. Ličby njech wobtwjerdźa tutón fakt. W cyłym tym času bě 306 prěnich porodow, 2. — 215, 3. — 166, 4. — 137, 5. — 119, 6. — 102, 7. — 71, 8. — 47, 9. — 49, 10. — 26, 11. — 20, 12. — 7, 15. — 3, — 16. 1, 18. — 1. W lětach 1821—1913 bě šesty hač dźewjaty porod wosebje sylnje zastupjeny. Wo strowej mocy maćerjow swědči samowólnjenje. — Při 1283 wopokazanych porodach ćěšeše 1230 maćerjow samych swoje dźěći; trójcy jenož je zapisane „wumrlske ćěšenje“, při zbytnych je přisp. njene „kruwjace abo kozace mloko“.

W poměrnje mało padach so lékař zawoła. We prěnim a druhim lětdźesatku namakamy husćišo naspomnjenje „lékař njebě k ruce“. Wot 1884—1893 bu lékař jenož štyri razy zawołany, wot 1894—1903 trinaće razow. W cyłym času bě 74 padow, w kotrychž bě lékař třěbny. Jara husto bě lékař přitomny we lětach 1913—1931. Z přiwzaću njeje pomjenjena móc a strowosć maćerjow, ale wutwar socialnych zakonjow a blizkosć lékarja.

Wo wosebitej rubricy dźenika so staw zamoženja swójbow zapisowaše ze sćěhowacym wopřijećom: „bohaty, zamožny, khudy, tradacy“. W znajmjeńša 90 proc. ze wšěch padow steji „khudy abo też tradacy“. Wjetšinu swójbow wosobinsce znajach. Móžu potajkim wobkrućić, zo tute zapiski bohužel wotpowědaja woprawdźitosći, zo njejsu na žadyn pad přejara čorne widźane.

Cyła wjes njewobsedźeše cyłe 300 jutrow. Mała je potajkim ličba wobydlerjow, kotrež wobdźěła to swoje. Wulkokubłer přenaja pola. Pola pak su z wjetšeho dźěła same pěski. (4. klasa a zdźěła hišće hubjeńše). Dźěło na tutej zemi je ćežke a přinjese jenož malo płodow. Tohodla dybi też žona za wudźerženje swójby dźěłać pomhać. Jara rad dźe sobu na robotu na dwór. Nowe wěcy atd. mózachu tež jenož w tajkich lětach kupić, w kotrychž bě wjele jahodow a hribow. W prěnich lětdźesatkach plahowachu tam wosebje swinje. Hospodarscy woprawnjene bě tehdom to słowo: „Khlěw přinjese dań za hospodarstwo“. Polne dźěła a prócy bě žiwjenje. Tohodla pak bě wjesełosć a póćiwosć w domach. Nimo staroscow a mjerzanjow maćerje njezapomnichu na wočehnjenje swojich dźěći. Lěnjosć a niepřistojnosć so jara khłostachu. Husto so praješe: Serbske žony prjedy zestarnu hač druhe. Bdźenje wo pódu a za krej wury ćesćomne, twjerde faldy do tutych wobličow.

Hdyž słyšimy abo čitamy, zo je wot 1870 hač do dźensnišeho dnja wobydlerstwo Němskeje wot 40 na 65 milijonow zrostło, to wobdźiwujemy tute ličby; ale mało ludźi so při tym na to dopomni, kajke hobrske summy narodostneje, hospodarskeje a politiskeje mocy su w tym nahromadźene. Njewustawajcy so rozšěrjace města a fabriki, žołmjacy wobkhod, to wšo swědči wo tutych mocach. Na wsach so to mjenje wuskutkuje. Přehladajmy nětko na to dźeniki. Zestajach grafiscy lětne resultaty. Živjenje je hibanje. Jenotliwe ličby nam to wobkrućeja. Rjad započina 1884 z 20 porodami, 1885 — 29, 1888 — 17, 1889 — 36, 1891 — 22, 1896 — 35, 1900 — 25, 1910 — 47, 1916 — 13, a kónči dźensa z 22 porodami. Zjedočimy-li jenotliwe wunoški do lětdźesatkow, dostanjemy hač do lěta 1913 stajnje so pozběhacu liniju, kotraž hač do 1931 jenož mało spada. Hospodarske wožiwjenje a wójnske lěta su při tym jasnje spóznać.

Powšitkownje nam statistika praji, zo so wjacy holcow hač hólcow narodźi. Tu pak je wjacy hólcow 641 hač holcow 634. Jenotliwe lěta pokazuja też we tutym najwjetše rozdźěle: na př. 1898 — 18 hólcow a 8 holcow; ale 1901 — 9 hólcow a 18 holcow. Čim wjacy tajkich jenotliwych resultatow sledźerjo domizny zhromadźa, čim wěsćiše budźa zakłady biologiskich zakonjow, kotrež su z podłožkom za tajke fakta abo zjewy.

Tajke prawidła namakamy też potom, hdyž sej rozdźělenje porodow na jenotliwe měsacy wobhladujemy. W běhu 50 lět narodźi so w januaru 120 dźěći, w februaru 125, w meji 92, w junijn 94, w auguse 110, w septembrje 107, w oktobrje 95. W prěnich 6 měsacach narodźi so hromadźe 636 dźěći, a w druhej połojcy lěta 624. Na wjetšej přestrěni budźe rozdźěl wjetši hišće mjeńši. Čas potajkim wurunuje.

Zajimawy je problem dwójnikow. Dźeniki pokazuja 13 porodow dwójnikow. Wot 1884 hač do 1904 njebě žaneho. Přichodny lětdźesatk přinjese štyri, wot 1914 hač 1923 jenož dwaj, a w poslednich 5 lětach sydom. Powšitkownje statistiki wuča, zo je mjez 80 porodami jedyn porod dwójnikow. Też w tutej wjesey so to potwjerdźi.

W dalšej rubricy zapisowaše so, hač je so dźěćo morwe narodźiło abo pozdźišo wumrěło (to rěka w běhu 10 dnjow). Też tuta woprawdźitosć pokazuje nam strowu a njezłamanu móc serbskeho wobydlerstwa. 35 dźěći w cyłym času so morwych narodźi, 2 wumrěštej při porodze a 29 w běhu 10 dnjow.

Hač do lěta 1889 woznamjenjowachu so mandźelske a njemandźelske dźěći. Wšo dohromady bě 191 njemandźelskich, z tych 154 k prěnjemu razej, k druhemu razej 25 dźěći, 3. — 8, 4. — 3, 5. — 1. Maćerje běchu wot 16 hač do 38 lět stare. Nimale 90 proc. maćerjow bě 20 hač 24 lět.

Pisach hižo wo socialnej myśli w tutych dźenikach. Dyrbju nětko hišće na wulki postup spomnić. Wot 1905 zwěsćuje a zapisuje so dźeń wote dnja temperatura njedźelničow. Z biologiskich přičinow zapisuje so też wulkosć dźěśća, wobsah hłowy a kak wjele waži.

Wróćohladajo widźimy organiske wuwiće na polu wobydlerskeje politiki. Po ministerialnym wukazu z lěta 1908 přindźe w přerězku na kóždu prusku babu wob lěto 54,8 porodow. W tutym wokrjesu jenož 28; do njeho słušeja pak jenož tři wsy. Zawołanje baby je wěc dowěry. Tak so stawa, zo też susodne wsy babu tutoho wokrjesa wołaja. Z tym powjetši so poło dźěławosće na nimale jenu kósnu milu. Na kubjene puće a dróhi njetrjebam hakle wosebje pokazać. A baba njeboji so žaneho wjedra. Wona sama dari w tutym času 11 dźěćom žiwjenje. Tuta žona je woprawdźe swój nadawk hač do posledniejho dopjelniła.

Naš pan

Haj wšak, kmy jemu dobri a mamy jeho rad. Jenož so je ſ cžasami khětro krutý a wótry. A to dźěćži rad nimaja, schtož móže jej tóždy myślić. A tuž rabscho ſ maćerju dźerżimy. Dostantemy drje huſćišcho wot njeje puši, abo jedyn na nop abo na ruzy abo na tholowćki abo hewak někajki puk. Ale to ſtuſcha pola naſ k dźeńskemu porjadej. Ssmy hižo na to ſmučeni a toho wědomi a njebjerjemy ji to dale za ſto. Jeje wschak ſo tak bojeć njetrjebamy. Hdyž nam nješchto kaſa, to

Jan Wjela-Radyšerb:

Kral za gmejnskeho pasturja

Kralojo su cžasto měli
Wójny w dawnym sastarsku,
Kraje rubili a brali
Sebi jedyn druhemu.

Kotrehož bě wjetsche wójsko,
Tón ſo wali na ſtabschoh',
Wuhnawschi jo ſ jeho kraja,
Ssam ſo toho smozujo.

Jedyn tajki wotehnaty
Wuczekny do daloka,
A wot wulkoh' ſamoženja
Scherjepatki njeschkowa.

Wschitzy jeho wopuschczichu
Hacž do dźowki nadobnej;
Ta, jom ſwěrna, ſobu tkochny
S nim do zuſoh njesnatej.

A tu w robocžanſkich drabach
Pschebyvcž chżychtaj w tajnoſcži;
Schto ſtaj hnoj a schto mětoj;
Samjelczo psched ludźimi.

S cžim pak tu we zuſym kraju
Pytacž nětko žiwicž ſo?
Kupicž ſebi njemóžeschtaj
Ani chlěba ſuchcho.

S dźětom wón ſej njemóže[illegible]
Pytacž warby žaneje,
Dokelž ſanoh' hódnoh' dźěła
Nawuknył žadyn njeběſche.

Pschi ſamym wón chodźicž dyrbjał
Wo kuſ chlěba po proſchen,
Abo budźeſche jej' ſajał
S prózdnym ſołdkom ſmjertny dźeń.

Tehdy bě tam wjeſny patyř
Wumrěł w jenej wulkej wſy,
A tón kral bu ſa paſtyrja
Wot tych ludźi pschijaty.

Tak ſo nětk ſe ſwojim dźowczom
Živjeſche na paſtyni,
Ssydaſche ſe ſyſlnym chlěbom
Ssrjedża ſkotu na paſtwi.

S holej wodu, ſuchim chlěbom
Kraliża ta prjedyſcha,
Bywſcha kipriża wſcha blěda,
Sakcžě jako róžicžka. —

Bórzy kral w tutym kraju
Wotmě pyſchnu honitwu;
Jeho mkody ſyn bě ſobu
S honitwjerjemi na konju.

Pschijěcha wón njenadžizy,
Hdyž ta pyſchna paſtyrka
Konoſ na wrjecženo pschedźo,
Hladaſche ſej mižata.

S tótleſchka pod wulkej lipu
Dźěſche jaſne ſórlenje,
A ta woda ſlěbrocžiſta
Mjes kwětkami cžeczeſche.

S horzej honitwu wuhorjenom'
Teje wody ſechze ſo.
„Nimaſch ſudobicžka k ruzy,
Napojicž mje, holicžo?“

Wona jako ſaſtruchlena
Cžeſniwenka ſo ſapyri
A jom' ſ horniczerſkim bólczkom
S toho ſórka poſlicži.

Do wócžkow ji pohladawſchi,
Bu wón dźiwnje pſchewjaty;
Stódźe cžucža ſejhrawachu
Wokolo jom' mutroby.

Swojom nanej wón ſo wuſna,
S honitwu domoj pſchiſchedſchi.
„Jenož tu, ta žanu druhu,
Lubſchi nano, dowol mi!“

Wěſo kralej, jeho nanej,
Po myſli to njeběſche,
So by tajki ſlotiy kralowz
Njewjeſtu měł ſ paſtyněje.

Tola tón prynz na tom wobſta:
„Žanu druhu nanihdy!
Jeli ſ tej ſo njeſměł ženicž,
Wohlej ſo do ženitwy!“

Nan bu poſlesy jom' k woli:
„Dha ju wſmi ſej mojedla.“
A k tom paſtyrjej wón pósła
Na brascžcženje ſemjana.

A tón ſemjan hacž najrjeńſcho
Wukonja to brascžcženje,
Derje pſchemyſlene ſkowa
S hładka pyſchnje hronjeſche.

„A tón paſtyř rad je prajił
K wſchemu „Haj“, wy měnicže?“ —
Ně wſchak! Swoprědka to njebě,
Ale tak wón ſaſběže:

„Wulka cžeſcž ſa moje dźowczo,
So ſej prynz jo požada —
Je pak wulkeho wón też dźěło
Kaikožkuli rjemjeſła?“

„Móje krawſtwo abo ſchewſtwo?,
Mlynſtwo abo pimaſtwo?
Abo žane druhe cžinſtwo
Rjemjeſła, doſcž ſeźiwnoh'?“

„Jeli wuſtojny ſnadź njeje
Khlěbadarnoh' rjemjeſła,
Njewudam ja lubu dźowku
Ani też na kralowza.“

Nechtóžkuli ſnadź tu rjekńje:
„Bě tón cžkowjek pſchewrótny?
Běchu ſewrjeſe ſo mołhy?
Bě wón w hłowje wjercžaty?“

Tón a mony ſnano mórcžł:
„Ja bych to ſo wohladał;
Město holzy paſtyrjowej
Stotu ſej prynzeſku wſak.“

Ach mój lubſchi, wěſ mi throble:
Luboſcž dźiwne mozy ma,
Wſchitke hory pſchemjetkuje,
Sadźěwki wſchě ſozpiwa.

Tuž tón mlodźenz ſapyrjeny
S požadliwej luboſcžu
Saſadźi ſej: „Hdyž njej hinak,
Rjemjeſło 'ſchcže nawuknu.“

„Kotre ſo we krótkimc žaſu
Nawuknje najtuczſchcho?
Jeli njemyſlu ſej wopak,
Drje to budźe khoſchcžeſtwo.“

Huj wón do dźěła ſo wali;
Ruzy dźěſchtej khwataju;
Stok wón k ſwojom ſpodźiwanju
Khoſchcža wjaſacž nawuknu.

Prěnje, haj wſchak, ſcheſcherjate,
Schmotawe a njeſepe;
Kóždy dźeń pak naſtawachu
Dale bóle ſpodobne.

A k tym brěſowym też hiſchcže
Selennch wot hoſowza
Sa knježniſke běke ruczki
K pſchidawkej wón ſnaprawja.

Hordy na te wudźěłanki
Wſa je k tomu paſtyrjej.
„Chżeſch mi tola nětko wudacž
Luborjanku k mandźelſtej?“

A tón nan te rjane thoſchcža
W prutach, witkach pſchepyta,
Swjeſeleny njenamaka
Ani ſnadnoh' poroka.

A wón nětko wupowěda
Kralowemu ſynowi
Schtó wón je, a kak je pſchiſchło
So je nětk na paſtyni.

„Byk-li ja we ſwojim cžaſu
Nješchto dźěłacž nawuknył,
Njebych tu na ſchpatnu ſłužbu
K ſkotej pſchiſitajeny był.“

„Nichtó njewě, kajki wožud
Dóńcž ſo móže na móje na wěcy,
Swět ſo jara dźiwnje wjercži:
Kral traſch ſhubi kraleſtwo.“

„Hlej, ſnadź jeho ſamžni ludźo
Wo njoh' dłeje njerozdża;
Abo wjetſchi možnar jeho
Sacžěri do wukraja.“

„Tohodla ja ſwoju dźowku
Wudacž nochzych ženichej,
Kiž ſo ſ khlěbnym dźěłom kubłacž
Nawuknył ſa mlode njej!“ —

Nětko na kralowſkim dworje
Wſchitke bě to wjeſelo,
So je ſona mlodoh' krala
Tola ſ rodu kralowſkoh'.

Na kwaſu tón mlody ſlubi:
„Smėju-li ſnadź ſynow ja,
Dyrbi tóždy wukwcž dźěło
Seźiwneho rjemjeſła!“

my pjerachojo njeßłyschimy a byrnjeż hischcże ras a ßaßo ras kaßała a pschi tym na wścho ßahyła. Druhyd wschak naß tola naßwari, so ßo wścho tschaße. Nětko počinamy hake wulchi naßtajeć a postkhacź, schto mamy poprawom cjinicź. Je jara dobroczíwa a nam nětschtožkuli woda. Haj wschak, ł njej ßo zyle derje ßnjeßemy a na nju tkorzicź njemóżemy.

Ach haj, na nana wschak po prawom też niż. Jenoż ßo jeho luboßcź hinje każ ßwjatkowny ßnĕch. Hižo ta hłupa mźda ł tym paßom. Hušto wschak wotßpina jón jenoż po ßdaczu a chże nam ßrach dostawom ßahnacź. Zyle wßcże wschak kej ženje niežmy, hdyż ła nión pschima. A runje hdyż ßej myßlischo, ßo jenoż tak cjini, a pritż praß masch hižo nĕkotre pśches thribjet abo ßamo na noy. Runjeż naß ł nim też niesara'n, tak tola niemóżeßch rjeą, ło to jenoż łokłoże a derje cjini. Runje tak je, hdyż nĕkajku płišu dostanjeßch. Maćerne a nanowe płišty, to je rosdĕł każ hjeń a nóż, każ zokor a popjeł. Hdyż macź jenu wotcßehnje. je, każ by cße ł runklizowym konjenom płazła. Pola nana pak je cźł, każ by ßnĕhowa kula ł rotmachom do hłowy łlećała, ło cźkowietej śtnicße 'e a widżenje ßaźże. To cźi ßkumi a ßcźcźi a ßynczi w nozje a kej mußlich, ło ßmĕt pada. A hakle potom, hdyż ßmy nĕčto zwrćadneho ßworali, ßmadź delkowanu karu do hata dowjeźli, naß potom na klin połoźi. Dźiwam'e ßo jenoż, ło jeho ruka nieholi. To wschak tomu tak bu-dże, ale wón to njeda pytnycź.

Ale dobry może też bycź, naßch nan, haj tak dobroczíwy. Nĕtko wschak niż tak jara wjazn, ale pśched nĕschto ßtami, hdyż bĕchmy hischcże tak małi, hdyż je naß na ßankach wo'nł a ßobu na kaleko brał. Kak hušto hraje ł nami wjeczor młyn. Swietßcha hrajemy wschitkim tśo pschećiwo njemu a tak pschitdże naibóle na pża. A to jemu prawie nieje, ło naßtajnje pschĕhrawa. Potom cźaha mjeßwocźo a drava ßo we hłowje, każ by to pomhacź mĕło. „Rućze hischcże ras! To chże ßo mi ßmjeć, ło niedobrjak ras dobrećź!" Kak ßmĕßne je, hdyż pocźina ławkacź. Najradźcźo ßanjeße: „Sadu naßchej wjezy kuntwory hraia." Kak ßo jenoż na nieho pośka! Pschi tym ßej myßli, schtó wĕ schto może. Runje taż druhy ludźo!

A takle spodźimne waßnuja naßch nan ma! Pschi jĕdź namaßa na kóżdy kuk thĕba płaz butry, takńe ł nożom do bórćka a macja tón ł butru w kośeju. A hdyż ßej wjeczor śchtórnie ßuwa, ßydnje ßo thwilku na łachkowu ławku a pschemakuje naipriódyy pjaty a porźy. Potom ryta ßumak, dźe k cźaßnjeć a tón nacźehnje a pśćituna tón ße ßwojej zyhlu. A tak dże jedyn wjeczor po druhim a pschezo te ßame pschimnjenia. A hakle hdyż ßej trubtu rjedźi. Botwjerczi hłójczku, wukleva ju a buje do njeje. hdyż je ßatykana. S dołheje trośti wućiba potom taiku brunu ßuchu. Bjes trubki bycź njemóże. Ta ßo jemu naßtajnje w mjeßwoczu cźumpa a macź jemu ßuło praji: „Budźemy cźi ju dyrbjecź ßobu do rowa bacź." A hdyż ł macźeriu ßo ßwadźi, ßtupi jemu taika módra źitka na cźoło. Potom ł rukomaj wokolo mieta a hdyż ßej wjazy pomhacź njemóże, bĕźi won do łonjenza, do hrózńje abo do łóśnje a ßpyta mjerjanje pschi dźele wotbncź.

A mozy ma każ ław. Wośmje mĕch bĕrnow a cźiśnje jón ł łohkoßcźu na wós. Tohorunja donjeße korto ßam k ßuhodej.

A ßmužity naßch nan je. Kak dha bĕ, hdyż ßaúdźeny trdźeń jakoja rjeczas rostorhny, ł hródźe cźekny a po dworje cźełcźkaiche! Nan ßtany thĕtśe wot wobjeda a dźerżeńche ju tak dołho ßa rohi, doniż macź ł powjaßom njeßhnidźe. A hdyż łoni ł pschatra na fóru łkoczi. Kóżdy hej myßlesche, ło budźe pódła płazmcź. Njech bĕ to Pjeczkowa Pĕtr cźinił! By ßo wĕcźe bojał. Ale naßch nan, tón naiwjeśche wĕzy cźini.

Pschede wßchem naßch nan wĕ. schto chze. Hdyż rjekńe, to budźe dźenßa hotowe, dha tak dołho dźeła a bynjeż dawno ßwjatok wotkwoniło. A hdyż je ßej wumyßlił, a hromada ßyna dyrbi hischcże na wós, dha to dyrbi bycź a bynjeż fóra bacź do niejeßh ßahała.

A tak wuschikny je! Hacź to rĕka kukawu twaricź abo łahrodne wrótka wudźĕłacź abo cźakńik na łcźeńe ßwuvorjedźecź abo gumijowe póduße pschiłĕpicź, to wón pjecźa może.

Nĕ, nĕ, na naßchedo nana niedamy nicko pschićicź. Niech je druhdy tak hodźiwny a hrubý, wón je ła prawdu a ßprawnoćź. Schtoż praii, to płacźi, a schtoż łłubi, to też dźerži. Kak bĕ ßo wećera macź na nicho rossvapała. dokelź bĕ Machałkez Janej ßi walcźki ßyna pschewośtaiił. hacźrunjeź ßami wjele wjazu nimamy. Ale wón bĕ jemu to póśtnjeź łlubił a tuż nochanyche ßwoje ßkowo łamacź. Taike nĕchto ßo pola naßcheho nana niestanie. A bĕda tomu, hdyż chze nĕchto jemu nĕschto napowĕßnycź, schtoż wĕrno njeje. To na ßebi njeßwośtaji. Dźe ßa wćzu hacź na dno a njeßwuschći ju, doniż njeje anle wujaßniena. A na ßwoje SSserbßtwo dźerżi, ł ßerbłim towaŕßtwie je ße ßwĕrnym ßobußtawom SSserbßke Nowiny cźita hižo ßa cźaß żiwjenja. A Bożo pomhaj tomu, schtóż na SSserbßtwo ßwari abo ßerbłtu rĕcź wuśmĕßchuje. SSeßedna miemuje taikeho a hinaischeho hłupaka, dokelź njecźa ßerbłi cźitacź njemóże, bynjeż rĕcźak. Na ßerbłe ßwiedźenje khodźi a na dnju młodźiny budźeche jeho w Budyßchińe widźecź.

A tohodła ßmy hordźi na naßchedo nana, a bynjeż naß druhdy wiedrowßzn pschewochłowak. Bodarmo wćzak naß niebije. Chze, to bychmy na ßtowo postkhali a

Hospodarski kučik

Sydate kokoše.

Přikhadża čas, zo so kokoše nasadźuja; hdyž to mělo, njecha so jim často dosć a flankěrnja po dworje; hdyž to njetrjebale, waleja so po hnězdach. Tutym poslednim možeš tajku lěnjosć prawje derje wotwučić. Widźach něhdźe někotre kokoše po zahrodźe kaž cybnjene běhać a so waleć. Přinidu bliže a wuhladam, zo ma kóžda wěščk słomy na khribjeće, kaž mjeńša bleša. Łamach sebi hłowu, što ma tajka nowa móda rěkać, na zbože zeńdźech so z hospozu, kotrejž słušachu. — Chce-li kokoš sydać, kotraž to njesmě, abo jeli so dwě na jene hnězdo čišćitej, přiwjaza so ji wěšć na khribjet. Čuje-li tute słomjane šerjenje, nima měra, ale hlada, zo je wottřase. To so ji njeradźi, a tak khodźi njeměrnje někotre dny — pódla pak zabudźe na hnězdo a sydanje — a to dźěn chcyše so docpić. Po 4—5 dnjach směš wěšć wotwjazać, kokoš přińdźe k rozumej a počina zaso jeja nosyć, štož je tola jeje wjedrowa winowatosć.

Němska měješe w lěće 1860 hišće 28 milijonow wowcow, w lěće 1933 jenož hišće 3,4 miljony. Zastaranje Němskeje z wolnu dyrbi so zwěsćić. My dyrbimy wjacy wowcow plahować.

Rozwučowace drobnosće

Wot někotreje kruwy njeđźěła so nihdy hutra. Na mloku dale ničo widźeć njeje, khiba-li zo při warjenju so khětře sydri, a zo je smjetana mazliwa, kaž židki, stary twaroh. Dań-li tutu smjetanu do bleče abo butrobasa, počina so wšo ješčić. Po dołhej prócy tworja so w butrobasu někajke kulki, kaž hrochowe zornješka abo buny, jich słód je palaty a stuchły. Na čim to wisa, njewěm. Jako spomožny srědk je so tuto naložowało: Wuđźěłaj ze 60 gr. syreho antimona (Spießglanz), 90 gr. tołčeneho koriandra a krucha tři pile. Daj kruwje rano tajku pilu a bórzy na to picu, wobstajeacu z poł litra kisała, horšče sele a litra wody. To pomha najbóle. Jeli nic, přihotuj picu tak: poł litra kisała, 60 gr. łoja, jene syre jejo a horšć sele. Pilu móžeš tež w samsnej picy rozćišćeć a sobu dać.

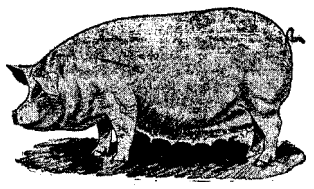

Wjacy tuka dyrbi so napođźić.
Jenož khmane skoćata za plahowanje a kormjenje powjetšeja wunoški skotarstwa.

Symješko čehnje swoju cyrobu hač do toho časa, hdyž je so w zemi zakorjeniło, z prěnjeju dweju łopješkow, kotrež zečeri. Je-li stare, nima najbóle włohi dosć we sebi, zo mohłe nasadźowanje koruškow dočakać. Zeskhađża a po khwili padnje. Tak wački přeco na tym wina njejsu, počina-li so tu a tam wusyw zhubjeć, kotryž bě w spočatku jara husty.
Bohmonczka.

Krawl-li so žiwica z brězyčkow, wiźničkow, słowčinow atd., wurězaj ju, tołč kisałe (šćehelc) a namazaj dobytu jušku na ranu, to čiń někotre dny za sobu a na to namazaj na ranu maz, kotryž sy ze smoły a łoja naškrěł. Bórzy zarosće.

Hospodarski rozhlad

Sobotu, 13. haprleje 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,482	100 pólsk. złotych	46,83
1 jendźelski punt	12,015	100 čěskost. krónow	10,365
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,38

Barlinska bursa 12. haprleje. Bursa žo derje dźerźeše, běšche pak dla njewulkeho wobdźělenja jara cźicha. Też ćuliza wocźakowjo pschihladowasche. Wjetšche wožklabjenje poczerpi Harpener, dokeł žo powdadsche, so žo dividendy njepłacźi. Druhe montanowe hódnoty žo f tym njepotrjechichu a mějachu pschecźelne wiki. Na rentowych wikach žo dalšche nakupje stachu.

Barlinske žitne wulkowiki. Też ke kónzej tydźenja njeje žo na žitnych wikach nicźo pscheměnilo. W khlěbowych žitach je hischcze pschezo dosć posticźenjow, tola mjenje maja kaž dotal jenož ja cźešche družiny sajim. Też ja rožu njeje žo wotbytowe możnosće polěpschile, dokeł wotbyt muki je dale njepokojazy. Wowsž a jećmjeń žo dale žadataj, hačrunjež jej žo khlěbowej žitše ja pjowanje wusmwobodźiło. Jećmjenje sa piwarnje a industriju maja měrne wiki.

Wjezra płaćzesche w Barlinje zentnar

pschenźzy W 8: 10,1 hr., W 9: 10,25 hr., rožki R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — jećmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.

Wiki w Shorjelzu.

Pschenźza (100 kilogr.) 20,10 hr. rožka 16,10 hr., jećmjeń, nałetni 16,50 hr., jećmjeń, nałymšti 16 hr., wowš 15,40—16,10 hr., běrny, zentnar 2,35—2,55 hr., butra 71 pj., jeja 8—10 pj.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	12. 4.	11. 4.		12. 4.	11. 4.
Pšeńca	211,0	211,0	buny	13,0-14,0	13,5-14,0
rožka	171,0	171,0	woka	—	—
jećmjeń nowy.	—	—	módre łuniny	9,50-10,2	9,50-10,2
jećmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	14,0-14,5	14,0-14,5
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22 90	22 90	such. truhanč.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	běrni. kruški	9,00	9,00
ržane „	10,19	10,19	syno, 50 kg	—	—
raps „	—	—	ržana słoma	—	—
hróch, Viktor.	25,0-29,0	25,0-29,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
picluški	21,0-22,7	21,0-22,7	jećna „		

Płaćizna za pšeńcy za wuplodźerja 8: 203.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 163.0 11: 167.0
Płaćizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9:168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 165.0

Wićne płaćizny w Budyšinje.

13. haprleje 1935.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet			najnižša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna		50 kg	—	10,15
Pšeńca —— kruta płaćizna		50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna		50 kg	—	8,15
Rožka —— kruta płaćizna		50 kg	—	—
Jećmjeń, lěčny		50 kg	—	—
Jećmjeń, nazymski, 2rjadkatv		50 kg	—	—
Picowański jećmjeń 59-60 kg		kr. pł.	—	8,15
Wows 48—49 kg kruta płać.			—	7,90
Wows		50 kg	—	—
Raps		50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.		50 kg	2,55	2,75
Běrny (w małowikowanju)		50 kg	3,55	3,75
Syno		50 kg	—	5,75
Słoma z mašinu młóć., pras.		50 kg	—	2,75
Słoma z mašinu młóć., k zaeł.		50 kg	3,00	3,25
Słoma z cypami młóćena		50 kg	—	—
Butra		1 kg	3,00	3,16
Jeja		1 štk.	07	08
Pšeńč. muka	Type 502	50 kg*	—	12,05
Pšeńčna muka	Type 790	50 kg	—	15,55
Ržana muka	Type 997	50 kg*	—	14 45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn		50 kg	—	6,00
Wikowańske pšeńčne wotruby		50 kg	6,70	6,95
Ržane wotruby wokrjes. młyn.		50 kg	—	5,25
Wikowańske ržane wotruby		50 kg	5,95	6,20
Husy		1 štk.	1,30	1,80
Prosata 785 štuk		1 štk.	14,00	22,00

(Swinjace wšitki běchu srěnje.)

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

13. haprleje 1935 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,60
Čelace mjaso	1 kg	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1.80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	2,00	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jěđźne běrny, nowe	1 kg	0,08	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	1,76	1,80
Sušeny potč	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jěđźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	07	09
Jěđźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Twora		Němski wuplod Najnišša płaćizna pj.	Najwyša płaćizna pj.	Warnjeny wuplod pj.
Boby (Buny)	punt	—	—	—
Hroch	»	—	—	—
Kórki za solotej	»	—	—	—
Kórki k nakładź.	»	—	—	—
Kórki (žonop.)	»	—	—	—
Sydrójty kał	štuka	—	48	—
Bety kał	punt	12	15	—
Cefwjeny kał	»	15	20	—
Wirsingowy kał	»	18	20	25
Purpsty kał	»	—	—	—
Zeleny kał	»	10	15	—
Kolrabi młod.)	št.	—	—	—
Kolrabi (stary)	pt	—	15	—
Karoty	walčk	—	—	—
Karoty	punt	10	15	—
Korjeń pětršylki	»	—	20	—
Porras	»	—	20	—
Radiski	walčk	10	15	—
Rjetkej	štuka	03	15	—
Rjetkej	punt	—	15	—
Rjewjeń	»	—	—	35
Cefwjena rěpa	»	10	15	—
Kulrěpa	»	10	12	—

Twora		Němski wuplod Najnišša płaćizna pj.	Najwyša płaćizna pj.	Warnjeny wuplod pj.
Solotej	keček	15	30	—
Šćerbak	»	—	—	—
Koščadk	punt	—	35	43
Selerii	štuka	10	40	—
Selerij	punt	—	30	—
Łoboda	»	15	25	—
Rapunelki	»	—	60	—
Tomaty	»	—	—	35
Cybla	»	10	15	20
Hromak	»	—	—	—
Kwěn	»	—	—	—
Champignony	»	—	—	—
Cerstwe hriby	litr	—	—	—
Sušene hriby	litr	40	60	—
Dobre jabłuka	punt	25	35	50
Jabłuka k warj.	»	15	20	—
Dobre kruškwy	»	—	—	—
Krušwy k warj.	»	—	—	—
Wišnje	»	—	—	—
Słowki	»	—	—	—
Brěski	»	—	—	—
Wino	»	—	—	—

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

12. haprleje 1935 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenia:

Woły: 892.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode miasne, njewukormjene, starše wukormjene	38—41
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	33—37
Mjenje picowane wšěch starobow	27—31

Byki: 787.

Połnomjasne, wurošćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	38
Połnomjasne, młódše	35—37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	30—34
Spatne	25—29

Jałojcy a kruwy: 2084.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	34—36
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	28—33
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	21—27
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	13—20
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 3041.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	53—61
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	43—52
Spatne (3.)	33—42

Wowcy:

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	35—37
Starše wukormjene (6.)	32—34
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	25—31

Swinje: 6236.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	50
Wukormjene	46—47
Miasne	45—47
Spatne	43—45
Rancy a kundrosy	45—46

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póšće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawc a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2567

Za nawěšćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 3 pj., towarstwowe a kościencańske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 89 | Budyšin — Póndźelu 15. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Němske wozjewjenje wo prašenju zrěčenjow w Europje

Wopačne wukładowanja we wšchelakich nowinach žu němske knježeństwo pohnuke, so je žwoje stejišćo w prašenje sprěčenja rańšich statow takle wosnamjenilo:

I. Pšchi Barlinskich rosrěčowanjach je wjednik a němšti kanzler jendźelskej delegaziji wosjewił, so němšemu knježeństwu njeje mózno, k rańšenemu sprěčenju pšchistupić w formje, kotraž běše žo namjetowała. Němške knježeństwo pak chce tajkemu kollektiwnemu bjesstrachowemu sprěčenju pšchiwložowacej, hdyž

1. žo wono na winowatosći njenadpada jeneho wobdźělnika k druhemu a na rosrišańske hrudy sałožuje,

2. hdyž žo w pšchipadźe łapenja měra konfultatiwne postupowanje postaji,

3. je němške knježeństwo swólniwe, dźiwajo na wobsćejnosće pšchi bjesporočnym swěrjenju nadpadnika, žo powšchitkownym naprawam njepodpjerana tajkeho pšchisamknjenk. K tutemu namjetej němške knježeństwo też dźenża hišćeze stej.

II. Wjednik a němšti kanzler je pšchi tutym rosrěčowanju sdźělił, so němšemu knježeństwu njeje mózno namjetam sprěčenja pšchistupić, w kotrychž žo automatiska wojeńska pomoc žada. Wono w tym element šakhowanja měra njewidźi, ale ikerje hišćeze element wohrożenja měra. Němške knježeństwo žo też hišćeze dźenża k tutemu stejišću wusnawa.

III. Němške knježeństwo je hnydom po pšchewsaću mału žwoje pšchecze wuprajiło, so chce ś wokolnymi statami sprěčenja wo njenadpadowanju podpisać. Wono to namjetowałe, runjeż wo dwoju abo wjazyštronskich wojeńskich wuczinjenjach jenotliwych statow dokładnje njewědźeše a žo na njepočašowałe. Dokelž wono šamo žanych myślow postupowanja pšchećiwo druhim nima, so wono ś wopraudźitymi šakitanskimi napravami też wohrożene njeczuje. K tomu žo němške knježeństwo też dźenża hišćeze wusnawa. Tak mało hač je jemu mózno, sprěčenju pšchistupić, kiž tajke wojeńske winowatošće jako ważny wobstatk wopšchija, runje tak mało móža dorěčenja šwonka tuteho sprěčenja němšemu knježeństwu šadźěwać, so by se žwojeje strony sprěčenja wo njenapadowanju na runje wopitanym šakładže podpisało.

To je šmyšl wotmołwy němskeho knježeństwa na prašenje jendźelskeho pósłanca.

Jenc ž dwaj dnjej Genfskich jednanjow?

W radže Swjasła ludow žo twječakuje, so budže wobeite pożedźenje rady Swjasła ludow jene najkrótšich, kiž je žo hdy w Genfje wotmełło. Pożedźenje žo dźenża póndźelu w Genfje šapočnje. Wobhonjenci ludźo maju ša to, so budže ša wobeite pożedźenje jenoż dwaj dnjej trjeba. Italczenjo a Francowzoso žebi pšcheja, so by rada Swjasła ludow wšchitke trěbne resoluzije po móžnosći špěšchnje dowuradźila.

Kaž žo ś Genfa powě, žo na nětčišćim wobšeitym pożedźenju wo italško-abešynskej šwadźe njebudže jednacz, so žo pšchesjenosć mjes mozami wo němšej wojeńskej winowatosći njeby pšchekahyła. Abešynska budże dyrbjecz hacz do porjadneho pożedźenja rady Swjasła ludow dočakacz, je-li žobuštawy Swjasła ludow na nuznosć skónczenja šwady njepokasaju a njeźadaju, so by žo rada pryedy na pożedźenje šwołała.

Skónčace posedźenje w Strezy

S rosrěčowanjemi tśeceho a pożledneho dnja jednanjow konferency tśoch mozow w Strešy žu žo žobotu rano ½10 hodź. šaso šapočałe. Njedźelu pšchipołdnju ½1 hodź. je žo konferenza skónčiła. Po šnjedanju, kotreż běše francowzka delegazija k Mussolinijowej cześći wuhotowała, žo wšchitcy wobdźělniwy konferency na žwój wotjeźd pšchihotowachu.

Skónčace wozjewjenje Strezaskeje konferency

Pod napišmom „šhromadne rošsudźenje Stresaiskeje konferency", je žo na kónzu konferency skónčace wosjewjenje wudało. Wo wosjewjenju žo wuprajiło, so žu šastupjerjo italskeho, francowskeho a jendźelskeho knježeństwa w Strešy wowšchitkowne europske połoženje po rosrěčowanjach pruwowali, kotreż žu žo w pożlednich tydźenjach wotmełe. Też cośžud němšteho knježeństwa 16. měrca běše ś wažnym pšchednjetom. Skónčenje žo šastupjerjo na rosprawy, kotreż staj jendźelskaj ministraj njedawno we wšchelakich błomnych městach Europy našponikoj, šałožowachu. Šastupjerjow mozow žo wo wšchitkich rošpominanych prašeniach połnje dorěčachu.

1. Woni žo na šhromadny šmér šjednocźichu, po kotrymž ma žo franzowški namjet w radže Swjasła ludow šastupowacź.

2. Rosprawy, kotreż žu woni dostali, žu jich w myślli pożlynikle, so ma žo wo dozpěčzu bjesštracha w rańšnej Europje dale jednacź.

3. Šastupjerjo tśoch knježeństwow žu šnowa awstriske połoženje pruhowali. Woni wobkruczichu wojewjenja Jendźelskeje, Franzowskeje a Italskeje je 17. februara a 27. septembra 1934, ś kotrymiž tśi knježeństwa pšchipósnachu, so budže nuznosć šakhowanja njewotwisnosće a njeźrawnosće Awstrikeje też w pšchichodźe ś wodźerku jich šhromadnosće Awstrikeje też w pšchichodźe ś wodźerku jich šhromadnosće Awstrikeje tež w pšchichodźe ś wodźerku jich protokoll je 7. madneje politiki. Schwož franzowsko-italski protokoll je 7. januara 1935 a jendźelsko-francowske wosjewjenje ś 3. februara 1935 nastupa, žu žo woni dojednali na namjet, **so žo po móžnosći bórzy šaso šendu, so buchu k zentralnoeuropšemu dorěčenju dóšchli.**

4. Tśiwajo na powětrowe sprěčenje ša wjeczornu Europu žu šastupjerjo tśoch šiatow šakładu jednanja po Londonskim wosjewjenju rošpominali a wobšamkli, so budźa w tutym prašenju aktiwnje šrudowacź ś wotpohladom, so by k sprěčenju mjes 5 mozami dóšchło, kotreż žo w Londonskim wosjewjenju našpomnjeja; kaž też k wšchitkim dwojoštronskim dorěčenjam, kotreż žu pódła šlowneho sprěčenja mózne.

5. Pšchi prašenju wo brónjenju žu žo šastupjerjo tśoch mozow na to šašośili, so mějeśe žo po Londonskim wosjewjenju ś Němskej šwobodne sprěčene wujednacź, kotreż by na měšto tych dźělow pjateho wotdźěła Versailleskeho sprěčenja stupiło, kotreż žo ś brónjenjom šaběraju. Šastupjerjo žu postupowanje němskeho knježeństwa a Simonowu rosprawu wo jeho rosrěčowanjach ś němšim kanzlerom wo tutej wězy dokładnje a nadrobnje rošpominali. Woni ś wobžarowanjom šwěšćichu, so je jenotlwonje wuporwědźenje němskeho knježeństwa we wokomiku, jako žo wo dojednanje w brónjenju prózowachu, šjawne dowěrjenje do wěšćosće měrneho porjada šašchadło. Šastupjerjo tśoch mozow pak njedźiwajo teho žwoje thutne pšchecze potwjerdźichu, so ma žo měr ś postajenjom šaćzuća bjesštracha šałkowacź a chcedźa žo po žwojim dźelu pšchi tódźym praktiśim napinanju wobdźělicź, ś kotrymž może žo internazionalne dorosumjenje ś wobmjeśowanjom brónjenjow špěchowacź.

6. Šastupjerjo tśoch mozow wopomnichu pšchecze statow, kotrychž wobrónjenje bě žo w měrowych sprěčenjach w St. Germainje, Trianonje a Neuilly postajiło, so buchu rewišiju tuteho šiatwa dozpěle. Woni wobšamknychu, so žo druthim potrjechenym šiatam po diplomatiśim puczu wo tutym pšchecźu powěšcź poda. Woni žo dorěčachu, so druhim šiatam, kotreż to našturpa, pruhowanje tuteho prašeneja porucźa, so běchu ś dorosumjenjom we wobluku powšchitkownych a krajinnych bjesštrachownych rukowanjach žo dojednale.

Francowske nowiny z konferencu w Strezy spokojom

Franzowske nowiny žu žobotu rano pišałe, so žu ś konferenzu w Strešy spokojom. Wone na franzowsko-italsko-jendźelšku šolidarnosć pokašuja, kotraž je žo w Strešy wobkruczika.

Hawaša powěšćenja powě, so je žo w franzowskim hórschenju 6 hodźin dołho rěčało. Tekst, kiž je Franzowska namjetowała, žada, so by žo sprěčenjowy wubjerk tśoch bohušławow šeštajał.

W awstriskim prašenju Hawaška telegrafowarnja še Strešy powě, so je Mussolini nadrobnje wo strašne ša Awstriku pšdechnješchował. Šastupjerjo tśoch mozow žu byli wšchitcy ša to, so by žo wo sprěčenju njetykanja do awstriskich naležnošćow jednało. Tuto sprěčenje měło pjeza pod šchitom Italskeje a Franzowskeje stejeć.

Po Hawaškej powěšćenki je pšcheměnjenje w šadźerženju Němskeje na konferenzy šensaziju šhudźiło. Jendźelske knježeństwo dże žo pjeza w Barlinje wo wotpohladach Němskeje wobhonicź. Franzowski šwonkowny minister pak žo do Moskwy poda a na wunoschi jendźelskeho wobhonjenja njedočaka.

Konferenca wo přidunajskich statach 20. meje w Romje

W žobotnischich rosrěčowanjach na konferenzy w Strešy je žo wobeite wo prašenju pšchidunajskich krajow jednało, tehorunja wo praschenju Awstrikeje, kotreż běchu Italczenjo jara ražnje doprědka šunyli. Franzowska delegazija je powodnju wobkruczika, so žu žo šašadnje dojednali, so chcedźa žo wo awstriskim a pšchidunajskim prašenju na konferenzy w Romje rosrěčowacź. Tuta konferenza je žo ś wopredka na 20. meje pošłała. Na konferenzu maju žo pšcheprošyć: Němška, Franzowska, Italska, Awstrika, Madźarska, Juhošławjanska, Rumunska, Čzechošlowakika a Polika.

Cyrkwinska modlitwa za wjednika

Němšti biškop je sa wobdźělenje na nazionalnymaj žwjedźenjomaj 20. haprleje a 1. meje t. I. poručił:

Na wjednikowe narodniny ma žo lětha šašadnje w kemšenjach prěnjeho jutrownego žwjatego dnja, 21. haprleje, w prědowanju a žyrkwinškej modlitwje špominacź.

Hóšeź žebi měšne nazionalšozialistiske formazije abo dźeł wošadny kemšenje na wjednikowym narodnym dnju pšcheje, ma žo próštwa po tkutnošći dnja mjes Čzichim pjatkom a jutrownizku na hódne waschnje dowjelnicź.

Na dnju 20. haprleje maju žo na žyrkwinšich twarjenjach thorhoje wupowěšnyć.

Hóšeź žebi měšne nazionalšozialistiske formazije kemšenje na dnju 1. meje we wobluku žwojich dnjownych šarjadowanjow pšcheja abo hóšeź žo kemšenja po pšchecźu wošadny šarjaduja, ma žo kemšenje w cźašu wotměź, kiž žo do dnjowneho porjada hodźi. Heiwak pak ma žo wjeršor pryedy w najpšchihódnischim cźašu kemšenje wotměź, na kotreż maju žo hamtiske wyšchnošće, kiž njeješu žyrkwinšte wyšchnošće, a nazionalšozialistiske formazije pšcheprošyć.

Wšo ma žo na kemšenja žwjedźenšaj šwonicź. Hdyž žebi měšne nazionalšozialistiske formazije šwonjenje ša wješchi žwojich šarjadowanjow 1. meje pšcheja, abo hdyž němške knježeństwo w nowinach abo radiu k temu namołwja, ma žo na to dźiwacź.

Sa kemšenja na pšchedwjeczoru a pšches dźeń 1. meje šamoh maju žo khorhoje wupowěšnyć.

Sakski dźěłowy minister dr. Schmidt so ze zastojnstwa puščił

W pšchewjedźenju statneje reformy a ś pšcheměnjenjom šakšeho šarjadnjstwa, kiž ś nim šwižuje, je wjednik a němšti kanzler po namjeze němšteho bohota w Sakšej šakšeho statneho ministra ša dźěło a tymotežeństwo dr. jur. Juria Schmidta še šastojnstwa puščił.

Němski minister Darré je wustajeńcu nalětnych kwětkow wotewrił

We wustajeńni I pśihi Kaiserdammje w Barlinje je nimski minister Darré wobotu pśihpołdnju nimsku wustajeńzu nalětnych kwětkow 1935 wotewrił. We swojej wotewrjazej rěcy minister rjekny, so móže sahrodnistwo města a wjesy sbožownje swjasowaś. Sa sakhowanje stronitwórskich poměrow sa žiwjenje w městach je žywne sahrodkarstwo trěbne. Sahrodnistwo je wožebite dźěło, dokelž žebi ikoro wšitke jeho dźěła cłowjeske dźěkawe mogu žadaju. Sahrodnistwo samóže hižo na małych kruchach semje gmójsku ježiwicu a nimo teho hischeze druhim ludźom dźěło a khlěb dawaś.

Njepřezjenosće w jendźelskim knježerstwje

Nowiny „News Chronicle" maju sa to, so žebi mjes najwyšschimi wožobami jendźelskeho knježerstwa wo jendźelskej swonkownej politiki njejźu zyle pschesjene. Tute nowiny pišaju, so je powschitkownje znate, so žu někotre knježerstwowe zrobustawy pscheswědcene, so by dyrbjała Jendźelska zwoje winowatosće w Europje zyle wobmjesowaś a so wot europiskeje samuzatarźby bojeź skalowaś, so by móhła jako njestronitka pomjerźniza mjes Němskej a druhimi mozami skutkowaś.

Politiski zrobudźkaćeŕ nowin „Morningpost" wosjewja, so žu w Londonje pschebywazy ministrojo wosjewjenje zrobustawa jendźelskeje delegazije w Strešy, so wěcajźy jendźelskeho knježerstwa w Strešy pschebywaju, jako směšne zaczuwaju. W Londonje je so pjeczа znowa wosjewiło, so wosjewjenje jendźelskich zastupjerjow mješe teho pschedstaja, kak daloko móža jendźelscy zastupjerjo w Strešy hicź.

Ruska comoc za kommunistow w Europje a Zjednoćenych statach połnócneje Ameriki

W Moskwje so nětkle towarstwo Mopr (internazionalna dźěłaćeŕska pomoz) pod schadnistwom najstarscheje sowjetruskeje kommunistki Stasoweje skhadźuje. Kommunistiske strony wschelakich krajow žu zwoje delegazije na kongreź pózłałe; mjes nimi je wožebje wjele jendźelskich a franzowskich kommunistow. Pschedsydka w swojej rěcy rjekny, so je shromadna fronta marksizma a kommunizma we wojowanju pscheciwo měschćanjstwu nusna. Jena franzowska delegazija we swojim postrowje naspomni, so budźe nadawk kommunizma w pschichodnej zwětowej wójnje, so wójnu do wobwdaŕskeje wójny pschetwori a zwětowu revoluziju pschewjedźe. Pschedsydstwo wuradźowaśe wo pomozy za kommunistiskich jatych w Europje a Zjednoćenych statach. Towarstwo Mopr je njedawno wot kóždeho ruske ho dźěłaćeŕa a pschistajeńza 10 kopjekow (20 pjenjezkow) k lěpschemu tutych jatych zběrało a je z tym 2 milionaj rublow nahromadźiło.

Krótke politiske powěsće

Wopyt franzowskeho swonkowneho ministra we Warschawje. Franzowski swonkowny minister Laval Warschawu 29. hapreleje na swojim puću duzu z Moskwy wopyta.

Ze Serbow

W Budyšinje. 15. hapreleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Naš rozum njeje z nas, je słónco z Boha.
Čišinski.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer —2 a thermometer wodnjo +13. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer —3 a thermometer we nozy +2. Rozpołoženje wjedra je w Europje w tu khwilu jara njestajne a njewěste. Nižiny leža nad Franzowskej, pola Jendźelskej, nad Połnóznym morjom a w dołhowjeczornej Ruskej. Jenož w Schpanskej je wyschina wupschestrěwa. Nižina nad Franzowskej je naschim kónčinam bliži. Wona z mišym powětrom a trochu dešćom dźenja pónjelu k nam pschiźehnje. Sa jutšnjeho dźeń smědny znowa wuwjedrjenje wočakaćeŕ. — Jutšnje wutoru ključko 5,06 hodź. schadźa a ža 6,56 hodź. khowa. Mězaźk schadźa jutšnje popołdnju 4,40 hodź. a khowa ža rano 3,50 hodź.

— **Wuhladny na wjedro za jutšnjeho wutoru: Po mutnym a macźatym wjedrje ža saža wuwjedruje.**

*

— **Ssmjerćny pad ža wujaźnik.** Kaž je ža hižo w nowinach wosjewiło, žu 10. hapreleje 1935 dźěłaćerja Kurta Bergela blizko „Gesundbrunnen" tu do lěweho spanja tšeleneho morwoho namakali. Dokelž ža na pschiźežnje žamomordarstwa khětro dwělowaśe, ale móžeše ža so móžne měcź, so je ža hospodarski pomocnik Běła nětkaŕ wobdźěl, běchu tutoho sajeli. S policajskim pschepytowanjom a wožebje je žudniškim wotewrjenjom cźěła je ža pośnje dopokasało, so je Bergel žamomordarstwo sfucźił. Bělu žu na to hnydom z jatby puschczili.

— **Podawanje běrnow wot wupłodźerja k pschetrjebarjej w Schleusiku.** Wyschnosć na to kedźbliwe cźini, so ma ža so kóžde pschedacźe běrnow wot wupłodźerja k pschetrjebarjej kónčne wobswědcenje (Schlußschein) wot pschiźiskuchneho wokrjesneho burstwa žadaćź. Wikowarjej (sałožpschedawarjej) změdza so běrny jenož potom pschedacź, hdyž witkowaŕ pschipuschcźnu khartu wobdźeła, kotraž jemu prawo da, njepožrědnje pola wupłodźerja kupowacź. W tymle padźe dyrbi witkowaŕ trěbne kónčne wobswědcenje wo tym napiśacź da, kelko běrnow so pscheda. Wokrjesne burstwo wucźnu wobswědcźazu khartu wobdźeła a so jebi kónčne wobswědcenje wo tym napiśacź da, kelko běrnow so pscheda. Wokrjesne burstwo wucźnu wobswědcźazu khartu kaž teź kónčne wobswědcenje napiźa. Pschestupjenje tychle postupjenjow so pokhłosta.

Serbja, rěcźe ze swojimi dźěćimi serbscy

a přepodajće jim tutón drohotny pokład našich prjedowníkow njeskaženy. Čitajće z nimi naše

Serbske Nowiny,

wosebje **dźěcacy kucźik,** kotryž so z wulkej lubosću kóždy tydźeń za našich najmjeńšich pisa

Japanska w Barlinje.
Wobraz w němskej wustajeńzy nalětnych kwětkow w Barlinje. Wustajeńza je wot 13. hacź do 28. hapreleje wotewrjena. Wobraz japansku fahrodu pokasuje, kotraž je na wustajeńzy wustajena.

Swobodni

Přenjotne powědańcko wot Ilsana.

33] (Pokračowanje.)

Copły lětni čas bě so přiblížił. Ludźo pozabywachu na krwawnu wójnu, dźělachu zaso w měrje na łukach a polach a hromadźachu Boże dary do bróžnjow. Tute běchu bohate, ale wšudźom pobrachowaše dźěłaych mocow. Jedneho ranja přińdźe mały hólčk k młyńskemu na pomoc, trjebaše pak hišće sam wothladanja, tak zo dyrbješe Hanka, Janowa młoda mandźelska, w njedźelniskim ložu ležo so za njeho starać. Jan pak zawyskny z radosću nad swojim prěnjonarodźenym. Wjesele pak njeznaješe hižo skoro žanych mjezow, hdyž baron da jemu prajić, zo chce jeho synkej při swjatej křćenicy kmótřić. Tola tutón wjeselý podawk přinjese też swoje starosće. Hanka wobsta nad tym, zo ma so też baronka Hańža při křćiznach wobdźělić. Ani z dołhim rozmyslowanjom njemóžeštaj so Jan a Hanka dojednać, na kajke wašnje by so to zmóžnić hodźało, zo by so ani baron a baronka ranjenaj nječu łoj. Prašenje pak so ložo rozrisa, hač sebi to myslachu. Baronka Hańža přińdźe, tak khětře hač wo Hancynym zbožu zasłyša, sama do młyna, zo by swoju najlubšu přećelnicu wopytała. Hanka powědaše Hańži, zo je so baron sam za kmótra poskićił a proseše naležnje, zo by też wona na hosćinu k nim přišła. Hańža sebi wěcku khwilku rozmysli, a slubi Hancy, zo přińdźe.

Při kolaciji (na křćiznach) bě baron kmótr jara wjesely. Powědaše wjele ze swojeho přebywanja we Africy. Wšitcy jara kedźbliwje a ze zajimom na njeho posłuchachu, najbóle ze wšitkich pak Hańža. To ho so baron ze swojim wótrym, duchownym wóčkom derje dohlada. Też wón kedźbowaše na kóžde jeje słowo a wobdźiwaše ju jara, kak wušiknje a měrnje w rěči a w zadźerženju wobkhadźuje, ani ničo njepřeradźejo ze swojich napjatych poměrow. Wobžarowaše we swojej wutrobje, zo njeje pokład tajkeje powahi spóznał a jón hižo w rucy dźeržo hłupych přesudkow dla hrubje začisnył.

Dźensa chcyše přileżnosć wužić, zo by spytał, hač je docyła možno jón sebi dobyć. Hdyž Hańža něšto časa po hosćinje postany, zo by so domoj wróćiła, rjekny baron: „Też ja dyrbju hić. Naju puć, knjeni, je samsny. Tuž dowolće, zo was přewodźam."

„Puć do młyna a z młyna wšak je mi derje znaty. Tola so hižo ćmiwa a dwěmaj so lóžo dźe."

Hdyž po młyńkec zahrodźe dźěšataj ke knježemu dworej — kowańnja leżeše za hrodom —, rjekny Eduard prošo: „Prawiznik je mi naju zamoženja dla wšelake prašenja posłał. Njeje mi možno je sam rozrisać. Dowolće tohodla, zo jutře, je-li wam prawje, k wam přińdu, zo bych po rozrěčenju z wami na nje wotmolwił."

„Posłužu wam rad."

„A hdy je wam lubo?"

„Najlubšo dopołdnja, popołdnju mam někotrych khudych a khorych wopytać." Baron dowjedźe Hańžu hač ke kowańni a rjekny: „Tak spiće derje!"

„A wy też, Bóh dał!" Hańža woteńdźe do swojeje kowańnje. Eduard pak wosta dłši čas stejoj a zhladowaše na durje, za kotrymiž bě so wona jemu z wočow pominyła. Skónčnje so wróći do zrudnych myslow ponurjeny domoj.

Nazajtra poda so baron do kowańnje. Służobna dowjedźe jeho do Hańžineje stwy. Nježna wón wobda jeho, kiž wudychowachu tu nastajene kwětki. Nadoba bě samsna, kotruž bě njebohi kowaŕ hižo měł, jenož zo bě ponowjena. Tu a tam bě něšto přidate, ale nic napadnje. Bě samsneho raza kaž zastarske. Wšitko bě tak přitulne, tak domjace, tak wóčko wozbožace. Bě widźeć, zo je zarjadowa wumělska ruka, wot lubosće wjedźena.

Hańža wopyt přećelnje strowjo rjekny: „Witam was, miłosćiwy knježe, do mojeho raja, hdyž sym přežiwiła najrjeńše dny swojeho dźěćatstwa." Wošichny. Dryebješe so napinać, zo njezapłakny. Eduard to widźo znapřećiwi: „Njejsym had, zo bych rajske žiwjenje zničił, ale khudy prošek. Słyšu přeco, kak cyły lud sebi was waži, kak lubuje, dokelž kóždemu potrěbnemu poskićće pomoc, njech je zeńska, njech je duchowna. Jenož jedyn, kotryž je najkhudši, toho wotpokazujeće wot wašich durjow."

„Jeli so to tak sta, kaž wy mysliće, z mojej winu so to njesta! Sym ćuciwy človjek a nic twora, kiž so za pjenjezy předawa. Němski basnik Schiller praji: kóždy ma so pruhować, hač so wutroba k wutrobje namaka, hdyž chce so na wěčne zwjazać. Tola někto rozppowědajmoj waše prawizniske prašenja!"

„Činju, kaž sebi přejeće. To pak mi dowolće přispomnić, zo was čas powući wo zmyslenju mojeje wutroby."

Hańža so wopokaza w pjenjeżnych należnosćach jara nazhonita a rozsudźeše tak jasnje, kaž Eduard to dotal pola žaneje žónskeje nadešoł njebě. Na wotkhadźe wokoši jej baron ruku, při čimž so Hańža přez cyle wobličo hač do włosow začerwjeni. Jara rozbudźeny wróći so baron do hrodu.

Za tydźeń wopyta jeho stary hrabja ze swojej dźowku bjez dźowćički. Wudowa derje spózna, zo njemóže z njej Eduardu na barona skutkować, ale runje nawopakk bě so stało, kaž bě wočakowała. Tuž přijědźe bjez njeje, myslo, zo tak wjacy dóspěje. Bórzy pak spózna, zo jeju wopyt Eduardej přewulku radosć njepřihotuje. Tuž chcyše z druhimi srědkami spytać jeho dobyć. Rjekny: „Maš tu krasnje wšitko zarjadowane. Spóznawam z tcho twoje wumělske zmyslenje."

„To je wšitko skutk knjenje baronki."

Hrabinka sćahny jara dwělowace, wusměšace mjezwoćo prajicy: „Ach, knjeni baronki z kowańnje! Kiž je so wrócíla swojemu domjacemu pjecakej!"

Khutnje wotmolwi Eduard: „Knjeni baronka wuživa swoje wočerstwjenje we swojim lěčnym domje."

(Pokračowanje sćěhuje.)

— **Wječeratyšcha hermanska njedźela** běšche wjele ludu na nohi stajiła. Lětsa žo tež hermanske wjedro njeje swojeje tradicije hańbiło. Ssobotu wječor žo ssadźe, so smjerzmy tež tónkróć sajo „hermanske“ wjedro, ale k wjeselu hermanskich ludźi a tudomnych wobkhodnikow je nam njedźela wurjadnje rjane nałětnje wjedro pschinjessła. Tak bu cyłkhowanja na hermanku jara wulka. We wobkhodach a tež w hermanskich budach je žo pilnje kupowało, so hnedźa wobkhodnizy a wikowarjo ſ błownym hermanskim dnjom polnje spokojom byli. Pschi rjanym wjedrje žo tež mnohy na Tśiniku na wschelake waschnje sabawjachu.

— **Cyłchi pjatk budźe mjes Budyschinom a Kamjenjom autobus po niedźelskim rjedźe jězdźił.**

— **Paduschtiwje.** Ssobotu 13. hapreje wjeczor wot 8 do 9 hodź. žu žo ſ wožoborneho auta, kiž je na Kamjentnej dróhi stejał, tele wězy kradże: Nowa bruna aktowka se wschelakimi papierami, formularami a wojſewjenjemi a kožana nakupna tolscha ſ kolonialnymi tworami, kobasami a pórjanzami. — W nozu k njedźeli žu ſ jeneho wulkadneho kaschćika na Smutſkownej Lawſkej haźy 3 knjiži „Rjekojo narodа“ kradnyli. — Wo wězowne nawěsće, kotrež žo po pschecżu jako dowěrliwe wobhladuja, prošu kriminalna policija na Ortenburgskim drodże, telefon 2802.

— **Lohke motorske kolo kradnyli.** W nozu k pónd̆ześi 15. hapreje žu ſ dwora jeneje leżownosće na Tśelanskej dróhi DKW-lohke motorske kolo bjes wjedźenjskeho wuwědźenja, ſe znamjenjom I — 5958, motorowym cżisłom 69 569, kradnyli. Na kole běšche wulki kožany schkitazy pschikrěwny ſ cżorneje koże, ſe selenej tkaninu podschity, a karbidowa lampa. Schtóž móże wo paduchu abo hdże je kolo wostało, nječhto wědźeli, žo prošu, so by to kriminalnemu wobdźelenju w Budyschinje abo blišej̆cej policiji abo žandarmstwu wojſewili.

S **Cjemjerz.** Ssobotu rano wumrě tu njenadźijcy žobu našich najſtarſchi wjeſnjan, knjes Jan Schubert, w starobje 76 lět a 7 mjezazow. Pjatk wječor cżujeſche žo hišće zyle derje a hišćeże žobotu rano rosrěčowaſche žo je ſwojej wothladarku wo hubjenym wjedrje, kotrež runje łakhadźeſche. Nadobo žo ſmjeſe a hižo běšche njebohi. Boża ruczka běšche jeho ſajała. Schubert wobhrjeſche tu mału cżěsku, kotruž pak je hižo psched lětami ſwojemu mnukej pschewoſtajił. Ssam wuživaſche nětko derje ſaſłużeny wotpočżink.

S **Budeſtez.** Mjeſera njedźelu je knjes farař Bójz na ſerbſkim kemſchenju 3 paczerſke dźěći konfirměrowak. Sobom wón 15 wožobom pożohnowa, kotrež žu psched 50 lětami w naſchim Božim domje ſwój cżichczeńſći ſtuh wobnowiłe. Na němſkim kemſchenju žo 137 dźěći konfirměrowaſche. Tu běšche 8 jubilejſkich konfirmandow. Zmkwinſki chór kemſchenje ſe ſpěwom porjeńſchi. Jubilejſtaj konfirmandoja žo popołdnju w młodźinowni k małej ſwjatoczńoſći jeńdźechu.

S **Hodźija.** (Stawniſke powěcże.) Sso narodźili: Skalarjej Steglichej w Hodźiju, dź; ſkalarjej E. G. Müllerej w Jicżenju, dź; kowarjej E. Schönfelbej w Njeſdaſchezach, dź; murjerjej R. Kl. Debikej w Jicżeńku, dź; pohonċej Th. Staſej w Debiſchkowje, žyn; piwarńſkemu dźěłaċerjej R. Schwedźe w Prěczezach, dź; frišerej H. G. Schuſterej w Hodźiju, žyn; automobilowemu wjednikej M. H. Klimantej w Błohaſchezach, žyn; hoċzenzarjej E. R. Fehrmaqnej w Wěcżijach, dź; ſkalarjej E. P. Nanachej w Nowych Spytezach dź. — Swěrowani: F. W. Rücker, ratař w Jicżeńku, ſ M. E. Schrammiz, hoſpoſu w Jicżeńku.

S **Klukſcha.** Hižo dlěſchi cżaſ leża tu pschede wžu wulke hromady granitowych pleſtrnakow. S tymi budźe so tu bróha pleſtrowaċ. Mſchudże mózemy dźeńſa wobkedźbowaċ, ſo žo aſpkaltowe dróhi ſ kamjenjemi wulkaduja, dokelž je kamjeń tola tuńſchi produkt hacż aſpalt, tiž tola jenož nětokle lěta bjerźi a tomu ma žo ſnowa lecź. Nimo toho pak je kamjeń wo wjele pſchihodniſchi za ratařſtwo, wošebje ſa konje. Hušto mózemy wobkedźbowaċ, hdyż ſatke w naſymje a w nałěcżu padnje lohſt ſmjerſt, każ žo konje po aſphalcże ſuwaja. Mějcże budźa tuż naſchi ratarjo tutón poſtup witaċ a ludźom žo ſ tym ſpożcżi dźeło a ſaſłużbu.

S **Huczinu.** Pucż mjes Huczinu a Lemiſchowom, trjej je dla ſwojeje dźěrateloſce ſtraſchny a kotryż̌ bě tohodla ſa wobtłah cżežſich automobilow ſawrjeny, žo wot ſaſtajeneje pónd̆ześe hacż k Huczińanſkim hatam na dołżoſcż 1000 metrow wobnowja. Wón wobu wubjerżaje pohybanje dóſtanje. Tež pſchimjeſowazy kruch pſchi hatach je jara hubjeny. Hatne ſarjadniſtwo hrabje Schall-Riaucourta jón hiſchcże lětſa ſwuporjedźi. Sso twarjazy kruch dróhi žo žobotu 20. hapreje ſjawnemu wobkhadej pschepoda.

S **Lubija.** Lubijſći měſchczańoſta wojſewja, ſo budźa tudźenſke wiki ſrjedu 17. hapreje.

S **Wulkich Sdjarow. 40lětny jubilej nalutowańſe a wupożcżenje** je žo w pſchitomnoſći wjele žobuſtawow wobſwjeczili. Pſchedžyda dohladowarſkeje rady, knjes Krawczik, pschehlad wo žohnowanja poknym roswicżu družſtwa poda. Hdyż běſchtej žo pschedžyſtwo a dohladowarſka rada wujſwolile a hdyż bě knjes Dierig bilanżu wojſewił, ſarjadnik Kreckwitz poſtrowy tworowoje centrale wupraji a potom w ſwjaſtkowym mjenje 32 jubilarom cżeſne diplomy ſa ſwérne žobudźěło pschepoda. Cżeſnżnje knjes Juhnka ſ burſkeje žłužby wo ſawěſcżenje wjeſe rěcżeſche.

S **Wojerowſkich ſtron.** Krajny radźicżel wojſewja, ſo ſu žo ſwonka termije hacż do lětuſcheje naſymy k plahowanju wubrałe: pola bura Mateja Mittaga w Parowje połdrałčny byk cżornoběłeje nižinſkeje raſy, pola bura Wilhelma Kranika w Sabrodźe jenołčny kundros, bury, połěpſcheneje kłajneje raſy, pola bura Sahrodnika w Wesdowach cżornoběły byk ſtadkowych knihi, 1 lěto a mězazow ſtary.

Budyske stawniske powěsće

Sobotu 13. hapreje 1935.

Narodźił je ſo: 11. 4. Joſefej Dworžakej, ſahrodnikej, žyn.

Wumrěłoj ſtaj: 12. 4. Marja Madlena Wünſchez, w Radworju, 14 lět. — 13. 4. Jan Korla Měrcżin, wuměnkař w Rodezach, 72 lět.

Domandźelſtwa ſtupichu: 13. 4. Oskar Waltař Hobland, błidař we Wulkej Dubrawje, ſ Elſu Gertrudu Schoiſcżij, ſłužobnej w Budyschinje. — 13. 4. Hermann Waltař Wunderlich, ſamkař ſ Gertrudu Ernu Schmidtez, wuběračku, wobaj w Budyschinje. — 13. 4. Waltař Erich Kraŋz, twarſki a mebłowy błidař we Wulkej Dubrawje, ſ Hańju Jadwigu Siberez, ſłužobnej w Budyschinje. — 13. 4. Max Arno Bartho, kontoriſt, ſ Ernestinu Elſu Sterzlez, pſchedawarku, wobaj w Budyschinje. — 14. 4. Bjarnat Richard Wolfgang Schnabel, jatwowy wyſchſchi hamtman w Stollbergu, ſ Hanu Margaretu Beckertez, domjazej dźowku w Budyschinje.

Wusudźenja

§ Wužicże njepłaċżiwych pjenjes pſchi hraczu ſ pjenjeżnymi automatami žo thłoſta. W hoſcżenzu „Pachterhof“ w Salomju běšche wjazy kročż potkoſtany, tam ſaſtojdzeny Robert Stryſkowſki pſchi wužiżu automata „Tura“, ſ kotrymž žo wo pjenjeſy hraje, nimo prawych 10 pjenjeżkarjow tež ſtare njepłaċżiwe żelesne łajstróſche do apparata cżiſłał, ſo by dobycża ſ njeho wuczahnył. To běšche žo wobkedźbowało a pschecżiwo njemu žo wobſkorżba ſapoda. Hamtſki żud w Nowoſałzu-Sprembergu ſaſudźi jeho dla ſpytaneho paduſchſtwa k pjenjeżnemu thłoſtanju 10 hriwnow abo 2 dnjomaj jaſtwa. S automata pak pſchiňdźechu mjes druhimi tež jeſelſne najstróſche. Hoſcżenzarka žo ſapowě, je na prawe wumělnicż a jeho namołnił, so by ſtare najstróſche ſajo do apparata cżiſtnył. To je tež cżinił. Tola tuta murdcż jemu niczo njepomhaſche. Jeho powołanje žo ſaczińny. Mała thłoſtańſka komora mějeſche pjenjeżne thłoſtanje ſa pschenište a ſaſudźi jeh na 4 dny jaſtwa a wſche wudawki žo jemu napołożidźu.

§ Njedźiwajo napominanjow a wjazykročżnych pjenjeżnych thłoſtanjow dla ſamżneho thłoſtajomneho jebanja běſche Pawoł Richard Kurenz ſ Jawory pola Kamjenza ſajo mlokańſku butru na Kamjenſkich wikach dnja 22. 11. 34 poſticżał, kotraż mějeſche pſchewažnoſći wobſaż wody, mjes tym ſo je ajwjſchſchi wobſaż na 16 proc. poſtajeny. ſo jeho ſaſudźenju dnja 27. februara 1935 w Kamjenzu dla pſcheſtupjenja § 11 a 18 ſakonje wo wobkhodże ſ butru k 10 dnjam jaſtwy běſche pſchecżiwo wyſoſkoſći a waſchnju thłoſtanja powołanje ſapołożił. Mudawaſche, ſo je naſpomnjenu butru wot Drjeżdżańſkeho wulkowitowarja brat a je ſebi njedźiwajo hubjenych hoſpodarſkich wobſtejnoſcżow drohu wahu na butru kupił, ſo by w pſchichodże je ſakoſtkimi pſchedpiſmami do konflikta njepſchiſchoł. Jeho powołanje mějeſche wuſpěch. Khłoſtanje na ſwobodże žo jemu ſpuſchcżi a ſaſudźi žo k 100 hr. pjenjeżneho thłoſtanja. Wudawki žo ſtatnej pokładnt napołożidźu.

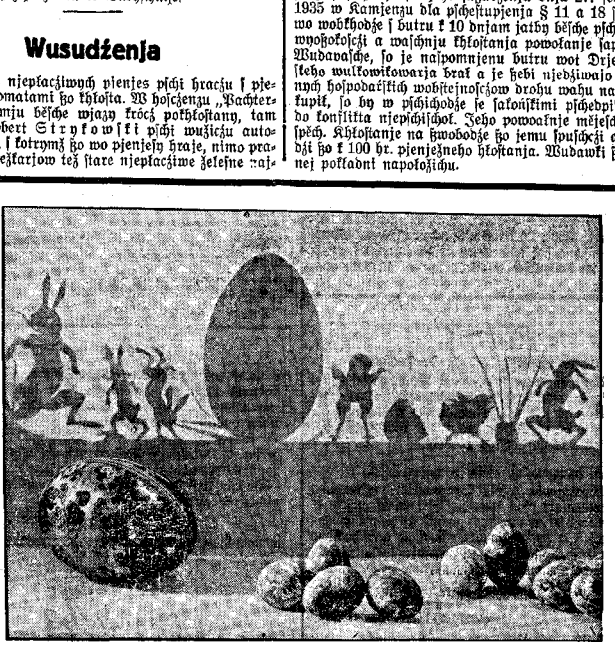

Rjana jutrowna pycha ſa dźěcżazu ſjtwu.

Handrijowy list na swoju njewjestu

W Kukecach, dnja 15. jutrownika.

Luba Madleńka!

Jutry su blizko! Z kóždym dnjom su nam bliže! Wjeselu so hižo dawno na to, kak mje mój brunač ponjese hordže stupajo a rjenje wupyšeny w křižeſkim procesionje. To budźe zaso wjele hary a dźěła. Njech je też prócy a dźěła, wšak je wšitko k Božej česći a Serbam k spomoženju. Serbam! Hdże dha sym tute słowo nadobo hrabnył! Měnźach přeco, zo je dawno, dawno zabyte. Kak jenož je mohło so runje dźensa do mojich rjadkow sunyć. Móžu pak sej skoro myslić, zwotkel tuto słowo přińdże. Při dołhich wječorach kuknych druhdy, nic kóždy dźeń, ale jenož druhdy do Serbskich Nowin, hdyž runje při wječeri na blidže ležachu. A to je najskerje wina toho njezboża zo so mi tuto słowo wukuli. Khiba zo je to zbožo! Hdyž też jenož druhdy kusk do nowin kuknych, steješe tam kóždy raz něšto wo narodnym prócowanju. Čitach tam wo nowym žiwjenju mjez serbskim ludom! Dyrbju wuznać, nětto ma tole słowčko tola na sebi, dokelž moja wćipnosć bě dźeń a wjetša. Nětko hižo dawno kóždy dźeń z najwjetšim zajimom Nowiny čitam, nic jenož raz, ale přeco, hdyž mam čas, a byrnjež też trójcy je dyrbjał přečitać. Kóždu rjadku, kóžde słowčko sebi derje přemyslu a wopraw-dże, serbski lud njeje wusnył, ale dźěła, dźěła z nowej mocu. Wšudże so hibaju nowe mocy, samo w tych kónčinach so dźěła na narodnym polu, wo kotrychž sebi myslach, zo tam dawno spja spar sprawneho. Haňba mje skoro je, to wuznać, dokelž my w Kukecach hišće zdźěła dźensa spimy, jeli nic cyła wjes, sym tola ja dotal spał. Druzy wšak su też najskerje spali, hewak bychu tola wo tym něšto rěkeli, hdyž tola wšo druhe też so wokoło powěda. Trjebam sebi jenož z Tobu jónu wulšcż, hižo wisa cyły rjetomas bladow na wulkim zwonu. Ale njech! Dźak sym tohodla tym lubym Serbskim Nowinam dołžny, zo su mje z hłubokoho sparja wubudźili. Sym nětk spóznał, što sym a što chcu być do wšeho přichoda. Serb sym a chcu to być, njech też na mnje hladaju z mjezwočom kaž wuhnjemjećeŕ. A hlej, runje wčera mózach čitać, zo Domowina, zwjazk wšěch Serbow, wuhotuje srjedu po jutrach w Budyskej Krónje wosebity dźeń serbskeje młodźiny. A njejsmoj też mój młodaj! Ja sej myslu, zo to smój! Tuž dyrbimoj też mój tutón dźeń sobu swjećić. Dźensa dopołdnja jěchach z mojimaj brunačomaj po wsy a wutroba so mi zasmja, hdyž wuhladach na Cibanec brjóžnjacych wrotach smějateho serbskeho junaka, wězo na papjerje. Wón směješe so přez cyłe mjezwočo, kaž so to prawy Serb jenož smjeć móže. Myslach sebi, zo so směje tohodla, zo ma tajki rjany jutrowny kwěćeł k čapcy přityknjeny. Hdyž pak sebi wěc bliže wobhladach, spóznach, zo mje přeprožuje na swjedźeń serbskeje młodźiny do Króny. Budźe tam tak rjenje, zo to ani wuprajić njemóże, ale z jeho přewjeseleho wobliča spóznach, zo budźe tam zawěsće rjenje, jeli nic krasnje. Luba Madleńka, nětko wěm dosć. Byrnjež moje wjeselo było jara wulke nad jutrownym jěchanjom, dha je tola wjesele nad swjedźenjom serbskeje młodźiny hišće wjetše. Hdyž sym hač dotal přeco swěru za kachlemi sydał, z wuwzaćom wječorow, na kotrychž k Tebi na žeńtwu jědźech, k mjerzanju Wonečanskich hólcow, dha hižo njebudu nětko wjacy za kachlemi sydać, ale zastupju do serbskeho towařstwa w susodnej wsy a budu ze swěrnym Serbom.

Tebi pak radźu, so też wobhladować za tym smějatym młodźencom na papjerje. Hdyž to činiš, potom dźi prošu pytać jeho při swětłym dnju, hewak móže so stać, jeli jeho wječor pytaš, nadeńdźeš druheho smějaka, kiž pak tak njeměni, kaž so posměwa. Njemóžu tak a tak hižo w nocy spać, tajki straech mam wo Tebje lubuško, dokelž stajnje so boju, zo budźoš mi njeswěrna. Potajkim zalubuj so jenož do toho papjerjaneho młodźenca a do žaneho druheho. Napiš mi bórzy lisčik, dokelž bych rad jutry z Tobu wo swjedźenju porěčał. Tuž khwataj, zo lisčik znajmjeńša sobotu k nam dóńdźe.

Měj so rjenje, luba Madleńka, a strowi Če

Twój Handrji.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dušman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleť a za nawěšćki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Wobrazy podawa Fodoraka wobrazowa słužba.

Pokiwy pyskej a pjeru

setzen, Ofen setzen kachle stajeć, in die Zeitung setzen do nowin stajić, sich in den Kopf setzen sej do hłowy stajić.

„so" někotre słowjesa zesylnja. Tak mózeš mać dźeržeć a maćerje so dźeržeć, sotru prašeć a sotry so prašeć, hrěch wostajić a hrěcha so wostajić-, dołh zdalować a dołha so zdalować, wowku wołać a wowki so dowołać. Čampać a so čampać. Słabušk z brěmjenjom so čampa. Sudy waleć: što bliže sym so z nimi w u walał. Čerić: žona čeri so. Měšeć: Muž w horncu měša — muž so w horncu měša. Nosyć: Maći, čemu so z tym korbisom nosyš?

Radio

Wutoru 16. haprleje ŕłyšimy.

Königswusterhausen: Nimo šnateho wšchědneho programma: 6 wjeselcy rańšći konzert. 10.50 sa dźěći. 11.40 sa burow. 12 pśichipołdńišći konzert. 14 wschelakošcje. 16 pišane popołdnjo. 19 a nětko je ŕwjatok. 20.15 Sigrid Onegin spěwa.

Lipsk. Nimo šnateho wšchědneho programma: 5.50 sa burow. 6.15 tačele. 6.35 rańšći konzert. 8.20 tačele. 9 sa žony. 11.45 sa burow. 12 tačele. 13.10 pśichipołdńišći konzert. 17 popołdńišći konzert. 17 šabawna a rejwańska hudźba.

Hišcje ważne ś dnjoweho programma: Barlin: 20.10 nalětne ŕynki. Königsberg: 21 orchestrowy konzert. Hamburg: 20.10 ś němšćich operow. Wrótsŕława: 20.10 šabawny konzert. Kóln: 20.10 němšće ludowe spěwy. Stuttgart: 20.15 pišana hodźina. Win: 21.15 europšći konzert. Waršchawa: 20 hollandšća hudźba. Praha. 19.30 ś operetow.

Přilopk

Franzowske wojerske létadło so ŕwróćiło.

Bliško Bordeauxa we wječornej Franzowšći je so pjatk dopołdnja pśichi ŕuglnych wječornych wětrach wojerske létadło ŕwróćiło. Tśi wojacy so na městnje zaraśchu, dweju pak cźejkosćranjenju do thornownje dowjesli. Létadło je so docźišła rosbiło.

Pśichi franzowškej mjeźy so wójny boja.

Dla pśichepołożenja wjele franzowšćich regimentow do wobtwjerdźenjow pśichi franzowškej rańšćej mjeźy je so źiwilne wobydleśtwo wětšich garnisonšćich městow do njeměra dało. So by so tomule njeměrej napšećiwo ślupiło, Parišći „Matin" na to pokazuje, so so někotre jeniczki nakhwiline wotbźeleńje wojakow do wobtwjerdźenjow kładu, kótśi su létśa swoju jenoletnu słužbu w haprleji wotbyli, kótśi pak so hacź na dalšche ś wójska njepušćcja.

16 šchulšćich dźěći so pśichejěło a wumrěło.

W Rockevillu w Marylandšćej (w połnóžnej Ameriźy) wo žałostnym nješćěstu pišchu, kótreź je žebi 14 dźěći jako wopor zadało. Se šchulšćimi dźěćimi wobsadźeny autobus so na żeleźnišćim pšechodźe se śpěšnikom šhrabny a so rosraśy. Pšichi tym bu 14 šchulšćich dźěći morjenych, druhe so bóle abo mjenje ranichu. Do lokomotiwinych kołow běšchtej so cźěle dweju bźěśowu šatlóźiłej.

Japanške město so do procha a popjela pśichewbrocźiło.

W měścje Yamagata njeśnateje pśicźiźiny dla woheń wudyri, kótryž so ś hróźbnej spěchnosćeju rosšěri a njedźiwajo wšcheho prózowanja wohnjoweje wobory sa kóńtśi cźaś 60 thěźow, mjes nimi podkrjeźny hamt, póśišće twarjenje a gymnaźij, śnicźi.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Der Kommunikationsweg **Martha—Kleinsaubernitz** wird wegen Beschüttung in Flur Wartha vom 15. bis mit 20. ds. Mts. **gesperrt.** Der Fahrverkehr wird über Guttau bezw. über den Schulweg Wartha-Kleinsaubernitz gewiesen.

Bautzen, am 12. 4. 1935. **Der Amtshauptmann.**

Öffentliche Mahnung zur Steuerzahlung.

Am 10. April 1935 waren die Vorauszahlungen auf Umsatzsteuer für den Monat März bezw. für das 1. Kalendervierteljahr 1935 fällig. Die bis dahin nicht entrichteten Beträge werden nunmehr durch Postnachnahme oder Zwangsvollstreckung eingezogen. Bei nicht rechtzeitiger Entrichtung der Beträge ist ein Säumniszuschlag von 2 Proz. zu bezahlen; außerdem bringt die nicht rechtzeitige Entrichtung die Gefahr der Eintragung in die Liste der säumigen Steuerzahler mit sich.

Bautzen, am 15. April 1935. **Das Finanzamt.**

*

Das für den Landwirt Friedrich Günther Prinz zu Schwarzburg in Großharthau durch Beschluß der Landstelle Dresd enwom 30. Dezember 1931 eröffnete Sicherungsverfahren wird aufgehoben.

Dresden, am 28. 3. 1035. **Die Landstelle.**

Towaŕstwowski powěstnik.

Hudźbny wotrjad Maćicy Serbskeje změje srjedu po jutrach 24. t. m. dopołdnja ½11 hodź. z dypkom posedźenje w Serbskim Domje w Budyšinje. Přednošk podpisaneho: „Naš serbsko-hudźbny přichod" — (narodny a wumělski spěw). Kóždy zajime je witany. Dotalne sobustawy wotrjada maja přitomne być, abo so wzdadźa swojeho sobustawstwa. Namjety hać do 20. t. m. na moju adresu. Ze serbskim postrowom a zdar wjednikej.

Bjarnat Krawc, předsyda.

Khróśćicy. Kedźbu! Srjedu 24. jutrownika pojěźe z Khróśćic autobus do Budyšina na swjedźeń młodźiny. Tam a sem 1,20 hr.. Z dypkom ½7 hodź. so wotjěźe. Zajimcy so hnydom pola Natuša w Khróśćicach zamołwja „městnosć je jenož za 18 wosobow.

Zarjadnistwo.

Pźadagogiski šulski wotrjad Maćicy Serbskeje skhadźuje so srjedu 17. 4. pop. w 4 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. W. Śěca.

Rakecy. Młodostny wotrjad serbskeho towaŕstwa „Lipy" zeńdźe so příchodnu srjedu wječor ½9 hodź. pola Bjenadźic w Komorowje k pruzy za swjedźeń młodźiny w Budyšinje.

Wšitkim ev. serbskim zwučowanskim jednotam, wšitkim serbskim towaŕstwam, hdyž so młodźina skhadźuje. Bratŕa a sotry, wukńće prawje pilnje w S. N. wozjewjene spěwy a basnje za swjedźeń młodźiny. Kóžde towaŕstwo abo jednota ma hač do Zeleneho štwórtka za to jenu pruhu wotměć. Dźeń a městnosć tuteje pruhi njech so w Towaŕstwowym powěstniku wozjewi. Prěnja zhromadna pruha budźe 1. dźeń jutrow po serbskich kemšach we Klukšu. J. Sewčik.

Směški

Jan: „Jurjo, do wotthada wupijmoj hišcźe šchlenčku palenźa."

Jurij: „Nź. Ja njebudu picź. Hdyž paleńz piju, njemóžu spać."

Jan: „Pola mje je to runje nawopak: Hdyž ja spju, njemóžu paleńz picź."

*

Pšeklepany Bošćij. Bošćij šastupi do knihaŕnje, ło by žebi nowu protyku kupił. Knihikupc: „Kotru žebi pśicźejesće? W tutej je wjacy ŕwjatych dnjow; we tutej pak rjeńšće wjedro." — Bošćij: „Dajcźe mi tu, hdyž je wjacy ŕwjatych dnjow."

*

Nyšchporez: „Bošćijo, kotre piwo masch radšcho, běłe abo brune?" — Bošćij: „Běłe je stronšche. Wupich wóndano najprjedy 5 šchlenčkow běłeho, to bě mi ryle derje. Na to wušrěbnych 5 šchlenčkow bruneho, a hnydom so mi pocźa hłowa wjerćeć."

*

Pětr: „Cźehodła njepijeśch, Motšo?"

Motš: „Paleńz je šchłódny, wino teź a piwo."

Pětr: „To ło mylišch, bratśe. Mój wuj je pił hacź do połledńjeho dnja ŕwojeho žiwjenja, a bě 92 lět. A mój bratr je wumrěł, hdyž bě ledy šchtyri njedźele tu, a njebě paleńza ani wopytał."

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 15. haprleje 1935.

Barlinska bursa dnja 13. 4. 1935. Pod šaćišćkom złyšeho rjada dobrych powěśćow ś pšchemysła wotewri bursa w krutym położenju. Snowa płaćenje dividendy pola Autounion, dobre wotsamknjenje Wanderer Werke a powyšchenje dividendy pola Geśiŕurel běchu ś njewoćakanym pšchehwapjenjom sa bursu. Też ŕwonkowne politiśke położenje ło ś wjetšchej dowěru wobkedźbuje, tak so ło ŕwjetšcha kursy hacź do 1% połepšichu. Śwjetšcha drje ło tu jedna wo nakupje ze strony kulišy, mjes tym so ło publikum hišcźe wróćo dźerži. Na rentowych wiłach postupi stara wojeńka pożćonka wo 60 pjenjezkow.

Pilnym dźěćom
jako myto
rjanu knižku

J. Radyserb:	Wowcyne zabawki	0.30 hr.
„	Dźědowe zabawki	0.50 „
„	Worješki	0.60 „
„	Zabawy — Powědańčka	0.30 „
„	Trójniki. Zběrka powědańčkow	0.30 „
„	Nowe Trójniki. Zběrka powědańčkow	0.50 „
„	Bitwa pola Budyšina. Powědańčko	0.40 „
„	Nadpad pola Bukec	0.30 „
„	Jan Manja abo Hdźe statok mój	0.30 „
P. Šołta:	Wotrow. Łužiska Troja	0.30 „
„	Bosniski kraj a raj	0.30 „
M. N. R.:	Jeztsowy narod	0.10 „
M. Nawka:	Baje, bajki a basnički	0.30 „
„	Konstantin Wulki a Napoleon Mały	0.10 „
M. Bjedrich:	Bethlenemske dźěćatko	0.25 „
„	Plista a ducy z kowafnje	0.25 „
„	Stara Jabłučina	0.25 „
„	Legendy a druhe powědańčka	0.25 „
Dr. J. Laras:	Sibakec nan	0.30 „
J. Jakubaš:	Serbski kraj, krasny raj	0.15 „
W. Beneš Trelický:	Kasp. Zden. Kaplef ze Sulec	0.30 „
Karafiat:	Brunčki	0.50 „
J. Winger:	Hronow	0.30 „
Jurij Libš:	Styri powědańčka za serbski lud	0.30 „
„	Powědańčka za serbski lud	0.30 „
K. B. Šěca:	Cłowjek w přirodze I. a II.	1.— „
„	Na dalokich nućach	0.50 „
M. Haška:	Marija abo wjelk w kralowskej holi	0.25 „
J. Nowak:	Ćeski nan a serbski syn	0.25 „

Dale su wše dotalne dźěćace přihobi k Serbskim Nowinam hišće na składze, kóžde čisło po 5 pj. a wjele rjanych dźěćacych dźiwadłowych hrow.

To je zapis wjele krasnych powědańčkow, kotreź su přitom jara tunje. Serbscy starši a wučerjo, hlejće, zo bychu do rukow wšěch pilnych serbskich dźěći přišle.

Dostanjeće je

w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Wina k wšěm swójbnym swjedźenjam

z Küttnerec winarnje w Budyšinje

płaćizny hódno a słódne 1/1 bleša wot 0,80 hr.

78. generalna zhromadźizna Khróśćanskeje nalutowaŕnje

póndźelu 15. haprleje 1935 wječor w 7 hodź. w „Herbskej grychće" w Khróśćicach

Dnjowy porjad: 1. Předpołożenje bilancy k 31. decembrej 1934. 2. Wuswobodźenje předsydstwa. 3. Wólby do předsydstwa a dohladowaŕstwa. 4. Namjety a wšelčizny.

Sobustawy so přeprošuja. Předsydstwo

Na 100 centnarjow **rěpy,** centnaŕ po **70** pj., předawa **Nowottny we Wučkecach čo. 5**

Dejeŕ z dobrymi wutwěděnjemi so pyta k 1. meji 1935 **w Zejicach čisło 6**

Wysokosućelna **kruwa** je na předań **w Sowrjecach čo. 17.**

Běhak je na předań **w Milkecach čo. 10**

Dobry srčnk pyta so **w Casecach čo. 3**

Hólca ke konjom a **sylneho dźěłaćerja** přistaji hnydom **bur Donat w Nuknicy**

Lěto stara **jałojca** je na předań **w Mješicach čo. 20.**

Bydleńnje, lěhaŕnje, kuchinje, pólstrow, twory atd. jenotliwemeble kupuje ćehu tunjo pola **P. RUBELA** Mužak. dróha 4 Rěči serbscy! Mam swoju pólstrowaŕnju. Mandźeleska požčonki přijimam

Serbska knihićišćeŕnja a knihaŕnja

mój. dr. J. Cyž

zhotowi wšě serbske a němske

čišćeŕske wěcy

kaž listowe łopjena wšěch wulkosćow, kwitowanki, skazańske wopisma, wokolniki, prospekty, zdźělenske formulary, poskićenske a napominace formulary, tabele, listowe wobalki, póstowe karty, plakaty atd. w najl. wuwjedźenju a jara płaćizny hódna.

Sobotu rano ½9 hodźin wusny čiše a njenadźioy na wosłabnjenje wutroby naš luby nan, dźěd a pradźěd,

wumjeńkaŕ Jan Schubert,

w žohnowanej starobje 76 lět a 7 měsacow.

W mjenje wšěch zrudźenych zawostajenych

Hans Schubert.

W Čemjećcach, 15. haprleje 1935.

Pohrjeb wutoru pśip. w 1 hodź. wot žarowańskeho domu.

Přiloha k číslu 89

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 15. haprleje 1935

Němska wupłodźerska bitwa

Ratarski rada dr. Claus ſ Rochlicy, w tukhwilu w Drježdźanach.

...ebity poručeńz ſa wupłodźerſku bitwu we wobwodźe ...ego krajneho burſtwa.

Němſki propagandowy minister dr. Goebbels je tole wojſewił:

„Wupłodźerſka bitwa němſkeho ratarſtwa je nazionalſozialiſtiſka wojowańſka naprawa k ſaſadnemu rosćěrjanju hoſpodarſkich praſchenjow, pſcheď totrymtž nasch lud ſteji. Jeje dobyczerſke ſtónczenje woſnamjenja, ſo ſo ſeźiwjenſki ſakład ſwěſcźi a ſo ſo nasche ſaſtaranje ſe ſurowiſnami ważnje powjetſchi. Zyły lud we wſchitkich ſwojich ſtawach dyrbi ſ noſcherjom tuteho wojowanja być. Nimo burow a ratarjow dyrbi ſo teź měſchczanſke wobydleſtwo k ſnuiskownemu ſrojumjenju wojnama wupłodźerſkeje bitwy wocźahnyć."

S teho je widźeć, ſo wupłodźerſka bitwa njeje ženoż naležnoſcź ratarſkeho wobydleſtwa a jo teź njemóže być, ale ſo dyrbi němſka wupłodźerſka bitwa najważniſcha naležnoſcź zyłeho luda w pſchichodnych létach być.

Němſka wupłodźerſka bitwa ma nadawk, ſo by powſchitkowne powjetſchenje ratarſkeho wupłodźenja ſa ſeźiwjenje a ſaſtaranje ſe ſurowiſnami wuſtutkowała. Wona dyrbi ſo pſchi pohubźowanju najprjedy ſ nazionalſozialiſtiſkeho ſtejiſcha wobhladowacź. Nazionalnopolitiſky dyrbi ſo wupłodźerſka bitwa pſchewjeſcź:

1. So by ſo njewotwiſnoſcź ſeźiwjenja němſkeho luda ſawěſcźiła.
2. So by ſo ſa industrialne ſaſtaranje ſe ſurowiſnami a ſ tym ſa dźěło a chléb ſa miliony němſkich dźěłacźerjow rukowało.
3. So bychu ſo ſ tym ſaſo wuwożne możnoſcźe němſkeje industrije ſpěchowake a
4. ſo bychu ſo nowe możnoſcźe dźěła a ſiwjenja we němſkej ſiwjenjowej měſtnoſcźi wutworiłe.

Dźeń ſo njewotwiſnoſcź ſeźiwjenja němſkeho luda ſwěſcźi, je to ſ wuměnjenjom ſa politiku ſwobodu. Nazionalſozialiſtiſki ſtat, diſziplinowany, ſtruſcźeny a ſformowany w ſnutſkownej a ſwonkownej politiku, żada jako wuměnjenje k doſpołnemu dóſtacu politiſkeje ſwobody, ſo ſo ludowe ſeźiwjenje ſ domowneje pódy ſawěſcźi. Se nafunſniſchim nadawkom nazionalſozialiſtiſkeje politiki je, ſo ſo ſa ſakład chlébowego ſaſtaranja luda ſ domowneje pódy rukuje. Sa naſ je rozſtrańanje praſchenja roſſudźaje, ſchtó ma w Němſkej chlébowu płacźiznu diktowacź, hacź wukraj abo my.

W naſtupanju hoſpodarſkeje politiki njeſmě ſo tu ſaſtajenje wuměnjowanja tworow mjes Němſkej a wukrajom, ale dźe tu jenož we to, ſo ſo tuto wuměnjowanje do ſtrowych kolijow dowjedźe. Dowos ſiwnoſcźe ma w pſchichodźe něſchto pſchidacźneho być, je-li trjeba, dyrbi ſo jich němſki lud wdacź móc. S tym ſa wukraj nuczaja pſchicźina naſtanje, ſo pſchi dowoſu ſiwnoſcźe do Němſkeje ſa to wudźěłki němſkeje industrije kupuje.

Finanznopolitiſky ſo teź němſke dewiſowe połoženje po możnoſcźi wyſoki ſtłodźeńk ſamoſaſtaranja ſe ſiwnoſcźu a ratarſkimi ſurowiſnami żada. Němſka industrija běſche we wulkej měrje wot dowoſowanja wukrajnych ſurowiſnow wotwiſna. Runje ſ tutoho ſtejiſcha je powjetſchenje němſkeho ſamoſaſtaranja ſe ſiwnoſcźu a ratarſkimi ſurowiſnami najnuſniſche ſa němſku industriju a jeje dźěłacźerjow.

Němſka wupłodźerſka bitwa ſ wiczńym porjadom, krutymi płacźiſnami, hoſpodarjenjom na ſkładu a rjadowanjom dowoſa, němſke burſtwo wuſtrowi. Pſchi tutych naprawach ratarſkeje produkcije burej ſanych poraźkow w płacźiſnach njepſchiniejeſe; wona jemu cźim hóle po ſeho wjetſchich wupłodźenjach ſo ſkłoważe wjetſche dokhody pſchiniejeſe. Nazionalſozialiſtiſke ſtatne wjedźerſtwo němſkemu burej możnoſcź poſtiſca, ſo może powjetſchenje dokhodow ſ powjetſchenjom wukonow doſpźeć. Se ſtejiſchcźa ludoweho hoſpodarſtwa to woſnamjenja, ſo ſo tkmane ratarſtwo kupneje mozy wutwori. Taſke ratarſtwo tukranje wiki wojimi, ſ wojimjenjom tukranych wikow ſo induſtrija woſimi a ſ tym ſo dźěło wobſtara. Němſka wupłodźerſka bitwa je potajkim najważniſche žórło wobſtaranja dźěła.

Wupłodźerſka bitwa, kotraž je ſo 15. dezembra 1934 ſapoczała, njemóżeſche wěſo jenoż naležnoſcź tſoch abo ſchtyrjoch měſazow być, ale wona je a woſtanje wojowańſka naprawa na agrarnotechniſkim a agrarnopolitiſkim polu ſa pſchichodne léta.

Taſke burſtwo je w ſwojej ſylnje pſchewažazej wjeſchinje tute ſaſadne praſchenja ſroſumiło a je ſo we ...ogobitej měrje k hobadźelu poſtiſcźiło, taž je ſo we poſlednich měſazach dopokaſało.

Taſke burſtwo teź wě, ſo możeſche tuto powuczowanje, kiž je ſo w ſanźdženych měſazach pſchewidło, jenoż powuczowanje być, a ſo hiſchcźe dawno ſaſadne rozſtrańanje wulkich nazionalnopolitiſkich naležnoſcźow njewoſnamjenja. Tuto póſnacźe je praſkſy a wědomoſcźi nadawki ſtajiło, kiž dyrbja ſo rozſtrańać. Směr a ſamér tiaj jaſnje a njeſmylnje pſchedpiſanaj. Dźeń je ſo powuczowanje w tutej wulkej bitwje wo ſeźiwjenje cźiſtelnje ſtóncziło, dha pak to njewoſnamjenja, ſo je ſo dźěło ſtóncziło. Po tutych ſmérdawažnych powuczenjach cźim hóle rěka, ſo by je w pſchichodnych létach ſtutk ...ěchował. Teź w pſchichodźe budźe wuſpěch wot teho wotwiſnowacź, ſo ſo wſchitke mozy w burſtwje ſaſtaja. Wón budźe teź wotwiſnowacź wot naložowanja nowoczańſnych ſrědkow propagandy, woſebje nowin, a budźe nic napoſledk wotwiſnowacź wot harmoniſkeho ſhromadneho dźěła mjes politiſkej organizaciju a němſkim ſeźiwjazym ſtawom.

Němſkeje bitwa wo ſeźiwjenje woſtanje pſchejo naležnoſcź zyłeho luda. Wſchitke mozy dyrbja pſchinoſchowacź, ſo ſo tutej měrnej bitwje wulki a trajny wuſpěch ſwěſcźi ſe ſamérom a póſnacźom, ſo k doſpołnej politiſkej ſwobodźe ſwoboda ſeźiwjenja němſkeho luda ſtuſcźa.

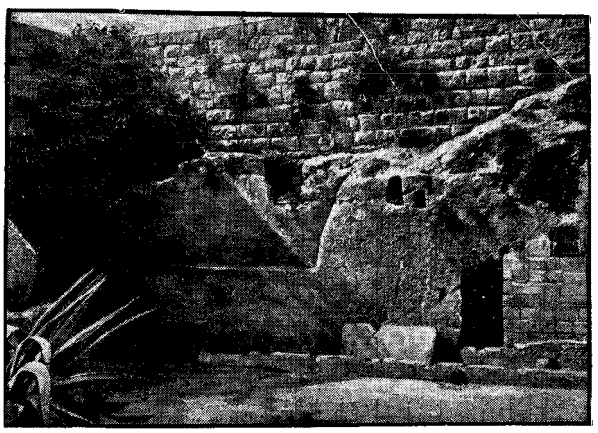

Wumóžnikowy row.

Tutón row ſo blisko Golgathy namaka a je najſſerje row, w kotrymž je Jeſuſ leżał.

Stawizniski přehlad Łužicow

Podawa wyšši wučeŕ Kral.

5] (Pokračowanje.)

Wězo z wotpohladom so tehdy germanizowało njeje, tola bě cyłe krajne zarjadowanje němske a położenje Serbow w cyłku tak khudobne, zo serbska rěč, we zjawnym žiwjenju nimale zanjechana, wšudźe w namjeznych stronach pódy wotbywaše. W krajinach wokoło Lipska, Starohroda a Cwikowa bu trjebanje serbskeje rěče před sudnistwom z přihroženjom khłostanja ze smjeŕu zakazane, 1424 runje tak w mišnjanskim namjeznym brabinstwje. We Łužicy so tajke něšto stało njeje. Krajni knježa Łužicy mějachu zwjetša druhe starosće: kak sebi kraj dobudža a zdźerži, a zwoprědka ju žadyn dołho njeměješe. Ale też staraš so wo serbsku rěč nimo biskopow Bruna II. a Jana Załužskeho a kěžora Karla IV. žadyn njeje. Hakle 1538 so dopomnichu w Hornjej Łužicy krajne stawy na nuzu serbskeho luda a přizwolichu młodym Serbam, kotříž chcychu bohosłowstwo studować, swobodu. 1570 chcychu samo w Lubiju łačansku šulu za Serbow zarjadować. Wo tajkim něčim w Delnjej Łužicy ničo njeslyšimy. Města běchu wot spočatka němske a skutkowachu kaž też knježe sydlišća w němskim zmysłu. Byrnjež mnozy zastojnicy, bě-li nowi, ze Serbami serbski jednali, to ani k pozběhnjenju ani k zdźerženju serbskeje rěče njeničinošowaše. Mikławš Jakubica drje přełožił delnjołužiskim Serbam Nowy Zakoń w lěče 1548 w Zarowskej podrěči, tola jeho dźěło njebu čišćane. 1544 dostachu Delnjołužičenjo prěnje čišćane knihi: Katechismus a kěrluše wot Tšupčanskeho fararja Albina Mollera. Hakle 1671 dostachu Abc-knižki, kotrež bě jim njemjenowany a nam njeznaty wótčinc napisał. Jeho napomninanje ma hišće dźensa płaćiwosć, a tuž chcemy naš nastawk z nim skónčić: Pśibližajšo se ke mńe, wy ńeluchune, a pojźćo ke mńe do šule, a co wam brachuje, to mózoso wy tudi nahuknuś. Kupćo sebe mudrosći, dokulž wy jej bjez peńezow mieś możoso, a powdajćo wašu šiju spod jej jabr a dajśo se rozhucyś. Wona se ńeto wo bliži namaka. Ta bojazn togo Kńeza jo to schopeńe teje mudrosći." Knižka sama wšak jeno čitanje złožkow a słowow wuči, alo pesledaje rjadki, tu wočišćane, kajkež tam steja, pokazuja na to, zo su delnjołužiscy Serbja mjez tym tola něšto nabožnych knihow dostali, zo bychu też zwonka kemšow něšto duchownemu wokrěwjenja měli we swojim wobcźežnym žiwjenju, něšto, štož mózachu w samej a też w bohatšej měrje měć hač jich knježa, neśto, štož khudeho, zacpiteho robośana stajeśo na samy skhodźeńk abo hišće stopeńk wyšše hač hnadneho druhdy tak njehnadneho knjeza a jeho zwjetša hóršeho zastojnika. Magister Šiman Gózd (Simon Gast) w Lubinje přełoži 1545 někotre kěrluše do serbskeje rěče. Te pak su sebi wšeše fararjo a kantorojo jenož wotpisali. Kantor je w Božej służbje po rjadkach předčitałe a potom wosada rjadku spěwaše. Picnjanski kantor 1592 něšto pjenjez dosta za knihi, kotrež bě za cyrkej wotpisał abo zestajał. Do ludowych rukow drje žane tajke pisane knihi přišłe njejsu. Postilla, kotruž měješe farar Handrij Tharaeus w Bjedrichojcach pola Storkowa po přikazni duchowneho dohladowarja spisać w spočatku 17. łětstotka (do 30lětneje wójny) drje so też čišćała njeje. Wulka potajkim knihownja delnjołužiskeho Serba była njeje: Mollerowe spěwarske a katechismus a snadź tu a tam někajka pisana knižka.

Kak so stawizny Delnjeje Łužicy a delnjołužiskich Serbow pod sakskim nadknjejstwom wuwija, zhonimy, hdyž smy do toho hišće hornjołužiske stawizny hač do časa 30lětneje wójny čitali, w druhim nastawku. Móc a wola krajneho knjeza, njech bě to čěski kral abo mišnjanski namjezny hrabja, sakski wójwoda abo braniborski abo sakski wolerski wjerch, malo na dobro šerokich worštow luda dźiwaše. To bě naležnosć knjejstwow a knježkow. Samo na krajnych sejmach, na kotrychž wšak ludźe z wuwzaćom měšćanow njeposrědnych městow zastupjeny njebě, so ludowe naležnosće jenož tehdy rozpominachu, hdyž počinachu knjejstwam někak njelube być. Wězo druhdy też něšto za lud přijomne wuskoči, hdyž ležeše w zajimje knjejstwow.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Neple (běrny)

Schtó njeby znał tutu rostlinu. Sso wě pod tutym mjenom ju kóždy Sserb njeznaje. Dokelž rěkaju jim też běrny, kulki, ſemjaki atd. Tak je to wšo też w druhich krajach. Też Němcy ma wjazore mjena ſa nje. Ruſſojo mjenuja tutu rostlinu karoſchki, Polak mjenuje je kartofle, Cźeſcha brembory, Franzowſa pomnes de terre. Potajtim znadź kóždy kraj ma někajke ſinaſche mjeno ſa tuſe ſa ſeźiwjenje tak jara ważnu rostlinu. Tuž woſtańmy dźenſa pſchi neplach. Pſchedſtajmy ſebi raz, ſchto by ſ nami było, hdyž na pſchikład jutſje njeby było mjazu ſanych neplow. Sawěſcźe by to była kataſtrofa. Haj bjes nich woprawdźe njebychmy mógli ſiwi być. Tuž je zyle w porjadku, ſo ſo troſchku bliſe ſ nimi ſaběramy.

Pſchiſchkof je ſaſo cźaſ ſadźenja neplow. Schto ma ſo pſchi tym wſcho wobſtrědźowacź? Najprjedy rola. Njeparaj ſo je ſemju, dołhoj je ſymna a mokra. To budź kóždemu ratarjej pſchi ſadźenju neplow krute hejſo. Seadźeſch-li neple do ſymneje ſemje, leża cźim dźeje, prjedy hacź ſkhadźeja. Pſchewulku mokrotu neple njeſnjeſu, ſkerje drje tr...chu ſuchoty. Hacź tolu naſnymu ſworaich abo naléto, to drje roſbźeła njewidźiſch. Prjedy hacź rynuźi jěſpźiſch, ma tola być měrna, drobna ſwótčena. W nowſchim cźaſu ſadźeja ſo neple ſa maſchinu, kiž do ſemje ſjěrſy kała. Lěpſchina wobſtejі w tym, jo pſchiſchuju wſche jenak hłuboko, a też ſdalenoſcź wot ſebje je pſchi tym jenaſka. Pſchi tym wſchak ſo też troſchku ſymnjenja ſalutuje. Sa to ma tuto bjespororzne być. Hnojiſcź maſch pſchede wſchém hródźny hnój. Pak ſón ſaworaich, pak hnojiſch do rynczkow. Hnój ma być dere pſcheparjeny, hewak njeje wjele winojty. Njeſaworaſ jón też pſchehłuboko, hewak jón neplaze koruſchti njedoźahnu. S pſchikupneho hnoja daj woſebje kali, dokelž neple kłuſkeja do kaliźrańkow. Jeli cźi mócheń dowola, móżeſch wſchak też troſchku dušnyka, domaſchoweje rudy a też wapna pſchidacź. Pſchikupny hnój njemjetaj hakle do rynczkow, ale pſchedy toho na rolu. Pſchiſtódźemy nětko ſymnjenju. Kajke ma być neplaze ſymjo? Woſebje niż pſchetare, to rěka dźeje hacź ſi léta njedyrbjał ſwoje ſymjo ſadźeć. Wunoſchi potom ſ kóždym létom ſpadźuje. Derje też wuběraj. Sſymjenitny nepł dyrbi mécź wjele wócźkow, dokelž jenoż tak dołſtanjeſch potom ſylny pjenk. Pſchemaſe neple ſadźecź njeje radźomne, dokelž ſu ...ſwjeſcha make njewuwite njekrafe ſchipleńki, kotrež maja malo wócźkow a tworja potom ſtaby keŕ a maja ſnadny wunoſchk. Nawopak teź je wulkeho ſymnjenja ſchkoda. Tajkeho trjebaſch na kórz tójſchto zentnarjow wjaza a to je pjenjeżna ſchkoda a też wunoſchk njeje tołodła lepſchi ſaruczeny. Tuž woſtań pſchi ſrěnich. Ssy-

mjo roskrawacź njeje radźomne. Njemóžesch-li pak žebi hinak pomhacź, potom cźiń to jara wobhladniwje. Hladaj so pschi tym wócźka njeroskrawjesch a sadnju pokoju kotraž je nimale bjes wócźkow, hjerjesch k pizowanju. Teź nětotre dny prjedy žadźenja je rosttrawaj, so wone sažo wusthnu. Ssadźesch-li je hnydom mokre rosrěsane, potom rad hnija, hdyž bo semje pschiwi. Stajnje a pschezo sažo praschenje nastanje, kotre druźiny mamy žadźecź. W tymle dnyku radźicź je jara cźežko. Mamy mjenujzo na wschě 500 druźinow neplow pola nas. Hižo saběra žo knjeześtwo i myślicźku, so žo wschě tute druźiny hacź na 50 dele stłoczа. Pschede wschěm masch žadźecź a plahowacź rakatrute druźiny. Dokelź jenož tute žnadź žo w pschichodze hischcze dowola. Dyrbiich wschak žebi prjedy toho pschekfalcź, cźomu chjesch neple wuzicź. Chjesch-li je plahowacź žam sa žo ado na pschedań, dyrbja-li bycź k jědźi ado k pizowanju, chjesch-li je sahe sběracź ado posdźe, chjesch-li je i ruku kopacź ado i maschinu sběracź. Neple k pizowanju, tu hladasch wobžebje na druźiny, kiž lubja bohaty wunoschk, teź na pěstkowych pódach. K jědźi tute druźiny wěso wjele winopte njejžu. Haj k jědźi a na pschedań wschak měte žo bóle žoltomjažne druźiny dźerźecź, kaž Edelkraut, Ackersegen a w nowischim cźasu teź Goldwährung. S tym pak njech njeje prajene, so druhe druźiny njejžu ničo winopte, dokelź pisaŕ tutych rjadkow piša jenoš se žamžneho nashonjenja. Na pschedań wěso teź zyle sažne druźiny dobry pjenjes wotcźišnu a wyšche toho mózesch na žamžnu pódu hischcze pizu žyzź. Sběrasch-li neple i maschinu, hladaj tajke druźiny, kiž nimaju pschewulke selo, dokelź te wokoło maschiny jara hacźi. Najlěpje žo sady maschiny sběraju, trochu wulke neple. Tuž tajke druźiny žadźejcźe. Schěrokosćź ryncźkow njech je 60 zentimirow. W lohkich pódach žnadź nješchto mało schěrsche, w hlinjanych pak najwjazy 2 zentim. mjenje, niż pak wjazy, hewak masch pschi wobkopowanju i konjemi hubjene dźěło. Juzy.

Přilopk

Palny spiritus je jedojty.

W Tšelanach (we wjeczornej Satkej) hydlazeho 43-lětneho wobydlerja bjes wědomja pjaneho na dróży namakachu. Wón bě žo palneho spirituża wopił. Hacź runje žo jemu lěkarśka pomoz dosta, je muž na jajedojczenje i alkoholom wumrěł.

S 12 lětami skoro pohrjebana — 88lětna wumrěła.

W starobje 88 lět semrě w Osterburku na sćěhowtach njesboża wudowa Augusta Gerichowa. Psched 76 lětami płacźeschе hižo la morwu. S 12 lětami bě do posdaczнej zmjercze sapadnyła a běchu žo hižo wschitke pschihoty k pohrjebej cźiniłe. Mucźeŕ a žobuschulerjo běchu hižo roszohnowazy kěrluscha wuspěwali, dha žo morwa nadobo w kaschcźu posběhny, i cźimž žałoženemu dóstej wucźekny, so mohła žo žiwa pohrjebacź.

Muž, kiž tyjwoczinjaki pózera.

W Limbachu mkody cźłowjek na policajstwo pschińdże, kotryž praji, so chce žo kwilu wuwotpocźnycź, dokelž ma bolosćze w žiwocze. Wón na njenajzinu pozadłuwosćź cźerpi, metallowe wězy pózerasi. 1929 žu jeho hižo ras operěrowali, pschi cźimž žu jemu wschelake metallowe wězy, jene worzłowe pjero atd. se žołdka wotstronili. Jedyn tyjwoczinjak bě hižo k tolitemu cźrjewu dojeł. W Kamjenicy žu jemu hižo ras nožizy a hubnu harmoniku po operatiwnym pucźu se žołdka wuczahali.

Rubježny nadpad na żelesniski pósitki wós.

Ssrjedu wjecźor staj na żelesnizy mjes Sibyllenortom—Wrótšławjom pola Bohrawy dwaj muzej pósitki wós wožoboweho cźaha nadpadnyłoj. S wožoweho stupadła rubježniłaj do wosa wospjet tšelichtaj. We wołu dźěłazy pósitaj sastoinizy za nuzowe spinadło ssćahnuwschi cźah sastajichu. Nadpadnikaj běschtaj mjes tym dale tšelejo s wokom do wosa nuts salešłoj a maly pósitki mězsch s jednorymi listami a dwaj drjewjanej kaschcźikaj rubitoj, w kotrymajž běchu akkumulatorske batterije. Rubježnikaj k połodnju psches pola do lěsa cźekny schtaj a tam rubjene wězy ležo wostajichtaj. Po namołwjenju cźahoweho wjednika žu jeneho podhladneho pucźowarja sajeli. Sa wušłědźenje a sajecze winikow je němska pólska direkzija we Wrótšławju 250 hriwnow jako myto wustajiła.

Ruszy lětarjo Paris wopytaju.

Eśkadra ruskich wojeńskich lětadłow, kotreż dyrbja 5. meje do Parisa wotleczeć, budźe 35 lětadłow žylna. Mjes nimi budźe 20 bombn mjetacych lětadłow. Eśkadra 4 dny w Franzowskej wostanje. Wona nad Cźěskožłowakskej, Awstriskej a Italskej poleczi.

Franzowske lětadło we wichorje žo swróczi.

Pjatk pschipołdnju do krajiny pola Bordeauxa (we Franzowskej) wichor pschitźeże, kotryž wulku schkodu nacźini. Mjes druhim wón dwajmotorske namórske lětadło sbrašny, kotreż bě s offizěrom jako wjednikom a sćěsćej matrosami wobžadźene a jo je špěchnosću błuka t semi stłoczi. Jeho wobžadźeju žo njeporadźi, s padakom s njeho wotskoczicź, dokelž lětadło pschecrucze padasche. Prjedy hacź mózachu wotskoczicź, žo lětadło wo semju rosbi. Tśi wožoby žo hnydom morichu, dwě druhej žo cźežko sranjenej do khorownje bowjesćehtej.

Krwawna bitwa s chinesśimi rubježnikami.

Po powěsćach s Nankinga je mjes chinesśej policiju a namórskimi rubježnikami pschi połodnischim brjohu rowninzy Kiangsu le krwawnej bitwje dóschło. Nětotre ba„dy namórskich rubježnikow běchu žo sjednocźile a wicho hromadźe 50 bjunkow (plachtatych cźołnow) k wojowanju s namórskej policiju pschihotowale. Satojnikam pak je žo poradźiło, nětdyž 300 namórskich rubježnikow sbiću. Wjazy dyžli 20 rubježnikow žu morili, 20 bjunkow je do rukow policije padło. Wulke hromady bronjow žu žo sebrałe.

Wusudźenja

§ Na sakładze w nalěcu 1933 w jednotliwych statach němskeho kraja wudatym sakazu wo dalschim wobstacźu mjeżynarodneho sjednoczenstwa ważnych złědźerjow biblije a na sakładze rospuschczenja jednasche wulka khłostarska komora krajneho žuda pschecźiwo prjedawschim žobustawam IWŻ Hermannej Gehlerej, Richardej Grahlej s delnjeho Polauna, Augustej Kotzlanej s Fugawy, Luisej Salomonej s Hołbina, Martinej Schmidtej a Pawołej Schulze se Schérachowa, Pawołej Neumannej a Gertrudze Groschе s Budyschina, Pawołej Scholze s Mósporta, Augustej Gruschi a Jonje rodź. Grublig s Cźichonjy dla sakasaneho dowosa pišmow bibliju pschečišćowazeho wobhaha s Cźeskožłowakskeje a jich rosmnoženje w Němskej a pschecźiwo Salomonej, Kotzlanej, Scholcze a Marcźinej Schmidtej, kaž też pschecźiwo Hilźbjecze Hänselowej, Hanžej Hagelsteinej a jeho mandźelskej rodź. Sentnerowej s Wjeleczina, Oswaldej Neumannej a jeho mandźelskej Hulcze rodź. Kiekliczowej, Reinholdej Müllerej a jeho mandź. Hilźbjecze rodź. Lukasej s Budeśez, Mecze Schołcźinej rodź. Schusterej, Margarecze Schmidtowej rodź. Hölczej se Schérachowa, Emilej Labeltej a jeho mandź. Marcze rodź. Rjenczej se Salomja, Elsy Wünschowej rodź. Eiselej je Hołbina a Chrystianje šwub. Liebscherowej rodź. Künglej s Habrachcźiz dla wobdźelenja na sakasanej khromadźisnje IWŻ. Wobskorzeni prenjeje stupiny žo spocźatk oktobra 1934 do jatby wzachu, w kotreż žu djenża hischcze. Geißler, Grahl a Kitzian. W septembru léta 1934 běchu žo pod nawjedowanjom Geißlera resp. Grahla wjazy stow knihow pod titulom „Bewahrung“ a sapocźatk oktobra 1934 broschurki s titulom „Der gerechte Herrscher“ s Prahi psches Fugawu do Hołbina resp. psches Grottawu do Zitawy pschemykowali. Wulki dźěl tutych knihow žo do Budyschina dowjesły. Druhich pizmow běsche Geißler krótko psched sajeczom hischcze mjeńschu liczbu do Barlina dowjesć mokł. Druhy tehdy do jatby wzacźi wobskorzeni běchu žo na pschewjesenju knihow „Bewahrung“ wobdźělili. Dla tuteho dypka wobskorzbny žo na namjet jastupjerjow jednanje wotdźěli, so by žo hakle po žinschenju wažnuschtojneho rosžudźiło, hacź ma žo sjednoczenstwo IWŻ jako po wušławje pschipuschczene nabožne sjednoczenstwo i wožebitym nabožnym wusnaczom, abo jako nabožne towarśtwo wobhladowacź. W druhim pschipadże wobskorzby jednasche žo wo sendźenje w druhej skupini mjenowanych wožobow dnja 14. 9. 1934 we hydlenju Salomona w Taubenheimu, kotryž běsche prjedawschich žobustawow IWŻ pjecza k wopłaćenju stoteho kwała pschepročnyk. Pschi tutej zwjatoczнosći žo modlachu, zionske pěwy spěwachu, městna i biblije, wožebje i psalmom cźitachu a wukkadowachu. Statne rěcźnistwo mějeshe za to, so žo zwjatoczнosć stoteho kwała jenoż k zacźemnjenju woprawdźiteho sameża IWŻ sjednoczenstwa wuzika. Wobdźěleni wobskorzeni pak we pschesjednosći wuprajichu, so žo na zwjatoczнosći jako pscheprošceni hoscźo a gratulancza wobdźělichu. Možebje žo tam jědźesche a pijesche a žortowasche, tak je to pschi tajkim zwjedźenju waschnje. Wěso je žo pschi tym też modliło a spěwało, ale niż jenož nabožne, ale też zwětne spěwy a městna i biblije žu žo k rosjaśnjenju wěsteje rosmołwy pschedcźitałe. Tola je tuta rosmołwa jenoż małe dźěl zuzeho stoteho kwała wupjelnika. Sud njemějeshe dopokazow, so je žo tu wo sakasane sendźenje IWŻ jednało a wuswobodźi wschěch w druhej stupinje wobskorzenych.

Mordarśki pěst.

Hižom wot nětotrych měsazow žu žo žjedźnje krajiny wjecźorneho dźěła Sjednoczenych statow połnocźneje Ameriki s pěskowymi wichorami potrjechjene. Pěsk je schkodu nacźinił, kotraž žo njehodźi wjazy narunacź. Daloke pschestrenje žu žo tołsto s pěskom pokrył, so žu žo mnohe žywy sadu błyłe a je stót dla njedostatka na pizu zahinuł. Płodna rola a pastwischcza žu žo do pěskoweje puscźiny pschemenile. Farmarśke žwójby žu po dźesacźinźasacźi dom a dwór dyrbjałe wopuschcźicź. Kak žylnje je pěsk kraj sawěł, pokazujetaj wobrazaj s Oklahomaskeho stata; horjeka: wopuschcźeny burski dom, deleka: sawěte ratarśke stroje.

Hospodarski kućik

Rozwučowace drobnosće

Pomyje z mloka słušeja kruwom, tu so najlěpje zadanja. Wosebje měte so jim tajke prjedy hač prosatam dawać w času, hdźež je rěpa abo runklica wulětała, a hdźež so w hródźi bóle mjenje 40dnjowski póst počina.

Zwotkel telko khudoby? Dokelž mnohe hospozy mloko w njeswarnych sudobjach khowaja a tak jim wokisnje; šćětki wostanu w mokrych dóńcach ležo; nože pak w horcej wodźe, w kotrejž so roh wotpuka; khošća leža we wšěch kutach; šaty tam, hdźež myše na nich kusaja; sudy a dóńcy na słónčku, zo so rozsuša; mokre šaty na powjazu, donjž ju wětřik njeroztorhnje; kožuchi njewobarane, zo je mole žeżeru; zbytki mjasnych jědźow płěsniwja w pinecach; do sušeneho sadu su so čerwje dale; syrupowe błeše steja njezačinjene a muchi tepja so w nich; runjeż tak kofej, popjeŕ a wšelake korjenja a zela, z kotrychž so wša móc a wóń minje; selene mjaso hnije, dokelž na juše płowa, město zo so z kamjenjom wobćeżuje atd. Khudoba hewak hańba nieje, přiwjedźe-li pak hospoza z njerodu khudobu do domu, ta ma winu, zo so — hańbuje.

Je druhdy prawje směšne, njeměł-li to ludźaceje škody dla wobžarowacź, kak so mnozy z našich krajanow při **přesadźowanjach** často dosć na stare wěcy honja, kotreż ani hódno njeje domoj nosyć. Přihladowach wóndano, kak w Kukecach po někim też na stare měcy a spódnje kholowy sadźachu, tak špatne, zo, jeli je do kalniśa powěsnješ, tutón zahon žadyn zajac hač na sudny dźeń wjacy njewobstupi. Njepušći dha so hłupe mjenjenje ženje, zo na přesadźowanjach zrědka hdy něšto tune kupiš, na wopak zapłaći so někotra wěc dwójcy. Za tón samy pjenjez dostawa so často dosć noweho, štož je pječa „stare drje, ale tunje“ so kupiło a druhdy rozpada po puću domoj cyły naporjadk.

Khore skoćo a pomoc

Khoromosć (Spath), wšědna khorosć koni, nastawa z wuspinanjom (při skakanju abo přestupjenju) žiłow. Pytnješ-li khromosć, naměsej połoju tinktury z runaneho zela (arnika) z połoju glycerina, šudruj tutón maz trójcy za dźeń přeco po 10 minutach na khory staw, k piću daj konjej 3 króć za dźeń po 3—4 kapkach tinktury (čisteje arnikoweje). Najhóle so bórzy porjedźeć póčnje. Na stare brachi arnika wjacy njepomha, tu trjeba so jodowa tinktura abo jodkali (měšej na kapku joda 10 kapkow glycerina) a čiń, kaž horjeka, z lapu šudrujo. Hdźež ničo wjacy pomhać njechaše, činješe druhdy tuta žałba derje: Cantharid 10 gr., Euphorbium 10 gr., łučlaneho wolija 20 gr., swinjaceho šmalca 20 gr. Na lapku mazane, so njech někotry króć wobnowi.

Běženje pola prosatow, wosebje hdyž su žołtoblakate a po zadnich nohach so lěpja, wuhoji so najspěšniśo z rjewjenjowej (Rhabarber) tinkturu, na hłowu 3 kapki do ližicy wody k piću, kóžde 3—4 hodźiny, doniž so njeporjedźa. — Wina je najbóle nadobna a tučna pica, kiž so rancam dawa, kaž dołho prosata je wuživaja.

Stawpa (kotraž skoro wšě młode psy potrjechi) hoji so snadno zwarjenymi hermankami (Röm. Camille). Do poł litra čaja liń 15 kapkow karboloweje kisaliny, a daj psej najprjedy kóždu hodźinu žicu, pozdźišo kóždej 2 hodźinje telko. Za 3—5 dnjow je štawpa zahnata.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 90 | Budyšin — Wutoru 16. haprileje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Francowska nota Zwjazkej ludow

Franzowska nota Swjatkej ludow žo do pjeć hłownych dypkow dźeli.

W 1. dypku žo franzowske knjeježerstwo na sawdźenje powschitkowneje wojerskeje winowatosće w Němskej počahuje a na pschipowědźenje němskeho wojerskeho letarstwa dopomina. **Wono praji, so žo z tuthmaj podawkomaj najwažnischej postajeni mérowneho sréčenja wottstorčitej a so žo z tym tajne prózowanje krónuje.** Psched tkom je pjeza pschiběranje wudawkow za wojerstwo w hospodarskim planje Europy hnuło. Němske wyschnosće žu tehdy a pozdźischo pschećiwo wopačnemu wutołowanju tuteho postajenja protestowałe a na to pokazałe, so žo pschi pschetworjenju wojerstwa z dołhej słužbu do wojerstwa z krótkej słužbu postajene pjenjezy trjebaju. Franzowska nota žebi dotwołowała, so k wutworjenju dźenžnischich wojerskich pomerow w Němskej njedźele ako měrjacy njehychu dožahałe a kritisuje němske wotpokasowaze wojerwjenje.

K tomu pak ma žo pschispomnić, so žo w franzowskej nocze sapomnja, so je Němska we wuskosinym połoženju była, dokelž žo pschezo jaznischo pokasowałe, so Franzowska khutnje na wobmjerowanje žwojeho bronjenja njemyslesche. Pschi tom dołhim tajnym čakanju Němskej jenicznje winowatosej žwojta, so by žo za pschimérjene wójsko starała, so by we wokomiku, hdyž žo posledna nadźija słubi, so tanne mozy Versaillelske sréčenje dopjelnja, pschi žwojim położenju mohła na raś z njeparujomnym bronjenjom sapoczeć.

W 2. dypku žo w franzowskej nocze na formalne słamanje hłownych postajenjow V. dźela Versaillelskeho sréčenja pokasuje a žo tuto tranjenje zjawnje mjenuje, pschećiwo kotrenuž žo njepschećiwja. Franzowska Swjatk ludow namołwja, so tu njeby jako strażowar sréčenja směrom pschiwołowałowak.

K tomu ma žo pschispomnić, so je Němska dźewjeć lět dołho podarmo wojowała, so bychu druhe staty postajenjo wustawy Swjatka ludow dopjelnile. **Hdyž je potajkim Swjatk ludow jako strażowar sréčenjow pschećiwo Němskej lěta dołho hrěschił, to na tym saleži, so je sněrom pschihładował, kak žo druhe mozy wotbronjenja sminychu a nimo teho z mozu bronjachu, tola stejischčo žwojeho bronjenja po wustawje Swjatka ludow njepschipowědźichu.**

W 3. dypku žiwjeje noty žo Franzowska na pschilubjenje Němskeje pschi pschijeću do Swjatka ludow powoła. Tehdy je žo Němska na wotbronjenje dyrbjała swjatsać. Nětko, hdyž je němske knjeježerstwo postajenja, z kotrymiž žo wojerski statut rjaduje, za njepłaćiwe wuprajito, je wono po žłowach franzowskeje noty jedyn faktor sniežito, na kotrymž jeje žobudźěko na Genfskej pschiprawje wotpočnje.

K tomu ma žo pschispomnić, so je žo Němska pschilubjenja dźerżała, dołhož běše hischcze schkrickla nadźije, so bychu druhe mozy hischcze dopomnja, so bychu statut loyalnje pschiprawile. Kakle pschehwědźenje, so žo to w smyslu hjeschtracha ženje njestanje, Němsej jeje žwobodu postupowanja zaso wrócći.

W 4. dypku noty franzowskeho knjeježerstwa žo Němskej porokuje, so je wusyłch internazionalnych jednanjow thutnje wobrosła. Tu žo jedna wo jednanja dla wobmjerowanja wobrónjenja po 8. stawje sréčenja Swjatka ludow. **Franzowske knjeježerstwo dopomina, so je wot léta 1921 hač do léta 1928 wojersku słužbu w Franzowskej wot 3 lět na 1 léto skróziło.** Wšo je było wjele wobcežnježow, so žo z wotwróćenjom njeje tak spěchnje postupowało, to pak Němcy njeczakachu njeje wot jeje winowatosćow wuwjwodźiło. **Franzowske knjeježerstwo je žebi zamemu winowate, so na žwoje namjety dopomina.** 5. februara 1932 je wono hižo namjetowało, so by žo twarjenje bombowych letadłow wobmjetowało, so bychu žo wone Swjatkej ludow pschewostajiłe, kiž by měł internazionalnu mózkej ludow pschewostajiłe, kiž by měł internazionalnu mózkej wutworićej. 14. nowembra žamknjeno léta je wono namjetowało, so by žo europski system za sniežeńschenje bronjenja wudźełał. Nimo druheho žo w franzowskej nocze dopomina, so je franzowske knjeježerstwo w oktobru 1933 dźełomina, so je franzowske knjeježerstwo w oktobru 1933 dźełomina, so je franzowske knjeježerstwo na namjetowy programm za wuzitnische dźełomina, so je franzowske knjeježerstwo na namjetowy programm za wuzitnische dźełomina, so je franzowske knjeježerstwo na namjetowy programm za wuzitnische dźełomina, so je **němske wało. Hdyž je two tuthm programmje zhonito, je němske knjeježerstwo žwój wustup se Swjatka ludow pschipowědźito.**

Potom franzowska nota na Londonske wojerwjenje 3. februara t. l., **kiž wo zhromadnym programmje franzowskeho a jendźelskeho knjeježerstwa rozprawja.** Rada Swjatka ludow je po žłowach franzowskeje noty winowata, **so** žo wo nětkrjschim połoženju a jeho sćěhowkach wutwrjaji.

K tomu ma žo pschispomnić, so žo franzowske wudawanja wo wotbronjenju runje sa wuschi Němskeje njesłuchaja sprawne być. **Hdyž žu so wupschej Genfskeje konferenzy wobcjejnosće cjinile, dha njeje cjeżko prajić, schto je je naczinił.** Němska je pschezo saso spytała, wobcjejnosće wotstronić. Pschećiwo nowym wobcjejnosćam běše ona skónčnje bjeskmózna.

W 5. dypku žwojeje noty žo franzowske knjeježerstwo z jenostronskim wupowědźenjom internazionalnych sréčenjow sabéra. Potom žo praji, **so žo měrne narody prózuja, so bychu z wołójazymi a wupomhańskimi winowatosćemi mjes žtatami schéroki system kollektiwneho bjesstracha wutworile.** Rada Swjatka ludow pak pjeza njemóže wohrożenju internazionalneho porjada bjesdźak pschihładować. **Franzowska nota žo z wocžakowanjom słónči, so žo wocžakuje, so žo rada Swjatka ludow wo rospšašanym khutnym położenju wuprají, so wo dźenžnischich poměrach wobsamknje a pschichod zawěsći.**

K tomu ma žo pschispomnić, **so ma Franzowska najprjedy hnydom žwoju winowatosć wotbronjenja dopjelnić, prjedy hač móže druhemu krajej jeho zadźerżenje porokować.**

Mała ententa ze Strezu spokojom

Jene Parišske nowiny žu telegramm z Genfa wocžischćałe, so je cżeżkosłowakska delegazija w Genfje z wunoschkom Streżaskeje konferenzy spokojena. Sajimy a wożelite pschećża Maleje ententy pschi praktiskim pschewjedźenju sadawow žu žo dopołnile wobkedźbowałe. Tehdyła Mała ententa sahadnje planej za rukowanje bjesstracha w žrjedźnej a rańschej Europje pschihłosuje. Wona je też ża to, so žo dutje za druhe sréčenje z Němskej z połnym wobkedźbowanjom samołwitosće za měr w Europje wotewrjene wostaja. Połpyty Němskeje z słužowanju k druhim europskim statam maju žo jako dobre wobhładowaći.

Wo powětrowym zrěčenju mjez Francowskej a Italskej

Pschi spočatku meje žo franzowski minister za letarstwo, general Denain, do Roma poda, so by žo z Mussolinijom wo wudźełanju letarskeho sréčenja mjes Franzowskej a Italskej rozrěčował.

Francowscy frónscy wojowarjo na wopyće w Italskej

1600 prjedawschich franzowskich frontskich wojowarjow je pónđelu z Parisa do Roma wotjełu, hdjež budźa z hosćemi italskeho swjatka frontskich wojowarjow. Pschi jich pschebywanju w Italskej žo mnoho zjwjatočnosćow sarjadźuje, na kotrychž žo italske zjwilne a wojerske wyschnosće wobdźěla. Marschall Pétain franzowskich frontskich wojowarjow wjedźe. S wopředka dźiwachu Franzowsko Mussolinijej pschi tuthym wopyće franzowsku wojersku medaillu pschepodaćej, Mussolini pak je tutu cżesć wotpokasał, dokelž italski kral tutu cżesć hischcze njeje dostał, tehdyła by wot njeho njedźiwórlive było, hdy by ju prjedy pschijał, hač ju kral dostanje.

Francowska minis'erska rada so skhadźuje

Wutoru dopołdnja w 10 hodź. žo franzowzy ministrojo w Parisu k wurahdźowanju zhromadźa. Na pořadźenju žo wschitzy ministrojo wobdźěla z wuwzaćom swonkowneho ministra Lavala, kiž w Genfje pschebywa a žo do schtwórtka njewróći a wikowarskeho ministra Marchandeaua, kiž w Milanje franzowske wotdźelenje Milanskich wulkowikow wotewri. Pónđelu popołdnju je ministerski president Flandin presidentej franzowskeje republiki wo wurahdźowanjach w Streży rozprawjał.

Kommunistiske nasylnosće w Francowskej

W Parisu žu njedźelu na wschelakich městnach kommunistojo do policije a do žobustawow franzowskeje akzije frajli. Kommunistojo běchu na njedźelu demonstrazije postajili, so bychu pschećiwo zawjedźenju dwěrtnjeje wojerskeje słužby protestowali. Hač runjež běše policija demonstrazije zakasała, kommunistojo tola łyptachu, so zhromadźić. Jim pak žo njeporadźi, žo do cżaha sebitpać, dokelž jich žylne policajske mozy wot teho wotdźerżowachu. Policija je nětkotrych kommunistow zajała. We wjeczornych dźełach Parisa kommunistojo do žobustawow franzowskeje akzije frajschu. Tuchi pak kommunistow rasnje wotrejschu. 9 kommunistow dyrbjachu w khorowni zwabalecż.

Też w měsece Carpentras w krótkorańschej Franzowskej žu žo njedźelu markiśtiśtje demonstrazije pschećiwo podźělschenju wojerskeje słužby wotmeře. S zyleho wokrjeża

Tajne posedźenje rady Zwjazka ludow

S wopředka běšche žo prěnje pořadźenje rady Swjatka ludow na dopołdnje w 11 hodź. połajsko, wono dyrbjeschе pak žo na popołdnje 1/4 hodź. wotstorčiż. Delegatojo, kotśij je Streży pschijědźechu, běchu hischcze wot tamnischeje konferenzy wotwjecżi. Na druhej stronje běšche pak nusne, so žo sastupjerjo jenotliwych mozow najprjedy setkachu.

Popołdnju 1/4 hodź. žo delegazije sastupjenych mozow w domje Swjatka ludow zhromadźichu. Mjeż prěnimi pschichadźazymi běšche cżeski swonkowny komnisar Litwinow, kórhy ża nim franzowzki swonkowny minister Laval pschichadźe. Jendźelski swonkowny minister Simon běšche žo trochu sapoždźił, dokelž běšche jendźelskich nowinarjow pschijiał, so by jim we Streżaskej konferenzy krótko rozprawjał.

Pschećiwo wschemu wocżakowanju žo wcżera tajne radźene jednanja z hłownym praschenjom njesaběrachu, ale jenicżzy z Abessynskim žadanjom, so by žo wurjadne zhadźowanje rady Swjatka ludow z appellom Abessynskeje saběrało. Zhromadźišna puć pytasche, so by tuto praschenje nakwilnje wotbyło. Baron Aloisi rjekny, so je Italska nětko swólniwa, **so žo w najbliżischim cżasu dwaj rosrěarjej pomjenujetaj.**

Radźiny pschedźyda, turkowski swonkowny minister Rüschdü-Aras rjekny, so stej Italska a Abessynska žwoje wojerwjenja w měrnym duchu wudałej. S tym je žo pjeza wola wuprajika, so žo duch a pismik po sréčenju rosrěarjanskeho žuda njes Italskej a Abessynskej naložił. Tehdyła je nusne, so žo tuta należnosć na dnjowy porjad wurjadneho radźineho pořadźenja staji.

So žo wcżera wo najważnischim dypku dnjoweho porjada, mjenujcy wo franzowskej nocze, hischcze njeje jednało, po powěsći z Genfa na tym saleži, so žo wo nocze mjes jenotliwymi statnikami hischcze njeju dosej dowěcżeli. Powschitkownje pak žo wocżakuje, so budźe rezolucija khětro měrna, je-li cże dospołne pschihłosowanje wschitkich sastupjerjow dostacż. Pschichodne tajne radźine pořadźenje je žo na wutoru dopołdnja w 11 hodź. postajiło.

Wutworjenje wubjerka tšoch muzow

Franzowzky sastupjerjo w Genfje žu pónđelu wjecżor wosjewili, so rada Swjatka ludow w žwojim wutornischim pořadźenju wubjerk tśjoch muzow postaji, kiž smeje radźinu resolucziju dla franzowskeje słóržby wudźełacż, kotruż je Franzowska dla sawjedźenja wojerskeje winowatosće w Němskej Swjatej ludow sapodała. Wubjerk tśjoch muzow ludźa Spanicżan Madariaga, banski swonkowny minister Munch a sastupjeć Chilejskeje Rinas Vicuna tworicż.

Laval wo wobronjenju Awstriskeje

Franzowzki swonkowny minister Laval je po pónđelu wjecżor w Genfje wo wobrónjenju Awstriskeje, Madźarskeje a Bolhařskeje wuprajił. Ći wulkomozy na konferenzy w Streży tuto praschenje njejžu dokładnje rosponimale. Wone žu žo pak jenoż na to wobmjerowale, so praschenje k informaziji mozam pócżeku, kotreż žo njepospěšnje ża to sajimuja. Tute mozy maju nětko rozsudźicż, **kak dołho** žu pschećża wotbronjenych statow woprawnjene.

běchu so tyžazy markfistow feschli. Woni polizajske a wojeńske sawjery pschekamachu. Pschi wulkich pukach so wjele wobdźelnikow frani. Polizija někotre wozoby saja.

Wólby do dowěrniskich radow maju jara dobry wunoźk

W němskich dźěłakunjach su so wólby do dowěrniskich (dźěłaćerskich) radow wotmeše. Po dotalnych wumoźknjach je mysl dźěłarnišeje zhromadnosće zylny wuspěch dobyła. W pscherezku je so psches 80% hłosow z „haj" wotedało. W mnohich wobkhodach su wunoźki wočakowanja pschetrjechile.

Hake w druhej połojzy tuteho tydzenja móže so zhromadny wunoźk wosjewić, dokelž je wuliczenje dosłońcneho wunoźka trochu wobcežene.

Prälata Leffersa k jastwu na 1½ léta zasudźili

W Rostoku je wožebity sud fararja Rostokskeje katolskeje zyrkwje, prälata Leffersa, dla pschestupjenja pschećiwo § 1 sakonja wo pschećiwo nadpadam na stat a zyrkej a k schkitanju politajskeje uniformy k jastwu na potdra léta a k sapłaćenju sudnitkich khłostow sasudźił.

21lětny kandidat mediziny Frisch, katolszy kschcženy, kotryž je z zyrkwje wustupił, dale 21lětna studentka filologije Naxej, evangelista, kotraž je z zyrkwje wustupika a so Ludendorffej pschisamtka a student Sch. we Rostoku, filologiju studowazy, katolszy kschcženy, ale ze zyrkwje wustupił, běchu prälata Leffersa wopytali a běchu so jeho sa jeho mjenjenjom wo Rosenbergowej knihi „Mythos 20. lětstotka" wuwoprascheli. Mjenjo, so ma wěriwych katolikow psched sobu, njebě so Leffers se swojim poswdźenjom tajił. Muwoprascherjo běchu jeho wuprajenje hnydom napisali a wyschnoscži pschepodali. Na tich podkožku su prälata Leffersa sasudźili.

Pólske wustupowanje přećiwo němskim mjeńšinam

Po powěsći z Gdanska je w Nowym Měsće w Pomorju a w Małym Katzu pschi mjesach gdanskeho kraja k wobzarujomnym wustupam pschećiwo tamnischej němskej mjeńšinje dóschło.

Po jenej zhromadźizny w Nowym Měsće wobdźelnizy z měschćanostu po měsće cjehnjechu, pschi tym k wustupam pschećiwo Němzam dońdźe. Mnoho wotknow němskich wobydlenjow so z kamjenjemi rozbichu.

Tež w Małym Katzu njedaloko Zoppota je k podobnym wustupam dóschło. Tam dyrbjesche lékař z Zoppota

President khadźowanja rady Swjatka ludow.

Turkowski swonkowny minister Tewfik Rüschü Aras pozdźejschim rady Swjatka ludow pschedsydźuje. Rada je so 15. haprleje dla sawjedźenja němskeje wojerskeje pomnosće na wožebite schadźowanje sešchła.

franjenym na pomoz khwatacz. Tsjoch Němzow cježko franjenych do jeneje Zoppotskeje kliniki dowjedechu.

S połskeje strony so podawki njesaprěwaju. W sjawnym połskim wosjewjenju so podawki wobžarnja.

Sylniša kommunistiska propaganda po cyłym swěće

Wschitke žowjetske nowiny su 15. haprleje wo kommunistiskich pschihotach sa dźeń 1. meje we wschelakich krajach rozprawjale. Po tutych wosjewjenjach so wjele kommunistiskich zhromadźiznow w Franzowskej, w Sjednoczenych statach połnocnjeje Ameriki, w Połskej a Belgiskej sarjaduje. Po pisanju žowjetskich nowin tute zhromadźizny wulki wuspěch kommunistiskeje propagandy pschedstajeja. Ruske nowiny z wožebitym spokojenjom wuwěhuja, so je kommunistiska myšl wožebje w Sjednoczenych statach pschibérała. Tam je so kommunismus wožebje mjes čornuchami rozscherił.

Hubjeństwo w sowjetskich khorownjach

W połodnischich krajinach žowjetskeje unije we wokolsinje Dnjepropetrowska su wulke njedostatki we wjednisiwach khorownjow wotkryli. W mnohich khorownjach lékarjo a sanitetnizy hižo tři mězacy dołho a dźeše žaneje mydy njedostachu. Lékarjo su tehodła khorownje wopuschćili a někotre khorownje su so dyrbjałe sawrjeć. Městne wyschnosće su najwjazy khorownjam žrědki tak wobnjesłowake, so žamo k nakupjenju trěbnych medikamentow njedožahaju. Njeczistotsć a njerodna we wothładanju khorych stej wulkej. Kaž so z Moskwy powy, so městna khorownja wuprózdni a jeje městnosće so sebjeru, dokuž někajki druhi haunt městna trjeba.

Zwjazki bjezbóžnych zaso aktiwne

S wukasom zentralneje rady swjatkow bjesbóžnych w Ruskej wo wojowanju pschećiwo jutrownemu zwjedźenjej je spóstnacz, so so swatki bjesbóžnych k nowej aktiwnosći namotiwuja. Po nowym programje ma so w žowjetskej unij hacz do jutrow psches 10 000 pschednoschkow pschećiwo nabožnje wotmeć. Pschi tym pak je zajimawe, so je so zentralna wyschnosć swjatkow bjesbóžnych na žowjetske krjejeństwo z prosbu wo rasmu podpjeru wobroczika, dokelž su jenotliwe swjatki w swojim dźele w posledním czasu wjele porazkow poczerpke.

Tak so je Sibirskeje powě, so so mnohy funkcionarojo po pschikasach nimaju a so wjazy njepschednoschuja. W městze Stalinitsu su tamo wyschnosće swjatki bjesbóžnych rospuschczile a jim pjenjezny podpjeru sapowědźile, dokelž pjeza žaneho sajima sa nje njeje. Po nowym wukasu zentrale, je so rospuschczeny swjatk wobnowić a njespuschczonoi funkcionarojo maju czježe khłostanja wocakacz.

Krótke politiske powěsće

Sakzy kommunistojo psched ludowym sudom. Psched 2. senatom ludoweho sudu ma so pjecz kommunistow z Oederana, Flöhe a Falkensteina pola Zwikowa stacz. Woni su dla trajneho pschihotowanja wjelepscheradu wobstorzeni.

Finski swonkowny minister do Franzowskeje puczowat. Finski swonkowny minister Hackzell je so pondźelu psches Stockholm do Franzowskeje nastajił, so by so tam lékował.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 16. haprleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

„Najlěpša wučerka mać bywa prawa."
Čišinski.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 746, hygrometer +2 a thermometer wodnjo +14. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer 0 a thermometer w rosu: +4. Nižina je so z Frauzowskeje k rauju ščahnyła. Wona pak je z połodnja naš nimo cžahnyła, so jeje dešcže jenož hacz do Cžěskoslowakskeje doňahachu. W nasčich tónčinach měšachmy psches zyły dźeń žuche a rjane wjedro. Nad kriedźnjej Němskej so sumny powětr z Lodoweho morja hischcze njeje zyle zhubił, tehodła je powětr njedźiwajcy zhončeneho wjedra pomérnje khłódny. Wczera wyschina nad Danskej leżesche a na wjedro w nasčich stronach skutkowasche. Wyschina nad Schwanitzkej wuběžk hacz do nasčich stron sešele, tak so tu z połnocnej wyschinu sjednocza. Tehodła mamy tuto rjane zhončene wjedro. Nad morjom mjes Jendźelskej a Islandskej so wobschérna nižina pomału k rauju hiba. Jeje kromy hacz něhdźe do Hollandskeje doňahaju. Pschi zwojim postupowanju nižina pschidźawa zymneho powětra sastaji, so budźe pola naš hižo jutrje trochu czoplischo. Sdobom pak je možno, so nižinine kromy nam wjedro zlohka nakaza. Powschitkownje pak rjenje wostanje. — Jutrje kriedu zhončko 5,04 hodź. zhdaja a so 6,57 hodź. khowa. Wječacz zhdaja jutrje popołdnu 5,51 hodź. a khowa so rano 4,03 hodź.

— **Wuhladny na wjedro za jutšischu kriedu: Czopliske a rjane wjedro, z khwilemi je lohke pomročenje možne.**

— **Der Deutsche Rundfunk Funk Post**, tutón znaty czežapisk radiowych programmow w swojim nowym seschiwku rjany nastawk z wobrazami wo woktarju we Martinej zyrkwi w Krakowje wocžischcza. We druhim nastawku pische so wo 10lětnym jubileju Barlinskeho radioweho orchestra. Tež za radiowych pipierjow nowy seschiwk wulzy wažne pokiwy podawa. Sserbska kniharnja czežapisk rad wobstara.

— **Běrnjazy rak.** Mot někotrych lět je so běrnjazy rak, tuta wurjadnje strašcna běrnjaca khorosć, pokasowała. Tehodła je hospodarske ministerstwo w pschesjednosći je statnej khownej městnosću za rostlinski schkit w Drježdźanach też za tuto léto postajiło, so maju so na leżownoschach, kotrež su mjetsche hacz 1000 tónych metrow, jenoż rakaktute běrnowe druzíny plahowacz. We Budyschinje so na to z plakatom pokazuje, kiž so tele dny na wschitkich měschćanskich wosjewjenskich stokach wupowěkny. Tež wschitkim towarstwam schreberskich sahrodkarjow je so tuto wosjewjenje póslało. Na to so też na tutym městnje kedźbne czini. Schtóž sakonske pschedpisma njewobkedźbuje, so pokhłosta. Nadrobnische wukasuje spomjenjeństi poliajski hamt na radnizy w 2. poschodźe wó jitrwje czišzko 15.

— **Jězdne koło so tradło.** 15. haprleje pschipołdnju su z dwora leżownosće na Waliskej dróży czo. 18 žonjace jězdne koło znamki „Original Nobelin" z cžischom 164 939 tradnyli. Koło měsesche czorny wobtuk se selenymi smužkami, jendźelske wodźidło, Rotarowy zamoběh, czerwjenej wobruczi. Wo wězowne idźelenja. Hdźe je koło wostało, prošny kriminalne wothdźelenje w Budyschinje na Ortenburgskim hordźe, telefon 2802.

— **Baduschtwo na hermanku.** We nozy z pondźelu su so jenemu wonkownemu hermankarjej z jeho budy na Jitnych witach něhdźe 2 duzentaj žonjazych koschlow z khołowami, marko-interlock, njebělene žołto-schereje barby tradnyli. Khołowy su wschelakich wulkosczow, dźěła měšanu fabrikske znamjeschko z napismom „Deutsches Erzeugnis". Mone běchu do jasnjopołoteho kartona sklađene. Schtóž może něschto wo paduchu wosjewicz, so

Swobodni

Přenjotne powědańcko wot Ilsana.

34] (Pokračowanje.)

Hdyž sebi wobrazy prjedownikow wobhladowachu, zdychny hrabinka hłuboko prajo: „Eduardo, kelko dobreho su twoji potomnicy cylemu ludej we swojich wysokich zastojnstwach wopokazali. Tež nětkole trjeba stat dobrych wjednikow. Zastup zaso do wójska a nam so wróća prjedawše zbožowne časy!"

„Časy so njewróćeja a my tež nic. Dyrbju prajić ze swjatym Pawołom: „Hdyž běch dźěćo, rěčach jako dźěći, rozumjach jako dźěćo, myslach jako dźěćo. Hdyž pak buch muž, wotpołožich, štož bě dźěćowske". Zhladuju na wšo hinak hač tehdom, hdyž běch hišće wyšk."

Hrabinka zrozumi słowam derje, widźeše, zo je wša próca, Eduarda zdobrić, podarmo. Tuž so dopomni, kaž praješe, zo ma hišće přećelnicu dźensa wopytać a wotjědże spěšnje z nanom. Hdyž běštaj ležma z hrodu, ščahowaše hrabinka posměšnje hubu prajicy: „Tajkile wosoł, tónle Eduard. Tón drje je sebi myslił, zo budu ja w kućiku sedźo płakać přez njeho a suchi khlěb jěść. Ja tebje njetrjebam, wšak sym zastarana a zawěšće sebi lépšeho popadnu hač ty sy. Je hač wyše wušow zalubowany do tuteje kowarjec holčki kaž tajki někajki šulef, kiž běha žarliwje za swojej prěnjej lubku. To je hłupak wšěch hłupakow!"

XIII.

Baron drje wědźeše, zo je z hrabinku na wšě časy hotowy a tola bywaše z kóždym dnjom njemérniši. Njemóžeše njewěstosć, kak je Hańža napřećiwo njemu zmyslena, wjacy znjesć. Zadaše za jasnym rozsudom. Wza kłobuk a kij a dźěše z hrodu, doma njeměješe žaneho měra. Ležma přińdźe k młynkec zahrodźe, tu zetyka Hańžu, přikhadźacu z młyna. Postrowi ju jara zdwórliwje a rjekny: „To je zbožo! Chcych was wopytać."

„To so runje hodźi. Běch pola njedźelniče Hanki na wopyće. Zwjeseli so kóždy króć, hdyž k njej přińdu."

„Haj, kóždeho hladaće zwjeselić, jenož jeneho nic, mje, wašeho mandźelskeho."

„Sće wy mój mandźelski a ja waša mandźelska? Njejsće mje sebi wzał jako rukowanje, zo so wam njeby pominyło wobsedźeństwo? Prajće sam, hač to njeje wěrno?"

„Myslu, zo tu njeje městno, zo bychmoj so wo tajkich bohužel zrudnych wěcach rozrěčowałoj. Jeli zo dowolíće, tak du z wami do wašeho raja, do krasneje zahrody, hdźež sće mje dowjedła k wašemu nanej, hdyž prěni króć do wašeho domu stupich."

„Pójće, kaž sebi přejeće!"

Hańža bě zahrodu poslednje lěta wo wjele porjeńšiła a wudospołniła. Róže kčějachu k druhemu razej w tajkej mnohosći, a w tak krasnych barbach, zo bě woprawdźe radosć, tu přebywać. Baron bě też kaž wobkuzlany z tak njewuprajnej rjanosću Božeje stwórby a ronješe: „Spokojena je moja wutroba, hdyž tu sedźu na wašej zemi při was. Wěm, zo toho hódny njejsym, sym so přehrěšił přećiwo wam. Tola prošu poninže wo wodaće. Jako kšesćańka njemóžeće je mi zapowěsć."

„Sym přeco kóždemu wodała a też wam. Ale wjacy njemóžeće wote mnje žadać."

„Nic žadać, ale wěm, zo žaneho prošerja njeje wotpokazaće. Tuž prošu wo skřicku lubosće."

„Zemja zamjerznje, hdyž njeje čopłoty. Najlěpša póda zatwjerdnje, hdyž njeje rosy a deščika. Zatwjerdłu wutrobu njemóžu wam podać. Hdyž wo mjaknje a narostu z njeje róže a zakćeja, potom móžeće sebi jenu wutorhnyć", rjekny Hańža zamyslena.

„A hdy zakćeja?"

„To njewěm."

„Mału jamołžnu pak mi njezaprějeće, hdyž horliwje prošu: Přiňdźće bórzy sebi wobhladać knježsku zahrodu, kiž sće tak rjenje zarjadowała, jeli wam njejsym napřećiwny, kiž w njej tak husto přebywam."

Bě prěni króć wot zrudneho sluda sem, zo so Hańža tak zbožowne posměwkny, hdyž rjekny: „Njejsće mi napřećiwny, a dopokazam wam to z tym, zo bórzy přińdu."

Po dołhim času začu też Eduard zbožownosć we swojej wutrobje a horco wokoši Hańži ruku na wotkhadźe.

(Pokračowanje sćěhuje.

proſyn, ſo by ſo pola kriminalneho wotdźelenja w Budyſchinje abo pola bližſcheje polizije ſamolwił.

— **Skužbny jubilej.** Dźenja kriminalny kommiſar Wachs pola Budyſkeho kriminalneho wotdźelenja pſchi połnej duchownej a cźelnej cźerſtwoſcźi ſwój 25ltnu ſkužbny jubilej wopſwjeźił. Kriminalny rada Schaller jubilarej w ſkužbnych měſtnoſcźach kriminalneho wotdźelenja ſ pſchipóſnawanymi ſłowami ſa jeho zwěrnu ſkužbu pſchi jeho ſ kwětkami wupyſchenym ſpźelanſkim měſnje ſhońſporſchejazy dopiſ knjeſa poliźajſkeho preſidenta Hille na Drježdźanskim poliźajſkim preſidiju a dopomnjenku jeho towarſchow pſchepoda. Rjech je poſchitkownje lubowanemu a wuſtojn. ſatojnikej ſpoźcźene, ſo bu mohł ſwojeje ſkužby hiſchcźe dotho pſchi najlépſchej ſtrowoſcźi a duchownej wyſchinje hładacź.

S **Mileź.** Pſchi dróſy ſ Mileź k Cźornemu Hodlerjej ſu ſo wjeſcźſki dwanacźe ſadowych ſchtomow wotlemile. Schtóž nětcźo wě, ſchtóž by mohło k wuſkładźenju njekricźomneho ſchłódnika ſłužiź, njech to ſandarmej wojſerwi.

Se **Stróže** pola Łuczíny. Na rańſchim wukhodźe naſcheje wěſy ſo w tu chwilu 350 metrow puća ſ poſkypanjom ſ kamjenjemi wupórjeła. Słyſny dźeł k Sudornickemu je ſo hižo loni ſ poſkypanjom kamjenjom wobnowił. Poſtajiſcho budźe ſo hiſchcźe dyrbjeć truch puća wo wěſy wuporjeźiź, kotrejż je ſe ſwojimi dźěrami a njerunoſcźemi ſa wobkhad ſtraſchny.

S **Bukeź.** Konfirmazija a ſwjedźeń „ſkoteje konfirmazije". Bołmonczky ſu w naſchim Bożim domje paſcźerſke dźěći ſwoje wěrywuſnaca na ſwjatoczne waſchnje wobnowiłe. Pſchi tym ſo pſched 50 létami konfirmérowani a wjele woładnych wobdźěli. Se ſwonjenjom ſwonow konfirmandoju a ſtocźi konfirmandoju ſ wjednifkom knjeſa farara Mjeźroy a ſ pſchewodom woładny a ſchulſtich gmejnow a wuczeſſiwa ſ fary do Bożeho doma cźehnjechu. Wołtaſ běſche ſwjedźenſky wupyſcheny. Na ſpoźcźatku a konzu ſo ſpěwy woładnych ſe ſobuſtkowanjom zyrkwinſkeho a trubaſkeho chora ſanjeſechu. Knjes farař Mjeźroa ſwoje predowanje na 1. Sam. 16. ſtaw 7. ſchtucźku ſakoži, kotryż rěka: „Cźłowjek widźi, ſchtóż je pſched woczomaj, Bóh pak widźi wutrobu." Konfirmérowaſche ſo ſerbſki 13 hółcow a 13 hołzow a němſki 17 hółcow a 15 hołzow. — Po ſwjatoczneſcźi w Bożim domje ſo jubilejſky konfirmandoju hiſchcźe raz we wołdaźinej ſali ſekkahu, hdźež ſo ſa nich hiſchcźe wołebita mała ſwjatoczneſcź wotmě. Zyrkwiny chor ju ſ cźerkwiſchom „Knjeſa chwał, duſche, chwal mózneho cźeſneho kraļa" wotewri. Knjes farař Mjeźroa jubilejſkich konfirmandow we wołdaźinym mjenje wutrobnje witaſche a na wosdźěł khwalbneho cźerkluſcha pokaſa, kotryż w tym leži, hdaź ſo ſa młode léta abo we wyſokej ſtarobje ſtejcy. W cźaſu 50 lět ſo tak wſchelakore ſtanje, a jubilejſky konfirmandoju wědźa, ſchto źiwjenje wosnamjenja. W ſwjatſku jednoty ſu ſo ſeſchli, ſo bychu nékotre ſtare hodźiny wopſwjeźili. S 75 w lécze 1885 konfirmérowanich je ſo 39 ſhromadźiło. Tuczi ſo wutrobnje powitachu. Dźěl njeje mohł ſtrowotnych pſchicźinow dla pſchińeź. Tuczi ſo jara wobſtaronaſcu. Sadny 16 tehdy konfirmérowanych ſtejí. Na njeboſchich tehdy konfirmérowanych a tehdyſcheho farara a konfirmatora Kubizu a kantora Hatnika ſo pozeſcźowanjom ſpominaſche. Wěcźne źiwótko njech jim źiwéſt. S pſchecźom a nadźiju, ſo cźi, kotříž běchu pſchiſchli, popoldnje w prawej konfirmandſkej wjeſelokoſci pſcheſtyli, knjeſ farař Mjeźrwa ſwoje ſłowo ſtónči. Hiſchcźe raz ſo zyrkwinſki chór khſchcźeź ka a jubilejſkim konfirmandam ſkładbu Franza Schuberta „Bohu w njebju khwalbu ſpěwam" ſe ſerbſtinu ſłowami wěnowaſche. Knjes Engelmann-Bukeźanſki ſo w mjenje jubilejſkich konfirmandow ſa wſcho to dźakowaſche, ſchtóż dź ſo poſtiſcźito. Potom ſo w „Serbſkej gſpchcźe" k ſhromadnemu wobjedej ſhromadźichu a hiſchcźe raz ſo rjane dopomnjeńki ſ młodych lét wopominachu a ſo někotre hodźiny w prawej ſtarej towarſchnoſcźi pſchebychu.

S **Kopoz.** Sſrjedu 17. hapríeje ſwjeźi Guſta Dejka ſe ſwojej mandźelſkej Reſju rodź. Pětzoldez ſłéborny mandźelſki jubilej. Zyła wjeſ budźe na tutym dnju dźělbrać a pcheje Dejkez mandźelſkimaj mutrobnje bołjo do dalſcheho pſchichodna. Dejka je ſwérny cźitař Sſerbſkich Nowin a tuž ſo jemu też ſ tuteje ſtrony najnutrniſche pſchecźa wupraja.

S **Lubija.** Saſdźeny ſchtwórk běchu ſo burſa zyłeho Lubiſkeho wokrieża po pſcheproſchenju wokrjeſkeho burſkeho wjednika Rjele w hotelu Wettinſkeho Dwora ſhromadźili. Dr. Büchner ſ hamta ſa ſkotarſtwo w Budyſchinje w ſkoro dwěhodźinſkim pſchednoſchku najprjedy wo plahowanju konjow rěčeſche. Sapiſanje koblow ſo ſnowa ſrjaduje. Sa plahowanje wozow, jako podawarkow wotmu, nětdźe te ſame ſaſadby płacźa kaž pola plahowanja lena. Nichtó, kotryż ma něſchto paſtwy, njedaj ſo wot pospyta wodźerźeć. W plahowanju howjadow rěcźo dr. Büchner dokkadnje roſkoſowaſche, ſo dyrbi ſo howjaſy ſtót na ſaſoku ſakonja wo plahowanju ſkota ſ natožowanom najlépſchich bykow plahowacź. Runje kaž drubi ſtót bykej paſtwa lépje howi dyžli wulka hródź. Wola byka ſtej roſſudźaja poſkad a ſamóſnoſcź. Wobſebity wuſpech źebi dr. Büchner wot dyrbjenſkeho ſamjedźenja wobkładanja hródźow lubi, kotreż ſo ſ wobdźělenjom we wſy njebydlajeho ſubuſtawa w bliſchim cźaſu ſamjedźe. Skót w ſanej hródźi, abo ješli je na paſtwje, njewobkładane njewoſtanje. S wulkim ſajimom ſo wokrjeſnej ſtótnej wobkładanźy napſchecźo hlada, kotraż ſmėje ſo w julíju. Po możnoſcźi dyrbi ſo ſ njej wubéhowanje a wujeſdźowanje konjow ſjednocźiź.

S **Njeſwacźidła.** S nawjedowanjom dr. ſwobodneho knjeja ſ Bietingheiſſa-Rieſcha Njeſwacźidſkich ptaki ſchtaza ſtajija krajneho towarſtwa ſa ſatſke ſchkitanje dośmiſny 3., 4. a 5. meje ſawjedźaze roſwuczenje k ſeſnaccźu krajiny a ptacźiny wotmėje. Pſchi tym budźe ſo wobſebje na ſchkitanje ptacźiny dźiwacź. Prěni dźeń roſwuczenja budźa ſo pſchipiſnawy a muſej ſa ſchtitanje ptakow w hrodomaj wobkładowacź a ſo waſchnje źiwotnych a hłoby ptakow a popyty jich ſaſaydlenja roſwjenja a hłoby ptakow a popyty jich ſaſaydlenja roſwjenja. Někotre pſchedmjetnoſchi ſdźela je ſwětłowymi wobrazami budźa wo ptacźinje ſužiſſeje zuniny jednacź. 4. a 5. meje budźa wuſtawy ſ pſchednoſchkami. Druhe roſwuczenje ſmėje ſo létſa wot 30. meje hacź do 2. junija.

Z **Jaſeńcy.** Njedźelu wječor w 6 hodź. wotmě tudomna „Kat. Bjeſada" ſwoju měſačnu zhormadźiznu pola Handrikec. Předſyda knjez bur Juſt witaſe wſitkich nanajwutrobniſcho. We ſwojej krótkej narěči ſpomni na wotmėty póſtniſki ſwójbny wjéſor a wuzběhny woſebje rjanej počinkaj bratrowskeje lubośce a praweje towarſnoſce, kotrejž Bjeſadźenzo ſtajnje pěſtuja. Twarja tak pſikładomne a dobre zhromadne źiwjenje, kaž ſebi to też naš wulki wjednik a kancler pſeje. Słyſchachmy dale rozprawy zapiſowarja, knihownika a pokładnika. Z pokładnikoweje rozprawy bě dowidźeć, zo je towarſtwo w zańdźenym léće derje hospodarilo. Też wosadny knjez farař bě dóſoł a poſkiću přitomnym načasny přednoſk. Zaběraſe ſo z cyrkwinſkim a nabožnym położenjom. Napominaſe, zo by kóždy kruće ſtał k ſwojej cyrkwi a ſo k njej wuznał a ju zakitował. Jeho ſłowa zawoſtajichu hłuboki zaćišk. Wuradźowaſe ſo hiſche wo dalſich towarſtwowych należnoſkach a ſerbſke ſpěwy, kotreż zhromadźeni zanjeſechu, tworjachu rjany dozynk zhromadźiznu.

Z **Khróśće.** Njedźelu wječor 1/8 hodźin zeńdźetej ſo wobě wotdźěleni młodźencow k ſwojej měſaneſnej zhromadźiznje pola Wjenkec. Po powitanju předſydy poda zapiſowaŕ rozprawu poſlednjeje zhromadźiny. Na to rozpominaſe preſes knjez kaplan Hórnik hłuboki zmyſł póſtneho cźaſa, woſebje pak martrowneho tydźenja, w kotrymž nětkole ſtejimy. Sčěhowaſtej po tym přednoſkaj dweju towarſow. Też někotre ſpěwy ſo ſpěwachu, dale jednaſe ſo wo naſej jězbje do Zeithaina, hdźež ſo w meji nastajimy. Z towarſtwowym kěrluſom ſkónči ſo tuta derje wopytana zhromadźizna.

S **Borſchće.** Mandźelſtwo ſu pſchipowědźili: Alfred Běła, murjeř w Delnjej Wólſchinje, ſ Pawlu Alwu Mičjeu, bjes powołanja, w Borſchćí. Pawoł Hermann Rudolph w Borſchćí, ſ Margaretu Hilźbietu Berrekeź, domjaſej pſchiſtajeńzu w Hornim Strahwaldźe w Saſſkej.

S **Klétnoho.** Tudomna měſtna ſkupina nazionalſozialiſtiſſeje ſtrony je pjatk wječor w ſwjedźeńſzu wupyſchenej ſali gmjenſki wječor wotměła. Hamtaŕ měſtneje wotnoſći po ſwojej narěči padnjenych poćeſćeli, k cźemuż ſpěw wo dobrym towarſchu ſaklinčza. Potom wokrjeſnuy burſki wjednik wo ratarſkich naležnoſcźach pſchednoſchowaſche a ſaměr gmejnſkich wječorow roſpomnjaſche. — W ſobotniſchim poſwjedźenju tudomneho muſſkeho turnaŕſkeho towarſtwa je ſo wuhotowanje 25. ſakoženſkeho ſwjedźenja 21. julija roſpomnjało. — Tudomny rěſniſki miſchtr Guſtav Laŋha wobſchěrne hoſpodarſke twarjenje twari, tiž budźe ſo hórſy ſběhacź. — Pjatk popołdnju ſu tu mandźelſki Auguſtu Pawlowu pokhowali. Na pohrjeb nahle ſemrěteje a powſchitkownje lubowaneje ſony běche ſo wulka ſyła pſchewodźerjow ſeſchła. Sobuſtawy evangelſkeje ſónſkeje pomozy ſemrětu wot domu hacź k towu pſchewodźachu. Duchowny Nay měſejſke ſimazu ſaroważnu rěcź.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleť a za nawáštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna liſcina čo. 3 płaćí.

Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa ſłużba.

Wšitcy do Budyšina na dźeń młodźiny, jutrownu ſrjedu

Jutrownu ſrjedu, 24. haprleje je twój dźeń ſerbſta młodźina. Pſchihotuj ſo na njón a pſchiſtéj we wulkich ſyłach hižo popołdnju do Budyſchina. Wěmy, ſo hižo cźe budźe łétſa naſtine dźěło putacź. Ale ſ jenym jeniczkim połdnjom njemóžeſch wjele ſtombźicź. Tuž wy ſerbſky hoſpodarjo, nanojo a macźerje dajcźe wašchim młodym tute poł dnja narodneho ſwjatka. Njeńdźe to próſdne popołdnjo w Budyſchinje. Tam ſo ſkhadźuje Macźiza Sſerbſka. Tam je wotewrjeny Sſerbſki muſej. A w 6 hodź. je jeniczka a hłowna pruha we Krónje. S dypkom we 8 hodź. ſapoczńje ſo bohaty, a zyle nawoczažny porjad. Cźłowjeny prajicź, budźe to nowa ſerbſka pſchaſa. Runje kaž junu a dźenja hiſchcźe w Delnjej Luźicy bě a je pſchaſa też kulturne, to rěka ludowe ſrjedźiſchcźo zyłeje wěſy a ſo nałéto ſtónczi. S wulkej ſwjatoczńej, ale wjeſołej pſchaſu, tak cźhcemy też my w Domowinje naſche ludowe dźěło ſandźeneje ſymy ſkónczicź ſ wulkej pſchaſu w Budyſkej krónje. Cźhcemy ſo prawje wjele nowych mozow naſtrěbacź k narodnemu a k wſchědnemu dźěłu. Tak ſmėjemy potom khětrp dźěł narodneho léta ſtowany. Smėjemy naſymu ſerbſki konzert a pſched nim ſhromadźiſnu Domowiny a ſmėjemy nałéto ſerbſku pſchaſu a pſched njej ſhromadźiſnu Macźiży. Wěſo njebudźemy na naſchej pſchaſu zyle tak pſchaſacź, kaž nėbdy naſche wowki. Ale pſchaſacź budźemy też wješele, ſabawu, ſerbſkoſć, ludſtwo. A njeje tole ſtara pſchaſa też cźłowika? Sſo wěł Tuž cźhcemy to też! Na pſchaſu pak njeſkluſcha jenoż młodźina. Też my ſtarſchi a ſtart cźhcemy tam bycź a ſo ſobu wjeſelicź. Ssmy tola wſchitſy jenak młodźi po duchu a we wutrobje. Wſchě naſche narodne drasty budźa ſo tam pſikanicź. Ssamo Bukeźanſky młodźi hółzy pſchidźu we ſwojorasnej drasce. Hał, dyrbi to bycź prěnjotny ſwjedźeń — ſwjedźeńſki dźeń zyłeje Domowiny, zyłeho ſerbſkeho ludu.

Hospodarſki rozhlad

Wutoru 16. haprleje 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,481	100 pólsk. złotych	46,84
1 jendźelski punt	12,025	100 čěſkosł. krónow	10,37
100 ſwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa ſ dnja 15. haprleje. Burſa ſaſadźi na ſapoczatku tydźenja ſara pomału, dokelž ſe ſtrony publika jenoż ſara mało pſchikaſow pſchedłożeſche a tohodla też kuliſa pſchewulki ſajim njepokoſowaſche. Wulki ſajim ſłubźichu wuwjeſdźenja dr. Schachta wo roſcźahowanju wobkhadźe ſe ſtatami južnjeje Ameriki. Wšitko na kurſy pak tuta powěſć njemėſeſche. Na rentowych wikach ſo kurſy ſwjetſcha ſtrucźichu.

Barlinſke žitne wulkowiti. Też na ſpoczatku noweho tydźenja wobkhod jara pomału ſaſadźi. Dla nuſnych dźěłow na polu ſu ſo pofiſcźenja ſ prěnjeje ruki dale pomeńſchiłe, tola je hiſchcźe doſcź pofiſcźenjow ſe ſtrony druźſtwow a wobkhada a młyny ſu jara ſdźerźliwje pſchi ſwojich nakupjach. Pozimanſke źita ſu jenoż we ſamėnjenju ſa druhe pjenadźa doſtacź. Naprašchowanje pak njeje wulke. Nećźmjenje ſa piwarnje a induſtriju ſo tam a ſem ſadaja.

Wežera pſchenicźne w Barlinje ſeńtnak

pſchenicźy W 8: 10,15 hr., W 9: 10,25 hr., rožſi R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — ječmjenia G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	15. 4	12. 4		15. 4	12. 4.
Pšenica	211,0	211,0	bunv	12 7-13,7	13,5-14,0
rožka	171,0	171,0	woka	—	—
ječmień now.	—	—	módre łupiny	9,25-10,0	9,50-10,2
ječmień, nal.	—	—	žołte łupiny	13,7-14,5	14,0-14,5
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńć. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22 90	22 90	ſuch. truhanć.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	běrni, kruški	9,0	9,00
ržane „	10,19	10,19	syno, 50 kg		
raps	—	—	ržana ſłoma		
hróch, Viktor.	24,0-28,0	25,0-29,0	pšeńć. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pieluški	21,0-22,7	21,0-22,7	ečna „		

Płaćizna za pſheńcy za wupłodźerja 8: 203.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 163.0 11: 167.0
Płaćizna za ječmień za wupłodźerja 7: 163.0 9:168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 166.0

Płaćizny rěznego ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

15. haprleje 1935 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 204

Połnomjaſne, wukormjene, najl. rěźneje hódnoſce młode	39—42
Starše	35—38
Hewak połnomjaſne, młode	30—34
Starše	25—29
Mjaſne	—

Byki 297

Młódše mjaſne, najwjetſeje rěźneje hódnoſce	38—41
Hewak połnomjaſne abo wukormjene	35—37
Mjaſne	32—34
Snadnje wuwite	28—31

Jałojcy a kruwy: 489

Młódše połnomjaſne, kruwy najwietſeje rěźneje hódnoſce	37—38
Hewak połnomjaſne abo wukormjene kruwy	25—36
Mjaſne kruwy	21—25
Snadnje wuwite kruwy	14—20
Połnomjaſne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnoſce	38—42
Hewak mjaſne jałojcy	32—37

Wowcy: 846

Najlépše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	44—46
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	40—43
Mjaſne wowcy	38 - 41
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	34 – 37

Celata: 2415

Najlépše kormjene celata wot cyca	53—56
Srěnje kormjene celata wot cyca	42—52
Snadnje wuwite	32—42
Najſpatniše	24 - 30

Swinje: 4072

Tučne swinje, přez 300 kg. čežke	51—52
Połnomjaſne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	48—51
Połnomjaſne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	46—50
Połnomjaſne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	45—48
Mjaſne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	45—46

Budyske stawniske powěśće

póndźelu 15. haprleje 1935.

Wumrěli ſu: 13. 4. Pawoł Max Poſtel, maſchinſki ſamkaŕ ſ Dobrušcha, 41 lět. — 14. 4. Arnoſch Oſkar Reitz, fabrikſki dźěłaćeŕ, 55 lět. — 15. 4. Korla Auguſt Krakowſky, ſamkaŕ, 60 lět.

Do mandźelſtwa ſtupiſchtaj: 15. 4. Pawoł Jurij Zſchäler, wobdźěłaŕ automeje brózki, ſ Doru Hertu Kuntzſchej, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje.

S **Wojerez.** Sa ɣobuſtawy DAſ ma ɣo hacź na dalſche Bſkowodźanſka prawna poradźowarnja ſtaracź. We Wojerowſkim wokrjeżu ɣn ɣo rěčne hodźiny ſa dźěłacźerjow we Wojerezach we wotkrjeżnym ſarjadniſtwje DAſ na Drježdźanſkej dróſy (w ſtarej ſchkleńczeńi) telefon 320 na wutoru wot 15—18 hodźin, ſrjedu wot 10—13 hodźin a wot 14—½16 hodźin, ſchwórk wot 10—13 hodźin a wot 15—½17 hodźin poſtajiłe.

S **Wojerez.** Sobotniſche wiki pod njelubosnym wjedrom cźerpjachu. Pſchiwoſeli běchu 213 proɣatow a 3 běhaki. Sa proſtata ɣo 10—20 hrivnow placźeſche. Kěžtery dźěl proɣatow njepſchedatnych woſta.

S **Zympla.** 17. haprleje ɣmě ſozialny rentnaŕ a wumjeńkaŕ Jan Schubert ɣwoje 81. narodniny woſwjeczěcź. Wón je we ɣwojim žiwjenju pſches 50 łět na tudomnym knježim dworje ɣwěrnje dźěłał a je ſa dołhi cźaſ ɣwojeho dźěła nětkotrym wobſhedźerjam ſłużił. We lěcze 1931 je ratarſka komora Schubertej nanej ſtotu medaillu ſpoɔźcźiła. Staŕ je w jara jednotnych wobſtejnoſcźach žiwy. Jeho cźěłna a duchowna cźerſtwoſcź je ſpokoſaja, jenoɣ noſy jemu nochetej wjazy tak prawje ſłużicź. Wobſtarnemu njech je ſtónczny wjeczor žiwjenja ſpoɔźcźeny.

S **Noweje Wſy** pola Mikowa. Mandźelſtwo ſtaj pſchipowědźikoj: Franz Ota Alfred Kulla, twarſti dźěłacźeŕ w Lěhnizy a Gertruda Hildegard Kühnej, ratarſka dźěłacźerka w Niſtej-Starej Wódrjeży. — So by ɣo w pſchipadźe khoroſcźe ɣobuſtawam Rósborſteje wjeſnеje khorobneje kaſty dołhi pucź po khorobne wuſwědźenje ſalutował, ɣo khorobne wuſwědźenja wot 15. haprleje ſa ɣobuſtawy w Nowej Wſy pola gmejnſkeho pſchedſtejerja ſa 25 pjenjeźkow ſarunanja wudawaju.

S **Drježdźan.** Njedźela „Okuli" woɣntachu Drježdźanſcy Sserbja towaŕſtwa „Cźornobóh" domiſniſti muſej Oskara Seyfferta. Knjes dwórſki rada profeſor dr. h. c. Seyffert jako towaŕſtwowy cźeſtny ɣobuſtaw, běſche jim wjedźenje po nim ſam pſchilubił a jich w ɣwojim muſeju wutrobnje witaſche. Sserbowki pak běchu w rjanej narodnej draſcze pſchiſchle, kotraż mjes druhimi woɣntarjemi wulki ſaiim łudźi. W Seyffertowym muſeju je wulki wotdźěł Sserbſtwu wěnowany a ſerbſka kultura ſo tam na jara doſtojne waſchnje poſkaſuje. Tak běſche kraɣny napohlad, nimo w vitrinach khowanych draſtach tak wjele ɣiwych Sserbowow khodźo widźecź. Eſtónczne pruhi tutón woɣpraɣdźe wulkotny wobraſ hiſchcźe porjeńſchichu. W prěnim poſkhodźe, hdźež wotdźěł ſerbowſtwa namakaſch, naſchi Sserbja ſaſpěwachu: „Hanka budź wjeſkota" a powſchitkowje zuſy pſchipoɣſtuchaŕio ſo na nětnym ſerbſkim ſpěwje ſradowachu. S kaſtej hordoſcźu móɣemy my Sserbja tu ɣwětej pokaſacź naſche ſerbſke ludowe wumělſtwo. Njeje ſrudnje, ſo ſo to wſchitko bóle a bóle ſhubi? Najſrudniſcho, ſo je ſerbſka draſta pola evangelſkich Sserbow hižo ſwjetſcha ſhubjena, tak ſo ſzyła jenoɣ w muſeju pokaſuja, kajtu kraɣnoſcź ɣu Sserbja tak wot ſo cźiſnyli bjes wſcheje ſamotwitoſcźe. Woprawdźe je wulki cźaſ, ſo bychu ſo ſtónczanje w poſledním wokomiku hiſchcźe nětkaŕ ſhrabali, nětko, ɣhɣż po ɣukym kraju ſo hiba na tutym draſtowym a narodnym polu a ludowa draſta ſo ſnowa cźeſcźi a ſtwori. My Sserbja mamy naſchu rjanu narodnu draſtu, jenoɣ do fabryca ɣmy ju ſtorcźili. Bohužel. Ale nětko dopjelúmy ɣwjatu winowatoſcź k naſchim wótcam a ſhubjmy drohe ſerbſke pokłady ſrudneho ſanjechanja. Tu we Drježdźanach ɣu ſerbſke draſty kóžby tak jara wobkedźbowane a towaŕſtwo „Cźornobóh" ſo prózuje, ſo bychu pſchejo ſaſo do ſjawnoſcźe pſchiſchle. Też ſerbſke waſchnja a nałoɣti ſo pſchedwjedu, tak ɣmy wóndano we ɣwjedźenju ſa ɣmyſlu pomoɣ „kołbaɣ ſtonanje" ſjawnje pſchedwjedli a we wuſtajeńɣu we wobſtuku „Trachtenfeſt" ſerbſke reje. Wſchitko ſa naſche drohe Sserbſtwo.

P. K.

*

Se **Žitawy.** W Bartsdorfje ſtaj prjedawſchi bur Bohumił Jśrael a jeho mandźelſka Ernestina rodź. Heidrichez ɣwój dejmantny kwaɣ woſwjeczeliłoj. Jubilar je ſo na wójnje 1870 wobdźělił a ſłeb ſelſeny khžij ſakhžuł. Mandźelſki je 88 łět ſtary a mandźelſka 82 łět. Jubilar je hižom pſched lětami ſkoro ɣyle woſlepił, jeho mandźelſka pak je hiſchcźe jara cźiła.

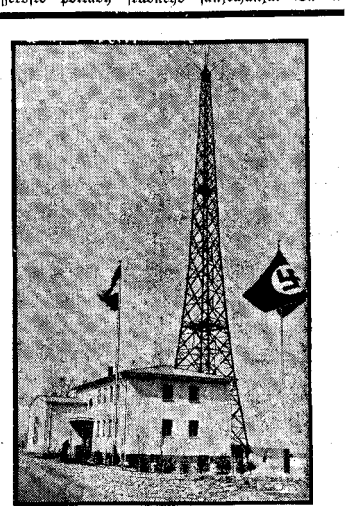

Najnowiſchi radiowy ſcźelak Němſteje.

Radiowy ſcźelak w Koblenzu, poboczny ſcźelak němſkeho ſcźelaka w Frankfurcźe, je ɣo 13. haprleje ɣwojemu ſamérjej pſchepodał. Tutón ſcźelak, kiž ɣu hatle pſched pół létom ſapoczěł twaricź, je najmoderniſchi ſcźelak w Němſkej. Wobraſ pokaɣuje maſchinownju ſe 107 metrow wyſokej antennowej wěžu.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Hudźbny wotrjad Maćicy Serbſkeje zmeje ſrjedu po jutrach 24. t. m. dopołdnja ½11 hodź. z dypkom poſedźenje w Serbſkim Domje w Budyšinje. Přednoſk podpiſaneho: „Naš ſerbſko-hudźbny přichod" — (narodny a wumělſki ſpěw). Kóždy zajime je witany. Dotalne ſobuſtawy wotrjada maja přitomne być, abo ſo wzdaźa ſwojeho ſobuſtawſtwa. Namjety hač do 20. t. m. na moju adresu. Ze ſerbſkim poſtrowom a zdar wjednikej.

Bjarnat Krawc, předſyda.

Khróſćicy. Kedźbu! Srjedu 24. jutrownika pojedźe z Khróſćic autobus do Budyšina na ſwjedźeń młodźiny. Tam a ſem 1,20 hr.. Z dypkom ½7 hodź. ſo wotjedźe. Zajimcy ſo hnydom pola Natuša w Khróſćicach zapiſaju. Měſtnoſć je jenoɣ za 18 wosobow.

Zarjadniſtwo.

Pědagogiſki wotrjad Maćicy Serbſkeje ſkhadźuje ſo ſrjedu 17. 4. pop. w 4 hodź. w Serbſkim Domje w Budyšinje. W. Šěca.

Rakecy. Młodoſtny wotrjad ſerbſkeho towaŕſtwa „Lipy" zeńdźe ſo přichodnu ſrjedu wječor ½9 hodź. pola Bjenadźie w Komorowje k pruzy za ſwjedźeń młodźiny w Budyšinje.

Wšitkim ev. ſerbſkim zwučowanſkim jednotam, wšitkim ſerbſkim towaŕſtwam, hdźež ſo młodźina ſkhadźuje. Bratřa a ſotry, wukńće prawje pilnje w S. N. woziewjene ſpěwy a baſnje za ſwjedźeń młodźiny. Kóžde towaŕſtwo abo jednota ma hač do Zeleneho ſtwórtka za to jenu pruhu wotmeć. Dźeń a měſtnoſć tuteje pruhi njech ſo w Towaŕſtwowym powěſtniku wozjewi. Přeńja zhromadna pruha budźe 1. dźeń jutrow po ſerbſkich kemšach we Klukšu.

J. Sewčik.

Naše **Jutrowne poskićenje** je **kedźby hódna dokonjanosć.**

Šokoladowa fabrika Dr. Sperber G.m.b.H.

Předawarni: **w Budyšinje na Bohatej hasy 3**
w Kamjencu na Torhošću 4

Płaćizny hódno!

Maličkosće
za
wuporjedźenje
a wobnowenje

Mak. nohaſc. nóduše por wot **19** pj
narunańſke ſtołpy, por 58, 44, **35** pj.
hornje dźěle za nohaicy a ſchi
ſadźe ſpódn. khołowow **25** a **45** pj.
paſkaŕ za trikot. košl. ruk. por **35** pj.
paſki wobołu šije za trikotowe košle **35** pj.
ſtryk. kromki za trik. ſpódk. kholowy
zapłatki za trikot, šaty wot **10** pj.
hrawatowe bańčki
ſweaterowe a łacowe ruhawy
narunańki za ſlź, 3 kusy **20** pj.
gumiowe paſki a dźerſaki nohaicow - wolmu na płatanje **7** pj.
bawmjany thaninowy twist **6** pj.
dobra ſtryk. wolma 50 gr. **24** pj.
37 pj., 42 pj. - płatowy bańčik a šatowe knefle,
balma, vignone, merino, łida

RUDOLPH
w Budyšinje
na Kěžorskej dróze 16

Mały newěſtk
w naſich NOWINACH
je tuni a ſo přecy wupłaći

KAMJENC

Při wšěch ſkładnoſcźach zwjeſeluje ſtajnje přihódny dar!
Tajke namakaće we wulkim wubjerku a we wšěch płaćizнach pola
Alfred Beitel w Kamjencu
(prjedy Nicolaus) na Budyſkej dróze 70

Běłe kruchate wapno
cement
cementowe wapno
poſkića tunjo
Rudolph Hohlefeld
na dwórniſću w Brězni

Brikety
wšěch družin poſkića
wot wagona a ſkłada
do domu
Rudolph Hohlefeld
na dwórniſću na Brězni

K jutrownemu jěchanju
poručam
kwětki a ranki
za konje
Marja Petrichowa w Budyšinje
na Serbſkich hrjebjach čo. 30

Wšě ſymjenja za poloa zehrodu
kaž też **ſymjeńtnu cybłu** w najlěpšej kajkoſći poruča
M. Hadank naſl.
w Kamjencu na Budyſkej dróze

Płaćizny hódno!

Wažne
maličkosće za kujezow:
knefliki za hornjo št. 12, 8, 4 pj.
knefliki za manšetv por 1,75, 95, 5
mjerke ſport. khornarjo 60, 45, 1
„Key"-khornarje št. 22, 3 št. 65 pj.
předkoſličky z khornarjom 68 pj.
wotwyjonne khornarje 85 pj.
ſiłe 1,05, 1,5, hr., 16, 98 pj.
dźěrżaŕ zobow 59, 88 pj.
narunańki za ſlź št. 20 pj.
dźerżaŕi rukawow
je ličhi do hrawatow
hołane ſpódkowe paſy 1,75, 1,10, 85
mod. runičkow. ſport paſy w. 1,10
zapołožki do khornarjow
dźerżaŕi hrawatow
ſhitaŕi khornarjow 1,65, 1,05, 95, 7.
ſmjerjeńcy wot pj.
ſtrykowane wjazańki wot 38 pj.
ſekle z hraw. tv 9., 7., 5., 29 pj.
ſekle rukawy z poſnjožowanju 8 pj.
ſhitaŕ rukawow nowow 3 pory

RUDOLPH
w Budyšinje
na Kěžorskej dróze 16

Sekle
za
křižerjow
pisane a
čornoběłe 1.50
1.35 1.25 0.80

Schaaf

Su-li Waše črije roztorhane
njehódźeće spěšnje do **wulkoſewcowanje na Žitnych wikach čo. 11** znaſ. ſrěća „Złoteje bwožny" a „Mlokowoje dwora".

Alfred Gnichwitz
Dobre ſeſlne a tunje poſtrowanje. Na pódnjowanje móža ſo dóſtakaś!

Porjedźenje nohajcow
w nohajcowym domje
RUDOLPH
w Budyšinje na Kěžorskej dr.
Jenoɣ dobre dźěło a nic droho!

Sołowe a hlidowe přikrywy, gardiny, rollowy, tunjo
Würker, rodź. Erlerec
w Budyšinje na Zwonic. Jawskoj h. 10

Zapisy wuspěchow
teſi při žadanju naj-
dołšich pruhowanjow
dopokazaja kajkoſć a
wutrjebnu móžnoſć

ZÜNDAPP

motorskich kołow.
Najwětša ſpuſčnoſć
a hoſpodarnoſć, to ſu
zasady, kiž Zündapp
w kóždym motorskim
kole zaruči. Předwjedźenje wjez zaměnja ke
kupjenju

Zaſtupjeſtwo za Budyšin:
Richard Kieschnick
w Budyšinje na Hošo hasy 17

Na 100 centnarjow
rěpy,
centnaŕ po **70** pj., předawa
Nowottny we Wučkecach
čo. 5

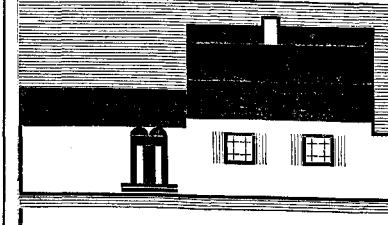

Radoſć a ſtrowoſć zaruči tebi twój ródny ſerbſki ſtatok

Słónco narodneje lubosće

pak přinjeſu tebi do twojeho lubeho domu naše

SERBSKE NOWINY

Praj tohodla ſwojemu ſuſodej zo by je ſebi pola dowěrnika abo na pósće za **1.50** hr. ſkazał.

Přiłoha k čisłu 90

SERBSKE NOWINY

Wutoru 16. haprieje 1935

Poch jako palidło a jako předkhadnik brunicowych brikettow

Podał W. Michael w Klětnom.

Kruch domtsnistkich stawlinow je žo ſ pschestaczom wudobywanja począ w pruſkej Hornjej Łužicy zapomnił. Poch (Torf) měſesche hiſchcze psched 50 lětami, jako we naſchej dalokej wokolinje hiſchcze ſanych brunizowych kładow njeběchu nadeſchli, wulkt wuſnam. Haczkuntej je w naſchej wokolinje pryedy wiele lěża było, dha žo tola khžinowy wobſtark ſa tepienje njedoſahazu wobſkadowaſche. To ſkónczinje na tym ſaležeſche, ſo lehy pschi njedoſahazym cżiſchenju a wothladanju wiele pomalſcho roſcheſchu.

Dżenża je hiſchcze wubło wużiwanje palneho poch wuczſchczako. Pola burow žo hiſchcze psched 50 lětami nimo drjewa k pokoſaju ſ pochom tepeſche. Khudſchi ludźo ſebi też poch k tepienju njemóżachu poſpschecz a běchu na drjewo pokaſani, kotrež ſebi naſběrachu. Poch žo po kruchach pohódnoſcżeſche, kiž žo pochowzy mjenowachu, tyhaj pochowzow pkaczeſche 2 hacż 3 hriwny. Nimale wſchitzy burja wohrjedż lěcża poch ſa ſwoju domjazu potrjebu ryjachu. Też knjeże dwory žo ſ pochom ſaběrachu.

Poch leži runje każ wuhło we worſchtach ſ roſdżělom, ſo žo pochowe worſchtowzy hnydom ſwjetſcha ſapoczinaju. Poch žo też wſchelako palesche a wſchelako hrjeſche. Sſabe worſchty podawachu hubjeńſchi poch. Pſchi ryczu nadeńdżechu cżorny, bruny a běły poch. Cżorny poch leſeſche ſwjetcha, bruny ſpody nječho a ſwjetſcha ſ roſtlinowych dżělow wobſteſche. W nim zyle derje roſtliny, hai ſamo hymjo namakachu. Hłubje też truchi tolſtych khžinowych a ſchmrětkowych ſdonkow nadeńdżechu, kiž ſe ſapadnienych lěhow pothadżachu. Drjewjane truchi běchu hiſchcze miehſe a miażoſte. Pod brunej pochowej worſchtu hiſchcze huſto zyle běłu na twaroh podobnu pochowu worſchtu namakachu. Tuta pak derje njeſchleſche.

Pryedy hacż bu poch ſa kachle hotowy, ſadacże ſebi wiele ſwjetſcha cżeſkeho dżěła. Najpryedy žo ſeſlina (Torfmoor) ryjeſche. 2 metraj dołha a 2 metraj ſchěroka dżěra žo hacż do 3 metrow hłuboko wury. Sa tu dżěło běchtaj dwaj muſej trěbnaj. Połdńſcho hłubſcho łepſcheho hibanja dla jenoż jedyn muż dżěłaſche. Ryczo mózachu welo jenoż hoſty dżěłacź, dokelż žo ſeſlina jara łepſeſche. Hdyż běchu nehdże meter hłuboko ryli, dwrbjachu ſo haczenja na ſtronje wody ſ drjewom wunaſcżicź, ſo hychu haczenja pſchecżiwo cżiſchczej wody wudżerżałe, kotraż běſche žo na měſtnach, hdżeż běſche žo poch wurył, do hłuboſeho hata ſbežała.

Ludźo wonka pſchi dżerje wurytu poch na hromadu roſchachu. Hdyż běſche w dżerje dżěłacy muż khžiro hłuboko ryl, a poczaſ u haczenja pod ſnjnym cżiſchczom wody brjuchate bycź, muſej rěbl ſtatichu, jedyn muż pak pſchi dżěrinej kromje haczenje wobkedżbowaſche. Hdyż žo haczenja pukacź poczachu, abo hdyż žo na wodze puchetli pokaſowachu, dyrbjeſche w jamje dżěłacy muż k najwjetſchej napjatoſczu kedżbowacź. Haczenja žo ſwjetſcha nahle ſ wodu pſchedrěchu, a dżělacżer dyrbjeſche žo ſpěſchnje po rěblu wukhowacź, ſo jeho padaze haczenja njebychu ſamſatle. Dżělacżer běſche někto ſwoje cżeſke dżěło dokonſał a běſche nehdże 2 hacż 3 tyhaj truchow wuryt. Pſchi tym běſche ſwoje cżěło zyle pſchepocżił, na noły pak běſche jemu we hłubinje ſyma było. Potom žo hiſchcze truchi haczenjow ſ hokami ſmuczahachu a žo ſ druhej ſolinje ſkładżechu.

Potom žo pſchihoty ſa plazanje poha ſapoczachu. Sdżěła kute wurzte truchi žo na to roſrubachu, žo ſ wodu polachu a žo ſ widkami do mjehkeje ſidławy pſchedżěłachu. Hdy žo ſidława njeby prawje pſchedżěłała, bychu žo jenoliwe ſplazane pochowy pſchi ſuſchenju roſpukaſe. Sidława pak też pſchi horzym ſtonzu njeſmědżiſche ſaſo pſchejtara ſtwjerdnyeź, tu dyrbjachu ſaſo ſ wodu polecź a pſchedżěłacź, pryedy hacż žo na pochowe blido pſchinjeſe. K plazaniu poha běchu po praxwom ſchtirjo mużoſo trěbni. Dwaj muſej pochowe cżěſto wobdżěłaſchtaj, jedyn muż cżěſto ſtajnje na kalcżajtej karje po dełkach k pochowemu blidu woſeſche, hdżeż pochowy plazaŕ ſ pochowej formu dżěłaſche.

Pochowa forma ſwjetſcha ſ dżełacż dżělow wobſteſche. Jenoiliwe dżěle běchu 25 zentimetrow dołhe, 10 zentimetrow ſchěroke a 8 zentimetrow wyſoke. Forma běſche ſe ſchmrětkowych dełcżickow dżěłana. Plazaŕ dyrbjeſche jara ſpěſchne porſtu měcź, ſo by wob dżeń hacż bo 2000 pochowow nadżěłał. Póbla ſebje měſeſche na pochowym blidże wón ſudobjo ſ wodu ſtejo, ſo bu tóſdu formu womacżał, pryedy hacż by ju pſelnił. Tak žo cżěſto formy njelépſeſche. Plazaŕ formu ſ ruku namacża, potom cżěſto ſ wobémaj rukomaj do formy ſtłócźi.

Muż dżěłaſche podobnje pſekarjel, jenoż ſo běſche zyle ſ cżornej ſolinu ſaplukſany. Potom ſhrabny formu ſ wobémaj rukomaj a donjeſe ju ſ wulkim khwatkom na ſhrabane měſtno póbla pochoweho blida. Plazaŕ dyrbjeſche pcżezo jara ſpěſchnje běżeci, dokelż běſche napſetnjena forma cżeſka a by-li pomału ſchoł, by ſo dżeł cżěſta ſpody wuſunuł. Formine dno nieběſche doſpołne, ſpody běſche jenoż cżeſtka deſcżicżka pſchiprawjena. Poch měſeſche łepſchinu, ſo ſo forma ſwoju njelépſeſche. Poch ſo na ſtrunanej měſtnoſczi w dołhich rjadach ſ formow wuſhyna, ſo by ſ nowětrom a cżopłotu wulſknuł. Hdyż běchu pochowzy poł ſuche, ſo wobroczichu, ſo bychu łepje pſchesthnyłe. To ſo tak ſta, ſo ſo ſtajnje dwaj pochowzaj ſ dołhimaj tromowaj na ſo ſepreſchtaj. Hdyż běchu pochowzy ſo někotre dny bóle ſtwjerdże, ſo ſwjetſcha dżěłacy pochowzow na hromadu ſkładże tak, ſo měſeſche we wětr mjes nje pſchiſtup. Tuto dżěło mjenowaſche ſo „poch kaſchczitowacź“.

Najſtraſchniſchi cżaſ ſa poch běſche wot wobroczenja hacż kaſchczitowanju. Hdyż ſo w tutym cżaſu ſyzne njewjedrowe deſcżeſe na poch naſdżeſche a potom ſaſo horze ſtónżo na njón ſwječeſche, ſo wón roſpuſa a buchu jenoż kruchi. Hdyż běchu pochowzy zyle wuſchłe, běchu wo połozju mierſke. Cżim lepſchi poch běſche, cżim mjenſche běchu pochowzy. Nětko běſche poch k ſpjenju hotowy. W burſtwie ſo we ſwojim cżaſu w naſchej tehdy hiſchcze zyle herſtej traſinje hacż bo 25 000 pochowzow ſa ſamſne pſchetrjebanje nadżěła. Wjetſchi burja w lecże akkordnych dżělacżerjow ſa dżělanje poha pſchiſtajachu, hotowy poch ſo hnydom na měſtnje wudżěłanja we wulkich pochownych bróniach ſběrachu. Poch ſo na ſkłanje pchedawaſche. Jenoż ſamoſchći ludźo jón tehdy trjebachu. Tuto cżeſke dżěło ſaſdżeſnych cżaſow je ſo ſ nowocżaſnym wuhłowym trjenjom zyle ſapomniło.

Koža wostanje koža

„Tunjo, prawje tunjol“ to je pſchecże, kotrež wobeſe dżenża pſchezo ſaſo ſo mjes łupami wuprajł. Hdyż tunja a dobra wéż ſtej jedne a te ſame, njeda ſo pſcheczíwo tomu nicżo napſcheczíwicź. Tunoſcź tworow pak njeſmě na ſchkodu kaſſoſze abo ſtamo na ſchkodu ſtrowoſze wuſtukowacź. To wobeſe płacźi wo wobuczu. Někotſi ludźo ſu woprawdżiteji wěſchczerjo wjedra, maja kurjaze hoła a hdyż jim tute hołodze cżinja, potom móża ſ wěſtoſcżu rjeż, ſo ſo jutſje deſchczik pónże. Cżeſkoła maja kurjaze woka? Dokelż ſu jich kóſcże ſtopy ſo pſchepokożíte a dokelż jich cżrii na wěſnych měſtnach móżnje tłócźi. Sa tajkich ludźi réka, ſo ma ſo noha na cżrij ſtwcżicź, měſto nawopak, ſo bu pſchihódny cżrij na nohu ſhotowił. Ta tuba pyſchnoſcź, kotrejž ſo ſe ſtrowu módy łonżeſnje cżinja, je nam tajke wobuczże ſobu pſchtnjeſła. Bohużel ſo pſchihódne wobuczże huſto doſcź módy dla ſazpinja. To wobeſe płacźi wo żónſtim ſpłahu. Na wyſokich pjeńach ſo wokoło tepae a tóżdu dżeſcht pucź wołnamjenja poprawom cżeſke dżěło. Druhy ſaſo njepopſcheja nohomaj, kotrež matej wjele khodźicź. pomětr k dyhanju. Koża noh pak chże runje tak dyhacź, każ zyła koża cżłowjeczeho cżěła. Dyhanje je nuſne ſa żiwjenje! Hdyż noha dżěła, ſo ſcipli. Hdyż pak nje-może noha a jeje koża dyhacź, naſtanu wupary, kotrejž njemóżachu wuſtupicź, ſo do potu picheména a tak naſtanu pótne nohi, kotrež njeſłu ſa żaneho cżłowjeka jara pchijomne.

Pótne nohi naſtanu pak wobeſe też, hdyż ſo ſa pódſche druhe średki hacż koża wuſiwa. Taſte średki ſwjetſcha wodu a powětr njepuſchczeja. Maja też hewak zyle druhe wobeſitoſcże hacż łożane pódſche. Koża pak je ſwérjaza koża, kotraż ma wſchě wobeſitoſcże, każ koża

Stawizniski přehlad Łužicow

Podawa wyšši wučeř Kral.

6] (Pokračowanje.)

II. Hornja Łužica.

Krajina, kotruž dźensa Hornju Łužicu mjenujemy, rěkaše zastarsku Milska, přetož tu bě so we nam njeznatym času zasydlił słowjanski spłah Milčanow. Pozdźišo nałožowaše so mjeno Budyski kraj a skónčnje, jako braniborskim namjezny hrabja, kotryž Budyski kraj (Milsku) wobsedźeše, też Łužicu (dźensnišu Delnju Łužicu) dosta, počinachu naš kraj mjenować Hornju Łužicu a woprawdźitu Łužicu Delnju Łužicu.

We starších časach Milskeje a Milčanow nam stawiznarjo mało powěduaju. Po zdaću pak běchu Milčenjo krućišo do jeneho cyłka zrjadowani, přetož rěkli so stajnje jenož wo jeničkim hłownym brodże. To bě Budyšin. Nimo toho bě w kraju syła hrodźiškow, pod županami stejacych, hdźež ludźo w njeměrach wućek namakachu, a hdźež so też župne wěcy, krajne a sudne dny, wotměwachu. Mnohe hrodźišća su w nowišim času wotwozyli a zrunali, na př. Wósporčanske a te „na hrodźišku“ pola Židowa (Budyšina).

Lud we rodźinskich wsach bě hišće swobodny, we wobsydnych pak hižo wotwisny wot knježka. Na čole luda steješe wjerch abo wójwoda. Z Milčanskich wjerchow so nam jenož jenički mjenuje a to hišće z łacańskim mjenom Crescentius. Kak su jemu Milčenjo rěkali, a hdy je knježił, njewěmy.

Jako bě Hendrik Ptačnik Glomačanow porazył a Mišnjanski hród natwarił, podźišny sebi l. 932 też Milčanow, spokojti pak so zwoprócka z lětnym dawkom. Powěda so, zo je hižo 10 lět předy p. Košinskeje hory a Ptačec we Wojerowskich stronach krwawnu bitwu ze Serbami měł. Stawiznarjo nach krwawnu bitwu ze Serbami měł. Stawiznarjo tuchu niče njewěźa, znajmjeńša ju njenaspomnja. W času pak so baja wšěse myli. Do dobyća Mišna to skoro možne było njeby. Hač je hižo tehdy Budyski hród němsku wobsadku dostał, je dwělowne. W času Ota I. wojowaše wot 937 Dźěwinski namjezny hrabja Gero w słowjanskich krajach hač k Wódrje a Bobrej. Jemu bě też Mišno podstajene a Milska poručena. Zo by Ota I. l. 957, Milčanow přemóžiwši Budyski hród znowa wobtwjerdźił, zo by tu wobsadku wostajił, njeje tohorunja wěrje podobne. Dobył je Milsku tola hakle Mišnjanski namjezny hrabja Ekkehard I. wokoło 987. Wot teho časa bě Milčanski kraj dospołnje w němskich rukach. Budyski hród bu srjedźišćo też němskeho knježestwa, a sylna ryćefska wobsadka wosta w kraju. Budyscy ryćerjo dostachu wjes připokazanu, kotraž měješe jich ze žitom, mjasom, a druhej potrjebu zastarać. Zdaleniše strony dostachu wjetši pomocnicy němskeho krala jako knjezstwa, zo bychu ze swojimi wojowarjemi zastarani byli a so wo měr a porjad w swojim wobkole starali. Při tutym rozdźělenju kraj a dźiwaše so wěsće na dotalne krajne zarjadowanja po župach. Mnozy serbscy županojo a knježkojo su směli w swojim zastojnstwje a na swojim wobsedźeństwje wostać, po němskim prawje zwićežnjeni. Bórzy so mnohe knježske wićeństwa do dźědźičnych wobsydstwow přepisachu. Cyła Milska podsteješe Budyskemu hrodowskemu hrabi, a tutón bě Mišnjanskemu namjezmemu hrabi zamolwity.

W lěće 968 bě Ota I. Mišnjanske biskopstwo założił, kotremuž bě też Milsku poručił. Nazhoniwši spjećowanjo Serbow na łěwym brjozy Łobja přećiwo křesćanstwu, přikaza misijonaram serbski wukwyć. Wěmy na př., zo bě w Dźěwinje šulu założił, zo bychu tam młodźi duchowni serbski wukwyli. Jeho prěnja mandželska bě Słowjanka. Njemóžne pak njeje, zo je też naraňša cyrkej hižo prjedy misijonarow do Milskeje słała, přetož nikotre naše cyrkwinske słowa pokazaja na wliw naraňše cyrkwje a njejau z němčiny abo łacańšiny wupožčene: cyrkej, kŕći, Klimant, tuto mjeno cyle po bolharsku. K temu je najstarša Miléanska cyrkej, w Jaworniku (prjedy Jawornach, něm. Jaworny) pola Zhorjelca, w naraňšich stronach Milskeje nastała. Serbja so tu ani křesćijanstwu ani němskemu nadknjezstwu spjećowali njejsu, też nic, jako l. 983 sejwerni Serbja so wuswobodźichu a hač k Łobju a Solawje dobyćerscy postupowachu. Wžo też w Budyskej zahnaće pohanstwo lohko njebě.

Namjezny hrabja Ekkehard bě tak móceny knježićeř, zo měješe po njenadžitej smjerći Oty III. wuhlady na němsku krónu. Polski kral Boleslaw z přimjenom Khrobły, kaž jeho nan Mjećiſław I. po njewuspěšnym wojowanju z namjeznym hrabju Gerom z němskimi kralemi spřećeleny, stupi so na stronu Ekkehardoweho přećiwnika Hendrika (II.), baworskeho wójwody, kotryž němsku kralowsku krónu doby, mjez tym zo bu Ekkehard skradnje morjeny (1002). Bolesław měješe mysle, słowjanske ludy, z Němcami přemoženе, pod swoje knjejstwo přiwjesć. Wón tehodla přiće̊ze do Łužicy, Milskeje a Mišna a doby kraj hač nawješćornemu Halštrowej (Weiße Elster). Wočakowaše wot noweho krala, zo jeho z dobytym krajom zwiđežni. Tola pak docpi, jenož telko, zo jeho a Ekkehardowy blizki přiwuzny Gunelln namjezne hrabinstwo dosta, wón pak jenož Łužicu a Milsku. Po zdaću spokojom chcyše so wotsalić. Tola bu při wrotach Mjezyborskeho roda kaž njepřeće̊l zadźerżany a wućekny jenož ze zbožownym připadom. Rozhorjeny z tutym njewujasnjenym podawkom a njespokojny z wuspěchom wulkeho předewzaća přičinny Bolesław do Milskeje, Łužicy a Mišna, a po 16 wójnskich létach dyrbješe Hendrik II. Bolesławej wobsydstwo Milskeje a Łužicy 1018 wobkrući. K temu dosta Bolesław Odu, dźowku skónčowaneho namjezneho hrabje Ekkeharda za mandželsku a 300 wobrónjenych Němcow k pomocy na wójnu z Rusami.

Lohke tute lěta za wobydlerstwo byłe njejsu. Lěta 1013 wotwjedźechu Čechojo, zwjazkarjo Hendrikowi, hród na Sedle (Landskrone) dobywši, 1000 ludźi wobsadki a čěkancow jatych do Čech, a raz dyrbješe 1000 ludźi ze stron mjez Łobjom a Woltawu (Mulde) jatych swój zapuseny kraj wopuścić a z dobyćerjemi do Pólskeje čahnyć.

Po Bolesławowej smjerći l. 1025 nastachu nowe němskopólske namjezne zwady. Swoje wobsydstwo škitujcy postupowaše nowy pólski kral, Mjećiſław II. hač k srjedźnemu Łobju a k Solawje (1030), skónčnje pak zhubi z přibywanjom njeporćelow — doma bě jeho bratr knjejstwo nastupił — 1032 Łužicu a Milsku. Łužicu dosta naraňši hrabja Odo a l. 1034 wotinski hrabja Dietrich. Milska pak bu Mišnjanskemu namjeznemu hrabi Ekkehardej II. přidźělena.

(Pokračowanje sćěhuje.)

naſcheje nohi. Woda ſo njepſchepuſchczi, nadſbytna czopkota ſo pſches pory koże ſ dychanjom pſchepuſchcza. To pak ſo pſchi narunankach njeſtanje. Ssu zuſe ſa cztowjeſke cżęto. Pótne nohi a mokre nohi ſu ſuſto pſchiczinu ſa naſymnjenja najwſchelakorſcheho ducha. Tyſacz lét ſtare wumeſtwo garbowanja wukhowa koži pſchirodne lepſchiny, je prużna, njepſchepuſchczi mokrotu a ſmóżni nosy dobrotu dychanja. Schtóż dżenża po kożanych pluduſchach khodźi, ſmėje pſchezo wėſty khód, njech ſo deſchczuje a żnėhuje. Hdyż nėkajka tunja naruranka wabi, pomyſlcże, ſo najlėpſche je najtuńſche a koża woſtanje koża.

Pflopk

Podrażowarja pjenjes łajeli.

W Habrachczijach ſu 21lėtneho ſłodeńka Marczina Förſtera ſajeli. Wón je ſpytał, w Neugersdorfje pjecż-hriwnarje falſchowacż.

Sso pſched żeleſniſti czah cżiſnyk.

Pola Rumburga je ſo 61lėtny wumjeńkar Ignaz Wenzel ſ Krabonże Lipy ſe ſamomorderſkim motpohladom pſched żeleſniſti czah cżiſnyk. Jemu ſu ſo hłowa a nosy wot cżėła wotjėte. Wenzel na cżęże myſle cżerpjeſche.

Do ſarſkeho doma ſo paduch dobył.

W Lėwałdże je ſo ſa cżaſ ſararjoweje njepſchitomnoſche paduch do ſarſkeho doma dobył. Lėżnyz jeneho wokna wutorhnywſchi je do domu ſalėł, w kotrymż je nėhdże 100 hriwnow namakał, kotreż je ſobu kaſał. Polizajſti poż je ſa paduchowym ſlėdom na ſtronu k Schönbachej bėżał.

Do Lobja ſtocził.

Njedżelu popoldniu wokoło 6 hodżin ſ Marjineho moſta njeſnaty muż do Lobja ſtoczi. Jedyn wuthodżoważy cżokm a cżah pioněrow wohnjoweje wohory hnydom na Lobjo wujėdżechtaj, żiwenja ſpróżneho pak njemóżeſchtaj namakacż. Żołmy napjateje rėti bėchu jeho hižo do hłubiny ſtorhle a wotwjedle.

1800 jejow ſo kradło.

W Oſchatzu ſu ſo w nozy paduſchi do ſkładownje ratarſkeje wikowanſkeje banki dobyli. Pſchi tym je jim 1800 jejow do ruki padło, kotreż ſo w pjecż kaſchczach w ſkładowninej pinzy khowachu. Paduſchi bėchu lėżnyz pinczanych wokow wotpaczili. Kradnjene jeja ſu ſo ſ wosom wowjeſle.

Pſchi ſatepjenju żmjertnje ſnjeſbożika.

W Halli cżanſche 56lėtna mandżelſka pod kotolom w plokarni ſatepicż. Płomjenja pſchi tym jeje draſtu ſhrabnychu a żona ſo tak cżężko wopali, ſo w khorowni wumrė.

Lokomotiwje do ſo ſraſyłej.

Njedżelu popoldniu póła hłowneho dwórniſchcża we Kamjenicy dwė lokomotiwje najſterże ſ njekedżbliwoſcżu perſonała jeneje lokomotiwy do ſo ſawadżijſchtej a ſo khėtro wobſchkodźichtej. S tym ſo Drjeżdżanſko-Werdawſka kolija wobkhadej ſawrje, ſo możeſche ſo po tejle cżarje jenoż po jenej koliji jėdżicż. Cżahi tehdła ſ jenohodżinſtim ſapodżėnjom pſchithadżachu. Bohużel je ſo jedyn lokomotiwnik cżężko ſranił, mjes tym ſo je druhi ſ lóżſchimi ſranjenjemi woteſchoł.

Bjerſwėdomita lohkomyſlnoſcż.

Autobuż ſo ſpalił. — Tſjo cżężkoſranjeni.

Pola Weißenſeea blisko Erfurta je ſo pjatk ſ bjesſwėdomitej lohkomyſlenoſcżu cżęże wohnjowe njeſbożo ſawinowało. Hdyż dżaſche jedyn autobuż nowy benzin pſchijecż, jedyn ſobupucżoważ blisko tanka ſapalku ſapali. W tym ſamym wokomiku ſo benzin ſapali a nėkotre ſekundy poſdżiſcho ſo płomjenja na zyły wós wupſcheſtrėchu. Autobuſowy wjednik, kotryż pódła ſapaleneho tanka ſtejeſche, ſo runje tak każ dwaj ſobupucżowarjej cżężko wopalił. Druſy jėſdni hoſcżo, kiż we wosu ſedżachu, dyrbjachu woknowe ſchkleńży roſbicż, ſo bychu ſo ſ wosa wukhowali. Pſchi tym ſo nėkotři ſrėkachu. Cżężkowopalenych do khorownje dowjeſechu, ſcheſcżo druſy mózachu ſo do ſwojeho wobydlenja dowjeſcż. Omnibuż je ſo wſchón wupalił.

Mjes ſtorkacżomaj ſmjertnje ſnjeſbożił.

42lėtny ranżėroważy dżėlacżeŕ Rößner, kotryż je na dwórniſchczu w Penigu pſchiſtajeny, w pėſkowej jamje pola Dittmannsdorfa tworowe wosy hromadu ſpinaſche. Pſchi tym jeho ſtorkacżaj hrabnyſchtaj a ſmjertnje ſraniſchtaj.

„Rubjeny ſłoty automobil“.

W Liberzach w poknóżnych Cżechach ſo dla kradnjenja auta ſe ſłotymi tworami ſ njedorosumjenjom do wulkeho roſhorjenja dachu. Dwaj mużej ſ Prahi do Liberza pſchijėwſchi pſched khofejownju ſaſtaſchtaj a do njeje ſaſtupiſchtaj. S woknom widżeſchtaj, kak ſo jeju auto, w kotrymż ſo ſłote twory, 200 000 krónow hódne, khowachu, nadobo wotwjeſe. Wubėżeſchtaj na dróhu, tola auto bė ſo hižo ſhubił. Hnydom ſawołana policija ſapċhimny a ſa dżeſacż minutow bė ſo wichtitim wyſchnoſczam, też namjenjym organam, powėſcż dała. Ssamo nėmſkołatny radio łojazy liſt ſchtrickławſke. Powſchitkownje pak bė ſpodżiwanje wulke, hdyż ſo łoty auto ſe ſwojim wopſchijecżom na parkowaniſchczu pódła khofejownje ſaſo namaka. Mėjicżel benzinoweho tanka pódła khofejownje bė wós, dokelż pſched khofejownju na ſakaſanym mėſtnje ſtejeſche, ſe ſamej pſchecżelniwej ſwólniwoſczu na żuſobne parkowaniſchczo dowjeſł.

Pyrenäiſki ſpėſchnik ſo ſwórcził.

Njedżelu w nozy je na internazionalnej Hrudnyſko-Parižſkej żeleſniży tak mjenowany Pyrenäiſki ſpėſchnik, hdyż pſches Marſchyrimeſke dwórniſchczo jėdżeſche, ſ kolize wuſtocził. S 13 wosow ſo żydom ſwórczi a ſo do ſo ſeſuwa. Jenoż temu, ſo bėchu wosy ſ worzlow natwarjena, ma ſo dżakowacż, ſo njeſbože njeje hiſchcże wjetſche. Jedyn wós prėnjeje rjadownje ſo wo kamjenitny ſtołp wuſeżny a ſo tak żiwnje hromadu ſtłoczi, ſo wopredła njebė możno, cżeżkoſranjenym puczowarjam w nim pomoż pſchinjeſcż. Pjecż hodżin dołho ſu ſo prózowali, jeneho pſchiſtajenja żeleſniſcheho towarſtwa, kotremuż bėſchtej wobej nosy wottkuſnjenej, ſ roſpadankow wużiwobodżicż. Pryſedy hacż bė ſo to poradżiło, bė mjes tym ſnjeſbożenj wumrjeł. Snjeſbożenje ma ſo pjecża w tym pytacż, ſo je ſo jene koło ſchtwórtheho wosa ſ wóſti puſchczijło.

Sa 100lėtny jubilej prėnjeje nėmſkeje żeleſniży.

W lėcże 1835 je ſo mjes bayerſkimaj mėſtomaj Nürnbergom a Fürthom prėnja nėmſka żeleſniza wotewrita. Tu wożiſchczany dokument prėnju wjeſnu tworow na żeleſniży pſchedſtaja a wopiſuje.

„Armadżine“ ſłoto pſchi brjoſy.

W Cheſiſkim mórſkim ſaliwje pola Portlanda ſu ſo pſchi poſlednich żyżnych hapriejſkich wėtrach ſłote a ſlėborne pjenjeży pſchipławile, kotreż wot ſławneje Armady (wójnſkeho ſłodżiwa) ſchpaniſkeho kraja Philippa II. pokhadżeja, kotraż je ſo tam 1588 ſ wėtrami potepiła.

Semjerżenje w Iranje.

Mėſcże Schahi a Gari w Iranje (Perſiſke) ſtej ſo w nozy k pondżeli ſ cżężkim ſemjerżenjom potrjechiłej. Wjele twarjenjow ſo ſaſyhnyło, druhe ſo tak cżężko wobſchkodżichu, ſo dyrbjachu wobydlerjo ſ nich cżękacż. Liczba żmjertnych woporow hiſchcże njeje ſnata.

Krwawne ſrażenje mjes hindami a muhemadanami.

Kónz ſaſdżeneho tydżenja ſu ſo we wſchelakich krajach Indiſkeje krwawne puki mjes hindami a muhamedanami wotmėże. Blisko Bombaya ſu pſchi njemėrach na dróży ſchėſcż wożobow morili. W Agha ſo hindojo ſ muhamedanami tohorunja ſ pukami do ſo dachu. Polizija dyrbjeſche ſapſchimnycż a 20 krócż do bicżkow ſtrėlicż. Jedyn muhamedan a jedyn hindu ſo morſchtaj a 42 wożobow ſo ſrani. Pſchi ſrażenju w Hazaribaghu we prowinzy Chota Naggiur je ſo ſchėſcż hindow cżężko ſraniło.

Wusudżenja

§ Pſchecżiwo ſakonjej wo ſłótnych njeradach a pſchecżiwo ſakſkemu wukaſej wo ſadżėwanju natykoważeho pomjetanja bėſche ſo Kurt Paul Lehmann ſe Scheſchowa pſchelſchok. Hamtſki ſud w Budyſchinje ſaſudżi jeho tehodła ſapoczatk februara k pjenjeżnemu khłoſtanju we wyſokoſcżi 15 hr. abo k 3 dnjam jaſtwa a k płacżenju wſchėch wudawkow jednanja. Mała khłoſtańſka komora jednaſche wo należnoſczi jako powołańſka inſtanza. Lehman bėſche 8. oktobra 1934 jakojaw k rėſej rėńnikam Wetzkej ſa jakojaw k płahowanju pſchemėnił, kotraż bėſche jo 3. novembra 32 w hródżi płahowarja ratarja Hübnera narodżila a kotruż bėſche tuhe 26. dezembra 1934 Wetzkej pſchedał. Tutu jakojaw bėſche w oktobru 1934 Lehmann burej Horſtej w Scheſchowje dale pſchedał. Bėſche pſchipuſchczijł, ſo 1¼ lėtaſtara jakojcżka ſo do hródże kupza dowjedże, ani pſched tym ſtoczo ſłótnemu lėkarjej pſcheprytowacż njedawſchi, ſ cżimż mohło ſo ſwėſcżicż, hacż je jakojcżka k płahowanju poſtanjena, bjes natykoważeje khoroſce ako niż. — Lehmann ſakitkowaſche ſo ſ tym, ſo njej narodny dżeń jahkojcżki ſnał. Njeje ſłabe łkoczo ſa ſtaſche hacż 1¼ lėta mėł, a też druhi wėżowuſtojni njemėjachu ſa ſtarſchu, kotreż bėchu jej do klamy a na ſuby hſadali, każ je to też Horſt cżinił. Wokrjeżny ſłótny lėkaŕ knjes wet. rada dr. Kern ſ Budyſchina bėſche pak jahkojcżku 1. januara 1935 pſchepytał a ſwėſcżił, ſo ſtaj dwaj delnjej krajaſaj (Schneidezähne) doſpołnje wuwitaj, a ſo 3 krajny ſub bė hižo tohorunja derje wuwitu a 4. ſo wudobywaſche. Powołanje Lehmanna ſo ſ napołożenjom wudawkow ſacżiżny.

Radio

Ssrjedu 17. hapryleje ſo łżyſchi.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchėdneho programma: 6 wjeſeły ranſchi konżert. 10.45 ſa dżėcżi. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konżert. 14 wėchelakocże. 16 popołdniſchi konżert. 17.45 tacżele. 18.45 a nėtko je żwjatok. 20.45 Hermann Zilcher dirigуje.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchėdneho programma: 5.50 ſa burow. 6.15 tacżele. 6.35 ranſchi konżert. 11.45 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konżert. 13.10 tacżele. 14.10 tacżele. 16 ſtara komorna hudżba. 20.45 tobakowy kolegium.

Hiſchcże ważne ſ dnjoweho programma. Berlin: 20.45 konżert. Königsberg: 20.45 dujeſka hudżba. Hamburg: 20.45 Jurij Bjedrich Händel. Wrótżławiz: 21 dujeſki konżert. Frankfurt a Stuttgart: 20.45 żmėjkotany radio. Mnichow: 20.45 burſka kantata.

Hamtſke wozjewjenje z Kamjenca.

Das im Grundbuche für **Spittel** Blatt 21 auf den Namen des Färbermeiſters, jetzigen Gaſtwirt **Karl Alwin Freudenberg** in **Kamenz** eingetragene Grundſtück ſoll am

Dienstag, den 28. Mai 1935,
vormittags 9 Uhr

an der Gerichtsſtelle im Wege der Zwangsvollſtreckung **verſteigert** werden.

Das Grundſtück iſt nach dem Flurbuche 5,4 Ar groß und nach dem Verkehrswert auf 4970 RM. geſchätzt. — Die Brandverſicherungsſumme beträgt 5100 RM.; ſie entſpricht dem Friedenstaxpreis vom Jahre 1914 (§ 1 des Geſ. vom 18. 3. 1921, GBl. S. 72). — Es handelt ſich um ein zweiſtöckiges Wohnhaus, eine maſſive Scheune mit angebautem Schuppen, Hofraum und Garten. Das Grundſtück liegt an der Talſtraße Nr. 12.

Kamenz, den 11. April 1935. **Das Amtsgericht.**

Sven Hedin w Barlinje.

Snaty ſchwedſki ſpytnik Sven Hedin je ſo po ſſłétnym pſchebywanju w ſrjedżnej Chinje domoj wrócził a po puczu w Barlinje poſaſtał. Tam jeho ſotra knjeżna Alma Hedinez na njeho cżakaſche. Won jemu powėſcże ſ domiſnu cżita, każ wobraz pokaſuje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domju. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bosćenčarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 91 | Budyšin — Srjedu 17. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Přichodne nadawki SA

Stabowy šef SA Lutze je njedawno pschi rozdźělowanju wo psychichodnych nadawkach SA prajił:

„SA ňo w žwojej sakkadnej myšli a w žwojim wobstatju tež w psychichodźe ſ wojeſkim sakonjom na žane waſchnje njewusamknje. Tu njemože rěcze bydź, ſo ňo SA ſłužbi, dokelž ňu jeje nadawki hižaſche hač nadawki wójſka, a dokelž wjednik ſa wſchě cžaſzy na žwoju SA jako wukuſtanecho a wojowarſkeho noſcherza a pſchipowědarja wěry nazionalſozialiſtiſkeho žwětowcho nahlada roſſłužbazu ważnoſcz kładze."

Stabowy šef Lutze k temu wujašni, **ſo ňo SA na prěnim měſtnje pola wſchitkich wjednikich měſtnow kruzę pſchehlada**, ſo by jej mózno było, žmoje prěnjotne nadawki pschewjeſeć. To je wumělnjenje ſa wobſtaſze nazionalſozialiſtiſkeje organiſazije, kotraž ňo na dobrowólnoſcz a na wojowarſku politiku wolu ſałožuje. Kajkotna wyſchina wjednikow ňo ſ dokładnymi pruhowanjenmi dozpěje. Tute pruhowanja ſu ňo po zyłej Němſkej hižo hač k brigadowym wjednikam dele kruzę pſchewjedźe, a ſ nimi ňo ſyſtematiſzy potrjechuje hač nětkle k ſtotnikam. Sa nětkle abo 6 mězazow ňo tutón prozeſ po zyłej Němſkej pſchewjedźe. Wón njedźiwajo na liczby woprawdźitu elitu ſtyrnu wotſtaji.

Stabowy ſchef Lutze žełi pucź młodeho Němza, wožeſbje pak wojowarſkeho nazionalſozialiſta, takle myšli: Naſ pryjedy ſ organiſowanje do hólcziny a do Hitlerſkeje młodźiny, potom pſchestup do SA a to pſched dopołnjenjom dźeſatoreje ſłužby. Po dźeſatorej ſłužbje a po wojeńſkej ſłužbje ňo cži nazionalſozialiſtojo, kotříž nadawk wojowarſkeho žiwjenja ſa wjednikowu ideju w žebi noſcha, do SA wróća. Lutze pſchaje žebi radſcho malo, tola wumuwcjenu wěrnoſcz, kotraž ňo ſ wutkinu ſyłnymi ſpodobacz pyta. Podawki 30. junija **a** puczje pſcheradnika Röhma ňu ſaſnje depokaſake, ſo ſtej duch a ſmyſłenje napoſłedk roſſłužbazej a niz nětkajeſłužiłi hrěchi mozy.

Wjednißi korps dźenża hižo ſ najwjetſcheho dźěła ſe ſobuſtawow ſtrony wobſteji. **W pſchichodźe pak ňo w SA jenoż hiſchcze ſobuſtawy ſtrony namakaju.** Ludowi towarſchojo, kotříž chcedźa po wojeńſkej ſłužbje tradźizju žiwjeho wojeńſkeho cžaſa dale pěſtowacz a kotříž njeſłu nazionalſozialiſtiſzy wojowarjo, ňo do wulkeho wojeńſkeho ſwjaſka ſjednocza.

Njeje pjecza žaneho dwěła, ſo budźe w Němſkej pſchichodnje jenoż jenizki wulki wojeński ſwjaſk, kiž wſchitkich wopſchija, kotříž ňu we wójſku ſłužili, a kotříž w dźeławoſczi w SA bruhi, žam wuſtwolenu nadawk njewidźa. Wobſtaſze organiſazijow jenajkeho ſamêra je w nazionalſozialiſtiſkim ſtaſze njemóžne, hač runjeż dyrbi ňo we wokomiku hiſchcze pſchekhodny ſtaw pſchekrocžicz.

Lavalowa wobskórżbna rěč w Genfje

Po wospjetnym wotſtorcženju ſkhadźowanja rady Swjaſka ludowa w Genfje je ňo Franzowſka ſkónczniže roſſłužiła, ſo žwoje ſtejiſchcžo w radźe Swjaſka ludowa žama aſſtupuje, hdyž běſche podarmo ſa aſſtupjerjemi žwojich ſadanjow pytała. Swonkowny minißter Laval mějeſche wutoru wobſtórżbnu rěcz a reſoluziju namjetowaſche, **kotraž** němſku politiku jako trěcženju pſchecžiwnu a njemérnu ſaſuđuje a ſa pſchichodne pady wot rady Swjaſka ludowa hoſpodarſke wotſchkodźenje žada.

Mjes radźinymi ſobuſtawami, kotříž na franzowſkej ſtronje njeſteja, běchu pak womyſłenja a pſchecžiwjenja pſchecžiwo tajkemu poſtupowanju ſpóznacz. Wobžeže pólſki ſwonkowny minißter **Beck** je na zyłe jaſne waſchnje wječera w Genfje woſjewił, ſo móže reſoluzija po pſchecžełnym wuwiczu poczahow mjes Pólſkej a Němſkej w poſłednimaj cžomaj jenoż njedowěru w pólſkej ſjawnoſczi ſłubiczź hdyž ſo we wječornych ſtatach nowe frědki k ſmjerowanju ranſcheje Europy žadaju.

Po tajnym poſjedźenju, kotrež jenoż někotre mjenſchiny trajeſche, ňo rada Swjaſka ludowa w ſjawnym poſjedźenju k wuradźowanju franzowſkeho namjeta pſchecžiwo ſamjedźenju powſchitkowneje wojeńſkeje winowatoſcze Němſkej ſeſtupi. Hnydom po wotewrjenju poſjedźenja **franzowſki ſwonkowny minißter Laval** ſ króſka wo namjece reſoluzije w mjenje Franzowſkeje, Jendźelſkeje a Italiſkeje rěcžeſche.

Laval žadaſche, ſo dyrbi ňo němſke poſtupowanje ſe 16. měrza ſaſudźowacz. K temu dyrbi ňo na naprawny wuſłyſchcz, ſo by ſrěcženje Swjaſka ludowa w naſtupanju kolletkiwneho bjeſſtracha lěpje ſkutkowało.

Jako běſche Laval na memorandum franzowſkeje republiki a na Londonſke woſjewjenje ſ 3. februara pokaſał, kebi wón žadaſche, ſo ſo niebohu roſdźěle mjes narodami cžiniſe. Wſchitke ludy dyrbja ſo jako jenak wobhladowacz. Franzowſka politika ňo pjecza pſchecžiwo žanemu krajej njeměri. Bjeſſtrach, kiž ňo žada, je ſa wſchitkich. Wobežeže, dołhe a huſto njedźakowne dźěło organiſowanja měra ſo njeſmě pſchetorhnycz.

Po Lavalu ňo **jendźelſki ſwonkowny minißter ſir John Simon** ſłowa jimaſche. Wón ſwědčeſi, ſo reſoluzija, kotruż Laval pſchedpokłaji, je ſchromadneho wobſtamknjenja ſtjóch mozow w Strefy poſkadźa. Tſi mozy ſu reſoluziju ſeſtajiłe, ſo bychu we wobſtaku Swjaſka ludowa měr ſatkowałe. **Wone pak ſu ňo ſdobom roſſudźiłe, ſo ſe wſchěmi wuzitkynmi frědkami jenoſtronſke wurupowědźenja ſrěcženjow ſa pſchichod ſnjeſmóžnja.** Saſtupjerjo w Genfje nieſkutkuja jako ſaſtupjerjo ſwójich knježeſtwow, ale jako ſobuſtawy Swjaſka ludowa a rady Swjaſka ludowa.

Reſoluzija ſa pſchichod žane durje njeſaczinu, Swjaſk ludowy pokaje, ſo je w ſakitanu ſwójeje wězy ſa kotruż je ňo ſakoſił, pſchesjene. Wſchitke durje woſtanu wotewrjene.

Po jendźeſiſkim ſwonkownym miniſtru **italſki aſſtupjer baron Aloiſi** porěca. Wón roſtoji, ſo ňu ſo w ſhromadnej reſoluziji ſakładny poſtajiſe, po kotrychž je ňo italſke knježeſtwo w ſwójej ſwonkownej politiſy pſchecžo měſo. Faſchiſtiſke knježeſtwo je ſwoju politiku pjecza pſchecžo na woprawdźitoſcze, ale też na ſajimy druhich narodow ſałožowało. Hač runjeż wono nuſnoſcz dorozumjenja njepſchepółnawa, ňo wono woli tych pſchecžiwi, kotříž europſki měr wohrožuja.

Italſke knježeſtwo je ſwoju wolu pſchecžiwo roſſudej němſkeho knježeſtwa ſe 16. měrza wuprajiło a wono ňo połnje franzowſkemu a jendźelſkemu woſjewjenju pſchiſamka. Faſchiſtiſke knježeſtwo je jeneho ménjenja ſ Franzowſkej a Jendźelſkej.

Pólſki ſwonkowny minißter Beck ňo w ſwójej rěcži na franzowſki memorandum ſ 9. haprleje poczahowaſche. Tehdy je Franzowſka radźe Swjaſka ludow tſoje praſchenja pſchedpokłoſiła: Němſke bránjenje, powjeſtſchenje winowatoſczow ſa ſobuſtawy Swjaſka ludowa a ſełožinjenje bjeſſtracha po nowych puczach internazionalnych trěcženjow. Pólſki minißter **Beck** po roſſaſnjenju tutych dypkow **pſchecžełne wuwicze poczahow ſ Němſkej wopiſkowaſche.** Tehodła je bjes dźiwa hdyž ňo Pólſka ſjawnoſcz pſchekhwaja, hdyž ſłyſchi, ſo ſo nowe frědki ſa ſmjerowanje ranſcheje Europy ſadaju. Nowe ſrěcženja wo njenadpadnanju móža po Beckowym wuprajenju dobre ſkuſadne poczahi pſchi pólſkich wjeczornych mjeſach wohroſnyć.

Czeſkoſłowakſki ſwonkowny minißter Beneſch jako nuſne wupraji, ſo by ňo rada ſ praktiſkimi a politiſkimi ſcžehowkami němſkeje kroczele ſe 16. měrza a ſe ſaſadnymi naſkadami internazionalnych winowatoſczow ſobuſtawow Swjaſka ludow ſaběrała.

Schpanſki aſſtupjer Madariaga radu na porjad wuradźowanja wo reſoluziji pokaſowaſche. Wón dwělowaſche, ſo ňo pſchedpokłoženy tekſt njepſchemělnjeny pſchijima. Wón ňo pſchedbydu woprajſcha, ſchto ňo ſtanje, hdyž žebi někotre ſobuſtawy rady pſchemělnjenja žadaju.

Radźiny pſchedbydu Riſſchdi-Aras wotmołwi, ſo móže ňo wo reſoluziji halle po ſhromadnej roſmołwje rěcžecz. Wěſo maju ſobuſtawy prawo, pſchemělnjenja namjetowacz.

Stónczniže hiſchcze **danſki ſwonkowny minißter Munch** jenotliwym dypkam reſoluzije pſchihłoſowaſche, wo pſchiczju druhich dypkow pak jara dwělowaſche. Na to ňo poſjedźenje ſtónczi.

Němsko-francowska stajna kommisija

Němſke a franzowſke knježeſtwo ſtej w nowembrje 1934 „ſtajnu kommiſiju" poſtajiłej. Na němſkej ſtronje miniſterialny rada dr. Weymann a na franzowſkej ſtronje knjes Lecuyer pſchedžyduje. Stajna kommiſija je ňo wot 8. hacž do 15. haprleje 1935 w Barlinje ſkhadźowała. Wona je nadrobnoſcze wo nałožowanju trěcženja ſ 30. měrza 1935 wo podleſcženju trěcženja wo roſkliczenju mjes wobėmaj ſtatomaj poſtajiła. Kimo teho je ňo wona ſ mnohimi praſchenjemi ſaběrała, kotrež ňu ňo jej wot jeje poſłedźeho ſkhadźowanja w januaru 1935 pſchedpołożiłe. Knježeſtwowaj wubjerkaj ſtaj ňo wo wſchitkich dypkach dojednałoj.

Wojowanja wo rěč w belgiskej komorje

Belgiſka komora je ſaiđženu póndźelu wo ſakonju wo nowoorjadowanju trjebanja rěcže pſched belgiſkimi ſudami jednała. Walloniſki ſapółkanz ſpyta, tutón ſakoń ſ nowa wotſtorczicz. Senat je ſakoniſki naczisk pſchijał, ſ kotrymž ňo ſłamam jich ſtare žadanje dopjelnja. Naczisk dyrbjeſche pak ňo hiſchcze ras komorje wróczicz, dokelž běſche senat naczisk trochu pſchemėnił.

Flamiſzy ſapółkanzy w tutym poſjedźenju namjet ſtajichu, ſo by komora hiſchcze do jutrow wo ſakonju dowurodźiła, ſo by ňo won hiſchcze w tutym lěcze, po ſtónczenju ſudniſkich próſdninow mohł nałożowacz. Dokelž ňo wſchelkazy walloniſzy ſapółkanzy tutemu namjetej raſnje pſchecžiwjachu, ſ tyłnemu wurěczowanju mjes Flamami a Wallonami dóńdże. Njemėr w ſali běſche ſ tkwilemi tak wulki, ſo preſidentowe ſłowa njeběchu ſłyſchcz. Stónczniže pak Wallonoju pſchi wothłoſowanju podleſachu, ſo ňo ſakoń ſchtwórtk komorje pſchedpokłoži.

Anarchistiski nadpad so wotmysłił

Sa konferenzu w Strefy běchu ňo ſchwajzarſke a italſke bjeſſtrachowe wyſchnoſcze kedźbne cžiniłe, ſo ňu žebi anarchiſtojo nadpad na Muſſolinia abo Lavala wotmyſłili. Franzowſka polizija w Marſeillu je też wjele wožbowm ſajała. Na to je ňo bjeſſtrachowa ſłužba w Genfje ſezyłniła.

Venzelos so zasudźi

S grichiſkeho hłownoho mėſta Athena ňo powě, ſo ňu ňo jednanja wójniſkeho ſuda pſchecžiwo prjedawſchemu grichiſkemu miniſterſkemu preſidentej Venizelej a druhim pſchecžiwnym ſtatnikam na pjatk 19. haprleje poſtajiłe. S pſchedbydu wójniſkeho ſuda budźe naiſcherje ſchef wójniſkeho łódźiſtwa Sakellerion. Pſchecžiwo Venizelej, jeho žynej, generalej Plaſtiraſej, prjedawſchemu finanſnemu miniſtrej Mariſej a druhim budźe ňo w jich nėpſchitomnoſczi jednacz, dokelž woni we wukraju pſchebywaju.

Krótke politiske powěsće

Pjecz ſakſkich kommunistow ke khłoſtarni ſaſudźili. Druhi ſenat ludoweho ſuda w Barlinje je wutoru pſchecžiwo pjeczom ſakſkim kommunistam wukſud pſchihotowanja wjeleſpſcheradu ſamolwicz měli. Pſchi jednanju, kotrež dwaj dnjej trajeſche, ňo wjele ſwědkow ſłyſchcheſche. 37lětny Max Rölz bołta 3 lěta, 38lětny Ewald Pawlowſki 2 lěcze a 3 měſazy, 34lětny Erich Richter a 36lětny Willi Böhme po 1½ lěcze a 30lětny Max Richter 1 lěto a 3 měſazy khłoſtarnje bołta. Wſchitcy wobſkorżeni ňu politiſkich pſchenđženjow dla hižo khłoſtani.

Mezjki ſtyrjeđzeni bjes cžerwjenych khorhojow w Amſterdamje. Po ſakonju, kiž je ňo loni wudał, ňu też cžerwjene khorhoje jako politiſke znamjenja ſakſasane. Tak je ňo też w někotrych prozeſach roſſudźiło. Tehodła je Amſterdamſka polizija cžerwjene khorhoje ſa politiſke demonſtrazije ſakaſała. Sakas ňo prěni krócž pſchi mejſtim ſwjedźenju marſiſtow w Hollandſkej wuſkutkuje.

Wuſkich ſtatnych ſaſtojnikow w Ruſſej wotſtadźili. Rada ludowych kommiſarow Sowjetſkeje unije je póndźelu někotrych polnomócnikow ſtatneje kontrollowaneje

Sprawnišće wotkładka. Mjes wotkładowanym je pohonowźik ſa Janinarob Gerſi Wenzlšdanjene měſtka ſo ſ nowymi dowěrnikami wotſkładſchi.

Paragwajſka k měrej ſ Bolivijſkej hotowa.

Pſchi ſwojim wopyće w Rejo je paraguajſki preſident Arala praſił, ſo je hodſina pſchiſtka, w kotrejž móže ſo wo měrje rěčeć. Paraguajſka je ſwobuliwa, teſ bjes pohrebnikow ſ Bolivijſkej jednaſ. Bolivijka w Paraguajſkej pieča ſaneho njeſjedunſkiwcho pſchecźiwnika njenamaka. Rěkło je na cźaſu, ſo ſo mjes ſuſjeſcźiſtwomaj jedna, ſo bychtaj ſo ludaj wot wójnſkeje cźeſe wutſwobodźiłoj.

Woda w ludowych pſiwěrkach

S hordoſtnym ſwjedźenjom jutrow ſwižuja mnohe nałožki. Tak pſchipiſuje ſo jutrownej wodźe lěkowaza móz. W naſchej ſerbſkej Łužiſy běžachu po ſtarym waſchnju hołcy do ſkhadźenja ſłónca k hatej abo k wjeſnej rěcźy, nacźerpachu ſej karan abo hornj wody a myjachu ſo ſ njej, ſo bychu prawje rjane byłe a ſtrowe woſtałe. Wiſchelake ſerbſke ſpěwy pokaſuja na tutón praſtary nałožk. Tola pſchi tym njeſmě ſo ani ſłowcźka rěcźeć, ani po puću tam a ſem. Hołcy wſchak ſpytachu jich k rozmołwje nawabicź. Kotrajž tutemu ſpytowanju podleja, teje puć po jutrownu wodu bě podarmo. Dyrbjachu kedźbowacź, ſo wódnu ſchnórku, kiž ſo woſtrjedź cźeczejeje wody cźehnje, do karana doſtanu. Schtóž ma ſłowje, ju popadnyć, doſtaneje tak wulku ſchnóru parlow, kajkuž ſudobjo twopſchija. Teſ ſtót ſo ſ jutrownej wodu pokſjepi a njebě-li pſcheſyma, cźěrjachu ju konje do pławy. Teſ wjeſna młodźina ſpytaſche ſo ſ wodu nałidacź. So by ſo lěpje poradźiło, wobrónichu ſo ſ ruźnej ſjukawu a kóždy bu „namoczeny“, kiž ſo do raniſchehu ſwonjenja na wožy abo na puću pokaſa — bjes roshlěa a nahladnoſcze wołoſoby. Jenož jutrowni ſpěwarjo a ſpěwarki běchu pſchi tym wuwiſacź.

Schtóž chze wódneho wjeſela nawdźiźcź, njech dźećom w lěcze pſchi hatnych abo rěcźnych kupaniſchcźach pſchihladuje. Kajke žiwjenje tam je, kaſ ſo wſchitke wjeſela a ſo ſmeja dobrotu wody wužiwaſo a na njej wſchelaki ſport wukonjejo. Hewak ſu nam rěki a rěcźki ſdobni pſchewodźerjo na naſchich wukhodźowanjach a puczowanjach. Wotpoczinjenym pſchi cźerſtwym ſórkeſchku a ſłuchanmy na bórtobanje, babotańzu a plapotanje. Woda wopſamjenja žiwjenje.

Po myſli naſchich priedownikow njeběchu rěcźki jenoj połneho žiwjenja, ale kaſ hižo napomnich, mějachu teſ lěkowacze mozu. Hižo do ſawjedźenja khriſcźanſtwa ſu pjeca ſewjerne ludy naſcheho kontinenta nowonarodźenych ſ wodu pokſjepili. Nimo jutrowneje wody ma wuſnam teſ ta ſ Cźiſcheho pjatka. Když hołcy ſ tuteje wody ſi cźiſty pjatku a k tomu hrónczo prajachu: „Podnóſ ſo, poſtań ſaſ, pſcheſo ſwěrny, wěcźnje nowy“, njemóže tón, na kotrehož pſchi tym myſlachu, ženje ſo jich widaſ. Schtóž ſo w raniſchej rožu kupa, woſtanje młody a rjany.

Njeje możno, wſchitke baje a baſki w Sserbach, kotrež ſo na haty, rěki, jězory a druhe wódniſchcźa poczahuja, napiſacź. W mich tcźi bohaty baſkowy poklad Ssobu naſmarſiſche ſu baje wo wódnym muzu, kotrež też w druhich krajach naderdźenu. Tak pokaſuje ſo w cźłowjeczej a ſwěrjazej podobje, je cźeſwjeny draſcheny a ſpyta pſches wſchelaki błyſkot a praſkot ludźi do wody wabicź a khowa potom duſche w hornjach.

Taiſke dopomnjeńki na ſtare baje a nałoźki nimaja ſaměr, nětajke pſchiwěrki ſaſo wožiwicź. Naſchi priedownizy njeběchu ani pſchiwěrnizy. Woni pobožnje ſacźuwachu, ſo ſu ſ potajnym žiwjenjom wobdacźi, kiž pak pſcheczełnje, pak hroſnje na nich ſhladowaſche. Wulzy pſchirodopytnizy naſcheho cźaſa wuſnawaja, ſo khutne ſtudowanje Bożeje ſtwórby cźłowjeka pobožneho cźini a my ſ cźeſcźowanjeſa a ſe ſpodźiwanjom pſched potajnſtwom žiwjenja ſtejimy. Tak ſawdatej ſej ſtare a nowocźaſne myſlenje ruzy.

Žiwjenje ſtwórby jich wobdawaſche, pſchekłaſache też jich tycźe a bycźe, cźujachu ſo jako dźěl tuteje kraſneje ſtwórby. K jich ſtatokej ſłuſchesche młodny łužoł. Kužoleſche ſo ſ potajnych hłubin, ſe ſywatej hróſbu ſacźuwachu jeho žiwjenje. Pſchi lipje dyrbjeſche łužoł być a napiłł ſ njeho dawaſche mudroſcź. W tym teji wulkoſcź ſmyſlenja, ſo w łužole bójſke žiwjenje widźachu. — Tak pokhadźachu małe dźěcźi ſ hatow a ſtudnjow a dźenſnjiſchi dźeń ſo hiſchcźe praji, ſo je bacźon ſ wody wuczehnje a do domow pſchinjeſe. Naſchemu roſſwětſenemu cźaſej je to ſmějcźna myſliczka. Naſchi priedownizy pſchepołožichu bydlenje dźećacźich duſchkow do wody.

K ſwjatnizy łužuſcheſche kužoł, tohodla naderdźenemu hiſchcźe mnohe ſpyrkowje, kotrejž ſu pſchi praſtarych kužołach naſtałe, kaž na pſch. naſch Różant. Kužoł njeje pſchicźina jeho naſtacźa, ale mamy w njepoſrědnej blizkoſcźi ſtudnje ßß. Marije a Hany. Też w němſkich krajinach namakamy tajſe Marijne kužoły abo ſtudnje, kiž potom ſo „Marienborn“ (pſch. „Marijna Studnja“ pola Sſmjeczkez), „Heiligenborn“ a podobnje mjenuja. Tajſe kužoły a ſtudnje ſu też druhim ſwjatym wěnowane, na pſch. w Starym Ottingu (w Bayerſkej) ß. Konradej. W Schleſyſkej ſu taſke ſtudnje huſto ß. Jadwidźiſy wěnowane. Wo niej ßej powěduja: Hdyž bě ßwjata raz na ſwojim puczowanju po Schleſyſkej jara łaczna, cźiſny ſwój ſloty pjerſcźeń ſady ſo a tam, hdźej na ſemju padny, naſta nadobo młodny lěkowazy kužoł.

Ale też ſe ſłyni duchami, ſ djaſanmi běchu naſche wody ſaſyđlene. Hdźej woda ſchumi a pěni a ſo wjerczi, tam bydła wódniza (wódne žony). So bychu ſo tute potajne mozy wody ſmérowałe a wujednałe, mjetachu jako wopor žamo ludźi do njeje. Pſchedſtajenja wo morju běchu hróſbne a bojaſne, ale njebojaſna inuſitoſcź a duſchina wulkoſcź naſchich priedownikow pſchewinyſchtej jeczijbjeła morjo. Dźeń a pſchecźełnoſcźe buchu pſchedſtajenja wo nim. Na měſto cźłowjeſkich woporow ſtupichu ſwěrjata abo roſtliny. Wěra do wódnych duchow ſkrucźi ſo do baſki, też te ſo po cźaſu ſapomnja. Bałnizy a morſjo tworja ſ nich wumělſke wudźiłki. Sómy kiżo na wobrałach widźeli, kaſ běſe wódniza w cźmowej wodźe wokoło cźołna ſchuſkała. Też naſchi bałnizy ſu wſchelake wódne pſchiwěrki do ſwjaſaneje rěcźe ſdroſcźili. J. Sk.

Woda w ludowych pſiwěrkach

S hordoſtnym ſwjedźenjom jutrow ſwižuja mnohe nałoźki. Tak pſchipiſuje ſo jutrownej wodźe lěkowaza móz. W naſchej ſerbſkej Łužiſy běžachu po ſtarym waſchnju hołcy do ſkhadźenja ſłónca k hatej abo k wjeſnej rěcźy, nacźerpachu ſej karan abo hornj wody a myjachu ſo ſ njej, ſo bychu prawje rjane byłe a ſtrowe woſtałe. Wiſchelake ſerbſke ſpěwy pokaſuja na tutón praſtary nałoźk. Tola pſchi tym njeſmě ſo ani ſłowcźka rěcźeć, ani po puću tam a ſem. Hołcy wſchak ſpytachu jich k rozmołwje nawabicź. Kotrajž tutemu ſpytowanju podleja, teje puć po jutrownu wodu bě podarmo. Dyrbjachu kedźbowacź, ſo wódnu ſchnórku, kiž ſo woſtrjedź cźeczejeje wody cźehnje, do karana doſtanu. Schtóž ma ſłowje, ju popadnyć, doſtaneje tak wulku ſchnóru parlow, kajkuž ſudobjo twopſchija. Teſ ſtót ſo ſ jutrownej wodu pokſjepi a njebě-li pſcheſyma, cźěrjachu ju konje do pławy. Teſ wjeſna młodźina ſpytaſche ſo ſ wodu nałidacź. So by ſo lěpje poradźiło, wobrónichu ſo ſ ruźnej ſjukawu a kóždy bu „namoczeny“, kiž ſo do raniſchehu ſwonjenja na wožy abo na puću pokaſa — bjes roshlěa a nahladnoſcze wołoſoby. Jenož jutrowni ſpěwarjo a ſpěwarki běchu pſchi tym wuwiſacź.

Schtóž chze wódneho wjeſela nawdźiźcź, njech dźećom w lěcze pſchi hatnych abo rěcźnych kupaniſchcźach pſchihladuje. Kajke žiwjenje tam je, kaſ ſo wſchitke wjeſela a ſo ſmeja dobrotu wody wužiwaſo a na njej wſchelaki ſport wukonjejo. Hewak ſu nam rěki a rěcźki ſdobni pſchewodźerjo na naſchich wukhodźowanjach a puczowanjach. Wotpoczinjenym pſchi cźerſtwym ſórkeſchku a ſłuchanmy na bórtobanje, babotańzu a plapotanje. Woda wopſamjenja žiwjenje.

Po myſli naſchich priedownikow njeběchu rěcźki jenoj połneho žiwjenja, ale kaſ hižo napomnich, mějachu teſ lěkowacze mozu. Hižo do ſawjedźenja khriſcźanſtwa ſu pjeca ſewjerne ludy naſcheho kontinenta nowonarodźenych ſ wodu pokſjepili. Nimo jutrowneje wody ma wuſnam teſ ta ſ Cźiſcheho pjatka. Když hołcy ſ tuteje wody ſi cźiſty pjatku a k tomu hrónczo prajachu: „Podnóſ ſo, poſtań ſaſ, pſcheſo ſwěrny, wěcźnje nowy“, njemóže tón, na kotrehož pſchi tym myſlachu, ženje ſo jich widaſ. Schtóž ſo w raniſchej rožu kupa, woſtanje młody a rjany.

Njeje możno, wſchitke baje a baſki w Sserbach, kotrež ſo na haty, rěki, jězory a druhe wódniſchcźa poczahuja, napiſacź. W mich tcźi bohaty baſkowy poklad Ssobu naſmarſiſche ſu baje wo wódnym muzu, kotrež też w druhich krajach naderdźenu. Tak pokaſuje ſo w cźłowjeczej a ſwěrjazej podobje, je cźeſwjeny draſcheny a ſpyta pſches wſchelaki błyſkot a praſkot ludźi do wody wabicź a khowa potom duſche w hornjach.

Taiſke dopomnjeńki na ſtare baje a nałoźki nimaja ſaměr, nětajke pſchiwěrki ſaſo wožiwicź. Naſchi priedownizy njeběchu ani pſchiwěrnizy. Woni pobožnje ſacźuwachu, ſo ſu ſ potajnym žiwjenjom wobdacźi, kiž pak pſcheczełnje, pak hroſnje na nich ſhladowaſche. Wulzy pſchirodopytnizy naſcheho cźaſa wuſnawaja, ſo khutne ſtudowanje Bożeje ſtwórby cźłowjeka pobožneho cźini a my ſ cźeſcźowanjeſa a ſe ſpodźiwanjom pſched potajnſtwom žiwjenja ſtejimy. Tak ſawdatej ſej ſtare a nowocźaſne myſlenje ruzy.

P. Krječmař:

Wšitcy dźeća ...
na „Dźeń ſerbſkeje młodźiny“

Dźeń ſerbſkeje młodźiny
So, ludo ſerbſki, tebi wobradźa.
W cźłym ſerbſkim kraju
So wšitke mocy hibaja:
Młodźina nam budźe wyſkać,
Za zašłym časom budźe ſo nam styſkać,
Hdyž nam klinča do wutrobow ſerbſke ſpěwy,
Zo bychu dušu, wutrobu nam zhrěte!

W rejcy budźa ſwórčeć ſuknje,
Zo kóždy złóſtnje na ſuſeda kuknje.
Hudźić budźa hercy jako kwaſni,
Zo kóžda cźěmna myſl ſo nam jaſni.
Doma budźemy w naſim kraju,
Na wſy, w lěſu, pólku, w ſonow raju!
Hlejće, tajku kſidu połnoh' wjeſela
Serbſka młodźina wam wobradźa!

Tuž pójće, bratřa, ſotry, nanojo a maćerki,
Hóleſy, holey, wšitcy k naſej młodźini.
Na dnju młodźiny w Budyšinje
Budźe knježić njewuprajnje wulka radoſć!
Donjelnić ſo budźe kóždemu
Swojich přećow — najnutrniša žadoſć.
Ći pak — kiž ze zastarſka,
Ći njech změrom doma ſpja!

Ze Serbow

W Budyſchinje, 17. haprleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

„Łža ſłowjeka pod zwěrjo z haňbu niži“
Čſl. ſki.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczjor w 7 hodź. barometer 749, thermometer +3, thermometer wo dnu +17. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer +2, thermometer +5. — Nižina pola Jendželſkeje ſo pſchecźiwo wocźakawnju pſches naſche ſtrony poczehnje a nam dejacźowate wjedro pſchinjeſe. Khětro cźerſtwy wětr, kiž wcźera wot kroťkeho ranja dujeſche, na pſchikhad nižiny pokalowaſche. Nižina je jara wobſchěrna a zyku ſrjedźinu Europy pſchikrywa. Schtwórčk budźe powětr trochu khłódniſchi a mróčele ſo ſaſo torhaču. Symniſche wětry ſ myſchiny pſchicźahnu, kotrejž dźenja pola Iſlandſkeje leža. — Jutſje ſchtwórčk ſlónczko 5,02 hodź. ſkhadźa a ſo 6,59 hodź. khowa. Měſazk ſkhadźa jutſje wjeczor 7.03 hodźin a khowa ſo rano 4.19 hodźin Jutſje, Seſeny ſchtwórčk, mamy połny měſazk.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórčk: Po deſchcźach khłódniſche a njewobſtajne wjedro pſchi dołhowjeczornych wětrach.**

*

— **Póſtſka ſłužba Cźiſchi pjatk a jutry w Budyſchinje.** Poſtužne wokna na póſcze ſu kaž na njedźelach wotewrjene, póſta cźiſko 3 (Pſched ſchuleſkimi wrotami) ſawrjena woſtanje. Cźiſchi pjatk ſo póſtſke poſtajki na wožy njewunoſchuja. Prěni ſwjaty dźeń jutrow ſo liſty a pakety wunoſchuja, też na wožy. Druhi ſwjaty dźeń njeje powſchitkoweho wunoſchowanja poſtajkow, jenož khwatne poſtajki a telegrammy ſo wunoſchuja.

— **Wobkhad póſtſkich autobuzow.** Cźiſchi pjatk (19. haprleje) na cźarach ſ Budyſchina do Koſtomſa, ſ Budyſchina do Wopałcze a Nowoſalza-Spremberga a ſ Budyſchina do Kumwałda njedźelſke póſtne jězby póſtſkich autobuzow wupadnu,. Nadrobniſche je ſ wupowěſnych jěchnych planow dowidźeć. — Schtwórčk 18. haprleje wjeczor poſledni póſtſki autobuz Budyſko-Suborniczanſkeje cźary hač do Rychwałda pojědże.

— **Pſchipowědźenja k paczeſkej wuczbje w Budyſchinje.** Starſchi nowych paczeſkich dźećzi ſo proſcha, ſo bychu ſwoje dźećzi ſrjedu, 24. haprleje, ſchtwórtk 25. haprleje a pjatk 26. haprleje, popołdnju wot 4 do ½7 hodź. pola duchownych ſwojeho wokrjeſa w tich wohbdlenju pſchipowědźili (pola ſararja Paula na Hrodowſkej haſy 6 deleka). Pſchi pſchipowědźenju maju ſo khcźeńſke wuſmědźenja abo ſwójbne knihi pſchedpołožicź. Powſchitkowne dyrbja ſo dźećzi ſararjej pſchiwjeſcź, w kotrehož wokrjeſu wone bydla. Hdyž waſne pſchicźiny pſchedleja, możebje duſchowpaſtyſſe poczaſi, ſo ſtarſchim dowola, ſo ſwoje dźećzi pola druheho hač pſchiſłuſcheneho duchownego pſchipowědźa. Naleźnje ſo

Swobodni

Prěnjotne powědańčko wot Ilsana.

35] (Pokračowanje.)

Bě krasne późnjeńſke popołdnjo. Boże ſłónčko drje derje wohrěwaše, ale njepaleše kaž wo žně. Powětr bě miły, majkaše ludźom lička tak cunje, kaž to zamóže jenož mać ſwojemu dźešku, přetož maćerna ruka je přecy najmjehša. Łuki, pola a hola, wšo ſo kupaše w jaſnym ſwětle, kiž cyłu ſtwórbu překraſnješe. Zdaše ſo a bě to woprawdźitoſć, zo znutřkowna ſpokojnoſć a lube zmyſlenje ſo też pola ludźi wobrazowaše na jich wobličach?

Jeli nic pola kóždeho, tak tola pola Eduarda a jeho čety, hdyž Hańža k nimaj na wopyt přińdźe. Tak přečelnje a wjeſele hiſće baron ženje nikoho na hrodže powital njebě kaž dźensa Hańžu. A też jeje wobličo njerunaše ſo dźensa zymnemu, z marmora wurubanemu, ale z njeho płomjnješe nješto tak miłe, nježne a lubozne, kaž pola ſwjatych, pola kotrychž je z korjenja ponižnoſce zroſtła kwětka ſwjataje lubosče. A tuta błyšćeše ſo z jeju wulkeju wóčkow napřemo z njebjeſkej jaſnoſcu. Eduard dowjeđže ju do khłódnicy, hdźež bórzy ſwěrny Salim přinjeſe ſwačinu. Po tutej złoži četa rěč na jeje lubowane miſijónſtwo a z tym na Afriku. Eduardowe rěče přińdźechu tak na jeho žiwjenje a nazhonjenja tam, ani zo by za tym přišoł. Hańži bě pak to jara lubo, zo njetrjeba ſama rěčeć, ale zo móže na mjehki hłós poſłuchać, kiž ju kaž wobkuzłowaše. A hdyž rěčka powědanja poča wuſakować, tak ſedźachu zbožowni a ſonjachu zhladujcy na krasnoſć zahrody a poſłuchajcy na wječorne ſpěwki tu mnohich přebywacych a ſkitanych drobnych ptačkow.

Wocućejo ze ſonjenja rjekny Eduard: „Knjeni Hańža — dowolće mi tak prajić; klinči mi to lěpje hač „miłoſćiwa“ njejsym wam hiſće zahrodu pokazał. Prošu, zo byvhmy ſo po njej přešli a tak ſo w duchu wokřewili a wóčko nasyćili ze ſytymi barbami, kiž nas tu wſudźom bohače wobdawaja.

Pomalku kročachu přez wulkotny park pohódnoſcowachu jenotliwe wotdźělenja, picowachu ſkludźenu zwěrinu z khłóšćeńkami, kotrež jim Salim njeſeše, poſłuchachu na cunje hłosy ptačkow, kiž w groćanej khěžcy přebywachu, a radowachu ſo nad jich pisanymi pjerkami, drjebjachu khlěb a całty złotym rybičkam w hatkach, wobdźiwowachu rybiſka, kaž na dwaceći puntow ćežke karpy a liny, ſkludźene małe kački a horde kołpje, kiž wulki hat woživajachu. Hižo počachu wječorne ſmérki na zemju padać, ale połny měſačk ze ſwojej miłej jaſnoſcu přewobroći wšitko kaž do zakuzłaneho raja. Nadobo rjekny Eduard: „Hlejće tu je čolmik! Nastupćej, chcu waju powozyć po tutej w měſačkowej ſwětlinje ſo błyšćatej hładźinje.“

Eduard wotwjaza čolmik, ſkoči do njeho, tak zo ſo ſylnje začumpa, a ſydny ſo k wjeſłomaj. Pola čety a Hańže bě wſak wjele juſka a ſmjeća, přejdy hač měrnje na ławcy ſedźeśtej. Eduard ponóri wjeſle do wody, kiž ſo frinkotaše kaž ryzy ſlěbro, kiž też wotkapowaše z wody pozběhnjeneju wjeſłow kaž ſlěborne tolerje.

Cicho, čišinko ſuwaše ſo čołm nimo ſněhběłych bóncawow, hatnych lilijow, kčějatych gingawow, kotrež kaž zakuzłane wódne knježnički tu čakachu na rjaneho młodźenca, kiž je z činkow wuſwobodźi.

Woda bě liwka a Hańža ſej z njej ze ſwojej běłej ručku hrajkaše, pluſkaše a poluſkny też na Eduarda. Tón ſo ſmějicy wobhladny njekedźbujo wjacy na čołmik. Hańža chcyše jemu jako znamjo, zo ſo na njeho wjacy njehněwa, rózu podać a tu wuhlade wulku kčějatu kanku, načahny ſo z čołmika, njemóže ju zapřimnyć, hišće dale ſo wuzhibny, čołmik ſo ſylnje nakhili, četa chcyjo Hańžu zdźeržeć, ſkhili ſo k njej, čołmik ſo powróći a wšitcy padnychu do wody. Salim na brjozy ſtojo zaſłyša křik, widźo njezbožo, wołaše z cyłeje ſije, tak zo bě daloko ſłyšeć. Zahrodnik přiběža ze zahrodniſkim, bórzy też druzy, ſłužowni a ſłužowne, dokelž wšudźom wołachu: „Na pomoc, na pomoc, knježetowe ſo tepi.“ Knježi rybak nakładže na wjetši čołm, kiž bě při brjozy ſamſneho hata, někotre žerdźe a kuluchi a jědźeše ſpěšnje z někotrymi ſylnym muženi, — mjez nimi bě też Salim, — na pomoc. Do wody padnjeni přińdźechu wſak na zwjećh, — hat njebě přehluboki — a pócowachu ſo, powróćeneho čołmika ſo přimnyć. Eduardej a čeće ſo to poradźi, Hańži pak nic. Baron ſo napinaše Hańžu přimnyć a jeje hłowu znajmjeńſa nad wodu pozběhnyć. Poradźi ſo drje to jemu, ale jenož na krótki čas, dokelž njemějeſe mocy ju dodźeržeć z jenej ruku, přetož z druhej dyrbjeſe ſo čołma dźeržeć. Bě najwjetši čas, zo přińdźe pomoc. Wukhowanje njebě tak lohke. Znjezboženi přimachu za čołmowu kromu a bě ſtrach, zo wukhowarjow ſobu do hata poſtorhnu. Ale pod nawjedowanjom nazhoniteho, ſtareho rybaka ſo poradźi, wſitkich tŕoch z wody do čołma wumožić. Mjez tym přińdźe też wjeſny lěkař a pod jeho dohladom zbudźichu jich bórzy zaſo k žiwjenju. Na to donjeſechu jich do hrodu, hdźež lěkař a miłoſćiwa ſotra khorych nanajlěpje hładachu. Baron ſo najpřeńſi zhraba, bě dźěn najmjenje počerpjeł. Zaſo a zaſo prašeše ſo lěkarja, kak ſo knjeni baroncy wjedźe a proſeše, zo by ju wopytać směł.

(Skónčenje sćěhuje.)

prózy, so bychu so dny a hodźiny pschipowdźenja prawje wobledźowake a so so dźěćmi njebychu same póstake. — Cźischćanske rozbźělenja wokrjesow su kóždy cźaj na farskim hamcze Pětrowskeje wosady darmo dostacź. K tomu so pschispomnja, so Tšelany w tutym sazu wokrjesow Pětrowskeje wosady pobrachuja, dokelž zyrkwinsay do Michalskeje wosady ztuschcja. Tež schulske wjednistwa su so na dźakabódne waschnje swólniwe wuprajtke, so chzedźa dźěćmi powucźicź, pola kotreho duchownebo maju so samotwicź.

— **Pscheměnjenje we wjednistwje finanzneho hamta.** S wukasom knjesa němskeho finanzneho ministra je so wyschschi knjeześtwowy rada dr. ſ Gentile de Laval-lade, kiž je 10 lět dołho Budyšći finanzny hamt nawjedował a běsche hacź do 1. t. m. po schodźenku najstarschi tudomny němskostatny sastojnik, k 1. meji t. l. jako pschedstejeć finanzneho hamta w Drježdźanach, Röhrhofsaase do Drježdźan pschepadźe. Sa jeho naslědnika je so wyschschi knjeześtwowy rada Robis pschi wotdźělenju sa wobsydstwowe a wobkhadowe dawki Drježdźanskeho krajneho finanzneho hamta pomjenowak. Hacź do jeho pschihbada staršny sastojnik, knjeześtwowy rada dr. Reuter, dźěła hamtskeho pschedstejerja powjedźe. Tež so na to pokasuje, so so hamtske dopitby njeźmědźa na žadyn pad wjazy na wobzobu wyschschiche knjeześtwoweho rady dr. ſ Lavallade hacź, dokelž bewak sa sich porjadne hamtske wobdźělanje njeje žaneho rukowanja.

— **Poknolětne konje so sa němske wójsko kupuja.** Sakski minister snutskownych naležnosćow je w sakskim zarjadnistwownym kopjenje wosiewjenje ministra němskeje wobory wozschitschcźacz dał, so so w Sakſkej sa wójsko cźopkokrejne konje sa jězdnych a do cźežnjenja kupuja. Tohodla so 27. haprleje popołdnju ½2 hodźin w Budyšinje w husarskich kasarnach, 29. haprleje dopołdnja ½12 w Grosenhainje a 11. junija na jenym hischcźe postajomnym mětinje wjedźerowne Sakſkeje konjaze wiki wotmeja. Jenoż cźopkokrejne 5 hacź 12lětne konje, 1,56 metra hacź 1,68 metra kjowjeje měry (bjes pódkowow) wulke, so kupuja. Wopuschc konjow njeźmědźa psches měru wottšibane a wopuschowa rěpa niz pschikrótcźena być. Wobtwjerdźerjo khmannch konjow so namołwjeja, so bychu je na blížšim witi na pschedań pschiwjedli. Pschedawarjo, kotříž konje pschedźewidu, kotrejž jim njeſtuſchcźa, dyrbja so na doźahaze waschnje wo swojej wosobje wupokazacź moź. Pschedawar dyrbi kóždemu pschedatemu konjej nowu ſyglnu kantaru ſ howjaseje koże ſ hładkim, ſyglnym, jednorje ſlamanym hrjadłom a nowu kožanu abo konopjanu khowozu ze ſnajmjeńſcha 2 metraj dołhim powjasom darmo pschidacź.

— **Paduschstwo.** Wutoru 16. haprleje popołdnja wołoło ½9 hodź. žu psched Bokelmannez wobkhodom gummijowych teppich, 85 zm schěroki a 2 metraj dołhi, kradnyli. Teppich je na khódniku leźał, so by so tam wuczišcźił. Dotal njeznaty muž je teppich pod pažu wsał a wotnjeſł. Wón je po Kamjentnej haſzy dele schoł. Schtóž móże tu někcźo pschełicź, so protyw, so by so pola kriminalneho wotdźělenja na Ortenburgſkim hrodźe ſamokwišł. Wosiewjenja so jako dowěrliwe wobſtalaja.

S **Dolnjeje Hórki.** Pónd'ełu popołdnja je w tudomnej ſkale kamjenjepaceř Kubasch ſe Sdźerje do njesboża pschišchoł. Jako ſ maſchinu klinowe dźěry wubiwaſche, zo wón ſ jenej nohu wobžuny. Pschi tym žebi hriedźni porſt Lěweje ruki ſmjeze. Popołdnju w tśeśej hodźinje w ſamtnej ſkale pacźeř Gäbler ſ Ketonja ſnjeſoži. Pschi wobrocźenju granitoweho kamjenja so rózk kamjenja wotſama. Na wótrej kromje žebi Gäbler lěwu ruku hacź na kóſcź rozbrć. Wobaj ſnjeſoženaj dyrbjeſchtaj hnydom lěkarſkeje pomocy hladacź. Gäblerowmu ram dyrbjeſche lěkař ſaſchicź. Brěnju pomoz běſche zobuſtaw Budyšteje kolonny Cźerwjeneho kſchiża, towaršch Schröter, podał.

S **Wósporka-Kotez.** Njedźelu Palmarum je w tudomnymaj farſkimaj zyrkwjomaj knjes ſtud. rada na wuſtkubje farař Konik pacźerke dźěcźi konfirměrował. We Wósporku běſche 11 hólzow a 22 holzow, w Kotezach 3 hólzy a 5 holzow. Pſched bohatej zyrku kemſchezlowu dźěcźi ſwój kſchcźeńſki ſlub wobnowichu. Njech Bóh pucź žiwjenje tutych lubych nowokonfirmérowanych žohnuje a jich ſwarnuje.

S **Wulkich Sdźarow.** Na nuczene waſchnje dyrbja so ležownoſcze we Wulkoſdźarowſkich ležownoſtnych knihach w VI. ſwjaſku pod cźiſłom 206 na mjeno ſchewſkeho mišchtra Jana Wiedera we Wulkich Sdźarach ſ domſkim, dworom, ſahrodu, hródu a brožnju ſapiſane, 5. junija 1935 dopołdnja w 11 hodźinach na Wojerowſkim ſudniſtwje, wó ſtjwje cźiſło 85 na pschepadźowanje pschedawacź.

S **Mučowa.** Na nuczene waſchnje dyrbja so ležownoſcze w Mučowſkich ležownoſtnych knihach w I. ſwjaſku pod cźiſłom 26 ſapiſane ležownoſcze ſ domſkim, hródu, kólnju a kowarnju, na mjeno hórnika Pawoła Krała w Mučowje 5. junija 1935 dopołdnja ½10 hodźin na Wojerowſkim ſudniſtwje, wó ſtjwje cźiſło 85 na pschepadźowanje pschedawacź.

S **Běłeho Khołmza.** (Ssornik hólza nadpadnyk.) Dla žwojich nadpadow na ludźi tu ſnaty ſyglny ſchćerćrózkaty ſornik, kotryž hižo wot wjazorych lět w tudomnych ſtronach pſchebywa, wóndano 14lětneho Hitlerſkeho hólza Budru ſe ſtuſodnoje Nydeje nadpadże. Hólza, kotryž ſo ſe wſchěmi mozami wobaraſche, njemdrý ſornik k ſemi cźiſłny a do njeho ſ rózkami bodźeſche. Hólz na ſemi leżo ſ hłosom wo pomoz wołaſche. Hakle tehdy jemu druzi Hitlerſki hólz na pomoz pschibźežawſchi ſwój nóſ poda, mózeſche ſo nadpadnjeny hodźaſego ſornika wobrócź a jeho wotehnacź. Hólzowe franjenja na žiwocze a jenym cźežnjenje běchu tak cźeſże, ſo dyrbjachu jeho do Wojerowſkeje wokrjesnje chorownje dowjeſcź. Ssornika ſu nětko, tehdy, hdyž bě žo narodźił, wopuſchcźeneho namakali a Laſowſkemu hajnikej pschepodali. Tón je jeho wukubłał a posdźiſłcho na žiwobudu puſchcźił. Hdyž bě Hitlerſteho hólza nadpadnył, bě jeho tón khětro ſ nožom ſkał. Na krwawnym wotwaſnju ſu ſornika franjeneho pschi Małej Schprewi namakali a ſaſtrělili.

S **Krjebje.** We wobrocze Krjebjanſkeho ſepjeraniſcźa ſtutka ſnjikeje pomozy 1934/35, do kotrehož Krjebja, Nowa Wjeſ a Cźernſt ſtuſcheja, je ſo w 78 domach 215 wožowbow wobſtarało. Tutym potrěbnym je ſo dozpła ſa 1798,04 hriwnow podpjery wudało. Dary žiwnoſcze wucźinjachu nětkoždy 965 hriwnow, dary drasty 530 hriwnow, tepjenja je ſo ſa nětkoždy 304 hriwnow wudało. Wobydlerſtwo je ſa ſtuk ſymſkeje pomozy 1175,28 hriwnow pjenjes, ſa 391,64 hriwnow ſiwnoſcze a ſa 154,20 hriwnow drasty, dozpła w pjenjesach a wózach 1721,12 hriwnow nawdało. S darami je ſo też tu wjele wjeſela potrěbnym pſchihotowało. — Krjebjanſke turnaſſke towaršſtwo chze ſtary nałóſt mejumjetanja ſazo ſawjeſcź. Mejа ma ſo 19. meje mjetacź. Boże ſtpicze žebi towaršſtwo do Saſſkeje Schwizy wujedże.

S **Noweje Wěſy** pola Mikowa. Wot ſańdźenjeho tydźenja ludźo dźeloweje ſtužby Nowowjeſcźanſkeho lěkawa w khójnowej młodźinje tudomneho ratarja Kjanka ſa ſtarožitnoſcźenemi rzyja. Dotal ſu hižo wſchelke wězy namakali. Leżowoſcź ſteji pod ſchkitom dźěłoweje ſtužby.

Wusudźenja

§ Piches ¼ lěta w pschepytowańſkej jatbje běſche Pětr Jagła ſ Njebjelcźiz, dokelž bo na njeho tukaſche, ſo je tam na farje cźežke paduſchſtwo ſtucźił. Knjes farař Micź běſche jenoho dnja w dezembru 1934 putnył, ſo je žo jemu ſe ſamknjeneho pišańſkeho ſekretara nahromadźenu pjenjes we wyhotowcźi 200 hr. pokradnył. Paduſchjiwo je žo w cźaſu wot 14. do 17. dezembra wuwjedło. Jagła běſche w juniju 1934 do Njebjelcźiz pschiſchoł a w ſtarej ſchuli bydlenje namakał, ſa kotrejž farařej ſpocźatk kóždeho měſaza porjadnje w jeho bydlenju jeho najeńſći pjenjes płacźeſche, a to w ſtwi, hdyž běſche pišańſki ſekretar. Klucź k ſekretarej khowaſche jo w ſaſuwzu, tehorunja wó ſtwi ſtejazeho pišańſkeho błida a to pod papjeru khowany. Na Jagłu, ſo tukaſche, dokelž běſche wjazy krócź pschi płacźenju najeńſkeho pjenjesa do ſtwy pſchiſchoł a dokelž běſche krótko pſched paduſchtwom jeho žonje pschi pokanju pomhał a dokelž ſo na pišańſkim ſtole wocźiſtchcźa palza, kotruž wot njeho pokhadźeſche, ſwěſcźi, a kónczinje dokelž ſo pola njeho w jeho wobſtedźeńſtwje 350 hr. namaka. Sud w Kamjenzu njeměješche ſa dopokaſane, ſo je ſo w nóznym cźaſu pschi wuwjedźenju paduſchſtwa ſadobywał, kaž to we wobſtkrźje ſtejt a běſche jeho k 3 měſazam ſajtwa dła jednoreho paduſchſtwa ſaſudźił, njepſchiliſcźi pak jemu pschepytowańſku jatbu, dokelž paduſchſtwo ſapraſwaſche. Jagła ſo powolaſche a ſapraſwaſche pſched Małej Khtołtańſkej komoru ſaſałe, ſo je pjenjesy na farje kradnył. Pſchiha móżnoſcź, ſo je pschi płacźenju najeńſkeho pjenjesa w ſtwi farařa pišańſkeho ſekretara bo dótknył. Wot wězywuſtojneho ſ kriminalneho hamta w Drježdźanach pak ſo ſwěſcźi, ſo běchu na ſamknjem ſekretaru wocźiſchcźe porſtow też druhich wobſtobow, kotříž ſo na farje horje njedeżeja. Dale ſo ſwěſcźi, ſo hižo pſched pschiſchadom Jagłe do Njebjelcźiz, ſo huſeſchcźo na farje a na farje w Rójeńcźe a ſtej w Sźerbſkich Paſtjach njewujaſnjene pjenjeżne paduſchſtwa ſkuſcźiſchu. K temu pschińdże, ſo bě Jagła pſchi pschikhadze do Njebjelcźiz 500 hr. pjenjes bohu pschińeſł a tam hiſchcźe ſ pſchedacźom dweju motoriſkeju kołow hiſchcźe někotre ſta hriwnow do rukow dostał. Pſchi turnym potołenju niemjéſcźe ſo powołańſki ſud wo winje Jagły pſchepředcźicź, wuwinuje jeho, hdyž ſtatnej pokładni napokoji. Jagła ſo hnydom ſ ſatbu puſchcźi.

Budyske stawniske powěsće

wutoru 16. haprleje 1935.

Narodźili ſu ſo: 13. 4. Richardej Hanſej Thiele, ſtud. referendarej ſe Semiz-Tuntiz, ſynk. — 13. 4 Alwinej Kurtej Petermannej, podoſtojerzej, ſynk. — 13. 4. Frywej Mazej Krietſchej, pſchekupzej, ſynk.

Wumrěłoj ſtaj: 15. 4. Max Fryz Guſtav Stäckel, konditorſkiti miſchtr, 79 lět. — 16. 4. Jda Mina Marja Wótzjchowa rodź. Ritterez, mandźelſka pokładnikeho pópelnika, 63 lět.

Mandźelſtwo pschipowdźichu: 16. 4. Hellmut Kurt Ludwig Rottmann, wucźeř we Wulkej Hartawje, ſ Hanu Elfriedu Priebſej, wuczeřku w Budyſchinje. — 16. 4. Klimant Jan Strohbach, ſrěcźeńſki pſchiſtajeń, ſ Friedu Khatu Schubertez, domjazej bźowku, wobaj w Budyſchinje.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dušman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerſ a za nawětki dr. J. Cyž, wšitzy w Budyšinje. — Wodawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna lišćina čo. 3 płaći.

Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa słužba.

Hospodarski rozhlad

Sſrjedu 17. haprleje 1935.

Wěcerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,484	100 polsk. złoty	45,84
1 jendźelski punt	12,070	100 čeſkoſł. krónow	10,37
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa ſ dnja 16. haprleje. Na cźichim pokoſenju burſy, kotrejž możeſche ſo w poſledních dnjach wobkedźbowacź, ſo tež wcźera nicźo njepſcheměni. Ma ſo ſa to, ſo ſo pſched ſwjatymi dnjemi ſkóma na tym nětcźo pscheměni. Składne měnjenje je pschi tym pschecźelne. Prěnje ſapiſy běchu ſkerje nětcźo mało pſched pschemcźeramſchemi kurſami. Po wošiewjenju ſmontowaneje wobkhodneje bilanſy, ſ kotrejež wuhadźa, je wo 12 miliſonow hr. po dołhim cźaſu ſaſo aktiwna, mózaſu ſo někotre łupne pschikazy wobkedźbowacź, kotrejž poſtupej kurſow polkkowadźu. Na rentowych wikach běſche cźicho.

Barlinſke žito wulkowiki. Połoženje na žitnych wikach bé njepscheměnjene mérne. Pschenźzu a rožźi njeje mózno ant w mtynach ani k pizowaniu we wjetſchej mérje pſchedacź, tak ſo poſtricźenje njedźiwajo na małe pschiwos ſe ſtrony ratakſtwa potrjebu dałoko pſchesahuje. Też ſa najlépſche druzíny pschenźzu bo jenoſ ſa poſdźiſche dodaſe ſajim jemi. Na mukowych wikach ſo pſched ſwjatymi dnjemi ſ wožiwjenjom nielicźi. Womaſa a jećźmjenja ſ vizowaniu je dale mało na wikach a je ſa nimi wjetſche napraſchowanje. Wobkhodſ ſ jećźmjenjom ſa piwarńje a indułtriju je wobcźežnu.

Wežera płacźeſche w Barlinje zentnaŕ

pschenźzy W 8: 10,15 hr., W 9: 10,25 hr., rožźi R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — jećźmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Złto a wolljowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płacźizny po zlotej hriwnje.

	16. 4.	15. 4.		16 4	15. 4.
Pšeńca	211,0	211,0	bumy	12 7-13,7	12,7-13,7
rožka	171,0	171,0	wcka	—	—
jećmjeń now.	—	—	módre łuńny	9,25-10,0	9,25-10,0
jećmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	—	—
kukuŕica	—	—	raps, wosuſk	—	—
pšeńc. muka	27,25	27,25	lany wosuſk	7,65	7,65
rźana muka	22 90	22 90	ſuch. truhanc.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	běrni. kruški	9,00	9,00
rźane „	10,19	10,19	syno, 50 kg	3,00-3,60	
raps	—	—	rźana ſłoma	2,05-2,15	
hróch, Viktor.	24,0-28,0	24,0-28,0	pšeńc. „	1,80-1,90	
lane ſymjo	—	—	wowſna „	1,95-2,10	
pjeluſki	21,0-22,7	21,0-22,7	jećna „	1,95-2,10	

Płacźizna za pšeńcy za wuptodźerja 8: 203.0 9: 205.0
Płacźizna za rožku za wuptodźerja 8: 163.0 11: 167.0
Płacźizna za jećmjeń za wuptodźerja 7: 163.0 9:168.0
Płacźizna za wows za wuptodźerja 9: — 13: 166.0

Płacźizny różneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

16. haprleje 1935 — Płacźizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 479.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnoſce hać do 6 lět	42
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarše wukormjene	38—41
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarše	33 - 37
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	27—31

Byki: 637.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rězneje hódnoſce	38
Połnomjasne, młódše	35—37
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarše	30—34
Špatne	25—29

Jałoicy a kruwy: 1014.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnoſce	34—36
Połnomjasne, wukormjene jałoicy najwjetšeje rězneje hódnoſce hać do 7 lět	27—32
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałoicy	20—26
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałoicy	13—19
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 5450.

Najlépše wukormjene (1. družiny)	55—62
Mjenje wukormjene a łaſke wot cyca (2.)	47—54
Špatne (3.)	35—45

Wowcy: 4095.

Młódše a ſtarše wukormjene (5. družina)	33—36
Starše wukormjene (6.)	30—32
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (7.)	24—29

Swinje: 21 191.

Połnomjasne, wos. raſow a jich kříženi, hać do 1¼ lět ſtare	50
Wukormjene	45—47
Mjaſne	45—47
Špatne	44—45
Rancy a kundrowy	44—46

Radio

Schtwórtk 18. haprleje ſo ſłyſchi.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6 wieſeły ranſchi konzert. 11.30 ſa burow. 12 pſchipołdnjiſchi konzert. 13.10 tačzele. 14 wſchelakoſče. 16 popołdnjiſchi konzert. 20.45 němſka protyka we hapreji.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5.50 ſa burow. 6.15 tačzele. 6.35 raniſchi konzert. 8.20 tačzele. 11.45 ſa burow. 12 pſchipołdnjiſchi konzert. 13.10 tačzele. 17 popołdnjiſchi konzert. 20.10 ſtote měſto.

Hiſchcźe wažne ſ bnjoweho programma. Barlin: 20.40 konzert. Frankfurt: 20.15 nowa němſka hudźba. Stuttgart: 20.20 opera „Nero a Artě". Mnichow: 20.30 konzert. Wín: 20.55 konzert. Praha: 19.10 wojeſka hudźba.

Přilopk

Psches 2 milijon. hriwnow njedostatka w Drježdžanach.

Hospodarski plan města Drježdžan za 1935 psches 107 928 163 hriwnach wudawkow a psches 105 690 127 hriwnach dochodow njedostatk 2 236 063 hriwnow pokazuje. Njedostatk dyrbi so znajwetschej sluźniwoszu a z wjetschimi dochodami z dawkow wurunacz.

„Hrabja Zeppelin" so z Ameriki wróćił.

Nowětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" je so wutoru dopołdnja w 9 hodźinach se swojeho leczenja do połodnischeje Ameriki pod wjednistwom kapitana Millera do Friedrichshafena wróćika a je dopołdnja 22 mjeńschinow po 9 hodźinach psches lohkej mhłe hładko psches Hollandsku. Psches jeje je so 21 hosczi wobdźěliło. Dalokosć wot Gibraltara je so za 14 hodźin wschelczała.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Ueber die landwirtschaftlichen Betriebe:

1. des Landwirts **Paul Barth** in **Jeßnitz Nr. 6**, Post Neschwitz,
2. der Landwirtin **Anna Czorlich** geb. **Delank** in **Radibor Nr. 72**,
3. des Bauern **Willy Gustav Winkler** in **Boblitz-Oberkaina**,
4. des Bauern **Ernst Hermann Zschabran** in **Sdier Nr. 30** und
5. des Landwirts **Richard Gustav Ritter** in **Loga Nr. 12**

ist zu 1) bis 4) am 11. April 1935, vorm. 11 Uhr und zu 5) am 12. April 1935, nachm. 4 Uhr das **Entschuldungsverfahren** nach § 4 des Gesetzes vom 1. Juni 1933 eröffnet worden. Zur Entschuldungsstelle ist zu 1) bis 4) die Landständische Bank des ehemaligen Sächsischen Markgrafentums Oberlausitz in Bautzen und zu 5) die Sächsische Landwirtschaftsbank Aktiengesellschaft in Dresden-A. 1., Prager Straße 27, ernannt worden. Alle Gläubiger der Betriebsinhaber, die zu 1) bis 4) am 11. April 1935 und zu 5) am 12. April 1935 gegen sie persönlich oder an ihren Grundstücken sichergestellte Ansprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Ansprüche bei der Geschäftsstelle des Amtsgerichts (Zimmer 128) bis zum 11. Juni 1935 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlassung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinsichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge. (§ 9 Entsch. 242, 374, 278,431, 420).

Amtsgericht Bautzen, den 13. April 1935.

Towarstwowski powěstnik.

Hudźbny wotrjad Maćicy Serbskeje zmjeje srjedu po jutrach 24. t. m. dopołdnja ½11 hodź. z dypkom posedźenje w Serbskim Domje w Budyšinje. Přednošk podpisaneho: „Naš serbsko-hudźbny přichod" — (narodny a wumělski spěw). Kóždy zajime je witany. Dotalne sobustawy wotrjada maja přitomne być, abo so wzdadźa swojeho sobustawstwa. Namjety hač do 20. t. m. na moju adresu. Ze serbskim postrowom a zdar wjednikej.

Bjarnat Krawc, předsyda.

Lichań. „Zernička" spěwa štwórtk wječor we 8 hodź. pola Wolfec w Hućinje. Wutrobnje přeprošuje

dirigent.

Wšitkim evangelskim serbskim zwučowanskim jednotam, wšitkim serbskim towarstwam, hdźež so młodźina skhadźuje. Wotmyslena pruha za 1. dźeń jutrow w Klukšu wěstych přičinow dla wupadnje, za to pak wukńće čim pilnišo w jenotliwych towarstwach a budźće srjedu 24. jutrownika z dypkom w 6 hodź. w Krónje w Budyšinje k zhromadnemu pruzy.

J. Sewčik

Praktiske jutrowne dary
Schaaf

Žiłčane jaki, čorne, m 3.75, 3.95, 6.50
Čorne wobsadki m -.45, -.65, -.95, 1.95

Sekle za jutrownych ječharjow m —.85, 1.25, 1.50
Taftowe bunty, čorne, 2.50, 2.75, 3.25, 3.50, 3.75
Moire, rožojte, m 1.50, 1.75, 1.95

Noże a widličky
wšěch družin a
blidowu nadobu
za jutry
Luksusowe twory, darjeńki atd.
přenjorjadne a fara turjo
Graty za zahrodku
wšěch družin
Oskar Butter nasl.
w Budyšinje
na Žitnych wikach čo. 2
Telefon 3691 - Założ. 1880

K nałčću nowy wulki wubjerk:
Kłobuki, sportske a módre čapki
wšitke šulerske čapki, čapki za wojerske a druhe uniformy (ze swojeje twornje).
Nalětne kožuchi — lišće a druhe — pjezle.
Krawaty w rjanych barbach.
w Budyšinje Kurt Rinke na Bohatej hasy 5

Selbst die langhälsigen Giraffen nach diesen Preisen gaffen!
Wosebite poskićenje za našu młodźinu!
Hołcace polstupnje brune howjazoboksowe ze srjedźnej pódušu, mosazne wóčka, běłe, dwójne, wulk. 30—35 4.65
Hołcace stupnje ze spinku brune, boxkalfowe ze zepjeradłom zawopjatki wupyšene wulk. 31—35 4.65
Dźěćace stupnje ze spinku brune boxkalfowe ze zapjeradłom zawopjatki, rjaneje šěrokeje formy, wulk. 23—26 3.20
Wulki wubjerk w płaćizny hódnych žonjacych a mužacych stupnjach
Črijowy dom
Kurt Loewenstamm
w Budyšinje w Serbskim Domje na Lawsk. hrjebjach 4

Dohra
serbska kniha
najrjeńši dar k jutram
Serbska knihafnja w Budyšinje ći radłubje poradźi

Šczlonki
jenož 25.— hr.
kaž tež
nakładne matracy a patentowe matracy
najtuńšo pola
H. Schulze
meblowa pólstrowafnia
w Budyšinje na leriowej hasy 31

K jutrownemu ječhanju
poručam
kwětki a ranki
z konje
Marja Petrichowa w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach čo. 30

Cigary
wosebje poskićam
Clairsina . . 10 pj.
Sandbl. Havana 12 pj.
Senior . . . 15 pj.
cigarow-skład
Friedrich
Otto Sachse
Budyšin
Znutřkowna ławska dr. 1
(Gewandhaus)

3 nowe
centrifugi
najnowišeho modela
150 litr. 110.— hr.
100 litr. 100.— hr.
80 litr. 80.— hr.
su na předaj pola
B. A. Pointera w Sernjanach
Płaćenje po dźělbach so zmóžni

Runklicu ma na předaj
N. Koch w Krěpjecach

Na 100 centnarjow
rěpy,
centnar po 70 pj, předawa
Nowotny we Wučkecach
čo. 5

K jutram jenož
Kahntec kofej
Clemens Kahnt
w Kamjencu na Budyskej dr.

Waš wobraz dostanje hnydom wobluk pola
Rudolfa Wilhelma
w Budyšinje na Serbskej hasy 16
Telefon čo. 2187
Marmor, porcelin, šklenčcu, špihele, podołhojte wobluki, domjaca a kuchińska nadoba, woknowe šklency, šklenčcefnja, świěčniki a Bože matry, wobrazy a postawy swjatych. Dopomnjeńki a dary za wšě čestne dny.

Wše hnojidła, wapno a cement
stajnje čerstwe. — Dostawam też stajnje čerstwe posyłki
słomy.
Jurij Čornak
w Konjecach pola Ralbic
Telefon 39

Jedne kola
sijace maśiny
Centrifugi
Pisanske maśiny
Wuporjedźenja
Paul Gräfe w Kamjencu
Talstraße 7 - blizko katolsk. cyrkwje

KAMJENC
Točniki
we wšěch wulkosćach,
brusy
w najlěpšej kajkosći
za dźěłańske graty
we wotriadn. wobkhodže
Franz Beitel
w Kamjencu na Angeru 6

Symjenja
na polo a do zahrody
w znatej kajkosći poskića
E. Richard Měj. E. Wenzel
w Kamjencu
K tydźeńskim wikam štwórtk mam swój stan znapřeča haptyki

Dźensa rano ½6 hodźin wumrě ze swjatymi sakramentami derje doma wobstarany po dołhej khorosći naš luby nan a přichodny nan, dźěd a wuj,

wumjeńkaŕ Jurij Cyž z Prawoćic,

w starobje 71 lět.

W mjenje wšěch zawostajenych

Pawol Cyž.

W Prawoćicach, 17. hapriela 1935.

Pohrjeb budźe sobotu rano ½8 hodźin w Khrósćicach.

Přiloha k čisłu 91

SERBSKE NOWINY

Srjedu 17. hapriele 1935

Zeleny štwórtk

Seleny schtwórtk! Na tutym dnju dopomni so kschesćijanstwo na wołoženje ważny dźeń pośledniche seminskich dnjow naschego Mumóžnika — na sakoženje wótrego wjeczerje abo zwjatego sakramenta woltarja. Na tutym dnju stupja mnohi wołsadni ke Knjesowemu blidu.

Kaž wschi mnohich wyšokich dnjach zyrkwinskeho lěta měšeja so wschelake nałoźki z pobanskeho cźasa do Seleneho schtwórtka. S wótkel ma po prawom tuto mjeno, njeje dóšcź jasne. Mózno, so žu so pola Němcow w prastarym cźasu prenje lětne seła jako nałětne woporny waprowali. Słužk tuteho stareho nałoźka drje budźe, so hischcze dźensnischi dźeń we wschelakich krajnach z wobjedu seleninu z dźewjecą wschelakorych seław pschihotuja a so žu z tym na tutym dnju samo cźi społojom, kótrež žej je seleninu niczeho njeschinja. Hdyž pak k niej derje pschihotowane jeja dóstanu, dha so społoja. W kschesćijanskim cźasu mjenuje so dźeń Seleny schtwórtk, dokelž na tutym dnju měschnik w selenej drasce k woltarej stupi.

S jejemi na dnju Seleneho schtwórtka so wschelako wobkhadźuje. Na tutym dnju so jeja khowaja, wschojene hacź z marzipana, schokolady, pisane abo kurjaze. Mimo teho tež druhe wězy so jahrjebaja. Kurjazym jejam so wschelake spodźiwne mozy pschipisuja. Hdyž so tajke jejo Seleny schtwórtk na hornjej łubi schowa, dha njeschkita wone jenoź psched błyskom, njewjedrom a wohnjom, ale tež wobydlerjow domu psched khorosćemi a psched njedostatkom na pjenjezach. Druhi zaj myšla, so smjeja dobre žně, hdyž so tajke społowne jejo w roli zahrjeba. Tež druhe stare nałoźki, su hischcze žiwe mjes ludom.

Wjschudźe płaci Seleny schtwórtk, hyrnjež dźěławy dźeń był kaž druhe dny, jako wołzebity dźeń. Je znadź tehodla nam tak luby a hódny, dokelž z nim sjednoczuja so dźěło, zort, wjesele a tola tež sažny khutne myśle we spodźiwnym wotměnjenju.

S **Hrodźišćcja.** Seleny schtwórtk dop. w 9 hodź. němska spowědź je zwjatym Božim wotkasanjom, wosebje za nowokonfirmérowanych a pschiwusnych; w 10 hodź. němska, Boża žłužba. Sbérka za wołsadnu zyrkej. — Cźichi pjatk rano 1/28 hodź. serbska spowědź je zwjatym Božim wotkasanjom, wosebje za nowokonfirmérowanych a pschiwusnych; dop. w 9 hodź. serbska Boża žłužba. Pop. w 3 hodź. němska Boża žłužba. Wobe Bożej žłužbje se sbérka za wołsadnu zyrkej.

S **Husk.** Cźichi pjatk rano 1/28 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske předowanje; wjeczor 1/28 hodź. němska spowědź.

S **Hucźiny.** Cźichi pjatk rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska, dop. 1/10 hodź. serbska Boża žłužba. Pop. w 3 hodź. serbska spowědź.

S **Khwaczij.** Seleny schtwórtk rano we 8 hodź. němska spowědź. — Cźichi pjatk rano 1/28 hodź. serbska spowědź, dop. 1/29 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 3 hodź. jako w zjmjernej hodźinje sa naš khcźiżowaneho Sbóžnika němska spowědź.

S **Klušcha.** Cźichi pjatk rano w 7 hodź. němske spowědź z Božim wotkasanjom, dop. 1/29 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. serbske kemšenje se spowědźu. Sbérka.

S **Klětnoho.** Seleny schtwórtk w evangelskej zyrkwi směje dop. 1/10 hodź. farar na wotp. Malink-Jamnowski serbske kemšenje a na to serbske Boże wotkasanje — Cźichi pjatk rano we 8 hodź. němska spowědź a dop 1/10 hodźin němske kemšenje. Pop. 1/3 hodź. němska spowědź.

S **Kotez.** Cźichi pjatk rano w 7 hodź. němske Bože wotkasanje, dop. 1/29 hodź. němske předowanje (wołsadny farar). Krajna sbérka. Pop. w 2 hodź. w schuli serbske kemšenje, sdobom wołswjeczenje hodźiny wumrěcza Jesom Khrystza.

S **Lupoje.** Seleny schtwórtk wjeczor 1/28 hodź. němska spowědź z Božim wotkasanjom. — Cźichi pjatk rano 1/28 hodź. serbska spowědź z Božim wotkasanjom, dop. 1/29 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje, po tym němska spowědź z Božim wotkasanjom. Sbérka.

S **Malešecy.** Seleny schtwórtk wjeczor 1/28 hodź. serbska spowědź. — Cźichi pjatk rano 3/8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 2 hodź. němska spowědź, w 3 hodź. němska nutrnosć z hodźinje Knjesoweje smjerće.

S **Minakala.** Seleny schtwórtk rano we 8 hodź. směje farar Khcźižan-Klušchanski serbsku spowědź z Božim wotkasanjom (sa wschitkich wołsadnych). — Cźichi pjatk směje farar na wotp. Handrik-Budyšk rano 1/28 hodź. němsku spowědź z Božim wotkasanjom, dop. 1/29 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Sbérka.

S **Njeswačidła.** Seleny schtwórtk rano we 8 hodź. serbska, dop. w 9 hodź. němska spowědź. — Cźichi pjati rano we 8 hodź. serbske kemšenje, po tym serbska spowědź. Pop. w 3 hodź. němske kemšenje, po tym němska spowědź. (Sbérka za syrisku žyrotownju).

S **Rožaczij.** Cźichi pjatk rano 1/28 hodź. serbska spowědź, dop. 1/29 hodź. serbska Boża žłužba, dop. we 10 hodź. němska Boża žłužba a po njej spowědź. Pop. w 3 hodź. zjmjerzna nutrnosć Cźicheho pjatka.

S **Porschij.** Seleny schtwórtk dop. 1/29 hodź. serbske spowědź. — Cźichi pjatk rano w 7 hodź. serbska spowědź (sdobom sa nowokonfirmérowanych), dop. 1/28 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Pop. 1/28 hodź. serbske a 1/24 hodź. němske Bože wotkasanje (němske sdobom sa nowokonfirmérowanych).

S **Ratez.** Seleny schtwórtk rano we 8 hodź. serbske zjwjate wotkasanje, dop. w 9 hodź. serbska Boża žłužba, pop. w 3 hodź. serbske kemšenje (se spowědźu) w Hermanezach, pop. w 4 hodź. tehorunja w Schcźežźy. –

Cyrkwinske powěsće

Seleny schtwórtk, 18. jutrownika a Cźichi pjatk 19. jutrownika 1935.

S **Budyschina.** W Michałskej zyrkwi Seleny schtwórtk dop. w 9 hodź. serbske, pop. w 4 hodź. němske Boże wotkasanje, farar Kapleř. — Cźichi pjatk rano w 7 hodź. směje farar Kapleř serbske Boże wotkasanje, we 8 hodź. serbsku a 1/10 hodź. němsku Božu žłužbu. Pop. w 4 hodź. směje farar Tischer němske Boże wotkasanje.

*

S **Budyschina** (města). Seleny schtwórtk wjeczor 1/28 hodź. směje farar Grołe spowědź a Boże wotkasanje w Marijnej a Marcźinej zyrkwi. — Cźichi pjatk w Pětrowskej zyrkwi rano 1/28 hodź. sup. Berg předuje (Bachowa zyrkwinska hudźba). Dop. 1/12 hodź. směje farar lic. theol. Ludwig liturgiske dźěcźikemšenje. Pop. 1/25 hodź. směje farar lic. theol. Ludwig spowědź a Boże wotkasanje. Wjeczor 1/9 hodź. hudźbna zwjatocźnoicź Cźicheho pjatka (Bachowe póstne kantaty). Sałtup je sa kóždeho darmo. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi směje dop. w 9 hodź. farar Paul wusnaczowe kemšenje (Bachowa zyrkwinska hudźba). Dop. w 11 hodź. směje farar Grołe liturgiske dźěcźikemšenje. Wjeczor. w 6 hodź. farar Schneider předuje; temu so Boże wotkasanje pschisamknje. — W Tuchoŕskej zyrkwi směje farar Schneider pop. 1/3 hodź. liturgiske kemšenje (hodźinu Khrystuźoweho wumrěcza). — Sbérka za sdźerżenje naschego dźěcźazeho domu a za syrisku žyrotownju w Jerusalemje.

S **Barta.** Cźichi pjatk rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. 1/10 hodź. serbska Boża žłužba. — Sbérka za dom syriskich žyrotkow w Jerusalemje. Pop. w 3 hodź. serbska nutrnosć.

S **Budestez.** Seleny schtwórtk wjeczor w 6 hodź. směje farar Bójz němsku spowědź. — Cźichi pjatk rano w 7 hodź. směje farar Bójz němsku spowědź, farar Böttger we 8 hodź. němske a dop. 1/10 hodź. serbske kemšenje. Sbérka. Dop. w 11 hodź. směje farar Bójz kemšenje za dźěcźi 5. hacź 8. schulsleho lěta. Pop. w 2 hodź. směje farar Böttger serbske liturgiske kemšenje. Pop. w 4 hodź. směje farar Bójz serbsku a w 5 hodź. němsku spowědź.

S **Budyschinka.** Seleny schtwórtk wjeczor we 8 hodź. němska spowědź (sdobom sa nowokonfirmérowanych). — Cźichi pjatk rano w 7 hodź. serbska spowědź (sdobom sa nowokonfirmérowanych), we 8 hodź. serbske a dop. 1/10 hodź. němske kemšenje (tnjes farar Tischer-Budyšći). Sbérka za syrisku žyrotownju.

S **Bukez.** Seleny schtwórtk rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. 1/29 hodź. serbske kemšenje. — Cźichi pjatk rano 3/47 hodź. němska spowědź, dop. 1/29 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje.

S **Hodźija.** Seleny schtwórtk dop. 1/29 hodź. serbske Boże wotkasanje, w 9 hodź. serbske kemšenje. — Cźichi pjatk rano 1/28 hodź. němske Boże wotkasanje z wobdźelenjom nowokonfirmérowanych, dop. w 9 hodź. němske kemšenje. Sbérka za syrisku žyrotownju. Pop. we 3 hodź. serbske kemšenje. Sbérka za syrisku žyrotownju.

S **Hornjeho Wujesda.** Seleny schtwórtk dop. w 9 hodź. němska spowědź za nowokonfirmérowanych. — Cźichi pjatk rano we 8 hodź. němske Boże wotkasanje, dop. w 9 hodź. němske předowanje. Pop. w 3 hodź. póstna nutrnosć z posticźenjemi zyrkwinskeje hudźby; hnydom na to Boże wotkasanje (niz w 4 hodź.).

Zeleny štwórtk

(Hišće njewodźidźana pěseń.)

Ty luby štwórtko zeleny
Sy najrjeńšo mi witany,
Će wiele lubo mam.
Ty wodźiš z wulkim poprjancom
A cźaltu, z rjanym rubješkom
Mi lubu kmótru k nam.

Hdyž přińdźe, rady spěwam ji
Najrjeńše pěkne kérluški,
Kaž so ji spodoba.
So zwuwopraša maćerje,
Hač spokojom też zo mnu je,
A hač sym posłušna.

Chce mje na Božich pućach měć
A z wutroby mi wósty plěć.
Budź wjele dźaka ji!
Mi spěwańske też přisłuši,
Hdyž póńdu k prěnjej spowjedźi;
Bóh žohnuj kmótru mi!

Radyserb.

Stawizniski přehlad Łužicow

Podawa wyšši wučoŕ Kral.

7] (Pokračowanje.)

W tutej dobje počinaše so město mjena Milska trjebać mjeno Budyšinska (Land Bautzen). Južnowukhodny dźěl kraja, Zitawske wobkoło, rěkaše Zagózd, to je kraj za gózdom abo lěsom.

Za čas Ekkeharda II. mózeše so wobydlerstwo zaso zhrabać. Jako pak kral Hendrik IV. přećiwo Saksam postupowaše a Ekbert II., wot lěta 1068 namjezny hrabja w Mišnje, po woli swojeho wuja, hrabje Deda, na stronu Saksow stupi, nasta nowy njemér. Ekbert bu wotsadźeny a kraj Wrócisławej II., češkemu wójwodźe a pozdźišemu kralej, Hendrikowemu přećelej, spožčeny. Ekbert pak so njeećowaše, a Wrócisław dyrbješe sebi kraj dobyć. Jemu so 1076 poradźi Budyšin a Zhorjelc wobsadźić a wobkhować. W Mišnje pak so Ekbert hišće hač do 1089 wobaraše, doniž njebu skradźnje skóncowany.

Budyšinski kraj dosta l. 1084 hrabja Wiprecht von Groitsch, też stronaŕ Hendrika IV., jako pomoc, hdyž so z Juditu, Wrócisławowej dźowku, woženi.

Wiprecht přiwjedźe mnohich němskich kolonistow do kraja a zasydli jich w hórskich dołach južnych stronow kraja. Kral Hendrik V. pak jeho, dokelž bě stronaŕ jeho nana, njelubowaše, a jako jeho we wójnje zaja, dyrbješe Budyšinsku l. 1110 wotstupić, kotraž bu znowa Mišnu přidźelena. Wona steješe pod rozkazom hrabje Hoyera z Mansfeld. Wiprechtowy syn pak z pomocu druhich njespokojnych němskich knjezow 1115 swojeho nana wuswobodźi, kotryž nětko — Hoyer bě skóncowany — swoje kraje zaso dosta a hišće Dźěwin a Delnju Łužicu doby. Tak běštej wobej Łužicy zaso khwilu w jenej rucy.

Do Mišnjanskeje marki zadoby so wot l. 1119 hrabja Konrad Wetinski a wotrazy, podpjerany ze strony saksskeho wójwody, Wiprechtowy a Wrócisławowy pospyt, sebi kraj zdźeržeć. Budyšku pak Wiprecht a też jeho syn wobkhowa. Po jeho smjerći l. 1136 připadny Budyški kraj Češkej. Tola měješe też tutón češki kral z Konradom dla Budyskeho kraja wojować, a wot 1142 abo 1144 dźeržeše jón Konrad w swojej rucy. Hakle 1157 dosta Władźišław II. Budyški kraj, kotryž bu jemu 1158 jako wićeństwo wobkrućeny. Częscy kralojo nětko wobsadźachu Budysku hač do l. 1253.

W 11. lětstotku załoži Mišnjanski biskop Beno cyrkwje w Hodźiju, w Biskopicach, w Khrósćicach a Ketlicach. Pjatu lět pozdźišo, 1222, so prěnjom razej mjenuja cyrkwje w Bukecach, Porśicach, Klukšu, Hudźinje, Wjazońcy, Wjeńćinje, Kamwałdźe a Zełomju. Budyšin, kotryž so wšoše hišo prjedy Hodźija cyrkej měł, dosta l. 1213 wot češkeho krala Otokara I. měšćanske prawo, směrśeše murju wokoło města a radnicu twarić a jako znamjo kralowskeho města znak ze złotej murju měć. Mišnjanski biskop Bruno II., rodźeny knjez z Barta, serbskeje rěče móceny, natwari 1213 w Budyšinje cyrkej swj. Pětra a załoži při njej kollegiatski kapitl, při kotrymž mózachu młodźi Serbja na duchownstwo studować. Też klóštry so počinachu množić w Budyskej: w Kamjencu wobnowi l. 1200 Kamjenčanski knjez Bjarnat I. spaleny klóštr, w Budyšinje nasta klóštr Franciskanow 1217—25, w Marijnym Dole pola Hornjeho Wotrowa 1234 klóštr Cisterciskich mniškow, w Žitawje 1260 klóštr Franciskanow, w Marijnej Hwězdźe 1264 klóštr Cisterciskich mniškow, w Lubanju 1273 klóštr Franciskanow abo Minoritow a 1320 pokutnikow swj. Marije Madleny, w Lubiju 1336 klóštr Franciskanow, na Hórnjim Wujezdźe 1369 klóštr Celestinow.

Města nastachu z přičahowanjom němskich rěmjeslnikow a rjemjeslnikow kónc 12., započatk 13. lětstotka. Zhorjelc so 1071 hišće wjes mjenuje, 1238 pak prěni raz město. Jenož 6 — Kamjenc, Budyšin, Lubij, Žitawa. Zhorjelc a Lubań běchu kralowske města, druhe, kaž Wósporsk, Wojerecy, Kulow podstejnchu knjezkam, knjejstwam a klóštram abo biskopej.

Sudnistwo leżeše w prěnim času němskeho dohyća, kaž prjedy pola swobodnych Serbow, w rucy župana. 1238 češki kral tole zarjadowanje wotstroni a postaji kralowskich sudnikow (soltow, Schultheißen) w Budyšinje, Zhorjelcu, Lubiju, Rychbachu

Cžichi pjatk rano ⅛8 hodź. žerbske Boże wotkasanje, pop. w 9 hodź. žerbsta a ¼11 hodź. němska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. němske kemšenje (se spowědźu) a nješpor. — Jutrownu žobotu wječor ¼7 hodź. němske žwječenje štawanja naščeho Knjeza a Sobžnika.

Se **Salepeho.** Cžichi pjatk pop. w 2 hodź. žerbska Boża słužba (cand. theol. Paleŕ).

S **Wjeleczina.** Seleny schwórtk dop. w 9 hodź. němske kemšenje. Pop. w 3 hodź. žo k Jezušowej žmjertnej hodźinje swoni. Pop. w 5 hodź. němska spowědź.

S **Wojerez.** Seleny schwórtk wječor we 8 hodź. Boże wotkasanje w Kschižnej zgrkwi, duchowny Müller. — Cžichi pjatk rano w 7 hodź. němska spowědź, duchowny Müller, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, duchowny Müller; dop. ½11 hodź. žerbske kemšenje, vikar Krósin; na to žerbske Boże wotkasanje, duchowny Wowcžeŕ. Pop. w 3 hodź. němske wopominanje Jezušoweho wumrěcza a Božim wotkasanjom, duchowny Wowcžeŕ. — Sbĕrka za mišionstwo w žiwjenju kraju.

S **Wóšynka.** Seleny schtwórtk rano we 8 hodź. němska, pop. w 5 hodź. žerbska spowědź. — Cžichi pjatk rano w 7 hodź. žerbska spowědź, we 8 hodź. žerbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje se zwjatym wotkasanjom. Sbĕrka. Pop. w 5 hodź. němska spowědź.

S **Wósporka.** Seleny schtwórtk wječor w 7 hodź. Boże wotkasanje, wobeže teŕ sa nowokonfirmĕrowanych a jich pschiwusnych. — Cžichi pjatk dop. w 10 hodź. prědowanje, na to spowědź a Boże wotkasanje. Krajna sbĕrka. Wječor w 7 hodź. Boże wotkasanje.

S **Wulkich Sdjarow.** Cžichi pjatk rano w 7 hodź. němska spowědź a Boże wotkasanje we Wulkich Sdjarach, dopoldnja ½9 hodźin němske kemšenje; dopoldnja we 10 hodź. němske kemšenje we Werminghoffie, we 11 hodź. němska spowědź a Boże wotkasanje we Werminghoffie; pop. ½3 hodź. žerbske kemšenje we Wulkich Sdjarach, pop. ¾4 hodź. žerbska spowědź a Boże wotkasanje we Wulkich Sdjarach.

Wupłoćerska bitwa a hromadukładźenje ležownosćow

W 10. cžišle sakiteho sakonjeho łopjena 13. haprele 1935 žo „nowischi sakoń wo hromadukładźenju ležownosćow“ (porjad hromadukładźenja) ſ 8. haprele 1935 wozjewja. Sakoń ma sa naše ludowe hospodarstwo a sa wustrowjenje naščeho burskeho stawa wožebitu ważnosć. Hischcze je mało znate, so po zyłej Němskej hischcze 6 milionow hektarow, w Sakiſej žamo hischcze nĕhdže 150 000 hektarow ratarskeje wužitkowneje semje tak rozbrojenych leži, so ma jenicžki bur husto 30 a wjacy rostwkanych a cežko pschistupnych, tohodla njehospodarskich ležownosćow. Cžowek móže žebi myślicź, kelko dźěła a cžasa žebi wobstarauje role a žně takseho rozbrojeneho wobžedźenstwa žedaju.

So by tuto burske ležownosne wobžedźenstwo w gmejnach do wunoschnych kruchow sjednoczilo a ſ porjadnymi pucžemi a pschekrowami wotewrilo, je prózowanje wobzedźeho hromadukładźenja, kiž sakiki krajny kulturny hanit pschewjeduje. Kaž nasponjenje wucži, žo ſ hromadukładźenjom w pscherĕsku dospĕje, so semja wo 20 prozh. wjacy wunjeże a so žo wudawki zbohom potuńscha. Tuto nowozrjadowanje ležownosneho wobžedźenstwa je ſ wumĕrjenjom sa wustrowjenje naščeho burstwa a je w lĕcze wupłodźerskeje bitwy a dźiwaco na trĕbnu swobodu w žiwjenju nĕmskeho luda runje w husće wobdźelenej Sakiſej wobžebje hódne. Dotal dyrbjachu žo ležownosće po sestajenych postajenjach ſ lĕtow 1832 a 1861 hromadu kasć.

Nazionalsozialistiske knježerstwo je hnydom spóznało, kak ważne je hromadukładźenje ratarskeho ležownosneho wobžedźenstwa za ludowe hospodarstwo, a je sestarjene postajenja, kotrež žu pod parlamentſkim knježerstwom powójnskeho cžasa wospjet podarmo wobnowicź spytali, ſ wukacžom naspomnjeneho zakonja wobnowiło. S tuthym zakonjom móže žo samo na žebi hižo wobcžeżne hromadukładźenje spěšnischo pschewjesć. Wschitke dotalne wobtežene sawodne jednanja a wothłosowanja spadnu. Wschitkosć we wuſkim ſhromadnym dźele ſ krajnym burstwom postaji, so maju žo ležownosće hromadu sstlacź (§§ 4 a 5). § 6 powschitkowne pschedpisma wo planje sa hromadukładźenje wopschija, po kotrymaj maju žo najwažnische jednanja sestajecź a ſrjadowacź. Pornjo dotalnym postajenjam žo plan hromadukładźenja prjedy pola wyschnosće potwjerdźi, so wobžedźerjo jara mucže nowe plany dostaru.

Nowe teŕ je, so móža žo po § 1 wotstawku 2 dla pschiprawjenja kanalow, haćenjow, rĕčnych sastawow, dróhow atd., pschi cžimž žo ratarske ležownosće roskuskija, ležownosće hromadu sstacź. W tuthym padże pschedewjacej po § 14 wudawki hromadukładźenja nježe, kiž žu k wotstronjenju abo wołóženju nastatych schkodow trĕbne.

Ze wšĕdneho žiwjenja

Wo wocžehnjenju dźĕcži.

Cžeta je na wopyt pschischła. Wschitcy žo wjeselachu a bórzy žedźa cžeta, macź a dźĕcži pschi kofejowym blidźe. W žiwej rosmolwje žo wo wschelakich wĕcach rĕcži. Cžeta we telo nowinkow. Macź jej skedźbne pschipožnucha — a dźĕcži teŕ. Cžeta ſnadź teŕ nĕschto wě, schtož žu macźeri rad w dowĕrje prajiła — ale dźĕcži tu žu. Tuž cžeta na macź ważnje spohladnje a njejažne pschipomnjenje sčžini. Ta to wĕso ſrosumi. A nĕtko macź na njewuschikne a napadne waschnje dźĕcži je ſtwy wužohnuje. Maka Matka drje tomu hischcze njerozumi a w dźĕcžowskej njewinowsći pożehnucha, ale Jurk a Lenka staj hižo 10 a 12 lĕt staraj. Wonaj wĕstaj, so ma hewak tak duschna cžeta nĕkake potajuſtwa. Wožebje w Jurku poczina hnĕw ſkhadźecź. Wón žo na cžetu hněwa, so njeje ſpravna, na macź, so je jeho potajnosćow dla je ſtwy wuhnale. Wón žo poczina hnĕwacź, so je dźĕcžo a nij dorosćeny. W jeho myślach nastawa njepocžink hněwa, njedowĕrny, njespokojnosće, wcžitnosće. Hdy bychu macźerje wĕdźałe, w kak jednorych pschicžinach husto dosež pożdźischo straschnje wurwite njepożlusnosće dźĕcži leža, wone bychu we wschelakim nastupanju skedźbnischo jednałe. W naspomnjenym pschipadże mĕło žo tole wobkedźbowacź: Rĕcži žo mjes dorosćenymi wopraważe wo nĕcžim, schtož je ſa dźĕcžowe wicho njepschihódne, potom njech žo ſa to pschihódnischa składnosć wuzije, abo dźĕcži njech žo na zyle njenapadne a njesranjaze waschnje na hranischcžo pósćelu. Dźĕcžo ma w ſwojej wutrobje trunu, kotraž tak mile a nĕžnje klinczi a jemu dawa wo wschitkich wĕzach, kotrež jo wobdawa, tak nadobnje myślicź.

Holczka ſ jutrownymaj pukomaj.

Doroscźeny a wocžehnjer ma na tole dźiwacź. Wón njesmĕ do dźĕcžowych sacźuczow tak hrubje a njetahodnje sapschinnycź, so mohła tale truna nĕžneho dźĕcžatkowa rospražnycź. Spytajmy žo do dźĕcžowskich myślow sanoricź. Dźĕcžo ma wotewrjenej wocži a wuschi, bóle hacź ſej nĕchtóžkuli myśli. Wono widźi a ſłyschi wschitko, schtož žo wokoło njeho podawa. Wono ſwólnitwje do žo srĕdu dobre a ſle. Hladajmy na to, so by dźĕcžo mĕło dobre pschikłady, njech je to w ſkutkach abo rĕčach Starschi žu ſamolwicži sa derjemĕcze ſwojeho dźĕcža. Njech žu ſej wožebje we wocžehnjerſkich praschenjach tejele samolwitnicže ſtajnje wědomi. W rosčudnych lĕtach ſrałoscže dyrbitaj starschej husto doscź je ſastrožnjenym pytnycź, so je dźĕcžo wotbłyschcź wschelakich jeju njepocžinkow.

Starajcže žo wo to, so ma waſche dźĕcžo ſwój dźenſki porjad. Hižo sahe móže žo jemu nĕkajże praktiſke dĕło dowĕricź. Móže make pschihotowosne dźĕła wukonjecź w hospodarſtwje abo wonka na polu. Je-li to starschej prawje wuſchitknje naprawitaj, potom dźĕcžo teŕ ſ radoscźu taſe dźĕła wukonja, cžuje žo ſ dorosćenym runohódne. Wĕło njeſmĕ žo dźĕcžo ſ tajkimi dźĕłami pschecźežecź. Trjeba wob dźeń teŕ cžaſa k wuharowanju, chaž žebi ſ druhimi dźĕcžimi pohrajkacź a tak w ſwojim dźĕcžowſkim raju pobycź. Dźĕcžo ſ tajkim dnjownym porjadom sawĕcže ſe ſpokojnym pożnĕwkom na hubomaj wužnje a rano nasajtra cžeſtwje wusſpane ſtanje.

Wocžehnjenje dźĕcža je najważnischi a najnadobnischi nadawk kschescźijanskeju starscheju. Njesapałajmy tónle nadawk a njedawajmy pohórſcha ſ njehódnymi rĕcžemi a ſkutkami. — Jedyn 35lĕtny muſłi, kotrehož bě žiwjenje ſe wožy do wulkomĕsta dowjedło, mi jónu w dowĕrnej hodźinje rjekny: „Sdyn tu we wulkim mĕsce lĕta dołho jara ſ łohka žiwy był a mojimaj ſtarſchimaj wjele mjerjanja naczinił, ale se tſizetymi žiwjeńſkim lĕtom žym žo w pokledním wokomiku ſakótowił w **počzinkach ſtarſchiſkeho doma.** A to bě ſ mojim wumoženjom.“ Starſchiſki dom je rola, na kotrejž žo dopóſnacže žiwjenja w dźĕcžu roswiwa. Njech je tale rola ſtajnje płódna a spĕchowaza.

Nowe wobličenje evangelskeho cyrkwinskeho dawka

Evangelſko-lutherſki zyrkwinſki hamt je ſa cžaſ wot 1. haprele hacź do 31. dezembra 1935 **nuſowy wukas wudaŕ,** ſ kotrymž žo sbĕranje zyrkwinſkeho dawka we wobſahu ſakſkeje krajneje zyrkwje **natkwilnje rjaduje.** S **nuſowym wukasom** žo **nowy ſakoń wo nabožnſkim dawku** ſa Sakſku pschihotuje, kotrejž pschedwidźomnje 1. januara 1936 do mozy ſtupi. Po tymle ſakonju žo **zyrkwinſki dawk pschichodnje wot mjdy wotcžehnje.** Dokelž ſinanzne hamty, kotrež wotcžehnjenje dawkow wot mjdy rjaduja, a w pschichodźe teŕ wobličenje zyrkwinſkeho dawka pschemjedu, jako liczerſke lĕto protyczne lĕto naſoſuja, dyrbi zyrkej teŕ ſwoje liczerſke lĕto po protyczným lĕcze ſkoſicź. Pschethod žo ſ mjenowanym nuſowym wukaſom rjaduje. Wón postaja, so žo zyrkwinſke dawki w ſbytnym njezyłym lĕcze 1935 (wot 1. haprele hacź do 31. dezembra) jenoż sa tſi ſchtwórczźiny sbĕraju. Jako termije ſa pschikrażki zyrkwinſkeho dokhodneho dawka, kaž teŕ sa zyrkwinſke dawki žu žo na podłožku jenoſtnych hódnoſcžow 15. dźeń me'e, 15. dźeń ſu'ija a 15. dźeń novembra postajile.

Wulkoſcź pschikrażka, kotruž ma žo k dohodnemu dawkej sa krajnu zyrkej sbĕracź, je žo na 4 procenty dokhodneho dawka postajiła. Wulkoſcź sbĕrajomneho pschikrażka k dohodnemu dawkej sa wośadne zyrkwinſke pschedstejicžerſtwo pacžeżnje pschiſłuſchne ſwjatkowe ſastupjerſtwo sa njezyłe lĕto postaja.

Přilopk

W lĕžu wobwĕžnjeneho namakali.

W lĕžu Niederfrieder dorfſkeho ryczeŕſkubła pola Habrachcźiz žu njedźelu cźeſko juſtizneho ſtrażnikſtwa Antona Richtera ſ Habrachcźiz namakali. Richter bě žo 20. februara ſhubił. Wón bě žo njesnatych pschicžinow dla wobwĕžnył.

Pjecź burſkich ſtatokow žo wotpalilo.

W Lasbergu w Hornjej Awſtriſkej je žo pjecź burſkich dworow ſ wulkim wohnjom ſniczilo. Nastata schkoda je jara wulka.

Wjercźate wichory w ſtrótkowjecźornej Pólſtej.

W dwĕmaj wokrjeżomaj ſtrótkowjecźorneje Pólſkeje žu wjercźate wichory nĕhdže 150 twarjenjow sapuſcźile a na polach wulku ſchkodu nacźinile.

Derje prajene.

Franzowſki kral Ludwig XIV. pschehladowaſche po dlĕſchich wójnach ſ Jendźelſkej žwój cźelny grenadĕrſki regiment. Mjes druhimi bě teŕ jendźelſki pósłanz pódla. Sastachu psched jenym sestarjenym grenadĕrom, kotrehož mjeswocžo bě połne błusnow. „Wusnajecže, knjes pósłanzo,“ prajeſche kral Jendźelcžanej, „jo je tutym ludźom do mjeswocža pitane, so žu najſmużcźiſchi wojazy na ſwĕcže“. „Knježe“, znapſchecźiwi pósłanz raſnje, „schto budże Waſcha majeſtoſcź wo tym rjec, kotrež žu tute rany nabił?“ Ludwig mjelczeſche a bibicźiwy Jendźelcžan ſo hižo ſwojeho dobycza wjeſeſche, jako nadobno grenadĕr rosmjerjany wotmołwi: „S tutych njeje žadyn wjazy žiwy.“

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die **ſtädtiſchen Geſchäftsſtellen** bleiben am **20. April 1935,** dem Geburtstage des Führers (Oſterſonnabend), für den allgemeinen **Verkehr geſchloſſen.** Dringliche Sachen werden jedoch in der Zeit von 9—10 Uhr erledigt.

Der Oberbürgermeiſter. Bautzen, 16. April 1935.

---

a Wósporku. W druhich dźĕlach Budyskeje mĕjachu wulke knjejstwa sudnistwo, teŕ nad žiwjenjom. Pozdźišo dostachu teŕ města we wšelakej mĕrje po nĕcžim prawo wyššeho sudnistwa a we wjele pozdźišej dobje teŕ rycźerscy knježkojo, wobsedźerjo jenotliwych wsow.

Po němskim dobyću kraja buchu dotal swobodni knježkojo zwićĕženi. Swobodnych knjezow tehdy njebĕ, ani serbskich ani němskich. Wšitcy mĕjachu swoje kubła jako wićĕžstwa. Tež tehdy hišće swobodni burjo zhubichu swoju swobodu z tym, zo so jich wjes nĕkajkemu knjeżkej jako wićĕžstwo spožći. Při tym bu bur, kotryž mĕješe wojerſku słužbu na konju wukonjecź, hurski wićaz, wuwzaty a podstajeny krajnemu knjezej a jeho zastopnikej. Bjeze nadknjejstwu žana wjes njewosta. Tola bĕchu służby a dawki tajkich wsow mjeńše hač prjedy hižo potwisnych wsow, wosebje mjeńších knježkow.

Mišnjanski biskop, wobsedźeŕ mnohich Budyskich wsow, kotreż so skrótka Mišnjanske mjenowachu, a klóštry bĕchu z krajnoknjeżskeho sudnistwa, kotremuž jenoż cžežke kriminalne jednanja zwostachu, wuzaze a teŕ wot dawkow a cłow wuswobodźene. Lĕta 1213 daštaj cžeski kral a Mišnjanski biskop mjezy biskopskich a kralowskich kublow w Budyskej zwćĕić a do lisćiny zapisać, kotraž nam mnohe stare serbske pomjenowanja městnosćow, rĕčkow a wosobow wukhowa. 1228 so tute mjezy znowa wobkrućichu.

Lĕta 1244 bě so **braniborski** namjezny hrabja Ota III. słubił z Beatriksu, dźowku cžeskeho krala Otokara Wjaceslawa. Dokelž pak jemu kral zwućene wĕno cžeskeje pryncesy, 10 tysac słobornych markow (= 400 tysac hr. po nětčišich pjenjezach, tola dla drožšeje płaćizny słĕbra wjele wjac winojte) wupłaćić njemóžeše, dosta **braniborski** namjezny hrabja Ota III. lĕta 1253 **Budyski a Zhorjelski kraj zastajeny.** Zupa Zagosd ze Žitawom, kotryž 1255 wot krala Otokara II. městne prawo dosta, wosta cžeska. Dokelž pak w postajenym cžasu zastawa z płaćenjom pjenjez njebu wotwjazana, da sebi Ota Dołhi swoje wićĕžstwo jako swoje a dźĕdźične, jenož z kupjenjom wrócomne, zapisać.

Ota III. knjeżeše ze swojim bratrom Janom I. zhromadnje. Po jeju smjerći **dźĕlichu** jeho potomniey jeju kraje, kaž běštaj to postajiłoj, w lĕće 1268, a tak so teŕ sta z **Budyskim a Zhorjelskim** krajom, kotryž posledni so hižo wot cžasa Wiprechta zwjetša wosebje mjenuje. Mjeza so cžehnješe po Lubańe hač do Lemišowa a wot tam nĕhdže po dźensnišej Mužakowskej dróży hač k Nisy. **Budyski kraj** dostachu Janowi a **Zhorjelski** Otowi potomniey.

Při tym pak bě wumĕnjene, zo mĕjachu najważniše hrodowne hrabinstwa wobej stronje w přeżjenosći wobsadźić a zo ma krajnoknjejska honitwa, pjenjeżnistwo a cłownistwo zhromadne wostać.

(Pokračowanje sćěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., za póšće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.25 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž a dr. jun., Budyšin w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 92 | Budyšin — Štwórtk 18. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Ćicheho pjatka dla wuńdże bliže čisło „Serbskich Nowin" sobotu připołdnju

Rezolucija třoch mocow so w Genfje přijała

Rada Swjatka ludow je žrjedu po krótkim tajnym poradźenju dla abekmišleneho prašenja w zjawnym poradźenju z wuradźowanjom wo franzowsko-jendźelsko-italskej resoluciji dla němskeho zawjedźenja wojerskeje winowatosće pokročowała. Kaž běše so wočakowało, so žowjetski zwonkowny komminar Litwinow prěni zwon jimasche. Wón rjekny, so je so Rusa jako žobustaw Swjatka ludow a rady Swjatka ludow z postupowanjom stata, kiž je hišće žobustaw Swjatka luda, žobu potrjechika. Wo wobronjenju rěcžo Litwinowo njehańbićiwe zwon pschećiwo Němskej rěcžesche a jej porokowasche, so sa dobrjećom krajow žedźi.

Po Litwinowje rěcžachu porjadu sastupjerjo Portugalskeje, Awstralskeje a Schpanskeje. Wschitcy tśi rjekny chu, so resoluciji pschihłosuja. Portugalski sastupjeć žebi wot jankzijow wjele njelubjesche, tola žebi pschejesche, so by so narod, kiž je sa ważne měsino w organisowanju europskeho měra powołany, do Swjatka ludow wrócił. Awstralski sastupjeć so nadźijesche, so so z pschijećom resolucije internazionalne połoženje smjeruje. Schpanski sastupjeć Madariaga resoluziju kritisowasche, so pschemako na politiske połoženje dźiwa.

Pschipołdnju krótko do ½2 hodź. rada Swjatka ludow resoluziju Franzowskeje, Jendźelskeje a Italskeje pschija. Pschi wothłosowanju žo Danska wothłoskowanja wzda.

Němska Litwinowu rěč wótře wotpokazuje

Wo rěcži ruskeho ludoweho kommisara Litwinowa žrjedu w radźe Swjatka ludow „němska diplomatiska policija korrespondenza" mjes druhim pisa, so je nanusowace sadźerjenje žowjetsko-ruskeho kommisara z jeho žrjedźnym wosjerwjenjom wjerschi dozpěło. Skoro so jda, so je žowjetski kommisar žiwoje pschipoškuchańtwo smělnik a je w Genfje rěcž dźerżał, kotruž běšche žebi wěsće za žowjetski kongres pschihotował, kiž je so njedawno wotmě. Sdobom pak je sa Swjatk ludow wosmamjoze, so mózesche so tam taka rěcž dźerżeć. Litwinowa kommunistiska agitazijska rěcž pschećiwo nazionalsozialistiskej Němskej steji w jimym rjedźe z pospytanu systematiskeho wohrożenja druhich statow, kajkejž so w Moskwje spěchuje.

Pschi tajskich wobstejnoscach drje žebi spodźiwnu chrobłosć žada, hdyž ma so politika druhich krajow kritisować. So so Litwinowej njeje napschećo rěcžało, je wosnamjaze pschi pschihłosowanju resolucije. Wopraudźe je Swjatk ludow žrjebje žameho sadźidźił. Wo Němskej so z khutnej staroju praschamy, hač so postupowanje w Genfje k wužitki sa jeho pschichodne jednanja wukutkuje.

Lavalowe jednanja z Litwinowom

S někotrych franzowskich rozprawow z Genfa so shoni, so je khwatk jednanjow mjes Franzowskej a Ruskej popuschćił. Parišće nowiny „Petit Parisien" so prascheja, hač so rěcženje dozyła hišće w Genfje zhotowi, abo hač so to halle w Moskwje stanje, abo hač so Lavalowe ruczowanje do Moskwy hač po franzowskich gmejnskich wólbach, kiž budźa 6. meje, wotstorcji.

Pertinax w nowinach „Echo de Paris" wudawa, so je Laval dał pytnyć, so chže swoje pschiwobjenje Malej entiencze a balkanskemu swjatkej, so so Franzowska do 1. meje z Ruskej srěcži, wróćiła. Tež nowiny „Oeuvre" su wo wěstym dlicu franzowskeho knježerstwa w Genfje pisałe.

Zhromadne wozjewjenje Lavala a Litwinowa

Franzowski zwonkowny minister Laval a ruski zwonkowny kommisar Litwinow staj so žrjedu wječor w Genfje dlěšchi czas rozrěcowołoj. Na konzu žwojeju jednanjow staj wosjewiłoj: „Sómój wulke žmerzy naju srěczenja postajiłoj. Naschimaj knježerstwomaj wo nimi rozprawu podamoj a potom dosłónczny tekst sestajamoj."

Franzowski zwonkowny minister je schtwórtk rano z Genfa wotjeł. Pjatk dopołdnja so franzowska ministerska rada na poradźenje serdźe. Laval wo žwojim dojednanju z Litwinowom rozprawja.

Župan Mutschmann wola sakskich wokrjesnych wjednikow

Na schuli sa wjednikow w Augustusburgu so wutoru popołdnju wschitcy sakscy wokrjesni wjednicy nazionalsozialistiskeje strony sjedźechu. Na sjedźe župan Mutschmann sakladne rozstojenja poda. Wjednik schule sa wjednikow, wjednik župneho hamta standartowy wjednik Seifert wo cźełnym wukubłanju politiskich wjednikow rěcźesche.

Zběrka „woborneho dźaka" so zamkła

S pschiležnosću sašosawjedźenja powschitkowneje wojerskeje winowatosće je so němskemu wobornemu ministerstwu se wschěch worschtowu luda mnoho darow pósłało, kotrež maju wuwiću noweje wojerskeje mozy žłužić a kotrež su so pod mjenom „woborneho dźaka" do sběrki sjednoczile.

Generalny wyschk z Blomberg so wschitkim darićelam wutrobnje dźakuje, tola proša, so by so wot nowych darow abo hamo sběrkow wothładało, dokelž je so sběrka mjes tym samkła.

Česćenje maćerjow na wjednikowym narodnym dnju

Namětny župan Rippold je wutoru wječor wosjewił, so so wjednikowe narodniny w tradizijinej župje Mnichow-wje, Hornjej Bayerskej kaž loni njewobmjerjeja z wulkimi wje, Hornjej Bayerskej kaž loni njewobmjerjeja z wulkimi wjesełami a paradami, ale budźa po prawym nazionalsozialistiskim waschnju žwjedźeni němskeje maćerje. W Mnichowskim wokrjesu samym so nětkle 14 000 psches 60 lět starych maćerjow wocześći a pohosći.

Dr. Goebbels na Hitlerowym narodnym dnju poreči

Němski minister dr. Goebbels zobotu pschipołdnju wot 12 do 12.10 hodź pśches wschitke němske radija pschi składowanjeji wjednikowych narodninow poreči. Rěcź so wot 20 do 20.10 hodź. wospjetuje.

Nowe pólske nasylnosće přeciwo Němcam

Runje kaž w Nowym Měsće a Malym Katzu pola Gdanjska, je teź w Karthauskim wokrjesu w połnócnym Pomoru k nazylnosćam pschećiwo Němskej mjenschinje dóschło. W Eggertshütte pschiškuchnizy stelzowskeho swjatka sjawnu shromadźiznu młodoněmskeje strony rozsehnachu. Pschitomna policija wjetschim nazylnosćam sadźeła. W Pollenschinje z stelbami wobronjene a uniformowane zobustawy stelzowskeho swjatka hamo do shromadźizny Reifeisenskeho swjatka pschidźechu a pokročowanje shromadźizny znjenožnichu.

Wemołbmaj padomaj so pschedbyhdaj němskich organizazijow z hrożenjom nusowachu, so resolucijo podpisałschtaj, w kotrejž so za Polakow w Němskej a Gdanskim zamknje prawa žadaju, kotrejž pjecza němska mjenschina w Pólskej wobhedźi.

W Nowym Měsće wunoschenka jenych Gdanskich nowin nadpadźechu a jej nowiny rostorhachu. Jako evangelski zynkunikł khór pod policajskim schkitom spěwy swjećowasche, nadpadnizy wokna tuteje měsnosće rosbichu.

Wutoru běšche so w Pólskej „Pommereller Tageblatt" sebrał. Sdźelu je teź nowiny „Deutsche Rundschau" w Pólskej sebrachu, dokelž běchu wo pólskich nazylnosćach w połnóžnych a połodnischich dźělach prjedawšcheho pruskeho kraja pólskeje republiki rosprawjale. Tute nazylnosće běchu žebi dwaj žurjertnaj woporaj a někotrych cźežkotranjenych žadale.

Hospodarske zrěčenje z Italskej

Hospodarske jednanja mjes Němskej a Italskej su so wutoru skónczile. K temu je so shromadne wosjewjenje wudało:

W Romje je so w tutych dnjach mjes němskim wotpósłankanzlowom a italskim knježerstwom jednało, kak by so pschi dowołownych systemach pomjeńschenju nětcźiskeho wumjenjenja tworow sadźewało. Tute rozrěczowanja su k zyle spokojazemu wuspěchej dowjedle.

Wobsamkło so je, so so němski a italski knježerstwowy wubjerk postaji. Wubjerkaj dyrbitaj wuwiće tworoweho a placzeńskeho wobkhada mjes woběmaj krajomaj sajnje wobkedźbowacź a je-li trjeba w shromadnych rozrěczowanjach nastawace wobcźežnosće wotstronicź.

Nimo teho je so mózmosć rospominała, so němske knježerstwo we wěstym wobłbaku transferowanje priwatnych žadankow italskich wěricźelow wobstara. Italske knježerstwo je sdźelilo, kotre naprawy su so state, so by so pucźowanski wobkhad z Němskej do Italskeje njemyknuły wotwitkał.

Wutwarjenje hospodarskich počahow mjez Němskej a Madźarskej

Wot 9. hač do 16. haprleje staj w Barlinje wubjerkaj němskeho a madźarskeho knježerstwa wuradźowałoj. Mjes wubjerkomaj su so běžne nałeżnosće tworoweho a placzeńskeho wobkhada mjes Němskej a Madźarskej rospomjnake. Na konzu jednanjow staj wobaj wubjerkaj je spokojenjom swěcźiłoj, so staj so we wschitkich prašenjach dojednałoj, tak so dojednanja žiwlnischemu wutwarjenju hospodarskich počahow mjes Němskej a Madźarskej žłuża.

Prěnje wunoški provincialnych wólbow w Hollandskej

Hollandske provinzialne wólby, na kotrež so z napjatosću cźakasche, su so wutoru w rańschimaj provinzomaj, w Drentefskej a Overijsselskej provinzu, sapoczałe. Wólbne wobdźělenje běšche we woběmaj provinzomaj žiwlnische hač pschi pošlednischich provinzialnych wólbach léta 1934. Tola nimale wschitke stare strony su mjenje abo bóle na hłosach zhubiłe. Nowe politiske sjednoczenstwa, wosobje nazionalsozialistiske hibanje, pak na hłosach pschidobuchu.

Pschi wólbnych wunoschkach ma so wobkedźbowacź, so žmědża w Hollandskej hakle wot 25. léta wolicź, so wulki dźěl młodźiny na wólbny wunoschk zaneho wliwa nima. Naspomnicź hódno pschischcze je, so je dobyrk kommunistiskich hłosow pomérnje žnadny. Katolska statna strona a sozialdemokratiska strona stej hłoży zhubiłej, hdyž też so to w zhubjenju mandatow njepokazuje.

Zadobywarjo pola francowskich marxistow

W nozy k wutorje staj so zadobywarjej do wobkhodnych městnoscow sozialistiskeho sjednoczenstwa Seinskeho departementa zadobyłoj. Wonaj staj wschitke durje rospaczinjoj, nadobu rozbiłoj a blida a khamory pschenyknyj. Jako skuczerjowe je policija dweju muzikeju sajała, kotrajž pjecza w sjednoczenstwje frontiskich wojowarjow „wobnjowy tschiš" wulku rólu hrajetaj. Marxistiske nowiny „Populaire" wudawaju, so staj wonaj pschańnju za dokumentami pschepytałoj, tola njejstaj žanych nadeschłoj. Sjednoczenstwo frontiskich wojowarjow „wobnjowy tschiš" wosjewja, so so na podawku njeje wobdźělało a so winowateju khłostanju pschepoda, je-li wonaj wopraudźe hibanju „wobnjowho tschiša" pschitšiłnschataj.

Francowska njeznateho wojaka Italskeje česći

Franzowske knjeześtwo chze nowy symbolisk skutk k cześći Italskeje wukonjeć. Wono chze italskemu njeznatemu wojakej franzowsku wojerisku medaillu spožičić. Franzowski pósłanz pola italskeho knjeześtwa medaillu pschi rowje italskeho njeznateho wojaka połoži.

Wójn ki staw w Spaniskej so zběhnył

W Schpaniskej je žo wójnski staw wotstronił, kiž wot njemčerow w nasłužbje saščženeho lěta hač do nětka trajesche. Nětko je tež žudnika móz w Schpaniskej wot wojerskich wyschnoscow sašo na zivilne wyschnosce pscheschła. W saščženych 6 mježazach a 7 dnjach wójnskeho stawa je žo 1525 jednanjow pschedwójnskimi žudami wotmołło. 450 jednanjow padnje na lěto 1935 a 1075 jednanjow na lěto 1934.

Krótke politiske powěsće

Hórschenje memelskich Němcow žo podpischarskim mozam pschepodało. W Genfje pschebywazy sastupjeć memelskich Němcow, schulski rada Meyer, je žrjedu podpischarskim mozam memelskeho statuta pišmone hórschenje pschepodał. W nim žo na mnoho sranjenja prawa pokazuje, kiž je litewske knjeześtwo skućiło. Wosebje žo dopomina, so je žo skhadżowanju memelskeho žejma nětko hižo dłeje hač lěto sadżěwało.

Konferenza w Romje 25. meje? S Parisa žo powě, so je je žo konferenza w Romje na 25. meje t. l. postajiła. Na konferenzy budże žo wo praschenjach pschidunajskich krajow jednać.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 18. haprleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Hdżež syči złość, tam sprawnosć płače.
Ćišinski.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor we 7 hodź. barometer 735, hygrometer +4 a thermometer wodnjo +10. Dżenja rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer +3 a thermometer w nozy +7. Nižina jara pomalu wot wječora k ranju cżehnje. Jeje šadro wżenża wjedro w naschich stronach wobknježa. Nižina pschipłaiwsa wložnu powětr s morja, so pschi pomróčenjenym njebju słonka macja. W běhu dżenżnischeho dnja pak so sažo słónzo pokaże. Tola so hischcże s khwilemi dešcżej wočakuje. Pschi postupowanju nižiny k ranju a s jeje sesłabjenjom pak so wjedro sažo směruje, so šmėmy so sa jutiischi dżeń sašo spodobnischeho wjedra nadžijeć. Trochu hrožaze pak wotsange, so nad połnoznej Italskej mjeńscha nižina leži, kotraž wot tam rad deschcże do naschich stron scżele. — Jutsże Cżichi pjatk, słónczko 4,59 hodź. skhadża a so w 7 hodź. khowa. Mježacz skhadża jutsże wječor 8,18 hodź. a khowa so rano 4,37 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutiischi pjatk: Trochu spodobnische, tola hischcże njewešte wjedro.**

*

— **Papuch cżekny.** Dżenja rano je tudomnej wobydlerzy Kratzowej na Sčtonoborschcżanskej dróhi papuch (papagaj) cżekny a žebi do Katarjez wuleczał. W tamnischich wyschich schtomach so jemu lubi jako w raju. Papuch s žiwym, kiž k njemu khodża, s mjenomaj „Lore“ a „Jakob“ wita. Nadżijomnje so bórzy poradži ptaka popadnyć, kiž je so trochu sahe na jutrowny wulět šwajić.

— **Pschemėnjenja we wobłhadże posčiłich autobuzow.** Dokelž so schula sažo sapoczina, wot 23. haprleje wschėdne dny póstske autobuzy na Budyško-Bartiskej, Budyško-Minakałskej, Budyško-Schćerachowsko-Salowskej a Budyško-Nowosałsko-Spremberskej cżarje rano poměrnje pryedy do Budyschina jedża. (W 6 hodź. s Barta, 6,10 hodź. s Minakała, 6,18 hodź. se Schćerachowa, torhoschcża a 6,08 hodź. s Nowosałza-Spremberga, Hornjeho torhoschcża). Nadrobnische je s wupowėdżenjenych jėdnych planow zhonicż.

— **Dowolena pjenjezna zbérka.** Sakski šnutskowny minister wojerstwa: Němčki a pruski šnutskowny minister staj na sakładże § 15 liežnika 3 sakonja wo zbérkach s 5. nowembra 1934 dowolilo, so sakske župne wjednistwo nazionalsozialistiskeje strony w cżasu wot 15. haprleje hač do 15. meje 1935 liśćinowu zbérku k wobstaranju žrjedkow sa sakski fjelch wot 17. hač do 19. meje 1935 w Drježdżanach pschewjedje.

— **Sawjeżeleński dank.** Sakski šnutskowny minister po žadanju němskeho finanzneho ministra w sakskim sarjadnistwownym kopjenje k wobkedżowanju wojerstwa: Na wjednikowym narodnym dnju maju žo sarjadowanja, katrež nazionalsozialistiska strona a jeje organizacije 20. haprleje jenoż k pschiležnoscże a k cześći wjednikowych narodninow pschewjedu, wot sawjeżeleńskeho dawka wuzwobodżeć. Też žo na sarjadowanja žadyn sawjeżeleński dawk njetrjeba płaciłcż, je-li žo wone 1. meje k pschiležnoscże nazionalneho žwjedżenja němskeho luda pschewjedu. Wuzwobodżenje pocżahuje žo też na towarischne wjecżory dżeławnjow, kotrež su žo pschi nazionalnym žwjedżenju němskeho luda wotmyślike, kotrež pak žo dla dopokasanych wobcżežnoscżow pschi wobstaranju mėstnoscżow abo s techniskich pschicżinow w dżelawnjach, na pschikład dla wotmėnjenja dżelawskeho cżasa, njemóža 1. meje wotmėcż, ale dyrbja žo na 29. a 30. haprleje pryedy abo na 2., 3. abo 4. meje połdżiłcho połožicż. Sarjadowanja, kotrež žo prėnju njedżelu po Michale žnjowneho dżakneho žwjedżenja pschiprawja, maju žo tehorunja wot sawjeżeleńskeho dawka wuzwobodżeć, je-li žo wone wobłuka programma dżerja, kiž pschiłušchne mėstnoscże wosjewja. Wosebite sarjadowanja na dnju wopominanja rjekow njeżu sawjeżelenja a žu tak bjeże wscheho wot dawka wuzwobodżene.

— **Budyske haptyki žu wschėdne dny hač do 7 hodź.** wjecżor wotewrjene, njedżelu a žwjate dny pak samknjene. Nóžnu žłužbu a njedżelu a žwjate dny wotewrjene ma jenoż jena haptyka s mėhacżnym wotmėnjenjom. W haprleji je tu Dwórnischcżowa haptyka na Bismarckowej dróhy.

— **Lėkarska njedżelska žłužba w Budyschinje.** Hdyż domjazy abo wothladowazy lėkař njeje k ruzy, ma Cżichi pjatk, 19. haprleje, knjes dr. med. Keerl na Tuchorskej dróhy 19, telefon 3116, žłužbu.

— **Lėkarsku njedżelsku žłužbu sa Bart, Wulku Dubrawu, Kubschizy a Malešchezy** smėje Cżichi pjatk, 19. haprleje, knjes dr. med. Wesemann w Barcże, telefon Huczina 114.

— **Lėkarsku njedżelsku žłužbu sa Wósport a Bukezy** smėje Cżichi pjatk, 19. haprleje, knjes dr. med. Leibig we Wósporku, telefon Wósport 296.

— **Lėkarsku njedżelsku žłužbu sa Kamjenz** smėje Cżichi pjatk, 19. haprleje, knjes dr. med. Bergmann.

— **Pschecżiwo rosčerjenju běrnazeho raka.** Džiwajo na wobcżežnoscże, s lonschej žuchotu nastate, je sakske hospodarske ministerstwo sa lėtusche žadżenje běrnow dowolilo, so žmėdża cżt, kotraž dychu žmėli po 5 § tehole wukasa jenoż pschecżiwo rakej krute drużiny wožadżecż, w lėcże 1935 tež niż pschipósinate pschecżiwo rakej krute drużiny wožadżecż. Wunjacżna dowolnosć jenoż sa slėdowaze drużiny placži: Aal (žołte), sažne mołle (žwėtłožołte), sažne rožki (žwėtłožołte), juli (žołte žołotwjowe běrny), rakej njepodobżiwjenja lėżorska króna (běła) a žwėtowy džiw (běłe).

— **Cżežke nješčoże** je so wčera žrjedu pschipołdnju wokoło 1/2 12 hodź. na Kschižanskeju Mättigkee a Rouartskeje dróhi stało. Wožobowy auto a rollfix s tajkim wotmachom do so sražyschtaj, so žo jedyn žobuježdżaży s wožobowego auta pschez prėdnju schkleńzu wjerchnu a pod rollfix slecża. Wjes wėdomja leżazeho jeho do mėschczańskeje khorownje bowjesechu. Tam swėżejschu, so běsche wón žebi mošny fischaž a so hewak hischcże sranik. Jėdżidże so tžetro wobschkodżischcżej. Schtó je nješčoże sawinowak, ma so hischcże wujaznicż.

Prošu wobkedżbuje mój wulki skład
w Sachs-motorskich a jėzdnych kolach
Kolesowy dom FUHRMANN
w Budyšinje na Hornčerskej hasy čo. 10
Mietautotelefon 3004

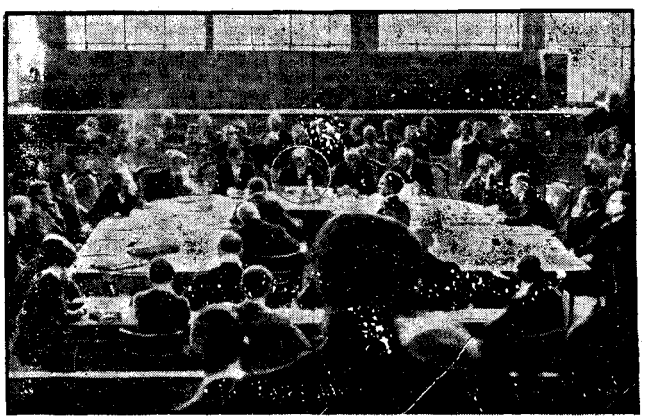

Shromadżišna rady Swjasła ludow, kotraž resoluziju tšioch mozow pschija. Telegrafiski wobras s Genfa: Pohlad do pożedżenskeje sale rady Swjasła ludow pschi jeje pożedżenju 16. haprleje, na kotrymž franzowski šwonkowny minister Laval namjet Franzowskeje, Jendżelskeje a Italskeje wo němskej wojerskej wuwinoscżi sapoda. We koleju: pschedsydża tkhadżowanja rady Swjasła ludow, turkowski šw. minister Rüstü Aras, dale na druhej stronje druhi jendżelski šwonkowny minister Simon, ruski ludowy komisar Litwinow, połski šwonk. minister Beck a cżeskoslowakski šwonkowny minister Benesch.

Swobodni

Prėnjotne powėdańčko wot Ilsana.

(Skónčenje.)

Hdyż bě lėkař pżeswėdčeny, zo baronowy wopyt Hańži njezeškodži, ale skerje ju wutorhnje ze styskhnosće, ke kotrejž bě so podała, dowoli, hdyż bě jej to najprjedy prizjewił. To zaslyšawši rozjasni so jeje wobliczo a tutón wotblyšć nutrkowneho zboża hišće so zwonkownje jewješe, hdyż Eduard zastupi. Wjesele primny ju za wobej rucy, wokoši je a zdżerża je w swojimaj rukomaj, štož jemu wona rad dowoli, a wón rjekny: „Knjeni Hańża, Bohu budź horcy dżak, zo so njejsy zatepiła. Radšo ja hač ty! Lubuju će bóle hač sebje sameho.“ Skhili so k njej a wokoši ju. Hańża so lubje na njeho smėješe, kaž dżėcatko rano na mać, kiž je ze spanja z hubku wubudża, a praji: „Haj dżak Bohu, zo smój wuswobodżenaj z putow, kiž naju lubosć wjazachu a dajachu. Smój to wobaj čuloj. Ale —“

Hańża njewopušći wjacy hród; bě zjednoćena we wėrnej lubosći ze swojim jej zwėrowanym mandżelskim. Na pżetrate ćerpjenja spominašaj kaž na nócne, cżesnjace sony, kotrež so pominu, hdyż pruhi jasneho słónca spiceho wubudża. Zo byštaj kwasne pučowanje narunałoj, zajėdżešaj sebi w zymje na Riwieru, hdżež so w pżecy nalėtnim powėtrje wokżewještaj. Z pżikhadom ptakow wróćištaj so do domizny. Tu bě za wobeju dżėła dosć. Eduard pżewza hłowny hospodarske wjednistwo sam a wuradżowaše husto ze swojej lubej mandżelskej.

Pżińdże čopłe lėćo. Hańża so wjacy tak husto njewukhodżeše, bě sprócna a mjelčiwa. Pżebywaše rad sama w swojej jstwje a šiješe a wušiwaše wšelake móličke šaty. Sedżo pri wotewrjenym woknje zhladowaše na baćony, kiž mėjachu swoje hnėzdo na tšėše pódlanskeho twarjenja. Na hnėzdże stoješe stary baćon a klepotaše wótře wozjewjejo swėtej, zo štyrjo młodżata pozbėhuja hižo swoje hłowy. Stary baćon znaješe potajne Hańžine žedżenje a hlej jeneho dnja pżinjese jej z wotewrjenym woknom nutr rjanecho hólčka. Hańża so zwjeseli ale so nastróža zdobom, a tak dyrbješe so lehnyć do łoža a bėžachu po mudru babu. Wulku wjeselosć pak mėješe Eduard, hdyż so z pola wróćejo to zhoni, a hólčka wuwitawši rjekny:

„Kwasnu hosćinu smój zapasłoj, to narunamoj pak z krćiznami!“

Pżeprosy někotrych swojich starych pżećelow, kiž njeholdowachu starym zemjanskim předsudkam, swojich zastojnikow, fararja a wučerja a nėšto dobrych znatych, mjez nimi bě tež stary a młody młynk z Hanku. Wšitcy dżėłaćerjo kaž tež służowni dostachu wjetši pjenjez. Salim pak wysoki čorny kłobuk, kotryž bě sebi hižo dawno pżał. Tež misijonar, kiž bě po powróćenju němskeho knjeństwa w Africy, zhubił polo swojeje dżėławosće, pżińdże a wukżći młodeho barona na mjeno „Jurij“. Dżėłaćerjo a lud wjeselachu so sobu, wuspėwachu zastaničko a troju hrimotacu sławu na noweho potomnika. Baron so wšitkim wutrobnje podżakujo rjekny: „Njeje wotročk ani swobodny“ kaž swjaty Pawoł praji, „smy jena swójba, jedyn štom, kiž ma drje wšelake halozy ale wšitke wuživaja tusamu žiwnosć. Pżeč ze wšej hidu, njepżećelstwom a potłóčowanjom! Rozbić dyrbja so wšitke człowjesku, swjatu swobodu ranjace, njekżesčanske puta! Jenoż wėrna lubosć ma nas wodźić, nas pohnuwać dopjelnjeć naše winowatosće. Człowjek pak čim bóle bližšeho sebi waži, čim dospołniše spóznawa jeho zmyslenje a nałožki. To pak je dospołnje jenoż možno, hdyż rozumi jeho rėč a kulturu. Tuž postaju hižo dżensa, zo budże mój „Jurij“ wuknyć němski a serbski; stej tu dwaj narodaj. Mjeno Jurij dosta, zo by dominzu wuswobodźił wot škódneje waki njepżećelstwa, kiž žerje ludam wutk a tuk. Tuž wuswobodżeni chcemy zaso swobodni być kóždy na swojim mėstnje. Swjata swoboda njech je a wostanje naše hesło!“

A zbožo zwosta w tychle ludźoch a tam hišće sydli.

— Kónc. —

*

Přispomnjenje: Tute krasne powėdańčko wuńdże w najbliższich dnjach jako knižka a móže so w Serbskej knihańni za 50 pjenjezkow kupić.

Dźeń serbskeje młodźiny

zarjaduje **„DOMOWINA“** Zwjask Łužiskich Serbow **srjedu** po jutrach,
24. haprile, wječor we 8 hodźinach

w Budyskej „Krónje“

Wšitcy tam pójźemy. Z našej młodźinu chcemy so zawjeselić. Wurjadne poskićenja! Njech je to zasy skhadźowanka cyłeho serbskeho ludu!

Wobsadki
za Serbowki
čorne, we wšěch
šěrokosćach:
Tüllowe
0,95 0,75 0,65 0,45
Spachtelowe
2,95 2,25 1,95 1,50

Schaaf
mass.-abt.

Meble
w znatym solidnym wuwjedźenju
najtuńšo **Despang** nětko na Moltkowej dr. 17

Bydlenje, lěharnje,
kuchinje, pólstrow. twory atd.
fenetitwe meble kupuješ tunjo pola
P. BUBELA Mužak. dróha 4
Ród i serbsky!
Mam swoju pólstrowarnju
Mandźelska nožonki přijimam

Meble
a pólstrowane twory
poruča po najnišších płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózow. hasy 15
(Am Serb)

Prawy swjedźeński kofej
Sachsec
Winske měšenje
a
Karlsbadske
měšenje
Otto Sachse
w Budyšinje
na Bohatej hasy 4

• Libjata •
so dorje radźa, njehusała so a dostana bórzy pjerjo, kiž w času
dr. Roeberowy
libjatowy pulver
(Kriechelpulver)
jako přidawk do pjer dóstawaju.
Jenož dóstać w
drogariji dr. Roeber
na Bohatej hasy 27

K dospołnemu zbožu
słužeći přeco dwě wěcy, mjenujcy wot **hebolda pjerščenej** za sluz
Hebold, časnikař
w Budyšinje na Serbskej hasy 6
Mam też rjane kmótrowe dary a dary k přenjenju swj. woprawjenu

---

K jutrownemu jěchanju
poručam
kwětki a ranki
za konje
Marja Petrichowa w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach čo. 30

Twarska klampnafnja
Plunowe a wodowe powody / Tłóčeńske aparaty za piwa
Wšitko ma a wukonja
Carl Opitz
Klampnarski mištr
na Połnčnej dr. 6 Telefon 267.

Paul Seidler
Železne twory
Zwonkowna lawska hasa 16
Graty do hospodarstwa a do zahrody, płećene groty, noše a widliški a kowane twory, wěcy za přećahowanje

---

Časniki
wobdźiwajomnje tunjo
Časniki do kapsy, z 30 hodź.
z ankerowym khod. jenož 2.50
lěpše wuwjedźenje . . . 2.95
ze swěčaćym cyfrinkom 3.25
narućne časniki bižo wot 3.75
Na kóždy časnik lěto garantije!
Časnikowy Koksch
w Budyšinje, Sukelnska h. 28

Časniki
jenož wot firmy
Lenke
na Kěžorskej dr. 22 :: Tel. 3929

Kože wšěch družin
kupuje
Hermann Erdenberger
na Zwonk. Lawskej hasy 54

Hdyž druhe wobydlenje sebi wotnaješ!

Jalousijowy a rollowowy twarc
Groß & Schmerder
na Hornčerskej hasy 41
Telefon 2471
Nowobarbjenje
Rollowy, material
Wuporjedźenje

Runklicu ma na předań
N. Koch w Krěpjecach

Kupujće
Preisser kofej
Wón je słódny spory, tuni!
Swjedźeńske měšenje:
2.40, 2.60, 2.80, 3.— hr.
3.20, 3.60, 3.80, 4.— hr.
Kofejowa palernja
Preisser
rósć žitnych wikow

Sadowe štomy
wosobite wjele **wišenjow, broškow, aprikozow**, wo najlěpše druhiny, **jahodowe krčeki, róže, pyšace drjewiška, jehlinowe drjewiška**, wše potrobnosće štomownje, podawam nětko hišće we wulkim wubjerku dokoła sym měšćansku štomownju přewzał.
E. Pelz / Telefon 2648
Předawam nětko na Łubijskej dróze (bywša měšćanska štomownja)

Wulki wubjerk w moderných, šikwanych
Golfowych wobleках
z dołhimi abo Golfskimi khołowami
hr. 44.- 42.- 38.- 34.-, 32.-, 29.- 27.-
Slipony w modernych barbach
hr. 48.- 45.- 35.- 22.50, 21.-
Elegantne wobleki na drohu
hr. 62.- 54.- 45.- 37.- 27.-
Lěčne jopy
hr. 18.- 14.- 12.- 9.- 5.75
Tkaninowe-, dźěłańske a tenisowe khołowy, breeches, Golfske khołowy, zwjerśne košle, samowjazaki, khobuki a čapki, lederołowe a kožane wobleki, kosmičkate mantle a druhe wužitne wěcy
Drastowy dom **Hugo Pachaly**
Před Šulerskimi wrotami. Njedź, wotewrj. w 11-18 hodź.

W zajimje
našich bratrow při Rhynje a w Saarskej
je česna należnosć za kóždeho, w nowopřiprawjenych
Himerec winowych jstwach
(Bodega) při Mjasowych wikach 7
skleńčku za 30 a 40 pj. (z dawkom) wupić!

---

678 kolesow předach w zańdźenym lěće. To dopokazuje, zo DOBRE twory tunjo poskićam.
Wulki wubjerk derje znatych kolesow. Traś **300** na składźe! Pó přeću na wotpłaćowanje. Napłaćić ma so 10 hr. potom tydźeńscy znajmjeńša 2 hr.
Nowe kolesa hižo za 35 hriwnow
Z balonowej wobrubu wot 45 hriwnow.
J. Šibak w Budyšinje na Mužakowskej dróze 4

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihafni
abo skazajće ju sebi pola
dowěrnikow „Serbskich Nowin“
Jenož **20 pj.**

Wšitko dostanjeće pola
Schneider & Schulze
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 14

Za čichi pjatk a jutrowničku
žiwe wuhorje
liny
ščuki
karpy
najlěpši. mórski jazyk
čerwjeny jazyk
Heilbutta
Zandera
Schellu
mórske ryby
sléborn. łososa
filej
złoteho pjerska
kabeljau
mórskeho łososa
njeselene jerje
Prosymy wo bórzomne skazanki
Weberec rybowy dom
na Šulskej hasy 8 . Telefon 2530

Mały nawěštk
w našich NOWINACH
je tuni a so přecy wupłaći

Rjane čapki a naléćo!
Přiroda so bórzy z čerstwymi barbami debi. Pola človieka słuša k tomu so spodobaca drasta, na příklad kłobuki a čapki, wšěće wot
A. Flegel nasl.
měj. P. Zimmer
na Kěžorskej dróze 6
Telefon 3657.

Dobre swětło
podawaja
rjane swěčniki
z elektriskeho domu
Richard Paul
na Kěžorskej dróze 14

Jutrowny zajac je tu!
Pokazuje jara wjele rjanych jutrownych wěcow płaćimyłódno we
Šokoladźe
na Žitnej hasy 14
Wubjerk rjanych jurrownych tutkow za šulerjow

---

3 trjebane žonjace
5 trjeban. mužacych
kołow
předa
J. Schieback w Budyšinje
na Mužakowskej dróze 4

Twój slub a kwas
serbski młodźenco
serbska krjžna
wozjeŵ w Serbskich Nowinach
Wšitcy budźemy so wjeselić z Wami a Waših staršimi a přiwuznymi

---

Puć so zadani . . . . . **k tyšeršemu mištrej**
Lěharnje a bydlenje kuchinje, polstr. meble
w cyłku 50
Hänchen
na Łubijskej dróze 17 (dom w dworje). **Přijimam mandź. poźčonki**

Bestellschein
(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)
an Verlag **Serbske Nowiny, Bautzen**

Herr _____
Frau _____
_____
Id _____
Postanstalt _____
Wohnung _____
bestellt hiermit die **„Serbske Nowiny“** ab 1. Mai 1935. Preis 1.51 Rm.
Datum: _____ Unterschrift: _____

Ničo Was njepłaći
hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Możemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hriwnow.

SERBSKE NOWINY móža so na wšěch póstowych hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Rjane
jutrowne khartki
dostanjeće
w Serbskej knihafni

Nalětne nowosće
5,90
6,90

w mnohich rjanych wuwje šenjach
sére - brune - beige
Wulki wuběrk. — Tunje płaćizny

Heinrich Mahr

Wuporjedźamy drije za dźeń
n a j t u ń š o !

OPEL-jězdne koła
krute, spuščomne,
lohkeho běha
za **hr. 55.00**
Rudolf Lebelt
w Budyšinje
na Zwonkown. Lawskej hasy 30

Wšě kłobuki
Wšě čapki
Pjelsćin. krawaty
pola
Hugo Lehmann
w Budyšinje
na Bohatej hasy 25

při 200, 350, 500 a 800 ccm dwai a štyritaktarje, za dwai-taktarja nowy tiprudowy motor, niesłyšomy do-kolija położeny štyrihodowe čerjenje (Getriebe) z kulkowym přesnadkom (Kugelschaltung), přasowany worcelowy wobluh, tachometer w swětłomjetlu. Płaćizny wot 595.— hač 1560.— hr. Niewjazomne předwidźenje pola

Zastupjerstwo za Budyšin:
Richard Kieschnick
w Budyšinje na Hošic hasy 17

Heinrich Juot
frisérski mištr
w Kukowje - Pančicach
(Klóšter Marijna Hwězda)
Nonošane nječistoty kože a włosow. Mydła, kremy za kóžu wonjadła, Kheilpjansku wodu, wody za hłowu a toilet. wěcy we wulkim wubjerku.

Kamjeničanski nohaje. skład
w Budyšinje
jenož hišće
na Sukelskej hasy 12
nohajcy / rukajcy
žiđźane tkaniny

Za jutrowny swjedźeń

dostanješ wšitko, štož za dom a kuchinu potrjebaš pola firmy

Natuš w Khrósćicach a Kukowje

Drasty, bluzy, suknje, mantle, tež za sylne žony,
Otto **Hartmann**
Rěču serbsku! prjedy W. Häcker w Budyšinje na Žitnej hasy 7

Cigary k jutram
kaž stajnje — **tunje a dobre** — wot
E. Simona w Budyšinje
(Serbski Dom)

Wanderer a Phänomen koła šijace mašiny, centrifugi
Wobhladanje a poradźenje bjez nućenja ke kupjenju — Wotpłaćowanje dowolene.
P. Horbank w Khrósćicach

Hospoza
na wsach a w měsće — kupuj swoje pječwa z
Delnjo-Wujezdźanskeho młyna
wěsće.
Naša Wam wěsće znata předawafnja je w Budyšinje na Hošic hasy

Z jutrami do nalčća a do nowych nadźijow

Naši rjemjesinicy a prekupcy so Wam z tutym poručeja a Wam zbožowne jutry přeja!

Konfekcijowy dom
Hellwig & Schönbohm
Solidny nakupny dom za hotowu drastu w Budyšinje na Bohatej hasy

Předešćniki
k zelenemu štwórtkej . . . wot 3,— hr.
k prěnjemu šułakemu dnjej wot 1,— hr.
Rudert
w Budyšinje na Bohatej hasy 26

Jurij Wjeńka we Wotrowje
nowočasna bildafnja
wuhotuje **wšě twarske dźěła** kaž wokna, durje a dr., kašče wšěch družin, **z wosebitosću su moje meble**, swojeje khmanosće a płaćizny hódnosće dla.
Waš wopyt je kóždy čas lubje witany!

Poslednja pósta přinjese wulke posyłki
krasnych, rjanych tworow!
Nohajcy, módne wośmi, tworjy, pullowry, lacy, spencery, herchtesgadenske jeńki, błóčoškiđźane bluzy a talče z rybjaceje nitki, štrykowane suknje, zoki, zwješne košle, Kühlerski štrykow. drastu, hólšace wobleki a mantle, hołšace drasty a mantle, Kielsku drastu hłohuki, čapki, pućowańske kholowy, sportske košle, lopy za narodne drasty, samowjazaki, sć, sportske nohajcy, trikot. spódnje šaty za muža, žonu a dźěćo, wšě šěrokosće, domjace a zahrodne drasty, žiđźane kity, korsolety, dźerżaki prědkow nóčne košle, spańske wobleki a mnoho druhe-ho předawa

Jara tunjo
Georg Haller
Specialny dom za nohajcy, trikotaže, dźěćacu drastu
na Kěžorskej dr. 16

Richard Sommer
prjedy W. Hoppe
klampnarnja a instalacija
wuwjedźe wšě dźěła derje a płaćizny hódno.
na Kamjentnej hasy 20
znapřeć. čłowučowanje
Telefon 2626
♦ **Bohaty skład w domjacej a kuchinskej potrjebje** ♦

Jan Lubjeński
bildafnja w Bukecach
so poruča

Wupjerki, zychi

pišane, sejšite **3,45**, nahotowjaze rubiščka hižo za **55** pj., zwirnowe schórzuchi za **1.—**

Andr. Kasper, Heringstr. 3
(měj. Z. Pilopp) (na Jerjowej hasy)
Snaty najlěpši dom za dobre wupjerki

Khróšćanska nalutowafnja
ma we swojim składźe **w Khróšćicach**
stajnje k wobeběranju hotowe:
wšě družiny symjenjow, hnojow a picowadłow za tunju płaćiznu.
Khmanosć a kajkosć tworow je wosebje zwěsćena.
Tohodla doporučujemy wam nakupjenje.

Zhotowjam wšě meble
Wukonjam wšě twarske dźěła
w najnowšich wuwjedźenjach, po niskej płaćizne.
Nimo toho mam wos. skład wudźěłanych **kašćow**
J. Krawža, bildafnja w Khróšćicach

Najnowše nalětne mustry
w mužacych, pacholacych a hólčacych wobleckach.
Wše drasty za dźěłaćerjow kupujeće tunjo pola
H. Marschke w Kamjencu
na Oskar Müllerowej dr. 8

Dobre nohajcy
a trikotaže k jutram
kupujeće w
Chemnitzer Strumpfiager
w Kamjencu
znapřeča kinowej

K jutram!

bluzy, charmeuse, z dołh. rukawom	4.95, 3.95	**3.75**	
bluzy, charmeuse, z krótkim rukawom	3.95,	**3.45**	
suknje, moderne formy	4.95, 4.50,	**3.75**	
nohajcy, ägypt. Mako	98 pj., 78 pj.,	**58** pj.	
nohajcy, błěda žida a płatěrowane	1.50, 1.35,	**1.25**	
žonjace čapki	1.45, 1.25 hr.,	**98** pj.	
rukajcy	1.45, 1.25 hr.,	**95** pj.	
zwješne košle, běłe a mustr.	3.95, 3.45,	**2.75**	
košle za swjatok tydź.	3.40,	**2.95**	
zoki, barbnje mustrowane	78 pj., 58 pj.,	**48** pj.	

A. Bokelmann nasl.
w Budyšinje mějićel Curt Müller Tel. 2176 **na Serbskich hrjebjach 2**

Wšě
šulske knihi
dostanješe
w Serbskej knihafni
w Serbskim domje w Budyšinje

Płaćizny hódne cigary
kaž też wity tobak
kupuješe **k jutram** pola
Breadlerec nasl. w Kamjencu
mějićel Maks Heumann
na Budyskej dróży

Při najwjetšim wubjerku
přeco derje a tunjo kupujeće
wdomje mužacych drastow
H. Müller w Kamjencu
na Wrótkowskej hasy 1
Pforstenstrasse

Wěcy za dom a kuchinju
Přihódne dary
poskića
J. Berger w Khróšćicach
twarska klampnafnja.
Wuwjedu też wšě klampnafske twarske dźěła

DKW.- motorske koła
wšěm doprědka
přeco nawjedne!
Wobhladajće sebi najnowše modele
DKW.-Lebelt
w Budyšinje
na Zwonkown. Lawskej hasy 30

Čapki za šulerjow
Samowjazaki
Sportske nohajcy
pola
Hugo Lehmann
w Budyšinje
na Bohatej hasy 25

Žonjace toški

we wšěch wulkosćach
we wšěch nowosćach
Šulske tornistry, aktowki, mjošnički, nakhribjetniki.
Kožane jaki, kož. rukajcy, kožane lacy, kožane hawby, moderne lěčne hawby a přewobleki.
Otto Büttner, w Budyšinje
na hłownym torhošću 9

Gumije za jězdne koła
Přisłušk za jězdne koła
Jězdne koła poskića
Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Groćane pletwo za kokoški

horjeka šěroko, delka wuzko wokńeškate je rad wužiwane wobhrodźenje kokošac. dwora.
Wosebita předawafnja pola
MIESSNER
w Budyšinje

Přiloha k čisłu 92

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 18. haprleje 1935

Wulki abo Čichi pjatk

W Budyschinje, 18. jutrownika 1935.

Hluboko zakorjenjena do smyslka a wutroby je nam swjatočnosć tuteho dnja. Wulki so mjenuje, dokelž du na nim dokonjany najwjetschi skutk naschoho wumnoženja, a čichi, dokelž na nim womjelknje wschón hołk a hara, so dopomnjejo na teho, kiž bu za nas na kschiž pschibity. Zyte kschesćanstwo steji hluboko žarnjo wo Sbóžnika, kiž je za nasche hrěchi wumrjel a njeskónčny je wopor, kiž je za nas pschinjesł.

Pschejo hischcze steja či sami ludźo pod kschižom. To su jeho njepschecełelio. Woni drje so z tutym praschenjom saběraja a wo nim pschemyšluja. Sacžuwaja, jo maju so rosshudźić. Ale woni njemóža so swojich jenotliwych sasadow wsdać, hdyž so pschi tym njeskónčnje wjele wo nim nawuknu. Tak so z krótka rosshudźa pschecźiwo Kryschtušej, pschecźiwo Bohu.

Pod kschižom stoja pak też ći swěrni. Woni słuchaja z dowěru na Wumožnika a pschijimaja jeho dary. Jich je njehdyžkuli na Wumožnika a pschijimaja jeho dary. Jich je njebjesske kralestwo. Woni „jeho sćěhowachu" z poddaćom do Božeje wole a tak Boha namakachu. Sacžuwaja jeho zmilnu luboscź a Bóh pschibliži so jim Čichi pjatk. Bychu płakali, widźo swojeho Wumožnika takle cjerpjecź a tola wědźa, so maja so jemu djakowacź.

Ale je jich dosć tajkich, kotriž wscho to njesapschimnu a wo nicžo so njestaraja. Sću dnje też pschepjećći wot tragiki na Golgaće. Njeje człowjeka na zwěcże, kotrehoż to njeby starało. Ale woni njewopschimnu a „rosdźela jeho draschu mjez sobu". Tajkich mamy wjele, wjele. Sću žiwi a njewědźa, so woprawdźite žiwjenske praschenje Bóh reka. Njeteja sa Kschystušom, hladaja jenoż swětnoho wujitka. Trjebali bychu jenoż na kschiž pohladacź a bychu Boha dobyli, ale njemóža so k tomu zhrabacź. Město na kschiž hladaja na draschu. Jich žiwjenje mohło bycź potneje hnadu a wěrnosće, ale wostanje sabłudźene zjednenje sa swětnymi hrěschnymi kuklami. To su ći, kotrychž ruzy Kschystuša znowa kschižuja.

Wulki pjatk je dźeń napominanja a pohnuwanja; je žiwojim khutnym wobšahom pschima do człowjeskeho bytća, sjednocźuje sańdjenosću a pschitomnosću a pschichod, wotwažuje radosć a bół, hrěch a sprawnosć. Hdyž zpytnikske swony du — pola katolskich kschesćanow wone na tutym dnju njeletża — pschindu khutne myšle na człowjeka, kotrejž jeho tak hluboko pschewsaja, kaž na pośmjertnym, pokutnym a próstwowym dnju. Žiwjenje a śmjerć leźitej na wasy a psched njej steji człowjek, pruhuje swój dóst, swoje dźěło, swoju duschu, swoju wěru. Schtož Wulki pjatk s hłuboleje nabožneje myšle rospomina, steji pod samej khutnosću kaž tón, kiž jemu wobšah dawa s cjasa a s cjasowneho rospomnjenja. To je dźeń Knjeza, dźeń, kiž nasch pschi khutnym napominanju k stworicelej wschěch wězow wjedże a naschu maliczkosć, naschu niskosć spóznawacź dawa.

Ecce homo!
Wobraz italskeho mištra Guido Reni (1575—1642).

K stotym posmjertninam P. Tecelina Měta

Slawny spisowaćel katolskich Serbow. — „Konservator liguae Wendicae".

W běhu měsaca pražnika hotuje so serbski lud, wosebje pak katolscy Serbja, k swjatočnemu poswjećenju stotych posmjertninow slawneho serbskeho spisowaćela **P. Tecelina Měta.** — 18. pražnika budźe runje sto lět, zo je wot nas šoł a wosrjedź dźěła za swój drohi lubowany lud swoje pjero na wěčne złožił. Wšón serbski lud ma winowatosć, spominać na wuznamneho wótčinca a narodneho pócowarja, kiž chcyše wosebje nabožne a duchowne zbožo swojeho ludu, z kotrehoż bě wušoł. Jeho hobrske dźěło bě zakładne za powšitkowne Serbstwo, wón da nastork k tomu, zo bychu so knihi za serbski lud wudawałe. Tehdom bě njewšědneho njedostatka na nich. Tomu chcyše P. Tecelin na katolskej stronje wotpomhać.

Slawny spisowaćel pokhadźeše z jednoreje wjesneje swójby, narodźi so 1759 w Kukowje na statoku, kotremuž hišće dźensa „pólnych" Mlynkec rěkaju. Mało je nam znate z jeho dźěćacych lět. Wěsće je do Kukowskeje šule khodźił, kiž bě klóštr założił a ju też wudźerżeše. Tu buštaj snadź duchowny a wučeŕ na jeho wurjadnu duchownu wobdarjenosć kedźbnaj. Tak přińdże na gymnazij w Nowej Cali pola Gubina, do prjedawšeho cisterciskeho klóštra, kiž bě markhrabja Hendrich Nadobny 1268 założił; pruski stat pak jón 1817 zběhny. Je drje tam darmo studował. Pozdźišo poda so na Serbski seminar w Prazy, hdźež so na duchowne powołanje pihotowaše. Tu swoje studije dokónčiwši, wróći so zaso do klóštra Noweje Cale a zastupi do tutoho rjada. Budyski biskop Schüler wuswjeći jeho na měšnika. Najprjódy bě

Stawizniski přehlad Łužicow

Podawa wyšši wučeŕ Kral.

8] (Pokračowanje.)

W Zhorjelskim wobkole

bě prěni knježičeŕ mjenowany Ota Dołhi wot 1268 hač 1298. W měrnym času so kraj derje wuwiwaše. Jako předporučnik młodeho češkeho krala Wjaceława chcyše sebi na škodu młodeho wuja a wićeŕneho prawa wšelake lěpšiny wunućić. Rudolf Habsburgski dyrbješe jeho wotpokazać jako najwyšši wićeŕny knjez. 1298—1307 slědowaše jeho syn Herman Dołhi, kotryž Zhorjelsej wšelake lěpšiny spožči, kaž sólnc wiki, prawo klamarnje twarić a přenajeć, Dźěwinske (sakske) sudniske prawo a z tym přisydniski stoł (lawniske sudnistwo, njewotwisne wot krajnoknjejskeho sudnistwa). Za jeho syna Jana VI. (1307—17) knježeše jeho wuj Waldemar z Janoweje wotnožki. Z Janom VI. wotemrě wotnožka Braniborskich Otonow, a Zhorjeske knjejstwo přeńdże 1317 na Janowu wotnožku, zo běštej Budyske a Zhorjelske wobkoło zaso w jenej ruce.

W Budyskim wobkole

knježachu Janowi I. potomnicy wot 1253—1319. Najprjedy knježachu tu Janowi tró synojo ze swojej maćerju zhromadnje. Woni zjednachu so z Mišnjanskim biskopom dla sudnistwa a dźesatka w 6 Budyskich wsach. Mjez nimi běchu Myšecy a Kubšicy. Wot 1304 knježeše tu prjedy mjenowany Waldemar sam, kotryž w juliju toho lěta wot Diecmana Łužicu kupi a hnydom nawječorny dźěl a hórzy po tym też nadpadni dźěl dosta. W lěće 1312 pak — po Diecmanowej smjerći — měješe so z Diecmanowym bratrom Bjedrichom dla Łužicy wadźić, tola zamo nadpadnik Rika wuhnać a hišće Torgow a Wulki Wosyk pola Rizy dobyć.

Z tutoho časa pak so też złe časy naspomnja. 1295 čerpješe Budyšin z mórom. Lěta 1271—73 a wot 1308—16 běchu tak khude žně, zo žito płaćeše 12 króć telko kaž hewak. Ludźo wužichu młóčowe a druhe korjenje, žołdźe a druhe lěsne płody k jědźi a pječechu rozmlětu skoru a lisćo do khlěba. Ze suchotu a też z powodźenjom a zlíwkami so žně skazychu. Hłódne wjelki so hač do wsow zwěrichu, a njeswědomići ludźo skóncowachu człowjekow, zo bychu so nasyćili. Lěto 1280 bě wurjadne dobre.

W tutym času, jako Braniborscy k Budyskemu a Zhorjelskemu krajej Łužicu dostachu, počinachu tutej rěkać Delnja Łužica a přenimaj Hornja Łužica.

Po Waldemarowej smjerći lěta 1319 wobsadźi njedźiwajcy prawa syna zemrěteho namjezneho hrabje, młodeho Hendrika, za kotrehoż bě wójwoda Rudolf Sakski za předporučnika postajeny, wójwoda Hendrik Jaworski, wnuk Oty Dołheho, Zhorjelc. Też Luban so jemu podwoli. Češki kral Jan I. pak sebi Budyski kraj přiswoji. Tola Delnja Łužica so přećiwo Janej wobaraše a podstaji so mjenowanemu wójwodze Rudolfej. Narańšožnjy dźěl Delnjeje Łužicy,

Budyšinej wobkruči Waldemar wše dotalne předPšibrěgske a Žarowske, Třebulowske, Přibuzske strony dźeržeše Hendrik Jaworski we swojej ruey. Zhorjelc a wokolinu wotstupi posledniši 1228 kralej Janej, a Luban tutomu 1346 po Hendrikowej smjerći připadny. Župu Zagózd doby Jan za Hornju Łužicu hižo 1319, so měniwši z knjezom z Lipy. Młody Hendrik Braniborski pak wumrě lěta 1320. Tak bě cyła Hornja Łužica a też Delnja zaso w rukach češkeho krala.

Kral Jan, kotryž bórzy po swojim swaku Hendriku Jaworskim wumrě, bě zemjanstwu dla swojeje trajaceje potrěbnosće za pjenjezy wjele předprawow dał a jemu tak k přewulkej mocy, bohatstwu a khrobłosću dopomhał. Też zastajowaše jim kubła a dokhody. Knježkojo počinachu so njewotwisnu čuć, sćinichu mjez sobu zwjazki a wojowachu mjeze sobu. Pijach a krajachu, a kotřiž běchu wšo přehrali, napadowachu překupcow a jich wozy a zajachu zamožitych ludźi, zo bychu so z wulkim wukupjenskim pjenjezom wobohaćili. Samo kral dyrbješe sebi tu a tam wot nich měr kupić!

Tajki přewza Janowy syn Karl IV. Češki a Hornjołužiski kraj lěta 1346. Po zrjadowanju druhich naležnosćow přikaza wón 1357 ryćerjam a městam, zo bychu prawje a kruće sudźili a hrožeše tym, kotřiž złóstnikam ze słabosću abo njeprawdu połěkuja, krute khłostanje. Hornjołužiske kralowske města — šěsć — běchu so mjez sobu k pomocy přećiwo ryćeŕskim rubježnikam zwjazali. Karl jim dowoli rubježnikow skóncować a jich hrody zničić. Też přikaza 1355, zo maja so wokoło městow hrjebje wuryć, zo bychu tak před nadpadnikami lěpje škitani byli. Tu a tam su so tajke hrjebje a nasypy zdźeržałe. Karl a zwjazk šesćměstow staj tehdy muohe rubježne hnězda skóncowałoj a mnohich rubježnikow wobwěsnyłoj. 1352 na př. bu rubježny hród w Korzymju dobyty, roztřełany a potorhany. Dołho je trało, prjedy hač bě zaso porjad a měr w kraju. Hišće započatk 15. lětstotka rubjachu Bibersteinowi ryćeŕscy wićazojo na Sedle pola Zhorjelca, při dróhach łakajcy. Samo 1482 hišće buštaj w Zhorjelcu ryćeŕskaj rubježnikaj na šibjenicu powěsnjenaj, wysokeho pochada dla we ćeŕwjenym kabaće a w črijach z wotrohami! Česć, komuž česć słuša! W tutym času so Budyska abo Hornja Łužica často mjenuje kraj šesćiměst.

(Pokračowanje sćěhuje.)

z kapłanom w tamnym klóstrje, pozdźišo w Marijnej Hwězdźe a skónčnje w Róženće.

P. Tecelin bě jara pobožny a wučeny bohosłowc a muž kruteje powahi. 25. nalětnika 1816 bu za Róženćanskeho administratora pomjenowany a zapokazany, hdyž bě tam hižo wot 1793 jako kapłan skutkował. Tola nowe zastojnstwo wukonješe jenož dobre 6 lět hač do 4. różownika 1822. Wotstupi jo na dotalneho kaplana P. Polykarpa Šěna. Tuta krótki so sta, zo mohł so w mjerje cyle pisanju serbskich nabožnych knihow wěnować, na kotrychž bě tehdy wulki njedostatk. Wězo je hižo jako kapłan a administrator knihi pisał. Kak by hewak možno było w běłu krótkeho časa telko knihi wudać. 1809 wuńdźeštej katechismaj za mjeńše a wjetše dźěći, 1814 wuda Nowy zakoń (ze 600 čišć. stronami), 1816 předowanja, 1819 Kročenje za Khrystusom, 1829 Jadro křesćanskeje wučby (w serbskej, němskej a łacanskej rěči) a k tomu přidawk serbskich kěrlušow. Jeho poslednje dźěło bě: Česćowanje swjatych, wosebje swjateje Marije, z lěta 1834. Wšo hromadze je wudał dźesać serbskich knihi z 2000 čišćanymi stronami, to je nimale 5000 pisanych. A štož je jara važne: W nich nałožowaše nowy, porjedźany prawopis, z kotrehož so nětčiši analogiski wuwi. Zo bychu němscy stajerjo jeho pismo lěpje čitać móhli, pisaše wšitko w čišćanych pismikach. (Jeho rukopisy su z wulkeho dźěła zdźerżane.)

Při tutym napinacym dźěle wukonješe hišće zastojnske dźěła. P. Polykarp njewobknježeše serbsku rěč tak daloko, zo by mohł Serbow bjezporočnje nabožnje zastarać a tuž dyrbješe P. Tecelin wulki dźěł dźěłow administratora přewzać. Tuž předowaše kóždu njedźelu a kóždy swjaty dźeń, bě jako horliwy a dobry předar znaty, skutkowaše pilnje w spowědnym stole, štož pak bě jemu při přiběracej starobje jara wobćežne, a wučeše tež šulske dźěći nabožinu. Tola so ženje na dźělo njehóršeše. Jeli scyła wodychny, popřa sebi z někotrymi znatymi hru „solo", kiž drje so scežka wjacy hraje.

Při swojim jednorym žiwjenju hromadźeše srědki za wudaće serbskich knihi. Po zběhnjenju klóstra Noweje Cale 1817 dóstawaše lětnje 200 toleŕ wumjeńka, kotrež na čišć naloži. Pódla teho podpjeraše tež cyrkej, šulu a khudych. 6. różownika swjećeše swój 50lětny měšniski jubilej. Z tutej přileżnosću dósta wot sakskeho krala Bjedricha Augusta złotu tyzku w hódnosći 200 toleŕ. Hižo prjedy bě jeho ze złotym p[illegible]om, hódny dźesać dukatow, wobdarił, kotrež pak je cyrkwi zawostajił. Złoty měšniski jubilej woswjeći so jara swjatočnje. Na nim wobdźěličhu so biskop Mauermann, Budyskaj kanonikaj Smoła a Haška, hnadna knjeni z 12 klóštrskimi knježnjemi a wšitcy duchowni z bližšeje a dalšeje wokoliny. Na jubilejnym dnju předowaše P. Tecelin sam serbski a měješe potom Božu mšu, při kotrejž jemu mjenowanej kanonikaj służeštaj. Při swjedźeńskej hościnje dźeržeše powitańsku rěč a přeprosy zdobom na swój pohrjeb, kiž bě woprawdźe někotre njedźele pozdźišo. Hižo 18. prašnika zemrě ćicho, na wulkim stólcu sedźo, runje přihotowany, ta jeho njepřekhwata. Cělo pokhowachu w Róženćanskej cyrkwi blizko swj. Józefoweho woltarja do wumurjowaneho rowa. Serbscy burja njesechu jeho k rowu. Tak wotpočuje na městnje, hdźež bě 42 lět nabožnje a narodnje z njewšědnym wuspěchom skutkował. K jeho 50lětnym posmjertnim staji so jemu 1885 česny pomnik při rodnym [illegible] w Kukowje z napismom:

P. Bosćijan Tecelin Mět
měšnik w cisterskim rjadu

rodźeny 24. oktobra 1759 na tutej žiwnosći,
zemrjety 18. julija 1835 w Róženće.

K wopomnjeću
50lětneho smjertneho dnja slawneho, njewustawaceho serbskeho spisowarja, swěrneho a rozhladniweho duchownego wučerja postajichu tutón wopomnik k znamjenju njezapomniteje česćownosće dźakni Serbja.

Swjedźeń nawjedowaše Kukowska Katolska Bjesada a Khróšćanska Jednota skutkowaše wuznamnje sobu. Přednjese swjedźeński spěw „Trać dyrbi Serbstwo zawostać" wot Jakuba Šewćika a hišće druhi „Te hłowy módre pokhilejće!" wot Čišinskeho. Zo njebě tehdom wšitko w přezjenosći wotešło, mózemy we „Łužiski Serbja" čo. 4 z lěta 1885 čitać, kotrehož redaktor bě tehdom Mikławš Žur.

Tola bě swjedźeń wurjadny dźeń cyłeho Serbowstwa. Na nim wobdźěli so wjele towarstwow. Teho so tež nadźijamy při woswjećenju stotych posmjertninow P. Tecelina, byrnjež tež hóle župneho razu měł, dokelž ma jo župa „Michał Hórnik" na prěnim městnje wuhotować. Tola budże so pomnik w Kukowje bórzy ponowić dyrbjeć. Dešć, słónco a zmjerzk su pismo znjehódnile a njeje skoro wjacy k čitanju. Prjedy wotmyslene přewjezenje pomnika do Różanta, hdźež by wěsće nahladnišeho městna měł, njehodźi so dla do kamjenja wurubaneho tekstа wuwjesć. A tak budże drje so k trajacemu dopomnjeću na sławneho a płódneho spisowaćela na Róženćanskej administraturje tafla připrawić.

Jeho njezachodny skutk wobsteji w tym, zo je zahe — hižo před 150 lětami — wažnosć serbskeho pismowstwa, wosebje nabožnych knihi, spóznał a tehodła swoje cyłe žiwjenje tutemu dźěłu wěnował. Z tutymi knihemi je P. Tecelin nabožinu a z njej narodnosć mjez serbskim ludom spěchował. Wón da jemu duchowneje cyroby, na kotrejž bě naš mały serbski lud před nim jara khuduški. Za jeho knihemi hrabachu wulcy a mali, zdźěłani a njezdźěłani, wosebje prosty lud. Jeho nadobne dźěło je potom towařstwo ss. Cyrilła a Methoda přewzało. Kelko katolskich wěriwych khodźi ze serbskimi knihemi ke mši! Pohladaj w cyrkwi na twojeho susoda, we kajkej rěči spěwa a modli so k swojemu Bohu! We tym jewi so też dobre serbske zmyslenje a lubosć k narodej. Je a wostanje zasadne žadanje: K Bohu so modlić w maćeŕnej rěči. Wona je wuraz duše, wutroby a zmyslenja.

W jenej pomjatnej knizy mjenuje so P. Tecelin „konservator linguae Wendicae" — zakhował serbskeje rěče. Haj, wukhował je swojemu ludej rěč a wěru, je jemu z mócnym słowom zapisał do wutroby: Lubuj Boha swojeho Knjeza, ale też nana a mać! — wonej stej njerozdźělnej jednoće, jena druhu wužada.

P. Tecelin je drje prěni katolski Serb, kotremuž je serbski lud pomnik stajił. Rjeńši pak je tón, kiž so wulkemu wótčincej we wutrobach wšitkich dobrych Serbow staji, kotřiž w jeho zmysłu skutkuja. Někotryžkuli traš bjezdźak nimo jeho pomnika w Kukowje dźe abo jědźe. Němy kamjen na wysokim brjozy stojacy, před 50 lětami stajeny, ma nam dźensa hišće wjele prajić. Njech spěwaja so modlitwy a zaklińca kěrluje w różnej rěči hač do najdalšich časow, k čemuž je P. Tecelin zaklad położił. Njech cwitnu a rosu tych, kotrež nimo pomnika puńcuja na hnadowne městno Różant. Wurjadny talent njeseše jeho ze swojeje mocy k swětłu. Njećakaše na druhich, ale zapřimny kruće do nabožno-narodneho dźěła a je so swojemu ludej woprował. Dźěłaše, napinaše wšě swoje mocy hač k wrotam mjez žiwjenjom a smjerću, je snadź z pjerom w rucy kaž jeho naslědnik Michał Hórnik wumrěł. Z jeho dźěła rěči dźensa hišće šlachotna powaha, njewšědna njesebičnosć — wšitko za druhich, ničo za sebje — njewustawaca njelubosć. Kak by hewak možno było, telko knihi spisać! Serbski kraj da jeho duši formy, jeho duchej podobu a jeho žiwjenju rhytmus.

A hdyž budże so lětsa z wosebitym swjedźenjom na sławneho spisowaćela, duchowneho a předarja, na „konservatora linguae Wendicae" spominać a Domowina na njón přeprošować, budża drje wšitcy Serbja moralnu winowatosć začuwać, hišće po sto lětach swój dźak a swoju česćownosć njezapomnitemu Róženćanskemu kujezej wopokazać. J. Sl.

Skrjeńcy abo křižicy

(Hišće njewočišćana pěsań.)

Su jene ptački spodźiwne,
Sym pyski na kříž du;
Je jadra žiwja šiškowe,
Jim škrjeńcy rěkaju.

Jich nakřižneho pyska dla
Też praja: křižicy;
Wo tom, što je to do mjena,
Du stare powědy.

Na křižu Khrysta dźeržachu
Tři hozdźe železne;
To pytnyohu ze zrudobu
Te škrjeńcy želniwe

„Či hrozni žiđi žadławi
Joh' chcedźa skóncować;
Te hozdźe chcemy z pysami
Jomu z ranow zwućahać!"

Hnyd' ryjachu a dypachu,
We duškach želny stysk,
Hač na tym krutym železu
Jim zekřiwi so pysk.

Ach ale ale podarmo
So wbohe mučachu;
Ni žana hrube hozdźiska
So někak njehnjbnu.

Jim rźeše česna wutroba,
Bě wóčko płačite,
A pyski znamjo křižika
Jim běchu nabyłe.

Wot horka hłós jim zawola:
„Mi stójće zrudźbu wjesć!
Dla pobožneho počinka
Wam budże wěčna česć!"

A ludźo potom rěkachu
Tym škrjeńcam: „křižicy";
Jim dźensa hišće dobri su
Za počink pobožny.

Radyserb.

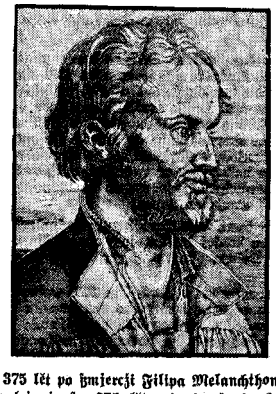

375 lět po smjerći Filipa Melanchthona.

19. haprleje je so 375 lět minyło, so je Lutherowy sobudźěłacjeŕ Filip Melanchthon wumrěł. Melanchthon měješe wulki podźeł na Augsburgskim ježnje 1530, ja kotrymž „Augsburgske wěruwuznaće" pschihotowasche.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 20. April 1935: 8—½11 Uhr für die Nrn.: 4901—5400. Rohes Rindfleisch, Pfund 30 Pfg., rohes Schweinefleisch, Pfund 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Cyrkwinske powěsće

Jutrownicžku, 21. jutrownika, a 2. swjaty dźeń jutrow, 22. jutrownika 1935.

S **Budyšcina.** W Michalskej zyrkwi Jutrownicžku rano w 7 hodź. směje farar Tischer němske Boże wotkasanje, we 8 hodź. němsku a dop. ½10 hodź. serbsku Božu słužbu se spěwanym zyrkwinskeho chora. — Druhi swjaty dźeń jutrow směje farar Tischer rano w 7 hodź. serbske Boże wotkasanje, farar Kapler we 8 hodź. serbsku a dop. ½10 hodź. němsku Božu słužbu s posawnowym chorom.

S **Barta.** Jutrownicžku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. (Spěwne towarstwo: „Wotewrćće wrota prawdosće" wot B. Kleina a posawniki chór: „Khrystus je s rowa stanył!" wot J. S. Bacha). Krajna sbérka sa zyrkwiny fond. — Druhi swjaty dźeń jutrow rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba, po njej dźěćiskemsbérka sa krajna sbérka sa nowotwar zyrkwje w Seifhennersdorfe. — Tśeśi swjaty dźeń dop. ½10 hodź. nutrnosć sa šulske dźěći prěnjeho lětnika. Wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holjow.

S **Budyšcu.** Jutrownicžku směje farar Bójs rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Khór spěwa: „Ja chcu to mjeno Boha khwalić" wot J. S. Bacha. Sbérka sa powschitkowny zyrkwiny fond. — Druhi swjaty dźeń jutrow směje farar Bójs rano w 7 hodź. němsku spowědź, farar Böttger we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. Sbérka sa twar zyrkwje w Seifhennersdorfje. — Wutoru dop. w 9 hodź. směje farar Bójs schulsku Božu słužbu.

S **Budyschinka.** Jutrownicžku rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemschenje (knjes farar Kapler-Budyšći). Sbérka sa powschitkowny zyrkwiny fond.

S **Bukez.** Jutrownicžku rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Zyrkwinski chór: „Nětk ći cźemnych putow stawajcźe" wot J. S. Bacha. W 11 hodź. dźećikemschenje. Sbérka sa powschitkowny zyrkwiny pokład. — Druhi swjaty dźeń jutrow rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Posawnišći chór: „Luboscj, sa naš wumrěła", wot Mozarta. Sbérka sa twar zyrkwje w Seifhennersdorfje. — Tśeśi dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbske kemschenje (stud. theol. Pfuhland). Dop. ½10 hodź. nutrnosć sa dźěći, kotrež do schule sastupja. — Mumrěł: Jan Korla Měrćin, wumjeńkař we Rodezach, 72 lět, 7 měs. a 26 dnjow stary.

S **Hodźija.** Jutrownicžku rano ½8 hodź. serbske Boże wotkasanje, dop. ½9 hodź. serbske kemschenje, we 10 hodź. němske kemschenje (stud. theol. Palet). Solo s bytglemi: „Jesuš, naš trošt a žiwjenje" wot Bacha. Posawnowy chór: „Khrystus je stanył". — Druhi swjaty dźeń jutrow dop. ½9 hodź. němske kemschenje. Zyrkwinski chór: „Cźemy so wschitcy radowacź" wot Bjarnata Klima; „Wotewrćće wrota prawdosće" wot Praetorija. Dop. w 10 hodź. dźećikemschenje. — Na wobmaj swjedźeńskimaj dnjomaj sbérka sa biblijske towarstwo.

S **Hrodźišcza.** Jutrownicžku rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Ssobuskutkowanje zyrkwinskeho a posawnoweho chora: Sbérka sa powschitkowny zyrkwiny fond. — Druhi swjaty dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Sbérka. — Tśeśi dźeń jutrow nutrnosć sa schulskich nowaćkow.

S **Smječiny.** Jutrownicžku rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, w 11 hodź. kemschenje sa dźěći. Krajna kolekta sa zyrkw. fond. — 2. swjedźeń jutrow rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Krajna kolekta sa wotpalenu zyrkej w Seifhennersdorfje. — 3. dźeń jutrow dop. w 10 hodź. nutrnosć sa małych, kiž do schule sastupja, a jich schitwušnych.

S **Khwaćija.** Jutrownicžku dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemschenje. Posawnowy chór sobuskutkuje. Sbérka sa powschitkowny zyrkwiny fond. — 2. swjaty dźeń jutrow dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Sbérka k nowonatwarjenju wotpaleneje zyrkwje w Seifhennersdorfje. Předowanje: stud. theol. Pětsch. — Wumrěła 14. 4.: Marja Neumannowa

rodź. Pilopez, njeboh Jana Ernsta Neumanna, naposledk rentudostawarja we Wulkej Dubrawje, sawostajena wudowa tam, 76 l. 1 m.

S **Klukscha.** Jutrowniczku rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemschenje. — Druhi zwjaty dźeń jutrow rano we 8 hodź. němske kemschenje. Sběrka.

S **Klětneho.** Jutrowniczku dop. ½10 hodź. němska zwjedženska Boža słužba. — 2. zwjaty dźeń jutrow dop. w 9 hodź. němska a ¼11 hodź. serbska Boža słužba.

S **Kotez.** Jutrownicżku rano w 7 hodź. wozwjeczenje Sobźinkowseho stanjenja na pohrjebnischczu; we 8 hodź. zwjedženske předowanje ſ zyrkwinſkej hudźbu (wosadny farař). Krajna sběrka. — Druhi zwjaty dźeń jutrow dop. w 10 hodź. předowanje ſ zyrkwinskej hudźbu (farař Wolf-Kschischowski), hdźež tudomny wosadny farař předuje. Krajna sběrka.

S **Maleschez.** Jutrowniczku rano ⅜8 hodź. jutrowne pschikanje na zyrkwinſtim namješcze, rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Koletka za powschitkowny zyrkwiniſki pokład, w 11 hodź. dźěćikemschenje. — Druhi zwjaty dźeń jutrow rano we 8 hodź. němske, dop. ½10 hodź. serbske kemschenje (k. farař Handrik ſ Porschizy). Koletka za saſonatwarjenje zyrkwje w Seifhennersdorfje.

S **Njeswačidła.** Jutrowniczku rano we 8 hodź. němske, dop. ½10 hodź. serbske kemschenje. Sběrka za powschitkowny fond krajneje zyrkwje. — Druhi zwjaty dźeń jutrow rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Sběrka k natwarjenju wotpaleneje Seifhennersdorfiſkeje zyrkwje. — Srjedu wječor we 8 hodź. žónſke towarſtwo na kaptanſtwje.

S **Nošacziz.** Jutrowniczka dop. ½9 hodź. němska Boža słužba, w 10 hodź. serbska Boža słužba. Khór spěwa. Koletka za powschitkowny zyrkwiny fond. — Druhi zwjaty dźeń jutrow dop. ½9 hodź. serbska a ¾10 hodź. němska Boža słužba, w 11 hodź. Boža słužba za małe schulſke dźěćzi, ſtarſchi a wosada. Koletka za natwarjenje wotpaleneje zyrkwje w Seifhennersdorfje.

S **Porschiz.** Jutrowniczku rano ½6 hodź. jutrowna nutrnosć w Boschezach. Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Sběrka za powschitkowny zyrkwiny fond. Dop. ¾11 hodź. dźěćikemschenje za wjetſche dźěćzi. — Druhi zwjaty dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemschenje (kujes farař Mikela-Maleschanki). Sběrka za zyrkej w Seifhennersdorfje. Dźěćzikemschenje w Boschezach ½10 hodź. za mjeńſche, ½11 hodź. za wjetſche dźěćzi. — Ssrjedu wječor biblisła hodźina w Krakezach (ſjednoczenſtwowy wothladař Kehrer).

S **Rakez.** Jutrowniczku rano we 8 hodź. serbske zwj. wotkasanje, dop. w 9 hodź. serbska a ¼11 hodź. němska Boža słužba. Pop. w 3 hodź. serbſki nyſchpor. — Druhi zwjaty dźeń jutrow dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boža słužba, ¾12 hodź. Boža słužba za mjeńſche dźěćzi. — Tśeći dźeń jutrow dop. w 9 hodź. serbska Boža słužba, pop. w 2 hodź. evangelſka słužba młodźiny (ſa 14- hacź 18lětnych hólzow).

S **Sslepeho.** Jutrowniczku dop. ½11 hodź. serbska Boža słužba (ſtud. theol. Scholka). — Druhi zwjaty dźeń jutrow pop. w 2 hodź. serbſka Boža słužba (kand. theol. Palet).

S **Wóślinka.** Jutrowniczku rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. serbſke kemschenje. Sběrka. Pop. ¼4 hodź. Boža słužba w Leſkej. — Druhi zwjaty dźeń jutrow rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemschenje. Sběrka. We 11 hodź. kemschenje ſa dźěćzi. — Wutoru 28. 4. dop. ½10 hodź. schulſka nutrnosć.

S **Wóssorka.** Jutrowniczku rano we 6 hodź. zwjeſenje z Swjantkowego ſtanjenja, najprjedy w zyrkwi a potom pschi rowach naſchich lubych ſemrětnych. Dop. we 10 hodź. zwjedženſke předowanje ſ zyrkwinſkej hudźbu. Krajna sběrka. Dop. ½12 hodź. zwjedženſke dźěćzikemschenje. Pschip. ¾1 a w 1 hodź. kſchćenje. Pop. we 2 hodź. wěrowanje. — Druhi zwjaty dźeń jutrow dop. ½9 hodź. zwjedženſke předowanje ſ zyrkwinſkej hudźbu (farař Wolf-Kschischowski). Krajna sběrka. (Wošadny farař w Kschischowje předuje).

S **Wulkich Sdzarow.** Jutrowniczku dop. ½9 hodź. serbſke zwjedženſke kemschenje a ¾10 hodźin němſke zwjedženſke kemschenje we Wulkich Sdzarach. — Druhi zwjaty dźeń jutrow dop. ½9 hodź. serbſke kemschenje we Wulkich Sdzarach, w 10 hodź. němſke zwjedženſke kemschenje we Werminghoffje.

S **Budyschina.** Krajnozyrkwinſke ſjednoczenſtwo. Shromadźizny w Budyschinje: Jutrownu pondźelu wječor ⅛8 hodź. jutrowna zwjatoczność, rěčnik: farař Lange. Sſrjedu wječor we 8 hodź. zwjaſk młodźiny ſa małe hólzy. Schtwórtk wječor we 8 hodź. biblisła hodźina. Sſobotu wječor we 8 hodź. zwjaſk młodźiny ſa mładſenzow. — Shromadźizny zwonka Budyschina: Jutrowniczku pop. w 3 hodź. w Rosnodzech, jutrownu pondźelu pop. w 3 hodź. w Dobruſchi, wječor we 8 hodź. w Semizach, wutoru wječor we 8 hodź. w Kumwaldźe, ſrjedu wječor we 8 hodź. w Zokowje, pjatk wječor we 8 hodź. w Hornjej Hórzy. — Hodźina ſa žony pjatk 26. hapreje wječor we 8 hodź. w Budeſtezach. Kóždy je wutrobnje witany!

S **Lupoje.** Jutrowniczku rano we 8 hodź. serbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemschenje. Zyrkwinſka hudźba. Sběrka. W 11 hodź. dźěćzikemschenje. — Druhi zwjaty dźeń jutrow rano we 8 hodź. němſke kemschenje. Zyrkwinſka hudźba. Sběrka. — Wutoru pop. w 2 hodź. nutrnosć ſa ſchulſkich ſapoczerjow a jich pschiwuſnych. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. zwjaty wječor ſa młode hólzy na farje.

S **Minakała.** Jutrowniczku rano w 7 hodź. smjeje farař Böttger-Budeſtečanſki serbſku spowědź ſ Božim wotkasanjom, we 8 hodź. serbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemschenje. Zyrkwinſka hudźba. Sběrka. Druhi zwjaty dźeń jutrow dop. w 10 hodź. smjeje farař Kschižan-Klukſchanſki serbſke kemschenje a ¼12 hodź. dźěćzikemschenje. — Wutoru smjeje farſki vikar Lafer-Lupjanſki dop. ¾10 hodź. nutrnosć ſa ſchulſkich ſapoczerjow a jich pschiwuſnych.

Rady z wučby Zbóžnikowej

Njehidź nikoho,
Lubuj kóždeho,
W Khryšóe Jezusu!
Ze złym njepłać złe,
Z dobrym jednaj wšot
Njeweř kóždemu!

Prawdu rěč a haj,
Cuze nježdadaj!
Njeslužˇ mamonej!
Z čistej wutrobu
A po swědomju
Mzdu sej zasłužej!

Kříž a hubjenstwo
Lóže njese so
W sóčpnym podaću.
Kříž čí wotewrí
Wrótka k zbóžnosći,
K wěčnom' wjeselu.

16. 4. 35. M. Nawka.

Domizna

Domišna, njeje to ſpodźiwne ſłowjeńko, kotrejž ſo njehodźi dowuczěpacz w ſywjatych potajnoſcach.

Domišna, ſłowjeńko, kiž wosnamjenja najdróžſche a najdrohotniſche kubło kóždeho człowjeka.

Domišna, ſynk, kotrejž samóže kóždeho człowjeka duſchu na ſo ſcżahnyez. Runja ſo ſuſolej, ſ kotrejhoż wuthadża naſche ſmyſlenje a cżuće. Hdźeżkuli je hižo pſchitomne, ſtajnje ſkutkuje woſłoženje na człowjeka. Sbožowny tón, kiž może ju ſwoju mjenowacz, w njej żywy być a ſkutkowacz.

Pożkuchaj na nju! Sſmjata je ſemja domiſny. Kóžda bróſdżcżka, kóždy ſchtomik a kcżěk, wſchitko, wſchitko ſchtoż w ſebi ma a noſy, da cżi njewupraſnjomneje mozy. Zohnuje cże nastajnje ſ darami! We wjeſelu a ſrudobie je żiwa ſ tobu. S radoſcżu cżi podawa khelich żiwjenja. Napij ſo ſ njeho! Nahrěbaj ſo brěcżki, kotruż cżi khelich poſkicża.

Domiſna! Njerunja ſo wona ſchcżehdrewej macżerzy, kotraż ſwoje kraſnoſcże ſ lubosnym pohnerkom ſwojim dźećzom pſchewoſtaja? Hladaj wokoło ſo! Nichtó njeje ſbožownischi, bohatſchi, dyžli wona. Njepſchestawajcy wuſpſchestrěwa ſwoje dary pſched nami. Pſchijimajmy je ſ dźakownoſcżu. We wſchěch nadawkach a podawkach twojeho ſemſkeho żiwjenja dawa cżi pomoc a wołożenje. Wjeſeli ſo ſ tobu, żaruje ſ tobu, hdyž ju prawje ſroſumiſch.

Dobywaj ſo tuž do ſeje potajnoſcżow! S wożiwnymaj wocżomaj a ſ ſaſnymi myſlemi ju ſpóſnaj. Daj ſo wot njeje wjeſcż a ſtudna do jeje ſtroſow.

Sdy-li ſrudny, pytaj troſchť w horach. Lěž dawa wotpocżink a wokſchewjenje. W holi namakaſch měra pſchihódny blecżk! Żada twoja wutroba ſa roſpjerſchenjom a bjeżadu, khwataj do kraja. Pak tu, pak tam, wſchudże namakaſch pokoja a wocżerſtwjenja.

Dźenża a jutſje — haj wěcżne cżaſzy — budże wobdawacż cże lubosć domiſny! Bj. W.

Pſchihoty ſa woſwjeczenje dnja 1. meje.

Na Tempelhoffiſkim polu ſo pilnje wſchitko ſa woſwjeczenje nazionalneho ſwjedźenja němſkeho luda pſchihotuje.

Přilopk

Na puczowanju wumrěł.

Pondźelu popołdnu ſu w Połcżnizy puczowazeho rentnarja Korla Guſtava Neumanna ſ Rózanta pola Zitawy blisko thorownje morweho namakali. Neumann je na ſajeczje wutroby wumrěł. Cżeło ſu do cżełownje Połcżniczanſkeho pohrjebniſchcża dowjeſli.

Nadpad.

Na Herrenwaldſkej dróży we Waltersdorfje pola Zitawy je w nozy k wutorje pjeć njeſnatych muži jeneho wobydlerja w Niederlichtenwalźe nadpadło. Tón bě hromadże ſe ſwojej żwakowej wojoſ ſ tworami do Warnsdorfa dowjeſł a bě duzy domoj. Mjes tym ſo ſo żonej poradźi, ſ pjenjesami cżeknyć, żwaka ſě ſmorſkachu. Jemu draſtu roſtorhachu a do njeho pjerſchu, hacż bjes wědomja leżo woſra. Nadpadnizy ju njepſpóſnacżi cżeknyli. Hiſchcże nje wujaſnjene, hacż ſo wo njeſkutk wjeczenja abo wo rubjeżny nadpad jedna.

Sso ſajeli dla ſapowědzeneho poſtrowa.

Po wukaſu němſkeho juſtizneho miniſtra maju pſchi ſtawnych ſudniſich jednanjach w ſali pſchitomni ludźo ſudowe ſobuſtawy, hdyž ſu do ſale ſaſupiłe, ſ měſtna ſtanuwſchi ſ němſkim poſtrowom poſtrowicż. Pſchi jenym pohedźenju khłoſtazeho ſuda w Hannoveru mjes pſchitomnymi tſjo nabpadźechu, kotříž ruku k poſtrowej njeſpołehnychu, hdyž ſud ſaſtupi; też na napominanje ſłużbu cżinjazeho wyſchſcheho ſtražnizkeho njepoſłuchachu. Sſud jich dla njepſchiſtojnoſcże pſched ſudom k hnydomnemu wukonjonnemu ſſidnjowſkemu ſatbowemu khłoſtanju ſaſudźi.

Khłoſtarnja ſa hólzoweho morbarja w Niederſchönhauſenje.

W proſeżu pſchećżiwo 25lětnemu Hanſej Hollerej, kotryż je lětha 26. januara we njeczornych hodźinach wótzumłetneho Paſwola Hermja na Büchnerſkim puczu w Niederſchönhauſenje ſ kaſanjom do ſchije morił, ſu morbarja k khłoſtarni na 15 lět a k ſhubjenju cżeſtnych prawow na 10 lět ſaſudźili. Wobſkorżeny ma ſo wotmuzicż a ſo w hojerni ſameſcżicż. Jeho njeżu k ſmjerzi ſaſudźili, dokelż po ménjenju wěżiwuſtojneho ſa duſchowne khoroſcże dla ſwojeje duchaſłabioſcże njeje khmany ſlemu ſkutkej ſo pſchećżiwjeż.

Morbarſtwo w Pósnanſkej.

W Nowej Hěcże w Oſtrowſkim wokrjeſu w Pósnańſkej ſu njeſnaczi winikoju bura Adolfa Rieka na jeho dworje nadpadnyli a tak cżeſko ſranili, ſo je někotre mjeńſchiny po nadpadże wumrěł. Hiſchcże tu ſamu nóż je policija ſa winikami ſlědźika, tola jich hacż dotal njeje nadeſchła.

Němſke nowiny w Italſkej ſo ſakaſake.

„Deutſche Allgemeine Zeitung“ a „Münchener Neueſte Nachrichten“ ſu ſo w Italſkej na njewěry cżaſy ſakaſale. Sa „Völkiſcher Beobachter“ je ſo jene cżiſłſakaſako.

Němſkich duchownych w połodniſchej Italſkej do wuhnanſtwa ſaſudźili.

Němſkich katoliſkich duchownych w połodniſchej Tirolſkej kooperaotra Summerera ſ Luejſena pola Bozena, fararja Wolfa ſe Suldena a fararja Tſchurtſchentalera ſ Ahrentala ſu k wuhnanſtwu na dwě lěcże na jenu italſku puſtu kupu ſaſudźili, dokelż ſu pjecża pſchećżiwo italſkemu knježeſtwu njepſchećżeſłżu ſmyſleni.

29 ſmjertnje ſnjeſbożenych w korejſkich podkopkach.

W jenych podkopkach w Juſenje na aſiſtej pokłupje Koreji pſchi cżeſkim njeſbożu 29 korejſtich hórnikow ſmjercż namaka. Dźeſacżerjow ſu wukhowali.

184 pytarjow parlow ſo tepiko.

Na wjeczornym brjoſy Awſtralſkeje ſu ſo pytarjo parlow na morju ſe ſynlym wětrom pſchełhwatali. Cżłomyk pytarjow ſo ſwrócżichu a pytarjo do morja padźechu. 184 pytarjow, mjes nimi 61 Japanzow, je ſo tepiko abo ſramiży ju jich ſeſrałe.

Prochowe wětry dale pſches Ameriku howrja.

Sydom ſtatow w ſrjedźnym wječorje Sjednoczenych ſtatow połnócznje Ameriki ſu ſ prochowym wětrom, kotryż wot wjele dnjow pſches kraj howri, do cżimp ſawalene. Sapuſcżajcy wětr ſ kóždej hodźinu wjazy procha pſchinoſchuje a ſ nim płodne pſchenicżne pola we Kanſaſkej a ſuſłodnych ſtatach połnyppuja. Mile dałoko ju farmy toſto ſ prochom pſchikrute. Farmarjo ſu nuſowani, ſwoje ſtatoki wopuſchcżicż, ſo dychu ſ hłodom njewumrěli.

— **Zona do kola sabĕžała.** Wczera zona njekedźbliwje dróhu pschi Krónprynzowym mosće pschekroči a kołojźdnemu do kola sabĕža. Wona padźe, a wotnowej schkleniźu, kiž njeješche, žo rosbischtej.

S **Lubija.** W Lubijskim hamtskim hejtmanstwje je liczba njesaſtužerjow wo 709 na 1735 wróčo schła. **Wobnjo najwjetschej wyšokosći 31. januara 1933 je wona wo 74 prozentow wotebrała.**

S **Njeſzwaczidła.** Po tydźenje trajazym jednanju je ſo tudomna gmejnska hoſtiwa ſaſo ſtarenu najeńej, knj. hajnikemu niſchtrej drej. ſwobodnemu knjeſej ſ Bietinghoff-Rieſchej na 9 lĕt pschenajała. Wotnajeńſka płaczišna je niſčka hač dotal, 1,60 hriwnow ſa hektar. Prjedawſche pódlanſke winowatoſcze ſu woſtałe.

S **Njeſzwaczidła.** Sſrjedu dopołdnja wokoło 10 hodź. je ſo ſniesboženje ſ automobilom ſtało, kotreż pak žebi njeje cžłowjeſke žiwjenje ſa wopor žadało a je ſo też wjeſchcžnego ſranjenja ſminyło. Jedyn pschekupſki puczowar ſ Budyſchina ſe ſwojim nimale nowym autom ſ Holeſchowa do Njeſzwaczidła jĕdźeſche. Dróha je w Holeſchowſkim dźelu jara hubjena. S tym je ſo ſnadź na automobilu ſchrubik puſchčił, tak ſo po nĕkotrych ſtach metrow wodźidło ſapraji a wóſ ſ prawym prědnym kołom do jabłonja ſawadźi. Sražene bĕ tak ſylne, ſo ſo wodźidłowe kołowstanka a wodźeř ſ hłowu pſches ſchkleńzu ſtorčł. Hdyž bĕ tudomny lĕkař dr. Sſykora ſnjeſboženeho ſwobalał, možeſche tón ſa ſwojim wosom pohladacź. Hemplez firma bĕ jón njeſe tym wotwlekła.

S **Njeſzwaczidła.** Też w Njeſzwaczidle je ſo nowy hat ſa haſchenje wohnjowo na łuzy herbſkeho bura A. Herzoga pſchiprawił. Hat je 50 tóſtnych metrow wulki a 1½ metra hłuboki, ſo nĕhdże 75 kubikmetrow wody wopſchija. Kumpanej twarſka firma je hat pſchiprawiła. Na betonowej muri ſo hiſchče rjany groczany płót ſeſejnje. Sa nĕhdże 2 hodź. nje běſche Njeſzwaczidſka motorſka ſtykawa hat wutkumała, ſo pſchi wohnju w tutym wjeſnym dźelu woda ſa nĕkotre ſtykawy dožaha. To je ſa wobydlerjow wulke ſpokojenje.

Z **Khróšcie.** Zańdźenu pónd'ělu wječor wotmě Khróščanska nalutowarńa ſwoju hłownu zhromadźiznu pola Wjenkec. Předſyda knjez bur Wjenka wotewri poſedźenje a powita přitomnych wutrobnje. Na to ſpomni wón na njenadźicy zemrĕteho zwjazkowego direktora knjeza Röllera. Přitomni poćeſćichu jeho z postanjenjom ze ſwojich městnow. Jako přeni dypk ſłyſachmy wobkhodnu rozprawu wo lĕće 1934 wot knjeza Skale. K tomu poda předſyda lĕčby bilancy k 31. 12. 34. Bilanca je ſo přepruchowała a za prawu ſpóznała. Cyłkowy wobrot wučiniješe 871 298,47 hriwnow. Předſydstwo a dohladowarſka rada ſo jednohłośnje wuswobodźištej. Dale jednaše ſo hišče wo druhich ważnych rozſudach a praſenjach. Wobžarować ſo ma, ze nimaju ſobuſtawy wjacy zrozumjenja za hłownu zhromadźiznu ſwojeho druſtwa, hewak bychu tola dyrbjeli we wjetšej liczbje ju wopytać.

S **Łaſa.** Łaſowſka nalutowarńa a wupožčerńa je 14. hapreje derje wophytanu generalnu ſhromadźiznu womělа. Pſchedźyda dohladowarſkeje rady Pilarſki ſemrjete ſobuſtawy wopominarſchi towarſtwowemu pſchedźydźe Richterej ſłowo ſa lětnu rozprawu lĕta 1934 da. S pſchedńejšenych liczbow bě ſpóſnacź, ſo je Reiffeiſenſke towarſtwo, kotreż wobſrjedź domiſnikeho hoſpodarſtwa ſteji a jenu ſ wuſpĕchom ſłuži, na ſwjeſelaze waſchnje pſchibiwnake. Druſtwu je 20 nowych ſobuſtawow pſchiſtupiło, tak ſo wono nĕtko 320 ſobuſtawow liči. Zyły wobrót je ſo na 1 632 000 hr. powješchił, dowĕrjenje widźomnje pſchibĕra, tak ſo nalutowarſke hjenjeły wo 51 000 hr. na 315 081 hr. ſtupichu. Bilanza, ſ 1 268 hriwnami ſo ſtónčeſaza, ſo jenohłośnje jaka prawa pſchipóſna. Pſchedźydſtwo, dohladowarſka rada a liczeř ſo jenohłośnje wuſłobodźichu. Po narunańſkej wólbje do dohladowarſkeje rady, bankowy pſchedſjejićeř Dierig ſe Shorjelſkeje Raiffeiſenſkeje banki ſ pſchipóſnawažnymi ſłowami wo dokonjanym dźele a druſtwowych nadawkach rĕčeſche, inſpektor Droſte ſ Wróſtławja pokiwy wo nałĕtnim dźele dawaſche a ſarjadnik Krečwitz ſe Shorjelza druſtwowy twórowy wołkhad roſpomińaſche.

S **Łaſa.** Płachtate lĕtadło tudomneje městneje lĕtarſkeje ſtupiny je ſo po nowym počſehnjenju tſĕchom pruhowało a wotewrało. Lĕtadło je nĕtko pſchihotowane, ſo by 2. dźeń jutrow we Łaſu na wobhładanje lĕtało. Aktivni lĕtarjo towarſchjo ſu lĕtaniſchčo ſa to pſchiſprawnje pſchihotowali.

S **Muczowa.** Sſrjedu rano 1/8 hodźin je jedyn twarowy automobil dla njedoſahajaceho wuminjenja druheho auta do dróhoweho ſchtoma ſawadźił. Pſchi tym je ſo wosowy prědni dźeł ſylnje wobſchkodźił. Sniesboženy wós njemóžeſche ſe ſamſnej mogu dale jĕcź a dyrbjeſche ſo wotwlecź.

Se **Spał.** Stoty kwaſ je wutoru 16. hapreje wumjeńkał Mathes ſe ſwojej mandźelſkej rodź. Belikez wošwjeczikł. Tón ſamy dźeń móžeſche ſyn jubjelſkeju mandźelſkeju tudomny měſtny wjednik burow Jan Belik ſe ſwojej mandźelſkej ſlĕbornu kwaſ wošwjeczicź. Wobĕmaj poromaj je ſo wjele poćeſćowanjow doſtało, wošebite wjeſele je wjednikowe ſbožopřejeze pismo ſbudźiło.

Se **Spał.** Njedawno je ſo młodemu burej Auguſtej Janakej poradźiło, pjimowu ſchćurku w hrjebi tudomneho delnjeho młyna ſabicź.

S **Wejerez.** We Wyſokim Bukowje ſu kamjeńnu ſekeru namakali, kotraž ſ tónza bronſoweho cžaſa pokhadźa. Namakanka je ſo Wojerowſkemu domiſnjeſtwu muſejej pſchepodała. Pola Kulowja ſu na polu cžłowjeſke ſudobjow je ſchwtórteje a pjateje periody bronſoweho cžaſa wuſwórali.

Budyske ſtawniske powĕſće

ſrjedu 17. hapreje 1935.

Wumrĕli ſu: 16. 4. Hermann Oſkar Mühn, fabrikſki dźełacžeř we Wulkich Dobžegach, 30 lĕt. — 16. 4. Emil Guſtav Knjeźk, rĕſarſkowy dźełacžeř w Karlsbrunnje, 51 lĕt. — 16. 4. Michał Arnoſcht Ginzel, invalidny rentnar, 87 lĕt. — 16. 4. Madlena Balakowa, invalidna rentnarka, 83 lĕt. — 17. 4. Khrysta ſwud. Mužikowa bywſchoho dźeł. Rjekowa rodź. Lowkez, invalidna rentnarka, 79 lĕt.

Mandźelſtwo pſchipowĕdźiſchtaj: 17. 4. Arno Arthur Werner Rieß, pſchekupſki pſchiſłuženy w Drježdźanach, ſ Khatu Margaretu Luziju Waliereż, domjazej dźowku w Budyſchinje.

Do mandźelſtwa ſtupiſchtaj: 17. 4. Hermann Willy Mĕtrach, dźełacžeř, ſ Martu Margaretu Rochež, wobaj w Budyſchinje.

Radio

Pjatk 19. hapreje ſo ſtyſchi.

Königswusterhauſen. Nimo ſnateho ſwjedźeńſkeho programma: 9 němſka ſwjatoczna hodźina. 15 hudźba k cžichimu pjatkej. 15.30 hudźba na byrglach. 19 hodźina naroda (paſzion).

Lipſk. Nimo ſnateho ſwjedźeńſkeho programma: 6.35 ranſchi konzert. 8.20 k Bachowemu lĕtu. 9 ranſcha ſwjatoczneſcź. 12 pſchipołdniſchi konzert. 16 taczele. 17 taczele. 19 hodźina naroda.

Sobotu 20. hapreje ſo ſtyſchi.

Königswusterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6 wjeſeły ranſchi konzert. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13.30 taczele. 14 wſchelakoſcze. 15.50 hoſpodarſki tydźeńſki pſchehlad. 16 wjeſele ſobotniſche popołdnjo. 20.10 jutrowne ſaczuća.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5.50 ſa burow. 6.15 taczele. 6.35 dujerſka hudźba. 11.45 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13.10 taczele. 14.10 taczele. 16 popołdniſchi konzert. 20 opera „Leczący Holandźan".

Dźeń młodźiny

Kak ſo na njón ſćicha wjeſelu. Budu jónu zaſo žiwy w zbóžnym raju dźĕćatſtwa, zaſłyſu ſerbſke zynki ſerbſkeje wjeſki rano, pſipołdnju, a wječor, pſi rejcy, kwaſu, na pražy, w ſtarſiſkim domje. Njezapranite kužoł bohatſtwow ſerbſkeho luda budźe žórlić čiſtu wodu do wutrobow wšĕch pſitomnych. Što móže rjeńſeho być, hač z młodźinu jónu zaſo womłodźić. Dźak tebi, ſerbſki pĕſnjerjo, kiž nas wĕcera tak lubje pſeprošowaſe. My chcemy wšitcy pſińć, wšitcy do Budyſina ſrjedu po jutrach na dźeń ſerbſkeje młodźiny!

Runje pisa mi pſećel z Delnjeje Łužicy, zo pſijedu Delnjołužiſcenjo z autom a też Wojerowscy a Slepjanscy z wosebitym wozom. To budźe pisanoſć barbow naſich rjanych drastow. A hdyž naši holanscy a błótowscy Serbja ſo tak ſylnje na ſwjedźeń hotuja, chcemy my tu wokoło Budyſina cyle wĕſće wšitcy dźĕl brać, ſtari a młodźi, mužojo a žony na dju ſerbſkeje młodźiny! Njech je to dźeń cyłeho ſerbſkeho luda!

Budź dźeń ſerbſkeje młodźiny!

Khaſowſki.

Hiſchcže ważne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20.10 konzert. Hamburg: 20.55 drama „Durandor". Wróžtławiz: 20.10 konzert. Frankfurt: 20.15 hudźbne drama „Tiefland". Mnichow: 21 konzert. Warſchawa: 21 klaſiſka hudźba.

Přilopk

Nowe amerikanſke ſpĕſchne lĕtadło do Honolulu leći.

W Almeda pola San Franciſka w Kaliforniſkej je wutoru w pſchitomnoſći wyšaſnych pſchihladowarjow amerikanſke ſpĕſchne lĕtadło „Panamerican Clipper" do Honolula (w Cžichim morju) wotleczało. Lĕtadło je ſe ſchĕſcź muzemi wobſadźene a ſ nowym radiokompaſom wuhotowane. Wono ma ſchtyri motory a waži nĕhdże 37 zentnarjow. Sa hodźinu móže wono 260 kilometrow pſchelećeć. Palidło móže ſa 5000 kilometrow ſobu wzacź. Sſrjedu jo w Honolulu wočakachu. Dalokoſćej mjes Almedu a Honolulu 3800 kilometrow wuczinja. Lĕtadło je 16 000 liſtow a dopiſnizow do Honolulu ſobu wſako.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Als gefunden gemeldet bezw. an das Fundamt abgegeben wurden ſeit 1. Januar 1935: 7 Geldtaſchen mit Inhalt, 3 Uhren, 2 Brillen, 1 Halskette, 3 Aktentaſchen, 2 Schirme, 3 Fahrräder, 1 Leiterwagen, 1 Autoreiſeverdeck, 1 Soziusſitz, 1 Fuſan, 1 Schäferhund.

Die Verluſtträger wollen ſich im Rathauſe, 2. Stock, Zimmer Nr. 16, melden.

Bautzen, am 17. April 1935.

Der Oberbürgermeiſter, Polizeiamt.

Für den Stadtbezirk Bautzen wird für den **1. und 2. Oſterfeiertag** die **Polizeiſtunde** und außerdem für den **1. Oſterfeiertag** die **Tanzzeit** allgemein auf **2 Uhr** feſtgeſetzt.

Bautzen, am 17. April 1935.

Der Oberbürgermeiſter, Gewerbeamt.

Towaſtwowski powĕſtnik.

Hudźbny wotrjad Maćicy Serbskeje zmĕje ſrjedu po jutrach 24. t. m. dopołdnja 1/11 hodź. z dypkom poſedźenje w Serbſkim Domje w Budyšinje. Přednošk podpiſaneho: „Naš ſerbſko-hudźbny přichod" — (narodny a wumĕlſki ſpĕw). Kóždy zajimc je witany. Dotalne ſobuſtawy wotrjada maja přitomne być, abo ſo wzdaźa ſwojeho ſobuſtawſtwa. Namjety hač do 20. t. m. na moju adreſu. Ze ſerbſkim poſtrowom a zdar wjednikej.

Bjarnat Krawc, předſyda.

Lichań. „Zernička" ſpĕwa ſtwórtk wječor we 8 hodź. pola Wolfec w Hućinje. Wutrobnje přeproſnje dirigent.

Wšitkim evangelſkim ſerbſkim zwučowanſkim jednotam, wšitkim ſerbſkim towaſtwam, hdźež ſo młodźina ſkhadźuje. Wotmyſlena pruha za 1. dźeń jutrow w Klukšu wĕſtych přičinow dla wupadnje, za to pak wukńúče čim pilniſo w jenotliwych towaſtwach a budźe ſrjedu 24. jutrownika z dypkom w 6 hodź. w Krónje w Budyšinje k zhromadnej pruzy.

J. Sewčik.

Hospodarſki rozhlad

Schtwórtk 18. hapreje 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,484	100 pólsk. złotych	46,84
1 jendźelski punt	12,060	100 čěſkoſ. krónow	10,375
100 ſwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa ſ dnja 17. hapreje. Podawki w Genfu na burſu njeſkutkowachu, běſche pak dźiwajo na blize ſwjate dny jara měrna. Pod ſaćišćzom dobrych liczbow wo ſwonkownej wobkhodnej bilanzy ſapodachu ſo nĕkotre łupne pſchikazy ſe ſtrony publika. Też wotſamnjenje Drježdźanſkeje banki poſtiči zyłkej tendenzu ſejeru. Pſchemĕnjenja kurſow pak běchu jara ſnadne. Renty mózachu ſedma ſwoje kurſy ſdźeržeć.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na žitnych wulkowikach ſo pſched ſwjatymi dnjemi ſedma nĕſchto pſchemĕni. Se ſtrony łupzow wošebitych naſtorkow njepſchedeši, dokelž ſo muka dale hubjenje ſamĕješi a ſaſtaranje ſ pjazwadźami je ſo widźomnje połepſchiło. Pſchenjcź a muti ſo wjele poſtiča, ale młyny jenoż pomału kupuja. Sa pjazowanje ſo pſchenjca ſkerje ſamĕješi hač rožka. Wowcź a jećzmjeń ſo jenoż w ſamĕnjenju ſa lane wožuchi a ſojamuczku na wiłach poſtičeja.

— Na bankach ſo jutrownu ſobotu njedźela.

Wobjezna płaczejſche w Barlinje zentnar

pſchenjcź W 8: 10,15 hr., W 9: 10,25 hr., rožk R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — jećzmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.,

Nĕkotre płaczišny ſ Drježdźanſkich wikow.

Kaczata 3—5 hr., kury, ſtare 2,50—3,50 hr., młode 2,50—4 hr., hołbje 60—1,10 hr., huſy, ſarĕane 1,40 hač 1,50 hr., kaczki, ſarĕane 1—1,10 hr., kury, ſtare ſarĕane 75—90 pj., młode ſarĕane 1—1,10 hr., karpy 1 hr., ſchćuki 1,20 hr., liny 1,60 hr., jabłuka 20—55 pj. bĕrny, zentnar 3,50—4 hr., po puntach 4—5 pj., jĕdźna łoboda 10—15 pj., zybła 18—25 pj., khřen 70 pj., ſołotej 10—30 pj., bĕły kał 9—10 pj., cžerwjeny kał 28—30 pj. ſydrojty kał 20—60 pj., pětrſchilka 10—12 pj., rapunzki 40 pj., rjewjen 30—40 pj., ſutra 1,42 hr., jeja 9—11 pj.

Stótne wiki w Drježdźanach.

Na ſtótnych wikach ſteji dźenja na pſchedań: 12 wołow, 29 bykow, 50 krumow, 454 cželatow, 201 wowzow a 385 ſwini. Pola howjaceho ſkotu a wowzow je wobkhod bjez wuſnama. Cželata maja dobry wobkhod a płaczišny ſu wo 2—3 pj. powyſcheja. Pola ſwini je wobkhod ſterni, tu ſo ſamſne płaczišny poſticeja, kaž minjenu pónd'ělu.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje.

	17. 4.	16. 4.		17. 4.	16. 4.
Pšeńca	211,0	211,0	bunv	12 7-13,7	12,7-13,7
rožka	171,0	171,0	woka	—	—
jećmjeń now.	—	—	módre lupiny	9,25-10,0	9,50-10,2
jećmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	14,0-14,5
wowſ	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosuſk	7,65	7,65
ržana muka	22 90	22 90	ſuch. truhanč.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	bĕrnj. kruški	9,00	9,00
ržane „	10,19	10,19	ſyno, 50 kg		3,00-3,60
raps	—	—	ržana ſłoma		2,05-2,15
hróch, Viktor.	24,0-28,0	25,0-29,0	pšeńč. „		1,80-1,90
lane ſymjo	—	—	wowſna „		1,95-2,10
pjeluški	21,0-22,7	21,0-22,7	jećna „		1,95-2,10

Płaczizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 203.0 9: 205.0
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 163.0 11: 167.0
Płaczizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9:168.0
Płaczizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 166.0

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Duđman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleť a za nawĕſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna liſčina čo. 3 płaći.

Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa ſłužba.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., za pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2057

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo, płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 93 | Budyšin — Sobotu 20. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Jutrowneho swjedźenja dla wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin" wutoru připołdnju

Serbske jutry

Jutry!

Kaž druhe słowjanske narody tutón dźeń wuznamjenuja z wosebitym pomjenowanjom „Wielka noc" abo „Ускрс", to je: „Wumoženje", tak chce też naše mjeno „Jutry" wuzběhnyć wuznam tuteje njedźele wosrjedź wšěch druhich. Haj: je to njedźela wulkeje nocy, w kotrejž cyle křesćijanstwo wopomina wumoženje a kotrejž naša serbska rěč dawa zmysł switanja noweho „jutrowneho" dnja a z tym jasnišeho přichoda. Serbja su wěriwy, swoje křesćijanstwo wuznawacy lud a tuž je bjez dźiwa, zo ma jim dźeń Jutrow wosebity wuznam a woznam. A dokelž su přez lětstotki do njewólnistwa a z ćežkimi kamjenjom wobćeženeho rowa sputany narod, maja Jutry hišće hišće druhi wuznam symbola narodneho wumoženja, a woznam wulkeje nocy z worwych stawanja. Wšo, štož je z tutym Khrystusowym horjestaćom zjednoćene — wosebje pak wšo, štož nam tydźeń ćerpjenjow — abo kaž my po serbsku prajimy „martrowny tydźeń" — powěda a připomina, připomina nam też našu narodnu bědu a běduju, kajkež smy jako lud a narod měli přetrać přez njeličomne, do lětstotkow zwjazane tydźenje. Widźimy w dalokej zańdźenosći jasnje wony podawk z Judašom z Karioty, kiž je so w našich stawiznach wospjetował a so bohužel hišće dźensa často zjewuje: přerada swojeho naroda, hordosće a abo nahrabnosće bo česćelakomstwa dla. Kaž našeho Zbóžnika zbola njeskutk Išariota, kiž bě mjez dawanaćemi wuzwolenymi a za japoštoła powołany a kiž přeradniscy Knjeza wokoša, tak też serbski lud boli přerada tych, kiž do jeho wuzwolenych synow słušeja, ale pjenjez, česće a druhich materielnych lěpšinow dla jón wopušća . . . a často w pozdźišim zadwělowanju zhinu.

Widźimy wony podawk slabosće a njedowěry, zo Pětr swojeho Knjeza tři razy zasobu zaprě, w tym wokomiku, hdyž jeho swěra bě ćerpjacemu była měć trošku duchowneje a dušineje zepjery. A njeje dosć Anasow a Kajfasow a wyššich měšnikow w našich stawiznach, kotrymž mysle jenož dźěchu a du za mocu a zwonkownej nahladnosću? A kak husto so zetkawamy ze wšelakimi Pontijemi a Pilatami a z jich jim přijomnej methodu: njewidźimy žaneje winy na serbskim ludźe, ale njech so radšo pekhłosta z wuspinanjom a ćernjom, zo by so čim prjedy čim lěpje wukrwawił a zhinył?

Njech je dosć toho spominanja, što je hdy było a kak je što było. Zhladujmy radšo na to, štož je a što na Jutry a z jich mocy wočakujemy.

Směmy drje z woprawnjenej radosću a dušu prajić, zo je wosrjedź luda sameho a mnoho połćpšiło. Serbja su so dopomnili, zo nimaja a njemóža wot nikoho dosahaceje pomocy wočakować, njechcedźa-li sebi sami pomhać. To je jedyn z najwuznamnišich wuspěchow našeho nowočasneho serbskeho hibanja, zo je lud zaso wróćodobył dowěru k sebi a z tym kruty podkład za dalše dźěło. Dowěra wukhadża z wěry a tuta je moralna hódnota, kotraž njeje jenož zakład nabožiny, ale też narodnosće. A narodnosć wosebje [illegible], hdyž — kaž pola nas — rozumowanje chce dźěć nad začućom, hdyž je cyle dźěło na ideale złożene. Tuž je wšak wěsće bjez dźiwa, zo so też mjez nami namaka mnohi njewěriwy Domaš, kiž njechce a njemóže zamóže zrozumić, zo kruta wěra a dowěra do wozroźenja Serbstwa je zamohła kamjeń z rowa wotwalić; wón chce hakle potom ze swojimi bratrami sobu hić, hdyž je so wo wšěm nanajdokładniše přeswědčił.

Tak bychmy móhli w Swjatym Pismje namakać hišće mnohe přirunanje a snano je serbska nabožnosć a -pobožnosć wosebje tohodla tak trajaca a wot wšěch zwonkownych podawkow tak njewotwisna, dokelž je — móže być: jenož w podwědomju — tak prěnjotna, kaž bě pobožnosć a nabožnosć prěnich wuznawarjow. A njedawa nam runje naš čas z dopokazom, zo je tuta ważna podstawa serbskeho luda runje tam swoju japoštołsku jednorosć wobkhowała, hdyž so nutrna nabožnosć a pobožnosć kryjetaj z nutrnym, to je: znutřkownym wuznaćom k swojemu narodej? Njejsu ći na wopačnym puću, kiž praja: najprjedy nabožina a potom narodnosć, runje tak kaž ći, kiž nawopak bychu chcyli prajić: najprjedy narodnosć a potom nabožina? Njeje skerje tak, zo staj nabožina a narodnosć dwaj njedźělomnej elementaj serbskeje dušeje? Zo tak je, móže kóždy spóznać, kiž wjes wote wsy so kritisce wobhladuje: hdyž serbska narodnosć mrěje, tam njeje žaneje nutrneje, pobožneje nabožnosće, a hdyž tuta wuhasnje abo so wutupi, njeje też žaneje serbskej narodnosće wjacy. Štóž hinak sudźi, křiwje sudźi.

Jutry pak su też dźeń, na kotrymž wšelake prastare serbske wašnja na to dopominaja, zo je naše ludstwo wuraz žiweho naroda. W někotrych krajinach naješe Łužicy wobsteji wašnjo čerpanja wody w Jutrownej nocy. W potajnej ćišinje ma so tuta woda čerpać, ruka knježny ma ju čerpać, zo njeby ničo ze swojeje potajneje mocy zhubiła. Je to woda ze žórłow, nasyćenych z wodami roztatych lodow a sněhow, ze žórłow čisteje, kristalloweje wody a hač do wokomika Jutrowneje połnocy njepodótkaneje. Wšelaki móže być zmysł tutoho wodućerpanja; wěsće pak je wuraz hłubokeho rozmyslowanja luda samym a wo jeho zwjazanju po pódźe, z kotrejež wšo jemu dobre a spomožne wukhadża a je dale wuraz čistoty a zdobom womłodnjenja swojeje krwě a cyleho swojeho byća. A z runje tajkeho rozmyslowanja je wurostło wašnje spěwanja Jutrownych kěrlušow a narodnych pěsnjow na wsy. A zaso a to žónske, kiž tutón nadawk dopjelnja. Z tym je wuznam serbskeje žony, knježny a maćerje a žónskeje docyła na najmóćnišo wašnje wuzběhnjeny, zo wona je wuzwolena k nošercy hłubokeho woznama Jutrow!

Jutry! Serbske Jutry! Hdyž zwony dźensa wjes wote wsy zazwonja, njech kóždy mjez nami so na to dopomni, zo jenož kruta wěra kamjenje z rowa wotwalić zamóže a zo nichtó njeje zhubjeny, kiž ke khorhoji Wumožnika zamóže pohladnyć, kaž wona horstka wěriwych, spěwacych: wón je woprawdźe stanył, halleluja!

-js-

I.

Ze wšěch žórłow wody swjate,
potajnosćow połne mocy,
žórła we Jutrownej nocy.

Z hubin stupa wšo, štož spjate
do skałow bě wěki wěkow
a so wuliwa do rěkow,

z kotrychž wone mocy swjate
do dušow so zaliwaja
a wšěm wumóženjo daja

kiž hač dotal běchu spjate
do zakleća, do womor-
bratrobójstwa a Gomorrhy.

II.

Ze wšěch žórłow našich duši
stupa k njebju mócny spěw;
wichorisko njepohłuši
jeho rozmach; jeho hłosy
Jutrowna nóc dale nosy,
zo by wšudźe wothłós měł.

Zo by wšudźe Sarbam zwonił
a by wutroby jim zhrěł;
zo by słyšk wšě wuhonił
a wšě šćežki a wšě puće
wotewrił za serbske ćuće
a w nim mócny wothłós měł.

Duše drohe, zaspěwajće
našich serbskich Jutrow spěw!
Z lubosću wšo zwohrěwajće,
zo by rozrostło a tralo
štož je womoru přetrało
a zo serbski ród by měł
swojich mocow wěčny kěł!

Jan Skala.

Hamtske wozjewjenje wo wojerskej khmanosći

Němčo žu žo hamtske postajenja wo wojeńskej khmanosći wojsewike. Po tutych postajenjach ma lékat pšchepytowanemu lekarśki wušud wo jeho khmanosći wojsewicy. Jeho pšchiwušnym a druhim wožbanu ma žo lékarske pšchepytanje jenož potom fdźěłaś, hdyž je to žłužbne nusne abo hdyž hebi to frowosć pšchepytaneho žada.

So dychu žo wulke žadanja žłužby we wojeńskej mozy dopjelnike, maju žo jenož cźi pšchepytowani jako khmani wojnamjenicy, kotśiž žu žylneje postawy, derje wuwicći a bjes tajkich brachow, kotrejž frowosć, bibicźiwosć a wutrajnosć wobmjesuja.

Duchowna cźerstwosć a bibicźiwosć, smyhł za towarschnosć a krutosć tharaktra, kaž tež lépsha a ftruchena cźelna khmanosć ſ cźelnym fwuczowanjom we młodych létach žu po postajenjach lépschiny, kotrejž we wěſtych mjesach cźelne bracht narunaju.

Najmjeńſcha wulkosć ſa žłužbu we wojeńskej mozy 154 zm wuczinja. Wojeńſtwa winowaczi a dobrowólnizy kotśiž žu mjerſchi hacź 160 zm, žo pak jenož pſchitimaju, hdyž hebi to wobſtejnosće zahaju. Pośudźowanje wojeńſkeho lékarja ma rékaś: khmany (1) abo (2). S wumeńenjenjom khmany, nakhwilnje njekhmany, wobmjesowany khmany, njekhmany (ſa wobornu žłužbu), dospołnje njekhmany.

Dokhody dźěła ruče postupowałe

Němſki ſtatiſtiſki hamt je dokhody dźěła w lěcze 1934 nathwilnje wobličił. Po tutym wobličenju wſchitke němſke dokhody dźěła 29,5 millijardow hrivnow wuczinjachu. Pornjo lětu 1933 žu wone wo 3,5 millijardow abo 13,6% wjetſche. Djeſaćerſtwa nſda žama je hiſchće žylniſcho pſchiběrała, mjenujźy wo 21,5 prozentow. Mſdy pſchiſtajenjow pak žo nimale njepſcheměnjenych placźiſnach hižo 87% dźěłowych dokhodow lěta 1929 dosahła.

Zhožopreće Sakſkeje wjednikej k jeho nardnilnam

Wjelgl. bohot Marcźin Mutſchmann je w mjenje ſakſkeho ſtatneho knjeſerſtwa a ſdobom ſa Sakſku župu nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony tole žožopſchećo wjednikej pósłał:

„Mój wjeńniko! Sakſzy ludowi ſowakſkoho dźenża na Waž w ſpranownej lubośći a poćeſćowanju ſpominaju. Woni žo Wam ſ najpołniſcheje wutroby dźakuja, ſo ſće naſchemu němſkemu ludej cźeſć a nahladnosć, ducha ſhromadnosće a facźuće raźy wróćili. W njeſtónćnej ſwérje woni ſa Wami pódu a budźa ſa Waſchim pſchikadom honicź.

Njech je Boże žohnowanje dale ſ Wami, ſo bychće kapoćanu wulki ſtutk, Němſku do ſwožowneho a hordoſneho pſchichoda dow eſci. wótli dokonjeć."

Němski protest přećiwo Genfskemu wobzamknjenju

Reuterez telegrafowarnja ſ Barlina ſhoni, ſo je ſtatny ſekretar ſ Bülow žrjedu wjeczor jendźelſkemu pósłanzej w Barlinje ſirej Eriecej Phipphej ertnje proteſt pſchećiwo politiſy Swjaſka ludow na Genfſkim ſkhadźowanju pſchećiwo Němſkej wuprajił.

Swedscy burscy wjednicy w Barlinje

Tele dny 16 ſchwedſtich burſkich wjednikow a ſapóſłanzow ſchwedſkeho žejma Němſku wopyta. Prjedy hacź woni ſandźeny pjatk Němſku ſažo wopuſchćichu, woni cźeſtny pomnik Pod Lipami wopytachu a k pomnikej lawrjenzowy wěnz ſ módrožołtej žeklu a napiſmom połožichu. Pſchipołdnju žo ſchwedſzy hoſcźo wot Tempelhoffſkeho létaniſcheża w létadle ſažo do ſwojeje domiſny wróćichu. Schwedſzy hoſcźo žu žo wuzy pſchipóſnawajo wo pſchikadnym wuſtitkowanju programma wuprajili, kotrejž je žo w Němſkej ſa pomérnje króſki cźaſ tak derje wuſtitkował.

Laval je ministerskej radže rozprawjał

Franzowſzy miniſtrojo žu žo Cźiſchi pjatk dopołdnja pod pſchedsydſtwom preſidenta republiki na pośedźenje ſeſchli. Tam je žo wożeźe wo ſtkadźowanju rady Swjaſka ludow a wo franzowſko-ruſkich jednanjach wo ſrěcźenju rěcźało. W hamtſkej rosprawje wo tutym pośedźenju žo jeniczy praji, ſo je ſwonkowny miniſter Laval wo Genfſkich jednanjach rosprawjał a ſo je žo k jeho wuſpěchom ſbožo pſchalo. Laval je tež hiſchće rosprawjał, kak ſ jednanjemi je žowjetſkej Ruſkej ſteji.

Pódla tuteho žłabeho wojſewjenja žo ſ Parifa powe, ſo njes Franzowſami a Sowjetami pſchežo hiſchće wobcźežnoſće wobſteja. Ruſki pósłanz Potemkin je žo pjatk dopołdnja ſ generalnym ſekretarom franzowſkeho ſwonkowneho miniſterſtwa roſrěcźował, ſo by pſchećiwjenja pſchećiwo „automatiſkemu do mozy ſtupjenju" ſrěcźenja wotſtronił. Laval pak pſchežo hiſchće njeje pſchežwědcźenj, ſo je formula prawa. Němčo žo ſda, hacź runjeź hi hiſchće

Džak a zbožopřeće wjednikej

Na dźenźniſchim narodnym dnju wjednika a kanſlera němſkeho luda žo jemu wutroby žyſkeho luda ſ wožebitej dźakownoſcźu pſchiwobroczeja. Wón njelubuje, ſo žo jeho narodniny ſ wulkimi ſwjedźenjemi a ſwonkownymi wuſtupami woſtajeja, wón pak cźim wjetſchu važnosć na lubosć a pſchiwěznosć luda kładże. Tutej kuble pak wón tež w najbohatſchej měrje wuźiwa.

Lětſa Adolf Hitler prěni króć jako hłowa němſkeho ſtata žiwoſe narodninły woſtajeſ. Po ſmjerći woſtarneho němſkeho preſidenta a generalneho pólneho marſchalla žo zyła lubosć a dowěra jemu pſchiwobrocźi. Sandźene, kěo jeho žiwjenja je wſchelake wulzy važne podeńdźenja ſa nje ſnika a lud pſchinjeſło. S nich ſo woſtejże dwaj dnje, kotrejž wuſtupjenjatej, dźeſ 13. januara, jako ſo posaarſki lud do Němſkeje domoj wróćił, a dźeń 16. měrca, hdyž ſo powſchitkowna wojeńſka winowatosć w němſkej ſažo ſawjedźe.

S hłubokej dźakownoſcźu tehodła němſki lud k žiwjenju wjedikej ſhladuje. Rukja pak jemu na jeho 46. narodninym dnju nowe ſtrěle a wopornoſcź ſa ſtarſche kěo. Tež we wutrobach Sſerbow tuto ſacźuće ſ lubu a ſlódy bydli. My Sſerbja ſu wjednikej na jeho narodninym dnju wobeh dźakujemy, ſo ſu nam je žiwjimi ſławami žiwobuda na ſtheho narodneho ſkutkowanja ſaruczili. Potni dowěry k wjednikej ſmy hdy hdy wóſeſ, ſo ſmemy tež w pſchichodże njemylni ſo wostacź, ſchtož naſchi prjedownizy běchu, mjenujźy ſtrěrnk žiwjenju žerbſkemu ludej a ſwérni žiwjenju němſkemu ſtatej a jeho wjednikej.

Najnowše pyšne **ručne toški** za holay a žony

a znaty wulki wubjerk kofrow, tošow, sportskeje drasty atd

T. Albert w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 10 (blizko Serbskeho Domu)

Dych ſo w žynowej žylnej hrudźi ſaſtaji, ſa to pak jemu wutroba pocźa dźiwje biću. Saczu, ſo ſo w tymle wokomiku roſbudźa wo jeho złym pſchichodnym žiwjenju. Bě Marhata ſpodobanje namakała pſched nanowym, maj woczomaj abo njebě namakała? Bołkwali ju abo pohani ju? Cźaſnik lénje na ſeſenje tykotaſche, jeho ſtara machawka ſmérom ſekundy wěcźnoſcźe wotmérjeſche, něma cźiſchina zyku ſtwu napjelnjeſche a młodeho Schkowroncźka runjewon daſeſche. Njetnje-li nan: „Sepjelata je a k niczemu wuſchna njeje Sahořkej holza", potom Božemje, luba Marhata, potom je nan žynej hižo jam hódnu njewjeſtu wubrał a pſcheczźiwo jeho wólbje powolanja njeje.

Stary Schkowroncźk derje wě, ſo ſo młodemu Marhata lubi, ſo k wokniſchku na bjeżadu khodźi, ſo na wſchěch rejach ſ njej rejuje a potom na ranje hacź k Sahořkezom k wrotam ju domoj pſchewodźa, ale cźini, jako by wo tym ani najmjeńſchego ſdaża njeměł. Trapi žynu, ſ podołhoſtej ſchłakbiežku pſchiſacźinjenju wóczkow jeho wobkedźuje, kaž by ho ſ ſtélłou na dobytk měrił, dóniż ſtónćnje kluka njeſtóczi a ſnowa ſarcźa: „Wſchu cźeſcź Sahořkej Marhacze, to je tola holza kaž ſchtra, wſcho ho na njej jenož hiboze, wocźi, noſy a ruży. Pſchińdże, rjenje poſtrowi, „Bóh Knjes waſ pokoj", rjekny, njebohej ſchtij ſcźini, ſ ſłokkami ju pokrjepi, ſwjeſcatko ſ próſzejſjona na nju połoži, na niczo njeſahy a potom hakle nad njej wutrobnje ſapłaka."

„Wſchě tajke njejžu", měſeſche młody Schkowroncźk ſa pſchihódne, ſo by tute nanowu khwalbu ſónſkeho ſplaha ſhkohodźił.

„Njejžu, njejžu, a to je twoje ſbožo. Mokledźowach dźenża, prajntoj mojedła Sahořkej Marhatu", ho nan ſnowa roſpowěda a woſtrjeđ ſady ſaſta, kaž by pſchemyſłował, maſli doprajeć.

„Saplacź wam Bóh luby Knjes, nano, ſo tole pſchipóſnawacźe", žej młody Schkowroncźk wodychny a zacźe nadobo tajke wołoženje, kaž by ho hrjadu ſ njeho walika, kotraž bě jeho dołho k ſemi ſtócziła.

„Docźakaj, to hiſchće ruka w rukawje njeje", ſtary jeho napominaſche. „To hiſchće rjekt njejžym, ſo by ſ njeje mohła burowka na naſchim kuble bycź. Hłowna wěc jej pobrachuje."

„A kotra pak?" Mracźij wudychny.

„Njenjeſy", krótko a raſnje nan pſches ſawrjenej hubje pſchezyđi.

„My je tola njetrjebamy."

„Sły dha zhbnjeny? Sły ſabył, ſchto ho pola naſ praji? Tuž žej ſpomjatkuj, ſo žadyn porjadny bur pjenjes a hnoja nima ženje dość."

„Někajke wona ſmjeje."

„Kelko?"

„To njewěm, njejžym ho jeje praſchał. Tak daloko ſromadźe hiſchće njejžmoj."

„Wěſo, wěſo", bur pſchihłoſuje ſ hłowu kiwa, hordy na ſwojeho žyna, ſo ho njeje tak daloko ſabył, ſo by žej Marhatu bracź dyrbjał, a hdy by bjes kroſchka pjenjes było.

„Ale wy bychće ho jeje nana wopraſchecź mohł", Mracźij žeđźiwje radźi.

„Mohł. Cźełowđa njebych mohł? Cźłowjek wſcho móże. Hłowna wěc je, ſo by žej ſtajnje pohleću wostajił woteſwrjenu, ſo by nědźe zofuſcź mohł."

Schkowroncźk ſtany a pocźa ſo njedźelſku draſtu błékacź. Sſyn ſpjéna, ſo ho nanej njeſmě wjazy do jeho plana mjeſećcź, dźeſche też hnydom do ſwojeje komory, pſchewobleka ho a žiwjenje na ſtatoku wjeſeſche ho dale po wujeſđźenych kolijach. Hoſpoſynje ſkeđźone wóczko wſchak wſchudże pobrachowaſche, nichtó ju njemóżeſche ſaſtupowacź a tak žej Schkowroncźk, hdyž kaž pſchihtpadnje pod lěžom ſeſka ſtužboda Sahořka, jemu ſamemu poſkorſi, kaž cźeſći kichiž je Bóh luby Knjes jemu napokoſt, hdyž ſe burowku jemu wſak a jeho tu wostajił jako ſrudneho wopuſchćeneho wudowza.

(Pokračowanje ſeſtnje.)

njeje wobsamknjo, so franzowski swonkowny minister Laval hatle spočatk meje do Warschawy a Moskwy pojedže.

We wobhonjenych kruhach so wokrucuja, so so Litwinow pjatk w Parizu wocakowasche. Je-li wón dojedže, tuka hosćina wubotuje. Po hosćinje so potom franzowsko-sowjetsko-ruske sćerćenje festuja. Ale hatle w Moskwje so sćerćenje potom podpische.

Wo wojerske rune prawo w Awstriskej

Awstriski swonkowny minister Berger-Waldenegg je so je satupjerjowi politiskeje korrespondency rozsćerćowat a jemu nehdže tole wuprajił: Praschenje rewizije awstriskeje wobmjerjowaneje wojerskeje wustawy je so w Streshy dokładnje rosponinało. Spokojazy wunoschk tuthch rosrěčowanjow je so w 6. dypku konferenzyneho wosjewjenja pokasał. W tuthym dypku so jasnje wuprajił, so tež Awstrijska wojerske rune prawo dostanje. Dokelž so wo hrjedzno-europiskim bjesstrachowym sćerćenju je zhromadnje z dohromadnym awstriskeho knjeżerstwa w blizkim czasu w Romje tež formalnje bjedza, so hanno wot so rosumi, so je Awstriska z dowuradzenjom hrjedzno-europskeho bjesstrachowego sćerćenja w Romje automatiski, to rěka, bjes nekajkich dalschich wumělenjow polnje rune prawo tež we wojerskim nastupanju dostała.

Wysokich bołhańskich politikarjow do wuhnanstwa wotwjedli

Po pohrjebu bołharskeho knjeżerstwa su schwórk rano prjedawskeho ministerskeho presidenta Cankowa do pschistawneho mesta Burgaza pschi Czornym morju wotwjedli.

Wotwjedżenje do wuhnanstwa je so pschikasało a pschewjedło, dokelž je profesor Cankow psched dwoma dnjomaj swojim pschiwisowarjam a nunohim politiskim wotpohbam list pohrjebał, w kotrymž je so wótrje pschesćiwo nětkajschej knjeżerskowej politiky wobrocził. Wón je žadał, so by so bo wotsło truchle i politiki do kasarnow wrócilo a so by tuchu so kralowe polne prawa sasko postajite, dokelž hewak krajej pjeża czežke satschadżenja hroża.

Pomjerjej wo Cankowym wotwjedżenju, kotrehož jako pschilchowidneho muża wobhladuja, je sjawnosć wulzy pschekhwapiła. Wono je jako pschipowedżenje knjeżerskowego wojowanja pschećiwo hylnemu nazionalnemu hibanju wobhladuje.

S Cankowom zhromadnje zu hischcze wotwjedli: Prjedalschoho ministerskeho presidenta, wyschka reserwy Kimona Georgiewa, jeho prjedawskeho kabinettoweho schefa Karakolowa, prjedawskeho policajskeho direktora Radżewa, wyschkoweho leutnanta na wuzitkujże Porkowa a prjedawschoho sapołżarja Cankoweho hibanja Kimilewa.

W politiskich worschtach so powieda, so je hischcze tuton tydżeń wulke pschemjenjenja w knjeżerstwje wocakuja.

Bołharske knjeżerstwo wróćo stupiło

Bołharski ministerski president general Slatew je sandżeny schtwórk wjeczor sastupjerjowi nowin pschijał a jim wojsewił, so je kralej prósnu zhromadnehu knjeżerstwa pschepodał, w kotrymž swój wróćowzaty wosjenja. Kral je próstwu pschijał a je Slatewej porucził, so by nowe knjeżerstwo sestosał.

Po nowischich powěsćach je Sofije pak je kral prjedawschemu wupósłanzej w Beograde Andrejej Toschewej porucził, so by nowe knjeżerstwo twarił. Pjatk po wječor rosćerił, so je hischcze na tutym dnju twarjenje nowehu knjeżerstwa wocakuje. Dotal pak hischcze njeje znate, hacž je so nowe bołharske knjeżerstwo sestałało.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 20. haprleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Waše hwizdanje a fikolenje
Klinči, ptačata, přez haj a hono;
Tola kotre dowuspěwa hrono,
Kak Bóh zemju wupyšił je rjenje?

Cišinski.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer +2 a thermometer wodnjo +10. Dżenja rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer —2 a thermometer w nozy +6. Seleny schtwórk je nam nijina nad Madżarskej desćicżowanje pschinjesła. Tuta pak je so nětko sesłabiła a njesmeje wjazy žaneho wliwa na wjedro pola nas. Nižina nad Polnocnym morjom malo wliwa na wjedro w nasćich stronach dostanje. Nad Němskej so mała wyschina wupschestrěwa a nam sa jutry rjane wjedro lubi. Stajmjenjescha žmenty wocakowacz, so k wjetschemu dešcżowanju njedóndże. — Jutrowne pschiwróczenje hłonczo 4,55 hodź. schhadza a so 7,03 hodź. khowa. Mježaczk schhadza jutrje wjeczor 10,45 hodź. a so rano 5,31 hodź. khowa. — Druhi dżeń jutrow hłonczo 4,53 hodź. schhadza a so 7.05 hodź. khowa. Mježaczk schhadza druhi dżeń jutrow w poknoz 11,48 hodź. a khowa so rano 6,12 hodź.

— **Wuhladny na wjedro sa jutrowski prěni žwjaty dżeń jutrow: Pomérnje rjane, czopte a wobstajne wjedro; druhi dżeń jutrow so trochu k njerowobstajnemu wjedru khila.**

Porjad jutrowneho swjedżenja w Budyšinje

Wobhadny hamt nam rospravja, so je so sa prěni žwjaty dżeń jutrow tónle porjad sestajał:

Dižo jutrownu sobotu budże plikanje khoralow na Hrodżišchu, kaž kóžde léto.

Jutrownježu dopołdnja ½10 hodź. Schwuberiski khor (pěkne sjednorjeństwo muzikeho spěwneho towarstwa a Rietzelskeho muzikeho khora) pod nawjedowanjom knjesa Jurja Kubnti na Hownym torhoschczu khoral, nekotre ludowe a wótczinske spěwy zaspěwa.

Dopołdnja ½11 hodź. jutrownu pschijerjo wot zyrkwje Nasćeje lubeje Knjenje pisches Krónprynzowy móst do Radworja pojechaju.

Popołdnju w 3 hodź. sapoczina so swjedżenski czas pjekarskich, konditorskich a rěsnitskich jednotow na Mjatowym torhoschczu.

Na swjedżenskim czasu so skupina evangelskich a katolskich dżesći w žwojich pyschnych drastach wobdżeli. Na Hrodżišchu budża tute dżesći molowane jutrowne jesła tunjo pschedawacz.

Sswjedżenski czas poczehnje pisches Bohatu hażu, Zitne wiki, Lawske hjeroje, Krónprynzowy móst, Krottenschmidtsku dróhu na Hrodżišchko. Tam jednoty swoje jédżne twory, kiž w czasu pschinjesu, z hory dele smjetaju.

Czah budże sajo tradizionalny „Jejkowy Haudrij“ nawjedowacz.

Popołdnju w 5 hodź. so khicherjo z Radworja wrócza. S tym so porjad offizielnje skónczi. Wječer so flare město wobžwětli.

„Škowronćk“

je titul naschcho nowcho romana. Nasch wjesny lud, kiž najbole nasche Sserbske Nowiny cyta, ma najradscho powedanćzka a romany z hurtkeho a wjesneho žiwjenja, njech žu wsate se žiwjenja serbskeho abo druheho hura. W lecze 1932 wuchadżesche w Sserb. Now. „Jan Zhubura“, roman žuznoczelskeho hura wot H. Sch. Baara. Je so tehdy jara spodobał. Tuž žuny so rosćudźili, so sapoczinjeny jutry nowy njesiłsi romtan žamhnjeho spisjowarja wosjewjerja „Schkowroncz“ na njemuje po hlownej wobzybe. Wjazy njepscheradżimy.

— **Rjadowanje wobkhada pschi jutrownym jěhanju a jejkakulenju, prěni žwjaty dżeń jutrow, w Budyschinje.** 1. Jutrowne jěhanje: Wot 10 hodź. hacž k wotjěhanju tschijerjow so zyle Zyrkwine nameścto za sjawny wobkhad zadżerže. Za kemšerjow wostanje pschitkup do zyrkwje Nasćeje lubeje Knjenje žiwobodny. — 2. Jejkakulenje: Sta wotstajenje autow za czaj jejkakulenja su jeschowaze dróhi žiwobodne: Schliebenska dróha, Fiedlerja dróha, Krottenschmidtska dróha, Otto-Weigangka dróha, Tyschtka dróha. Wschitkon druhi wobkhad na tuthych dróhach je so wotstajenymi autami njesmě haczeć. — Dżećaze wosy a jédne koła na Hrodżišchko njesłuschcheja, wone so jeno wuwsacza tżo pschi pschijimpach wotpołaja.

— **Budyske haptyki** su wschedne dny hacž do 7 hodź wjeczor wotewrjene, njedżelu a žwjate dny pak samknjene. Nóżnu službu a njedżelu a žwjate dny wotewrjene ma jenoż jena haptyka i měšaczinym wotmenjenjom. W haptyki je to Dwórnischczowa haptyka na Bismarckowej dróhi.

— **Lékarska njedżelska služba w Budyschinje.** Hdyž domjazy lékař abo wotbladazy lékař njeje dostacz, ma službu: Jutrownicka 21. haprleje knjes sanitetny rada dr. med. Michałk na Hosćicz haży 23, telefon 3024; 2. dżeń jutrow, 22. haprleje, knjeni dr. med. Apelkowa na Sserbskej haży 15, telefon 3810.

— **Lékarsku njedżelsku službu sa Bart, Wulku Dubrawu, Kubschicy a Maleschcy** smje jutrownicżu 21. haprleje knjes dr. med. Brunck we Wulkej Dubrawje, telefon Khróst-Lomšk 256; 2. dżeń jutrow, 22. haprleje, knjes dr. med. Dejka w Kubschicach, telefon Budyschin 2236.

— **Lékarsku njedżelsku službu sa Maly Wjelkow, Njeswaczidło, Rakeju a Khróst-Lomšk** smje jutrownicżu 21. haprleje knjes dr. med. Liebe w Khróšce-Lomšku, telefon Khróst-Lomšk 250; 2. dżeń jutrow, 22. haprleje, knjezna dr. med. Lukasez w Malym Wjelkowje, telefon Budyschin 2728.

— **Lékarsku njedżelsku službu sa Wóspork a Bukezy** smje jutrownicżu 21. haprleje knjes dr. med. Marczka we Wósporku, telefon Wóspork 206; druhi dżeń jutrow 22. haprleje knjes praktiski lékař G. Obenaus we Wósporku, telefon Wóspork 252.

— **Lékarsku njedżelsku službu sa Kamjenz** smje jutrownicżu 21. haprleje knjes dr. med. Fischera druhi dżeń jutrow 22. haprleje knjes dr. med. Frenkel.

— **Wjetschi wobrot pola Aug. Nowaka, akt. tow. w Budyschinje.** Wobkhodne léto 1934 je towarstwu wjetschi wobrot pschinjesło. Cyšty wunoschk po wotpisanju 224 724 hr. a bjiwaja na pschednoschk 1933 108 420 hr. wuczinja, z czehoż bo dividenda 5 prozentow rosdżeli. Wtikanżu bo jakkuhne samóženje z 997 100 hr. mjenuje. twory na składze su 822 453 hr. hódne, zadanki 1 320 532 hr. wuczinjeja, mjes tym so ma bo 1 481 214 hr. sapłacacz.

— **Sakas sjawnych rejow.** Jutrownu sobotu a prěni žwjaty dżeń jutrow su sjawne reje sakasane. Dowolene su jenoż sarjadowanja, pschi kotrychž bo jenoż ludowe reje rejwaja. Potajkim połka-masurka, walczik, porheinske atd. so njeswuzbja rejwacz.

— **Prjedawschim pschiwlušchnikam 177. połka.** Lětuschne sastupowidżenje wschitkich prjedawschich pschiwlušchnikow 177. połka so 29. a 30. junija 1935 w Drježdżanach wotwjeczi. Sobotu 29. junija: Potwiantje, kommers a reje we wulkej sali wustajenjow. Njedżelu 30. junija: Dopołdnja wopomnjenjska swjatoczność na garnisonskim pohrjebnischczu, popołdnju zhromadna jěda do Pirny na wosyt 177. standarty. Napraschowanje pschijimuje towarisch Perzold w Drježdżanach-A. 16, na Wintergartenstraße 37.

— **Njesboże na dróhy.** Cyschi pjatk popołdnju wokoło 2 hodź. je so na Lubijskej dróhy, hdżež so Wósporska dróha wot njeje wotdżeli, wobhbane njesboże stało. S mesta jedżazy wozbowny automobil, kotrehož wjednik pjeża njeje pohonitżowe znamjo k sawinjenju widżał, so sapschahna schmórkny, tak rehorunja z mesta jedżesche. Kontjej so spschischichtaj a dżesći kruch po dróhy czerjeschtaj. Wozbowny auto do dróhoweho pschěrowa sajedże a dróhowu taflu wobschkodži. Wós so tak fylnje wobschkodži, so dyrbjachu jón wotwjesć. Wjednik na žboże je znadnym rjanjenjom nowcżeże. Podżohnik, kotrehož bésche so auto schmórknył, so na lěwym boku brjucha srani.

S **Bórka.** Blizko Budyško-Mužakowskeje dróhi kežaza skała je so pschenajała. Dżeło dyrbi so w njej wobnowicz. W skale njeje so wot 1914 wjazy dżełało. Wot wutory je skały i elektriskej mozu wodu klumpaju, kotraž so na 12 hacz 15 000 kubikmetrami wobliża. Wodnjo a w nozy dżełajo nadżijeja so, so za 2 njedżeli wschnu wodu wutkumpaja. Dokelž skała dobry sornowy (granit) wopschija, so nadżijeja, so w njej wjele njesaćežkuježoru dżełu namaka.

S **Kortnizy.** (Sswjertne njesboże pschi saběranju [revolworom.) Cžichi pjatk popołdnju saběrachu so tżo tudomni njedorosćeni pacholjo se sestarjenym revolworom w kerćkach njedaloko wsy. Nadobo so [sželbowneho naštroja wutsieli a wutsieł 15 lět starehu Gerharda Pinkawu žnjercznje srani. Hnydom sawołany lékař mózesche jenoż žnjerczej swójezicy. Sawołana komišija [Budyschina, jako běsche na městnje njesboża pschipad swójezika, cžęto do Hrodżischczanskeje cžękownje pschewjesćej da. Kak su cži pacholjo k tutomu ižélnemu naštrojej pschischli, njeje so dotal swójezišo. Tutón srudny podawk powuczi naš sajo, so dyrbjeli starschi wótrje na to kedżbowacz, so jich dżesći njebychu po [taškimi straschnymi naštrojemi saběrale.

Z **Khróšcic.** Srjedu 24. jutrownika z Khróšcic autobus na swjedżeń młodźiny do Budyšina pojédże. Auto tu z dypkom ½7 hodźin wječor wotjédże. Zajimcy za jězbu, kotraž tam a sem jenoż 1,20 hr. płaći, njech so pola Natuša w Khróšcicach zamołwja.

Z **Wětenicy.** Jara wobžarujownje njezbožo sta so zaňdżeny tydżeń w Kózorjec skale w Brěznej a to hižo rano w prěnjej hodźinje, hdyž dźěłaš započachu. Dźěłaćerjo zaběrachu so z mócnym kamjeniskom a cheyehu jón z kšipu (zběchadłom — kranom) zběhnyć. Při tym roztorže so sylny, na połtřeća centnarja cežki rjéćaz, jene wójmidło, na 22 mm tolste, so pukny a wotleća z mocu a jeho wjetša połojca tśjechi 12 metrow zdaleneho dźěłaćerja Jurja Wlóaza (Lehmanna) tak njezbožownje do praweho wócka, zo bórzy po tym wuběża. Prěnju pomoc poskići cežko zranjenemu Kamjenski lékař gr. Sołtła a daše jeho do Budyskeje khorownje přewjesć, hdżež dyrbješe so jemu wócko won wzać. Při tutym jar wobžarujomnym njezbožu njetrjechi nikoho žana wina. To pak je z dopokazom, w kajkim strašo wosebje skalarjo kóždy wokomik su. Nadżijomnje so tamne wócko zdżerži.

S **Kulowa.** Njesboże, kotrehož jeschiwki mohše lohko hórsche byeš, je so Seleny schtwórk wjeczor w 7 hodź. na tudomnym dwórnischczu stało. Wobhdżeješe auta Hermann [Wojerej, je žwojim autom [Dubrjeńka pisches Kulow domoj jědżo, po puczu tśjoch puczowanych pacholow hólczinu setka. Na jich prošenje wón jenoho a wačkoti tamneju hoju wza. Pola „Brěkowskeho wuhlada“ bo wón dohlada, so běschtej železnitšej sawjerje delepuschczenej, tchodła pkun sastaji. Jako dżesche Hermann wós sapinacz, wón je hrožełemi pomy, so běchu so wačoki zamyle a so [nohowenu spinadłu njemótżesche. Tak wón do prěnjeje jězdże storczi, kotraž so horje dyri. Pschi druhej jězdźi, kotraž so cžękownje wobschkodži, auto sasta. Schtitaza schtlerża so rosbi, hewak pak so wós jenoż lohko wobschkodži. Na žboże so ludżo njestrachichu. Po sapiłanju podawka mójesche Hermann, kiž je sawěsćenj, dale jěcz.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Schulaufnahmen

Die

der Ostern 1935 eintretenden Volksschüler und -schülerinnen finden in allen Bautzener Volksschulen am **Mittwoch, den 24. April 1935,** statt, und zwar:

in der Pestalozzischule	9 Uhr für die Mädchen, 11 Uhr für die Knaben;
in der Lessingschule	10 Uhr;
in der Lutherschule	10 Uhr;
in der Fichteschule	10 Uhr für Knaben und Mädchen;
in der Domschule	10 Uhr für Knaben und Mädchen;

Die Zuckertüten (Einheitstüten) sind am Tage vorher bis 15 Uhr mit Namensschild versehen bei den Hausmeistern der Schulen abzugeben.

Bautzen, am 20. April 1935. **Die Schulleitungen.**

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dušman, za lokalne dźěl a přiłopk Marko Smolet a za nawěsćki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa słužba.

Hdźe póndźemy jutry na zabawu?

HOTEL KRÓNA

1. dźeń jutrow (wotewrjenje šurle w 7, započatk we 8 hodź.)

wulki koncert statneje wobory

II. bataljon pěšeho polka z Drježdźan nod wjednistwom k. kapaln. mištra Ellbogena. — Po tym němske reje.

2. dźeń jutrow (započatk w 6 hodźinach):

wulke jutrowne reje

Zastup 30 pjenježkow. Reje darmo. Žadyn dawk.

Toči so „Pilsenski Urquell“ a „Mnich. mejske piwo!

Küttnerec winowe jstwy w Budyšinje

proša wo Waš wopyt na swjedźeńsk. dnjach!

Konditernja kofejownja Lehmann na Serbskej hasy

1. a 2. swjaty dźeń, dop. w 11 hodź.

koncert při snědanji

Mjasnu jušku z pastetkami.
Ragout fin.
Ludowe pojědźe.
Wjerch Pückler.
Ananasowu brěčku.

Dobru škleńčku winka.

Gärtnerbörse

hosćenc w Budyšinje

doporuča Wam k swjedźenjej swoje městnosće k přijomnemu přebytkej Wam a Wašej swójbje

při Pětrowskej cyrkwi, mějićel: Oskar Jurk

Najlěpje wothladane piwa a wina, přikładomna kuchnja.

Wulka a mała towaršna jstwa.

Herbska grychta w Radworju

Wšitcy Serbja zeńdu so po jěchanju jutrownych jěcharjow w našim hosćencu na dobru škleńčku piwa

---

Třelerńja w Budyšinje

Prěni dźeń jutrow

němske reje

Druhi dźeń jutrow

moderna němska rejwańska hudźba

Započatk w 6 hodź. Žadyn dawk. Reje darmo

Ratarska wjesna młodosć w Njebjelčicach

wuhotuje 2. dźeń jutrow w Njebjelčanskim hosćencu

rjany swjedźeń

wobstejacy z dźiwadłom a rejemi. Na tutón swjedźeń wšitkich přećelow ratafstwa nanajwutrobniše přeprošuje **zarjadnistwo**

Započatk w 7 hodźinach.

Hosćenc w Haslowje

Druhi dźeń jutrow

rjana rejwanska hudźba

Budyska kapała.

Wutrobnje přeprošuje Měrćinkec swójba

Hosćenc w Pěskecach

Jutrownu póndźelu wot 1/2 hodźin

kehele kulenje a třělenje wo myto

Wječor pyšne reje

Přećelnje přeprošuje kołojězdne towarstwo w Róžeńće

Tuni wosebity ćah

njedźelu 28. haprleje wot Zhorjelca

do **Drježdźan**

8.41 wot Budyšina — do Budyšina 23.57

60 procentow znižena jězbna płaćizna. Jězba płaći (tam a sem) wot Budyšina jenož 2.— hr. — Za jězbu tam a sem wot nastupnych dwórnišćow hač k wosebitemu ćahej we wokolinje hač do 100 km tohorunja wo 60 procentow znižena jězbna płaćizna při předpołoženju jězdźenki za wosebity ćah. — Darmotne spomnjenske łopjeńko a wšitko dalše zhoniće přez wudawarnje jězdźenkow a pućowańske běrowy.

Wobkhodnej hamtaj statn. železnicy w Budyšinje a Zhorjelcu

Wobnadki

za Serbowki

čorne, we wšěch šěrokosćach:

Tüllowe
0,55 0,75 0,85 0,45

Spachtelowe
2,95 2,25 1,95 1,50

Schaaf

Přeemy Wam

wjesołu jutrowny swjedźeń

a prosymy Was, zo byšće našu

nałětnu Opel-přehladku

pjatk 26., sobotu 27. a njedźelu 28. haprleje 1935, mjez 11 a 21 hodźinami w Budyšinje, we wulkej zali „Měšćanskeje zahrody“ wopytali.

Poslužujeće na **„Rěčacy auto“**, wón Wam na wšě prašenja wotmołwi a pokaza Wam swoje dźěle „wot daloka po elektriskim puću“.

Wobhladajće sebi tutu zajimawu filmowu poskićeńku. Powučaca a rozwučaca za wšěch přećelow auta. **Zastup darmo.** **Telefon 3925.**

Westdragen G. m. b. H., Opel-wulkowikowarnja **w Budyšinje,** na Šlibenskej dr. 18

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńske . . domjace kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richarda Hutba

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcywustojnje a najspěšniše

---

Družstw. pastwa za młody skót we Łupoji.

Wuhnaće skotu štwórtk 25. haprleje dopołdnja wot 9—11 hodźin. Su hišće někotre městna za skót swobodne. Zamołwjenja podajće na **Grögera we Łupoji.** Telefon Crosta-Lomske čo. 266

Wulkowotročka abo hospodarja

pyta do trajneho městna k 1. meji **bur Jan Waurich w Jaworju**

Hižo z léta 1866 wobstoji naš wobkhod

Něšto dobre ke kurjenju Či stajnję poruča

cigarowy Lehmann-Reichardt

Jenož při Hłown. torhošću (Bohata dróha)

Wowčerski pos

je přiběžał a je zaso dostać

w Smjerdźacej čo. 23

Motorske koło

200 ccm, je na předań

w Raibicach čo. 19

Wysokosuć. **kruwa a libjata**

su na předań w Bronju čo. 2

---

3 nowe

centrifugi

najnowišeho modela

150 litr. 110.— hr.
100 litr. 100.— hr.
80 litr. 80.— hr.

su na předań pola

B. A. Pointera w Sernjanach

Płačenje po dźělbach so zmóžni

Hač pućuješ,

k ranju, juhu, sewjeru abo k wječoru ze

Susterec koframi

wšudźe najlěpje dojědźeš.

Wulki wubjerk! Niske płaćizny

R. Schuster

Sedlarski mištr

Rózk

Drjewowych wikow

Wulkoplatnja kofeja

Noack

Dresden-A. 1, Friesengasse 3

Paleny kofej

Santos-měšenje	1,80
Santos-parle	1,90
Specialne měšenje z wulkimi bunami	1,95
Wienske měšenje	2,20
Karlsbadski	2,40
Hosćencarske měšenje	2,60
Maragogype-měšenje	2,80
Maragogype, wulka buna	3,20 3,00 2,80

Stajnje čerstwje paleny

Při 5 puntach najwobliźimy porto. Na doběrku.

Wšitke šulske knihi

serbske a němske

dostanjeće

w Serbskej kniharni w Budyšinje

w Serbskim domje

Symjenjowe wikowarstwo

w Budyšinje, na Žitn. wikach 24

poskića k wusywej:

němski- a sedmohórski čerwjeny dźećel, šwedski dźećel, běły a inkarnat. dźećel, eckendorfsku rěpu, žołtu a čerwjenu, hroch, wokn a zaradellu

Wše družiny tworow

Drježdźanske sadźeńske cyble

kaž tež wše druhe symjenja za pola a zahrodu.

Meble

wot wotrjadnika

Bohaty skład.

Zhotowjenje jenotliwych kruchow w mojej tyšerni.

Max Ruppelt

tyšerski mištr

na Sukelaskej hasy 22/Tel. 2001

Sadowe štomy

wosebje wjele **wišenjow, brěškow, aprikosow,** wšo najlěpše družiny, **jahodowe kerčki, róże, pyšece drjewička, jehlinowe drjewička,** wše potrěbnosće štomownje, podawam nětko hišće we wulkim wubjerku dokelž sym měšćansku štomownju přewzał.

E. Pelz / Telefon 2648

Předawam nětko na Lubijskej dróhy (bywša měšćanska štomownja)

Stlubjenaj

a Waše meble a polstrowane meble kupće sebi wot

FRITZ SCHULZE

samsna sedźarnja

Před šulefskimi wrotami (Lehmannec młyn).

Stepowane Moškowe Wołmjane Wjelbłud. Blidowe prikrywy

wulki wubjerk, jara tunjo

PAUL KORN

na Hošic hasy 21

w domje khorobnje pokładnjo

Jutry

hdyž telko přiwuznych k tebi přińdźe, njezabudź na Serbske Nowiny! Doporuč je swojim lubym znatym, zo bychu sebi je też skazali! Serb stara so wo to, zo „Serbske Nowiny“ so čitaja we kóždym serbskim domje. Wulku službu wopokazaš z tym swojemu róднemu serbskemu ludej!

Smój so slubiłoj:

Marja Andrickec

Maks Rječka

Radwof Róžant

Jutry 1935

Šołćic kašćowy skład

jenož na Garbarskej hasy 8 u Telefon 3582

Přiloha k čislu 93

SERBSKE NOWINY

Sobotu 20. haprieje 1935

Jutry — swjedźeń wjesela a radosće

W Budyšchinje, 20. jutrownika 1935.

Tón zhły žiwět žo sradueje,
Wjeseljelcje žo, sradujcje žo!
So Khrystuš ſ mortwych stanył je,
Wjeseljelcje žo, sradujcje žo!
Alleluja, alleluja!

Tak klinčí radostnje w jutrownym kěrluchu. „Tón zhły žiwět žo sradueje!“ — Je pak tomu wſchudže tak? Bohužel nic! Mnohy steja ſ boka jutrownemu wjeselu. Wjele njesmaje a nochcedźa snaď tón wulkotny jutrowny dźiw. Hdyž njedźiwaju teho jutry žiwjecza, jahorja žo ſa wotwučzaju Božu ſtwórbu, ſa kčejzaze kwětki a spěwaſych ptaczatkow. A hdyž žo deſchcžuje, je jutrowny žiwjedźeń wo rostwiczu cžłowjeſtwa k pſchezo wyſchſchim ſameram. Tuta wěra wo poſtupowazym cžłowjeſtwu dyeš mnozy wěrу njemóže pak w naſchich dnjach wulkeje nadźije wubudźeć.

Schtóž nam pucz k jutrownemu ſbožu pokaſuje, tomu móžemy žo ſ wutrobu dźakowacz. Temu bychu žo też cži dźakowacz měli, kotſiž měnja, ſo jich takſe praſchenja njehnuja. To je wulke ſabłudźenje. Saſkadnje je to praſchenje, kotrež kóždeho cžłowjeka hacz do najhłubſchich nutrin pſchima. Zony, kiž jutrownicžku ſahe rano k cerkwi du, žu ſrudne a polne dwělow. Sſónczko hižo ſkhadźa, hdyž chzedźa cžło Knjeza ſakbowacz. Je něſchto ſwobſtwowneho w tom, hdyž w ſwjatym kraju ſtónzo ſwoje prěnje pruhi pſches hory ſcžele a nózu mhłu ſe ſwojim ſaſnym ſwětłom pſchedrěje. K tomu pſchiſtupi nałětnje ranje je ſwojej wobkuſkajej južnej kwětkowej pychu. Tola ſónſke nimaja ſamych myſłi na rjanoſcže nałětneho dnja. Sſmějate naležo cžini je hiſchcže ſrudniſche. Napſchecžiwja wono ſrudobje jich tyſchnjiweje duſche. Jim je ſłónzo ſiwjenja ſo ſhubiło. Sa nich je ſhyna pſchiſchła. Jich Knjes a Wumožnik je morwy, wſchě jich dadźije, wſcho jich ſbože — pohrjebane.

Pucz k jutrownemu ſbožu ſapoczina ſo ſa tute ſónſke ſ hłubokej ſrudobu, kotruž kóždy ſrojumi, kiž je lubeho cžłowjeka ſhubił a ſ krwawjazej wutrobu k rowej pſchiſtupi, njes tym ſo wokoło njeho nałežo hrěje a kčeje.

Se ſtyknoſcžu a ſe ſrudobu wo měr, kotryž bě žo w dwělowanju ſhubił, dyrbi žo pucz k jutrownemu ſbožu ſapoczecz. Jutrowny dźiw njeda žo wujaſnicz kaž nekajki liczeſſki nadawk. *Horjeſtaczje wostanje ſa cžłowjeſki roſum potajnſtwo*, ale móže ſa wbohu cžłowjeſku wutrobu k najrjeſnjeſchej woprawdźitoſczi wutroſcz. Je boſcz ſchcheſczanow, kotſiž ſtachu žo w tutym ſbožu ſłyſnu a ſwobodni, ſamo w najcžeſſchich cžerpjenjach, a kotſiž njebojaſnje a poſni bowěrу ſmjerczi napſchecžo du. Taiku ſłyſnoſcž jim mnohy ſawidża, dokelž žiwět žo pſched ſmjerczu boji, wola ſa wumnoženjom, ſa wěcžnoſczu.

W zyrkwi ſiwj. Pawoła w Londonje je jeje twarſki miſchtr pokhowany. Sadym pomnik njeſtawi jeho ſkutk. Na jednornym kamjenju ſteja ſkowa: „Sic monumentum requiris, circumſpice!“ — „Cžheſch-li pomnik widźecz, hladaj wokoło ſo!“ Tak móžemy dwělowazym a dwělam w naſchej wutrobje praječ: „Trjebacze-li pomnika a bopokaja ſa ſ mortwych ſtanjenje Jeſuſa, hladajcže wokoło ſo!“ Skutkuje žiwoſ ſa wſchěch w žiwěcže, kotrymž ſtej wěra a luboſcz wócžko wótſtrkej. Pſchezo hiſchcže wola pröznych a wobczejnych k žebi, pſchezo hiſchcže thodźi po žiwěcže, ſo by pytał a ſbóžnych cžinił, kiž žu ſhubjeni, pſchezo hiſchcže ſcžołi jeho luboſcz wutrobu, pſchezo hiſchcže dawa cžerpjazym mózy a mrějazym pokoj a ſarowazym troſcht. Je pſches lěſtſtoki ſchoł, huſto pſchecžeſchenu, ſa morweho prajeny, tola pſchezo ſaſo jako dobiwjeſer. Pódźe dale pſched cžłowjekami, ſa jenych k pohórſchkej, ſa druhich pak jako Boża mózа a mudroſcž.

Trjebamy jeho ſe ſwojim žohnowanjom a ſe ſwojim měrom a pokojom pſchi wſchej nuſy cžełа a duſche, pſcht wſchěch cžerpjenjach naſchebo cžaſa. Trjebamy jutrownebo wjeſela a pokoja. W tym ſmyſłu pſchejemy wſchěm naſchim cžitarjam ſbožowne a radoſtne jutry!

A prěni raz doma!

(Wobras ſe wěſy.)

Jutry žu pjecža jutry! To ani hody ſobu njemóža, bynjez nam Bożodźeſczowy ſchtom a wožuſchki, hrajki a poprjanzowe muže pſchinjeſke. Ssamo ſwónk to facžuwa. Je tola wulki rosdźel, hacž cžłowjek w bunzlach a kožmatej cžapzy a pjaſczowych rukajach ſchcžeku do zyrkwje wuſypuje a ſahłódnjene wróny ſ proſdnych lipow pſchihładuja, abo hacž nětko jutrownu ſobotu ſe wuhornjenymi rukawami zyrkwinſke ſchcžejźki wuhrabujeſch a ſ boka ſo hižo wſchitko ſeleni a ſakcžewa a na ſchtomach kožy, ſchtórzy a ſpěy ſwj hwiſdaja a fiſoła. Hacž wón je ſwězu na ſymnej wěži Bożu nóz ſwoni a horjeka ſe wſchěch dźěrow a ſchkakbow ſněh wěje, abo kaž dźenża, pſchi wocžinjenych woknach jutrowny ſwjedźeń ſe ſwonami wita a deleka barbiczki a druhe nałětne kwětki kcžeja, dźeczi ſwj hraſkaja a koleſarjo po wſy jěſdża a klinkaja.

Jutry žu jutry! W ſahrodze žu hižo hrjadki ſe ſołotiju, w domje ſo rjedźi a cžiſczi, wokna ſo ſchćerko wocžinjeja, konopej a pſchešterżnу doſtanu ſwj ſ klepałom, ſo žo wſcho kuri. Kócžka žo w błónczu plenczi a cžini wyſoki thribjet. Poſ leži měrnje pſched hětu, khiba ſo na měſchczanſke dźeczi, kiž wo tykanz proſcha a ſpěwaja, mórczi a ſaſchczowka. Hołzy jědu ſ města a maja na koleju pakcziti wiſaju, w nich ſnadź jutrowne jeſka a nowy wobleč a wobucže a nałětni kłobuk.

Jutry pſchinjeſu nowe žiwjenje, nowu radoſcž a wjeſele! Ně ně, moje lube hody, ſcže wſchat zyle dobre a witane, ale ſ jutrami ſo runacž njemóżecže!

Schto měnicže? Waſcha wożebitoſcž je, ſo wjele žynow a dźowkow po dołhim cžaſu ſaſu tas domoj k maczeri a nanej pſchińdże a ſ tutym wjeſelom chzeże wſchitke druhe ſwjedźenje a žwjate dny pſchetrjedźicz? Sſtyſchcže, moje lube hody, w tym naſtupanju mója jutry žo ſ wami runacž, ſa duſchu měrno.

Jutry maja podobnu wożebitoſcž. Nó, pſchi waſ rěka ſwjetſcha, „po dołhim cžaſu ſaſy tas doma“ a jutry „po krótkim cžaſu prěni krócž doma“. Ale wěcže mi, tu je wjeſele runje tak wulke, ſnadź hiſchcže wjetſche. To niewěricže? Ale proſchu waž jara, wobhladajcže ſej na pſch. naſcheho lubeho duſcheneho Janka!

Runje tſi tydźenje je, ſo do wucžby dźeſche. Schto měnicže, kak ſpěſajnje pola njeho dźeſche, hdyž miſchtr prajeſche: „Pſchejſtaj dźenſa a druhi ſwjatу dźeń wjeczor tu ſaſo ſy!“ Nima wſchak žaneje nuſy a pónđże ſaſy rad na ſpjet. Niepſchitudże potom tak huſto domoj, ſnadź ſwjatti, najpoſdźiſcho na kermuſchu. Potom ſaſy hody! Hłowna wěc, ſo móże wot ſoboty hacž do druheho ſwjateho dnja doma bycz, ſaſy ras w ſwěcže žiwy bycz, w kotrymž je žo hacž dotal ſbožowny ſacžuwak, hiſchcže ras wopiacz po małych krjepkach, ſchtož je w njewinowatych dźeczacych lětach w połnej mérje krěbaſche.

Schto měnicže, ſchto woſnamjenja *tajte* ſaſy nje, po ledma tſjoch njedźelach.

Haj, macz wari teſame kulki, kiž je pſchezy tak rad jědź. A tamle na ſcjenje tołame tikotanje ſtareho iegjera, kiž Jank ſamo we łožu hiſchcže ſłyſcheſche, hdyž bě prěni cžaſ we wucžbje! A potom jeho Karo! „Mój luby Karo, ſchto dha hiſchcže cžiniſch? Haj, haj — mój pjenczko! Měniſch tak derje. Sſym w dobrym wobleczenju, hewak bychmój žo we ſtomje hromadże walakoj! Cžuješch drje něſchto? Nó haj, ſym nětko rěſniſki! Tam dyrbjał pódła bycz, to mohł ſo najdźcz a nażracz. Schto dha hiſchcže mysliſch, kelko wotpadkow by ſa tebje bylo! Haj, haj — ja to ſym! Mój luby Karo!“

Po ſerbiſkich kemſchach dźe na nawječ. Chże žo tola wo wſy pokaſacz. Chże widźecz, ſchto jeho „kumpanojo“ cžinja. A jim roſkoſicz, kak je w tajkej wulkej rěſarni. Hižo tak daloko wſchitko wě. So dyrbi pomognjeł cžrije rjedźicz, wo tym jim nicžo powědacz njebudże. To njetrjebaja ludźo wědzecz. To ſu jeho priwatne potajniſtwa.

A wjecžor pomha ſkót piżowacz. A maczeri móże pſchi tom dołkadnje roſpowědacz, kajka kruwa ſmutſka je. Dże do tramjenka a wjercži tam ſnjazu maſchinu. Mój jejdrko, tak huſto je to cžinił! A tón rjany dobry ſydrowy tykanz! A nan jón hiſchcže tak w kofeju macža kaj prjedy. Macź ma pſchezy hiſchcže wotu we wuſchomaj, kaž hižo pſched dźeſacz a pjecz lětami a pſched tſjomi njedźelemi. S kaſchczika wucžehnje ſebi wſchitke ſwoje thartki ke konfirmaziji a je ſchehkada. A wjecžor powěſnje ſej ſwoju prjedawſchu ſchulſku tołku na thribjet. Druhi ſwjatу dźeń je hiſchcže tas ſchuliſi hóiż a dże do ſahrody, ſo by jutrownе jeſka ſnjat. A namała woprawdźe hnźdacžko połne. K[illegible] rjom je ſej we ſnjeſnej wſy tež wobhladał.

Jutry

(Hiſče njewočiſčana pěſeń.)

Jutry! Jutry! Zerja ſwjate!
Z Božich wrotow ſwětlina!
Zbóżne ranje zejhrawate
Dobyćerjej zawyſka.
Boże ſłónco poſkakuje;
Boża ſyła zanoſuje:
Spěw ſo w njebju přeliwa.

Jutry! — Z mocu dobyćerſkej
Zbóżnik złama ſmjerny ſkhow,
Ze ſylnotu prewinjerſkej
Pobi čerta. ſmjerć a row.
Překrasnjeny z rowa ſtpiće! —
Hroženja a ſtrachi, dźiće!
Dobyty je wěčny ſ'row!

Jutry! — Kralo jutrow jasny!
Błyſkotały ſylniko!
Heiſke płomjo tym ty hasny,
Ko'řiž tebi ſwjeća ſo.
Rozhorjene baleluja,
Hoziana zawyſkuja
Twojich jutrow ſwjećerjo.

Jutry! — Rowa přełamarjo.
Jón też nam daj z rowa ſtpić,
A nam wumóżenje darjo,
Zbóżnym k prawicy ći bić.
Hdyž te wulke jutry mamy
Daj, zo zbóżni zeſtawamy;
Zaſtup do njebja nam ſkić! Radyserb.

Jutry ſamotneho myſlerja

Zły princip.

Cžłowjek bjez pócžiwoſce, moralki a wěry je zwěrjo, je zły princip wuronjacy zle ſkutki. Tutón zły princip ma za podłožk runu cžaru instinktow, kotrež cžłowjeka do jeho prěnjotnoſce wróco ſtorkaja a wſitkón duchownje wotwaženy poſtup w nim wutupjeja. Tónle wotwaženy, do runowahi přinjeſeny poſtup je wot ſwědomja wobſtrażowany a twori dušowne bohatſtwo, kotrež ſwoje kčénje w cžłowjeczej kulturje cžeri.

Ze žanecho cžłowjeka njeje ſkoco hiſče doſpołnje wumaznjene. Inſtinkty w kóždym cžłowjeku hiſče na dnje leža, njech też hižo podušene ale nihdy nic na dnje leža, njech też hižo podušene ale nihdy nic na dnje leža, njech też hižo podušene ale nihdy nic

Je woprawdźe cežko rjez, schtó žo pschi wopytače bóle wjeselì, hacž Jank žam, abo macž a nan, kiž jemu psches wokno pschihladujetaj, kak w sahrodze jejka pyta a do cžapki kładże. Druhi žwjaty dżeń dże s nanom ke mschi, žobu do jeho kawki, niż wjazy k schulskim dżećom. Což wjazy s nimi njespéwa. „To žu mi spéwarjo“, rjekuje nanej po kemschach, „njejžu skoro khyschećz. A kak njewješće jich spéw klinczi“. Psched tsjomi njedżelemi bé hinak, myšli Jank pschi žebi, hdyž žam na khorje žobu spéwasche.

Pschipoldnju žej njemóže pomhacz. Wobleczе žo stare kholowy, sajédže do dżeńskeje jatki a cžehnje s Katowom na žlomjanu hromadu. Tam žortujetaj hromadże, kaž je to prjedy husto cžinik. Nan wschak by najradscho sawołał: „Nó, hólcže, njehańbujesch žo?“ a macž chże jeho też nażwarjecz. Ale dataj jemu hicz. Njech tych krótkich hodżinkow hacž do wjeczora wužije a njech cžini, na cžimž ma žwoje wjeselе. A timaj žammaj žo pocžina lubicz, hdyž takle žwojeho Janka sażu ras jako žonjazeho hólza widżitaj, kaž je to prjedy hyk. Storo anke popoldnjo khodźi w žwojich schulerskich tholowach. Dokelž žwužodża dżeći žu k nim pschischće a nékto béhaja a létaja po dworje. — Ale hórcy réka nuts, žo pschewoblekacz, khéts nješchto poszwaczicz a potom s dworom won, so njedy wot mischtra žwoje dostak, je-li wieczor podże se žwiatych dnjow domoj pschindże.

Jutry! Kelko žwójbow je, so hólczej prèni ras sażo domoj pschindże, tej holza, kiž je troschku dale na žłużbu cžahnyła. Tajte „prèni ras saży doma“ je wožebje sajimawe, swjetsche sajtmawsche hacž „saży ras doma“ kaž to je na twojich žwjatych dnjach, lube hody!

Jutrowny puć wokoło Ortenburgskeho hrodu wotewrjeny

S hłubokej dżakownosczu spominamy hischcże dżenża na wotewrjenje puczа wokoło hrodu s wupadnych wrótkow hacž dele na lewo a prawo k Židowej. Njanosche wokolinу hrodu buchu nam s tym wotewrjene, kiž tak mnohemu Budyschanej, mnohemu zusemu sobnu khwilu sboża wobradżichu. Kak rjane je tu krocženje w pruhach rańschego žłónczka, hdyž žo wża zpr̀kwje na Hrodżischku wunuri, hdyž Boże žłónczko s pschipołdnjom lochcho lécža žo na Boże lada na Hrodżischku a Mikławschu, hdyž wjeczorne žmérki padaja na w dolinje žo wupschestrèważy Židow je žlébornjazej žo Schprewju. Sańdżenu žrjedu bu dalscha sbożowna myšl do skutka stajena a sjawnosczi pschepodaty snowa pschiprawjeny puczа wot wupadnych wrótkow zyle pschi sałkadnych murjach hrodu hacž k wèzi pschi Ssukelnizy žo wupschestrèważy. Nuiowi dżełacžerjo žu puczа wutwarili, s wobwożenjom mèschczanoschy Opitza, knjesa wyschschego wucžerja Mrilhelma, k. dr. Milhelma, knjesa dra. Frenzela a sastupjerjam nowinarstwa. A hlej, prèni sjawny nóžkowak po tutym puczu bé po wotewrjenju 86lètny starz, kiž žwoju radosez nad tutej starej nowosczu i zyłeje wutroby knjesej wyschschemu mèschczanosche wupraji a kiž jeho na to pschi stalinach i kcžejazej fijalku debjesche. A sbożowna je wólba mjena puczа: Jutrowny puć! Cžehodła — tu widżiš Jutrownicžku najrjeńscho jejakulenje s Hrodżischka na tannym brjohu Schprjewje.

Dżakowni žmy mèschczanikemu sarjadnistwu sa tutu nowu krocžel, s kotrejž žo rjanosche mèsta sjawnosczi wotewrja. 1928 žo prèni ras wo puczu jednasche, 1935 žo myšl do skutka staji. Schtož dolho trawi — dobre płody wjesczi.

Nadżijomnje žo tu puczа wot wèze hacž k mjnjschim wrotam hischcże pschiprawi, potom bychmy mòhli rjanosche wo sałkadach hrodu se wschech bokow wobdżiwacz. A kak by bylo s puczom hacž k Mikławschej? Stare sahrody a jich wobhroženja dawno hižo rjany napohlad hrodu myla!? ć.

Fotograf serbskeho luda

Też fotografija może być z wumjelstwom. Wumjelski kus stwori so přeco z wumjelskej powahu. Ta wšak při fotografowanju wubywa. Za to pak może fotografiski stroj ze swojej wěrniwosću a swojim nihdy njemylnym wóčkom też to widomne činić, štož žadyn wumjelc njemóže. — Jenož zo ma fotograf dar widźenja.

Wuznamny Barlinski fotograf Hans Retzlaff tutón dar ma. — Chcył prajić, zo ma wón Goethowy dar intuitivneho widźenja, kiž we tym wobstoji, zo widźi wěcne za časnym, duchowne za přirodnym. A jako mištr fotografowanja so na to wusteji, to też na šklenčy zdźerżeć, Hans Retzlaff so wosebje zaběra z ludowědu a ludowymi drastami. Wón je naš serbski lud tak wubjernje fotografował, tak wjele a dokładnje kaž so to hišće žeńe a wot nikoho stało njeje, z najlěpšimi strojemi a z najwustojnišim wumjelstwom.

Dawno hižo sym jeho fotografije widźał w němskich časopisach, na přikład w časopisu „Atlantis“, a sym je sprawnje wobdźiwał, dóniž so mi njedosta přez fararja Mateja Handrika cyła zběrka jeho serbskich fotografijow.

Buch woprawdźe přemoženy. Njemějach to za možne! — Što widźach? Nic rjane skupiny, nic připrawjene njesenje, zajimawu drastu. Za to khutne, zmorščene wobliča, swědčace wo čežkim dźěle ale też wo krutej dowěrje do Boha; wjesołe wobliča, młode a stare, z błyšćom, kiž přińdże wot nutřka; dostojne njesenje při cyrkwinych wobrjadach, kiž swědči wo staréj znutřkownej disciplinje. Přeco widžu na wobliču něšto duchowneho! — Ludowe drasta Retzlaffej ženje njeje ze zajimawym rekwizitom za museje, ale přeco z wurazom powahi. Wón fotografuje, nic kajka drasta je — ale kak so drasta njese, kak dostojnje, swěrnje, přisłušnje!

Pohladajće na překrasnej wobrazaj jutrownych spěwarkow ze serbskeje hole w dźensnišim čiste „Łužicy“. — Kajka nutrna pobožnosć! Jutrowne słónco skhadża, před kotrymž kóžda swěca wobłědnje! — Ze swojej wutrobu je kóžda spěwarka při jutrownym dźiwje. Kóžda začuwa, a my wšitcy sobu, kulne jutrowne misterij, kotremuž tola nichtó dorozumić njemóže.

Hans Retzlaff je dotal fotografował w Błótach a w serbskej holi, ale jenož jara malo w katolskich stronach. Přejemy sebi, zo to hišće budże, a zo jeho wurjadne dźěło wšudźom po możnosći spěchuja. Wón je zawěsće zapřijał ideju ludowědy a je z wuznamnym wjednikom k nowemu pohódnosćenju burskeje kultury, kotruž burski wjednik Darré po duchu kanclerja Hitlera spěchuje.

My Serbja pak smy jemu wosebje dźakowni, zo je so stał z fotografom serbskeho luda. O. W.

Madlena pisa swojemu Handrijej

We Wonecach, dnja Zeleneho štwórtka.

Luby Handrijo!

Što sy tola zworał! Njepisaše mi tola ženje listow a takle dołho so hižo znajemoj. Što jenož je Ći tole načinił. Hdyž listowy přińdże, njeběch runje doma a dokelž hewak ženje listow njedostawam, jón naša mać wočini a přečita. Kaž by błysk z jasneho njebja zjeł, so mać na mnje wottorže, što to do łażenja z někajkim Kukečanskim Handrijom mam. To wšitko jenož Twojeho lista dla. To směm prawje kisałe swjate dny wočakować.

Ja wšak so też při sebi wjeselu, zo budźeš jutry z Twojim brunačom prawje rjany a přińdu też na křižerjow pohladać. Tola dowol, Handrijo, zo Ći też khutneho słowčka rjeknu. Njejsym sebi, z cyłej wěrnosću prajene, myslita, zo sće w Kukecach tajcy zaspancy. Smy tola hižo telko krasnych serbskich swjedżenjow měli, dopomnju so jenož na zańdżene léto. Bě to najprjedy wulki Domowinski zlět w Radworju, bě to tak rjec „swjedżeń dźesać tysacow“ a Ty sy jón přespał jako Serb? Na nazymskim koncerće běchu też na wšě dwaj tysac hosći a tón sy też přespał. A potom sebi skhrobliš prajić, zo Serbja spja? To pak sy so jónu žałosnje zrězał a bych Ći přała, zo by prawje wjele teje skaženeje krewje wuběžało. Wbohi rawso, wudrapaj sebi tola spać z wočow a hladaj z jasnymaj wočomaj, što sy hižo wšitko přespał a hladaj też do příchoda, što na Tebje čaka. Maš najwjetši čas, zo sy skóńcnje woči wočinił k stawanju. Hdyž takle druhdy ke mni přijědże, husto tak a tak njejsy přijěł, njewědźeše wo čim by rěčał. Ja sym přeco połnej rucy nowinkow měć dyrbjała, zo njeby kara cyle wjazła. Nětko hakle połnje spóznawam, kak pomali su ludźo w Kukecach žiwi. Druhe hólcy hižo zaso wot swojich holičkow dźěchu, dha hakle Ty něhdże po połnych pućikach so přiłači. Haj, haj, nětko woprawdźe dosć wěm.

Tola, luby Handrijo, njemysli sebi, zo chcu sebi Tebje z tym rozhněwać. Ach hdże też to! Wodaj zo takle kruće z Tobu rěču, dokelž čuju so winowata, Ći na tón prawy puć dopomhać, na kotrymž hižo, kaž pisaš, z jenej nohu stejiš. Serbske Nowiny zasłuža sebi česć, zo su we Tebi wulki přewrót na-

---

Jan Wjela-Radyserb:

Zjcbawy són

Bě něhdy rjana paniczka
Na hrodžiku pot spadłym,
Pak s wulka horda tužija
Pschi samożeńczku swjadłym.

A młodži panjo jěsdżachu
Ssej wo tu wurapinku,
Wschо spurjeni se žadosczu
Sa kražnej rjanolinku.

Haj sabywschi jej' khudnosče
Ji pjerschcžeń skicžowachu;
A wsché jich žłubne pjerschcženje
Sso njehódne ji sdachu.

Pak njebéše doscz bohaty
Ji žadyn, pak doscz rjany,
Njech byt też zyły słoczany
A sa prynzeku khmany.

Bě sa młode ji pěstonczа
Wo dżiwnej zeńtwje baka,
So s rjanosczu je hušarka
Ssej schwarnoh' pana jaka.

Tuž do myšlow žej sażadżi:
„Hdyž tej žo radši takle,
Ńi najrjeńschej dże sschchlachczi
Sso wjele bóle hakle

„Haj žanemu žo njewudam
Hacž žynej kralowskemu;
Haj teho žebi wuczakam
Ja k lubu žwětej wschemu.“

Pak podarmo bé cžakanje
Na žyna kralowskeho;
Pschez žeżo s woknom hladaschе,
Hacž njeżakapnje jeho .

Jón' žynyła pod kruschwinu
Psched hrodžikom žo bésche,
Hdyž runje schkórzej na wieschku
Na juschotanje dżesche.

„Ty ptaczko jónzy herzujesch,
Kiž w hnězku žebi sradna;
Ach so by wón mi spěwak też,
Tón, kotrehož žym žadna!“

Ssej wěnaschk žlaji na hłowu,
Kiž bé žej s rózow swika,
Po wérowanšskim wěnczіku
Wschа tužnje žadosczіwa.

„Ssy wěnczko snamjo króny mi,
Kiž stotu nožycz budu,
Hdyž prynz mje žebi wuswoli
Najrjeńschu se wschoh' ludu.“

Jej snurjenej do myšlenja
Sšměwk po wobliczu dżesche —
Po khwilży žłódka womora
Ju swobjimała bésche.

A hlej! Schto njepokasa žo
Na žwětłym rysy konju?
Knjes prynz žo lubje žměwkajo
Ssem pschihna s wětrom po nju.

Wschа s hwězdami bé kražnjena
'mu sybolata drasta. —
Huj k hrodžikej wón dojdża,
Tu wožrjedž dwora sasta.

A huj s toh' konja wožebnoh'
Hnyd' na semju wón skocži,
Žno s dała ruku sliczejo
K njej rosžahnjenej skrocži.

„Budź hwězdżiczka mi strowjena,
Ty žiwjecžo pschе wotchě sažne!
Pój, mojich žonow sjewinka
Na naju hraje kwažne!“

Ji pjerschcžeń tykny s dejmantom,
Tón žłubny sawdawk sa nju,
A spowěcha se hłobokom
Wschej žwětłej pychi na nju.

Na drohe žedło s purpura
Ssej ruczе wón ju žadży:

„Nět w stok do mojoh' kralestwa,
Hacž sa namaj žo kadżi!“

To dżesche, kaž by wichor nješ
Do sbožapołnoh' kraja,
Hdyž žohdy bur je stoty knjes
A stajnu kermusch maja.

Tam winowe žu studnicki,
A w žórkach stoto hraje,
Pschez haje ktu wschě s rózemi
A meja wěczinje traje. — —

Bowstkowh'! Schto to žo njestwora?
Schto knježna sdobom tschkiny?
Schto hrabiny žebi do wěnczka?
Schto s horschczu na sem schwiny?

Na wužinjenu pod kruschwinu
Bě shnika kruschej padła,
Hdyž wutroba we žonjenju
Tón pyschny žón bé pschadła.

Prjecz psched wocžomaj kražny kraj
Prjecz kražne sbożenja —
Prjecz sbożapołny kražny raj —
Prjecz kražny nawożenja. —

Ta paniczka sé mylena
S tym najebarschim žonom
Sso sebra žyły ronjata
Se žałosczіwym khronom.

skarali. Jenož čitać je maš, wšo druhe so potom namaka. My tola pola nas dawno hižo Serbstwo swěru hajimy. Tón smějaty młodženc na papjerje wšak pola nas dawno pilnje wabi za swjedźeń młodžiny. Ze pak maš mje, luby Handrijo, za tak njeswěrnu, mam Ci skoro za zło. Jenož zo je to wěrno, štož sam wo sebi prajiš, zo sydaš swěru za kachlemi. Štó wě, hač nimaš někde jenu měšćansku popku. Wam hólcam njeje woprawdźe wjele wěrić.

Potajkim, ja Ci wšitko wodam, jeli sy wot někt̆a znajmjeńša z dobrym Serbom, wobzaruju pak jenož, zo sym so z Tobu hač dotal mylił. Tuž přeprošuju Če na jutrownu póndźelu do Wonec a zetykamoj so kaž přeco pola „duba" a so potom wo swjedźenju dorěčimoj. Wo maćeri wšak sebi nječiń starosćow, ta so zasy změruje. Naša wjesna młodžina so zasy połnoličbnje na swjedźeń młodžiny hotuje a mnoho starših Serbow z nimi. Ty pak też bubnuj w Kukecach a napominaj z Twojej młodej zahorjenosću wšitkich liwkich a zaspanych, zo bychu stawali z narodneje zasparnosće k nowemu skutkowanju.

Bohatych płodow Twojeje zahorjenosće wočakuje strowi Če

Twoja Madleńka.

Cyrkwinske powěsće

Jutrownicžku 21. jutrownika, 2. swjaty dźeń jutrow 22. jutrownika 1935.

S **Budyšcina.** Jutrownicžku w Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. farař Schneider předuje (Bachowa zyrkwinska hudźba). Pšchp. w 12 hodź. farař Grołe předuje. Pop. w 3 hodź. směje farař Schneider tschcenja. — W Marijnej-Marčinej zyrkwi směje sup. Berg rano we 8 hodź. spowědź a Boże wotkasanje. Dop. w 9 hodź. směje farař Grołe wujnačowe kemschenje; thema: „S morowych stanjey". (Bachowa zyrkwinska hudźba.) — W Tuchorskej zyrkwi směje sup. Berg rano ½7 hodź. jutrownu nutrnosć. Krajna sběrka za powschitkowny zyrkwiny fond. — Druhi swjaty dźeń jutrow w Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. farař Paul předuje (Bachowa zyrkw. hudźba). Pšchp. w 12 hodź. farař lic. theol. Ludwig předuje. — W Marijnej-Marčinej zyrkwi směje dop. w 9 hodź. farař lic. theol. Ludwig wujnačowe kemschenje; thema: „Jesuš je žiwy". (Bachowa zyrkw. hudźba.) Pop. w 3 hodź. směje farař lic. theol. Ludwig tschcenja. Krajna sběrka za nowonatwarjenje wotpaleneje zyrkwje w Seifhennersdorfje. — Sobotu rano we 8 hodź. směje farař Grołe w Marijnej-Marčinej zyrkwi kemschenje za schulskich nowačkow. — Pschipowědźenja za pacjersku wuczbu so sobotu 24., schtwórtk 25. a pjatk 26. hapreje pop. wot 4 do ½7 hodźin we wobydlenjach wotrjesnych duschowpastyrjow pschijimaju, w kotrychž wokrjesu konfirmandoju bydla. (Sa farara Paula na Hrodowskej haśzy 6 deleka.) Ke pschipowědźenju maju so tschcenjerjo a pschipowědźenja maju so dźerżeć. Prošu so, so bychu starschi abo wotpowědnjerjo k pschipowědźenju sobu pschischli.

S **Delnjeho Wujezda.** Jutrownicžku dop. w 9 hodź. serbšca a ½11 hodź. němska Boża tłužba; vikar Adler. — Druhi dźeń jutrow dop. w 9 hodź. serbšca a ½11 hodź. němska Boża tłužba; cand. theol. Paleč.

S **Hornjeho Wujezda.** Jutrownicžku dop. ½9 hodź. němske swjedźenske kemschenje. Sběrka za powschitkowny zyrkwiny fond. Dop. w 11 hodź. wěrowanje. — Druhi swjaty dźeń jutrow dop. ½9 hodź. němske swjedźenske kemschenje. Sběrka za zyrkej w Seifhennersdorfje. Dop. w 10 hodź. dźěćikemschenje za wschitke lětniki. Pop. ½3 hodź. [illegible]schenje. — Wutoru pop. w 2 hodź. kemschenje [illegible] nowačkow a jich pschiwuznych. — Srjedu [illegible] biblišeje hodźiny.

[illegible]oja. Jutrownicžku dop. w 9 hodź. serbšca, ½11 hodź. němska Boża tłužba. — Druhi swjaty dźeń jutrow dop. w 9 hodź. serbšca, ½11 hodź. němska Boża tłužba.

S **Lucja.** Jutrownicžku pop. w 2 hodź. němske kemschenje; duchowny Malink-Kaslowsti. — Druhi dźeń jutrow dop. ½10 hodź. serbšce kemschenje; vikar Adler.

S **Wjelećinu.** Jutrownicžku dop. w 9 hodź. němske swjedźenske kemschenje. „Jutrownu kěrluschu" (po starym łaćanskim hymnušu); mužski khór wot A. Beckera. Sběrka za powschitkowny zyrkwiny fond. Dop. ½11 hodźin serbšce kemschenje. — Druhi swjaty dźeń jutrow dop. w 9 hodź. němske swjedźenske kemschenje. Měšchany khór z pschewodom hušlow spěwa. Sběrka za nowonatwarjenje zyrkwje w Seifhennersdorfje. Pop. w 3 hodź. tschcenja. — Wutoru rano rańscha nutrnosć w zyrkwi pschi počatku schule ja wuczerjow, schulske dźěći a starschich. — Sběrka po domach za Snutskowne mitijonstwo je 380 hrimnow wunjeła. Wutrobny dźak!

Katolske cyrkwinske powěsće

Jutry 21. hapreje 1935.

Tachantska cyrkej. 1. swjaty dźeń: 5.45 Boža mša, w 9 hodź. Wulka Boža mša z předowanjom, pop. w 2 hodź. swjatočny nyšpor z požohnowanjom. Přiležnosć k spowědźi: sobotu wot 18—19 hodźin, njedźelu wot 6—6.30 hodź., póndźelu wot 5.30—6.30 h. a w 9 hodź. — **Serbska cyrkej.** Přiležnosć k spowědźi sobotu w 6 hod. a w 10 hodź., w 11 hodź. jutrownje swjećiny a hod. a w 10 hodź., w 11 hodź. jutrownje swjećiny a horjestaće z Božej mšu, jutry rano w 5 hodź. Boža mša za jutrownych jěcharjow, w 7.30 wulka Boža mša z předowanjom, 10.30 křiżerjo wućahnu, w 11 h. šulska Boža mša z předowanjom, w 1 hodź. serbski nyšpor, we 18 hodź. pobožnosć z předowanjom; jutrownu póndźelu 7.30 hodź. Boža mša z předowanjom, w 9 hodź. ze serbskim předowanjom, w 11 hodź. šulska Boža mša z předowanjom, w 13 hodź. serbski nyšpor, we 18 hodź. pobožnosć z požohnowanjom, jutrownu wutoru Boža mša jenož w 9 hodź. na druhich dnjach tydźenja rano w 6 hodź., srjedu jubilejna pobožnosć we 8 hodź. wječor. Pjatk wječor jubilejna pobožnosć z procesiju do tachantskeje cyrkwje.

Přilopk

Rosbuchnjenjśta katastrofa w Tennessee-stej.

W Hellenwodu w Tennessee-stej (w Sjednoćenych statach połnocnje Ameriki) je so katastrofalne rosbuchnjenje stało. Woheń, kotryž bě w jenej chěži wudyrił, je na składownju wupschestrě, w kotrejž 20 kaschczow dynamita a 200 kaschczow tšelnego półwra leżesche. Wšě tele rosbuchadła rosbuchnychu. Pódla dwórnischczowych twarjenjow je 36 druhich twarjenjow sapuścili. Sto ludźi je bóle abo mjenje jtrani, 200 ludźi je bydło zhubiło. Wjele ludźi je je hischcze krótki cząs do rosbuchnjenja mohło wukhowacz, dokelž mózesche dwórnischczowy pschedstejaceje ludźi hischcze z cząsom warnowacz. Na měsmo njeboja je lekarjow a pomocnych ludźi pósłali.

Wichory w Pólsku.

W Sbarastim wotrjesu w rańschej Galizijskej je wětry 62 chěżow zapuścili a wjele schtomow wuwalili. Wschě telegrafiske zwjazanja je so pschetorhle.

P. Krječmař:

Serbow jutry

Byrgle, zwony, zaklinčće!
Hosijanna wyskajće!
Khryst je stanył z rowa,
Wumožił nas znowa!

Serbja, konje sedlajće!
Khwalbu Bohu spěwajće!
Božu martru njesće,
Wěru swjatu česćće!

Hosijanna wyskajće
Wšitcy z dźakowej wutroby.
Khryst je stanył z rowa,
Zašła je nóc čmowa.

Modlće so Zbóžnikej:
„Knježe, z nami sćerpnosć měj!
Zohnuj dom a rolu
Z twojej swjatej wolu!"

Dźědowe jutry.

Wocućiło w cyrkwinskim je zwonje
Haleluja.
Z gratom jutrownym sej pyša konje.
Hólcy sedła na šabraki kładu,
Holcy sekle ze swojeho składu
Přiwjazuja...

Nan so syda, jemu syn po boku:
„Nět so přimaj!"
Wokoło njeju khodźi dźěd. We woku
Tupym hewak dźensa woheń swěći
So, hdyž dźěći widźi, dźěćowdźěći.
Rěči jimaj:

„Moje dźěći, **wótcow wašnje česćće,**
Zakhowajće!
Mortwym jutrow wysk na kěrchow njesće!
Dóńź přez rowy budźe křiżeř wyskać,
W rowje tam jim njebudźe s o styskać.
Wjele dobroh našim wótcam prajće!"

J. Čišinski.

Džowka wyššeho měšnika

(Pokračowanje.)

„Ow, Hana", praji dźěćco přez płačk, „to je dobroćel, połožny, ow, wón ma tak milej wóčcy! Wón je tak přećelnje na mnje pohladnył; ja chcu k njemu!"

Jenož z wulkej prócu móžeše starnska dźěćco wot toho předewzaća wotdźerżeć. Jutře, dźěćo, póndźelnoj mištrej", ju pokoješe; „wěm, hdźe jeho namakamoj. Cyle wěsće wón tebi spomha, moja luba tujawka! Budź sćerpna! Pój, połožu će do łóžka a powěm ći, kak je wón cyle mortwu holčku zaso k žiwjenju zbudźił!" Přeco hišće kedźbowaše holčka na wšě zwuki, kiž z njeměrneho domu přikhadźachu. Z durjemi so praskaše, stopy łuskachu, njena so přez khłódny wołachu, a, nócne ptaki wobłětowachu wokna. Ćišeše leżeše holčka we swojim łóžku a posłuchaše swěru na Hanine powědanje. Potom zdrěmny. Leżeše wša zbóžna.

Mjelčo twochny Hana ze jstwy do čmoweje khłódby k wrótnikej do jstwički, zo by zhoniła, što bě so we Wolijowej zabrodźe stało. Třepotajcy posłuchaše na mužowe słowa.

Tu wotewrichu so zalino durje a z wótrym hłosom zawoła wyšši měšnik stražu k sebi: „Dowjedźće Bohahanjerja do krutcho jastwa, doniž njebudźeja truby dźeń připowědać!"

Hołk a hara šumješe po khódbach srjedź čěmneje nocy. Wšitko womjelknу, a hlej, mała holčka Měrjama steješe zady służobneje.

„Hana, nětko ja za nim póndu, wšak je nam we zali. Pój skoku!"

„Budź sćerpne, dźěćo", napominaše ju Hana.

Pomalku wočini Hana durje, masajo dźěšćej ze holčku skedźbnje po skhodźe dele do dwora. Kak hładke běchu wuzke skhodźenki, kak hrózbna běše čišina! Holčku zyma woběhowaše.

Na dworje črjóda stražnikow wokoło jateho steješe. Hanjace słowa lětachu kaž kloki do njeho. A z hrubej pjusću dyri jedyn z wotročkow swjateho do wobliča! Phi! Nadobo steješe dźěćo srjedź teje črjódy. Ze sapacymaj wóčkomaj a z palacym mjezwočom kaž tajka mała Judita zawoła: „Złóstniko, čehodla to činiš?" A ze swojej strowej prawej ruku storže wotročka wot Knjeza „Ow, ty dobroćiwy mištrje", załosćeše dźěćo. A klečo pozběže swoju zlemjenu lěwicu ju ze strowej prawicu podpjerajo k Zbóžnikej jeho prošoł „Pomhaj mi, Zbóžniko, wustrow mje, syno Davidowy!"

Kaž sprostła steješe dźiwja črjóda wokoło njeju. Wšitcy hładachu na nježnu postawu, kiž tu na mokrej zymuej zemi klečeše. „Wustrow mje!" prošeše dźěćo zaso.

Kajki jasny błyšć dobroćiwosće a miłosće swěćeše z Knjezoweho wobliča! Luboščiwje wotpočowaštej jeho wóčcy nad dźěšćom. Modło so pozběže swojej sputanej rucy a žohnujo sklili so k tej klečacej holčcy.

Nadobo . . . wyskajo wupřestrěwaše holčka swojej ručcy Zbóžnikej napřeco. Prjedy zlemjena ruka bě strowa a tak młódna kaž prawica. „Jězuso, syno Davidowy!" wyskaše dźěćo. Tu přiskoči wjednik straže a zadźerża dźěšću hubu a njeseše je horje.

W samsnym wokomiku wustupi wyšši měšnik ze pokhmurjenym mjezwočom ze zale. Cyle zastróženy wudźeraše na stražnika. „Je snadź njezboże dźěćo podešło" so prašeše.

„Nano, nano! Jězus Nazaretski je mje wustrowił!" wyskaše dźěćo a pozběže swojej strowej rucy k nanej. „Knježe, holčka je za nami přišła, praji służobny a zbłędny, jako pokhmurjene mjezwočo wyššeho měšnika wuhlada. „Dźi na twoje dźělo!" zakhadźeše na służobneho, hrabny dźěćo a wlečeše je dó jstwy. Załosćejo zastupi służobna Hana do jstwy. Skradźu bě po skhodźe horje čekła. Moje dźěćo, moja tujawka!" płakaše z wjeselosću a ze strachom. Rozmjemdrjeny wyšši měšnik pokaza ji durje. „Stara, jeli zo sy hłucha a slepa, zo njemóžeš wjacy na dźěćo kedźbować, to měj so z procha!" Z tym zaprasny durje a přestorči zasuwu.

Třepotajo klečeše Hana před durjemi a płakaše. Strachoćiwje posłuchaše při durjach.

Nutřka pak holčka nana wutrobnje prošeše, zo by jateho zaso puščił. So wošćerjejo wusměšowaše ju rozmjemdrjeny nan a mjenowaše tutón dźiw djabolski skutk a zakliwaše wustrowjenje swojeho dźěšća. Hórcy płakajo holčka womjelkny.

Pokhmurjenje hładajo wočiniwši měšnik durje a zareji na třepotacu pěstońcu: „Hana, położ holcu do łoža! Běda tebi!" Jeli-zo jenož jenički človjek w djabolskim skutku tuteho Bohahanjerja zhoni, póndźetej w o b ě do jastwa. A tři króć běda, jeli zo dźěćo hišće jónu z tutym wobšudnikom so zetka!"

Rozhorjeny durje zaprasny a wotenźe. Płakace dźěćo přituli so starušcy. „Ow, ani dźakować so jemu njemóžach. Ani słowička njesměd̆źach jemu prajić," žałosćeše holčka wboha — zbožowna.

(Skóńčenje sćěhuje.)

Jutry wobknjeźeja nas!

Kak je to hinak w naležu hač w zymje! A to rjane naležo je nam přinjesło Bože słónco.

Tež słónco našich wutrobow, Jězus, wróća so we naležu k rjeńšemu žiwjenju. Z mocu, kajkuž nichtó nimа, z mocu, kotraž je też słóncu dała pruhi a čołołotu a swětło, z mocu, kotraž je dała rostlinam pisane barby a wonjenja, sadej słodźenje, ptačinje spěwanje, z tej mocu je Khrystus stanył z rowa. Po hórskich hodźinach je wotućiło wjesole Haleluja! Khwalmy Boha!

A kaž Khrystus přewiny běchu a bolosć, hrěch a smjerć — tak też my z nim předobudźemy wšo horjo a hubjeństwo. A wěčne budźe wjeselo! To wam přeje waš wuj k jutram.

Domaš.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 20. haprleje 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,484	100 pólsk. złotych	46,84
1 jendželski punt	12,060	100 českosk. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burša ſ dnja 18. haprleje Burša běšche drje w sakkadje pschecjelna, tola kruta tendenza njemóžeše so wuwicć, dokż tola pschetorhnjenje wobkhoda na 4 dny kóždemu pschedewsaću sadżeńca. Pschemėnjenje kursow pohibowachu żo w najwuższich mjesach. Na rentowych wikach żo sdżela kursy połěpschichu.

Barlinske żitne wulkowiki. Też na żitnych wikach knjeżesche schtwórtk hižo jutrowna myſl. Wobkhod běschе jara żkaby; wożebje dokelż żu żo też posticženja jara seſkabiše, wożebje ſ prénjeje ruki. Sa wowż je dale wulki sajim, mjes tym so ſa jećmjeń telko napraschowanjow wjazy njeje. Jećmjenje ſa piwarnje żo ledma samėcjeja. Na mukowych wikach běschе cżicho.

Wežera płaćejsche w Barlinje zentnar

pschenicży W 8: 10,15 hr., W 9: 10,25 hr., rożki R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — jećmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.

Płaćizny rěznego skotu na Drjeżdżanskich skótnych wikach.

18. haprleje 1935 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 454

Najlěpše kormjene čelata wot cyca	60
Srėnje kormjene čelata wot cyca	54—59
Snadnje wuwite	45—53
Najšpatnišе	35 - 43

Swinje: 385

Tučne swinje, přez 300 kg, čežke	—
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg, čežke	46—50
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg, čežke	45—50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg, čežke	44—47
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg, čežke	—
Jancy	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	18. 4.	17. 4.		18. 4	17. 4.
Pšenica	211,0	211,0	buny	12 7-13,7	12 7-13,7
rožka	171,0	171,0	woka	13,0-13,5	13,0-13,5
ječmjeń now.	—	—	módre lupiny	9,25-10,0	9,25-10,0
ječmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	—	—
akurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeń. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
žana muka	22 90	22,90	such. truhanč.	4,59	4,59
š. wotruby	11,67	11,67	běrnj. kruški	9,00	9,00
žane „	10,19	10,19	syno, 50 kg		
aps	—	—	ržana słoma		
ıróch, Viktor.	24,0-28,0	24,0-28,0	pšeńč. „		
ane symjo	—	—	wowsna „		
jeluški	21,0-22,7	21,0-22,7	ječna „		

Płaćizna za pšenicżu za wupłodżerja 8: 203.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wupłodżerja 8: 163.0 11: 167.0
Płaćizna za jećmjeń za wupłodżerja 7: 163.0 9:168.0
Płaćizna za wows za wupłodżerja 9: — 13: 166.0

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

20. haprleje 1935 po hamtskim postajenju.

Wšė płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,60
Čelace mjaso	1 kg	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	2,00	2,20
Pšenična muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,08	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	1,76	1,80
Sušeny połc	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	07	09
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. topj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Radio

Njedżelu 21. haprleje, 1. dżeń jutrow, ſłyšchimy.

Königswusterhausen. Nimo ſnateho ſwjedżeńſkeho programma: 6.35 rańſchi konzert ſ Hamburga, 8 ſa ratarjow, 9 němſka ſwjatočna hodżina, 10 tacżele, 12 namėſtna hudźba, 13.10 tacżele, 15.15 ſa wjeſny lud, 16 popołdnišchi konzert, 18.30 tacżele, 19 jutrowne ludowe spėwy, 20.10 rejwanjka hudźba.

Lipſk. Nimo ſnateho ſwjedżeńſkeho programma: 6.35 rańſchi konzert ſ Hamburga, 8.20 k Bachowemu sėtu, 8.30 rańſcha nutrnoſcź, 9.05 hudźba na hyrglach, 12 narėdźny konzert, 13 pschipołdnišchi konzert, 14.45 ſa burow, 15,45 tacżele, 16 popołdnišchi konzert, 21 orchestrowy konzert.

Hišcże wažne ſe ſwjedżeńſkeho programma. Barlin: 20 konzert. Königsberg: 20.30 wječorny konzert. Wróćławiz: 20 ſwjedżeńſki konzert. Mnichowo: 18.05 wiſchtrſy spėwarjo ſ Nürnberga. Wín: 19.15 Beethowenowy konzert. Warſchawa: 20 ſ operettow. Praha: 19.15 wojerſka hudźba.

Pondżelu 22. haprleje ſo ſłyšchi.

Königswusterhausen. Nimo ſnateho ſwjedżeńſkeho programma: 6.35 rańſchi konzert ſ Hamburga, 9 němſka ſwjatočna hodżina. 11.30 komorna hudźba. 12 pschipołdnišchi konzert. 19 wječorne ſaſtanicżko. 20 Liſelotta ſ Pfalzy.

Lipſk. Nimo ſnateho ſwjedżeńſkeho programma: 6.35 rańſchi konzert. 8.20 k Bachowemu sėtu. 8.30 rańſcha nutrnoſcź. 9.45 tacżele. 12 wjeſele jutry. 16 popołdnišchi konzert. 20 konzert komorneho orchestra. 21.30 rejwanſka hudźba.

Hišcże wažne ſe ſwjedżeńſkeho programma. Barlin: 21 opera „Njejnata". Königsberg: 20 pišane jutry. Hamburg: 20 ſ operettow. Wróćławiz: 19 pišane jutrowne jeſka. Köln: 20.10 wulki rejwanſki wječor. Wín: 20 wulki potpourri. Warſchawa: 20 jutrowny konzert.

Wutoru 23. haprlej ſo ſłyšchi.

Königswusterhausen. Nimo ſnateho wſchėdneho programma: 7 wjeſely rańſchi konzert. 11.40 ſa burow. 12 pschipołdnišchi konzert 14 wſchelakoſcźe. 15.15 ſa němſku burowku. 16 pišane popołdnjo. 18.20 politiſki pschehlad nowin. 20.15 hodżina naroda.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchėdneho programma: 5.50 ſa burow, 6.15 tacżele, 6.35 rańſchi konzert, 9 ſa żony, 11.45 ſa burow, 12 tacżele, 13.15 pschipołdnišchi konzert, 14.10 tacżele, 17 ſabawny konzert, 20.15 hodżina naroda, 20.45 wojerſka hudźba.

Hišcże wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20.45 rejwanſka hudźba. Königsberg: 20.45 pišany konzert. Hamburg: 21.10 wo naležu, luboſći a młodych ludźoch, Frankfurt a Stutgart: 20.45 ſe Straußom na konzertnym puczowanju. Mnichow: 20.45 rjana ludowa hudźba. Wín: 21 wječorny konzert. Warſchawa: 21 pišany wječor

Towarſtwowski powėſtnik.

Budyšin. Zjednoćenstwo evangelskich Serbow wotmėje swoju zhromadźiznu sobotu 27. jutrownika wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje. Srjedu 24. jutrownika wobdźělimy so wšitcy na swjedżenju serbskeje młodźiny w Krónje. Předsydstwo.

Bukecy. Zwučowanski wotrjad zwučuje 1. dżeń jutrow pop. w 2 hodź. pola Israelec **w Sowrjecach.**

Hudźbny wotrjad Maćicy Serbskeje zmėje srjedu po jutrach 24. t. m. dopoldnja ½11 hodź. z dypkom posedżenje w Serbskim Domje w Budyšinje. Přednošk podpisaneho: „Naš serbsko-hudźbny přichod" — (narodny a wumělski spėw). **Kóždy zajime je** witany. **Dotalne sobustawy wotrjada maja** pitomne być, abo so wzdadźa swojeho sobustawatwa. Namjety hač do 20. t. m. na moju adresu. Ze serbskim postrowom a **zdar** wjednikej. — Přednoškej hudźbneho wotrjada přizamknjetaj so přednoškaj fararja Bohumila Swjele z Dešna „wo leżownostnych mjenach w Delnjej Łužicy" a stud. direktora profesora Oty Wićaza: „Serbowstwo wokoło Wittenberka za Lutherowy čas".

Rakojdy. Wotrjad młodych zeńdże so dżensa sobotu wječor ½12 hodź. k jutrownemu spėwanju na šuli.

Stawizniski wotrjad Maćicy Serbskeje njemóže njepředwidźomnych přičinow dla swoje posedżenje wotměć. Předsyda dr. Wjacsławk.

Wrjós Delanska pčólnica ma jutrownu pondźelu pop. ¼4 hodźin zhromadźiznu we Łaskowskim młynje. Starosta.

Dżeń serbskeje młodźiny

zarjaduje **„DOMOWINA"** Zwjask Łužiskich Serbow **srjedu** po jutrach,
24. haprleje, wječor we 8 hodźinach

w Budyskej „Krónje"

Wšitcy tam póńdźemy. Z našej młodźinu chcemy so zawjeselić. Wurjadne poskičenja! Njech je to zasy skhadżowanka cyłeho serbskeho ludu!

Jeli Was

hłowa boli,

je-li so Wam **čoło zmoršći** abo **dostanjeće-li fałdki,** tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času **derje sedźace nawoči** wobstarać wot

Ericha Lenza, wosebit. optikarja

w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

Barby
Laki
Barbiće

přeco wupruhowane kajkosće wot

Erich Winter

w Budyšinje na Kamjent hasy 14

KAMJENC

Bele kruchate wapno
cement
cementowe wapno
poskića tunjo
Rudolph Hohlefeld
na dwórišću w Brězni

Brikety
wšěch družin poskića wot wagona a składa do domu
Rudolph Hohlefeld
na dwórišću na Brězni

Wše hnojidła, wapno a cement
stajnje čerstwe. — Dostawam też stajnje čerstwe posyłki **słomy.**
Jurij Čornak
w Konjecach pola Ralbic
Telefon 39

Njebojće so něšto hriwnow wjetšeho wudawka při kupjenju noweho kola! Wy nochceće tola za krótki čas zasy pjenjezy wudać na reparatury

Za hubjene koło je też najniža płaćizna předroha

Dobre koło kupujeće płaćiznyhódno pola

Kołowcho Warnecke

w Budyšinje na Sulskej hasy 6

W zajimje
našich bratrow při Rhynje a w Saarskej
je česina naležnosć za kóždeho, w nowopřiprawjenych

Himerec winowych jstwach
(Bodega) při Mjasowych wikach 7
ſklečku za 30 a 40 pj. (z dawkom!) wupić!

Nico Was njepłaći

hdyż SERBSKE NOWINY swojim přečelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Móżemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hriwnow.

SERBSKE NOWINY móża so na wšěch póstowych hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Bestellschein

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny, Bautzen**

Herr _____

Frau _____

in _____

Postanstalt _____

Wohnung _____

bestelli hiermit die „Serbske Nowiny" ab 1. Mai 1935. Preis 1.51 Rm.

Datum: _____ Unterschrift: _____

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póste a pola dowěrnikow 1.51 hr. z wunošowanjom, do wutrjaja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 94 — Budyšin — Wutoru 23. haprileje 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Wjednikowe narodniny

S dźakom a čěsćowanjom su němski lud sajdźenu žobotu narodniny swojeho wjednika wobzwjeźił. We wšěch městach a na wšelakich wobłach so k jeho čěsći khorhoje smahowachu.

Prěni gratulantojo běchu pśichiłuśiśniśy Hitlerowego śtaba. Dopołdnja ½11 hodź. so w nowej němskej kenzlíji wopuśtu wukrajnych diplomatow, němskich ministrow, wjednikow w stronje a stacje sapoczachu. Pśiśed němskej kenzlíju běšče so cesna kompanija śtražerskeho wojerstwa jestupała.

Hižo dopołdnja mnohe tyśaźy Barlinjanow k němskej kenzlíji khwatachu. Mjes sobuspósobjenemi z wukraja běšče teź sobuspósobjece jendźelskeho kralа, kiž wjednikej sobuspóśiśeju telegramm pósłа.

Po witanju diplomatowa a ministrow pśichińdźechu němśi woborny minister generalny wyšch ſ Blomberg, němśi lětaśtwowy minister general Lětajow Goering, schefaj wójśkowego a namóńnistwowego wjednistwa do němśeje kenzlíje, so bychu sobuspósobjece němśeje wobornеje mozy wupraśili.

W ſamnym cźasu woborna móź w mnohich garnisonach na narodniny swojeho wyšišcheho roskasowarja spominasche.

SA je wjednikej eskadru lětadłow dariła

SA běšče wjednikej k jeho narodninam wobźěwiła dar ſwubrała. S jeje rjadom myślu wuńdźe, so by so wjednikej k jeho narodninam eſkadru wojowańskich lětadłow dariła. Sa króśe dny běšče SA ſa dar k narodninam hromadźiła a žobotu dopołdnja wšitkim ſkupinowi wjednizu ſ darom pśied němskeho kanzlera ſtupichu.

Eſkadrine śi wojowańśe ſtafety běchu so w Staakenje k wobhładanju wuſtajiśe. Krótko po 1 hodź. so wjednik a němśi kanzler ſ němśim lětaśtwowym ministrom a ſwojim pśiśewodom na Staakenſke lětaniśćo poda a w pśichitomnosći wšitkich SA-ſkupinowych wjednikow dar k narodninam pśichija.

Stabowy ſchef Lutze wjednika proſcheſche, ſo by eſkadru lětadłow jako ſnamjo ſ čěsćowanjosće SA pśied woborne mozu pśichjał. Hitler wojowańśe lětadła ſchefej lětaśtwa, generalej Goeringej pśichepoda a eſkadrje mjeno „Horſta Weſſela" ſpožći. Nimo teho wjednik poſtaji, ſo by kóžde lětadło tuteje eſkadry mjeno jeneho ſa Němſku padnjeneho SA-wojowarja nóſyło.

Saborjeni Barlinjan wobhładerjo hiśiśeše hač do póſdnjeho wjeczora na Wilhelmſtrim namóśtnje wjednikej hotowachu. Pśichezo ſašo a ſašo rěčne khory ſa wjednikom žadachu.

Japanska so z ćežkim zemjerjenjom potrjechiła

Njedźelu rano wokoło 7 hodź. je so japanſka kupa Formoſa ſ cźežkim ſemjerjenjom potrjechiła. Najcejšo ſtej dołhowjeczornej a wjeczornej provinzy Tariczu a Schincźiku pod ſemjerjenjom cźerpiłej.

Pśichi prěnich podſemſkich ſtorkach wobhładerjo hnydom ſe ſwojich wobhładanjow cźěkachu, ſo bychu so wukhowali. Nětko 17 000 twarjenjow je so cźyle ſapuſćiło, nětko 20 000 je so cźěſko wobſchodźiło. Tu ma so wobſedźowarjow, ſo so ſwjeſćicha wo make drjewjane twarjenja jedna. Żeleźnica je so na nekotrych městach pśechetorhła.

Sſrjedźišćecźo ſemjerjenja mjes mjenowanymaj provinzomaj leži. Generalny gouverneur a knjeježeſtwo ſtaj lětadle na pomoz pósłałoj. Knjeježeſtwo w Tokiu je pomozne akzije pśihotowało.

Nimale ſdobom je ſemjerjenjom na kupje Formoſy je wohenbłuwaca hora Azama pola Karnisawy, hórkeho města 140 kilometrow ſ dołhemu wjeczorej wot Tokia ſdaleneho, buchacź pocźała. **Wubuchanje, najžłuſnjiſche ſa 40 lět, hodźinu trajeſche.** Se žałobnej lawu lěžne wohnje naſlachu. W lěcze 1932 je tuta wohenbłuwaca hora poſledni króć wubuchła. Mrócźele kura tón króć hač do 4000 metrow wyſoko ſtupachu.

Po notwiſchich powěſćach je žebi ſemjerjenje dotal 3000 mortwych a 9500 ſranjenych ſ woporu žadało. Prěni podſemſki ſtork mnohich wobhładerjow ſpitzy pſchekhwata. Naſtata ſchłoda žo na 10 milijonow yenow wobliczа. Póndźelu je so żeleźniſti wobkhwad dźěła ſašo ſapocźał.

Jendźelſke knjeježeſtwo je Japanzam poſkićiło, ſo ſwoje wójſke łódźe ſ Hongkonga do Formoſy pósćele, so by wobhładerſtwu, kiž je so ſe ſemjerjenjom tak cźěſko potrjechiło, žiwnoſć, lěkarſtwo a druhu pomoz pſchinjeſło. Japanſka admiralita k tomu wojſenja, ſo je japanſki namóńnistwowy minister poſkićenje ſ dźakom wotpokaſał a wotmołwił, ſo žu japanſke wyſchnoſće ſame ſ knjeſom nad położenjom a ſo wonkowneje poddpery njeje trjeba.

84,5 procentow je z „haj" hłosowało

Nětko je nakhwilny wunoſk wólbow do dowěrniſkich radow ſnaty. Wunoſchk pſcherěſt hłoſow pſchedſtajа, kotrejž žu ſo we wſchěch župach a w dźěłarńach Němſkeje wotedale. 12. a 13. haprileje je ſo dźěławy němſki lud w fabrikach a kontorach, na kubłach a w ſtatnych pſchedewjazach ſ wulkej wjeſelnu k wjednikowej hoſpodarſkej a ſozjalnej politiſy wuſnał. 84,5 procenta pſchihłoſowazych hłoſow je wunoſchk wólbow do dowěrniſkich radow lěta 1935.

Nětkótre mjeńſze pſchejeńſnjenja jenotliwych wunoſchkow, kotrejž ſapołdźene bóndu, na ſhromadnym wunoſchku niczo ważneho wuzaju njepſcheměnja. S tutym wothłoſowanjom, kotrejž je na wjednikowych narodninach powſchitkownje pſchewidźeſ było, je němſke bźěłaćerſtwo ſwojemu wjednikej najrjeńſchi dar pſchedpokoźiło.

Podpisańske mocy žadaju, zo by so Litwa memelskeho statuta dźeržała

Podpiſańſke mozy memelſkeho ſtatuta žu pſchez ſwojich diplomatiſkich ſaſtupjerjow litewſkemu ſwonkownemu miniſtrej w Kownje notu pſchepodale, w kotrejž žo litewſke knjeježeſtwo namokmja, ſo by ſo memelſkeho ſtatuta ſwědomicze dźeržało.

Nowowólby w Českosłowakskej

Cźeſkoſłowakſki ſtatny preſident Maſaryk je ſ wukaſom parlament roſpuſćił. Nowowólby ſwěja ſo pjeca 19. meje.

Konferenca podunajskich statow so do srjedź junija wotstorčiła

Londonſke nowiny „Daily Telegraph" ſu ſobotu piſałe, ſo ſo konferenza dla pſchidunajſkich krajow najſkerje hač do ſrjedź junija wotſtorči. We Romje ſebi pjeca myſlа, ſo ſo ſhromadne dźeło Italiſeje a Awſtriſeje po tutej konferenzy ſeſłyni. Tu ſo ſamo wo pomjenowanju italiſeje wojeriſeje kommiſije rěcźi, kotraž dyrbi ſo do Wina podaćz, ſo by pſchi wuwucźenju nowjeho awſtriſkeho wójſka ſobuſtutkowała.

Holländscy nacionalsocialistojo 39 sydłow dobyli

Hač do pjatka běšče wólbny wunoſchk 10 hollandſkich provinzow ſnaty. Jenoż w Gelderlandſkej ſo wunoſchk provinzialnych wólbow hiſchcze njeje wojſewił. Wunoſchki wobſtrucźeja, ſo je ſo woleriſtwo tkěrko pſcheměniło, ſo žu wožebje knjeježeſtwowe ſtrony tójſchto hłoſow ſhubiłe, kotrejž žu ſo opoſiziji wotedale.

4 pratwicznych ſtronow knjeježeſtwa žu dozpka nětkjež 58 % wſchitkich hłoſow doſtałe. Nazionalſozialiſtiſke hibanje je pſchi ſwojim pśenim wobdźělenju na wólbach do ſtawa wulkich ſtronow ſaſtupiło a je hižo liberalnych a demokratow pſchesćěžnyło.

Ćežke khłostanja w procesu přećiwo Winskemu škitacemu zwjazkej

W pokuje wobkładźenej wulkej ſali pſchiſłužneho ſuda na Winſkim kraju ſtudniſſiwje, kiž běšče ſo ſe ſylnymi wotdźělenjemi juſtiznje ſtraže ſchkitało, ſo ſchtwórtk dopołdnja wuſud we wulkim prozeſu pſcheśiwo wjednikam marxiſtiſkeho ſchkitazeho ſwjaſka we Winje wojſerí. Hłowny wobſtorjerny generalny ſtabowy ſchef marxiſtiſkeho ſchkitazeho ſwjaſka major Eifler, ſo k 18 létam, jeho ſaſtupjeć w ſchkitazym ſwjaſku wojeriſki hejtman Rudolf Löw k 15 létam khłoſtarnje ſaſudźiſchtaj. Schtyrjo dalſy wobſtorjeni doſtachu 10 lět, jedyn 8 lět, dwaj 7 lět a jedyn 5 lět khłoſtarnje. 20 wobſtorjenych ſo k ſaſtupu wot jeneho hač do dweju lět ſaſudźi. Jedyn wobſtorjeny ſo wuminowa. Eifflerowe ſaſudźenje mjes pſchipoſłuchariſtwom ſylne hibanje ſbudźi.

Starhemberg pola Mussolinija

Wjednik awſtriſkeje domowneje wobory, nětſiſkanzler Starhemberg, je ſchtwórtk w Létadle ſ Wina do Roma pſchileća. Po powěſći ſ Roma ſebi myſlа, ſo ſtaj ſo Muſſolini a Starhemberg wo wobnowjenju awſtriſkeho wojeriſtwa a wo ſinanznych praſchenjach roſrěčałoj.

Wothłós němskeje protestowaceje noty

Londonſke nowiny ſu wo němſkej protestowazej nocze na napadne waſchnje piſałe. Wone ſwjetſcha wježownje a mérnje wo njej roſprawjachu. Liberalne nowiny „News Chronicle" wožebje mérnoſć němſkeje noty wuſběhuja.

Barlinſki ſaſtupjeć Londonſkich nowin „Times" piſa, **ſo ſo najwótriſcha němſka kritika bóle pſchećiwo Swjaſkej ludow měri hač pſchećiwo jenotliwym mozam.**

Němska protestowaca nota wšitkim radźinym mocam

Němſke knjeježeſtwo je knjeježeſtwam, kotrejž žu ſo na wobſamknjenju rady Swjaſka ludow 17. t. m. wobdźělile, žobotu protest pſchećiwo tutemu wobſamknjenju pſchepodało.

W protestowazej nocze ſo knjeježeſtwam wojſewi, ſo nimaju prawa, ſo žudniżu nad Němſkej ſcźiniéz, a ſo wobſamknjenje rady Swjaſka ludow poſpyt nowjeho ponjenja Němſkeje wofnamjenja a ſo ſo tehdła najraſniſcho wotpokaſuje.

Sdobom je němſke knjeježeſtwo zuſym knjeježeſtwam pjdźiło, ſo žebi wono wumėnja, ſo žwoje ſtejiſchcźo k jenotliwym praſchenjam, kotrejž ſo w radźinym wobſamknjenju naſpomnjeja, w bliźſchim cźaſu wojſewi.

Londonſke nowiny „Daily Telegraph", kotrejž Franzowſam bliſko ſteja, piſaju, ſo je ſo prěnja wotmołwa Němſkeje na Genfiſke wobſamknjenje tajka wocźakowała, kajkaj je ſo knjeježeſtwam pſchepodała. Wona internazionalne położenje pjecza njepſchemėni.

Też Pariźſke nowiny ſu wotmołwu němſkeho knjeježeſtwa na wobſamknjenje rady Swjaſka ludow powſchitkownje měrnje pſchijałe. Wone wudawaja, ſo ſu franzowſkeju diplomatoju we wěſtym ſmyſle ſpokojeni, ſo je němſke knjeježeſtwo wſchitkim ſtatam jenajſi teſt pſchepodało, a ſo Franzowſka jako ſtrubžerka Genfiſkeho ſliſiſchcźa njeje wotmołwu ſ wožebitym teſtom doſtała.

Nowiny „Temps", kotrejž franzowſkemu ſwonkownemu miniſterſtwu bliſko ſteja, dopokaſacź ſpytaju, ſo je protest němſkeho knjeježeſtwa na wopaczne ſakłady ſakožuje, dokelž ſo pjecza njeſtu jenotliwe knjeježeſtwa ſudźiż nad Němſkej ſcźinile, ale ſo je Swjaſk ludow wuſtup wuprajił.

„Echo de Paris" piſa, ſo němſka nota dopokaſuje, ſo **Hitler ſ „moraliſtim ſaſudźenjom", kotrehoż ſtabe dypki won dokładnje ſnaje, ſo njeje dał pſchejara ſatrachcźicz.** Tute nowiny pſchi tajkich wobſtejnoſcźach doporučuja, ſo bywa jeniczka ſtutkowna franzowſka politika, hdy by wona wſchitke ludy ſhromadźiła, kotrejž ſo ſe „wſchoněmzowſtwom" wohrožuja. W tutym ſmyſłu wone też radża, ſo by Franzowſka ſe Sowjetſkej Ruiſej hromadźe ſchła.

Jednanja mjez Litwinowom a Lavalom so přetorhte

Ruska powěsćernja „Taß“ je wozjewiła, so žu žo jednanja mjes žowjetskim žwonkownym kommisarom Litwinowom a francowskim žwonkownym ministrom Lavalom na khwilu přetorhte. Litwinow je žo do Moskwy zwołał, so by w radźe ludowych kommisarow wo žiwotnych jednanjach rosprawjał.

Ru kich wobhonjerjow w Parizu zasudźili

Parižki žud je žrjedu wuńsud wo 32 wołosbow žyłnej zwólbu wosjewił, kotraž je ſ nawjedowanjom Lydije Staloweje ſa Rusku dźełała. 20 wołosbow na wobſtórdźnej lawzy žedźeſche, dwuhich dwanacje bě cźełko. Někotrym wosſtorženym, kotſiž běchu drje ſo pſchi ſpionaži wobdźěliłi, tola běchu pomhali wěz roſſakować, ſo khłoſtanje puſchcźi. Mjes nimi ſtaj wjele njenowanaj amerikanſkaj Swotjez mandźelſtaj. Lydia Stahlowa, kotruž mějachu ſa nawjedowarku ſpionaže, dosta 5 lět ſaſtwa a 3000 frankow pjenježneho khłoſtanja. Pódła žo jej pſchebywanje w Franzowſkej na 5 lět ſakaſa. Druhe khłoſtanja mjes 5 létami a 1 létom ſaſtwa leža. Rumunſkeho ſtaćana Berkowicza, kotryž žo tež do khowanych ſpionow liči, teho ſunja k ſaſtwu na 5 lět a k 3000 frankam pjenježneho khłoſtanja ſajudźichu. Tež wón njeſmě 5 lět w Franzowſkej pſchebywać.

Nowe knježeŕſtwo w Bołharſkej

Prjedawſchi bołharſki wupósłanc Toſchew, kotremuž běſche kral porucził, ſo by nowe knježeŕſtwo wutworił, je njedźelu popołdnju tutón pſchikaſ pſchewjedł. Toſchew ſam je miniſterſki preſident. Swonkowny miniſter je Koſſejwanow, dotalny ſchef kralowſkeho zibłneho kabineta; miniſter ſmutkownych naležnoſćow je Athanaſſow, dotal namjeſtny ſchef generalneho ſtaba.

Nowe knježeŕſtwo žo powſchitkownje jako knježeŕſtwo wojnamjenja, kiž ſmě̀je kralowe wojeſke dowěrjenje. Tuto knježeŕſtwo kralowy wolin, kiž běſchtej prjedawſchej knježeŕſtwje wobnjeſowałej, w połnym wobſahu ſaſo k prawu pſchinjeſe.

Nowe knježeŕſtwo je poruczilo, ſo mataj žo wuhnatej wjednikaj ludo-ſozialneho hibanja prof. Zankow a prjedawſchi miniſterſki preſident Georgijew, kotrejuž žu ſ druhimi politikarjemi na ſkalnu kupu Sſwj. Anaſtaſije pola Burgaſa w Cźornym morju wotwjedli, ſe žiwojimi towaſcheni ſaſo puſchcźić. Wuhnaći žu žo w nozy k wutorje do Sofije wróćili, ſo by žo demonſtrazijam ſa Zankowa ſadźewało.

Njedźiwajcy teho pak běchu Zankowowi pſchiwiſſowarjo wobſamknuli, žiwojemu wjednikej na wſchěch wjeſtkich dwórniſchćach hodować. Někotři miniſterjo, wołeſke wobkhadowny miniſter Kojucharow, běchu žebi wumělili, ſo jenož do knježeŕſtwa ſaſtupja, hdyž žo wuhnaći wuſwobodźa.

Krótke politiske powěśće

21. haprleje dźeń němſkeje létaŕſkeje bróńje. Němſki wobomny miniſter je poſtajił, ſo ma ſo runje kaž Skagerrakſki dźeń ſa namórniſtwo jedyn dźeń k cźeſći młodeje němſkeje létaŕſkeje bróńje poſtajicź. Němſki létaŕſkowy miniſter je ſmjertny dźeń Manfreda ſ Richthofena, 21. haprleje, ſa tutón cźeſtny dźeń němſkeje létaŕſkeje bróńje poſtajił.

Raſputinowy bratr ſmjertnje ſujeſožił. Nowiny ſ Tomſka piſaju, ſo je tam policajſki automobil proſcherja pſchejěł. Proſcher žo na měſtnje mori. Kaž žo wupokaſa, běſche ſmjertnje ſujeſoženy bratr prjedy mózneho zarowneho radźićela Raſputina.

Budyske jutry

Pſchi najrjeńſchim wjedrje ſmy létka ſwjedźenja Sſóźnikowho ſ morowych ſtanjenja mohli wobſwjećicź. Hižo jutrowna ſobota běſche ſ dobrym ſwjedźeńſtwim naſtupnom. Wobežne popołdnju ſo měſchćanſke dróhi a hatźy ſ ludźmi pjelnjachu. W tutym cźaſu běſche hižo wjele zuſych do Budyſchina pſchišło, ſo bychu žebi jutrownicźku tudomne waſchnja jutrowneho ſwjedźenja wobhladali. Do wjeczornego hłoſta klinczachu ſynki ſwonow tudomnych Božich domow, radoſtny ſwjedźeń pſchipowědźachu. S Hrodźiſchta na ſkalnym brjoſy Schprjewje pak běſche hubjena jutrownych ſerkuſchowo. Wórſh ſo nóz na měſto a wokolinu lěhaſche, a hiſchćeſe dołho do nozy w bliškoſći a dalinje hrimot a wrjeſti jutrowneho ſtelenja zdachu.

Jutrownicźku ſtónžo w najrjeńſchej kraſnoſći ſeſtkadźa. Tutomu łuboſnemu ranju pſchiſłamkny ſo runje tak rjany dźeń. Tuž też je bjes dźiwa, ſo ſo hižo popołdnja měſchćanſke dróhi ſ pišanym ludom pjelnjachu. W Božich domach nutrni kemſcherjo wo jutrownym dohrěju Sóźnika nad ſtym, žiwjenja nad ſmjercźu ſłyſchachu, a wjeſołe jutrowne ſerkuſche klinczachu, ſ ertow ſchćeſćanow. Popołdnja nam na Hłownym torhoſchcźu Schubertowy chór rjane ludowe a wótcźinſke ſpěwy ſanjeſe.

Hłowna kedźbnoſcź domjazych a zuſych pak ſo potom na jutrownych ſkćiżerjow ſtožowaſche, kotſiž ſo wot něhdże 10 hodźin pſchi zyrkwi Naſcheje lubeje knjenje hromadźachu. Na ſwojich hordych konjach, ſ wulkej luboſcźu a pózu ſa ſmjatny ſkutk jěchanja wuczeſanych a wupyſchenych, jedyn ſapſchaj po druhim pſchijěcha, dóniž něhdże liczbu łońſcheho wobdźělenja, 26 porow, njedoſpěchu. Po pſchewſacźu inſignijow a ſerbſkej narěcźi knjeſa kaplana Zyża wobjěchachu trójzy zyrkej a ſo potom pod ſwjatoczným ſwonjenjom po Žitnych wikach, Lawſkich hrjebjach a Kronprinzowym moſcźe ſ měſta do Radworza wotſtalichu. Kſchižerjow ſtebi wulke ſyły luda ſ wulkim ſajimom wobhladachu.

Po pſchipołdnjoſkej pſchestawzy ſo wulzy a mali na Hrodźiſchcźo naſtaſichu, kotrejž je létka wopraſowdźe rekordny wopyt měło. Wěſo ſo też tónkróć hižo wot ranja jeſta pilnje kulachu, tola hłowna wjeſ běſche hakle popołdnju, jako ſo pišany cźaſ młodeho luda ſ měſta na Hrodźiſchcźo wjeſele pſchibliža. Na Mjaſowym torhoſchcźu běchu ſo pjekarjo, konditorjo a rěſnizy w ſwojich běłych ſalach ſhromadźili, tehorunja ſchuliſke holzy a žony w ſerbſkej drašce, katoliſkej a evangeliſkej ſ Budyſchkich a Wojerowſkich ſtron. Tutón pěſny cźaſ pola domjazych a zuſych wulke ſpodobanje ſłužił. Won ſo ſ Mjaſoweho torhoſchcźa ſpěches Bohatu hatźu, Žitne wiki, Lawſke hrjebje a Kronprinzowy móſt na Hrodźiſchcźo hibaſche. „Jeſikowy Handrij“ wěſo cźaſ nawjedowaſche. Tam hnydom po jeho pſchikhadze wobdźěleni rjemjeſlniſzy ſwoje ſłódne a dobre twórſtwa dele mjetachu. Kak jenož te zalty, poprjanzy a druhe pjecźiwa, hejduſchne kołbaſy a małe kołbaſki ſ hromadami do ſo pſcheměrjetowanych dźěcźi padachu. Su krótke wokomiki go tuto barnitve a pſchekhwapjaze pſchedwjedźenje ſłónczi.

Mjes tym ſo ſo na Hrodźiſchcźu bjes pſchestacźa jeſta kulachu a mjetachu, ſo hacź do Schprjewje a dale njeje kłachu, ſo hižo khćiżerjo ſ Radworza po Židowje Budyſchinej bližachu a po Garbarſkej hatźy horje jěchachu. W měſeze Pětrowiſu zyrkej trójzy wobjěchachu a ſo na to pod wótanjom ſwonow k ſerbſkej zyrkwi wróćiłchu. Tutón Bože dom teworunja ſi krócź wobjěchachu a ſo na to do ſwojich ſtatkow wróćiłchu. Też popołdnju běſche ſaſo wulka žyła pſchihladowarjow ſe ſwěrkom tuteho podawka.

Domjazy a zuſy ſo potom hiſchcźe dłeje na měſchćanſkich dróhach abo we wulkodźowaniſchcźach wulkodźowachu a rjany žiwjaty ſmjaty dźeń wužiwachu. Mnohy pak hebi też ſajimawe a ſjawne twarjenja, wołeſke ſtareho měſta wobhladowachu. Na łětuſchim jutrownym ſwjedźenſtwe je ſo Budyſchin ſaſo w najrjeńſchim błyſchcźu pokaſał a je ſa wopyt měſta ſam najlepje wabił. Druhi dźeń jutrow

Wjednik w Staakenje pſchi pſchewſacźu dara k narodninam wot SA.
honjerſkeho wotrjada „Horſta Weſſela“. Sady wjednika general lětarjow Goering a trochu dale ſady ſtabowy ſchef Lutze. Zyle na lěwo ſtatny ſekretar generalny leutnant Milch. Sady fronty cźeſtneje kompanije ſteja lětadła honjerſkeho wotrjada wot SA.

Hendrich Sch. Baar:

Škowrončk

2] (Pokračowanje.)

Sahořk hnydom ſłóda, na cźo ſo Schkowroncźk měri. Ale cźiniſche, jako by wodu ſamuccźicź njemohł. Sdychny ſej a ſkedźbliwje rjekny:

„Wěrju, wěrju, ſo ſo cźi ſtyſka. Twoja njeboha! To bě cźi žónſka. Wſchěm je nam jeje žel a wſchěm ſo po njej ſtyſka.“ Tole wótſje rjekny. Pſchi žebi pak ſo ſmějeſche a ſej myſlеſche: „Drožicź ſo dyrbiny. Sſami ſo ſ Marhatu poſlicźej njeſmějmy, njech ſo jenož wo nju próſuja.“

Też Schkowroncźk Sahořka hnydom pſchewidźa a ſej pomyſli: „Hlejmy, hlejmy, biju na kećcźinu, myſli ſej, ſo ſajaz hnydom wulěhnje, a niczo ſo njehiba. Nó, njeſmějmy na žebi dacź niczo pótnacź, ſo nam na jich wjeſelacej Marhaceje ſaleji“, a bjeſdźak ſo wopraſcha: „Djeſch drje do lěſa? Tuž jeno dźi, wěrc je cźi tam ſchmrjół wuvróćił. Sſym jón widźał, tuž cźe njeſmějmy ſdźerżowacź.“

Něhdże ſa tydźeń ſo ſaſo ſetkaſchtaj, tón raſ na luzy, a běſche to Sahořk, kiž njenapadnje rěcź na to pſchimjeſdże, ſchtož jemu we hłowje khodźeſche: Schkowroncźkez ſtatok, pſchećejelko, njeje k ſazpicźin. Tam by ſo Marhaceje njeſyły ſedźało, roſwažowaſche, hdźežkuli khodźeſche.

„Nó, Hanuſcho, ſy tola hižo na njebohu ſabył? Njeſmějch ſo tomu tak podawacź, ſy nětajſi ſdźerżny“, ſapocza hobuźelnje.

W ſtarym burje ſo wſcho warjeſche a tohodła hnydom wubuchny: „A dźiwaſch ſo? Hdy by ty ſtał na mojim měſtnje, to by widźał. Nihdźe a w niczim žadyn porjadk! Cźłowjek nikoho nima, ſchtóž by jemu kheſił pſchiſchćił, ſchtóž by jemu wupłokał, jemu ſwarił, wo wſcho ma ſo ſam ſtaracź, na wſcho myſlicź, ludźom pkaczicź a hiſchćeſe to jenož tak nětkaſ ſcźinja, haj ſamo cźe wobſtradnu.“

Želeſo dyrbi ſo kowacź, dóniž je we wohniu, to Sahořk wě a tohodła ſo roſſudźi, ſo póńdże na wudowza ſ kowarſkej heju.

„Wſchitcźy w zyłej wſy cźe wobžarujemy a prajimy, ſo ſo dyrbiſch, hacź dźeſeſh abo njechaſch, nětko woženicź“, a nětko wocźi a wuſchi naſtajeſche, kak tón wutſeł budźe ſkutkowacź.

Schkowroncźk njeje łětuſchi ſajaz, ſo by ſo dał ſ zaku nawabicź a ſo by do prénjeho woka ſkocźił, kotrež jemu dźiwjeńz powlecźe. „Hahaha“, ſo w buchu ſmějeſe, „ty nětko ſawěſcźe cźakaſch, ſo rjeknu: „Ja hižo niz, ale mój žyn Maćijł ſo woženi. Hižo jemu njewjeſtu pytam a ty ju maſch. To žu ſo, pſchećejelko, pſchelicźił“. Sruna ſo, poſunu ſej cźapku wot wucha k wuchu a wotmołwi wažnje:

„Hdyž to budźe dyrbjeć bycź, njeboju ſo toho. Wraſchcźa mi ſe wſchěch ſtronow a kajke žónſke, ani njeby rjekł. Hiſchcźe młode a ſ kajkim wěnom.“

„Ty tajka a hinaſcha wuſtuſchena wjeſba. Sſnadź ſo hańbował njeby zbónjecź na ſtare dny“, ſo Sahořk pſchi ſebi hori, wótſje pak to ſtuſodej ſkřiwaluje: „Wrawje majch. Wſchako ſy hiſchcźe ſtatny a cźiły cźłowjek, žadyn nahkilcźny pjeſk, mózeſch hiſchcźe radoſće wuzicź, a njeſmějmy cźe ſdźerżowacź, khwataſch drje k wodźe? Dźi jenož, mi ſo ſda, ſo je cźi ju Jakubaſch ſaſtajił.“

„A to dyrbiju khwataćź“, ſo Schkowroncźk hnydom wottorhnu a duzy ſo hori: „Ty bychu iwoni dźiwli, ſo bych jej khćhud na ſebje ſpleł a ſo woženił! Cźi bychu mi to pſcheli. Ja wſchak ſo njeſmyſlu a žane žónſke ſtworzenje jej wjazy na ſchiju njepójſtnu. Cźemu dha mam žyna Maćija? Jenož mjeſcź, Sahořko, wěm, ſo ſej pſchełepana witka, ale ty ſo popadnjeſch na mój grunt kaž karp na cźerwiju, njeměj ſtaroſcźe.“

Hiſchcźe dwójzy abo trójzy ſo kaž pſchipadnje wobaj mudraj nanaj ſetkaſchtaj. Raſ ſej Schkowroncźk poſtorji, kajku ma ſtaroſcź, ſo je ſo jeho žyn Maćijej roſbudźił, ſo ſo woženi a ſo ma jemu nět njewjeſtu nańcź. Druhdy ſo Sahořk ſe ſtaroſcźiwym wobliczkom ſe ſwojim ſuſodom radźeſche, ſchto ma cźiniecź, ſo jeho dźowzy Marhaceje na-

wojenju braſchcźa hacź něhdże wot Woſtraczina, a ſo je Marhata jeho najmłódſche a najlubſche dźěcźo, ſo by ju njeradý ſ wocźom měł, ſo by jara wješołu był, hdy by ſo ſa nju doma pſchihódne měſtno namakało, hdy by ſo doma derje wudała.

Schkowroncźk pytny, ſo je ſuſod jemu nětko móſt połožił a ſo dyrbi na njón ſtupicź.

„A ty by ſo hodźało“, ſo potajkim ſa wuchom podraſa. „Hlejmoj, ſo namaj to dawno hižo njeje napadnyło. Bychmoj ſwojej dźěcźi woženicź a wudacź mohłoj.“

„Nó, cźeſodła pak niz, to bychmoj mohłoj. Kak pak bychmoj njemohłoj? Porěcźecź ſej wo tym tola mózemoſt. Tak pſchiiddźeſe na wěſte“, pſcheproſchy Schkowroncźka a tón pſcheproſchenje pſchiſija. Maćijł ſebi hiſchcźe kmótra a wuja ſkaſa a njedźelu po njſchporje ſo ſ Sahořkeſom podachu.

Pſchećejelnje jich pſchijachu, wobaj Sahořkowaj ſwakaj tam hižo hedźeſchtaj, žónſkej ſo ſe ſjiwy ſhubiſchtej, nichto ani njepytny kak, burja rěcźachu dobru hodźinu we konjach a polach, wo źiceſe a ſtynje, jako budźeechu ſo na bjeſadu ſeſchli, a žana ſtrona nochzyſche ſapocźecź. Wonka ſo poczinaſche cźiniecź, Sahořkowa w kuchini „boże miłoſće“ pleceſche, naſchkrobjena a wublotowana Marhata ſ korcźmy pſchinjeſe karen piwa kaž cźiweju wulki, Schkowroncźk hižo ſa blidom ſtawaſche a ſo domoj hotowaſche, tu nadobo brjedź iſtwy ſaſta, krótko ſo ſaſmja a wjeſoły ſawoła:

„Ale to ſym cźłowjek! Bych dźeń je ſtarym powědanjom pſchi ſtarym ſabył, cźeſodła ſmy dźeńſ ſem pſchiſchli. Ta moja hłowa hižo wſazy wjele hódna njeje.“

„Tuž to jenož praj“, ſo Sahořk poſmějkny, „ty dźeń mje tola ſnajeſch, budźe-li to jenož nětkaſ možno, ſo cźi njeſapomdźm.“

„Tole rady ſłyſchu. Bjeru cźe hnydom ſa ſłowo. My bychmy potajkim dźiwli, ſo by ſywoju Marhatu jowle mogli Maćijej ſa žonu dał.“

„A hlejmy, to je nowinka! Na to dyrbimy ſo ſnowa pohybnyć.“

(Pokračowanje ſcźehuje.)

mnosty sa rjanty wulět oo blišćheje abo dalšcheje wokolinu wujichu. Dokelž wjedro hać do pósdnjeho wjeczora wudźerja, je też druhi žiwjaty dźeń wěsće tóhodla spokojił.

Jutrownička w Khrósćicach

Krasny swjedźeń horjestaća našeho Zbóžnika bě też létsa wšěch wosadnych mócnje sputał. To dopokaza hižo jutrowna sobota. Wulkotny ty procesijón po kěrchowje! A třělenje a wrjeskotanje we wšitkich rožkach. Magiske swěrło ponurješe rowy našich njezapomnitych zemrětych do zeleneje a čerwjeneje barby. Radostny kěrluš: „Khryst je horje stanył, haleluja", klinčeše daloko po honach a napjelnješe wšitke wutroby, dače zabyć wšitke ćeže a starosće. Kaž nowonarodźeny čuješe so človjek.

Jutrownička rano zahe zbudźi mócny wutrěł wšitkich zasparnych. Naš swérny kowaŕ Hoza njebě to zapasł. Bórzy pokazowachu so też prěni kemšerjo na pučach, wosebje też jutrowni jěcharjo, kiž přistupichu wšitcy k swj. woprawnjenju. Zónske w běłych plachćičkach. Swjatoćny to napohlad! Haj, Serbja waža sebi swoje swjedźenje.

Do dopołdnišich kemši bě wobkhad po kěrchowje po zwučenym wašnju. Swjatočne kemše měješe wosadny knjez farař z assistenceu. Rjane čople wjedro wabješe wjele cuzych do Khróšćic. Ale też lubych znatych, cyle přećelstwo móžeše človjek powitać. Wšitkich čehnjechu zwjazki krewje a pódy do dodominy wróćo.

Z dypkom w 1 hodź. zaspěwa kantor našich jutrownych jěcharjow kěrluš. Stanył je horje Jězu Khryst a druzy wobdźělnicy so přizamknychu. Křižerski procesijón jěchaše, hdyž bě jim knjez farař khorhowje, Božu martru a horjestaće přepodał, do klóštra Marijneje Wěrdy.

Po nyšporje přijěchachu klóštrscy křižerjo, 24 zaprahow sylnł. Woni wobjěchachu tři króć kěrchow, pomodlichu so a potom dźěše po dołhej přestawcy zaso na kofej. Wokoło 5 hodź. wróćichu so Khróšćanscy křižerjo do wsy. Naličichemy jich létsa runje 80 porow. Po kofeju też woni kěrchow wopytachu a skónčnje jěchaše kóždy po derje poradźenej jutrowničcy ze spokojenej myslu domoj, zo je za swój dom a swojich lubych Bože žohnowanje za přichodne dźělo sebi naprosył.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 23. haprleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Kak lubuje će, słódka maćerščina!
Ju do kolebki dóstach z Božej ruki.

Čišinakł.

— **We wjedrje.** Sobotu wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer plus 5, najwyšischa dnjowa temperatura 21 stop. cźopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 44, hygrometer plus 7, najnižischa temperatura we nozy 5 stop. cźopłoty. — Hižo wječera, druhi žiwjaty dźeń zatrowy, ho hać dotal rjane jutrowne wjedro z pschibjeranym pomročjenjom stóncy, k cźenuj ho wjeczor trochu podeschcźowa. Róz swjetscha šuha wosta. Ale dźenja rano žylnische deschcźe pschicźahnychu a psches zyle dopołdnjo khodźachu. Deschcźowate wjedro z nižiny wutkadża, kotraž je ho wječera wot wjeczora k nam wupschestrěła. Nižina je swojim jadrom pola Jendźelskeje drje na žylnoscźi wuteběra, tola jeje wliw ho jenoż pomału pominje. Deschcźe bórzy saho popuschcźa, z khwotemi ho też mróčzele rozstorhnu, wjedro pak powschikownje njewobstajne wostanje. — Jutsje žrjedu klóncźko 4,49 hodź. skhađa a ho 7,08 hodź. khowa. Měsačk skhađa jutsje na ranje 12,40 hodź. a khowa ho rano 8,16 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutšischu žrjedu: Hischcźe njewobstajne wjedro, tola deschcźowacj ho pschestanje.**

— **Jězdne kolo ho kradło.** 16. haprleje t. l. je ho psched tudomnej pólm nimale nowe muzaje kolo znamki „Pelz-Bochna" z cźisłom 521 013 kradło. Koło měsačne cźorne krožna se želenymi a běłymi smužkami, rěmjk wodźidło, cźornej zelluloidowej pschimadle, cźorne swjena, pedalej z gumijowymi klozkami, elektriski pschiprawu za wotswětlenje bjes dynama, Torpedoski žamowěh, brunej ballonowej wobrucźi znamki „Continental". — Wo wězowne zdźělenja, hdyž je koło wostało, prošy kriminalne wotdźelenje w Budyšchinje na Ortenburgšim hrodźe, telef. 2802.

— S **Delnjeje Kiny.** W nozy k sobocźe ju burej Schulerej w tudomnym kralowšinu mlynje z kruwarnje zlitnjedźelske cźornoběte cźelo z nadpadnje wulkim pupkom, něhdźe 60 puntow cźežke, kradnyli. Padnišchi ju jo najsterje z motorišim kolom žiwe do Budyšchina wotwjesli. Schtóž něschto nadrobnischeho wo tym wě, njech to Delnjokinjanskemu žadarnej wosjewi.

— S **Budestcz.** (Stawnische powěsće.) Narodźił je ho: 11. 4. Willijej Waltarej Barcźej, kanjenjecźišchcźerjej w Budestcźach, hynk. — Mandźelstwo pschipowědichu: 12. 4. Jan Geißler, kowaŕ w Budestcźach, z Hilju Reimischcźej, fabrikskej dźěłacźerku w Budestcźach. — 13. 4. Hermann Waltaŕ Schädlich, podoffizěr w Drježdźanach, z Annu Hilžbjetu Nowakez, fabrikskej dźěłacźerku w Cźornych Noskitzach. — 16. 4. Jurij Waltaŕ Haussa, pjekaŕski mischtr w Budestcźach, z Martu Cźilu Kuhmannez, dźěłacźerku w Saborju. — Do mandźelstwa stupichu: 13. 4. Kurt Richard Ssymank, famłaŕ w Hornjej Hórzy, z Martu Hildu Hohlfeldez, schiwalcźu w Dźěžnikecźach. — 17. 4. Fruz Gerhard Richter, pjekaŕ w Delnjej Hórzy, z Linu Cźlobjetu Knechtez, słužobnej w Małych Debšcźecach. — Wumrěli su: 15. 4. Korla August Gränlich, invalidny rentnaŕ w Małych Debšcźecach. — 15. 4. Hana Kobrlowa rodź. Jenikez, invalidna rentnarka, w Budestcźach-Hajnizach. — 18. 4. Korla Arnoscht Paul, invalidny rentnaŕ w Hornjej Hórzy.

— S **Khajowa.** Nam staršichim wjeršnjanam hischcźe z dźěcźacych lět znaty wobraz — wowcźer je swojim stadłom — ho wot někotrych dnjow sahjo pola naš pokasuje. Myscźečkowe sarjadnistwo we Lusy chze, ho složuju po žadanjach nětcźischeho cźahła, pola naš sahjo i plahowanjom wowzow sapoczecź. Sandźeny tydźeń je ho stadło, blisko sto běłych měrino-wowzow, i Durinkskeje pschiwjesło. Też wowcźer pjecźa wot tam pothađa. Stadło ma ho, kaž ho powěda, na wjazy stow rosmnožicź. Tak ho nam sahjo snajmjenscha nětchto se saschłych cźahow wrócźi, schtóž konz sandźeneho Lětstotka dla njewumnoschnoscźe pola naš sandźe.

— S **Hodźija.** Roswucźenje w Hodźijskej powołańskej schuli je ho wutoru 23. haprleje i 1. lětnikom hólzow sapocźat. Sćrjedu maju ho 2. a 3. lětnik hólzow, schtwórtk prěni lětnik hólzow a pjatk 3. lětnik hólzow w schuli šeńcź. Sa hólzow 2. lětnika ho roswucźenje prěni krócź póndźelu 29. haprleje sapocźnje. We wschěch rjadownjach ho roswucźenje rano w 7 hodźinach sapocźnje.

Powitanje ABC-šulerjow přez jene wjetše dźěco

Wy lube, małe dźěćatka,
Kiž serbske sće, pak němske,
Was mać je sem tu přiwjedła,
Cas wulki z Wami běše!

Duž witajće k nam do šule,
Hdźež kóždy dźeń nětk póndźeće
Tu z nami,
Njejsće sami.

A wuknyć chceće pospochi
Nětk čitać, pisać, spěwać,
Też rjane dźěłać wobrazki,
So z ličnikami zaběrać.

Tuž pěkne budźće, posłušni,
Hda so Wam lubić budźe we šuli!

W. Sěca.

— S **Malešcez.** Knjes wučeŕ Jenka je ho sa kantora do Malešcha powołał. Knjes wučeŕ dr. Wirt je ho z Malešcza do Porschija pschełožił.

Z **Wudworja.** Mjez Kukowom a našej wsu steji wot někotrych dnjow sem stary kříž w polu a zhladuje z hórki do wokolny. Předy steješe blizko pěskojeneje jamy při puću k Smjołkecam. Přez zeparaciju (hromadźekładźenje leżomnosćow) pripadny tute polo druhemu wobsedźerjej a tohodla je wobsedźeŕ bur Lajder kříž na nětčišo městno přewjesć dał. Na nim steji njeno M. Rohl (předawši wobsedźeŕ Michaŕ Wrohl). Kubło je mjez tym hižo w štwórtych rukach. Dźělany je kříž wokoło léta 1858; lětnik njeje jara derje wjacy čitajomny. Kříž dźěn je symbol křesćanskeje wěry a pólne kříže dawaja husto katolskim krajinam swój raz. W katolskich Serbach je zdawna sem zdobne wašnje, na wsach, při pućach a na polach kříže stajeć a tak Zbóžnika z tym česćować. Dyrbjało pak so też na to dźiwać, zo bychu napisma w domownej serbskej rěči so zapisałe. Tute kříže su tola wuraz zmyslenja luda a dawaja krajinje swój raz. Mjenowana Wroblec swójba, kiž něhdy na nětčišim Lajderec statoku sydleše (srjedź zašeho lětstotka), je też kapałku blizko kupjelo „Bad Heil" natwarila. Tola žana liča njepřeradźi nam čas natwara.

Z **Worklec.** Tudyši wjednik khorobnoje pokładnje k. B. je so zandźeny tydźeń bjez sleda zhubił. Kaž so nam zdźěli, je pokładnja dospołnje w porjadku. Sto je B. pohnuło, zo je swoje dobre městno přez nóc wopuścił, njeje dotal znate.

Z **Prawoćic.** Sobotu dopołdnja dowjezechu kubleŕja a wumjeńkarja Jurja Cyža k poslednjemu wotpočinkej na Khróšćanski kěrchow. Bohata liča přewodźeri bě so na kěrchowje zešła, zo by zemrětemu poslednju česć a lubosć wopokazała. Předy hišće kročeštaj wojeńske a spěwańske towaŕstwo z khorhoju. Jednota zaspěwa spěwaj, jako kaše do khłóndnje zemje puščichu. Předsyda wojeńskeho towaŕstwa, knjez Grofa, spomni z dźakownosću na zemrětcho swérneho towaŕša a nětkuždyžnoho předsydu tuteho towaŕstwa. Njech wotpočuje w měrje!

Z **Khróšćic.** Pokračowanska šula za našich hólcow a holcow započina so dźensa popołdnju. Hóley tworja 3 a holcy 5 rjadownjow. Jako powołańskich wučeŕ a zdobom wjednik powołańskeje šule je tu nowy wučeŕ z Herrnhuta postajeny. Tutón změje też někotre hodźiny při powołańskej šuli w Ralbicach. Wučbu we warjenju a šiću pak budźe knj. Skatulic z Khróšćic podawać. — Ludowa šula wotewri swoje durje zaso srjedu rano. ABCejerjo přijimuja so popołdnju w 2 hodź. 1/2 hodź. budźe za tutych nowačkow krótki nyšpor, na kotrymž dyrbjale so wšitke z nanom abo maćerju wobdźělić.

Z **Miłoćic.** Wot jutrowneje soboty ma naša nawjes cyle hinaši napohlad. Tu steji wójnski pomnik, jedyn z najwěrnišch w Kamjenskim wokrjesu. W běhu lět bě wokoło njeho wšitko zarostło, teš stary płót tam šerješe a teš lipje njeedawšeŕ městnosći praweho wobluka a tuž je so gmejnske předstajićerstwo na namołwjenje měšćanosty rozsudźiło, wokolinu pomnika přihódnje připrawić. Wšo kažace so wotstroni a Wudworjanski zahrodnik Pól wudźěła načisk, kak mohła so městnosć porjeńšić. Tuž dachu so wjesnjanjo do dźěła a za krótki čas připrawichu wokoło pomnika po načisku krasnu zahrodku. Při tym dyrbješe so kříž, kiž je hurt Pětr Šołta gmejnje darił a w lěta 1858 pokhađze, přestajić. Njebě lohko, na 60 centnarjow ćežki kamjeń nješto dale přenjesć. Zahrodku wobrubuje nižka kěrčina a posmjertne štomiki a nutřka je wudełjena z pisanymi kwětkami. Pomnik wobsteji z wulkeje stejaceje kamjentneje tafle, do kotrejež su mjena pjećoch padnjenych z Miłoćic a z Wětešcy — Emil Krawc, Paŕ Coch, Jakub Pětŕka, Mikławš Bjedrich a Jurij Bryl — wurubane a pozłoćene. Před zornoweowej taflu stejitej žarowacej róži, swoju krónu khilejo jako znamjo žarowanja wo padnjenych lubych. Woprawdźe z miśtrskej ruku je zahrodnik Pól městnosć wobdźěłał, kiž je nětko wozdoba cyleje wsy a móže so widźeć dać. K jutrownićcy bě wšo hotowe a tak so pomnik w nowej pyše wjesnjanam a cuzym prezentowaše. Hdyž křižerjo so domoj wróćichu, dokóńčichu tu swój pobožny nałožk ze spěwom a paćerjom. Z ponowjenja městnosće rěći pak wulka lubosć a česćowanosć k padnjenym domoródnym rjekam.

— S **Wulkich Stjarowu.** Tudomny po wschěch Sserbach znaty runaŕ Handrij Schołta je pjatk swoje 80. narodninu wobwjeselił. Wón je je w Trupinje pola Rałeju narodźił, hdźež bě hižo jeho nan ł runarjom. Pódła swojeho runarstwa bě Handrij Schołta z ratarstom. S jeho mandźelstwa je wošom dźěći wušchło. S nich je wón tśich synow w runarśtwje wuwucźił. Jedyn ł nich tole powołanje ł wupschěchom w Budyschinje wukonja. Tyšazny ludźi, kotrychž je Handrij Schołta ł jich bolosćach a cźežnych schkodach wuswobodźił, budźa ł dźakownosću na njeho spominaćz, hdyž budźa powěsći wo jeho 80. narodninach cźitaćz. Won je hischcźe w swojej wyschej starobje cźežnje a duchownje cźiły a cźerstwy. Se wschěch stron Sserbow jemu pscheja, zo by jemu Bóh luby Knjes wjele lět strowosće a cźerstwosće k thožu snjeschożenych ludźi spożcźił.

— S **Kulowa.** **Sso pschipowědali. Bur Jan Mrós w Dubrjelku ł Marju Polkez w Ssulschecach. — Wojnar Mikławš Schiman w Němcach ł Marju Korchez w Kulowje. — Měšćańske.** Městnowych pschisyndnikow pschekrucźichu Otu Bulanka, piwarnika Kirchera a palerja Schcźepana a radnych knjezi burikeho wjednika Jakubeza, dźěłacźerja Wenischeho, mikowarja ł lenom Jana Hejdana a kowaŕskeho mischtra Pětra Welsa, kotrychž je wyschnosć potwjerdźiła, je měšćańskosta Matzker pod pschijšahu wjak.

— S **Borschcze.** Hospodaŕski plan dobrowólnje wohnjowje woboru Wólschinskeho hamtskeho wokrjesa ł hałcźerskimi cźahami w Borschcźi; Mikowje, Hornjej a Delnjej Wólschinje, Khołmje, Wukranecźach a Dubom ł dozyła 204 aktiwnymi sobustawami jo w dopołdnach a mudaŕkach se 659,30 hr. skónca. Lětny pschijnoschk sa aktiwne sobustawy 3 hriwny wuczinja.

— S **Kleineho.** 21. haprleje tudomny wumeńkaŕ Matej Herenz žiwoje 80. narodninu wotwjeselł. Jubilaŕ je njedźiwajcy žiwoje wyschkeje starobu hischcźe dobreje strowosće wjeselł. Cźežnje je Herenzez nan khětro sadźěwany, dokelž jemu psched nědźbje 10 lětami dyrbjeli lěwu nohu wotetnjacź. Starza maju jeho dobreje powahi dla wschudźe rad.

— S **Jamneho.** Mandźelstwo pschipowědźischtaj: Jan Hermann Schuster, ratař w Starej Lubolni a Marja Balaźez, domjaza pschisłušejeza w Jamnom.

— S **Miłowa.** **Honźwa Mikowšeje gmejny je ho mlynkej Mehlingej, kotryž je sa nju najwjazy sadźił, na dźewjecź lět pschenajała.**

— S **Nisleje.** Cźichi pjatk wjeczor wokoło 8 hodźin je ho na Nischansko-Nězicźanskej dróhy na swonkownej Mužakowskej dróhy automobilowe srjeschenje je šmjerćnym padom skało. Wjednik jeneho ł Nisleje jědźazeho wohobowego auta móz nad žiwojim autom šhubiwschi dróhowy kamjeń pschejědże, potorje jedyn schtom a je wschěm wolmachom do dnjeschnja schtama sawadźi, kotryž je tehorunja potorje. Wjedn hoschcźenzaŕ Kudźela ł Nězicź, pod powróćeny wós padże a ho na městce saraby. Jeho žobustawcy ł woła padże a ho jenoż lohko rani. S khorobnym wosom Cźerwjeneho cźichża ho wón do Emmauskeje khorownje dowjese.

— S **Mužakowa.** **Cźichi pjatk popołdnju je ho na Mužakowsko-Nězicźanskej dróhy cźežke njeschoze stało. Hajnišći sastajnik Schrimmer ł Mužakowskeho hrabiwskeho sławowskeho knježitwa jo je swojim motorskim kołom blisko hajtšownje ł połnehu puća do dróhi sawinu. W tym samym wokomiku jedyn Barlinski wobsobowy automobił po dróhy pschijěžże, kotryž motorsćeho kołeŕa a jeho žonu sbrahu a two jemu cźišny. Motorski kołeŕ žebi nop cźežko rošli, jeho žona pak žebi jenoż lichja hłowu wobrazy. Sanitetna kolonna ł Cźerwjeneho kźižża franjeneju do Emmauskeje khorownje w Nislej dowjesu, hdźež motorski kołeŕ, kiž w 32. lěcźe žiwjenja stejł, bórzy wumrje.

Z tužicy

— S **Biskopiz.** Jutrowny žwjedźeń je ho tu sobotu se šnatym jutrownym cźelenjom a jutrownicźku rano je šwonjenjom a nutrnosću na starym pohrjebnischcźu sapocźał. Wschi krańnym jutrownym wjedrje běšche wobkhad

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerjo a za nawóstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje. D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa słužba.

na dróhach a na železniży jara žiwny. Wjele ludźi je Lužicu wopytało, so bychu sebi jutrowne nakupki wobhladali.

Budyske stawniske powěsće

wot 18. hač do 22. haprleje 1935.

Narodźili su so: 13. 4. Ocje Wilhelmej Busy, žedźarjej we Wjeleczinje, dźowcičkła. — 13. 4. Arnoschtej Erichej Nackej, pórałintocerjej w Khwaćizach, žynk. — 15. 4. Hendrichej Jurjej Philipperej, podoffizérej, žynk. — 15. 4. Kurtej Korli Pelzej, žedźarjej, žynk. — 16. 4. Arthurej Waltarjej Montagej, wikowarjej, žynk. — 16. 4. Arthurej Waltarjej Kühnej, feldweblej, žynk. — 16. 4. Richardej Ocje Grosje, kenzlijowemu assistentej, žynk. — 16. 4. Pawołej Erhardej Szymankej, wyschnoćerinemu pschichtajerjej, žynk. — 16. 4. Hendrichej Kurtej Fanzy, samkarjej, žynk. — 17. 4. Waltarjej Gustawej Albertej Beßbachej, pschekupzej, žynk. — 17. 4. Makśej Erichej Beckelej, wyschchemu cyrjodźynenu wjednikej a sarjadnikej pola němskeje dźěłowieje słužby, žynk. — 17. 4. Hendrichej Bjedrichej Wilhelmej Grevje, herzej, žynk. — 19. 4. Makśej Albertej Krawzej, herzej, žynk.

Wumrěli su: 17. 4. Korla Wilhelm Emil Heinisch, knihiwjednik na wotp., 70 lět. — 18. 4. Marja Amalija Szymankej, wobydlerka domu sa starych ludźi, 71 lět. — 21. 4. Frieda Hilża Krawzowa rodź. Hoffmannej, mandźelska pschekupza, 48 lět. — 22. 4. Hana Augusta Jahnowa rodź. Bjarej, mandźelska žudniskeho wukonjerja, 78 lět.

Mandźelstwo pschipowědźichu: 18. 4. Jurij Rudolf Riedrich, jastwowy wyschschi straśmischtr, ſ Marju Gertrudu Kranzej, pschedawarku, wobaj w Budyschinje. — 18. 4. Richard Fryz Lehmer, drogist, ſ Elsbjetu Charlottu Jägerej, wobaj w Budyschinje.

Domandźelstwa stupichu: 18. 4. Ota Wilhelm Gustaw Weber, wotwcžeř w Sćijezach, ſ Margaretu Charlottu Marju Winterej, domjacej pomocnizu we Wuſzigu w Nowej Marzy. — 20. 4. Jurij Pawoł Tals, klampnař, ſ Gertrudu Jenny Hoschkiſzej, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje. — 20. 4. Maks Helmut Spichala, twarſki samkař, ſ Khatku Wandu Bětnarjej, dźěłacześku, wobaj w Budyschinje. — 20. 4. Alfred Jan Sell, pschekupſki pschistajeřz, ſe Susannu Hertu Petrichej, domjacej dźowku, wobaj w Budyschinje. — 20. 4. Korla Kurt Krüger, kravz, ſe Charlottu Eriku Schlenkrichej, schatowej schwalcu, wobaj w Budyschinje. — 20. 4. Ota Rudolf Werner, podoffizér w Kamjenizy, ſ Johannu Luisu Müllerej, stenotypistku w Budyschinje. — 20. 4. Pawoł August Njelka, wojnař w Bórku, ſ Hanu Bräuerej, pomocnizu w Budyschinje. — 20. 4. Ota Kurt Aust, murjeř, ſ Ernu Gertrudu Schmidtej, słužobnej, wobaj w Budyschinje. — 20. 4. Robert Maks Hubaš, pjekarſki pomocnik w Semjzach-Tumjzach, ſ Elsu Johannu dźěl. Krjeczmarjowej rodź. Bthigej w Budyschinje. — 20. 4. Ota Franz Alfred Körner, klampnař a instalatěr w Kumwaldze, ſ Martu Pawołu Schlagej, pomocnizu w Budyschinje. — 20. 4. Heinz Tischer, wojnař w Hodźiju, ſ Elfriedu Liddy Thomaßej, słužobnej w Lutwjezach.

Kak dojědźeš z čahom, statnym abo póstskim autom na dźeń serbskeje młodźiny?

Ze statnym autom: Z Kamjenca 17,20, z Kloštra 17,40, z Lejna 17,47, z Přječec 17,55 hodź. Z Hodźija 19,23 hodź., z Troch Hwězdow 19,27 hodź.

Z póstskim autobusom: Z Budestec 18,21 hodź. — Z Minakała 17,30 hodź. — Z Wulkeje Dubrawy 18 hodź. — Z Khrwaćic 18,08 hodź. — Z Delnjeje Hórki 18,19 hodź. — Z Khróšćic 17,30 hodź. wosebity auto wot k. překupca Natuša.

Ze železnicu: Z Drježdźan 17,16 hodź., ze Žičenja 18,47 hodź. — Z Wjelečina 18,14 hodź., z Budestec 18,24 hodź., z Dźěžnikec 18,30 hodź. — Z Pomore 17,41 hodź., z Kubšic 17,48 hodź. — Z Wósporka 18,37 hodź., z Barta 18,49 hodź., z Wulkeje Dubrawy 19,11 hodź., z Radworja (dwórniška) 19,25 hodź. — Z Rakec 18,15 hodź., z Njeswačidła 18,24 hodź., z Radworja 18,33 hodź.

Radio

Sćrjedu 24. haprleje ſlyschimy:

Königswusterhausen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6 wječorny rańſchi konzert. 11,40 ſa burow. 12 pſchipołdnišchi konzert. 14 wſchelakoćeže. 16 popołdnišchi konzert. 19 a něšto je ſwjatoſ. 20,45 wječorny konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5,50 ſa burow, 6,15 tačele. 8,20 tačele. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdnišchi konzert. 13,10 tačele. 15 ſa młodźinu. 17 konzert. 20,55 opera „Aida".

Towaſtwowſki powěſtnik.

Domowina wozjewja: Wšitcy sobuskutkowarjo na dnju młodźiny zeńdu so z dypkom w 6 hodź. ke hłownej pruzy w Krónje. Tam rjadujemy wšě dalše prašenja. Štóž tam njebudźe, njemóže sobuskutkować. Zarjadnik.

Sobustawam posmjertneje pokładnje. Po zakońšich postajenjach dyrbi so naša Podpjeraca pokładnja Domowiny (prjedawša Posmjertna pokładnja župy Smolef) přerjadować a so zawěšćerni přizamknyć. Jednanja wo tym su doskónčene. Tohodla postaja so za wšě sobustawy sćěhowace zhromadźizny:

25. haprleje wječor ½8 hodźin w **Hodźiju** w Mrózec hosćencu, wječor ½9 hodźin w **Hornjej Hórcy** we Hänslec hosćencu.

26. haprleje wječor ½8 hodźin w **Njeswačidle** we knježim hosćencu, — wječor ½9 hodź. w **Rakecach** w Hönčec hosćencu.

27. haprleje wječor w 7 hodź. w **Bukecach** w Stangec hosćencu, — wječor we 8 hodź. w **Sowrjecach** w Palerjec hosćencu.

28. haprleje pop. w 3 hodź. w **Hrodźišću** w Jurakec hosćencu, — pop. ½5 hodź. w **Khwaćicach** w hosćencu, — w 7 hodź. w **Mlnakale** w hosćencu.

29. haprleje wječor ½8 hodź. w **Poršicach** w „Lipowym dworje", — wječor ½9 hodź. w **Dubrawcy** w Šćěpanec hosćencu. — Kóždy sobustaw Posmjertneje pokładnje dyrbi přitomny być.

Domowina,
Zarjadnistwo pokładnje.

Hudźbny wotrjad Maćicy Serbskeje změje sřjedu po jutrach 24. t. m. dopołdnja ½11 hodź. z dypkom posedźenje w Serbskim Domje w Budyšinje. Přednošk podpisaneho: „Naš serbsko-hudźbny přichod" — (narodny a wumělski spěw). Kóždy zajimc je witany. Dotalne sobustawy wotrjada maja přitomne być, abo so wzdaťa swojeho sobustawstwa. Namjety hač do 20. t. m. na moju adresu. Ze serbskim postrowom a zdar wjednikej. — Přednoška hudźbneho wotrjada přizamknjetaj so přednoškaj faraŕa Bohumila Šwjele z Dešna „wo ležownostnych mjenach w Delnjej Łužicy" a stud. direktora profesora Oty Wićaza: „Serbowstwo wokoło Wittenberka za Lutherowy čas".

Stawizniski wotrjad Maćicy Serbskeje njemóže njepředwidźomnych přičinow dla swoje posedźenje wotměć. Předsyda dr. Wjacslawk.

Jutře do Budyšina!

Dźeń serbskeje młodźiny

zarjaduje **„DOMOWINA"** Zwjask Łuž. Serbow **jutře srjedu 24. haprleje,** wječor we 8 hodź.

w Budyskej „Krónje"

Witcy tam póńdźemy. Z našej młodźinu chcemy so zawjeselić. Wurjadne poskićenja! Njech je to zasy skhadźowanka cyłeho serbskeho ludu!

Wšitke šulske knihi

serbske a němske

dostanjeće

w Serbskej knihańi
w Budyšinje
w Serbskim domje

Wobsadki za Serbowki
čorne, we wšěch šěrokošach:
Tüllowe
0,95 0,75 0,65 0,45
Špachtelowe
2,95 2,95 1,95 1,50
Schaaf

Nizkeróže, krasne barby, poskića
Rauchfuß, symjenjowa wobrazowanja
w Budyšinje na Žitnych wikach 9
Telefon 266

MEBLE
khamory, vertika, komody, łoža z matracami, plyšowe sofy atd. dostanjeće tunjo pola firmy
Marschke
w Kamjencu, Oskar-Müllerowa hasa 8 a Rěčn serbscy!

Sofowe a blidowe přikrywy, gardiny, rollowy, tunjo
Würker, rodź. Erlerec
w Budyšinje na Zwonk. Lawskej h. 10

88. Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje w Budyšinje
srjedu, 24. haprleje 1935, popołdnju ½3 hodź.
w Serbskim Domje w Budyšinje

Porjad: 1. Přednoškaj: knjez assessor Cyž wo njeboh' fararju Kubašu a knjez dr. Šołta wo Serbskim nowinarstwje.
2. Rozprawy wotrjadow, předsydstwa a wubjerka.
3. Nekrologi.
4. Wšelčinzy.

Lubje přeprošuje
Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

Stepowane Moškowe Wotmjane Wjelbłud. Blidowe
prikrywy
wulki wubjerk, jara tunjo
PAUL KORN
na Hošic hasy 21
w domje khorobneje pokładnje

Třečaka,
kiž wě z konjemi wobkhadźeć a z pokročneje šule je, pyta k 1. meji
Čorlich w Jaworje

3 trjebane žonjace
5 trjeban. mužacych
kołow
předa
J. Schiebaek w Budyšinje
na Mužakowskej drózy 4

Maschinen-Decksel, Straßen-
Guß-Schleusen-Schrote, Koch-Spar-Platten
Eisengießerei **Bauer**
Großröhrsdorf, Telefon 461

Nič Was njepłaći
hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Móžemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hriwnow.

SERBSKE NOWINY móža so na wšěch póstowych hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Dr. Starck
nima hač do 28. haprleje žaneje ręčneje hodźiny

Bestellschein
(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)
an Verlag **Serbske Nowiny, Bautzen**

Herr _____
Frau _____

in _____
Postanstalt _____
Wohnung _____

Bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" ab 1. Mai 1935. Preis 1.51 Rm.

Datum: _____ Unterschrift: _____

Serb stara so stajnje wo to
zo „Serbske Nowiny" čitaja so w kóždym serbskim domje

Přiłoha k čisłu 9[illegible]

SERBSKE NOWINY

Wutoru 23. haprleje 1935

Serbscy křižerjo

Lětsa 724 křižerjow — Wšudże wjele wopytarjow — Serbske khorhoje

Lawno hižo chcychmy skrótka wopisać serbskich křižerjow. Ženje njebě prawa přileżność temu. Skóńcnje lětsa poskići so możnosć, wšitkich nadobo widźeć. Sydnychmy so do awta a wobjědźeechmy serbski kraj.

Hdźe jěchaja wšudże serbscy křižerjo?

Mamy 9 křižerskich procesionow. Runje telko kaž serbskich katolskich wosadow. Jenož zo Zdźěrjanska žaneho nima. Za to pak ma Khróšćanska dwaj, mjenujcy Khróšćanski a klóštrski. Najsylniši procesión je stajnje Khróšćanski. Měješe lětsa 160 křižeri. Po nim sćěhuje Kulowski ze 144 křižerjemi. Treći bě Ralbičanski ze 108 křižerjemi. Dale sćěhuja: Njebjelčanski z 64, Budyski ze 54, Radworański ze 52, Wotrowski a Klóštrski wobaj ze 48 a Baćoński ze 46 křižerjemi. Je to rjana liczba 724 křižerjow. Ale hdyž trochu znajemy wobstejnosće, dyrbimy wuznać, zo njeje přejara wulka. Běchu lěta, hdyž bě na dwě sće křižerjow wjacy. Haj su bohužel wsy, kotrež scyła žaneho křižerja njepósłachu. Też znaći burja so hižo lěta dołho na jěchanju njewobdźěła. Jenož někajkich małych wosobinskich zwadow dla. Njeje to na žadyn pad rjenje a přistojnje. Też lěnjosć njeje žana wurěć. Dyrbi to naša serbska nabožna a narodna česć być, zo we přichodźe kóždy kóń k česći Božej sobujěcha. Přetož křižerjo su nabožny procesión, žana keklija za cuzych. Křižeŕ wuprosy nam Bože žohnowanje za časne a wěčne, zhromadnje ze swojim najswěrnišim pomocnikom — swojim konjom.

Z tuteho stejnišća chcemy sebi junu naše lětuše procesiony trochu bliže wobhladać. Před lětami pisaše hižo Katolski Posoł wo dostojnosći křižerja. Njedosaha, hdyž bur swojeho konja da, na njeho pak kruwarja sadźi. Nč, knjez sam ma na prěnim městnje sobujěchać. Njedosaha też, hdyž křižeŕ sebi staji wysoki čorny klobuk na hłowu, wobleče pak so někajki stary kabat, kaž by jěchał na hermank. Nč, ke křižerjej słuša čorna suknja, znajmjeńša pak čorny zwjeršnik abo woblek. Wjele je so runje wo drasće křižerjow a z tym dostojnosće w poslednich lětach přemčniło. Wšo pak hišće njeje w porjadku. Wosebje w Kulowskim procesionje dyrbjeli skoro bóle na tole kedźbować. Hdyž je to druhdźe šło, to też w Kulowje póndźe.

Nčšto druhe jara ważne je zhromadne spěwanje. Křižerjo spěwaja k česći Božej. K česći Božej pak njeje kóžde bječenje dobre dosć. Křižerjo dyrbjeli tohodla stajnje před jutrami někotre spěwne hodźiny wotmčć. W dołhich procesionach dyrbjałoj dwaj kantoraj sobujěchać. Jedyn w prědnym dźělu kantori a druhi bóle zady. Też wobjěchowanje cyrkwje a pohrjebmišća dyrbi kruće postajene być. Hdyž někotři prjedy so wotsala, to hubjeny zaćišć na přihladowarjow čini a škodźi dostojnosći nabožnčho wobrjada. Budże to nadawk Kat. Posoła, k lětu před jutrami zasy cyle wuraznje a khutnje na tule nabožnu dostojnosć bóle pokazać. Zo je wona można, dopokaza nam naš najmłódši procesion — Budyski. Wón hakle před nčšto lětami nasta. Wón ma tak rjec dwaj wšelakej korjenjej. Mjenujcy serbsku nabožnu mysl a přiwabjeński duch wobkhodneho towarstwa. A tola je so w nim serbska nabožna mysl kruće zakorjeniła a knježi. Wšudże druhdźe wšak też wjele cuzych na křižerjow hlada. Njech sebi stajnje dobre dopomnjeće domoj wozmu. Nčšto wosebje rjane bčchu lětsa naše z khorhojemi wupyšene wsy. A wjele serbskich bě mjez nimi. Prawje tak. K lětu njech so jich hišće wjacy zmahuja k česći našich serbskich křižerjow. Na kónc̆u mały pokiw z prózdnu.

Jutry

(Zapozdźene.)

Hlaj, jutry k nam so bliža znowa,
Haj, jutry, swjedźeń wjesely.
Na kotrymž překrasnjeny z rowa
Naš Knjez a Zbóžnik postany.
Po tym, zo za nas na křižu
Je přětrał smjerć tak bolostnu!

Wón bu wot swčta wusmčšeny,
Bu zapity a hanjeny.
Bjez winy k smjerći zasudženy!
Kaž złóstnik na křiž přibity.
A tola sćicha, sćerpliwje
To wšitko za nas přětrał je!

Do rowa jeho położichu,
Kiž z kamjenjom bě přikryty.
Tam stražowarjow postajichu,
To běchu wójnscy wotročcy.
Swčt bě sej toho wčdomy,
Zo Jezus nčtk je morjeny!

Ze wšitkich Božich dźiwow wjele
So Jutry stal je najwjetši.
Hlaj, jandźel přińdźe z njebjes dele,
Kiž kamjeń z rowa wotwali.
A z njeho žiwy postany
Tón křižowany, morjeny!

Tuž, Serbja, znowa swjećić chcemy
Tón krasny swjedźeń jutrowny.
A kedźbujmy, zo wostanjemy
Też dale ludźik pobožny!
Njech kóždy prawje wopomni,
Što Jutry maju na sebi!

Jurij Šewčik.

Njeje to zajimawe, zo mějachu runje mčšćanscy křižerjo najwjacy serbskich seklow a bantow při swojich konjach. Njemóża to też druzy? Hdyž njechaće serbske barby, tak pyšće tola znajmjeńša waše brunaće ze swojoraznymi serbskimi wušiwanymi seklemi a nic z kóždej lčpšej šlebjerdku. W jutrownym čisle Serbskich Nowin pišc knjez prof. O. Wičaz wo fotografje serbskeho luda knjeza H. Retzlaffa. Knjez H. Retzlaff je runje krasnu wobrazowu knihu wudał wo němskich drastach. Tam je też wjele rjanych wobrazow našich Serbowkow zaměstnjenych. Ale wopisowanje našich serbskich drastow je spisał k. dr. Helm z Nürnberga. Čini pak to cyle njepčremyslnje a njewčcownje. Kak wotpowědźe to zasadam noweje Němskeje, hdyž jenej z našich drastow bórzomne wotstronjenje přeje? — Zmčjemy hišće přileżność, so z tutej knihu 'okładnišo zabčrać. Chcemy pak k. drej. Helmej pokazać, zo njedamy naše narodne wašnja, nałožki a drasty zniječ a wotstronjeć.

Hišće słowčko wo jednotliwych wosadnych křižerjach. Hdy su křižerjo prčni raz wujčchali, njeje hišće cyle wujasnjene. Je pak tomu wjele stow lčt. Su też nčšto cyle swojorazne a serbske. Su też hišće druhdźe jutrowni jěcharjo, to so wč, ale cyle hinajši z druhimi wotrjadami. Najmłódši su mčšćanscy. Jěchaja do Radworja. Tak ma Radwor třojich křižerjow. Swojich, Baćońskich a mčšćanskich. Před założenjom Baćońskeje wosady jěchachu Radwořčenjo do Zdźerje a wróćo. Nčtko pak do Baćonja a Baćońscy do Radworja. Też klóštrscy njejsu hišće tak jara stari. Jěchachu prjedy zhromadnje ze Khróšćanskimi. Srjedźa steja Wotrowscy a Njebjelčanscy. Wotrowčenjo sami hižo rano při switanju swoje pola wobjěchuja. Tak ma kóždа wosada swoje wosebite stawizny a nałožki. Najstarši su Khróšćanscy, Ralbičanscy, Radworscy a Kulowscy křižerjo. W Khróšćicach njeje też bjez křižerskich zwadow wotešło. K dopomnjeću na to noša Khróšćenjo 4 khorhoje. Druzy maja dwč khorhoji. Za ninmj njese so Boże horjestaće a Boża martra. Najznačiša je křižerska wójna, kotraž bčše před sta lčtami w Radworju. Najzajimawši pak je Kulowski procesion. Ma po prawom dwaj dźělej. Prědku němski — lětsa 36 křižerjow. Zady serbski dźěl. Lětsa ze 114 křižerjemi. Němcy maja dwč khorhoji a spčwaja němscy. Serbja maja 4 khorhoje a spčwaja wčzo serbscy. Boże horjestaće njesu 3 křižerjo. Potajkim jěcha tu trojka, druhdźe stajnje dwójka. Kulowčenjo mjetaja też hišće tiłki placków dźěćom a znatym. Dokelž je pnć z Ralbic do Kulowa khčtro daloki, wotjčćhaja křižerjo hižo dopołdnja. Tohodla dyrbja też konjom sypać. Kulowčenjo to darmo nječinja, dokelž su najbóle korčmarjo. Duž woža Ralbičenjo sobotu mčški wowsa do Kulowa. Runje tak činja też Kulowčenjo. Ducy dom bjeru je zasy prózdne sobu.

Też lětsa jěchašo zasy rjana črjódka jubilarow k 25. razej. Njech woni a wšitcy naši křižerjo też dale jěchaja w prawym słowa zmysle: Bohu k česći a Serbam k wužitku!

Stawizniski přehlad Łužicow

Podawa wyšši wučeŕ K r a l.

9] (Pokračowanje.)

Karl IV. bě staroscžiwy knježićeŕ. Założi 1348 universitu w Prazy, hdźež nčtko też Łužičenjo studowachu. 1356 wuda tak mjenowanu zlotu bullu, w kotrejž wjerchom a knježićerjam kčžorstwa jich přisłušnosće a prawa rozłožuje. Přikazuje tam, zo maja synojo čěskeho krala, hrabje Pfalcy, saksskeho wójwody, Braniborskeho namjeztneho hrabje a woleŕskich wjerchow nimo swojeje němskeje rčče „wot sedmeho lčta wlóšku a s ł o w j a n s k u r č č wuknyć a zo dyrbja tući knježa swojich synow w tajkich přiměstnach wukubłać, hdźež bychu tutym rččam přiměstnach wukubłać, hdźež bychu tutym rččam přiměstnach wukubłać, hdźež bychu tutym rččam

Hospodarski kućik

Što ma so dźensa wo hypothekowych danjach a wo wupowědźenju hypothekow při ratarskich ležownosćach wědźeć.

Na zakładźe wukaza z dnja 8. 12. 1931 su so dołhočasne kapitalowe žadanki (hypotheki) a zeńske dołhy (Grundnschulden), jich daň wjacy hač 6 proc. wučinješe, w dani zniźiłe. Daň wot 6—8 proc. so na 5 proc. a daň wjacy hač 8 proc. wučinjena, so w poměru 8 : 6 zniži. Na přikład wot 6—8 proc. na 4—6 proc. a wot 8¼—8¾ proc. na 6¼—6¾ proc. Z druhim wukazom z dnja 27. 9. 32 so zniženje danje za ratarske hypotheki za čas wot 1. 10. 32—30. 9. 34 wo dalšej 2 proc. přewjedże, tola nic pod 4 proc. Tehdom pak so jednaše jeničky wo wotstorčenje płaćenja danje. 2 proc. danje so jako kapitalowa žadanka k hypothekam přičisnyšťaj. Dnja 28. 9. 34 wuńdźe třeći zakoń wo danjowym wołóženju za ratarske požčonki. 2 proc. wotstorčeneje danje přemělani so do praweho zniženja danje. Tute zniženje pak njenastupa nahódnoseńske hypotheki; tu maja so dale 6 proc. płaćić. Za to pak so daň też při tych nahódnoseńskich hypothekach zniži, při kotrychž so nahódnoseńska žadanka w dźělbach wotpłaćuje (Tilgungsforderung).

Tute prawe zniženje danje traje wot 1. 10. 34—30. 9. 35. Wšě předewzaća, kotrež so po wudołženskim zakonju wudołža, płaća w přichodze za wotpłaćeńske požčonki w mjezach syroćinskeje wěstosće 4 proc. Wšě druhe předewzaća, kotrež chcedźa po 30. 9. 35 zniženje danje na 4 proc. za sebje wužić, móža po § 3 zakonju z 28. 9. 34 wotewrjenje wudołženskeho jednanja po zakonju z 1. 4. 31 w času wot 1. 8. do 15. 9. 35 namjetować. Wžo docpěja z tym jenož to, zo so hypothekowe danje na 4 proc. zniža. Druha lěpša na wudołženskeho jednanja, kaž na př. zwěsćenje personalnoho dołha a zniženje danje za personalny kredit na 4,5 proc., skrućenje dołha we wurunańskim jednanju (Zwangsvergleich; tutym žadaćelam so wjacy njeposkića. Kaž je znate, je přizjewjeński čas za wudołženske namjety 30. 9. 34 wotběžał. Z tutym zakońskim rjadowanjom w dnjach wot 1. 8.—15. 9. 35 hišće jónu žadać wo zniženje danje, ma kóždy bur a ratař možnosć też po 1. 10. 35 daň za hypotheki na 4 proc. stłóčić. W praksy poskića so zniženje danje za ratarske předewzaće, kotrež njejsu do wudołženskeho jednanja stupiłe, takle:

před nuzowym wukazom z dnja 8. 12. 1931:	zniżene na:	dale so zniźiłe ze zakonjom ze 27. 9. 32 (wotstorčenje płaćenja danj) a ze zakonjom z dnja 28. 9. 34 prawe zniženje danj na:
6 %	4 %	4 %
8 %	6 %	4 %
8½ %	6¼ %	4¼ %
9 %	6¾ %	4¾ %
10 %	7½ %	5⅛ %

Za žadanki, při kotrychž so daň zniži, njemóžeše so po nuzowym wukazu z 8. 12. 31 hač do 31. 12. 34 hypotheka wupowědźić. Dalši zakoń z dnja 20. 12. 34 tutón zakaz wupowědźenja při hypothekach ze zniženej danju na dalše lěto podleši. Tute hypotheki móža so potajkim k prěnjemu po 31. 12. 35 ležacej termiji płaćomne sćinić. Wěrićelej pootajkim njemóže wrócopłaćenje hypotheki před 1. 4. 36 žadać.

Je-li wupowědźenje po zrěčenju do wěsteho časa wuzamknjena, podleši so tuta termija wo dalše lěto, tola nic přez 31. 12. 36. Běše-li potajkim wupowědźenje po zrěčenju do 1. haprleje 1934 wuzamknjene, potom je wupowědźenje do 31. 12. 36 njemóžne a to sćěhowaceje příčiny dla: Po wukazu z 8. 12. 31 njeběše wupowědźenje do 31. 12. 35 připušćomne. Tuta njemóžnosć wupowědźenja so ze zakonjom z 20. 12. 34 wo dalše lěto do 31. 12. 36 podleši.

Prawa wěrićela, wosebje wohrožene wěstosće hypotheki, so z tutym podlěšenjom njemóžnosće wupowědźenja njepodótknu. **Wěrićel móže kaž dotal bjez dodźerženja wupowědźenskeho časa předčasnje wupowědźić, hdyž je dołžnik dźěle hač měsac z płaćenjom danje wróćo wostał.** Dr. Mosig.

K wothladanju pódkowy

Njech je kóń rjeńso twarjeny, je-li roh njestrowy, njeje ničo hódny. A tola čini sebi někotry hospodar a pohonč wo „bara a wopicy“ wjac starosćow hač wo pódkowy swojich konjow.

Wobkowany kóń je mnohim strašnosćam wustajeny, nic tak njekowany. Na našich z kamjenjemi a hrubym šćerkom posypanych pućach kóń bjez pódkowy khodźić njesmě, a tola haći pódkowa kaž woběhej krewje we rohu, tak też rosćenju tutoho. Nadawk hospodarja to budźe, zo tute škódne sćěhowki wobkowanja po možnosći zběhnje. Zo by to so docpěło, ma so na to hladać, zo bychu rohi so pěknje rjedźile, so syre kowale a kóžde 6 njedźel so wobkowałe.

Jeli kóń po drózy khodźi, zatepta seći kamuški srjedź pódkowy a rohom abo we mokrym času škrutu błóta. Wohoje měše so wurjedźić, prjedy hač kóń do stana so staji, hewak nastanu ćišćenja na stopje, z kotrychž so pozdźišo často dosć rak we pružerju wutwori, je-li njroda wobstajna.

Roh měł přec syry być; njehlada-li so na to, nastawa škropawosć w rohach. Roh dyrbi so potajkim wšědnje z wodu wumywać, a je-li mokrota z lapu přetrěta, dyrbi so z tukom namazać, zo wlóha njerozćěka. Wosebite žałby k tomu trěbne njejsu, dosaha, zo swinjacy tuk, skopjacy łój abo bałmjany wolij bjerješ, tola njesmědźa tute tuki stuchłe być.

Rozwučowace drobnosće

Mjaso, kotrež je zawonjało, njesmě so ženje na khwilu do zymneje wody położić, zo by wućahnyło. Wotpomhać hodźi so wobožnemu słódej natłatehu mjasa jenož z tym, zo so při zawarjenju do hornca kruch drjewjaneho wuhla ćisnje, kotrež je so runje wužehliło. To pomha też při warjenju rybow, wosebje sušenych z morja.

Mokre murje njech so z prašiwcom wobsadźeja, kotryž so po nich pleće a zbytnu syrojtosć do sebe ba; tola njesmě so to na hlinjanych a drjewjanych twarjenjach činić, hewk dobywaja so koruški přez drjewo do domu.

Štož so w suchim času sadźa, skazy so, je-li so při słońcu woda přiliwa. Nastanje skruta wokoło pjenka, kotraž přistup powětra ke koruškam haći. Prawe wašnje přesadźowanja, njech w zahrodcy, njech na polu, je tute: wuštapaj dźěrku z kolikom a naliwaj do njeje wody; tuta njech so do zemje rozćehnje. Na to sadźej rostlinu (přesadu, kórki, zelerij atd.) a přihrabaj z ruku wokoło pjenka pjeršć. Wlóha w zemi budźe so 2 njedźeli khować, ma-li pak so přiliwać, dyrbi so znowa sucha pjeršć přimjetować.

Jeli je howjado khude na krjewi (z tym, zo při khorosćach wjele wot njeho dźe), abo ze špatnym zežiwjenjom, mělo so tak wothladać: po možnosći wjele čerstweho powětra (z wočinjenjom wokneškow) a čiste słanje. Cyroba budź husta, wosebje njech so wjele wotawy dawa, a šrót z rožki a hrochu. Po někotr. njedźelach dawa so wšědnje łžica měšeńcy ze sele, krudy a połona a to do syna změšaneho. Je-li słabosć wulka, smědźa so wšědnje 3 gramy (¼ luta) zeleneho vitriola we wodźe dawać, z tutym tola so njech wopřestanje, počina-li kruwa zatykana być abo nawopak, jeli běženje nastanje.

K swjedźenjej serbskeje młodźiny 24. jutrownika 1935 w Budyskej Krónje

Hlej, jutře, serbska młodźina,
Je dźeń Twój radostny!
Na kotryž z blizka, z daloka
So wšitcy hotujmy!
Tam zjawnosći maš pokazać,
Zo hišće serbska sy.
A serbska chceš też zawostać
Wše Twoje žiwe dny!

Haj, pokaž cyłom' Serbowstwu,
Kak Ty jo lubuješ!
Kak wažiš rěč sej maćernu,
Ju zdźeržeć pomhać chceš!
Ty młoda generacija,
Ty pycha Serbowstwa,
Ty bywaš naša nadźija
Do Serbow přichoda!

Zbudź tuta srjeda jutrowna
Naš cyły serbski lud!
Haj zbudźuj Serbow ze spara
Wšu začěr ćmu a błud.
So wjeselichu podarmo
Kiž kónc nam wěšćachu.
Nó, hišće naše Serbowstwo
Ma wolu k žiwjenju. Jurij Šewčik.

315 wjezbow spyny ze Seifhennersdorfskeje cyrkwje so wotwjezło

Boža słužba w zyrkwinym wopalnišću.

W pożedźenju wožadźinych sastupjerjow je žo wo wuprózdnjenišćich dźěłach na Seifhennersdorfskej zyrkwi rozprawiło, kotraž je žo ſ wohnjom sničźiła. Hač dotal je žo 355 wjezbow zyspiny ſ njeje darmo wotwjezło, pódla teho 102 wjezbow drjewa, dźěłowa słužba je 20 hač 25 muži ſa wuprózdnjenišće dźěła stajiła, gmejna a twarzy wo wšu ſu darmo dźěłaśći grat k wužiću podali. Krajny zyrkwinšći hamt je žo wo pšchewjedźenju wuprózdnjenišćich dźěłow pšchipósnawajo wuprajił. Dotelž sa nowotwar Božeho doma narunanśka summa krajneje woheń sawěsćazeje komory ani sdala njedosahła, je ſ wohnjowym njeiožom potrjechena wožada na dobrocejśe sbérći a dary pokasana, so by je zyrkej mohła znowa natwaricź. Krajny biskop Coch je porucził, so ma žo kollekta zyrkwjow druhi dźeń jutrow nowotwarej Seifhennersdorfskeje zyrkwje pšchewostajiću. Němikeho biskopa Müllera ſu wo kollektu zyrkwjow zyleje Němśkeje prošyli. Na śatke ministerstwo nutskownych naležnosćow su žo ſ próstwu wobroćili, so by jawnu sbérku a pšchedawanje plakettow dowolili. Dale chodźa wopomnjeńske pišmo wudaćj, kotrehož wunoscht dyrbi žo na wobnowjenje zyrkwje a byrglow natoliću. Seifhennersdorfske Bachśe kantorstwo w Zitawskich stronach dwanaće konzertow wuwjedźe, kotrychž wunoscht je sa nowe byrgle posłatejny. Hač dotal je 1900 hriwnow dobrowólnych darow bóśiło. Dariceljo dyrbja wopomnjeńske lisćiny dostaća. Sa zyrkwinu nowotwar, sa kotruž dyrbja žo jenowkowne murje wužiću, je žo 20 architektow samolowiło. W sjednoczeństwje ſ krajnym zyrkwinym hamtom a krajnym hamtom sa hajenje pomnikow je žo architektej Schiffnerej w Zitawje poruczíło, so by natwarnu plan wudźełał. Snutskownosćj zyrkwje dyrbi žo horjenjołužišćeho charaktera dźerżeć. S wuwsaćom wulkeho swona móže žo je swonami zyrkwineje wěže sajo swonicź. Jutrownicźku je žo w zyrkwinym wopalnišću Boża słužba wotměła.

Přilopk

Lubu do rěti storčiš.

Pola Bytomja w Schlesyskej žu ſ Wódry cźełko wuczahnyli, kotrež žu jako cźełko słužobneje holzy Emmy Ernstej spóznali. Mjes tym žu wuzledźili, so je holzny luby, Ota Tietza ſ Primkenawa, holzu loni 9. dezembra, na kotrymž dnju je žo sbuśiła, do Wódry storcźiš, so by ju wotbył, dokelž wona wot njeho dźěcźo wocźakowasche. Tietzu žu sajeli.

150 000 hriwnow pšchesćihiwišći cźekny.

45létny Arbi-Anker ſ Lauenburga w Pomorśkej je cźejśe falschowanja lisćinow skucźiwšći někotre sta thaz hriwnow na škodu druzstwow a privatnych wozobow pšchesćihiwišći je cźeknył. Jene druzstwo ſ jeho pšchesćihiwjenjom wo 150 000 hriwnow schłoduje.

W deschcźowym dnju je žo tepiła.

W Aachenje žu pondźelu rano 75létnu žonu we deschcźowym dnju je morwu namakali. Najprjedy zdźi kriminalna policija myślesche, so ju žonu słonzowali. Se sawostajenych listow pak bě jasnje spóznaca, so bě zebi staruschća zamo žiwjenje wsała. Wona bě do žuda salśła a hłowu tak dołho pod wodu dźerżała, hacź bě žo ładnła.

Hrajkaze dźěcźi burske tukło sapalili.

Mjes tym so jedyn najeń ſe Schüttdamma sa žonu pšchi konfirmaziji swojeho starscheho žyna w zyrkwi pšchebywasche, na dworje wostajene mjeńsche dźěcźi we brózni se sapałkami hrajkachu. Nadobo žo hromada žłomy sapali a hnydom na to, brózeń w płomjenjach steješe. Woheń na se žłomu knyte domśke pšchekrycźi. Ssušodźa samochu łkót wukhowacź a też bźeł domjazeje nadobny płomjenjam wobroćeź. Hdyž žo najeń ſe swojej žonu domoj wrócźi, jenož hišćeze žo kurjaze rospadanki wuhlada.

Zakolitny njeskutk maćerje.

W Königsrodźe w Semółnych horach je 27létna žona se swojej schtyrilétnej dźowcźicźku a ſ dwajměsacźnym cźejśenkom do studnje na dworje skocźiła. Wšěch tři mózachu jenož jako cźeła wucźahnyć. Myšla zebi, so je žona, dokelž njeje druhich pšchicźinow, w sabłudźenju ducha do žmjerce schła.

Piccard chze 30 000 metrow wyšoko sleczeć.

Kaž pólske nowiny ſ Brüssela powědźa, chze profesor Piccard do Pólskeje pšchijěcź a pola Jablony njedaloko Warschawy ſ nowym stratosferowym lětadłom do stratosfáry leczeć. Wón žo nadźija, so tón krócź wyšokosćj 30 000 metrow dosahi.

Spěchna žmjerć.

W cźěskošlowakiskej namjesnej wsy Grasslizach je žo ſ Altengrúna pokhadźazy 81létny Josef Rödig ſ automobilom pšchejěł a žo tak cźejko sranił, so je w Klingentalskej chorownі wumrěł.

Hróbne wonjecźesćenje cźełow.

S Karlowych Warow w połnocnych Cźechach žo powě: Njedaloko Duppana pola Karlowych Warow na wjerschku hory maujoleum (rownischo) hrabinskeje Zedwitzej zwójby leži. Tefe dny jena žona pšchipadnje nimo mauloleja duzy widźesche, so běchu durje jenož pšchiptene. Durje zyle wocźiniwšći ſ wustrózjiwšći widźesche, so běchu wschć kaschcze rospacźene, a so běchu kosće a nopy ſ kaschcźow swumjetane. Pšched dwěmaj lětomaj ju pozledźejšeho Zedwitza w tutym rowniscźu pokhowali. Stóśtnizu žu je subow žemrětych skote króny wukamali. Dale žu samo cźełam dźěcźi jich debjeńki a hišćeze khmanu drastu rubili.

Symśke wjedro w połnocnej Italskej.

Do horateje połnocneje Italskeje bě žo pjatk njenadźizy syma wrócźiła. Temperatura na niczku (null) padze a žněh hacź 700 metrow dele na horach leżo wołta. Ssamo pšchi Rivierje běchu hory se žněhom pšchikrynte. W Trienczje je žo žněh hacź do kromow měśta nascheł. Mjes tym je drje žo wjedro sajo sćapliło.

Ruśku rubjeżnu bandu wotprawili.

Wutoru žu sćejścź žobuśtawow Leiferowśteje bandy w Moskwje sajeślili. Banda, kotraž je po žwojim wjednіku Leiferowu mjeno dostała, je ſnajmjeńscha 65 rubjeżnistwow skucźiła. Też wjele nadpadow a stónzowanja nětkotrych policajkow ju winuja. Bandźeneho pšchekhowarja, wěsteho Golowanowa, žu ſ jaśtwu na dźejacź lét sajaždźili. Golowanow je w lěcźe 1934 žobuśtaw revoluzionarneje sakonjoscźe Moskowskich městowych sarjadnikow był.

Schtyri dźěcźi je ſ granatu rostorhale.

Blisko Stalingrada pšchi delnjej Wolsy (w Ruskej) je žo rosbuchnjenje stało, kotrež je žebi pjeć dźěcźi jako wopor žadało. Dźěcźi w bliskosći dźěłacźerskeho bydliscźa z njerosbuchnjenu granatu namakachu, ſ kotrejž poczachu hrajkacź. Nadobo granata rosbuchny. Schtyri dźěcźi žo ſ sichtkami hnydom morichu, pjate je cźejśe srani.

Pjatnacźe woporow pšchewoseweho njeswoja.

S Kolumbije w połodnischej Ameriźy žo powě: We wuliwje rěti Magdalenu je žo pondźelu cźejśe łóžne njeswožo stało, pšchi kotrymž je po sdaczu 15 ludźi žiwjenj sbubiło. Mała pšchewoswna parna łódź, kotraž bě ſ 80 pšchewoswnymi hoscźemi a łóžnej wobsadźu pšches měru pšchecźejeźena, žo nadobo žrjedź rěti powrócźi. Hacź runje hnydom wjele łódźow na pomoz khwataśche, mózesche je jenož 65 ſnjeswożenych wukhowacź. Druhy 15 žo hišćeze njeswu namakali. Dyrbi žo ſ tym licźiś, so žu žo tepili.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěsćiź, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały mm-rjadk 6 pf., za swójbne 5 pf., towarstwowe a bosćencańske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 95 — Budyšin — Srjedu 24. haprieje 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Dźeń němskeje powětroweje brónje w Barlinje

Na prěnim cźeśtnym dnju sa němsku powětrowu bróń, sa kotrejž je němski minister sa lětarstwo dźeń 21. haprieje, jmjertny dźeń rytmiscźira Manfreda źwob. knjeza ſ Richthofena postajił, je jutrownu njedźelu powětrowa bróń garnisonske straże stajiła.

Pśicpołdnju strażowaca kompanija Richthofenskeje honjeńskeje eskadry ſ hudźbu Barlińskeho strażeńskeho wótźa pśeś Braniborske wrota k cźeśtnemu pomnikej cźełnjesce. Wobe stronje dróhi Pod lipami běcźetej połnej ludźi, kótaž chcychu pśeni pśichłapaś młodeho wójeńskeho w jeho pyšnej uniformje widźeć. Pśeden cźeśtnym pomnikom běśe źo statny sekretar generalny leutnant Milch ſ oficěrami wójeńskeho lětarstwa jeśchoł.

Po pśichwaśu straże lětarśka strażowaca kompanija ź němskej kenzliji a němskemu lětarśtwowemu ministerstwu krocźeśe, hóźej honjeńska eskadra straże staji.

Ninje teho pśichi Richthofenowym rowje na Invalidnistim pohrjebnišcźeju hač ź wjeczornemu gmérkanju wojaŀaj jako cźeśtnaj strażerjej śejeśćiaj. W brónjerni běśe generalne sarjadnistwo statnych muzejow pśichi Létadle „cźerwjeneho wojowarśkeho lětarja", kiž běśe źo w pśeźeŀali postajiło, wěnc połoźiło. Wjeczor źo cźeśtny pomnik je źwětkomjetakami wobśwětliśe.

Wjednikowy dźak

Wjednikej a němskemu kanclerej je źo teź lětša k jeho narodninam se wšěch dźełow Němskeje a se wšěch worišchtow wobhdleśiwa, wobźeže pak teź wot Němcow we wukraju, njeźmérkuje wjele listownych a telegrafiskich źoborpśeczow półkało, so na nje jenotliwje njemóże wotmołwiś. Wjednik tohodla po tutym puću wšichnym, kótaž su na njeho w źwérze a pśichwiźnosći spominali, źiwój wutrobny dźak wuprajiś dawa.

Přihoty na dźeń 1. meje

Sakśa krajna městnosć němskeho ministerstwa sa ludowe powuczenje a propagandu wójeŋwa:

Nazionalny źiwjeńeŋ němskeho ludu cźeśi kšoć wšichtich dźeławych Němcow do mózneho wustupjenjow sjednosći. W ſamknjej hodźinje a na ſamknym dnju pocźahnu kolony na dnju 1. meje. Jenak bija wšichtke wutroby ſa nowu Němsku a jeje wjednika.

Wupyšcźeje twarjenja ſ khorhojemi a cźerśiwej selenej pychu! Wobwiźnjujeje jśěźdźaka a wobkhadne wohyda! Wuhotujeje źwjeźeńźuju wukładne wokna a postarajeje źo ſa wupyšcźenje studnjow na źwobodnych namjeśach ſ bźeźowymi a kwětkowymi wěnzami! Wupowěśeje w pśiźarnjach, wobthodach a dźełarnjach mejśke plakaty!

Pśiźo pśichedwjeczor dnja 1. meje wam wulki podawk pśichinjeźe, źwjatocźne pśichwaśaśe hólcźiny a holcźiny do Hitlerskeje młodźiny a do źwjaśka němskich holźow a postajenje meje, kótaž źo ſ pśichódnymi sarjadowanjemi wobwěnzuje.

Ranje dnja 1. meje młodźinje źłuchu! Statna młodźina jo pomha wuhotowaś, śchule źo po nadrobnischim pśichikaru na nim wobźěła. Wjeśćki dnja budźe wulka manifestazija wschitkich dźeławych Němcow ſ wjednikowej rěcźu.

Stupanischcźa budźa tak blisko ſhromadźischcźow, so źo njetrěbne wokolokuśe śminu, a so by źo wjeczor kóždy na mejśtich rejach a na dośynku tuteho źwjeźenja mohł wobźěliś.

Jendźelske knježeŕstwo němsku notu pruhuje

Jendźelśke knježeŕstwowe měitnoscźe w Londonje w tu chwilu němsku notu pruhuja, w kótaréj źo pśicerjśiwo resolucźiji mozow rady Swjaśka ludowu protestuje. Napśiśiwo hinaśiźim powěźcźam jendźelśki politikarjo wusćěhuja, so źo jendźelśke knježeŕstwo hišcźeze njeje rozśěrźiło, kak wono na němsku notu wotmołwi.

W Parizu běśe źo wudawało, so jendźelśke knježeŕstwo roswažuje, hač źo njeby ſ hłownymi źobustawkami statami Swjaśka ludowu pśedy dorěcźało, pśedy hač tute staty jenotliwje na němsku protestowazu notu wotmołwja. Tuta powěść ſ Parisa źo w Londonje ani njewobtkucźa ani njewotpokasuje.

Henderson a wotbrónjenje

Na jenej ſhromadźišnje towaŕstwa za Swjaśt ludowu w jenym jendźelskim měścźe je póndźelu wjeczor president konferency za wotbrónjenje Henderson rěcźał. Wón je we ſwojej rěcźi pryjił, so je nětcźiśe pokojenje tuhtne, wón pak njewěŕi, so je wójna blizko abo so źo wobeńcź njehodźi. Wón wobźarowaśe, so źo w Europje a w druhich dźełach śwěta ſnamjenja wrócźenja do politiki pokasuja, kótaraž je śwětowu katastrofu léta 1914 sawinowała.

Potom Henderson Swjaśt ludowu jako rukowarja měra wopišowaśe. Pśeśija ſakładna mytśł wustawy Swjaśka ludowu postaja, so kóžda wójna abo kóžde wójnśke hroźenje zyły Swjaśt ludowu naśtupa. Druha ſakładna je, so dyrbja źo narody na kóždy pad w źwojich ſwadach mérnemu rozsuźanju podcźišnjeć. Tśeśa ſakładna je, so nawrót k wójnje tak cźeźke śtótniśtwo pśicźeźiwo internazionalnej ſhromadnosći wośnamjenja, so źu wschitke ludy wónowate, pśicźeźiwo nadpadnikej postupowaś. Schwórta ſakładna źada wobmjeśowanje wobrónjenja.

Podawki na Dalokim ranju su ſ wulkeho dźěła wina na ſapoźatku noweho brónjenja. Henderson rjekny, so źo teź njeźmé ſaponnikś, so je źo ſtomdźało, pśichilubjenja mérowych ſrěcźenjow, kiž źu źo Němskej w nastupanju wobmjeśowanja brónjenja cźinśe, w prawym cźasu dopelnjeć.

Dźeńa mamy na źwěrcźe dwě wichorojej ſrjedźišcźej, jene w Dalokim ranju a jene w Europje. Mér źo njehodźi dźeliś, źóźdy pospyt, ſ kótrymž źo ſamowitosć za mér dźeli, je namołwjenje k ſaprěcźu wustawy Swjaśka ludowu a wotewrjenje duri ſa wójnu w Europje. Do tajkeje wójny by źo Jendźelśka wěcźe śejahnyła. Tohodla maju Jendźelcźenjo po Hendersonowych ſłowach wulki ſajim ſa to, ſo so poradźi, tune prawo ſa Němsku we wobłuku powschitkowneho bjeśtrachowneho ſyśtema ſmóžnicź. Se ſamknjeńe pśichcźiny źo nawrót Němśkeje do Swjaśka ludowu a jeje połne wobdźělenje na wšěch winowatośćach wustawy Swjaśka ludowu jako njeparumomny dźeł powschitkowneho rjadowanja wobhładuje.

Nowa pólska wustawa so podpisała

We Warschawskim kralowskim hrodźe, je statny president Mościzki wutoru wjeczor nowu pólsku wustawu ſwjatocźnje podpiśał. Mjeś podpiśanjom jena wójeńska kapała pólśku narodnu hymnu pśikaśe a pśeden hrodom baterija artillerije 101 krócź muśeli.

Po podpiśanju president Mościzki zyle pólske knježeŕstwo a jara wjele wyšokich ſastojnikow na wulku hościnu pśicpreśiły. Hościo běchu jenoź pólśki ſtarcźenc. S tym měśeśe źo wośnamjeniciź, so źo wo ſtatny akt jednaśe, kótryž je jenicźny należnosć pólskeho ludu. Tehodła źo diplomatiski korps na ſwjatocźnosći njewobdźěli.

Sa blišśe wośiewjenje wustawy a jeje do mozy ſtupjenju źu źo wulke ludowe ſwjedźenje wotmyślike. Kultusowy minister je ſa wschitke śchule ſhromadne ſwjatocźnośeze porucźił, w kótrychž ma źo na ważnosć noweje wustawy pokasaś.

Krala Borisowe namołwjenje k bołhaŕskemu ludej

Po wutworjenju noweho bołhaŕskeho knježeŕstwa je ſo kral Boris ſ namołwjenjom na wobydleŕstwo wobroćił. W tutym namołwjenju wón po rostokenju pśicźicźinow, kótreż su jeho k pśicwetworjenju knježeŕstwa pohnuśe, wośjewja, so Bołhaŕśta w źwojim ſtatnym źiwjenju wot puća njewotśtupi, kiž je ſo wot 19. meje 1934 nastupił. **Młody bołhaŕski stat, kiž je ſo ſa ptaćišinu krwe śta tyśaćow Bołharjow wutworił, ſo pśichetwori,** ſo by ſa źadanja noweho cźasa k pśicźinemu wustrowjenju nazionalneho hospodaŕstwa, k pomozy khudźeho wobydleŕstwa a k potwjerdźenju měra a porjada w kraju dopjelnił.

W bliśim pśichódobje ſo wschitke wotmyślene pśemeńenja do wustawy sjednoca, kótruž lud pśichwaśuje. S tutej wustawu budźe ſo na narodne hódnośe bołhaŕskeho wobnowjenja a na mytśle 19. meje dźiwaś, kótreż je źebi wójśko ſ telko idealiſtinom wubédźiło. Kral lud namołwja, so by nowe knježeŕstwo połnje podpjeraŀ, a jenu pśichlubja, so źo je ſhromadnym napinanjom kraj do ſbožownischeho pśichoda powjedźe. Wschitcźy ministrojo źu na namołwjenje tehorunja podpiśali.

Kommunistiske přisahaństwo w Budapestu

Policija w Budapeśtu je wobśchérne kommunistiske ſpśichiśahanstwo wotkryła. Pśeni naſtork k tomu je policija pśi ſtrajku krawśkich a śchewśkich pomocnikow dostała. Sašałke wotpokasowanje wśicheho dojednanja pola ſtrejkowazych podbład źiwśi, so kommunistojo ſady ſtrajka cźeja. Policija mójśeśe na to ſbóry tajnu dźełarnoscź wobschérneje kommunistiskeje organizacije wotkrył.

W nozy wot póndźele k wutorje je policija kommunistiśe hnéźdo wukładźiła a je pśichi tym teź tajnu cźiśchcźerńu nadeśćaka a ſedraka. Dozała je policija 70 wośobow ſajała. Sajeźi źo wušnachu, so źu ſa kommunistow dźełali. W cźiśchcźerni źo nimo propagandnych ſpišow teź cźaſopiś „Kommunist" cźiśchcźeśe.

Sowjetska politika Europje njepřećelska

Schpanijśe katolśke nowiny „El Debate" pod napiśmom „Europje njepśicźeśelśka politika", w dźěśich nastawku na wulki ſtrach ſa politiku pokasuja, kótraž źo pokaźe pod ſowjeśko-ruśkim wliwom ſtaja. Ssowjetojo źo pycźa na franzowśko-ſowjeśke ſrěcźenje dla automatiśeje pomocy měrja. Po tutym ſrěcźenju źo roſtuź wo winje wójnſkeju ſmyślenych narodow dobrosdaźu franzowśkeho a ruśkeho knježeŕstwa pśichowstaja. To je potajkim ſwjaśt, kiž ſo wo Swjaśt ludowu njeſtara a kiž móże źo ſamo Genfiśkim roſſudam pśicźeźiwoćeś.

Zyła Europa w ſtrašne śteji, ſo ſo ſakitarka kommunistiśeho ſtata ſejimi, je-li politika, kotraž je ſo w Pariźu wutśichźiła a w Genfie pożohnowała, po ſamknym ſmérje postupuje, kaž dotal.

Schpanijśe nowiny maju ſa ſmérśiwe, so ſo Litwinow ſa ſchtikarja europśkeho porjada pobźěhuje. Bolśchewismus ma „po wustawje" nadawk, ſo by tyźaźśtwe wobśtacje europśkich ludow ſniśiił. Wón je jenicźka knježeŕstwowa forma, kotraž źebi wot cźłowjeka rasnje źada, so by ſe wschém ſtamał, ſchtoż jeho duchownje ſ kśeśeźanſkej zivilisaziju Europy a Ameriki ſwjasuje.

Tutej politiźy, kotruž Ruśka w radźe europśkich ludow na tron źadźa, njemóże ſo bjes ſtarośce pśichladowaś, dokelž rośćerjenje njejednoty a ſchćerpjenja pśenju praktiſku kśeśel nadpada na europśku zivilisaziju wośnamjenja.

Jendźelske knježeŕstwo němsku notu pruhuje

Jendźelśke knježeŕstwowe měitnoscźe w Londonje w tu chwilu němsku notu pruhuja, w kótrejž źo pśicźeźiwo resoluźiji, kajkuž ju wobźeže na ruśkich mejśtich ſwjedźenjach pśichipowědaju, wojowanje wukeho ſwjaśka bjesbóžnych krocźi. W cźaſopiśu tuteho ſojuſka dźełacźeŕśkich kommisarow Jaroślawśki namołwjenje wośjewja, w kótrymž śteji: **„My cźemy wschitke zyrkwje zyłeho śwěta do pómjenitscheho morja ſapaliś, my cźemy wschitke ſajstwa ſpotorhaś."**

Dźełacźeŕśki kommisar dale piśa, so źiły pśichego bóle ipośnawaju, so źu nabośina a wschitke jeje wobrjady źyć, kiž posłuchaju ſadźeńa. W 13 létach proletariśkeje diktatury je hibanje bjesbóžnikow po jeho mudawanju do hibanja wulkich ſyłow pśicheśło. Wono je njeźmérna móz, kotraž kóžde nabožne ſaćpuśe wutupi.

Tuto hibanje Jaroślawśki jako jene ſ najwažniśich wotdźělenjow kommunistiśkeho wojowanja wośnamjenja, jako jedyn ſ najnuſniśich elementow śwětowe revolucźije. Wón źada, so bychu woni źiwoje nabožinje napśećśiwne dźěło, kotreź ſakładny měśćańśkeho śwěta podrywa, hišcźe pośiłnili. Jeho namołwjenje śłonźi źo ſe ſłowami, so dyrbja Bożi ſłužobniźy wschitkich wułnaćźowo wobźeźeś, so jich nichtó pśeden śwětowej revolucźiju njewuchowa.

Nowe wusudy wójnskeho suda w Grichiskej

Wójnski ſud w Ssolunje je generala Anagnoſtopula a ſydom wyſchich offiſjerow k ſmjerći ſaſudźił. Wſchitzy ſaſudźeni pak ſu do wukraja cekнyli a w turkowſkim nječje Iſtanbulu (Konſtantinoplu) pſchebywaju. W Kavalli ſu w njepſchitomnoſeji generala Kantena, pjeć wyſchkow, dweju komandantow a dweju zivilſtow, kotſiž ſu wſchitzy do Bolhariſkeje cekнyli, k ſmjerći ſaſudźili. Wójnski ſud w Athenje je generala Papula a generala Kommitzija k ſmjerći ſaſudźił; pjatnacje druhich wogſow je ſamtžny ſud k dyrbjeſkemu dźelu ſaſudźił.

Amerika so Japanskeje konkurency boji

Knjeżeſtwo Sjednoczenych ſtatow połnożneje Ameriki ſ pſchihladowanjom japanſkeho proſperowanja pſchihladuje, ſ kotrymž ſo japanſke twory w połodniſchej Ameriki roſcheričej ſpytaju. Kaž Lipſczanſke nowiny piſaju, ſu amerikanſzy wikowanſzy attaſchejo japanſke proſperowanja dokładnje pſchepytali a ſu ſwojemu knjeżeſtwu we Waſhingtonje nadrobne roſprawy podali. Knjeżeſtwo ſo w blizſchich dnjach k wuradźowanju wo roſprawach ſeńdże.

W roſprawach ſo piſa, ſo je ſo w połednich letach 200 000 Japanzow w ſtatach połodniſcheje Ameriki ſaſydliło. Tuczi dyrbja dobywanje japanſkeho hoſpodarſtwa do Ameriki podpjerać.

Poł milijardy dollarow za nowe wójnske łódźe

W dowolazym wubjerku amerikanſkeho repreſentantſkeho doma je ſo nacźiſk kakonja wo wójnſkim łódźſtwje dowolił. Sakoń jada 470 miliionow dollarow ſa potrjebу wójnſkeho łódźſtwa. Na pſchedłoſy ſo we wubjerku najſterje pod knjeżeſtwowym cźiſchcźom njeje niczo pſchemjenił. Tak ſo pſchedkoha taſka, kaſkuż żebi knjeżeſtwo ju pſcheje, repreſentantſkemu domej pſchepoloži.

Knjeżeſtwo Sjednoczenych ſtatow je wołſewito, ſo ſo 470 miliionow dollarow ſa natwarjenje 24 nowych wójnſkich łódźow trjeba. Tola ſo wocźakuje, ſo budże ſo repreſentantſki dom njepſchikrocźenej pſchedłoſy najſylniſcho pſcheceźiwjeć.

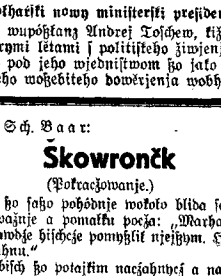

Bolhariſki nowy miniſterſki preſident.
Prjedawſchi wupoſłanz Andrej Toſchew, kiž je ſo hižo pſched nekotrymi letami ſ politiſkeho ſiwjenja ſcźahnył. Knjeżeſtwo poda jeho wjednjſtwom ſo jako knjeżeſtwo kraloweho wołoebiteho dowerjenja wobhladuje.

Radworčenjo hraja Wjelowu najnowišu hru

Běše to krasny wječor druhi dźeń jutrow, kotryž nam młodźeńcy wuhotowachu. Swojorazna młodostna kapała hudźeše serbske kuski. Starši młodźencow witaše. Nětk započa so Wjelowa „Zhubjena njewjesta" — k druhemu razej hakle — předstajeć. Radwoſčenjo to jara derje činjachu. Smy z kritiskim wóčkom hru a hraće sčehowali. Duž najprjedy słowčko k předstajenju a hrajerjam a potom nješto mało k hrě samej.

W cyłku dyrbimy cyłe předstajenje skhwalić. Róle běchu derje rozdźělene a hrajerjo móžachu wšo z hłowy. To je jara ważna wěc za naše serbske wobstejnosće. Dźak słuša tu knjeżnje wučercy Welsec, kiž hru wučeše a nawjedowaše. Jara derje hraještaj wódny muž k. M. Benš a Wićazec Leńka jeho žona knjeżna Hickec. Też druhe róle běchu zwjetša derje wobsadźene. Běchu to wšo ludźo, kiž so k temu hodźachu. Wosebje so też mała holčka spodobaše. Ale při wšej khwalbje dyrbimy też na nekrotre powšitkowne dźiwadłowe njedostatki pokazać. Naš lud so husto na njeprawym městnje směje. Na tym smy najbóle sami wina. Naše jewišća su překhude. To njeje wšo jene hač we złotym hrodźe steji stary zerzawy korčmarski stólc abo tajki, kaž tam słuša. Kulisy złoteho hrodu wódneho muža běchu kaž pře khuduške. Njeprajmy, my druhe nimamy. Wjes, kaž Radwoſ dyrbjała skoro nješto hódne měć, pak korčmar, pak towarſtwo. Z dobrej wolu a małej prócu so wjele docpěje. Też wódneho muža bychmy sebi trochu bóle wodźaneho — módrozeleńkojteho — myslili a nic tak jara šěreho.

Wjeselimy so jara, zo mamy skónčnje zasy hódnu prěnjotnu serbsku hru. Smy knjezej Wjeli wulcy dźakowni. Knjez farař Nowak tole zjawnje wupraji. Wjelowa hra je też dźiwadłownje techniscy derje natwarjena. A při tym njeje přećežka. Kóžde serbske towarſtwo dyrbi ju hrać. Hdyž ju Kulowske „Bratrowſtwo" zahraje, tam cyle wěsće přijeđemy. Hódnosć a wobsah hry w Serbskich Nowinach hižo junu wopisachu. My chcemy tu jenož spisowačelej a hrajerjam za přichod mały pokiw podać. Njech so hra wo někotre małe a njeważne wustupy skróći. Za hra wo hižo dosć derje wustupowace napřeciwnosće, hišće bóle zwótřić. Potom by hra hišće bóle žiwy wuraz cylka dostała. Wěmy, zo nam knjez Wjela to prawje zrozumi. Chcemy jenož radźić.

Ze wšeho pak spóznajemy, kajki njesměrny pokład naše ludowe bajki, powědańčka a spěwy w sebi khowaj. Čakaju jenož na wotkryće a wobdźělanje.

Witaj, serbska młodźina — witaj, serbski ludo!

dźensa do Budyšina. Dźensa je twój dźeń, serbska młodźina. Budź hódna tutoho twojeho swjedźenja. Njesedź a njemorść jenož čoło w Krónje. Ale wjesel so! Wjesel so swojeho žiwjenja! Wjesel so swojeho Serbstwa! Zahoř so za swój serbski lud, swoju maćernu rěč, swoje narodne kubla! Storhń sobu wšitkich liwkich a zasparnych! Wožiw we nich swjaty wohoń serbskeje lubosće! Potom budźe to woprawdźe rjany swjedźeń. Budźe tak a tak hižo rjany, ale ty dyrbiš jón hišće porjeńšeć ze swojim wjeselom, swojim žiwjenjom. Potom zalubi so też wšém staršim a starym. Z nami woni womłódnja.

Porjad swjedźenja budźe pisany mosaik našeho dźěła. Přez njón poćehnje so ćeřwjena nitka serbskeho braſki, kiž wšitko zwjazuje. Kedźbuj na njeho a měj so po nim. A wšitko derje póńdże. Tuž wjele zboża!

Krótke politiske powěsće

14 honjeſkich létadłow Kyffhäuſerſkeho ſwjatſa. Jako dar k narodninam je Kyffhäuſerſki ſwjatſk ſwojemu prjedawſchim wojakow, ſtafetu wo 14 honjeſkich létadłow wjednikej pſchepodał. Létadła ſo nimo mjena „Kyffhäuſera" ſ mjenami wulkich wójſkowych wjednikow ſwětoweje wójny pomjenuja.

Pſchedawanje muki a žita w Ruſkej ſo ſnowa rjaduje. Sowjetſki ludowy kommiſariat ſa ſmutkowne wikowarſtwo je wukaz wudał, kiž wſchędne pſchedawanje muki, žita, hejduſchki a makkaronija dowola, po prjedy ſnatych pſchedpiſmach. Hdyž ſu ſo 1. januara t. l. kharty ſa tutu ſiwnoſć wotſtronile, tutón wukaz wosnamjenja, ſo ſo prjedawſche pſchedawanje po wěſtych dźělach ſaſo ſaſwjedže.

2000 němſkich katolikow pola bamża. Sſwjaty wótz je druhi ſwjaty dźeń jutrow w Watikanje 2000 němſkich katolikow w audienzy pſchijał.

Ze Serbow

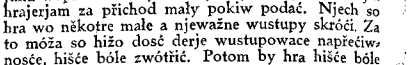

W **Budyſchinje**, 24. haprelje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njech krasny ſwět je Boži, kuzło rajа
Pak tola doma je a zawostanje.
Njech druhdźe też so traje tebi khmanje,
Najrjeńšo tola doma mysle hraja.

Čišinski.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor we 7 hodź. barometer 744, hygrometer pſi 3 6, najwyſchſcha dnjowa temperatura 20 ſtop. cźopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer plus 1, najniſcha temperatura w nozy 10 ſtop. cźopłoty po Celſijuſ. — Wjedro we Europje je hiſchcze khěrno njewěſte. Wſchelake małe niżiny, kiž pſches ſrjedźnju Europu cźahnu, ſtajnoſcźi wjedra wadźa. Nad Atlantiſkim ozeanom ſo w ſcherokej frońce wyſchina k nam bliži. Wjedrańſe wocźakuja, ſo ſo wona na konzu tydzenja pola naſ wuſkutkuje. Jutſje ſmějeny dźe hiſchcze trochu njewěſte wjedro. Pſchi połodniſchich wětrach ſo powětr- žyſlniſcho ſcźopli. S měſtnami wyſchak ſu njewjedra móżne. — Jutſje ſchwórkt ſtónczo 4,47 hodź. ſchadźa a ſo 7,09 hodź. khowa. Měſacźk ſkhadźa jutſje rano 1,20 hodź. a khowa ſo dopołdnja 9,34 hodź.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Swjetſcha rjenje a cźopło, ſ měſtnami pak ſo njewjedrowe deſchcze wocźakuja.**

— **Wo wocźakujomnym wjedrje w měſt** wyſchſchi ſtudijowy rada Guido Lamprecht liczby wojſewja, ſ kotrychž je widźeć, ſo ſtuſcha meja mało deſchczow a wětrow pſchinjeſe. Jenož 4., 5., 16. a 20. meje ſměmy ſo deſchczow abo wětrow nadźeć.

— **1. meje ſo póſtiſke poſtyki njewunoſchuja.** Na nazionalnym ſwjedźenju 1. meje němſka póſta nimo khwat-

Hendrich Sch. Baar:

Skowroncźk

3] (Pokračowanje.)

Wſchitzy ſo ſaſo pohóbnje wokoło blida ſeſydachu a Sahork roſwažnje a pomałku poča: „Marhatu k wam? Na to woprawdźe hiſchcze pomyſlił njeſym. Hacź jeno tak wyſoko bożahnu."

„To dyrbiſch ſo potajſkim nacźahnyć a na porſty ſtupić", rjekny Macźijowy knótr.

„To runje njetrjeba", knótra Sahorkowy ſwak ſkhłoži, „pſchetož Barhata je hołza kaž cźerſtwa malena. Schtož ju ſa ſonu dostanje, tón móże ſej wſchěch pjeć porſtow wobliſowacź, hdy by ſamo niczo njeměła."

„Njewjeſtu ſ próſdnymaj rukomaj ſej tola k woltarju njeſpowjedźeny", ſo Schkowroncźk nadu.

„Schtó dha je prajił, ſo naſcha Marhata ſ próſdnymaj rukomaj k woltarjej póńdże?" Sahork ſpěchnje ſa błidom ſtany. „So by potajſkim wědźał, naſcha Marhata dostanje dźeſacź tyſaz, porjadnu njewjeſcźinku wuprawu a ſcheru, kotruż je ſej ſama wocźahnyła."

„Na Schkowroncźkej grunt je to kaž wjelkej mucha", ſchcźipny Sahorka Macźijowy wuj. „Sto ſorzowo połowa łukow, pjatnacje ſorzow lěża, dwaj hataj, wſchu ſa dźeſacź tyſaz. To je ſměſchne!"

„To nam njetrjebaſch pſchedliczicź, ſchto Schkowroncźkej grunt měri, rjenje ſchcźiparnje druhi ſwak rěcźej poča. „My ſmy ſo tu narodźili a njejſmy wot druhdźe ſem pſchiběżeli", chžnjche hiſchcze pſchiſpomnicź: „kaž ty", ale to prawym wopkomiku ſo hiſchcze pſchemóże a inerwje ſkoncźi: „To je wěrno, rjany grunt, ale wady tej ma . . ."

„Ha kajke? To bych rady wědźał?" nětko ſaſo Schkowroncźk ſpěchnje ſtany.

„Wěrnoſcź ſej prajmy a pſcheceźelſtwo ſej hajmy", ſwak pokračowaſche. Konjenzy a hródże majch drjewjane, wiſzate, te dyrbi młody hnydom twaricź, tak wjele hacź ſo wożeni."

„Schto hiſchcze? Schto hiſchcze?" Schkowroncźk kaž żurk porſkaſche.

„Schto hiſchcze? Nó, nješchtožkuli by ſo namakało, ale to cźi halle powěmy, je-li ſo doręcźimy."

„Cźehodła ſo njebohmy doręcźeli? Marhata dóſtanje pjatnacje tyſaz a not nałeca budźe pola naſ burownka!" ſawoła Schkowroncźk.

„Schto dha by ſ telko pjenjeſami ſapocźał?" ſaſmja ſo Sahork. „Masch dźe jenož Macźija, grunt cźiſty, a hiſchcze nadrapanych pjenjeſ w nakutowarni."

„Pjatnacje tyſaz! Pjatnacje tyſaz dyrbi mi njewjeſta na desku wupłacźicź, hinak dwór ſ ruki njedam. Pjenjeſy ſobu do rowa njewoſmu, k druhim ſej je na dań dam, a doczakam, kak młodaj ſo ke mni ſnjeſetaj. Budźetaj-li ſej mje wažicź, wſchako ja ruku njeſawrěſu, wot njeju ſo niewotwobroću. Ale cźerſt njeſpi. Mamy ſa to pſchikłady, ſo ſo wumeńkarjam wſchelako wjedźe. Wote dawna ſo pola naſ praji: „Jeno ſo njeběłkacź, doniż cźłowjek lehnyjeſ njeńdże."

„Jadyn ſtrach. Naſcha Marhata ma wutrobu na prawym měſtnje, ta cźi njeſſchiwdźi."

„Też te naſtěpſche ſónjſke druhdy niczo hódne njejſmy", naſtyli Schkowroncźk ſ ruku machny. „Nětko je cźaſ rěcźeć, potom by hižo poſoże było. Lepje hněw nětkle hacź po kwaju."

„To je ſawdźeſe wěrno", wſchitzy pſchihłoſuja. — „Tohodła ſmy ſo feſchli, ſo bychmy ſo doręcźeli, kaž ſo ſłuſcha."

„Nješchto dyrbiſch ſpuſchcźeć."

„Sahork dyrbi pſchidacź."

Wobaj nanaj nětko wotnujelknyſchtaj a jeju ſtrońje ſa njeju jednaſchtaj. Druhdy wótrje doſcź na ſo rěcźachu a Macźij ſo hižo ſtrachowaſche, ſo ſo jemu wuhladу roſerdu. Sjuſtu drje bě konje kupowacź a pſchedawacź widźał. Na wikach bě kupcźerjow ſłyſchał, na ſłalone kupje bě pił, hdyž ſo drjewo w lěſu pſchedawaſche, ale na wuhladach dźenża prěni raz ſedźi a tak łubjene ſo jemu ſedźi, ſo by radſcho na żelliwych kachłach ſedźał. W kuchini je hižo dawno woheń wuhaſnył, piwo w karanje je cźopłe. Sahorkowa ſ dźowku Marhatu ſa durjemi poſłuchataj, ſo jimaj njeby ani ſłowcźka wuſchło, a Marhacźe wutroba pod wuſkim ſchtaktom je ſtrachom bije, ſo njeby ſpodźiwne było, hdy by jej wulkocźka. Wonka na nawožy ſo ſ mešinynymi mjećmi. Cźakaja, hacź ſo Schkowroncźk je Sahorkom ſeńdźetaj abo hacź ſo roſeńdźetaj. Wjeczorne ſmużki ſo pomału do cźmy pſchemeńſeja, ale burja, kaž ſo ſda, to njepytnu.

„Sy byſchcze potajſkim wěđżeli", Schkowroncźk nahle ſtany, ſahny po cźapcy, wotſtupi wot blida a ruku nacźeże: „chcźeſe-li Marhacźe k tym dwanacźe tyſazam a kruwje hiſchcze tu jakoju dacź, tu je ruka. Bjerće, doniż dawam, njechacźe-li, woſtajcźe to, ſakłapany druhdźe". A hižo ſo w durjach wjerćeſi.

„Dawam hižo doſcź. Zimacźe mje, ſo ſo pocźu", ſkoči Sahork. „Dwanacźe tyſaz dam, kruwu dam, njewjeſcźinſki wupravu dam, ale ſchaku jakoju njedam, ta njeſmě ſ mojeje hróbże, to je wuſtajeńcźny kuſ. Tajku kruwu po zhibym Boronnje njeſměja, kajſaj budźe ſ naſcheje ſakoſy."

„Nó, kaž roſumiſch", Schkowroncźk hymnje wotmolwi. „Tuſi nam njebjeſ ſa ſło, ſo ſmy wobcźežowali", ſo po dacźu mérnje roſzhonuje a kmótr ſ wujom hnydom ſa nim ſtawataj. Jenož wohni Macźij, w krutej burſkej kaſni wukublany, wě, ſo njeſmě ani ſłowcźka rjeć, runjeż ſo jemu wutroba w bolośći a wuſkoſći wije. „Nan kraſch mi nětko khromu Borborku abo ſchčelawu Wórtku wubjerje, a dyrbju je wſchěm ſpokojom byćź pſchi żebi ſkorźi. „Tej matej wobě pjenjeſ jako pſchedźenak, a ſtarſchi jimoj hiſchcze pſchidabža, ſo bychu je wotbyli a nawożenja na brachi njerwidźał. Rěcźeć bych měł, ſo ſtajicź a rjeć: „Nano, mi ſo Marhata ludi, ja dyrbju ſ njej hacź do ſmjerće žiwy byćź a niż wy, tuž ſo jeje njenoſdam, a byrnjež by naha była, hdy njeby ani koſchle měła, a nětko njech ſo ſchtožkuli ſtanje!"

(Pokračowanje ſeźěhuje.)

wich pożiwkow jane pożytki njerunowny. Dostawarjo wuża zaš na tutym dnju listy a nowiny ſa cząż dweju hodźin, hdyž ſo w kóždym mětnje wobjedže postajna, na pósće wotewjerjenu wobſtarowanje. Tuta wobſtarowanje ſo wjele wobtrudnja, hdyž ſo wobſtarowanje na ſtarjadowanjach ſmjerſkich pósta wotewſata.

— **Přijimanje šulerjow na katolsku wyššej šuli.** Wčera popołdnju so nowi šulerjo do tudomnišeje katolskeje wyššeje šule přijimachu. Tutón wustaw wokrjetowachu skoro wšitcy naši katolscy wučerjo. A w poslednich létach khodźeše wjele našich akademikow do natwarneje šule, kotraž po powójinskej šulskej reformje nasta. Tohodla nas Serbow też stajne wosudy tuteho wustawa zajimuja. W twarjenju prjedawšeho seminara běštej w poslednich létach dwě šuli, a to — němska wyšša šula a natwarna šula. Prěnja ma 9 rjadownjow a druha jenož 6. Ale hižo 5 lět dołho njeběše so telko šulerjow zamołwiło, zo by so mohła při natwarnej šuli rjadowna wotewrić. A teď wčera so jenož 32 nowych šulerjow přija, to rěka, wjacy njebě so zamołwiło. Tohodla bě też wčerawše přijimanje nowych šulerjow krótke. K. dir. **Löbmann** powita **z** krótkimi słowami wšitkich přitomnych. Porčka wo zaměrach a nadawkach wustawa a wupraji swoje wobžarowanje nad poměrami dźensnišeje studowaceje młodźiny. Nimo toho so při tutym swjedźenju šula a šulerjo ze swojim wučerjom stud. rad. k. B. **Stenclom** rozžohnowachu, kotryž na wotpočink dźe. K. **Stencl** budźe wjele Serbam hišće w jara dobrym pomjatku. Cyle wěsće budźa so na njeho a na čas, jako bě z našim wučerjom, dopomnić, hdyž budźa tute rjadki čitać, zo k. stud. rada B. Stencl po tak zasłužbnym skutkowanju předčasnje na wotpočink dźe. Na jeho městno so k. Kindermann ze Šěrachowa powoła.

— **Tuni ſarjadnišći wobſedźerjo cząż ſe Shorjelza do Drježdżan 28. hapreje 1935.** Kaž nam němſkostatna żelesnija wobſerwacija, njedźelu 28. hapreje 1935 tuni ſarjadnišći wobſedźerjo cząż ſe Shorjelza do Drježdżan pojedźe. Mjaſzina ſa jědźu ſ Budyſchina do Drježdżan a wróćo jenož 2 hriwnje wuczinja. Cząż 7,46 hodź. ſe Shorjelza wotſedźe a 9,55 hodź. do Drježdżan na hłowne dwórniſchćo pſchijedźe. Wjeczor cząż 22,58 hodź. w Drježdżanach na hłownym dwórniſchću wotjedźe a 0,47 hodź. do Shorjelza pſchijedźe. Cząż ſaſtanje we Rnjhachu, Lubiju, Budyſchinje a Drježdżanach-Nowym měſcze na jědźe tam a ſem. Sa jědźu k nastupnym dwórniſchćam wobſedźerjo cząża a wot nich ſo we wokolinje hacź do 100 kilometrow pſchi pſchedpołożenju jědneho liſčitka ſa wobjedźy cząż tehorunja 60 proz. potuniſchenja wobliczi. Nadrobniſche ſhonicze a darmotne kupjeno dostanjecze pſchi wudawańſach jědnych liſčitkow a w puczowańſkich běrowach.

— **Zyrkus Busch do Budyſchina pſchindźe!** Tuta powěſć wěſce mnohich ſajimuje. Busch, tutón ſtaroſnaty němſki wulkozyrkus, kiž je w poſlednich létach wſchelake europiſke hłowne města, kaž Paris, Brüſſel, Rom, Warſchawa, Wien atd. ſ wulkim wuſpěchom wopytał, je hačle njedawno ſwoje hóſtne hry we Weſtfalſkej hali w Dortmundje, kotraž 10 000 wobſowom wobſchija, ſtónčił. Na to je ſo na nowe puczowanje po Němſkej podał. Sa ſwoje wulke wuſpěchi we wſchěch měſtach ma ſo hodnoſcej a rjanoſcej ſwojeho pſchedewſjaca djakowacz. Mjetko dołho wjazy njetraje, ſo zyrkus Buſch na ſwojim puczowanju też Budyſchin wopyta a někotre ſenſazijſke pſchedſtajenja pſchinjeſe.

S **Khwaczij.** Sſwój prěni pucz do ſchule tu lětſa 17 dźěcži nastupi a to 8 hołzow a 9 hólzow. Jedyn hólz ſo pſchepokasa do Wulkeje Dubrawy, tak ſo wſcho hromadźe 18 dźěcži evangelſkeje wobſady do prěnjeho ſchulſkeho léta ſtupi. Je ſo ſwěſćiło, ſo ſ nich 8 dźěcži ſherbſkeje rowni a bychu wěſe ſherbſku hudźbu dóſtawacz. Wšchem dźěcom dobre pſchecza ſa ſchulſke léta. — Wutoru ſo pſchijimachu. Wyſchſchi wucżeŕ Rybak dźěcži a ſtarſchich powita a wutrobne ſłowa kóžbenu na ſchulſki pucz poda. Wucżeŕ Wilniſcha pſchewoſmje ſajo prěni letnik.

S **Khwaczij.** Tute dny ſo tu hońtwa ſnowa na 9 lět pſchenajeſche. Pſchi mało ſajimach ſadźi ſubny lékař dr. Ludwig ſ Budyſchina 310 hr. a dóſta někto hońtwu. 90 hriwnow je ſ tym hońtwiniſke druſtwo pſchihadźało; tone ſo nadźija, ſo někto ſo poměrny połěpſcha. — Prěni raz ſo ſajo hońtwiniſki pjenjes wupłacźi a to doprědka na zyle léto wot 1. hapreje ſem.

S **Czelchowa.** Mjes Czelchowom a Brěſynku ſajěžde wczera bulldogga Brěſynczanſkeho młyna do pſcherowa a powali pſchi tom ſchtom. Wožoby pſchi tom do njeſhoża njeſchińdźechu. Po wulkim napinanju poradźi ſo, czejtku maſchinu ſ pſcherowa wucżahnyć.

Ze Stróžiſča. (Jutrowne jěchanje.) Rjane nałštone wjedro bě nam Bóh k jutram wobradźił. Cyła Boża ſtwórba ſteješe w zelenym nałštnym błyſku. Tajke rjane wjedro je tola za kříżerjow jara wurjadne. Lětſa běchu Radworčenjo ze 26 zapřahami a Baćonſcy z 21 zapřahami zaſtupjeni. Pripołdnju 1/4 hodźin jěchachu Radworčenjo preč. Po jenej hodźinje ſo wobej z Baćonſkimi w Stróžiſču zetkachu. W Stróžiſču ſo wobej procesionaj trjechiſtaj. Žadyn procesion njetrjebaše pripołdnju na druheho čakać. Wjele luda bě ſo do Stróžiſča naſło, zo bychu ſebi tutón rjany jutrowny nałożk tudy w Serbach wobhladali. Stróžiſčanjo maju tohodla k jutram wjele dźěła. Wšitko **ma** k tajkemu wulkemu podawkej čiſte być. W Baćonju a Radworju kříżerjo potom wotpočnu, zo bychu tam derje poſwačili. Z tym ſo čas khětře minje, a hdyž ſo na wěži zazwoni, potom je zaſo žiwjenje. Kóždy jěchać chce tež prěni być. Stóž přińdźe poſledni, dyrbi wězo wopuſ činić. To wšak ſo nikomu njecha. Ale komuž kofej a tykanc předołho ſłodźi, dyrbi ſo potom z wopuſu ſpokojić. Kříżerjo zhromadźa ſo we Baćonju na kěrchowje a wobjěchaja jedyn abo tři króć wjes, potom dźe zaſo domoj do Radworja. Baćońſcy zhormadźa ſo ſrjedź wſy pódla fary. Ale tónraz ſu ſebi kofej jara ſłodźeć dali, přetož Radworčenjo dyrbjachu na nich w Stróžiſču čakać. Woni wobjěchaja na dompuću Stróžiſčo a Radworčenjo pak na dompuću zwonka wſy jěchaja. Tak ſebi žadyn zadźěwk jedyn druhemu nječinitej při zetkanju. Kóždy procesion wobjěcha doma na to kěrchow, cyrkej a wjes. Potom ſo rozpuſći. Njech tutón rjany nałožk ſo dale haji Bohu česći a Serbam k wužitku.

Z Kamjeneje p. Radworja. Krasne ſłónčne wjedro wabješe jutrownički dopołdnja naſich ſerbſkich burow, zo bychu ſwoje konje ſedlali a jako kříżerjo horjeſtanjeneho Zbóžnika česćowali a ſebi płódne naléčo a žohnowane žně wuprosyli. A też naš wjeſnjan Miklawš **Kopr** ſo njedźiwajcy ſwojeje wyſokeje ſtaroby wobdźěli. Haćrunjeć bě před krótkim ćežko zinjezbožił a haćrunjeć je 72 lět ſtary, jěchaše wón ſobu a njeſeše lětſa Bożu martru z wosobitej ćeſćownoſcu. Ze 47 lětami hakle wón započa z kříżerjemi jěchać a lětſa dopjelni wón ſwój ſlěborny kříżerſki jubilej. K 25. razej jěchaše k. Kopr lětſa jutrowničku z Radworſkimi kříżerjemi do Baćonja. Kak ſo te ſlěborne 25, kotrež je jemu k. faraŕ Jozef Nowak jako widźomne znamjo před Radworſkej cyrkwju přičinił w zelenym wěnčku na lěwej rukawje w nałětnym ſłónčnym błyšćeše! Přejemy našemu jubilarej, zo by při połnej ſtrowoſći hišće wjele króć z našimi ſerbſkimi kříżerjemi ſobuježdźeć mohł.

S **Wulkeje Dubrawy.** Se ſchtyrinjeſjetſim dźěkom je ſo tudomny wuſejny hat wucżiſćeli a ſo taŕ poſtkudź, ſo móže nětko 350 łubiwych metrow wody wopſchijeć. Wón je ſo ſ murju wobdał a ſčěrofi pſchijěło je ſo k njemu pſchiprawiſ, ſo by wohnjowa wobora pſchi wohnjowym ſtraſche mohła ruče a bjez ſadźenka dźěłać. Twarſke dźěło je tudomny twarz E. Simm wuwjedł. S cżiſcżazym dźěłom je 10 hacź 15 njeſaſtužerjow ſchtyri njedźele ſaſtužbu namałało.

S **Njeſwacźidła.** Spocżatk nowjeho ſchulſkeho léta je tudomnej ludowej ſchuli też pſchemjenjenje do wucżeŕſtwa pſchinjeſło. Wupomhaju wucżeŕ Leetz je ſo do Wjaſońſkeje pſchejdźił. Na jeho městno pſchińdźe wupomhaja wucżeŕka knjeżna Bienerez, kotraž je dotal w Porſchijach wucżiła.

Z **Pančic.** Kóždy narod ma wašnja a nałožki, a zbożowny tón lud, kiž je pří wšěch přemjenjenjach časow a ludźi je ſwěru wobkhował. Ruńje wone ſu z najlěpšim dopokazom, hač ma lud hišće znutřkowneho njeſkaženeho žiwjenja a ma moralneje mocy, je zdźerżeć a je ſwojim potomnikam njepřemjenjene dale dać. Naš čas ze ſwojimi ſkrućenymi domowědnymi nahladami, kiž ſej razne žada pěſtowanje wótcow namrěwſtwo, ſpóznawa winowatoſć, za jich zdźerżenje z cyłej mocu ſo zaſtajić. Serbja ſu znaći jako nabožny lud a tu ſwjeſa ročne časy a wulke dny, z wosebitej pobožnoſću. Najwuznamniša drje je jutrownička ze ſwojimi rjanymi nałožkami. Hižo rano zahe ſłyšimy jutrowničku Wotrowſki jězdny procesiju, kiž ſpěwaja a ſo modlo wokoło polow čehnje a Bože žohnowanje za wusyw a žně proſy. W popołdnišich hodźinach wuńdźe też kłóſtrſki procesion pěši do polow a wróći ſo krótko do přikhada Khróſčanſkich kříżerjow do cyrkwje. Wokoło 1/2 hodźin nastaja ſ kłóſtrſcy kříżerjo na puć do Khróſčic. Lětſa běše jich 24 zapřahow. Před lětami je ſo hižo proſyło, zo bychu Wudworjanſcy a Smječkečanſcy ſo kłóſtrſkim kříżerjam přizamknyli a tak tutón procesijon po liběhje powjetšili. Tak by ſo tutón wo 8 abo 10 zapřahow powjetšił. Khróſčanſki by při ſwojich 70—80 zapřahach hišće ſylny doſć był. Hdźež je dobreje wole, tam ſo wšo přewjeſć hodźi. Snadź ſo wospjet wo tym khutnje pojedna. Při najrjeńšim nałětnim wjedrje, kajkehoż ſej lěpšeho myſlić a žadać njemóžachmy, wotmě ſo krasny jutrowny nałožk. Wjele ludźi bě ſo tu zeſło, wosebje wjele cuzych — snadź na 7—8000 —, zo bychu ſerbſki nałožk wobdźiwali a ſo na nim radowali. Wšitcy česća a waža ſej tutón woznamny nałožk jako nabožny wuraz ſerbſkeho ludſtwa a jako wuraz wutrjidneje bohaſłužby. Wšo měješe dostojny raz, kiž by ſo hišće powjetšił, było-li wjacy hoſpodarjow a ſtarſich kříżerjow ſo wobdźěliło. W kłóſtrſkim procesionje woznamjenješe ſo ſtarc **Michał Sołta** (Cyž) z **Kukowa**, kiž lětſa 59. raz jěchaše. Je z kantorom a zanjese njedźiwajo wyſokeje ſtroby wjesele haleluja, zo jenož kłóſtrſki dwór tak zaklinča. Móže ſo bóle a bóle wobkedźbować, zo zrozumjenje za tutón ſerbſki nałožk, mjenujcy jutrowne jěchanje, roſće. Nihdźe njeſłyšachmy žanych hanjacych abo wusmějacych ſłowow wjacy. Byrnjeż kóždе lěto naše kříżerjow widźeli, nikomu ſo njewoſtudźi na nich hladać. W nich je žiwjenje a wotmėnjenje. Tuž njech klinči ſerbſke haenja. hač do wěčnoſce časow a njech z nim združene wostanje naš nadobny jutrowny nałožk!

S **Kulowa.** Po roſprawje w lětnej hłownej ſhromadźiſnje je **dobrowólna** wohnjowa wobora wſcho hromadźe 833 hriwnow dohodow a wſcho hromadźe 802 hriwnow wudawkow měła. W dźěłowym lěcże je ſo 20 wuczenjnjow a 20 roſwuczeńſchich wjeczerow wotmělo. Wobora je k 12 wohnjam wujeła. Wona ſ 52 aktiwnych, 52 pažiwnych a 5 cżeſnych ſobuſtawow wobſtejeſeše. W nowym dźěłowym lěcże maju pažiwne ſobuſtawy nije 40 lět a pažiwne ſobuſtawy, kotrež ſo ſahła njeſtu pſchi ſamej ſłužbje wobdźělite, lětuje 4 hriwny dawkow płacżicz. Sa kupjene ſiwenj ſ dwěmaj ſwukomaj ſu ſo pjenjeſne ſrědki pſchiſwolile.

S **Kulowa.** Jako jutrownu pychu je naſcha ſyrkej wumětſyu wudźěkany elektriſki ſwěcżnik ſe 36 ſehlakowami doſtała. Dotalny ſelesniy ſwěcżnik ſ 12 ſwěcżami běſche ſemrěty Mužakowſki hrabja Armin darił.

S **Kulowa.** Njeſłoho, kotreż budźiſche mohło hórje wupadnyć, je ſo na tudomnym dwórniſchću ſtało. Automobilowy wobſedźer H. ſ Wojerez, ſe ſwojim automobilom ſ Dubrjeńka pſches Kulow domoj jědźo, po puću ſjoch puczowazych Hitlerſkich hólzow ſetka. Po jich próſtwje won jeneho ſ nich a jich wězy na wós wja. Bitſto Kulowa ſo dohlada, ſo bě pſchekhod pſches ſelesniju ſawrjeny, a tohodla pkun wotſtaji. Hdyž dźiwiſche H. ſpinacź, won ſo wuſtrožiwiſchi pytny, ſo běchu ſo wězy Hitlerſkich hólzow pſchežunyte a ſo njemóžeſche tohodla ſ nohu k ſpinadłu. Won tohodla do prěnjeje jawjern ſawadźi, kotraż wyſoko ſkoči. Pſchi druhej jawjerje,, kotraż ſo cżeſto wobſchkodźi, ſo wós ſaſkaji. Pſched wětrom ſchkitaca ſchelenje ſo rosbi, hewak pak ſo wós mała wobſchkodźi. Na ſpoło nichtó ſ wožobom w automobilu do ſchkody njepſchińdźe.

S **Kleńcho.** Sběrka ſa Snutſkowne mištrjoſtwo njedawno je w naſchej wožadże ſwjeſelaſzy pjenjes wo 207,75 hriwnow wunjeſła. W jenotliwych wjach naſcheje wožadny je ſo najběrało: w Zymplu 7,60 hr., we Krynhelezach 28,05 hr., w Jamnom 37,50 hr., w Kleńcu 61,05 hr., w Koſchli 16,80 hr., we Wolejeſchnizy 23,50 hr., w Jaſnej 4,20 hr., w Dyrbachu 16,20 hr., a w Radſchowku 2,85 hr. Pſchedawanje jehłow je 10 hr wunjeſło. — Jutrownu ſwjedźeń je ſo w naſchej wožadże dołtonje wobwjeſćił. W jutrownej nozy wot 11 do 12 hodźin ſo ſwonjeſche. Jutrownicżku rano zyrkwinſzy dujerjo poſawnow ſ wjele ſkrlušche piſkachu. Na to Matejej Herenzej k jeho 80. narodninam jutrownicżku rano nekotre khorale ſahudźachu. W Bożej ſłužbje dujerjo a ſpěwne towaŕſtwo ſobuſkutkowachu. Też bźěcżom nedźelſkeje ſchule ſo wulke jutrowne wjeſele dośta. Pſchipołdnju ſwědeſche pſches ſto dźěcži w ſarſkej ſahrodze jutrowne jeſka pytacz. Druhi dźeń jutrow naſeči zyrkwinſzy dujerjo we Lucżu, Seſpſchezach, Hamorać, Wochjach a Krnyhelezach jutrowne ſkrlušche piſkachu. — Sa 12. dźěcżo drenérarſkeho miſchtra Zyle w Jamnom je wjednik a němſki kanzler Adolf Hitler cżeſtne kmótſtwo pſchewſał. — Roſwucżowanje w tudomnej ſchuli je ſo 24. hapreje ſaſo ſapocżało. — Jutrowna ſobota běſche ſa Zymplanſko-Turjanſku ginjenu wožebitu ſwjedźerſki dźeń. Wſchitke formazije a ſwjaſki nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony a němſkeje dźěłoweje frontu, kaž też wohnjowa wobora do Zympla cżehnjechu hódźej ho nowohadźenu Hitlerkli dub wukhcżić. Wjeſnjenjo běchu na wupyſchenje wězy wulku proſu nałožił. Po wukhcżenju wjednik ſtroniteje měſneje ſkupiny nowu khorhoj němſkeje dźěłoweje frontu poſwjeći. Spěwy a rezitazije poď kantorowym nawjedowanjom ſwjatocżnoſć porjeſnjachu. S Zympla ſwjedźerſki cżah do Turjoho cżehnjeſche, hódźej ſo tohorunja Hitlerſki dub ſadźi.

S **Kija.** (Na wotpocżink ſchoł.) Reńerki hajnik Wośch je tele dny ſe ſłužby ſchoł. 37 lět je wón ſwéru Mučakowſkemu ſtaiwaiwſkemu knjeſtwu ſłužił, najprjedy w Miłoraſu a potom wot 1912 jako ſpěrki hajnik w Kiju. Wotſłužajemu ſo wjele pocżeſcżenjow dośta.

Měšćanske dźiwadło

Woporna hodźina.

Cżinohra w 3 jednanjach wot Ungera.

Tuta hra poda ſo w naſchim měſchcżanſkim dźiwadle jako wuſunk cżinohrow tuteje hrajneje doby. Hra je doſponje wupłód nowjeho cżaſa a wuńuje naſthutniſchi ſtatny problem: kak wulkowa ho lud ſtrowy. Wuwije ſo tu ſ wunańſnej możnoſću ſahubna ſkutkownoſć ſ bźědźiniſkich khorocżſow. Po nowym ſakonju njeſmědźa ho dźěcži robźiſ, dokż njeſłuſaj nan a macż ſtrowaj. Thema hry je tak powcżaſze, taŕ ſe žiwjenja wſate, ſo njemóžeſchi ho wuwinjeć woprawdźiteſći, ale pſchijeć dyrbješ ſwurowu wěrnoſć pſchitomnoſće. K tomu pſchedobudźe ho tež Hilſa Bertmannez, kiž pokhadźa ſe dźědźinſzy khoreje ſwójby. Skubła tragika a woporniwoſcż ſtejnoſtrašnej ſu tu k dobycżerſkemu ſkutkej. Hra ho jara derje pſchedſtajeſche, njech je to wot Bruno ſmanna jako direktora Bergmanna, Helgi Lornſen ja dy jeho dźiwoſki, Jremy Solms jako Gerdy jeho dźiwoſki, wanſa Berdera jako dr. Rekta, Willya Kerraua jako Klausa Reita, Khyrle Säuberlicha jako Claasena. Franzjeka Hellmuth-Bräm ſe typiſka ſłužobna, tola Juriji Steinmetz jako juſtijatny radźicżeŕ Reit, nó, to ſnadź bě róla, kiž do jeho ſyłnoſće njeſkluſcheſche, kiž ſmy hewak pola njeho ſwucżeni. Wopyt dźiwadła bě dobry a ſ dźałnym pſchijimkom ho njelutowaſche. -ć.

Ingeborg.

Wjeſelohra w 3 jednanjach.

S tutej wjeſołej hru ho też hrajna doba personala měſchcżanſkeho dźiwadła ſtónčiſ. Sa wſcho rjane, ſchtož bu nam wobradźene, tohodla ſ zyłeje wutroby ſwój ſprawny dźak wuprajamy. Poſtiżenja w tutom lěcże běchu wjele lěpſche hacź w ſańdźenym lěcże a to na wſchěch połach dźiwadźelniſchko wumělſtwa. Schkoda, ſo ſo hrajny cżaſ w naſchim měſchcżanſkim dźiwadle tež w lěcżu njemóže pſchewjeſeć. Saleſi to wěſće też na pſchabym ſajimje tych, kiž maſa ſrědk k tomu, ſo bychu dźiwadło wukhowali, kiž mjenuja ho duchowna elita a tola radźcho domach ſedźa abo do druhich měſtow ſejdźa do dźiwadła.

*

Ingeborg, to je hra polna pryſłoſtiſcże. Krótki wobſah: kak wopſmjeſch druhemu ſonu, bjes teho, ſo to pytnje. Sajimawe je wumjeće, kiž pokaża, ſo ſona njeczeſtpi w tom naſtupanju na duſchownym wobmjeſowanju, ale ſituaziju doſpołnje wobkhnjeſi. Sſyhnje ſu typo hrě ryzo-

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalu: dźeł a přiłopk Marko Smoleć a za nawušku dr. J. Cyž. Wšitce w Budyſchinje. — Wudawa a dźiłć dr. J. Cyž w Budyſchinje D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna liſčina čo. 3 płaći.

Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa ſłužba.

wane, to je radosć a wjesele, to je žiwjenje, tempo. A hrajerjo a hrajerki Helga Lornsen jako Ingeborg, Jurij Pierre jako mandželski, Hans Verder jako pičeczel ſ młodostnych lět Pětr, Franzjska Hellmuth-Bräm jako czeta, wo kotruž ſo mnoho wjerczi, podachu najlěpsche.

Poſlednji raz dawachu ſo kwětki jako wuras dźakownosće pſchi ſkónczenju posaſony. Niech ſu tute kwětki wuras pruhowo dźaka wſchěm hrajerjam a hrajerkam, wjednistwu a wſchěm pſcheczelam dźiwadła. *ſ.*

Z Łužicy

S **Biskopic.** (Pjecź lět za ſtraſchneho ſadobywarka.) Dla wjazorych ſadobywanjow mějeſche ſo pſched tydnomnym ławniſkim ſudom 28lětny Hermann Wildner ſ namjetnych Czech ſamolwicz. Wobſtorżeny, kotryž je wot lěta 1932 bjeź dźěła, bě mjetu pſchekročiwſchi ſo ſ kradnjenjom a ſadobywanjom žiwił. W Trattlawje, Bónezach, Mjelečicach, Pózkowach a Rückersdorfu bě wospjet wokrowu ſchleſenzu wutłóczinſchi do domow ſalěł a kradnył, ſchtož bě ſo jemu ſdało, ſo je ſobuwſtarza hódne. Pſchi tym bě ſ natykanym revolwrom wobrónjeny był. Wobſtorżeneho dla cźežkeho padniſchtwa w 13 padach a dla nuſowanja w jenym padże k khłoſtańi na 5 lět, k ſhubjenju cźežnych prawow na 5 lět a k podſtajenju pod policajſki dohlad ſadźuđichu.

S **Wulkeje Hartawy.** S wobžarujomnym njeſbožom je ſo jutrowym ſobotu popoldnju 20lětna dźowka tudomneho pjekarſkeho miſchtra Pěſcha potrjechiła. Krótko pſched ſtarſchiſkim hydlenjom ſo widlizy jeje jěſdneho kola ſtamachu. Pſchi padnjenju na twjerdu dróhu ſo wona w mjeſnowczu cźežko ſrani a žeble cźeleſno a nožowu kóſcź ſtama. Lětar dr. med. Kremlein-Wulkohartawſki ſnjeſboženu ſawobali a ju do Budyſkeje měſchczańſkeje khorownje dowjeſcź da. Hołza běſche pſchi roſwjeżenju pjecziwa ſnjeſbožiła.

Přilopk

Bamžowe jutrowne požohnowanje.

S Roma ſo powě: Jutrowniczu rano je bamž Pius XI. ſcheſty krać po ſjednanju Watikana ſ italſkim knježerſtwom w pſchitomnoſći dźeſaca tyſaczow kutrajnych a wukrajnych wopytarjow w Pětrowſkej zyrkwi na žwjatocźne waſchnje Božu mſchu cźitał. Potom je ſo wón ſ pſchewodom najwyſchſchich duchownych do wotewrjenzy ſaſady Pětrowſkeje zyrkwje podał a wot tam požohnowanje wudźelił. Też pſchi tutym žwjatocźnym ſkutku běchu dźeſaczityſazy na hobrſkim Pětrowſkim nameſcze pſchitomni.

Dźiw w Kuskowje

Kak běchu ruſzy wjeſchoju ſa cźaſ Katy Wulkeje žiwi.

Bliſko Moſkwy ſteji palaz hrabje Scherjemjetjewa wobſtorżeny kraſneje ſchtomownje. Hrabja Scherjemjetjew bě jedyn ſ najbohaćſchich magnatow ſtareje Ruſkeje a na žiwjenje ſwojeho rodu kłuchu ſo bajkowſzy. Pychu, kotruž prjedownigy Scherjemjetjewa w cźaſu Katy Wulkeje wutworichu, pſcheſahaha wſchu fantaſiju.

Schtomownja, po waſchnju Verſailleje wutwarjena, bě ſ njeliczomnymi pavillonami pyſchena. Nimo twarow w franzowſkim ſtilu, mježachu ſo jednore ruſke burſke ſtatoki wobdźiwacź, pſched kotrymiž na ławkach wſóſkowe klanki ſedźachu, kotreż 12 ruſkich burikow pſchedſtajachu. W blišſoſći mjeſta, kiž pſches wumělſzy wuhrjedanu rěczu wjedeſche, bě wodowód pſchipraſwjeny, kiž deſchczik dawaſche. Cźiniſche hrabi wobſetbite wjeſele, hdyž ſo nadobo pſchi ſkónczenym wjedrje na pſcheſkapjenych hoſcźi deſchczowaſche.

W hobrſkim Kuſkowſkim parku běſche wjele dźiwich ſwěrjatow, módre amerikaniſke liſchki, žibiſke mjedwjedźe, łoſy (Cłche) a wjelki, zyłe ſtadła jelenjow. Liczba dźiwinu dźěſche do tyſazow. Hrabja ſo thwaleſche, ſo ma najrjeſchu ſahrodu Ruſkeje, haj zmjeje Europy. We jěſorach a rěkach mjeſwjeſche ſo ſ drohimi a žadnymi rybami. Wožrjedź ſchtomownje bě „templ mjelczenja". W tutym domje ſtejeſchtej jenož dwě paſy. Tu pytaſche hrabja mér, kiž po mnohich ſwjedźenjach trjebaſche. Prawy wobras ruſkeje duſche, kiž lubuje napſchecziwnoſć. Rośchěſche ſo tola hohacźk ſ myſlicźku, do kłoſchtra ſaſtupicź. Pſchi tym hrabja, wulki dobroczeł, 150 wokhudynjenych ſemjanow hoſpodowaſche, kiž ſ nim wſchitko dźěłachu, ſamo jeho młoſchnju, kiž bě njewuczerpajomna. Mějeſche na 700 ſkužownikow.

Hoſpodliwoſć hrabje njeſnaſeſche žanych mjeſow. K ſwjedźenjam pſcheproſzy druhdy 15 000 wołoſbow. Hdyž Kata Wulka ſ awſtriſkim kněžorom Kuſkowo wopyta, wuži ſo ſa 60 wuſnamnych hoſcźi pſchi wołeſbitej hoſcźinje ſkónch talerjow. K cźeſći zarowki dźerżeſche ſej priwatne dźiwadło. K tutemu ſwjedźenjej bě 20 000 ludźi pſcheproſzył.

Hrabja Scherjemjetjew bě drje wunamakał poſdźiſcho ſławnych „Potemkinowych wjeſkow". W jeho parku ſtejachu dekoracije, kiž na hobrſkich ſtachach rjane kraſiny a khěže pſchedſtajachu. Pſchi wopyce w Kuſkowje pſchińdże Potemkin, lubuſchi Katy Wulkeje, na ideju, w puſtych ſtepach južneje Ruſkeje, tajke dekoracije nastajeć, ſo by tak zarowku ſjebał a jej kčžejaze a bohate wjeſli pſchedſtajał.

So też jeho žyn hrabja Mikławſch Scherjemjetjew do nanowych ſtokow ſtupaſche, ſo njetrjebamy dale dźiwacź. Tola ſalubowa ſo do jednoreje wjeſnjanki, kotrž dyrbjeſche ſo jako dźiwadźelnizja wuwujicź. Hrabja ſo roſtuđźi, pſcheczjiwo woli ſwojeſo jara bohateho pſcheczeľſtwa ſo ſ ſwojej Paraſchu wożenicź. W Moſkwje bě 6. nowembra 1801 w pſchitomnoſći jenoż najbliżſchich pſcheczelow jednory tważ najbohaćſcheho muża Ruſkeje.

Směſki

Lětar: „Nas padnych. Żałoſtnje to ſaczuwach. Wěrcze mi, paduju w powětſje myſlach na wſcho ſe, ſchtož běch we ſwojim žiwjenju cźinił." — „Nó, dha ſcje tola ſ njeſmérnje wyſokoſcje padał!"

*

Wſcho możne: „Moja knježniczka, ſmém Wam ſwoju ruku poſticzicź?" — „Nē! Sſym dźeńa hižo wjazy knjeſam ruku wotpokaſała!"

Towaſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Zjedoćenſtwo evangelskich Serbow wotmě je ſwoju zhromadźiznu ſobotu 27. jutrownika wječor we 8 hodź. w Serbſkim Domje. Srjedu 24. jutrownika wobdźěłimy ſo wſitcy na ſwjedźenju serbſkeje młodźiny w Krónje. Předsydstwo.

Domowina wozjewja. Wſitcy, kiž na dnju młodźiny někak sobuſkutkuja, zeńdu ſo z dypkom w 6 hodź. dźenſa w Krónje. Tu rjaduja ſo wšē dalše praſenja. Wſitke ſerbſke towaſtwa maja wězo winowatoſć, ſo bohaće na tutym prěnjotnym dnju ſerbſkeje młodźiny wobdźělić. Zarjadnik.

Khrošćicy. Auto w 7 hodź. z Khrošćic njepojēdże.

Khwaczizy. Khwaczańſke žerbſke tow. ſwoła měſaczny ſhromadźiznu na njedźelu pop. w 4 hodź. pola ſobuſtawa Kajnera. Kóždy njech pſchińdże, dokelž je ważny porjad (wobſeže dla pośmjertneje pokładnje). Pſchedsydstwo.

Sobuſtawam posmjertneje pokładnje. Po zakońſkich postajenjach dyrbi ſo naša Podpjeraca pokładnja Domowiny (prjedawſka Posmjertna pokładnja župy Smoleć) přerjadować a ſo zawěſćeńi přizamknyć. Jednanja wo tym ſu doſkónčene. Tohodla postaja ſo za wšē ſobuſtawy ſćěhowace zhromadźizny:

25. haprleje wječor ½8 hodźin w **Hodźiju** w Mrózec hoſćencu, wječor ½9 hodźin w **Hornjej Hórcy** we Hänſlec hoſćencu.

26. haprleje wječor ½8 hodźin w **Njeswačidle** we knježim hoſćencu, — wječor ½9 hodź. w **Rakecach** w Hónčec hoſćencu.

27. haprleje wječor w 7 hodź. w **Bukecach** w Stangec hoſćencu, — wječor we 8 hodź. w **Sowrjecach** w Palerjec hoſćencu.

28. haprleje pop. w 3 hodź. w **Hrodźišću** w Jurakec hoſćencu, — pop. ½5 hodź. w **Khwaćicach** w hoſćencu, — w 7 hodź. w **Minakale** w hoſćencu.

29. haprleje wječor ½8 hodź. w **Poršeicach** w „Lipowym dworje", — wječor ½9 hodź. w **Dubrawey** w Šćěpanec hoſćencu. — Kóždy ſobuſtaw Posmjertneje pokładnje dyrbi přitomny być.

Domowina,
Zarjadnistwo pokładnje.

Hospodarski rozhlad

Sźrjedu, 24. haprleje 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,485	100 pólsk. złotych	46,85
1 jendźelski punt	12,045	100 čěskosł. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burſa 23. haprleje. Po wjazyđnjowym pſchetorhnjenju w žwjatych dnjach ſapoča burſa w jara měrnym położenju. Měnjenje běſche pſchi ſpočatku, ſ wuwſaćom montanowych hódnotow, doſcź pſcheczelne, poſdźiſcho pak kurſy pod ſaćiſchcźom cźiſcheho wobkhoda powſchitkowne wotdrjebjowachu. W pſcheréſtki kurſy wo 1 proz. powſchcźichu. Na rentowych wikach běſche cźicho.

Barlinſke žitne wukowiki. Wobkhod na žitnych wikach ſo jenoż mało wuwi, dokelž njeběchu wiki pornjo druhim dnjam derje wopytane. Pſchiwoſs je ſtrony rataŕſtwa je ſłaby, tola też możnoſće ſwužitkowanja ſo njeſju poſlepſchiłe. Pſchedwidźane położenja wo nuſowanym ſkładowanju rožli w młynach a też dalſche wuwicze na wikach rjaneje muki ſo žiwje roſpominachu. Naprajſchowanja ſa rožku też k pjezowanju ſu rědke. Na mukowych wikach je mjeńſche naprajſchowanje ſa pſcheńcznej muku, w rjanej muzy cźaka ſo na to, hdyž mjńſcha wumělca typa wuridźe. Wowſa ſo jenoż w małej měrje poſtička. W jećźmjenjach je ſajim ſa druźiny ſa industriju.

Wežera płaczeſche w Barlinje zentnar

pſchenicy W 8: 10,15 hr., W 9: 10,25 hr., rožki R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — jećźmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.,

Dźenſnjiſke ſtótne wiki w Drježdźanach.

Na ſtótne wiki pſchihna ſo dźeńa: 485 howjadłow a to 43 wołow, 153 bytow, 202 kruwow, 31 jałcźow a 56 žrjacźkow. Dale hiſchcźe 926 cźelatow, 339 wowzow a 2655 žwinj. Pola howjaſeju ſkotu je žiwy wobtłhod płacźiſny žu něſchto lěpſche a to wołeſbje ſa nižſche a ſrjenje druźiny. Cźelata pſchedawaju ſo ſa powyſchene płacźiſny a też tu wołeſbje ſa nižſche druźiny. Wowzy maja pomały wobtłhod a płacźiſny popuſchcźeja. Też pola žwinj je wobtłhod trochu pomały a móże ſo tu 1—2 hr. tuńſcho kupowacź, hacź minjeny tydźeń.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a woliwe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płacźiny po złotej hrivnje.

	23. 4.	18. 4.		23 4	18. 4.
Pšeńca	211,0	211,0	buny	12 7-13,7	12 7-13,7
rožka	171,0	171,0	woka	13,0-13,5	13,0-13,5
jećźmjeń now.	—	—	módre lupiny	9,25-10,0	9,25-10,0
jećźmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,7-14,5	13,7-14,5
wowſ	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšeńc. muka	27,25	27,25	lany wosuſk	7,65	7,65
ržana muka	22 90	22,90	ſuch. truhanc.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	běrnj. kruški	9,00	9,00
ržane „	10,19	10,19	ſyno, 50 kg		
raps	—	—	ržana ſłoma		
hróch, Viktor.	24,0-28,0	24,0-28,0	pšeńč. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeluški	21,0-22,7	21,0-22,7	jećna „		

Płacźina za pšeńcy za wupłodźerja 8: 203.0 9: 205.0
Płacźina za rožku za wupłodźerja 8: 163.0 11: 167.0
Płacźina za jećźmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9:168.0
Płacźina za wows za wupłodźerja 9: — 13: 166.0

Wšitke šulske knihi
serbske a němske
dostanjeće
w Serbskej knihańi
w Budyšinje
w Serbskim domje

Jako wupomoc za pjatk a ſobotu pyta ſo ſerbſku rěč wobkněžaca
předawarka
do wobkhoda ze zežiwjeńſkej potrjebu. Poſkiđenja z wotpiſanymi wuſwědčenjemi pod A 36 na „Serb. Nowiny"

Třećaka,
kiž wě z konjemi wobkhadźeć a z pokročenje šule je, pyta k 1. maji
Čorlich w Jaworje

30 libjatow
tři njedźele ſtarych
je na předań
w Bronju čo. 9

Sołowe a blidowe pěſkrywy, gardiny, rollowy, tunjo
Würker, rodź. Erlerec
w Budyšinje na Zwonk. Lawſkej h. 10

Wulkopalełnja kofeja
Noack
Dresden-A. 1, Friesengasse 3
Paleny kofej
Santos-měſenje 1,80
Santos-parle 1,90
Specialne měſenje z wulkimi bunami 1,95
Wienske měſenje . . . 2,20
Karlsbadski 2,40
Hoſćeneařske měſenje 2,60
Maragogype-měſenje 2,60
Maragogype, wulka buna 3,20 3,00 2,80
Stajnje čerſtwje paleny
Při 6 puntach njeſwoblićimy porto. Na dobérku.

Bydleńje, lěhańje,
kuchinje, pólſtrow. twory atd.
lenotliwe meble kupujeće tunjo pola
P. RUBELA Mužak. dróha 4
Rěći ſerbſcy!
Mam ſwoju pólſtrowſku fabriku
Mandželoſka pożěguje přijimam.

Dobra
ſerbska kniha
Najrjeńši dar za kóždeho:
Za nana a maćeŕ,
Syna a dźowku,
Dźěda a wowku
Serbska knihańja w Budyšinje ći radujo poradźi

Krjepjawy
10 litr., lakěrowane . 2,95 2,25
10 litr., zacynkowane 2,95 2,30
poſkića
Siegel w Budyšinje na Zadnjej Bohatej haſy 15

Cynkowane a emaljowe twory, aluminiowu, latu a worcelowu nadobu we wšěch formach a wulkoſćach po najniżšich płacźinach
Alfred Beitel w Kamjencu
(prjedy Nicolaus) na Budyſkej dróży 70

Dr. Pilkowe
Narodne hłosy
za štyrihłosny muſzki khór
su zaſo na předań
w Serbskej knihańi w Serbskim Domje

Přiloha k čisłu 95

SERBSKE NOWINY

Sr̄jedu 24. haprleje 1935

Luba serbska młodźina!

Dźeńża ſwjeccśich ſwój „Dźeń ſerbſkeje młodźiny“, dźeń, kotrejž je ſerbſki lud zyle tebi wěnował, dźeń, ſiž ſtužił zyle twojemu wjeſelu, twojej ſpokojnoſći, twojemu natwarej. Tydźenje dołho ſu ſo ſkhadźowała, ſo by ſo hódnje na tutón dźeń ſchipramiła, ſo by ſtare dobre počzinki ſerbſkeho ludu ſnowa do cźiłeho ſtuka ſtajiła, ſo by klinczała wutroba, klinczała wjeſka, klinczała njepſchestawajcy truna ſerbſkeho ludu.

Wſchitcy ſo ſ tobu radujemy, hdyž widźimy a ſłyſchimy, kak ſo ſwěru wuſnawajcy wótzow ſkubłam, je ſ nutrin wutroby ſubujeſch a pěſtujeſch. Hdyž ſo ſwěru zyle ſaſtajiſch ſ twojej młodoſtnej wutrobu połneho ſapała ſa wſcho dobre a rjane w ſerbſkim ludźe, potom njetrjeba nam ſatrach być, potom ſměmy Boha Knjeſa khwalicz na wěki ſ cźiłeje wutroby, kaž to naſchi pſjedowniczy cźinjachu ſ wuſkazym ſerbſkim ſłowom.

Schto móże też wjeſiceho być ſa tebje, luba ſerbſka młodźina, hacž ſwěru dźeržeſch ſa ſwój ſerbſki lud, ſa nana, macźeſku, ſa bratra, ſotru, ſa wſcheſch lubych ſnatych ſerbſkeje myſle a pokhoda. Hdyž zyła naſcha luba Lužiza ſaklinczi w nowym žiwjenju, hdyž dale pluſkota žórło twojeho ſtutka do wſchich wutrobow, do wſchich ſtron ſerbſkeje ſemje, potom budźe nam Lužiza ſ domiſnu, kajkejež wjeſeſche być njemóże.

Hlejcźe, naléčźo njeby było tak rjane, hdyž njeby Boże ſłónczko ſe ſwojimi pruhami cźopłoty wſchitko k žiwjenju ſubdźiło a wokrakniło. Hlejcźe, naléčźo njeby było tak kuſtojtne a pſchiwabne, hdyž njeby ptačzina w poln a hajku wuſkała a nam myſl a duſchu hrěła.

Ty, ſerbſka młodźina, ſy też naléčźo. So by nam duſche hrěła, k tomu wužiwaj ſłónczko ſerbſkoſcźe, ſo by wſcho k nowemu žiwjenju ſubdźiło, k tomu wužiwaj ſerbſki ſpěw, ſerbſke waſchnja, ſerbſku reju, ſo by ſaklinczała domiſna wot horow hacź k holi.

Dźeńża je tebi Domowina, ſwjaſk wſchěch łužiſkich Sſerbow, pṙénje měſtno dała, dźeńża cźe wona ludej poſłaſacź, kak ſtrowa a cźiła ſy! Tuž ſpinaj wſchitke truny, ſawjeſtaj, ſo by ſerbſki lud ſo ſ tobu wjeſelił, a hdyž ſy dźeńża wſchitko prawje wukonjała, potom dźi do nowejho dźeła ſa ródnu domiſnu, pſchetož dźeła je tak wjele! -ć.

Jutrownička w Radworju

Tuta bě lětsa krasna! Wulkotna! Zrědka mějachmy tajke rjane jutry!

Bože słónčko budźeše přirodu ze swojimi nalětnymi pruhami a wšudźom we stwórbje zaćuwachmy, zo wšitko znowa wožiwja. Radwoř a cyła rjana wokolina steješe we najrjeńšim nalětnim błyšcu. Kajka čišina knježevše jutrownička dopołdnja we wsy, jako běchu so wšitcy wjesnjenjo w domje Božim zhromadźili, zo bychu při swjatočnej Božej mši z radostnym hłosom „Stanył je horje Jězus Khryst“ zaspěwali.

A připołdnjo so bliže. Wrota burskich statkow so wotewrjachu a naši burja na swojich pyšnych konjach z nich wujěchachu. A ze wšěch kóncow, z Khelna, z Bronja, z Kamjeneje, z Boranec, ze Stróžišća bližšchu so křižerjo, zo bychu so tudy do ćaha zestupali. Je to trochu sprawneje česćelakomnosće w tom, zo nichtó njecha jako posledni jěchać. Kóždy chce mjez tymi prěnimi być. A tak ći prěni hižo dołho před 12. hodźinu na wsy čakachu. Skónčnje běchu so wšitcy zhromadźili. Zwony mócnje zazwonichu a swjatočnje čehnjechu naši křižerjo k farskej cyrkwi, zo bychu Bože žohnowanje za swoje swjate počinanje dostali. Dwójcy wobjěchachu spěwajo cyrkej. Tu nadobo ćah pozasta. Ze słowami połneho připóznaća wuzběhny k. farař Nowak, zo k. Mikławš Kopr k 25. razej sobu jěcha a rozpomnaše krótko wo zdobnym nabožnym wašnju našich křižerjow a wupraješe přeco, zo by wosobje naša **hurska** młodźina tutón přikład swěry a wutrajnosće **sl**ědowała.

Zaso zwony zazwonichu, jako naši jěcharjo ze wsy čehnjechu — won do polow, do wotućaceje přirody, zo bychu z našimi klinčacymi serbskimi jutrownymi cźrušemi horjestanjeneho Zbóžnika wo Bože žohnowanje a bohate žně prosyli.

Kak hordoznje kročachu naše konje, kotrež su zwučene, hewak jenož pluh cahać. Kak sebjewědome wono w swojim pyšnym graće stupachu. A hdyž druhdy trochu poskakowachu, jako by chcyłe přihladowarjow poteptać a jěcharja do procha sadźić, zdaše so mi, zo so też pola nich naléčo ze swojimi złóstnymi zaćućemi jewi.

Dołho njemóžachu zwony ze swojimi zwučnymi zynkami našich do Baćonja jěchacych křižerjow přewodźeć.

Hižo čakachu Budyscy křižerjo na Khelnjanskim puću njeseerpliwje na powitanje. Z wjeselymi zwukami witachu jich naše zwony do Radworja. A bórzy też woni we připodłnišim słónčku wokoło cyrkwje jěchachu. Radostnje stupachu zynki znateho kěrluša „Zraduj so njebjes kralowna“ w nalětnej přirodze k njebjeskim wyšinam.

Mějach zaćišć, zo Radworscy křižerjo połnišo spěwachu hač měšcanscy. Budyscy sebi druhdy přewysoko zaspěwachu, zo potom wyše zaléš njemóžachu, hdyž bě to trěbne. Snadź też spěwanju wjacy tajku wulku kedźbnosć njewěnowachu, dokelž so hižo na Radworski tykaše a bunjacy kofej wjeselachu.

Kaž bě ze wšeho widźeć, su so woni cźežcy wot swojich hosćićerjow dźělili.

Baćońscy křižerjo hižo na sewjeru wot Radworja čakachu a zdaše so mi, zo na jich wobličach spóznach, zo so hižo strachowachu, zo ći „měšćenjo“ jim ničo njewostaja.

To bě w 3. hodźinje. Zwony zaso zaklinčachu a přejachu Budyskim křižerjam zbožowny dompuć. Tući jěchachu najprjedy na kěrchow. Wjele ludźi bě so tam zhromadźiło. Ći jedni tohodla, zo bychu měšćanskich hosći z blizka wohladali, ći druzy, zo bychu zhromadnje z křižerjemi na zemrětych našeje wosady spominali. Naše serbske žony a hóley běchu też skoro wšitcy w čornej drasće. Je to rjane, nadobne serbske wašnje, zo so jutrownicku, na swjedźenju naléća też na zemrětych spomina.

Kak hnujacy bě křižerjowy „Wótče naš...“, kiž w tutej wjesnej čišinje tak swjatočnje klinčeše a we wutrobach wšěch tudy na kěrchowje zhromadźenych hłuboki zaćišć zawostaji.

A lědma běchu so Budyscy k Boranecam wotsalili, čehnjechu hižo Baćońscy křižerjo na kěrchow. Też woni kěrchow tři króć wobjěchachu, pozastachu a so pomodlichu.

Zwony farskeje cyrkwje mjelčachu. Jenož zwónčk křižowneje cyrkwje na kěrchowje přewodźeše jěcharjow do wsy, zo bychu so, prjedy hač dompuć do dalokeho Baćonja nastupja, posylnili.

A hakle wječor w 6. hodźinje wróćichu so naši jěcharjo. Najprjedy pobychu zaso na kěrchowje, přez wjes čehnjechu k farskej cyrkwi a wotedachu khorhoje, Božu martru a horjestaće a na wsy pozastachu, zo bychu so rozžohnowali a so do swojich statokow wróćili.

A kak nježne běše tuto křižerske rozžohnowanje. Cyła wjes a wjele cuzych přihladowarjow bě so tu zhromadźiło. Wječor so bliže. Słónčko so krejčeŕwjene za Radworjom khowaše. A na wokomik wšitcy wočichnychu.

Z mórnym hłosom zaspěwachu křižerjo kěrluš: „Daj z twojim Božim žohnowanjom kaž Jakubej nam domoj hić...“ Pomału stupachu tute dźakowne a prósstwowne zwuki we wječornej čišinje k njebju.

To bě jutrownička w Radworju. Lětsa tam tak wjele cuzych kaž druhe lěta, haj samo tak wjele ludu kaž hewak, njebě. Ale ći, kotřiž tam běchu, doživichu tajke prawe, wěrne serbske jutry.

M. M.

Přilopk

Cźežke njewjedro w Rudnych horach.

Druhi dźeń jutrow ſu ſo wuběgli Rudnych horow ſ cźežkim njewjedrom, kotrež bě ſ krupobicźom pſchewodźene, podeſchće. Njewjedro wot 2 hacź do 5 hodźin trajeſche a je wſchudźe wulku ſchkodu nacźiniło. Wobcźeže cźežko ſtej město Hohenſtein-Ernſtthal a jeho wokolnoſcź cźerpiłej. Hłubje leżażu dźěł města ſo dołpołnje pócźrje. Wohnjowa wobora a SA ſo na pomoz ſawołaſchej. Wyſokołejaca krajina, na kotrejž ſo dróha ſa automobile twari, ſo torhajej rězy runjaſche. Woda tam meter wyſoko ſchumjeſche. Wjele pěſta a kamjenjow, kotrež běchu ſo ſa betonowe twary nawoſtyle, ſu ſo wotpłakiwše. S dyrjejnjom błyſta ſu ſo mnohe elektriſke powodź ſniežiše. W Churſbachtalu je woda pſches brjohi ſtupiła a daloke ſtrony powodźiła.

Sćowjeho ſpańſkeho towarſcha pytał ſkónzowacź.

S Kamjenizy ſo piſche: Sobotu wjeczor do jutrow ſu tudomnej policiji wojſeni, ſo je tchownym Dr. w ſwojim na Zwikowſkej dróhy leżażym wobydleniu ſwojeho 18lětneho ſpańſkeho towarſcha O. je ſchewſkim hamorom na hłowu dyrił, ſo by jeho morił. Wotucźiwſchi ſo O. wobaraſche a wo pomoz wołaſche. Tohodla Dr. jemu poſtſchcźo pſches hłowu ſcźeje a pytta jeho ſadajicź. Wſche mózy napinajo mójeſche ſo O. wuſwobodźicź a ſo wukhowacź. S hamorowym dyrjenjom bě ſo jemu cźeſtno roſbiło, ſo dyrbjeſche lěkařiku pomoz pytacź. Dr. bě chżył O. moricź, dokelž bě jemu pjenjeſy a dwaj wobleka kradnył.

Stawizniski přehlad Łužicow

Podawa wyšši wučeŕ Kral.

10] (Pokračowanje.)

Časy pak wostachu njeměrne. Jako Sigismundowy naslědnik, wójwoda Albrecht Awstriski, k holdowanju do Łužicy pućowaše, dyrbjachu šěsć-města dla nadróżnych rubježnikow jemu wobrónjene mužstwo napřećo póslać. Jan z Koledic, wot lěta 1448 łužiski bohot, měješe so přećiwo Mišnjanskemu namjeznemu hrabi wobarać. Češke stawy pak jemu pomhachu. Mišnjanscy běchu so w lěće 1448 Wojerowskeho knjejstwa zmocowali, dyrbjachu jo pak 1454 wróćić.

Młody češki kral Władźisław, pod češkim zarjadnikom Jurjom Podźebradskim stejacy, přizwoli Łužicomaj nowe předprawa. Budyšin dosta juzrowne a Kamjenc septemberske wiki, Zhorjelc směrowne a Kamjenc septemberske wiki, Zhorjelc směrowne a Kamjenc septemberske wiki, Zhorjelc smě

Měnješche, so žo ſ tym chłostanja dla paduchſtwa ſminje. Winika žu ſajeli.

Brózeń žo ſ błyskom wotpalika.

W Dietenhajnje pola Waldheima je druhi dźeń jutrow pſchi niewjedrje błyſk do brózńje Berndtez kubła dyrił. Wohnjowym woboram žo poradźi druhe twarjenja pſched wotpalenjom wukhowacź, brózeń pak žo dozéjſta wotpali.

Towaŕſtwa pſcheczíwnikow jětraſchczéjenja žo rospuſchczíka.

W Salkſej je wyſchnoſcź wſchě towaŕſtwa pſcheczíwnikow nemſkoſtatnemu ſakonjej ſchćuwaše a k njepoſtuſchnoſcźi pſcheczíwo ſtatej napominaše. Schkodowanje ſtrowoſcźe, kotreż wo jětraſchczéjenju wudawaju, ſu ſdźela njewěrne, ſdźela ſzylnje pſchehnate. Nawopak je žohnowanje jětraſchczéjenja jako ſchkitanje pſcheczíwo chorozéjam měra a wójny njedwěrnje pſchipoſnate. Dokelž je žo wjednik a kanzler ſa jětraſchczéjenje rosſudźił, maju žo wſchitcy pſchiwiſnowarjo nazionalſozialiſtiſkeho ſtata po jeho woli ſłoźicź.

Dwoje ſnjeſbożenje ſ cźołmikom.

Jutrownu njedźelu žo na Łobju błiſko Pillnitz pſchi parnym pſchewoſu ſnjeſbożenje ſ cźołmikom ſta, pſchi cźimż žo wjeſtkowarjej tepiſchtaj. Cźołmik žo ſe ſzylnym prudom k żelesnemu moſtowemu pontonej ſtłoczi, ſo žo powróci. Wjeſtkowarjej do wody padnywſchi ſmjerćej w ſołmach namakaſchtaj.

S Neuſtrelitz w Mecklenburgſkej žo piſche: Pſched nětkotrymi dnjemi běſchtaj wulkajnaj ſtudentaj, 20lětny Schwajzaŕ Felix Guillod ſ Lauſanna a 24lětny Turka Mehmet Samin Sirreya, kotraj běſchtaj ſ cźołmikom na rěku Habołu wujeſłoj, bjeſ źłeda ſhubiłoj. Jenož próſdny cźołmik bě žo namakał. Druhi dźeń jutrow ſu jeju cźełe ſ Wobliźſkeho jeſora wucźahnyli.

Dźěrźo žo w kupaniſej wani ſmjertnje woparilo.

W Oberpeißenje pola Bernburga w Durinſkej cźyſche jena žona druhi dźeń jutrow ſwojeho 13 měſaznoho ſtareho hółcźa wokupacź. Wona běſche runje warjaſu wodu do wanje linyła, kotraž na ſemi ſtejeſche. Jako žo wobroćeł, ſo by ſynnu wodu pſchilinyła, dźěrźo do wanje padże a žo tak cźeſko wopari, ſo w Staßfurtſkej hórniſkej khorowni wumrě.

Dźěrźo kluczź pożrjeło.

W badeniſkej wſy Wohlsbachu 13lětne dźěrźo w njewobkedźbowanym wokomiku kluczź pożrje. S hnydomnej operaziju mójachu drje kluczź je ſołdka wotſtronicź, dźěrźo pak ſo njemóżeſche ſiwjenje ſathowacź.

Pijmowe ſchczurki w połnóznych Cźechach.

Pijmowe ſchczurki žu žo po wſchěch połnóznych Cźechach woſebje pſchi wulkich hatach pola Kraibicz ſzylnje pſchiſporiłe. Też w Skſankowſkich ſtronach wſchěnje pijmowe ſchczury popaduja a ſłeła.

Powodźenja w Kijewje.

Ruſke nowiny ſ Kijewa powědźa, ſo je wulka rěka Dnjepr, na kotrymż je wot nětkotrych dnjow wulka woda, ſ cźežniſchcźa wuſtupiła a daloke ſtrony powodźiła. Też nětkotre Kijewſke pſchedměſta a pichibrjóżne dróhi ſu powodźene. Nětkuż 1000 ludźi je dyrbjało pſched wulkej wodu cźełnyć. Wobkhad žo ſ cźołmami wudźerżuje. Wjele thěżow je žo ſaſypło. Wojazy ſu žo do powodźeneje ſtrony pózłali, ſo bychu paduſchſtwu wobaraźi a měſto pſched wulkej ſchkodu wobarnowali.

36 000 twarjenjow na kupje Formoſy žo ſniczíło.

Wo ſakoſtnym ſemjerżenju na japaniſkej kupje Formoſy je nowa roſprawa bóſchła. 3152 cźłowjekow je žo morilo, liczba ſranjenych nětkuż 10 500 wucźinja. Nětkuż 36 000 twarjenjow je žo doczíſta abo ſdźela ſniczíło. Japaniſki kějor je wotbetiteho ſaſtupjerja na kupu Formoſu pózłał, ſo by pomogne a nowonaſtarane naprawy nawjedował.

Kónz ſ nóznymi wěrowanjemi.

Pſcheczíwo amerikaniſkim hłupoſcźam.

Sſejm amerikaniſkeho ſtata Illinois budźe w bliſchim cźaſu je ſakoniſkimi namjetami ſaběrać, kotreż chcedźa ſ mało hódnymi „nałoźkami“, abo ſterje ſ hłupoſcźemi „ſportiſkich pſchecźelow“ woſebje w naſtupanju wěrowanjow mjeſy ſtajicź. Woſebje maja žo tak mjenowane „nóżne żeitwy“, też „palenzowe wěrowanja“ mjenowane, w pſchichodże ſnjemóżnicź. Senator Richey Graham (w Chikagu) je nahładny ſaſtupjeł tutych reformow. Tute „nóżne żeitwy“ žo tak ſarjaduja, ſo towaŕſtwo abo ſwólba njehornych młodych ludźi wobeju rodow žo pſchi błeſchi palenza ſendźe a hdyž je wólnoſcź ſwój wjeſchk dospěła a żadyn wobdźělnik wjazy njewě, ſchto cźini, wupyta žo nětkajši por, ſo by do mandźelſtwa ſtupił. Na to cźehnje zyłe halekaze towaŕſtwo k najbliźſchemu ſmjerżej a tón dyrbi po wobſtejazym ſakonju mandźelſtwo ſwjaſacź. So ſu mandźelſtwa (!), kotreż na taſke waſchnje ſo ſwjaſaja, w 90 wot 100 padow njeſbożowne, budźe tódy rozumiecź, cźi ma bliſchcze ſtrowy rozum. Tohodla dyrbi žo tutym ſchamawoſcźam ſadźěwacź ſ tym, ſo ma žo ſaſtup do mandźelſtwa ſi dny do cźaſa woſiewicź. Dalſchi namjet dhe roſwjaſanju mandźelſtwa do dweju lět ſamjeſowacź. Sapółkanz Saltiel je ſe ſwojim namjetom dopokaſak, ſo žu też w Amerizy ważnoſcź biologiſkich ſankonjow ſpóſnali. Pſcheje ſej mjenujuc, ſo ma žo ſaſtup do mandźelſtwa wot leźaŕſkeho wopiſma wotwiſnu cźinicź.

Radio

Schiwórk, 25. hapreje žo ſłyſchi:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6 wjeſeły raniſchi konzert. 11,30 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14 wſchelakoſcźe. 15,15 ſa młode holzy. 15,30 ſa maczerje. 16 popołdniſchi konzert. 19 a nětko je ſwjatok. 20,40 Jan Sebaſtian Bach.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5,50 ſa burow. 6,15 tacźele. 8,20 tacźele. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14,10 tacźele. 16 domjaza hudźba. 17 popołdniſchi konzert. 19,40 tacźele. 20,10 rejwaniſti wjecźor.

Hiſchcze ważne ſ dnjeſneho programma: Königsberg: 20,15 piſany rejwaniſti wjecźor. Wrótſław: 20,10 konzert. Köln: 20,10 orcheſtrowy konzert. Frankfurt: 20,15 ſymfoniſki konzert. Win: 20 ſ Winſkich operettow.

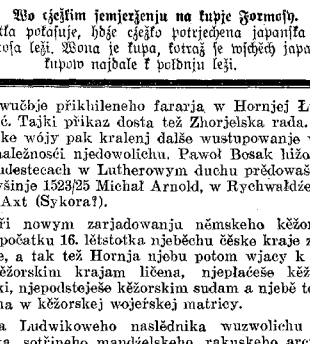

Wo cźeſkim ſemjerżenju na kupje Formoſy.
Khartła pokaſuje, hdźe cźeſko potrjechena japaniſka kupa Formoſa leži. Wona je kupa, kotraž je wſchěch japaniſkich kupow najdale k połdnju leži.

Hospodarſki kućik

Schto ma ratař wědźeć wo łucźnych a paſtwinych trawach?

Zohnowanu łucźnu pżu a dobre žynowe a wotawowe žně žu ſatkady ſwěrcźeneho ſeźiwjenja ſkotu. Bohaty ſrót nje da žo ſamo ſjenož ſe žynlnym hnojenjom dozpěcź. Pſchedewſchěm dyrbja na pſchihłuſchnych łukach a paſtwiſchcźach žo połnohódne ſtóde trawy plahowacź. Se trěbnym pſchihnojwom w naležu dozpějemy wurjadne połepſchenje naſchich łukow a paſtwiſchcźow. Cźaſ ſa pſchihnojwo nětko mamy. Seźěhowaje trawy žo ſa pſchihnojwo hodźa.

a) ſwjeſchne trawy 1. najlepſchepe łajkoſcźe žu cźerwjena wopuſch (Wieſenfuchsſchwanz), cźerwjowz (Knaulgras), łkóſtacź (Wieſenſchwingel), wódna powódnina (Italieniſches Raygras). — 2. druheje łajkoſcźe: wowſnik (Franzöſiſches Raygras), (Glatthafer) a paſnik (Timothee).

b) ſpódne trawy: najlepicha ſ nich je mjechka trawa (Wieſenriſpe), mjenje hódne žu cźeſacźk (Kammgras), wjechelza (Straußgras, Fioringras), jenez dźelſka wódna powódnina (engliſches Raygras).

S měſchenjom huſcźinu a wubźěkli tworjazych trawow žo kruty dorn twori. Swjaſacźkojty, huſty dorn tworja woſebje cźerwjowz, wódna powodnina, paſnik a łkóſtacź. Mjekka trawa a wjechelza tworja wubźěkli. Měſchenje trawow je w prawym poměru, hdyž pola łukow wucźinieja:

	pola łukow	pola paſtwiſchcźow
ſwjeſchne trawy	40—50 proz.	15—35 proz.
ſpódne trawy	35—40 proz.	50—65 proz.
na dźeczelach	15—20 proz.	20 proz.

Wo jenotliwych trawach ma žo ſcźěhowaje praji cź:

Najlepſchoje łajkoſcźe ſu:

Cźerwjena wopuſch. Tuta cźěri ſtrótke podſeiſke wubźěli a wuwiwa žo w naležu najſaſo ſe wſchěmi trawami. Mokry klima jej najlepje hoji, dokelž jeje koruſchti njeduu hłuboko do ſemje. Dokelž je w chłódku roſcźe, je do ſahrodow ſe ſadowymi ſchtomami woſebje pichihódna.

Cźerwjowz (Knaulgras) twori jara huſtu pjeńcźatu huſcźinu ſ wjele łopjenami. W 3. lěcźe po wuſywje dawa najwyſchſche žně. Pſcheczíwo ſuchoſcźe a ſmje njeje tuta roſtlina cźuſcźliwa. Hdyž žo też po wuſywje ſtrótko pomału wuwima, je w druhim lěcźe jeje roſtróſt cźim ſpſchiſchi a je bórſy ſrała. Też ſa paſtwiſchcźa je pichihódna a roſwije žo na dobrych pódach a pſchi hnojenju ſ dušnym pſchejo bóle. We měſchaninje ſo łohko njepoduju, dokelž khłódk ſnjeſe. Wažne je, ſo cźerwjowz žo ſnjehódnoſci, hdyž do ſymjenja cźeri, dokelž je potom pſchetwerdły. Jako łucźna trawa dyrbi žo potajkim hižo pſched kźenjom pożnj.

Kłóſtacź (Wieſenſchwingel) ſe ſwojimi dołhimi ſchěrokimi łopjenami lubuje mokru a na humuſu bohatu ſemju. Pſcheczíwo powodźenjam w ſemi a pódnim mróſam je ſtrucźena. Je to trawa ſa łuki a paſtwiſchcźa a ſmóżni dwoje hacź tſoje žně. Jako piza je wjerny a praji žo, ſo dawa łucźne mloko.

Bórſy w naležu wuwiwa žo wódna powodnina (ital. Raygras) a twori ſwjeſcźitkoje huſcźiny. Hižo w 1. lěcźe po wuſywje dawa najwyſchſche žně. Sa powodźenje je dźałowna, tola dyrbi ſemja doſcź cźopła bycź. Dokelž jara ſpěſchne roſcźe, njejſme pichimeſchene wyſchſche bycź hacź 10 proz. Skuſcha pak do najlepſchich trawow.

Druheje łajkoſcźe: Jako ſwjeſchna trawa druheje łajkoſcźe njech žo tu najſomni wowſnik (franz. Raygras, Glatthafer). Jako najwyſchſcha trawa njetwori w ſwojich huſcźinach ſtruczeny dorn. Najwyſchſche žně dozpěja žo w druhim lěcźe. S wumněnjenjom ſa bohry ſrót ſu błónczne łuki. Lubuje mjehku ſemju a roſcźe pſchi ſwojich hłuboko do ſemje ſahajazych korjenjach też na ſuchich pódach. Jeje žadanje na pódu ſu podobne luzernje. Stót tutu druzinu trawy dla ſwojeje mjehkoſcźe woſebje tad žerje.

Paſnik (Thimothee, Lieſchgras) je typiſka łucźna ſwjeſchna trawa, wuwiwa žo w naležu khětro położe tak ſo hakle k wotawowym žnjam najwyſchſchi wuroſchi pſchinjeſe. Pſcheczíwo mróſam a ſmějhej njeje cźuſcźliwa a roſcźe też w ſymnych kónczinach. Mokre liſnjane a tonowe pódy ma najradſcho. Tola pſchi wulkej mokroźe ſahinje.

Spódnje trawy: Najbóle wužitna je mjehka trawa (Wieſenriſpe). Sſhadźa bórſy, tola po wuſywje dozpěje hakle w druhim abo tſeźim lěcźe polne wuwicźe. Roſcźe najlepje tam, hdźež žu ſa ſendźelſku wódnu powodninu (engl. Raygras) hubjene wumněnjenja wuwicźa. Też na ſuchich pódach ſo radźi. Mjehka trawa je woſebje ſa ſwinjaze a kurjaze paſtwiſchcźa jara khmana.

Jendźelſka wódna powodnina (engl. Raygras), ſpódna trawa druheje łajkoſcźe twori wubźěli a jara huſty dorn. Lubuje mokrotu a je ſa paſtwiſchcźa woſebje pichihódna.

Njech žo tu najpomni hiſchcźe wjechelzy (Straußoder Fioringras), kotraž žo w naležu poſdźe wuwije, ſa to pak je cźim wudatniſcha ſa wotawowe žně. Sſylne wubźěli tworjo žo ſa trajne paſtwiſchcźa woſebje hodźi, ale jenoż potom, hdyž je łuka doſcź mokra. Njejſme potajtim w janym měſchenju ſa paſtwiſchcźa pobrachowacź.

Cźeſacźk (Kammgras) twori huſcźiny, ſ kotrychž ſwjeſchne wubźěli wuſtupuja. Tohodla pichiſnoſcźe k tworjenju huſteho ſnjkkoweho dorna. Hłowny wunoſchk wočakuje žo pichi wotawach.

Hdyž žo pichi tutych trawach na kórz 3—4 puntow pichiżnja, da pichi wězwuſtojnym hnojenju wyſchſchi wunoſchk žnjow ſ wěſtoſcźu dozpěje. Sa naſche Hornjołužiſke łuki žo woſebje ſwjeſchne trawy pichiſpěwej doporučeja, dokelž žu tu jenoż jara ſrědka roſcźerjene.

Dr. Mosig.

Lipska přez Wulki Wosyk pola Rizy, Kinspórk, Kamjenc, Budyšin, Lubij, Zhorjelc, Luban do Wrótslawa. Delnja dróha (Dieder Straße) wjedźeše z Duringskeje přez Torgow, Rukow, Zły Komorow, Hródk, Mužakow, Přibug, Bólesław do Wrótslawa. Cłow dla mějachu wózniccy po kruće postajenych pućach jězdźić. Z toho wukhadźeše wjele zwadow.

Rycéřski staw pohladowaše ze zawisću na přibéracu móc a na bohatstwo městow. Stara zwada dla khětro zašmjataneho sudniskeho prawa znowa wudyri a dowjedźe k zjawnemu njepřećelstwu. Wobej stronje so přeowaššej pola krala a jeho radźićelow wo lépšiny. Kral na škodu městow poruči, zo so podani rycérjo w Budyskim wobwodźe (Weichbild) nimaju sudźić w Budyšinje, ale zo kóždy před swój rycérski sud sluša. Z tym wšak bě zwada rozsudźena, tola nic skóńcena. Z tym bě mjenujcy wobora přećiwo nadróżnemu rubježnistwu khětro počeżena. Tola so bohot z městami a čestnym zemjanstwom swěru wo krajny měr staraše.

Po Władźisławowej smjerći 1516 bě jeho syn Ludwig z Češkim (a wuherskim) kralom. Tehdyši bohot Karl z Münsterberg, wnuk krala Jurja Podźebradskeho, rozumješe mjez zemjanstwom a městami derje posrědkować. Hornja Łužica pósła 1521 kralej 400 rhynskich złotych, dokelž móra dla njemóžeše sobu přećiwo Turkam wojować, kotřiž tehdy Bělohród dobychu. Jako so Turkojo 1526 znowa z wulkim wójskom do Wuherskeje zadobychu, zahiny hišće młody kral po njezbožownej bitwje pola Mohuča čěkajo we bahnje.

W času krala Ludwika wustupi Luther, a jeho přiwisowarjo pokazachu so hnydom tež we Łužicach. Hižo 27. februara 1519 dosta Mišnjanski biskop kralowske pismo, po kotrymž njedyrbi žaneho Lutherowej wučbje přikhileneho fararja w Hornjej Łužicy čerpić. Tajki přikaz dosta też Zhorjelska rada. Turkowske wójy pak kralenj dalše wustupowanje w tuteż należności njedowolichu. Pawoł Bosak hižo 1520 w Budestecach w Lutherowym duchu předowaše, we Budyšinje 1523/25 Michał Arnold, w Rychwałdźe 1527 Jan Axt (Sykora?).

Při nowym zarjadowanju němskeho kěžorstwa w započatku 16. lětstotka njeběchu češke kraje zastupjene, a tak też Hornja njebu potom wjacy k němskokěžorskim krajam ličena, njepłaćeše kěžorske dawki, njepodsteješe kěžorskim sudam a njebě też zapisana w kěžorskej wojeřskej matricy.

Za Ludwikoweho naslědnika wuzwolichu jeho swaka, sotřineho mandźelskeho, rakuskeho arcywójwodu Ferdinanda (I.) za češkeho krala. Wón knjeżeše 1526—61 a bě też z wuherskim kralom. Znowa Turkojo přićahnychu a hač k [illegible]nu postupowachu. Łužiscy rycérjo póslachu 100 jězdnych, města 400 pěškow, kraj přizwoli 12 000 złotych; města mějachu 14 000 dawka přećiwo Turkam płaćić. Pozdźišo bu nowy tajki dawk wupisany: tehdy měješe kóždy kralej 12 wot sta swojeho zamoženja k wójnje přećiwo Turkam dać.

Zemjanam, kotřiž po wićeżnym prawje swoje kubła předawać njesmědźachu, přizwoli Ferdinand předaće we wěstych podach: hdyž běchu předołżene a zamožnych dźědźicow njebě, abo hdyž rycéř syna nima a před bohotom pokaza, zo móže wobrónjeny so na zrěbca synoć a w dworje pojěchać. Z tutymi a pozdźišimi dalšimi předprawami je so po něčim mnoho cuzych zemjanskich swójbow we Łužicach zasydlić mohło.

(Pokračowanje sćěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, za wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a ćišk Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 96 | Budyšin — Štwórtk 25. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Konferenca wo přidunajskich krajach z wobmjezowanym programmom

Po powěsćach z Roma je wotmyślena konferenca wo přichodnjacych krajach najskerje w prěnim tydźenju junija wotměje. W powěsćach je praji, že je jo programm za wuradźowanja tuteje konferency khětro wobmjezowak, so tudy je jenož wo sprěčenju dla njetykanja do należnoscjow druhich rěčecej. W Romje maju sa zyle njemóžne, so je sa krótki czaj, kiž hacž k započatkej konferency hišće słowa, brónjenske žadanja Madźarskeje z bjesprachowymi přichećemi Małeje ententy wurunaja.

Tola też přichi prěnišim sprěčenju je někto hišće wurjadnje hyłne wschelakosće pokazuja. Mała ententa zdy myšli, so zaswjedženje monarchije w Awstriskej Małej ententeje prawo k zapschimnjenju dawa. Awstriske knježerstwo pak praschenje monarchije jako njekhwatne přechodźaja a by najradšo tutu myśl spuschćiło.

Přepołoženje garnisonow w Francowskej

Parišske nowiny „Matin" z Nanzya wo trajnych wojerskich bidanjach přichi franzowskich rańšich mjescach pišeju. Dwě kompanije 91. pěšeho polka stej je so Stenaya a Mezjera k franzowsko-belgiskim mjesam přechołožiłej. Bataillon 27. pěšeho polka z Dijona je je do Montmedya pósłał. Do Morvillaskeho wokrjesa z połoženja Belforta přichi schwajzarskich mjescach su wotbźelenja 60. pěšeho polka a 1. pionierskeho polka z Dijona přichiše. Wotbźelenje 35. pěšeho polka z Belforta je je do wokolinow Mühlhausena położiło. Wójsko w Ardennach je w bliščim czasu z wotbźelenjemi 5. pěšakowskeje divizije sešyli.

Zadźěwki za francowsko-ruske zrěčenje

Přchedźyda swonkowno-politiskeho wubjerka franzowskeho senata Henry Berenger je w jenych hospodarskich a finanznych nowinach z jednanjemi wo sprěčenju mjes Franzowskej a Ruskej saběra. Wón tam pišo, so je pěšestawka w jednanju njetrjeba wobžarowacz. Berenger je praschał, hacz ma Franzowska winowatosć abo sajim, so mjes Němskej a Ruskej woli. Winowatosć k tomu wěsće nima, dokelž žadyn Franzowsa njeje mohł sabyć, so je Ruska w lěcze 1917 Franzowsku wopuschćika a so je tuźon kraj sapowědźa, zwoj 20 miliardow pschepłahaju dołh franzowskim malorentnarjam saplacžicz.

Potom je Berenger je sajimom Franzowskeje saběra a měni, so dyrbi je Franzowska pschi „němskim hroženju" wo wurunanje runowahi europskich mozow staracz a je wo napschećiwne mozy w ranju prózowacz. W tutym smyśle su minuły Franzowskoju sajtup Sowjetskeje unije do Swjatsla ludowa a pschihotowanje sprěčenja rańšich statow schwalili. Ale wot tam hacz k podpisanju wojerskeho abo wójnoweho kraja je derje wuhotowane wójsko. Sdobom je wón pschipowědźił, so je powschitkowna wojerska winowatosć pschipowědźił, so je powschitkowna wojerska winowatosć w Abeźynskej sajwjedze. „Giornale d'Italia" pschispomnja, so móże je kězorowe smyślenje jenož jako pschećiwo Italskej politikowaze wobhladowacz. Po ménjenju italiskich nowin abeźynski kězor italisku wolu k wujednanju njeje wuja, so by sa brónjenja khwile nabył.

Wjes tym pak je Italska wojerscy směrom dale houje. Wobydleršwo w Italskej je je na wschědne powěsće wo wuczahowanych wojakach a wo transportach wójnskeje powjedy swucżiło. Też je sda, jako njeby njedostatka na potrjebnych swucżiło. Też je sda, jako njeby njedostatka na potrjebnych swucżiło. Hacžrunjež statne rozličenje prěnich 9 měsazow běžneho finanzneho lěta 1772 milijonow lirow defizita pokazuje.

Zasady bołharskeje znutřkowneje a zwonkowneje politiki

Bołharski ministerski president Toschew je sprjedu pschipołdnju w pschitomnosći swonkowneho ministra Kożejewanowa sastupjerjow wukrajnych nowin pschijał a jim sašadły znutskowneje a swonkowneje politiki swojeho knježerstwa rozłožił. Toschew rjekny, so su nadawki noweho knježerstwa je w kralowym wosjewjenju jahnje ryzowake a so móża je z někotrymi złowami wuprajicz: Sakhowanje znutskowneho a swonkowneho měra. Pschichodna wustawa, kotruž mataj ministerski president a justizny minister wudźełacz, budże na tradizije bołharskeho wobnowjenja a na politiske, hospodarske, sozialne a duchowne zadanja dźensnischeho czasa dźiwacz. W nowej wustawje je też wobnowjaju skutk, kotruž je wojerska móz 19. meje 1934 sapoczała, poknje wobkedźbuje.

We nastupanju swonkowneje politiki ministerski president po někotrych złowach wo Swjatsu ludowu rjekny, so wosjewjenjam swojich pschedchadnikow njemóže niczo nowego pschispomnicz. Bołharska je na Balkanje a w Europje element měra a to też w pschichodze wostanje. Wjele je mjes Bołharskej a jeje žuboznymi statami hišće wotewrjene praschenja nadeńdu, wone pak je pschi dobrej woli na wobemaj stronomaj hodźa k spokojenju rozsudzacz.

Wobkhadowe wobstejnosće w sowjetskej Ruskej

S Artemowska je powě, so je je je na dwórnischczu w Jamje pschi Donezkej železnizy we Wukrajinje železnisce njesboże stało. Pschi srażenju dweju czahow je je 21 železnischich wozow rozbiło. Hacž je hebi katastrofa też człowjeske žiwjenja z woporu žadała, hišće njeje znate. Tuto nowe železnisce njesboże w Ruskej, hdźež jene njesboże druhe honi, na tute pschiczinu: Na jednich kolijach dwórnischcza czah steješe, jako je nowy czah je žuboznego dwórnischcza pschipowědźi. Muhibarjej kolijow je poručił, so by czah na schejte kolije bowjedł. Mjes tym pak běše je kolijowy wuhibarjej z jenym lokomotiwnikom je wurěcznja dał a pschi tym posahył, kolije wuhibnyeł. Czah pschihna a do tam stejazeho czaha z połnym wotmachom srały. To je hižo schtwórte železnisce njesboże, kiž je je w haprleji na tuttym dwórnischczu stało.

Też na ruskich rěkach a jězorach je je wjele njesbožow stało. Najcežšche njesboża je na Dnjepru a Dwinje, na Wolgy a w Kaspiskim morju stachu. We wukazu ludoweho kommišara je je jako hłowna pschiczina wjetschiny njesbožow sranjenje łódźnischich prawidłow mjenuje. Mnohe samowólcy sastojnizy su je tohodła potkhoptali.

Mosley so jako antisemit wuznał

Wjednik jendźelskich faschistow, sir Oswald Mosley, je dotal hišće je ženje wo židowskim praschenju njeběsche wuprajił. Wo nim je je samo powědasche, jako by wón nochcył pschećiwo židowskemu wlinej niczo cżinicz. Tohodła w jendźelskej sjawnosći je je wuprajenje na wulkej zhromadźiznje jendźelskich faschistow w Leicestern cżim bóle pschekhwapja.

Londonske nowiny „Times" rosprawjeja, so je Mosley prěni krócz sjawnje na židowske sajimy w Jendźelskej pokasał. Židza wikowarstwo wobkrjeja, nowinam roskasuja, nad tymi wobsamknuja, Londonske wobkhody wobknjeżeja a industriju morja. Tute jich sajimy pak nětka a posdźišcho faschistiske hibanje noweho cżasa njesatrasca. Tuto pschipowědźenje wojowanja pschećiwo Židowstwu w Jendźelskej je w nowinach najžiwlnischi sacżischej žudźiše.

Dźełacżerske nowiny „Daily Herald" su tej hižo pschicżinu sa tuto Mosleyowe stejischczo wutřełkowše. Wina na jeho njepschećelstwje pschećiwo Židam su jim pjecza mnohe podóbkanja, kotrež ma wón z Hitlerowymi pomocznikami, kotřij su tehorunja Židam njepschećelscheju smjtkleni. Liberalne nowiny „News Chronicle" pišaju, so chże je je jendźelski faschizmus nětko wot italskeho stejischczja wotwobroczicz a po němskich puczach khodzicz.

Grichiskeju generalow zatřelili

Wójnski żud w Athenje běsche generalow Papula a Kommišaja k smjerczi sasudźił, dokelž běschtaj je na wjednistkim městnje na Venizelowym sydźlu wobdželiłoj. Sabudźenju je je tydźenj rano w 6 hodź. satsełili.

Cežke zemjerjenje w Iranje

W Mazanderanskej provinzy w Iranje (Persiji) su je w posledźnich dnjach někotre wokrjesy z podsemskimi storkami sapuschcże. Prěnje satschasenja stachu je hižo srjedź tuteho měsaca. Wone buchu posdźišcho pschego zhlnische. Wjele twarjenjow je sabrachowa a wobydlerjow pohrjeba. Dotal je 550 cżełow z rospadankow swuczahali.

Hišćeze je rospadanki spadanych a husto je palazych twarjenjow sa njesbožownymi pschepytuja. Pod rospadankami městow a wjow hišćeze sta mortwych leja. W prowinznym hłownym měsce Sarizu a na tšoch druhich městnach su je zyke hažy do hromadow rospadankow pschemenite.

Wuboru wjeczor su nowe podsemske storki wobydlerstwo w Mazanderanje do wulkeho njeméra pschinjesche. Spomožerske ministerstwo je pomocnu wuprawu wuhotowało, kotraž dyrbi žiwnosć, drastu a wobalenja do krajiny njesboženja pschinjesć.

Powšitkowna wojerska winowatosć za Abesynsku

Swada mjes Italskej a Abeźynskej hischcze njeje pschestała. Sšamo konferenca w Stresy njeje samohła jeje sćěhowk na bliščí czaj wottronicz. Italske nowiny „Giornale d'Italia" w žiwojim žrjedowskim cżitše rěcz abeźynskeho kězora 11. haprleje je abeźynskim žesnje kritisuja. Abeźynski kězor je psched sastupjerjemi swojeho luda swoje znate stejischczo wojsewik, wo kotrymž je Ualual abesynski kraj, a so su Italscenjo nabpadowarjo.

Nowiny pišaju, so je kězor hischcze tak njesjednanliwu napschećiwnosć k italskemu stejischczu wo pschicżinach njeznatych napjatosće pokasał. We wobkrucżenju žiwojeje kedźbnosće k měrej abeźynski kězor pjecza z Italczanami napschećiwo rěcži. Wón je sdobom rěcżał, kak wažna je smutsdomo jednota jeho poddanow a tak nusne sa njewot-

Spytany nadpad na japanskeho kězora?

We Schinjuku blisko kězorskich sahrodow su žrjedu rano 48 honitwinskich patronow namakali. Tuta namakanka je cżim bóle wobkedźbuje, dokelž běsche je do dźeń pjedy w Schinjuku w kězorowej pschitomnosći po swucżenym waschnju žwjedżeń wischnjowego kwasenja wotmeł. Na wjedženju běsche je pisches 7000 wołsobow wobdźelilo.

Dźeń serbskeje młodźiny

Bě to swojorazny swjedźeń — zakładny kamjeń we prócowanju našeje młodźiny je położeny — we młodźinje je naš přichod

Wčera wotmě so we „Krónje" dźeń našeje młodźiny, kotryž smy wšitcy z napjatosću wočakowali. Tydźenje dołho so na njón wjeselachmy. Chcychmy pokazać, zo so tež we našich młodych rjadach znowa hiba, zo wotnućamy, runjeź kaž přiroda wot dołheho zymskeho spara wotuća. Chcychmy pokazać, zo ma naša młodźina krutu wěru do serbskeho přichoda.

Jutry běchu słónčne a wšitcy běchu połneje nadźije, zo budźe jutrowna srjeda nalětny swjedźeń młodźiny a tež cyłeho serbskeho luda. — — Ale wčera so mócnje dešćowaše. Hubjene wjedro chcyše nam naše wjesele kazyć. — Tola naša młodźina so njeje najebać toho dała zešerić, ale je we wulkej ličbje přikhwatała, tak zo móžeše zarjadnik krótko po 8. hodźinje wjele hosći — wosebje naša inteligenca bě pomérnje derje zastupjena — z Hornjeje a Delnjeje Łužicy powitać. Praješe, zo bychu ći, kotříž tu njejsu, cyle wěsće mjez nami byli, hdy by so njedešćowało.

A jako knjez Jenka ze swojimi dźěćimi spěwaše, běchmy wšitcy hnući, kak rjenje móža jenož naše wjesne dźěći spěwać a naš ludowy spěw tak dramatiscy přednjesć. Tutón wustup je pola připosłuchačstwa cyle wěsće słabše čisła tuteho wječora narunał. Sćěhowachu narodne reje. Najprjedy nam Jenkowy dźěćacy khór ze spěwnym přewodom „Stuj dale" a „Takle wjerćimy" tak rjenje zarejwa, zo mócny přiklesk połnje wšu radosć nad widźanym wuprajić njemóžeše. Bukečenjo nam we swojich narodnych drastach někotre ludowe reje přednjesechu, kotrež so wšitkim jara lubjachu, hačrunjež bychmy wjacy mjehkosće, hibićiwosće a nježnosće při tutych rejach rady widźeli. Něšto cyle swojorazneho poskićichu nam Radwořscy hólcy ze swojim piskanjom. Na tutym wustupje widźachmy, što so z primitivnymi instrumentami wšitko činić hodźi a kelko dobrych mocow a namjetow so w našej wjesnej kulturje khowa. Też sćěhowacaj ręčnaj khoraj derje skutkowaštaj; wosebje deklamacija Bjeńša-Radwořskeho putaše připosłucharstwo.

Tola dyrbi so wuznać, zo bě „Přaza" słabe čisło tuteho wječora. W njej parowachmy žiwjenje a sobuskutkowanje wšitkich, kotříž so na njej wobdźělichu, zo by jednanje mało raz dramatiskeho cyłka. Za to nas „Zortny spěw" jara derje zabawješe. Z napjatosću słódowachmy wšitcy zwučowanjam Bukečanow a mócny přiklesk mytowaše jich krasne wukony. Dokelž bě čas hižo jara pokročił, wuwostajichu so „Skupiny", kaž na porjedźe čitachmy. Docyła widźachmy, zo je so wjele šmórało, z čehož spóznachmy, kajki bohaty programm je nam naša młodźina wuhotowała a kajki čerstwy, žiwy, dźěławy a doprědkarski duch w njej knježi.

„Ludowa scena" tworješe dostojny kónc prěnjeho dźěła. A jako wuspěwachmy wšitcy „Rjanu Łužicu", mějachmy začišć, zo mózemy ze wšej dowěru na wšěm dalšim prócowanju našeje młodźiny dźěł brać.

Cyły wječor pak, hačrunjež mohło so nješťoškuli kritizować, je dopokaz, kak hłuboko korjenje wjednikowe zasady wo „kri a kraju" w našim ludźe a što wšitko wukhadźa z tuteho krejneho zjawzka naroda a kak wulkotnje so naša ludowa duša w tutej wjesnej kulturje jewi.

M. M.

Zur Bereitung vorzüglicher Fleischbrühe nimmt man

MAGGIs Fleischbrüh-Würfel

Sćěhowacy wobraz: Wobdźělnicy młodźinskeho dnja na Schadowcowym placu w Berlinje.

pa. Schtó je njekntčžomnika wobkedžował abo schtó **może hewak nješchto wo nim wjedźeć? Wschitke sdźelenja, kotrejž so po pschecžu jako dowěrliwe wobhladuja, krimi-nalna policija na Ortenburgskim hrodze, telefon 2802.**

— Pschijimanje nowaczkow na tachanskej schuli. Wjeczera dopołdnja pschijimachu so na najschej schuli nowaczki a to 36 hólzow a 26 holzow. Mjes nimi je rjana knjes schulski wjednik a kantor Schołta dźěcži a starschich na wutrobne waschnje a pokaja na to, so chze schula w dotalnym kubłanskim dźele starschezu pokraczowacz. Nowaczkojo móża so bjes strachа wuczerjam pschepodacz, jich nadawk a najwjetscha staroscz je, so bychu zim dowěrjene dźěcži wukubłake sa Boha a starschezu, sa lud a stat. Po njekotrych wustojnje pschednjesenych spěwach a pschihódnej derje pschedwjedźenej hrě so dźěcži wuczerjomaj pschepodachu.

S **Khwaczij.** Najstarscha wjesnjanka je tu Poldrakez cžeta. Na dnju 12. junija 1845 narodźi so w Dalijach, na Plazakez kězy. Nan, Handrij Poldrak bě z rěmnikom a snjesbożi 1869; macz, Marja rodź. Mjenez z Šnehwez semrě 1872. Se schtyrjoch dźěcži najmłódscha, spomina na swojich lubych hischcze dźensa. Dawno bu wschitzu na prawdze Božej. Schulu wukhodźi w Khwaczijach pod wuczerjomaj fk. Barcka a Wiczasa. We Maleschezach wobnowi swój schczeńskí slub. Tehdom so dopomni na derbstu wuczbu a derbstí ras wokolinu. Sserbstu drastu znajesche. Wot młodych lět dźěsche do słužby. Sswoje dźěco a prózu staji do słužby knjeźstwow w Budyschinje, Drježdźanach a Hródku. Wažachu žebi tehdom derbstře holzy, kij běchu žiwerne a dźakowne, schtož tez hischcze dźensa dyrbjało być. Dokelž wosta pschedołho w lubym dźele, njemóžesche znajomstwa z muzom, tak wosta nježenjena. Wot 59. lěta je z naschej wjesnjanku a je wot toho czasa na ruzy bědna, skorzi na dréwje. Žiwi so z małeje renty. Wěsty czaš bě w Budestezach pola kotrych. S lětom 1926 pak sažu do Khwaczij k wunczym pschicžahny a wužiwa někotre pola njeje léta žiwjenskeho wjeczora. Staruschtwu so tu lubi a wona widźi nowy czaš z wócžomaj radosce. Sserbske Nowiny běchu dołhe léta z hoscžom tuteho domu. Sajimowachu ju wobsebje powěsce se Sserbow. Na žiwjeho Boha ženje njesabywa. Dostanje duschinu žiwobu w domje, skarobna wjedowoli błěschi pucz. Hewak so hischcze raduje dotalnege strowosce na cžele a duschi. Kóżdy wjeczor žebi ju waži. S wowrjadu žiwjeca, dali Bóh, ...a dalsich mérny žiwjenski wjeczor tutej staruschzy.

● **Nakojd.** Tudomny knjes wucžer Nejdo je so z wupschecžom wo to prózowat, so žu so w naschich cžichich, lubych Nakojdach jutrownje waschnja, kajkeż su njeběhy byle, sazo wojowite. Jutrownu nóz je won dorosczenu młodźinu wokoło žebje sdromadźił a z njej po wšej do wschech stron cžahajo jutrownje sberkluschе spěwał, z kotrejž wjeselosczej nad Sbóžnikowym dobyczerstkim sdanjenjom z morwych a nad wotuczajej Bojej siwórbu na połach a w lěsach klinczesche. Dwě hodźinje dołho młodźina pschi žwětle spalenych žitnich klinžkow a synkach hubłow po wšej sdrowaje z njeselu wobhladerstwa cžahasche. Hdyž běchu słónczne klinczesche womjelke, bě wuskocžne stupotanje sdyschcež. Młodźina k studnjam běhasche, so by z nich jutrownu wodu czerpała a ju domoj donjesła. Jutrowna woda pak jenoż móz a strowosez tym dawa, kotrejž ju mjelczigu czerpaju a ju mjelczigu domoj pschinjesu. To wschak ko wobsebje wschem hosczam njeje poradźiło. Nahle saschkoczenje nam pscheradźi, so běchu je schibali pachoło z jutrownej wodu njenadsijo poleti, so bychu jich mjelczenje sdemili. Ssmějo starschi wobhladerjo kchiki pschesklapjenych holzow sdyschachu, mjes tym so schczekaju hólzy njepschestachu justacz a so žmjecz. Słónczanje pak žu do wožy saso cžischina wróczi. Se žiwja-

London pyschi žo sa kralowy jubilej.

W někotrych Londonskich městowych dźelach žu z wupschecžom dróhow sa wobzjewjecženje 25lětneho knjeżerskeho jubileja kralа Jurja nimale hotowi. Wobsebje w rańschich dźělach žendźelskeho hłowneho města, z kotrehož wobras pkhadza, žu žo hižo pilnje na žwjedźeń pschihotowali.

wczynymi sacžuczenji wjeżnjenjo žwitaze jutry wocžarowachu, žo radujo, so je žo hodźina Sbóžnikowego z rowa stanjenja pschibliżiła. W Božim domje potom jutrownu kérluschi radosnje sanjeżechu: Khrystuš je stanył.

S **Njeżwacžida.** Prěni dźeń po próżdninach žo schulsky nowaczkojo do schule pschinjeżechu. Prěni pucz do schule je wschak pornjo pryedawschnim lětam wjesele na hróżbje sa małych pjerachow słuchił. To žo tez pschi lětuschim pschijimanju sazo pokasa. Bźěche to žiwjenje, so dyrbjachu žo ma'e wutrobu z bowérni napołnjeć. Kantor Rauzendorf wajne słowa k starschim porěcza. Wón k nim wo schulskim wocžehnjenju k shromadnosći w smyśle nazionalsozialistiskeho stata a k Božej shromadnosći rěcžesche. „Wulke" dźěcži małym pokasachu, schto hižo mózachu. Wone žiwatocznosć z dwojobróżnymi spěwami porjeschichu. Hoza 6. lětnika małych jako sastupjeńka schulskeho sjednoczenstwa z wjeselej pěsnju powita. Potom so hry a reje w pśipranym porjedże pschedwjedźechu. Sšamo jutrownе sajazo běchu pschichcže a wjeselе skakajo małych wjeselichu. Tute tež słónczнje z bantami wupyschenymi rěblinkowymi wosyczk z titami pschiwjesechu. Wjeselа hra wobwěnzowa wudźelenje titow, na kotrež běchu mali hižo dawno njeścerpliwje cžakałe.

Z **Khróščic.** Srjedu popołdnju přija so do našeje ludoweje šule 46 nowačkow, 24 hólčkow a 22 holčkow. Přjedy toho běše w cyrkwi krótki nyšpor był. Knježa wučerjo podachu staršim trěbne pokiwy, zabawjachu so też khwilku z dźěćimi a přepodachu jim potom rjane pisane dutki. Bě to wjeselo! Kóžde dźěćo chcyše wězo najwjetšu mać. Rozwučować budźetaj dźěći w dwěmaj rjadownjomaj kk. wučeř Pjetaš a Čornak. Z přijatych dźěći pokhadźa 17 z Khróščic, 9 z Hórkow, 5 z Jasenc, 3 z Noweje Jasenicy, po dwěmaj stej z Prawoćic, Lejna a Zejic, po jenym z Nukńc, z Łusca, Hory, Bóšic, Wučkec a Wudworja. Přejemy wšitkim abcejerjam rjany zbožowny šulski čas, zo bychu nóžki dobre nawukłe k Božej česći a Sorbam k spomoženju.

Se **Ssepiz.** (**Cžeške njesboże.**) 24. haprleje popołdnju 4,55 hodź. je žo krótko psched dwórnischczom w Ssepizach, tam hdźej Ssepiczansko-Klinšbórskа bróha żelesnizu khcižuje, wosobowy auto a wožobowym cžah do so srahnyło. 23lětny Waltaŕ Claus z Drježdźan, kiž tam na Seminarskej dróży 26 bydli, z wosobowym autom II 13 734 po-mału je Ssepiz do Klinšbórska jědżeschе. Sacžrunjeż je lokomotywnik po pschedbježnje hwidał a zwonik a runjeż běsche pucz pschewidny, je auto pomału k njesawrjenemu pschekhodej pschijěł a na żelesniske kolije sajeł. Tam je jón lokomotiwa sdrabała a 88 metrow dałeko bokowu lejku. Wosobowy auto je jo pschi tym zyle rozbił, wjednika žu se stamanymi stawami a snutskach zranjeneho pod rozbitkami wuczahnyli. Lětarska ponos běsche ruce k ruzy. Sranjeneho do khorownje dowjedźechu. Sa cžaš snjeseložena tam cžeške njewjedro se žulnym deschczom sakhadźeschе, so drje wjednik wožobowego auta njeje widźał, so žo cžaš bliži, a njeje jeho hwidanje a zwonjenje słyschał.

S **Wojerez.** Na posledních zwintazych wikach 301 prožo a 1 běhak na pschedań stejeschе. Se prožata so 11

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk, 25. haprleje 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,485	100 pólsk. złotych	46,85
1 ienđzelski punt	12,01	100 českosł. krónow	10,375
100 švajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,38

Barlinska bursa 24. haprleje. Też wčzera wotewrjo burza pschi jara małym wobkhodże w jara cžichim potopjenju. Wulhebnjeż pak so dyrbi, so mózachu so kursy dżerżeć abo wotdrjebjenja běchu jara žnadne. Barkowe akzije w kursu sacžahnychu. Na rentowych wikach běsi pschemenjenja.

Barlinske žitne wulkowiki. Na Barlinskich žitnych wikach běsche sazo jara mérny wobkhod, wobsebje žanych pohonow njeběsche. Poskicženja w khlebowych žitach, kotrež jenoż z druheje ruki wundźechu, njeběchu pschewulke, tola tež wotbytowe możnosce njejžu so połepschicze. Mjeny jenoż srědka jako kupzy wustupja, dokelž hischcze na wulkich sktadach hedźa. Sa wowsu a pšowaństi jeczmjeń běsche sajim, tola njebě pokicžejenjow. Na mukowych wikach běsche sajim. sa pschenežnu muku.

Wjezera płacžišcze w Barlinie zentnak

pschenicy W 8: 10,15 hr., W 9: 10,25 hr., rožki R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — jeczmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.,

Někotre płacžišny z Drježdźanskich wikow.

Libjata 2—2,50 hr., kacžata 1—1,50 hr., kury, stare 2,50—3,50 hr., kury, młode 0,80—1,00 hr., holbje 0,60 hacž 1,10 hr., hnjży, sarežane 1,40—1,50 hr., kacžki, sarežane 1,00—1,10 hr., kury, stare, sarežane 0,75—0,90 hr., kury, młode, sarežane 1,00—1,10 hr., karpy 1,00 hr., schczuki 1,20 hr., liny 1,60 hr., jabłuka 0,20—0,55 hr., Běrny, zentnar 3,50—4,00 hr., běrny, po puntach 4—5 pj., Loboda, jědżna 15—18 pj., zyła 20—25 pj., kréz 70 pj., žołtej, kěcžk 10—30 pj., běły kał 10 pj., cžerwjeny kał 30 pj., žydrowity kał 20—60 pj., petrwiłka, walcžk 3—5 pj., hromak (Sparget) 1,40—1,50 hr., rapunzki 40 pj., butra 1,42—1,52 hr., jeja 9—11 pj.

Płaczizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

24. haprleje 1935 — Płaczizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 43

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	41—42
Starše	37—40
Hewak połnomjasne, młode	32—35
Starše	—
Mjasne	—

Byki 153

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	39—42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	37—39
Mjasne	32—36
Snadnje wuwite	28—32

Jałojcy a kruwy: 233

Młódše połnomjasne, kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	38—40
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	30—37
Mjasne kruwy	25—29
Snadnje wuwite kruwy	15—24
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	—
Hewak mjasne jałojcy	35—38

Wowcy: 371

Najlépše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	44—47
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	42—45
Mjasne wowcy	40 41
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	34—38

Celata: 927

Najlépše kormjene čelata wot cyca	60—62
Srěnje kormjene čelata wot cyca	53—60
Snadnje wuwite	43—52
Najšpatnišе	36 42

Swinje: 2655

Tučne swinje, přez 300 kg. čežke	50—51
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	45—50
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	44—50
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	42—48
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	44—45

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje.

	24. 4.	23. 4.		24. 4	23. 4.
Pšenca	211,0	211,0	buny	12 5-13 5	12,7-13,7
rožka	171,0	171,0	wcka	13,0-13,5	13,0-13,5
jeczmjeń now.	—	—	módre lupiny	9,00-9,75	9,25-10,0
jeczmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,2-14,0	13,7-14,5
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
rězna muka	22 90	22,90	such. truhanč.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	běrni. kruski	8,90	9,00
rězane	10,19	10,19	syno, 50 kg		
raps	—	—	rězna stoma		
hróch, Viktor.	24,0-28,0	24,0-28,0	pšenč.		
lane symjo	—	—	wowsna		
pjeluški	21,0-22,7	21,0-22,7	rečna		

Płaczizna za pšenicu za wupłodźerja 8: 203.0 9: 205.0
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 163.0 11: 167.0
Płaczizna za jeczmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9:168.0
Płaczizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 166.0

Płaczizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

24. haprleje 1935 — Płaczizny po centnarju złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 371.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	41—42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	30—41
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	34—38
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 488.

Połnomjasne, wurosčene, najwjetšeje rězneje hódnosće	38—39
Połnomjasne, młódše	36—38
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	31—35
Špatne	26—30

Jałojcy a kruwy: 1137.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	35—36
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	28—33
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	21—27
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	14—20
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2371.

Najlépše wukormjene (1. družiny)	55—62
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	47—54
Špatne (3.)	35—45

Wowcy: 2260.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	34—36
Starše wukormjene (6.)	31—33
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	25—30

Swinje: 13928.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	—
Wukormjene	45—46
Mjasne	44—45
Špatne	41—44
Rancy a kundrosy	44—45

Radio

Pjatk 26. haprleje žiwjenje słyschimy:

Königswusterhausen. Nimo znaneho wschědneho programma: 6 wjesoły rańschi konzert. 11,40 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 14 wschelakosce. 16 popołdnischi konzert. 18,05 tacžele. 20,15 hodźina naroda.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 5,50 sa burow. 6,15 tacžele. 8,20 k Bachowemu lětu. 11,45 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 14,10 tacžele. 17 popołdnischi konzert. 16,15 tacžele. 20,15 hodźina naroda. 21 Brucknerowy konzert.

Hischcze wajne i dnjowe programmy: Königsberg 21 Antona Dworžakowy konzert. Hamburg 21 pohódny. Wróžłanja 21 komorna hudźba. Wín 19 Roberta Stolzowy konzert. Warschawa 20,15 italska hudźba.

hacj 21 hriwnow placjesche. Wone so wschě rucje pokupichu.

⊙ **Mužakowa.** Po zhydommešacjnym wuprózdnjenju tudomneho měšćanskoho stwa hu kontoru běrowowoho direktora Sängera z Rósborka do tuteho sastojnstwa sapokasali.

Hudźbny wotrjad so wčera skhadźowaše

Naš hudźbny direktor Bjarnat Krawc bě na wčerawše dopołdnjo hudźbny wotrjad k posedźenju zwołał. Wón chcyše wosebje našim wučerjam wo našim narodnym a wumělskim spěwje přednošować, ale njewěděše, zo šula so hižo jutrownu srjedu započina. Tohodla zeńdźe so wčera krótko po ½11 hodź. jenož 16 sobustawow a hosći, zo bychu přednošk: „Naš serbskohudźbny přichod" słyšeli.

Hačrunjež běše črjódka připoslucharjow mała, tak tola k. Krawc tak zajimawje a wěcnje přednošowaše, zo jenož wobžaruju, zo njemóžeše k cyłej našej inteligency rěčeć. Dokelž jeho přednošk njeběše jenož za zajimcow hudźby, ale naš hudźbny dir. podawaše nam maćiznu tak zajimawu, načasnu a wosebje za cyłe naše narodne dźěło tak ważnu, chcu we přichodnym čisle Serbskich Nowin wo Krawcowym přednošku dokładnišo rozprawjeć.

Jeho přednoškej přizamkny so krótka debata. Dokelž bě čas hižo jara pokročił, hu přednošk prof. O. Wićaza „Serbowstwo wokoło Wittenberka za Lutherowy čas", kotryž bě na dopołdnjo postajeny, wotstorčeny. Wokoło ½1 hodź. skónči hudźbny wotrjad swoje posedźenje. M. M.

Přilopk

Pšchecjela sajěť.

W Lichtensteinje je so w nozy k jutrownicźjy na Zwikowskej dróhy tragiske njeszoje stało. 20lětny Wittig z Zwikowa na swojeho pšcheczela cjakałsche, kotryž dyrbješe k njemu z motorskim kołom pšchijěć. Motorske kolo pšchijěwši wobkładowšchi wón na dróhu stupi, so by pšchecjelej pšchikiwnyk, so dyrbi sastać. Tutón pak so cjakajeho Wittiga pšchepołoži a dołkładowšchi z kołom do njeho zawabi. Sčo k temi storhnywšchi žebi Wittig nop žmjertnje rosći.

Budyske stawniske powěsće

z njedźele 24. haprleje 1935.

Narodźili je so: 21. 4. Janej Pawołej Hanšy, twarskemu dźěłacjerjej, žynk.

Wumrěli su: 22. 4. Flora Theresa Walthereš, hospoša we Wulkim Wožiku, 34 lět. — 23. 4. Horst Willmann, wyšchi schuleŕ, 14 lět. — 23. 4. Emil Pawoł Teich, dostawaŕ renty, 59 lět. — 24. 4. Marja Grosina rodź. Kahliz, wudowa po žitowym wikowarju, 77 lět.

Směški

Napschecjiwne. Knješ Skomlak je z jeźbu tak daloko hotowy a dóndźe ke kompotej. Hnydom sawoła pinčnika. „Knješ pinčnikko, žym w swojim žiwjenju hižo wjele kompota widźał, ale tak mało kaž tu hischcze ženje."

•

Spodźiwnje. Lěkaŕ: „Wobkrucźu Wam, jeli hischcze dwě lěcze dołho taiše žiwjenje wjedźecze, scze sa tři měsacy hotowy na žmjercź."

*

W schuli. „Wilijo, schtoha pod tradizijemi rosemisch?" — „To su pschelożki!" — „Nć, tradizije su mězy, kotrež so wot nana na žana dźěcja (herbuja). — Wutwor žadu je žlowom tradizija." — „W turnowarskej hodźinje su so mi tradizije pukte."

*

Łóńčko kwasnych hrónčkow

(Maika družka z kofejom kmótře.

Twoja sotra, njewěsta,
To bě moja kmótřička.
Wona dźens tu nihdźe njej,
Braška njej so zwažił k njej,
Wona spi na kěrchowje,
Smjerć sej tam ju wotwjedźe.
Zady rowa na nas hlada,
Wróćo k nam sej njepožada. —
Za tu kmótru njebohu
Ty sej wza mje za mótku.

Město toho wotrźka k prawej kmótře skrótka tak:

Moja luba njewěsta,
Ty sy moja kmótřička.

Tohodla dźens družka sym
Na kwasu ći wjesołym.
Ja so z tobu wjeselu,
Zo sy skónčnje pod bortu.
Dołho je so łačiło,
Nětko je so zradźiło.
Pěkny pachoł sej će bjerje,
Woběmaj nět budźe derje.
Hdźež dwaj lubuječaj so,
Zbožowne je mandźelstwo.
Hdźež sej lubosć šiju zwinje,
Zbožo z njej so z domu minje.

Nawoženja, prošu će
Za tu kmótru naležnje:
Pěstoń, haj a česć sej ju
Z lubosću šće wjetšeju,
Hač sy dotal měł ju rady.
Tak so zminješ swarow, zwady.
Njebudź skupy, popřej jej
Druhdy krošik na kofej.
Z cuzby je ta bruna juška,
Słodźi, hrěje, hdyž će huška,
Derje čini w horcoće
A po kóždej roboće.
Naša mać a naša wowka,
Naša ćeta, naša dźowka,
Wšitke kofej khwala sej,
Dadźa wšitko za kofej.
Za kofejkom bjesada
Předźe so nam najrjeńša.
To mi wěsće wobswědči
Kóžda žona na zemi.

Naš nan zwjetša sobu pije,
Druhdy wšak wón z hłowu wije,
Ale wón je mudry dosć,
Što so hakle budźe bosć???
Wón wě, zo wón pšehraje,
Mjelči, doniž někak dźe.
Hdyž by tebje swarjeł muž,
Nawuč jeho — na wusmuž.

Sama waŕ sej bruneho,
Hdyž wón dunda wokoło.

Tule probu kofeja (pokazuje kofej)
Dźensa daruju ći ja:
Za te štwórtki zelene —
Brune boby palene.
Waŕ sej tónle kofejk mój,
Hdyž ći mužik njeda swój.
Hdyž pak potom też šće swari,
Praj, zo mój so kofejk wari,
Kotryž dźens sy dóstała,
Jako jeho njewěsta.
Ale njedaj kapki jomu,
Kofej njeje mužej złomu!
Njech so pěknosć nawuči,
Pak so čaha za wušiˊ

Hdyž ći dobry budźe muž,
Z mojim napojom jom słuž!
Při tym dopomńtaj so zas,
Što je wučił waj tón kwas! (Dawa kofej.)

20. 5. 34. M. N.

Hamtske wozwěwjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Freitag, den 26. April, 14—16 Uhr: für die Nrn.: 5401—5550 und 1—200.

Sonnabend, den 27. April, 8—10 Uhr: für die Nrn. 201—500.

Rohes Rindfleisch, Pfund 30 Pfg.,
rohes Schweinefleisch, Pfund 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Towaŕstwowski powěstnik.

Khwaćjizny. Khwaćjanske žerbske tow. žnoła měšacjnu shromadźiznu na njedźelu pop. w 4 hodź. pola žobustawa Kaŕtnera. Kóždy njech pšchińdźe, dokelž je ważny porjad (wołsebje dla pošmjertneje pokładnje). Pšchedsydstwo.

Sobustawam posmjertneje pokładnje. Po zakońskich postajenjach dyrbi so naša Podpjeraca pokładnja Domowiny (prjedawša Posmjertna pokładnja župy Smoleŕ) přerjadować a so zawěsćerni přizamknyć. Jednanja wo tym su doskónčene. Tohodla postaja so za wšě sobustawy sčěhowace zhromadźizny:

25. haprleje wječor ½8 hodźin w **Hodźiju** w Mrózec hosćencu, wječor ½9 hodźin w **Hornjej Hórcy** we Hänslec hosćencu.
26. haprleje wječor ½8 hodźin w **Njeswačidle** we knježim hosćencu, — wječor ½9 hodź. w **Rakecach** w Hönčec hosćencu.
27. haprleje wječor w 7 hodź. w **Bukecach** w Stangec hosćencu, — wječor we 8 hodź. w **Gowrlecach** w Palerjec hosćencu.
28. haprleje pop. w 3 hodź. w **Hrodźišću** w Jw[illegible] hosćencu, — pop. ½5 hodź. w **Khwaćicach**, w hosćencu, — w 7 hodź. w **Minakale** w hosćencu.
29. haprleje wječor ½8 hodź. w **Poršicach** w „Lipowym dworje", — wječor ½9 hodź. w **Dubrawcy** w Šćěpanec hosćencu. — Kóždy sobustaw Posmjertneje pokładnje dyrbi přitomny być.

Domowina,
Zarjadnistwo pokładnje.

Zjednoćenstwo evang. Serbow zmješe sobotu, 27. jutrownika wječor we 8 hodź. zhromadźiznu w Serbskim Domje. Hosćo su lubje witani.

Předsydstwo.

Měšćanski omnibus
Přemjenjenje jězdneho rjada

Wozy jěrdźa, kaž sćěhuje:

Linie A.

					Trělany†	přij.	7,09	7,24	
6,25	6,40	7,15	8,00	wot kaserny artileristow	do	7,04	7,19	7,59
6,44	6,59	7,34	8,49	přij.	Přisečanski puć	wot	†6,45	†7,00	7,40

a kóždych dalšich 40 minutow pozdźišo

† Wozy 6,45 a 7,00 jědu wot kaserny artileristow přez Lubijsku dróhu do Trělan.

Jako **wupomoc za pjatk a sobotu pyta so serbsku rěč wobknježaca**

předawaŕka

do wobkhoda ze zežiwjeńskej potrjebu. Poskićenja z wotpisanymi wuswědčenjemi pod **A 36** na „Serb. Nowiny"

Warnuju

z tutym kóždeho, wo mni zle přisłodźenja rozšěrjeć, hewak sudniscy zakroču.

Jakub Wjacsławk
w Khrósćecach

Wšitko dostanjeće pola

Schneider & Schulze
13 w Budyšinje na Kamjenjnej hasy 13

Sylna, čehniwa

kruwa

je na pred. w Sernjanach čo. 7

30 libjatow

tři njedźele staryc

je na předaŕ

w Bronju čo. 9

Sofowe a lidowe přikrywy, gardiny, rollowy, tunjo

Würker, rodź. Erlerec

w Budyšinje na Zwonk. Lawskej h. 10

Njebojće so něšto hriwnow wjetšeho wudawka při kupjenju noweho koła! Wy nochceće tola za krótki čas zasy pjenjezy wudać na reparatury

Za hubjene koło je też najnižša płaćizny hódno pola

Dobre koło kupujeće płaćiznyhódno pola

Kołowego Warnecke

w Budyšinje na Šuleŕskej hasy 6

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihaŕni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

K naležu nowy wulki wubjerk:

Kłobuki, sportske a módre čapki

wšitke šuleŕske čapki, čapki za wojeńske a druhe uniformy (ze swojeje tworjenje).

Nalětne kožuchi — liščе a druhe — pjezle.

Krawaty w rjanych barbach.

w Budyšinje Kurt Rinke na Bohatej hasy 5

Do serbskeho domu
Serbske Nowiny

su tunje a přinjesu wšě zajimawosće z blizka a daloka

Pilnym dźěćom
jako myto
rjanu knižku

J. Radyserb:	Wowcyne zabawki	0.30 hr.
«	Dźědowe zabawki	0.50 «
«	Worješki	0.60 «
«	Zabawy — Powědańčka	0.30 «
«	Trójniki. Zběrka powědańčkow	0.30 «
«	Nowe Trójniki. Zběrka powědańčkow	0.50 «
«	Bitwa pola Budyšina. Powědańčko	0.40 «
«	Nadpad pola Bukec	0.30 «
«	Jan Manja abo Hdźe statok mój	0.30 «
P. Šolta:	Wotrow. Łužiska Troja	0.30 «
«	Bosniski kraj a raj	0.30 «
M. N. R.:	Jezusowy narod	0.10 «
M. Nawka:	Baje, bajki a basnicki	0.30 «
«	Konstantin Wulki a Napoleon Mały	0.10 «
M. Bjedrich:	Bethlehemske dźěćatko	0.25 «
«	Plista a ducy z kowaŕnje	0.25 «
«	Stara Jabłučina	0.25 «
«	Legendy a druhe powědańčka	0.25 «
Dr. J. Laras:	Sibakec nan	0.30 «
J. Jakubaš:	Serbski kraj, krasny raj	0.15 «
W. Beneš Třelický:	Kasp. Zden. Kapleŕ ze Sulec	0.40 «
Karafiat:	Bruncki	0.50 «
J. Winger:	Hronow	0.30 «
Jurij Libš:	Styri powědańčka za serbski lud	0.30 «
«	Powědańčka za serbski lud	0.30 «
K. B. Šěca:	Čłowjek w přirodźe I. a II.	1.— «
«	Na dalokich pućach	0.50 «
M. Haška:	Marija abo wjelk w kralowskej holi	0.25 «
J. Nowak:	Cěski nan a serbski syn	0.25 «

Dale su wšě dotalne dźěćace přiłoh k Serbskim Nowinam hišće na składze, kóžde čisło po 5 pj. a wjele rjanych dźěćacych dźiwadłowych hrow.

To je zapis wjele krasnych powědańčkow, kotrež su přitom jara tunje. Serbscy starši a wučerjo, hlejće, zo bychu do rukow wšěch pilnych serbskich dźěći přišłe.

Dostanjeće je

w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Přiloha k čisłu 96

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 25. haprleje 1935

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

Po zwučenym wašnju běše so wčerawšu jutrownu srjedu 24. jutrownika nahladna syła Maćicarjow na 88. hłownu zhromadźiznu Maćicy Serbskeje w žurli Serbskeho Domu w Budyšinje zešła. Hłowna zhromadźizna započa so z wuspěwanjom prěnjeje stučki našeje narodneje hymny „Rjaneje Łužicy".

Předsyda Maćicy, knjez krajnosudniski rada dr. Symank wšitkich přitomnych z wutrobnymi słowami na hłownu zhromadźiznu witaše, kotraž běše so porjadnje zwołała a wyšnosći připowědźiła. Zdobom wón skrótka naspomni, zo tež Maćica při nětčišim swojim hospodarskim połoženju nima dosć srědkow, z čimž so jeje idealne dźěło jara počeźuje. Tak so tež k lětušej hłownej zhromadźizne njeje mohł žadyn zešiwk Časopisa Maćicy Serbskeje wudać. Do dnjoweho porjada zastupujo předsyda na

přednoški

pokaza, z kotrymajž pak je so přemjenjenje stało tak, zo knjez stud. direktor profesor Ota Wićaz-Stollberkski swój přednošk, kiž běše sebi za dopołdnjo wotmyslił, popołdnju cyłej zhromadźiznje poskići. Z tuteje příčiny běše knjez assesor Cyž ze swojim přednoškom wo njeboh fararju Kubašu wróćo stupił.

Knjez stud. direktor profesor Ota Wićaz na wulcy zajimawe a wšěch připosłucharjow sylnje putace wašnje wo „Serbstwje wokoło Wittenberka za Lutherowy čas" rěčeše. Jeho wědomostny wučah z wulkeho nadrobneho dźěła pokaza, kajki wuznam mjeješe němska reformacija za naš serbski lud. W tehdomnišim času je serbska rěč hač do Parska (Wusterhausen) dele sahała a w tamnišej wokolinje je so tež serbscy předowali. We Lutherowym času je so tež w měsće Wittenberku na hasach serbski rěčało. Přednošer dopokaza, zo běše krajina w Lutherowym času mjez Łobjom a Čornym Halštrowom cyła serbska. Wón to z Lutherowych samsnych słowow dopokaza a poda za to jako swědka powědarja Kirchhofa.

Lutherowe hłubne rěče běchu za přednošowarja jara ważne žórło. Luther a jeho přećelju tehdy wšitke raniše ludy w Europje Vandalow mjenowachu a tuto mjeno tež na Serbow nałožowachu. Zo běše wokolina wokoło Witteuberka dospołnje serbska, to Luther w swojich rěčach přeco zaso wobkruća. Wittenberkska universita je mjez Słowjanami nastała, to běše tež za Luthera nješto wosebiteho a wurjadneho. Serbja tež k Lutherej do Wittenberka ke mši khodźachu. Wšelake swójbne mjena nam tež wobswědčeja, zo su Serbja tež we Wittenberku samym bydlili.

Na Wittenberkskej universiće tež wjele Słowakow z Wuherskeje studowaše. Swojim Serbam je Luther na jednore wašnje předował a njeje žaneje wučeneje rěče za lud trjebał. Stož Luther wo burach Wittenberskeje wokoliny praji, to płaći tež wo Serbach. Wón wšak jich zwjetša njekhwali, ale na jich skuposć swari a na jich duchownu tuposć pokazuje. Lutherowe blidne rěče su wosebje za ludowědu wulkotne žórło k mnohemu nawuknjenju. Z tutych rěčow zhonimy, zo Serbja wokoło Wittenberka na příklad tež starosłowjanskej wěrje wo Vampyru přiwisowachu, bajka wo wódnym mužu běše mjez nimi derje znata, tehorunja powě so wo přeměnku, kuzłarjach a kuzłarničach.

Na ważne prašenje, čehodla pak je so tamna krajina přeměniła, dyrbi so wotmołwić, zo je z hłownej příčinu za to, zo Serbja njemějachu žanych wosebitych serbskich Božich służbow. Tehdy tež nikomu na mysle njeprińdźe, zo bychu so za Serbow serbske knihi pisałe a wudawałe. Přednošer pak njemóžeše wěrić, zo je Luther přećiwo temu był, zo bychu Serbja bibliju w swojej ręči dóstali. Bychu-li ju sebi žadali, bychu ju tež wěsće dóstali. Serbja njemějachu žaneho sobjezačuća. Tuto sobjezačuće mjez Serbami je hakle po 30lětnej wójnje nastało, wosebje pietismus ma wo njo wulke zasłužby. Přez pietismus nasta serbske nabožne pismowstwo.

*

Zhromadźizna wulcy zajimawy a powučacy přednošk z wulkim dźakom a připóznaćom přija. Po cyłe krótkej přestawcy so hnydom druhi přednošk přizamkny. Knjez dr. Sołta wo serbskim nowinarstwje přednošowaše. W swojim jara dokładnje założenym přednošku připosłuchacym wuwiće serbskeho nowinarstwa wot jeho najprěnšich spočatkow hač do dźensnišich dnjow rysowaše. W běhu lětstotkow su časowe poměry swoje nowinarstwo wupłodźiłe. Do 16. lětstotka njeje žanych serbskich literarnych pomnikow we Łužicy. K woprawdźitej literarnej dźěławosći w Serbach je hakle w času reformacije došło. Tehdy počachu serbske nabožne knihi wudawać. Tola hakle po 30lětnej wójnje serbskemu ludej mužoju postanychu, kotřiž so wo duchownu nuzu serbskeho luda starachu. Přednošer naspomni mjena wšelakich zasłužbnych muži a wobswětłeše jich skutki. Słyšachmy mjena kaž Frencl, Ticin, Swětlik, Kilian a druhe. Tući mužoju su zakłady połožili za wšitke dalše literarne pócowanja w Hornjej a Delnjej Łužicy. Tehdy so mócnaj skutkaj staštaj; w lěće 1706 so katolski seminar w Prazy założi a we lěće 1716 evangelske předarske towarstwo w Lipsku. Lipsčanscy studentojo w lěće 1766 prěni serbski časopis wudachu. W tutym zwisku přednošeŕ z khwalobnymi słowami němskeho fararja Körnera wopomina, kiž je jako Němc nadobny spěchował serbskeho pismowstwa był.

W pozdźišim času maju Hórčanski, Ponich a druzy wulke zasłużby wo serbske pismowstwo. W jich času so duchowne zwiski mjez jenotliwcami bóle a bóle wuwiwachu. W lěće 1808 pak čěsła Jan Dejka započa prěni serbski časopis wudawać. To je někotre lěta za sobu činił. Za nim přińdźe płódny čas Handrija Zejlerja a Smolerja. Mócne hibanje nasta po lěće 1830, hdyž běše Smoleŕ narodne srjedźišćo zbudźił. Tehdy so nowa doba započa. Pilni pócowarjo so gratu přimachu. Smoleŕ a Jordan jako najwuznamnišaj wojowarjej před našimi wočemi stejitaj.

Přenje zakłady dźensnišeho serbskeho nowinarstwa pak je Jordan z wudawanjom swojeje „Jutrničći" w lěće 1841 położił. Wón ju we łacanskim pismje wudawaše. Bohužel pak dyrbješe za pol lěta z wudawanjom přestać. Za Jordanom poča Handrij Zejleŕ „Tydźeńsku Nowinu" w němskim prawopisu wudawać. W lěće 1849 J.. Arnošt Smoleŕ „Tydźeńsku Nowinu" přewza a ju pozdźišo do „Serbskich Nowin" přemeni. Jeho syn Marko Smoleŕ hišće dźensa swěru z nanowym skutkom pokračuje. Pódla nowin w swojim času tež druhe serbske časopisy nastachu.

Za katolskich Serbow so towarstwo ss. Cyrilla a Methoda założi a sebi za nadawk staji, „Katolski Posoł" za katolskich Serbow wudawać. Přednošeŕ wulke Hórnikowe zasłużby wuzběhowaše, kiž je tež „Łužičana" założił. Nowa generacija wuplodźi Čišinskeho a Muku. Na wědomostnym polu běše Muka z wjednikom, na basniskim polu pak Čišinski. W jeju času so tež „Łužica" założi. Docyła běše tehdy mócne literarne hibanje, kajkehož wot teho časa njeje wjacy było.

Na zakładźe swojeho nadrobneho a dokładneho rozłoženja, kotreż tu wězo njemóžemy nadrobnje podać, a wulke dźěła našich pócowarjow wopominajo, přednošeŕ na winowatosć kóždeho Serba pokaza, ze kotrejž ma podpjerać z abonowanjom a sobudźěłom swoje serbske nowinarstwo, zo by wono tež w dźensnišim času mohło swój nadawk połnje dopjelnić.

Tež tutón přednošk wulke připóznaće připosłucharstwa namaka. Předsyda so wobeńmaj přednošerjomaj za jeju pócu dźakowaše.

Nekrology

Knjez wyšši wučeŕ na wótp. Kral-Budyski na njeboh wyššeho wučerja Kóžkarja-Njeswačidlskeho spominaše a jeho žiwjenje a skutkowanje pohódnoćeše. Jan Kóžkaŕ běše syn serbskeje hole, jeho kolebka steješe w Rownom pola Slepeho, hdźež mjeještej staršej małe ratarstwo. Na Rychbachskim seminarje so na wučerstwo přihotowaše. Prjedy hač do Njeswačidła přińdźe, w Zabrodźe, Nowej Wsy we Rózbórskim wokrjesu a w Milorazu skutkowaše. We Njeswačidle je na 30 lět ze zhromadźenjom skutkował. Też zwonka šule pócowaše so za młodźinu, pomhaše staršerstwu, skutkowaše w gmejnje, cyrkwi a druhdźe. Njenaprošna khorosć jeho nuzowaše, zo dyrbješe do časa swoje lubowane zastojnstwo spušćić. Maćica Serbska tutemu swojemu sobustawej čestne wopomnjeće wobkhowa.

Knjez farař Mjerwa-Bukečanski na Bukečanskeho wyššeho wučerja Jana Křižana spominaše, kiž je so lětsa nježdelu Łaetare po cyle krótkej khorosći do wěčnosće wotwołał. Jan Křižan je so w lěće 1878 w Jitku narodźił. Jeho staršej pak so wot tam dźił. Tehdy so nowa doba započa. Pilni pócowarjo so gratu přimachu. Smoleŕ a Jordan jako najwuznamnišaj wojowarjej před našimi wočemi stejitaj.

Přenje zakłady dźensnišeho serbskeho nowinarstwa pak je Jordan z wudawanjom swojeje „Jutrničći" w lěće 1841 położił. Wón ju we łacanskim pismje wudawaše. Bohužel pak dyrbješe za pol lěta z wudawanjom přestać. Za Jordanom poča Handrij Zejleŕ „Tydźeńsku Nowinu" w němskim prawopisu wudawać. W lěće 1849 J.. Arnošt Smoleŕ „Tydźeńsku Nowinu" přewza a ju pozdźišo do „Serbskich Nowin" přemeni. Jeho syn Marko Smoleŕ hišće dźensa swěru z nanowym skutkom pokračuje. Pódla nowin w swojim času tež druhe serbske časopisy nastachu.

Za katolskich Serbow so towarstwo ss. Cyrilla a Methoda założi a sebi za nadawk staji, „Katolski Posoł" za katolskich Serbow wudawać. Přednošeŕ wulke Hórnikowe zasłużby wuzběhowaše, kiž je tež „Łužičana" założił. Nowa generacija wuplodźi Čišinskeho a Muku. Na wědomostnym polu běše Muka z wjednikom, na basniskim polu pak Čišinski. W jeju času so tež „Łužica" założi. Docyła běše tehdy mócne literarne hibanje, kajkehož wot teho časa njeje wjacy było.

Na zakładźe swojeho nadrobneho a dokładneho rozłoženja, kotreż tu wězo njemóžemy nadrobnje podać, a wulke dźěła našich pócowarjow wopominajo, přednošeŕ na winowatosć kóždeho Serba pokaza, ze kotrejž ma podpjerać z abonowanjom a sobudźěłom swoje serbske nowinarstwo, zo by wono tež w dźensnišim času mohło swój nadawk połnje dopjelnić.

Tež tutón přednošk wulke připóznaće připosłucharstwa namaka. Předsyda so wobeńmaj přednošerjomaj za jeju pócu dźakowaše.

Nekrology

Knjez wyšši wučeŕ na wótp. Kral-Budyski na njeboh wyššeho wučerja Kóžkarja-Njeswačidlskeho spominaše a jeho žiwjenje a skutkowanje pohódnoćeše. Jan Kóžkaŕ běše syn serbskeje hole, jeho kolebka steješe w Rownom pola Slepeho, hdźež mjeještej staršej małe ratarstwo. Na Rychbachskim seminarje so na wučerstwo přihotowaše. Prjedy hač do Njeswačidła přińdźe, w Zabrodźe, Nowej Wsy we Rózbórskim wokrjesu a w Milorazu skutkowaše. We Njeswačidle je na 30 lět ze zhromadźenjom skutkował. Też zwonka šule pócowaše so za młodźinu, pomhaše staršerstwu, skutkowaše w gmejnje, cyrkwi a druhdźe. Njenaprošna khorosć jeho nuzowaše, zo dyrbješe do časa swoje lubowane zastojnstwo spušćić. Maćica Serbska tutemu swojemu sobustawej čestne wopomnjeće wobkhowa.

Knjez farař Mjerwa-Bukečanski na Bukečanskeho wyššeho wučerja Jana Křižana spominaše, kiž je so lětsa nježdelu Łaetare po cyle krótkej khorosći do wěčnosće wotwołał. Jan Křižan je so w lěće 1878 w Jitku narodźił. Jeho staršej pak so wot tam

Stawizniski přehlad Łužicow

Podawa wyšši wučeŕ Kral.

11] (Pokračowanje.)

1547 wudyri Schmalkaldiska wójna. Kěžor Karl V., Ferdinandowy bratr, bě nad protestantskimi wjerchami statowu klatbu wuprajił, dokelž jemu we nabožnych prašenjach njechachu posłuchać a běchu mjez sobu zwjazk sčinili. Ferdinand měješe klatbu nad sakskim wolerskim wjerchom wukonjeć, zakazaše Łužičanam, Janej Jurjej sakskemu pomhać, a žadaše, zo bychu w Delnjej Łužicy, hdźež wón postupowaše, so jemu stajili. Zemjenjo běchu 1000 jězdnych a města 500 muži na 2 měsacaj přizwolili, wostachu pak k škitanju kraja doma. Ferdinand pisaše 23. haprleje městam, zo bychu jemu skónčnje 25. februara póslane mužstwo hišće 2 dalšej měsacaj přewostajili a ze mužstwo zastarali. Prjedy pak, hač list dóńdźe, bě mužstwo zastarali. Rycerio pak běchu kralej k woli a stwo rozpuśćene. Rycerio pak běchu kralej k woli a stwo rozpuśćene. Hněwa bojachu a wostachu. Města so kralowskeho hněwa bojachu a wostachu. Města so kralowskeho hněwa bojachu a wostachu. Města

hórzy do Budyšina přesydlištaj, zo wón w Budyšinje do šule khodźeše. Tam so tež na wučerstwo přihotowaše. Swoje prěnje wučerske zastojnstwo w Bošecach dosta, potom w Stróži pola Hućiny jako statny wučeŕ skutkowaše, doniž so w lěće 1924 do Bukec njepřesydli. Jan Křižan je so stajnje jako sprawny a měrny Serb wopokazał, je swěru serbske dźěći rozwučował. Lěta dołho je serbske narodne towarstwo w Bukecach nawjedował, tola khorowatosće dla dyrbješe wjednistwo złožić. W cyrkwinskim zastupjerstwje je tehorunja pilnje jako zapisowar sobuskutkował. Z nim je tež Maćica Serbska swěrneho a hódneho sobustawa zhubiła.

Knjez překupc Haješ-Łazowski spominaše ze dźaknymi słowami na njeboh Wojerowskeho překupca Jurja Valtina. Zemrěty je z přikładnej swěru a luboseu na swojim lubym serbskim ludźe wisał a je za swoje Serbstwo wulke wopory přinjesł. W Budyšinje, hdźež je wón swoje překupske powołanje nawukował, je so zdobom za Serbstwo zahorił a jemu je swěrny wostał hač do swojeje smjerće, runjež je w hospodarskim nastupanju wjele ćežkeho nazhonił. Swoju knihownju pak je Serbam zawostajił. Jeho wopomnjeće wostanje w žohnowanju.

Rozprawu

Rozprawu předsydstwa Maćicy knjez faraŕ Kapler-Budyski poda. Z dokładneje rozprawy běše dźěławosć předsydstwa derje spóznać, wjele dźěła je so dokonjało. Na nałětnej zhromadźiznje je so nowe předsydstwo pomjenowało. Wo wubjerkowych posedźenjach so tehorunja rozprawješe. Knjez Nejdo je swoje zastojnstwo serbskeho muzejownika złožił. Předsyda so jemu za jeho wulke dźěło, kotrež je z přerjadowanjom serbskeho muzeja měł, wutrobnje dźakowaše.

Wo knihiskładze knjez wyšši inspektor Kubjenc rozprawješe. Knjez Janak pak nadrobnu rozprawu wo Serbskim Domje a wo pokładni Maćicy Serbskeje poda. Knjez justiceny rada dr. Herrmann jako jedyn z pruhowarjow hišće wšelake twarske a hospodarske należnosće Serbskeho Domu rozłoži. Po namjeće pruhowarjow so pokładnik wuswobodźi a předsyda so jemu za jeho dźěła dźakowaše.

Při rozprawach wotrjadow knjez redaktor Marko Smoleŕ za rěčespytny wotrjad rozprawu poda. Jeho rozłoženja wulki zajim namakachu, dokelž so z prawym pisanjom našich serbskich słowow a prawym trjebanjom našeje serbskeje rěče zaběrachu.

Za paedagogisko-šulski wotrjad knjez wučeŕ Šeca-Rachlowski rozprawješe. Zhonichmy, zo Zjednoćenstwo serbskich wučerjow hišće wobsteji. Rozprawjeŕ při rozprawje wo šulskich prašenjach wosebje njedostatki we wučerskim dorostu naćeše.

Za starožitnostny a ludowědny wotrjad so njerozprawješe, dokelž wjednik tuteho wotrjada knjez dr. Wjaclawk njeběše přitomny. Za hudźbny wotrjad pak so knjez direktor Bjarnat Krawe rozprawy wzda.

Předsyda přeješe sebi, zo by so we wšitkich wotrjadach jenak pilnje dźěłało a zo by so wo jich dźěłach porjadnje w Serbskich Nowinach rozprawjało.

*

Dwaj nowaj sobustawaj běštaj so do Maćicy zamolwiłoj. Zhromadźizna jeju jenohłósnje přija. Za noweho muzejownika předsyda z jenohłósnym přihłosowanjom zhromadźizny knjeza wučerja Měškanka pomjenowa. Wjednik Domowiny rozprawješe wo swojich prócowanjach w serbskich šulskich należnosćach.

Předsyda Maćicy Serbskeje, knjez krajnosudniski rada dr. Symank so na to wšitkim rěčnikam, prócowarjam, sobustawam předsydstwa, wubjerka a wotrjadow kaž też wšitkim wopytarjam dźakowaše a zhromadźiznu skónči. Poslednja štučka našeje narodneje hymny so zhromadnje wuspěwa.

Mudry sudnik

Powědańčko ſ tańſcheho kraja.

Pjećdźesatwažeći lět bě Hassan ſe ſwojej žonu w pſcheſjenoſći žiwy. W ſchěſćdźesatdwaſtym lěće ſwojeho manſtwa ſesna ſo ſ Barakom. Barak bě pičť, hrać a njekhmanik. Tuto pſchećelſtwo wulſtutkowa ſo tak, ſo duſchmy Hassan ſa krótki cźaſ ſo do picja a hraća da a potom ſwoju žonu krjudowaſche.

W jenej nozy klepaſche žonu ſe ſparja. Barak pſchirješe ji powěſeć, ſo je Hassan w pianoſći ſo ſarafył. Hižo pſchinjeſeſchtaj muſej ſnjeſhoženeho do domu. Selima, jeho žona, płakaſche tſi dny a tſi nozy a na ſchiwórtym duju pſchińdże Barak.

„Chześch-li wědźeć", ſmějeſche ſo leſnje, „ſchto je Haſſan ſe ſwojimi pjenjeſami cźinił, ſłyſch: Twój muž mi je dari. Tu maſch ſałygłowany liſt, kiž hakle po jeho ſmjerći wotewrich. Tu cźitaj:

„Sawoſtaju Tebi, luby pſchećelo Barako, 100 000 turkowſkich puntow. Daj mojej žonje, kelkož ty chześch."

„Sćym tu", prajeſche Barak, „ſo bych pohlednje pſcheću ſwojeho muža dopjelnił. Tu maſch 1000 puntow. Njetrjebach cźi telko dacź, ale nochcu, ſo bychu mje ſa ſkupeho měli."

Barak nałožaja wudowje 100 puntow w ſłotych na klido a wotendże ſpěchnje, prjedy hač móżeſche Selima ſchto napiſcheć ſiwićz.

W tutym měſeće bě tež ſudnik Kadi Ali ben Kamir žiwy, kiž bě daloko ſnaty dla ſwojeje mudroſće a ſprawnoſće. K njemu ſo Selima poda a proſcheſche mudreho wo pomoc pſcheći ſwo ſchibkej Barakej.

„Kak to rěkaſche w liſće, kiž je twój muž Barakej dał?" praſcheſche ſo ſudnik.

„Sawoſtaju tebi, luby pſchećelo Barako, 100 000 turkowſkich puntow. Daj mojej žonje, kelkoż ty chześch."

Dobrocźiwy ſudnik ſjedže ſej po brodźe a rjekny: „Njeſtaju wupiſca, kiž mohł cźe k twojemu prawej dowjeſeć, wboha žona. Barak je njedobźink, ale ſakoń je na jeho ſtronje."

Žona płakaſche hórke ſłzy: „Mějeſe je Barak mojeho muża k tomu nuſował a je wěſće też pjany był, hdyż je tutón liſt piſał."

Sudnikej bě žónſkeje jeł a prajeſche: „Pſchiſłuſ ſtutſje ſaſo, dźu Allah proſyć, ſo mój roſum roſſwětli."

„Je cźe Allah roſſwětlił?" praſcheſche ſo naſajtra žónſka.

Sudnik ſchaſeſche ſ hłowu. Sjebana žónika błaſaſche ſe ſrudnymaj wocźomaj na ſudnika a tuž ſo hiſchcźe raſ praſcheſche:

„Kak rěkaſche w liſće?"

„Sawoſtaju Tebi, luby pſchećelo Barako, 100 000 turkowſkich puntow. Daj mojej žonje, kelkoż ty chześch." — Dach žonje 1000 puntow a 99000 ſchowach ham ſa ſebje. Dyrbiſch tola ham pſchidacź, ſudniko, ſo ſym po prawdźe a ſakonju jednał."

Mudry poſtanu, pohlada kruće na njeboćźinka a rjeky: „Sće, to ty cźinił njejſy, njeduſchniko, dokelž poſłelnje pſchećeżo ſemrěteho rěka: „Daj mojej žonje, kelkoż ty chześch. Ty chześch 99 000 puntow, tutu ſummu dyrbiſch potajkim Selimje dacź. Tak chźetej prawda a ſakoń. Słytne 1000 puntow móżeſch ſej ty ſdźerjeć a dźakuj ſo mojej hnadźe, ſo cźe do jaſtwa njeſtyknu."

Tak roſſudźi mudry ſudnik.

Budyske stawniske powěsće

wutoru 23. haprieje 1935.

Narodźili ſu ſo: 18. 4. Janej Kurtej Sendźe, pſchekupſkemu pſchiſtajenjerjej w Dźěžnikezach, ſynk. — 19. 4. Richardej Pawołej Micźej, maſchinſkemu ſamkarjej, ſynk. — 19. 4. Oskarej Gerhardej Zſchanej, rěſnikſkemu miſchtrej, dźowčicźka. — 20. 4. Arnoſchtej Freyberger, podoffiźerej, dźowčicźka. — 20. 4. Alfredej Rudolfej Hermannej Riemerej, ſrěcźenjowemu pſchiſtajeńſcej, dźowčicźka. — 21. 4. Hanſej Emilej Oelſchlägelej, rěcźnikej, ſynk. — 21. 4. Rudolfej Oſće Pětſchyn, klampnarjej a inſtalatěrej, dźowčicźka. — 21. 4. Oskarej Erichej Stiriuſej, pohrjebniſchcźowemu dźěłaceŕjej, ſynk. — 21. 4. Pawołej Hendrichej, ſkałarjej, dźowčicźka. — 21. 4. Fryzej Korli Bretſchneiderej, feldwebłej, ſynk.

Wumrěli ſu: 20. 4. Bärbeli, dźowčicźka ſrěcźenjoweho pſchiſtajeńſca Riemera, 4½ hodźiny. — 21. 4. Franz Weber, wobſydleŕ domu ſa ſtarych ludźi, 79 l. — 22. 4. Jan Hollmann, jeleſowy formaŕ, 55 l. — 22. 4. Pětr Nowak, inwalidny rentnaŕ, 85 lět. — 22. 4. Hańża ſwud. Schrammowa rodź. Hajnzej, bjes powołanja, 70 lět. — 22. 4. Erwin Pawoł Knobloch, ſchulſki hólc ſ Wukeje Drjewnizy, 13 lět. — 22. 4. Marja Marta ſwud. Ullrichowa rodź. Kinmerez, wobydlerka domu ſa ſtarych ludźi, 74 lět. — 22. 4. Guſtaw Pawoł Allritz, blidaŕ, 47 lět.

Mandźelſtwo pſchipowědźichu: 23. 4. Felix Erich Dirigen, twarſki dźěłaceŕ, ſ Ernu Hilźu dźěł. Rudolfowej rodź. Rjekez, pomocnizu, wobaj w Budyſchinje. — 23. 4. Erich Oskar Hermann, blidaŕ ſ Martu Hildegardu Altſchenkez, ſłużobnej, wobaj w Budyſchinje. — 23. 4. Heinz Rosenthal, pſchekupz w Bolešławje (Buntzlawje), ſ Hertu Hamburgerez, bjes powołanja, w Budyſchinje.

Do mandźelſtwa ſtupiſchtaj: 23. 4. Albert Jan Bauer, dźěłaŕiſki miſchtr w Konſtanzu, ſ Johannu Charlottu Rjeczkez, pótſkej pſchiſłuſajeńzu w Budyſchinje.

Pokiwy pyskej a pjeru

so (zmysł). Jedyn njeměrnik 1) so zatrěli erschoß sich — 2) zatrěleny wurde erschoßen = jednoho njeměrnika zatrělichu einen Unruhestifter erschoß man. Nichtó 1) so njezrani verwundete sich — 2) njebu zranjeny wurde verwundet — nikoho njezranichu. Styri wosoby — 1) su so zatęptale haben sich totgetrampelt — 2) buchu zatęptane wurden totgetreten = štyri wosoby su zatęptali. Husyca — 1) je so zarězała hat sich geschlachtet — 2) bu zarězana wurde geschlachtet = huseu su zarězali.

sobald, sowie er seiner ansichtig wurde jako jeho zawohlada (wuhlada). To „sobald" těi w hotowości (perfektivnosći) činownika: wuhlada, pytny atd. Jako pytny, zo łódź so podnórja —

soeben runje khwila. Runje khwila (je, zo) tu wón poby. Pohonč je runje khwila wujěł. (M. B.)

Staroslowjanšćina je serbšćinje blizka, na př.: Isus jěd před nimi; pokaza im ruce a nozě i rebra swoje. Wsi učenici běchu w tomžłě městě (jegda isplnišе se dni petikostni — swjatkowne). I byst s nebese šum i naplni wes chram (dom). Az pošlu angel moj = ja póšlu jandźela swojeho. Jelisaweta porodi sin (syna). Az trebuju ot tebe krstitisja = ja mam wot tebje křćić we Sp. Pjatojenadesiate lěto = pjatnate lěto.

Start zaběh, wuběh

stać, stojeć a stejeć. Staroserbske stojati bu a) stojaći, to zas tojeć(i), o pak stejeć, b) stati a potom stać.

Staub, viel Staub aufwirbeln wjele hary zehnać, načinić

stawić, stawjeć — starša twórba za **stajić, stajeć.** Tak też: prajić za prawić, tola: rozprawjeć, rozprawa Bericht

Stawizny serbskeje rěče hišće nimamy, tola su jara trěbne, zo bychmy sebi z nimi hłowu a wutrobu wobohaćili.

stehen stejeć, stać, też stejał, stał. Starša twórba: stojeć, tohodła: stój, njestoj.

stehlen kradnyć, z liškami khodźić, na sěroke khodźić, sobu kazać, cuze wěcy překładować

Směški

Nastajnje po pucźu.

„Knjes Kócźka, komu pišaće dopiſnuzu?" — „Jenoż mojim dźěćom!" — „Cźłowječe, Wy tola njejsće sapucźował!" — „Trjechi, tola dawajce łćbžku. Rano, hdyż dźěći do ſchule du, hiſchcźe ſpju. Wob dźeń ſym w tworni a tak dźěćźi njerozumju. A hdyż wjeczor ſ korcźmy pſchińdu, dha hižo ſpja."

Sła wěź. „Franzo, ſchtodha je twojej žonje do moſow ſajeło? Ta cźini hižo wjazy dnjow najes twocźi, ſo muſi ſo jeje nabojeć." — „Hněwa ſo, ſo je dobarwa. Pſchi tym ma ſwju kopizu nowoſcźow, kotrež pak pſchi tom nikomu wupowědacź njemóže."

*

Nobl. „Na, Kaika, ſchto budźeſch twojemu bratſkej k jeho mjeninam dariś?" — „To hiſchcźe njewěm, koni ſym jeho ſ friſłami a ſ cźornymi jětrami natyka."

*

„Kajke korki w ſemi njerostu?" — „Sſyłorki!" (Ah jaw!)

*

„Njeſdaceże ſo pſchećeſel hudźby bycź, byrnjež pjecź muſikalnych dźowkow měł!" — „Jeli byſchcźe Wy pjecź muſikalnych dźowkow měł, dha wěſće też žadyn pſchećeſel hudźby był njeběſchcźe."

Weiſſaſiſki hród ſo wotpalił.

Hród Schwarzengraben pola Lippſtadta je ſo ſ wohnjom ſnicźił. Hród je ſo we 18. lětſtotku w rokokoſkim ſtylu natwarił. Jenož dźěł ſtareho hodnoſtneho mobilara a mnohich pokładow wumětſtwa je ſo wukhował. Pſchi wohnju ſo wuheŕ ſaſłyſchnywſchi ſeneho hajnika a jeneho dźěłaceŕja ſaraſy.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinju w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćid, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-sjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a bosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-sjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 97 — Budyšin — Pjatk 26. haprleje 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Němski bohot za Saksku k němskej młodźinje

Hitlerska młodźina ma nadawk, so by wschitku němsku młodźinu sapschijała a z tym jednotu stata a móz strony sa wschón pschichod swěrčita.

Sa wocżehnjenje němskeje młodźiny w nazionalsozialistiskim myślenju a sa nazionalsozialistiski žiwětowy nahlad dosahła, dyrbi so z Hitlerskej młodźinu rutkowacź. Winowatosć, kotruž wjednik kóždemu młodemu człowjekej napołoża, a słužba, kotruž wón też wot młodostnych za swój lud žada, njemóže so w swojskach a skupinach dopjelnicź, ale jenož w Hitlerskej młodźinje.

S dźiwiplinu, žiwěru a towarschnosću tuta młodźina pod wjednikowej khorhoju postupuje.

Hdyž Hitlerska młodźina w tutych dnjach z wulkotnym wobjenjom so wo wschěch hólzow a wo wschě holzy prosuje, kotreż hibanju hischcze dala steja abo so wot njeho wothžerkuja, njesawrěi so nichtó jeje wolanju. Starschi a wocżehnjerjo njech spóznaju, so je w nazionalsozialistiskim staće nimo schule a starschiskeho doma Hitlerska młodźina jako runohódny wocżehnjeński faktor stupika. W khromadnym dźele dyrbi so saměr bodźeć, kiž je wjednik postajił; wutworjenje noweho němskeho człowjeka!

Martin Mutschmann.

Rudolf Heß 41 lět stary

Wjednikowy namjetnik, němski minister Rudolf Heß, 26. haprleje swoje 41. narodniny woswjeći. K jeho narodninam je so jemu ze wschěch worschtow wobydlerstwa, wosebje pak też ze wschěch organisazijow nazionalsozialistiskeje strony hižo mnoho wutrobnych zbožopschejow póslało. Wone dopokazuja, kaku czežesownosć muž w ludu wuživa, kotrehož je wjednik 21. haprleje 1933, potajkim psched dwěmaj lětomaj za swojeho namjetnika postajił.

Macdonald wo Němskej a wo Stresy

Jendźelski ministerski prezident Macdonald je nastawk wojsewił, kiž ma napinkmo „Měr, Němska a Streša“. W tutym nastawku Macdonald wo dołcze teho pisa, kiž chce měr cźinicź. Pschi swojim dźele pak wón spěchne hibanje Němskeje widźi. Pschi tym so europiske narody pjecza do njeměra njeju. Macdonald dale rjekuje, so by sa Swjatk ludowu katastrofalne było, hdy buchu dobywcerjo jón wuzwali, so by stejiščnjo mozu swěrčnili. Macdonald dopomina, so je w Genfje za snižanje wobronjenja rěcźał a sa to, so buchu měr w Europje skrucźili.

Poźlednje rosrěcźowanja w Barlinje su někotre dypki pokasałe, kotreż maju so hischcze pschepytacź, w kajkim wobšahu so sa powschitkownu bjeśtrach hodźa. Tola potom Macdonald pschistaji, so je Němska so tak sadźerźała, so je so z tym dowěrjenje w Europje satschaźło. Jeho prěnje dwěle na němskej diplomatiji su pjecza nastałe, jako je Němska Swjatk ludowu wopuschcźita. Jendźelske knježerstwo pak žebi myśli, so je pomoz Němskeje pschi wschěch jednanjach wo měr a wotbronjenje wažna. Macdonald pisa, so wě, so je so zyła wina njemóže psched durje Němskeje klasez. Tola wón Němskej porokuje, so je so sašo militarizmej pschiwobrocźita, a widźi to jako winu, so je europiske ludy tehorunja žylnišcho wobronicź spytaju.

Durje sa cźelne dorěcźenje, pschi kotrymž by Němska jako ważeny pomocnik na ikutku měra sobudźěłała, pschezo hischcze wotewjerjene steja. Konferenza w Stresy je pjecza dopokasała, so móže jenož Němska žama tute durje sawrěcź.

Zaměnjenje officěrow mjez němskim a jendźelskim wójskom

So by so frěcźenje wo saměnjenju offizěrow njes jendźelskim a němskim wójskom pschewjedło, tjo jendźelscy offizěrjo w blišchich dnjach kommando pola němskich wojeńskich wotdźělenjow nastupja. Tu so wo jeneho offizěra infanterije, wo jeneho kawalkerije a wo jeneho artillerije jedna. Woni budźa nětkle 4 njedźele w němskim wójsku słužbu cźinicź. Němscy offizěrojo, kotriž so k saměnjenju porucźichu, su swój kommando w Jendźelskej hižo nastupili.

Dźeń 1. meje — najwjetši němski swjedźeński dźeń

Měšcźańscki syndikus dr. Raß w Barlinje wožebite prawo žwjatych dnjow 1. dźeń meje rozkłoźuje. Wón pisa, **so to nazionalny žwjedźeń 1. meje pornjo wschitkim statnym a zyrkwinskim žwjatym dnjam z wožebitym pschedprawom wobnamjenja.** Kaž nazionalny žwjedźeń w sakonju wo statnych žwjatych dnjach w sapisu statnych žwjatych dnjow na prěnim městnje steji, tak tute žwjedźenje dosyła psched zyrkwinskimi žwjatymi dnjemi steja, kotreż su jenož statnje pschipóznate.

Tuto rjadowanje njeje pschipadne. Lěpsche městno wosnamjenja sdobom lěpsche prawo. Kunje kaž statne prawo nad zyrkwinskim prawom stej, tak w prawje žwjatych dnjow statny saměr nad zyrkwinskim saměrom steji. Wy-li na pschikład dźeń 1. meje ras na njedźelu padnył, potom njemohł sakas wokołosahanjow sa cźaš khorowych Božich słužbow płacźicź. Rosprawjeć fo pschecźiwo złowu „fwontkowneho měra“ na nazionalnym žwjedźenju wobrocza a rjekuje, so je winowatosć měšcźana na dnju 1. meje niz měr, ale hibanje a to w shromadnosći.

Hdyž je nazionalny žwjedźeń sahadnje hinaschi hač njedźela, dyrbi jeho schkit też hinaschi być. Dr. Raß rjekuje, so schtóž njedźelu w swojej schreberskej sahrodze dźěła, po dźeńšnischim nahladze nabožnu žwjatocznosć dnja njewotbrjewjeza. Schtóž pak to 1. meje cźini, wscho jene hač je to njedźela abo dźěławy dźeń, so z tym swojeje žełbecznosće dla se shromadnosće wusahnuje. Njedźiwajcy teho so wón po dźeńšnischich sakońskich postajenjach njeskłosta.

Dowěrniska rada so 1. meje do winowatosćow wozmje

Němske dźełowe ministerstwo w pschesjenosći z němskim ministerstwom za ludowe powuczenje a propagandu a z wjednistwom němskeje dźełowneje fronty wojsewja, so dyrbi so hischcze raz na to pokazaś, so dyrbi so słubjenje wjednikow dźěłaćerjow a dowěrnikow po sakonju k rjadowanju nazionalneho dźěła shromadnje w dźěłaćerjach staś. Powschitkownje je so ta to dźeń 1. meje postajił; hdyž pak so to dla wožebitych dźěłaćerskich winow na tutym dnju njehodźi, móże so słubjenje też 30. haprleje abo 2. a 3. meje složiś. Nimo tuteho słubjenja we dźěłarni so we wobłuku žwjatocznosćow na nazionalnym žwjedźenju swjatanje dowěrniskich radow na žwětowy nahlad starsje, kotreż so wot Tempelhoffskeho pola pschez radio pschenjeje.

Też ratafskim dźěłaćerjam dyrbi so 1. meje mzda płaćić

Statne krajne wotbźělenje Němskeho sejwjazoh-stawa na to pokasuje, so dyrbja wschitcy ratafscy dźěłaćerjo, kotiž so na žwjatocznosćach dnja 1. meje wobdźěla, wěrno kaž wschitcy druzy dźěłarjo towarischeju, mjdu za tutón dźeń dostaś.

Macdonald wo Němskej a wo Stresy

Jendźelski ministerski prezident Macdonald je nastawk wojsewił, kiž ma napinkmo „Měr, Němska a Streša“. W tutym nastawku Macdonald wo dołcze teho pisa, kiž chce měr cźinicź. Pschi swojim dźele pak wón spěchne hibanje Němskeje widźi. Pschi tym so europiske narody pjecza do njeměra njeju. Macdonald dale rjekuje, so by sa Swjatk ludowu katastrofalne było, hdy buchu dobywcerjo jón wuzwali, so by stejiščnjo mozu swěrčnili. Macdonald doponina, so je w Genfje za snižanje wobronjenja rěcźał a sa to, so buchu měr w Europje skrucźili.

Poźlednje rosrěcźowanja w Barlinje su někotre dypki pokasałe, kotreż maju so hischcze pschepytacź, w kajkim wobšahu so sa powschitkownu bjeśtrach hodźa. Tola potom Macdonald pschistaji, so je Němska so tak sadźerźała, so je so z tym dowěrjenje w Europje satschaźło. Jeho prěnje dwěle na němskej diplomatiji su pjecza nastałe, jako je Němska Swjatk ludowu wopuschcźita. Jendźelske knježerstwo pak žebi myśli, so je pomoz Němskeje pschi wschěch jednanjach wo měr a wotbronjenje wažna. Macdonald pisa, so wě, so je so zyła wina njemóže psched durje Němskeje klasez. Tola wón Němskej porokuje, so je so sašo militarizmej pschiwobrocźita, a widźi to jako winu, so je europiske ludy tehorunja žylnišcho wobronicź spytaju.

Durje sa cźelne dorěcźenje, pschi kotrymž by Němska jako ważeny pomocnik na ikutku měra sobudźěłała, pschezo hischcze wotewjerjene steja. Konferenza w Stresy je pjecza dopokasała, so móže jenož Němska žama tute durje sawrěcź.

Zaměnjenje officěrow mjez němskim a jendźelskim wójskom

So by so frěcźenje wo saměnjenju offizěrow njes jendźelskim a němskim wójskom pschewjedło, tjo jendźelscy offizěrjo w blišchich dnjach kommando pola němskich wojeńskich wotdźělenjow nastupja. Tu so wo jeneho offizěra infanterije, wo jeneho kawalkerije a wo jeneho artillerije jedna. Woni budźa nětkle 4 njedźele w němskim wójsku słužbu cźinicź. Němscy offizěrojo, kotriž so k saměnjenju porucźichu, su swój kommando w Jendźelskej hižo nastupili.

Italska konferencu přidunajskich krajow přihotuje

Italske knježerstwo nětko namjetuje, so by so konferenza pschidunajskich krajow w prěnjej połojzy junija jeschcta. Konferenza ma so diplomatiskim puću hižo pilnje pschihotuje, znajmjene pschepschosenja pak so hakle tošpócźelu, hdyž pschihotowace rosponiminanja z wobdźělenymi knježerstwami wušły wuspěch lubja. Italska na tutu konferenzu Franzowsku, Awstriisku, Němsku, Juhosłowjansku, Czeskosłowakisku, Madźarsku a Rumunsku pscheproša.

Hłowny saměr konferenzy budźe, so by so njewotwisnosć Awstriskeje swjedźiła. Tohodla ma wo frěcźenju pschidunajskich statow a wo powschitkownym frěcźenju jednacź, po kotrymž njebudźe dowolene, so by jedyn kraj do należnoscźowe druheho kraja tykł. Na sranjenje tuteho frěcźenja so pjecza też sankzije położa. Tuto frěcźenje dyrbjeli wschitcy wobdźělnicy podpisacź. Italske knježerstwo je hižo nacźisł wudźěłaku a jón wobdźělenym mozam pschedpołożiło, so bychu swoje měnjenje wo nim wuprajile.

Programm za wobstaranje dźěła w Posaarskej

Němski kommižar sa nawrót Posaarskeje župan Bürckel je schwórkł wjecźor we wulkej shromadźiznje w Neunkirchenje programm za wobstaranje dźěła w Posaarskej pschipowědźił. Župan Bürckel najprjedy rosłoži, schto je so po nawrócze Posaarskeje hižo wschitko cźiniło. Jena z najwětschich staroscźow za knježerstwo běsche, so so buram sprawne płacźiny swěrcźichu, žitne płacźiny su so rucze němskim žitnym płacźinam pschiměrile.

Sdobom z tutym rjadowanjom płacźinow so też mjdy w Posaarskej mjdam w Němskej pschiměrichu. S tym so runje hospodarźiły złabšchim kupna móz połžilni. Tuto wulke dźěło so hischcze w běhu tuteho tydźenja k žiwotnu konzej dowjedźe. Finanzny minister je kredity po tunich wuměnjenjach pschistwolił, so buchu so jenotliwe pschedewsacza lózo na němske witi pschestajite. Też tarifne praschenja so w najbliščim cźasu dorosrěšaju.

Župan rajnje sa sakhowanje brěnich a małych pschedewsaczow wustupowasche. Kommunalno-politiski programm k wobstaranju dźěła, z kotrymž so gmejny mało porjeza, produktiwne a hódne dźěła sa nětkle 54,5 milijona hriwnow postaja. Dźěłowy programm je hižo nětko 800 ludźom dźěło dał. Tutón tydźeń so hischcze wjacy hač 3000 nowych njesaměłuježerjow pschistaji a 1. meje sašo nětkle 12 000. Wudawki za wobstaranje dźěła su so na twarjenje dróhow, połěpschenje semje, lěkow, kanalisowanja, twarjenje wodowodow atd. postaje.

Też němskostatna żelesniza programm k wobstaranju dźěła postaji a wulkowe jamy nětkle 30 milijonow hriwnow na wuporjedźenja a wutwarjenja naloża. Dokelž nětkle sčecina njesaměłužerjow do rjemjesła słuschca, je němske knježerstwo šwélnive, srědki sa 40prozentowski pschiražk k wuporjedźenju twarjenjow pschihotowacź, to je nětkle 11 milijonow hriwnow. Dozyła so na wojowanje pschecźiwo bjezdźěłosći nětkle 100 milijonow hriwnow k wožiwjenju posaarskeho hospodarstwa naloži. Dźiwaju na to, so njebudźe możno, wschitkich njesaměłužerjow w Posaarskej pschistajicź, žu so prózowanja sapocźałe, so by so zhinyłym dźěłaćerjam w Němskej dźěło dało. Tute prózowanja žu z wulkeho dźěła wuspěch měte.

Nowe připady w Abesynskej

Italske nowiny so w poslednich dnjach sašo žiwjsího z Abeżynskej sadźeraju. Wone z erytrejskeho hłowneho města Asmary powěsće pschinjoscheja, z kotrychž wuzhódaja, so rubježniske napadny na erytrejsko-abeżynskich mjesach pschiběraju. Tute rubježniske bandy pjecza zyłu krajinu wobžnjeżeja. Nimale wschitke karawany, kiž z Erytrejskeje do Gondara puczowachu, bo napadnychu a wurubichu. Italske nowiny pschispomnieja, so žu abeżynskemu zentralnemu knježerstwu w Addisu Abebje tele wobstejnosće znate, so pak wono njedźiwajcy teho nicżo njecźini, z cźimż je dopokasało, so njeje tkmane, porjad na mjesach dźerżeć.

S italskich kolonijow w rańschej Afriży su nowe powěsće dóschle, so Italska so pschezo bóle pschecźiwo Abeżynskej schkita. Ssamo sjawne dźěła je italske knježerstwo na žwoje kolonije w rańschej Afriży wupscherko. 5 wulkich italskich drohitwarskich firmow žu wulke skasanki twarjenja dróhow w Somalskej a Erytrejskej dostałe. S Italskeje je so nětkle 7500 bělych dźěłaćerjow pschiwjesło, tola jenož 150 muži je do Somalskeje woteschło, dokelž

ſwéj tamniſche trapiſte pobnjeſkjo brunych džéłaćerjow ſ Lubiſſeje do Gmnalſſeje pſchiwjeſło. Njebſliwaizy ſeho pak domoz džéłaćerjow ſ Italſſeje do italſſich kolonijow w ranſchej Afriizy njeje pſchestał.

Turkowska žada, zo bychu so Dardanelle zaso wobtwjerdźiłe

Turkowſke nowiny „Milliyet“ ſo ſaſo ſ praſchenjom mórſkeje wuſtny ſaſérafu. Wone maju ſa weſte, ſo Turkowſka nětcziſchemu njenormalnemu ſtawej njemóże dłeje pſchihladowaćz. Turkowſka prawo žada, ſo by mórſke wuſiny ſaſo wobtwjerdźiłej ſmeła. Wona chże to ſwojeho ſamſkneho bjeſſtracha dla cziniez. Nichtó pak nima prawo, jej najwyſſiſche prawo nazionalneho ſakitanja wobaraez.

Štyri nowe smjertne wusudy w Moskwje

Pſched Moſkowſkim woſebitym ſudom rubjeżnej bandże ſtejeſchtej, kotrejż běſchej wokolinu města traſchiłej. Jena banda pod ſłé wuwołanym banditom Borodulinom běſche w jenym Moſkowſkim pſchedměſcze dźéłaczerſki klub nadpadła, jako bo tam techniſka konferenza wotmełwaſche. Rubjeżneho wjednika Borodulina k ſmjerczi ſe ſaſtełenjom ſaſudźichu, jeho pomocznikow wot 5 hacz 10 lét jaſnwa.

W druhim prozeżu ſo we nadpadże w Perowowje w Moſkowſkim wokrjeżu jednaſche. Tam běchu ſo tſjo muzy jako kriminalni ſaſtojnizy pſchewobłekani do jeho wobydlenja dobyli. Wſchitkich tſjoch rubjeżnikow k ſmjerczi ſe ſaſtełenjom ſaſudźichu. Wſchitkich ſaſudżenych ſu hižo wotprawili.

Krótke politiske powěsće

Awſtriſki ſwjaſk ſa ſchkit pſched nadpadami ſ powětra ſo ſakoži. We Winje je ſo ſaſudżenu ſrjedu awſtriſki ſwjaſk ſa ſchkit pſched nadpadami ſ powětra ſałożił. Swjaſk wo po pchikładże podobnych towaſſtwow ſorganiſuje, ko..ez w nimale wſchitkich druhich ſtatach wobſteja.

Pólſke knježeſtwo ſo njepſchemini. Napſchećo powěſczam nowin pólſkeje oppoſicije ſo pokhamtiſuje wojewja, ſo ſ tym, ſo je nowa wuſtawa do mozy ſkupika, ſtarſe formalne wróczoſtuhjenje pólſkeho knježeſtwa njeſwobodże.

Italſka argentiniſku pſchenizu kupuje. Italſke knježeſtwo je w Argentiniſkej 2 miliſonaj dwójnych zentnarjow pſchenizy nakupiło. Italſka ſa to ſwoje wudżełki do Argentiniſkeje pſchedła.

Židowſka ſkórźba w Kairu ſo wotpokaſała. Powołkańſki ſud w Alexandriji je ſchtwórtk wuſud w Kairowſkim židowſkim prozeſu woſjewił. Wuſud prenjeje inſtanzy je ſo potwierdźił a ſkórźba židowſkeho ſkórżnika je ſo jako njedowolena wuprajiła.

Cžiangkaſchek na pluza khory? Do Japaniſkeje ſu powěſeże bóſchſe, ſo je chineſki marſchall Cžiangkaſchek traſchnje na pluzowu tuberkuloſu ſkhorił. Tuta powěſcz je w Japaniſkej wulku pſchekhwapiła. Jej pak wotběże we wójſku prawje njewěrja, dokelż wo taſkim marſchallowym ſkhorjenju dotal njebéſche niczo ſnate.

Ze Serbow

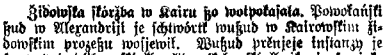

W **Budyſchinje**, 26. hapreje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Proč z mudrowanjom próżdnym!

Cžišinski.

— **We wjedrje.** Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer plus 2, najwyſſicha dnjowa temperatura 19 ſtop. cžopłoty. Dżenja rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer 0, najniżſcha temperatura w nozy 8 ſtop. cžopłoty po Celſiju. Nizina ſo jara pomaku wotſtajuje. Wona ſo pola naż wežera hiſchcze ras ſ njewjedrami wukowa. Sywina wyſchina nad wjeczornej Europu pomaku k kanju poſtupuje a je wjeczornej Němſkej hižo cžiſche wjedro pſchinjeſła. Nětko ſmełmy ſ wěſtoſcu wočakowaćz, ſo ſo tež pola naż wuwjedrć. Nizina ſo njemuja w naſchich ſtronach roſcżahuje, dokelż ſo ſylneje ruſkeje wyſchiny dla njemóże daloko k ranju ſcżahnyć. Powětr w naſchich ſtronach pſcheczopły njebudże. — Jutſje ſobotu ſłónczko 4,43 hodź. ſtudża a ſo 7,13 hodź. khowa. Měſzacz ſtudża jutſje rano 2,12 hodź. a khowa ſo pſchipołdnju 12,21 hodź. Dżenja ſteji měſzacz w połedniku bertiku.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ſobotu:** Mile a ſpodobne wjedro.

— **Pjatk wječor we 8 hodź. w Serbskej cyrkwi** jubilejna pobožnosć z procesijonom z najwjećiſim ke tachantskej cyrkwi, hdżež budże prědowanje wysokodostajneho knjeza biskopa.

— **Wuplaczenje rentow.** Pósta nam wojſewja: Wojeſke renty na měſaz neju ſo w Budyſchinje a w Budyſchinej pſchidźělenych pólſtich agenturach a pólſtich měſnoſcżach ſobotu 27. hapreje wuplaczuja. We Budyſchinje ſo na pósce cžiſko 3 (Pſched ſchuleſtkimi wrotami) wuplaczuje. — Wutoru 30. hapreje ſo podpjery ſe ſnjeſbożeſkeho a invalidneho ſamožcżenja wuplaczuja, a to w Budyſchinje invalidne renty w turnowarni Evangeliſſeje towaſchonje na Hornjcżeſkej haży 23, wſchitke druhe renty na pósce cžiſko 3 (Pſched ſchuleſtkimi wrotami).

— **Wotkrjeżny nawjedowaŕ Martin** wſchittich dżéłonjemějażych papjerniſkich dżéłaczerjow a dżéłaczerki namołwja, ſo bychu ſo hyndom pola K. L. P., papjery we Budyſchinje na Połnoznej dróſy 1, wó ſtwje 15 ſamokwill a ſwoju adrezu wotedali. Tam maju ſo tež wotrjadniſte nowiny „Die Bütte“ wotebéracz.

— **Sjawne ſtrachcżenjenja w Budyſchinje.** Lětuſche ſjawne ſchcżěnjenje dżeſi, kotrejż ſu ſo w lěcże 1934 narodźite, dotal wócżo ſtajite ako bjes wuſpěcha ſchcżěnite, budże pónđelu 29. a wutoru 30. hapreje t. l. wot 8 do 10 hodź. w ſaſtararéni cžſkſcherkow na Kamjeńtnej haży 37 w ſahrodnym twarjenju. Sa khore dżeci ma ſo nakhwilne wuſmodobjenje wot ſchcżěnjenja ſ lékarſkim wuſwědczenjom dopokaſacz. Na dżenżniſche hamiſke wojſewjenje ſo hiſchcze wożebje pokaſuje.

— **Wobſaż póſtoſchkowoho wobkhada w Němſkej.** Licžba mjeczeżelow póſtoſchkowoho konta na kónzu měrza t. l. 1 055,748 wucżinjeſche. Dobropiſow a porcżenjow dożyła ze ſo w měrzu měrzu 65 437 000 wo 10 201 049 000 hriwnow ſapiſałe. S nich je ſo 8 381 673 000 hriwnow bjes hotowych pjenjes ſaplacżiło.

— **Lohle wobkhadne njeſboże** ſo wczera popołdnju krótko do ¾4 hodź. na kſchiżniſchczu Lubiſſeje dróhi a Walſkeje dróhi-Zyhelnſkeho walu ſta. Tam wożobowy auto po Zyhelnſkim walu horje pſchijeżdżo a na Walſku dróhu ſo měrżo do motorowoho koleſarja ſraſy, kiż w tuttym wokomiku wot Drjewowych wikow pſchijeżdże. Pſchi njeſbożu ſo nichtó njeſrani, motorſke koło pak ſo trochu wobſchkodźi. Wina na njeſbożu je wěſcze auto, dokelż mějeſche motorowy koleſar jěſdne pſchedpiſmo.

— **Paduſchſtwo.** 20. hapreje wokoło pſchipołdnja ſu w Budyſchinje ſ wotheże leżownoſcże na Smuſkownej Lawſkej haży 12 tam wotſtajeny ſeleny nakhribjetnik ſ jenym módrym, jenym ſchérym a jenym blachowym karanom ſ napiſſmom „Bolimilch“ a kiż zyrobu wopſchiſcżeſche, kradnyli. Schtóż móże k tomu nětcžto wězowneho ſdżéłeć, ſo proſy, ſo by ſo na bližſchim żandarmſtwje, policiji abo kriminalnej policiji ſamołwił.

Pſched 10 lětami bu Hindenburg preſident němſkeho ſtata.
Hindenburg pſched němſkim ſjemom pſchiſahu jako němſki preſident ſłoji. Wobras jeho prenje wólby ſa němſkeho preſidenta 26. hapreje 1925 pſchedſtaja.

Hendrich Sch. Baar:

Skowroncžk

6] (Pokraczowanje.)

„Ale pſchelkepana witke to je, tón ſtary Schkowroncžk“, ſebi wſchitcży wo ſjitnje myſlża; „takle cžłowjeka runje tam docżſchczeż, hdżej chże jeho měcż.“ Też ſtary bur ſo w duchu raduje: „Dobyć ſym nad tobu, wuſmeju ſo cži, tak ruce hacz budże jakoſza pola naż w hródži“. Tak pſchijonnje jemu je, każ by do pomaſki kuſaŕ, kotraż je ſczerſtwej butru tołſto namaſana, ale tola cżuje, ſo je pomaſka mésto ſ zokorom ſ popjerom poſypana a ſo ſo tak bjeſe wſcheho pózrjeż njebodźi.

„Ja ju wjazy njechcham“, tohodła prawje bjesbožak a ſkoro ſazběwajo rjekny, jenaż ſej jakoſzu ſ Marhatu ſchoſai, ſo ſej njeby myſlił, ſo je waſch ſpłah naż Schkowroncżkow — wumóżił.“

Wſchitcży wědża, ſo dyrbi ſo drožicż, ſo njeby rěkało, ſo je hyndom ſ wołkmaj rukomaj brał. Cżemu pak tu ſedża kwědkoſo tak wažneho podawka każ tohole? A cżi też ſpoſnawaju, ſo jim nětko naſtawa winowatoſcż roſhnéwaneju nanow wujedнаć.

„To budżemy nětko tkudu bawu łóicż — ſchto?“ ſarécża hyndom Maczijowy knótr, „taj ſtaraj kozoraj ſo ſdrapataj a my bychmy ſo nětł pſche niczo a wo niczo ſe ſuchej hubu roſeſchli.“

„Bjeł, doniż ſchtó dawa!“

„Błaſeń, ſchtóż dawa, a ſchtóż njebjerje. dawaj.“

„Ta jałoża je mjes bratrami tyhaj ſtotych hódna.“

„Burowka, piwo na blido! Sapijemy to!“

„Hižo je to wucżinjene, hižo je to hotowe, nješchto jeſkow na ſchkorobej a kuſ butry do toho!“ naſże Zahoſkowy wjeſoły żiwak ſaſpéwa.

„A ty, Maczijo, njeſedź tu każ roſmaſk, ſkocz a pſchiwjedź ſem Marhatu!“

Swożownenu nawożeni dwójzy kaſacz njetrjebachu a tón ſwożownu njewjeſtu też dołho pytacz njetrjebaſche. Hyndom ſa durjemi w komorje ju namaka. Cżinjeſche, każ by na ſchkli „boże miloſcże“ runała a jako njeby wo niczim méła ani najmjenſcheho ſdaża.

„Jeſdyrko! Ty ſy tu, Maczijo? Kak pak ſy ſem pſchiſchoł? Schto tu cżiniſch?“ cżinjeſche, każ by pſchekwapjena była, każ burſka pſchiſtojnoſcż to kaſa.

Ale Maczij w tym wokomiku k njej pſchiſkoczi a ju wobja, ſo w njej koſcże praſkachu. „Mjelcz, ty falſchna, a njepſchetworjej ho,“ ſmějeſche ſo jej do wocżow, „wſchako derje wěſch, ſo ſym k wam na wěſte pſchiſchli.“

„To mje tola puſchcz a dawaj tola kedżbu, ſo mi rukawy njeſtołkaſch,“ cżerwjenjeſche ſo Marhata pſched tym pſchiwalom howrjażych wujawow luboſcże ſwożowneho lubeho.

„Wjedrowe żónſke troſenje,“ ſej Maczij ſprawnje ſaſwari, „te pola naż dże nade wſcho.“ Puſchcżi nutrneho wobjeſcza ſkedżbnu njewjeſtu, kotraż hyndom k hladaſku ſkoczi, khwilu żebi kapu na hłowje runaſche, wótſki nad cżołom ſkudżeri, naſchkrobjenaj rukawaj wucżahowaſche, hacż Maczij njemóże hižo dléje na to hladacz a kruce rjekny:

„Nó, tuż tola hižo pói, wſchako ſy rjana doſcż, mi ſo ſpodobaſch a tym ſtarym tam ſo lubicż njetrjebaſch.“

Hrabny potajkim ſchkłu, ſ „bożimi miloſcżemi“ wyżoko nakładżenu a ſ telko zokrom poſypanu, jako by to kopjeno ſmeła było, a cżerjeſche hyndom do wulkeje ſjitwy. Maczij ducże ſpched njej ſchćkoko wotewori a wjeſoły ſawoła:

„Hižo ſej ju wjedu!“

„Tu je njewjeſta! Tu ju mamy! Tak pói, hołza, pój!“ witachu ju hłoſy wot błida a Marhata cżuješche, ſ kajkim ſpodobanjom ſu wocżi wſchěch na nju ſłożene. Każ róża ſo ſarkerwjeni a wſchém ſo ſeſda, ſo ſo w tym wokomiku zyła ſjitwa roſjaſni a ſawonja. Każ ſiwa cżkowjeſka róża Marhata w ſtupnjach pſches zyłu ſjitwu wot duri k błidu krocżeſche, ſidżany ſchóżnuch na njej ſchumjeſche a we wſchěch barbach hrajeſche, cżerwjena ſuknja, każ żiwy woheń, jej wot bokow k nohomaj wijeſche, ſtote wuſchiwanje na cżibiſchu, kotreż bě pſches polne nadra ſkchižene, ſo ſ wohnjowym błyſchczom błyſchcżeſche. Ani na wokomik ſkutkowa. Sywina wyſchina nad wjeczornej Europu pomaku k kanju poſtupuje a je wjeczornej Němſkej hižo cżiſche wjedro pſchinjeſła. Nětko ſmełmy ſ wěſtoſcu wočakowaćz, ſo ſo tež pola naż wuwjedrć. Nizina ſo njemuja w naſchich ſtronach roſcżahuje, dokelż ſo ſylneje ruſkeje wyſchiny dla njemóże daloko k ranju ſcżahnyć. Powětr w naſchich ſtronach pſcheczopły njebudże. — Jutſje ſobotu ſłónczko 4,43 hodź. ſtudża a ſo 7,13 hodź. khowa. Měſzacz ſtudża jutſje rano 2,12 hodź. a khowa ſo pſchipołdnju 12,21 hodź. Dżenja ſteji měſzacz w połedniku bertiku.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ſobotu:** Mile a ſpodobne wjedro.

— **Pjatk wječor we 8 hodź. w Serbskej cyrkwi** jubilejna pobožnosć z procesijonom z najwjećiſim ke tachantskej cyrkwi, hdżež budże prědowanje wysokodostajneho knjeza biskopa.

— **Wuplaczenje rentow.** Pósta nam wojſewja: Wojeſke renty na měſaz neju ſo w Budyſchinje a w Budyſchinej pſchidźělenych pólſtich agenturach a pólſtich měſnoſcżach ſobotu 27. hapreje wuplaczuja. We Budyſchinje ſo na pósce cžiſko 3 (Pſched ſchuleſtkimi wrotami) wuplaczuje. — Wutoru 30. hapreje ſo podpjery ſe ſnjeſbożeſkeho a invalidneho ſamožcżenja wuplaczuja, a to w Budyſchinje invalidne renty w turnowarni Evangeliſſeje towaſchonje na Hornjcżeſkej haży 23, wſchitke druhe renty na pósce cžiſko 3 (Pſched ſchuleſtkimi wrotami).

— **Wotkrjeżny nawjedowaŕ Martin** wſchittich dżéłonjemějażych papjerniſkich dżéłaczerjow a dżéłaczerki namołwja, ſo bychu ſo hyndom pola K. L. P., papjery we Budyſchinje na Połnoznej dróſy 1, wó ſtwje 15 ſamokwill a ſwoju adrezu wotedali. Tam maju ſo tež wotrjadniſte nowiny „Die Bütte“ wotebéracz.

— **Sjawne ſtrachcżenjenja w Budyſchinje.** Lětuſche ſjawne ſchcżěnjenje dżeſi, kotrejż ſu ſo w lěcże 1934 narodźite, dotal wócżo ſtajite ako bjes wuſpěcha ſchcżěnite, budże pónđelu 29. a wutoru 30. hapreje t. l. wot 8 do 10 hodź. w ſaſtararéni cžſkſcherkow na Kamjeńtnej haży 37 w ſahrodnym twarjenju. Sa khore dżeci ma ſo nakhwilne wuſmodobjenje wot ſchcżěnjenja ſ lékarſkim wuſwědczenjom dopokaſacz. Na dżenżniſche hamiſke wojſewjenje ſo hiſchcze wożebje pokaſuje.

— **Wobſaż póſtoſchkowoho wobkhada w Němſkej.** Licžba mjeczeżelow póſtoſchkowoho konta na kónzu měrza t. l. 1 055,748 wucżinjeſche. Dobropiſow a porcżenjow dożyła ze ſo w měrzu měrzu 65 437 000 wo 10 201 049 000 hriwnow ſapiſałe. S nich je ſo 8 381 673 000 hriwnow bjes hotowych pjenjes ſaplacżiło.

— **Lohle wobkhadne njeſboże** ſo wczera popołdnju krótko do ¾4 hodź. na kſchiżniſchczu Lubiſſeje dróhi a Walſkeje dróhi-Zyhelnſkeho walu ſta. Tam wożobowy auto po Zyhelnſkim walu horje pſchijeżdżo a na Walſku dróhu ſo měrżo do motorowoho koleſarja ſraſy, kiż w tuttym wokomiku wot Drjewowych wikow pſchijeżdże. Pſchi njeſbożu ſo nichtó njeſrani, motorſke koło pak ſo trochu wobſchkodźi. Wina na njeſbożu je wěſcze auto, dokelż mějeſche motorowy koleſar jěſdne pſchedpiſmo.

— **Paduſchſtwo.** 20. hapreje wokoło pſchipołdnja ſu w Budyſchinje ſ wotheże leżownoſcże na Smuſkownej Lawſkej haży 12 tam wotſtajeny ſeleny nakhribjetnik ſ jenym módrym, jenym ſchérym a jenym blachowym karanom ſ napiſſmom „Bolimilch“ a kiż zyrobu wopſchiſcżeſche, kradnyli. Schtóż móże k tomu nětcžto wězowneho ſdżéłeć, ſo proſy, ſo by ſo na bližſchim żandarmſtwje, policiji abo kriminalnej policiji ſamołwił.

Hendrich Sch. Baar:

Skowroncžk

6] (Pokraczowanje.)

„Ale pſchelkepana witke to je, tón ſtary Schkowroncżk“, ſebi wſchitcży wo ſjitnje myſlża; „takle cžłowjeka runje tam docżſchczeż, hdżej chże jeho měcż.“ Też ſtary bur ſo w duchu raduje: „Dobyć ſym nad tobu, wuſmeju ſo cži, tak ruce hacz budże jakoſza pola naż w hródži“. Tak pſchijonnje jemu je, każ by do pomaſki kuſaŕ, kotraż je ſczerſtwej butru tołſto namaſana, ale tola cżuje, ſo je pomaſka mésto ſ zokorom ſ popjerom poſypana a ſo ſo tak bjeſe wſcheho pózrjeż njebodźi.

„Ja ju wjazy njechcham“, tohodła prawje bjesbožak a ſkoro ſazběwajo rjekny, jenaż ſej jakoſzu ſ Marhatu ſchoſai, ſo ſej njeby myſlił, ſo je waſch ſpłah naż Schkowroncżkow — wumóżił.“

Wſchitcży wědża, ſo dyrbi ſo drožicż, ſo njeby rěkało, ſo je hyndom ſ wołkmaj rukomaj brał. Cżemu pak tu ſedża kwědkoſo tak wažneho podawka każ tohole? A cżi też ſpoſnawaju, ſo jim nětko naſtawa winowatoſcż roſhnéwaneju nanow wujedнаć.

„To budżemy nětko tkudu bawu łóicż — ſchto?“ ſarécża hyndom Maczijowy knótr, „taj ſtaraj kozoraj ſo ſdrapataj a my bychmy ſo nětł pſche niczo a wo niczo ſe ſuchej hubu roſeſchli.“

„Bjeł, doniż ſchtó dawa!“

„Błaſeń, ſchtóż dawa, a ſchtóż njebjerje. dawaj.“

„Ta jałoża je mjes bratrami tyhaj ſtotych hódna.“

„Burowka, piwo na blido! Sapijemy to!“

„Hižo je to wucżinjene, hižo je to hotowe, nješchto jeſkow na ſchkorobej a kuſ butry do toho!“ naſże Zahoſkowy wjeſoły żiwak ſaſpéwa.

„A ty, Maczijo, njeſedź tu każ roſmaſk, ſkocz a pſchiwjedź ſem Marhatu!“

Swożownenu nawożeni dwójzy kaſacz njetrjebachu a tón ſwożownu njewjeſtu też dołho pytacz njetrjebaſche. Hyndom ſa durjemi w komorje ju namaka. Cżinjeſche, każ by na ſchkli „boże miloſcże“ runała a jako njeby wo niczim méła ani najmjenſcheho ſdaża.

„Jeſdyrko! Ty ſy tu, Maczijo? Kak pak ſy ſem pſchiſchoł? Schto tu cżiniſch?“ cżinjeſche, każ by pſchekwapjena była, każ burſka pſchiſtojnoſcż to kaſa.

Ale Maczij w tym wokomiku k njej pſchiſkoczi a ju wobja, ſo w njej koſcże praſkachu. „Mjelcz, ty falſchna, a njepſchetworjej ho,“ ſmějeſche ſo jej do wocżow, „wſchako derje wěſch, ſo ſym k wam na wěſte pſchiſchli.“

„To mje tola puſchcz a dawaj tola kedżbu, ſo mi rukawy njeſtołkaſch,“ cżerwjenjeſche ſo Marhata pſched tym pſchiwalom howrjażych wujawow luboſcże ſwożowneho lubeho.

„Wjedrowe żónſke troſenje,“ ſej Maczij ſprawnje ſaſwari, „te pola naż dże nade wſcho.“ Puſchcżi nutrneho wobjeſcza ſkedżbnu njewjeſtu, kotraż hyndom k hladaſku ſkoczi, khwilu żebi kapu na hłowje runaſche, wótſki nad cżołom ſkudżeri, naſchkrobjenaj rukawaj wucżahowaſche, hacż Maczij njemóże hižo dléje na to hladacz a kruce rjekny:

„Nó, tuż tola hižo pói, wſchako ſy rjana doſcż, mi ſo ſpodobaſch a tym ſtarym tam ſo lubicż njetrjebaſch.“

Hrabny potajkim ſchkłu, ſ „bożimi miloſcżemi“ wyżoko nakładżenu a ſ telko zokrom poſypanu, jako by to kopjeno ſmeła było, a cżerjeſche hyndom do wulkeje ſjitwy. Maczij ducże ſpched njej ſchćkoko wotewori a wjeſoły ſawoła:

„Hižo ſej ju wjedu!“

„Tu je njewjeſta! Tu ju mamy! Tak pói, hołza, pój!“ witachu ju hłoſy wot błida a Marhata cżuješche, ſ kajkim ſpodobanjom ſu wocżi wſchěch na nju ſłożene. Każ róża ſo ſarkerwjeni a wſchém ſo ſeſda, ſo ſo w tym wokomiku zyła ſjitwa roſjaſni a ſawonja. Każ ſiwa cżkowjeſka róża Marhata w ſtupnjach pſches zyłu ſjitwu wot duri k błidu krocżeſche, ſidżany ſchóżnuch na njej ſchumjeſche a we wſchěch barbach hrajeſche, cżerwjena ſuknja, każ żiwy woheń, jej wot bokow k nohomaj wijeſche, ſtote wuſchiwanje na cżibiſchu, kotreż bě pſches polne nadra ſkchižene, ſo ſ wohnjowym błyſchczom błyſchcżeſche. Ani na wokomik Marhata njeſaby, ſo je naſtała njewjeſta. Wěſcze a krucże krocżeſche, ſo podoła pod njej próſtaſche, ſtaſi ſchtłu do ſrjedź błida, ſchcżeſcżanżay poſtrowi, rjekny: „Witajcże k nam“, potom ſo k ſtaremu Schkowroncżkej wobroczi, ſaſmja ſo na njeho tak rjenje, ſo jemu wutroba w cżłe poſkoczi, k jeho ruzu ſo ſkhili a nutrnje ju wokoſchi.

„Ty pleńczo, ty, ty —“ Schkowroncżk ſajakota, wjazy njemóżeſche praſicż, cżuješche, każ jemu wocżi ſaſtupiſchcżej a ſpěchnje pózrě żyłiy, kotreż jemu pſches nóż do ra bżacżu . . .

II.

Zyłe Borowno bě w hobrſkim napjecżu żiwe, hdy budże kważ. Stróżja-li Schkowroncżkej zarowanje po njebohej maczeri, abo njeſtróżja? To bjł je wěſte, ſo tam hoſpodu jara nuſnje trjebaja, ale to je wěſte, ſo ſej Schkowroncżkej burowka ſaſłuži, ſo by ſo zyłe lěto wo nju zarowaſo, ſo by w rowje mohła ſ mérom ſpacz a njekhodźiła młodu ſchericż. Hdyż to njemóżeſchtej hižo iwitracz, ſej burowzy Zuſowzowa a Darejſkowa na ſtaru Schoſkowu dorżakaſchtej a ſo jeje runjewon wopraſchſcheſchtej:

„Kak bha, cżeta, je-li pak naju tola na kważ pſchepreżyłcże?“

„To ſo wě, ſo pſchepreżymy, ale dyrbicże dorżakacz, hacż ſo na njón ſpſchihotujemy.“

„Wy dże macże hižo dawno ſa Marhatu njewjeſcżiniſte wuhotowanje w ſichini pſchihotowamu, wſchako mój to wěmoj.“

„Mam, kak pak bych njeměła! Ale dyrbimy tola něſ pkat pſchireżacz, koſchle ſchicz, pożleſchcża pſchepżpowacz, ſo by wſcho méła, każ ſo ſłuſcha, ſtarejho Schowroncżka tola ſnajeże, kajſi je kruty, ſo ludżo njebychu wo naſ powědali.“

„Dorżakacże, hacż ſmeja pola Schkowroncżkej po jarowanju? Abo pónđżeże hyndom prénju njedżelu po ſutrach na kważ?“

„Ale hdże dha? Hdże by to wjedło? Hakle póſinjy dyrbi kważ bycz.“

„Jeli jenoż pola Schkowroncżkej tak dołho dorżakaſa?“

(Pokraczowanje ſeżehuje.)

— **Cžło w Grošhennersdorfje namakali.** 23. haprleje žu w unitetnym hajnišim rewěrje na Grošhennersdorfišch honach njesnateho wobwěsnjeneho namakali. Wón je 1.68 m. wulki, nětdže 25 hač 30 lět stary, schwižny, pobohotje mjeswocjo. Wón běšče w našchěr wobleku, cjornej kožchi ſ cjerwjenokachzitkatym sažadkom, ſ M. B. wosnamjenjenej, trikotowych spodnich kholowach, brunych nohajach ſ cjornymi žmužkami, běłym, shibujonnym chornarju ſ cjorno- a běłoſmužkatym ſamowjasakom. Na jaketowym podschicžu ſtejí mjeno firmy Kirot a Barrsch w Zittawje. Pola njeho wjetschi kluč, dypſaczjnaj schpitheſ, běłej schuntzu ſ móbrymi žmuhami, por brunowěrych schirkowanych rukajzow, pjerschczeń ſ kanuſchkom a nětčto cžěſkich pjenjes. Najſterje je njesnaty w namjesnej krajinje tholit. Wón je žnadź hižo pſched 2 měžazoma wumrěł. Wjes dwěla bo wo ſamomordarſtwo jedna. Schtóž móže wo njesnatym mornym nětčto ſdźěłcz, dyrbi ſo proſyć, zo by ho pola kriminalneho wotdźělenja w Budyſchinje abo pola blížſcheho žandarſtwa abo policije ſamohrił.

— **Bacjony tež schcžury koja.** Powschitkownje ſo ně, ſo ſo bacjony jenož ſe žabami, hadami, krokawami a myscheni žiwja. Njedawno ſo jedyn muž kerjazeho bacjona dohlada, kotremuž ſ pyſka nětčto wižiſche, cjemuž padnyc da. Wižo pſchičhedſchi muž widźeſche, zo bě bacjon ſchpit schcžury (wulkeje myſche) wotcžahnył, ſ kotrejž bě jenoż hłowa a kruchi koże ſóhtne woſtało.

*

S **Ratarjez.** Pſchi njewjedrje, kiž ſchtwórtk popoldnju pſches naſchu krajinu cjehnjeſche, ſymny błyſk do tudomneje Scholeſtž žiwonoſeſe, někto Židowſkemu podkrjedznemu wuſtawej ſtuchžaſeje, dyri. Błyſk elektriſki powod wosbi a murju trochu wobſchkodźi. Druheje ſchkody pak na ſhoje njenaczini.

S **Boſchez.** Sſrjedu wjeczor wokoło ¼11 hodźin ſ hoſchenza **Kobaniz herbow woheń wudyri.** Wón ho ruče **roſchěri** a bróžeń ho do cžiſta wotpali. Wohnjoběhu na pomoz pſchikhwatale, njeſamochu woheń ſhaſchecź. Wiſche žnjowe ſkłady, běrny a žamo něſchto domjaneje nadoby ho ſ wohnjom ſnicžichu. Nadoba bě ho ſ hoſchenza do bróžnje donjeſła, ſo by ho w hoſchenzu wjazy měſtnoſcže ſa ſkasanu kwaſnu hoſcžinu dobyło. Na łajke waſchnje je woheń naſtał, nježe hiſchcže roſsaſnjene.

S **Rachlowa.** Naſchu ſchulu dokhodźiwſchi ju do jutrow dźeſacź dźěcži wopuſchcži, a nětko ſaſtupi jich 12. Zyła liczba nětko na 91 dźěcži poſtupi. To je ſwjeſelaze, dokelž kwak w pſcherežiku liczba ſchulſkich dźěcži woteběra. Sa-běnemu wutoru ſchulſki wjednik dźěcži na ſywjatocžne waſchnje pſchijimaſche a nětkore wjeſche dźěcži k porjeſchenju miſchelakimi małymi poſkicženjemi pſchinoſchowaczu.

Z **Khelna.** Hižo loni nazymu pisachmy, zo su ſo Khelnjenčenjo rozsudźili, reformu leżomnoſcow prewjeſć. Štož bě ſo w druhich wſach hižo dawno ſtało, mjenujcy hromadźeſkładżenje polow, do toho tež naši burjo a žiwnoſcerjo zwolichu. Z prewjedženjom tuteje reformy je ſo tohodła tak dołho dliło, dokelž mějachmy mnoho zadźěwkow, kotrež ſo tak lochcy wotſtronić njehodźachu. Loni nazymu ſo kajkoſć zemje přepytowaſe a pola ſo wotměrichu a tola mnozy wobſedźerjo hiſče do dobreho prewjedženja ſeparacije njeměrjachu. Kaž při kóždej wěcy, tak ſo tež při tutej wjele rěčeše a debatowaſe. A kaž je widźeć, tak tola pređdźěła k polam hromadźeſkładżenju ſpěſnje pokračuja a wſitko ſo dobremu kóncej bliži. Hiſče ſobi naši wjesnjenjo we wſitkim přezjene njeju, štož při tak ważnej naležnoſci ſo ſamo rozumi, tak nałobo njeńdże, a tola budże ſo ſnadź za lěto abo najpozdźiſo za dwě lěče hižo na nowopřidźělenych polach dźěłać.

S **Khajzewa.** Pſchi njewjedrje ſchtwórtk popoldnju je błyſł pſchi knježich łukach niže Khajzowa do topoła dyrił a jón roſchcžěpił.

S **Ratez.** W nozy k 20. haprleji je ſo **paduch do wotnoſži Drježdžanſkeje ſchokoladoweje fabriki Richarda Selbmanna dobył. Paduch je ſ dwora ſchkleńzu wokna wutłocził a bě potom do klamow ſaleźł. Tam je ſpytał, ſ nožom pjenježny kaſchčik klamoweho blida wocžiniċ, tola prjedy hač je ho jemu to poradźiło, je ho wón ſ nježim ſeſcherił. Wotnoſžnyna měſacžeſtła Thomſchyna měni, ſo je ho paduch niczo žobu njeważchi ſ procha měł.**

S **Ratez.** Njewjedro, kotrež ſrjedu pſches tudomne ſtrony cžehnjeſche, ho je ſylnym krupobiczom pſchewodżeſche. Krupy kaž hołbiaze jeja wulke padachu. Dokelž ſu **žywy hiſchcže mało roſwite a ſadowe ſchtomy hiſchcže njekcžeja, njeje na ſhoje naczinjena ſchkoda wulka.**

Z **Ralbic.** Nowa bróžneń ratarja Wowčerka-Rěpki budże hižo skoro hotowa. Hižo ſu cžeſlojo při dźěle. Nowa bróžeń budże tež hródź wopřijeć. Budże ſcyła wjele wjetša hač wotpalena. Twar nawjeduje knjez Křižank-Trupinanski.

Z **Ralbic.** Po programje nuznych dźěłow bu tu wjesny hat rjenje wutwarjeny. Knjez Urban je dźěło nawjedował. Hat je nětko wjele hłubši hač prjedy. Brjóh ma deleka we wodże ſašiny (wokoło kolikow zwite witki). Potom je ze zornowcowymi tafličkami wusadżeny a horjeka trawa. Tak je hat wjele **rjeńši hač betonowany a hodźi so tola wubjernje při hašenju Božich wohenjow.** Z pěſkom, kotryž bu **z hata** wuwożeny, bu nawjes wurunana. Pozdźiſo ma **ſo hiſče z dornom wusadźeć.** Hat drje ma žórło, tola **ſo hiſče z dornom wusadźeć.** Hat drje ma žórło, tola ſo hiſče z dornom wusadźeć.

Budyske stawniske powěsće

schtwórtk 25. haprleje 1935.

Narodźili su so: 21. 4. Hermannej Wilhelmej Wolfej, maschinistemu samkarjej, žynk. — 22. 4. Linušej Hartungej, wikowarjej, žynk. — 23. 4. Hermannej Jurjej Nučejej, maschinistemu samkarjej, žynk. — 24. 4. Arthurej Alfredej Frenzlej, fabrikskemu dźěłaćerjej, žynk.

Wumrěła je: Selma Emma Lähnerowa rodź. Johniz, mandźelska invalidneho rentnarja, 63 lět.

Mandźelstwo pschipowědźichu: 25. 4. Oskar Adolf Richard Herberg, pišmikitajeŕ, ſ Marju dźěl. Lapstichowej bywšej swud. Panaschowej rodź. Howorkej, hospoſu, wobaj w Budyschinje. — 25. 4. Arnoscht Waltar Frenzl, wobkowaŕski mischtr, ſ Friedu Gertrudu Hajnkej, służobnej, wobaj w Budyschinje. — 25. 4. Pawoł Alex Brückner, pišmikitajeŕ, ſ Marju Hildegardu Rodigej, pschedawarku, wobaj w Budyschinje.

Nošće mejsku plakettu!

Radio

Pjatk, 27. haprleje so ſtyſchi:

Königswusterhausen: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6 wjeſeły rańſchi konzert. 11,40 ſa burow. 12 pſchipołdnišchi konzert. 13,30 tačzele. 14 wſchelakoſće. 16 wjeſele popołdnjo. 18 ſportſti tydźeńſki pſchehlad. 20,15 pišany wječor.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5,50 ſa burow. 6,15 tačzele. 6,35 dujeńſka hudźba. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdnišchi konzert. 13,10 tačzele. 14,15 tačzele. 15,20 němſka politika. 16 wjeſeče popołdnjo. 19 rejwańſka ſuita.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho programma: Barlin: 20,15 pišany wječor. Königsberg: 20,10 pišany wječor. Hamburg: 20,10 pišany wječor. Mrótſtaw: 20,15 pišany wječor. Mnichow: 20,20 nałětni powětr. Win: 19,45 operetta „Bajadere". Warſchawa: 20,30 Wagnerowy konzert.

Towaſtwowski powěſtnik.

Hornja Hórka. Serbſke towaſtwo „Łužica" změje njedźelu 28. haprleje pop. w 4 hodź. swoju měſačnu zhromadźiznu w Mukec hoſćencu w Mnišońcu. Přednoſk je přiłubjeny. Winowatosć wšěch sobuſtawow je, zo přińdu. Hoſćo su lubje witani.

Předsydstwo.

Rakecy. Dokelž naš, za njedźelu 28. jutrownika wotmyſleny serbſki wječor w Kačej korčmje nětko runje do přiwabjeńskich dnjow za Hitlersku młodźinu padnje, ſo tutón wo jedyn tydźeń, potajkim na 5. różownika wječor 1/8 hodź. přepoloži.

Předsydstwo tow. „Lipy".

Hospodarski rozhlad

Pjatk, 26. haprleje 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,483	100 pólsk. złotych	46,87
1 jendźelski punt	11,985	100 čěskosł. krónow	10,375
100 ſwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa 25. haprleje. Burſa běſche powſchitkownje hładſcha, dokelž njeběſche ſa material, kotrež ſo wotedawaſche, doſcź kupzow. Wobkedźbuje-li ſo wuwiće kurſow wot ſpočatka lěta, dyrbi ſo popuſchćenje kurſow po pschedhadźanych wot ſpočatka lěta ſtajnje ſtupajcych kurſow jako realizija wobhladowacź. Pšched durjemi ſtojazy ultimo, kotryž nowe wuſadanja na pjenježne wiki ſobuſchinjenje, a wulke potrjeby pjenjes w hoſpodaſtwje w nalěcźu tohorunja na kurſy tłóčachu. Renty mějachu pschecźelne wiki.

Barliniſke žitne wulkowiki 25. haprleje. Połoženje na žitnych wikach ſo njeje pscheměniło, wobtrhod pohibuje ſo dale w měrnych kolijach. Pšcheńcź a rožki ſo k pizowanju a ſa młěćwo bohacze poſtſkuje a druha ruka ma pschi wotſtorcźenju žiwotnych wobſtatkow doſcź haru, dokelž ſu mlyny hiſchcze derje ſaſtarane. We wowpzu k pizowanju njeje ſ tutkraja poſkićenjow a też wuwólnjenje wuſnamneho wowſa k pizowanju a ſa ſejźwjenje njepſchinjeſeje žyſniſchi pſchiwóſ dźiwaju na kruze poſtajene płacźiny.

Wězera płacźiſche w Barlinje zentnar

pscheńcź W 8: 10,15 hr., W 9: 10,25 hr., rožki R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — jećmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.,

Wiki w Lubiju.

Pšcheńca 10,15 hr., rožka 8,10 hr., nałětni jećmjeń 9,25—10,25 hr., najmjéi jećmjeń 8,15 hr., wowſ 7,90 hač 8,25 hr., běrny 3—3,20 hr., žyno 4,75—5 hr., ſłoma, ſ maſchinu młóćena 2,25—2,60 hr., pscheńcźna muka 17,05 hr., rožna muka 12,45 hr., pscheńcźne wotruby 6—6,80 hr., rožne wotruby 5,25—5,75 hr., butra, ½ punta 75 pj., jeja, ſchtuka 7—8 pj., twaroh, punt 20 pj., běrny 4 pj., kał, běły 15 pj., kał, cźeŕwjeny 30—35 pj., karoty 10—15 pj., łoboda, jěchańa 15—20 pj., kał, ſyhrojty, ſchtuka 30—50 pj., kolrabi 15 pj., porej 10—15 pj., kórki 60 pj., kał, tišaŕa 10—12 pj., zyhła, punt 25 hač 30 pj., tomaty 40—45 pj., ſołoſtej, kěrcźt 10—20 pj., radiški, walcźt 8—10 pj., rjewjeń 20 pj., jabłuka, punt 15—55 pj., měrnik 30 pj. .

Wiki w Kamjenzu.

Pšcheńca 10,15 hr., rožka 8,15 hr., jećmjeń, nałětni 8,15 hr., wowſ 7,90—8,25 hr., pscheńcźna muka 18,25 hač 22,25 hr., rožna muka 12,25 hr., pscheńcźne wotruby 6,70—7 hr., rožne wotruby 5,30—7 hr., žyno 5,50 hač 6 hr., ſłoma ſtótna 3 hr., ſłoma k laſkanju 3 hr., butra 76 pj., proſzata 14—22 hr., łibjata 1,80—2,50 hr., kał, běły, punt 12 pj., kał, cźeŕwjeny 30 pj., kał, ſyhrojty 30—40 pj., łoboda, jěchańa 15 pj., rjewjeń 25 pj., zyhła 20 pj., ſelerij (měrnik), buła 25 pj., křen, punt 70 pj., ſołoſtej, kěrcźt 10—20 pj., kórki 50—75 pj., morchej 10 pj., radiški, walcźt 8—10 pj., retſeki 10—15 pj.

Wiki w Khorcźebuſu.

Mjaſo, howjaſe, punt 65—90 pj., mjaſo, cźelaſe 65 hač 90 pj., mjaſo, ſkopjaze 80—1 hr., mjaſo, ſwinjaze 70—90 pj., jeja 8 pj., butra, punt 1,35 hr., twaroh 23 hač 25 pj., lany wolij, litr 1,40 hr., liny, punt 1,20 hr., hołbje, młode, ſchtuka 40—80 pj., kury, žiwe 60—80 pj., ſkapony, žiwe 40—60 pj., kolrabi, ſchtuka 10—15 pj., morchej, punt 20 pj., rjewjeń 20 pj., łoboda, jěchańa 30—40 pj., hromak 1,40 hr., kał, ſyhrojty, ſchtuka 40 hač 50 pj., kał, cźeŕwjeny 35 pj., kał, běły 15 pj., kał, wirſinjagowy 35 pj., ſołoſtej, kěrcźt 10—25 pj., měrnik 20 pj., křen 40—50 pj., radiški, walcźt 10—15 pj., zyhła 30 pj., kulrepa 5—8 pj., běrny, zentnar 3,50—3,70 hr., běrny, punt 4 pj., jabłuka 35—60 pj., worjechi 40—50 pj., worjechi, łěſne 40—50 pj., ſmorze 50—60 pj.

Swinjaze wiki w Khorcźebuſu.

Pšchiwjeſli běchu 499 proſzatow a 68 běhałow. — Płacźiny běchu ſa proſzata: maſe 7—11 hr., žrěnje 12—16 hr., wulke 17—20 hr. — Běhaſi: maſe 16 hač 22 hr., žrěnje 22—32 hr., wulke 32—42 hr. — Wiſi běchu žrěnje.

Płacźiny na Barlinskich prodnktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płacźiny po złotej hriwnje.

	25. 4.	24. 4.		25. 4	24. 4.
Pšenca	211,0	211,0	buny	12 5-13,5	12 5-13,5
rožka	171,0	171,0	woka	13,0-13,5	13,0-13,5
jećmjeń now.	—	—	módre łupiny	9,00-9,75	9,00-9,75
jećmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	13,2-14,0	13,2-14,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosuſk	7,65	7,65
rżana muka	22 90	22,90	ſuch. truhanč.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	běrnj. kruški	8,90	8,90
rżane „	10,19	10,19	syno, 50 kg		
raps	—	—	rżana ſłoma		
hróch, Viktor.	24,0-28,0	24,0-28,0	pšenč. „		
laue ſymjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	21,0-22,7	21,0-22,7	jećna „		

Płacźina za pšesicy za wupłodźerja 8: 203.0 9: 205.0
Płacźina za rožku za wupłodźerja 8: 163.0 11: 167.0
Płacźina za jećmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9:168.0
Płacźina za wows za wupłodźerja 9: — 13: 166.0

To je druha wěc. Schołta je wobſtorźeny, ſo je ſchek falſchował. Sapiſowaŕ dopokaſa, ſo wobſtorźeny ani ſwoje mjeno pišacź njemóže. — „Wo to ſo ſtyła njeje jedna", rjekny ſtatny rěcźnik, „Schołta je wobſtorźeny, ſo je mjeno falſchował."

Wšitke šulske knihi

serbske a němske

dostanjeće

w Serbskej knihaŕni
w Budyšinje
w Serbskim domje

Wy dostanjeće pola mje

Łožowe počehnjenje, barbjene z dwěmaj hłowak, wot 4,90 hr.
Łožowe počehnjenje, běłe wot 4,25 hr.
Hilger nasl. **E. Wilček**
w Budyšinje na Seminarskej hasy 2

Meble

w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo **Despang** nětko na Moltkowej dr. 17

Sofowe a bildowe płikrywy, gardiny, rollowy, tunjo **Würker,** rodź. Erlerec
w Budyšinje na Zwonk. Lawskej h. 10

Warnuju

z tutym kóždeho, wo mni złe přisłodźenja rozšerjeć, hewak sudniscy zakroču.
Jakub Wjacsławk
w Khrósćecach

Jako **wupomoc za pjatk a sobotu** pyta so serbsku rěč wobkniježaca

předawarka

do wobkhoda ze zežiwjeńskej potrjebu. Poskićenja z wotpisanymi wuswědčenjemi pod A 36 na „Serb. Nowiny"

Škleńčka winka

płaći 30 pj. a 40 pj. z dawkom w nowopřiprawjenych měſtnoſćach

BODEGA na Mjasowym torhošću 7 w Budyšinje

Wšitke serbske žony pija rady jenoſ

Brendelowy kofej

tón z „Čornuchowej hłowu"
Zaručeny prawy dostać pola
Fritza Brendela we Wojerecach
a w jeho filijalkach

Waš wobraz dostanje hnydom wobluk pola
Rudolfa Wilhelma
w Budyšinje na Serbskej hasy 16
Telefon čo. 2187
Marmor, porcelin, škleńcu, špihele, podołhojte wobluki, domjaca a kuchińska nadoba, woknowe škleńcy, škleńčefnja, šwěčniki a Bože matry, wobrazy a postawy swjatych. Dopomnjeńki a dary za wšě čestne dny.

Ruče so zadani ... k tyšeńskemu mištrej
Lěhańje a bydlerije kuchinje, polstr. meble w cyłku 50
Hänchen
na Lubijskej dróze 17 (dom w dwórje). Přijimam mandź. poščonki

Dr. Pilkowe
Narodne hłosy
za štyrihłosny muzski khór
su zaso na předań
w Serbskej knihaŕni w Serbskim Domje

Grońane pletwo za kurjata

horjeka šěroke, deleka wuzko wokmješkate je rad wužiwane wobhrodźenje kokošac. dwora

Wosebita předawarnja pola firmy
MIESSNER
w Budyšinje na Žitnych wikach

Pudingowy prošk

najlěpše haikoſće
vanilowy, mandlowy, malenowy, truskalcowy, citronowy, ananasowy
¼ pta. dosahacy za 1½ litr. mloka jenoż 10 pj.
Korjenjnowy stan na hłown. torhošću
(z napředa policajskeje straže)
korjeninowa rozpošlarnja Thauer
Klamy na Suhelskej hasy 30

Kože wšěch družin
kupuje
Hermann Erdenberger
na Zwonk. Lawskej hasy 54

Wšitko dostanjeće pola
Schneider & Schulze
13 w Budyšinje na Kamjenitej hasy 13

Měšćanski omnibus
Přemjenjenje jězdneho porjada
Wozy jězdźa, kaž sćěhuje:
Cara A.

6,25 6,40 7,15 8,00 ... Třelany † ... 7,09 7,24
6,44 6,59 7,34 8,19 ... Přiše̊anski puć ... †6,45 †7,00 7,40
a kóždych dalšich 40 minutow pozdźišo
† Wozaj 6,45 a 7,00 jěduetaj wot kaserny artileristow přez Lubijsku dróhu do Třelan.

Cara B.

†7,04 †7,19 7,40 ... Přiše̊anski puć ... 6,59 7,34
7,09 7,24 8,00 ... Kasarna artilerije ... 6,45 7,15 7,40
... Třelany ... †6,36 ††7,11 †††7,36
a kóždych dalšich 40 minutow pozdźišo.
† Wozaj 7,04 a 7,19 jěduetaj přez Löhrsku dróhu do Třelan.
†† Wozaj 6,36 a 7,11 jěduetaj wot Čornobóžskeje hać Stieberowej-Wettinskeje dróhi a wot tudy přez kasarnu artilerije a město na Přiše̊anski puć.
††† Wóz 7,36 jěde wot Čornobóžskeje dróhi hać k Stieberowej-Wettinskej drózy a wot tudy přez kasarnu artilerije a město do Třelan.

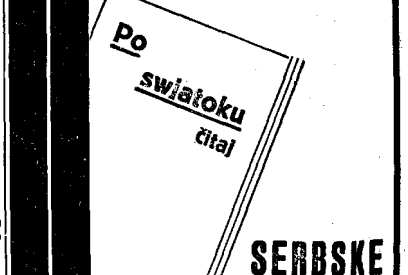

Přiłoha k čisłu 97

SERBSKE NOWINY

Pjaty 26. haprleje 1935

Hdže su ptački wostałe?

Ł. B. Schéza w Rachlowje.

Pschego bóle žo ſ wschěch bokow ſkorži, ſo je ptačkow łeto wot łeta mjenje, a wožebje žu cžrjódy naſchich małych wſchelkich ſpěwarjow a pilnych pomozniſkow na ſrudzaze padne. Pschiſcheje pſched nehdže 20 łetami naſche łěſy nałeto ſtuncžachu ſ jutkanjom dróſnow, loni wuſtyſchachu jenož dwě, teſ jenož na krótki cžaſ. Kak žo nam to pryedy ſubjeſche, hdyž po žnjatoku na cžichich wjeczornych ſmérzelach pſched khěžu ſtedžo poſłuchachmy, kak pozpule na cžrynt krecz krecz ſwoju žonu wołaſ. Nětko je wſchudžom cžiſchina. Pſched mjele łětami nałicžich pod ſtěchami wulkeho kubła 87 łaſtojcžich gnězdow, loni ani jene. Teſ ſchkowroncžkow, roczkow, ſ cherácžkow, cžerwjenych kopuſchkow atd. njeje wjacy tak mjele kaž pryedy. Schto pak je wina na tajkim ſhubjenju?

Haj, kak ſechze to hinak być, hdyž tola njedušchni Italſcy łeto wot łeta njeſmérne cžrjódy naſchich cžahatych ptačkow naſymu ſwoja a ſezeru! Tak drje budże mi nimale tódy na moje praſchenje wotmołwicz; a mjele hinak to też njeje, hdyž też wo nětcžiſchim cžaſu mi wjacy tak ſłe kaž nehdy. Pschiſpomnicz pak ſo dyrbi, ſo njeſmérny jenicžky Italcžanow winowacz, ale ſo je tajke njeſmérne morbatſtwo mjeſe wſchěmi ludami roſcherjene, kiž w krajach kolowokoło ſtrjebżneho morja bydła. Kóždy pak je tam pſcheſmjedżeny, ſo tajke ſaniczowanje nicžo njeſakoriſke njeje, ale je ſtare dobre wot Boha ſamneho pſchipóſnate prawo, kotrehož korjenje hacz do ſtarodawnych cžaſow dožahaja. Pohladajcže, ſchto pišane ſteji w 2. kniſy Mójſaja 16, 12. 13 a 4. kniſy M. 11, 31. 32. — Po tajkim ſaniczowanju, kiž ſo pſches łětnyhaju cžehnje, dyrbjeli ſej myſlicz, ſo žu ſo naſche cžahate ptački hižom dawno hacz do poſlednjeho ſhubiłe; ale w ſaſtarſkich knihach ſo nihdże ani na to njeſtorſi, ſo je jich poczało mjenje być.

Njech kóždy pſched ſwojimi durjemi mjerce! napomina pſchiſtkowo a ſtajі naſ ſ tym pſched praſchenje, kak je ſo ptačkam w prjedawſchich cžaſach w jich domiſnje ſchło, t. r. w Němſkej a ſuſodnych ſwjerjenych kraſach. Na to bohużel njehodži hinak wotmołwicz, hacz ſo běchu wſchudžom bje wſcheho ſchkita a prawa. Němcz ſa to praji „vogelfrei“, tuž ſmědżeſche ſ nimi kóždy cžiniez ſchtoż chžejche, a to ſwjetſcha po dobrym njebe. To dže je nětk hižom dawno ſakaſane a njeſtawa žo wjacy, a ſabyte je, kak cžrjódy ptačkow na Rapacžizach do wulkich ſyczowſtachu, kak na kromach hajow a łężow tuhacy kožuchow ſa dróhy wiſzachu, kak ſo w dołhich kulkach kurotwy, pozpule a zarje ſaſchmjatachu, wocžki w prudkach cžwilu cžerpjachu, Lipſcžanſke ſchkowroncžki ſo na wikach ſa khłoſcžeńki pſchedawachu atd. Kóždy gnězdeſche pryedy pozpule, wocžki, cžijiki a druhe ptačke wſchelke wo ſjnuje mécz. Rubjeżnych ptakow a kohlizow, ſtkorjow, kunow (Marder), liſchkow a jeżow bě wjele wjacy, a kócžkow niz mjenje. A tola nichtó na wuteběranje ptačkow njeſtorjeſche. Hakle poſlednje łětdżeſatki ſu ſ wſchelakimi nowymi wunamakanjemi ſawinowale, ſo runowaha w pſchirodże, wožebje mjeſ ptačkami, pocža khabłacz. Nowe ſadżěwki naſtachu na jich dalokim pucžu, a wjacy njeſboża łakaſche nětk na nje pſchi nóznym łeczenju.

Porěčko jenož nowiny piſaja, ſo pſches ſwětłownje (Leuchtturme) na mórſkich brjohach njeliczomne tuhacy ptačkow wo ſjiwjenje pſchiñdu. Wěſcže je žo to też pryedy bjom ſtało, ale jenož porěčko, dokelž bě tam pſched nehdže ſto łětami mjele ſtrabiche wobſtrětnenje, tunje kaž w naſchich domach; te pak je ſo po nětcžim pſchezo bóle połěpſchiło. A nětko maja tam milionowu ſmjerc, kotraž ſwoje wótre pruhi na wſchě ſto kilomtr. daloko ſcžele. To je wěſo ſa tódże na morju wulka dobrota, ale rano wokoło tajkeje ſwětłowy nje druhdy wjacy ſtowo morwych ptačzkow leži, kotrež běchu ſ wótrej ſmjerju ſlepjene pucz ſmylnjwſchi do ſchkleńcžanje tčchi praſnyte a ſej hłojcžu rosbile. To je wěſo jara wołsaromne, njehodži pak ſo wotwodwocžicz, też je wěſtoſcz łodżow wjacy winojta hacz ſjiwjenje ptačkow. Schtóż to hiſchcže njewe, ſa toho pſchiſpomnju, ſo najwjacy cžahatych ptačzkow jenož w nozy dale leczi, wodnjo pak wotpocžuja a ſej ſyrobu pytaja. Dacz ſo nětotre, kiž ſ cžrjódami njeczahnu ale po jenym, ſ hromadami ſmětka mě-ſtow a wulkich wſow ſlepicz dadża a prawy pucz miſnu, njeje drje hiſchcže wuczinjene, njebudże pak naiſterje hinak. To pak ſym wjazyſkrócžnje ſam wobkedżował, kak nětotre, ſlepjene ſ nahlej ſwězu autowych ſapatych wocžow, blizko pſched njemdżym njekrańnikom ſ khaotatnmi ſlětowanjom ſo prozowachu tamnu ſtronu dróhi dożpcz, ale wichorosity wětr, kaj jón tajki njepleſch nacžini, ſhrabnje je a wnjeſnje je na twjerdu dróhu abo morſnje je wo jedyn ſchtom. —

Najwjacy ſahubu pak ſawinuja te miljony grotow, ſ kotrymiż žu w naſchim cžaſu wſchě kraje kaž ſ pavicžnu poczehnjene; a ſtrach je cžim wjetſchi ſa wobohe ptački, dokelž je w nozy njewidża. Pſched nehdže pak ſta łětami bě jeniczky pſchi żelezniſkich cžarach nečtko telegrafowych grotow, ale też tehdy hižom namakachu kedżiſliwi żeleznſzy ſtrażniżp na cžarje a pódła njeje wſchelke morwe abo cžežko ſranjene ptački. Jedyn mi bakuta (Schnepfe) pokaſa, kiż bě do grotu ſawadżiwſchi żej hornju pokoju ſwoje ſo dołheho pyſka na poł ſlemił, tuž bě dyrbjał błodu wumrzecz. Druheho taſkeho ptaka ſ rosbitej hłowu dostach poſżidżicho ſe Sčoivrjez. Podobne njeſboża njeſchadża ſo pak jenož w nozy, ale też pſchi ſwětłym dniu. Hdyž ſeſchejene ſtadło kurotowych pſchi ſpěchnym cžekanju pſches żeleſnjgu leczi, njeje to porěčko, ſo jena do grota ſahadżi a morwa abo ſranjena na ſemju padnje.

Wjele žo też na to ſłorji, ſo licžba bacžonow łeto wot łeta wotběra. Kaž nowinu piſachu, je pak žo loni ſaſu wjacy bacžonjazych hnězdow ſ młodymi nalicžiło; praſcha pak ſo, hacz budże tole pſchiſporjenje wutrajne. Cžeho je wina, ſo je jich tu khwilu pſchezo hiſchcže tak mało? Daloko w juſnej Afrizy, hdżej w ſymje pſchebywaja, žu bolotnieje ſmjerzje wumrěte. Tam ludy ſałoſtnje pod cžwilu wulkich ſcherych ſkopczkow cžerpja; tuž je jich tam tak ſ hromadami, ſo ſo to wopiſacz njehodži. Hdyž žo nawala, ſu jich cžrjódy kaž wulke tołſte mróczele, kiż ſtónzo pſchikrywaja, a hdżej ſo ſeſtydaja, ſežeru ſa krótki cžaſ wſcho ſelene; ani trawicžki tam potom wjacy njewidżiſch, ani łopjeſchka na ſchtomach, daloko a ſcheroko je wſcho ſchére każ puſczina. A tule cžiwili maja tam wot praſtarych cžaſow ſwem, hižom biblija wo njej powéda 2. kniha Mójſ. 10. Zane žrédki njepomhachu, kiż ſu ſo pſchecžiwo njej naſoſowake. Pſched nětcžo łětami ſu nětk pocželi njenażytne ſracžki ſ arſenikom ſahanjecz, a każ je widżecz ſ dobrym wuſpěchom, pſchetoż licžba ſkopczkow je ſo khětro pomjeńſchiła. Ale ſłe pak je, jara ſłe, ſo ſ tajkim ſajědożcženjom też tuhacy a tuhacy bacžonow wo ſjiwjenje pſchińdże. Te ſo tam, hdżej njeje doſcz ſabow, ſ wſchelkimi a wacžkami ſjiwja, wožebje pak je ſkopczkami, a ſajědożcženjemi też bacžonſy ſpadachu. — My ſami pak też njejſmy bjes winy na jich wotebéranju, dokelž pſchezo wjacy mokrych łukow, tomidlow a bahnow ſ wotwjeżenjom wody wutwuſchimy; tam potom ſamych ſabow wjacy njeje. Tak bjerjemy jim jene ſežiwjenſke polo po druhim. Też ſim, hdyž ſo kónz łecža na daloke pucże ſchėnu, w ſnſoje wſchelki ſtrach hroſy, n. pſch. ſo jich w Małej Aſiji ſe wjacy ſlónzuje hacz pryedy, dokelž tam ludžo nětk nowożażne ſtelby naložowacz wėdża. Najbórſchi jich njepſchecžeł pak je a wołanje mordarſki jėd, kotryż je ſkopczkami ſobu ježeru.

Nam mózno njeje, wjcže te ſadżěwki a ſtrachi wotſtronicz, na kotrež tu ſkrótka ſpomnich, tuž dyrbimy pak ſmérom pſchihladowacz, kak ſo licžba naſchich ſpěwarjow a njeſpróżnivych pomozniſkow ſtajnje ponjeńſchuje, pak ſej na pucże a ſrédki myſlicz, ſ kotrymiż žnano by ſo hubjeniſtwo ſaſtajicz hodżało a nowe pſchiſporjenje ſo ſmóżniło.

Cyrkwinske powěſće

Njedżelu Quasimodogeniti, 28. jutrownika 1935.

S **Budyſchina.** W Michałſkej zyrkwi rano w 7 hodż. němſke Boże wotkazanje (farař Tiſcher), we 8 hodż. němſka a dop. ¼10 hodż. ſerbſka Boża ſłužba (farař Kapler), ¾11 hodż. dżěcžikemſchenje.

S **Budyſchina.** Krajnoſyrkwinſke ſjednoczenſtwo. Shromadżiſny w Budyſchinje: Njedżelu dop. ½11 hodż. ſwjatk dżěcži, wjeczor we 8 hodż. evangeliſazija. Schtwórtk wjeczor we 8 hodż. biblijſka hodżina. Njedżelu 28. 4. wjeczor we 8 hodż. biblijſka hodżina na Zidowje. — Shromadżiſny ſwonka Budyſchina: Njedżelu pop. ¼4 hodż. w Njeſwacžidźe, pónđżelu wjeczor we 8 hodż. w Zyżezach, wutoru wjeczor we 8 hodż. w Semſzach, pjatk wjeczor ½8 hodż. w Hornjej Hórzy. — Hodżina ſa žony ſchtwórtk wjeczor we 8 hodż. na Zidowje. — Kóżdy je wutrobnje witany!

S **Barta.** Rano w 7 hodż. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodż. ſerbſka a dop. ½10 hodż. němſka Boża ſłužba. Krajna ſóerka ſa němſke evangelſke woſ we wutkaju. — Wutoru wjeczor ½8 hodż. němſke ke. ſchenje.

S **Budeſtej.** Rano w 7 hodż. ſmje farař Böttger ſerbſku ſpowědź, farař Bóża we 8 hodż. ſerbſku a dop. ½10 hodż. němſku Bożu ſłužbu. Sbérka ſa wutkajnych evangelſkich Němzow w rosproſchenju. — Dop. w 11 hodż. ſmje farař Böttger kemſchenje ſa dżěcži 1. hacž 4. ſchulſkeho łěta. — Wutoru wjeczor ½7 hodż. ſmje farař Böttger němſke kemſchenje. — Schtwórtk pop. ¼4 hodż. ſerbſke ſo ſchćeſcžijanſka ſónſka ſłužba w młodźinowni.

S **Budyſchinka.** Dop. ½9 hodż. dżěcžikemſchenje ſa njeſnſche dżěcži, ½10 hodż. ſerbſke kemſchenje (farař Handrik-Porſchiſt). Sbérka ſa. němſku evangelſku wutkajnu diaſporu.

S **Bukez.** Rano ½7 hodż. němſka ſpowědź, we 8 hodż. němſke, dop. ½10 hodż. ſerbſke kemſchenje. Pop. w 2 hodż. kemſchenje ſa młodźinu.

S **Hodżija.** Rano w 7 hodż. ſerbſka ſpowědź we 8 hodż. ſerbſka a dop. ½10 hodż. němſka Boża ſłužba. Sbérka ſa evangelſkich Němzow we wutkaju. Pop. we 2 hodż. roſrčežowanje ſ mujſkej a jónſkej młodźinu. — 30. haprleje wjeczor w 7 hodż. pólna Boża ſłužba na ſportniſchczu.

S **Hrodżiſchcza.** Rano we 8 hodż. ſerbſka Boża ſłužba (woładny farař), dop. ½10 hodż. němſka Boża ſłužba (farař Konik-Wóſpórſki. Sbérka ſa diaſporu němſkeho evangelſkeho wutkaja. Dop. ¾11 hodż. dżěcžikemſchenje (farař Konik).

S **Hucžiny.** Rano we 8 hodż. ſerbſka, dop. ½10 hodż. němſka Boża ſłužba, w 11 hodż. Boża ſłužba ſa młodźinu. Krajna ſóerka. — Wutoru wjeczor w 7 hodż. němſka Boża ſłužba.

Stawizniski přehlad Łužicow

Podawa wyšši wučeř K r a l.

12] (Pokračowanje.)

Widźimy w podatym nastawku, kelko njemčra měješe Hornja Łužica přětrać, a zo so w tutym nastupanju njeje lěpje měła hač Delnja Łužica. Krajne knježstwo njewosta tež tu při jenym wjetšim susodnym wjerchu, a kraj měješe při wojowanjach wo njo wjele čerpić. Zwady mjez zemjanstwom a městami, zwady mjez městami samymi a zemjanow mjez sobu, nadróżne rubježnistwo, njepřećelske nadpady: kelko njehody! Byrnjež mjez njeměrnymi časami teč mnohe dobre lěta byše, husto dosć jenički wójnski džeń próceu dołhich lět zniči. Krajne knježstwo njemóžeše druhich nuznych nadawkow dla wjele za Łužicu skutkować a dźiwaše w cyłku jenož na dokhody a wojerſku pomoc z kraja. Wo šěroke woršty wobydlerstwa mějachu so knježstwa starać, a tuta starosć dźiwaše bóle na robocžana hač na cłowjeka. Jeničky dźiwaše bóle na robocžana, hdyž na njebychu lud Karl IV. raz knježkow napomina, zo njebychu lud z přewulkimi žadanjemi wobčežili (1355).

Położenje Serbow bě jara wšelake. W cyłku bě tak: Mjeńši knježk a wjetše služby, wjetše knjestwo a přijomniše położenje poddanow. Cyrkej bě za najmilšu knježićerku wuwołana. Mišnjanski biskop pak swoje mnohe łužiske wsy mjeńšim ryćerskim rjam jako wiceźstwa rozdawaše. Z nastačom knježich dworow, kotrež sebi knježkojo z někotrych burskich kubłow přiwarachu, powjetšichu so služby a roboty, kotrež z wuwzačom hižo prjedy wobsydnych wsow zwoprědka wulke njeběchu, dokelž so jenož na skitanje kraja z twarjenjom hrodow a hrjebjow pokahowachu. Wojerſku službu měješe ryćer z wićazom wukonjeć. Za to měješe tutón wjetše kubło a wjetšu swobodu. Wićeźne kubła hišće znajemy, a „herbske grychty“ snadź su powostanki županskich kubłow. Dorosćene dźěći, kotrež kubło dostać njemóžachu, służachu doma, wšety čas teč na knježim dworje a skónčnje w městach abo zwonka Serbow a so po něčim přeněmčichu. Z 30letnym přebywanjom w cuzbje dobychu sebi wosobinsku swobodu, w městach najlěpje skitanu. Synojo zamožitych swobodnych Serbow přiwobrońchu so překupstwu, wunošnym rjemjeslam, studowachu abo dobychu jako měšćenjo knježe kubła — a so tohorunja přeněmčichu. Zbytni robocženjo zapadnychu po něčim přeco dale do khudoby a wotwisnosće. Jako so z Ameriki słěbro dowožowaše a měna spadny, pjenježne dawki knježkam, pycharstwu a wulcyčinjenju nakhwileni, wjacy telko wunoška z burskich dawkow njenjesechu. Wupłody z hospodarstwa khudźi a šibali ludźo knjejstwu w hubjenej družinje dawachu. Tuž sebi knježa swoje ratarstwa powjetšichu a nowe założowachu. K tomu njewužičhu jenož kubła, kotrychž hospodarska swójba bě wotemrěła, ale bjerjechu swójbam kubła za hubjene zarunanje abo zwjetša wumysleneje přičiny dla bjeze zarunanja. Na tajke „wukupjenje“ burow dla bjeze zarunanja. Na tajke „wukupjenje“ burow dla bjeze zarunanja. Na tajke „wukupjenje“ burow

S **Khwaczig.** Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje, w 11 hodź. dźěćikemšenje, sdobom sa mólczkich, kiž tu do schule sastupichu. — Wutoru jako na pschedwjeczoru nazionalneho zwjedženja wjeczor ½8 hodź. němske wjeczorne kemšenje.

S **Klukicha.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź s Božim wotkasanjom, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Sběrka. ¾11 hodź. dźěćikemšenje. — Wutoru wjeczor w 7 hodź. němske kemšenje k wozwjeczenju narodneho dźěla.

S **Kotez.** Dop. ¾10 hodź. serbske předowanje a na to serbske Boże wotkasanje (farar Kranz-Hrodźischczanski). — Sběrka. — Tudomny wozadny farar dźensa po srěčenju we wósporku a Hrodźischczu skutkuje.

S **Maleschez.** Rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemšenje, zohn sa te dźěći, kiž tu do schule pschijachu. Pop. ½3 hodź. evang. młodźinska słužba (sa 14 hač 18ětnych młodosimych) w pacerskej sali. ½3 hodź. evang. žónska słužba pola Schcěpanez. Sběrka sa zyrkwinske sastaranje evangelskich Němzow we wukraju. — Wutoru wjeczor ½8 hodź. němska zwjatoczesnosć dla narodneho zwjedženja němskeho luda. — Senntęta (jutrowniczki): Marja swud. Kobanka, žiwnoscerka w Delnjej Hórzy, 72 l. 4 m. 2 d. stara.

S **Njeswačidla.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. nešchpor sa dźěći, kiž do schule sastupja. — Wutoru, pschedwjeczor nazionalneho němskeho zwjedženja, w 7 hodź. němske kemšenje. — Pokhowany: Měrezin Manfred Schuster, njemandźelski žynk s Holeschowa, 12 lět stary.

S **Porschiz.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża słužba. Sběrka sa němsku ewangelsku wukrajnu diasporu. Dźěćikemšenje w Porschizach ½10 hodź. sa mjeńše dźěći. Pop. w 2 hodź. evangelska słužba młodych holzow. — Sdrejdu 1. meje němske kemšenje; cząsh žo hischcze wosjewi. — Wumrěła: Marja Marta Simonowa rodź. Thomaßez, bura Emila Arnoscha Sintowa w Porschizach, mandźelska, 43 lět 2 měz. 5 dnjowa stara.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. serbske zwjate wotkasanje, dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba, ½11 hodź. Boża słužba sa dźěći. — Póndźelu rano w 7 hodź. ranscha nutrnosć, wjeczor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Röglerez. — Wutoru wjeczor w 7 hodź. Boża słužba dla narodneho zwjedženja.

S **Wětslinka.** Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Sběrka.

S **Wósporka.** Rano ½8 hodź. cziche zwjeczenje Božeho wotkasanja, we 8 hodź. předowanje. Sběrka. — Wozadny farar na to po srěčenju w Hrodźischczu skutkuje.

Błysk do Lutheroweje zyrkwje dyrli.

Pschi zymnym njewjedrje, kotrež nad Erfurtom sakhadźesche, błysk do weže Augustinskeje zyrkwje dyrl. Padaze wežine dźele zyrkwinu tšechu pscheceraschu a jene s bódnosinnych gotiskich woknow rosbichu. Zyrkej je žo w 14. kčsiotku naziwarila a słuschа do twarjenjow klóschtra Augustinow. Do tuteho klóschtra Luther s Erfurtskeje universitty pschischedschi jako mnich sastupi. Na klětzu tuteje zyrkwje je won 5. hapreje 1521 swoje sławne předowanje mél, prjedy hač je najcejschi puć swojeho zziwjenja s Wittenberka do Wormsa nastupik.

Što je žiwjenje?

Je naleczo. Boża stwórba wotucza, wschitko wožiwja, schtomy a kerczki žo selenja, bur chwata won do polow, ptaczina žo wrócza s dalokeje zusby. Koho potajtim samo̊že tuta naletna pycha a traznosć jdźerżecz doma? Lubowarja pschirodny niz! Tuž wotmyslichmoj žebi s pschecelom, wulecžecz žebi ras do žo selenjazych horow nascheje zjaneje Lužizy. Hižo bě žo pschibližiła njedźela. Wschitko wotpocžuje, jenož schkowroncžk na sažnym ranju wysła swój chwalbny kčrluschk we wyschinach. Sswjatocžnje inschauja žo synki njedźelskich swonow po rańschej czilschinje a wolaja s luboscnym hłosom do służby Božcje na Knjesowym dnju. Po dopselnjenju swojeje njedźelskeje winowatoscje podachmoj žo na dwór nischczo. Njelubješche žo namaj w żelesnistkim wosu ani kuska, hdyž widžachmoj pisches wokna, kak žo wonka wschitko traznje seleni a wschitko, kóždе stworjeńczko žo wjeselí a Boże błónczko žo w jasnych pruhach s wyschin smějscoje. Wojstudy pocza namaj byc cząsh hacz do hórsteje stazije. A k tomu běchmoj hischcze samaj w naju wotdźelu. Tola nadobo bóstachmoj wopyt. Staruschka macžerka žo namaj pschidruži a naju pschecerasche postrowi. Niz žerbzay! Tola s jeje pschepschecželniweho nadźiwanischcza a jeje wobliczа běchmoj tak rjez pschesswědczenaj, so to se Sserbowka. Běchmoj jara wczipnaj, ale schto czinicz, so bychmoj wědzacz hacz rozumi wopramdźe žerbzay. Sswojemu pschecželej tuž schuknych trochu mjelczo nješchto žerbskich słowow. A hlejcze, njeběchmoj žo wopramdźe mylikoj. Staruschka žo pocza pozmněwacz na naju a hotowa bě hjesada. Powědzachе namaj wjele, jara wjele se žiwjenja žiwjenja a mój poslnchachmoj kaž makej dźěćzi. Wopramdźe běsche jeje žiwjenjo polne bědy, běsche to bój, kiž bě dobyła.

Nješchto pak naju tak jimasche, so to hischcze ras podam tak derje hacz to mózu. Samščze je to powuczaze sa žiwjenje tóžeho cžłowjeka. A staruschka powědasche namaj jatle: „Běsche psched wjele, wjele létami. Stejach tehdy tež w młodych létach kaž wój. S dźewjatnacze létami žo wudach. Lépje wschat by było, so bych wo tym dozyła njerěczała, ale praju wamaj to k mucžbje. Se pjeczadwanczezi létami stach žo s wudowu, khuda... jara khuda... bjes žwóiby, bjes pschecželow, wožamoczena a žurowje sjebana. Wocžakowała žym wot žiwjenja pschewjele w młodych létach. Lubjach žebi tak rjez skote hrody.

Po dwěmaj létomaj běch na kónzu swojich mozow. Khudoba a sažo khudoba. Dyrbjach žłužicz, so bych žebi žiwjenje jenoż nékat sdźerżała. Běsche kražny nalétni dźeń, kaž dźensa, dha wopuschczich swoju słužbu, we bliskim lésu swoje drasty a druhe wézy, kiž runje njetrjebach, leżo wostajich. Dźěch na dwórnischczo. Nichtó njewidźesche, schto chzu a hdźe chzu. Kupich žebi jédźnu liscjik na wésku stazizu, runje tak dałoko, kaž moje poledńje pjenjezki to dowolichu. Njewidźach, schto je tam, hdźež budże moje jésby tónz, ale wědzach, so tam dyrbi byc hłuboka rěczka. Hdyž tam dozpěju, budże wjeczor a je tak najpschihódnischi wokomik, sczinicz swoju poslednju krocžel. Njewidzach žaneje możnosče, žebi žiwjenje sdźerżecz. Tehdy hedźesche se mnu we wotdźelu wobstarny muzikl, njerěczesche ani słowczka se mnu, ale mje jenoż wobledźowasche. Bě to tež tak prawje. S wosstudu a se spróżnosče někak drémnych. S tuteho drémanja wubudźi mje nješchto hrósone.

Wrjesłot a hara, schczerkot rosbitych schklenzow a srudne załoscženje mrězazych mje wubudźi. Czahaj běschtaj s kolijow wujełoj. Jenoż załosć a srudne stonanje bě błyschecz. Njemózach wjazy stanycz. Někat pak žo wuswobodźich s mojeho strascheho położenja. Běch njesranjena wostała. Stanycz pak njemózach. Tšecha wosa wiśasche hnydom nad mojej hłowu. Schto pak bě s mojim puczowańskim towarschom? Praschach žo: „Scże sranjeny? Scże žiwy?“ Njedóstach wotmołwy. Wupschestrěch zwojej ruzy a namazach drastu a morwe czéło. Wón bě morwy... Zadach s horzej żadoscju snajmjeńscha sa někajkim zwěttom. Nadobo mi na myšle pschihódże, so maju mužizy sapalti, a namakach tej wopramdźe tysku. W zwětleschku prenjeje sapalti pobladach do wobliczа morweho cžłowjeka. Pschimnych jeho sa ruku, ale bě wudychał zwoju duschu. A wona mje pschelutowa. Czima bě storo njenjeżna. Sażwecžich hischcze jenu sapałku a pschi tym padnu mi nješchto na klin. Listowinja! Wocžinich ju a s njeje tłóczachu žo wulke bankowki, telko pjenjes, kaž njejžnym żenje wobžedźała. Sapałka sażo wuhażny. Sażo czima! Mózne rubanje żekerow mi pscheradźi, so je pomoz blisko. Skoro budża mje wumóžicz, myślach. Mje? — Pschebe mnu leżesche morwy cžłowjek, tuž njepomhachu jemu wschitke pjenjezy. Ja pak běch żiwa, a dyrbjach hladacz sa druhej pschileżnosczu k žmjerczi. Chzu to nětko pschezo hischcze? Ně, ně! Chzu byc żiwa. Někto dobywasche žo tež hižo wonkowne změtko k namaj do naju žmjertnje komorki. W tutym wokomiku pohladnych do pschecželniweho wobliczа mojeho wumóżerza.

Wšmi žebi tola s tuteho bohatstwa, wschak nichtó njewě, so njeschkuscha mi! Wšmi žebi tola jenoż tak mjele, so mózejch sażo żiwa byc. Ale hižo bě pschepodże. Padnych do womory. Podsłónczko sczelesche żwoje cżopte pruhi psches wokno a padachu na mojej ruzy — kiž — bohużdar njeběschtej žo pschepschimnyłej na zuzym kuble. Wumóżena a żwobodnje saży wodychnych a wopomnjesche na tutón sadwělowazy skutk wostanje w mojej duschi na wěczne. Żiwjenje, moje lubowane żiwjenje bě mi nadobo sażo wschitko, moje wjeselo, moja radoscz!“

Cžah sahwisda. Bě to snamjo ja naju, so dyrbjach moj wuzitupicz. Stłóczichmoj staruschzy dźaknje ruku sa jeje tak dobru hjesadu, i kotrejž žmój żawěsče wjele nawukłoj sa żwoje żiwjenje. Żnle pschewjataj wot žkschannych żłowow kročzachmoj wuzziwajo krażnosczą Božeje pschirody do naschich hór. Wosboženaj na cžele a duschi wróczichmoj žo wjeczor domoj. Njesapomnite budża tež namaj tute wokomiki. Żiwjenje je bój a hladajmy, so jón dobudżemy!

Přilopk

Nadpad na młodu holzu.

Kaž Olbernhauska polizija (w Sakstej) powě, su wutoru wjeczor wokoło 11 hodźin na Freibergskej drózy 20létnu holzu z Olbernhaua lubjo jeneho wožobowego automobila sadżerżeli a su ju so ju sa nětzim prascheli. Nadobo je jedyn z muzow holzy rubjeschko psched wobliczo dżerżak a ju do wosa sbéhnył. Po puczu je jedyn muj holzu jaso z wosa sbéhnył a ju schiju dajił. Wona pak nézjesche so wuwwobodźicz a domoj cžekнyc, hdźež so bjes wědomja swjese. Holzu su dyrbjeli do thorownje podacz. Winikow njesnaja.

Sswoju žonu zakłoł.

W Schkenditzach je njedźelu dopoldnja 38létny Kugler swoju wo 6 lét młódšu žonu dwójzy dwanacze zentimetrow hłuboko do schije tłół a je potom sam na policiji morderstwo pschipowědźił. Žona je bórzy na to we wobydlenju jeneho žuzboda na swoje ranjenje wumrěła. Kugler je jako nahlenz znaty. Hižo psched někotrymi njedźelemi běschtaj joninaj starschej policiju prożnyloj, so by jeju dżowku psched jejnym mużom schkitała.

Sswoju žonu a pschichodnu macz zatselił.

W Scherlebeku je wutoru wjeczor 24létny Franz Lodźiwitz swoju žonu, kotraž bě wot njeho dźělena žiwa a na dźelenje mandźelstwa zforzesche, a swoju pschichodnu macz zatselił. Mordarstwo skuczinschi je winik z jésdnym kolom cžekнył.

Cžežke njewjedro we Württembergskej.

Ssrjedu popoldnju je žo nad krajinu pola Schweinfurta cžežke njewjedro rospuschczikło. Winizy žu cjeżko schkodowale. Njewjedro je tež w Rhönskich a Spessartskich ztronach sle sakhadżało. Sdżela žu žo hrózze pocžrjeze, so je žo ztót w nich tepił. Sswyny žu žo z krupowiczom sniczile.

Woheń w Teichstättskej schkleńczerni.

Wutoru pschipoldnju je w Teichstättu w polnóznych Czechach w Herdinej schkleńczerni woheń wudyrił, kotrež je sawalerńju a nékotre póblanske twarjenja snicził. Hlowny dżel schkleńczerje, pjezy, kotrejnja a polakkowa stwa, žu wobnjowe wobory y wokolnoscje plomjenjam wobrołe. W sawalerni žu žo schtyri waggony hotowych schkleńczanych tworow a schtyri waggony sawaleńzeje zlomy spalike. Schkoda žo na 400 000 krónow wobliczа.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das am 5. Februar 1932 für den Landwirt Märtin **Steinert**, Buchwalde eröffnete Sicherungsverfahren wird **aufgehoben.**

Dresden, am 9. 4. 1935. **Die Landstelle.**

Die öffentlichen unentgeltlichen

Impfungen

der im Jahre 1934 geborenen Kinder, sowie der bisher zurückgestellten oder erfolglos geimpften oder überhaupt noch nicht geimpften Kinder (Erstimpflinge) werden am **29. und 30. April ds. Js.** von 8—**10 Uhr** in der **Säuglingsfürsorgestelle, Steinstraße Nr. 37, Gartenhaus,** abgehalten. Hierbei sind die Kinder, deren Familiennamen beginnen mit den Buchstaben

A—N Montag, den 29. ds. Mts.,

O—Z Dienstag, den 30. ds. Mts.

zur Impfung vorzustellen.

Die **Nachschau** der geimpften Kinder findet am **6. Mai 1935,** für alle Impflinge von 8 bis 10 Uhr im gleichen Impfraume statt.

Die Impflinge sind vorher zu Hause mit Seifenwasser, besonders an den Oberarmen, gehörig zu waschen und mit frischer Wäsche zu versehen. Für jedes Kind ist ein Zettel mit deutlich lesbaren Namen, Geburtstag und Geburtsort des Impflings, sowie Namen, Stand und Wohnung des Vaters, Pflegevaters oder der Mutter oder Pflegemutter mitzubringen und im Impfraume abzugeben.

Aus Familien und Häusern, in denen ansteckende Krankheiten wie Masern, Keuchhusten, Scharlach, Diphtherie, Rose, Fleckfieber, Typhus usw. herrschen, darf ein Kind in keinem Falle in den Impfraum gebracht werden. Eltern, Pflegeeltern oder Vormünder, die ihre impfpflichtigen Kinder und Pflegebefohlenen durch Privatärzte der Impfung unterziehen, haben bis zum 30. September 1935 die Impfung ausführen zu lassen, sowie die vorgeschriebenen Bescheinigungen darüber, daß die Impfung erfolgt oder aus einem gesetzlichen Grunde unterblieben ist, bis dahin beim unterzeichneten Wohlfahrtspolizeiamte, Rathaus, II. Obergeschoß, Zimmer Nr. 15, vorzulegen.

Für kranke Kinder ist die vorläufige Befreiung von der Impfung durch ärztliches Zeugnis nachzuweisen. Ist ein impfpflichtiges Kind auf Grund ärztliches Zeugnisses von der Impfung zweimal befreit worden, so kann die weitere Befreiung nur durch den städtischen Impfarzt, Herrn Dr. Richter, erfolgen.

Die Impfstellen sind mit großer Sorgfalt vor dem Aufreiben, Zerkratzen und vor Beschmutzung zu bewahren; sie dürfen nur mit frisch gereinigten Händen berührt werden; zum Waschen darf nur ein reiner Schwamm oder reine Leinewand oder reine Watte verwendet werden.

Vor Berührung mit Personen, welche an eiterndem Geschwüren, Hautausschlägen oder Wundrose (Rotlauf) erkrankt sind, ist der Impfling sorgfältig zu bewahren, um die Übertragung von Krankheitskeimen in die Impfstellen zu verhüten, auch sind die von solchen Personen benutzten Gegenstände von dem Impflinge fernzuhalten. Kommen unter den Angehörigen des Impflings, welche mit ihm denselben Haushalt teilen, Fälle von Krankheiten der obigen Art vor, so ist es zweckmäßig, den Rat eines Arztes einzuholen.

Die Eltern, Pflegeeltern, Vormünder usw. können, falls sie nach dem Nachschautermin besondere Erscheinungen bei dem Impfling wahrnehmen, jederzeit den Impfarzt aufsuchen, um sich von ihm unentgeltlich beraten zu lassen.

Bautzen, am 24. April 1935.

Der Oberbürgermeister, Wohlfahrtspolizeiamt.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., za pósćo a pola dowěrnikow 1.51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čiła Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za zawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały zam-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenježkow. Za reklamowy zamrjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 98 | Budyšin — Sobotu 27. haprileje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Dr. Goebbelsowe namołwjenje k nacionalnemu swjedźenju

Němski propagandowy minister dr. Goebbels je k dnjej **1. meje namołwjenje zyłkemu němskemu ludej wudał.** Tuteho króć němski lud w znamjenju nacionalsozializma dźeń němskeho dźěła wobswjeći. Prěni dźeń, 1. meje 1933, stejesche hischcze w znamjenju snutskownopolitiskich rozrěznjenjow, 1. meje 1934 pak so hižo wschitke stawy a powołanja na zhromadnej demonstraziji nazionalneho natwarneho dźěła wobdźělichu. 1. meje 1935 pak dyrbi so nětko wobzběhe nowa němska zwoboda a nazionalne zamoknjeństo wopominać.

Na tutym dnju so zyły němski lud do jenježkeje wulkeje manifestazije za swoju nazionalnu wolu k žiwjenju sjednoći a **wjednikej swój hłuboki dźak za proklamaziju němskeho wojerskeho zakonja se 16. měrza wuprají. Tutón wjednikowy rosćud je ludowy rosćud.** Wobzběhe němski dźěłacźeř na wschitku pschicinju, so wjednikej za jeho smužity rosćud dźakowaćej. Pluh a maschina so zaso zschikatej ł nazionalnej wolu k zakitanju němskeho luda. **To 1. meje tuteho lěta jeho symbolisku wažnosć spožca.**

Němski lud swojeho wjednika strowi a so jemu za jeho politiku dźakuje, kiž bjeschtrach a cźesć naroda, ale też měr Europy zastupuje. Lud zwěsej pokaže, so je Němska swoju nazionalnu jednotu zaso namakała, a so nje-ničo nadźije wjazy, so so w Němskej ludźo jako swjazane-pschećiwno Němskej namakaju.

Adolf Hitler tutón nowy lud representuje. Tutón lud pak dźensa zaso zhromadnje a k měrej hotowy psched swětowymaj wocomaj stej. Wolu k žiwjenju tuteho luda milijonow króć pokasaćej, je zmyślł a hejko nazionalneho wjednjenja 1. meje.

Tohodla so zyły lud k zwjedźenjej znowa namołwja.

Cźesćejce dźěło a cźesćejce dźěłacźerja!

Nazionalna cźesć a zwoboda našeho luda je zakład wscheho derjeschnja a kóždeho nazionalneho zboja. Na njej dyrbja jenak dźěłacźerjo, burja a wojazy podźěła wuziwować.

Sašo na jedyn dźeń koleza pospatanu a maschiny wotpoczuja. Sašo Němska dźěło cźesći, wot kotrehož žohnowanja ma lud zyłe lěta žiwy być.

Dźeń 1. meje je zwjedźenski dźeń za chudych a bohatych a wujskich a mišich.

Wobwěnzujcze wasche twarjenja a dróhi městow a wjosow ł cźerstwej seleninu a statnymi khorhojemi!

Se wschěch cźejitych a wozbowotych autobuzow, se wschěch wotkow maju so khorhojcźki a khorhoje nazionalsozialistiskeho poswěhnjenja smahowaćej. Cźahi a drohowe żelesniny so ł kwětkami a selenym wupyscha.

Na fabrikach wězach a běrowonjach so swjatoczne statne khorhoje wupowěsnu.

Žane dźěcźo bjes khorhojcźki hokateho rschiża!

Slawne twarjenja, dwórnischcza, pósty a telegrafowatnje so w cźerstwej selenej pysche pokaža!

Wobkhadne jědźadła za ł khorhojemi wupyscha!

W cźesći dźěła leźi cźesć luda! Cźesć luda pak je rukowanje za měr a swěscźenje naroda!

Němcy wschěch stawow, spkahow, powołanjow a wuznaćow, sawdajcze zhromadnje!

Njech je žiwy wjednik!

Njech je žiwa Němska, jeje lud a jeje stat!

Němcow w Pólskej zajeli

W Kempenskim wokrjesu w południschim dźelu Pósnańskeje žu w poslednich dnjach někotre sobustawy němskeho sjednoćenstwa zajeli. Jako pschicinja žo na pólskej stronje „illopalna agitazija" pschecźiwo pólskemu statej mjenuje. Po dotalnych powěsćach, kiž žu ł Pósnanju dóschle, je žo dospka 10 pólskich stacźanow němskeje narodnosće do zastwa gadźiło. Wschi tutej należnosćej je žo dotal nětdźe 50 swědkow pschesłyschało.

Laval so přećiwo kommunistiskim nadpadam wobara

Franzowski swonkowny minister Laval, kiž je kandidat w gmejnskich wólbach w jenym Parizskim industrijowym pschedměsće, je žo na swojich wolerjow ł namołwjenjom wobroćił. W nim žo won też se sthrěcźenjom ranšich statow saběra. Laval žo pschecźiwo kommunistiskim nadpadam wobara a wojstwja, so może franzowsko-ruske sthrěcźenje k wójnje dowjesć, jeli so wono w formje stanje, kajkuž kommunistojo w Franzowskej pschipowědaju. Laval wuswědnje, so won tajke sthrěcźenje njepodpiša.

Sthrěcźenje, kotrež žebi won ł knježerstwom w Moskwje myśli, je k tomu, so by wójnje zadźěwało, a niz k tomu, so by k njej dowjedło. Sthrěcźenje dyrbi być tuch nusnebo zhromadneho bjeskstracha za Europu, wono pak žo njeźmě pschecźiwo zanemu krajej měricź.

W tutym wólbnym namołwjenju je žo Laval prěni króć jasnje wo sthrěcźenju ranšich statow wuprajił. Tola njedźiwajcy tehodla na njech sthrěcźenjowy tekst wocźakujerny a žebi jón potom dokładnje wobhladatmy.

Wo jednanjach mjez Francowskej a Ruskej

S Moskwy žo powěsć potwjerdźa, so je Litwinow sandženy schtwórk po pohódženju rady ludowych kommisarow ruskemu pólskanjej Potemkinej w Parizu nowe pschikazy za jednanja ł franzowskim swonkownym ministrom Lavalom wo sthrěcźenju mjes Ruskej a Franzowskej dał. W Moskwje žo wocźakuje, so tute nowe jednanja w bližschich dnjach k wupěschnemu końcej dowjedu.

Ssowjetski pósłanc w Parizu Potemkin je žo pjatk wjeczor ł franzowskim swonkownym ministrom rosrěcźował. W Parizu žo wocźakuje, so žo rosrěcźowanja mjes ruskich zastupjerjom a franzowskim knježerstwom hižo dźensa zobotu abo jutrje njedźelu skónca. Tak może žo Laval hnydom po wólbach do franzowskich gmejnskich radow na swoje pucźowanje do Moskwy podaś.

Kaž žo ł Parizu powě, staj žo žowjetski pósłanc a franzowski swonkowny minister nětdźe hodźinu dołho rosrěcźowałoj. Jako žo Potemkin ł franzowskeho swonkownego hamta wrócźi, won rjekny, so stej žo wobě knježerstwje zaběrnje dojednałej. Nětko maju žo hischcze někotre tekstowe wobrěcźenjesce wujaznicź, k cźemuž žo pschi pschichodnych rosrěcźowanjach też wězywuskjoni žłyschja. Nowe rosrěcźowanje je žo na zobotu dopołdnja postajiło.

Nimale 600000 wjacy w dźěle

Statistika khorobnych kašow w měrzu měrzu je je swjeźelaznym dopokazom, kak pschichódnje žo bitwa wo dźěło wuskutkuje. Sapinje khorobnych kašow wo pschibêranju ličby dźěłazych žu wo nimale 50 prozentow wjetschi, hač wotebêranje ličby njesamožnych dźěłowych hamtach wuczinjeja. Ličba dźěłazych w měrzu je wo wjazy hač 590 000 pschibêrała.

Shromadna ličba dźěłazych, kotrjiž maju žo pschi khorosći samožesći, je nimale 15,28 milijonow dospěła. W pschirunanju k shromadnej ličbje dźěłazych stejitej hrjebjena Němska ł 42,1 proz. pschibêranja a Delnjo-Sakska ł 39,8 proz. pschibêranja na prěnimaj městnomaj.

Sakskich kommunistiskich funkcionarow zasudźili

S Barlina žo piša, so je prěni senat ludoweho žuda 36lětneho Bjarnata Geißlera ł Reinhardtsdorfa pola Krippena k 6 lětam khłostarnje, 24lětneho Waltarja Heringa se Schöny pola kupjel Schandawy k 3 lětam jastwa a 38lětneho Waltarja Bienera ł Reinhardtsdorfa k dwěmaj lětomaj a 6 měsazam jastwa zasudźił. Sazudźeni žu žo na illegalnym dźěle k nowonatwarjej kommunistiskeje strony w tamnischich kónzinach wobdźělili.

Wobstorjeni běchu ł emigrantami a cźeskimi komunistami do swójska stupili, běchu žo ł nimi we wuměnjanju khadźowali a kommunistiske schćiwanje špiły ł Cźěskoslowakskeje k rosschěrjenju do Němskeje pschinjesli. Dospołny staj Geißler a Hering swoje wjelepschestradne poczinjenki hač do septembra 1934 wukonjałoj, žo pola njeju wótrische khłostarske postajenja nałožichu. Psched ludowym žudom žo jenož tuchi tžo wobstorjeni jako hłowni samotwórcy zastudźichu, pschecźiwo druhim wobdźělenym generalne statne wěrzniśtwo w Drježdźanach zakrječi.

Nowy proces přećiwo Memelskim

Njedawno je žo pschecźiwo prjedawschenu presidentej Memelskeho krajneho direktorstwa dr. Schreiberej pschetrjechowanje wotewrito. Tuto je žo też na 10 prjedawschich memelskich zastojnikow wupschestrěło. Litewski pschepytowazy žudnik je nětko wosjewił, so je žo pschepytowanje skóncziło.

Pschecźiwo dr. Schreiberej a druhim Memelcźanam, pschecźiwo kotrymž je žo pschepytowało, žo nětko proseš wotewri, kiž žo na załozku litewskeho zakonja k schkodźi stata a luda powjedźe. Kaž žo słyši, do tutón prozeš hižo w najbližschim cźasu w Kownje sapocźnje. Nadrobnosće wo wobstorjenju dotal njeju znate.

Pólska spyta njeměram při mejskich swjedźenjach zadźěwać

Kaž tóhodla wo Warschawskim policiji wobschérnje na dźeń 1. meje pschihotuje. Wona je njenadźijuz wobydlenja kommunistow pschepytała, so by letaki a podobnu maćišnu sebrała. Wězera pjatk je žo we Warschawje 45 kommunistow zajało.

Sozialdemokratiske organizazije žu za dźeń 1. meje 8 wobzběhitych dróhowych demonstrazijow pschipowědźili, tute žu žo jim też dowolile. Policija pak chze wschitkim njedowolenym demonstrazijam druhich radikalnych organizazijow zadźěwaćej.

Italska so wo Pólsku prócuje

Pólski swonkowny minister Beck a italski statny sekretar Suvich staj žo we Benedigu rosrěcźowałoj. Tuto rosrěcźowanje žo wobzběhe w Franzowskej žiwinje wobkedźbuje. Swonkowna politikarka Parizskich nowin „Oeuvre" wo tutym rosrěcźowanju zajimawe powěsće wosjewja. Wona piša, **so ma Pólska je wschěmi srědkami špitaćj, so by franzowsko-ruskemu sthrěcźenju zadźěwała abo je znajenjesca w jeho skutkowanju sthłobiła.**

Rosprawjerka potom hischcze piša, so je Mussolini hižo w Streży Lavalej wjazy, so by cah widźał, kak by žo Pólska na žrjedźno-europskim sthrěcźenju zwobdźělka. Italski knježerstwowy schef je tehdy wojersku mustojnosć a swobodne smyślenje Pólskeje chwalił. To pak žo wo Ruskej njehodźi rjez. Mussolini wa ta xo, so by žo europskemu měrej lépje słužiło, kdy by žo Moskwa mjenje do europskich należnosćow tykała.

Rosprawjerka na ruske pospicźenje baltiskim statam dopomina, so chze ł nim podpjerańske sthrěcźenje sčinjeć. W Genfje pak je Laval Litwinowej prajił, so Franzowska njemóže nowych pomocnych winowatosćow pschewjacź a so ma Ruska žo žama ł baltiskimi statami dojednaś. Tu je pjeza pólski swonkowny minister Beck sapschihnuł. Won je žo se Suvichom dorěcźał, so italske knježerstwo pola baltiskich statow, najprjedy pola Litwy, sakroći, so **bychu** žo ł Pólskej dojednale. Sa to italske knježerstwo tšom baltiskim krajam pospica, so je do systema žrjedźno-europskeho sthrěcźenja pschijima. Wobzběhe Litwje je žo praśiło, so by žo na tajke wasnje najwjetschi strach, kiž Litwje hrozy, mjenujcy žowjetska Ruska, na tuto wasnje wotstronił.

Nowiny „Oeuvre" pschispomnjeja, so baltiske staty na tuto namołwjenje hischcze njejsu wotmołwile, wone pak wjesce 10. meje na konferency w Kownje wo namołwjenju porěcźa. **Wěsce pak je italski a pólski postupt, baltiske staty Ruskej wotwobroćiješ, za powschitkownu europsku politiku wulźo zajimawy.**

Franzowska budźe tu swjesćicź móz, kak jara może žo Pólska njedźiwajcy žwojeho sthrěcźenja ł Němskej žwobodnje bibać. Potom pak też wuwisce italsko-pólskeje politiki powerźi, kak žo Italska k Ruskej staja. W Romje pak žo trochu boja, so mohło franzowsko-ruske sthrěcźenje franzowske sjejischcźo w žrjedźno-europskim sthrěcźenju njepomérnje sesylnicź. W Parizu žebi myśla, so chze Italska w Pólskej napschećiwne wuwunanje pschecźiwo franzowskemu **wliwej** na italsku politiku w žrjedźnej Europje wutworicź.

60000 italskich wojakow a 1000 italskich lětadłow w Eritrejskej

Dopišowar Londonskich nowin „Daily Telegraph“ w abeżnyskim hłownym měsecje Addisu Abebje piša, so su tam powěsće z italskeje kolonije Eritrejskeje wo tamnišnich wojerskich pśihotach dóschle. Kaž so powe, je so dotal wjazy hač 60 000 wojakow a 1000 lětadłow z Italskeje do Eritrejskeje pśihiwjeło. Nimo teho je so hišće wjele wjele potrjebnych a transportnich srědkow, automobilow a mulow z łódźow wušadało. Italcenjo tej z wulkim khwatkom nowe pucze w Eritrejskej twarja. — Stajnje dopišowar nasponmnja, so abeżnyskemu knjezerstwu wo nadpadach rubježnych bandow na italske karawany bliźo njeje nicžo znate.

Zrěčenje mjez Japanskej a sowjetskej uniju?

Londonske dźenikarske nowiny „Daily Herald“ z Tokija piśeju, so su dobre wuhlady na podpisanje njenadpadoweho zrěčenja mjez Japanskej a Ruskej w nich pśihedalokim casu. Wo tajkim zrěčenju su so pjecza hižo w februaru mjes japanskim zwonkownym ministrom Hirotu a ruskim pósłanzom w Tokiju Jurenewom sapocžałe. Po japanskej powěsći je so pśihi wuradźowanjach derje pokracžowało. Hdyž njewocakane pśihipady njesastupja, może so za jedyn abo dwaj mežaz wocakaś, so su Rusa a Japanska se zrěčenjom swjasatej, so jedyn kraj druhi njenadpadnje.

Najwjetše manevry wójnskeho łódźstwa cyłeho swěta

Wójnske łódźstwo Sjednocenych statow 3. meje je swojimi wulkimi manevrami na Cichim oceanje sapocžnje. Amerikanske knjezerstwo wojerwja, so budża manevry normalne swucžowanja, kajkeż so kóžde lěto wotmětowaju a so so wone pśicerstwo zanemu krajej njemerja. Haj, Amerika hišćnje khcichaj na pśicerstwu wopyt do japanskich pśistawow pósćele.

Njech tež so diplomatiźy takle rěcźi, dha pak je tola spodźiwne, so so tute manevry, kiž so w Ameriźy z poknym prawom jako najwjetše łódźstwowe manevry swěta mjenuja, runje na dnju sapocžnu, na kotrymž je Japanska Washingtonske zrěcenje wo wójnskim łódźstwje wupowědźiła.

Nědźe 160 wójnskich łódźow, mjes nimi 14 bitwinskich łódźow, 22 cęcerskich a lochkich khcihzakow, 56 fanicjakow a wjele mjenje hač 500 lětadłow se schtyrimi łódźemi sa lětadła so na tutym źiwcženwju wobdźěla. Lětadła smeja pśi manevrach wobsedźiś wušnam. Jich nadawk pak so njeje wobsedźe rozpinaś, kaž so bozyła njeje wjele wo manevrowym platcu wojerwju. Tola powschitkownje so wocakuje, z kedi Amerika wucžu nowehu strategiskeho położenja pśiseje.

Tu dyrbi so wopomnieś, so su so Americenjo rozsuźili, so chcedźa Philippinskim kupam za 10 lět samostatnosć pśeznaś. Tu pak so se zajimami Japanskeje setkaju, dokelž Japanska hižo dźenja Philippinske kupy jako połodniśi dźěl swojeho kolonialnego wobkładanja. Nimo teho chcedźa Americenjo w połnocnym dźělu Cichego oceana Atlantiske kupy wobtwjerdźiś. S tym pak Japanska zacžuwa, so je na swojej połnocnej stronje wobkrožena. Wot tuteje strony pak jej dotal njeje ani najmjeńšeho strucha hrozyło.

Krótke politiske powěsće

Wulki internazionalny filmowy kongreż je so pjatk w Barlinje sapocžał. Sastupjerjo 20 statow so na kongreżu wobdźěla.

Wjazy němskich automobilow so do wukraja wuwjeslo. Němska autowa industrija je w prěnim schtwórcźlecze 1935 nowe wupjecki w swojim wuwoju sapisała. W tutym cźasu je so pśisches 3700 němskich automobilow w hódnosći nimale 7 milijonow hriwnow do wukraja wuwjesło. W prěnim schtwórcźlecze sańdźenju lětow wuwjes automobilow do wukraja 5,7 milijona hriwnow wunjese.

Turkowska chce w Schpaniskej wójnske łódźe stajaś. Turkowske knjezerstwo je žedi wot schpanskeho namórnistwowego twarschtwa towarschtwa žadało, so by jemu wuměnjenja sa najspěschnische ratwanjenje 7 podwótch cłonowu a nětkotrych pomocnych łódźow w hódnosći 120 milijonow pesetow pózłało. Schpanske łódźetwarjenja je hižo schpanske zwonkowne ministerstwo wo dowolnosć k twarjenju wójnskich łódźow za Turkowsku prošyło.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 27. haprleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Ty dźiń, štož móżeš, pilnje!
K druhim přizamkń so, kaž šepa ći do wucha
Tajny hłós, a sudźić Bóh će budże smilnje.
Čišinski.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer 0, najwyschscha dnjowa temperatura 13,5 stop. cźopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 0, najnišcha temperatura w nogy 9 stop. cźopłoty. — Nižina je so do Rańcźeje Prušeje scźahnyła a so pomalu rozcźahuje. Na wjeczernej kronje ruskeje wyschiny symne połnócne wětry k połodniu duja a so pola nań jako khłódne rańsche wětry wuskutkuja. Tohodla sumjemy sa nětotre khłódnische dny. Wyschina pola Jendźelskeje so k dobremu ranju wotžalnje, tohodla so na wjedro w naschich stronach jenož žłabje wuskutkuje. Nad Schpanskej je so nowa nižina wutworiła, wona pak dotal hischcze njesmeje žaneho wliwa na wjedro w srjedźnjej Europie. Hdyž so wyschina nad Połnócnym morjom z wyschinu nad Ruskej sjednocźi, so sa so symne dny wocakuja. Najsterje sumjemy potom sa so trochu khwlejskeho wjedra. — Jutsje njedźelu žłónčko 4,41 hodź. khodża a so 7,15 hodź. khowa. Wšědnjej khodża jutsje rano 2,31 hodź. a khowa so popołdnju 1,46 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutšišom njedźelu: Trochu wížate a khłódne wjedro.**

— **Wczera wjeczor we 8 hodź.** zhromadźiśtej so wobej katolskej wosadźe w serbskej cyrkwi k jubilejnej pobožnosći k skónčenju swjateho lěta na wopomnjeńce naseho wumóženja. Po cyłym katolskim swěce so tele dny na swiatočne waśnje w modlenju a pokućenja wobeńcu. Wulkotne tajke nabožne swiatočnosće so wosebje zarjaduja w Romje, w Jeruzalemje a we Lourdesu, do kotrejuž poslednjeju hnadowpołnejn městnow je swj. Wótc swojeju wosebiteju wotpołsancom pósłał. W serbskej cyrkwi běchu so wěrjacy we jara nahladnej liźbje zešli, kotriž po skónčenju jubilejnych modlitwow w dołhim cahu — wšitcy ze zaswěcenej swěcku w ruce — do tachantskeje cyrkwje ćehnjechu. Najdost. knjez biskop, kiž pśi tom najswjeźišo njeseše, stupi w tutej cyrkwi w połnym ornaće sam na klětku a ręcźeše woprawdźe japoštolske słowa k zhromadźenym wěriwym. Wěriwi Budyskeju katolskeju wosadow su zawěsće swojemu cyrkwinemu wjednikej dźakowni, zo w tutym ćežkim cźasu

Na tysac žonjacych ručnych toskow
čaka w firmje
T. ALBERT w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 10
na to, zo byšće sebi je wobhladał a kupił

„Hdyž so wam jeno pola nas lubi“, sajmja so notar, kiž mějeješe swoju dźěłanku jitwu woprawdźe na wubrane waschnje sarjadowanu. Sswojich klientow bě hnydom žem dowjedł, dokelž bě spóznał, so dje wo kwaźne rěcźenje a pśi nim so cźasto wo wězach rěcźi, kotrejž njeźu ani sa wuschi jeho ludźi ani sa wuschi tych, kiž notarsku kenzluju sa dopołdnjo wopytuja. Też to wobźerje, so budże to derje pot dnja tracź, dokiž rěcźenje spita. Wotpiśacź a podpiśacź moja so jehodła na namještje, ale schtož jemu budże pśichodźadźecź, to so wcźinjej sjawnosći krucze wusankcnje.

„Schto pak waš ke mni wjedźe?“ sapocża knjes notar prjedy, hacź so buraj rospowědataj wo symje a wo mrózach, wo pankowanju a wo žnjeju, so by so hnydom k jadru wěcy dostał, pśichetož pola njeho je cźaš pjenjes.

„To bźe wěsće, so njebychmy k wam pśichiśli, njebychmy-li dyrbjeli“, Sahořk potajnje pśeti porěca. „Tule taj diwaj młodaj cźłowjeskaj namaj mera njedataj a stajnje naju nuezitaj, so bychmoj žem schtoj.“

„Tak, tak, to je rjenje, so sće ko na muje dopomnili,“ notar z hłowu kiwa, pśi tym lisinu cźitaje papjery wucźahny, wuběra žej prawje kónčkojty wołojnik a nješchto žej piša.

„Kajke pak macje cźišku, knjes Schkowroncźko, njemóžu so hnydom khětš dopomnicź“, notar hłowu sbeha.

„Pjate, wote dawna pjate.“

„A wy, knjes Sahořko, i khcźerjeńskim mjenom rěkacje?“

„Měrcźin, po kmotru Měrcźin.“

Wobkjnik po papjerje jenož lak lecźi a wobaj buraj na njom hladataj a jenak žej myślitaj: „Dundr tola, tón we z tym wołojnikom wobtkadźecź! Sseseru jemu do rukow dacź, tón by zkludnykł!“

„To je potajkim waschi žyn, kotremuž žywój statok wotkedacje?“

„Haj, to je mój Macźij, ale to hischcze rjeki njeżywm, so jemu statok wotedam, to dyrbi najprjedy jowle Sahořk rěcźecź.“

„Sšnadź staj so hižo dorěcźałoj, prjedy hacź staj ke mni pschischtoj?“ notara syna woběhowasche, hdyž jenož na to pomyślu, so by hy hakle jowle mět taj dwaj žukaj cźerjacź a runacź, so bychtaj so dojednałoj.

„To žo wě, so smój najprjedy wuhladny mětoj. Wo wschém žnuoj so dorěcźałoj a wscho žnuój, kaž so zkluscha, psched žwědkami wujednałoj“, kiwasche Sahořk.

„Tak to hładzy pórdże“, žej knjes notar ruzy trejesche a snowa k papjerje so wobroczi.

„Prajece mi najprjedy, schto dźowzy žobu dacże.“

„Schto ja žobu dam?“ Sahořk praschenje rozwažnje wospjetowasche, cźutjesche, kak jemu pót na cźoło stupasche. Ssebjesjesche runje i khribjetom napschecźo kachlam, kotrej pschijomnuje hrějachu a hacź dotal bě žebi khwalił, so bě ho na tak pschihódne nećźino žydnył, njes tym so Schkowroncźk pschi woknje žedźi a na njeho poćehnje. Nětko pak cźutjesche, kak ta cźopłota jeho rosbudża. Tuž žej kuzki rospiny, wotkaschlowa a pomałku, nětkaf njeradły, sarěcźa: „Nó, wěsće, žym klubił, so jej dwanacże tyhaz dam, tuchy dwanacże tyhaz.“

„W krónach abo we złotych?“ woprascha so notar.

(Pokracźowanje sćežuje.)

Hendrich Sch. Baar:

Skowroncźk

6] (Pokracźowanje.)

„Dyrbju a njebudże jim to seschkodźecź, hdyž nješchto spytaja, snajmjeńscha budża žebi potom žonjkeje wažicź mós.“

„To macże tež prawje“, wobe młodej burowaj pschihłokowachtej a sjawne mjenjenje wocźichnu. Macźij nětk k Sahořkezom sjawnje khodźesche, cźaš kaž woda běžesche, z jeneho do druheho burow cźežke dźěło honjesche, na pola jich wodźesche, na łuki, do lěta, na huna, do brózinje, a prjedy hacź so toho nadźachu, so lěto w skoku minu a bórzy po nowym lěcże so starý Schkowroncźk se Sahořkom a s młodymaj do města ke knjezej notarej podachu, so by jim twaźne sreczenje spisał.

Knjes notar Ptaczník w Domaślizach jich jako starych znatych witasche. Ssam je so w Radonizach z burskeju narodźił, wokoło khowy jemu hižo schćerazli lětaja a tohodla znaje dokkadnje niz jenož wschę statne zakoniki, ale też statny burski rjad, wschę waschnja a nałožki swojich lubych krajanow, kotrychž dla bě jemu runje mnohi wótsił sesche-dźiwił. Tohodla žadźi młodeju na rjany, mjehšy wutykany konopej we swojej dźěłankej jitwje, stareju burow pak rosháđźi do stólzow dojcź daloko wot žebje stajeneju. Schkowroncźka k swojej prawizy, Sahořka k swojej lěwizy a žam po žydnej k swojemu pisaćej wobrjedźa.

Wocźi bura Schkrowroncźka bludźejschtej khwilu po wjerćach, z rjanymi rózemi pomolowanymi, potom skoczischtej na scźenu, wobhladaschtej žej wulke wobrazy we wulkotnych woblukach, knihownju, w kotrejž za schkleńzu kaž wozjazy w rjedze stejachu tolste swjaski knihow z poslocźenymi khribjetami, wobkedźbowaschtej wulki cjorny kamor, korh z rózemi a wulkej palmu wobrjedźa, dokiž so słonczinje

— **Lěkarsku njedźelsku słužbu ja Maty Bjelkow, Njeswačidło, Nakšy a Khróšt-Lomšt** směje njedźelu 28. hapreje knjes dr. med. Syškora w Njeswačidle, telefon Njeswačidło 257.

— **Lěkarsku njedźelsku słužbu ja Bart, Wulku Dubrawu, Kubschizy a Malešchezy** směje njedźelu 28. hapreje knjes dr. med. Pětranz w Maleschezach, telefon Hućina 157.

— **Lěkarsku njedźelsku słužbu ja Wósport a Bukezy** směje njedźelu 28. hapreje knjes dr. med. Schmidt w Bukezach, telefon Pomorzy 312.

— **Lěkarsku njedźelsku słužbu ja Kamjenz** směje njedźelu 28. hapreje knjes dr. med. Schołta.

S **Budeštez.** (Stawniske powěsće.) Narodźiła je žo: 21. 4. Gottfriedej Gustawej Marczinej Schmidtej, zandźowčiźčka. — Manželstwo pschipowědźichtaj: 20. 4. Erich Alwin Kaschpor, dźěłaczej w Budeštezach-Hajnizach, z Emiliju Swobodźiju, fabrikliej dźěłaczeńku we Budeštezach-Hajnizach.

S **Lahowa.** Sstrjedu po jutrach je naš burski wjednik a korčmar knes Nowak wschitkich pschekwapił. Wón žyrješe na polu mjes Lahowom a Smochčizami dźěćel. Knjes Nowak ma wurjadny dźěćel. Tajki średka hdźe wohladach. Tak sahe hišće nikoho widźeli njeje, dźěćel žyz. Wón je sdobom teš dobry ratař. Nadźijomnje budźemy my móz wschitzy hórzy po dźěćela chodźić. Nam wschak wschitkim pisa pobrachuje.

S **Njeswačidła.** Sańdźenu žrjedu žo tudomna žónska słužba na diakonaje na žiwoju měšaczku shromadźichu. Po shromadnym wuspěwanju jutrowneho kěrluscha pschedhydka, žotra Helena, pschitomnych z biblišim žiwom Jez. 40, 31 postrowi a k nim wo wjeselotych jutrownych myslach rěčeše. Hłowny dźěł wjeczora běše pschednoschi kwčerja Grośy, kiž wo bibliji a starogermanskej wěrje jednasche.

S **Minakała.** Sstrjedu popołdnju žo nad naschej wokolinu někotre czežše njewjedra je žylnymi dešczemi a krupobiczom rospuschczichu. S měšťanami telko krupow napada, žo wone někotre hodźiny dołho ležo wostachu. Blisko Minakałskeho tnjejšeho dwora błyšk do duba dyri. W žuždobnym Wjeselu je Boże njewjedro wospjet do elektriskeho powoda dyrilo a žwětkowy powod wobschkodźiło. Blisko puca z Wjesela do Rudeje je błyk žamotny dub rostschěstował. Njedałoko duba schtwórtk popołdnju pschi njewjedrje błyk truschminu na tschěši rostorha. W mlynje w Lipicu je błyk frjedu popołdnju pschi prěnim njewjedrje radiowy aparat rosbił. Pschi pozdźišim njewjedrje psched wječorom tam błyk někotre razy sašobu dyri, horni dźěł wuhenja wottorhnu a wo jitwje wschelaku schkodu načini. Na šboże błysči njejžu nihdźe sapalike.

Z **Khróšče.** Stwórtk wječor wotmě Kamjenska nitetna kolona wulki filmowy a wabjacy wječor pola Wjenkec. Kolonowy wjednik rysowaše najprjedy w jasnych słowach wo wulkotnym dźěle, wosebje pak wo zmysle, nastaću a wuwiću čerwjeneho Kříža. Załožeŕ tuteho mjezynarodneho zwjazka je jako prěni w lěće 1853 na bitwišću Solferino w Italskej, wustupił a so wo zranjenych a mrjejacych starał a jim pomoc poskićał, njehladajo hač je přećel abo njepřećel. Jeho zaměr a nadobne zmyslenja namakachu wotkuž pola druhich kulturnych ludow. W lěše 1864 so 14 wotpósłancow zo wšěch krajow w Genfu zeńdże a wu wuradźowachu. Tu dóńdże też k tak mjenowanej „Genfskej konvenciji". Tutón dźeń je zdobom narodny dźeń čerwjeneho kříža! Křesćanske słowa: „Lubuj swojeho bližšeho kaž sebje sameho" su ze hłownej zasadu sanitetnikow. Jich dźensniši nadawk pak je: w prěnim rjedźe pomoc poskićeć při njezbožach. Spomni też na tych, kotřiž w znamjenju Čerwjeneho kříža swoje žiwjenje woprowachu. Přitomni postanychu a zwostachu mjeńšinu čiše. K tomu piskaše hudźba mjelčo spěw wo „dobrym towaršu". Na to widźachmy rjany film wo słužacej lubości ke bližšemu. Ke kóncej zanjesy so hišće třikróćny „Zdar" na našeho kanclera a wjednika, při tym so narodnaj spěwaj wuspěwaštaj.

Z **Kulowa.** Druhi dźeń jutrow běše tudomne turnaŕske towaŕstwo po dlěšej přestawcy na zjawny wječor do „Němskeho kěžora" přeprosyło. Tam swojim wopytarjam dobre turnaŕske předstajenja, reje a naletnje spěwy předwjedźe. Programmej so reje přizamknychu. — W zhromadźiznje priv. tŕělcowskeho towaŕstwa so na město krawskeho mištra Pětra Hančki, kiž běše wo wuswobodźenje wot tuteho zastojnstwa prosył, blidaŕski mištr Emil Wjenk za wyššeho staršeho wuzwoli. Za Tŕělnik běše so nowe přenajeće wupisało. Dotalny najeńk Hans Uhlich hoscene też za přichod wotnaja.

Z **Kulowa.** Rjane jutrowne wjedro běše jutrowničku wjele wonkownych wopytowarjow do Kulowa přiwabiło, kotřiž sebi tu jutrownych křižerjow wobhladachu. Wobdźělenje na jutrownym jěchanju njeběše tak sylne, kaž w poslednich lětach. Kulowskich křižerjow běše 151 a Ralbičanskich 104.

Ze **Sulšec** pola Kulowa. Jako wóznik N. z Kulowa ze swojej buldogu a nakładženymaj připowěsnjenymaj wozomaj pola Bulankec hosćenca po mosće přez rěku Halštrow jědźeše, so móst złama. Jězdźadła njewobškodźene wostachu, zo móžeše so z nimi bórzy zaso dale jěć.

S **Łaša.** Pschi najrjeńšim lětaŕskim wjedrje je jutrownu póndźelu Łašowske DWB.-sjeperanischcžo žwoje prěnje žamonatwarjene plachtate lětadło wulkischčitło. Mjes druhimi běschtaj krajny radźićel dr. Schmiege z Wojerez a krajny podstupinski wjednik žiwobudny knjes z Breitenlangenberg pschijschłoj. Na spočatku žwjedźenja Wjelezjeńka lětaŕska łapaka łapiła, na čož lětaŕjo a pscheprošene formazije z lětanischčom wuczežechu. Tam sjeperanischczowy wodźeŕ Leinert hoscži a lětaŕjow powita a z krótkej rěču smyhł a saměr DWB. rosłoži. Potom wubrany wjednik Mišche z Wojerez z wohnjowymi słowami wo lětaŕskim duchu a skutkach sandźenych czežow a nětčišchcho czeha rěčeše a na naschebo wulkeho morwebo lětaŕskeho rjeka Manfreda z Richthofena spominasche. Wodźeł městnje skupiny Lindner plachtate lětadło na mjenu „Holanski lětaŕ" wuschczi. Kraśne běchu na to sčěchowaze lětadła „Saarskeho worjola" Wojerowskeje městnje skupiny. S „Holanskim lětarjom" žo spočatki plachtateho lětadła sapočachu, a nascha młodźina na pschemo po modellach z khětrym dokonjenjom sapocza. Hacz dołho po połnocy potom wuschczi hosćo a lětarjo pschi rejach sabawu pytachu.

Serbja, rěčće ze swojimi dźěćimi serbscy

a přepodajće jim tutón drohotny pokład našich priedowníkow njeskażeny. Čitajće z nimi naše

Serbske Nowiny,

wosebje dźěćacy kućik, kotryž so z wulkej luboscu kóždy tydźeń za našich najmjeńšich pisa

Najnowiše z cyłeho swěta

Lourdes w znamjenju jubilejskeho lěta

Wječera sapocza žo w zymym katolskim zwěrje šnatym zjawnym hnadownym městnje w Lourdešu, wot bamža Pia XI. pschikazany triduum pschi składnosći stónčenja žwj. lěta. S wulkej žwjatocznosću bu žrjedu kardinal statny sekretar Pacelli, kotryž jako wotpósłanz bamža žo na triduum wobdźeli, na sranzowitich miesach pschiwitany a we wožebitym czahu dowjesleny, pschi čimž jeho ministrojo duzy po puczu czestnje pschewodźachu. Wschudźe, hdźež czah stejesche, wudźeleschе kardinal wjchém, tiž běchu z blišca a daleka dóschłe, japoschtolske pożohnowanje. Schtwórtk sapocza žo na hnadownym městnje w pschitomnosći wyšokich a najwyschšich hódnostarjow zyrkwje a njepschewidobnej žyłe ludu triduum, pschi kotrymž 3 dny a 3 nozy dołho njepschestawaju žo Boża mscha žwjeczi. Nimale 70 zyrkwinskich wjelchow, kardinalow, arzybiskopow, biskopow a abtow, putnikow je wschěch kónczin świeta je žo we Lourdes jeschło. Prěnja Boża m'cha sapocza žo schtwórtk w 14 hodź., pożledna budźe 28. hapreje w žamjnej hodźinje. Swjatocznu wukonz budźe pontifikalny hamt, kotryž smeje kardinal statny sekretar Pacelli. Njedźelu pop. 16,30 hodź. budźe w běhu tuteje žwjatocznosće žwj. Wótz w radiju rěčeć a japoschtolske pożohnowanje wudźeli.

Nošče mejsku plakettu!

Budyske stawniske powěsće

pjatk 26. hapreje 1935.

Wumrěł je: 26. 4. Jan Wilhelm Pětschka, zhłowny sekretar na wotp., 74 lět.

Manželstwo pschipowědźichu: 26. 4. Pawoł Marcejn Schmidt, farski wikar w Lipšku-Kleinsčhochoru, z Jěwu Franzej, studentku filosofije w Budyschinje. — 26. 4. Arnoscht Ludwig Zimmermann, sastojnistl cjakarj, z Khatu Hildegartu Schmidtez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje.

Radio

Njedźelu 28. hapreje žo hłyschi.

Königswusterhausen. Nimo šnateho njedźelskeho programma: 6.35 rańschi konzert z Bremena. 8 ša ratarjow. 9 němska žwjatocżna hodźina. 10 tačele. 11.30 Bachowa kantata. 12 pschipołdnischi konzert. 13.10 pschipołdnischi konzert. 14.20 tačele. 16.40 šabawna hudźba. 20 klinczaju tšim narodow.

Lipšk. Nimo šnateho njedźelskeho programma: 6.35 rańschi konzert z Bremena. 8.20 rańscha žwjatocżnosć. 11.30 Bachowa kantata. 12 namětna hudźba. 13 pschipołdnischi konzert. 14.05 ša němschki burow. 16.40 popołdnischi konzert. 20.20 Carl Maria v. Weber.

Hišchcze wažne z njedźelskeho programma. Barlin: 20 opera „La Traviata". Hamburg: 20 pišany wječor. Wrótzkaw: 20 operowy wječor. Köln: 20.10 wjesely wječorny konzert. Frankfurt: 20 pišany wječor. Wiin: 20.40 žwjedźenski konzert. Warschawa: 18 wjesna hudźba. Praha: 20.05 lohka hudźba.

Pónđźelu 29. hapreje žo hłyschi.

Königswusterhausen. Nimo šnateho wschědneho programma: 6 wjesely rańschi konzert. 9.40 ša wjesne žony. 11.40 ša burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13.30 tačele. 14 wschelakošcze. 16 popołdnischi konzert.

Lipšk. Nimo šnateho wschědneho programma: 5.50 ša burow. 6.15 tačele. 6.35 rańschi konzert. 8.20 k Bachowemu lětu 1935. 11 tačele. 11.45 ša burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13.30 pschipołdnischi konzert. 14.10 tačele. 16 konzertna hodźina. 17 němšk bajki. 20.45 štare a nowe reje.

Hišchcze wažne z dnjoweho programma. Barlin: 21 to žy ty! Wrótzkaw: 19.05 šabawny konzert. Köln: 21 politiski kabarett. Mnichow: 19 Franza Listowy konzert. Warschawa: 21 žymfoniski konzert. Praha: 19.30 wojerska hudźba.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Kommunalhaushalt **Halbendorf-Neudorf** wird wegen Beschlußunfähigkeit in Fürr Halbendorf vom 29. 4. bis mit 7. 5. **gesperrt.** Der Fahrverkehr wird über Spreewiese-Göbeln bezw. Geißlitz-Klittener Weg gewiesen.

Bautzen, 26. April 1935. **Der Amtshauptmann.**

Towaŕstwowski powěstnik.

Drježdźany. „Hromadnik" změje swoju měsačnu zhromadźiznu přichodny štwórtk, 2. mejo w znatym hosćencu na Christianskej dróży 22 wječor we 8 hodź. Přednošk je přilubjeny. Wo bohaty wopyt prosy předsyda dr. Wjaclawk.

Hodźij. Serb. tow. „Jaroměr Imiš" ma jutře njedźelu pop. w 4 hodź. zhromadźiznu z přednoškom. Přińdźe wšitcy cyle wěsće. Předsyda.

Hornja Hórka. Serbske towaŕstwo „Łužica" změje njedźelu 28. hapreje pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Mukec hosćencu w Mnišońcu. Přednošk je přilubjeny. Winowatosć wšěch sobustawow je, zo přińdu. Hosćo su lubje witani.

Předsydstwo.

Khwacźizy. Khwacźanske serbske tow. swoła měsačnu zhromadźiznu na njedźelu pop. w 4 hodź. pola sobustawa Kašpara. Kóždy njech pschińdże, dokelž je ważny porjad (wobežbje dla pomjertnje pokładnje).

Předsydstwo.

Rakecy. Dokelž naš, za njedźelu 28. jutrownika wotmysleny serbski wječor w Kaćej korčmje nětko runje do přiwabjeńskich dnjow za Hitlersku młodźinu padnje, so tutón wo jedyn tydźeń, potajkim na 5. róžownika wječor 1/8 hodź. přepołoži.

Předsydstwo tow. „Lipy".

Sobustawam posmjertneje pokładnje. Po zakońskich postajenjach dyrbi so naša Podpjeraca pokładnja Domowiny (prjedawša Posmjertna pokładnja župy Smolef) přerjadować a so zawěsćerni přizamknyć. Jednanja wo tym su doskónčene. Tohodla postaja so za wšě sobustawy sćěhowace zhromadźizny:

27. **hapreje** wječor w 7 hodź. w **Rukecach** w Stangec hosćencu, — wječor we 8 hodź. w **Sowrjecach** w Palerjec hosćencu.

28. **hapreje** pop. w 3 hodź. w **Hrodźišću** w Jurakec hosćencu, — pop. 1/45 hodź. w **Khwaćicach** w hosćencu. — w 7 hodź. w **Minakale** w hosćencu.

29. **hapreje** wječor 1/8 hodź. w **Poršicach** w „Lipowym dworje", — wječor 1/9 hodź. w **Dubrawcy** w Šóčpanec hosćencu. — Kóždy sobustaw Posmjertneje pokładnje dyrbi přitomny być.

Domowina,
Zarjadnistwo pokładnje.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dušman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolef a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje — Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tariſna lisćina čo. 3 płaći.

Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa słužba.

Tu budźetej němšce a belgiske muźstwo bul kopaz.

Njedźelu 28. hapreje budźe wubědźowanje w kopanźu mjes němškim a belgiskim muźstwom w Heysellskim stadijonje w Brüsselu, kiž tu na wobrazu widźimy.

Wopytajće

w žurli „Měšćanskeje zahrody“
Zastup darmo!

sobotu 27. abo njedźelu 28. jutrownika 1935 mjez 11 hač 21 hodźin

nalětnu OPEL-přehladku

Westgaragen G. m. b. H. Opel-wulkowikowař w Budyšinje na Schillebenskej hasy 18 -- Telefon 3985

Wobsadki
za Serbowki
čorne we wšěch
žirokošćach:
Tüllowe
0,05 0,75 0,95 0,45
Spachtelowe
2,95 2,35 1,35 1,50

Schaaf

přeco wupruhowane kajkosće wot

Erich Winter
w Budyšinje na Kamjent hasy 14

Do dźěła
Wulke dźěłby
wojersk. drill. jakow . . . . 2.—
wojersk. drill. kholowow . . 2.—
wojersk. kóperow. kholowow 1.20
wojersk. sport. stupnjow . . 2.—
triebane a derje zdźeržane
G. Illgen na Kotolskej hasy 4
Wotefske wěcy

Stepowane
Moškowe
Wolmjane
Wjelbłud.
Blidowe
wulki wubjerk, jara tunjo

přikrywy

PAUL KORN
na Hošic hasy 21
w dolnjo khorobnje pohladnje

Samostatna holca abo
ratarski pomocnik
so do małeho ratarstwa pytataj.
Zbonić we wud. Serb. Nowin.

Stara, sprawna **holca,**
kotraž so wuznaje we wšěch ratarskich dźěłach, pyta so na mjeńše kubło
w Bošecach čo. 39
pola Budyšina.

Rólny pohonč
so k 1. meji pyta.
A. Laraß w Hornjej Kinje
pola Budyšina

Służobna holca
(katolska Serbowka) so pyta do
Wownjowa (Ôhna) čo. 6

KULOW

DKW
motorske koła
mam stajnje na składźe,

tohorunja trjebane
jězdne koła
Wulki wubjerk! Tunje płaćizny!

Theod. Hančka
na Kamjenskej drózy 56

Wobsadki
za Serbowki
čorne we wšěch
žirokošćach:
Tüllowe
0,05 0,75 0,95 0,45
Spachtelowe
2,95 2,35 1,35 1,50

Schaaf

Meble
wot wotrjadnika
Bohaty skład.
Zhotowjenje jenotliwych kruchow w mojej tyšerni.
Max Ruppelt
tyšerski mišter
na Sukcelskej hasy 22/Tel. 2061

Jěchařske sedło,
dospołne, z wuzdu, zbronowane wotbiće, na předań pola **G. Illgen**
w Budyšinje na Kotolskej hasy 4

Dobre jězdne
a symjeńtne běrny
(Woltmann a Ackersegen) su na předań **w Komorowje čo. 33** pola Rakec

---

Warnuju
z tutym kóždeho, wo mni zle přisłodźenja rozsěrjeć, hewak sudniscy zakroču.
Jakub Wjacsławk
w Khrósćecach

Wulkopalefna kofeja
Noack
Dresden-A. 1, Friesengasse 3

Paleny kofej

Santos-měšenje	1,80
Santos-parle	1,90
Specialne měšenje z wulkimi bunami	1,95
Wienske měšenje . . .	2,20
Karlsbadski	2,40
Hoščenčańske měšenje	2,60
Maragogype - měšenje	2,60
Marsgogype, wulka buna	3,20 3,00 2,80

Stajnje čerstwje paleny
Při 6 puntach njewobličimy porto. Na doběrku.

MEBLE
khamory, vertika, komody, łoža z matracami, plyšowe sofy atd. dostanješe tunjo pola firmy
Marschke
w Kamjenc, Oskar-Müllerowa hasa 8 :: Rěču serbscy!

Cynkowane a emaljowe twory, aluminiowu, latu a worelowu nadobu we wšěch formach a wulkoćach po najnižšich płaćiznach
Alfred Beitel w Kamjencu
(přjedy Nicolaus) na Budyskej drózy 70

---

4. a 5. meje t. l. tunja jězba na swjatoku tydźenja z 60 procentowskej zniženej jězbnej płaćiznu

do Barlina

ze składnosću wustajeńcy „Dźiw žiwjenja“ a jubilejnych a zasowidźeńskich swjatočnosćow wšel. połkow gardy.

Jězba płaći wot Lubija 3. rjadownje 7,60 hr.
Wotjědže ze Zhorjelca 4. meje w 7,50 hodź. Domoj jězba 5. meje wot Barlina (Zhorjelske dwórn.) 20,35 hodź.

Za jězbu tam a sem wot nastupn. dwórniščow hač k wosebitemu ćahej we wokolinje hač do 100 km tohorunja wo 60 procentow zniżena jězbna płaćizna při předpołoženju jězdženki za wosebity ćah. Darmotne spomnjeńske łopjeńko a wšitko dalše zhoniće we wudawarnjach jězdženkow a pućowańskich běrowach.

Wobkhodnej hamtaj statn. železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje

Přepołoženje wobkhoda

Swojemu česćenemu woteběrařstwu w Hórkach a wokolinje z tutym wozjewjam, zo z dnjom 1. meje t. l.

wikowarnju z jězdnymi kołami a wuporjedźernju
ze Sernjan do Hórkow přepołožu

Budu so stajnje prócować, kaž dotal, swojemu woteběrařstwu najlěpje postužić.

B. A. Pointer w Sernjanach

Dr. Pilkowe

Narodne hłosy

za štyrihłosny mužski khór
su zaso na předań
w Serbskej kniharni w Serbskim Domje

Míele
Mod. 1935

z mlokańskim bjesporočnje smjetanowoteběracym bubnom z phosphorom. mjedźe.
Pohibowace, lohko so posłužace sudobja za dobre mloko.
Lohki, njesłyšomny běh.
Plone żelezowe dźěle su z mosaz.- niklom počehnjene.
Čěridło je přećiwo mazanosći a wopłuskanju šklance a ma samo słuthowacu wolijowu kupjel.
Wšě mašiny maju ličak spěšnosće běha.

D.R.P. u. D.R.G.M.

Móžeće drje wjacy pjenjez za centrifugu wudać, ale ženje njemóžeće lěpšu jako „Miele“ kupić. „Miele“ nima so w kajkosći a płaćiznje přetrjechić. Njekupće sebi prjedy žanu nowu centrifugu prjedy hač njejsće nowu „Miele“ sebi wobhladali.

Dostać we wšěch wotrjadnych wobkhodach

Mielewerke A. G. Gütersloh/Westfalen.
Grösste Spezialfabrik Deutschlands

Dwaj konjej
walachaj, přihódnaj do ratarstwa, z gratom abo bjez njeho, staj — też jenotliwje — na předań
w Drježdźanach-N., Schiffstrasse 2
rózk Lipsčanskeje dróhi.

Wšitke serbske žony pija rady jenož

Brendelowy kofej

tón z „Čornuchowej hłowu“
Zarućeny prawy dostać pola

Fritza Brendela we Wojerecach
a w jeho filijalkach

Die erfahrene Hausfrau kauft
MAGGI's Suppen
denn der Name MAGGI
bürgt für Qualität

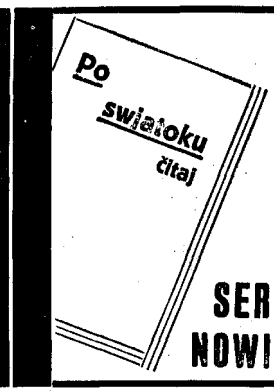

Lehmannec konditornja
w Budyšinje na Serbskej hasy

Kofejownja dobreje hubźby. Znata z dobrymi konditorskimi pječwami.
Wosebitosć: Torty k zelenemu štwórtkej.

„Lipa Serbska“ w Pančicach
wuhotuje njedźelu, 5. meje
serbski koncert w Haslowje
pola Měrćinkec. Započatk 1/2 8 hodź.
Po koncerće reje jenož za hosćí.
Wšitkich wutrobnje přeprošuje **towarstwo.**

Puć k Hrodowemu naměstnu je za Was přecy wuspěšny!
Wulki wubjerk
we drastowych a šatowych kamorach, blidach a stólcach wšěch družin polstrowanych a narunanskich meblach
nadeńdźeće pola firmy
Clemens Schmidt w Budyšinje
Fabrika a wobkhod na Wukładne wokno Skład w hrodźe
Hrodow. naměšće 2 w Kupnicy ORTENBURG
Wobdźěłamy a předźěłamy wšě stare meble a polěrowanje w znatym, prěnjorjadnym wuwjedźenju

---

Ke konfirmaciji, k prěnjemu swjat. woprawjenju, za naměce
rjany kłobuk abo čapku
W bohatym wubjerku pola firmy Kurt **Märckel** Staroznaty wobkhodź
w Budyšinje na Lawskich hrjebjach čo. 6 :: Nizke płaćizny

Hdźe? daće swoje
filmy, platy atd.
ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikarja
Ericha Lenza
w Budyšinje na Hošic hasy 21

Po zawrjenju wobkhoda tykće swoje foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodže. / Telefon 2134

Njebojće so něšto hriwnow wjetšeho wudawka při kupjenju noweho koła! Wy nochcece tola za krótki čas zasy pjenjezy wudać na reparatury

Za hubjene koło je też najniža płaćizna předroha

Dobre koło kupujeće płaćinyhódno pola

Kołowcho Warnecke
w Budyšinje na Šulerskej hasy 6

To su štyri hłowne přiłohi „Serbskich Nowin“. Kóždy swěrny čitaf ma na nich swoje najwjetše wjesele. Hlejće, takle wutworujemy skhodźeńk po skhodźeńku naše „Serbske Nowiny“, zo bychu stajnje zajimawše byłe. Pomhaj też ty nam twarić z tym, zo dobudźeš swojeho serbskeho susoda za čitanje našeho jeničkeho serbskeho dźenika

SERBSKE NOWINY

Přiloha k číslu 98

SERBSKE NOWINY

Sobotu 27. haprleje 1935

Pětr Mlónk

*** 19. měrca 1805 — † 6. februara 1887**

W lěcze 1805, 19. měrza wjeczor we 8 hodź. narodźi so jimnosćerjej Michałej Mlónkej w Zicźenju a jeho mandźelskej Hercźe, rodź. Nyczeriz z Noweje Wsy pola Wuschi, rynk, kiž bu za 22. měrza w Hodźijskej zyrkwi wuschćeženy, pschi czimž jemu „Pětr" narjeknychu. Jeho dźećatstwo padny do wójnskich lět. Se swojimaj starschimaj a druhimi wjesnjanami je w lěcze 1813 psched wojerskim ludom do hór cźekacź dyrbjał, hdźež měsjeze wjele nuzy a hłodu cźerpicź. Kak wulku nuzu je tehdy Mlónkowa swójba měła, tež z teho widźisch, so mje karpy warjachu, jich wo jědź sa swoje dźećzi prošyła a so su dobrocźiwje tež wot swojich karpow dawali. Po dokonjanych schulskich lětach bu 1818 w Hodźiju konfirmowany. Potom je nješto lět słužił, hacź jemu w lěcze 1821 jeho nan tehdomnischu roboczansku žiwnosćz cźiłko 3 w Dźiwocźicach kupi. W lěcze 1822, 9. małeho róžca, stupi 17 lět stary jako cźesny młodźenc do mandźelstwa z cźesnej njewěstu Hanu Khrystianu rodź. Bundemannez je Zicźenja, druhej dźowku Jana Jurja Bundemanna, žiwnosćerja tam. S njej je 8 dźeći měł. Jeho młódšchi žywn, jako taki nanowej wutrobje wobsebje blišći, cźehnjesche we lěcze 1864 sobu do wójny pschecźiwo Danskim. Tam pak khori a wumrě 17. dezembra 1864 w Plönje w Holsteinskej. We lěcze 1867 pschepoda swoju žiwnosćz swojemu starschemu žywnej a pschełydli so na bliško pschi žiwnosći stejacy wumjenk, mału khěžu, w kotrejž je swoje poslednje lěta pschebywał. Mandźelska bu jemu 9. januara 1869 pches smjercź wsata, a nětko bydlesche wón z khwilemi sam, z khwilemi z hosposu w swojim domcźku. Jeho žiwnosćz, w kotrejž je telko spěwow pěžnił, pscheda jeho wuk psched 30 létami do zuzych rukow.

Do léta 1825 sakoń wobstejesche, so nichtó wojak bycź njetrjebasche, kiž bě ženjeny. Runje tuto léto pak so to prawo sběhny, a tak Mlónka, runjež bě ženjeny, do wojakow wsachu. Wón je swoje léta w Drjezdźanach w tehdomnischim cźelnym pěschkowskim połku (Leib-Infanterie-Regiment) słužiłcź dyrbjał. Cźežka wojerska słužba tehdy njebě, a Mlónk możesche wschě te léta we lězbnym cźasu domach hncź a swoju rolu dźetacź. Sso domoj wrócźiwschi, poczа žo Mlónk bórzy pšched druhimi wusnamjenjowacź. Won bě pilny muž a nimo dźěła na žiwnosći a roboce, kotruž zwěsći Malo-Borschcźanske ruczejskubło zadasche, namaka, hdyž so železnisa do Budyschina twarjesche, hischcze cźasa, na nju na dźěło chodźicź. Bórzy ja dobreho hospodarja płacźesche. Jeho nahladnosćz pschibywasche. We lěcze 1841 žo Dźiwocźanska schula załoži. Sa schulstwm pokładnikom pytajo, dohładachu žo na mě cźehdy hischcze młodeho Mlónka. Won je tuto zastojnstwo derje na 40 lět sastarał a wschě službowanja sam a bjese wschehu smykła sestajał. We lěcze 1868 wuńdźe zyrkwinzy zakoń, kiž postajenja zyrkwinzych pródkterjerjow pschikasa. Hodźijska wosada bu do 9 wólbnych wokrjesow dźělena a sa pródkterjerja Dźiwocźanskeho wusiwolichu Pětra Mlónka. Hacź do léta 1880 je tuto wažne a cźesne sastojnstwo z wulkim wužitkom sa wosadu sastawał. Dołhe léta bě gmejnski pschedstejicźeŕ a hacź do smjerczе wjesny žudnik. We jeho gmejnje, do kotrejež nimo Dźiwocźiz Maka Borschcź a Praskow žłuschatej, bě won muj, kotrehož zkowo płacźesche a pola kotrehoż žebi ludźo we wschelakich žiwotnych naležnosćach radu pytachu. Po staturje bě maly, ale sahadźity, w posledních létach trochu potuleny. Jeho charakterizitšte wobliczo, z pschecźelnymaj wocźomaj debjene, by žebi tóžby, kiž by jo ras wohladał, dołho we pomjatku wobthował. W jeho małym cźele bydlesche pak wulki duch; pschetož wobsebne buchowne dary jeho wusnamjenjachu. Runjež bě tola jenož mało schulsteje wuczeny měł, pisajesche jara dobru ruku, so jeho pismo sterje na wuczeneho hacź na burskeho cźłowieka pokłowasche; a schtož by pisał, bě orthografiśny prawje a po wopschijecźu logiśny a hładzy sestajane. Polnje wobtnjeješche tutón wjesny žerbski žiwnosćeć tež němsku rěcź.

W Hodźijskim Božim domje njebyў tež jeho sescheźdźiwjena hłowa ktoro jenje pobrachowała a hacź do wysokich lět by pschi thowanjach pšched žarowanym domom spěw sanjesć a wjedź. A jeho pobožnosćz njebě jenoż njedźelska, ale by žo na nim też we wschědnym žiwnosći sjewiła. Swoju njedźelu swěru zwjeczeschе. Tole bě jeho shonjenje ſ młodych lět namucźiło, łaž je to sam jónu wuprajił: „Sa swoje młode lěta wschak tej pschežo njedźele dosćz tehdyu njemějach. Bóh pak je mje tu sam na spodźiwne waschnje do wucźby wsał. Jako žo želesniza do Budyschina twarjesche, mějachmy my dźěłacźerjo na njej tej kóždu lubu njedźelu dźěłacź. A schtóż njedźelu pschischoł njeby, tehdy bychu swjetscha pondźelu sajo domoj wuhnali. Tak mějach tón cźaſ tam też ja jenu njedźelu taj druhu dźěłacź, njech bychu swoju Sadźijskeje zyrkwje też rjeńsčo na Bożu słužbu wowace. Dyż pak nětko ta njedźela pschiźdże, na kotrejž dźech k Božemu blidu hicź. Sobotu wjeczor ſ kohladowarjej ſ poniżnej próstwu stupich, so by mi nasajtra wotpuschcźił zwjeczicź, dokelž dźu k Božemu blidu hicź. Tón pak žo wschon hněwny na mnje wottorhny, mi moju próstwu zapowě a hišcźe pschitaji, so, jeli so njedźelu njepschińdu, pondźelu hakle thodźicź njetrjebam. Srudny domoj dźech, njewjedźo, schto nětko cźinicź. Dokelž pak bě mi tola jara naležne, so bych po swucźenym cźasu k spowjedźi schoł, kaž běch to w starschiskim domje sapaczasch pschezo cźinił, duž też dźech a žo sa zntu njedźelu na želesniżu njepokasach. Pondźelu pak žo tola sasno, jako budźiśche fo nicźo njestało, na dźěło podach a thydy směrom wocźakacź, kak so mi pondźe. Wschitzy moji sobudźěłacźerjo mějachu ja wucźijnene, so mje cźarny dohladowar měsce domoj pósćele. Wosrjedź popodnja tutón pschińdże a žebi wsoko dźěło wobhladowasche, łiž bě žo njedźelski dźeń a pondźelu rano cźiniło.. Won bě tón dźeń runje jara wobuženy a hněwny, zwarjesche a sełesche, so bě sle na njeho poškuchacź. Tak dha žo skónczinje też mi blišesche a moji sobudźěłacźerjo hižo tak trochu ſ boka na mnje hladachu, nětosći znano žo mjelczo wjeżelo, a wocźakowachu, so mje cźarny dohladowar nětko ſ dźěła wucźeri. Won pschistupi, pohlada na moje dźěło a dźesche: „Mlónko, dźicze a porjedźcze dźěło tych tamnych!" Ja potajtim, łiž běch njedźelu zwjecził, mějach dźěło tych, kiž běchu po woli swojich dohladowarjow njedźelu dźěłali, do rjada stajicź. Wot teho cźaſa žo žaneho njedźelskeho dźěła wjazy dótknył njejsym."

Mlónk bě ſ wutrobu Serb; wón rěcźesche a pišaſche swoju žerbšku rěcź lepje, hacź někotrymžkuli schtudowany Němzowarjam dobry njebě. W jenym swojich spěwow radźi wón:

A cźišchcźa žo też wot bokow
Tu wschudże Němzy do Serbow,
Dha tola Serbja wostańmy,
Njech nam je cźesćej, so Serbja šmy;
Tón Serb pak, kiž žo wonemcźa,
Njej' hódny prišy tobaka.

Hdźež mójeschе, sastupowasche prawa žerbšteje rěcźe a pytasche žerbšte waschnja sdźerżecź. Jako žo nasymu 1866 w Budyschinje wulki žerbšti spěwanšti konzert pschihotowasche, sběhny Pětr Mlónk w Sserbšticz Nowinach šmói hłóš a radźesche, so bychu spěwarći w žerbšcej drasce wustupite. Jako potom swjedźeń sam wopyta, njeje dre jeho žadanje dopjelnjene widźał, je pak žo tola tam wohladaneho žerbšteho žiwnja swjeżelił.

Po Sserbow waschnju běsche Mlónk wěso hacź do žra kralošwérny patriota.

(Stónczenje pschichodnje.)

Budyšin wulku městnosć za zhromadźenja dostanje

W Budyschinje abo w jeho njepośrědnej bliškosći dotal městnosćz pobrachowasche, kotraž by žo za sestupanja a sthadźowanja wulkeho rošmera, kajžiž žebi nowy cźaſ žeda, we wschelakorym nastupanju dospotnje pschihodała. Nimo trěbneje wulkosće je ſ tej wośebje wažne, so ma městnosćz dobry swjiſ ſ městnom a wokolinu a so nětoke pschistupne pucze ſ njemu wjedu. Skónczinje pak žo sa takte namešto tej městnosćz pschеje, kotraž ſjenje leži, so bychu dźeńacźityhacź žo sthadźowacźych a hojcźo, kotiż dyrbja hujto dosćz wjele hodźin na zhromadźenišchcźu sawostacź, tej ſjany napohlad psched wocźomaj měli.

Tute žadanja wschak hewak derje žo pschihodźaja. Mlynkej łuka njedopjelnja, zehorunja nic namešta w kašarnišch dworach, hdźež ma žo wobmyšlicź, ſ wone sa ludowe zhromadźizny stajnje njemóża ſ ruzy bycź. Budyschin pak městno wobhodźi, kiž by po trěbnym pschiprawjenju idealnje tute žadanja dopjelnilo a by ſ tomu dopomhało, so by žo **Budyschin jako krjejdźišcźo powinzy** pschezo bóle zhromadźischcźo pschi wulkich zwjedźenjach za zyłe krajne wobhladźeŕstwo cźełnik, a ta **je Tšelnik ſ zyłej žywej wotolinu.** Nimo žywoje wulkosće, kotruż móże městnosćz bjes wulkeje prózy dostacź, so by też 40- hacź 50 000 ludźi ſjuhym zhromadźišnam městno poticźała a nimo pschihódnych puczow sa pschikhad a wotkhad, kiž tu žu abo žo dadźa pschiprawicź, tuto městno wośebje **wulkotnje leži;** a to móże najwjazy wulkich městow Budyschinej sawidźeć, **ale jenoż potom, hdyż móże hłowna ſyła zhromadźenych wot zhromadźischcza też wopraudźe kražny wuhlad na stare město wuzjiwacź.** To wschak žo nětkole nimale snjemóžnja, dokelž tam dwaj rjadaj lipow stejitaj, kiž jako kromje rjelnischcza nětotre lětdźeżaki na kóżu na namětsce stej, so žo městno hacź do kromow njehodźi wuwużicź, ludźo pak, kotriż na hłownym městnje sady schtomow steja, pak dozpła nicźo wo městownym napohładże njewidźa.

S tuteje pschicźiny je, łaž je wjednik sakkeho wotdźelenja statneje propagandneje městnosće pschi wopyce

Stawizny serbskich wsow

Podał wyšši wučeŕ K r a l.

Pokračowanje: **B ó š i c y.**

1795 předa knjeni z Kyaw Bóšicy swakowemu synej Arnoštej Augustej Wylemej z Kyaw za 20 tysac toleŕ, tola kupi je za léto za samsny pjenjez wróćo. Wona bě rodźena z Hartig a zawostaji Bóšicy l. 1804 tutej swójbje. Wot nieje kupi kubło a wjes za 36 tysac toleŕ a 300 toleŕ klučoweho pjenjeza l. 1805 postmišter Ceśimér Bohalub Lippe. Dokelž pak so łuziske stawy zaso raz njezemjanskeho mjena dla hibachu, prošeše kěžora Franca II. wo zemjanske (Wappen) z tŕomi slébornymi póstowskimi rózkami, kotreż maja čeŕwjene hwiżdki atd. atd. Wón pak drje běše Bóšicy předroho zapłaćił, přetoż jako l. 1817 wumreŕ, dyrbjachu wěŕicźeljo po „wulkej pomocy" wołać, to rěka, kubło měješe so sudniscy zarjadować a předać. Naslédnik, Jan Bohakhwal Wićaz (Lehmann) nad Obersteina, sadźi na přesadźowanju kónc l. 1820 jenoż 25 500 toleŕ. W naléču l. 1833 kupi wot njeho kubło a wjes jeho přirodny syn Karl Albert Voigt. Tehdy poddanstwo a robočanstwo wotwjaza, wjes bu wotdźělena wot a kubła a samostatna, leńske sudnistwo wróći so do ruki leńskeho knjeza, sakskeho krala. Kónc léta 1872 wumreŕ K. A. Voigt, a jeho syn Albert Božidar Voigt bu z nasledníkom, kotryž kubło. z pomocu swérneho bratra Edmunda wobdźěłaše a sadowu štomownju wučeŕja Běra (Bär) po wotkhadźe na štomownju wučeŕja Běra (Bär) po wotkhadźe na štomownju dale wjedźe. W l. 1894 předa Albert Voigt wumjenk

měšina njedawno potwjerdźił, zyle nusne, so ƀo tute schtomy snajmjeńscha tak dałoko wotstronja, **so ƀo schčeroki wuhlad na měšto smóžni.** Jenož potom je mózno — schtoż ma ƀo wołoženje sa pschichod wažne wobhladowacź, — so ƀo na swonkownej kromje k měšcu podium postaji, ſ kotrehoż mohli wjednizy ſhromadźiźnu, w pschihódnych padach wjednizy knjeżeršina, ſnadź też raz wjednik ſam k ludu rěcźeć, kiž ƀo w schčerokej kromje psched nim ſhromadźi a kiž potom ſtejo na měšto ſhladuje.

Pschi tajkich rospominanjach je też měščańska rada po wospjetnym wuradowanju a wobhladanju namełsta hižo w ſwojim pohedźenju 19. měrza 1935 wobſamkła, ſo ƀo tute pscheměnjenja na Tšelniku bórzy ſtanu. Tuto wobſamknjenje ƀo nětko pschewjedźe, ſo bychu ƀo hižo pschi poſtajenju meje 30. haprleje a pschi mejſſkim ſwjedźenju 1. meje, potom pak też pschi 300lětnym ſwjedźenju na kónzu meje, kiž ƀo w zyle wulkim wobluku pschewjedźe, mózno. Wosobite tuteje kraßneje měſtnoſcje mohłe wunwużiźć. Sso wě, ſo ƀo měščańſke ſarjadnistwo poſtara, ſo ƀo na kromach měſtnoſcje, dałokoż ƀo nětko hodźi, ſajo ſchtomy naładźeja, ſo pak ƀo měſtnoſć też dale horje roſſchěri, ſchtož je ƀo hižo w měrzu ſapočałko, kaž ƀu to mnohi měščańcjo wobkedźbowali. Džěło pak ƀo njeje zyle pschewjedło, dokelž zentralna měſtnoſć měščańſkemu ſarjadniſtwu ſrědźi, kiž běchu ƀo jemu wěſcje pſchiłubite, njepschiſłowli, ſo dyrbjachu ƀo džěła wotſtorčeźić. Nan pak ſa pschichod ſtejo wołoženje, ſo ƀo ſchčeźełka k plumarni a papjerniſkej w ſchčerokoſcźi Tšelnika wupjelni a wuruna, ſo ƀo ſe ſadnimi ſahrodkami Tšelnik tak powjetſchi, ſo budźe móz 40- hacź 50 000 ludźi ƀyłne ſhromadźiźny wopſchiječ. Sdobom pak ƀo też ſchčeroki pſchiſtupny puć pſchi tšelniſchčach wot Schäfferſkeje dróhi pſchiprawi.

Horni, srjedźni a delni wjesnjenio

(Wobras ſe wžƀ.)

Horni wjeƀnjenjoz

Mój bożičko, wy woboły klěƀzy tam w delnjej wjeſzy! My pomorſ, wy ſymborſ, wy njelepaki! Wopraſwdźicźi ſhupakojo. hotowi kuntkojo ſu! S zyłej waſchej delnej wjeſku! Schtoha ƀo pola waƀ tam bełeka ſtawa, hej, ſchto dha? Pola waƀ ƀo niczo njeſtanje, dowźiſta niczo, dyrbicźe to ſami pſchiſinacź!

Ani nětkajſeho ſchewża nimacźe. Waſchej roſtorhanej cźrijaj a ſchtórni dyrbicźe pod paźu wſacź a dyrbicźe k nam horje pſchińcź.

A je-li ƀo trochu beſchcźika najſchło, dha macźe njerjada a błóta, hórje hacź w Schmochezitzach a Worklezach, ſo ƀo žadyn człowjek k wam dele njeſwěri.

Ach, a potom tych nětchto mało ſtatokow a żiwnoſczow. Ssu tam pſchi puczu nałidane, każ by nětchto ſ ſóru jěł a kóżdych por ſtow metrow nětajku hromadku ſhubił.

Jeniczke, ſchtož macźe, je waſch krawz. A tón ſam kał njeſaczini. A budźe-li nětchże nětajka ſtwa próſdna, pſchiczehnje k nam horje.

A dale ſnadź waſch delni knježi dwór. Ale też tón je tak rjeź jenož wotnoſka wot naſcheho wulkeho tu horjeka.

Saramotowacź mózecźe ƀo dacź hromadźe ſ waſchimi liſchkami, kotreż ƀej pola waƀ „dobru nóz“ praja!

Delni wjeƀnjenjoz:

Waƀ wulkohubatych rapakow tam horjeka wſchak ſnajenm. Wobhładajcźe ƀej waſche puczе, kajke błóto na puczach je, kiž do połow wjedu, hdyž je ƀo nětchto kowa naſſchło. Ssamo hacź k płotej. Nihdźe žaneje ſchczeźki. Na ſchtahcjitach mohł człowjek hicź, hdyž chze nimo. Wy wſchak chcźeće pſchezo nětchto kmańſche bycź, to je jaßne. A hdyž ƀo nětchto kowrótneho a hłupeho ſtanje, hdźe móże to bycź? Jenož pola waƀ. Kak dha njedawno bź, hdyž ƀo Kałcźyna ſe ſwojim mużom ſwadźi a pſchi tym wokaſche a kjawkaſche, ſo to hacź pola naƀ bełeka błyſchachmy!

A potom ƀej ras waſch dobžerźany mośćiź wobhładajcźe! Dyrbiſch ƀo bojeć, pſches njon hicź!

Njeby-li naſch delni dwór kóżde łéto wulbytka na bérnach a druhim měć, by zyłićke knjeżſtwo hižo dawno pod hamor pſchiſchło!

Hdźeha pſchezo ſaſzu po pěknu a leżnu holczku ſa mandźelſku proſzyć pſchińdźeće? Sso wě do delneje wjeƀ!

A pſchi tym chcźeće ƀo wupjeracź a wulku hubu měcź? Nć, wěſcźe, budźeće tola w ƀožim měrje cźiſche każ myſchki w ƀrowjich dźerach a leſcźe nam na pěs ſ waſchej hornjej wſu! Sewak budźemy wam jónu jěru wěrnoſcź prajicź, ſo by ƀyło widźał a ƀkyſchał, ſchto wy do kaſſacźinjerjow ſcźe!

A naſche ſtatoki a żiwnoſcźe każ tajke wotpadki pſchi dróhy! Kajke w tym pola waƀ w hornjej wƀy je, hej? Każ tajke ſchibowane a ſmorſchczene praſchenczko, każ tajki ſtary wukutkeny had cźahnu ƀo waſche kheźki pſchi rěcźaŋ. A kajki napohład poſtkeſeja tamne tři żadne ƀkeźe? Ssu na ſdaceźe każ hunczatka w dźeſczaſym dźenіku, kaj kwinjaza wupuſchka, a kaj ƀychu ſłyſzne ƀyłe, a jako tajki pſchiplaz.

Srjedźni wjeƀnjenjoz:

Wój wjedrowaj kmótaj, pſchestańtaj ſkoro ſ waju hadriju a kjawkanjow! Nimataj ƀej tola nicźo wumjetowacź. S waju je jedyn tſjeczi a druhi poł kopy hódny. Cźinitej Bóh wě kak waƀnej ſtej a pſchi tym ſtej wobej nětajkaj pſchihdawkaj abo pſchihłazkaj beleka a horjeka, każ pſchi wěźinym cźaßniku, beleka te punty a horjeka klepacźe pſchi ſwonku. Ale wopraſwdźita wutroha a wopraſwdźita koleßnya żadyn njeſſtej. To ſmy my ſrjedźni wjeƀnjenjoz, je-li pſchecźiwo temu nicźo namałej!

Haj, my ſmy ſwopraſwdźita wjeſka! Pola naƀ macźe korczmu, kłamarja, pjekarja, pósłu, k nam dyrbicźe pſchińcź, chcźeće-li bleſchku kiſała, punt ſokora abo nětajke ſchite jehły měcź. Abo měnitej wój wyßokoważenaj knjeſaj, ſo ma na horeim kónzu ſchula a na delnim ſa pohłednej kheźki ſzyrkej ſtacź. Nó potajkim! Tajke nětchto ƀo wamaj dowěrićź njeƀodźi. Też n iz nóznu ſtrażnizu a kheźki ſa ſłyżkowu. To by kraßny theatr ƀył, dyrbjako-li ƀo pſchi wohnju najprjedy pſches ſtulu wjeƀ běżecź ako jěcź. Hižo tehdoła, ſo ƀo wohnju njeby korczma blizko ƀyła.

Nć, nć, ſrjedźna wjeſka je wójſka, pokoło kotrejež ƀo wſchо wjerczі a ƀo też wjerczecź ma! A hdyž chcźeć ƀo hadrowacź abo wuplaczacź, pſcheſe mnje dyrbitaj tola, jeli chcźetaj ƀej do wkoƀow ſajcź. Ale tajki dramatiſki wuſtup tola poſkiczіcź nochcźetej. Pójtej, powěźnjetej ƀo mi ſa ruku. Takle, tak to ménju. My tſjo ſmy tola rjana wjeſka hromadźe. Pówěźenja na zyrkwinu wjeƀ a wobhładajmy ƀej tam do kola wokoło ƀuƀodne wjeſki, kajke hnězda pornjo naſchemu ƀu.

Wſchitzy tſjo hromadźe:

Nó haj, ƀo wě! Haj, po prawym ſmy tſjo hromadźe zyłe pěkna wjeƀ. Nicźo njeje ſpěe naſchu wjeſku! W tym dypku ſmy pſchesjene a mamy jedneje duſche a wutrobu, a ƀyrnjej ƀej tu a tam do wkoƀow ſajeli. Schto dha by ſi ſwami wokolnymi wjeſkami bykło, njebychcźe tajku wulku woładnu wjeƀ měli, ſ wotkel macźe ſ autobuſom ſwiſti do wſchěch kónzin ſwěta. S póſtom je runje tak. Nieb ſchcźe mohli ſamu kharliku k narodninam, k ſłubej abo k ƀoƀownemu mandźelſtwu pißacź. A ƀyrnjej delnja wjeſka tak roſpjerczena ſtała a w hornjej ƀu druhdy ſwadźili: hacź my tamnych krawza dła ƀneřwamy abo hornich wulkeje łuby dła, druhich to nicźo njeſtara, to je naſcha wěź. Njedamy nicźo na naſchu wjeƀ pſchińcź. Też niz na ƀuƀodne. Sso runje tak hordźi na ƀeƀe każ my. Tak je to też prawje! Budźecźe pſchezo tak pſchesjedni mjes ƀobu. Njewěrno, moji bratſſa ſ hornjeje, ſe ƀrjedźneje a delnjeje wjeſki. Naſcheje mylićzkeje hadrie dła ƀo njerospyrimy. Schtóż ƀej to myſłi, ƀo jara myli.

Cyrkwinske powěśće

Njedźelu Quaſimodogeniti, 28. ſutrownika 1935.

S **Budyſchina.** W Pětrowſkej zyrkwi ſmjeře rano ½7 hodź. ſup. Berg ſwjerdźi a Bože wotkasanje, ½8 hodź. faraŕ Große prědźe (Bachowa zyrkwinſka hudźba). Dop. ½12 hodź. ſmjeře faraŕ lic. theol. Ludwig dźěćikemſchenje (pſchijimanje nowych dźěći). Pop. w 3 hodź. ſmjeře faraŕ Paul ſchcźenjenja. — W Marijnej a Marczinej zyrkwi ſmjeře dop. w 9 hodź. faraŕ Paul wuſnamcźowe kemſchenje (thema: Naſche ſtawanje ſ morſnych). Dop. w 11 hodź. ſmjeře faraŕ Große dźěćikemſchenje (pſchijimanje nowych dźěći). — W Tuchorſkej zyrkwi ſmjeře faraŕ Schneider wjeczor w 6 hodź. wjeczornu nutrnoſcź a na to Bože wotkasanje ſa ƀobuſtawy abſtinentnych towarſſtwow. — Krajna ſbérka ſa evangelſkich Němcow we wukrajnym roſproſchenju. — Sſrjedu rano ½8 hodź. ſmjeře faraŕ Schneider w Pětrowſkej zyrkwi kemſchenje dła nazionalneho ƀwjedźenja němſkeho luda.

S **Hušk.** Dop. ½9 hodź. němſke predowanje, w 10 hodź. dźěćikemſchenje ſ nutrnoſcźu ſa dźěći, kiž ƀu do ſchule ſaſtupiłe. Dźěći, kotreż ƀu łétha do ſchule ſaſtupiłe a jich ſtarſchi ƀo wutrobne pſcheproſchuja. Pop. w 2 hodź. roſtrěcźowanje ſ konfirmérowanej młodźinu poſłednich tſjoch łétnikow. Wjeczor we 8 hodź. pſchednoſchcź ſe ƀwětkowobrasami wo paßijonſkich hrach w Oberammergawje w zyrkwi.

S **Łuboje.** Dop. 8/10 hodź. ƀerbſke kemſchenje. Sbérka. W 11 hodź. kemſchenje ſa młodźinu (roſtrěcźowanje ſ konfirmérowanej młodźinu poſłednich tſjoch łétnikow. — Sſrjedu dop. w 10 hodź. němſke kemſchenje na nazionalnym ƀwjedźenju němſkeho luda.

S **Minakała.** Rano we 8 hodź. ƀerbſke kemſchenje. Sbérka. — Sſrjedu rano we 8 hodź. němſke kemſchenje na nazionalnym ƀwjedźenju němſkeho luda. — Schtwórtk pop. w 4 hodź. kſchesijańſka jónſka ſłużba w Khrójſcze-Adolfſkej Hęcze a wjeczor we 8 hodź. w Minakale.

S **Rožaczіź.** Rano we 8 hodź. kemſchenje ſa młodźinu, ½10 hodź. ƀerbſka Boża ſłużba. Pop. ½3 hodź. wobžerba ſhromadźizna młodych holzow na ſarje.

S **Wjeleczіna.** Rano we 8 hodź. němſke Bože wotkasanje, dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje. Sbérka ſa evangelſkich Němcow we wukrajnym roſproſchenju. Pop. ½11 hodź. dźěćikemſchenje ſobom ſa dźěći, kotreż ƀu łétha do ſchule ſaſtupiłe. Dźěći ƀo na ſarſkim dworje do ƀwjedźeriſkeho cźaha ſeſtupaja. — Wutoru wjeczor ½7 hodź. jako na pſchedwjeczoru nazionalneho ƀwjedźenja němſkeho luda Boża ſłużba. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina w młodźinowni. Sbérka ſa Seiffhennersdorf je 47,50 hr. wunjeła. Wutrobny dźak!

Jan Wjela-Radyżerb:

Wbohi młody wowčer abo smjerć bjez winy

A młody wowčer paßeſche
Pod hórku pſchi haju
Sso wowzki dobro mějachu
Na młodźnym paſtwiſchczu.

A wobjeda 'nu pſchinjeße
Ta dźowczo ſ nukniżu.
„Bóh ƀohnuj, ſchtož tu njeßu cźi,
A wuźij wjeßely.

Ssy hižo tójhdy młhowojty
A ƀtónčnje njehładaſch.
Schto na wutrobje ſpina cźe,
A kajke horjo maſch?

Ach Hiłźka, luba Hiłźicźka,
Mi cźeßni wutrobu,
So njemóżemoj ƀwojej bycź,
Hicź ruku ſa ruku.

Sstym jenoż hoły cźełedźin,
Bjeß nana, macźeřki;
Cźe twojej ſtarſchej bohatej
Dacź njeſechcźetej mi.

Bjeß tebje je mi żiwjenje
Każ cźémna puſcźina,
A ſpochi, hdyž cźe njewidźu,
Mje boli wutroba.

Ja lubjerady wumrěcź chżył,
Hdyž bjeß tebje bycź mam,
Hicź ſa nanom a macźeřku
Rad k ſhóżnym njebjeßam.

Pſchecź po nozach ƀo dźije mi
Wo njeboh ſtarſchimaj
Kak chżetaj měcź mje ſa ƀobu,
Mje k ƀebi kiwataj.

A Hiłźy roßa ſeſthadźa
A ſplumy w wócźkomaj.
„Cźe proſchu, lubſchi Michale,
Ssej ƀmjerczе njeſwokaj.“

Ja płakała bych ſa tobu
A żarowała bych
A ƀmjerczі by bórſy ƀłyſchała
Też pohłedni mój ſdych.

Ja Bożu macźeř proßyć chżu.
Ta da ƀo naproßyć,
Wſcho miłoſcźiwa ſprawi tak,
Sso móhłoj ƀwojej bycź.

Sso ſpokoj! — Budź tu bożemje!
Ja domoj ƀhwatacź chżu
Ženo ſtwoni ſ żyrkwje pſchipołdnjo,
A ludźo ſ połow du.

Wón pſches haj hiſchcźe dźeſche ſ njej
Ju dżerżo ſa ruku.
S łónzu haja ju 'ſchcźe wokoſchi
Na hubku pózcźiwu.

Sso wrócźo nóz ſam wuhlada
Pod keřkom leżaty;
Tón běſche dołhi łónczojty,
A wot krwě cźerwjeny.

Tón ſ wrjoßa wón ƀej ſóčhuywſchi
Jón liſcźom trějeſche
Ssej ſpodźiwanjom myßliźu,
S hdźe ƀem tón pſchiſchoł je.

A ſ rjedźenjom wón njejabży
Sso rěſny do porſta,
A trějo ƀebi ſ ruki krej
Ssej łabat wopanza.

A njenadźicźy pſchihna ƀo
Na njeho ƀudny běrz,
Sa ſchiju ƀhrabny wołoczerja
Każ roſpyrjeny měrz.

„Ty bjeßbóżnіko mordarſki!“
Wón na njoh' ſherjeła,
Joh' ſputawſchi do żelesa
Do jaſtwa ƀobu wje.

Hlej Żida běchu morjenoh'
Djé naſchli pſched krótkom,
A pópłaki tuż łaparjow
Sa jeho mordarjom.

Tón ſtótnik běſche cźekajcź
Nóż cźiſtcźyć wot ƀebje,
Hdyž namłak jón tón wowczeř bě
Na ƀwoje njeſboże.

A ƀudnik ſakhadźeſche ſtě
Na jatoh' Michała
„Ty bjeßbóżniko, wuſnaj mi
Sso krwawnoh' mordarſtwa.“

Kak móhł tón wbohi wuſnacź ƀo,
Tak ƀyle bjeß winy?
Tuż je ƀyłſanі prějeſche
Tón ſłoczink żadławy.

Bóh w njebjeßach je ſa unje ƀwědł,
So njejſkym ſhrěſchił to!
A wſchitzy ƀwjerczі móża też
Dacź k tomu ƀwědżenjo!

Pak ƀudnik ſnapſcherczіwi 'nu:
„Mi njeprěj ſaßakły!
Sa to, ſo ty tón mordaŕ ƀy,
Ssu ſławne pokały.“

„Te rany Żida maju wſchak
Tu měrn nożowu,
A krwaweho cźe ſcźinił je
Tón człowjek ſ woboru.“ —

Po tehdyczaſnym ſłożenju
Ssej wudrěcź wuſnacźe,
Dracź dyrbjeſche joh' katowacź
Na krej a na kołeje.

Wón helſku cźiwiu draczowſku
Wjaz wutracź njemóże,
Joh' ſrěcha njeſkucźeneho
Jim k woli wuſna ƀo.

Kiž dotal k prěcźu, rocźenju
Tak ſ hłowu ſchcźażechu,
Nět ƀudźachu: Wón chłoſtany
Bycź dyrbi ſe ƀmjerczu.

Pak na pohłednej ſpowědźi
Wón ſ nowa prějeſche,
A khudu duſchu poruczi
Do ruki Bożeje.

A ſarychu joh' ſcźateho
Na ładku katowym,
A niz na honke fararjez
Sa cźéła ƀwjeczenym.

A naſajtra ƀo wutaha
Tón mordaŕ wopraſwdźi,
A njebocźiczkoh' njewina
Na ƀtónzo wuſtupi.

A w ƀyłſach leżo pławaſche
Ta jeho Hiłźicźka;
Po krótkim ſaſta hibacź ƀo
Jej ƀwórna wutroba.

Pſched ƀmjerczu njebjeß kralownu
'ſchcźe wo ƀnje wuhladny,
Kiž ſjewi: „Tón twój Michał je
Wopraſwdźe bjeß winy.“

A tajki dźiw! — Schto wuroſcźe
Tam ſ rowa Michała?
Sa wopokaſmo njewinny
Jom' běła lilija!

Joh' pſchemělczіchu na kerchow
Do ſemje ƀwjeczenej
A wobrjadły 'nu ƀwjeczachu
We myßli kemſchczaŋez.

Na jeho ſchčiżu kerluſchki
Tam ptaczіt ſpěwaſche,
A mikło na row ſwěcźachu
Jom' hwězdki njebjeſke.

S **Wojerej.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, duchowny Wowčer, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, duchowny Wowčer, dop. w 11 hodź. serbske kemšenje, duchowny Vitar Garbe; na to serbska spowědź, duchowny Wowčer; přichp. w 12 hodź. serbske kemšenje; pop. w 2 hodź. němske kemšenje, duchowny Müller. Sbérka za evangelistiš Němzow we wukrajnym rospóšćenju.

Katolske cyrkwinske nowiny

Běła njedźela, 28. hartleje 1935.

Tachantska cyrkej: Zhromadne woprawjenje we wšěch Božich mšach. Rano 3/4 6 hodź. Boža mša, dop. w 9 hodź. před wustajenym najswjećišim wulka Boža mša z předowanjom a sakramentalnymi požohnowanjom. Pop. w 2 hodź. nyšporna požohnosć z požohnowanjom. W 19 hodź. požohnosć k skónčenju swjatoho jubilejneho lěta našeho wumóženja z Te Deum a požohnowanjom. Přiležnosć k spowědźi sobotu wot 18—19, 19,30—20,30 hodź., njedźelu 5,30—6,30, dop. we 9 hodź. Stwórtk: 18—19 hodź. Pjatk, Jězusowe wutroby 3. meje 1935 w 6 hodź. Boža mša před wustajenym najswjećišim z požohnošću k Jězusowej wutrobje a požohnowanjom. Mejske nyšpory: Srjedu a pjatk 19,30 hodź.; srjedu po mejskim nyšporje nabožne wědomostny přednošk: Křesćanska Němska — abo positivne křesćanstwo jako zakładny třećeho kralestwa (P. Kurt Dehne z Düsseldorfa). — **Serbska cyrkej.** Sobotu popołdnju w 3 hodź. přileżnosć k spowědźi za dźěći, wječor w 6 a 8 hodź. za dorosćenych. Njedźelu (njedźela zhromadneho woprawjenja cyleje wosady), rano 1/2 6 hodź. přileżnosć k spowědźi, w 6 hodź. wulka Boža mša ze serbskej narěču, 1/2 8 hodź. Boža mša z předowanjom, dop. w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskim předowanjom, w 11 hodź. šulska Boža mša z předowanjom, w 1 hodź. serbski nyšpor. Wječor njeje pobožnosć dla swjatočnosće w tachantskej cyrkwi. Bože mše wob tydźeń rano w 6 hodź., pjatk Jězusoweje wutroby w 6 a 3/4 7 hodź. Boža mša k Jězusowej wutrobje z woporným wobkhadom, srjedu a pjatk wječor 1/2 8 hodź. serbski mejski nyšpor, stwórtk a sobotu 1/2 8 hodź. němski mejski nyšpor, pjatk wječor 1/2 9 hodź. zhromadźizna dowěrnikow.

Wohnjowobornistwo

Budyšća dobrowólna wohnjowa wobora běšche sćitwórtk je swojim přenim zhromadnym zmučowanjom swoju dźěławosć po planje přichodźowanych 12 dyrbjenskich zmučowanjow zapoćała. Dźo 16. hapreje běchu so wjednizy w turnowarni na Kamjenitej haju zmučowali. Dokelž so Žitne witi přichetwarjuja, so wobora, kaž tež přichodnje, 1/28 hodź. přichi Kronprynzowych kasarnach zetkaja. Pod wjednistwom kommandanta wopalneho mišitra Eckhardta wobora w tšoch kompanijach a z automowej haščešćikami cyłahomaj z hudźbu na Tšelnik cźehnješe. Tam jenotlíwe cźahi přichi narjadach zmučowachu. 4. kompanija na Budowje zmučowaše, potom pak so bjes narjadow na Tšelnik porući. Po jeje přichihadže so je zmučowanjom přichi narjadach přešeta a wobora so k rostrowanju do kola zetkawa. Kommandant Eckhardt zhromadnu wobaru w přichitomnosći wopalneho direktora Górnika wótrowi a wosjewi, so so letuschi zwjaskowy sjěd Budyšćeho hamtšeho hejtmanstwa přichi składnosći 60-letneho wobstaca wobory 22. a njedźelu 23. junija w Budyšćinje wotmeje. Zdobom so wšchitke schtyri Budyšće wobory pruhuja. S tuteje přichicźiny je kóždy wobornik na kóždy pad winowaty, so so na wšěch zmučowanjach wobdźeli. Krucźe budźe so na to kedźbowacź, so so tón z wobory wukumknje, kiž schešćej krótcź pobrachuje. Wobornizy so po přichedpisanje bóle hacź dotal přichi wšěch narjadach wumnuca. Kóždu kompanija je winowata, so hacź bo swjatkowcho sjeda znajmjenšcha tři wobzebite zmučowanja přichewjeje. Wobora je 198 muži i jich wjednikami wobsteji, wotdźelene powolanjeke wobory i 10 muži a 1 wopalneho mišchtra. Po rospranjenju so hišchze skótka přichi narjadach zmučowaše, na to so wobora po krótcej přichetarozy do města wróći. Blišche zmučowanje budźe pjatk 3. meje.

Wichorate wětry a njewjedra w rańšej Durinkskej

W rańšej Durinkskej je srjedu popołdnju wichorate wětr zahadźał. Wobjeźe je wješ Birkigt cźežko cźerpiła. S pjecź dworow su so schtyri do cźišta zhubile. Twarjenja su so wschě zypje a rataršte maschiny su daloko rosmjetane.

Wječiny žiwěrjow praja, so wokoło 4 hodźin i wulkim hrimotom likoty wichor přichicźeše a ja nekotre minuty wschо zapuścźi. Přiedy hacź wobydlerjo wědźachu, bě so njesłoże stało. Přeni połchód twarjenjow so hladko wotstorhny a so i wětrom daloko wotnješe. Přiwza khěšta, w kotrejž běchu so někotre pěy słhowale, pšches wyšoku sćenu sleza. Teź w šuřodnych wjach je wichor podobnje zahadźał.

We **Vogtlandskej** su sliwkotje deschcze wutoru na polach wulki schkodu nacźinile, jo dyrbi so na nich rola znowa dźełacź. Rěcźi i brjohow stupichu a daloko krajinu powodźichu. Krupow telko napada, so dźeń posdźišchо hišchcze meter wyšoko semju pschikrywachu.

S **Aicha** so powě: Město Aich je wutoru wječor jene i najwetschich njewjedrow nawědźało, kotrejž je so kódy nad městom rospuschczilo. Do swonizy błysk tvri, kotrýž błyskowoh sapopadże a jón wotwodźi. Njedźiwaj ty teho je so w starej wěži wjele schkody nacźinilo. Kamjentny khódnik, kotrýž wósomtróchatu wěžu wobdawa, je so rozbił a je na zyrkwinu tschechu padnył, kotraž je so na nětkotrych městach pscherafyła.

Džowka wyššeho měšnika

(Skónčenje.)

Hdyž rano switaše, sedźeše dźowčička wyššeho měšnika, kaž jata zady złotych lěsycow. Njesmědźeše ze jstwy stupić a też ničo wo Messiasu powědać.

„Ach, Hana, hdźe też to wón je a kak so jemu wjedźe?" prašeše so nastajnosći. Skedźbnje posłuchajcy běhaše wot wokna k durjam, zo by to abo tamne słowčko służobnych słyšała. Skónčnje njemóžeše Hana njeměr swojeje „tujawki" wjacy znjesć a praji: „Spokoj so, dźěco, wěm radu. Dźensa mam někoho po twoju nowu swjedźeńsku k arabiskej tkalči pola „Sudniskich wrotow" póslać. Mardocha poprošu, zo by zahrodniskeho pomocnika tam póslał. Tutemu dobremu hólcej praju, zo by mi Zaleha k woknu póslał. Ha, tuž widźiš, zo je stara Hana mudriša, hač twój wučeny knjez nan. Po jeho rozkazu so nikoho w domje za mesiasom njebudu prašeć, a tola wšitko zhonju".

Wjesele kichotajo čampaše stara žónka won.

Tola hodźina po hodźinje so miny, ale Zaleh njeprińdże. Njewšědny holk a hara dobywaše so z hasow města Jeruzalema k domej wyššeho měšnika. Njeměrna steješe Měrijama při woknje. Ach, kak njeměrna bě! Što je so stało?

Słónčko steješe hižo najwyše w poldnju. Nadobo wupřesćeraše so čěmna nóc nad městom. Hana zaswěći lampu a modleše so wótře. Skónčnje da so znaty hłós Zaleha słyšeć. Bjez dycha steješe hóle při mni.. Ale kajki wón bě! Přepočeny a prózny, drasta bě polna błóta, rana krawješe jomu na hłowje! Sylzy kulachu so po jeho licomaj.

„Woni jeho čwiluja, jeho křižuja, našeho dobreho mišitra", jachleše hóle; wón wumreje, tak wěrno kaž sym Zaleh!"

Smjerć wustrózanej wudźeraštej žónskej na njeho. Třepotałej hubje njezamóžešej žaneho prašenja wjacy wuprajić. Podušeny křik wudoby so z holcyneho erta. „Powědaj mi, što sy widźał!"

A hóle powědaše plakajo, što bě hrózbneho nawědźił. Wo bolosćiwym puću na Kalwariju, wo njewuprajnych martrach křižowanja powědaše ze sobuželnosću a z hněwom třepotajo. Ze snělběłym mjezwočom zlehny so holćka k woknu. Z rukomaj dźeržeše so za žiłdźany zawěšk, hubje třepotaštej a wóčcy runaštej so hasnjenymaj hwěžkomaj. „Ow, mišterje, dobry mišterje, čehodla dyrbiš to čerpić, čehodla?" šeptaše při sebi.

„Hana, Zaleh, dyrbju k njemu, dyrbju jeho hišće jónu widźeć, dyrbju so jemu hišće dźakować", praji holćka. „Haj, Měrijama, pój, ja će přewodźam", zawoła hóle. „Wém najkrótši puć", a hižo cheyše holčku přez wokno sćahnyć.

„Ně, tak nic, tak nic", wobaraše staruška. „Dyrbiš płasć jeneje służobneje so wodźeć a z jeje šlewjerom sebi wobličo zakryć. Přetož dźowku wyššeho měšnika nichtó ke křiżej njepuści. Dočakaj, hnydom so wróću.", namołwješe Hana dźěco.

Bórzy přińdźe, wotwjaza ze złotom wudebjene sandale a přispiny jej twjerde stupnje jeneje służobneje, wobleče ju khuduški woblek a zakry žołte kudźerje a nežne wobličo z čěmnym šlewjerom. „Pój, póndźemoj z wrótkami won, Zaleho, dočakaj při durjach!" Skoku khwataštaj won.

Přez prózdne hasy běžachu ći tři. Zaleh běše dobry wjednik. Tuźnota a hróznа čma wotpočowaštej nad městom. Přeco wótřišo howrješe wolanje z hory Kalvarija.

Skónčnje dospěchu horu. Při blukim swětle smólnicow hibaše so lud.

Přez šlewjerj pytaštej holčcynej wóčcy stysknjwje města. Nadobo pozasta. Běše knjeza zawohladała. Zastrózana stłóči ruku na kłapacu wutrobu. Zaleh wuruba ji puć přez ćrjódy ke Knjezowemu křižej.

Nětko steješe pod křižom. Bjez słowa a sylzy ronjcy hladaše horje k mrějacemu zbóžnikej. Tu wón na wysokim křižu wisaše, krawjo z tysac ranow . . . čeŕnjowa króna bě wokoło rozbiteje hłowy, rucy a nozy běštej ze surowymi hozdźemi překłóte. Holćka zwjeze so na koleni, njekedźbujo na lud, njehladajo na błędu žónsku, kiž w njewurjeknitych bolosćach pod křižom steješe, njewidźeše też japoštoła Jana. Dźakowne dźěćo njeprašeše so za měšnikami a farizejemi, tež nic za nanom, kiž z boka w kole wosebnych steješe. Z rukomaj zdonk křiża wobjimawši šeptaštej jej hubje nutrne słowa dźaka a lubosće.

Hłuboke słowa wojakow a směšace rěče wokoło njeje hłuchu. Tu seźahny so šlewjer z bohateje hłowy, tak zo žołte kudźerje w swětle smólnicow knježachu. Tu wurubi so błyšćaca. Ze spodźiwanjom praji: „Měrijama, dźowka wyššeho měšnika, kleči pod křižom!"

Tu wuruba sebi jedyn muž puć přez ćrjódy; to běše Kaifas, wyšši měšnik. Spłóšiwje wšitcy na bok stupichu a z wěrnosću tłóčachu so zaso za nim. Nětko steješe zady holći. Hněw sapaše z jeho wočow. Kruće přimny dźěćo za ramjo a wottorže je wot křiža. „Njezbožowne stworjenjo, što tu činiš? sy bjez rozuma!" zareji na swoje dźěćo.

Z wupřestrěnymaj rukomaj steješe holčka pod křižom a jeje wóčcy pytaštej wobličo wumožnika. Ow kak njeskónčnje dobročiwje a luboznje zhladowaše wón na dźěćo, kotrež so k njemu wuznawaše tu . . . takle . . .

Surowje zakhadźeše wyši měšnik.

„Wojacy, čisńće błudnu holcu do jastwa!"

Hrubje hrabny za holcu a wjerhny ju ke křižej. Holca zleća z hłowu do zdonka a zakrawi sylnje. Hewak tak bjezbóžni wojacy dźěćchu do boka a stysknwy křik rześe přez lud: „Wšehomócny Božo, wyši měšnik mori swoje dźěćo!"

Haj kaž zlamana kwětka leżeše holčka pod křižom. Z běłeho čoła kapaše krej. Zbłóndnjej hubje hišće šeptaštej. Tu skhili so žónska, kotruž lud Mariju Madlenu mjenowaše, k małej matrafcy a zakry ze šlewjerom krawjacu hłójčku.

Z ludu tłóčeše so staruška k mrějacej. Z pokhmurjenym mjezwočom so njehibajo steješe tu wyšši měšnik Kajfas. Z wótrym hłosom zawoła jena žónska: „Jeho krej přińdź na nas a na naše dźěći!"

Hroza jimaše wutroby a bojosć dobywaše so do dušow.

„Dokonjane je!" Swjatočnje, dobyćerscy klinčachu tute słowa z křiża. Dokonjane! K nohomaj křižowaneho běše mrějaca holćka sebje za wopor přinjesła. Swoje młode žiwjenje běše woprowała za Jězusa, syna žiweho Boha, do kotrehož bě wěriła, do kotrehož bě so nadźijała a kotrehož bě lubowała. (Legenda.)

*

Wo naléću.

Naléću tu je. Je rjenje čopło. Łuki a pola so zazelenjeja. Pupki so pukaju (wotmakaju). Stomy a zela kćeja. Ptački spěwaju w hajach a polach. Dźěći bosy běhaju. Wone sej kwětki ščipaju a wěncy wija.

22. 4. 1925. Ze šule w Radworju.

Nalětnje dźěła na łukach.

Najwjacy ratarjow łuki wlóšć. Łuki so ćežo włóča hač pola. Łučne brony maju wótre, noże. Te dorn kraja a moch skubaju. To je widźeć, hdźe su brony šle. Potom ludźo łuki hrabaju a kamuški zběraju. Hrabanki skotej podsćěłaju a pak z „khodojtami" spala. Na čiste łuki ratarjo hnój wjetaju a juchu kidaju. Na juchowych smuhach tučna ćmowa trawa rosće. Přewjele hnoja trawu spali.

29. 4. 1925. Ze šule w Radworju.

Prynceska trawy.

1. Na łucy, hdźež wosrjedź trawy kwětkow kćeje wjele, wjele, bydli prynceska w najmjeńšim hrodźiku, zo samo trawa nad njón rosće. Rano, hdyž słónčko schadźa a ptački raňše paćerje spěwaja, wotući prynceska a dźe so myć.

2. Rjeknje k rosynej kapcy: „Chcu so myć!" Zdobom praji łopješko: „Chcu twój myjak być!" A prynceska se myje a je z toho tak rjana, zo jeje mjezwočo we wšěch kapkach rosy so błyšco a zybolo widźiš. Pak pak chce ju widźeć, dyrbi rano hladać. Hdyž je słónco wyše, sedźi prynceska w khłódku pod marijinym mantelkom. Tam ju zrědka namakaš. Jeje konje su mjetele. Ma je wšelko zgratowane. Wona z nimi leći a hlada z nich do kóčeni, kak su rostliny dźěłałe.

3. Wječor, hdyž ćmička nastawa, přileća swjatojanske muški a swéća priyncescy. K wječeri je ju prosył šwjerčee nan, pěknje je ju to prosył. A tuž tam jěcha na nócnym mjetelu.

A hdźe spinka prynceska trawy? W keluchu najrjeńšeje kwětki. Njebjesańk ju wodźewa ze slěbornej płachćičku. A prynceska rjenje spinka, słódcy soni . . .

Kak wukorjeńš mlóć?

Často widźimy w naléću někotre łuki tak z mlócom porosćene, zo so runaju šerokim žołtym płachtam. Haćrunjeź mlóć na łukach hewak wjele nješkodźi, dha njeje tola jara khmane, je-li łuka z nim přepjelnjena. Mlóć druhich rostlinam móc bjerje. Hdźež je přewjele mlóć., tam druha trawa zahinje, dokelž mlóć přewjele městna a wutka sam za so trjeba. Zo by mlóć po możnosći zahnał, dyrbiš wapnowy dušak (Kalkstickstoff) na łuki mjetać a to w naléću, tak bórzy hač su prěnje łopješka narosłe. Pozdźišo mlóć mlóć jenož hišće z tym zahnać, zo łuku z přikupnymi hnojemi derje pohnojiš, kotrež druhej trawje wosebje howja, tak so mlóć poduša. Jeli so na přikład na někotrych pastwišćach mlóć z létom wot léta přinjesła, tu druha trawa dale a bóle hinje. Njepomha pak to, je drje najlěpje, zo cyłu pastwu přeworaš a znowa druhu trawu na nju wosyješ.

Lube dźěći!

Jutry su nam rjane naléćo přinjesłe. Kak to wšudźe z mocu zeleń dobywa a z kćenjemi wšelakich barbow so pisani! Dźěłajóe też wy we swojim — naléću živjenja. Štóž młody ničo njenawukuje, ženje ničo hódny njebudźe. Waš wuj Domaš.

Hospodarski kučik

Wo času zeleneje picy

Zelena trawa je byću howjazeho skotu přimĕrjena eyroba; kóždy wĕ, zo mloko přibĕra, hdyž so zelene dawać počina. Najlĕpje k wžitku přiňdże skoćeću zelena pica, smĕ-li sebi wono ju same na pastwje pytać. To pak so w našich hospodarstwach wšudże wjacy njehodźi, zo skót na pastwy cĕrimy, hać runje za strowosć skotu z tym so wjele dobyło.

Picowanje howjazeho skotu ze zelenym w lĕću we hródźi je wĕc, na kotruž mĕł hospodar połnu kedźbnosć nałožeć, dokelž stajne zežiwjenje kaž dospołne wutrjebanje cyrobiznow z rostlinow dyrbi so docpĕć, a to tak lohko njeje, kaž so to na prĕni wokomik zda. Prede wšĕm ma so na to hladać, zo by překhod ze sućeja so bĕlki do drjewjanych ničow a nĕtko smĕ so Tajki překhod mĕł znajmjeńša 2 njedźeli trać. Młoda trawa w naležu ze zahrody, kaž tež młody dźećel ma wjele bĕlkow a dusykow w sebi a tute sytniwe elementy přiňdu jenoż do poł wužitka, jeli so ze słomu abo synom njemĕšeja. Hdyž je pica starša, přewobroća so bĕlki do drjewjanych ničow a nĕtko smĕ so hole zelene mjetać.

Na čoż ma so w času zeleneje picy wosebje hladać, je, zo z picu nješeri. Hospodar ma so derje wo to starać, zo jemu zelene njećeknje, tak zo ma na khwilu zaso do sušeneho čahnyć. W tym nastupanju su wĕzo čoplišo krajiny lĕpše, hać naše, hdźež dźećel často prawje pozdźe přiňdże, a je-li lĕčo suche, a druhi njedorosće, hdyž je prĕni poždnjaty, potom je zlĕ. Mam potajkim za to, zo je prawje, hdyž so w naležu ze žnjećom młodeho dźećela prawje zahe počina, zo druhi skerje zapušći. Sto pomha tola dołhe komdźenje, hdyž nam čatso dosć zmjerznje? Je to lutowanje do škody, hdyž so praji: Doniž dźećel hłójčki nima, njedawa wužitka. Pódla smahi mĕł kóždy hospodar, jeli nĕkak poło dosaha, kórc abo dwaj. z mĕšeńcu wobsyć: woku, wows, hroch, kolij. Čeknje-li dźećel, wĕ so, hdźe ma so rady dobrać; dosahnje-li dźećel, čim lĕpje — njech mĕšeńca dozrawi, z njeje změje so dobre sykanje za howjada a wyše toho móże so womłóćeny wows z woku šrótować a w zymje jako womješk dawać. Dokelž hajnišća nazymu tež přeco tak wĕste njejsu, jako sebi činimy, stara so předwidźiwy hospodar wo to, zo nĕkotre rynčki načatejo pšeńcy (Pferdemais) nasadźa, do kotrejež pak ma so z časom puščić, zo jemu njezmjerznje, kaž je so nam w zańdźenych lĕtach sešło: njech so radšo hajnišća wusuša, je-li zelene zbytne, jako zo pšeńca so z čakanjom a mrózom k ničemu sčini. Hajnišćo mĕło tak hač do Michała posyčene być. Z rĕzakami za zelene so wjele picowej nuzy zadźĕwa přez prawu zlutniwosć a bóle hišće z tym. zo skót sykane zjĕ, mĕsto toho zo połoju njesykaneje picy do hnoja zatepta. Bur, kotryž ma tutón rĕzak, móże w lĕće 4—6 fórow wjacy nasušić, a to hižo nĕšto rĕka! Najwobožniša wĕc za čas zeleneje picy je mokre wjedro. Mokra pica ńisnje so ženje dawać, ale dyrbi so rozpřestrjeć, zo wotkapa, a potom ze słomu naměšeć. Nawozy-li so zelene na swjate dny, ma so wosebje na to hladać, zo so na hromadu njewali a tam do pary njepřiňdże. Najlĕpje je, zo sebi ratać připrawu přihotuje ze 4 stołpow, do kotrjež móża so lohcy łaty zasunyć, a to w kólni abo zbytnicy, hdźež powětr hraje. Mokra pica ćisnje so na łaty, hdźež khětřišo wotkapa a so tež njezapari. Hdyž suche wjedro přiňdże, wućahnu so łaty a położa so na bok.

Njemóże so dosć warnować pře d tym, zo by so pica ženje ze zmjerzkom njedawała, wosebje dźećel. Tu budźe wĕste bubnjenje, hdyž so njeposłucha. Sy-li so přehladał a bubnjenje počina, dawaj salmiakowy duch we wodźe, je-li hižo hórje, budźe pomoc ze znatym wububnjerjom. Wšĕ druhe srĕdki, a wosebje křideško, dyrbja so jako dračowanje skotu zaćisnyć.

Khore skoćo a pomoc

Khorosć wumjenja maja často kruwy, kozy, wowcy. Spóznaješ na spinanym stupanju, zymnicy, skoćo přiňdże wot jĕdźe. Wumjo je zaćekle, horce, koža swĕtła na čerwjeń. Druhdy njeje cyłe wumjo, ale jenož dźĕl khorowaty, štož na horbikach widźiš, kiž so tam wudobywaju. Druhdy jĕdmi so, a jĕdmo naměša so z mlokom. Njehladaja-li so tute khorosće přihódnje, budźe wumjo twjerde a zdźĕła abo cyłe njekhmane za zhromadźenje mloka. Pomoc: Daj skoćeću wotpočink, snadnu, ale sytnu jĕdź (womješk), lodowe wobalki, hdyž je horcota wulka, wokoło wumjenja, pomazaj jo z kolodijom; hdyž pak je twjerdosć nastała, maza so z jodowej žałbu. Čiste słanje, šonowanje při dojenju, młoduške njesmĕ so k starej puščić, zo by cycało.

Zastaće moča (najbóle při kolicy koni). Skoćo tepta njeměrnje tu a tam. Sudruj wokoło jĕrchenjow sylnje ze słomjanym wĕchćom, hdyž sy prjedy kŕiž a bjedra z kamporowym spiritusom namazał, potom k picu hermankowe zelo, prawje sylny wotwar.

Rozwučowace drobnosće

Zelo čerstweje ruty zaćeri pječa myše, dokelž wón znjesć njemóża.

Je-li na **prosata** bĕženje přišło, dokelž je so jim wostajiwši rancy, wjele butřanki abo wokisnjeneho mloka dawało, njech so k słódkemu mloku wróći, do kotrehož so lany wosuch rozmĕša.

Chcež-li wĕdźeć, hać maš **čiste kisało**, zawaŕ nĕšto a ćisń bĕlu šterku do njeho; w strowym kisale wostanje šterka bĕła, w špatnym zmódri so.

Stonóžki (Asseln) z pincy zaćĕř tak: Liń do bleše małko dobreho palenca, tykń pale na šiju, zo je šija prawje namačana. Na to położ bleše do pincy na dno a na druhi dźeń změješ wjele stow tutych wohidnych zwĕrjatkow w bleši. Zo so tola wšo na swĕće na tón wjedrowy palenc łójiš!

Směšk

Jank ĥebźi w šchuli. „Praj mi, Janko, hdźe leži wutroba?" — Jank mjelčeł. — „Njeczujeśch tu žadyn pukot?" mĕni wučĕŕ a pokaĵuje pśchi tym na jeho hrudź. „Ach nĕ", wotmołwi Jank, „puń cźuja pścheźy nĕhdźe druhdźe."

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.
Sommerpreise für Gaskoks.

Ab 2. Mai gelten bis Ende August d. J. folgende Preise ab Gaswerk:

Erbskoks	je Ztr. RM 1,40
Grobkoks	je Ztr. RM 1,50
Nußkoks	je Ztr. RM 1,65

Bautzen, am 26. April 1935.

Der Oberbürgermeister. Gas- und Wasserwerke.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 8. meje 1935 **Měšcanosta**

Hospodarski rozhlad

Sobotu, 27. haprleje 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,482	100 pólsk. złotych	46,87
1 jendźelski punt	11,995	100 českosł. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burša 26. **haprleje.** Hačrunjeź ſ hospodarſtwa dobre powĕſćeje pſchedleja, kotrejž mohe burſy wĕſtu ſejeru bacź, woſtawa bankowſka klientela ſdźerźliwa. Kuliſa tohodła tohorunja fĕrje hiſchćeje ſo ſwojich wobſtatkow wſdawa a tohodła kurſy dale popuſchćejchu. Na rentowych wikach mekſikanſke pojćonki, dźiwajo na podróženje płĕdra fĕrje poſtupichu, druhe renty bĕchu ſtabſche.

Barlinſke žitne wulkowiki. Połoženje na wikach ſtoji dale w ſnamjenju kedźbliweho nakupa ſe ſtrony młynow. Sću hiſchćeje dale derje ſaſtarane a tohodła ſu wotbytowe możnoſće njeſpokojaće ſa rožu a pſchenźu a tam, hdźeź je potrjeba, ſo ſ druheje ruti łoſzy ſpokoji. K pizowanju ſo pſchenźa ſdźĕła žada. Mukowe wiki ſu dale mĕrne. Wožeże rźana muka ſo cźeſko wotbudże. Wołwź ſo jenoż ſa jera dobre wumĕnjenja poſkicja; jećmjeń k pizowanju ſo dale žada.

Wejera płaćizne w Barlinje zentnar

pſchenźy W 8: 10,15 hr., W 9: 10,25 hr., rožki R 8: 8,15 hr., R 11: 8,35 hr., — jećmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.

Wiki w Shorjelju.

Pſchenźa (100 kg.) 20,10 hr., rožka 16,10 hr., jećmjeń, nałĕni 16,50, jećmjeń, najmjńſi 16,00 hr., wowſ 15,40 hać 16,10 hr., bĕrny (ztr.) 2,35 hać 2,55 hr., butra (kuſk) 71 pf., jeja (ſchtuka) 7—10 pf.

Twora	Němski wuplod Najniša płaćizna pf.	Němski wuplod Najwyša płaćizna pf.	Wikowany wuplod pf.	Twora	Němski wuplod Najniša płaćizna pf.	Němski wuplod Najwyša płaćizna pf.	Wikowany wuplod pf.
Boby (Buny) . punt	—	—	—	Selotej kořĕk	10	25	—
Hroch . . »	—	—	—	Šĕrbak »	—	—	—
Kórkt za solotej »	—	70	—	Kosadak punt	—	35	—
Kórki k nakładź. »	—	—	—	Selerij štuka	10	40	—
Kórki (žonop.) »	—	—	—	Selerij punt	30	35	—
Sydrojty kał štuka	—	—	53	Łoboda »	20	25	—
Bĕły kał punt	12	15	—	Rapunelki »	—	60	—
Čeŕwjeny kał »	—	—	30	Tomaty »	—	—	45
Wirsingowy kał »	—	—	20	Cybla »	—	25	30
Pupkaty kał »	—	—	—	Hromak »	—	150	—
Zeleny kał »	—	15	—	Krón »	—	60	—
Kolrabi młod.) št.	—	35	—	Champignony »	—	150	—
Kolrabi (stary) pt.	—	15	—	Čerstwe hriby litr	—	50	—
Karoty wałĕk	—	—	—	Sušene hriby litr	40	60	—
Karoty punt	10	15	—	Dobre jabtuka punt	30	35	50
Korjeń pětrjylki »	—	20	—	Jabłuka k warj. »	15	20	—
Porree »	—	20	—	Dobre krušwy »	—	—	—
Radiski wałĕk	—	10	—	Krušwy k warj. »	—	—	—
Rjetkej štuka	03	15	—	Wišnje »	—	—	—
Rjetkej punt	—	15	—	Słowki »	—	—	—
Rjewjeń »	—	20	—	Brĕskli »	—	—	—
Čeŕwjena rĕpa »	10	15	—	Wino »	—	—	—
Kulrĕpa »	—	12	—				

Wĕcne płaćizny w Budyšinje.

27. haprleje 1935.

Wšĕ płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlĕpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	10,15
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna	50 kg	—	8,15
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Jećmjeń, lĕčny	50 kg	—	—
Jećmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański jećmjeń 59-60 kg	kr. pł.	—	8,15
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	7,90
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Bĕrny (we wulkowikow.) naju. pł.	50 kg	2,55	2,75
Bĕrny (w małowikowanju)	50 kg	3,55	3,75
Syno	50 kg	—	5,75
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	2,75
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	3,00	3,25
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,16
Jeja	1 štk.	07	07½
Pšeńč. muka Type 502	50 kg*	—	17,05
Pšeńčna muka Type 790	50 kg	—	15,55
Rżana muka Type 997	50 kg*	—	12,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn	50 kg	—	6,00
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,70	6,95
Rżane wotruby wokrjos. młyn.	50 kg	—	6,25
Wikowańske rżane wotruby	50 kg	5,95	6,20
Husy	1 štk.	1,80	3,00
Prosata 797 štuk	1 štk.	14,50	23,00

(Swinjace wiki běchu srĕnje).

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	26. 4.	25. 4.		26. 4.	25. 4.
Pšenica	211,0	211,0	buny	12,5-13,5	12,5-13,5
rožka	171,0	171,0	woka	13,0-13,5	13,0-13,5
jećmjeń now.	—	—	módre lupiny	9,00-9,75	9,00-9,75
jećmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	13,2-14,0	13,2-14,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk		
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
rżana muka	22,90	22,90	such. truhanč.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	bĕrnj. kruški	8,90	8,90
rżane „	10,19	10,19	syno, 50 kg		
raps	—	—	rżana słoma		
hróch, Viktor.	24,0-27,0	24,0-28,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	21,0-22,7	21,0-22,7	ječna „		

Płaćizna za pšency za wupłodźerja 8: 203.0 9: 205.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 163.0 11: 167.0
Płaćizna za jećmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9:168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 166.0

Płaćizny rĕznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

26. haprleje 1935 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 549.

Połnomjasne, wukormjene, najwětšeje rĕzneje hódnosće hač do 6 lět	41
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	40—41
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	35—39
Mjenje picowane wšĕch starobow	30—34

Byki: 561.

Połnomjasne, wurośćene, najwětšeje rĕzneje hódnosće	40—41
Połnomjasne, młódše	37—39
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	32—36
Špatne	28—31

Jałowicy a kruwy: 1647.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rĕzneje hódnosće	37—38
Połnomjasne, wukormjene jałowicy najwětšeje rĕzneje hódnosće hač do 7 lět	30—35
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	22—29
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	14—21
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1845.

Najlĕpše wukormjene (1. družiny)	55—62
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	48—54
Špatne (3.)	35—45

Wowcy: 2958.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	37—38
Starše wukormjene (6.)	34—36
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	25—33

Swinje: 10 492.

Połnomjasne, wos. rasow a jich kŕiženj., hač do 1½ lět stare	—
Wukormjene	45—46
Mjasne	44—45
Špatne	42—44
Rancy a kundrosy	45

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

27. haprleje 1935 po hamtskim postajenju.

Wšĕ płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,60
Ćelace mjaso	1 kg	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	2,00	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Rżana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlĕb	1 kg	0,25	0,27½
Jĕdźne bĕrny, nowe	1 kg	0,08	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	1,76	1,80
Sušeny połč	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jĕdźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	07	09
Jĕdźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domi. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Jenemu Freibergiskemu rĕsnikej narodźi so hólčk. Sule šbožowna wosjewi jemu macź: „Hólz wóßom punom waji! Ma to wopraſcha ſo rĕſnik: „S kojčejeni abo bjez nich?"

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 99 | Budyšin — Pónděle 29. haprleje 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Swjedźeńśki programm za dźeń 1. meje

Programm Barlinskich sarjadowanjow nazionalneho swjedźenja němskeho ludu je so nětko wosjewił. Dźeń 1. meje so potajkim z **manifestaziju młodźiny** dopołdnja wot ½9 do ½10 hodź. w Swjeseleńskej jahrodze sapočnje. Tutu manifestaziju, kotraž so kaž wšitke Barlinske sarjadowanja na wšitke němske radia pšenjeseje, němski wjednik młodźiny **Baldur ze Schirach** wotewri. 3000 hłosow žydowskich Hitlerskeje młodźiny, hólcziny a Swjatka němskich hołzow Lerschowy spěw sanježe. Potom němski propagandowy minister **dr. Goebbels** porěči. Na to so zhromadny spěw wuspěwa a po nim **wjednik rěcži.** Manifestaziju so ze spěwom skónči.

Dopołdnja w 10 hodź. so w Barlinje **swjedźeńśki akt statneje kulturneje komory** sapočnje. Sswjatočnosć so ze swjedźeńskim preludijom Richarda Strauße wotewri. President statneje kulturneje komory **dr. Goebbels** na to knihowe a filmowe myto 1934/35 wosjewi.

Pschipołdnju w 12 hodź. so w Barlinje **swjedźeńśki akt na Tempelhofskim polu** wotměje. Sarjadowanja su so dźěrno hromadźe połožile, so by popołdnju hischće wjele czasa za swjedźenje w dźělarnjach, ludowe swjedźenje atd. zwostało. Naspomjenja saúdźenju lětom su organizaziju spěšcheho wotwiśa smóžnike.

Sdobom se statnym aktom na Tempelhofskim polu so po zyłej Němskej wulke zhromadźizny wotměja. Na nich so dowěrniske rady, kotrež su so 12. a 13. haprleje wuzwolike, swjatočnje na swoje winowatosće swjasaju. **Dr. Ley** jich na wjednika a lud swjasa, w Barlinje nědźe 40- hač 50 000. Jenotlíwe hady so we wšichnich paralelnych zhromadźiznach po zyłej Němskej hodźinu traja.

Wjednik w 12 hodź. na Tempelhofskim polu pschijědže a nimo sestupanych czełnych formazijow pokroči. Na khorhojowej horje so 21 standartow SA, 6 standartow SS a jena czełna standarta sejtupaju, nimo teho 446 khorhojow SA, 1000 khorhojow dźěłoweje fronty a 180 khorhojow politiskeje organizazije. Khór 2500 Barlinskich spěwarjow „Spěw ludu" wot Erdlena sapěwa. Na to němski propagandowy minister **dr. Goebbels** k wotewrjenju porěči. Po khórowym spěwje **dr. Ley** dowěrnikow radow do winowatosćow wosmje a potom sčežuje **wjednikowa wulka rěcź.** Jej so Horsta Wesselowy spěw, wulke wjeczorne pisanje, němska hymna a skónčaze zkowa wokrjeznjeneho nawjednika sa Barlin-Brandenburg němskeje dźěłoweje fronty **Engela** pschisamknu.

Schadźowity dźeł Barlinskeho programma budźe popołdnju w 5 hodź. **pschijimanje dźěłaczerskich delegazijow z Němskeje a dobyczerjow w powolaniskim wojowanju pola wjednika.** Dźěłaczerjo letża hižo 30. haprleje do Barlina pschijědu a popołdnju w 4 hodź. jich němski minister dr. Goebbels, dr. Ley a Baldur ze Schirach powitaju. Wjeczor 30. haprleje woni pschedstajenje w Symfiskej zahrodze wopytaju.

Wjeczor ½10 hodź. so **zmólniznowy czah** němskosatanje wobory, namócnistwa, letarjow, krajneje policije, schkitaeje policije, SA, SS, czełneje standarty Adolfa Hitlera, NSKK, korpsa pólnych honjerjow, dźěłoweje słužby, politiskeje organizazije, czełowjeneho kchóra, swjatka za letarski sport, technniskeje mjerowje pomozy, železniskeho schkita, wohnjowjeje wobory a nazionalsozialistiskeho swjatka frontiskich wojowarjow (Stahlhelma) sapočnje.

Schesty dźeł Barlinskich sarjadowanjow budźe wjeczor w 11 hodź. **słónchazy appel** po zmólniznowym czahu. Tehdy ministerski president němski minister general **Goering porěži.** S wjeczornym pisanjom so tutón dźeł sarjadowanjow skónči.

33 000 herbskich dworow w Sakskej

W sakskim staczje je dožiła 33 389 herbskich dworow. Jich ležownosće zhromadnje 647 680 hektarow wuczinjeja. Potajkim je kóždy herbski dwór w pschereršu 18,7 hektarow wulki. Sakske herbske dwory su pak trochu mjenše, hač jich pschereršk za zytu Němsku wuczinja. Tutón pschereršk so na 20,4 hektarow wobliza. Sajtmawe pak też je, so na 1000 hektarow ratarskeje semje w sakskim zwobodnym staczje 36, w pschereršu němskeho stata pak jenož 32 herbskich dworow wotpada.

Zhromadny wunošk wólbow do dowěrniskich radow

Němska dźěłowa fronta je zhromadny wunošk wólbow do dowěrniskich radow 1935 wosjewiła. We 70 060 dźěłarnjach je so wothłosowało. Wólbokhmanych wobsahowało 7 147 802. Płaćiwych hłosow je so 6 539 298 wotedało. S „haj" je 5 496 108 hłosowało, to je 83 proz.

Statny organisaziski wjednik dr. Ley je němskemu wólbnemu wjednikej Klausej Selznerej za pschihotowanje a pschewjedženje wólbow do dowěrniskich radow swój wosebity dźak wuprajił.

Dwě lěče němskeho zwjazka za powětrowy škit

Pschi nawróčze dnja sakoženja němskeho zwjazka za powětrowy schkit so 29. haprleje w Barlinskim sportskim palasče 18 000 hamtarjow swjatočnje do winowatosćow wosmje. Na tutu zhromadźiznu staj so też němski minister letarstwa, general letarjow Hermann Goering, a wjednikowy namjetnik němski minister Rudolf Heß pschepruhowałoj. Podawk so na wšitke němske radia pschenjese. Pschi tutej składnosći so zhoni, so je 280 000 hamtarjow w 21 500 podrjadowanych wotdźělenjach a so 10 300 wuczerjow powětrowego schkita pschi 2200 schulach za powětrowy schkit skutkuje.

Za dorozumjenje mjez Němskej a Francowsku

Ssobustaw franzowskeje akademije Louis Bertrand pada, so by swonkowny minister Laval na zwjazu puczowanju do rańskeje Europy w Barlinje posłał a so z němskim knježerstwom wo poczahach mjez Němskej a Francowskej wuprajił. Bertrand tutu myśl w nowinach „La Preße" roswiwa a ma za móżne, so móžetej so Němska a Franzowska dźiwajo na politiske a kulturne wozběhitosće wobeju krajow derje zhližeć. Na kóždy pad dyrbjała pak so wójna wobeńć.

Jako prěnje so pscheje, so byschtej Franzowska a Němska njenadpadowe frěcźenje mjez sobu zešinjeł. Tutón swjatk z jeje njepotrjebnym łuźobom by sa Franzowsku wjele bódnischi a też njestrašnischi był, hač njenaturlke frěcźenje z dalokej Ruskej, kotraž njesamóže nicjo sa Franzowsku wuczinić a jeničźy spyta, Franzowsku do wójny z Němskej scjahnyć.

Lavalowy kompromis z Litwinowom

Jednanja mjez Franzowskej a Ruskej su so tež sobotu dźěrno wobcźežnje wotměte. Sobotu dopołdnja běšče rosrěcźowanje na franzowskim swonkownym hamcže mjez franzowskim swonkownym ministrom Lavalom a sowjetskim pókazanom Potemkinom postajene. Tuto rozrěcźowanje pak je so wottorcźiło. S wopórdka běšče so pschipowědźiło, so je jednanja hač do wutory skónca, hač temu tak budźe, dźensa hischće njeje wěste.

Pariske nowiny „Paris Soir" a „Intransigant" wobkrucźeja, so kompromissowy tekst frěcźenja, kotryž so w tutych dnjach pschepruhuje, wjacy mylł automatiskeje pomozy njewopschija. Kóžda podpiratka móz śměje „w pschipadze strachu" zasa rozsudźiś, hač wona bjes kombdźenja, to rěka, njedźiwajo na Swjatk ludow, sakrocźi abo wunoschk jednanjow w radze Swjatka ludow wocźaknje.

Francowska na Pólsku tłóči

Hač runjeż jej so Pólska a Franzowska w pósledninm czasu zdaleka, Pólska dotal njeje zyłe pschestała, swoje zwjazanki Franzowskim bróńźeńskim firmam podawacź. Kaž so w Warschawy powě, so w tutym nastupanju nětko pjeza pschemjenjenje pschihotuje. Dyrbjał franzowskimaj wulkoindustrielnymaj, kotrajž porjadnje za wójnske ministerstwo dźěłataj, a běschtaj wažne frěcźenja wo podawanju wójnskeje potrjeby na pólske slicźbowanja pschewzaloj, staj so z Franzowskeje namolwiłoj, so byschtaj pschestałoj wójnsku potrjebu Pólskej podawacź. Jako pschicźinu za njewobkedźbowanje frěcźenja so njemuja, so Pólska wjele pjenjezne wumjenjenja njeje dopjelnika.

Franzowske knježerstwo po zdaczu njeje wjazy tak inowne, so by kaž dotal też w pschihodze hischće za Pólsku pjenjezniže rukowało. Wšitko pak so pschi tutym postupanju wo sakroczenje franzowskeho knježerstwa jedna, kiž chce Pólsku zatrachsciś a ju franzowskim pschecźam zaso podwólnu sćinić.

Najwjetše pólske wulkowiki so w Póznanju wotewrichu

Pólski statny president je njedźelu dopołdnja w Póznanju 14. mjezynarodne wulkowiki wotewrił. Mjez cześnymi hosćemi běchu jako zastupjerjo Němskeje Póznańskeje generalny konsul dr. Lüdgens, wobzedny kommisar za Póznańske wulkowiki dr. Maiwald, wyschi president a župan Schlesyskeje Wagner a schlesyski krajny burski wjednik z Reibnitz.

Wustajeńsa 17 wustajerjow wopschija. Wona wschitke dotalne wulkowiki niz jenož w Póznanju, ale w zyłej Pólskej pschetrjechja. Wulkowiki sajimawy wobraz wo wuwicźu pólskeho hospodarstwa poskicźeja.

Mjez 20 krajemi, z kotrychž firmy wustajeja, hamtše zjejniczego Němskeje pschikładny pschehlad wo wschelakich wotnožkach němskeje industrije podawa. Mězinosć

Italska w znamjenju swjedźenja nacionalneho dźěła

Wječerawschu njedźelu zyła Italska w znamjenju swjedźenja nazionalneho dźěła stejesche. Hłowne swjatočnosće so w Romje wotměchu. Pschi witanju italskeje akademije so w kralowej pschitomnosći myta za wědomostne a wumětnjerowske dźěła wudźělachu. Na Piazza Venezia Mussolini pschi wulkej zhromadźiznje kchóra za dźěłowu słužbu a nětkrym tyżdź dźěłaczerjam za wjeczor jich žiwjenja renty wudźělesche.

Pschi tutej składnosći Mussolini wulku rěcź dźerjeschе. W njej rozłoži, so je rozdźělenje mjez ruczinym a duchownym dźěłaczerjom jenoż hischće theoretiske. Dźeń pschiwšim, hdźež intellektualni dźěłaczerjo žadosć sacjuja, so tychu też zas z rukomaj dźěłali. Pschezo wschak su hischće někotre zbytki intellektualnych, kotrjž so žiwjenja naroda dalkuja, kotrjž pak njejsu wjazy bódni, hač proch na cźrijomaj pokraczowazeho hobra. A tutón hobr je italski lud.

Połoženje je so polepschiło. Bjesdźěłosć je woteběrała. A pruhi pschichoda bychu hischće jałniske byłe, hdy by so žiwopodarstwo z politiku podpjerało, hdy by w Europje wěrny měr žiwnych knježił, kiž nikoho njepotłóčuje.

Stónczenje Mussolini rjekny, so najsmutskowniske nadźije italskeho ludu snaje. Wón wě, so lud žaneho pschijomneho žiwjenja njewocakuje a tohodla sim pyta, so je kruty czas žyle bliko. Tutón czas budźe žebi napinanje wschitkich mozow italskeho ludu žadacź, so by sameŕy dospěł, kotrež su jemu dawno znate.

Mussolini je lětarske město wotewrił

W Italskej je so nowe lětarske město sakožiło. Wono so po italskim lětarskim rjeku Guidonia mjenuje. Mussolini sam je tuto město poswjećił. Wón je žebi technitse a wědomostne wyschiprawy tuteho lětarskeho města dokładnje wobhladał. W městze ležitej wotdźělenje za lětanje do stratosfery žydli.

Na hłownym naměsće tuteho města, kotrež je so blisko Roma pschiprawiło a kiž ma nimo sarjadniskich twarjenjow hižo wjele priwatnych khěžow, Mussolini a 20 mkodofascháskow pschi spočatku žiwjatočnosće łopaczą na druhi nowotwar sastajichu. Potom so wulke wobhladanje města wotmě.

Do wobhladanja Mussolini dopominaschе, kak je so w Italskej bahnischcza wuzwuschike a do płódneje role pschewobroczile. Tam su so někotre nowe města sałožile. Wschitke tute wulke dźěła dopokazuja njeslemjomnu wolu k mocy faschistiskeje Italskeje. Tuta wola je w sandźenosći wjele człowjekow a wjele wězow pschezwinyła. Wona to też w blisku a dalekim pschichodze ćini.

Němskeje, kotraj je dozyła najwjetše khromadne wustajnišchcjo na wulkowikach, a jeho rjane wutwjedźenje wobšetšite pischipósnacje pólšskeho hospodarskeho ministra namaka.

Kak wulke žu nadźije na wutwarjenje porjadnjow mjez Němskej a Pólšskej tež w hospodarstwje, wukhadża niz jenoź s jara wulkeje liczby wustajazych němskich firmow, ale tež s wulkeho sajima, kotrejž tuto nimale 100 němskich firmow pola pólskeho wopytarstwa namaka.

Přihoty za konferencu přidunjskich krajow

W pošlednich dnjach bješe žo powěsć wudała, so žo 4. meje w Benediigu sastupjerjo Italskeje, Awstriskeje a Madźarskeje sejdu, so bychu žo wo bližšej konferency pschidunajskich krajow rozrěčeli. Tuta powěsć je žo někto w Romje potwjerdziła. Italiski budże statny sekretar Suvich sastupować.

Rozrěčowanje je žo na sakadźe konsultatiwneje winowatosće protokollow, kotrejž žu žo w měrzu lońskeho leta w Ronnje mjez Italiskej, Awstriskej a Madźarskej podpisałe, swotako. W tutym rozrěčowanju žo konferenca pschidunajskich statow pschihotuje.

Krótke politiske powěsće

Wjednik w Nürnbergu pobył. Wjednik a němski kanzler Adolf Hitler je žebi njedźelu dopoldnja w Nürnbergu ležownosće sa statny stronisy sjěd wobhladał.

Cjerwjeny teror pschecjiwo domisniskej fronce sudetskich Němcow. Sobotu a njedźelu je we wschelakich městach południowe Cjěskoslowakskeje k marxistiskim nabłyłnosćam pschecjiwo domisniskej fronce sudetskich Němcow doschło. W južnomorawskim městce Šnajmje auto wjednika domisniskeje stronty Henleina s rewolwrom nabpadżechu a s kamjenjemi do njeho mjetachu.

15 milijonow wobydlerjow w Cjěskoslowakskej. Pschi ludliczenju 31. dezembra 1934 je žo w Cjěskoslowakskej směrcjiło, so wobydlerstwo tuteho kraja 15 095 000 wuczinja.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 29. haprleje 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Je-li chcoš rozum wuživać a zbožo,
Chcyj wjele radši žiwjenje bjez złota
Hač ze złotom, hdyž na wósla ge zmota.
Čišinski.

— **Wo wjedrje.** Sobotu wjeczor we 7 hodź. barometer 743, hygrometer plus 3, najwyschcha dnjowa cjoplota 15 stop. po Celsiju. Njedźela rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer minus 6, najnizscha temperatura we nozy 6 stop. cjoplotY. — Wětry s Lodoweho morja žu wulkukowate, so je žo po wotpalenju nizinY sandźeneho tydźenja do Ruskeje nad Finskej nowa nizina wutworika. Tuta nizina k nam postupuje. Jeje kromy běchu njedźela rano nasche strony dozpěte. Nizina je nam pschi chětro symnych wětrach s połnołonymi kónczin njepschijomne deschczowate wjedro pschinjesła. Njedźela zyły dźeń a tež nutrje hischcze śmeje nizina wliw na wjedro w nasich stronach. Srjedźa pak žo wocakuje, so nizina pschedaloko ke krótkemu wjeczorej pocjehnje. Wona žo wječer w srjedźnjej Europie wumidże a roscjehnje. — Jutrje wutoru klónczko 4,37 hodź. skhadża a žo 7,18 hodź. khowa. Měsacź skhadża jutrje rano 3,06 hodź. a khowa žo popoldnju 4,34 hodź.

— **Wuhladny na wjedro sa jutrjischu wutoru: Hischcze jara khłodne a njewobstajne wjedro.**

— **Wyschischi měschczanoscia je połnych honjerjow jako pomoznu policiju do službY wsak.** Po postajenju šmuskowneho ministra je Budyski wyschischi měschczanosta dr. Opitz pjatk tudomnych połnych honjerjow jako pomoznu policiju do službY pschijak. K tomu bješe žo w sali prjedawschcheho Kopornika 42 połnych honjerjow, wschitzy stari a wupruhowani prjedawschi SA-ludźo, pod kommandom swojeho wjednika Schmuttlera, sejschto, nimo teho jedyn policajski wyschischi kommišar a 5 kommišarow měschczanskeho sarjadnistwa pod wjednistwom wyschischeho inspektora Prascha, kaž tež direktor Hartig a inspektor Knjeź jako wobdźěłacjo policajskich należnostejow. Wyschischi měschczanosta dr. Opitz w swojej rěcźi na winowatosće a prawa policije pokasa a jeje službne prawa wopisowaschе, kiž žo wožeže w starosći wo schkit a lepšne ludowych towarschow pokasuja. Jako bješe wyschischi měschczanosta połnych honjerjow je sawdawšom ruki do jich winowatosćow stajił, žo pschebywanischcza a dźełanje połnych honjerjow w městnoscach prjedawschcheho Kopornika wobhladachu.

Nošče mejsku plakettu!

— **Swinje a wowzy budźa žo 4. junija 1935 liczicj.** Liczenje zwini a w pošlednich tšjoch měsacach doma sarjenych zwini, bykow, wołow, kruwow, cjelatkow, wowzow a kóžow ma žo po knjeżerstwowym wukasu 4. junija 1935 stacź. Pódla toho dyrbja žo wschě wowzy we Němskej liczicź.

— **Pósitka słužba na dnju 1. meje w Budyschinje.** Na nazionalnym žiwjedźenju němskeho ludu, 1. meje, budźe pošturne wokna na pósce jako njedźelu wotewrjene, pósta cjihło 3 (Psched schuleiskimi wrotami) budźe sawrjena. — Wsche wunoschowanje pósitskich pošitkow (tež pola pósitskich agenturow a pósitskich městnoscjow) wotpocźuje. Khwatne pošitki a telegrammy pak žo wunoschuja. — Dostawarjo móža listowe pošitki a nowiny na tutym dnju w cjasu wot 8 do 10 hodź. wotewjacź. So by žo tež pósitskemu personalej po możnosći w schérokim wobžahu wobdźělenje na sarjadowanjach smóžnilo, němska pósta prošu, so bychu žo pošitki jenoź w zyle nusnych pabach wotewsałe. So bychu žo dlešcheho cźakanja pschi wotewrjacu pošitkow zminyli, žo doporuczuje, so by žo pósce dźeń prjedy pisanje zdźěliło, so hyšći na dnju 1. meje po pošitki pschiduu. — Wot 2. meje ho pósitske pošturne wokna w Budyschinje rano we 7 hodź. wotewrja.

Naša Łužica je zakčěła!

Sawěsće žo Wam tutón napiš ſalubi. Je temu tak! Zyła naſcha Luźiza je ſatčěła. Hdyž Wam jutry Sserbſke Nowiny na žiwjedź prěnjej ſtronje wobras kčežejazych ſchromow, wobrubjazeje ſahony wokoło pěknete wjeſnoje zyrkwicźki, pschinjeſechu, to ſcźe wěsće prajili: luba Nowina, to je mały kuſk pſchesahne ſonika. Tola, Sserbſke Nowiny ſtajnje doprědka wědźa, kaſke žu wuhlady wjedra a žu ſtebi hižo ſtamu bohate, ſo wjedraſ Sserbſkich Nowin je jara mudra hłójcźka. Hlejcźe, jenoź na dźeń ſerbſkeje młodźiny je nałěčo cźakało, ſo by ſ druhim ranjom ſatčěło. Hdyž je ſwjedźenja domoj jěchu, ſo nam hiſchcze wutroba ſmějeſche, jako by ju nałěčo koſchiło, a tuta naſcha wutrobna radoſcź je žo pschirodźe žobu ſdźelika. Wona hižo ſchtwórtk rano ſapocźa pupti na ſwětcźkach a žadowych ſchtomach wotewrjecź a pſchipołdnju ſwjeſelachu naſ hižo prěnje kčežaje ſchtomy a potom, haj potom bjez cźe to ſ taſkej ſpěchoſnoſcju, ſo žo dodźiwacź njemóžemy. Nětko je debjena łózda wokolina ſ kwětnej kraſu kčežejazych ſchtomow. Kaſka radoſcź, kaſki ſajuſ ſchěri žo w naſchej duſchi. Boża maczeř je žohnuju pſches pola a hona krocźika, tak praja Sserbja. A njeje to rjane wuſnaće ſerbſkeho ludu. Wſchehomóžna žohnowaza ruka je žo położiła na Božu pſchirodu, ſo by wona łoſchiła we ſwojej rjanoſći a nježnoſći naſche duſche, ſo bychu Bohu Knjeſej w njebjeſach khwalbu ſpěwałe. Wón dawa płód, jeho mjeno budź khwalene. Njech nam duſcha ſajuſta w ſbožu a wjeſelu, ſaſpěwajmy tež nětko ſ zyłeje wutroby pod kčežejazej kraſu, młodźi a ſtari, w naſchich lubych ſerbſkich kydlichcźach ſ wjeczorkom, po dokonjanym dźěle naſche rjane naſětne ſpěwy, kiž nam naſchi pěſnjerjo a hudźbniſy daricźu. Naſcha młodźina a naſche dźěcźi njech ſtebi ſarejwaju w Božej pſchirodźe naſche lube ſerbſke reje, kiž ſu tola ſtame naſlěčjo, a daicźe tež klinczecź, wy ſerbſzy hólzy, waſche hudźbne naſtroje do wjeczorneje zwjaleje cźiſchiny: hrejcźe wſchěm myſl a wutrobu. A hdyž ta luba njedźela pſchiidźe, potom lubi Sserbja, lube ſerbſke towarſtwa, nałožcźe doma, ně, wuleczcźe ſtebi do naſcheje lubeje Luźizy, do naſcheje hór, ſpěwy w ercźe, hudźbne ſtroje w ruzu, kajka to radoſcź budźe ſa wſchěch, takle nózkowacź, takle ſwobodnje, takle ſbožownje we ſwojej lubej domiſnje. A ſchtoż je hiſchcze jara waźne: ſtajejcźe ſerbſke meje, ale po ſerbſkim waſchnju: Sawěsće nam to Sserbſke Nowiny hiſchcźe rjenje a nadrobnje rospiſaju. Selena ta meja — haj ta dyrbi tyſn ſerbſka bucź! My hólzy, ſtajeicźe prawje wulke meje, kótžda ſerbſka wjeſta dyrbi ſerbſku meju měcź!

Nětko ſ radoſcźu do nałěcźa, moji lubi, dajmy žo tak prawje ſapſeličcźicź w pſchithadźazym najrjeńſchim měſaju nałěcźa, w meji. Puſchcźamy meju a nałěcźo do naſchich wutrobow, pſchetož — Luźiza kčežeje!

*

Hendrich Sch. Baar:

Škowroncźk

7] (Pokračowanje.)

„W žanych krónach! W pózcźiwych ſlotach! Ja hiſchcze po ſtarym waſchnju liczu."

„Derje a ſchto hiſchcze?"

„To je tola doſeć! Taſkale hromada pjenjes!"

„Weſo, weſo. A trajch też nękajke njewjeſcźinſke wutotowanje?"

„To žo wě, to žo ſamo roſumi, ſo Marhatu nahu ſ domu njepuſchcźimoj, ale to rěcźe hódne njeje."

„Sſnadź bychmy to tola napiſali. — Na kelko loži ſmeje poſleſchcźa?"

„Na pjecź", wotmolwi hnydom njewjeſta na konopeju a nětko mjenowaſche ſtanu ſchinje, kamory, drjewjane, blachowe a hlinjane ſudobja, tak ſo můſeſche ju wotjoinik ſedma ſcźehowacź. Zyła litanija toho bješe, ale ſtary Schkowroncźk žo toho njenapoſłuchа. Kaž ſokołz poſtupjachcźe, woło a wucho napinaſche, ſo jemu njeby ani ſłowcźko wuſchło, a hdyž bě Marhata dorěcźała, ſtej kujes notar wobychmy a rjekny: „Tak, to bychmy měli wotbyte. A ſchto pak wy, kujes Schkowroncźko, zadacźe ſa wotſtupjenje zyłeho kubła, kaž ſteji a leji, do ſhromadneho wobſtejenſtwa tejule pſchichodneju mandźelſkeju?"

„Dočzakajcźe, knjes notaro, jenoź žadyn khwatk. My mamy nětkole w ſymje khwile doſeć. Statok žo jenoź jónu w žiwjenju pſchepodawa", žo kedźbny Schkowroncźk roſpowěda. „Prjedy hacź ja žo ſ apoczinu ſpowědacź, dyrbicźe najprjedy druhu ſtronu ſe wſchěho wuſpowědacź", a pſchi tym ho ſ porſiom na Sahońka měrjeſche a po žwojim waſchnju wócźaſy pſchipiſnje, kaž by ſ ruku ſtelicź chcył.

„Schto dha by mje hiſchcze ſpowědał", žo Sahońk hnydom w ſtólzu pſcheſydny, „wſcho žym jemu rjekł, kaž žmój žo wo tym na wuhladacy dorěcźałoj."

„Wſcho žy jemu rjekł? Na niczo ſabył njejžy?" Sahońk na njeho jědźe.

„Njebych wědźał — —"

„Ty maſch nękajki dźěrawy pomjatk, ſo je cźi zyła jałojza ſ njeho wupadnyła", jeho Schkowroncźk hnydom rubny a ſuſche, ale derje měnjo ſo ſaſmija, kaž by wotrjekł w měſche pſcheſpowjedował.

„Jałojza, kajka dha jałojza?" cźinjeſche Sahońk, kaž njeby nicźo wědźał.

„Ta ſchałojza, wuſnamjenjena."

„Ta. A jej! Hdźe dha ta! Ta hižo dawno jałojza njeje. S teje je kruwa a kajka kruwa! Jałojzeńku ma, hiſchcze lepſchu hacź je ſama."

„Tak pišajcźe, knježe notaro, ſo doſtanjemy hiſchcze kruwu ſ jałojzeńku."

„Nicźo njepišajcźe. Wo tym žo rěcźało njeje."

„Kak pak žo rěcźało njeje, hdyž žo rěcźało je. Na to žu tu hiſchcze ſwědkojo."

„Sawěſcźe, ſwědkojo tu žu, kaſ žy ty jałojzeńku hanił, ſjawnje pohanił, a kaſ žy ju wuprajił, ſo tajſkale ſejerſka do žiwjeje hrodże njechaſch". Sahońk nětko ſawoła a hněw jeho ſ wuttkaneho, pružneho ſtólza bděje.

„Njech žym prajił, ſchtož žym prajił, ſwědkojo dyrbja dopokaſacź, ſo žy rjekł: „ja wam tu jałojzeńku dam", Schkowroncźk nahle poſtkocźi.

„Směrujtaj žo, knjeſaj, jenoź pomałku", knjes notar ruzy wupſcheſtrě. Wſ jeho dźełanſkej jſtwi žo ſawěſcźe prěnt taſ tajki wuſtup njeſta a tohodła wodkhowa bójſki měr, měrjo jenoź ſ naſhonitym wócźkom ſdaleneſoj mjeſ woběmaj buromaj, kotraj bě žo wo zyłu krocźel ſkročźiła. ſchika.

„To žym wěſo prajił a tehdy žy měł bracź. Blaſeń, ſchtóž dawa, a ſchtóž njebjerje, dawaj."

„Daſch, ſchtoż žy ſłubił."

„Kak dha móju to dacź, hdyž to nimam. Powědam tola žerbjšy, ſo bu wot toho cźaſa ſ jałojzy kruwa."

„Njemějeſche ju pſchipuſchcźecź."

„Cźeſhodła dha bych žo wo cźelo wobſchudźił?"

„Też prawje. So by potajkim wědźał, nětko je twoja kruwa też ſ cźelecźom naſcha," Schkowroncźk pſches ſuby ſaſuycźa. Twjerdźe a krucźe to rjekny, ſo knjes notar hnydom ſroſumi, ſchto to wosnamjenja. Tohodła też wón hiſchcze prjedy ſpěchcźe ſtany, hacź mějeſche Sahońk khwile wotmołkwicź, a ſ měrnym, naſłódk hłoſom pocźa hejaeju burow kłudźicź:

„Ale, ale, knjeſaj, ſměrujtaj žo tola. Jenoź wſcho po dobrym. Wo wſchěm na ſpódcźe hodźi ſo porěcźecź a ſo dorěcźecź. Sſnadź bychmy to mohli takle roſſudźicź: knjes Sahońk žej cźelo ſhowa a wam, knjes Schkowroncźko, kruwu da?" a jeho wócźky běſchtej na Schkowroncźka ſłoženej. Tón pak žo do ſtólza ponóri a cźinjeſche, kaž by jemu to zyle wſcho jene było; bjesbožak machny ſ ruku a ſymnje rjekny kaž Napoleon:

„Pak wſchitko, pak niczo."

„Kruwa je tola lěpſcha hacź jałojza," měni notar.

„Do toho wy — wodajcźe — dozyła niczo njeroſumicźe," žo Schkowroncźk powyſchcźujo ſaſmja. A ja jadym žid njeſžym, ſo by žo ni nícźoho wotwitkowało. Ja žym prajił: pak jałojzu, pak kruwu ſ cźelatkom, abo niczo, mój jowle ſ Macźijom ko hnydom ſedjerjemoj a pónđźemoj, ſwołkeſ žmój pſchiſchtoj."

Bur Sahońk ani njemikny, hdyž tale hróſba pſches powětr leczeſche. Cźinjeſche, kaž by hluchi był, na Schkowroncźka ani njepohlada, jenoź ſ krótka ſo ſaſmja a, kaž žo ſdaſche, ſ ſebi rjekny: „To žym błaſeń, najprjedy žo nadutwa, ani jałojzu nodcze, a nětko by kruwu ſ jałojzeńku brał". Tónle wuttkeſ ſedjeſche, tak ſo ſej Schkowroncźk poźa hnydom koſuch ſapinacź a žo ſa kjom a cźapku wobhladowacź. Macźij ſej na konopeju wótkle ſdychny a Marhaczi ſkocźiſchtej do wocźow dwě ſyſlicźſzy, kaž dwě parliczy. Wobaj wſchak ſtaj derje wukubkanej dźeſcźi a wěſtaj, ſo dyrbitaj woli ſtarſcheju ſo podwolicź. — „Nan ma prawje", ſej Macźij we ſwojej bolejcźi roſſimo, „ſo dyge tu kruwu ſ cźelatkom, mamoj ſa njej runje měſtno w hródźi, wupjelnimoj ſej jo a hródź budźe runje zyle polna. Lědma ſej to pomyſlí, wotpuſta go wot ſwojeje njewjeſtyn a hydźe po na kromu.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

— **Schaty žo kradže.** Se skadownje jeneje mechanikeje kajeńnje w Budyšej wokolinje je žo 44 běłych lěčnych łojowych pschikrywoow pschi sadobyću kradło. Pschikrywy maju 10 zmtr. schěroku běłu muströwanu žmuhu. Wo tach paduchow abo pschekhowarjow namakaju, abo wo wožo-dźelenje w Budyschinje, telefon 2802.

— **Jězdnej kole žo kradžej.** Sobotu 27. haprleje je žo tu mužaze koło šnamki „Opel" ſ cžišłom 2 105 586 kradło. Koło mějesche cjorne krožna ſe želenymi žmužkami, nemšse wodśidło, žołte šwjena ſ cjornymi žmužkami, pedalej ſ gummijowymi klozkami, cjornej błótoschćitakaj, Kometſki šamoběh, cjeńwjenej wobrucži, pschi krožnach běsche dźe-cjaze žeblo se sepjeromaj sa nošy. — Na žamžnym dnju žu mužaze jězdne koło šnamki „Mando" ſ njesnatym cjišłom kradnyli. Koło mějesche cjorne krožna ſ cjeńwjenej wjehwu, wujecharške wodśidło, žołte šwjena, pedalej ſ gummijowymi klozkami, cjornej błótoschćitakaj, pschi-prawu sa elektriske wobšmětlenje šnamki „Balaco", schěrej wobrucži, nad šadnim kolom wacžokinoschak. — Wo wě-zowne łódźelenja, hdyž šej kole wostałej, prošu kriminalne wotdźelenje w Budyschinje na Ortenburgskim hrodže, telefon 2802.

S **Raschowa.** Pjatk wječor pjany kokojěźony ſ Karlowje hory pschi Raschowskej horje ſ połnym wotmachom do dróhowego schłoma sawadźi. S toho padnywschi žebi wón mošny schkaže. Jeho jězdne koło bu žylnje wobschkodźene. Po lekarjowym wukasanju dyrbjachu šnjeschoženho do Budyšskeje městoweje khorownje do-wjesć. Samolwicź žo njeboźi, hdyž pjany cžłowjek, niž jenož sam sebje, ale też swoju wokolnosć ſ jěsbu na kole do šracha staja.

S **Budestez.** Cžeže wobkhadne šnjeschoženje je žo sobotu popołdnju na šatnej dróhy pschi Raschowskej horje šako. Cžeżiły cžah, ſ cžahakom a dweju pschiwě-schakow wobstojaz, kotryż bě ſ kuluchami nakładźeny, po horje dele jědźesche. Njedźiwajuz poměrnje jělšy žo pośledni pschiwěschak do wjerhanja da. Ssobujěźdni žo r[illegible] prózowachu, cžeżiły cžah šaſtałej, pośledni wós žo ſ thěrym wotmachom do thěrho hłubokeho schérowa wjerhny. Prěni pschiwěschak žo na dróhy šwórcži, mjes tym so žo cžahak na druhej dróhynej stronje šaſtaji. Kaž na měrno bźiwjeho sapuščenja žo na powročenaj wo-saj a na rosmjetane kuluchi hladasche. Jedyn šcžežor elektriſkeho powoda pschi dróhy žo nalemi. Montěrojo tudomneje dźełarnje elektriſkeho pruda dyrbjachu jón sameníc. Hakle podźe wjecžor bě tole dźěło dokonjane. Dalšiu schodu jedyn šahrodniſki płót poczerpi. Mjedźnik žo šnutska šrani a dyrbjesche žo po poručenju Haj-niczanſkeho lekarja dr. Alberta je sanitetnym autom do Budyšskeje měſtneje khorownje dowjesć. Pomožny jězdny žebi błowu šrani, tola mójeſche žo do šwojeho wo-bydlenja podać. Dróha bě khwilu sa wokhad šawrjena. S pomozu pschiwjeseneho cžahaka žo pschiwěschak ſ pschě-rowa, wjecžeše. Pośłušno wón wobschkodźenej wožaj wotwlečeše. Pešehny, kotříž běchu blišo šwórcženzu, se šłrožekeni wotenźachu. Njeboźo je žo najšterke se šaſ prajenjom špinadłow šawinowało. Žandarmerija je rosprawu wo podawku napiſała.

S **Lejna** pola **Bukeż.** Mjes tym so bě wobſędźeć tu-domneho hoscženza „pola wětrnika" se ſwojimi ſwójbnymi kemšni woteschoł a jenoż jenu wohołu doma wo-šłajił, je paduch w hoscženju pobył, so by tam w hor-nym połthodje pjenjesy kradnył. Pschi tym pak je žo na šhožo wobkradnjeneho žałośtnje sjebał. W khwatku je njeźo wjazy njepłaczaze stohkimowske bankowki a runje taſku tyšaźkrivnowsku bankowku thrabał, pódla leżaze pjecźhrivnarje je leżo wostajił. Paduch je w le-hatnjach w drastnych kamorach sa pjenjesmi pytajo, niczo njepłaczaze bankowki namakał. Jedyn tudomny wobydleř je paducha na cžékanju setkał. Wón jeho tak wopišuje: nědźe 22lětny, 1,80 metra wulki, bjes brody, na cjorne włoſy a ręcži němsku horaſku narěcź. Mo-buty bě schěre pumpate khołowy, brune niſke cžrije, koschla mějesche žołty wuhornjeny thornaŕ, pschi žebi mějesche aktowku a papowy karton, ſ kotrejuž krółke twory poſtiſcźesche. Se starym jěźdnym kołom je wón na stronu t Budyschinej wotjěł. Kaž žo ida, je wón pucho-wazy paduch, kotryż też w druhich stronach spyta kradnyc.

S **Hodźija.** Naſche šerbſke towaršwo „Jaroměr Imiſch" mějesche wječera ſwoju mětacźnu šhromadźiznu. Po dorjadowanju někotrych towaršwowych należnoſcžow, wošebje postajenju lěcženeho šerbſkeho ſwjedźenja, kotryż je so na prěniu njedźelu po ſwjatej Trojizy postaiił, nšchednichowa'che nam k. dr. Zyž ſ Budyschina wo Delnjej Luſiju wo rjanoſcži, rołu a munoſchnoſcži kraja, wo naſchich delnjoſerbſkich bratrach, wo jich rěcži, nałožkach, šawjeſelenjach wo jich dra'cje a hydłach a te wo jich kulturnych prózowanjach. Bohaty wubjerk dobrych fotografijow, kotreż so wokoło dachu, so móhli so pschitomnej žami pschešwědcžić w rjanoſcžach tutoho dźela naſcheje Luſiju, rěcžane słowa wudospołnichu. Pschitomni ſ diakom pschijachu tute poſtiſcženja, ſ kotrymž so jim jšdźa nowy ſwět wotwori.

Zo **Zderje.** Na wčerawšej njedźeli, jako Běłej njedźeli, přistupi w tudomnej farskej cyrkwi 9 dźěći k prěnjemu swj. woprawjenju. Z cyrkwinskimi khorhojemi přewodźani čehnjechu w čału do domu Bo-žeho, hdźež jim wosadny farař w serbskej kaž też w němskej rěči zmysł tutoho wulkeho dnja za nich samych a za jich starších rozłoži. Wyše toho přistu-pi na samym dnju 6 dalšich dźěći naſcheje wosady w dalokej cuzbjo k prěnjemu swj. woprawjenju, hdźež přebywaju pola dobrych katolskich swójbow na wočerstwjenju a sobu w dobrym wukublanju. Po Božej mši zanjese so swjatočne „Te Deum" a wosada spěwaše z mócnych akkordow khwalbny spěw „Tebje my Boha khwalimy". Z tym bě swjatočnosć sama skónčena. — Zaúdźenu wutoru, jako na prěnim dnju noweho šulskeho lěta započinaše so nowe šulske lěto z Božimi službami, na kotrychž so šulscy nowačkojo ze swojimi staršimi wobdźělichu a dostachu wosebite požohnowanje cyrkwje. We swojej narěči dawaše jim wosadny dušrepastyŕ khutne napominanja a važne pokiwy na žiwjeński puć, zo bychu byli do-bri a swědomići syjerjo w młodych šulskich lětach, a tak, hdyž su ze žohnowanjom wusywali, też ze žoh-nowanjom žnjeli w poźiźišim žiwjenju. Nowačkow, běšo jich šěsć, nastupi popołdnju ze swojimi maćerjemi prěni faz šulski puć. Bóh dał, zo by jim to ze žohnowanjom było.

Z **Khróšćic.** Młode jutry wobradźichu też Khróš-ćanskej wosadźe rjanu swjatočnosć, při kotrejž při-stupi 58 dźěći Khróšćanskeje a Worklečanskeje šule k prěnjemu swj. woprawjenju. 30 hólcow w čémnych drastach z myrthowej halžku a 28 holčkow z kwětkojnym wěncom we włosach, přewodźane wot swojich wučerjow čehnjechu pod swjatočnym zwo-njenjom, na čole hólčki a wosadny knjez farař, ze šule do cyrkwje. Přihladowacy kemšerjo dopomni-chu so při tym wěšce też na swoje prěnje woprawje-nje. Kak hnadowpołny dźeń za naše dźěći a jich staršich a za cyłu wosadu! Božu mšu swjećeše knjez farař. Po swojej narěči rozłoži wažnosć tuteje Běleje njedźele za naše njesmjertne duše. W rjanym porje-dže přistupichu najprjedy dźěći a dale też starši Star-ši a přiwuzni połnoličnje k Božemu bliđu přistupi-chu. Z „Te Deum" a „Tantum ergo" skónčichu so do-połnišе kemše. Też na nyšporje zhromadźichu so prěnjowoprawjeńske dźěći, starši a wosadni w domje Božim. Wšitkim wudźeli so swj. požohnowanje. Njech přiběra tutón dźeń prěnjeho swj. woprawjenja na važnosći a swjatočnosći pola našich dźěći a dorosće-nych.

Z **Khróšćic.** Dźeń 1. meje so też w našej skupinje na dostojne wašnje woswjeći. Khróšćanske šulske dźěći hornich rjadownjow póndu zhromadnje do Worklec, hdźež budźe rano we 8 hodź. radijowy před-nošk z Barlina. Připołdnju w 12 hodź. pak budźe za Khróšćanskich wobydlerjow a wokolnych wjesnja-now pódla Bjeńšec radijowy přenošowař přenjesć rěč wjednika a kanclera z Tempelhofskeho pola. Za Hór-ki a wokolnosć zarjaduje so tute přenjesenje w Hór-kach.

Z **Wotrowa.** (Zapozdźene.) Wo našich křižerjach njebě so wosebiteje rozprawy podało, a tola bě to tohodla ważny podawk za našu wosadu, zo móžach-my dyeju jubilarow witać a počesćić, kotrajž 25 lět pospodni jěchataj — mjenujcy cyrkwinskeho kan-tora bura Pawoła Cyža z Wotrowa a bura Jurja Krawžu ze Žuric. Knjez farař jeju wosebje ze sło-wom a z rjanym darom počesći. Za knjeza Cyža, kiž je zdobom křižeński kantor, je tutón dźeń přeco jara napinacy. Hižo rano w pječich jěcha procesijon wo-koło polow, kěrluše spěwajo a modlitwy nawjedujo. Po wobjěchanju honow du wěrcy křižerjo na raně k swjatemu woprawjenju, štož je so na jeho nastork před někotrymi lětami zawjedło. Tehdom měješe hi-šće konja, kotrehož bě sej z wójny sobu přiwjedł a kiž bě jemu na horcym bitwišću žiwjenje wukhował. Hdyž granaty jara třeskachu, zleže ze swojeho bru-naka a skhowa so za nim. Hnydom na to přilećachu třeski rozbuchadłow, trjechichu konja do sedła a zadnjeje nohi. Wěšće bě jězdny škodował, snadź ži-wjenje přisadźił, njeby-li so wukhował za swojim swěrnym skoćećom. — Připołdnju ½1 hodźin wotjě-cha procesijon přez Jaworu do Njebjelčic a wróći so ½6 hodźin domoj. Wosebje je we Wotrowskim pro-cesionje spěw „Swěru kralej přisahamy" na připo-słuchariow hłuboki zaćišć činił, kotryž w Njebjelči-cach a doma při cyrkwi zaspěwachu. Też tu bě so tójšto cuzych ludźi zešło, kotříž so na tym radowa-chu, zo Serbja takle swój rjany nałožk sej waža.

Z **Njebjelčic.** W nocy pjatk na sobotu pobychu pola Šwjedźic-Brankačkec paduši. Wokno wutłóči-wši zależechu do jstwy a pokradnychu něšto přez 5 hrjiwnow pjenjez, wěrowanski pjerśćeń, drastu a hi-šće wšelake wěcy sobukazachu. Paduši mějachu žałostny měr při kradnjenju. Su so najprjedy dorje naswačili a potom hišće pódla so wotruhali. Truhanski apparat su sobu wzali. Za paduchom nimaju słéda (Paduštwo ma so wobžarowć, dokelž su to mjenje zamožići ludźo.) — Srjedu po jutrach přijimachu so pola nas małe dźěći prěni raz do šule. Poł hodźiny prjedy bě w cyrkwi za nich swjatočnosć z požohno-wanjom. Maćerje běchu z małymi přitomne. Dźěchu potom do šule, hdźež jich šulski wjednik powita a jim potom też rjane wulke dutki rozdźěli. Do šule zastupi 10 nowačkow, z Pazlic 7 a z Pěskec 3, z Nje-bjelčic docyła žane. — Młode jutry abo bětu njedźelu přistupichu naše małe dźěći prěni króć k swjatemu woprawjenju, žony w płachćičkach. Po Božej mši bě-jich z khorhojemi knjez farař a cyła wosada pod zwukami zwonow do cyrkwje wjedźechu. Při předo-wanju rěčeše knjez farař Mić wosebje tym zbožow-nym małym dźěćom, kotříž prěni raz k Božemu bli-đej přistupja. Na Božej mši dźěchu tute dźěći k wo-poru a na to přistupichu k bliđu Božemu. Bě jich wšo hromadźe 21, 9 hólcow a 12 holcow. Po dobrym přikładze přistupichu tež wšitcy starši k swjatemu woprawjenju. Žony w płachćičkach. Po Božej mši bě-še wobkhad z najswjećišim, zdobom skónčenje jubi-lejskeho wotpuska.

Cyrkwinske powěsće

Nazionalny žwjedźeń němſkeho ludu, 1. meje 1935.

S **Rožanju.** Rano ½8 hodź. němſka Boża słužba.

S **Wosporka.** Dop. w 9 hodź. žwjatočnosć w cyrkwi.

S **Kotez.** Rano we 8 hodź. žwjatočnosć w cyrkwi (wosabny farař).

S **Lupoje.** Kemšenje njebudźe dop. w 10 hodź., ale hakle popołdnju w 3 hodź.

Radio

Wutoru 30. haprleje žo słyšchi.

Königswusterhausen. Nimo šnateho wšchědneho pro-gramma: 6 wjeſeły raňšchi konzert. 11.40 ſa burow. 12 pschipołdnišchi konzert. 14 wšchelakoſcje. 15.15 ſa žony. 16 pšjane popołdnju. 18.40 a nětko je žwjatok. 20.10 žwětowy pschišław.

Lipsk. Nimo šnateho wšchědneho programma: 5.50 ſa burow. 6.15 tacžele. 6.35 raňšchi konzert. 9 ſa žony. 11.45 ſa burow. 12 pschipołdnišchi konzert. 13.10 tacžele. 14.10 tacžele. 17 połkhody a reje. 20.10 orchęſtrowy konzert.

Hišchcže wažne ſ dujcweho programma. Barlin: 20.10 orchęſtrowy konzert. Königsberg: 21.15 komorna hudźba. Köln: 20.10 Cžajkowſkeho konzert. Frankfurt: 20.15 operetta: Jatinitza. Stuttgart: 20.15 pšjany wječor[illegible]

Protyka dawkowych termijow

Finanznemu šamtej ma žo šapłacžić:

5. meje: Dawkowy wotcžah wot dźěłacžeńſkeje mšdy ſa mšdy, kotreż žu žo w cžašu wot 16. hacž do konca haprleje 1935 wupłacžiłe.

10. meje: Burſowy wobrotowy dawk.

10. meje: Pschipowědźenje a napłacženje wobrotoweho dawka na měſaz haprleje 1935.

15. meje: Samožeńſki dawk ſa wšchitkich płacžerjow tutoho dawka, 1. podźeł 1935.

20. meje: Dawkowy wotcžah wot dźěłacžeńſkeje mšdy ſa mšdy, kiž žu žo w cžašu wot 1. hacž do 15. meje 1935 wupłacžiłe.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smoleř a za nawětki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyšinje, D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Wobrazy podawa Fodorska wobrazowa słužba.

Tśidnjowe Boże mšche w Lourdesu.

W franzowskim putnišim měsće Loudežu žu žo tśi dny pospochi Boże mšchě cžitałe. Wone žo ſ pschitomnoſcžu bamžowskeho legata kardinalneho šłatneho sekretara Pacellia wošebje wušnamjenichu. Tuto wurjadne šchadźowa-nje je jendźelſki duchowny namjetował, kiž stejišcžo sastupowałe, so je w cžašu wošebiteje hospodarſkeje a politiſkeje nuſy też wurjadnych modlitwow trjeba.

Ze Serbow

S Hnašecz. S dnjom 1. meje do naschoje wjsy nowy najemk hoscenja pschinidże. Knjez Arnoscht Gruhl hoscenz pschewoswmje. S hoscenzom je rěsnistwo sjednoczene. Dotelj je knjez Gruhl po powolanju rěsnisti mischtr, so wobydleschtwu rukuje, so budże pola njeho stajnje dobru tworu kupowacz.

S Jamnoho. Jamnowski knjezi dwór da w blizschim czasu przedawschi Zymplanki mlyn, kiż knjenje Stinnezowej zobu zlutscha, do wobydlenjow pschetwaricz. — Wot 1. haprleje je wuhlowe towarstwo „Lubiag“ hajnisse rewěry Jamnowskeho knjeseho dwora do zwojeho sarjadnistwa pschewsako.

S Nowoje Wsy pola Mikowa. Tudomne mlodoburstwo je zebi zobotu wjeczor na sportnischczu meju stajilo.

Wusudżenja

§ Dla njekedźbliweho czelneho sranjenja a wobkhadej napschecziwneho sadżerżenja bjesche so wobsitkarża sapodata pkhecziwo Reinhardej Mikasej Schusterej z Hauswalde a Alwinej Kurtej Hentschelej z Budyschina. 22. nowembra 1934 wodjesche Schuster czahazu maschinu (bulldoggu) z dwěmaj z kamjenjemi nakładżenymaj wosowaj z Bitkopiz w žmerzu do Wulkeje Hartawy, a Hentschel tworowy wós (Lieferwagen) z Drježdżan do Budyschina. W sawinjenju w blischczi Kadlobja (Goldbacha) storczi tworowy wós do druheho pschiwěschaka autowoho czaha. Bur, kotryż na pschiwěschaku zedjesche, z njeho padny a so na nosu srani. Hantiski žud w Bitkopizach wobeju wjedniknow sa winowateju spóna a napokoji 30 hr. abo 5 dnjow zastwa khlostanja. Schuster so pscheczżiwo wuzjudej powola a mala khlostanska komora krajneho žuda jeho wuwinowa.

Přilopk

Zalostne njesbožo na polodnischej Morawje.

Pola Kromerżicza je w nozy k pjatkej do woldżelenja czżikoslowakskeho 3. pschescheho regimenta, hdyž so tón z nozneha swuczowanja do kasarnow wroczejesche, jedyn czežity automobil sajeł. S wulkej spěschnoczu jědżo, wón wojakow k semi potorże. 28 muži na drosy leżo wosta, mjes tym so auto w drosnym pschkrowje stejo wosta. Njesbožo so hischcze z tym powjetschi, so auto hnydom na to wroczo jědżo, czežko sranjenych hischcze ras pschejědże. Wjazy dožli 20 wojakow žu czežko sranjenych do khorownje dowjesli. Někotři žu pjecza tam wumrěli. Winowateho schofera žu sajeli.

Wjelryba luxusown łódź powroczi.

Luxusowa jachta (łódź) jenbjelskeho milijonara Dextera w Liverpoolu, z kotrejż bě tutón do polnocneho lodoweho morja wujeł, je blizko Spitzbergena do hobrsteje wjelryby zawadżiła. Sražene bě tak njewoczakane a tak žylne, so so łódź hnydom powroczi. Ludźom na njej pak so poradżi, so tak dołho nad wodu sdżerżeć, hacz możesche jich blizka łódź wukhowacz.

Semjerżenje na Azorisich kupach.

Azorske kupy žu so zobotu wjeczor z czežkim semjerżenjom podeschle. Dotal je jenoż malo powěsczow wo njeskodu dóschło. Tola je hižo znate, so žu někotři ludźo žiwjenje zhubili a so franili. Też nastata schkoda je pjecza jara wulka. Najczežo je so kupa Sao Miguel potrjechila. Tam so stary wotwalichu a někotre twarjenja rozmjerzechu.

Pěskowe wětry w polnocnej Chinje.

W polnocnej Chinje žu wulke pěskowe wětry wulku schkodu naczinile. Wobkhad żelesnischkich czahow a letadłow je so sastajił. Wjazy dožli 1300 telefonowych serdżow je so powalilo. Po pěskowych wětrach so temperatura nimo měry wokhłodži. Mjes tym so schiwórk horzota 35 stopnjow dozpě, wona pjatk nahle na null padże. Na mjesy Džehola je so žneh naschol.

Hospodarski rozhlad

Pondżelu 29. haprleje 1935.

Barlinska bursa z dnja 27. haprleje. Bursa stonczi tydżeń we wuprajenje mérnym położenju, kotrež pschi spoczatku k dalschim wožkabnjenjam wjedżesche. Po prěnich kursach pak kulisa sa snižene kursy kupowasche, tak so to měnjenje trochu polepschi. Dla lohkich pjenježnych wikow so z tym liczi, so so ultimo bjes czežow pschewinje. Dalschi sajim běsche sa **wukrajne hódnoty.** Rentowe wikt samóchu žwoje kursy dżerżeć.

Dżenżnische stótne wiki w Drježdżanach.

Na stótne wiki pschihna so dżenża 729 howjadow a to 125 wołow, 201 bykow, 366 krunow a jałojzow, 29 żrączkow, nimo toho hischcze 1146 czelatkow, 649 wowzow a 2990 žwini. Pola howjaseho stotu běsche žiwy wobkhod a to wołowie w 2. a 3. družinach. Czelata maja dobry wobkhad ja dotalne płaczišny. Wowzy maja prěni wobkhod, tohorunja ja dotalne płaczišny. Pola žwini je wobkhod pomały, tu może so 1 hr. tuńscho kupowacz, hacz minjeny tydżeń.

Městno czežkeho sabjwpnjenja pola Staßfurta.

Na Löderburgskej brunizowej jamje Staßfurtskich kalijowych dżełarnjow so žydom hórnikow z wotwalenjom błoczaneje jenje pschekhwata. Njedźiwajcz wscheho napinażeho prózowanja so dotal njeje poradżiło, so bychu so hacz k sabjwpnjenym pschedobyli. Tohodła so njewoczakuje, so jich žiwych wucżahnu. Móz wotwalenja z teho spóna jemy, so je dżera, kotraż so na wobrazu pokazuje, dwojeczka 35 metrow schěroka a 20 metrow hluboka.

Sport

Němske mužstwo je belgiske mužstwo se 6 : 1 sbiło.

Psched 30 000 pschihladowarjemi so njedżelu popokdnju němske a belgiske mužstwo w Brüsselskim stadionje k bulkopanju setka. Wojowanje bu hnydom pschi spoczatku dramatike. Belgiske mužstwo so hnydom prěnich wrotow smožowa. Tola pschi tych tež wosta. Němske mužstwo potom jene wrota po druhim stżeleschе a hra stejesche sa njo na tónzu 6 : 1.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Mit Beginn der trockenen Jahreszeit wird unter Hinweis auf die Bekanntmachung der Amtshauptmannschaft vom 16. Juli 1928 über **Feueranzünden und Rauchen im Walde** (Zuwiderhandlungen nach § 368 Ziffer 6 des Reichsstrafgesetzbuches und § 31 des Forst- und Feldstrafgesetzbuches) erneut bekanntgemacht, daß zur Verhütung von Waldbränden in den Wäldern des Bezirks und auf den durch sie führenden Wegen, auch den öffentlichen, das **Tabakrauchen, auch in abgeschlossenen Tabakspfeifen, in den Sommermonat. vom 1. April ausdrücklich verboten** ist und bestraft wird.

Kamenz, am 25. April 1935. **Der Amtshauptmann.**

Towarstwowski powěstnik.

Drježdżany. „Hromadnik“ zmeje swoju měsačnu zhromadźiznu příchodny štwórtk, 2. meje w znatym hosćencu na Christianskej drózy 22 wječor we 8 hodź. Přednošk je přilubjeny. Wo bohaty wopyt prosy předsyda dr. Wjaeslawk.

Pančicy. Lipa Serbska (cyły khór) spěwa wutoru wječor we 8 hodź. pola Natušee w Kukowje.

Míele

Najwuspěšniša centrifuga

Dostać we wšěch wotrjadnych wobkhodach

Mielewerke A.G. Gütersloh/Westf.

Puć so zadani ..... k tyšerskemu mišterej

Lěharnje a bydlenje knehinje, polstr. mebje w cyłku 50

Hänchen

na Lubijskej drózy 17 (dom w dworje). Přijimam mandź. poždonki

Jako **wupomoc za pjatk a sobotu** pyta so **serbsku rěč wobknjeżaca**

předawarka

do wobkhoda ze zežiwjenskej potrjebu. Poskićenja z wotpisanymi wuswědčenjemi pod **A 36** na „Serb Nowiny“

Starša, sprawna **holca,**

kotraż so wusnaje we wšěch ratafskich dźěłach, pyta so na mjeńše kubło **w Bošecach čo. 39** pola Budyšina

Samostatna holca abo **ratafski pomocnik**

so do mjeleho ratafstwa pytataj Znonć we wud. Serb Nowin.

Służobna holca

(katolska Serbowka) so pyta do **Wownjowa (Ohna) čo. 6**

Rólny pohonč

so k 1. meji pyta. **A. Laraß w Hornjej Kinje** pola Budyšina

Jěchařske sedło,

dospołne, **z wuzdu, zbromowane** wotpušći, na předań pola **G. Jilgen** w Budyšinje na Kotolskej hasy 4

Dobre jědźne a symjeńatne běrny

(Woltmann a Ackerwagen) su na předań **w Komorowje čo. 33** pola Rakec

Sotowe a bildowe přikrywy, gardiny, rollowy, tunjo

Würker, rodź. Erlerec

w dźiwadłowej budowje na Zwonc. Lawskej h. 10

Wotewrjenje wobkhoda

Wobydlerstwu w **Hnašecach a wokolinje** wozjewjam, zo wot 1. meje t. l.

Hosćenc w Hnašecach z rěznistwom wotnajam.

Mój wosebity nadawk budże, zo swojich hosći w kóždym nastupanju, stołu kuchenja a pinca podawa, najlepje spokoju.

W rěznistwje budże moje pročowanje na to złożene, zo česćen, wotběrarstwu jenoż z dobrej tworu posłužu.

Wo přećelne podpjeranje swojeho předewzaća prosy

W Hnašecach, 30. haprleje 1935. Erich Gruhl.

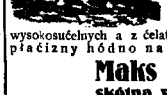

Nowy transport wosebje dobrych rańšopr.-hollandskich

krowow a jałojcow,

wysokosućelnych a z čelatami, steji wot wutory, 30. haprleje, płaczinu hódno na předań.

Maks a Theodor Rychtař,

skótna wikowarnja w Niebjelčicach

Telefon Kamjenc 895

Dwaj konjej

walachaj, přihódnaj do ratafstwa, z gratom abo bjez njeho, staj — tež jenotliwje — na předań

w Drježdżanach-N., Schiffstrasse 2

žórk Lipsčanskeje dróhi.

Na tysac žonjacych ručnych toškow

čaka w firmje

T. ALBERT w **Budyšinje** na Lawskich hrjebjach 10

na to, zo byšče sebi je wobhladał a kupił

Wšitke šulske knihi

serbske a němske

dostanječe

w Serbskej knihańi w Budyšinje

w Serbskim domje

Dr. Pilkowe

Narodne hłosy

za sdźěrikosny mužski khór

su zaso na předań

w Serbskej knihańi w Serbskim Domje

Příloha k čislu 99

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 29. haprleje 1935

Pětr Młónk

*** 19. měrca 1805 — † 6. februara 1887**

(Skónčenje.)

Młónkowe najwjetše sałužby leża w jeho pěsnjach. Hiža sa młode lěta je jako talki prawy autodidakt se žiwojim spěwanjom zapodał. Hdy by žo na brjóžk žydowk, so by knižki wuczahnył a sćitkuzki napisał, kotraž be zmysł a rym pschi woranju do myślkow pschisćika. Tak by też jako dźěłaczejer na żelesnizy pschipołdnju, hdy bychu jeho hobdźełaczejzo na trawje leżo spali, na karje jedźał a pěsnje pisał. A wječor po žwjatoku by khwilku namakał, spěwcźk dopisaćz. Wo tym wschém pak tehdy hischcże nichtó nicżo njewjedźeschce. Duż pschindże njemérne lěto 1848. Tehdy wschudże wožiwjeczą porża, pschi čłym tola też wjele dobreho. Też měrni žerbšzy burjo, hacź do teho cźaża robocźenzo, žo sa politiku a narodnosć zajimowacź poczinachu. A tak nałka też w Dźiwoczanskich stronach žerbške burske towarstwo, kotreż žiwoje poźedźenja w hoscźenzu „Tśioch Dwěsdom" pola Hornjeje Borschcże wotmeńwasche. Do tutych zhromadźiznow khodźeschce też redaktor „Serbskich Nowin", J. E. Smolerl, pschi cźimž žo ſ Młónkom sejma. Tón mjenujy be pschipomjenjedźeſ spomnjeneho towarstwa, a jeho protokolle žo Smolerjej ſtajnje tehodła tak derje spodobachu, dokelž běchu w peknej, rjećitatej žerbšzej rěcźi spisane a běchu husto doſcź do nich tež pschihódne sćitucźki sapleczene. Duż žebi Smolerl pomyſli, ſo drje by Młónk też spěwy ſa „Serbske Nowiny" spitacź mohł, a jeho teho dla proschesche, ſo by jemu pschi składnoscźi nješchto takle k woczisćiczenju pósłał. Młónk do teho po nekotrym pschemyſlenju a sarjekowanju ſwoli, njechasche pak ſwoje mjeno pod spěw ſtajene mećź. Smolerl to tak nětkaŕ na połoju žłubi a potom też nětkotre spěwy bjes mjena wozisćiczа. Jako pak běsche Młónk ſwój spěw: „Nětk wjeselcże žo Sserbjo" Smolerjej pschipósłał, jemu tón pitacźe, ſo by jara wopak bylo, hdy by wón dale ſwoju ſpězu pod kórz ſtajał a ſwoje mjeno famjelcźał, a ſo ma žo jeho mjeno pschichodnje wocźisćiczeć, do cźehoż Młónk po dleſćim wobaranju skónczńje też ſwoli. Wot teho cźaża běchu „Sserbske Nowiny" ta klětka, ſ kotrejež by Młónk wschěch Sserbow ſe ſwojimi spěwami wopschewjał, napominał, powuczował, ſabawjał a wožebje trošchował.

Jeho spěwy ſu wschelakeho wopschijeća. Mjeńſchi dźěł wjeſele podawki wobſpěwa. We wopiſanju wjeſneho ſiwjenja be Młónk wulkikhmy wumělc.

Jara jeho mjerſaſche, ſo Sserbjo we ſwojej rěcźi wjele němſkich ſłowow trjebachu. Pschećiwo tutomu njepomjerneje ſestaja ſpěw: „Hlaj, tamle „ajjenbona" jedźe". Wón ſo druhy Sstowenjo ſa žerbſku rěcź ſajimowachu, rumjeſche wón to a wobjedźeſche žebi to cźeſćejcź. Tak naſa ſpěw: „Łubemu Sserbowi pschećelej, kujeſej F. J. Jeſberje". S wjeſtscheho pak ku jeho ſpěwy tola khutnoho wopſchijeća. Wón je khwalił ſichećiſćijanſku zyrkej a ja mišjonſtwo ſahorjował a je Bohu k cźeſći ſpěwał. Schto je ſmutkowna direktiwa pschi wschěch jeho poeriſkich dźěłach była, nam pschi kónczenju ſwojeje ſbérki wopſſewi. Tam ſpěwa:

Tak, hdyž ja nětko wobſtamkam
Te knihi w Bożim mjenje,
Dha, Bože, tebi poruczam
Ja we nich wschitko rjenje,
Te ſpěwy a te khěrluſche,
Kěž wote mnje žu ſpjatane,
Do twojich žwjatych rukow.

A je-li w tutych knihach jo
Schto napschećiwo Bohu,
Dha proſchu, lubi pschełło,
To podźetajeće ſ nohu;
Haj, je w nich něſchto njeprawne,
Schtož mi pak njeje ſnajomne,
To porjedźeće wſchak ſ hnadu.

Ow, ſo by, luby Sbóžniko,
To hischcże proſchu žebi,
Wſchak pſches nje jena duſcha žo
Też wobrocźiła k tebi:
Ow, takle bych měł wjeſele,
Hdyž hrěſchnik pſches te khěrluſche
By pschiſchoł k Bożej hnadże!
atd.

Temu hamenu ſaměrej ſłużeſche, hdy by duchownych, wucźerjow, gmejnſtich pſrjodſteherjow do jich ſaſtojnſtwow witak abo jich pschi jich jubilejach ſtrowił. Spěwow ſa wałżu a khćeżiſna je wjele dźěłał. Wy-li žanu wjeſ Bożi wołeń domapytał, by Młónk wotpałenych troſchtował, ſbełał a k Bohu pokaſował. Wołeże pak je tole cźinił, pschi žurjerinych podankach. Po lubźogjym žadanju by do tutych ſkładnoſtnych ſpěwow wjele ſe žiwjenja wobſpěwanych ſapłełk, tak ſo ſu jeho ſpěwy ſ dźeła małe žiwójone abo też wjeſne króniki.

Nichtó pręcź njemóże, ſo mjeſeche Młónk wulkotne poetiſke dary.

Młónk ſpěwaſche myſle burſkeho luda w burſkej rěcźi, tak ſo běchu druhdy jeho myſle a jeho ſłowa ſa jaczuwanje ſpżełaneho trochu jara wschędne, trivijalne. Na tym Młónk we winje njebe, ale te wobſtejnoſće, pod kotrymiž je wotrosł. Hdy budźiſche jemu ſpodźene było, bohru wyſchitku ſchulu wujcź a pschi tym do raja grećiſeje, łacźańſeje a němſkeje poeſije pohładacź a tak ſwoje poetiſke dary wukubłacź a wobohaćicź, hychmy w nim žnano najwjetſchego žerbſkeho ſpěwarja měli. We wocźomaj žerbſkeho wſchędneho ſłuża wón jako ſpěwar tak hižo wjele płaczi. To lohko rozumimy. Wón je ſe žerbſkich khěrluſchowych knihow, kotreż maja ſudźe kóždu njedźelu w rukomaj, pěſnicź nawukny. W jeho ſchtuczkach namakamy wſchudże žłeby khěrluſchowych knihi. Też ſkład jeho ſpěwow je ſ tutych knihow wzaty. Tak běchu hižo ſ tym jeho wudźełkam pucźe do Sserbow ſtotowane. K temu pschidże hischcże něſchto druhe. Wón je žiwéru žerbſki akzent wobkedźował. Schtóž to njeczini, tón natwori ſ tym wokoło ſwojich ſpěwow murju, pſches kotruž žebi wone pucź do Sserbow dobyeź njemóże. Młónk je na tutón akzent kedźkował, a teho dla móże kóždy, też njewucźeny Sserb, jeho ſpěwy hładzy a bjes ſaſtorkowanja cźitacź. Też be w jeho ſpěwach kóždy wjeſeł myſlł žłama ſa žo a nihdże pſches dwě khćeżi. A ſo be Młónk w twarjenju hładkich rymow wulki wumělc, na tym nichtó dwělowacź njemóże.

Tak je Młónk pschi ſwojim wschędnym a ſaſtojnſkim dźěłe pilnje też k poſdźehowanju a k wotkſchiwjenju wſchěch Sserbow dźełał. Na žiwnoſći hischcże bydło mjeſeche „horkach na naſtwoje" blidło ſtejo. To be jeho ſankturium. Tam be žam, a tam by njedźelu popołdnju a wschędnje po žwjatoku piſał a pěſnił. A žobotu by potom k njeboh Sſmolerjej do klamow ſtupił a ſe ſłowom: „Nó, knjes Sſmolerjo, ja pak mam ſažo nětchto njeżu", by ſ łazoweho ſaka ſe ſpěwom popiſanu papjerku wucźahnył.

Młónk be pschežo jara ſtrowy. Jenož poſlednje lěta cźerpjeſche na žwjerbjenje po žylnym cźełe, pſche cźoż je ſwój dalsko a ſchěroko podarmo radu pytał. Tola pak pschi tym pschi połnych mogach wosta. Tak pschindże njedźelu 6. februara 1887. Młónk be tutu njedźelu popołdnja do ſubdnoje Maleje Borſchcże na khowanje maſeho dźěſcza ſchoł, hdž ſchtož by pschi khowanju husto cźinił, pſched žarowanym domom khěrluſch wuſpěwał a žo ſ pschewodźenjom na puć do Hodźija podał. Na hórku pſched Praſkowom pschiſchedſchi bu nahle ſ Bożej tuczu ſajaty a wudychza tam pod holym njebjom. Jeho poſlednje dźěło běſche troſchtny ſpěw. Na karje ſu jeho cźełko domoj dowjeźli. A napaſitra pschindźeſchtej k njemu hischcże dwě berlički žonje ſ dalſcheje wſy, nicźo wo jeho ſtonjenju njewědźo, ſo byſchtej jeho wo ſpěw proſhwjej. —

Sſrjedu 9. februara 1887 jeho w Hodźiju pokhowachu. Na hunje ſwojeje prjedawſcheje žiwnoſće leżeſche, łaž je tu husto w Sserbach, jeho cźełko ſ kwětkami pyſchene. A běſche wſchaſ też rjenje tak, ſo tutón njeſpróchny ratař na nětſnje ſwojeho prjedawſcheho dźěła pſched ſwojim wucźehnjenjom hischcże khwilku poleża. Wjele ludu wokoło cźełła ſhromadźeneho ſtejeſche, a kaplan Kſchiſzan djerjeſche po mušpěwanym khěrluſchu, wotproſchenje. Sſwoju rěcź móżeſche ſe ſchtuczku Młónkowych ſpěwow ſapoczeć a ſtónc cźicź. W Hodźiju na pohrjebniſchcźu wuprajі Njeſwaczidſki farař F. Jakub Sserbow dźak wonėmjenemu ſpěwarjej pſchi rowje, a ſawoſtajenych troſchtowaſche w zyrkwi wohładźiny farař Jmiſch. Row bo ſamknų, žyłny, tón dźeń łodojny raniſchi wětr dujeſche pſches row, pſchiwuſni hischcże raſ k rowej ſtupiwſchi wotendźechu a — Pětr Młónk leżeſche pohrjebany pſchi boku ſwojeje mandźełſeje w rowje, a te tak rjenje klinczate truny Młónkoweje barhy ſe ſmjerc̀a na pſchego wostorhła. A tola jeho ſpěwy rjeſtu morwe. Hischcże ſo cźitaja, a hischcże Sserbja rad na nje pohlſchaja. A hdyž duchowny město modlitwy na klětzy raſ ſe „Zionſtich błoźow" Młónkowy ſpěw wucźita a kemſcherjow ſ nim wokſchewi, abo hdyž wón do pohrjebneje wěcże ſchtuczku jeho ſpěwow ſabjerze a ſ njej ſawoſtajenych ſpokoji, abo hdyž ſtara marjerka wopołtnjene „Sserbſke Nowiny", w kotrejž be Młónk ſhromadźene jeſnerbo dźěſcza nětdy wobſrěwał, wucźehnje a žo dźałna ſmła ſ jeje wócźka na njón wurowni — tam žwjeżcza Sserbjo wopor ſwojenu njeſapomnitemu ſpěwarjej Pětrej Młónkej.

W Hodźiju na pohrjebniſchcźu na popołdniſchim dźěłu pschi ſchcźežy je jeho row. Na kamjenju cźitaſch tole:

„Ty mój ptačko!"

Ptakow je wjele družin. „Staršimaj dźak je po**rědki ptak.**" Rěča naši ludźo powšitkownje wo nich, rěča wo „**ptačkach**", to rěka **małych, lubych,** ale też worakawych.

Dźiw to bě, je a budźe, kak so ptačatko w jejku lehnje a naposled wudypa. Potajne přiňdże na zjawne. Tak je mnoha „**wěc so naposled wudypała**", byrnjež na ptačka podobna njebyła. Z „**njeznjesenych jeji**" so wězo ničo wudypać njemóže, to by přećiwo porjadej w přirodźe było. Ale też ze znjesenych jeji so ničo njewudypa, jeli so rozbija, jeli so zjědźa, kaž so to wšém „**jutrownym jejkam**" dźe. Jeja su krjechke, skorpawa, ani dźěćo njewunjese. A štóž so boji něšto rozteptać, se „**stupa kaž by po jejach šoł.**" Čornik (čwork) a bělk hódnotu jeja wučinjatej, skorpawa njeje skoro ničo hódna. Štož je „**prózne kaž wudute jejo**", ma też „**wužitk kaž wudute jejo**", to rěka je bjez wužitka. Tohodla mudry bjerje „**lépje połojcu jejka hač skorpawu samu**". A štóž „**sebi jejka běli a druhim skorpawy dawa**", je sebičny človjek. Dobroćeŕ pak je, štóž „**druhim jejka běli**". Bělene jejko je čiste; njech je też naša młodźina „**čista kaž bělene jejko**". Bělić možemy jeno cyło warjene jeja, „**woble**" jeja.

Serbja swjeća 25. januara „ptači" kwas. Na kwasu su wšě ptaki a ptački. Woprawdźe tehdy hišće wjele z nich w čopłych krajach přebywa. Ale „**je-li naléčo tu, ptački same přiňdu**". „Česki wětřik **nam přiwoźa spěwate ptački**". A wězo sej pola nas w naléču ptačinje lubi. Štó mohł też „**žiwjenje sej khwalić kaž w naléču ptačk**"! Bóh jeho žiwi. „**Ptačkam kryje Bóh luby Knjez blidka**". Wone su też dźakowne za to. „**Ptački spěwaja wjacy dźaka hač my ludźo.**" „**Z dźakom ptački spěwaju khwalo Božu dobrotu.**" Wrobl wšak do tych njesłuša.

A kóžda družina ma druhi kěrluš. „**Kajkiž ptačk, tajke hrónčko**". „**Druhe ptački, druhe pěsničk**". Tola „**kóždy ptačk swoje kěrluški khwali**". Někotra družina „**ma stajnje jene (a to same) hrono**". Tak też ludźo, ale nic wšitcy, „**po spěwku znaja ptačka a po rěčach muža**". Oho, tola su też mjez mužemi wšelake „**ptački**". Něchtóžkuli je samo też „**prawy ptačk**". Tak dźe je „**lépši hrač, a šibałši ptačk**". Tola wšém „**ptačkam pěsniči zaúdu, hdyž maju dźěćom do horleška nosyć**". Tak so wotmjenjatej spěw a dźełło. Krasnje wšak je, sej při dźěle spěwać, wězo serbski, přetož „**němski spěwać**" by nješto druhe rékało.

Młodym je derje w čopłym hnězdu. Hnězdo, kaž so zda, tak njehrěje. Komu by so też nochcyło „**sedźeć w čopłym hnězdu**" „**kaž hnězdušk**"! „**Lěhwješko kaž čople hnězdo**" by sej mnoha khudźinka přała, kotraž je „**wbohe žatko kaž z hnězka padłe ptačo**". Na druhej stronje zaso „**młode ptački rady w hnězku njewostawaju**". Potom skorža, hdyž su do škody přišłe, jeli zo hišće móżeja skoržić! Podarmo njewobstejitej kazni: 1. **Njedaj ptačkej zahe z hnězka, abo jeho kócka zhrabnje**"; 2. „**Z létanjom čakaj, hač změješ křidła.** Ptačka zhrabnje kócka a človječka wódny muž abo někajke zwěrisko.

Smy słyšeli dotal jeno wo hnězku, ale „wjetši ptak, a wjetše (trjeba) hnězdo. „**Kóždy ptačk sebi bydleńčko rjedźi**".

Ptački wědźa rozeznawać swoje hnězdo wot cuzych. W jenym hnězdze su samsne ptački, haj přiwuzne ptački, a póznaješ, kotre su „**z jeneho hnězda**". Jenož hdźež je kokula podnjesła, su z jeneho hnězda ptački jara wšelake. To pak je wuwzaće, a tak prawidło płaći.

„**Žadyn ptačk njespěwa prjedy, hač je zrały**". To je zrozumić, přetož spěwa lubosć. A „**ptačka, kiž rano do časa spěwa, wječor kócka zeżerje**". Tajkemu njezrałcej a létakej je derje, zo jemu „**křidła zwjazaš**", lépje „**křidła přitřihaš**". Potom njech „křidła powěša". Tón wjacy „**w hajku hwizdać**" njebudźe.

„**Ptačiska ptački žeru**". Pola človjekow njeje wjele hinak; njeznajeće Serbožračkow? A jeli njeżeru, znajmjeńša nam „**křidła wjazaju**" a nas „**skubaju**", a je-li njeskubaju, to kaž ptakej někomu z nas rady „**pjerko wutorhnu**". Rady bychu wšak „**šiju wutorhnyli**". Z wutorhnjenym „**pyskom pod nosom jězdźa**", zo bychu će hněwali.

Pjerko je znamjo lohkosće, mjehkosće a čišiny. Ptak „**ćežki**" a ptačk „**lohki**" — wobaj mataj lohke pjerka. Lědy je hdźe tajka „čišina, zo byšće słyšeli pjerko na zemju padnyć". Najmjeńši je mósk. „**Čiste swědomjo je móškowe łožo**". Na tym so wubjernje wotpočuje.

„**Lohke ptački**" su: łastojčka, waži na př. jeno 20 gramow, sołobik 24 gramow. Bjez dźiwa, zo „**zlohka spjećhnu**". Też „**skački su spjećhliwe ptački**", to reka wuskočnosć młodosće ći hórzy wuleći. Njepušć ju!

Něhdy ludźo ptački łojachu, z wokami, kosydłami, zynčelemi a sakami. Štóž by „**hłowu do kosydła tyknył**", by wumrěł; w saku by so cyły ptačk popadnył, ale hišće žiwy był. Tehdy rékaše: „**Sački na ptački, a saki na ptaki**" „**Łójmy ptački, hdyž čahnu**". Ale ćichol Přetož „**nichtó njeseri ptački, hdyž chce łojić**". Abo „**chceš-li ptački łojić, z kijom do nich njemjetaj**". „**Rjeńši je ptačk a wjacy je ptačkow za nim**". Tak so też rjanym hołćkam dźe. „**Rjeńši ptačk, a drózša klétka**". To tak bywa, jeli zo ma mužik pjenjez na to dosć. Tu je z ptačkom žónka měnjena.

Su mjez ptakami też hrozne, ale „**z njetoporom žadyn ptačk njerodźi być**", kaž by žadyn Słowjan nochcył z černychom być. Lubujmy swoje, wostańmy, štož smy stworjeni, jenož budźmy do brí!

Wulki ptak je też léto. Léto je ptak? Wěšće, čehodla? Dokelž „**léto ma dołhi pysk**". Wjele zjé! Ma też „**bjez dna brjuch**". Žiwi so z rostlinami, zwěrjatami, wuhlom, drjewom a ludźimi. Kelko ludźi je łońše léto pózrjelo? A kelko lětuše? A kotre późnje nas? Tomu so nichtó njewoborje. Léto je wjetše hač najwjetše ptačisko.

Hospodarjam płaći słowo: „**Hajće drobnu ptačinu, zo wam waki nježeru**". Wrobl do njeje njeslúša, ale sykorki, zyby atd.

„Tuby wotpočuje w tym knjesu Hana Mlónkowa, Pětra Mlónka ſ Dźiwowcźu mandźelska, narodźi ſo 31. měrza 1800, wumrje 9. junija 1869, a jeje mandźelſki Pětr Mlónk ſ Dźiwowcźu, narodźi ſo 20. měrza* 1805 a wumrje 6. februara 1887."

A ſpody tekſta ſtaj emblemaj wěrjazeho kſchesćijana: palma a ſchij, wosnamjenjenaj.

Wotmyſlene bě, na měſtnje jeho wumrjeća, na hórzy pſched Praſkowom, kamjentny kſchiž ſ jeho mjenom ſtajicź. Stalo ſo to njeje, jenož malý kamjeń ſ wudypanymaj pišmikomaj P. M. tam leži. Ssnano ſo tuto dobre wotmyſlenje hiſchcźe wumjedźe. S tym bychu Sserbjo cźeſćili ſwojeho Pětra Mlónka a też — žeńſke žamych.

* Jeho narodny dźeń bě pak 19. měrza.

Hdźe je dźěćo tole nawukło

Bohatej ſtarſchej w B. měſeſchtaj dźowcźičku, rěkaſchtaj jej Hanka. Wobaj ju horzo lubowaſchtaj a chowſchtaj ſ njej to najlepſche. Jónu po wobjedje běſche macź kofej a zokor na blido pſchihotowała; Hanka ſpjedźeſche ſa blidom a ſpebi wjeſele ſ popku hraſkaſche; zokor wuhladawſchi chowſche kuſt měcź; ale macź kaſaſche, ſo by dočzakała, hacź budźe wſchitko na blidźe, a ſo ſažo wotſtali. Hanka pak běſche njedočzakliwa a počza blidowy rub cźahacź, ſo by ſpebi ſama zokor wźała, ſpebi muſzło: wojmu ſpebi jeno kuſcźičźk, to macź njepytnje. Hdyž pak ſo macź wrócźi, wuhladała, ſo je ſa rub torhane; „Hanka, ſy ty kłóſchcźita? Hanka", praji dale macź, „ty tola wěſch, ſo Bóh luby Knjes wſchitko widźi. Wón ma dobre dźěcźi rad, a je k ſpebi do njebjeſ bjerje, ſke pat, kiž łža, pſchińdu do hele. Chzeſch ty wěrnoſcź rjeź?"

Dźěcźo pópku w kutomaj wjercźeſche a ſpaſche ſo trochu roſmyſlene, nadobo puſchcźi pópku na ſemju, ſtykny ruczaj, praji: „Haj, macźi, ſym kłóſchcźita."

„To ſo mi lubi, moje dźěcźo", rjekny macź, „ſo ſy wěrnoſcź rjekła, tohodła ſpuſchcźu cźi dźenſa prut, ale budźeſch mi ſłubicź, ſo ſo to wjacy njeſtanje!"

„Nź, luba macźerka, ja to ženje wjacy njeſcźinju." Hanka ſpebi ſažo hraſkaſche a pſchi tym popaŋ powědaſche, ſo dźěcźo ženje njeſmě łžecź, hewak je Bóh luby Knjes ſrudny.

Tu ſaſtupi łžuſobna a wojſewi, ſo žuſodźina ſ dźowku na wopyt dźe.

„Te woſtudźe kleſtate žony", Hanzyna macź mjerſaza wupraji.

„Woſtudźe ſleſtate žony", rjekny też dźěcźo po macźeri.

Hdyž pak bě žuſodźina ſaſtupiła, běješche jej macź wjeſela napſchecźo. „Ach, kak mje to wjeſeli, ſo kuſt k nam dźetej; pohladnitej ſo; dźeń wěſtej, kak rady ſ wamaj popowědam!"

Hanka je pópku na bok położiła a ſ wulkimaj wócźkomaj na macź hlada, kiž nadobo „te woſtudźe kleſtate žony" tak wjeſeła a rad pſchijima a wita. Powědaſche ſo wo tym a tamnym, wo małej Hanzu, ... rienje roſcźe, wo tym a tamnym žuſodźe atd. Skónczńje ſo macź ſ wulkej luboſcźu ſ dobrymaj cźetomaj roſžohnowa a ſimaj bórzy ſažo pſchińcź kaſaſche. Hdyž pak běſchtej na dróſy, rjekny: Djakowano Bohu, ſo ſtej precź!"

Nětko Hanka ſažo k macźeri pſchiſtupi, ſo praſchejo: „Macźi, maſch te kleſtate žony rad?" „Budźeſch ſmětom", praji macź, „hewak cźe do komorki ſawrěju!"

Sa něſchto cźaſa ſo jónu nan ſ dźěła wrócźi. Hdyž ſa blidom žedźo kofej pijeſche, ſaſtupi ſažo žuſodźina ſe ſlicźbowanjom a praji: „Krawź wonka na pjenjeſy cźaka." „Njemóžu dźenſa pfacźicź, ſtorjeſche nan a macź praji žuſodźnej: „Dźi, a prej krawzej, ſo mój muž doma njeje, my jemu pjenjeſy poſcźelemy!" Skužobna dźěſche a Hanka widźeſche, kak ſo pſchi tym poſměwaſche. „Nano", wona dźeſche, „njeje ty doma?" Tu wſa macź holcźku a ju do komorki donjeſe, tam móješche na wotmołwu cźakacź.

Naſajtra bě hornź mjedu w kuchini roſbitý. Schtó też to druhi je jón roſbił, hacź naſcha kłóſchcźiwa holza? hudawaſche macź a tuž ſo Hanki praicha: „Sſy ty to była?" Ale Hanka počza łžecź a precź.

Léta běchu ſo minyle; tu pſchińdźe jónu bohaty nawoženja do domu a ſo Hanki praſcheſche: „Chzeſch mi ty mandźelſka bycź?" Wona, dźe ſo poſtrózjiwſchi, na njeho, kiž bě jej ſnaty, pohlada a — ſmoli.

Wón pak ju kedźbnu cźinješche: „Rozmyſli ſpebi derje, ſchto prajiſch a cźiniſch; ja tebi ſwěrnu wutrobu dam, a też wot tebje wěrnoſcźiwu wutrobu žadam. Mój ſmój tu pſched wocźomaj wſchehowědomneho Boha. Praju tebi ſ wěrnoſcźu, ſo cźe lubuju, móješch ty toſame rjeź?" A wona na to ſ ertom: „Haj!"

*

Léta ſo minychu; tu pſchińdźe jónu Haniny mandźelſki k jeje ſtarſchimaj praje: „Najwjeſcźa ſrudoba mje k wamaj wjedźe; wſcho je ſhubjene. Maju dźowka je moje ſamoženje pſchecźiniła, mje do njeſboža pſchinjeſła, mje wo wſcho ſpebaka. Hižo jeje prěnje mi date ſtowo běſche łža; mje ženje lubowała njeje, jenož pjenjes dla je ſpebi mje wſała."

„Njehańbujeće ſo?" wotmołwi roſhorjna macź, „kak móżeće tajke na moju dźowku rěcźeć? Mój ſmój ju nanajkrucźiſcho wocźahnyła, jako dobru ſwědomitu kſchesćanku a ſmój ju woženbe k luboſcźi wěrnoſcźe nawjedowała. Mot dźěcźaznh dnjow je wona mutka, ſo Bóh luby Knjes łžu cźežn thłoſta. Wona je mi też dawno hižo po wěrnoſcźi poſ... ła, ſchto je wina na waju njeſboźu w mandźelſtwje. Wy ſami ſće na wſchitkim wina ſe ſwojej ſkupoſcźu, njelepoſcźu . . . "

*

Saſo je ſo něſchto lět minyło. Pola naſcheju něſto hižo wobſtarneju ſtarſcheju leži na khorokoju bléda, thora a kaſchlowata žónſka; bě to jeje pětna wěrnoſcźiwa dźowka. Pſched ſmjerćźu ſo wona ſrudnymaj ſtarſchimaj wuſna, ſo je ſpebi ſwojeho muža jenož pjenjes dla wſała. Wobaj ſo ſaſtrźiſchtaj, widźo tutón ſrudny wobraz ſniczeneho žiwjenja. „Kak ſy ſo tola takle pſcheczíwo wěrnoſcźi pſchehrěſchicź mohła?" ſdyhny macź, „hdźe ſy to nawukła?"

„Pola waju, mojej ſtarſchej."

„Pola waju? bohaſahyczíwe dźěcźo, njejźmoj tebje wot makoſcźe wuczíloj, ſo Bóh tón Knjes tóždu łžu khłoſta?"

„Ja pak ſym waju pſchikład widźała, ſym tóždy dźeń ſpebi wothladowała kaž cźiniłaj, a to je ſo mi móznjſcho ſaſchcźěpiło, hacź waju ſtowa; mje ſtaj drje wuczíloj, wěrnoſcź lubowacź, ale ſamoj ſtaj dźeń wote dnja mi łžě pokaſowałoj. Bóh wodaj mi a wamaj!"

Luby cźitarjo! Kajke pſchikłady ty ſwojim dźěcźom wſchédnje dawaſch, kajſe je twoje žiwjenje?

Syjeŕ

(Tajki je nětko hižo žadny.)
Pobonč wlóči, hruzle bije
Srěnk, z brózdow ćehnje sěry kur,
Přez ramjo a woko šije
Sej bělu sywku wjaza bur.

Symjenja je brěmjo prěnje
Do sywki sebi nasypał:
„Tak chcu počeć w Božim mjenje,
Zo róst a škit by zornu dał!"

Po wosrjedkach horje, dele
Ze sywki z horšću wusywa.
Na starosći bur ma wjele,
Hdyž zorno w roli přikrywa. —

„Daj Bóh zbožo!" susod přeje.
„Daj k tomu Bóh też zbožo wam!"
Bjeze Boha rosta njeje;
Wón dešć a słónco dawa sam.

J. Čišinski.

Přilopk

Wojowanje wo indiſte wiki.

W ſhromadźiſnje Drježdźanſteje induſtrijoweje a wikowarſteje komory je ſchtwórtk wjecźor dr. Sudhir Sen ſ Indiſteje rěcźał. Wón ſtawiſniſti pſchehlad wo roswiću indiſteho hoſpodarſtwa poda. Indiſka bě hacź do wudyrjenja wójny ſamy ratarſki kraj. Swětowa wójna potom inidiſkej induſtriji wěſtu móznoſcź k roswiću da. Tukhwilu w prěnim ſpodle Jendźelſka, Japanſka a Indiſka wo indiſte wiki wojuja. Najzyliniſcha bróń Indiſteje w tymle wojowanju ſu jeje niſte mſdy. Dźěl ſwojich ſurowiſnow dyrbi pak ſ wukraja kupowacź, tola najwjacy ſ nich wona doma namakuje. Wona ma tohodła wuhladu, ſo ſpebi ſkónczńje indiſte wiki dobudźe. Indiſka ſo prózuje, ſo by ſo zyle njewotwiſna wot ſwětowych wikow ſcźinika. Sa zokor a ſapalki je ſo njewotwiſnoſcź hižo doſpěła. Procentuale wobdźělenje Němſteje pſchi indiſkim dowoſu je dźenſa ſwjetſcha tajke, kajkeż je pſredy do wójny było, tola powſchitkownje hiſchcźe jara ſnadne.

Blyſk žydom kruwow ſarajnk.

Pſchi cźežkim njemjedźe, kotrejž ſchwtórtk nad Boleſławom (Bunzlawom) w Schleſyſkej cźehnjeſche, je blyſk pola bura Roberta Schołty w Liebichowje w hródźi žydom kruwow ſarajnk. W druhich wſach ſu blyſki do twarjenjow dyrile a je wobſchkodźile, tola njeſſu ſapalile. — Pſchi ſchtwórtkowſkim njewedrje je pola Löwenberga w Schleſyſkej blyſk na polu dweju konjow Löwenberga w Schleſyſkej blyſk na polu dweju konjow, Dippelsdorfſkemu knjeſemu dworej ſłuſchazeju, ſarajnk.

Smjerćź na dróſy.

W měſchćańſkej khorowni w Aue w Rudnych horach je plestrowarſki mišchtr Pr. wumrěł. Wón je ſobotu we Bockawje ſe ſwojim jěſdnym kokom padnył a ſpebi pſchi tym cźežko nop roſbił.

Jźěła do ſmjerćźe.

Blisko Langenleuba-Oberhaina w Duringſkej ſo wobtkadne njeſbožo ſta, kotrež ſpebi ſmjertny wopor žadaſche. Stoku jěžo diplomowy inżeněr Horn ſo ſ ſwojim wožobowym automobilom ſchtoma ſchmórny. Wóſo ſo pſchecźišny a ſo na truchi roſbi. Se ſwojim mužom we woju ſpožaja pſchekupzowa Hornowa ſ Lipſka ſo ſaraſy. Jena młoda holza ſo tak cźežko ſrani, ſo dyrbjacźu ju do khorownje dowjeſcź. Pſchekupz Bogt ſ wobodrjenjom koże woteńdźe, mjes tym ſo Horn njeſranjeny woſta.

Hdyž je njewjeſta roſpjerſchena.

Pſchipad je hižo huſto w kriminalnych padach rólu detektiwa hrał. K wožeſbje originalnej ſchmjatanźy wón dowjedźe, hdyž 29ſtnu Ewald Schuh w Barlinje lětża w januarje wobſamknu, ſo wo měſchćanſtwo w Barlinje próſowacź. Sſo na ſwoju politiſku dowěrnyhódnoſcź powołajo, wón Barliſkej wyſchnoſcźi liſt napiſa, kotrejž ſwojej njewjeſcźe pſchepoda, ſo by jón wotpóſłała. Sdobom wón ſwojimaj bratromaj, pola jeneho bura ſłužazymi, liſt napiſa, kotrejž bě polny ſchkiwdźenjow a wohanjenjow nětcźiſcheho knjeſtwa. Na to ſo ſta, ſo njewjeſta liſtaj pſchemění a ſchcźuwanjki liſt Barliſkej policajſkej wyſchnoſcźi póſła. To mějeſche jara ſte ſcźěhwki ſa ſejneho nawożenju. Schtwórtu ſenat komorneho ſuda jeho dla ſtſchiwdźenja knjeſtwa k jaſtwu na poldra léta ſaſudźi.

Cźeſte wojerſke létadło w Schleſyſkej pſchiſtajiło.

W Klein-Zieder a Reichshennersdorfu w Landeshutſkim wokrjeżu ſrjedu popołdnju mukrajne létadło pſchiſtaji. Wono běſche ſ dwěmaj maſchinſkimaj tſélbomaj wuhotowane. Létarjo ſo pola pſchiběžanych wjeſnjanow ſa ſtronu wobhonjachu, w kotrejž cźeſkoſłowakſka mjeſa leži, a wotlecźachu, prjedy hacź žandarm dóńdźe. To ſame létadło ſa poldra hodźiny njedaloko Striegawy, potajkim 30 kilometrow k dołhemu ranju prěnjeho pſchiſtajenjſchcźa pſchiſtaji. Saſo ſo létarjo ſa ſtronu k krajnej mjeſy, mjes druhim też k Morawſkej Wojſtrawje praſchachu. Potom dale lecźachu.

Tſi holzy ſ cźetkom jědźo w Rheinje ſo tepiłe.

Wutoru je ſo pola Kólna ſ pjeć holzami wobſkładźeny cźołm wjeſtowarſkeho kluba „Germania" powrócźił. Tſi holzy ſo tepichu. Jich cźéła ſu hiſchcźe njeſbu namakałe.

Do wojerſkeho kartografiſkeho wuſtawa w Brüſſelu ſo ſadobyli.

Kaž ſo ſ Belgiſkeje powě, ſu ſo w Brüſſelu paduſchi do wojerſkeho kartografiſkeho wuſtawa dobyli a někotre najnowſche karty generalneho ſtaba kradnyli.

Wulki léžny woheń pola Bydźowa.

S Bydźowa w Pólnańſkej ſo powě: Po dléſchej ſuchocźe je w léžu na dwěmaj měſtnomaj wohenj wuſchoł. W ſchěrokoſcźi 10 kilometrow ſo piches 300 hektarow léża ſ wohnjom ſniczi. Kur něhdźe 40 kilometrow daloko cźehnjeſche. Pſchi haſchenju je ſo 4000 ludźi wobdźěliło.

W zyrkuźu ſo pſchihladowarſke deſki ſłamaſe.

W Torunje w Pólnańſkej ſo w zyrkuźu dźěl lawkow ſłama, na kotrychž pſchihladowarjo ſtejachu. 76 wožobow ſo cźežko ſrani a wjele druhich lohko. Wohnjowa wobora móješche hakle ſa dołhi cźaſ cźežkroſtanjenych wuczahnyć a do khorownje dowjeſcź.

Straſchna hrajka.

S Warnsdorfa w połnóżnych Cźechach ſo powě: Wutoru 13ſtnu hólz ſ Oberdorfa ſo po połach pſchekhodźejo ſo ſ teſchinkom paraſche, ſ kotrehoż ſo nadobo wutſeli. Kulka hólza do dłonje trjechi. Wón dyrbjeſche pomoz w khorownі pytacź, hdźež kulku wucźeżechu. Najprjódy wudawaſche, ſo je jeho njeſnaty cźłowjek pſchi pſchethodźowanju nadpadnył, hdyž pak policaja ſwěſcźi, ſo je ſo wutſeł ſ blišſoſcze wotedał, ſo hólz ſwuſna, kak bě ſo wěz woprawdźe měła. Tſelbu bě wón po wutſelenju wot ſo cźišnył.

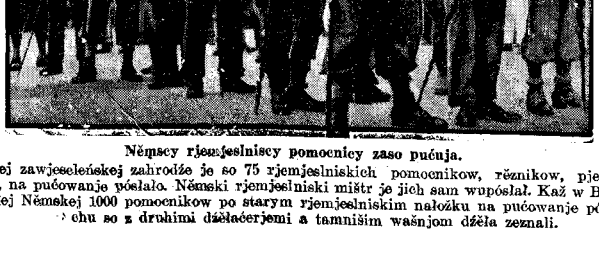

Němscy rjemjeſlniscy pomocnicy zaſo pučuja.

W Barlinskej zawjeſeleńſkej zahrodze je ſo 75 rjemjeſlniskich pomocnikow, rěznikow, pjekarjow a konditarjow na pučowanje póſłało. Němski rjemjeſlniski miſtr je jich ſam wupoſłał. Kaž w Barlinje tak ſo też w cyłej Němskej 1000 pomocnikow po ſtarym rjemjeſlniskim nałožku na pučowanje póſła, zo by-chu ſo z druhimi dźěłaćerjemi a tamniſim waſnjom dźěła zeznali.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dawěrnikow 1,51 hr, z wunoškowanjom, dokelž wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćiš, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a Bóžencafske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 100 — Budyšin — Wutoru 30. haprleje 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Nacionalneho swjedźenja dla wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin" štwórtk připołdnju.

Za sprawne dźěłowe a mzdowe wašnja

Dr. Ley k dnjej 1. meje namołwja

Statny organizaziski wjednik a wjednik němskeje dźěłoweje fronty dr. Ley je k nacionalnemu zjwjedźenjej němskeho ludu namołwjenje wudał, w kotrymž nadawki němskeje dźěłoweje fronty za bližšich cźaš wopisuje. Wón zjwoju wolu wuspěchuje, so chce system mšow, akkorda a waschnjow dźěła na nowy sprawny a wschitkim dźěłam wužitny podłožk stajiś.

Dr. Ley w zjwojim namołwjenju wojakow dźěła, muzow a žony němskeje dźěłoweje fronty na wuspěch lětuschich wólbow do dowórnikich radow dopomina, pschi kotrychž je zo 85 proz. wschitkich hłosowarjow k dźěłarskej zhromadnosći a nimo teho k ludowej a wukonjarskej zhromadnosći wuznało. Dr. Ley zo wschitkim z wutrobny dźakuje, dokelž zu wopokasali, so ma wocźehnjenje k towarschnosći a zhromadnosći wuspěch.

Wěso mjedy zu hischcze stare, wjele nusy a hubjenistwa je hischcze w nasich rjadach, tola pak wschitkich nadźija do pschichoda napjelnja. Lětha też poslednji k dźělu zwólniwy dźěło dostanje. S tym wjednik hižo w tsećim lěcze zjwojeho knjeźstwa zjwoje zlubjenje, so hiesbźěłosć woistroni, dopjelni. Runje tak zo jeho druhe zlowo do skutka staji, so nacionalsozialistiska němska dźěłacźerska strona němskemu dźěłacźerjej jeho nahladnosć a cźesć zaso dobudźe.

Potom dr. Ley hischcze na wuspěchi NS-sjednoczenstwa „Móz z radosće" pokasa.

Tak dźeń 1. meje 1935 jako dźeń wopominanja horbosće, wjeselа a winowatosće zjwjeźimy. My pschego zaso hrósnosć wopominamy, kotraž je była, so ju njeschychmy mihdy sapomnili. Ssmy hordźi na to, schtož je zo dotal dozpěło; wuspěch tuteju dweju lět nam prawo dawa, so wotrocźowske smyslenje sandźeneho cźłeka wot zo cźišnjeho a hłowu runje a njepowalnje nošymy. My zo wjeselimy, so zmy zjebi wolu k zjiwjenju sajzo dobyli. Chcemy zjiwi być. My zo k zjiwjenju wusnawamy a z dóńtom zjiwjenja wojujemy.

Se wschitkeho teho nam njesatschazomna winowatosć nastawa; teta zo w 10 dypkach za dźěła pschichodneho zajza postaja:

1. Strowimy wjednika rano a dźakujemy zo jemu wjecźor sa to, so je nam wolu k zjiwjenju a nadźiju zjiwjenja znowa darił.

2. Chcemy zo napschećmó prózowacź, so bychmy ludowym towarschcam k lěpšiznu a prawizu dobrotu cźinili a jim dobri towarschojo byli, dokelž chcemy wěrni a sprawni sozialistojo być.

3. Rozchcemy wot zhromadnosće zenje wjazy zadacź, hacź je kóždy jenotliwy mjes nami zwólniwy, zhromadnosći dacź.

4. Wojowanje dyrbi nasche zjiwjenje wupjelnjecź, dokelž wěrny, so njebježa jenož tomu zwobodu spožźa, kiž je hotowy, zjwoje poslednje sa to sastajicź.

5. Dźěło budź nascha cźesć a skutkowna khmanosć jenicźzy njech jeneho wot druheho rosefnawa.

6. Cźesć naroda njech je nascha wozbinska cźesć! Wot zboża a derjebicźa naroda moje wozbinske zbožo a moje wozbinske derjebicźe wotwisuje.

7. Schtóž nješchto dokonja, dyrbi zadacź.

8. Sprawne sastupowanje sajzmow je nusne; ale wozbinske sajzmy maju tam pschestacź, hdźež zo sajzmy zhromadnosće sapocźinaju.

9. Zenje njeźemmy rozbrojecź, ale stajnje dyrbimy hromadźicź.

10. Budźcze mjes zobu wěrni a sprawni. Wustorcźeje ze zjwojich rjadow tajeństwo a pścheradu.

W zjwojim namołwjenju zo dr. Ley potom z praschenjom sprawneje mšy saběrasche. Tuto praschenje je tak stare, kaž cźłowjestwo. Dr. Ley cźuje zo winowaty, so wuprajі, so zu zjebi zjwjedźu wědomi, praschenje mšow rozrisacź. Wón pak njeje zwólniwy, swjerschnje abo pschijomne rozrisowacź. Wón też nochje w starych wujeźenych kolijach tarifnych srěcźenjow jeźdźicź. Tola chce zo tutoho najwjetschoho praschenja kóžbeho sozialneho porjada dokanje pschimacź, kaž zebi zo nacionalsozialismus žada.

Je runjewon satrachcaze, hdyž zo swěrći, so je w Němskej a na zwěcze sa wschě praschenja dołcź wobłoke schule a wědomostnych wustawow, ale sa sozialnu politiku tu najmjenscheho njeje. To budźe pschichodnje hinak. Hižo 1. meje 1936 wón praktiske wunoschki pschedpołoži.

Jeho njepowalna wola je a wón wě, so wón po nadawku a z poknym dowěrjenjom wjednika jedna, hdyž system mšow, akkordow a dźěłoweho waschnja na nowy, sprawny a wschitkim dźěłam wužitny sakkad staji. Nicźo zo njestanje, schtož jenož jenemu dźělej hospodarstwa pomha. Schtož dźěłacźerjej pomha, dyrbi tehorunja pschedewsaczelej słužicź a schtož je sa pschedewsaczela z wužitkom, dyrbi tehorunja dźěłacźerjej je zohnowanjom być.

Woni znaja pucź a maju srědki k tomu, so bychu kóždemu sprawnu mšu po jeho sakłužbje dawali a swěźcźili. Tehorunja zo waschnje dźěła zawjedźe, kiž njehódny pohonjerski system je system najtojetschcze zamołwitosće naruna.

26. měrza 1935 zu zo w Lipsku němski hospodarski minister dr. Schacht, němski dźěłowy minister Selbte a dr. Ley pod wjednikowym schkitom dojednali, so zo w natwarje a dźěle němskeje dźěłoweje fronty pschemjenjenje stanje.

Stónczinje dr. Ley wschitkich proźy, so bychu ducha zhromadnosće pěstowali a wschitke maliczkotne wozbinske wězy sajzmam natwara naroda podrjadowali a wschitke mozy wojowanju luda wo zjwoje bycze wěnowali.

Ministerski president Goering w Koblencu

Pruski ministerski president general lětarjow Hermann Goering běsche zo njedźelu do Koblenza podał, hdźež pónđelu noweho wyschschcheho presidenta sa Porheinsku zupana statneho radu Terbovena do jeho sastojnstwa sapokasa. Goeringowy wopyt běsche sa provinzyne hłowne mjeto wobzelite nawědźenje. Hižo rano běsche zo mjesto bohacze z khorhojemi wupyschiło. S blišca a z daloka ludźo do Koblenza zhwatachu.

W měschcźanskej halli zo nowy wyschschi president zwjatoczinje zapokasa. Zupan Koblenzsko-Trierskeje zupy Simon ministerskeho presidenta z wutrobnymi słowami witasche. Ministerski president Goerng, kiž pschi zjelnym pschikleśku pschitomnych wustupi, zo zupanej sa jeho wutrobne powitanje dźakowasche. Na wyschschcheho presidenta Terbovena zo wobroczejo wón rjekny, so je wón jako jeho stary zobuwojowar tam w Porheinskej sa hibanje kruce stejał.

Potom Goering na postanjenje němskeho ludu pokasa, kotrejž zjwojeho runjecza pyta. Dźenża pódła němskeho hamora a nakowy sajzo němski mjecź leži, a nade wschěm měr steji. Jenož tón je njemérny, kiž zo mjes ludami njemóje bobaracź. Ministerski president potom pucź k zjwobodźe nadrobnje wopiśowasche. Tu wón rjekny, so je wjednik němskemu ludej jednotu a měr sajzo wrócźił. Wón budźe też zjilny dosć, so měr zwonkach sajkowa. Němski lud pak wě, so dyrbi zjwoje zjiwjenje niz jenož natwarej wótzneho kraja a naroda wěnowacź, ale so je też winowaty, z druhimi ludami zobu dźěłacź a zo zobu prózowacź wo powschitkowny postup cźłowjestwa. My dyrbimy wotpokasacź, so zo druhe ludy jako zudnizy nad Němskej staja, dokelž jenje njemóża a njeźmědża se zudnikami być.

Wyschschi president statny rada Terboven zo ministerskemu presidentej za jeho dowěrjenje dźakowasche a rjekny, so won jako nacionalsozialist na zjwoje nadawki dźe ze žamźnej wojowańskej wolu, kotraž je hibanje k dobrjecu donjeśła.

Memelske prašenje před jendźelskim delnim sejmom

Jendźelski zwonkowny minister sir John Simon je pónđelu popołdnju w jendźelskim delnim zjemje pręni krócź wo nowej jendźelsko-franzowsko-italiskej nocze na Litwu w memelskim praschenju hamtšy porěčał. Simon rjekny, so zu tši staty zpósnake, so je literowe knjeźerstwo wośće wobcźežnosće wotstroniło, ale wosjewjeja, so dźenżnische połoženje w Memelskej zo z wumjenjenjemi Memelskeho statuta njehódźi sjednoćicź. Tohodla je zo wot litewskeho knjeźerstwa žadało, so by dotalne połoženje skónczilo a so by direktorstwo postajito a zmóžnilo, so by zo zejm bórzy sešoł.

Zbližowanje mjez Pólskej a Litwu?

Po powěsći pólskich nowin z Genfa je litewski wupósłanz w Paryzu Kłimas pólskeho zwonkowneho ministra Becka pschi jeho pschebywanju w Genfje wopytał. To bu hakle nětko w Genfje znate. W Genfje zo tuto rozrěcźowanje jako pospyt jednanjow mjez Pólskej a Litwu wobhładuje. Sapodźatej powěsći z Genfa pólske nowiny bjes pschiłpomnjenjowo wosjewichu.

8000 francowskich burow protestuje

W Chateau Roux w zjednjenej Franzowskej je njedźelu 8000 burow pschećiwo knjeźerstwowej zitowej politizy wustupiło. Burja žebi z resolucijuzu žadachu, so by zo zitowy zakoń wotstronił. Burske wobydlerstwo tuton zakoń powschitkownje jako wobrožnje burstwo stawa wobhladuje. Kommunistiski propagandny rěčnik, sapósłanz Renaud, zpyta njespokojnosć za zjwoju stronu wuzicź. Tola z tym pola burow na wopaczny trjech. Wón běsche ledma rěcźecź zapoczał a hižo jeho khětro pschebichu. Renaud a jeho pschiwiwowarjo dyrbjachu mjetnje wotpuscźicź.

Wo francowsko-ruskich jednanjach

Ssowjetska powěsćerńja „Tass" wo jednanjach dla srěcźenja mjez Franzowskej a Ruskej tole zhoni: Praschenje automatiskeje pomozy pjecza njeje zanych njepschećelenosćow sbudźiło. Wobaj krajej staj zebi wot spocźatka pschestajene byłoj, so ma zo prěnja pomoz po wobsamtknjenju rady Swjatka ludow poskicźeć. Tak by zo srěcźenje też z Locarnoskim srěcźenjom sjuješo.

Wobešeźnische je postajenje trěbneje srěcźenjoweje formule. Ruska žada potom pomozny winowatosć. Srěcźenje njedyrbjako pak zo tej pschećelowo tsećemu statej měrićź. Po ruskim žadanju dyrbjałoj zebi krajej hnydom wot spocźatka wo zjwojich winowatosćach zyle jasnaj być.

Mejske demonstracije w Francowskej so zakazałe

W Franzowskej zu zo wschě demonstrazije pod holym njebjom na dnju 1. meje sakasałe. To płaći za Paris a nimale wschitke franzowske wulkomešta. Jenož w połnósnofranzowskim měsće Lillu zo sozialdemokratiska demonstrazija wotmeje. W Lillu je měschcźanske sarjadnistwo sozialdemokratiske. Měschcźanske sarjadnistwo pak je potom samołwitosć pschewsako, so zo mejska demonstrazija měrnje wotmeje.

Sawrjene mejske zhromadźiśny zu zo w Franzowskej dowolike. Runjez zo nadźijeja, so k zanym njeluboym wustupam njedóńdźe, je zo smutkowne ministerstwo tola za wschě pady pschihotowało. W Paryzu je zo wójsko sešykniło. Też wothźele mobilneje gardy zu zo z prowincy do Parisa k sešykninju Parizjskeje policije pschiwjesće.

Kommunistisko-socialdemokratiska swětowe přezjenosć so njeporadźiła

Po powěsćeji zjwjetskoruskeje hamtiskeje telegrafowanje w Moskwje je wukonjacy wubjerk kommunistiskeje internazionale wosjewił, so zo njeje poradźiło, jenotnu frontu mjes sozialdemokratami a kommunistami za cźežnjene mejske zjwjedźenje w zjwěcze swjesć. Kommunistiscy wjednizy běchu so na 2. internazionalu z namołwjenjom wobroćili, so by pomhała jenotnu frontu tworicź. Pschedzyda 2. internazionale Bjedrich Adler pak je 15. haprleje wobdźělenje wotpokasał. Adler je zo pschi tym po wobsamtnjenju wukonjazeho wubjerka 2. internazionale je 17. decembra 1934 złožował. Wón je namjetował, so by zo sozialdemokratiskim organizazijam w jenotliwych statach pschewostajiło, kak chcedźa zo 1. meje zadźerżecź.

Jendźelske knježeŕstwo wozjewnjenje přihotuje

Pónđjelu dopołdnja je žo wotbrónjeńšti wubjerk jendźelskeho knježeŕstwa jeschoł. Wón sa schtwórtkowsše pożedźenje delnjeho łejma knježeŕstwowe wosjewjenje wo swonkownej politiźy pichitotuje. Wobsamknjenja wotbrónjeńskeho wubjerka a tekśty ministeŕskich rěčow žo hatle łejdu schromadnemu knježeŕstwu pschepołoża. Sa schtwórtkowsku rosmołwu w delnim łejmje wo swonkownej politiźy žo wołeże rěč swonkowneho ministra Simona wocakuje. Sapółtam pak też rěč ministeŕskeho presidenta Macdonalda wocakuja.

Manevry amerikańskich wójnskich łódźow so započinaju

Amerikańske wójnske łódźe žu pónđjelu rano ſ wójnſkeho pschistawa San Pedro wuješe. Wulke manevry wójnſkeho łódźiwa na Cichim oseanje budźa nětđe 6 njedźel tracź. Na manevrach žo dozdha 153 łódźow wobđźeli. Manevry žo wot wjeczornego brjoha Sjednoczenych statow hacź ke kupam Hawai, Alejutam a Midwayſkim kupam wupschestrěja.

Krótke politiske powšće

Pschejmyknjanja dewisow podhladni. Tajna statna policija je w Saarbrückenje klóſchtrſkich duchownych, kotśi ſ Posaarskeje njepołhadźeja, sajeć dała, dokelž žo na nich žylnje tuka, so žu dewisy pschejmyknuli.

Genſki terrorſki wubjerk žo ſeidże. W sekretariacje Swjatſka ludowy žo wutoru wubjerk wězywustojnych ſa podtłóčowanje internazionalneho terrorisma ſeidże.

Ze Serbow

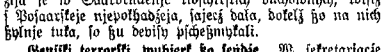

Naše hrono za tutón Božl dźeń

Hdyž ćežke bědy ze wšěch stron nas krjudźa,
My mocy wjazać chcemy w kóždym padźe,
A nihdy drjebić w rozkorje a zwadźe.
A z mocu nas a z lesću njewobsudźa.

Čišinski.

W **Budyšinje,** 30. haprleje 1935.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer 0, najwyšſcha dnjowa temperatura 8 stop. cjopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer 0, najnišſcha temperatura w nozy 6 stop. cjopłoty. — Nišina nad wjeczornej Ruſkej běſche zwoje kromy hacź do źriedźnjeje Němſkeje pópłata. Wone nam pšchi dołhowjeczornych wětrach deſchczowate wjedro pschinjeſechu. Nětko pak žo nišina pomału k zanju wotſalnje. Sa nej wot wjeczora wyſchina k nam pośtupuje. Swoprědka wſchak hiſchcze pschi wjeczornych wětrach chłodne wjedro wobkhowany. Posdźiſcho pak žo njebjo bóle wuczehuje a powětr žo rjenje ſcjopli. Dołoko nad Połnócnym morjom nišiny k zanju cjahnu a ſymnym wětram ſ Lo- [illegible] morja puć ſałkhuja. To nam nadźiju dawa, ſo [illegible] dny ſaſo ras nimo. — Jutſje źriedu ſtónczko 4.35 hodź. ſtđadźa a žo 7,20 hodź. khowa. Měſacžk ſtđadźa jutſje rano 3,25 hodź. a khowa ſo wjeczor w 6 hodź. Schtwórtk ſtónczko 4,33 hodź. ſtđadźa a žo 7,21 hodź. khowa. Měſacžk ſchtwórtk rano 3,46 hodź. ſtđadźa a žo wjeczor 7,24 hodź. khowa. Schtwórtk ſmějemy nihdy měſacžk.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchu źriedu: Swoprědka hiſchcze chłodne, posdźiſcho ſaſo miłe a rjenſche wjedro; ſchtwórtk žo cjoplſche a rjane wjedro wocakuje.**

Dźensa kuzłańiče pała

Njeje to hrósnje?! Nó wſchak, to žo dźenja jenoż hiſchcze tak praji, w ſtutku žo to wjazy njepſchewidźe. Njeje wjazy možno, wſchě ſtare baby ſpalicź, njeje wjazy možno, žeby ſtajnje ſchcežebotazu žonu na łohte waſchnje wotbyć. Schtoż žu žebi w młodoſtnych létach naparał, to dyrbiſch ſnjeſcź hacź do wyſokeje ſtarobY — a byrnjež kuſtańiču ſa žonu měł. Dźenja ſo jenoż hiſchcze chośchcza pała a wjerźa ſ dopomnjecju.

Šerbja wſchak mjenje tomu hołdowachu, chodźiły palicź. Šerbja ſapaleja žebi wałporne wohnje, ſapłomjenjeja žebi wohnje radoſcze, ſo je nałěčko dobyło nad ſymu. Woni ſo kaž w ſtarodawnym cjaſu, też dźenja ſkhađźeja wokoło wohnjow, ſpěwaja a rejwaju, ſkakaju pſches wohnje a wołeźe to dyrbja cjí cjinicź, kotśiž žu ſo ſlubili abo dźeđźa ſo ſlubicź. To je wjeczor njeſkónczneje radoſcze a ſtajneho dopomnjecja.

A kraſna je naſcha domiſna je wobraſu tutych radoſtnych wohnjow. Kał ſo to tola ſyboli na wjeſſchkich horow, w ruminje, wokoło wſchěch wjeſkow a domczkow, kał tola klinczi wjeſoły ſpěw je wſchěch ſtron ſerbſkeho kraja do mużłe a wutroby. To ſo też wſchitſo ſtari ſaſo jónu młođźi cjuja, đyž ſtoja pſchi wulkej ſo palazej hromadźe, đyž ſhladuja, kał kołſte mróczele k njebju ſtupaju, kał ſchkrě létaju wot khoſchczow a ſo k tomu błyſchcza wocźi đźeći a wotroſczaceje młođźiny w ſdobnym wjeſelu.

Wałporna nóż je kuſapołna nóż. Tak někotrun duſchku je hišo ſakuſtała, ſo je ſo ſwjaſała na cjaſ źiwjenja ſ ſiwjeńſkim towaŕſchom. Tola, lubi ſerbſzy hółſy, hładacje, ſo je to Šserbowka, lube ſerbſke rjanoſtinki, wjeniče žebi Šserba, lubeho, žiwerneho, pětneho, bohabojaſneho.

Tuj ſakmonicze wohnje wałporneje nozy, radoſtne wohnje, nałěcza ſjewy, a pſchiwitanja meje, we wſchěch rózkach naſcheje lubeje Luźiy, ſo ſo jenoż wſcho tak cjeſwjeni, kaž ſ nałětnym ranjom — a potom njeſapomnicze, ſo dyrbi kóżda ſerbſka wjeſ ſerbſku meju měcź! ſ.

*

— **Wo wobđźelenju ſónſtich pschi cjahu ſwjedźenja 1. meje.** Žónſtwo đźěłoweje fronty ſłeđowaje wosjewja: Žónſke ſo pſchi cjahu dobrowólnje wobđźěla. Mot wobđźelenja maju ſo wuſamknyć thore žony, ſónſke pſches 40 lět a ſamodrube ſónſte. Žónſte njeſmědźa ſo w cjahu pſches mozy napinacź. Módry pjeſł móże ſo wobleź, đyž jón hižo maju.

— **We wyſokej ſtarobje wumrěłoj.** Wo đźeła polnym žiwjenju je wčera bětnaŕſki mjſchtr Pětr Delenk, đyđlazy pſched Schuleſkimi wrotami cžo. 3, w ſtarobje 89 lět wumrěł. S nim je ſo jedyn ſ najſtaršich wobyđlerjow Budyſchina a đobuſałoźeł bětnaŕſkeje jednoty pominył. — Tohorunja do wěcznoſcze wotwołał je ſo maſchinſti mjſchtr na wotpocźinku Jan Rjela. Pod hrodom cźiłko 9 bydlazy. Cźeſcź budź woběmaj a njech je jimaj ſemja lohka.

— **Remontſke wiki.** W Huſarſkich kaſarnach ſo žobotu pršni krócź połnołetne wojeńſke konje tupowachu. S bliſcheje a dalſheje wokoliny běſche ſo nětđe 70 koni pſchiwjeđo. Wěſzywuſtojni konje dokładnje wobhladowachu. Wulka ſnyła wcźipnych běſche ſo tohorunja ſeſchła. Swjetſcha běchu ſo cjopłokrejne a połkreje konje pſchihnałe. Konje ſo někotrym offiźeram a rataſſkemu radźe Wołeź jako wězywuſtojnemu pſchedwjedźechu. Pſchitomny běſche tež krajny direktor ſa płahowanje ſkotu wyſchſchi knježeŕſtwowy rada Grundmann-Drježdźanſki. 11 koni ſo do wuſſcheje wólby wſa, jedyn ſo posdźiſcho ſpuſchcźi. Skónczinje ſo 6 koni kupi.

— **Wješne ſaſtaranje ſ lekaŕſtwom.** So hnchu ſo wěſy ruce a na jednore waſchnje ſ lekaŕſtwom ſaſtarake, němſka pósta rezepty a lekaŕſtwowe pożyłki mjes gmejnami, hapytkami, lekaŕjemi atd. najſpěchniſcho a bjes wołeźebitych piſanjow wobſtara. Pożyłki ſ rezeptami ako lekaŕſtwom móże ſo na pſchiklad na ſrěcźanym měſtnje ſ pósłeho nuta atd. hižo po puću wotedacź, paketam njetrjeba žo žaneje paketowee kharty pſchidacź atd. Nadrobniſche ma ſo ſ bliſchej pósłu wucźinicź.

— **Budyſke hapytki** žu wſchědne dny hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu a ſwjate dny pak ſamknjene. Nóżnu ſłużbu a njedźelu a ſwjate dny wotewrjene ma jenoż jena hapytka ſ měſacźnym wotměnjenjom. W haprleji je to Dwórniſchczowa hapytka na Bismarckſkej dróży a w meji Hrodowſka hapytka na Hoſchcź hańy.

— **Lekaŕſka njedźelſka ſłużba w Budyſchinje.** Hdyž wothładowy abo domjazy lekaŕ njeje dostacź, smje žriedu 1. meje knjes dr. med. Schelling na Sahrodnej hańy 3, telefon 3719, ſłużbu.

— **Lekaŕſku njedźelſku ſłużbu ſa Bart, Wulku Dubrawu, Kubſchizy a Malſcheze** smje žriedu 1. meje knjes dr. med. Wesemann w Barcze, telefon Huczina 114.

— **Lekaŕſku njedźelſku ſłużbu ſa Mału Wjelkow, Rjeſwaczidło, Rakezy, Khróſt-Lomſk** smje žriedu 1. meje knjes dr. med. Gäbler w Rakezach, telefon Njeſwaczidło 212.

— **Lekaŕſku njedźelſku ſłużbu ſa Wóspork a Bukezy** smje žriedu 1. meje knjes dr. med. Lethig we Wósporku, telefon Wóspork 296.

Ludno-politiska wustajeńca w Budestecach

Měſtna ſkupina němſkoſtatneho ſwjaſka wjeđźećych w Budeſtecach bě žebi hižo đawno wotmyſlita, ludno-politiſku wuſtajeńcu wotměcź. Pſchedběžne đźełа ſa to žu žo nětko dokonjake. Sala młođźinowne je žo ſa to wubrała a žo wupyſchita. Sa cjaſ 30. haprleje hacź do 6. meje žo je ſobuſtukowanjom raſzopolitiſkeho hamta naſzionalſozialiſtiſkeje němſkeje đźěłaćerſkeje ſtrowy a měſtneju ſkupinow NDK a NSDAP wuſtajeńca wotmeje.

Wutoru 30. haprleje ½9 hodźin wjeczor žo wuſtajeńca wotewri. Knjes dr. Stark-Budyſki ſmje pſchedpołožnoſcź wo wobđźelſkej politiźy. Pſchestawki žo ſ muſikalnymi pokſicźenjemi wupjelnja. Sstzedu 1. meje dopołdnja w 10 hodź. budźe wobhładanje ſa powſchitkownoſcź. Schtwórtk dopołdnja žebi ſchule we wobhaju měſtnych ſkupinow, wjeczor we 8 hodź. BdM. a powołanſke ſchule wuſtajeńcu wobhładaju. Pjatk žo wuſtajeńca popołdnju w 3 hodźinach wotewri. Sobotu 4. meje budźe wulka ſjawna ſhromadźizna, pſchi kotrejž budźe dr. Knorr ſ Drježdźan ſ raſzopolitiſkeho hamta rěčeć. Njeđźelu 5. meje budźe wokrjeżny roswuczeńſli ſjeđ měſtnych ſkupinow Budyſkeho němſkoſtatneho ſwjaſka wjeđźećych, pſchi cźimž ſmje krajny wodźeŕ ſtronat Auguſtin ſ Drježdźan pſchedneſchcź. Djiwajo na wažnoſcź wuſtajeńcy žo wocakuje, ſo wobđźelſtwo wuſtajeńcy wowpta a ſo žo pſchi pſchedneſchkach wobđźeli.

*

S **Mniſchowa.** Saůđźenu njeđźelu měſeſche towaŕſtwo „Łužiza“ w Hornjej Hórzy ſwoju měſacźnu ſhromadźiznu w tudomnym Mukez hoſcźenzu. Pſchedwjđna ł. Žur měſeſche wjeſele, wulku liczbu ſobuſtawow powitacź. Po ſpěwje a pſchecźitanju ſapiſła pſches ł. Pětſchu napominaſche pſchedwjđna, ſo bychu ſobuſtawy dale we naſchej poſmjertnej pokładni woſtake. Naſta žiwa rosmołwa. Dale rěčeſche pſchedwjđna wo młođoſtnej jednoćze. Dokelž pak bě pſchedwjđchowak ł tutomu dyrkej wuwoſtał, ſo tutón dypk na đalſchu ſhromadźiznu wotſtorcźi. Potom poſtrěkł nam tnjes Wulki ſ Dźěžnikez rjany ſe žortom pſchednjeſeny pſchedneſchcź wo ſwojim pućowanju ſ motoriſtim łokom do Schcźerzina, na kupu Ranju a do Barlina. Jemu budź też na tutym měſtnje horzy đźak, kotrejž tez wot ſobuſtawow đoſta. Poſtaji ſo, ſo ma towaŕſtwo ſtecźu njeđźelu junija wulkł. Pſchejeſche ſo, ſo dyrbi wobđźelenje bohate bycź. Dale poſđźemy ſe ſamoſthodom do móđreho. Ssobuſtawy a wobđźelnizy maja ſo ſe ſapſacźenjom 3 hriwnow hacź do 30. meje ſamoſtwicź. Wſchelake towaŕſtwowe należnoſcze ſo rosmołwjachu. Swjeſelaze bě, ſo mózachmy 2 ſobuſtawaj pſchijeć, ſchtož ſo ſ rukuſawadzam a ſe ſpěwom „Bratrowſtwo bej ſawdawany“ ſta. Pokładnik ł. Rjek namołwjeſche ł dopjelnjenju winowałoſcow.

Hendrich Sch. Baar:

Škowroncźk

(Pokračowanje.)

8]

Ale też Sahońkez Marhata ſe ſwojim nanom ſaćžuwa, hacź đotal je đoma a cźeſcź jeje nana je jeje cźeſcź. „Njech ſo nan jenoż wobara, wſchako tym nahraſnym Schkowroncźkezom ſadarmo đoſcź pſchinjeſu, ſadarmo ſo jimaj tam budu đrěcź a njehańbujetaj ſo naſchu ſ jałoſcźu đźiwcź“, rosmyſluje a ſpěchnje ſej ſyłſcźacy trěje, pokhmuri ſo, ſchórcźuch na łokenje ſej ſruna, poſtany, kaž by ſebi na ſukni ſeđźała, a, đyž ſo ſnowa ſyđny, ſo ſđalenoſcź njes njej a Maćźijom łako widźomnje ſwietiſchi.

Knjeſa notara to đoźała njerozbjerjeſche. Tajkile podawk njeſta po prěni raz pſched wobliczom bohowki ſpratnoſcze, kotrejž đarowna poſtawa ſo běleſche nad cźornej regiſtraturu, a nětne ſcźěny tuteje ſwjatniſcy běchu hižo wjele wótriſche imměnjenja buriſkich nabładow ſłyſchale.

„Knjeje Sahońko, hđje đha ſeje ſwoju žonu wotſtajił? Na ſrěcźenju budźe też jeje podpiſ trěbny“, nacźiniſche notar ſ druheho ſkuđka, połoži wokojnik, ſcźeje ſej ſtoty ſchcźipacź, jara kedźbnje jón cźiſcźeſche a pſchi tym ſ wokom na wulke torhoſchcźo hładaſche, zyle ſaſnježene, kotrejž wobđawachu wulke khóđby polne kłamow a wulkađnikſchcźow.

„Wſchak wona pſchiſhđje“, ſaſmja ſo Sahońk pſcheceźnje, jako by pſched thwilu njebył cźornje hładał kaž rosmjembrjeny byk. „Snajeze tola jónſte, niż? Njeſcźeſche kanu butry a nětčho jeſkow na pſchedań. Đźeſche ſ tym do kłamow ke konditorej Holzy, ſetka đrje žo tam ſ nětkajkej cźetku, matej ſej nětčhto powđacź a tu jónſte na wſcho ſabudu.“

Lědma bě to đopraji, powotcźinicźu ſo đurje, đo nich ſo ſuny najprjeđy łoſchk, ſa nim ruka w cźopłej rukaji, potom hłowa đo wokmjaneho rubiſchcźa ſawalena, bě žiłſchcź powożne „Budź thwaleny Jěſuš Khryſtuš“ a burowka Sahońkowa ſo pomałku ſuwaſche đo pſchijomnje wutejenjeje đźełańſkeje ſtwy.

„My wo wjelku, a wjelk tu“, jej knjes notar hnydom rjenje rěcźeſche đokelž bě ſpóſnał, ſo jemu ſ njej wuſmany ſwojaſkaŕ pſchikhađźa. Kotra mać đha by nochyła, ſo by ſo jej đźowka wudała a tak đerje ſo wudała, kaž móże ſo Marhata wudacź na Schkowroncźkez ſtatok?

„Pſchikhađźeſche runje w hóđ“, ſo knjes notar pſcheceźnje źmeje a hižo jej ſtółł ł ſamemu błidu pſchiſtorkuje.

„Pola Holkez ſym ſo trochu ſakomđźita. Đołcźkez cźeta tam pſchińđźe a powđaſche, kał ſu na Skarmanje ſmjerſtheho cźłowjeka namakali, na kerchow đo khowańcźe đowjeſli a kał je tam wožiwił. To ſu ſo wěſcźe naſtrójeli, đyž je na wołno buchał a wołał, ſo bychu jemu wocźinili a jeho na cźerſtwy powětr puſchcźili, pryđy hacź jeho lekarjo pſchińđu rěcź, ſo jemu nicźo njeje, ſo je ſtrowy!“ Diſcheze nětkole Sahońkez cźeta cźuje, kał ju, đyž jenoż na to pomyſli, ſyma wobłuje a đźałowanym poſłuchaſ rjam wiſchem ſhribuje. Jenoż knjes notar trěbny měr ſaſhowa, pſchetoż tule nowinku bě hižo tđđenja ſłyſchał a tohođla na njeho njeſłuſchowaſche. Ale radowaſche ſo, ſo bě jemu pomhała wobeju rosnjembrjeneju kokotow ſkłuđźicź, na đruhe myſliczi jeju pſchitwjeſcź, kał ſo ſo po pſchestawzy móże ſaſo wrócźicź ł woprawđźitemu jednanju. Staſi ſej potaſſim ſaſo ſwoji ſwětły ſchcźipacź, đyđźe ſo na ſwój tvjerdy, wjerczity ſtółz, wſa wokojnje a papjeru đo ruki a ſarěcźa ſ taſkim měrnym, ſaſnyłym hłoſom, kaſkiż wſchěch ſđobom ſměrowa: „Njeſmémy ſabycź na prawy wotpohlad naſcheho łubeho wopyta a ſo wrócźicź ł prawemu pſchedmjetej naſcheho đźeńſnjeſcheho jednanja.“

„Wěſo! Wěſo!“ Schkowroncźk a Sahońk hnydom kiwaju pſchikłoſowaſchtaj.

„Đokelž njejeſce, knjeni Sahońkowa, wot ſpoczatka tu jedźała, đowołu jej wam ſkótka wospjetowacź, wo cźim ſmy ſo hacź đotal đorěcźeli.“

Kaž by Sahońkez cźetu mohlrjej ſe ſomotom pomaſkał, tak ju ſrojeſeli kedźbliwa rěcź knjeſa notara a to ſłowcźo „knjeni“, ſ kotrymiž ju đrje tźeſći ras titulowaſche.

„Jenoż ſo njenapinajcźe! Wſchako ja to wſchitko wěm! Sawěſcźe ſcźe đóſchli hacź ł njeſwóđożownej jatoźy a někto njemóżeſce ſ měſta“, Sahońkowa zyle prawje ſhđowa wótſle pak ani ſe ſłowcźom njeſpſcheradźi, ſchto jej myſli. Rawopak, wulzy ważnje cźini a kedźbliwje poſłucha, ſchto wſchitko đyrbi Marhata đo njemjeſcźiſkeje wuprawy a jako wěno đoſtacź, mataj-li ju pola Schkowroncźkez pſchijeć jako pſchichođnu burowku, ſ taſkim napjecźom poſłucha, kaž by to tu prěni ras ſłyſchała, a hakle, đyž bě knjes notar đocźitał a pſches ſwój ſchcźipacź na nju ſo ſahlađe, jeho ſpratnje pokhwali: „Jara rjenje ſcźe to ſeſtajał, ani naſch kantor njeby to tak mohł.“

„Ale to hiſchcźe zyle njeje, nětčhto tam hiſchcźe pobrachuje“, Schkowroncźk ju pſchetorhny.

„Niż? A ſchto wyſłiſch, ſo tam hiſchcźe pobrachuje?“ ſo burowka ſaſo tak ſpratnje ſpođźiwa.

„Nětko ſo ſaſo pſchetworjeſch a ſo zuſa cźiniſch, wſchako ty ſama też derje wěſch, ſchto ma tam bycź a ſchto tam pobrachuje.

„Njerěwěm, twoprawđźe njerěwěm“, hwiſđa burowka jako ſchtóry.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

S **Drožďjia.** Tudomny wumjenkar a domjacy rěmik **na wotp.** Samuel Wicjas dźenja wutoru 30. haprleje **swoje 85. narodniny wobswjećił.** Wot léta 1881 je wón **na swojej žiwnosći je swojej lubej mandželskej dźěłał.** Mandželska wjchak je jemu pjeh pjeh jschtyrmi létami wumrěła. Žiwnosć běšche žebi jubilar w naspomnjenym lěće kupił. Duchownje cjerstwy tola pjchi sebkabjenych cjelnych mozach wón nětko bjschcje rad wo dobrych a slych dnjach powěda. Wot nětdźe 1890 jubilar stajnje swoje lube Sserbske Nowiny cjita. Bóh Knjes žohnuj jeho wjeczer žiwjenja a sachowaj jemu dale jeho cjerstwosć a strowosć!

S **Radworja.** Dokelž so pola naš jutrownа wutora hjschcje powschitkownje zyle tak swjecji kaž pschikasany sjmjaty dźeń, je sakke ministerstwo dowolilo, so šmědjesche w nowym schullskim lěće prěnja wuczba hakle źrjedu 24. haprleje bjcć. Pschi poczejcźowanju němskeju khorhoj-sow dopomni knjes schulski wjednik Andrikí na narodninу němskeho wjednika. — Psched próšbninami běšche so jedyn i wyšokeju khorhojnych sczejerowu stanak. Na jeho městno bu mjes tym nowy stajeny. Pjatk poštuchachu wuczerjo a dźecji šhromadnje na postkczenja radźa. Aparat běšche knjes wuczeř Delan wobstarak. Nastroj dźesche jara zajnje a wótsje a wupjelni je swojim hłoßom dospolnje wulku rjadownje wuczby. Dźecji puczowachu i někotrymi wuczerjemi do Njeßwaczidła a wobhladachu žebi tam stanowe lěhwo HJ. Tajke lěhwo bě też pola t. mj. mordaŕskeho hata w Khelnje natwarjene.

Z **Radworja.** Skoro we wšitkich našich katolskich serbskich cyrkwinskich wosadach je so stare wašnje zakhowało, so dźěći po jutrach, na Běłej nedźeli, k prěnjemu swj. woprawnjenju přistupja. Tak so też stawa w našej wosadźe a lětsa přistupichu 15 hólcow a 12 holcow k blidu Božemu. Tutón dźeń je stajnje wuznamny swjedźeń za cylu wosadu, dokelž te najmjeńše sobustawy wosady swjatočnje slubja, so so wšeho zleho wotrjeknu, zo budźa stajnje wěrić, štož swjate pismo wuči a zo budźa swojemu preswědčenju swěrni wostać a přećiwo njewěrje wojować. Knjez faraŕ Nowak w předowanju też wosebje wuzběhny, zo dyrbimy wšitcy na straži być a křesćijanstwo před rosćacej njewěrju zakitować.

Z **Khróšće.** Dla swjatočnosće prěnjowoprawjenskich dźěći bě wosadny knjez faraŕ njedźelu popołdnju swojich wosadnych z dźěćimi přeprosył na Wjenkec žurlu, zo by tam z pomocu dźěći a dorosćenych wšitkim předstajił rjanu nabožno-historisku hru: Maruška. Spisał a za serbske jewišća připrawił je ju znaty płódny spisowaćel z Delan. Smy zaso wo jenu hru bohatši a dźakujemy so spisaćelej z horcej wutrobu za jeho prócu. Po ¼4 hodź. powita knjez faraŕ Wjenka kopatu połnu žurlu a rozestaji skrótka zamĕr tutoho swjedźenja. Dyrbimy so skrućić w nabožnym a narodnym dźele, začuwać ludowu zhrodmadnosć a naše dźěći po tajkich zasadach wócahnyć. Někotre holćki přednjesechu nam naše rjane kěrluše. Srjedź hraća poréča k. kbětaŕ rěznik Grofa dźakne słowa a napominaše přitomnych, zo bychu knjeza faraŕja a jeho předewzaćach mócnje podpjerali. Potom směmy wšsće wočakować, zo w našej wosadźe nabožne a narodne žiwjenje swój najpłódniši kčéw dostanje. Hrajeŕki a hrajerjo, wosebje też šulske dźěći, činjachu swoju wěc na jewišću nanalépje, štož bohaty přiklesk dopokazaše. „Jednota" zaspěwa nam na kónou hišće dostojny spěw a spokojnje wróćichu so starši ze swojimi prěnjowoprawjeńskimi dźěćimi domoj. Wšitkim, kiž běchu na tutym dnju a za tutón ważny dźeń na někajkežkuli wašnje pomhali, wupraji knjez faraŕ „Zapłać Bóh tón Knjez". Za léto, da-li Bóh, chcemy so tu zaso zhromadźić, k lépšemu našich dźěći a z tym našeho přichoda.

Z **Panče.** Druhi dźeń jutrow je tudomne kwartettne towaŕstwo swoje 46létne wobstaće woswječiło a za dołhi čas zaso zjawny swjedźeń wuhotowało. Bohaty programm so po wočakowanju wotmě. Přednjesene „jubosłowjanske spěwy" so z bohatym přikleskom pjchaju. Wjeselу tercett a wjeselohra a mnohe druhe poskićenja kwartettneho towaŕstwa wulku sylu wopytarjow zwjeselichu. Woni wulke napinanja kwartettneho towaŕstwa při swojim 46. założeńskim swjedźenju ze sylnym připózнaćom mytowachu.

Se **Semij-Tumiz.** Ssobotu dopołdnja jedyn ratař z Wehlena, kotryž chjschcje schtyrilĕtneho konja na remontiste wiki do Budyschina dowjesć, na statnej dróhi automobil setta. Kóń so łpłóchi a cjekny. Na stronu k Ssmilnej so w lĕsu słubi. Schtóž móže rjec, hdje je kóń wostał, njech to žandarmeriji w Semizach abo Bistopjach wosjewi.

Z **Kulowa.** Z Kulowa a wosadnych wsow je Bělu njedźelu 70 dźěći prěni króć k swjatemu woprawjenju pobyło, 34 hólcow a 36 holcow. — W poslednjej zhromadźiznje wojeńskeho towaŕstwa je so mjeno towaŕstwa přeměniło. Towaŕstwo so wot nětka „Kulowske kameradstwo" mjenuje. — Farska cyrkej je jakoj utrownu pychu nowy elektrski swĕćene dostała. Swĕćere je wumĕłstwowske kowaŕske a zamkaŕske dźĕło ze 36 swĕćkami. Dotalny swĕćene z 12 swĕćkami bĕše dar zemrĕteho hrabje Arnima-Mužakowskeho z lĕta 1902.

S **Wojerez.** (Paduch jĕdnych kołow.) Tele dny je tudomna policija paducha jĕdnych kołow sajała. Njedawno bĕ jo towariej K. ſ Wlunja pola tudomneho dźĕłowcha hamta jĕdne koło kradło. Wórły po tym jo kowaŕ tu druhe koło dohlada, na kotrymž bĕchu, kaž móžete swĕsćicź, dźĕle kradnjeneho koła pschicjichnjene. Mocźakawschi hacź wobhĕdźeŕ ſ klamow stupi, jeho wón na polizajstwo žobu wja. Tam žo wupokaja, so bĕ sajaty tón samy manever też ſ druhimi kradnjenymi kołami pschewjedł. Paduch bĕsche wĕsty N. ſ jany Eriki, kotrehoż bydlenje potom tudomna policija pschepyta a pschi tym pschicjcha druhe dźele jĕdnych kołow nadeńdźe. Kaž žo łda, paduchowi pschiwuſni ſ nim pod jenym kryšom tcźa, dokelž žo pschi pschepytanju jara spjećiwi pokasachu. Wěz smĕje wĕło psched ſudom dohru.

Se **Židźineho** pola Wojerez. 8. meje móže wumjenkaŕ Handrij Buban še ſwojej mandželskej Hanu bejmantowy kwaſ wobſwjećicź. Mandželstaj w 83. lĕće žiwjenja stejitaj a žo žwéru ſwojeje šerbskeje rĕče dźerżitaj. Njech je jimaj bjesstarostny wjeczor žiwjenja ſpožčenу.

S **Delnjeho Wujesda.** Naſcheho wjelesłnetneho prjedawjcheho duſchowneho pastyrja, duchownеho na worpoczinku Jurka, je Bóh ſandźeny ſchtwórtk do wĕcźnoſcje wotwołał. Duchowny Jurk je žo jako žyn nĕhdyſcheho kantora Jurka we Łašu narodźił. Budyſchći gymnaſij pschehodźiwſchi je wón na někotrych universitach bohoſłowſtwo ſtudował. W lĕcźe 1897 jeho ſa farara do Lucźa wuſwolichu. Tam žo wón woženi a hacź do léta 1910 w tymle ſaſtojnſtwje wosta, hacź jeho ſa farara do Delnjeho Wujesda powołachu. W naſchej wosadźe je wón wot 1910 hacź 1933 ſe žohnowanjom ſłużkował. Pódła teho wón też duſchownopaſtyrſtwo we wołmrocźenej Lucźanſkej wosadźe ſaſtawaſche. 23 lĕt je wón kóždu niedźelu k Božej ſłużbje a k kóždemu rosmuczenju pacjeŕſkich dźĕcji pĕchi abo ſ jĕdnym kołom też pschi naſſubjerſkim wjedrje pschikhadźał. Stajnje bĕ wón k pomozy hotowy a na duchowne ſłużbe ſobuſtawom jemu dowĕrjenеju woładowu ſmužkleny. W lĕcźe 1932 žebi wón na žłużbnej jĕſbje ſ kola padnywſchi ſcjeńnu ſłama a bĕ mĕżazy dołho na thorokołe ſputany. Sšo ſahojiwſchi njeſamó ſłowa žwoje ſaſtojnſtwo ſaſtawaſ. Tohodła 1. julija 1933 na wotpočink dźĕſche, kotryž je nimale dwĕ lĕcźe wukźiwał. Wobej woładźe wo dobreho ſchcjeſcjſtana a žwérneho duſchowneho pastyrja wutrobnje žarujetej.

S **Lucźa.** Tudomne ryczeŕkubło, kotreż Bauerez herbam w Delitzſchu ſłuſchesche, je ſo Bjarnatej Grunerej w Shorjelcu předało. Wono wobſtažnje nĕhdźe 1100 jutrow hole a nĕhdźe 250 jutrow połow a ſukow. — Pón dźelu je ſo w naſchej ſchuli roſwucźenje ſaſto ſapoczało. Do njeje je jenoż 5 nowaczkow ſaſtupiło. Do ſchule nětko 79 dźĕcji chodźi.

S **Khrjebje.** Njedźelu rano ſo wohnjowa wobora Rychwaldſkeho hamtſkeho wobrjeża k wulkemu ſnuczowanju do Nowej Wěſy ſwola. Na ſnuczowanju ſo haſchereſe cjahu ſ Khrjebje, Rychwalda a Noweje Wěſy wobdźĕlichu. Jako wopalniſchcjo bĕsche ſo lĕhwo dźĕkoweje ſłużby w Nowej Wěſy poſtajiło. Pschi tutym ſnuczowanju ſo też Mehlingez motorſka ſtykawa ſ Noweje Wěſy wobdźĕli. Po ſnuczowanju mĕſeche wobora na ſportniſchcju w Nowej Wěſy pĕſchu ſłużbu.

Wusudźenja

§ Radijowe aparaty wujebaŕ bĕsche w ſeptembru a oktobru łońſcheho lĕta hižo pokhłostany 30lĕtny Eduard Jan Weber ſ Budyſchina pola diweje tudyſcheju inſtalatĕrſkeju miſchtrow. Bĕsche žebi tam aparaty na wotpłaćenje wotewſał a pschi tym wudawał, ſo na mĕſto napłaćenja nawĕdſchich tuteju firmow darmo w hodownym wojſewerju rejp. lĕkaŕſkim ſapiſu, kotryż chjschcje wudacź, wojſewi. To pak njebĕſche cźinił, aparaty bĕsche ſaſtajił, resp. pschewjedł. Wón bĕsche wĕsty N. ſ jany Eriki, kotrehoż bydlenje potom tudomna policija pschepyta a pschi tym pschicjcha druhe dźele jĕdnych kołow nadeńdźe. Kaž žo łda, paduchowi pschiwuſni ſ nim pod jenym kryšom tcźa, dokelž žo pschi pschepytanju jara ſpjećiwi pokasachu. Wěz smĕje wĕło psched ſudom dohru.

Se **Židźineho** pola Wojerez. 8. meje móže wumjenkaŕ Handrij Buban še ſwojej mandželskej Hanu bejmantowy kwaſ wobſwjećicź. Mandželstaj w 83. lĕcźe žiwjenja stejitaj a žo žwéru ſwojeje šerbskeje rĕče dźerżitaj. Njech je jimaj bjesstarostny wjeczor žiwjenja ſpožčenу.

S **Delnjeho Wujesda.** Naſcheho wjelesłnetneho prjedawjcheho duſchowneho pastyrja, duchownеho na worpoczinku Jurka, je Bóh ſandźeny ſchtwórtk do wĕcźnoſcje wotwołał. Duchowny Jurk je žo jako žyn nĕhdyſcheho kantora Jurka we Łašu narodźił. Budyſchći gymnaſij pschehodźiwſchi je wón na někotrych universitach bohoſłowſtwo ſtudował. W lĕcźe 1897 jeho ſa farara do Lucźa wuſwolichu. Tam žo wón woženi a hacź do léta 1910 w tymle ſaſtojnſtwje wosta, hacź jeho ſa farara do Delnjeho Wujesda powołachu. W naſchej wosadźe je wón wot 1910 hacź 1933 ſe žohnowanjom ſłużkował. Pódła teho wón też duſchownopaſtyrſtwo we wołmrocźenej Lucźanſkej wosadźe ſaſtawaſche. 23 lĕt je wón kóždu niedźelu k Božej ſłużbje a k kóždemu rosmuczenju pacjeŕſkich dźĕcji pĕchi abo ſ jĕdnym kołom też pschi naſſubjerſkim wjedrje pschikhadźał. Stajnje bĕ wón k pomozy hotowy a na duchowne ſłużbe ſobuſtawom jemu dowĕrjenеju woładowu ſmužkleny. W lĕcźe 1932 žebi wón na žłużbnej jĕſbje ſ kola padnywſchi ſcjeńnu ſłama a bĕ mĕżazy dołho na thorokołe ſputany. Sšo ſahojiwſchi njeſamó ſłowa žwoje ſaſtojnſtwo ſaſtawaſ. Tohodła 1. julija 1933 na wotpočink dźĕſche, kotryż je nimale dwĕ lĕcźe wukźiwał. Wobej woładźe wo dobreho ſchcjeſcjſtana a žwérneho duſchowneho pastyrja wutrobnje žarujetej.

S **Lucźa.** Tudomne ryczeŕkubło, kotreż Bauerez herbam w Delitzſchu ſłuſchesche, je ſo Bjarnatej Grunerej w Shorjelcu předało. Wono wobſtažnje nĕhdźe 1100 jutrow hole a nĕhdźe 250 jutrow połow a ſukow. — Pón dźelu je ſo w naſchej ſchuli roſwucźenje ſaſto ſapoczało. Do njeje je jenoż 5 nowaczkow ſaſtupiło. Do ſchule nětko 79 dźĕcji chodźi.

S **Khrjebje.** Njedźelu rano ſo wohnjowa wobora Rychwaldſkeho hamtſkeho wobrjeża k wulkemu ſnuczowanju do Nowej Wěſy ſwola. Na ſnuczowanju ſo haſchereſe cjahu ſ Khrjebje, Rychwalda a Noweje Wěſy wobdźĕlichu. Jako wopalniſchcjo bĕsche ſo lĕhwo dźĕkoweje ſłużby w Nowej Wěſy poſtajiło. Pschi tutym ſnuczowanju ſo też Mehlingez motorſka ſtykawa ſ Noweje Wěſy wobdźĕli. Po ſnuczowanju mĕſeche wobora na ſportniſchcju w Nowej Wěſy pĕſchu ſłużbu.

§ Pschi jenym puczowanju ſ autobuſom bĕsche Richard Kſchiſank ſ Hodźija, kiž bĕsche ſo kjetko wopił, ſobudźedźazych ſ njepschiſtojnymi rĕcźemi a wupraſenjemi, ranjazymi na cjeſcji a ſ poſtork ſoudźazym ſadźerżenjom tak wobcźeſował, ſo dyrbjeſche ſo buzy po puczu ſ jĕzby wuſamknyć. Nimo teho ſo pschećiwno njemu wobſtórkha ſapoda. Grubeje njepschiſtojnoſcje dla ſo k 75 hrivnoam pjenjeſno khłoſtanja abo 15 dnjam ſaſtawa ſaſtudźi a k tomu ſo jemu wſchĕ wudawki jednanja napołožichu.

§ Na dĕſchi cźaſ ſo ſadobywarſka zwólna njemóžna ſcjini, do kotrejež ſłuſcha dźeſacź krócź połkhłostany Nawothnik ſ Mócźerna, ſchtyri krócź połkhłostany Hermann Debeš ſ Budyſchina a 9 krócź połkhłostany Albert Mehnert ſ Lotzdorfa, wſchitzy tſjo w Drježdźanach ſaſtudźeni. Nawothnik běsche ſo w ſylvesterſkej nocy 1934/35 do ſklada firmy Flechſig nałił. W Budyſchinje ſam ſadobył a tam 40 hr. pjenjes a wulku mnohoſcź jejiwnjerſkich potrjebow a tobaka pokradnył. Hromadźe ſ Mehnertom a Debeſom bě pschi ſadobywanjach do běrowych měſtnoſcjow ſawĕſcjerſke „Merkur" w Drježdźanach 300 hr., pjelnjaze pjera a ſcheki, do wobkhodnych měſtnoſcjow pschekupza Schmiedchena w Budyſchinje 17 hr. pjenjes, diwaj żara dołhej cźaſnikaj, rjecźaſt, ſchatu a koſer, a ſ Mehnertom w měſtnoſcjach nakupneho druźſtwa ſrjeŕow w Budyſchinje 170 hrivnow pjenjes, pjelnjaze pjera, cźaſnik, 2 elektriſkej maſchinje ſa ſtihanje włoſow, wonjaŕk a druhe wjele pokradnyk. S poſlednjeho paduſchſtwa dosta Debes 30 hr. Se ſamżneho paduſchſtwa pschepodaſchtej ſaſ elektriſkej maſchinje ſa ſtihanje włoſow ſchtyri krócź połkhłostanemu 23 lĕt ſtaremu ſaſtupjerjej ſawĕſcjenje Rudołfej Salmej ſ Dźĕſnika, ſo by je w Drježdźanach, hdźež bydleſche, pschedał. Pschećiwno Salmej žo w najbliſchim cźaſu łpytaneho a dokonjaneho jednaniwa a cźekkeho falſchowaneho liſcźinow dla jednanje ſapocźeſe, kotrychž je žo jako ſaſtupjeŕ ſawĕſcjerſke, ako jako ſbĕraŕ abonementow ſa cźaſopiſy w Drježdźanach, Radebeŕku, Biſkopizach, Budyſchinje, na Zidowje a Dźĕſnikezach dopuſchćiſt. Saſtudźichu žo: Nawothnik k 3 létam a 6 mĕżazam khłoſtarnje, Mehnert k 3 létam khłoſtarnje a na 3 léta žo wobĕmaj cźeſtne prawa wotrjeknyć, Debeſej žo wołóżaze wobſtejnoſeje pschiſłuſchołcu a ſaſtudźi žo k 2 létomaj ſaſtawa. Salmej napołožichu 2 mĕżazaj ſaſtawa dla ſaſtajowanja wežow.

§ Njejožcźiwje jednał bĕsche 13. dezembra 1934 hižo połkhłostany 45 lĕt ſtary Jan Slotta ze Schlaupe w Schleſyſſej, dokelž bĕsche žo na hiſchcze niż 14lĕtnej holzy ſ Budyſchina pschepschimnył. Pschi pschipołnjenju wołóżanych wobſtejnoſcjow ſo Slotta k 8 mĕżazam ſaſtawa ſaſtudźi a na 3 léta žo jemu cźeſtne prawa wotrjeknyć.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolef a za nawĕſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyſlinje. — Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyſlinje. D.A.III. 1935 2291. — W tu khwilu tarifna liſćina čo. 3 płaćl.

Wobrazy podawa Foderska wobrazowa ſłużba.

Kospodarski rozhlad

Wutorn, 30. haprleje 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,478	100 pólſk. złotych	46,87
1 jendzelski punt	11,975	100 čeſkoſł. krónow	10,35
100 ſwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa 29. haprleje 1935. Na ſapoczatku twdženja njetnjejeſche jaſnеje tendency. Swjetſcha wobkhodowaſche ſo na podłožu ſwobotnjſchich doſkońcźnych ſapiſow. Dalokoż pschemĕnjenja naſtachu, njejſu wjetſche dyžli 1%. Wobkhod bĕsche dale mĕrny, dokelž kulika njemĕjeſche łóſchta, so ſnowa augajowacź a też publikum jenoż ſpore kupne pschikłady dawaſche. Rentowe hódnoty mĕżachu ſtajne wiki.

Barlinſke żitne wulkowiki. Żitny wobkhod wosnamjeńja ſo dale ſ jara mĕrnym wobkhodom. Kupuje ſo jenoż ſa wſchĕdnu potrjebu. Mtyny ſu hiſchcze na dĕſchi cźaſ ſ tworu ſaſtarane. Pschenica ſo jenoż w najlĕpſchich druźinach ſamĕſcźiej hodźi. Pschenza k pizowanju ſo dale žada. Możnoſcje wuſicźa rożk ſo njejſu połěpſchite. Pschenicźna muka ſo pomału wotbywa. Wobkhod w rżanej muzu je pomały. Wowſ k pizowanju ſo pschi runocźaſnym wotewſacźu rożk abo w ſamĕnjenju ſa druhe pizowadła dostawa. Jeczmjenik k pizowanju ſo mało poſchicźa.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunl abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hrivnje.

	29 4	26 4		29 4	26 4.
Pšenica	211,0	211,0	bunv	12,5-13 5	12 5 13 5
rožka	171,0	171,0	woka	13,0-13,5	13,0-13,5
ječmjeń now.	—	—	módre łupiny	9,00-9,75	9 00 9,75
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	13,2-14,0	13,2-14,0
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
rżana muka	22 90	22 90	ſuch. truhanč.	4,59	4,59
pš. wotruby	11,67	11,67	běrnj. kruški	8,90	8,90
rżane „	10,19	10,19	syno, 50 kg		
raps	—	—	rżana ſtoma		
hróch, Viktor.	24,0-27,0	24,0-28,0	pšeč. „		
lane ſymjo			wowsna „		
pjeluški	21,0-22,7	21,0-22,7	ječna „		

Płaćizna za pschicy za wupłodźenje 8: 203.0 9: 205.0
Płaćizna za rożku za wupłodźenja 8: 163.0 11: 167.0
Płaćizna za jeczmjeń za wupłodźenja 7: 163.0 9:168.0
Płaćizna za wows za wupłodźenja 9: — 13: 166.0

Wežera płaćeſche w Barlinje zeznak

pschejžtp W 8: 10,15 hr., W 9: 10,25 hr., rożk R 8: 8,25 hr., R 11: 8,35 hr., ječmjenia G 7: 8,15 hr., G 9: 8.40 hr., wowsa H 9: — hr., H 13: 8,30 hr.

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

29. haprleje 1935 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 125

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnoſcе młode	42
Starše	38—41
Hewak połnomjasne, młode	35—37
Starše	27—33
Mjasne	—

Byki 201

Młódše mjasne, najwuſcźe rězneje hódnoſcе	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	40—42
Mjasne	36—39
Snadnje wuwite	33—35

Jałowcy a kruwy: 385

Młódše połnomjasne, kruwy najwuſcźeſeje rězneje hódnoſcе	40—42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	32—40
Mjasne kruwy	25—31
Snadnje wuwite kruwy	18—24
Połnomjasne wukormjene jałowcy, na wjetš. rězn. hódnoſcе	42
Hewak mjasne jałowcy	39—40

Wowcy: 649

Na lépše korm ene ſchejnjta a młódše kormjene borany	47—50
Srěnje kormjene ſchejnjata, ſtarše kormjene borany a dźerże wuwite wowcy	45—48
Mjasne wowcy	41—43
Snadnje wuwite wowcy a ſchejnjata	36—41

Cźelata: 1145

Najlépše kormjene cźelata wot cyca	60—62
Srěnje kormjene cźelata wot cyca	51—60
Snadnje wuwite	42—50
Na ſpatnišе	33—40

Swinje: 2990

Tučne ſwinje, přeź 300 kg. cźežke	50—51
Połnomjasne ſwinje wot 100 hač 150 kg. cźežke	48—49
Połnomjasne ſwinje wot 100 hač 120 kg. cźežke	47—50
Połnomjasne ſwinje wot 80 hač 100 kg. cźežke	45—50
Mjasne ſwinje wot 60 hač 80 kg. cźežke	42—48
Rancy	—

Přilopk

Sswjatočnje dokónčenje tridnum w Lourdešu.

Sswjatočnjasche se w Loudešu ho njedźelu skónčichu. Wokoło 250 000 putnikow z zyłeho switka dźěše ho na tutym nadobnym městnje w južnej Franzowskej jescheo, so bychu ręcźi swjatcho wótza, kotruž wón z Roma k wěriwym mějesche, pschipośłuchali a kleczo banjowske połoshowanje pschijeli. Kardinalny sekretar Pacelli mějesche dosłónčne předowanje. Posłedowaze swjatoczłnosče, za kotrychž dobremu poradźenju je wosebje franzowski katolski hrudt ho bu pschinoschował, pschinjeju wótcze swoje zohnowanje.

Wulka woda w Bayerskej.

S wutrajnymi dešćemi je wulka woda na rěcy Pegnitz nastała. Pola Nürnberga su łuki pschi rěcy powodźene. Też w Hornich Frankach stej rěcy Wiesent a Ntz pšches brjohi stupiłej a daloke strony powodźikej. Wulka woda dale pschibywa.

Radio

Ssrjedu 1. meje na dnju nazionalneho źwjedźenja ho błyschi:

Königswusterhausen a wschitke němske sćelaki: 6.30 raníschi koncert z Hamburgskeho pschistawa. 8 koncert. 8.30 manifestazija w Sawjeselerskej jahrodze. 9.30 koncert. 10 statny akt w statnej operje w Berlinje. 11 z němskich operow. 12 pothody a dźěłaćerske spěwy. 12 wjednik ręcźi. 14.45 spěwy. 16 wulki sabawny koncert. 18.30 źwjedźeńska hudźba. 19 wschelakosće. 21 koncert. 20.15 nałčne synki. 23 wojerska hudźba. 23 ręcź ministerskeho presidenta Hermanna Göringa.

Hischcze ważne z dnjoweho programma. Win: 19.10 koncert. Warschawa: 21 Chopinowy koncert. Praha: 20.45 orchestrowa hudźba.

Schwórtk 2. meje ho błyschi.

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 6 wjeselny raníschi koncert. 9.40 sa žony. 11.30 sa burow. 12 pschipołdnischi koncert. 12 wschelakosće. 15.15 sa žony. 15.45 tačele. 16 popołdnischi koncert. 19 sabawny koncert. 21 meja.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 5.50 sa burow. 6.15 tačele. 6.35 raníschi koncert. 11 tačele. 11.45 sa burow. 12 pschipołdnischi koncert. 16 Brahmsowe spěwy. 17 popołdn. koncert. 20.10 opera „Norma".

Hischcze ważne z dnjoweho programma. Barlin: 20.10 rejwanska hudźba. Hamburg: 20.10 rejwanski wječor. Köln: 21 komorna hudźba. Frankfurt: 21.20 sabawny koncert. Win: 21.30 rejwanska hudźba. Warschawa: 20 lohka hudźba. Praha: 20 Pražske nałčźo.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die **Brüdergemeinde Kleinwelka** hat um die Genehmigung zur Errichtung einer Schlächtereianlage in dem Grundstück Ortsl. Nr. 45 in Kleinwelka nachgesucht.

Gemäß §§ 16 und 17 der Reichsgewerbeordnung wird dieser Antrag mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen gegen die Anlage binnen 14 Tagen, vom Erscheinen dieser Bekanntmachung an gerechnet, hier anzubringen, andernfalls das Recht zum Einspruch, soweit die Einwendungen nicht auf Privatrechtstiteln beruhen, verloren geht.

Bautzen, am 25. 4. 1935. **Der Amtshauptmann.**
Der Oberbürgermeister, Polizeiamt.

Wegen Bauarbeiten auf dem Grundstück Kesselstraße Nr. 19 wird die **Kesselstraße ab Dienstag, den 30. April** tagsüber für den Durchgangsverkehr **gesperrt.** Zuwiderhandlungen werden bestraft.

Bautzen, am 29. April 1935.
Der Oberbürgermeister, Polizeiamt.

Towaŕstwowski powěstnik.

Drježdźany. Serbske towarstwo „Cornobóh" so zeńdźe sobotu 4. meje w nowym hosćencu „Eisenhof" pola krajana Merla rózk Elisen-Hammerstraße blizko Sachsenplatz. Ważne wuradźowanja. Přednošk.

Twoje nalutowańki zjednoća so z nalutowańkami tysacow ludowych towarśow w nalutowarni a tworja tam kapital, podłožk **za nacijonalny natwar!**

Lutuj też ty pola **Nalutowarnje města Budyšina**

Muslíny zašórcnchi m 2,15 1,75 1,25
Marok zašórcnchi cirka 80 šěroki m 3,25 2,95 2,75
Schaaf

Jako wupomoc za pjatk a sobotu pyta so serbsku rěč wobknježaca
předawarka
do wobkhoda ze zeźiwjeńskej potrjebu. Poskićenja z wotpisanymi wuswědčenjemi pod A 36 na „Serb. Nowiny"

Dla žeńtwy nětkišeho so hnydom spušćomny **pohonč** do ratafatwa pyta w Šešowje čo. 4

Twarska klampnafnja, płunowe a wodowe powody, tłóčeńske aparaty za piwa
Wšitko ma a wukonja
Carl Opitz
Klampnarski mišter w Budyšinje na Połnčnej dróży 6
Telefon 2675

Starša, sprawna **holca,** kotraž so wuznaje we wšěch ratafskich dźěłach, pyta so na mjeńše kubło **w Bošecach čo. 39** pola Budyšina

Hdyž druhe wobydlenje sebi wotnaješ!
Jalousijowy a rollowowy twarc
Groß & Schmerder
na Hornčerskej hasy 41
Telefon 2471
Nowobarbjenje
Rollowy, material
Wuporjedźenje

... a lampy
wot
M. Alfred Reh
w Budyšinje na Znutŕkownej Lawskej hasy 5. Telef. 2661

Wobraz
z rjanym woblukom wot
W. Gutmannec šklenčerstwo
prjedy M. Mütze
w Budyšinje na Bohatej hasy 11. Telefon 3031

Meble
wot wotrjadnika
Bohaty sklad.
Zhotowjenje jenotliwych kruchow w mojej tyšerni.
Max Ruppelt
tyšerski mišter
na Sukelnskej hasy 22 / Tel. 2001

„Eckard-Sparvertrag"
podawa njewupowědźomne
požčonki w kóždej wysokosći.
Dalše zhoniće pola
Sewčika w Kukowje

Zahrodnistwo
MANN
w Budyšinje na Cyhelnskej hasy 20 na Ľubjanskej dr., zakh. při Tuchorju
Wšě kwětki a rostliny

ERNST HERZOG
šklenč. mišter - w Budyšinje na Zwonk. Lawskej hasy 60
Šklenčerńa, točerńa šklenčow, zarmowarńa wobrazow, točene nutowe a kamorowe šklenčcy, nabłane płaty.

Cynkowane a emaljowe twory, aluminiowu, latu a worcelowu nadobu we wšěch formach a wulkosćach po najnižšich płaćiznach
Alfred Beitel w Kamjencu
(prjedy Nicolaus) na Budyskej dróży 70

Přesadźowanje!

Po porućnosći konkursneho zarjadnika, knjeza prawiznika Wünsche w Budyšinje

wutoru, 7. meje t. l. a snadź. srjedu, 8. meje t. l.
dopołdnja 1/2 9 hodź.
wobstatki inventara a tworow (kaž elektr. a płunowe lampy, pisańske a blidne lampy, domjace a kuchińske graty, běrny a sad běłace mašiny, jara wjele elektr. potrěbnych wěcow, porcelinowe a kamjeninowe wulliwadła, kupanske kachle, regale atd.
firmy Gustav Schneider w likw. (klampnafnja a instalacija)
w Budyšinje na Różowej hasy 8 w dwórje přesadźuju.
Wosebje přihódne za ratarjow a sydlerjow.
Wobhladanje:
Póndźelu, 6. meje, dop. wot 10—12 hodź.
a pop. „ 3—5 „
Zastupny lokalny sudnik P. Otto w Budyšinje, na Hornčerskej hasy 10. Telefon 2478.

Čehodła
nima
twój susod
hišće „Serbske Nowiny"? Človjek, kiž
nječita
zhubi zwizk z dźensnišim pospěšnym časom. Čitanje nowin sluša dźensa do wšědnych nuznych wudawkow. A Serb čita tola na prěnim městnje
„Serbske Nowiny"
Dń k swojemu susodej a dobuź jeho za abonentu. Wšak su „Serb. Nowiny" tak tunje, płaća jenož **1,50** bŕiwnow za měsac

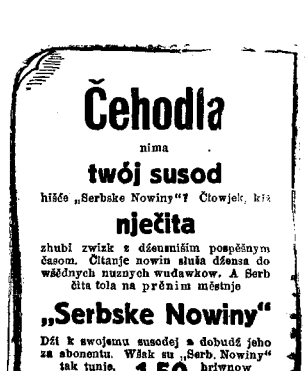

Wočakujemy Was na dobru šklenčku winka
Küttnerec winarnja w Budyšinje - na Hauensteinskej hasy - rózk Serbskeje hasy

Na Mnišoncu
Dźensa wutoru, 30. haprleje,
wulki khodojtowy sabat (Walporowy swjedźeń)
We wšěch hosćenc. městnosćach wjesele, hudźba, **REJE.** Wohnjostroj.
Přećelnje přeprošuje **swójba hórskeho hosćencarja Hantuša**

Čornobóh
Dźensa wulki walporny swjedźeń
Autowy zwizk wot dwórnišća 19,30 hodź. do Wujeńka i
Přećelnje přeprošujetaj
hórski hosćencar Kalauch a mandźelska

Hosćenc w Sernjanach
Jutře, 1. meje, su
mejske reje

Leopoldec korčma Srjedu, 1. meje, wječe wot 8 hodźin su
we Worklecach REJE

K nałčcu nowy wulki wubjerk:
Kłobuki, sportske a módre čapki
wšitke šulefske čapki, čapki za wojerske a druhe uniformy (ze swojeje twornje).
Nałčne kožuchi — liśe a druhe — pjezle.
Krawaty w rjanych barbach.
w Budyšinje Kurt Rinke na Bohatej hasy 5

Lětne wopomnjeće na zemrjetu mandźelsku a mać

Ty luba, droha maćerka,
Swěrnoh' nana towaršeka.
Bě dźensa čerstwa, čerwjena,
Smjerć nazajtra ju wotwoła.

Tak so nětk lěto dokónči,
Zo luba droha w rowje spi.
Bu z wulkej česću khowana
Tam na Khróšcanskim kěrchow[wje.

To lubiło so Bohu je,
Zo dušna maćer woteńdźe.
Tón Zbóžnik sej ju zawoła
A wza ju sebi do njebja.

Tři dny 'nož wona žałosnje
Na strašnu khorosć čerpješe,
A pon při wulkej słabości
Tej smjertnej wóčcy zańdźeli.

Tak zbóžnje wona wušła je
Do njebjeskeje krasnosće!
Tuž wo nju wjacy njepłaćće,
Tam wěsće so ji derje dźe.

Je wutrała tu kŕiž a strach,
So prócowała při młodych dnjach,
Zo šła by ktom', kiž wumrjel je
Za naše hrěchi čerpješe.

Duch jeje sej wjac nježdała
So nawróćić do hubjeństwa.
Tuž přiwuzni so zmĕrujće:
Štož čini Bóh, wšo dobre je!

'Šće loni bě we Różeńcu
Tam pola swjatej Marije,
So jejne sylzy ronjachu,
Na swjatu zemju kapachu.

K njej přibliži so staruška,
A z njej też zrudnje popłaka. —
Wšo swětne je nětk přetrała,
Štož je tu čerpjeć dyrjała.

Běch jutrownčku na kěrchowje,
Na rowčku lubej' maćerje,
Sym syrotka tam płakała
A maćerku dom wołała.

Tak luba maćeŕ spi nětk jow,
Sy přetrała dosć bolosćow.
So nĕhdy widźeć budźemy,
Hdźež njeje wjacy zrudoby.

J. ze Z.

Přiloha k čísłu 100

SERBSKE NOWINY

Wutoru 30. haprieje 1935

K dnjej dźěła

Jakub Čišinski:

Drobne wótčinstwo

Hdyž drobny lud smy, dyrbimy też drobnje
Ze wšitkim započeć a dźěłać dale —
Hdyž nimaš woza, zběraj sej do fale
A njehórš na małkosć so bjezwutrobnje!

Tak serbske žiwjenje też dyrbi zdobnje
So twarić z mała; małke we wotwale
Też sylne je, kaž kapka ryje w skale,
A wał sej naskoba, štóž husto skobnje.

Tak Serbstwo doma twar we dźěćoch prawje,
Tak twar we towarstwje, twar na bjesadźe,
A twar, hdyž z ruku serbskej móžeš sahnyć!

Tak serbska studźeń njebudźe móc sprahnyć;
A drobne dźěło w swěrnych rukow składźe
Tyć budźe Serbow žiwjenju a sławje.

Słowa k dorozumjenju

W lěče 1885 pisaše naš wuznamny narodohospodarski prócowar farař Kubaš w „Serbskim Hospodarju“ wažne a khutne nastawki wo prašenju „hospodař a čeladnik“, kotrež maja nětko, hdyž cyły stat samsne zasady zastupuje, zwyšenu hódnotu a tohodla dźensa wosebity wotrězk z nich wotćišćimy.

Hdźež so na špatnu čeledź skorži, njemóže so tajka njehoda za dźeń porjedźić. Pomału ale stajnje dyrbi so tu na puću wróco hić, po kotrymž je so do zahubjenja kročiło, doniž so zaso k spomožnym wobstejenjam njedóńdźe. Zadźerženje wotročkow a dźowkow budże po času wěsće khmanše, hdyž hospodarjo wěc za tym přimaja. Na hospodarjach leži, zo so wšo k lěpšemu nawróći. Wězo njesmědźa čeledźi hišće bóle přesłodźeć a nochować, hač je so dotal stało, ale woni dyrbja swojohłownosć a njespokojnosć poddatych přewinyć z póćiwym, bohabojaznym wobkhadom kaž wosebje z wótcowskim zadźerženjom přećiwo nim. Štóž sam kleje, zakhadźa, we korčmje wjele přebywa, wo hospodarstwo mało so stara, njezměje ženje čeledźe, z kotrejž budże spokojom. W domje dyrbi kruty domjacy porjad knjezić, we wšěm dobry přikład so dawać, potom njebudże čežko, čeladnikow wjesć. Kajkiž pastyř — tajke stadło, płaći tu bóle, hač druhdźe. Štož wosebje wótcowske zadźerženje přećiwo čeledźi nastupa, njech tola bur rozpomina, zo su jeho służowni zwjetša młodźi ludźo, kotrychž wutroba za domjacym a swójbnym zbožom čehnje. Wažće sebi jich za domjacych, nic za hołych dźěłaćerjow, za mašiny! Pomina dha swjaty japoštoł podarmo: „Štóž wo swojich a wosebje domjacych (t. r. čeladnych) starosće nima, je hórši hač pohan a je wěru zapřel“? Je-li čeladnik młody a njenazhonity, njech hospodař jemu z dobrej radu k rucy steji, njech jeho k zlutniwosći pohnuwa. Přede wšěm na bok z hordosću, kotraž w čeladnym tak rady niže stworjenjo widźi! Ja sebi to docyła myslić njemóžu, zo dyrbjała tak čežka wěc być, čestnych, čistych, swěrnych a dźěławych čeladnikow do swójby přijeć, jim, kaž derje so hodźi, swójbne prawa dać, z nimi bóle po wašnju staršeju, hač knježkow wobkhadźeć. Móże dźěn być, zo so to tu a tam njehodźi a čeladnik tajku dowěru njezasłuži.

A w ničim njeponižej so njetrjebawši před čeladnymi, ale hladaj, zo jich k sebi čehnješ a tak jich powyšiš. Bjez tajenstwa jich česćujo dawaj jim z tym dostojnosć, kotraž jich pohnuwa, zo też we potajnym wot sprawnosće a swéry njekhabłaju. A tuto čuće, kotrež w sebi nošą, zo ma jich hospodař zańć, to pomha tebi a jim wjacy dyžli bojosć před kłódu. Wjećor po dźěle zwolaj wšěch k sebi do jstwy. Tu dawaj jim dobre wučby, kotrež so hłubšo wutroby zapřimnu, hač hdyž srjedź dnja tu a tam na nich so zaščowka. Přez swoje zadźerženje pokazujmy jim, zo mamy połnu dowěru k nim, a woni dyrbjeli dźěn stworjenja bjez čuća być, hdyž naša dowěra jich pohnuła njeby, w přichodźe po našich přećach činić a porokowanych brachow so wotrjec. Při tutej składnosći ma so kóždy čeladnik dźěła dla zamolwjeć, kotrež je jemu na dźeń připokazane było, Twoje dźěći słyša tute rozwučenja a maja z tym najlěpšu šulu, zo nawuknu, kak ma so hospodařstwo wjesć. Budźa z toho nětdy dobri hospodarjo — khmane hospozy. Wone wuknu, tež na móličkosće w hospodařstwje kedźbu dawać, jich wutroba so kaž rozšeri, woni nawuknu, po winowatosćach křesćana z domjacymi wobkhadźować a naložuja so k dźěłu dla nabožnistwa, mjez tym druhich herdosć abo mazany wužitk pohnuje. Ženje pak njedowol, zo bychu twoje dźěći z čeladnikami bjez swědka wobkhadźowałe. Hdyž pak tola tajke so stanje, maš so wo swoje dźěći wjele mjenje bojeć, dyžli hospodař, kiž so wo čeledź w ničim njestara. Tajki ma často dosć w hórkosći wobžarować, kajku škodu je njekhmány čeladnik w domje načinił z tym, zo je mjelčo z dźěćimi wobkhadźował.

Wěsće su na ležomnosćach kóždeje wsy tu a tam někajke próždne kućiki a brjóžki, hdyž je wša próca podarmo, nasadźejće tam někotre dornčelowe abo hłowconowe kefki (čertowe jabłońki), te njejsu wumyslene a rostu wšudźom, maja huste hałozy, wostanu nizke a su jara wutrajne. Jedyn kefčk sam wjele njepomha, hdyž pak někotre hromadu steja, tworja wone husćinu, w kotrejž je hnězko před čušlatymi njepřećelemi derje skowane. Wěsće so też hórzy černjowe jahody přidadźa a pomhaja škitać. Tak nastanu rjane bydleńćka za šěrački a druhe. Tam a jow snano je też stara pěskowa abo hlinjana jama, drje też wopuščena skała. Do nich je wětřik hižom brězow a bjelmow nasył; wšudźom bychu so mjez nimi z lohkej prócu małe husćiny z prjedy pomjenowanych kefčkow připrawić hodźiše. Ale hdže dha telko sadźeńkow nabjerjemy? Sadźeńkow? Tych docyła trjeba njeje; nazymu naščipamy sej zralych dornčelow a čertowych jabłučkow a wosadźamy je hyndom nětdže 3 cm. hłuboko tu a tam mjez kefčinu. Naléto jich wjele zeskhadźa, a hdyž snano někotre w khudej zemi hubjenje rostu, přidu jim wětřikec hóloy na pomoc a wosyja trawu wokoło nich, potom přinjesu próch a stare lisće, z čimž so pjeršć polěpši a rosćenje spěchuje. — Bychmy-li takle, hdyž někak so hodźi, za ptački tajke husćinkik nasadźeli, by to jenož był słaby dźak za jich njespróčniwe a cyle darmotne dźěło.

Z hromadami bychu so tajke ptače khowańki założić hodźiłe na skłoninach (Böschungen) železnicow; z tym też so žaneje škody načiniło njeby, nawopak by njeličomna hromada korjenjow nasypanu pjeršć čim twjerdšo hromadźe dźeršała. Kefčina też njetrjebała cyle skłoniny kryć, ale mohła, za tym hač jich wysokosć je, w někotrych rjadach pornjo sebi nasadźana być, a pódła dornčela a hłowonca mohłe tam też šipkowe kefki, kosmački a janowki, černjowe jahody a maleny stać, haj samo jawrone a žerawe (Lebensbaum), też kuchinske a lěkarske zela njesmědźe so zabyć. Na tajke wašnje bychu tola woprawdźite raje za ptački nastałe; a nic jenož to, ale też pódlanskeho wužitka by njemało wjele było. Hdyž budźe wšo kćěć, změja tam mjetle, čmjely, njedowe pčołki a dźiwje pčoły, kotrychž mamy we Łužicy na wšě 200 družinow, wulke a bohate pastwišća. Kak khwatajo budźeja wone borčo a zynčo wot jeneho kćenja k druhemu lětać a słódki měd cycać, a stož je hišće ważnišo, wopłodźacy proch z jeneho do druheho nosyć. Próca, kotruž su ludźo z nasadźenjom a wothladanjom kefčiny měli, so potom bohače płaći ze wšelkimi jahodami a ze šipkami, za kotrymiž někotři tak jara žedźa.

Při železniskich čarach widźimy na wjele blakach dołhe rjady hustych šmrčkow nasadźane, wone dyrbja zadźěwać, zo wětr njeby čaru ze sněhom zawěł. Ale kaž so pokaže, njeje tajka šmrččina na kóždy pad prawa dosć; zawěsće drje wotwobroći, ale w časach dołho trajaceje suchoty zapala a wotpala so často dosć šmrčki ze škrjemi, kotrež z parnika lětaja. Płoty ze žiweho drjewa, na př. z hłowonca, dornčela, buka a hraba su wutrajniše, njebychu so tak lohey zapalile, bychu sněhowemu zawěću też zadźěwale, a wjele ptačkow mohłe do nich hnězka twarić.

Z tym wšěm pak hišće njeby cyła nuza wotstronjena była; mamy tola też ptačkow dosć, kiž so na

Nuza na bydlenjach za ptački

K. B. Sěca w Rachlowje.

W nowišim času je so w ludowym hospodarstwje wjele přeměniło, domach tak derje, kaž też na polach a łukach, w lěsach a hajach. Zhubiła je so mjez zahonami a při pólnych pućach wša kefčina; na kromach čemnych lěsow so jedyn zeleny haj po druhim wukopa a na polo abo łuku přetwori. Buram so dźiwać njesmémy, zo takle wšo sporjedźeja, kóždy próždny brjóžk překopaja a z kóždeje smužki někajki snadny wužitk sej wunuzuja, dokelž so wot nich wot wójnskeho časa sem hač do dźensa wjele wjacy žada hač hdy prjedy. Ale wbohe ptački nětk skoro wjacy njewidźa, hdźe mohłe sej swoje hnězka twarić; wone njechadźa hinak bydlić hač jich starši a prastarši před tysac a wjacy lětami, ročka a škowrončk a sknadźik na zemi, šěračk w nizkich kefčkach, zyba na štomach, dypak we wuzkej do štoma wurubanej jstwičcy atd. Njenamakaja-li pak žane přihódne městačko za swój domčk, wopušća njehospodliwu krajinu a hladaja, hdźe móža we wokolinje pod suche přiňć. Tuž chcemy-li je wobkhować, starajmy so předewšém wo bydlenju za nje, to je tola prěnje, štož dyrbja dźěłaćerjo měć, wosebje pak tajcy, kiž nam darmo služa.

Wěsće su na ležomnosćach kóždeje wsy tu a tam někajke próždne kućiki a brjóžki, hdźež je wša próca podarmo, nasadźejće tam někotre dornčelowe abo hłowconowe kefki (čertowe jabłońki), te njejsu wumyslene a rostu wšudźom, maja huste hałozy, wostanu nizke a su jara wutrajne. Jedyn kefčk sam wjele njepomha, hdyž pak někotre hromadu steja, tworja wone husćinu, w kotrejž je hnězko před čušlatymi njepřećelemi derje skowane. Wěsće so też hórzy černjowe jahody přidadźa a pomhaja škitać. Tak nastanu rjane bydleńćka za šěrački a druhe. Tam a jow snano je też stara pěskowa abo hlinjana jama, drje też wopuščena skała. Do nich je wětřik hižom brězow a bjelmow nasył; wšudźom bychu so mjez nimi z lohkej prócu małe husćiny z prjedy pomjenowanych kefčkow připrawić hodźiše. Ale hdže dha telko sadźeńkow nabjerjemy? Sadźeńkow? Tych docyła trjeba njeje; nazymu naščipamy sej zralych dornčelow a čertowych jabłučkow a wosadźamy je hyndom nětdže 3 cm. hłuboko tu a tam mjez kefčinu. Naléto jich wjele zeskhadźa, a hdyž snano někotre w khudej zemi hubjenje rostu, přidu jim wětřikec hóloy na pomoc a wosyja trawu wokoło nich, potom přinjesu próch a stare lisće, z čimž so pjeršć polěpši a rosćenje spěchuje. — Bychmy-li takle, hdyž někak so hodźi, za ptački tajke husćinkik nasadźeli, by to jenož był słaby dźak za jich njespróčniwe a cyle darmotne dźěło.

Z hromadami bychu so tajke ptače khowańki założić hodźiłe na skłoninach (Böschungen) železnicow; z tym też so žaneje škody načiniło njeby, nawopak by njeličomna hromada korjenjow nasypanu pjeršć čim twjerdšo hromadźe dźeršała. Kefčina też njetrjebała cyle skłoniny kryć, ale mohła, za tym hač jich wysokosć je, w někotrych rjadach pornjo sebi nasadźana być, a pódła dornčela a hłowonca mohłe tam też šipkowe kefki, kosmački a janowki, černjowe jahody a maleny stać, haj samo jawrone a žerawe (Lebensbaum), też kuchinske a lěkarske zela njesmědźe so zabyć. Na tajke wašnje bychu tola wopraWdźite raje za ptački nastałe; a nic jenož to, ale też pódlanskeho wužitka by njemało wjele było. Hdyž budźe wšo kćěć, změja tam mjetle, čmjely, njedowe pčołki a dźiwje pčoły, kotrychž mamy we Łužicy na wšě 200 družinow, wulke a bohate pastwišća. Kak khwatajo budźeja wone borčo a zynčo wot jeneho kćenja k druhemu lětać a słódki měd cycać, a stož je hišće ważnišo, wopłodźacy proch z jeneho do druheho nosyć. Próca, kotruž su ludźo z nasadźenjom a wothladanjom kefčiny měli, so potom bohače płaći ze wšelkimi jahodami a ze šipkami, za kotrymiž někotři tak jara žedźa.

Při železniskich čarach widźimy na wjele blakach dołhe rjady hustych šmrčkow nasadźane, wone dyrbja zadźěwać, zo wětr njeby čaru ze sněhom zawěł. Ale kaž so pokaže, njeje tajka šmrččina na kóždy pad prawa dosć; zawěsće drje wotwobroći, ale w časach dołho trajaceje suchoty zapala a wotpala so často dosć šmrčki ze škrjemi, kotrež z parnika lětaja. Płoty ze žiweho drjewa, na př. z hłowonca, dornčela, buka a hraba su wutrajniše, njebychu so tak lohey zapalile, bychu sněhowemu zawěću też zadźěwale, a wjele ptačkow mohłe do nich hnězka twarić.

Z tym wšěm pak hišće njeby cyła nuza wotstronjena była; mamy tola też ptačkow dosć, kiž so na

Stawizniski přehlad Łužicow

Podawa wyšši wučeř Kral.

Wot časa założenja městow bydlachu też Serbja w městach, a hdyž tute ze susodnymi wsami hromadu zrosćechu, so liča serbskich měšćanow powjetši. Też z wokolnych wsow serbscy ludźo, dalokož bě jim to móžno, do městow přičahowachu. Wuživachu tu wjetšeje swobody, wosobinskeje a hospodarskeje. Měšćanske prawo zwjetša hakle po přeměnjenju abo zapłaćenju wjetšeho pjenjeza dostachu. Tak měješe Błažij Wuj ze Smilneje lěta 1568 za měšćanske prawo Biskopčanske swojeho serbskeho pokhoda dla sto tolef płaćić. Też rjemjesła, kotrež so čestne mjenowachu, wobarachu Serbam zastup do swojich zjednochu, wobarachu Serbam zastup do swojich zjednochu, wobarachu Serbam zastup do swojich zjednoch

twarjenje hnožkow na zemju a do kerčkow njewusteja; to hladaja za dźěrami w starych štomach a zaćahnu do nich. Hdyž je so tołsta haloza wotrěznyła abo wotlemiła, wukazy so abo wuhnije po něčim dźěra hłuboko do zdonka nutř. To je ptačkam witana jstwička, wone ju wukładu ze suchej trawu, mochom, kosmami a mjehkimi pjerkami a přihotuja z tym ćopłe ložko za nahe dźěćatka. Mamy pak mjez ptačkami tež wustojnych mištrow, kiž sej sami pomhać wědźa, su to dypaki abo dypornaki, kotrychž je pola nas šěsć družinow, tři su pisane, jena je šera, jena nazeleń a jena čorna; mały pisany dypak nieje wjetši hač wróbl, čorny pak skoro tak wulki kaž wróna. Ze swojim sylnym pyskom sej wone do suchich štomow hłuboke dźěry wudypaja, kóžde lěto znajmjeńša jenu; wo stare wjacy njerodźi. Te pak dołho prózdne njesteja, přetož sykorki dawno na nje čakaja. Tych mamy tu sydom družinow, tři nadeńdźemy w našich zahrodach a w hajach, tři w čornym drjewje. Sedma, mały kulojty ptačk z dołhej łopušku (Schwanzmeise) njetwari pak do štomowych dźěrow, ale napleće sej dołhi k skorje připlacnjeny měšk, kiž ma horka po boku mału dźěrku, na dnje pak mjehke bórleško za dźěćatka, a tych je zwjetša 12, haj 16 je so jich naličilo. Połny měch młodych! Pomyslće sej jenož, kak wjele jena jenička tajka sykorkaca swójba wob lěto husańčkow přetrjeba! We wobšěrnych dźěrach čorneho dypaka tež małe sowy abo wiwki a dupnaki (Hohltauben) lahnu. Za telko dźěrakow chce wjele wobydlenja być, ale na zahrodach a při pućach starych štomow z dźěrami wjele wjacy njeje, a po nowym zakońskim wukazu dyrbja so nětk tež te poslednje wotstronić. Wbohe sykorki, što to nětk z wami budźe! A w lěsach so dypakam a jich podružnikam tež lěpje njeńdźe, přetož wšě suche abo khore štomy su zwurčzane, a hdyž so do strowych późnu dobywać, nadawa jim hajnik wšěch możnych mjenow, jenož nic dobrych.

Zo tež skórcy do prózdnjeńcow twarja, to je znate; wone su jeničke ptački, za kotrež so ludźo wot starych časow sem swěru staraja z tym, zo za nje kukawy na štomy pójźeja, nic snano tohodla, dokelž so prawy na swojim skoće smili, ale zo bychu zrałe młode zwuběrali a zjědli. Tajkile hruby njepočink je dawno zastał, tuž też kukawow njeje wjacy tak wjele; ale skórcy njejsu přiběrale.

W nowišim času nětk wšudźom rozumni mužojo so prócuja ptačkam z nuzy wupomhać z tym, zo za te, kiž su zwučene do dźěrow twarić, wšelake kukawki na štomy pójźeja, a też we našej Łužicy so tele khwalobne wašnje přeco bólo rozšěrja. Wjednik na tutym polu smilnosće je dalokoznaty swobodny knjez dr. z Vietinghoff w Njeswačidle; w jcho wobšěrnych lěsach hižom wjacy hač 13 stow kukawkow wisa, a ptački rady do nich twarja, a kaž sym tam słyšał, su so też hižom widomnje přisporile. To nas wuči, zo budźemy też my naše tak jara wužitne sykorki wobkhować, hdyž jim kukawki damy, jenu w kóždej zahrodźe, dwě we wjetšej by snano dosahace było. Te dyrbja być mjeńše hač škórče a dźěrka do nich tak wulka, zo móže jenož šwižna sykorka přełsć; hdyž je šěrša, mysla sej njelepe wróble, zo je to domček za mje a wotkusaja wšě druhe ptački. Štóž chce sebi je sam wulźěłać, wobhladaj sebi je najprjedy pola tych, kiž su hotowe kupili a wuwoprašej so, kak maja so powěsić.

Přilopk

10 milijonow twěrčelow w Sobnjach so stajało.

Nastudowe spomožeństwo je pola wotrjadowego wubjerka za twěrčowu industriju w Sobnjach 10 milijonow fijałkowych twěrčelow stajało, kotrež budźa so 29. a 30. junija sa „macź a dźěćo“ pschedawacź. S tejle stajanku wjele ludźi saſužbu a chleb namaka.

Sabotaja so khłosta.

Lěgnicžanske statne policajstwo je wobjamkło, so ma so nětkuschi policajski sastojnik Arthur Beßler, kotrehož bě Zahańska policija sastała, hacź na dalsche do schłitanje jatby wjacź. Wón je so pschećiwo wutajej wo schłtanju ludu a stata w tym nastupanju pschestoł, so bě so wo prózowanjach němsko-katolskeho swjatka sa schłitanje powětra njepschihódne wuprajił.

Pójtšeho pożelnika poiselili.

S Münstera we Westfalskej so powě: Hdyž pójtšeho pożelnik Hendrich Eschkoetter s pójtšim wosom po Raesttrupskej-Overswinkelskej dróhy jědźeše, jeho nadobo njesnaty muž sadźerża a s pistolu so do njeho sameriwschi jemu kasaše, so by do blišeho lěsa sajał. Dokelž pójtšeho pożelnika po tutym žadanju njeczinješe, zuby konja za hłowu wsa a wós do lěsa dowjedźe. Tam wón žadaše, so bychu so jemu pakety wudałe. Dokelž bě nadpadnjenu bjes mozy, dyrbješe so tomu podwolić. Tola po dróhy pschijědźazeho kokojšeneho wubladawschi, pójtšeho pożelnik wo pomoz wołaše. Na to jeho rubježnik s wutšelom do wutrobna potšeli a cźekny. Stranjenu měješe hišće telko mozy, so stanywschi k starschiskemu wobydlenju dojedźe. Tam możeše jenož hišće krótka nadpad wopisacź a so potom bjes wědomja swoje. Jeho dyrbjachu hnydom do thorownje dowjesć, hdyž so je smjerzu běžał. Nadpadnik, sa kotrymž sledźa, je hódnotny list s 1500 hriwnami a znom sapisanych listow rubik.

Jaba we wobjedźe.

Njekniczomny tryk je 20lětny Ludwig Armbrust s Hažlocha swojemu towaršej w dźele Jakubej Hermannej sehrał. Pschi thromadnym lěsnym dźele wobskorženy do jědźeneho karanczka swojeho towarscha žiwu žabu tyknu. Na niczo sleho žebi njemyslo na to Hermann w sacźinjenym karanje swój wobjed wohrzewasche a jón se žiwu mješchesche. Hdyž bě młody cźłowjek něhdźe pokojzu swojeho wobjeda sjědł, won najpjrwdy žabinu hłowu a potom nohu wohlada. Hermannej bu tak šlě, so wjele dnjow dokho njemóžeše niczo jěsć a pschi thori. Arbrusť thkośtazy wukas na schtyri njedźele jaſtwa dosta. Sso s tym njespokojiwschi ſo wón pschećiwo tomu powoła. Hamtſki ſud w Nowym Měsće n. H. jeho na to dla cźwilowanja swěrjecźa a dla skutcźeneho cźełneho ranjenja k jaſtwu na schtyri njedźele sasudźi.

Staruschku skónzowali.

W Königsbertu njedźelu rano wohnjowu woboru k khěži sawołachu, w kotrejž so je saminjeneho wobydlenja kur bobwaſche. Wohnjowa wobora ſ woknom nutsałeſy a wuhlada, so 64lětna swudowjen. Finkowa morwa we łožu leżeſche. Łoža bě po sdaczu sapalene. 19lětnu pożłužeńku Charlotttu Kleinez pschestyſchachu, kotraž powědaſche, so je žonje rano w 7 hodźinach šmědanje pschinjeſła. Potom je se ſwojim kołom k ſwojimaj ſtarſchimaj wotjeła. Wobhonjenje mordarſkeje kommisije pak pokaja, so tole wuprajenje niebě wěrne. Staruſchka niebě niczo šmědała a bě po wischém sdaczu hižo skónzowana, pryedy hacź bě Kleinez jeje žadanju skónzowała Też to pak so njesda wěrne być.

Budyske stawniske powěsće

sobotu 27. haprieje 1935.

Narodźiłoj staj so: 23. 4. Marej Arnej Gerbetej, podoſtajerej, ſ. 26. Willijej Kurtej Hornoffej, kładowniſej w Małym Wjelkowje, ſynk.

Domandźelstwa stupichu: 27. 4. Arnoſcht Max Běmař, ſamkař, ſ Gertrudu Hertu Braunez, domjazej pschiſtajeńcu, wobaj w Budyſchinje. — 27. Arnoſcht Jurij Kruſchwica, wpſchichi wučzeŕ w Budyſchinje, ſ Helenu Martu Mikanez, wocźehnjeńku, wobaj w Budyſchinje. — 27. Waſtaŕ Kurt Huſak, gratowny ſamkaŕ we Brěſowje, ſ Emmu Johannu Bartuſchez, fabrikſkej dźełacźeńku w Budyſchinje.

pónđelu 29. haprieje 1935.

Narodźiłoj staj ſo: 24. 4. Arnoſchtej Marcźinej Hohlfeldej, blidaŕſkemu miſchtrej w Budeſtezach, ſynk. — 27. 4. Njemandźelſka dźowcźiczka.

Wumrěli ſu: 27. 4. Auguſt Aloys Libor Röniſch, invalidny rentnaŕ, 79 lět. — 29. 4. Pětr Delenk, bětnaŕſki miſchtr, 88 lět. — 29. 4. Jan Rjela, maſchinſki miſchtr na wotp., 77 lět.

Mandźelſtwo pſchipowědźiſchtaj: 29. 4. Ota Hanſk, ſchofeŕ, ſ Hanu Luiſu Schokeźiz, pychańcźu, wobaj w Budyſchinje.

Domandźelſtwa ſtupiſchtaj: 29. 4. Willi Mlaks Jeremies, dźełaŕſki miſchtr, ſ Hanu Irenu Hertu Dźěl. Straßbergerowej rodź. Handźiz, ſchwalcźu, wobaj w Budyſchinje.

Směšk

Cźiſchcźeńſti ſmyk.

Macź kruwu dajeſche, ſo ſo mloko jeſchcźeſche.

Sa tydźeń pſchińdźe porjedźeńka: Macź kruwu dujeſche, ſo ſo mloko jeſchcźeſche.

Sałso tydźeń posdźiſcho hakle praſwje: Macź kruwu dojeſche ...

Na ſudniſtwje.

Sćudnik: „Wubjerajcźe ſebi, Boſcźije, pjecź hriwnow abo ſi dny khłódy.“

Wobſtorźeny: „O budźcźe tak dobry, proſchu pokornje, dajcźe mi tych 5 hriwnow!“

Nošče mejsku plakettu!

so w tym z nimi zjednoćili. Města, kotrež běchu pod Ferdinandom I., dźědom noweho khěžora, ćežko ćerpile, mějachu zwoprědka wobmyslenja, byrnjeź wosebje protestantiske byle, tola krajne stawy přiwabichu je skónčnje k zrěčenju mjez čěskimi, morawskimi, ślezyskimi a łužiskimi stawami, w kotrymž so 26. augusta 1619 zwjazachu k šćtanju nabožinskeje swobody. Łužiske duchownstwo slubi po žadanju kraja a městow, zo so njecha měć po Kostničanskim a Fridenskim koncilu, ale chce wótcnemu krajej swěrne być a wostać. Krajny bohot, burkhrabja ze Donina, wotstupi, dokelž chcyše kralej swěrny wostać. Tak buštej też Łužicy z khěžorowym přećiwnikom.

* * *

Ferdinandej njebě možno, so z čěskimi mócnarjemi zjednać. Dźiwaju na swoje prawo, na khěžorsku móc a pomoc katolskich a druhich němskich wjerchow nochcyše popuščować. Rozhorjeni Češa sebi tehodla druheho krala pytachu, a skónčnje hrabju Friedricha V. Pfalcskeho wuzwolichu. Też łužiske stawy chcychu jemu hołdować.

Mjez tym pak posła Ferdinand swoje wójsko do Češkeje, wšitkim, kotříž so jemu podwola, wodaće slubjo. Tuž so Friedrich, kotryž bě runje do Łužicy přišol, hnydom do Češkeje wróći, a jako jeho polnomócnik přičahny do Zhorjelca markhrabja Jan Jurij starši Branibor-Jägerndorfski. Do jeho ruki hołdowaštej město a Zhorjelske wjerchowstwo kralej Friedrichej V.

Tutón bě so nimo podpjery swojeho přichodneho nana, jendźelskeho krala, na pomoc protestantiskich wjerchow spušćał a tak też na Jana Jurija sakskeho. To pak bě češkosakskim dźědźičnym zrěčenju njemóžne. Tehodla wšak też tutón njebě češku krónu přijał, kotruž běchu jemu prjedy poskićili. Wón cheyše tehodla neutralny wostać. Skónčnje pak sebi Ferdinand dźiwaju na tamne zrěčenje wot Jana Jurija pomoc žadaše. Jako też hišće slubi, zo w Češkej w naboźinskich wěcach ničo njeprěmeni, stupi Jan Jurji na jeho stronu. Kěžor pak jemu zastaji wobě Łužicy, zo by jemu tak jeho wudawki zwěsćił. Sakske wójsko, 12 000 muži, přičahny do Łužicy, dobu Kamjenc, Halštrow a Rakecy a wobłmhowaše wot 13. septembra hač 5. oktobra 1620 město Budyšin, kotrež měješe krutu češku wobsadku. Tehdy z 1500 khěžow žanych 200 njewobškodźenych njewosta, a na 500 ludźi zhubi žiwjenje. Češka wobsadka smědźeše wućahnyć. Woleŕski wjerch slubi městu škit a miłość a čehnješe potom přez Bart a Hrodźišćo, hdźež sebi tamnišej hrodaj zwěsći, do Ślezyskeje a do Delnjeje Łužicy, hdźež so jemu wšitko podwoli, a wróći so do Budyšina.

W Češkej bě Maksimilijan bayerski Ferdinandej k pomocy. 8. novembra 1620 přěhra Friedrich V. we bitwje na Běłej horje blizko Prahi a čekny wostajiwši wšeho do Wrótslawa. Dokelž pak sebi ślezyłske města njezwěrichu, so nětko hišće kěžorej spjećować, čekny dale w januaru 1621 přez Barlin do Niožomeńskeje. Jeho polnomócnik, Branibor-Jägerndorfski markhrabja, dźeržeše hišće města Zhorjelc, Lubij a Žitawu hač kónca februara, tola blizkosć woleŕskeho wjercha jeho pohnu, wucycany kraj wopušćić. Tak běštej cyłej Łužicy w rukach Jana Jurja I. Města a krajne stawy jemu jako mějićelej zastawy Łužicow w Kamjenc holdowachu. Hłowne město Budyšin wšak hišće z wulkeho dźěła w rozpadnkach leżeše. Won jim slubi, zo chce jich w jich naboźinskich swobodźinach škitać a kěžorowej miłosći poručić. Łužiske stawy přepodachu kěžorej prótstwu, kotryž też lěta 1622 słubjenja Jana Jurija wobkruči.

W cyłku pak bě kěžor z miłosću, kotruž Jan Jurij swojim protestantiskim wěrybratram wopokazowaše, khětro njespokojom, tola tutón móžeše so na swoju polnomóc a kěžorowe słowo powołać.

K tomu Ferdinand w Češkej jara kruće wustupowaše a njedźiwaše na prótstwy woleŕskeho wjercha, kotryž bě jemu přeco jenož z wumělenjom pomhał. Też za Bjedricha V. Pfalcskeho prošeše Jan Jurij. khěžora podarmo wo miłość. To wšo jeho khětro rozhori. Tola so khěžorej poradźi, jeho změrować a jeho na swojej stronje wobkhować. Wón jemu Łužicy l. 1623 z krajnoknježeńskimi prawami přewostaji, doniž njeby 7 milijonow toleŕ, kotrež za wójnske wudawki woleŕskeho wjercha připózna, zapłaćił. Jako pak kěžor lěta 1628 njepřizwoli, zo by so pryne August, Jana Jurijowy druhi syn, za administratora arcybiskopstwa Dźewinskeho pomjenował, wosebje pak restituciskeho wukaza dla, kotryž bě přećiwo Passawskemu zrěčenju, hrožeše woleŕski wjerch, zo njemóže dale kěžorowu politiku podpjerać. Kěžor wuwza sakske biskopstwa Mišno, Mjezybor a Nowoměsto-Žič z restituciskeho wukaza, zo by Jan Jurij z nim w zwjazku wostał. Tutón pak žadaše, na prjedawše zrěčenja a wustawu so powolajo, z wosebitym wotpósłanstwom raznje wróćenje restituciskeho wukaza a dźiwanje na prawa protestantow. Jako kěžor njedźiwajcy teho w južnej Němskej počinaše po restituciskim wukazu zakročić, zwoła Jan Jurij protestantiske stawy do Lipska, hdźež so 10. februara 1631 jednanja započinachu. Chcychu zhromadnje kěžora pohnuć, zo by restituciski wukaz wróćił, a njeby so to ze słowami poradźiło, chcychu swobodźiny němskeje wustawy a přisłušacych zrěčenjow, naboźinu nastupacych, z mječom škitać. Postupowanje šwedskeho krala, Gustava Adolfa, kotryž bě na Jana 1630 ze štyrnaće tysac muži w Pomořskej přistajił, jim pomhaše wutrobu činić. Tak bu Jan Jurij I., dotalny kěžorowy zwjazkaŕ, hłowa kněžorowych přećiwnikow, a jeho kraje, z nimi nowodobytej Łužicy, mějachu mnohe ćežke wójniske strachi přetrać.

(Pokračowanje sćěhuje.)